Γαρζενίκος

Περιοδική έκδοση για την ιστορία και την πολιτιστική κληρονομιά της Ελάτης Αρκαδίας

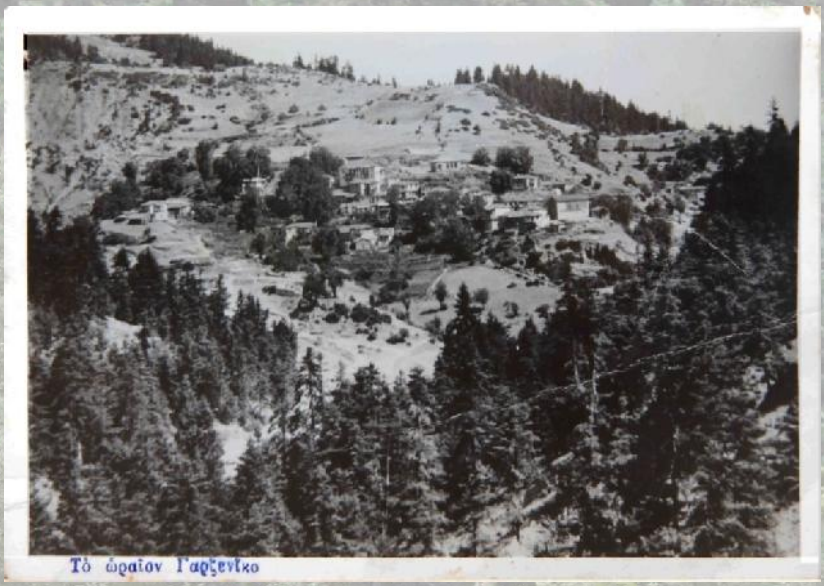

Τεύχος 1

Ελάτη Ιούλιος 2019

ΓΑΡΖΕΝΙΚΟΣ

Περιοδική έκδοση για την ιστορία και την πολιτιστική κληρονομιά της Ελάτης Αρκαδίας

Τεύχος 1

Ελάτη Ιούλιος 2019

ΔΙΟΡΘΩΣΗ - ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
ΓΕΩΡΓΙΑ ΤΑΤΣΗ
ΕΛΛΗ ΤΣΕΝΕ

ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

[2]

ΑΝΤΙ ΠΡΟΛΟΓΟΥ

Η παρούσα περιοδική έκδοση προέκυψε από τη βαθύτερη επιθυμία μας να γνωρίσουμε καλύτερα τον τόπο μας, να περιγράψουμε, να καταγράψουμε και να σκεφτούμε τρόπους προστασίας της άυλης και υλικής πολιτιστικής κληρονομιάς του. Επίσης, να γνωρίσουμε την ιστορία των ανθρώπων και προσωπικότητες της Ελάτης, φευγαλέες φιγούρες μέσα στον χρόνο, που η παρουσία τους ήταν ένα αφανές, διακριτικό πέρασμα στον μικρόκοσμο του τόπου μας. Οι αναφορές μας σε ανθρώπους δεν θα περιορίζεται μόνο στους Γαρζενικιώτες της Ελάτης αλλά και σε αυτούς που παλαιότερα μετανάστευσαν σε άλλα μέρη της Πελοποννήσου, κυρίως στη Μεσσήνη (Νησί) και στην Ηλεία.

Με λίγα λόγια, θα θέλαμε να αναδειχθεί η ιστορία, οι παραδόσεις και οι θρύλοι της Ελάτης (παλιά Γαρζενίκος), αυτού του μικρού, ορεινού χωριού στα δάση του Μαινάλου.

Η έρευνα για την ιστορία και τα μνημεία της Ελάτης δεν μπορεί να περιοριστεί στον μικρό της γεωγραφικό χώρο. Το χωριό κάθε άλλο παρά αποκομμένο είναι από τον περιβάλλοντα χώρο και τους γειτονικούς του οικισμούς. Αποτελεί μέρος του ίδιου ορεινού όγκου μαζί με τα άλλα μικρά χωριά ή κεφαλοχώρια, όλα έχουν παρόμοια χαρακτηριστικά και παρόμοια ιστορική διαδρομή.

Έτσι, λοιπόν, δημιουργήθηκε μια άτυπη ομάδα, με κοινούς στόχους, αποτελούμενη από τον κ. Φώτη Παπαχατζή, μόνιμο κάτοικο Ελάτης, την κα Έλσα Θαλασσινού από τη Βυτίνα και την κα Γιώτα Γιαννακοπούλου - Τσενέ με καταγωγή από την Ελάτη. Τη μικρή μας ομάδα την ονομάσαμε «Γαϊδουροκυλίστρα», γνωστό τοπωνύμιο της Ελάτης, κοντά στο επάνω μέρος του χωριού. Η ονομασία είναι αστεία και ο λόγος που τη χρησιμοποιήσαμε είναι για να δώσουμε έναν εύθυμο τόνο, μακριά από κάθε σοβαροφάνεια αλλά με σκωπτική -ίσως- και αυτοσαρκαστική διάθεση. Εξάλλου, για να έχει διάρκεια το εγχείρημά μας, εκτός των άλλων, προϋποθέτει και χιούμορ και αυτοσαρκασμό.

Οι στόχοι είναι κοινοί αλλά, ταυτόχρονα, λειτουργούμε ανεξάρτητα. Επειδή η έκδοση του περιοδικού θα γίνεται δυο φορές τον χρόνο, καθένας θα επιλέγει τα θέματα που τον ενδιαφέρουν, έχοντας ως σημείο αναφοράς την ιστορία του χωριού και της ευρύτερης περιοχής του Μαινάλου, θα αναπτύσσει τα θέματα αυτά, θα υπογράφει και θα φέρει την ευθύνη όσων γράφει. Αυτός είναι ένας από τους λόγους που δεν επιζητούμε τη διεύρυνση της ομάδας.

Σκοπός και επιδίωξή μας είναι η πρωτοβουλία μας αυτή να μην υποκαταστήσει ή να μην κινηθεί ανταγωνιστικά απέναντι στα θεσμοθετημένα όργανα του χωριού (πρόεδρος κοινότητας, εκκλησιαστικό συμβούλιο, πολιτιστικός σύλλογος) και για τον λόγο αυτόν η ομάδα μας είναι άτυπη.

Δεν έχουμε χορηγό, δεν θέλουμε η προσπάθειά μας να πάρει κανενός είδους οικονομικές διαστάσεις (κέρδος, χορηγίες κ.λπ.) και επειδή αυτό συνεπάγεται ότι δεν υπάρχει οικονομική δυνατότητα για έντυπη έκδοση του περιοδικού μας, η διακίνησή του θα γίνεται δωρεάν, μέσα από ιστοσελίδα, με την επωνυμία «Περιοδικό Γαρζενίκος» σε μορφή PDF. Ο ενδιαφερόμενοι θα μπορούν να κατεβάσουν το αρχείο, να το διαβάσουν και να το εκτυπώσουν. Παρακαλούμε

μόνο να μη γίνεται αναπαραγωγή ή δημοσίευση μέρους ή του συνόλου των εργασιών, χωρίς προηγούμενη γνώση και έγκρισή μας.

Το πρώτος τεύχος του περιοδικού μας περιλαμβάνει τα εξής θέματα:

1. Ιστορίες των ανθρώπων του Γαρζενίκου: «Θεοδώρα Βασιλοπανάγου, μια Γαρζενικιώτισσα του Νησιού», του Φώτη Παντ. Παπαχατζή (σελ. 7)

2. «Ιστορική Μνήμη και τόποι μνήμης, χθες, σήμερα, αύριο...», της Έλσας Ηλ. Θαλασσινού (σελ. 25)

3. «Ελάτη, το πολιτιστικό τοπίο και η διαφύλαξή του», της Γιώτας Αναστ. Γιαννακοπούλου - Τσενέ (σελ. 31)

4. «Τα διοικητικά όρια των κοινοτήτων στον χώρο του όρους Μαίναλο της Αρκαδίας», του Φώτη Παντ. Παπαχατζή (σελ. 111)

Στη φωτογραφία του εξωφύλλου απεικονίζεται η Ελάτη (Δίρρεμα το όνομά της τότε) του έτους 1955, περίπου, με τη λεζάντα «Ο ωραίος Γαρζενίκος», τυπωμένη στο πλαίσιο της εικόνας.

Ευχόμαστε να υπάρξουν στο μέλλον ανάλογες προσπάθειες για την ανάδειξη του τόπου μας.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Φ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ

Η απόπειρα για έναν τύπο περιοδικού με επίκεντρό του την Ελάτη (τον παλιό Γαρζενίκο), εγχείρημα που μπορεί να φαίνεται παράδοξη υπερβολή γι' αυτόν τον τόσο μικρό τόπο, κύριο σκοπό έχει να καταγράψει και να αναδείξει την ιστορία και τα κάθε είδους πολιτιστικά μνημεία -υλικά και άυλα- του χωριού μας. Όσον αφορά τη δική μου συμμετοχή, αυτή ουσιαστικά αποτελεί προέκταση της κύριας, μακροχρόνιας ενασχόλησής μου με τη φωτογραφία τοπίου.

Το εγχείρημα, όμως, αυτό, με ό,τι μπορεί να καταφέρει, δεν είναι μια εύκολη υπόθεση. Και χρόνο αρκετό χρειάζεται εις βάρος άλλων πιο επιτακτικών υποχρεώσεων, και οικονομικά δεν έχει να αποφέρει κάτι -το αντίθετο κάποιες φορές-, και η απαραίτητη επιστημονική επάρκεια που πρέπει να το συνοδεύει είναι ζητούμενο, και το να αλλάξει κάτι στο ουσιαστικά έρημο -εδώ και πολλά χρόνια- τοπίο του χωριού μας, μη ρεαλιστικό. Και, επομένως, συνεχώς και επιτακτικά επανέρχεται το ερώτημα, γιατί όλος αυτός ο κόπος και η φασαρία. Και θέτει την υποχρέωση αυτό το -εν τέλει προσχηματικό- ερώτημα μιας -επίσης προσχηματικής- απάντησης.

Ο λόγος έχει να κάνει με το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον του τόπου αυτού ή, ακριβέστερα, με τον προσωπικό χώρο, το προσωπικό τοπίο. Το προσωπικό τοπίο που έχει, καθώς φαίνεται, την καταβολή του, σχηματοποίησε τις διαστάσεις του κατά τα παιδικά χρόνια. Και θα έδινα στο τοπίο αυτό τρεις όψεις: Το τοπίο της θέασης, το τοπίο της περιπλάνησης και της παρατήρησης, και το τοπίο το χρηστικό, της επιβίωσης.

Το τοπίο της θέασης, ας πούμε του ρεμβασμού, χαώδες και αξεμπέρδευτο, που αποκτά ορίζοντα, πάνω και κάτω, καθώς το θεάται κανείς στις ατέλειωτες διαβαθμίσεις του φωτός. Εικόνα, που είναι μία και μοναδική και μόνιμη στην ουσία της και που κάθε μέρα πρέπει -διαφορετική στη μορφή της κάθε φορά- να την ανασυνθέτουμε ακέραιη χρησιμοποιώντας τα ίδια στοιχειώδη κομμάτια της.

Το τοπίο της αέναης και άσκοπης περιπλάνησης, της αδιάκοπης παρατήρησης, το τοπίο της ζωής, το έμψυχο τοπίο των βιωμάτων. Της παρατήρησης που παλιότερα θεωρούσα ότι γεννά ερωτήματα και ζητά απαντήσεις, που αργότερα θέτει μόνο ερωτήματα χωρίς προσδοκία απαντήσεων και τώρα πλέον που δεν ελπίζει ούτε σε ερωτήματα ούτε σε απαντήσεις, παρά απομένει και αρκείται μόνο στην περιπλάνηση, μοιάζοντας πια πιο πολύ στη θέαση.

Το υλικό και χρηστικό τοπίο της επιβίωσης είναι ο απαραίτητος χώρος για να εξασφαλίσουμε τη συντήρησή μας, έστω στοιχειωδώς. Το χρηστικό τοπίο είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με το κοινωνικό τοπίο, με τις κλίμακες και τους συσχετισμούς της ισχύος του. Η επιβίωσή μας δεν νοείται έξω από το κοινωνικό πλαίσιο.

Είναι απαραίτητο, για να ζήσει κανείς ισορροπημένα στον τόπο αυτό αλλά και σε οποιονδήποτε τόπο, να εξασφαλίζει και τις τρεις παραπάνω προϋποθέσεις του τοπίου. Αλλά από τη φύση των πραγμάτων -θα 'λεγε κανείς- μοιάζει αδύνατο και ασύμβατο να συνυπάρξουν και να συμβιώσουν το αισθητικό τοπίο με το υλικό και χρηστικό της επιβίωσης. Δύσκολο κανείς να καταφέρει να επιβιώνει σ' έναν τόπο

χωρίς το προσωπικό του τοπίο να μην παραμορφώνεται σε ανυπόφορο τοπίο καταναγκασμών. Το τοπίο της θέασης να μην ανασυντίθεται διάτρητο κενών και απουσιών.

Με την περιπλάνηση, την έρευνα και την ανάδειξη της ιστορίας του ιδιαίτερου τόπου μου, της Ελάτης, και του ευρύτερου χώρου του Μαινάλου, επιχειρώ να ενδυναμώσω και να υπερασπιστώ τον προσωπικό μου χώρο, να δικαιολογήσω τη δική μου ζωή εδώ. Προσπαθώ, αναδεικνύοντας τη μνημη του τοπίου, τον χρόνο του που πηγαίνει πολύ πιο πίσω από τη δική μου ζωή, να ενδυναμώσω και να διευρύνω την προσωπική μου μνήμη, να απελευθερώσω τον δύσμοιρο και στενάχωρο προσωπικό χρόνο στη διαχρονία, χωρίς μεταφυσικές. Επιθυμία το ίδιο ουτοπική όσο και ισχυρή. Και με εγγενείς αντιφάσεις, επίσης, και αδιέξοδα, καθώς ζητά να φανερώσει και να αποδείξει τον προσωπικό χώρο, να αποτυπώσει την ουτοπία ως μέρος της πραγματικότητας.

Πριν από μια δεκαετία περίπου, μια παρόμοια πρωτοβουλία είχαμε σκεφτεί μαζί με τον Παναγιώτη Θ. Σταθόπουλο. Δυστυχώς, για αντικειμενικούς λόγους, δεν μπόρεσε τότε να προχωρήσει. Νιώθω ικανοποίηση που τώρα εκείνος ο στόχος πραγματοποιείται. Σύμμαχοι σ' αυτήν την απόπειρα είναι η Γιώτα Γιαννακοπούλου και η Έλσα Θαλασσινού. Από κοινού προσπαθούμε, οι διαδρομές προσωπικές αλλά, εν τέλει, ίδιες είναι οι αφορμές και η στόχευση.

Θέλω, τέλος, ιδιαιτέρως να ευχαριστήσω δύο ανθρώπους από τον επιστημονικό χώρο για την ενθάρρυνση και τη βοήθεια που μου έχουν προσφέρει, ως μη όφειλαν: Τον κ. Βασίλη Παναγιωτόπουλο, ομότιμο διευθυντή ερευνών του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, και τον κ. Αργύρη Πετρονώτη, αναπληρωτή καθηγητή της Ιστορίας της Αρχιτεκτονικής στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΤΟΥ ΓΑΡΖΕΝΙΚΟΥ

Θεοδώρα Βασιλοπανάγου, μια Γαρζενικιώτισσα του Νησιού (Μεσσήνης)

Από τα κείμενα τριών συμβολαίων του 19ου αιώνα, το πρώτο προικοσύμφωνο και τα άλλα δύο πωλητήρια, που συντάχθηκαν στο Νησί (Μεσσήνη) της Μεσσηνίας, σκιαγραφείται φευγαλέα η φιγούρα μιας γυναίκας από τον Γαρζενίκο, που παντρεύτηκε και έζησε στο Νησί. Το όνομά της είναι Θεοδώρα Βασιλοπούλου ή Βασιλοπανάγου. Ο πατέρας της, ο Πανάγος Βασιλόπουλος, ήταν Γαρζενικιώτης που ζούσε κατά τις αρχές της δεκαετίας του 1840 -μόνιμα ή εποχικά δεν ξέρουμε- στο Νησί, έχοντας αποκτήσει, πέρα από την περιουσία του στον Γαρζενίκο, σπίτι και κάποια κτήματα εκεί. Επίσης, παράλληλα με την ιστορία αυτής της γυναίκας προβάλλει και η ιστορία ενός χώρου, ενός οικοπέδου, εντός του Γαρζενίκου και των σπιτιών που φιλοξένησε από το μακρινό παρελθόν μέχρι τις μέρες μας. Σ' αυτό μάς βοηθά ένα ακόμα πωλητήριο συμβόλαιο, που συντάχθηκε στη Βυτίνα το έτος 1901.

Το πρώτο συμβόλαιο είναι ένα προικοσύμφωνο που συντάχθηκε στο Νησί στις 7 Αυγούστου 1842 από τον Ειρηνοδίκη Παμίσου Ηλία Γ. Βεργόπουλο, που τα χρόνια εκείνα εκτελούσε και χρέη συμβολαιογράφου. Και σ' αυτό ο Πανάγος Βασιλόπουλος, ο πατέρας της Θεοδώρας, δίνοντας ως σύζυγο τη θυγατέρα του στον Δημήτριο Κατσίρη, κάτοικο Νησιού, συμφωνεί μαζί του για τα κινητά και ακίνητα προικώα πράγματα που παραχωρεί στην κόρη του, η οποία, όπως αναφέρεται στο προικοσύμφωνο, τότε ήταν «ηλικίας ετών είκοσιν έως είκοσι δύο», είχε γεννηθεί δηλαδή την εποχή που ξέσπασε η Ελληνική Επανάσταση.

Το δεύτερο έγγραφο είναι ένα πωλητήριο συμβόλαιο που συντάχθηκε, επίσης, στο Νησί (που επίσημα ήδη είχε μετονομαστεί σε Μεσσήνη) στις 13 Δεκεμβρίου 1879 από τον συμβολαιογράφο Παμίσου Δημήτριο Ποτηρόπουλο. Μ' αυτό η Θεοδώρα, κοντά εξήντα ετών και χήρα πλέον του Δημητρίου Κατσίρη, πωλεί στον Γαρζενικιώτη Αριστείδη Διονυσίου Γιαννακόπουλο έναν οικότοπο (οικόπεδο με ερείπιο μέσα) και έναν αγρό, που βρίσκονται στον Γαρζενίκο, κληρονομιά, όπως σημειώνεται, από τον πατέρα της. Και το τρίτο έγγραφο είναι, επίσης, πωλητήριο συμβόλαιο και μ' αυτό πωλεί στον Δημητράκη Αγγελόπουλο, επίσης, κάτοικο Γαρζενίκου, ένα χωράφι της στη θέση «Γερολάκκωμα», προφανώς, το χωράφι που αναφέρεται ως προικώο της στο προικοσύμφωνο του 1842.

Τα τρία συμβόλαια βρίσκονται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους (ΓΑΚ) Νομού Μεσσηνίας (Συμβολαιογραφικά Αρχεία Περιφέρειας Ειρηνοδικείου Παμίσου, ΑΒΕ 47, Συμβολαιογραφών Ειρηνοδίκης Παμίσου Ηλίας Ποτηρόπουλος και Συμβολαιογράφος Παμίσου Δημήτριος Ποτηρόπουλος). Ευχαριστώ την προϊσταμένη των ΓΑΚ/Αρχείων Νομού Μεσσηνίας κα Αναστασία Μηλίτση - Νίκα που διευκόλυνε την έρευνά μου.

Θα δούμε αναλυτικά τα τρία συμβόλαια και θα προσπαθήσουμε μαζί με άλλα στοιχεία να συνθέσουμε μια πρώτη εικόνα για τους ανθρώπους και τους χώρους που κινούνται. Ξεκινάμε από το προικοσύμφωνο του 1842:

Αριθμός χιλιοστός επτακοσιοστός τεσσαρακοστός έβδομος

Προικοσύμφωνον

Εν ονόματι του Βασιλέως της Ελλάδος Όθωνος.

Σήμερον την εβδόμην του μηνός Αυγούστου του χιλιοστού οκτακοσιοστού τεσσαρακοστού δευτέρου έτους (1842) ημέραν Παρασκευήν προ Μεσημβρίας εν Νησίω ενεφανίσθησαν εις το Κατάστημα του Ειρηνοδικείου Παμίσου όντος και Συμβολαιογραφείου ευρισκόμενον άνω των Εργαστηρίων του Πανάγου Μιχάλου ενώπιον εμού του υποφαινομένου Ηλία Γεωργίου Βεργοπούλου Ειρηνοδίκου Παμίσου και εκπληρούντος έργα Συμβολαιογράφου κατοίκου ταύτης της πόλεως και των ήδη παρόντων και προσυπογεγραμμένων Μαρτύρων Χρήστου Αντωνοπούλου ράπτου και Χρήστου Χ. Καμπά ιδιώτου κατοίκων αμφοτέρων ταύτης της πόλεως και γνωστών μου, πολιτών Ελλήνων μη υπαγομένων εις καμμίαν νόμιμον εξαίρεσιν, ο Πανάγος Βασιλόπουλος ιδιώτης αφ' ενός μέρους και αφ' ετέρου ο Δημήτριος Κατζίρης κεραμοποιός κάτοικοι αμφότεροι ταύτης της πόλεως και γνωστοί μου, οίτινες, αφού πρώτον εξήγησα τα προσόντα του άρθρου εκατόν εβδομήκοντα τρία του περί Δικαστηρίων και Συμβολαιογράφων Οργανισμού ενεργήσας κατά την έννοιαν αυτών, μου είπον να εκθέσω τα ακόλουθα. Έχων ο Πανάγος Βασιλόπουλος θυγατέρα ονομαζομένην Θεοδώρα ηλικίας ετών είκοσιν έως εικοσι δύο, δίδει αυτήν εις νόμιμον σύζυγον του Δημητρίου Κατζίρη κατά τους κανόνας τας Ανατολικής Χριστιανικής θρησκείας. Δεχόμενος δε ταύτην ο Δημήτριος Κατζίρης συνεφώνησε να λάβη εις προικοδοσίαν από τον Πανάγον Βασιλόπουλον τα εφεξής κινητά και ακίνητα πράγματα εν καιρώ της συνοικήσεώς των και θρησκευτικής τελετής του γάμου κατά την συνήθειαν θέλει δε δεχθή ο Πανάγος Βασιλόπουλος τον Δημήτριον Κατζίρη εντός της οικίας του ως εσώγαμβρον, επί τη υποσχέσει του αυτού Κατζίρη να ζωοτρέφη και περιποιείται μ' όλα τα αναγκαία τον διαληφθέντα Βασιλόπουλον. Είναι δε τα κινητά πράγματα ταύτα. Τρία κρεββάτια ράσινα, δύο ανδρομίδες [1], εν πάπλωμα, δύο σινδόνια βαμβακερά, μία κουβέρτα, μία ταυλομανδήλα, εννέα προσκεφαλάδες ράσινες, δύο πισκίρια [2], επτά σφουγγιστόμπολες [3], είκοσιν υποκάμισα διάφορα, δώδεκα φουστάνια διάφορα, τέσσαρες φουστανέλαι, εν κοντόν χρυσούν, δύο ζωνάρια μεταξωτά, δύο εσώβρακα, δύο μποχξαλίκια [4], τρεις μπόλιες, δύο τσεμπέρες [5], εξ γεμενία διάφορα [6], εν λεχουρί στρογγυλόν, δύο φέσια άλικα, πέντε μανδήλια, τρία ζευγάρια κάλτζαις, εις σταυρός αργυρούς και χρυσωμένος, δύο ζευγάρια

---

[1] **αντρομίδα** = χαλί υφαντό με σχέδια για στρώσιμο στο πάτωμα αλλά και σκέπασμα για τον ύπνο

[2] **πισκίρια** = πετσέτες για διάφορες χρήσεις μεταξύ των οποίων για το τύλιγμα της ζύμης του ψωμιού πριν το ψήσιμο στο φούρνο

[3] **σφουγγιστόμπολες** =πετσέτες βαμβακερές, απορροφητικές για σκούπισμα

[4] **μποχξαλίκια** = μικροί μποχτσάδες. Από την τουρκική λέξη bohca = μπόγος, δέμα. Τετράγωνο διπλό ύφασμα, το οποίο από τη μία όψη είχε σταυροειδές άνοιγμα σχηματίζοντας τέσσερις γωνιαίες θήκες, μέσα στις οποίες οι γυναίκες έβαζαν διάφορα μικρά υφασματα

[5] **τσεμπέρες** = μάλλινα κεφαλομάντηλα

[6] **γεμενία** = γυναικεία μαντήλια, συνήθως κεφαλομάντηλα, διακοσμημένα με σχέδια

σκολαρίκια ασημένια, εν γιορντάνι ασημένιον, τρία Κωνσταντινάτα ασημένια, δύο σκοινιά μαργαριτάρι, τέσσαρα δαχτυλίδια ασημένια, εν κακάβι, εις τέντσερης με το καπάκι του, εν τεψίον, εν τηγάνιον, πέντε σαγάνια χαλκωματένια, δύο κασέλαι [7](1). Αυτά είναι τα κινητά. Τα δε ακίνητα είναι τα ακόλουθα, εκ των οποίων μόνο το εν τρίτον εξ εκάστου αυτών δίδει ο Βασιλόπουλος εις προίκα προς τον Δημήτριον Κατζίρην, ήτοι το εν τρίτον εκ δύο στρεμμάτων χωραφίου ιδιοκτήτου κειμένου εντός των ορίων του χωρίου Γαρζενίκου κατά την θέσιν Γερολάκκωμα, εν τρίτον εξ ετέρου χωραφίου ιδιοκτήτου κειμένου εις την θέσιν Αρκουδόπετρα εντός του αυτού χωρίου, εν τρίτον εκ του ετέρου χωραφίου κατά την θέσιν Κουτζόβρυσιν εντός του αυτού χωρίου Γαρζενίκου, εν τρίτον εκ του ετέρου κατά την θέσιν Μαύρη λάκκα του αυτού χωρίου Γαρζενίκου, των οποίων χωραφίων η έκτασις ενός εκάστου είναι από δύο στρέμματα. Εις αμπελών με διάφορα δένδρα κείμενος εις την θέσιν Σύρματα εντός των ορίων Νησίου εκ στρεμμάτων οκτώ ως έγγιστα το εν τρίτον αυτού, εν τρίτον επίσης από έτερον τινά αμπελώνα κατά την θέσιν Πιπεριτζανέικα εκ στρεμμάτων δύο το όλον, και εν οσπήτιον με ληνόν και την περιοχήν του κατά την ενορίαν του Αγίου Δημητρίου, το εν τρίτον εξ αυτού. Όλα ταύτα είναι τα κινητά και ακίνητα πράγματα τα εις προίκα διδόμενα προ τον Δημήτριον Κατζίρην παρά του Πανάγου Βασιλοπούλου, ήγουν όλα τα κινητά ως εσημειώθησαν και το εν τρίτον εκ των ακινήτων. Επειδή δε και ο Πανάγος Βασιλόπουλος έχει και εγγονόν εκ του υιού του ονομαζόμενον Δημήτριον έχοντα ηλικίαν ήδη τριών ετών, εις τον οποίον ανήκει το άλλο τρίτον μέρος εκ των ακινήτων προειρημένων κτημάτων του, καθότι το άλλο τρίτον εξ αυτών θέλει ούτος να μένη εις την κυριότητά του μέχρι της αποβιώσεώς του και μετά τον θάνατό του και αυτά να διανείμηνται μεταξύ της θυγατρός του Θεοδώρας και του εγγονού του Δημητρίου, δια τούτο συνεφώνησαν προς τούτους ο τε Πανάγος Βασιλόπουλος και Δημήτριος Κατζίρης ίνα ούτος Δημήτριος Κατζίρης ως εσώγαμβρος καλλιεργεί και νέμηται το όλον των κτημάτων δια να ζωοτρέφη και περιποιείται τόσον τον Πανάγον Βασιλόπουλον όσον και τον εγγονό του Δημήτριον ως προείρηται. Όταν δε ενηλικιωθεί ο Δημήτριος να διανείμωσι τα ακίνητα ταύτα κτήματα δια να λαμβάνει το εν τρίτον ως προείρηται εξ αυτών έκαστος και το άλλο τρίτον το μένον εις τον Πανάγον Βασιλόπουλον να μένη μετά τον θάνατό του εις αυτά τα δύο του τέκνα ίνα διαμοιράζωσι και τούτο εξ ημισείας. Ταύτα πάντα ούτοι μοι είπον και έγραψα εις το παρόν επίσημον Προικοσύμφωνον έγγραφον το οποίον συνέταξα επί χαρτοσήμου αξίας δραχμών εξ καθότι τα κινητά πράγματα εξετιμήθησαν δια δραχμάς οκτακοσίας, τα δε ακίνητα δια δραχμάς 1500 αλλά το εν τρίτον το διδόμενον εις προίκα. Τοιαύτη δε εκτίμησις έγινε μεταξύ εμού και των Συμβαλλομένων αυτών. Ανέγνωσα δε αυτό ευκρινώς και μεγαλοφώνως εις τους Συμβαλλομένους και Μάρτυρας το οποίον υπογράφεται εκτός των ρηθέντων Συμβαλλομένων, καθότι

---

[7] Πηγή: Γορτυνιακά, τόμος Δ΄, Νικ. Κουμπέτσος, Προικοσύμφωνο 1931 της θυγατέρας του δημογέροντα Δημητσάνας Αθαν. Αντωνοπούλου, Εκδόσεις της Δημόσιας Βιβλιοθήκης της Σχολής Δημητσάνας, Αθήνα 2007

προσκληθέντες ούτοι ο τε ο Πανάγος Βασιλόπουλος και Δημήτριος Κατζίρης να υπογράψωσιν ωμολόγησαν ότι δεν δύνανται, μη ιδότες γράφειν.

(Τ.Σ.) [υπογραφές]

Ο εκπληρών έργα Συμβολαιογράφου Ειρηνοδίκης Παμίσου

[υπογραφή]

αντίγραφον τούτου έδωσα προς τον Δημήτριον Κατσίρην.

Εν Νηαιω τη εικοστήν Ιανουαρίου του χιλιοστού οκτακοσιοστού τεσσαρακοστού τετάρτου έτους [1844].

Ο αναπληρών τον συμβολαιογραφούντα Ειρηνοδίκην Παμίσου

ο Πάρεδρος Αναγνώστης Βρεττός.

Πολλές και ενδιαφέρουσες είναι οι πληροφορίες που μας δίνει το συμβόλαιο. Ο Πανάγος Βασιλόπουλος είναι Γαρζενικιώτης που έχει αποκατασταθεί στο Νησί διαθέτοντας ήδη το 1842, 14 μόλις χρόνια μετά το τέλος της Οθωμανικής κυριαρχίας, σπίτι και κτηματική περιουσία στο Νησί. Ταυτόχρονα, κρατά και στον Γαρζενίκο το σπίτι και τα χωράφια του, όπως και οι περισσότεροι Γαρζενικιώτες του Νησιού. Στο προικοσύμφωνο αναφέρεται ως «ιδιώτης» (απόμαχος δηλαδή), από άλλη πηγή (ομαδικά πληρεξούσια συμβόλαια της ίδιας εποχής) μαθαίνουμε ότι ασκούσε το επάγγελμα του αγωγιάτη, όπως και η πλειονότητα των Γαρζενικιωτών που εγκαταστάθηκαν στο Νησί. Η εικόνα που μέχρι στιγμής έχουμε για τον τρόπο ζωής των κατοίκων του Γαρζενίκου είναι ότι και κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας παραχειμάζουν στα πεδινά και παραθαλάσσια μέρη της Πελοποννήσου και ανεβαίνουν τους θερινούς μήνες στο χωριό, ακολουθώντας τον ετήσιο κύκλο της γεωργικής παραγωγής και της κτηνοτροφίας. Το ίδιο συμβαίνει και κατά τις πρώτες δεκαετίες μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους, όπου για την περίοδο αυτή διαθέτουμε αρκετές μαρτυρίες. Αναφέρουμε επί τροχάδην κάποιες:

Ο Φωτάκος Χρυσανθόπουλος στα «Απομνημονεύματά» του (τόμος Α’, σελ. 262) αναφέρει: **«Το κέντρον της Πελοποννήσου είχε και έχει και τώρα ακόμη [το έτος 1858] την ακόλουθον τάξιν. Οι περισσότεροι των κατοίκων της επαρχίας αυτής είναι ποιμένες, γεωργοί και ημερόβιοι [μεροκαματιάρηδες εργάτες]. Ο τόπος είναι ορεινός κι αφού θερίσουν όλους τους καρπούς των τους δημητριακούς και τρυγήσουν τας αμπέλους των, έπειτα οι μεν ποιμένες λαμβάνουν τα ζωντανά των και καταβαίνουν εις τα χειμαδιά, οι δε γεωργοί αφού σπείρουν τα χωράφια των καταβαίνουν κι αυτοί ως και οι ημερόβιοι εις τα παράλια προς εύρεσιν εργασίας. Εις δε την πόλιν μένουν μόνον οι βιομήχανοι [τεχνίτες]».**

Ο Βυτιναίος ιερέας και σχολάρχης Παναγιώτης Παπαζαφειρόπουλος στη «Μεθυδριάδα» του (σελ 14), το 1883, σημειώνει: **«…εμπόδιον [για την πρόοδο της περιοχής] είναι η μετανάστευσις των πλείστων της Νυμφασίας δημοτών, ως και ετέρων ορεινών δήμων και τακτική μετάβασις αυτών εις τας παραχειμασίας. Αποδημούσι δε περί τα μέσα του φθινοπώρου διαμένοντες εκεί εργαζόμενοι μέχρι σχεδόν Ιουνίου ή και Ιουλίου τινες. Ώστε πολύ ολίγοι εισιν οι κατά τον χειμώνα και το έαρ ενδημούντες εν άπασι τοις ορεινοίς δήμοις της Γορτυνίας κάτοικοι. Αλλά η κατ' έτος επαναλαμβανομένη αύτη μετανάστευσις των**

κατοίκων μετά των οικογενειών αυτών…» κλπ. Και στη σελ. 80, **«Οι δε κάτοικοι του χωρίου τούτου [της γειτονικής Νεμνίτσας του δήμου Νυμφασίας] εισι ήδη ολίγοι ποιμένες, οι δε πλείστοι εργάται μεταβαίνοντες τον χειμώνα εις τας παραχειμασίας της Τριφυλίας κατά τους δήμους Εράνης, Φλεσιάδος, Πλαταμώδους και Κυπαρισσίας, ένθα και κτήματα εκτήσαντο και αποκατέστησαν διαρκώς εκεί δια το εύφορον της χώρας και τον διαρκή πόρον οι πλείστοι».** Επίσης στη σελ. 82, **«Παραχειμάζουσι ούτοι (οι κάτοικοι του διπλανού στο Γαρζενίκο χωριού Πυργακίου του δήμου Νυμφασίας] εις Ηλείαν ένθα και αποκατέστησαν οι πολλοί κτήματα προσοδοφόρα εκεί κτησάμενοι. Και εν άλλοις μέρεσι κατέμειναν πολλοί το ορεινόν της χώρας ταύτης φεύγοντες. Εκ τούτου ο πληθυσμός του χωρίου ηλάττωται κατά πολύ. Επειδή οι τα χωρία της Μεσσηνίας Μάταινα και Αβραμιού εν τοις δήμοις Παμίσου και Εύας οικούντες εισι το πλείστον Πυργακιώται, βαθμηδόν εκεί καταμείναντες δια το εύφορον της χώρας οι δε ολίγοι εν Πυργάκι κάτοικοι μετέβαλον εν αγνοία και αφιλοκάλως πού μεν εις μηλόβωτον πού δε εις αμπελόφυτον τον του Μεθυδρίου κολωνόν…».** Και στη σελ. 85, **«[…] βλέπει [ο επισκέπτης] μεν τινας οικίας κλπ αλλ΄ άνθρωποι, πλην δέκα ή δώδεκα οικογενειών εν εκάστω τούτων (Νεμνίτσα, Πυργάκι, Γαρζενίκος), δεν υπάρχουσι δια την εις τας παραχειμασίας μετανάστευσιν και αποκατάστασιν των οικούντων»**[…] **«Επειδή τότε [το θέρος] και η φύσις παντάπασιν αλλοιούται ανανεουμένη, και τινες - ελάχιστοι ήδη - των κατοίκων επανακάμπτοντες εις τας εστίας αυτών, δίδουσι τινα ζωήν λίαν διάφορον της του χειμώνος τοις τόποις τούτοις. Αν δε προϊόντος του χρόνου διαλυθήσονται, ως εκ των πραγμάτων φαίνεται, και τα έτερα δύο χωρία, ο Γαρζενίκος στερούμενος από τούδε των κατοίκων αυτού, φέρει τεκμήρια αλάνθαστα της αυτού διαλύσεως και ερημίας. Καθότι το πλείστον των χωρικών αριθμουμένων περί τας ογδοήκοντα οικογενείας αποκατέστη βαθμηδόν εν τω δήμω Παμίσω της ευφορωτάτης Μεσσηνίας […]»**.

Σε αναφορά του επισκόπου Γορτύνης στις 30-11-1834 προς την Ιερά Σύνοδο με τα ονόματα των εφημερίων των χωριών της επισκοπής του και στη στήλη «παρατηρήσεις», για τα χωριά Βυτίνα, Πυργάκι και Γαρζενίκος αναφέρει: **«Αναχωρούν μέρος αυτών** [των κατοίκων] **εις τα παραχειμάσια»** [8].

Σε συνεδρίαση του δημοτικού συμβουλίου Νυμφασίας στις 2 Φεβρουαρίου 1857 (Πρακτικά συνεδριάσεων του δημοτικού συμβουλίου του δήμου Νυμφασίας, τόμος 6, πράξις αριθ. 83) με θέμα την εκλογή αγροφυλάκων στα χωριά του δήμου από τους κατοίκους τους κατά την 6η Ιανουαρίου 1857, διαπιστώνεται ότι: **«Το Συμβούλιον ιδόν τα περί τούτου έγγραφα και τας εκθέσεις των ειδικών παρέδρων και ιερέων των χωρίων δι' ών φαίνεται ότι οι κάτοικοι κλητευθέντες δεν προσήλθον κατά την 6η Ιανουαρίου ε.ε. ίνα εκλέξωσι τους αγροφύλακάς των δια τον λόγον ότι ήσαν απόντες εις τα παραχειμάσιά των».** Σ' αυτήν την περίπτωση, ο νόμος όριζε ότι το Δημοτικό Συμβούλιο και ο δήμαρχος είχαν το δικαίωμα να διορίσουν αυτοί τους αγροφύλακες. Και διόρισαν για όλα τα χωριά

[8] Σοφοκλής Γ. Δημητρακόπουλος, Εφημέριοι της Γορτυνίας από το 1460 ώς το 1900, περιοδικό «Άγιος Γρηγόριος ο Ε΄», τεύχος 4ο, σελ. 71

του δήμου, εκτός από τον Γαρζενίκο, κι αυτό γιατί: **«Δια το χωρίον Γαρζενίκου επειδή δεν είναι ανάγκη ήδη περί τοιούτου διορισμού, καθ' όσον οι κάτοικοι πάντες αυτού είναι απόντες, δίδεται το τοιούτον δικαίωμα του Συμβουλίου εις τον κύριον Δήμαρχον ίνα κάμει μόνος του τον διορισμόν των αναγκαίων αγροφυλάκων του χωρίου Γαρζενίκου, οπόταν παρουσιασθεί ανάγκη περί τούτου».**

Ο Πανάγος Βασιλόπουλος ασκεί εκτός από τις γεωργικές του ασχολίες, όπως είπαμε, το επάγγελμα του αγωγιάτη. Δεν έχουμε εικόνα για τον χώρο άσκησης του επαγγέλματός του, αν περιοριζόταν την εποχή εκείνη (τη μετεπαναστατική περίοδο) στην περιοχή του Νησιού ή οι μεταφορές επεκτείνονταν και στον ορεινό χώρο της Αρκαδίας, συνδεδεμένες με την υλοτομική δραστηριότητα των ορεινών πληθυσμών στα δάση του Μαινάλου, ούτε αν το επάγγελμα αυτό χαρακτηριζόταν στην άσκησή του από κάποιου είδους εποχικότητα. Έτσι, ενώ έχουμε τη βεβαιότητα ότι ο άνθρωπος αυτός κάποιο μεγάλο χρονικό διάστημα του έτους διαμένει στο Νησί, δεν γνωρίζουμε σε ποιο βαθμό διατηρεί την επαφή του με τον Γαρζενίκο, διαμένοντας εδώ και καλλιεργώντας τους αγρούς του, και, επίσης, αν η οικογενειά του τον ακολουθεί σ' αυτές του τις εποχικές μετακινήσεις και διαμένει κι αυτή κάποιο χρονικό διάστημα του έτους στον Γαρζενίκο.

Για την ευρύτερη οικογένεια, το σόι, του Πανάγου Βασιλόπουλου, δεν είμαστε βέβαιοι. Το σπίτι του στον Γαρζενίκο βρισκόταν κοντά στο εκκλησάκι του Αγίου Δημητρίου, δίπλα σ' αυτά των οικογενειών με το επώνυμο Τρυγόνης (ή Τριγώνης), κάποια μέλη της οποίας την ίδια εποχή φέρουν κι αυτά το επώνυμο Βασιλόπουλος (παιδιά του Βασιλείου Τρυγόνη). Δεν είναι εξακριβωμένο αν ο Πανάγος Βασιλόπουλος ανήκε στην ευρύτερη εκείνη οικογένεια. Στον κατάλογο των Γαρζενικιωτών που αιτούνται στις 20 Αυγούστου 1840 την άδεια για την ανέγερση του ναού του Γαρζενίκου, βρίσκουμε τις υπογραφές των αρχηγών των τριών οικογενειών Τρυγόνη, Χρήστος Δημήτριος και Βασίλειος, όχι όμως του Πανάγου Βασιλόπουλου. Στην καταγραφή πληθυσμού του έτους 1851, που εκτελέστηκε από τις δημοτικές αρχές του δήμου Νυμφασίας σε συνεργασία με τον ειδικό πάρεδρο και τον ιερέα του Γαρζενίκου, και καταγράφεται το πληθυσμιακό δυναμικό του χωριού, αναφέρονται οι τρεις βασικές οικογένειες των Τρυγοναίων, καθώς και δύο μέλη της οικογένειας του Πανάγου Βασιλόπουλου, ο ίδιος δεν είναι πλέον στη ζωή. Τα περισσότερα μέλη των τριών οικογενειών Τρυγόνη, κτηνοτρόφοι και αγωγιάτες το επάγγελμα, μετοίκησαν στην Ηλεία και δεν έχω συναντήσει κάποιον στο Νησί.

Μεταφέρω εδώ τα μέλη της οικογένειας του Βασιλείου Τριγώνη (ο ίδιος δεν ζει το 1851) και της οικογένειας του Πανάγου Βασιλόπουλου.

αύξων αριθ.	οικογ.	ηλικία	επάγγελμα
68	Θεόδωρος Β. Τριγώνης	28	ποιμήν
	Ευγενική σύζυγός του	20	
	Βασίλω τέκνο του	2	
	Παρασκευάς Β. Τριγώνης	30	ποιμήν
	Αντώνα σύζυγός του	22	
	Μαρίτσα τέκνο του	3	
	Ιωάννης	1	
	Γιαννού Βασιλόνυμφη	30	
	Κωνσταντίνος τέκνο της	14	
	Γεώργιος	12	
141	Βασιλοπανάγαινα	85	
	Δημήτριος εγγονός της	12	

Ο Πανάγος Βασιλόπουλος δεν καταγράφεται στην απογραφή του 1851, ούτε καν το έτος 1843 στους καταλόγους του Νησιού με τους έχοντες δικαίωμα ψήφου στις εκλογές για τους αντιπροσώπους στην Εθνοσυνέλευση τον Σεπτέμβριο του 1843. Στο παρόν προικοσύμφωνο του 1842, αναφέρεται ως ιδιώτης, ίσως αυτό να σημαίνει ότι δεν ήταν τότε ενεργός επαγγελματικά. Ίσως να ήταν τότε και αρκετά μεγάλος στην ηλικία ή ασθενής. Αν συνδυάσουμε τα δεδομένα αυτά με τη μεταγενέστερη προσθήκη στο τέλος του συμβολαίου, ότι ο γαμπρός του Δημ. Κατσίρης ζήτησε και έλαβε αντίγραφο του προικοσύμφωνου τον Ιανουάριο του 1844, μπορούμε να θεωρήσουμε πολύ πιθανό το ενδεχόμενο να αποβίωσε κατά το έτος 1843.

Για τα υπόλοιπα μέλη της οικογένειάς του, από το προικοσύμφωνο μαθαίνουμε ότι εκτός από την κόρη του Θεοδώρα έχει κι έναν εγγονό τριών ετών (γεννήθηκε δηλαδή το 1839) και συνδικαιούχο στην περιουσία του Πανάγου Βασιλόπουλου, ο γιος του, που δεν γνωρίζουμε το όνομά του, δεν είναι φαίνεται στη ζωή. Δεν αναφέρεται κάποιο άλλο μέλος, στην καταγραφή πληθυσμού του έτους 1851 σημειώνεται πάλι ο εγγονός του Δημήτριος, 12 ετών τώρα, καθώς και η σύζυγός του, η Βασιλοπανάγαινα, χωρίς άλλα στοιχεία, φερόμενη να έχει ηλικία 85 ετών. Η ηλικία του εγγονού του είναι ακριβής, καθώς διασταυρώνεται από το προικοσύμφωνο, για την ηλικία, όμως, της συζύγου του έχουμε πολλές αμφιβολίες. Γιατί, αν η Θεοδώρα ήταν το 1851 περίπου 30 ετών, δεν μπορεί η μητέρα της να ήταν 55 χρόνια μεγαλύτερή της. Δεν έχουμε καμία πληροφορία για τη νύφη του, τη μητέρα του μικρού Δημητρίου, αν ήταν εν ζωή κατά τον χρόνο του γάμου της Θεοδώρας, καθώς δεν αναφέρεται ούτε στο προικοσύμφωνο ούτε στην καταγραφή του 1851.

Από όλα τα προηγούμενα, διαπιστώνουμε ότι η οικογένεια του Πανάγου Βασιλόπουλου είναι ολιγομελής, υπάρχει έλλειψη εργατικών χεριών, κι αυτός ίσως είναι ένας από τους λόγους που με τον γαμπρό του συμφώνησε πως, **«θέλει δε δεχθή ο Πανάγος Βασιλόπουλος τον Δημήτριον Κατζίρη εντός της οικίας του**

ως εσώγαμβρον, επί τη υποσχέσει του αυτού Κατζίρη να ζωοτρέφη και περιποιείται μ' όλα τα αναγκαία τον διαληφθέντα Βασιλόπουλον, [...] ως εσώγαμβρος [ο Δημ. Κατσίρης] καλλιεργεί και νέμηται το όλον των κτημάτων δια να ζωοτρέφη και περιποιείται τόσον τον Πανάγον Βασιλόπουλον όσον και τον εγγονό του Δημήτριον».

Για τον γαμπρό του, τον Δημήτριο Κατσίρη, δεν γνωρίζουμε πολλά πράγματα. Από συμφωνητικό συμβόλαιο της ίδιας εποχής (αριθ. 1357 της 9ης Απριλίου 1840 του ίδιου συμβολαιογραφούντος Ειρηνοδίκη Η. Βεργόπουλου) μαθαίνουμε πως έχει δύο αδέλφια, τον Νικόλαο και τον Θεόδωρο, οι οποίοι έχουν εξ αδιαιρέτου ένα πατρικό τους οικόπεδο στην ενορία του Αγίου Ιωάννου στο Νησί. Συγκεκριμένα, διαβάζουμε συνοπτικά τα ακόλουθα:

«Νικόλαος και Θεόδωρος, αδελφοί Κατσιραίοι, ο πρώτος υποδηματοποιός, ο δεύτερος κηπουρός, κάτοικοι Νησίου.

Οι αδελφοί Κατσιραίοι έχουν αδιανέμητο ένα πατρικό τους οικόπεδο, κείμενο στην ενορία του Αγίου Ιωάννου επί του οποίου οικοδόμησαν και οι δύο καλύβες. Το οικόπεδο είναι χωρισμένο σε τρία μερίδια, το ένα το κατείχε ο άλλος αδελφός τους Δημήτριος Κατσίρης, ο οποίος δι' αλλαγής το μεταβίβασε στον Νικόλαο. Ο Νικόλαος, λοιπόν, πήρε τα δύο μερίδια τα προς το Νότιο μέρος, Σύνορα, ανατολικά με διάβαση των ιδίων αυτών αδελφών, δυτικά με περιβόλαιο του Παναγιώτη Κυριακόπουλου, βόρεια με το μέρος του Θεόδωρου και νότια με τοίχο των Τενταίων. Έχει πλάτος εννέα τεκτονικούς πήχεις (κοντά 7 μέτρα) και περιέχει και ένα ληνοστάσιο κατά το νότιο μέρος αυτών και μία καλύβη στην οποία κατοικεί ο Νικόλαος. Ο Θεόδωρος πήρε το εν τρίτο, το προς το βορρά μέρος, πλάτους τεσσάρων και ημίσεως πήχεων, σύνορα ανατολικά με διάβαση των Τενταίων, δυτικά με περιβόλαιο του Παναγιώτη Κυριακόπουλου, βόρεια με οσπήτια του Κωνσταντίνου Οικονομόπουλου και νότια με τα δύο τρίτα του Νικολάου».

Για την καταγωγή της οικογένειας Κατσίρη δεν έχουμε στοιχεία, αν δηλαδή ήταν Νησιώτες ή μετοίκησαν από κάπου αλλού στο Νησί. Στο προικοσύμφωνο ο Δημήτριος φέρεται να ασκεί το επάγγελμα του κεραμοποιού, σε κάποιο άλλο συμβόλαιο αγοράς (αριθ. συμβολαίου 2893 του έτους 1847) ενός αμπελιού ως κτηματίας. Ούτε την ηλικία του γνωρίζουμε, αν ήταν λίγο ή πολύ μεγαλύτερος από τη Θεοδώρα.

Ερχόμαστε τώρα στο κύριο πρόσωπο, τη Θεοδώρα. Το συμβόλαιο προικοδοσίας το συνάπτει ο πατέρας της, οι γυναίκες δεν ήταν αυτεξούσιες, δεν μπορούσαν να προχωρήσουν σε οποιαδήποτε επίσημη πράξη χωρίς την άδεια του πατέρα ή του συζύγου τους. Στο προικοσυμφωνο αναφέρεται πως είναι 20 με 22 ετών, δεν έχουμε λόγο να μην πιστέψουμε, δεν είναι, βέβαια, και σίγουρο, για διάφορους λόγους μπορεί να κρύβεται η πραγματική ηλικία, συνήθως μεγαλύτερη.

Στο προικοσύμφωνο καταγράφονται τα κινητά και ακίνητα πράγματα που παίρνει για προίκα, τα κινητά είναι είδη ρουχισμού και του νοικοκυριού. Στα ακίνητα περιλαμβάνονται κτήματα, και στο Γαρζενίκο και το Νησί. Απ' αυτά λαμβάνει ως μερίδιο το ένα τρίτο, τα άλλα δύο τρίτα τα κρατούν ο πατέρας της και ο ανεψιός της Δημήτριος. Μετά τον θάνατο τού πατέρα της **«και αυτά να**

διανείμηνται μεταξύ της θυγατρός του Θεοδώρας και του εγγονού του Δημητρίου». Αυτά στον Γαρζενίκο είναι χωράφια σε διάφορες τοποθεσίες, δεν συμπεριλαμβάνεται, όμως, το σπίτι και η περιοχή του, καθώς και ο αγρός στην τοποθεσία «Γαϊδουροκυλίστρα» -κοντά στο χωριό- που πωλούνται από τη Θεοδώρα στο μεταγενέστερο πωλητήριο του 1879. Η έκτασή τους, αν είναι η πραγματική, είναι μικρή, δηλαδή δύο στρέμματα. Οι τοποθεσίες που βρίσκονται δεν είναι όλες γνωστές ή είναι γραμμένες λανθασμένα. Η τοποθεσία «Γερολάκκωμα» είναι γνωστή, βρίσκεται στα δυτικά του χωριού -κάπου μία ώρα μακριά- στις δυτικές πλαγιές του βουνού «Μπότσικας», στο όριο της περιφέρειας του χωριού Μαγούλιανα. Η αναφερόμενη ως «Κουτζόβρυση» είναι η «Κουτσουλόβρυση», πηγή ψηλά στο βουνό «Μαδάρα». Η «Αρκουδόπετρα» δεν μου είναι γνωστή. Μάλλον, πρόκειται για την «Αρκουδότρυπα», τοποθεσία απέναντι από το χωριό, στις βόρειες πλαγιές του μικρού βουνού «Κουλκός». Τη θέση «Μαύρη Λάκκα» δεν τη γνωρίζω, υπάρχει μόνο τοποθεσία «Μακρυαλάκκα» στην περιφέρεια του Γαρζενίκου.

Στο Νησί, τα κτήματα που της δίδονται είναι, «εις αμπελών με διάφορα δένδρα κείμενος εις την θέσιν Σύρματα εντός των ορίων Νησίου εκ στρεμμάτων οκτώ ως έγγιστα το εν τρίτον αυτού, εν τρίτον επίσης από έτερον τινά αμπελώνα κατά την θέσιν Πιπεριτζανέικα εκ στρεμμάτων δύο το όλον, και εν οσπήτιον με ληνόν και την περιοχήν του κατά την ενορίαν του Αγίου Δημητρίου, το εν τρίτον εξ αυτού». Δεν γνωρίζουμε αν ο Πανάγος Βασιλόπουλος διέθετε κι άλλη ακίνητη περιουσία στο Νησί πέρα από αυτή που καταγράφεται. Ούτε γνωρίζουμε πότε την απέκτησε. Για το σπίτι μαθαίνουμε ότι είχε και κάποια περιοχή, καθώς και ληνό (ληνοστάσιο διέθεταν τα περισσότερα σπίτια του Νησιού). Δυστυχώς, δεν σημειώνονται οι συνορεύοντες ιδιοκτήτες, ώστε να εντοπίσουμε τη θέση του σπιτιού. Αναφέρεται μόνο ότι βρίσκεται στην ενορία του Αγίου Δημητρίου, μία από τρεις ενορίες του Νησιού (οι άλλες δύο ήταν του Αγίου Ιωάννου και των Αγίων Αποστόλων). Από ομαδικά πληρεξούσια συμβόλαια της ίδιας εποχής, των αρχών της δεκαετίας του 1840, βρίσκουμε πολλούς Γαρζενικιώτες να κατέχουν στο Νησί αγρούς που χαρακτηρίζονταν τότε ως εθνικοϊδιόκτητοι [δηλαδή καλλιεργούνταν από τους κατόχους τους με το καθεστώς της «εξουσιάσεως» (τουρκιστί tasarruf), σύμφωνα με το Οθωμανικό δίκαιο κατά το οποίο το κράτος ήταν ο κύριος της γης], και άρα μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους θεωρούνταν από το κράτος ως δημόσιοι. Θα είχε πολύ ενδιαφέρον να ξέραμε αν οι Γαρζενικιώτες καλλιεργούσαν αυτά τα κτήματα από την εποχή της Τουρκοκρατίας ή τα είχαν αγοράσει αργότερα, μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους, από τους προηγούμενους κατόχους καλλιεργητές κατά τη δεκαετία του 1830.

Η αξία των κινητών προικώων πραγμάτων εκτιμήθηκε σε 800 δραχμές και των ακινήτων, το μερίδιο του ενός τρίτου εξ αυτών, σε 1.500. Σύνολο της αξίας της προίκας, 2.300 δραχμές. Κοιτάζοντας και άλλα προικοσύμφωνα της ίδιας εποχής, συνταγμένα από τον Ειρηνοδίκη Ηλία Βεργόπουλο αλλά και τους επόμενους συμβολαιογραφούντες Ειρηνοδίκες κατά τη δεκαετία του 1840, διαπιστώνουμε ότι η προίκα που δινόταν στην πλειονότητα των περιπτώσεων ήταν της ίδιας πάνω - κάτω αξίας. Εξαιρούνται, βέβαια, οι γάμοι ανάμεσα σε οικογένειες υψηλών

εισοδηματικών τάξεων, όπου η αξία και το πλήθος των κινητών και ακινήτων πραγμάτων ήταν πολύ μεγαλύτερα.

Απόγονο της Θεοδώρας και του Δημ. Κατσίρη βρίσκουμε μόνο τον Παναγιώτη Δημητρίου Κατσίρη, ο οποίος είναι εγγεγραμμένος στο μητρώο αρρένων του δήμου Παμίσου, με έτος γέννησης το έτος 1847. Επίσης, είναι εγγεγραμμένος στους εκλογικούς καταλόγους Παμίσου των ετών 1872 και 1874. Καταγράφεται με ηλικία 22 ετών και αγωγιάτης το επάγγελμα. Δεν γνωρίζουμε αν είχαν αποκτήσει κι άλλα παιδιά. Στους παραπάνω εκλογικούς καταλόγους, όπως και τους προηγούμενους του έτους 1864, ο Δημήτριος Κατσίρης απουσιάζει. Φαίνεται είχε πεθάνει πιο πριν. Επίσης, στους εκλογικούς καταλόγους Παμίσου των ετών 1864, 1872 και 1874 συναντάμε και τον Δημήτριο Βασιλόπουλο ή Βασιλοπανάγο, τον ανεψιό της Θεοδώρας, αγωγιάτη το επάγγελμα.

Στους εκλογικούς καταλόγους Παμίσου των ετών 1864, 1872 και 1874 συναντάμε και τον Δημήτριο Βασιλόπουλο ή Βασιλοπανάγο, τον ανεψιό της Θεοδώρας, αγωγιάτη το επάγγελμα. Αυτός δημιουργησε κάποια στιγμή και δική του οικογένεια, στα μητρώα αρρένων του δήμου Παμίσου βρίσκουμε εγγεγραμμένους τους γιους του Κωνσταντίνο, Γεώργιο και Χαράλαμπο, φερόμενους ως γεννηθέντες οι δύο πρώτοι το έτος 1881 και ο τρίτος το έτος1882.

ΤΑ ΠΩΛΗΤΗΡΙΑ ΣΥΜΒΟΛΑΙΑ ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1879, 1891 ΚΑΙ 1901

Και φτάνουμε στο έτος 1879, όπου ξανασυναντάμε τη Θεοδώρα, κάπου εξήντα ετών πια, να πωλεί στον Γαρζενικιώτη Αριστείδη Διον. Γιαννακόπουλο το μερίδιό της από το οικόπεδο του πατρικού σπιτιού της στον Γαρζενίκο κι ένα χωράφι λίγο πιο πέρα, κάπου 300-400 μέτρα βορειοανατολικά, στη θέση «Γαϊδουροκυλίστρα». Ο χώρος του σπιτιού της αναφέρεται ως «οικότοπος». Έχοντας υπόψη κι άλλα συμβόλαια της εποχής εκείνης σχετικά με τον Γαρζενίκο, εκτιμώ πως με τη λέξη «οικότοπος» κατά κανόνα εννοείται το οικόπεδο με σπίτι στο παρελθόν εντός του, που είτε πλέον δεν υπάρχει ή υπάρχει ως χάλασμα.

Δύο χρόνια μετά, το 1881, η Θεοδώρα πωλεί στον Δημήτριο Αγγελόπουλο, επίσης, κάτοικο του Γαρζενίκου, τον αγρό της στη θέση «Γερολάκκωμα», προφανώς, αυτόν που έλαβε ως προίκα. Ας δούμε τα δύο συμβόλαια:

αριθ. 14422 Πωλητήριον

Ενώπιον εμού του Συμβολαιογράφου Παμίσου Δημητρίου Π. Ποτηρόπουλου κατοικοεδρεύοντος εν Μεσσήνη και των μαρτύρων κυρίων Παναγιώτου Ν. Λαμπροπούλου εμπόρου και Μιχαήλ Παντελάκη παντοπώλου κατοίκων Μεσσήνης ενηλίκων πολιτών Ελλήνων γνωστών μοι και μη εξαιρετέων εμφανισθέντες αυτοπροσώπως οι γνωστοί μοι ενήλικες και μη υπαγόμενοι εις ουδεμίαν νόμιμον εξαίρεσιν με εμέ και τους μάρτυρες κυρία Θεοδώρα το γένος Βασιλοπούλου χήρα σύζυγος του ποτέ Δημητρίου Κατσίρη οικοκυρία κάτοικος Μεσσήνης και Αριστείδης Δ. Γιαννακόπουλος γεωργοκτηματίας κάτοικος του χωρίου Γαρζενίκου του Δήμου Νυμφασίας μοι είπον να τους συντάξω το παρόν συμβόλαιον εκθέσαντες τα εξής, ότι η Θεοδώρα χήρα Δημητρίου Κατσίρη έχουσα υπό την άμεσον κατοχήν και κυριότητά της εκ πατρικής κληρονομίας από κοινού και αδιαιρέτως μετά του ανεψιού της Δημητρίου Βασιλοπανάγου το

ήμισυ του εις θέσιν Γαϊδουροκυλίστρα ορίου Γαρζενίκου αγρόν εκ στρεμμάτων δύο ως έγγιστα συνορευόμενον γύρωθεν με Αποστόλου Λίχα και των αδελφών του Ιωάννου και Βασιλείου, Νικολάου Λαμπροπούλου και των αδελφών των κληρονόμων του Δημητρίου Ντούλου[;] και τόπον άγριον αδέσποτον. Τον ήμισυ επίσης οικότοπον μεθ' όλης της περιοχής, κήπου, προαυλίου και της καρυδιάς εντός του χωρίου Γαρζενίκου εις την θέσιν Άγιος Δημήτριος συνορευόμενος γύρωθεν με αδελφών Βασιλόπουλων, Ηλιού Γρίτη και Δημητρίου Διαμαντοπούλου, Ρασαίων και Στασινού Τριγώνη ελεύθερα παντός βάρους και πάσης υποχρεώσεως΄ συνεφώνησαν με τον Αριστείδην Δ. Γιαννακόπουλον και του επώλησε το ήμισυ τούτων την αναλογίαν της δια δραχμάς πεντήκοντα εξ (56) τας οποίας ο αγοραστής αποδεξάμενος την αγοραπωλησίαν ταύτην ισχυράν και αμετάτρεπτον επλήρωσεν και παρέλαβεν η πωλήτρια ενώπιόν μοι και από σήμερον παραιτείται και απεκδύεται παντός δικαιώματός της κατοχής και κυριότητος των πωληθέντων κτημάτων, την αναλογίαν της, και μεταβαίνουν εις τον αγοραστήν Γιαννακόπουλον και εν περιπτώσει απαιτήσεων τρίτου τινος αποτελεσματικώς ευθύνεται και υπόσχεται ούτος ο πωλητής να αποζημιή τον αγοραστήν με τον διπλασιασμόν της αγοράς και των εξόδων βελτιώσεως εντόκως προς είκοσιν επί τοις εκατόν κατ' έτος παραιτουμένη και του ευεργετήματος του προνομίου του Βελι... δόγματος ούσαν απληρ... την εξήγησα. Εις τους συμβαλλομένους υπέμνησα και την διάταξιν του περί μεταγραφής Νόμου. Εις βεβαίωσιν συνετάχθη κατ' αίτησίν των το παρόν επίσημον πωλητήριον, όπερ αναγνωσθέν ευκρινώς και προσηκόντως υπογράφεται παρά πάντων εκτός της πωλητού ωμολογησάσης άγνοιαν γραμμάτων. Εγένετο εν Μεσσήνη την δεκάτην τρίτην Δεκεμβρίου ημέραν πέμπτην εν τω εργαστηρίω του Διονυσίου Αργυροπούλου, ένθα το γραφείον μου εν έτει χιλιοστώ οκτακοσιοστώ εβδομηκοστώ εννάτω.

Αριστείδης Δ. Γιαννακόπουλος, Μ. Παντελάκης, Π.Ν. Λαμπρόπουλος.

Ο Συμβολαιογραφος Παμίσου Δημ. Π. Ποτηρόπουλος

αριθ. 17687

Ενώπιον εμού του Συμβολαιογράφου Παμίσου Δημητρίου Ποτηροπούλου κατοικοεδρεύοντος εν Μεσσήνη και των μαρτύρων κ. Παναγιώτου Ν. Λαμπροπούλου εμπόρου και Παναγ. Καραμπέτζου κτηματίου κατοίκων Μεσσήνης ενηλίκων πολιτών Ελλήνων γνωστών μοι και μη εξαιρετέων ενεμφανισθείσης αυτοπροσώπως οι γνωστοί μου ενήλικες και μη υπαγόμενοι εις ουδεμίαν νόμιμον εξαίρεσιν με εμέ και τους μάρτυρας, κ. Θεοδώρα το γένος Βασιλοπανάγου χήρα σύζυγος του ποτέ Δημητρίου Κατζίρη τα οικιακά έργα μετερχομένη κάτοικος Μεσσήνης του δήμου Παμίσου και Δημητράκης Αγγελόπουλος κτηματίας κάτοικος του χωρίου Γαρζενίκου του δήμου Νυμφασίας μου είπον να τους συνταξω το παρόν συμβόλαιον εκθέσαντες τα εξής. Ότι η πρώτη Θεοδώρα χήρα Δημητρίου Κατσίρη έχουσα υπό την άμεσον κατοχήν και κυριότητά της εκ πατρικής κληρονομίας έναν αγρόν ιδιόκτητον κείμενον εις την θέσιν Γερολάκκωμα όριον του χωρίου Μαγουλιάνων του αυτού δήμου Νυμφασίας [δήμου Μυλάοντος] εκ στρεμμάτων πέντε ως έγγιστα συνορευόμενον γύρωθεν με αγρόν Γεωργίου Δρακοπούλου και λόγκον εις το

κάτω μέρος ... τούτου αγρού ως του Παλαιολόγου. Συνεφώνησε με τον Δημήτριον Αγγελόπουλον και του επώλησεν αυτόν ελεύθερον παντός βάρους και πάσης υποχρεώσεως δια δραχμάς πεντήκοντα (50) τας οποίας ο αγοραστής δεξάμενος την αγοραπωλησίαν ταύτην ... ισχυράν και αμετάτρεπτον και παρέλαβεν τον αγρόν επλήρωσεν και παρέλαβεν ο πωλητής Θεοδώρα ... και από σήμερον παραιτείται και απεκδύεται παντός δικαιώματος κατοχής και κυριότητος του πωληθέντος αγρού της, και ... εις τον αγοραστήν τον περί μεταγραφής Νόμον. Εις βεβαίωσιν συνετάχθη ... το παρόν επίσημον πωλητήριον όπερ αναγνωσθέν ευκρινώς και προσηκόντως υπογράφεται παρά πάντων εκτός της πωλητού Θεοδώρας ωμολογησάσης άγνοιαν γραμμάτων. Εγένετο εν Μεσσήνη την εννάτην Ιουλίου ημέραν πέμπτην εν τω εργαστηρίω του Διοινυσίου Αργυρόπούλου ένθα το γραφείον μου εν έτει χιλιοστώ οκτακοσιοστώ ογδοηκοστώ πρώτω.

[υπογραφές]

Το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από τα πωληθέντα κτήματα, φυσικά, το έχει ο οικότοπος. Η Θεοδώρα κατέχει τον μισό, τον άλλο μισό τον κατέχει ο ανεψιός της Δημήτριος Βασιλόπουλος ή Βασιλοπανάγος, ο οποίος το 1879 είναι σαράντα ετών. Τον πωλεί στον Αριστείδη Γιαννακόπουλο, κάτοικο του Γαρζενίκου (1848 - 1932, παππούς των Ανδρέα, Αθανασίου, Γεωργίου, Αριστείδη, Βασιλείου, Νικολάου, Γιαννούλας και Σταυρούλας Π. Γιαννακόπουλων): **«[...] τον ήμισυ επίσης οικότοπον μεθ' όλης της περιοχής, κήπου, προαυλίου και της καρυδιάς εντός του χωρίου Γαρζενίκου εις την θέσιν Άγιος Δημήτριος συνορευόμενος γύρωθεν με αδελφών Βασιλόπουλων, Ηλιού Γρίτη και Δημητρίου Διαμαντοπούλου, Ρασαίων και Στασινού Τριγώνη».**

Ο οικότοπος δεν είναι μικρός, περιλαμβάνει εκτός από τον χώρο του ερειπίου σπιτιού, προαύλιο, ποτιστικό κήπο και μια καρυδιά. Πρόκειται για τυπικό σπίτι του Γαρζενίκου, που συνήθως ήταν της μορφής «μακρυνάρι», χτισμένο σε επικλινές έδαφος (ο Γαρζενίκος βρίσκεται σε πλαγιά βουνού και σε υψόμετρο 1.200 περίπου μέτρα), διαστάσεων περίπου 4 - 6 μέτρων στο πλάτος και 10 έως 12 μέτρα στο μήκος, με τη μία στενή πλευρά του προς τα βόρεια με ύψος κάπου 3 μέτρα, και την άλλη προς τα νότια, ύψους πέντε έως έξι μέτρα. Το προαύλιο και ο κήπος μπορεί να ήταν μεγαλύτερα ή μικρότερα, αναλόγως το οικόπεδο. Απαραίτητο συμπλήρωμα ήταν η καρυδιά, πολλές μεγάλου μεγέθους, μία ή περισσότερες. Καρυδιές μεγάλου μεγέθους υπήρχαν, κυρίως, εντός αλλά και εκτός του χωριού, και τον εικοστό αιώνα, σήμερα πια πολύ λιγότερες. Συναντάμε, μάλιστα, τα χρόνια εκείνα, τον 19ο αιώνα, και καρυδιές που ανήκαν σε περισσότερα από ένα άτομα, αδέλφια συνήθως που κατείχαν εξ αδιαιρέτου το πατρικό δέντρο (για παράδειγμα, η μεγάλη καρυδιά της οικογένειας Ευσταθίου, που τα νεότερα χρόνια ανήκε στο Βασίλειο Κ. Χατζόπουλο).

Από την περιγραφή μπορούμε να προσδιορίσουμε χωρίς λάθος τη θέση του οικοτόπου. Βρισκόταν δίπλα, από πάνω και ανατολικά από το εκκλησάκι - προσκυνητάρι του Αγίου Δημητρίου, χωρίς να συνορεύει, όμως, μ' αυτό. Σε άλλο συμβόλαιο της ίδιας εποχής ο Άγιος Δημήτριος αναφέρεται ως ερείπιο. Βρισκόταν στην ίδια περίπου θέση με το σημερινό προσκυνητάρι, μάλιστα, σώζεται από τα

παλαιότερα χρόνια και μεγάλο πουρνάρι δίπλα του. Από τις συνορεύουσες ιδιοκτησίες που σημειώνονται, η ιδιοκτησία του Δημ. Διαμαντόπουλου ήταν στη θέση που τα νεότερα χρόνια κτίστηκε το επάνω δημοτικό σχολείο. Η ιδιοκτησία των Ρασαίων ήταν στα ανατολικά του οικοτόπου του Πανάγου Βασιλόπουλου, σήμερα σώζονται εκεί τα ίχνη του, καθώς για πολλά χρόνια διατηρήθηκε ως καλύβι από τους μόνιμους κατοίκους του Γαρζενίκου Βασίλειο Κ. Γιαννακόπουλο και Νικόλαο Αγγελόπουλο που το αγόρασαν από τους παλαιούς ιδιοκτήτες της οικογένειας με το επώνυμο Ράσιος που μετοίκησαν στο Νησί. Οι αδελφοί Βασιλόπουλοι, που συνορεύουν με τον οικότοπο, είναι σχεδόν με βεβαιότητα οι απόγονοι του Βασιλείου Τρυγόνη που αναφέραμε πρωτύτερα. Ο Στασινός Τρυγόνης είναι ανεψιός του Βασιλείου Τρυγόνη και ο Ηλίας Γρίτης μέλος της, επίσης, γνωστής οικογένειας του Γαρζενίκου που μετοίκησε με το επώνυμο αυτό στο Νησί. Τα σπίτια των αδελφών Βασιλόπουλων, του Στασινού Τρυγόνη και του Ηλία Γρίτη, δεν γνωρίζουμε με ακρίβεια το σημείο που βρίσκονταν, σίγουρα δίπλα και από πάνω απ' αυτό του Πανάγου Βασιλόπουλου. Πρέπει να σημειωθεί εδώ ότι την εποχή της αγοραπωλησίας, το 1879, οι ιδιοκτήτες των συνορευόντων οικοτόπων ή οικιών, πιθανόν, να μην ήταν αυτοί που αναφέρονται στο συμβόλαιο. Κάποιοι απ' αυτούς μπορεί να είχαν πουληθεί στους εναπομείναντες Γαρζενικιώτες και η κατάσταση που περιγράφεται να είναι η προηγούμενη, αυτή που γνώριζε η Θεοδώρα. Ανάλογες τέτοιες περιπτώσεις συναντάμε σε αρκετά συμβόλαια του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα.

Ο αγρός στη θέση «Γαϊδουροκυλίστρα» βρίσκεται, όπως είπαμε, κοντά στο χωριό. Συνορεύει με αγρούς **«Αποστόλου Λίχα και των αδελφών του Ιωάννου και Βασιλείου, Νικολάου Λαμπροπούλου και των αδελφών των κληρονόμων του Δημητρίου Ντούλου και τόπον άγριον αδέσποτον».** Τα αδέλφια Απόστολος, Βασίλειος και Ιωάννης είναι παιδιά του Μήτρου Λίχα, ο Απόστολος πέθανε λίγα χρόνια μετά, κατά τη δεκαετία του 1880, ο Βασίλειος μετοίκησε στη Σμερτιά της Ηλείας, ο Ιωάννης (Γιαννίκος) έζησε εδώ και οι σημερινές οικογένειες Λίχα του Γαρζενίκου κατάγονται από αυτόν. Ο Νικόλαος Λαμπρόπουλος ή Παναγόπουλος ήταν Γαρζενικιώτης που μετοίκησε στο Νησί. Ο Δημήτριος Ντούλος μού είναι άγνωστος. Είναι ίσως κάποιο παρωνύμιο Γαρζενικιώτη ή, το πιθανότερο, το επώνυμο του συζύγου κάποιας Γαρζενικιώτισσας.

Και τα δύο παραπάνω κτήματα αγοράζονται από τον Αριστείδη Γιαννακόπουλο αντί 56 δραχμών, τιμή χαμηλή εκτιμώ.

Ενάμιση χρόνο μετά, στις 7 Ιουλίου 1881, η Θεοδώρα πωλεί τον προικώο αγρό της στη θέση «Γερολάκκωμα» στον Δημητράκη Αγγελόπουλο αντί πενήντα δραχμών. Η έκτασή του αναφέρεται ότι είναι πέντε στρέμματα (στο προικοσύμφωνο είναι δύο στρέμματα) και συνορεύει με αγρό του Γεωργίου Δρακόπουλου, κατά πάσα πιθανότητα Γαρζενικιώτη που μετανάστευσε στο Νησί. Ο Δημήτριος Αγγελόπουλος είναι ένα από τα τρία αδέλφια της οικογένειας με το επώνυμο αυτό, οι άλλοι δύο ήταν ο Νικόλαος και ο Γεώργιος, και το 1881 ήταν περίπου 60 ετών. Από τα τρία αδέλφια της οικογένειας αυτής σήμερα υπάρχουν στον Γαρζενίκο οι απόγονοι του Νικολάου Αγγελόπουλου.

ΤΟ ΠΩΛΗΤΗΡΙΟ ΣΥΜΒΟΛΑΙΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1901

Είκοσι δύο χρόνια μετά την πώληση του οικοτόπου από τη Θεοδώρα, το 1901, ο Αριστείδης Γιαννακόπουλος πωλεί τον οικότοπο στον Παναγιώτη Νικ. Αγγελόπουλο (1871-1951). Συγκεκριμένα, με το πωλητήριο συμβόλαιο αριθ. 22.266 της 5ης Σεπτεμβρίου 1901 του Συμβολαιογράφου Βυτίνας Γεωργίου Ι. Λαμπρινόπουλου, ο Αριστείδης Διον. Γιαννακόπουλος, γεωργός και κάτοικος Γαρζενίκου, πωλεί στον Παναγιώτη Νικ. Αγγελόπουλο, επίσης γεωργό και κάτοικο Γαρζενίκου, **«έναν αγρόν του ξηρικοποτιστικόν κείμενον εις την θέσιν "Άγιος Δημήτριος Βασιλοπαναγέικα" του Γαρζενίκου του Δήμου Νυμφασίας όσης εκτάσεως κι αν είναι συνορευόμενον γύρωθεν με ... του, κήπον του αγοραστού, κήπον Δημ. Αργυροπούλου και αγρόν του Αποστόλου Γ. Αγγελοπούλου και αντί συμπεφωνημένου τιμήματος δραχμών εκατόν τριάκοντα (130) [...]».**

Η περιγραφή του οικοτόπου, αν και έχει περάσει μόνο μια εικοσαετία, είναι εντελώς διαφορετική. Νέα ονόματα ιδιοκτητών έχουν αντικαταστήσει τα αναφερόμενα στο προηγούμενο συμβόλαιο. Ο οικότοπος είναι πλέον κήπος με ποτιστικό και ξερικό κομμάτι και επονομάζεται «στα Βασιλοπαναγέικα», θυμίζοντας τον παλαιότερο ιδιοκτήτη. Ανάλογα παραδείγματα με ονόματα παλαιών ιδιοκτητών που έχουν διασωθεί ως τοπωνύμια υπάρχουν αρκετά στη μνήμη έως τις μέρες μας στον Γαρζενίκο. «Παλιέικα», «Τζωρτζέικα», «Κοσσυβέικα «Κοντογιαννακέικα» κ.λπ. Από τους συνορεύοντες ιδιοκτήτες, ο Δημ. Αργυρόπουλος ή Αρβανίτης ήταν κτηνοτρόφος από το χωριό Δάρα που παντρεύτηκε εδώ τα χρόνια εκείνα, τη δεκαετία του 1880, και το σπίτι του ήταν το παλαιότερο του Δημητρίου Διαμαντόπουλου. Ο Απόστολος Γ. Αγγελόπουλος ήταν γιος του Γεωργίου Αγγελόπουλου και πρώτος εξάδελφος του αγοραστή Παναγ. Αγγελόπουλου. Είχε αγοράσει την ιδιοκτησία της οικογένειας Τρυγόνη, μπορεί και άλλες γειτονικές. Μετοίκησε στις αρχές του 20ού αιώνα στη Στεμνίτσα ή το Ζυγοβίστι, δεν θυμάμαι ακριβώς.

Λίγα χρόνια μετά την αγορά, ο Παναγιώτης Αγγελόπουλος αγόρασε και τα γειτονικά κτήματα των εξαδέλφων του Αποστόλου και Παναγιώτου Γ. Αγγελόπουλου και μεγάλωσε, έτσι, τον αρχικό οικότοπο. Επίσης, έκτισε και σπίτι, σπίτι που υπήρχε μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 2000. Δεν γνωρίζουμε αν το έκτισε στα θεμέλια του παλιού σπιτιού του Πανάγου Βασιλόπουλου ή λίγο πιο πέρα. Η καρυδιά δεν αναφέρεται στο νέο συμβόλαιο. Μπορεί να υπήρχε, μπορεί να είχε εν τω μεταξύ κοπεί από τον Αριστείδη Γιαννακόπουλο.

Στο σπίτι που κτίστηκε κατοίκησε η οικογένεια του Παναγιώτη Αγγελόπουλου, αργότερα δε και η κόρη του Δήμητρα με τον σύζυγό της Αριστείδη Παναγ. Γιαννακόπουλο, εγγονό του πωλητού Αριστείδη Δ. Γιαννακόπουλου. Στις αρχές της δεκαετίας του 2000, οι απόγονοί τους γκρέμισαν το σπίτι αυτό και οικοδόμησαν επαγγελματικό χώρο, μια ταβέρνα με την επωνυμία «Καταφύγιο», που λειτουργεί μέχρι σήμερα.

Κοιτάζοντας αυτήν τη μικρή ιστορία της Θεοδώρας, αναρωτιέμαι τι δεν γνωρίζω και θα ήθελα ακόμα να μάθω.

Θα ήθελα να γνωρίζω, πρώτα απ’ όλα, αν η Θεοδώρα είχε γεννηθεί στον Γαρζενίκο, αν και πόσο διάστημα έζησε εδώ, αν ερχόταν συχνά ή καθόλου κι αν η

οικογένειά της καλλιεργούσε τους αγρούς και συντηρούσε το σπίτι της. Θα ήθελα να ξέρω για την οριστική μετακίνησή τους στο Νησί, τον τρόπο ζωής της εκεί ως γυναίκα μιας παραδοσιακής κοινωνίας, και, επίσης, πώς αντιμετώπιζαν τους νεοεγκαταστημένους πια κι όχι παραχειμάζοντες Γαρζενικιώτες οι ντόπιοι κάτοικοι μιας αρκετά μεγάλης, για τα δεδομένα της εποχής, πόλης. Και θα 'θελα να ξέρω αν αργότερα, πιο μεγάλη πια, η Θεοδώρα ερχόταν στον Γαρζενίκο. Κυρίως, θα ήθελα να ξέρω για τις μνήμες αυτής της γυναίκας από τον χώρο του Γαρζενίκου, την επιρροή στον χαρακτήρα της που είχαν τα βιώματα αυτά ή οι διηγήσεις του περίγυρού της, της οικογένειάς της και των άλλων Γαρζενικιωτών του Νησιού. Επίσης, θα ήθελα να ξέρω περισσότερα για την κατάσταση της οικογένειάς της, της πατρικής και αυτής που δημιούργησε με τον Δημήτριο Κατσίρη, τους αρκετούς, όπως φαίνεται, θανάτους που επήλθαν στο στενό περιβάλλον της. Τέλος, το πότε η ίδια έφυγε από τη ζωή (ξέρουμε, τουλάχιστον, ότι έζησε αρκετά) και την τύχη των απογόνων της.

Κανένας από τον σημερινό Γαρζενίκο -Ελάτη πλέον- δεν γνωρίζει την ύπαρξη αυτής και της οικογένειάς της. Άγνωστο επώνυμο είναι εδώ το επώνυμο Βασιλόπουλος/Βασιλοπανάγος. Δεν ξέρω αν στο Νησί (Μεσσήνη) ζουν απόγονοι των οικογενειών Βασιλοπανάγου και Δημητρίου Κατσίρη κι αν κρατούν στη μνήμη τους τα ονόματα της Θεοδώρας, του ανεψιού της Δημητρίου και των συγγενών της, όπου κι αν βρίσκονται. Κι αν δεν ζουν πια στο Νησί, αν διατηρούνται στη μνήμη των Νησιωτών οι οικογένειες αυτές.

Δεν ξέρω τι αξία θα μπορούσε να έχει, επιστημονική ή ευρύτερη, η ιστορία (για την ακρίβεια οι λίγες λεπτομέρειες από την ιστορία) ενός προσώπου που δεν άφησε πίσω του ούτε επιτεύγματα ούτε καν τη μνήμη της παρουσίας του. Εγώ έχω την άποψη πως μέσα απ' αυτήν τη μικρή ιστορία αναδεικνύεται η σημασία των εννοιών της προσωπικής, της συλλογικής και της ιστορικής μνήμης, αναδεικνύεται η αξία του τοπικού, της λεπτομέρειας, της μικροϊστορίας, που αποτελούν το υπόβαθρο για την ερμηνεια των σπουδαίων και των σημαντικών. Και το κυριότερο, ίσως, οι ιστορίες αυτές των ανθρώπων και των τόπων του παρελθόντος αναδεικνύουν την αξία των υλικών τεκμηρίων, αναδεικνύουν την παράμετρο του χρόνου που εμπεριέχεται στον παρόντα χώρο του Γαρζενίκου. Χρόνος πολλαπλός, όσα και τα φυσικά και ανθρωπογενή αντικείμενα που τον συνθέτουν. Το παρελθόν ενυπάρχει στον σημερινό χώρο ως συστατικό και ουσιαστικό μέρος του και δεν μπορούμε να τον αγνοήσουμε (σπίτια, ερείπια, μάντρες, δέντρα, διαμορφώσεις του εδάφους κ.λπ.). Αν τον αγνοήσουμε, απλώς, μετατρέπουμε τον χώρο σε συσσώρευση άχρηστων υλικών, μετατρέπουμε τον οικείο τόπο σε ξένο. Και τέτοιοι τόποι δεν είναι βιώσιμοι, γρήγορα εγκαταλείπονται από τους ανθρώπους τους. Κατ' επέκταση, η γνώση και η καταγραφή των υλικών και άυλων τεκμηρίων του παρελθόντος θέτουν τα ζητήματα της πολιτισμικής ταυτότητας στην πραγματική τους διάσταση και μας υποδεικνύουν και τον ενδεδειγμένο τρόπο ανάδειξης και προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Για εμένα, οι ιστορίες αυτές των ανθρώπων του Γαρζενίκου και των οικείων χώρων τους αποτελεί μέρος της προσωπικής μου ιστορίας και του προσωπικού μου χώρου. Αποτελούν μια διεύρυνση της προσωπικής μου μνήμης, μια σπουδή πάνω στο πρόβλημα του

χρόνου. Μου διδάσκουν τις πραγματικές διαστάσεις του εφήμερου και του διαχρονικού.

Οι σημερινοί Γαρζενικιώτες, που κατέχουμε τους χώρους των παρελθόντων ανθρώπων, ας σταθούμε να σκεφτούμε για λίγο, κόντρα στην κεκτημένη ταχύτητα και την παραζάλη του στενού ατομικού συμφέροντος, και να αναλογιστούμε τις συνέπειες όταν παρεμβαίνουμε, με βίαιο πολλές φορές τρόπο (μπουλντόζες κ.λπ.) στα ελάχιστα ταπεινά μνημεία του παρελθόντος που διατηρήθηκαν, από τύχη κυρίως,έως τις μέρες μας. Πολύ περισσότερο, να σκεφτούμε για τα πιο σημαντικά και τα συλλογικά μνημεία, όπως η εκκλησία, το παλιό και νεότερο σχολείο, τα ξωκλήσια ή τα ερείπιά τους, οι βρύσες και οι πηγές κ.λπ. Οι Γαρζενικιώτες δε του Νησιού, της Ηλείας κ.λπ., μέσα από ιστορίες σαν της Θεοδώρας Βασιλοπανάγου, ας δουν τον χώρο του Γαρζενίκου ως έναν δικό τους οικείο χώρο.

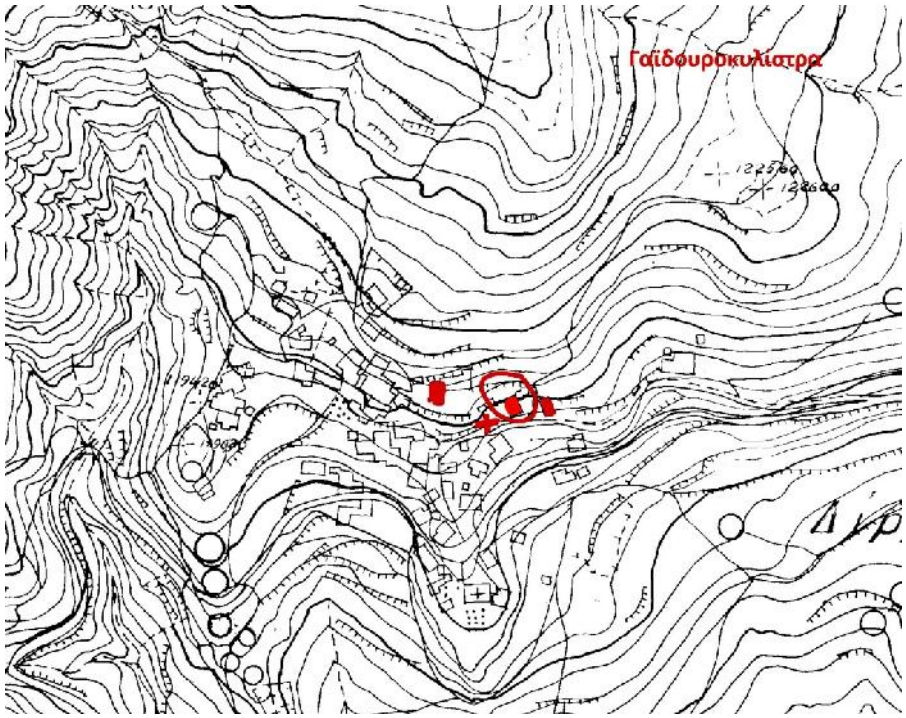

Χάρτης 1, του οικισμού του Γαρζενίκου/Ελάτης. Η θέση των περιγραφόμενων ιδιοκτησιών στο προικοσύμφωνο του 1842 και το μεταγενέστερο σπίτι του Παναγιώτη Ν. Αγγελόπουλου.
Το κόκκινο τετράγωνο αριστερά είναι το σπίτι του Δημ. Διαμαντόπουλου.
Εντός του κόκκινου κύκλου βρίσκονται οι ιδιοκτησίες του Πανάγου Βασιλόπουλου, των Τρυγοναίων και του Ηλία Γρίτη. Με το πορτοκαλί τετράγωνο σημειώνεται το μεταγενέστερο σπίτι του Παναγ. Αγγελόπουλου.
Το κόκκινο τετράγωνο δεξιά από τον κόκκινο κύκλο είναι το σπίτι των Ρασαίων.
Με τον πορτοκαλί σταυρό σημειώνεται το εκκλησάκι του Αγίου Δημητρίου.
Σημειώνεται, επίσης, επάνω δεξιά, και η θέση της Γαϊδουροκυλίστρας.

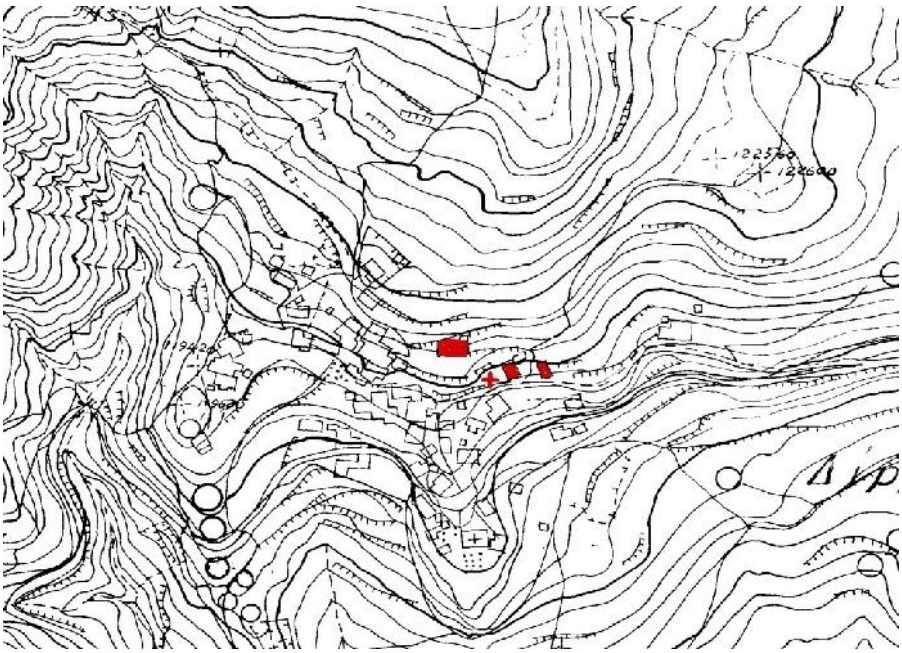

Χάρτης 2, των νεότερων χρόνων. Με το κόκκινο τετράγωνο αριστερά σημειώνεται το επάνω δημοτικό σχολείο.
Με τον κόκκινο σταυρό το προσκυνητάρι του Αγίου Δημητρίου.
Το επόμενο κόκκινο τετράγωνο δεξιά από τον Άγιο Δημήτριο είναι το σπίτι του Παναγ. Ν. Αγγελόπουλου και μετέπειτα του Αριστείδη Π. Γιαννακόπουλου, σήμερα δε νεόδμητος επαγγελματικός χώρος.
Το κόκκινο τετράγωνο στην άκρη δεξιά είναι το καλύβι, παλιό σπίτι των Ρασαίων.

Φωτογραφία του Γαρζενίκου της δεκαετίας του 1950. Με τον κόκκινο κύκλο σημειώνεται η θέση του οικοτόπου του Πανάγου Βασιλόπουλου.

Ποδοπατώντας την εσωστρέφεια του αγαπημένου μας τόπου, δημοσιοποιούμε απόψεις - γνώμες και στοιχεία που μας εγείρουν προβληματισμούς.
Η δημιουργική διάδραση πιστεύουμε ότι ωθεί τα πράγματα προς θετική κατεύθυνση.
Μοναδική προϋπόθεση η απόλαυση στην ανταλλαγή ιδεών.

Ιστορική Μνήμη και τόποι μνήμης, χθες, σήμερα, αύριο...
Της Έλσας Ηλ. Θαλασσινού

Οι αρχαίοι ημών πρόγονοι πίστευαν ότι η Μνημοσύνη είναι προγεννήτορας όλων των τεχνών και των επιστημών, μεταξύ των οποίων και της Ιστορίας. Η Μνημοσύνη ανήκε στις *Τιτανίδες* και ήταν κόρη της *Γαίας* και του *Ουρανού*. Αξιοσημείωτο είναι ότι ως Μνημοσύνη αναφέρεται και το όνομα ενός ποταμού στον *Άδη*, παράλληλου της *Λήθης*. Στη συνέχεια, η Κλειώ, το όνομα της οποίας προέρχεται από τη ρίζα *κλέω/κλείω* που σημαίνει αφηγούμαι ή κάνω γνωστό, ήταν η *Μούσα* της *Ιστορίας* και ήταν κόρη του *Δία* και της *Μνημοσύνης*.

Τι είναι η Μνήμη

Μνήμη είναι η διαδικασία του ανθρώπου να θυμάται τις εμπειρίες, τις εντυπώσεις και τις γνώσεις που αποκομίζει. Η μνήμη διακρίνεται σε βραχύχρονη και μακρόχρονη.

Τις πρώτες αντιλήψεις για τη μνήμη διαμόρφωσαν ο Πλάτων και ο Αριστοτέλης. Ο Πλάτων υποστηρίζει ότι η ανάμνηση είναι η συνειδητή γνώση ενώ ο Αριστοτέλης έδωσε στη μνήμη προνομιούχο θέση στους κλάδους της σκέψης. Διέκρινε τη συνειδητή (μνήμη) από την ασυνείδητη (ανάμνηση). Διαφοροποιεί τη μνήμη από την ανάμνηση, καθώς η πρώτη διακρίνεται ως δύναμη διατήρησης του παρελθόντος ενώ η ανάμνηση περιορίζεται μόνο στην ανάκλησή του.

Η επιστήμη της θύμησης, η μνημονική, αποδίδεται στον Σιμωνίδη τον Κείο και αποτέλεσε τη βάση της μαθησιακής διαδικασίας. Η μνήμη για τους αρχαίους Έλληνες αποτελούσε προϋπόθεση της ανθρώπινης σκέψης. Η μνήμη, λοιπόν, παίρνει μυθική διάσταση και αποσκοπεί στη γεφύρωση του παρελθόντος με το παρόν.

Κατά τον Μεσαίωνα, στο πλαίσιο της χριστιανικής διδασκαλίας, η μυθική διάσταση της μνήμης -εκχριστιανισμένη αυτήν τη φορά- συντέλεσε στην εκπαίδευση, στη δόμηση κοινωνικών σχέσεων και στην ιστοριογραφία. Ο Guy, κόμης του Nevers, το 1174 διακηρύσσει ότι «η χρήση των γραμμάτων βρέθηκε και εφευρέθηκε για τη διατήρηση της μνήμης των πραγμάτων» και είναι γεγονός ότι με την εξάπλωση της γραφής πραγματοποιείται μια ταχεία διαστολή της συλλογικής μνήμης.

Η Μνήμη είναι θύμηση και τόποι μνήμης είναι όλα όσα -υλικά ή άυλα- μας βοηθούν να θυμόμαστε και, ταυτόχρονα, πληροφορούν τους μη γνωρίζοντες. Η

μνήμη ακολουθεί το βίωμα και η κοινοποίησή της στοχεύει στην πληροφόρηση και στη γνώση.

Γνώση είναι η μετεξέλιξη στον νου της καταγεγραμμένης πληροφορίας και εμπειρίας που παρέχει την εξοικείωση, την αντιληπτότητα και την κατανόηση των πραγμάτων και δίνει επιδεξιότητα και δυνατότητα καθοδήγησης στη λήψη αποφάσεων (Παπανούτσος). Ο Ζαν Πιαζέ κατέδειξε ότι μνήμη και ευφυΐα ενισχύονται αμοιβαία.

Η χρήση της μνήμης προς απόδειξη της εθνικής συνείδησης ή της κατασκευής του παρελθόντος χαρακτηρίζεται ως ιστορική μνήμη.

Όσον αφορά την ιστοριογραφία και τη σχέση της με τη μνήμη, κατά τον Μεσαίωνα αυτή η σχέση επικεντρωνόταν στον βασιλιά και στις μεγάλες οικογένειες κι έτσι συντελούσε στην επινόηση αξιομνημόνευτων προγόνων που θα ενίσχυαν μια συγκεκριμένη ταυτότητα. Η επινόηση αυτής της ταυτότητας, μέσω της ιστοριογραφίας και της συλλογικής μνήμης που διαμορφώνονταν από τις διευθυντικές, κυρίως, τάξεις, αποσκοπούσε στην εθνική συνείδηση της κοινωνίας. Στο ίδιο πλαίσιο της εθνικής συνείδησης συνέχισε η ιστοριογραφία μέχρι και τη σύγχρονη εποχή.

Η ιστορία και η μνήμη συχνά συγχέονται. Ο Πιέρ Νόρα (Pierre Nora) αναφέρει χαρακτηριστικά ότι η ιστορία δεν είναι συνώνυμο της μνήμης· και ίσως να βρίσκονται σε θεμελιακή αντίθεση.

Η ιστορία συνιστά την ανασυγκρότηση εκείνου που δεν υπάρχει πια, αποτελεί μια αναπαράσταση του παρελθόντος και φαίνεται σαν να αναπτύχθηκε πάνω στο υπόδειγμα της ενθύμησης, της ανάμνησης και της απομνημόνευσης.

Η μνήμη αναφέρεται και στο παρελθόν και στην ιστορία, τελεί σε διαρκή εξέλιξη και είναι ένα σύστημα ανοικτό στη διαλεκτική της θύμησης και της λήθης. Η μνήμη αποτελεί ένα αενάως επίκαιρο φαινόμενο· συνιστά έναν δεσμό, που μας συνέχει με το αιώνιο παρόν. Επίσης, αποτελεί την πρώτη ύλη της ιστορίας και το ενυδρείο απ' όπου αντλούν οι ιστορικοί. Για τον μελετητή μιας κοινωνίας, τωρινής ή παρελθούσας, η μνήμη αποτελεί εργαλείο και πεδίο έρευνας, δηλαδή μέσον και στόχο της μελέτης του.

Ακόμη και η ατομική μνήμη δεν είναι, απλώς, μια μνήμη προσωπική. Οι μνήμες που συγκροτούν την ταυτότητά μας και μας παρέχουν ένα πλαίσιο για τη σκέψη και τη δράση μας δεν είναι μονάχα δικές μας· τις έχουμε μάθει, τις έχουμε δανειστεί και τις έχουμε, κατά κάποιον τρόπο, κληρονομήσει μέσα από τις οικογένειες, τις κοινότητες και τις πολιτισμικές παραδόσεις μας.

Η ιστορική μνήμη αναφέρεται σε συγκεκριμένα γεγονότα του παρελθόντος και όχι στην ιστορία αυτή καθ' εαυτήν. Χαρακτηριστικά της στοιχεία είναι η στροφή προς τον παρελθόν, η συλλογική θεώρηση και η αίσθηση του ανήκειν. Η ιστορική μνήμη δεν αντικατοπτρίζει απαραίτητα την ιστορική πραγματικότητα αλλά, αντιθέτως, περιέχει και έναν ευδιάκριτο βαθμό υποκειμενικότητας, δεδομένου ότι η επιλογή του τρόπου με τον οποίο αναλογιζόμαστε το παρελθόν ενέχει απαραιτήτως και αξιολογικές κρίσεις. Συχνά, η ιστορική μνήμη τείνει να εξυψώνει την ιστορία των κρατών και να δημιουργεί μύθους, μετατρέποντας το παρελθόν ενός έθνους σε ιερό αντικείμενο. Σύμφωνα με τα παραπάνω, η ιστορική μνήμη

μπορεί ενδεχομένως να διαδραματίσει λειτουργικό ρόλο, ο οποίος θα την εκθέσει όχι μόνο στο πολιτικό παιχνίδι της μνήμης αλλά και στον κίνδυνο να αποτελέσει εργαλείο εκούσιας παρερμήνευσης ή παραποίησης της ιστορίας.

Η ιστορική μνήμη διαμορφώνεται από τα γραπτά αρχεία και παραμένει ζωντανή μέσω των επετειακών τελετών και διαφόρων μνημονικών εορτασμών. Έτσι, το παρελθόν κατασκευάζεται και ερμηνεύεται από κοινωνικούς θεσμούς. Η ιστορία καθ' εαυτήν αποτελεί προϊόν και πηγή κοινωνικής μνήμης. Ωστόσο επικρατεί, τελικά, η αναγνώριση της ιστορικής μνήμης ως απροσδιόριστης έννοιας!

Αυτό στο οποίο εμείς εδώ θέλουμε να εστιάσουμε είναι η συλλογική μνήμη, οι συνθήκες και τα γεγονότα που τη δημιουργούν και η τεράστια σημασία που αποκτά όταν γίνεται ιστορική μνήμη, καθώς και ο σημαντικός ρόλος που παίζει στη δημιουργία ταυτότητας των ατόμων και κατ' επέκταση των ομάδων και των λαών.

Θέλουμε να καταδείξουμε την αξία που έχει η διατήρηση και διαφύλαξη της ιστορικής μνήμης, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εμπειρίες δεν μεταβιβάζονται, άρα μπορούμε μόνο να δείξουμε στοιχεία ή αποτελέσματα, ώστε αυτά να λειτουργήσουν παραδειγματικά.

Τι είναι η συλλογική μνήμη

Πρώτος θεωρητικός της «συλλογικής» μνήμης θεωρείται ο Μωρίς Χώλμπβαχ (Maurice Halbwachs), ο οποίος ως οπαδός της σχολής του Εμίλ Ντυρκέμ (Emile Durkheim) απέδωσε μεγάλη σημασία στη συλλογική φύση της κοινωνικής συνείδησης. Ο Χώλμπβαχ υποστήριξε ότι οι κοινωνικές ομάδες συνθέτουν τις δικές τους εικόνες για τον κόσμο, καταστρώνοντας μια συμπεφωνημένη εκδοχή του παρελθόντος, και επέμεινε στο ότι αυτές οι εκδοχές αποκρυσταλλώνονται μέσω της επικοινωνίας και όχι μέσω της ιδιωτικής ανάμνησης. Μάλιστα, οι κατ' ιδίαν αναμνήσεις ενός ατόμου αλλά και η γνωσιακή διαδικασία της ανάμνησης περιλαμβάνουν σε ένα μεγάλο ποσοστό τους στοιχεία που έχουν κοινωνική προέλευση, όπως είναι π.χ. η στρατιωτική θητεία ή ο προσκοπισμός, η παρακολούθηση των μαθημάτων στο σχολείο κ.λπ.

Η συλλογική μνήμη έχει αποτελέσει ένα σημαντικό διακύβευμα στο πλαίσιο της πάλης των κοινωνικών δυνάμεων για την εξουσία. Μία από τις ύψιστες φροντίδες των τάξεων, των ομάδων και των ατόμων που κυριάρχησαν και κυριαρχούν στις ιστορικές κοινωνίες είναι να καταστούν κύριοι της μνήμης ή της λήθης. Έτσι, συχνά η μνήμη άλλοτε αποσύρεται και άλλοτε υπερχειλίζει.

Η μελέτη της μνήμης ως επιστημονικού αντικειμένου ξεκίνησε στις αρχές του 20ού αιώνα. Κοινός παρονομαστής των μελετών ήταν η διαπίστωση ότι:

- η μνήμη δεν είναι στατικός αποθηκευτικός χώρος από τον οποίο ανασύρουμε αυτούσια βιωμένες εμπειρίες του παρελθόντος. Είναι μια ενεργή διαδικασία δημιουργίας νοημάτων (Portelli 1991: 52),
- η μνήμη δεν αποτελεί το άθροισμα των στοιχείων που τη συγκροτούν,
- η ατομική μνήμη ανακαλείται μονάχα στο κοινωνικό πλαίσιο εντός του οποίου διαμορφώνεται, αποτελεί κοινωνική κατασκευή και πτυχή της συλλογικής

μνήμης (Halbwachs 2013), αφού καθορίζεται από τα κοινωνικά πλαίσια, δηλαδή τη γλώσσα, τον χρόνο, τον χώρο, την εμπειρία, τα υλικά εν τέλει που προσφέρει η κοινωνία και είναι αναγκαία για να αναγνωριστούν και να τοποθετηθούν κάπου οι αναμνήσεις,

- η συλλογική μνήμη αποτελεί επικοινωνιακή διαδικασία που προϋποθέτει την αναφορά σε μια κοινωνική ομάδα (π.χ. κοινωνική τάξη, Εκκλησία, οικογένεια).

Η σημασία της μνήμης για την ιστορία

Μια ιστορία, όπως πρεσβεύει και ο Πιερ Νορά, μπορεί να πραγματοποιείται στη βάση της μελέτης. Το παρελθόν του δομημένου χώρου συνιστά μια «υλική αναφορά», που φανερώνεται έμμεσα.

Σ' ένα πολυεθνικό αστικό περιβάλλον μελετάμε:

1. τον τρόπο που αναπτύσσονται κουλτούρες και παραδόσεις, διερευνώντας την υλική διάστασή του και

2. τους τόπους της συλλογικής μνήμης:

α. τόποι τοπογραφικοί, όπως τα αρχεία, οι κατάλογοι, οι χάρτες κ.λπ. (διαφύλαξη αρχείων, ψηφιοποίηση στοιχείων), οι βιβλιοθήκες και τα μουσεία·

β. τόποι μνημειακοί, όπως τα νεκροταφεία ή οι αρχιτεκτονικές όπως είναι οι ναοί, οι κρήνες, τα αγάλματα κ.λπ. (καταγραφή - προστασία μνημείων)·

γ. τόποι συμβολικοί, όπως οι εορτές στην ανάμνηση γεγονότων, τα προσκυνήματα, οι επέτειοι, τα εμβλήματα·

δ. τόποι λειτουργικοί, όπως τα εγχειρίδια, οι αυτοβιογραφίες ή οι σύλλογοι·

ε. τα τοπία.

Η μνήμη περιλαμβάνει εκτός των άλλων προσωπικές μαρτυρίες από βιώματα, αφηγήσεις, υλικά και εργαλεία χρήσης, τραγούδια και ποιήματα, κατασκευές, οικοδομήματα, μνημεία, φωτογραφίες κ.λπ. Οι παλιές φωτογραφίες και τα οπτικά τεκμήρια συνιστούν ταυτόχρονα ιστορικές πηγές, όπως τα αρχεία και οι προφορικές μαρτυρίες. «Συλλέγοντας φωτογραφίες συλλέγεις τον κόσμο», ισχυρίστηκε η Σούζαν Σόνταγκ (Susan Sontag, 1933-2004).

Η αξία της Μνήμης για μια κοινωνία είναι πρωτίστως η συμβολή της στη δημιουργία ταυτότητας. Όπως χαρακτηριστικά αναφέρει ο George Marcus (1998), «η μνήμη διαθέτει τις δικές της ξεχωριστές αφηγήσεις και αποτυπώματα που είναι συνώνυμα με τη θραυσματική διαδικασία του σχηματισμού της ταυτότητας σε κάθε πεδίο δράσης και των οποίων οι διακριτές κοινωνικές μορφές είναι δύσκολο να συλληφθούν εθνογραφικά».

Η μνήμη συνιστά το μέσο και τη διαδικασία σύνδεσης της ιστορίας με τον σχηματισμό της ταυτότητας. Η μεταβίβαση της συλλογικής ταυτότητας εξασφαλίζει τη συνέχεια της ύπαρξης και βοηθά τους ανθρώπους να συνδέσουν το παρόν με το παρελθόν τους, πραγματοποιώντας με αυτόν τον τρόπο μια ζωτικής σημασίας λειτουργία.

Οι Beverley and Butler and Michael Rowlands ορίζουν την πολιτιστική κληρονομιά ως τον τρόπο με τον οποίο μια ομάδα οικοδομεί με αργό ρυθμό μια συλλογική ταυτότητα αφηγούμενη ιστορίες για τον εαυτό της.

Η σχέση μεταξύ αντικειμένων, αναμνήσεων και αφηγήσεων, η οποία δημιουργείται μπορεί να μεταδώσει στις μελλοντικές γενιές μια αίσθηση αξιοπρέπειας και αυτοσεβασμού, καθώς και το δικαίωμα να έχουν μέλλον (Βασ. Χρυσανθοπούλου).

Υποχρέωσή μας και χρέος μας προς τις γενιές που ακολουθούν είναι τουλάχιστον να μην καταστρέψουμε ό,τι εμείς βρήκαμε, για να υπάρχει δυνατότητα να αξιοποιηθεί. Σε αυτήν την κατεύθυνση καταθέτουμε τις δυνάμεις μας, προσφέρουμε τις γνώσεις μας και ζητάμε βοήθεια από τους συμπολίτες μας αλλά και από τους καθ' ύλην αρμόδιους, τους φορείς, τους θεσμούς και την οργανωμένη πολιτεία.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cattaruzza Alejandro, «Los usos del passado: disputas por el presente, peleas por la historia, futuros en juego» στο Alejandro Cattaruzza, Los usos del pasado. La historia y la politica argentinas, en discussi 1910-1945, Μπουένος Άιρες, Editiorial Sudamericana, 2007

Θεολόγου Κώστα, «Η Αξία της Μνήμης για μια Κοινωνία», intellectum, 2007-2008, τεύχος 3

Le Goff Jaques, «Ιστορία και μνήμη», εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1998

Moore I. R., «Editor's Preface», στο Fentrss J and Wickhmam Chris, 1992, Social Memory, Oxford UK & Cambridge USA Blackwell, σελ. Viii

Nora Pierre, «Between Memory and History: Les Lieux de Memoire», στο περιοδικό Representations, Spring 1989, nr 26, Berkeley University of California Press

«Παιδαγωγική αξία της Ιστορίας σύμφωνα με τον Ευάγγελο Παπανούτσο», αναρτήθηκε από Ιωάννης Φιλίστωρ, Δεκέμβριος 2009, διεκπεραιώθηκε 11/2018

«ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ, ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ», Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο/Θεματικό Τμήμα Β: Διαρθρωτικές Πολιτικές και Πολιτική Συνοχής/Β-1047, Βρυξέλλες (2013)

Prutsch J. Markus, «ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΝΗΜΗ: Πολιτικές, προκλήσεις και προοπτικές», Επιτροπή πολιτισμού και Παιδείας για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, Βρυξέλλες 2013

Ricceur Paul, «Η μνήμη, η ιστορία, η λήθη», εκδόσεις Ινδίκτος, 2013

Χρυσανθοπούλου Βασ., «Τόποι μνήμης στην Καστελλοριζιακή μετανάστευση και διασπορά», εκδόσεις Παπαζήση, 2017

ΕΛΑΤΗ,

ΤΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟ ΤΟΠΙΟ

ΚΑΙ

Η ΔΙΑΦΥΛΑΞΗ ΤΟΥ

ΓΙΩΤΑ ΑΝΑΣΤ. ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ - ΤΣΕΝΕ

Βρέθηκα συνοδοιπόρος ενός πατριώτη από την Ελάτη.

Τον ευχαριστώ για το κοινό οδοιπορικό και εύχομαι να

συνεχίζεται αυτό το ταξίδι μνήμης,

ανάμνησης και έμπρακτης αγάπης για τον οικείο τόπο.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ **35**
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ **37**
2. Πολιτιστικό Τοπίο Ελάτης **40**

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΑΡΘΡΟ 1 Ν. 3028/2002 **48**
α) Πολιτιστική Κληρονομιά 48
β) Ιστορική Μνήμη 51
γ) Πολιτιστικό Περιβάλλον 55
δ) Άυλα Πολιτιστικά Αγαθά 61
ε) Εδαφική κάλυψη Πολιτιστικής Κληρονομιάς 67

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΑΡΘΡΑ 2, 6 ΚΑΙ 20 Ν. 3028/2002: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΑ ΑΓΑΘΑ **68**
Α) Αρχαία, νεότερα, ακίνητα και κινητά μνημεία 70
Β) Αρχαιολογικοί χώροι 72
Γ) Ιστορικοί τόποι 72
Άρθρο 6: «Διακρίσεις ακινήτων μνημείων» 73
Άρθρο 20: «Διακρίσεις κινητών μνημείων» 75

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΑΡΘΡΟ 3: ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑΣ **80**
Α) Ανακάλυψη ή εύρεση αρχαίου ακινήτου 81
Β) Διατήρηση ακινήτων αρχαίων 83
Γ) Ενέργειες σε ακίνητα αρχαία και στο περιβάλλον τους 84

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΡΘΡΩΝ Ν. 3028/2002
Άρθρο 11: Κύριοι, νομείς και κάτοχοι ακινήτων αρχαίων 86
Άρθρο 12: Οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων 87
Άρθρα 13 και 17: Ζώνες προστασίας 88
Άρθρο 16: Ιστορικοί τόποι 90
Άρθρο 18: Απαλλοτριώσεις 91
Άρθρο 19: Αποζημιώσεις 91
Άρθρο 35, 36 και 37: Συστηματικές και σωστικές ανασκαφές 93
Άρθρο 46: Πρόσβαση και χρήση μνημείων και χώρων 95

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

Λεηλασία, αρπαγή, καταστροφή ελληνικών πολιτιστικών αγαθών 98

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

Νομικές διατάξεις για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών 103

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ 107
4. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ 110

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή σκοπεύει σε μια πρώτη απόπειρα προσέγγισης της Ελάτης, ορεινού χωριού του Μαινάλου, ως ουσιαστικής παρουσίας στο Πολιτιστικό Τοπίο της περιοχής. Στην εισαγωγή αυτή προσπαθώ να ερμηνεύσω και να αιτιολογήσω την ενασχόλησή μου αυτή σε προσωπικό επίπεδο. Είναι ίσως ένας τρόπος για να σας συστηθώ. Σε αυτήν την πρώτη προσέγγιση, λοιπόν, δεν θα αναφερθώ διεξοδικά στα στοιχεία που την καθιστούν μέρος του Πολιτιστικού Τοπίου της περιοχής, οπότε θα πρέπει να γίνει αναφορά, καταγραφή και διαφύλαξη των πολιτιστικών της αγαθών, είτε αυτά αφορούν το φυσικό είτε το ανθρωπογενές περιβάλλον, γιατί αυτό θα γίνει σε εργασία που ακολουθεί.

Στη συνέχεια αναφέρομαι σε επιλεγμένα άρθρα του Ν.3028/2002. Συγκεκριμένα: Στο κεφάλαιο Α΄ παρουσιάζω το άρθρο 1, όπως ισχύει, και στη συνέχεια παραθέτω ανάλυση των εννοιών που αναφέρονται στο άρθρο αυτό και που το χαρακτηρίζουν. Είναι οι έννοιες της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, της Ιστορικής Μνήμης, του Πολιτιστικού Περιβάλλοντος, των Άυλων Πολιτιστικών Αγαθών και της εδαφικής κάλυψης της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Στο κεφάλαιο Β΄ παρουσιάζω το άρθρο 2, που ορίζει ποια είναι τα πολιτιστικά αγαθά και συμπεριλαμβάνω επίσης τα άρθρα 6 και 20 που αναφέρονται στις διακρίσεις μιας από τις κατηγορίες πολιτιστικών αγαθών, των κινητών και ακινήτων. Αναφέρομαι με περισσότερες λεπτομέρειες στην κατηγορία των άυλων αγαθών, στα οποία γίνεται μια πιο διεξοδική ανάλυση.

Ακολουθεί το κεφάλαιο Γ΄ το οποίο περιλαμβάνει το άρθρο 3 και αναφέρεται στον τρόπο προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Στο σημείο αυτό θα ήθελα να σημειώσω πως, επειδή τα άρθρα 1, 2 και 3 του Ν.3028/2002 περιέχουν έννοιες και αξίες, έχω προσπαθήσει να τις περιγράψω, να δώσω ιδιαίτερη βαρύτητα σε πηγές και στη βιβλιογραφία που τις αναλύουν ώστε να βοηθήσουν στην προετοιμασία προσέγγισης του θέματος που είναι το Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης.

Στο κεφάλαιο Δ΄ παρουσιάζονται επιλεγμένα άρθρα του σχετικού νόμου και έχει ενδιαφέρον ότι, έχοντας υπόψη πάντα το άρθρο 3 για την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, η επιλογή αυτή έγινε με αυτό το σκεπτικό, μέσα από παράθεση άρθρων -ενδεικτικά-, χωρίς να αναλύονται αλλά που επικρέμονται στο άρθρο αυτό, το έχουν στον πυρήνα τους και σύμφωνα με τη βασική του έννοια, που είναι η προστασία, αντιμετωπίζουν τις παραμέτρους του Νόμου 3028/2002, όπως προστασία κυρίων, νομέων και κατόχων ακινήτων αρχαίων, οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων, ιστορικοί τόποι, πρόσβαση και χρήση μνημείων κ.λπ.

Στη διαδρομή αυτή για συλλογή πληροφοριών, μέσα από ανάγνωση κειμένων, έρευνα και κατανόηση εννοιών, πολλές φορές ήρθα αντιμέτωπη πληροφοριακά με γεγονότα αρνητικά, που αφορούσαν τα πολιτιστικά μας αγαθά. Συγκεκριμένα, γνώρισα το χρονικό της λεηλασίας, της αρπαγής και της καταστροφής των ελληνικών αγαθών -περιγράφονται στο κεφάλαιο Ε΄-, γεγονότα ενδιαφέροντα από ιστορικής πλευράς και δεν θα μπορούσα παρά να τα αναφέρω. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα το επόμενο βήμα που ήταν να αναφέρω τη διαδρομή της νομοθετικής

αντιμετώπισης της προστασίας των πολιτιστικών αγαθών, από συστάσεως του ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα. Ακολουθούν τα συμπεράσματα που προκύπτουν από την όλη παρουσίαση και τους στόχους που έχουν τεθεί και τέλος αναφέρονται οι πηγές που έχουν αξιοποιηθεί.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Δεν ξέρω τι με παρακίνησε να γράψω όσα ακολουθούν. Στην αρχή υπέθεσα ότι ήταν η έντονη νοσταλγία μου για κάτι που πάντα αγαπούσα αλλά δεν το είχα βιώσει, δεν το γνώριζα. Σκεπτόμουν ότι ίσως να ήταν η -με αυτόν τον τρόπο- πραγμάτωση της έντονης νοσταλγίας και αγάπης του πατέρα μου για τον τόπο του που, ενώ τον ήξερε τόσο καλά, στην πραγματικότητα δεν τον είχε βιώσει... Μετά συμβιβάστηκα με την ιδέα ότι κάποια στιγμή, δεν μπορεί, κάτι θα γίνει και ο τόπος θα μου είναι γνώριμος. Μνήμες, αναμνήσεις και παιδικά βιώματά μου θα έχουν μια αιτιολόγηση και μια δικαιολόγηση, γιατί τόσο έντονα ήταν φυλαγμένα μέσα μου.

Ξεκίνησα, λοιπόν, να πραγματώσω τη δική μου ουσιαστική διαδρομή στην Ελάτη, μόνο που αυτή δεν περιορίζεται σε μονοπάτια στο δάσος του Μαινάλου, δεν είναι ξεκομμένη από όλα όσα αποτελούν την Ελάτη, από ό,τι συνθέτει την Ελάτη, της δίνει την πολιτιστική της ταυτότητα και την κάνει να την δούμε με μια καινούρια πρωτόγνωρη ματιά. Και δεν είναι τίποτα άλλο παρά η αναζήτηση, η γνώση, η καταγραφή του πολιτιστικού της τοπίου. Ήρθα αντιμέτωπη πλέον με μια καινούργια αναθεώρηση του χώρου και του χρόνου στον συγκεκριμένο τόπο, καταρχάς συνολικά. Μια καινούργια πλέον αντιμετώπιση που έχει μέσα της γνώση, εμπειρία και εκπαίδευση. Μια αντιμετώπιση που δεν εστιάζεται σε ένα συγκεκριμένο αντικείμενο, υλικό ή άυλο, έξω από το χώρο και το χρόνο που δημιουργήθηκε, και μάλιστα χωρίς τον δημιουργό του, μια αντιμετώπιση όχι στρεβλή, πετσοκομμένη και απάνθρωπη αλλά μια αντιμετώπιση που θέλει να ακολουθήσω το μονοπάτι μου και να έχει μέσα του όλο το τοπίο, να είναι μέσα του και ο άνθρωπος, που πριν από πολλά χρόνια ίσως το διαμόρφωσε. Θέλω πλέον να δω και τα κομμάτια και το σύνολο.

Η αλήθεια είναι ότι το πολιτιστικό τοπίο που ανακάλυψα δεν μου έδωσε απλά πολλές νέες πληροφορίες αλλά με έκανε, επιπλέον, να δω ολοκληρωμένο ένα χώρο σε βάθος χρόνου, με έκανε να δω την οντότητα τού τόπου και πολύ περισσότερο με έκανε να ανιχνεύσω την ύπαρξη του ανθρώπου που δημιούργησε και εξακολουθεί να δημιουργεί πολιτισμό.

Συνειδητοποίησα ότι, αφού δεν έχω ζήσει στον τόπο, το τοπίο μού είναι απλώς γνώριμο αλλά στην ουσία είναι αόρατο. Κανείς δεν μου είχε μάθει, παρά μόνο μέχρι πριν από λίγα χρόνια ο μόνιμος κάτοικος της Ελάτης κ. Φώτης Παπαχατζής, να διακρίνω την αξία του διαφορετικού που πραγματικά υπάρχει και δεν είναι το στερεότυπο που εγώ γνωρίζω. Έφθασα τελικά να βλέπω το τοπίο σαν αποστασιοποιημένη «ξένη». Σαν ξένη που παρατηρεί, «βλέπει» και ξεχωρίζει τα καινούργια που διαφέρουν από τα γνώριμα.

Χαίρομαι που επιτέλους, στο μέτρο του δυνατού, αναγνωρίζω το τοπίο, κατανοώ κι αφομοιώνω την αξία του και δεν το απαξιώνω, δεν το απορρίπτω, δεν το μηδενίζω, δεν το καταστρέφω, δεν το διαγράφω, δεν το ισοπεδώνω αλλά πολύ περισσότερο δεν το γνωρίζω επιφανειακά.

Προσεγγίζω τον τόπο Ελάτη ως ένα Πολιτιστικό Τοπίο με τα υλικά και άυλα στοιχεία του, αναγνωρίζω την αξία του τοπίου και μπορώ πλέον να την κάνω

κτήμα και, πολύ περισσότερο, βίωμά μου. Κατανοώ ότι η γνώση του τόπου εμπεριέχει συναισθήματα και βιώματα και αυτή η γνώση και τα βιώματα αλλάζουν, εξελίσσονται, ολοκληρώνονται. Όλα βέβαια είναι υποκειμενικά με πολλές αλήθειες, καθεμία για κάθε άνθρωπο. Κατανοώ ότι το τοπίο δεν μπορεί να αντιμετωπίζεται ως κάτι σταθερό και αμετάβλητο, λειτουργεί και μεταβάλλεται συνεχώς είτε από τον άνθρωπο, τις ενέργειες και τις απόψεις του είτε από την ίδια τη φύση. Συλλογικά, αυτό που χρειάζεται είναι η επικοινωνία, ο διάλογος, αυτό που θα μας κάνει να αποκτήσουμε τη γνώση του Πολιτιστικού Τοπίου της Ελάτης, να αισθανθούμε τις ανθρώπινες διαστάσεις του τόπου και να επενδύσουμε σε συναισθήματα και γνώσεις.

Με αυτά τα δεδομένα, δεν μπορώ παρά να σταθώ, καταρχάς,

- στο πού ακριβώς τοποθετείται η Ελάτη στον χρόνο και στον χώρο, να δω τα όριά της, να μάθω χωροταξικά τους γείτονές της, να δω πώς ακριβώς διαμορφώθηκαν τα όριά της και εν τέλει -γιατί όχι- να ξέρω και τα βιώματα των κατοίκων της,
- να γνωρίσω το φυσικό τοπίο που την περικλείει, ένα πολιτιστικό μνημείο από μόνο του, τοποθετημένο στέρεα στον χρόνο και στον χώρο, ένα φυσικό τοπίο (δάσος) που σε κάνει να μετέχεις στο τρίπτυχο: ρεμβάζω το τοπίο, περιπλανιέμαι στο τοπίο, ζω και είμαι χρήσιμος στο τοπίο άρα μετέχω και, αφού μετέχω, αποκτώ βιώματα,
- δεν μπορώ να απομονώσω από αυτό το Πολιτιστικό Τοπίο την εκκλησία της Ελάτης, με το προαύλιο και το καμπαναριό της, το ιστορικό της ανέγερσής της και τους ανθρώπους που πρωτοστάτησαν σε αυτήν την ανέγερση,
- δεν μπορώ να αδιαφορήσω για τα ξωκλήσια της, τις βρύσες της, τα σχολειά της, τα τοπωνύμιά της, τα ερείπια των παλιών σπιτιών και, επομένως, των οικογενειών που ζούσαν σε αυτά,
- δεν μπορώ να αγνοήσω τους γείτονές της, όπως είναι το Μεθύδριο και το Αρκουδόρεμα,
- δεν μπορώ παρά να σκέπτομαι τις άσπρες πέτρες στον Αγιοθανάση, ούτε καν απομεινάρια ενός ερειπίου παλιού ναού, που σε πείσμα του χρόνου εξακολουθούν να είναι μέσα στο Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης και να δημιουργούν συναισθήματα και βιώματα,
- δεν μπορώ παρά να περπατώ νοερά σε όλα τα μονοπάτια του Μαινάλου, γνωστά και άγνωστα, άλλα εξαφανισμένα, άλλα καλά κρυμμένα σε πείσμα του χρόνου, άλλα ιστορικά, άλλα απλά χρηστικά, και τέλος
- δεν μπορώ παρά να μάθω για τους ανθρώπους της Ελάτης, είτε Γαρζενικιώτες είναι αυτοί, είτε Γαρζενικιώτες κατοικούντες στη Μεσσήνη, είτε Γαρζενικιώτες της διασποράς.

Αυτό τελικά είναι το Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης, αυτή είναι η πολιτιστική της ταυτότητα, αυτή είναι η αιτιολόγηση και η δικαιολόγηση της δικής μου αναζήτησης.

Έγνοιά μας θα πρέπει να είναι η σκέψη ότι το τοπίο, στον χώρο και στον χρόνο, έχει πολλαπλή ανάγνωση, έχει ορίζοντα, έχει ύψος και βάθος, έχει, αν το

θελήσουμε, και τη δική μας συμμετοχή. Αν καταφέρουμε αυτή τη συμμετοχή, έχουμε δημιουργήσει το δικό μας βίωμα, επομένως, τη δική μας εισαγωγή και ύπαρξη σε ό,τι περιγράψαμε ως «Πολιτιστικό Τοπίο».

2. Η έννοια του τοπίου και Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης

Τοπίο. Πώς το αντιμετωπίζουμε άραγε; Ως μία στατική, επαναλαμβανόμενη εικόνα; Κάτι που επιφανειακά το βλέπουμε, μας αρέσει ή όχι, ή ως έννοια πολυδιάστατη, που όχι μόνο προϋποθέτει τον αυθύπαρκτο τόπο αλλά κάτι πολύ περισσότερο, τον υπερβαίνει;

Μήπως η έννοια του τοπίου και ό,τι το προσδιορίζει τείνει να αγγίξει τις πολιτισμικές εκείνες δράσεις που νομίζουμε ότι στη χειρότερη περίπτωση δεν υπάρχουν και στην καλύτερη ότι διατηρούνται στην ιστορική αφάνεια, εν τούτοις, όμως, είναι αυτές που αποτελούν και στηρίζουν το εκτεταμένο υπόβαθρο της κοινωνικής ζωής;

Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το Τοπίο (2000), «τοπίο» σημαίνει περιοχή της οποίας ο χαρακτήρας είναι αποτέλεσμα της δράσης και αλληλεπίδρασης των φυσικών ή/και ανθρώπινων παραγόντων ενώ σύμφωνα με τη σύμβαση η «προστασία τοπίου» αφορά δράσεις με σκοπό τη διατήρηση και συντήρηση των σημαντικών ή ιδιαίτερων χαρακτηριστικών ενός τοπίου, βάσει της κληροδοτημένης του αξίας που προέρχεται από τη φυσική του διαμόρφωση ή/και την ανθρώπινη δραστηριότητα.

Επομένως, έχοντας πάντα υπόψη την ιστορική εξέλιξη, το φυσικό περιβάλλον και την επέμβαση του ανθρώπου σε αυτό είναι αυτά που συνθέτουν την έννοια του τοπίου και το κάνουν να ξεχωρίζει από έναν απλό γεωγραφικό χώρο. Είναι ίσως, έτσι το φαντάζομαι και το προσδοκώ, ένα κάποιο άυλο στοιχείο που ενυπάρχει στην έννοια του τοπίου και αφορά αξίες και νοήματα και είναι αυτό που κάνει τον άνθρωπο να αντιλαμβάνεται τον χώρο ως πολιτιστικό τοπίο. Ίσως, ακόμη, να είναι αυτή η συνύπαρξη φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων που μας δίνει την εικόνα ενός τοπίου με πολιτισμική αξία και το καθιστά διαχρονικό αποτύπωμα μιας σχέσης αλληλεπίδρασης μεταξύ ανθρώπου και περιβάλλοντος. Μιλάμε βέβαια για μια σχέση δυνατή, αμφίδρομη, μια σχέση που μπορεί να εκφράσει τις κοινωνικές, οικονομικές, πολιτισμικές και περιβαντολλογικές αλλαγές που εξελίσσονται στο χώρο και που έχει ως χαρακτηριστικό την ισοτιμία και την αλληλοεπίδραση. Μέσα από αυτήν τη διαδικασία, το τοπίο ανασυγκροτείται, διατηρώντας στοιχεία του παρελθόντος και ενσωματώνοντας ό,τι καινούριο συμβαίνει σε αυτό.

Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι, ναι μεν υπάρχει το τοπίο, ενδεχομένως να υπάρχουν και μνημεία που ανήκουν στο τοπίο και έχουν έλθει και τα δύο από το παρελθόν στο παρόν, η σχέση, όμως, δεν έχει την αρχική της δυναμική, πολύ περισσότερο, αφού έπαυσαν να υπάρχουν και οι κοινωνίες που τη δημιούργησαν. Επομένως, η μελέτη του τοπίου και των μνημείων δεν μπορεί να βλέπει τα μνημεία, τα τοπία, σαν απομεινάρια μιας εικόνας που πρέπει να ανασυσταθεί, ώστε να μας δείχνει το παρελθόν. Έτσι, ενώ τα βλέπουμε και τα αισθανόμαστε σαν απλά αντικείμενα, θα πρέπει τα μνημεία να τα βλέπουμε ως οργανικά συστατικά του τοπίου του παρόντος που μας βοηθούν να βιώσουμε και να αναστοχαστούμε τη διαχρονική πορεία του τόπου και τη σύνδεσή του με το παρελθόν.

Καταλαβαίνουμε, λοιπόν, ότι τα πολιτιστικά τοπία είναι ζωντανά τοπία, που αλλάζουν με τον ίδιο ρυθμό με τον οποίο ο πολιτισμός, το κλίμα και ο φυσικός περίγυρος αλλάζουν γύρω τους και η εικόνα του τοπίου δεν κάνει τίποτα άλλο από το να μας δείχνει τις αξίες των ανθρώπων που το διαμόρφωσαν και που συνεχίζουν να ζουν σε αυτό, καθώς ο ίδιος ο πολιτισμός είναι η διαμορφώτρια δύναμη. Ουσιαστικά, τα πολιτιστικά τοπία δεν είναι μουσειακά αντικείμενα, είναι ζωντανά τοπία. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το πολιτιστικό τοπίο θεωρείται δυναμικό σύστημα, που διαμορφώνεται μέσω δύο διαφορετικών αλλά διασυνδεμένων διαδικασιών: μιας φυσικής διαδικασίας ανάπτυξης και αλλαγής όλων των στοιχείων του τοπίου και μιας κοινωνικής και ιστορικής διαδικασίας που επηρεάζει το τοπίο με διάφορους τρόπους.

Με βάση τα παραπάνω, ας προσπαθήσουμε να προσεγγίσουμε τον δικό μας χώρο, τον χώρο της Ελάτης. Η Ελάτη δεν είναι τίποτα περισσότερο από μια τοπική μικρογραφία στο γεωγραφικό ανάγλυφο της περιοχής του Μαινάλου. Είναι ο τόπος μας, τα βιώματά μας, τα αισθήματα και συναισθήματά μας, οι συγκινήσεις μας, οι φαντασιώσεις μας, οι προσδοκίες μας. Είναι η ζωή μας, η ιδέα μας, η νοσταλγία μας, το άπιαστο όνειρο που μας κρατάει σε εγρήγορση, τα βιώματά μας και, εν τέλει, είναι η ταυτότητά μας.

Βεβαίως και δεν έχουμε να αναφέρουμε μνημειώδη μνημεία στην Ελάτη, ούτε καν μνημεία υπάρχουν για να μνημονευθούν, παρά μόνο ένα με την έννοια που προηγουμένως αναλύσαμε. Υπάρχει το Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης.

Προσπαθούμε να προσεγγίσουμε την έννοια του συγκεκριμένου τοπίου μέσα από την αλληλεπίδραση του τόπου και του ανθρώπου, γνωρίζοντας και κατανοώντας ότι η διεργασία αυτή περνά μέσα από το προσωπικό μας φίλτρο, μέσα από τη δική μας αισθητική κρίση, μέσα από τη δική μας ανασύνθεση της αρχικής πρόσληψης της εικόνας του συγκεκριμένου τοπίου. Χρησιμοποιούμε τις δικές μας αισθήσεις και εμπειρίες, τα δικά μας δεδομένα για την εκάστοτε εποχή, και έχουμε τη δική μας αντίληψη για τις συνθήκες που επικρατούν στον τόπο, όπως είναι το χιόνι, η βροχή, ο ήλιος, το φως. Ανιχνεύουμε όλα τα μυστικά που κρύβονται στον οικείο χώρο και ψάχνουμε να βρούμε την ταυτότητα του δικού μας πολιτιστικού τοπίου. Χρησιμοποιούμε το Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης ως ιστορικό μέσο για να δούμε ολοκληρωμένο τον χώρο σε βάθος χρόνου, προσπαθούμε να γεφυρώσουμε το παρελθόν με το παρόν, προσπαθούμε να βρούμε στοιχεία που τον χαρακτηρίζουν, ώστε να είναι αναγνωρίσιμη η ταυτότητά του. Γνωρίζουμε ότι αυτή η προσπάθεια επηρεάζεται από άυλους και υλικούς παράγοντες που άλλες φορές αναδεικνύουν το τοπίο και άλλες το αλλοιώνουν.

Έχοντας υπόψη το άρθρο 3 του Ν.3028/2002, το οποίο περιγράφει τον τρόπο προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας και συνίσταται:

α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και τη μελέτη των στοιχείων της,

β) στη διατήρηση και την αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά κάθε άμεσης ή έμμεσης βλάβης της,

γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής,

δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της,
ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν,
στ) στην ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και
ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθησία των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά, ας αναρωτηθούμε:

Ποιο είναι τελικά το Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης;

1. Είναι αυτό καθεαυτό το φυσικό περιβάλλον. Ένα υπέροχο ελατόδασος, το ελατόδασος του Μαινάλου, που η έκτασή του φθάνει περίπου τα 230.000 στρέμματα και πλαισιώνει το χωριό. Εκεί συναντάς όλες τις αποχρώσεις του πράσινου, ένα μυστηριακό περιβάλλον, φως, σκιές που του δίνουν μια απόκοσμη, εξωπραγματική διάσταση, μια διάσταση, όμως, που έχει έναν σύμμετρο όγκο, έχει ύψος, βάθος και κάπου, ανάμεσα στα δύο, ξέφωτα γεμάτα φως, διέξοδο, ελευθερία.

2. Είναι ο κεντρικός ενοριακός ναός της Κοίμησης της Θεοτόκου (Παναγία), στην πλατεία του χωριού. Μια εκκλησία εμβληματική, πέτρινη, δεσπόζει στον χώρο πλέον των 100 χρόνων, ένα πολιτιστικό μνημείο που συνδέει το παρελθόν με το παρόν. Εκεί η ιστορική και συλλογική μνήμη συμπορεύονται, αλληλοϋποστηρίζονται ή και προκαλούν την προσωπική μνήμη να τις υποστηρίξει και να τις συμπληρώσει. Ο ναός χτίστηκε το 1841-42, με πρωτομάστορα τον Λαγκαδινό Αναγνώστη Χ. Λαδόπουλο.

Ο προαύλιος χώρος, ίδιος από τότε μέχρι σήμερα, λειτούργησε μέχρι περίπου το 1910 ως νεκροταφείο, όπως ήταν γενική συνήθεια τότε σε όλους τους οικισμούς, οπότε και απομακρύνθηκε στη σημερινή του θέση και υπάρχει και το κωδωνοστάσιο το οποίο κτίστηκε το 1917-18, όπως και το περιτοίχισμα και η είσοδος τού προαυλίου από λαξευτές πέτρες, που υπάρχουν μέχρι σήμερα**.**

3. Είναι τα 13 ξωκλήσια, προσκυνητάρια, ερείπια παλιών ναών και αγιωνύμια του χωριού. Άλλα στέκουν ακόμη, άλλα ερείπια, άλλα σωροί από πέτρες, άλλα έχουν γίνει απλώς τοπωνύμια και άλλα απομεινάρια μιας άλλης εποχής, που μόνο οι ξασπρισμένες από τον ήλιο πέτρες τους θυμίζουν την ύπαρξή τους. Αναλυτικά είναι:

Αγιώργης	εντός του χωριού	νεότερος ναός	1.212 μ.
Αγιοδημήτρης	εντός του χωριού	προσκυνητάρι	1.200 μ.
Αγιαβαρβάρα	εντός του χωριού	νεότερος ναός	1.170 μ.
Αγιανάργυροι	κοντά στο χωριό	νεότερος ναός	1.200 μ.
Αγιονικόλας	κοντά στο χωριό	προσκυνητάρι	1.165 μ.

Αγιάννης	κοντά στο χωριό	ερείπια παλαιού ναού	1.143 μ.
Αγιαντριάς	κοντά στο χωριό	ερείπια παλαιού ναού	1.144μ.
Αγιαπαρασκευή	κοντά στο χωριό	ερείπια παλαιού ναού	1.158 μ.
Ζωοδόχος Πηγή	μακριά από το χωριό	νεότερος ναός	1.120 μ.
Αγιοχριστόφορος	μακριά από το χωριό	ερείπια παλαιού ναού	1.482 μ.
Ανάληψη	μακριά από το χωριό	αγιωνύμιο	1.440 μ.
Αγιοθανάσης	μακριά από το χωριό	αγιωνύμιο	1.215 μ.
Αγιολιάς	μακριά από το χωριό	αγιωνύμιο	1.552 μ.

4. Είναι τα μονοπάτια του Μαινάλου, αυτά που σήμερα περιπατητές τα διασχίζουν αλλά κανένας δεν ασχολήθηκε με την ιστορία τους, πώς έγιναν, τι εξυπηρετούσαν, πού αρχίζουν και πού τελειώνουν, με λίγα λόγια την ιστορία αυτών των μονοπατιών. Και δεν αναφερόμαστε μόνο σε αυτά που είναι τόπος έλξης για πεζοπορία, μιλάμε για τα μονοπάτια τα κρυμμένα μέσα στο δάσος, άγνωστα ακόμα, μονοπάτια απάτητα, που αποζητούν να ανασυρθούν από την αφάνειά τους και να τα γνωρίσουμε πλέον σε νέα ιστορική και πολιτιστική βάση.

5.Είναι οι σπηλιές, οι βρύσες και οι πηγές της Ελάτης, μικρές, μεγάλες, τι σημασία έχει; Έχουν τη δική τους αισθητική, τη δική τους ομορφιά, κατεστραμμένες αλλά πανέμορφες, ξεχασμένες αλλά πάντα παρούσες, όπως παρόν είναι και το νερό που τρέχει για να θυμίζει φωναχτά την αδιαφορία των ανθρώπων. Συγκεκριμένα:

ΒΡΥΣΕΣ

1. **Κεντρική Βρύση** του χωριού, κατασκευασμένη αυτή και το υπόστεγο το 1938. Το νερό ήρθε με βαθύ αυλάκι από την επάνω μάντρα του νεότερου σχολείου του χωριού. Ενδιαφέρον παρουσιάζει, και χρήζει ίσως περαιτέρω έρευνας, το γεγονός ότι στην κάτω δεξιά άκρη ενός παλιού κτίσματος (καλύβι με σοβά), ιδιοκτησίας οικογενείας Παπαβασιλείου, το οποίο εφάπτεται με τη βάση της βρύσης, υπάρχει μία καμάρα της οποίας δεν γνωρίζουμε τη λειτουργία.

2. **Βρυσούλα,** η μόνη ίσως που σίγουρα μπορεί να χαρακτηρισθεί διατηρητέα και είναι πάνω από το νεότερο σχολείο.

3. **Περδικόβρυση**, στη θέση Τσίγκα, ιδιοκτησίας οικογενείας Νικ. Παπαβασιλείου.

4. **Βοντίτσα,** σε ιδιωτικό επίσης χώρο. Είναι σλάβικη η ονομασία. Βόντα σημαίνει νερό, άρα λίγο νερό. Η παλιά βρύση ήταν περίπου πενήντα μέτρα πιο μακριά από τη σημερινή. Είχε αρκετό νερό κι εκεί έπλεναν τα ρούχα και τα στρωσίδια τους. Όταν, όμως, το 1915 ο Σάββας Προκοπίου-Παπαχατζής, προσπαθώντας να φτιάξει

αλώνι, χρησιμοποίησε φουρνέλο, βγήκε νερό στη σημερινή θέση της Βοντίτσας και η παλαιά βρύση σχεδόν εξαφανίστηκε.

5. **Κεφαλόβρυσος**, σε υψόμετρο 1.300 μέτρα, με μεγάλη παροχή νερού. Το νερό είχε αξιοποιηθεί σε μεγάλο βαθμό και παλαιότερα (πότιζαν με χωματάαυλακα, έπλεναν κ.λπ.), και τώρα αποτελεί την κύρια πηγή ύδρευσης του χωριού, αφού το νερό είναι πόσιμο.

6. **Κουτσουλόβρυση,** σε υψόμετρο 1.430 μέτρα στη Μαδάρα, πολύ κοντά στο Αλωνάκι, που παλιά βρισκόταν το ξωκλήσι της Αναλήψεως.

7. **Τρανή Βρύση,** στη θέση Παλιοχώρι, σε υψόμετρο 1.120 μέτρα, με όχι τόσο καλής ποιότητας νερό όσο άλλες βρύσες.

8. **Βρύση Κατσούλη,** στον Μυλάοντα, μέσα στο ρέμα, απέναντι από τα ερείπια παλιού μύλου και κάτω από του Ισά τα βράχια. Είναι στα όρια Ελάτης και Πυργακίου αλλά ανήκει στην Ελάτη.

9. **Κανελακίου**, βρύση σε υψόμετρο 1.250 μέτρα, με όχι τόσο καλής ποιότητας νερό όσο σε άλλες.

10. **Λουμάκι,** βρύση σε υψόμετρο 1.140 μέτρα, με καλής ποιότητας νερό μέχρι και σήμερα, χτισμένη από το δασαρχείο.

ΠΗΓΕΣ

1. **Λάκωμα**, πηγή με πολύ νερό, ιδιοκτησίας Γιάννη Μπακάλη παλαιότερα και τώρα κληρονόμων Κωνσταντίνου Ι. Γιαννακόπουλου.

2. **Εφτά ψωμιά,** σε υψόμετρο 1.120 μέτρα, πιο πάνω στα διακόσια μέτρα η **Μπουρμπουλίστρα** και ακόμα πιο πάνω τα **Επάνω Βαρκά**. Όπως ανεβαίνουμε τη ρεματιά, στην τοποθεσία Γιάννου χωράφια, βρίσκεται η **Επάνω Μπουρμπουλίστρα**.

3. **Βαρκός**, σε υψόμετρο 1.180 μέτρα, παλιά ιδιοκτησία Αναγνώστη Μπακάλη και νυν Κ. Σταθόπουλου.

4. **Πεσιές**, σε υψόμετρο 1.220 μέτρα, στα όρια με Πυργάκι.

5. **Χαλίκι**, βρύση στην πάνω πλευρά στο Μαζαράκι, στη ρεματιά, στα όρια Ελάτης - Πιάνας. Παλαιότερα ανήκε στην περιφέρεια του χωριού Αρκουδορρέματος με αρκετό και καλής ποιότητας νερό.

Ελάχιστο νερό και με μικρή σημασία

1. Θέση Μούσγα, κοντά στον Αγιάννη (σλάβικη ονομασία που σημαίνει λασπότοπος),

2. λίγο πιο πάνω από το Κεφαλόβρυσο, στο μονοπάτι πριν από τον Σταυρό, υπάρχει, περιστασιακά, μικρή ποσότητα νερού,

3. στο Βαθύρεμα, η ρεματιά σε λίγα σημεία βγάζει νερό σε μικρή ποσότητα,

4. στη θέση Φτέρη και Πατάτα του Χατζή (χωρίς ονομασία) υπάρχει μικρή ποσότητα νερού. Πότιζαν με αυτό πατάτες και το συγκέντρωναν σε γούβες,

5. πάνω από τις Κολοσάρες, στη θέση Ράσιου πλευρά και Ράσιου βρύση, σε υψόμετρο 1.250 μέτρα υπήρχε ελάχιστο νερό,

6. στη θέση Κακαβιά υπάρχει μικρό ρέμα κι εκεί υπήρχαν γούβες που συγκέντρωναν νερό. Ήταν ιδιοκτησία παλαιότερα της οικογένειας Αγγελοπούλου και τώρα Αριστείδη Παναγ. Γιαννακόπουλου,

7. στους πρόποδες του Κουλκού, στη διαδρομή από το Παλιοχώρι για Λάκωμα, ιδιοκτησίας κληρονόμων Κ.Χατζόπουλου, υπάρχει επίσης λίγο νερό,

8. στου Αλέξη τη βρύση, απέναντι από την τοποθεσία Γήπεδο, επίσης λίγο νερό,

9. στο Βρωμονέρι, στο διάσελο του Κανελακίου, λίγο νερό,

10. στο Επάνω Μαζαράκι, ατομική ιδιοκτησία, στα χωράφια, λίγο νερό, συγκεντρωμένο σε γούβες για να ποτίζουν τα πρόβατα,

11. Βρυσούλα, δίπλα στο εργοστάσιο, ιδιοκτησία Γαρζενικιώτη, και τέλος

12. στου Κώτσιου, στα Κανελάκια, όπως πάει το μονοπάτι από Παλιοχώρι για Βλάχικα, με λίγο νερό κι αυτό πολύ κακής ποιότητας.

<u>Σπηλιές</u>

1. Στη θέση κοντά στο Κεφαλόβρυσο, κάτω από την τοποθεσία Αλωνάκι, υπάρχουν τρεις σπηλιές με κάθετα βράχια, με ύψος περίπου 6-7 μέτρα, οι οποίες σχηματίζουν κοίλωμα και εκεί έβαζαν τα πρόβατα,

2. στη θέση Μπότσικα, υπάρχει μικρό βάραθρο χωρίς ονομασία,

3. στη θέση Ξεροβούνι, κοντά στην κορυφή του Προφήτη Ηλία, υπάρχει μεγάλο βάραθρο. Το χειμώνα παρουσιάζει μια εντυπωσιακή εικόνα, καθώς φαίνεται ότι βγαίνει αχνός από μέσα, φαινόμενο που οφείλεται βεβαίως στη διαφορά της θερμοκρασίας. Η παράδοση αναφέρει ότι στο βάραθρο αυτό έριξαν μια γάτα, η οποία και βγήκε σώα στη Μπουρμπουλίστρα,

4. η Αρκουδότρυπα στον Κουλκό, πολύ μικρή, ίσα που θα χώραγε το μέγεθος μιας αρκούδας, βρίσκεται σε υψόμετρο 1.180 μέτρα,

5. στη θέση Στενόλακα, πριν από τα Βλάχικα, επίσης υπάρχει ένα βάραθρο,

6. στη θέση Γκιούρα, επίσης υπάρχει βάραθρο,

7. στην πλαγιά του Ρεβυθιού, υπάρχει μία μεγάλη σπηλιά, κοίλος βράχος, κι εκεί είχε κτισθεί μεγάλη μάντρα, η οποία χρησίμευε ως καταφύγιο όταν κατέφευγαν εκεί οι κάτοικοι σε περίπτωση κινδύνου, π.χ. επιδρομές. Υπάρχει, ακόμα, άλλη μία σπηλιά απέναντι, στην περιοχή του Μελισσιού, η οποία επίσης είχε μια μικρή μάντρα και εκεί κατέφευγαν οι κάτοικοι όταν ήθελαν να προστατευθούν. Ανάμεσα στις δύο αυτές σπηλιές βρίσκεται η Μπουρμπουλίστρα.

Οι δύο αυτές σπηλιές θεωρούνται και οι σπουδαιότερες της περιοχής, με ιστορική σημασία. Σε ό,τι αφορά τις σπηλιές, υπάρχει πλήθος δοξασιών, θρύλων και παραδόσεων που είναι συνδεδεμένες με την ύπαρξή τους.

6. Είναι το παλιό πετρόκτιστο σχολείο της Ελάτης, το οποίο λειτούργησε ως σχολείο το 1912 και τώρα λειτουργεί ως Πολιτιστικό Κέντρο.

7. Είναι γειτονικοί οικισμοί που κάποτε υπήρχαν, είχαν ζωή και κάποια στιγμή έπαυσαν να είναι κουκίδες στον χάρτη. Είναι το Αρκουδόρρεμα, είναι η Εφτακαρβελού και πόσα άλλα!

8. Είναι οι άνθρωποι που έζησαν στην Ελάτη και έφτιαξαν ένα σχολείο, ένα εργοστάσιο ξυλείας, παλιά, εγκαταλειμμένα σπίτια, είναι οι άνθρωποι που μετοίκισαν σε αναζήτηση καλύτερης τύχης. Είναι οι Γαρζενικιώτες της Μεσσήνης, οικογένειες ολόκληρες που έζησαν και δημιούργησαν στο Νησί, σκέπτονται την Ελάτη και η Ελάτη τούς αναζητά επίσης.

9. Είναι ό,τι η φύση και ο άνθρωπος δημιούργησε στην Ελάτη, το άφησε ως παρακαταθήκη και καλεί όλους εμάς να το καταγράψουμε, να το περιγράψουμε, να το διαφυλάξουμε και να το παραδώσουμε στους επόμενους.

10. Είναι, εν τέλει, αυτή η συγκινησιακή αθωότητα να σηκώσουμε όλα τα βάρη και βαρίδια του Πολιτιστικού Τοπίου της Ελάτης και να το βοηθήσουμε να ανακαλύψει τον δρόμο του στα μονοπάτια της συλλογικής μνήμης. Δεν χρειάζεται παρά μόνο λογική, ευαισθησία και απόφαση.

Πώς μπορούμε να καταγράψουμε και να προστατεύσουμε το Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης;

Θα πρέπει πρώτα να κατανοήσουμε τον τρόπο που η φύση διαμορφώνει τον πολιτισμό και αντίστοιχα να κατανοήσουμε το πώς ο πολιτισμός αναδιαμορφώνει τη φύση. Να κατανοήσουμε αυτόν τον συνδετικό κρίκο που λέγεται ταυτότητα και είναι διαφορετικός σε κάθε τόπο. Με λίγα λόγια να βρούμε την ταυτότητα του τόπου μας, τι τον κάνει να ξεχωρίζει από τους άλλους γεωγραφικούς χώρους και να κάνουμε μια νέα διαχείριση της πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς του τόπου. Να εντάξουμε το Πολιτιστικό Τοπίο σε ένα επίπεδο φυσικό, ιστορικό και να

αναζητήσουμε μια επιστημονική σχεδίαση, πλέον, έχοντας στην καλύτερη περίπτωση μια ενιαία τοπική αντίληψη και συνείδηση.

Επίσης, οι τοπικές γνώσεις και εμπειρίες είναι πολύτιμες και θα πρέπει να χρησιμοποιηθούν για τη συμπλήρωση γνωστικών κενών και την ανάπτυξη εξειδικευμένων μέτρων διαχείρισης για το τοπίο, ώστε να διασφαλίζεται επίσης η διαφορετικότητά του.

Όσο και αν η ιδιωτική πρωτοβουλία είναι θεμιτή, αναγκαία, και αυτή που δίνει ώθηση στην πραγματοποίηση στόχων, ας δεχθούμε ότι είναι η αρχή της προσπάθειας και ας μην αποκλείσουμε εξαρχής την περιφέρεια, τις τοπικές αρχές, την επιστημονική κοινότητα και τις πολιτιστικές οργανώσεις στην προσπάθεια αυτή. Τα διαχειριστικά σχέδια των Πολιτιστικών Τοπίων θα πρέπει να υποστηρίζονται από ένα κοινό σύνολο κριτηρίων που να έχουν σχέση με την πολιτιστική και φυσική κληρονομιά. Και βεβαίως πρωταρχική και αναγκαία είναι η συμμετοχή και δράση των υπηρεσιών του Υπουργείου Πολιτισμού.

Με τον τρόπο αυτόν και μόνο θα μπορεί να υπάρξει η προοπτική παράδοσης του Πολιτιστικού Τοπίου του τόπου μας στις επόμενες γενιές, ως βασική κιβωτός γνώσης και πληροφοριών σε σχέση με την εξέλιξη του τοπικού ανθρώπινου πολιτισμού.

Βασική προϋπόθεση πάντα είναι η πραγματική γνώση του τόπου μας, η αγάπη μας για αυτόν και στόχος ο προσδιορισμός της ταυτότητάς του. Να καταλήξουμε, εν τέλει, ότι το Πολιτιστικό Τοπίο της Ελάτης είναι αυτό που θα της δώσει την ταυτότητά της και τον επαναπροσδιορισμό της ανάπτυξης και προώθησής της.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α

ΑΡΘΡΟ 1 Ν.3028/2002

«ΑΡΘΡΟ 1

1. Στην προστασία που παρέχεται με τις διατάξεις του παρόντος νόμου υπάγεται η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας από τους αρχαιοτάτους χρόνους μέχρι σήμερα. Η προστασία αυτή έχει ως σκοπό τη διατήρηση της ιστορικής μνήμης χάριν της παρούσας και των μελλοντικών γενεών και την αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος.

2. Η πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας αποτελείται από τα πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας, συμπεριλαμβανομένων των χωρικών υδάτων, καθώς και εντός άλλων θαλάσσιων ζωνών στις οποίες η Ελλάδα ασκεί σχετική δικαιοδοσία σύμφωνα με το διεθνές δίκαιο. Η πολιτιστική κληρονομιά περιλαμβάνει και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά.

3. Στο πλαίσιο των κανόνων του διεθνούς δικαίου, το Ελληνικό Κράτος μεριμνά και για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που προέρχονται από την ελληνική επικράτεια οποτεδήποτε και αν απομακρύνθηκαν από αυτήν.

Το Ελληνικό Κράτος μεριμνά επίσης στο πλαίσιο του διεθνούς δικαίου για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών που συνδέονται ιστορικά με την Ελλάδα οπουδήποτε και αν βρίσκονται.»

ΕΡΩΤΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΚΥΠΤΟΥΝ

α) Τι είναι η Πολιτιστική Κληρονομιά;

Ας αναρωτηθούμε πρώτα τι είναι Πολιτισμός.
Ο ορισμός της UNESCO για τον **ΠΟΛΙΤΙΣΜΟ - CULTURE**, όπως αυτός υιοθετήθηκε παγκοσμίως στην **43η Διεθνή Συνδιάσκεψη της UNESCO** για την Παιδεία και τον Πολιτισμό στις **14 - 19 Σεπτεμβρίου 1992 στη Γενεύη**, είναι ο εξής:

«**ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ** είναι ολόκληρο το πλέγμα των πνευματικών, υλικών, διανοητικών και συναισθηματικών χαρακτηριστικών που διακρίνουν μια κοινωνία ή μια κοινωνική ομάδα και αποτελούν τα στοιχεία της πολιτισμικής ταυτότητάς της. Σ' αυτά περιλαμβάνονται τρόποι ζωής, οι παραδόσεις, οι αντιλήψεις, οι τέχνες και τα γράμματα».

Ο ορισμός αυτός αφορά τόσο τον επίσημο όσο και τον λαϊκό πολιτισμό και δεν περιορίζεται στην υπάρχουσα πολιτισμική κληρονομιά αλλά εμπλουτίζεται συνεχώς από τη Μνήμη και τη Δημιουργικότητα. Επομένως, δεν είναι εσωστρεφής αλλά συνεχώς γονιμοποιείται από τις έξωθεν πολιτισμικές αλληλεπιδράσεις.

Ο όρος «**Πολιτισμός - CULTURE»** για την UNESCO είναι το **Πνεύμα των Ανθρώπων**. Αυτό λοιπόν που συγκροτεί και συνέχει τα πολιτισμικά μορφώματα,

δηλαδή η οργανωτική αρχή των πολιτισμικών χαρακτηριστικών, είναι ένα «κοινό πνεύμα».

Τα διάφορα και διάσπαρτα στον χρόνο και χώρο χαρακτηριστικά κάθε πολιτισμού συναρθρώνονται σε ένα συνεκτικό και αυτοτελές σύνολο, **την πολιτισμική παράδοση**, με βάση το «**πνεύμα των ανθρώπων**».

Το «πνεύμα» αυτό, που άλλοτε περιγράφεται ως «η δύναμη της συλλογικότητας» των ανθρώπινων ομάδων και άλλοτε μοιάζει με «κοινή ιδεολογία» -που ως τέτοια έχει τις δικές της αξίες και τους δικούς της κανόνες- είναι ιδιαίτερο, μοναδικό και διακριτό από τους άλλους πολιτισμούς. Αυτό είναι τελικά που προσδίδει την ξεχωριστή ιδιότητα και ταυτότητα στον εκάστοτε πολιτισμό και δημιουργεί την παράδοσή του.

Κάθε **πολιτισμική παράδοση** και **περίοδος** θεωρείται ότι έχει **το δικό της μοναδικό «πνεύμα»** που είναι ποιοτικά διαφορετικό από τις άλλες. Κάθε πολιτισμός, με τις αξίες από τις οποίες διαπνέεται, μπορεί λοιπόν να γίνει κατανοητός με βάση τους δικούς του όρους, τις δικές του αρχές διάχυσης και ενσωμάτωσης αυτού του «πνεύματος».

Επομένως, Πολιτισμός δεν είναι τίποτα άλλο από την τοποθέτησή μας σε δεδομένες χρονικές περιόδους, είναι η ερμηνεία που δίνουμε για το πώς αντιλαμβανόμαστε τον τότε κόσμο και το περιβάλλον, πώς αξιολογούμε, κατανοούμε, ακόμη και δικαιολογούμε, τον «άνθρωπο» της δεδομένης χρονικής περιόδου. Με άλλα λόγια, επικρίνουμε, κατακρίνουμε, κατανοούμε, αξιολογούμε εν τέλει, εκτός από το περιβάλλον, και τους ανθρώπους της δεδομένης περιόδου. Προφανώς, υπεισέρχεται και το προσωπικό μας στοιχείο και αυτό είναι τελικά που δημιουργεί τη διαφορετικότητα, αυτό είναι που καθορίζει την ταυτότητα, αυτό είναι που δημιουργεί πολιτισμό.

Ένας άλλος συναφής ορισμός για τον Πολιτισμό είναι ότι δεν είναι τίποτα άλλο παρά το σύνολο των ενεργειών του ανθρώπου με τις οποίες πραγματώνει τις υλικές και πνευματικές αξίες των αγαθών υποτάσσοντας με το πνεύμα του τη φύση και -γιατί όχι- και τον ίδιο του τον εαυτό.

Ανάλογα τώρα, αν το σύνολο αυτών των ενεργειών αφορούν το να υποτάξει τη φύση και να αξιοποιήσει τις δυνατότητές της για τη δημιουργία αγαθών, που βελτιώνουν την ποιότητα της υλικής του ζωής, (π.χ. διατροφή, υγεία, κατοικία) ό,τι δηλαδή συντελεί στην ανύψωση του βιοτικού του επιπέδου, αναφερόμαστε στον υλικό Πολιτισμό. Αν το σύνολο των ενεργειών του αφορά την πραγμάτωση πνευματικών αξιών, αν αφορούν δηλαδή οι ενέργειες αυτές, π.χ. την παιδεία, την επιστήμη, την τέχνη, λογοτεχνία, έννοιες όπως αυτές του δικαίου, ελευθερίας κ.λπ., έτσι προσδιορίζεται ο πνευματικός Πολιτισμός.

Σε αυτό το σημείο, σκόπιμο είναι να αντιδιαστείλουμε την έννοια του Πολιτισμού από αυτόν της Κουλτούρας. Η λέξη Πολιτισμός χρησιμοποιήθηκε, κατά πρώτον, τον 18ο αιώνα από τον νεοέλληνα διαφωτιστή Αδαμάντιο Κοραή και από τότε η χρήση της λέξης και της έννοιας «πολιτισμός» χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να δείξουμε τη σύνθεση μιας κοινωνίας (πολυπολιτισμική κοινωνία), την επιστημονική πρόοδο, την αναβάθμιση των θεσμών, το επίπεδο διαβίωσης και κοινωνικής συμβίωσης, καθώς και το σύνολο των ανθρωπίνων επιτευγμάτων.

Έντονος, ωστόσο, προβληματισμός διατυπώθηκε κυρίως κατά την περίοδο του Διαφωτισμού (τέλη 17ου και 18ου αιώνα), αλλά και μετέπειτα, για την εννοιολογική συσχέτιση και διαφοροποίηση των όρων *πολιτισμός* και *κουλτούρα.* Η εννοιολογική προσέγγιση της λέξης «κουλτούρα» ταυτίζεται με το επίπεδο της μόρφωσης και παιδείας, τον τρόπο σκέψης μιας κοινωνίας (σε τοπικό ή εθνικό επίπεδο), τα ήθη, τις πνευματικές αξίες, τον τρόπο ζωής, τη θρησκεία, καθώς και την ενασχόληση με τις τέχνες (γλυπτική, ζωγραφική, μουσική κ.λπ.). Ο βαθμός ανάπτυξής τους ωστόσο ταυτίζεται με την έννοια του πολιτισμού. Πολλά φιλοσοφικά ρεύματα και ιδεολογίες που αναπτύχθηκαν κατά την περίοδο της βιομηχανικής επανάστασης (ο ρομαντισμός, η ριζοσπαστική παράδοση, η συντηρητική παράδοση κ.λπ.) προσπάθησαν να εξηγήσουν αλλά και να διαχωρίσουν την υλική ανάπτυξη (πολιτισμός), από την πνευματική ανάπτυξη (κουλτούρα). Σήμερα, οι δυο έννοιες σχεδόν ταυτίζονται, ενώ θεωρείται σκόπιμο να εξετάζονται οι αξίες και τα ήθη παράλληλα με την τεχνολογική και υλική πρόοδο.

Επανερχόμαστε για να εξετάσουμε **ποια είναι τα εργαλεία μελέτης του πολιτισμού**. Είναι τα κινητά και ακίνητα αντικείμενα που φτάνουν σε εμάς για παρατήρηση, κατανόηση και αξιολόγηση, πολύ περισσότερο δε, είναι τα πολιτιστικά αντικείμενα που ζητούν τη συμμετοχή μας στη σταθερότητα και διαχρονικότητά τους και προπάντων στην αναγνώριση της αξίας τους. Είναι αυτά που μας συνδέουν με το παρελθόν έχοντας κάτι το ιδιαίτερα αξιόλογο να επιδείξουν, που ορίζει και την ταυτότητά της κοινωνίας την οποία αντιπροσωπεύουν. Αυτός, εν τέλει, είναι και ο τρόπος που γίνονται κληρονομιά και ειδικότερα πολιτιστική κληρονομιά. Κάτι που έχει ιδιαίτερη σημασία είναι ότι αυτή η πολιτιστική κληρονομιά, ως ιστορικό μέγεθος, είναι και αυτή που καθορίζει με τη διαφορετικότητά της, με την ταυτότητά της πλέον, την ύπαρξη ή όχι του πολιτισμού μιας άλλης κοινωνίας.

Το βέβαιο είναι ότι η ύπαρξη **πολιτιστικής κληρονομιάς** σε μια κοινότητα είναι ο παράγοντας που συμβάλλει στη διαφύλαξη της ιστορίας της, των στόχων και της ίδιας της ύπαρξής της. Είναι ό,τι κληρονομούμε από τους προγόνους, το οποίο οφείλουμε να διατηρήσουμε, να προστατεύσουμε και να κληροδοτήσουμε στους απογόνους. Θα λέγαμε ότι είναι μια άτυπη σύμβαση ανάμεσα στους νεκρούς, τους ζωντανούς και σε αυτούς που θα γεννηθούν.

Τέλος, η ύπαρξη πολιτιστικής κληρονομιάς σε μια κοινωνία και η ενασχόληση με την ιστορία αυτής της πολιτιστικής κληρονομιάς, αναλόγως τις προσωπικές απαιτήσεις και τους στόχους, είναι αυτό που καθιστά κάθε άνθρωπο διαφορετικό, ορίζει την ταυτότητά του και πολύ περισσότερο πριν χαρακτηρισθεί πολιτισμένος άνθρωπος -αν μη τι άλλο-, χαρακτηρίζεται ευαίσθητος άνθρωπος.Συνεπώς, πέρα από κάθε σκοπιμότητα, η πολιτιστική κληρονομιά παραμένει δάσκαλοςκαι οδηγός, η εσωτερική μας δύναμη, η ευσυνειδησία και η περηφάνια μαζί.

Ανακεφαλαιώνοντας, λοιπόν, να θεωρήσουμε ότι **Πολιτιστική Κληρονομιά** είναι**:**

1. **Η κληρονομιά των φυσικών αντικειμένων.** Μνημεία: αρχιτεκτονικά έργα, έργα μνημειακής γλυπτικής και ζωγραφικής, στοιχεία ή δομές αρχαιολογικής

φύσης, επιγραφές, κατοικίες σπηλαίων, και συνδυασμών των χαρακτηριστικών αυτών, τα οποία έχουν εξαιρετική παγκόσμια αξία από την άποψη της ιστορίας, της τέχνης και της επιστήμης.
Κτιριακές ομάδες: ομάδες κτηρίων ή ξεχωριστά κτήρια τα οποία συνδέονται, λόγω της αρχιτεκτονικής τους, της ομοιογένειά τους ή της θέσης τους στο τοπίο, και θεωρούνται να έχουν εξαιρετική παγκόσμια αξία από την άποψη της ιστορίας, της τέχνης και της επιστήμης.

2. **Η φυσική κληρονομιά.** Περικλείει την ύπαιθρο, το φυσικό περιβάλλον (χλωρίδα, πανίδα) ή βιοποικιλότητα, όπως σήμερα την ονομάζουμε, και τα γεωλογικά στοιχεία.
Τοποθεσίες: ανθρώπινα έργα ή τα συνδυασμένα έργα της φύσης και του ανθρώπου, καθώς και περιοχές συμπεριλαμβανομένων των αρχαιολογικών χώρων που έχουν εξαιρετική παγκόσμια αξία από ιστορική, αισθητική, εθνολογική ή ανθρωπολογική άποψη.

3. **Άυλη πολιτιστική κληρονομιά**. Η κληρονομιά των άυλων χαρακτηριστικών μιας ομάδας ή κοινωνίας που κληρονομούνται από τις προηγούμενες γενιές, διατηρούνται στο παρόν και είναι κατοχυρωμένες για το όφελος των μελλοντικών γενεών.

Να σημειώσουμε, τέλος, ότι υπάρχουν φορές, αν και είναι σπάνιες, που η ορισθείσα ως πολιτιστική κληρονομιά ενός τόπου μπορεί να αναθεωρηθεί αλλά και να αναβιώσει με επιτυχία σε μια επόμενη γενιά γιατί συντρέχουν εκ νέου προυποθέσεις που την ορίζουν ως πολιτιστική κληρονομιά.

β) Τι εννοούμε με τον όρο «διατήρηση της ιστορικής μνήμης»;

«Το πρώτο βήμα για να εξοντώσεις ένα έθνος είναι να διαγράψεις τη μνήμη του. Να καταστρέψεις τα βιβλία του, την κουλτούρα του, την ιστορία του… Δεν θα χρειαστεί πολύ καιρός για να αρχίσει αυτό το έθνος να ξεχνά ποιο είναι και ποιο ήταν. Ο υπόλοιπος κόσμος γύρω του θα το ξεχάσει ακόμα πιο γρήγορα». (Μίλαν Κούντερα)

Τι είναι μνήμη; Δεν είναι παρά η διαδικασία μέσα από την οποία ανακαλούμε εκείνα τα γεγονότα, εικόνες, εμπειρίες και συναισθήματα από τη ζωή μας με τέτοιο τρόπο ώστε η διαδικασία αυτή να οδηγεί στη δημιουργία νοημάτων. Διακρίνεται:

α. σε συλλογική μνήμη - κοινωνική μνήμη, η οποία αφορά μια κοινότητα που με ενεργό τρόπο διατηρεί και επανερμηνεύει το παρελθόν. Συλλογική μνήμη αναπτύσσεται μεταξύ όσων έχουν άμεση εμπειρία των γεγονότων στα οποία αναφέρεται η μνήμη (π.χ. το Ολοκαύτωμα). Η συλλογική μνήμη είναι η μνήμη του συνόλου και συνίσταται από το σύνολο των αναμνήσεων που περνούν από γενιά σε γενιά, μέσω των αφηγήσεων και των μαρτυριών, για σπουδαία και σημαντικά

γεγονότα που διαδραματίστηκαν στο παρελθόν και τα οποία είχαν ως υποκείμενο μέλη μικρών ή μεγάλων κοινωνικών ομάδων. Με την έννοια αυτή, η συλλογική μνήμη είναι διαφορετική από το άθροισμα των προσωπικών μνημών για το ίδιο γεγονός.

β. σε ατομική - προσωπική μνήμη, η οποία είναι η μνήμη μεμονωμένου ατόμου και δεν είναι αυτόνομη. Με αυτό εννοούμε ότι η ατομική μνήμη από τη στιγμή που παράγεται μέσα μας και με αναφορά σε ένα κοινωνικό και ιστορικό πλαίσιο, ποτέ δεν είναι απολύτως ατομική. Το άτομο υπάγεται σε ομάδες, δημιουργεί σχέσεις, διαμορφώνει καταστάσεις και όλα αυτά τού υπαγορεύουν συμπεριφορές και κώδικες επικοινωνίας στο κοινωνικό του περιβάλλον, επομένως δεν μπορούμε να αναφερόμαστε σε αυτονομία της ατομικής μνήμης.

γ. σε ιστορική μνήμη, η οποία αφορά όλα όσα θυμούνται οι άνθρωποι στο πλαίσιο της συγκρότησης της κοινότητάς τους. Δεν αφορά μονάχα το άμεσο παρελθόν αλλά το αφήγημα της κοινότητας για τον εαυτό της. Δεν είναι απαραίτητη η άμεση βίωση των γεγονότων. Πρόκειται για εμπειρίες μεταφερμένες μέσα από τη συλλογική μνήμη της κοινότητας. Γνωστικά, συναισθηματικά, ιδεολογικά, χρονικά, στην ιστορική μνήμη λειτουργεί μια διαδικασία, ένας τρόπος, να αντιμετωπίζεις το παρελθόν εκμηδενίζοντας τις παραμέτρους που αναφέραμε.

Μέσα από αυτή τη διαδικασία γνώσης του παρελθόντος, συνειδητοποιούμε την εξέλιξή μας, βρίσκουμε μια κοινή συνισταμένη μέσα στον χρόνο, συνισταμένη που είναι αναγκαία για τη διαμόρφωση της ατομικής και συλλογικής μας ταυτότητας. Μόνο έτσι θα κατανοήσουμε το παρόν μας. Μελετώντας τα ίχνη του παρελθόντος, κατανοούμε και εξηγούμε τα γεγονότα του παρόντος χρόνου, βασιζόμενοι σε μια επιστημονική, αντικειμενική τεκμηρίωση αυτών των καταλοίπων.

Ποιο είναι το πρώτο συστατικό για να δημιουργηθεί η ιστορία; Ποια είναι η πρωτογενής αιτία δημιουργίας της ιστορίας; Είναι η μνήμη, είτε αναφερόμαστε εκ πρώτης όψεως στην ατομική μνήμη είτε, κατά δεύτερο λόγο, στη συλλογική μνήμη. Αναπόσπαστα συνδεδεμένες και οι δύο, γιατί ο άνθρωπος θυμάται την ατομική του διαδρομή αλλά πάντα ως μέλος μιας ευρύτερης ομάδας. Μιλάμε, λοιπόν, για τη μνήμη και τη θεωρούμε αιτία ανάπλασης του παρελθόντος πάντα, όμως, σε σχέση με το παρόν. Η ιστορία αναπαριστά το παρελθόν, η μνήμη, και μάλιστα η ιστορική μνήμη, εκφράζει τη συνεχή παρουσία του παρελθόντος στο παρόν. Αναφέρουμε την ιστορική μνήμη γιατί αυτή είναι που μας ενδιαφέρει, εν προκειμένω, μια όχι βιωμένη κατ' ανάγκη μνήμη αλλά μια μνήμη που περιλαμβάνει όσα θυμούνται, αναπλάθουν, ανακατασκευάζουν οι άνθρωποι ως μέλη μιας κοινότητας. Καθοριστικό ρόλο σε αυτήν τη διαδρομή έχουν οι τόποι μνήμης (μουσεία, μνημεία κ.λπ.).

Πρέπει να δεχθούμε, λοιπόν, ότι η μνήμη αποτελεί μια κοινωνική κατασκευή που περιλαμβάνει μύθους, υποθέσεις, φαντασίες και επηρεάζεται από τις κυρίαρχες ιδέες της εποχής αλλά, ταυτόχρονα, είναι μία από τις συνιστώσες που

διαμορφώνουν την κοινωνική πραγματικότητα, πραγματοποιείται δηλαδή ανασύνθεση του παρόντος με στοιχεία από το παρελθόν.

Η ιστορία, λοιπόν, ως γνώση τού παρελθόντος, μέσω της μνήμης, είναι στοιχείο απαραίτητο για τη διαμόρφωση της ταυτότητάς μας.

Για την ταυτότητα

Όπως αναφέρει η Unesco, ο πολιτισμός στη διάρκεια του χρόνου και του τόπου λαμβάνει διάφορες μορφές, π.χ. ως παράδοση, λαογραφία, ως παράγων συναισθηματικής, ηθικής, οικονομικής ανάπτυξης κ.λπ. Τονίζει ιδιαιτέρως ότι το λαογραφικό στοιχείο στην παιδεία του ατόμου είναι ανάγκη ηθική και όχι συμπλήρωμα. Το «λαογραφικό στοιχείο» είναι η καλλιτεχνική, η φιλοσοφική και μεθοδολογική απόδειξη της απαρχής της εθνολογίας κάθε έθνους. Επίσης, το «λαογραφικό» είναι πολύτιμο, καθώς δεν απορρίπτει τις άλλες μορφές του πολιτισμού αλλά, αντίθετα, τις συμπληρώνει και τις εμπλουτίζει. Επίσης, η Unesco συστήνει ότι το λαογραφικό στοιχείο πρέπει να μπει στην Παιδεία γιατί περιέχει πάνω απ' όλα το μορφωτικό αγαθό της φαντασίας και της απλότητας, θέματα σοφά που μπορούν να γίνουν κατανοητά από την παιδική ηλικία.

Όπως διακρίναμε τη μνήμη σε συλλογική και ατομική, κατά τον ίδιο τρόπο έχουμε τη διάκριση της ταυτότητας σε συλλογική και ατομική. Και οι δύο διαχωρισμοί συγκροτούνται βάσει κάποιων σταθερών χαρακτηριστικών που καθιστούν το άτομο ή το σύνολο αναγνωρίσιμο πρώτα στο ίδιο και μετά στους άλλους που το παρατηρούν. Μεταβολές που τυχόν επέρχονται δεν επηρεάζουν συγκεκριμένες ιδιότητες που αξιολογούνται ως απαραίτητες και καθορίζουν τη διαφοροποίηση του ατόμου ή του συνόλου και αυτό είναι που χαρακτηρίζει τη σταθερότητα των χαρακτηριστικών.

Αυτά, λοιπόν, τα στοιχεία που παραμένουν αμετάβλητα και σταθερά επεξεργάζεται η μνήμη, συνδέει τα άτομα με το παρελθόν και καθορίζει την ταυτότητά τους. Αυτό το παρελθόν, όμως, περικλείει μέσα του γνώση, εμπειρία, στοιχεία από την ιστορία και την παράδοση του έθνους, περικλείει οποιοδήποτε στοιχείο μπορεί να είναι κοινό σε μια συλλογική ομάδα. Ακολουθεί μια διαδικασία μεταβίβασης των αναμνήσεων από μια ομάδα σε άλλη, από μια γενιά σε άλλη και με τον τρόπο αυτόν διαμορφώνεται η συλλογική μνήμη και καλλιεργείται η έννοια της ταυτότητας. Η συλλογική μνήμη, στην περίπτωση αυτή, δεν κάνει τίποτα άλλο από το να φέρει αναπαραστάσεις, εικόνες, βιβλία, αφηγήσεις, τραγούδια, όλα αυτά βαθιά ριζωμένα στη συνείδηση των μελών μικρών ή μεγάλων ομάδων και να τα μεταβιβάζει από γενιά σε γενιά. Βεβαίως, όπως αναφέραμε και στην αυτονομία της ατομικής μνήμης, ο άνθρωπος εντάσσεται σε διάφορες συλλογικότητες, όπως είναι η οικογένεια, το γένος, ένα πολιτικό κόμμα κ.λπ., και επόμενο είναι να δημιουργείται ένα πολύπλοκο σύστημα πολλαπλών ατομικών και συλλογικών σχέσεων ταυτότητας. Στην περίπτωση αυτή για να διατηρήσει την ταυτότητά του ένας πολιτισμός δεν πρέπει να λειτουργεί σαν ένα αρχείο πληροφοριών μόνο αλλά να λειτουργεί και σαν φίλτρο.

Ο Ουμπέρτο Έκο για το θέμα του φιλτραρίσματος των πληροφοριών αναφέρει ότι «η ιστορία του πολιτισμού είναι μια σειρά αβύσσων στις οποίες έχουν χαθεί τόνοι πληροφοριών. Η λειτουργία μιας κοινωνικής και πολιτισμικής μνήμης είναι να δρα σαν φίλτρο και όχι να διασώζει τα πάντα».

Ασφαλιστική δικλείδα, εκτός από το φιλτράρισμα των πληροφοριών, αποτελεί και ο ιστορικός επιστημονικός τομέας. Έχοντας ως δεδομένο ότι η μνήμη αποτελεί την πρώτη ύλη της ιστορίας, είτε αυτή είναι πνευματική, είτε προφορική, είτε γραπτή, και είναι η δεξαμενή από την οποία αντλούν οι ιστορικοί. Σύμφωνα με τον ιστορικό Λε Γκοφ, «ο ιστορικός επιστημονικός τομέας έρχεται με τη σειρά του να τροφοδοτήσει τη μνήμη, ξαναγυρνώντας έτσι στο πλαίσιο της μεγάλης διαλεκτικής διαδικασίας της μνήμης και της λήθης που ζουν τα άτομα και οι κοινωνίες. Ο ιστορικός οφείλει να είναι εκεί προκειμένου να λάβει υπόψη του αυτή την ανάμνηση και τη λήθη, να τις μετασχηματίσει σε ένα υλικό που είναι προς σκέψη, να δημιουργήσει μέσα από αυτές ένα αντικείμενο της γνώσης. Η υπερβολικά προνομιακή χρησιμοποίηση της μνήμης ισοδυναμεί με καταποντισμό στην αδάμαστη παλίρροια του χρόνου» [9].

Αξίζει να αναφέρουμε και μια άλλη παράμετρο που θίγει ο ιστορικός Λε Γκοφ: «Στις κοινωνίες, η διάκριση του παρόντος, του παρελθόντος (και του μέλλοντος) εμπεριέχει επίσης αυτή την αναδρομή στην μνήμη και αυτή την απελευθέρωση από το παρόν οι οποίες προϋποθέτουν μια εκπαίδευση, τη συγκρότηση μιας συλλογικής μνήμης πέρα και πριν από την ατομική μνήμη. Η μεγάλη διαφορά είναι πράγματι ότι το παιδί, παρά τις πιέσεις του εξωτερικού περιβάλλοντος, συγκροτεί κατά ένα μεγάλο μέρος προσωπικά τη μνήμη του ενώ η ιστορική κοινωνική μνήμη έλκει τα δεδομένα της από την παράδοση και την εκπαίδευση. Ως οργανωμένη κατασκευή, όμως, το ατομικό παρελθόν παρουσιάζει αναλογίες με το συλλογικό παρελθόν».

«Μέσα από το σύμπλεγμα αυτών των δομών, ο χρονικός μας ορίζοντας κατορθώνει να αναπτυχθεί πολύ πέρα από τις διαστάσεις της προσωπικής μας ζωής. Αντιμετωπίζουμε τα γεγονότα που μας προσκομίζει η ιστορία της κοινωνικής ομάδας όπως είχαμε αντιμετωπίσει την προσωπική μας ιστορία. Άλλωστε, η μια με την άλλη συγχέονται. Η ιστορία της παιδικής μας ηλικίας, για παράδειγμα, είναι αυτή των πρώτων μας αναμνήσεων αλλά και αυτή των αναμνήσεων των γονέων μας και με βάση ακριβώς των συνδυασμών τους αναπτύσσεται αυτό το κομμάτι των χρονικών μας προοπτικών» (Fraise, σελ.170).

Επανερχόμαστε στο θέμα διατήρησης της ιστορικής μνήμης και βλέπουμε, έτσι απλά πλέον, ότι οι άνθρωποι στο πέρασμα των αιώνων πάντα προσπαθούσαν να εκφράσουν συγκινήσεις, ελπίδες, μνήμες, αβεβαιότητες, μεταφυσικές αγωνίες, κατασκευάζοντας μνημεία, γράφοντας, απαγγέλλοντας, ζωγραφίζοντας, χορεύοντας ή τραγουδώντας. Όσα από αυτά χαρακτηρίζονται σημαντικά με την πάροδο του χρόνου, αποτέλεσαν πολιτιστική κληρονομιά, κληρονομιά που προστατεύεται ώστε να διαφυλαχθεί και να διατηρηθεί η συλλογική μνήμη των λαών. Όλα αυτά είναι μάρτυρες μιας διαδικασίας που με εμμονή προσπαθεί να

[9] Ζακ Λε Γκοφ, «Ιστορία και Μνήμη», εκδόσεις Νεφέλη, 1998, σελ.10

διατηρήσει την ιστορική μνήμη και με εμμονή, επίσης, προσπαθεί να τη συνεχίσει και να την αναδείξει. Είναι επομένως μια συνειδητή προσπάθεια σύνδεσης του παρελθόντος, είτε αυτό είναι πραγματικό είτε φανταστικό, με το παρόν, μέσα από πνευματικές, ερευνητικές, διεργασίες που καταλήγουν σε συμπεράσματα και ερμηνείες ιστορικών γεγονότων σπουδαίων και κοινής αποδοχής. Αυτή η συλλογική προσπάθεια οδηγεί σε μια συλλογική ιστορική μνήμη, επικαλούμενη πάντα τα πολιτιστικά αγαθά ως αποδεικτικά στοιχεία και το αποτέλεσμα είναι αυτή η κληρονομιά να μην ανήκει, εν τέλει, ούτε σε πρόσωπα, ούτε σε ομάδες, ούτε σε κοινότητες, ούτε στην πολιτεία αλλά να είναι πανανθρώπινη.

Για να ολοκληρώσουμε την ανάπτυξη αυτού του θέματος, να αναφέρουμε ότι ο φυσικός χώρος έκθεσης της συλλογικής μνήμης και διατήρησης της ιστορίας ενός τόπου ή ενός λαού είναι τα μουσεία. Εδώ πραγματώνεται η σχέση μνήμης και ιστορίας «χάριν της παρούσης και των μελλοντικών γενεών», εδώ βλέπουμε και τον πανανθρώπινο χαρακτήρα της πολιτιστικής κληρονομιάς.

γ) Τι εννοούμε με τον όρο Πολιτιστικό Περιβάλλον;

Η έννοια του Περιβάλλοντος περιγράφεται από τον Ν.1650/1976: «Ως περιβάλλον νοείται το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες». Στο Σύνταγμα ωστόσο δεν δίδεται ο ακριβής ορισμός του Περιβάλλοντος.

Το περιβάλλον το διακρίνουμε σε **φυσικό** (ατμόσφαιρα, ύδατα, χλωρίδα, πανίδα, έδαφος), ό,τι δηλαδή δημιουργείται από τη φύση, χωρίς ανθρώπινη παρέμβαση, και σε **πολιτιστικό** ή ανθρωπογενές, ό,τι δηλαδή είναι δημιούργημα του ανθρώπου (μνημεία, κτήρια, οικισμοί) και αυτό με τη σειρά του διακρίνεται σε **οικιστικό και πολιτιστικό**. Στην πρώτη περίπτωση, δίνουμε έμφαση στη διαφύλαξη ισορροπίας των οικοσυστημάτων και στην προστασία στοιχείων του περιβάλλοντος. Στη δεύτερη περίπτωση, στόχος είναι η προστασία της ποιότητας ζωής και υγείας. Και οι δύο αυτές διακρίσεις συνιστούν το πολιτιστικό περιβάλλον ενός τόπου.

Εύλογα γεννάται το ερώτημα αν ο διαχωρισμός φυσικού περιβάλλοντος (ατμόσφαιρα, ύδατα, έδαφος, χλωρίδα, πανίδα) και πολιτιστικού περιβάλλοντος, το σύνολο δηλαδή των ανθρωπίνων δικαιωμάτων (αρχαιότητες, μνημεία, οικισμοί, διατηρητέα κτήρια) είναι αντίπαλες έννοιες ή θα πρέπει να αντιμετωπιστούν ενιαία. Κρατούσα άποψη είναι ότι πρέπει να αποτελούν μορφές του ενιαίου εννόμου αγαθού του περιβάλλοντος. Ανήκουν και οι δύο έννοιες στο συνολικό περιβαλλοντικό σύστημα. Βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής, την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες.

Επακόλουθο αυτής της θεώρησης ήταν το δικαίωμα στο περιβάλλον να γίνει συνταγματικό δικαίωμα και αναφερόμαστε, βεβαίως, στα άρθρα 18 παρ.1, 24 παρ.1 και 24 παρ.6 του Συντάγματος του 1975.

Στην Ελλάδα η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος καλύπτεται από το άρθρο 24 του Συντάγματος του 1971 και από τους Νόμους: 1650/1986, 360/1976 και 3028/2002. Ειδικότερα:

Άρθρο 24 του Συντάγματος

Σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ.1 του Συντάγματος, «η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και δικαίωμα καθενός».

Στην Ελλάδα, ευτυχήσαμε να έχουμε διπλή πρόβλεψη, να έχουμε δηλαδη και κρατική υποχρέωση αλλά και να αποτελεί δικαίωμα του κάθε πολίτη να ζητά την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος. Αυτό σημαίνει ότι υπάρχει μια δεσμευτική επιταγή προς τον κοινό νομοθέτη, στη διοίκηση, στα δικαστήρια και στους πολίτες.

Επιπλέον, το άρθρο 174 του ΣΥΝΘΕΚ, επειδή οι περιβαλλοντολογικές βλάβες είναι μη αναστρέψιμες ή δύσκολες να επανορθωθούν, επιβάλλει την προληπτική λήψη περιβαλλοντολογικών μέτρων. Ο νομοθετης επιβάλλει στα αρμόδια όργανα του κράτους να παρεμβαίνουν προληπτιά σε θετικές ενέργειες και να λαμβάνουν μέτρα νομοθετικά, προληπτικά, κατασταλτικά για την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Αυτό συνάγεται και από το άρθρο 24 του Συντάγματος και από τη Συνθήκη του Μάαστριχ, που επικυρώθηκε με το Ν.2077/92, και από τη Διακήρυξη του Ρίο (1992).

Βεβαίως, θα πρέπει να δεχθούμε ότι το άρθρο 24 του Συντάγματος έρχεται σε σύγκρουση με άλλα άρθρα του Συντάγματος όπως το άρθρο 21 παρ.4, δικαίωμα ελεύθερης επιλογής κατοικίας, άρθρο 4 παρ.1, αρχή της ισότητας, άρθρο 5, δικαίωμα ελεύθερης διακίνησης και κυκλοφορίας, άρθρο 17, δικαίωμα ιδιοκτησίας και οικονομικής ελευθερίας και ανάπτυξης κ.λπ.

Σε αυτές τις περιπτώσεις σύγκρουσης δικαιωμάτων, σταθμιζεται το κόστος και το όφελος και η Διοίκηση επιλέγει αυτό που εξυπηρετεί, τη δεδομένη στιγμή και με τον καλύτερο τρόπο, το δημόσιο συμφέρον.

Τέλος, να αναφέρουμε ότι τα στοιχεία του πολιτιστικού περιβάλλοντος υπάγονται στα κοινόχρηστα (άρθρο 966 ΑΚ) και η χρήση τους συνίσταται στην αισθητική τους απόλαυση, την επιστημονική τους μελέτη και στον παιδευτικό τους ρόλο. Αυτό σε αντιδιαστολή με την εξυπηρέτηση τυχόν δημόσιων σκοπών.

Με βάση την επισήμανση αυτή, πρακτικά, αναφέρουμε την εφαργογή της σε απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 1796/1993 που αναφέρει: «Μια από τις εκφράσεις του δικαιώματος της προσωπικότητας είναι το δικαίωμα κάθε πολίτη στην προστασία, διάσωση και απόλαυση αρχαιολογικών θησαυρών και μνημείων της χώρας. Ο φορέας του δικαιώματος έχει αξίωση άρσης της προσβολής και επαναφοράς των πραγμάτων στην προηγούμενη κατάστασή

τους στην περίπτωση που υπάρχει παράνομη προσβολη των αρχαιοτήτων από οποιονδήποτε» [10].

Νόμος 1650/1986

Αναφέραμε και πριν ότι ο Νόμος 1650/1986 είναι ο μοναδικός που αναπτύσσει την έννοια του περιβάλλοντος και ορίζει ότι είναι «το σύνολο των φυσικών και ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων που βρίσκονται σε αλληλεπίδραση και επηρεάζουν την οικολογική ισορροπία, την ποιότητα ζωής και την υγεία των κατοίκων, την ιστορική και πολιτιστική παράδοση και τις αισθητικές αξίες».

Το αξιοσημείωτο στον παραπάνω νόμο είναι η καθιέρωση της υποχρέωσης Μελέτης Περιβαλλοντολογικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) ως προϋπόθεση για την εκτέλεση δημόσιων και ιδιωτικών έργων που ενδέχεται να βλάψουν το περιβάλλον, καθώς επίσης και ρυθμίσεις του άρθρου 18 που αναφέρονται στην προστασία της φύσης και του τοπίου.

Ειδικά ως προς τη σύνταξη ΜΠΕ για μεγάλα έργα, η νομολογία του ΣτΕ με μια σειρά αποφάσεων έχει τονίσει, αφενός ότι είναι αναγκαία η σύνταξη *συνολικής* ΜΠΕ, έτσι ώστε να μπορούν να εκτιμηθούν και να αξιολογηθούν οι επιπτώσεις του έργου στο περιβάλλον, φυσικό και ανθρωπογενές, στις οποίες συγκαταλέγεται και η αλλοίωση της αισθητικής του τοπίου, αφετέρου ότι θεωρεί ως ουσιώδη προϋπόθεση της πληρότητας και του επιστημονικού κύρους της ΜΠΕ την εκτίμηση και αξιολόγηση των επιπτώσεων των έργων αυτών στο πολιτιστικό περιβάλλον. Όμως, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι οι επιπτώσεις των έργων που χρήζουν ΜΠΕ στο πολιτιστικό περιβάλλον παραμένουν, ελλείψει των απαιτούμενων επιστημονικών γνώσεων και δεδομένων, σε μεγάλο βαθμό υποτιμημένες. Είναι επομένως πιθανό, η διεύρυνση της προστασίας των στοιχείων του πολιτιστικού περιβάλλοντος να μένει περισσότερο σε θεσμικό επίπεδο υστερώντας, ενδεχομένως, στο επίπεδο της πρακτικής εφαρμογής.

Συμπερασματικά, από τα παραπάνω τεκμαίρεται ότι ο Νόμος 1650/1986 δρα συμπληρωματικά του Ν.3028/2002. Οι διατάξεις του Ν.3028/2002 δεν καταργούν διατάξεις του Ν.1650/1986 αλλά υπερισχύουν σε περίπτωση σύγκρουσης.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι ότι η ύπαρξη παλαιοντολογικών ευρημάτων, κορραλιογενών και μορφολογικών σχηματισμών, προστατεύονται από το Ν.1650/1986 ενώ τα σπήλαια και παλαιοντολογικά ευρύματα, για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη, συγκαταλέγονται στα «αρχαία μνημεία» του Ν.3028/2002, προφανώς λόγω της αξίας τους ως μαρτυριών της ύπαρξης της ανθρώπινης παρουσίας.

Εν τέλει και πρακτικά, όπου υπεισέρχεται ο ανθρώπινος παράγων, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.3028/2002, όπου υπάρχει προστασία της φύσης και του τοπίου, εφαρμόζονται οι διατάξεις του Ν.1650/1986.

[10] Ι. Καρακώστα, «Δίκαιο και περιβάλλον», εκδόσεις Σάκκουλα, 2000

Νόμος 360/1976

Με τον Νόμο αυτόν ορίζεται ότι «φυσικό περιβάλλον είναι ο περιβάλλων τον άνθρωπο χερσαίος, υποθαλάσσιος και εναέριος χώρος, μετά των εν αυτώ χλωρίδος, πανίδος και φυσικών πόρων».

Επιπλέον, στον Νόμο αυτόν ορίζεται ότι στην προστασία του περιβάλλοντος συγκαταλέγεται και «η διαφύλαξη του πολιτιστικού περιβάλλοντος ως και των ιστορικών χώρων εντός των οποίων τούτο διεμορφώθη».

Νόμοι και Κανονισμοί που προστατεύουν, επίσης, το πολιτιστικό περιβάλλον:

- Άρθρο 1 του **Ν.2508/1997**: Στο πλαίσιο του βιώσιμου πολεοδομικού σχεδιασμού, που τροποποίησε και συμπλήρωσε τον Ν.1337/1983, αναφέρεται ότι οι σκοποί του πολεοδομικού σχεδιασμού αποβλέπουν «…δ) στην προστασία, ανάδειξη και περιβαλλοντολογική αναβάθμιση των κέντρων πόλεων, των πολιτιστικών πόλεων και του παραδοσιακού πυρήνα των οικισμών, των χώρων πράσινου και λοιπών στοιχείων φυσικού, αρχαιολογικού, ιστορικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος των πόλεων, των οικισμών και του περιαστικού χώρου».

- Αυτή η προστασία του άρθρου 1 του Ν.2508/1997 καλύπτεται πλέον από το άρθρο 3 παρ.2 του Ν.3028/2002, όπου ορίζεται ότι «η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντολογικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατών τους».

Γενικός Οικοδομικός Κανονισμός

Σοβαρά υπόψη θα πρέπει να λάβουμε τις διατάξεις του Γενικου Οικοδομικού Κανονισμού (ΓΟΚ), καθώς μεγάλος αριθμός μνημείων έχει υπαχθεί στις προστατευτικές διατάξεις του.

Το γεγονός ότι υπάρχει από τον νομοθέτη ενιαία θεώρηση για το έννομο αγαθό «περιβάλλον» έχει ως αποτέλεσμα ότι οι ρυθμίσεις του ΓΟΚ συντρέχουν με τις ρυθμίσεις της ειδικής νομοθεσίας για την προστασία τόσο του φυσικού όσο και του δομημένου περιβάλλοντος. Όταν ο ΓΟΚ αναφέρεται στην αισθητική ενός κτιρίου, τόσο ως μεμονωμένου στοιχείου όσο και ως μέρους της εγγύτερης περιβαλλοντικής ενότητας στην οποία ανήκει, παρέχει το βασικό κανονιστικό πλαίσιο για τη δημιουργία αισθητικού περιβάλλοντος με συγκεκριμένες προδιαγραφές, καθορίζοντας, εκ του αποτελέσματος, έναν «αισθητικό χάρτη» του χώρου. Όπως παρατηρείται, «αισθητικό χαρακτήρα, θετικό ή αρνητικό, έχει κάθε χώρος ζωής, όπως και κάθε στοιχείο που τον συνθέτει ή τον διαμορφώνει, και μπορεί να επηρεάσει και να επιδράσει, θετικά ή αρνητικά, στη διάπλαση της προσωπικότητας του ανθρώπου, στο πολιτιστικό επίπεδο του ατόμου και του κοινωνικού συνόλου, στην ιστορική ταυτότητα και συνέχεια ενός λαού και του πολιτισμού του». Ιδιαίτερη σημασία αποκτά κατά συνέπεια η προστασία των πολιτιστικών μνημείων, καθώς παράγουν αισθητικό αποτέλεσμα, ανεξάρτητα από

το θετικό ή αρνητικό αντίκτυπο που το τελευταίο έχει στα μάτια του θεατή. Η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος ενέχει, κατά συνέπεια, μια αισθητική στάση των κρατικών οργάνων, η οποία, στον βαθμό που στηρίζεται σε ποιοτικά - αξιολογικά κριτήρια, περιέχει μια αντίστοιχου περιεχομένου αξιολογική κρίση.

Συγκεκριμένα, ο ΓΟΚ δίνει έμφαση στο ότι «κάθε κτήριο ή εγκατάσταση πρέπει να εντάσσεται στο φυσικό και οικιστικό περιβάλλον», όπως αναφέρεται διεξοδικά, καθώς επίσης «στην προστασία οικισμών, τμημάτων πόλεων ή οικισμών ως παραδοσιακών περιοχών, την προστασία του περιβάλλοντος αυτά χώρου, τόπου, τοπίου ιδιαιτέρου κάλλους».

Επίσης, προβλέπει την προστασία μεμονωμένων κτηρίων ή τμημάτων αυτών, συγκροτημάτων, καθώς και στοιχείων του περιβάλλοντος αυτά χώρου, στοιχείων του φυσικού ή και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος χώρου αλλά και μεμονωμένων στοιχείων πολεοδομικού (αστικού ή αγροτικού) εξοπλισμού ή δικτύων ως «διατηρητέων» αισθητικού περιβάλλοντος με συγκεκριμένες προδιαγραφές, καθορίζοντας, εκ του αποτελέσματος, τον «αισθητικό χάρτη» του χώρου.

Συνοψίζοντας, δεχόμαστε ότι το αντικείμενο προστασίας του ΓΟΚ εν μέρει συμπίπτει με τις διατάξεις του Ν.3028/2002 και ο μεν Ν.3028/2002 καλύπτει το δομημένο περιβάλλον από ιστορικής και πολιτιστικής πλευράς και εξετάζει την ανάγκη διατήρησης των πολιτιστικών αγαθών ως φορέων ιστορικής μνήμης, οι διατάξεις, όμως, του ΓΟΚ αφορούν το δομημένο περιβάλλον περισσότερο από αισθητικής πλευράς.

Και οι δύο, όμως, τόσο ο Ν.3028 όσο και οι διατάξεις του ΓΟΚ, δρουν παράλληλα, αλληλοσυμπληρώνονται και έχουν και οι δύο ως αντικείμενο την προστασία το πολιτιστικού περιβάλλοντος. Αυτό που στην πράξη τους διαφοροποιεί είναι **η χρησιμοποίση διαφορετικών νομικών μέσων και επομένως διαφέρει και η αρμοδιότητα των διοικητικών οργάνων και υπηρεσιών. Στο Ν.3028/2002 αρμόδια είναι τα κρατικά όργανα, στο ΓΟΚ έχουμε πάντα τη διακριτική ευχέρεια των διοικητικών οργάνων.**

ΣτΕ (Συμβούλιο της Επικρατείας)

Τέλος, είναι σημαντικό να αναφέρουμε τη συμβολή του ΣτΕ για τον καθορισμό και την προστασία της έννοιας του Πολιτιστικού Περιβάλλοντος, με πλήθος αποφάσεων (Νομολογία του ΣτΕ) για την έννοια του πολιτιστικού περιβάλλοντος, σημαντικές και με θετικό πρόσημο.

Το Σύνταγμα δεν περιέχει ορισμό του «περιβάλλοντος» (φυσικού ή πολιτιστικού), στο άρθρο 24 παρ.6, όμως, δίνει κάποιες κατευθύνσεις, στον βαθμό που αναφέρεται στα «μνημεία», τις «παραδοσιακές περιοχές» και τα «παραδοσιακά στοιχεία». Το ΣτΕ φαίνεται να προσεγγίζει την έννοια του πολιτιστικού περιβάλλοντος μέσω, αφενός της έννοιας της «πολιτιστικής κληρονομιάς» και αφετέρου της αναγνώρισης ιστορικής και αισθητικής ενότητας μεταξύ των στοιχείων που απαρτίζουν το ανθρωπογενές και το φυσικό περιβάλλον.

Πιο συγκεκριμένα, η νομολογία θεωρεί σε ένα πρώτο επίπεδο ότι με τη συνδυαστική ερμηνεία των διατάξεων του άρθρου 24 παρ.1 και 6 του

Συντάγματος «καθιερώθηκε ειδικώς, για πρώτη φορά αυξημένη προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, η οποία, κατά τα παγίως κριθέντα, έχει ως περιεχόμενο αφενός μεν τη διατήρηση στο διηνεκές των μνημείων και λοιπών στοιχείων, τα οποία προέρχονται από την ανθρώπινη δραστηριότητα και συνθέτουν την ιστορική, καλλιτεχνική και γενικώς πολιτιστική κληρονομιά της χώρας, αφετέρου δε την επιβολή γενικών περιορισμών ή ειδικών μέτρων για την αποφυγή οποιασδήποτε βλάβης, αλλοιώσεως ή υποβαθμίσεως των μνημείων και του χώρου που τα περιβάλλει».

Σε ένα δεύτερο επίπεδο, η νομολογία αναγνωρίζει την ανάγκη προστασίας μαζί με το ανθρωπογενές περιβάλλον και στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος, εφόσον με τον τρόπο αυτόν επιτυγχάνεται πληρέστερη προστασία: «προστατευτέα είναι όχι μόνον τα εντός του χώρου ευρισκόμενα αρχαία μνημεία και λείψανα, αλλά και αυτά τα φυσικά χαρακτηριστικά του χώρου και ιδίως η ακτογραμμή, η οποία αποτελεί ουσιώδες στοιχείον της ιστορικής τοποθεσίας λόγω του ρόλου τον οποίον διεδραμάτισεν αυτή εις τας συνθήκας της ιστορικής εκείνης μάχης».

Πέρα, όμως, από την προστασία των μνημείων, η νομολογία προχωράει σε ένα τρίτο επίπεδο, σε μια ενιαία θεώρηση των στοιχείων του ανθρωπογενούς και φυσικού περιβάλλοντος. Έτσι, η συνταγματική προστασία περιλαμβάνει στην περίπτωση των παράκτιων παραδοσιακών οικισμών των μικρών νησιών «όχι μόνον τα πολεοδομικά και αρχιτεκτονικά των χαρακτηριστικά, αλλά και τους παραδοσιακούς λιμένας αυτών και ιδίως την μορφολογία των ακτών των, αι οποίαι τελούν εις πρόδηλον ενότητα και αλληλεξάρτησιν με τον παραδοσιακόν χαρακτήρα του οικισμού, εις τρόπον ώστε ουσιώδης αλλοίωσις της ακτογραμμής και του τοπίου συνεπεία νέων τεχνικών επεμβάσεων να αποτελεί ευθείαν και ανεπίτρεπτον αλλοίωσιν και του παραδοσιακού χαρακτήρος του οικισμού».

Η έννοια του προστατευόμενου «πολιτιστικού περιβάλλοντος», έτσι όπως αυτή εξειδικεύεται στη νομολογία του ΣτΕ, έχει αποκτήσει ένα ευρύ περιεχόμενο: εκτείνεται στο σύνολο των ανθρωπογενών παραγόντων και στοιχείων, τα οποία, σε άμεση σχέση και αλληλεπίδραση με τον φυσικό περιβάλλοντα χώρο, συνθέτουν την «πολιτιστική κληρονομιά».

Ειδικότερα:

1. Προσεγγίζει την έννοια του Πολιτιστικού Περιβάλλοντος, αφενός μέσω της έννοιας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, αφετέρου μέσω της αναγνώρισης ιστορικής, αισθητικής ενότητας μεταξύ των στοιχείων που απαρτίζουν το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον.
2. Αναγνωρίζει την ανάγκη προστασίας μαζί με το ανθρωπογενές περιβάλλον και στοιχείων του φυσικού περιβάλλοντος.
3. Προχωράει σε ενιαία θεώρηση του ανθρωπογενούς και του φυσικού περιβάλλοντος.

Αυτό λοιπόν που πέτυχε η νομολογία του ΣτΕ είναι **«**η έννοια του εκ του Συντάγματος προστατευόμενου «πολιτιστικού περιβάλλοντος», να έχει αποκτήσει ένα ευρύ περιεχόμενο: να εκτείνεται στο σύνολο των ανθρωπογενών παραγόντων

και στοιχείων, τα οποία, σε άμεση σχέση και αλληλεπίδραση με τον φυσικό περιβάλλοντα χώρο, να συνθέτουν την "πολιτιστική κληρονομιά"» [11].

Αναφέρουμε π.χ. το παράδειγμα φαρμακείου στην Κέρκυρα, για το οποίο το ΣτΕ (Ολομέλεια 2801/91), στην απόφασή του αναφέρει ότι μαζί με το οικοδόμημα προστατεύεται και ο εσωτερικός χώρος «ως ενιαίο σύνολο που περιλαμβάνει την επίπλωση και γενικά τα κινητά πράγματα που βρίσκονται στον χώρο αυτόν και συνδέονται με ορισμένη χρήση του, αδιαφόρως αν τα ίδια αυτοτελώς κρινόμενα έχουν ιστορική αξία ή όχι, εφόσον ο χώρος αυτός συνδέεται με την πολιτική ή κοινωνική ιστορία του νεώτερου ελληνικού κράτους ή ορισμένης περιοχής και η διατήρησή του συμβάλλει στη διατήρηση της ιστορικής μνήμης».

Άλλο χαρακτηριστικό παράδειγμα είναι 2805/1997 απόφαση του ΣτΕ η οποία αιτιολογεί: «Επειδή εκ του συνδυασμού των άρθρων 24 και 106 του Συντάγματος, των άρθρων 2 και 130Ρ της Συνθήκης του Maastricht, κυρωθείσης διά του Ν.2077/1992, ερμηνευομένων υπό το φως των διατάξεων της Agenda 21, προκύπτει ο θεμελιώδης κανών της βιωσίμου αναπτύξεως. Κατά τον κανόνα τούτον πάσα δημοσία πολιτική, γενική ή ειδική, και πάσα διοικητική ή τεχνική παρέμβασις του κράτους εις το ανθρωπογενές και εις το φυσικόν περιβάλλον δέον να έχη ενσωματώσει τα προσήκοντα κριτήρια προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος εκ των οποίων και δέον να διέπεται κατά πρώτον λόγον, ούτως ώστε να διασφαλίζεται η αρχή της προλήψεως της βλάβης του περιβάλλοντος, η δε διά των κριτηρίων τούτων παρεχομένη προστασία να είναι πλήρης και αποτελεσματική».

Το σημαντικό σε όλα τα παραπάνω, με κίνδυνο να γίνουμε κουραστικοί, είναι η αναφορά ότι στην Ελλάδα υπάρχει διπλή πρόβλεψη, δηλαδή και κρατική υποχρέωση αλλά και δικαίωμα του κάθε πολίτη να ζητά την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος, βάσει του άρθρου 24 του Συντάγματος.

δ) Σε τι αναφερόμαστε όταν χρησιμοποιούμε τον όρο Άυλα Πολιτιστικά Αγαθά;

Είναι μαρτυρίες πολιτισμού, εφόσον εμπεριέχουν εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες σχετικά με τον παραδοσιακό, τον λαϊκό ή τον λόγιο πολιτισμό και οι οποίες δεν εμπεριέχουν ενσώματη διάσταση. Ενδεικτικά και όχι περιοριστικά, ο νόμος αναφέρει μύθους, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χορούς, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές και όλα αυτά, εφόσον βεβαίως έχουν μια ιδιαίτερη σημασία, είναι βαθιά ριζωμένες στον χρόνο, καθορίζοντας ακόμη και σήμερα τη συλλογική μας μνήμη και ταυτότητα, την ατομική και συλλογική μας αυτογνωσία.

Είναι μια καινοτομία, σημαντική και με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, να συμπεριλάβει ο Ν.3028/2002 τα άυλα πολιτιστικά αγαθά στις διατάξεις προστασίας του, θεωρώντας τα πολιτιστική κληρονομιά.

Η έννοια της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς και οι τρόποι προστασίας της, δημιουργήθηκε και συμπεριελήφθη στη Διεθνή Σύμβαση της Unesco, το 2003. Η Ελλάδα κύρωσε τη διεθνή αυτή Σύμβαση με τον Ν.3521/2006. Ο νόμος 3028/2002

[11] Χαράλαμπος Κάτσος, Δικηγόρος

σαφώς και αναφέρεται στα άυλα πολιτιστικά αγαθά και στον τρόπο προστασίας τους.

Αναφέραμε προηγουμένως ότι τα «μνημεία» εμπεριέχουν ενσώματη διάσταση, η οποία καλύπτεται από το άρθρο 24 παρ.1 και 6 του Συντάγματος. Στα άυλα αγαθά, τα οποία βεβαίως και δεν έχουν ενσώματη διάσταση, περισσότερο φαίνεται να υπερισχύει η ρύθμιση του άρθρου 16 παρ.1 του Συντάγματος, για την ανάπτυξη και προαγωγή της Τέχνης και της Επιστήμης, της Έρευνας και της Διδασκαλίας. Γενικά, στην πράξη δεχόμεθα ότι το προστατευτικό πλαίσιο του κοινού νομοθέτη υπερβαίνει αυτό του Συνταγματικού.

Ένα από τα μέσα υλοποίησης των στόχων προστασίας των άυλων πολιτιστικών αγαθών είναι **το Εθνικό Ευρετήριο.** Το Εθνικό Ευρετήριο είναι η αποτύπωση στοιχείων της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς με τη μορφή ευρετηρίου για κάθε κράτος-μέλος που έχει υπογράψει τη Σύμβαση της UNESCO και επομένως ισχύει και για την Ελλάδα. Είχε προβλεφθεί στο άρθρο 12 του Ν.3521/2006 και συμπεριλαμβάνεται και στον Ν.3028/2002.

«Μέσω του Εθνικού Ευρετηρίου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας επιδιώκεται να δοθεί ο λόγος στους ίδιους τους φορείς της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (κοινότητες, ομάδες, ακόμα και μεμονωμένα άτομα) προκειμένου να μοιραστούν τη δική τους πολιτισμική εμπειρία με το εγχώριο και διεθνές κοινό, να μιλήσουν για τη συλλογική τους ταυτότητα, να διατυπώσουν προτάσεις για τη μελέτη και κυρίως για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Το Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας φιλοδοξεί καταρχάς να καταστεί μια αξιόπιστη και ενημερωμένη παρουσίαση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς της Ελλάδας, δίνοντας τον λόγο στις ίδιες τις κοινότητες φορέων της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, προκειμένου να παρουσιάσουν όψεις της ταυτότητάς τους που οι ίδιες θεωρούν σημαντικές. Σκόπιμα δεν είναι διαρθρωμένο σε κατηγορίες με θεματικά, γεωγραφικά ή άλλα κριτήρια. Αντιθέτως, ο/η επισκέπτης/-τρια έχει τη δυνατότητα να περιηγηθεί στο Ευρετήριο ξεκινώντας από τα θέματα που τον/την ενδιαφέρουν περισσότερο και να δημιουργήσει το δικό του/της εξατομικευμένο «μονοπάτι» περιήγησης. Στην πορεία της περιήγησής του/της διαπιστώνει ότι από το ένα Δελτίο μπορεί να οδηγηθεί σε ένα ή περισσότερα Δελτία, σε άλλες εξωτερικές πηγές πληροφόρησης (κείμενα, φωτογραφίες, βίντεο, χάρτες κ.ά.), αλλά και να εμβαθύνει, αν επιθυμεί, σε διάφορες όψεις της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, ανατρέχοντας, για παράδειγμα, σε σχετική βιβλιογραφία κτλ. Επίσης, του/της δίνεται η δυνατότητα να επικοινωνήσει με τους ίδιους τους φορείς της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που εκπροσωπούν την κοινότητα. Το Δελτίο διαιρείται σε έντεκα επιμέρους πεδία, το καθένα από τα οποία δίνει την ευκαιρία να αναπτυχθεί μια συγκεκριμένη όψη του στοιχείου. Αρκετά από τα πεδία αυτά περιλαμβάνουν περισσότερα επιμέρους πεδία.

Την ευθύνη για τη συγκρότηση, τη διαχείριση, την ανανέωση και τον εμπλουτισμό του Εθνικού Ευρετηρίου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας και του ιστοτόπου που το φιλοξενεί έχει η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς του Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. Η ίδια

υπηρεσία είναι αρμόδια, μεταξύ άλλων, και για την εφαρμογή στην Ελλάδα της Σύμβασης για την Προστασία της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της UNESCO (2003).

Η Διεύθυνση Νεότερης Πολιτιστικής Κληρονομιάς διοργανώνει κατά τόπους ημερίδες ενημέρωσης για όλα τα ζητήματα που σχετίζονται με τη Σύμβαση και την εφαρμογή της στη χώρα μας. Στις ημερίδες αυτές, που διοργανώνονται από κοινού με τοπικούς αυτοδιοικητικούς και άλλους φορείς (πολιτιστικούς οργανισμούς, συλλόγους, μουσεία κ.ά.), γίνεται αναλυτική παρουσίαση των δυνατοτήτων που δίνονται στους ίδιους τους φορείς άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς να συμβάλουν στη μελέτη, στην ανάδειξη και κυρίως στη διαφύλαξη της κληρονομιάς τους.

Απαραίτητες προϋποθέσεις είναι το στοιχείο άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς να είναι λειτουργικά ενταγμένο στη ζωντανή πολιτισμική εμπειρία μιας κοινότητας φορέων, όπως αυτή μεταδίδεται από γενιά σε γενιά, και να αναγνωρίζεται από την ίδια την κοινότητα των φορέων ως σημαντικό στοιχείο της συλλογικής της ταυτότητας. Επίσης, προϋπόθεση είναι η εκ των προτέρων ενήμερη συγκατάθεση και η εθελοντική συμμετοχή της κοινότητας στη διαδικασία εγγραφής.

Τέλος, σημειώνεται ότι κάθε στοιχείο που προτείνεται προς ένταξη στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας πρέπει να συνάδει με τις γενικές αρχές που διέπουν τόσο τη Σύμβαση για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς (UNESCO, 2003) όσο και το ίδιο το Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς της Ελλάδας (να προάγουν την ειρηνική συμβίωση μεταξύ ανθρώπων και λαών, να είναι συμβατά με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης, να σέβονται τα δικαιώματα των έμβιων οργανισμών κτλ.). Εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, επόμενο βήμα είναι η σύνταξη του Δελτίου Στοιχείου Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Είναι ένας μακροπρόθεσμος σχεδιασμός για τις απαιτούμενες ενέργειες και δράσεις προκειμένου να αναδειχθεί η σημασία ενός στοιχείου άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, τόσο για την ίδια την κοινότητα όσο και για το ευρύτερο εγχώριο και διεθνές κοινό. Κύριος στόχος ενός προγράμματος διαφύλαξης δεν μπορεί παρά να είναι η μεταλαμπάδευση των αξιών και της συλλογικής μνήμης της κοινότητας, όπως εκφράζονται στην άυλη πολιτιστική της κληρονομιά, στις νεότερες γενιές.

Στην εκπόνηση και την εφαρμογή ενός προγράμματος διαφύλαξης είναι απαραίτητο να συμμετέχει ενεργά, εκτός από τη διοίκηση και τους ενδιαφερόμενους επιστημονικούς και άλλους φορείς, και η τοπική κοινωνία, οι ίδιοι δηλαδή οι φορείς της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Φυσικά, η διαφύλαξη δεν προϋποθέτει ούτε και συνεπάγεται την επιστροφή σε μια «αυθεντική» ή «γνήσια» μορφή μιας πολιτιστικής έκφανσης της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς. Απεναντίας, προσεγγίζει την κληρονομιά ως κάτι που διαρκώς μετεξελίσσεται και νοηματοδοτείται εκ νέου μέσω σύνθετων κοινωνικών και πολιτισμικών διαδικασιών. Οι πολλές και ποικίλες όψεις της άυλης πολιτιστικής μας κληρονομιάς είναι ζωντανά και αναπόσπαστα στοιχεία της συλλογικής μας ταυτότητας και μνήμης, συνιστούν το πιο ζωτικό στοιχείο της αυτογνωσίας μας και συμβάλλουν καθοριστικά στη συνέχεια και τη συνοχή των κοινοτήτων αλλά και

του κοινωνικού συνόλου. Με κάθε όψη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς που χάνεται, δεν χάνεται μαζί της μόνο μια φλέβα που μας συνδέει με το παρελθόν αλλά κλείνει και ένα ανοικτό παράθυρο στο μέλλον, ειδικά των νεότερων γενεών!» [12].

Αξίζει να αναφερθεί ότι στη 10η Σύνοδο της UNESCO στο Βίντχουκ της Ναμίμπια το 2015, συζητήθηκαν και διατυπώθηκαν οι αρχές δεοντολογίας που πρέπει να διέπουν τις δράσεις, τις σχετικές με τη διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, γεγονός που κρίθηκε απολύτως σοβαρό και αναγκαίο.

«Η δεοντολογία αναφέρεται σε πρότυπα συμπεριφοράς σχετικά με αποδεκτές και μη αποδεκτές συμπεριφορές σε μια κοινωνία ή κοινότητα, όχι απαραίτητα από νομική άποψη αλλά από ανθρώπινη ή πολιτισμική οπτική. Το μεγαλύτερο μέρος της συζήτησης και της βιβλιογραφίας σχετικά με τη δεοντολογία στη διαφύλαξη της ζωντανής κληρονομιάς σχετίζεται με καταστάσεις όπου μη μέλη της κοινότητας, που εκπονούν έρευνα ή συλλέγουν στοιχεία, αντιμετωπίζουν προβληματικά ζητήματα τα οποία σχετίζονται με την έλλειψη σεβασμού, την εκμετάλλευση ή με παρερμηνείες που προκύπτουν από το έργο τους. Η μέριμνα για την τήρηση των αρχών δεοντολογίας, ωστόσο, δεν αφορά μόνο τον ρόλο τρίτων αλλά όλους όσοι εμπλέκονται σε δραστηριότητες διαφύλαξης.

Η Διακυβερνητική Επιτροπή, μετά από τη συνάντηση εμπειρογνωμόνων που διοργανώθηκε στη Βαλένθια της Ισπανίας, τους μήνες Μάρτιο - Απρίλιο 2015, έθεσε επί τάπητος αυτές τις ανησυχίες και ενέκρινε, στη 10η Σύνοδό της στο Βίντχουκ της Ναμίμπια (30 Νοεμβρίου - 4 Δεκεμβρίου 2015), τις παρακάτω δώδεκα Δεοντολογικές Αρχές για τη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς (Απόφαση: ITH-15-10.COM-15.a Code of Ethics).

Οι Δεοντολογικές Αρχές για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς καταρτίστηκαν στο πνεύμα της Σύμβασης του 2003 για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς και των υφιστάμενων διεθνών νομοθετικών οργάνων για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των δικαιωμάτων των αυτόχθονων πληθυσμών. Αντιπροσωπεύουν ένα πλαίσιο προγραμματικών αρχών που είναι ευρέως αποδεκτές ως βέλτιστες πρακτικές για κυβερνήσεις, οργανισμούς και άτομα που άμεσα ή έμμεσα επηρεάζουν την άυλη πολιτιστική κληρονομιά, προκειμένου να διασφαλισθεί η βιωσιμότητά της και, ως εκ τούτου, να αναγνωριστεί η συμβολή της στην ειρήνη και τη βιώσιμη ανάπτυξη.

Αυτές οι Δεοντολογικές Αρχές, οι οποίες συμπληρώνουν τη Σύμβαση του 2003 για τη Διαφύλαξη της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς, τις επιχειρησιακές οδηγίες για την υλοποίηση της Σύμβασης και τα εθνικά νομοθετικά πλαίσια, προορίζονται για να αξιοποιηθούν ως βάση για την ανάπτυξη συγκεκριμένων κωδικών δεοντολογίας και εργαλείων προσαρμοσμένων στις κατά τόπους και ανά τομείς συνθήκες:

1. Οι κοινότητες, οι ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα πρέπει να έχουν τον πρωτεύοντα ρόλο στη διαφύλαξη της δικής τους άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

[12] http//:ayla.culture.gr

2. Το δικαίωμα κοινοτήτων, ομάδων και, κατά περίπτωση, ατόμων, να συνεχίζουν τις πρακτικές, αναπαραστάσεις, εκφράσεις, γνώσεις και δεξιότητες, απαραίτητο στοιχείο για τη διασφάλιση της βιωσιμότητας της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, πρέπει να αναγνωρίζεται και να γίνεται σεβαστό.
3. Ο αμοιβαίος σεβασμός, καθώς και ο σεβασμός και η αμοιβαία εκτίμηση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, πρέπει να εφαρμόζονται μέσα από αλληλεπιδράσεις μεταξύ κρατών και μεταξύ κοινοτήτων, ομάδων και, κατά περίπτωση, ατόμων.
4. Κάθε αλληλεπίδραση με τις κοινότητες, τις ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα που δημιουργούν, διαφυλάττουν, διατηρούν και μεταβιβάζουν την άυλη πολιτιστική κληρονομιά πρέπει να χαρακτηρίζεται από διαφανή συνεργασία, διάλογο, διαπραγμάτευση και διαβούλευση, και να προϋποθέτουν την ελεύθερη, προγενέστερη, διαρκή και ενημερωμένη συγκατάθεσή τους.
5. Η πρόσβαση κοινοτήτων, ομάδων και ατόμων στα μουσικά όργανα, αντικείμενα, χειροτεχνήματα, πολιτιστικούς και φυσικούς χώρους και τόπους μνήμης, η ύπαρξη των οποίων είναι απαραίτητη για την έκφραση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς, πρέπει να διασφαλίζεται ακόμα και σε συνθήκες ένοπλης σύρραξης. Εθιμικές πρακτικές που διέπουν την πρόσβαση σε άυλη πολιτιστική κληρονομιά πρέπει να γίνονται πλήρως σεβαστές, ακόμα και όταν αυτές δύνανται να περιορίσουν ευρύτερα την πρόσβαση του κοινού.
6. Κάθε κοινότητα, ομάδα ή άτομο πρέπει να εκτιμά τη δική του άυλη πολιτιστική κληρονομιά και αυτή η άυλη πολιτιστική κληρονομιά δεν πρέπει να υποβάλλεται στην κρίση τρίτων όσον αφορά την αξία της.
7. Κοινότητες, ομάδες και άτομα που δημιουργούν άυλη πολιτιστική κληρονομιά πρέπει να επωφελούνται από την προστασία των ηθικών και υλικών συμφερόντων που απορρέουν από μια τέτοια κληρονομιά, και κυρίως από τη χρήση, μελέτη, τεκμηρίωση, προώθηση ή προσαρμογή της από μέλη κοινοτήτων ή άλλους.
8. Η δυναμική και ζωντανή φύση της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς πρέπει να είναι διαρκώς σεβαστή. Η γνησιότητα και η αποκλειστικότητα δεν πρέπει να συνιστούν λόγο ανησυχίας ή εμπόδιο στη διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.
9. Κοινότητες, ομάδες, τοπικοί, εθνικοί και υπερεθνικοί οργανισμοί και άτομα πρέπει να εκτιμούν με προσοχή τις άμεσες ή έμμεσες, βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες, δυνητικές και οριστικές επιπτώσεις κάθε δράσης που μπορεί να επηρεάζει τη βιωσιμότητα της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς ή των κοινοτήτων που την εφαρμόζουν.
10. Οι κοινότητες, ομάδες και, κατά περίπτωση, τα άτομα πρέπει να παίζουν σημαντικό ρόλο, προκειμένου να καθορίζουν ό,τι συνιστά «απειλή» της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς τους, συμπεριλαμβανομένων της αποσύνδεσης από το ευρύτερο πλαίσιό της, της εμπορευματοποίησης και

της διαστρέβλωσής της, και να αποφασίζουν πώς να αποτρέψουν και να μετριάσουν τέτοιες απειλές.

11. Η πολιτισμική πολυμορφία και οι ταυτότητες των κοινοτήτων, ομάδων και ατόμων πρέπει να γίνονται πλήρως σεβαστές. Στο πλαίσιο των αξιών που είναι αναγνωρισμένες από τις κοινότητες, ομάδες και άτομα και της ευαισθητοποίησης σε πολιτισμικά πρότυπα, ο σχεδιασμός και η εφαρμογή των μέτρων διαφύλαξης πρέπει να αποδίδουν ιδιαίτερη προσοχή στην ισότητα των δύο φύλων, στη συμμετοχή των νέων και στον σεβασμό των εθνοτικών ταυτοτήτων.

12. Η διαφύλαξη της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς είναι προς το γενικό συμφέρον της ανθρωπότητας και γι' αυτό πρέπει να υλοποιείται μέσω της συνεργασίας μεταξύ διμερών, υποπεριφερειακών, περιφερειακών και διεθνών μερών. Ωστόσο, οι κοινότητες, οι ομάδες, και κατά περίπτωση, τα άτομα δεν πρέπει να αποξενώνονται από τη δική τους άυλη πολιτιστική κληρονομιά».

Για την Ελλάδα, παραδείγματα ήδη εγεγγραμένων στοιχείων στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς είναι η καλλιέργεια της μαστίχας στη Χίο, η τηνιακή μαρμαρογλυπτική, η τέχνη της ξερολιθιάς, η ψαλτική τέχνη, το θέατρο Σκιών, το ρεμπέτικο τραγούδι κ.λπ.

Φάκελοι υπό επεξεργασία για να μπουν στο Ευρετήριο είναι η μαντινάδα της Κρήτης, η γιαννιώτικη αργυροχοΐα και το έθιμο του Αϊ-Γιώργη στη Νεστάνη (Τσιπιανά).

Πρόσφατο επίτευγμα εγγραφής στο Ευρετήριο αποτελεί η προσπάθεια του Συλλόγου Ανθέων, που τελεσφόρησε, να εγγραφεί η λαγκαδινή τέχνη της Πέτρας στο Εθνικό Ευρετήριο Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

Τέλος, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά είναι αυτό που κάποτε περιγράφαμε ως «παραδοσιακός και σύγχρονος λαϊκός πολιτισμός».

Επειδή θεωρώ σημαντικό κεφάλαιο αυτό που αφορά την Άυλη Πολιτιστική Κληρονομιά, νομίζω ότι είναι σκόπιμο να παραθέσω υπόδειγμα του πρότυπου δελτίου καταγραφής στοιχείων για το Εθνικό Ευρετήριο, όπως αυτό δίδεται από το ΥΠ.ΠΟ. στην επίσημη ιστοσελίδα του, με σκοπό να διευκολύνει τους ερευνητές στην προσπάθειά τους να κατανοήσουν ένα στοιχείο, έτσι ώστε να καταθέσουν το σχετικό φάκελο για την εισαγωγή του στοιχείου στο Εθνικό Ευρετήριο.

Το δελτίο δομείται σε έντεκα θεματικές ενότητες, σχετικές με το στοιχείο, και είναι:

1. Συνοπτική παρουσίαση του στοιχείου

2. Ταυτότητα του φορέα του

3. Αναλυτική περιγραφή του

4. Χώροι και εγκαταστάσεις που συνδέονται με αυτό

5. Προϊόντα που προκύπτουν από αυτό

6. Ιστορικά στοιχεία που το αφορούν

7. Η σημασία του

8. Η διαφύλαξη και η ανάδειξή του

9. Σχετική βιβλιογραφία

10. Συμπληρωματικά τεκμήρια

11. Στοιχεία υπευθύνων σύνταξης φακέλου [13].

ε) Εδαφική κάλυψη της Πολιτιστικής Κληρονομιάς

Ολοκληρώνοντας με το άρθρο 1 του Ν.3028/2002, αναφέρουμε την εδαφική κάλυψη της πολιτιστικής κληρονομιάς. Το σύστημα προστασίας του νόμου αναφέρεται, κυρίως, σε **πολιτιστικά αγαθά που βρίσκονται στον σύγχρονο ελλαδικό χώρο.** Επειδή, όμως, η προστασία αυτή δεν μπορεί να περιορισθεί στα σύνορα της ελληνικής επικράτειας και μόνο, καθώς διάσπαρτη είναι η ιστορική μνήμη που αφορά τον ελληνισμό ανά τον κόσμο, το θέμα της εδαφικής κάλυψης επεκτείνεται στην προστασία των πολιτιστικών αγαθών που ευρίσκονται στον ελλαδικό χώρο όσο και σε εκείνα που συνδέονται ιστορικά με τον χώρο του ευρύτερου ελληνισμού, τηρώντας πάντα τους κανόνες του δημόσιου διεθνούς δικαίου. Θα πρέπει να τονισθεί, επίσης, ότι ο νομοθέτης μεριμνά και για την προστασία όλων ανεξαιρέτως των πολιτιστικών αγαθών που βρίσκονται εντός της ελληνικής επικράτειας, ανεξάρτητα από κρατική, εθνολογική ή θρησκευτική προέλευση.

Φτάνοντας στο τέλος του κεφαλαίου, αναφέρουμε ότι διαφορετική είναι η πρόβλεψη προστασίας του πολιτιστικού περιβάλλοντος άλλων κρατών στην Ευρώπη. Π.χ. υπάρχουν κράτη, όπως η Ισπανία και η Πορτογαλία, που η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος επαφίεται στο Σύνταγμά τους, υπάρχουν κράτη, π.χ. Αυστρία, Ολλανδία, που η προστασία ορίζεται από το Κράτος, επομένως είναι κρατική υποχρέωση και υπαρχουν κράτη, όπως η Ιταλία, που υπάρχουν συνταγματικές διατάξεις που αφορούν την προστασία άλλων δικαιωμάτων αλλά και που χρησιμοποιούνται για να εφαρμοστούν στην προστασία των πολιτιστικών αγαθών.

Ας επαναλάβουμε ότι η λογική της πολιτιστικής διατήρησης είναι ότι, μέσω της διατήρησης των αντικειμένων, γίνεται σαφής η αναγνώριση της ανάγκης του παρελθόντος και η ανάγκη μετάδοσης της ιστορίας του. Ο David Lownthal παρατηρεί ότι «τα διαφυλαγμένα αντικείμενα επικυρώνουν αναμνήσεις».

[13] http://ayla.culture.gr. Το αρχείο με όνομα 21_7_neo_deltio_APK.doc αναρτήθηκε στις 28 Ιουλίου 2016

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β

ΑΡΘΡΑ 2, 6 ΚΑΙ 20 Ν.3028/2002

«ΑΡΘΡΟ 2

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου:

α) Ως πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας του ανθρώπου.

β) Ως μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων:

αα) Ως αρχαία μνημεία ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20. Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη.

ββ) Ως νεότερα μνημεία νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 6 και 20.

γγ) Ως ακίνητα μνημεία νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στον βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στον βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους.

δδ) Ως κινητά μνημεία νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα.

γ) Ως αρχαιολογικοί χώροι νοούνται εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς, οι οποίες περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται αρχαία μνημεία ή αποτέλεσαν ή υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν από τους αρχαιοτάτους χρόνους έως και το 1830 μνημειακά, οικιστικά ή ταφικά σύνολα. Οι αρχαιολογικοί χώροι περιλαμβάνουν και το απαραίτητο

ελεύθερο περιβάλλον που επιτρέπει στα σωζόμενα μνημεία να συντίθενται σε ιστορική, αισθητική και λειτουργική ενότητα.

δ) Ως ιστορικοί τόποι νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν τον χώρο εξαίρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

ε) Ως άυλα πολιτιστικά αγαθά νοούνται εκφράσεις, δραστηριότητες, γνώσεις και πληροφορίες, όπως μύθοι, έθιμα, προφορικές παραδόσεις, χοροί, δρώμενα, μουσική, τραγούδια, δεξιότητες ή τεχνικές που αποτελούν μαρτυρίες του παραδοσιακού, λαϊκού και λόγιου πολιτισμού.

στ) Ως Υπηρεσία νοείται η αρμόδια Κεντρική ή Περιφερειακή Υπηρεσία του Υπουργείου Πολιτισμού.

ζ) Ως Συμβούλιο νοείται το κατά περίπτωση αρμόδιο γνωμοδοτικό συλλογικό όργανο, όπως αυτά ορίζονται στις διατάξεις των άρθρων 49 έως 51».

Για την εφαρμογή των διατάξεων του άρθρου 2 δίνονται οι εξής διευκρινήσεις:

1. **Πολιτιστικά αγαθά νοούνται οι μαρτυρίες της ύπαρξης και της ατομικής και συλλογικής δραστηριότητας των ανθρώπων**.
   Ο νόμος υιοθετεί ένα κριτήριο, πρακτικά επιβεβλημένο και αναγκαίο και δέχεται ότι οποιαδήποτε διάταξη υπάρχει και χαρακτηρίζει την έννοια του πολιτιστικού αγαθού στην ελληνική έννομη τάξη, είτε στην χωροταξική, πολεοδομική και οικιστική νομοθεσία είτε στην ειδική νομοθεσία για την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και αποτελεί ύπαρξη μαρτυρίας για την παρουσία και (ατομική ή συλλογική) δραστηριότητα του ανθρώπου να λαμβάνεται υπόψη.
2. **Στα πολιτιστικά αγαθά** που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά, **περιλαμβάνονται: Α) Αρχαία μνημεία - Νεότερα μνημεία - Ακίνητα μνημεία - Κινητά μνημεία, Β) Αρχαιολογικοί χώροι, Γ) Ιστορικοί τόποι, Δ) Άυλα πολιτιστικά αγαθά.**
   Συγκεκριμένα, ο νόμος θέτει τη διάκριση *αρχαίων* και *νεότερων* μνημείων, ακίνητων και κινητών μνημείων. Έτσι, όλα τα ενσώματα αντικείμενα, τα οποία ανήκουν στους προϊστορικούς, στους αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους, λογίζονται από τον νόμο ως «αρχαία» ενώ τα μεταγενέστερα ως «νεότερα». Σημαντικό είναι ότι η

διάκριση αυτή ισχύει όχι μόνο για τα *ακίνητα* και τα *κινητά* μνημεία αλλά και για τα μνημειακά *σύνολα* και τα *τοπία*, τα οποία διακρίνονται, ανάλογα με τη χρονολογία προέλευσης της πολιτιστικής πληροφορίας που εμπεριέχουν, σε *αρχαιολογικούς χώρους* και *ιστορικούς τόπους*.

ΑΝΑΓΚΑΙΕΣ ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ

Α. ΑΡΧΑΙΑ, ΝΕΟΤΕΡΑ, ΑΚΙΝΗΤΑ ΚΑΙ ΚΙΝΗΤΑ ΜΝΗΜΕΙΑ

Για να προστατευθεί ένα μνημείο, κινητό ή ακίνητο, αρχαίο ή νεότερο, θα πρέπει να συντρέχουν ορισμένες προϋποθέσεις, όπως να έχει «υλική μαρτυρία», να είναι «πολιτιστικό αγαθό», να αποτελεί «πολιτιστική κληρονομιά» και να ευρίσκεται εντός των ορίων της ελληνικής επικράτειας. Εδώ ο νομοθέτης υπερβαίνει εαυτόν και ορίζει ότι όλα τα ακίνητα μνημεία που χρονολογούνται προ του 1830 μ.Χ. θεωρούνται μνημεία, ανεξαιρέτως ότι παρέχουν πολιτιστικού περιεχομένου πληροφορίες και, επομένως, είναι άξια προστασίας. Το ίδιο ισχύει και για τα κινητά, θεωρούνται μνημεία, πολιτιστικά αγαθά και πρέπει να προστατευθούν όσα είναι μέχρι το 1453 μ.Χ. Για τα κινητά υπάρχει μια εξαίρεση ως προς αυτά που αποτελούν ευρήματα ανασκαφών, είναι προϊόντα αρχαιολογικής έρευνας ή έχουν αποσπασθεί από ακίνητα μνημεία. Επίσης, θρησκευτικές εικόνες και λειτουργικά αντικείμενα, για τα οποία το όριο επεκτείνεται μέχρι το 1830 μ.Χ. Παρατηρούμε δηλαδή να δίδεται μια εκ του νόμου προϋπόθεση, αρχή, για την προστασία του πολιτιστικού αγαθού είτε αυτό είναι κινητό είτε είναι ακίνητο.

Έχουμε, όμως, και την περίπτωση της διοικητικής πράξης, η οποία επιβάλλεται για τα ακίνητα που είναι μεταγενέστερα του 1830 μ.Χ. ή για τα κινητά που είναι μεταγενέστερα του 1453 μ.Χ. ή η εξαίρεση των κινητών του 1830 μ.Χ., και για τα οποία με διοικητική πράξη μπορούν να χαρακτηρισθούν ως μνημεία, εφόσον έχουν συγκεκριμένη ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία.

Να προσθέσουμε, επίσης, ότι η σύγχρονη αντίληψη για την έννοια του μνημείου διαφέρει κατά πολύ από αυτήν την αντίληψη που υπήρχε στην αρχαιότητα. Δηλαδή, όταν αναφερόμαστε στο μνημείο εννοούμε και το μνημειώδες, ωστόσο στο παρελθόν το μνημείο δεν ταυτίζεται με την έννοια του μνημειώδους αλλά με την έννοια της μνήμης και αυτός, άλλωστε, ο σεβασμός και η διατήρηση της μνήμης ήταν η παρότρυνση για τη δημιουργία πλήθους μνημείων προκειμένου να δοθεί συνέχεια και διάρκεια μέσα στον χρόνο.

Ανακεφαλαιώνοντας, έχουμε ένα διττό σύστημα χαρακτηρισμού των μνημείων, χαρακτηρίζονται δηλαδή ως αρχαία εκ του νόμου και ως νεότερα με διοικητική πράξη. Στην πράξη αυτό δημιουργεί πολλά ερμηνευτικά θέματα. Καταρχάς, ο εκ του νόμου χαρακτηρισμός είναι επισφαλής, γιατί ποιος είναι αυτός που θα σταθεί σε ένα εύρημα προ του 1453 μ.Χ. και θα αποφανθεί για το αν όντως είναι πολιτιστικό αγαθό ή όχι, βάσει του ορισμού που γνωρίζουμε, ότι αποτελεί δηλαδή μαρτυρία για τη συλλογική και ατομική δραστηριότητα των ανθρώπων. Λείπει δηλαδή το ποιοτικό κριτήριο που, σε τελική ανάλυση, θα επέτρεπε ή όχι να

ενταχθούν ορισμένα αντικείμενα περιορισμένης πολιτιστικής αξίας στις διατάξεις του νόμου, έτσι ώστε τα πολιτιστικά αγαθά που πραγματικά χαρακτηρίζονται ως τέτοια να προστατεύονται καλύτερα. Αυτό δεν ισχύει για τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά, γιατί εδώ ο νομοθέτης θέτει ένα αξιολογικό κριτήριο. Αναφέρεται στην ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία για να δώσει εξήγηση ως προς την πολιτιστική αξία του αντικειμένου. Σαφώς, αναφέρει τη λαογραφική, εθνολογική, κοινωνική, τεχνική αρχιτεκτονική και τη βιομηχανική σημασία του κρινόμενου αντικειμένου.

Με βάση αυτά τα χαρακτηριστικά είναι, επίσης, δυνατό να διακρίνουμε ανάμεσα σε πολλά υπό εξέταση αντικείμενα της ίδιας περιόδου αυτό που πραγματικά αποτελεί μαρτυρία πολιτισμού και θα παραδοθεί στις επόμενες γενιές, διαμορφώνοντας έτσι και την ιστορική μνήμη. Για τα νεότερα επίσης μνημεία, η θεμελίωση της διάκρισης αυτής βασίζεται σε επιστημονικά κριτήρια και βάσει αυτών των κριτηρίων, όπως ο νόμος ορίζει, έχουμε την αιτιολογημένη διοικητική πράξη που ορίζει το κινητό αντικείμενο μελέτης ως μνημείο.

Ο νόμος δίνει ιδιαίτερη σημασία στην επιστημονική θεμελίωση του διοικητικού χαρακτηρισμού και για να εκδοθεί η αντίστοιχη απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού πρέπει να προηγηθεί εισήγηση της αρμόδιας κεντρικής ή περιφερειακής υπηρεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και γνώμη του αρμόδιου κεντρικού ή τοπικού συμβουλίου μνημείων.

Ας αναφέρουμε, αν και γνωστά, τα 18 μνημεία της Πολιτιστικής μας Κληρονομιάς:

	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	**ΕΤΟΣ ΕΝΤΑΞΗΣ**
1.	Ναός Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσες	1986
2.	Αρχαιολογικός χώρος Ακρόπολης	1987
3.	Αρχαιολογικός χώρος Δελφών	1987
4.	Ιερό του Ασκληπιού στην Επίδαυρο	1988
5.	Άγιον Όρος - Άθως	1988
6.	Μετέωρα	1988
7.	Παλαιοχριστιανικά και Βυζαντινά μνημεία Θεσσαλονίκης	1988
8.	Μεσαιωνική πόλη της Ρόδου	1988
9.	Αρχαιολογικός χώρος της Ολυμπίας	1989
10.	Αρχαίος χώρος Μυστρά	1989
11.	Αρχαιολογικός χώρος Δήλου	1990
12.	Μονή Δαφνίου, Οσίου Λουκά και Νέα Μονή Χίου	1990

13.	Αρχαιολογικός χώρος Ηραίου Σάμου	1992
14.	Αρχαιολογικός χώρος Αιγών (Βεργίνα)	1996
15.	Αρχαιολογικός χώρος Μυκηνών και Τίρυνθας	1999
16.	Ιστορικό Κέντρο (Χώρα), με τη Μονή Αγ. Ι. Θεολόγου και το σπήλαιο της Αποκάλυψης στην Πάτμο	1999
17.	Παλαιά Πόλη της Κέρκυρας	2007
18.	Αρχαιολογικός χώρος Φιλίππων	2016

Β) ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ και Γ) ΙΣΤΟΡΙΚΟΙ ΤΟΠΟΙ

Άξιο λόγου να αναφέρουμε τον ρόλο που έχει ως όρος το έδαφος, του οποίου η ύπαρξη αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για τις ανάγκες διαφύλαξης των πολιτιστικών μαρτυριών. Αυτός είναι και ο λόγος που έχουμε ρητή αναφορά για το έδαφος στον Ν.3028/2002, είτε με αυτό αναφερόμαστε στους αρχαιολογικούς χώρους είτε στους ιστορικούς τόπους. Με την αναφορά αυτή στην έννοια «έδαφος», προστατεύεται και η ίδια η εδαφική, θαλάσσια, λιμναία ή ποτάμια έκταση, η οποία περιέχει μνημεία (κινητά και ακίνητα). Προστατεύεται δε το έδαφος ακόμη κι αν απλώς υπάρχουν ενδείξεις ότι μπορεί να ευρίσκονται μνημεία στον χώρο αυτό, τα οποία ακόμη δεν έχουν βρεθεί. Με αυτόν τον τρόπο αναγνώρισης της σημασίας του εδάφους γίνεται σαφές ότι το μνημείο και το έδαφος θεωρούνται ενιαία λειτουργική ενότητα και χρήζουν και τα δύο προστασίας.

Τέλος, είναι πλέον δεκτό ότι οι αρχαιολογικοί χώροι περιλαμβάνουν και το απαραίτητο ελεύθερο περιβάλλον, οι δε ιστορικοί τόποι περιλαμβάνουν και τα σύνθετα «νεότερα» έργα του ανθρώπου και της φύσης.

Ειδικότερα, ως ιστορικοί τόποι προστατεύονται και εκτάσεις οι οποίες αποτέλεσαν ή πιθανολογείται ότι αποτέλεσαν τον χώρο όπου διαδραματίσθηκαν εξαιρετικής σημασίας ιστορικά ή μυθικά γεγονότα. Το σίγουρο είναι ότι οι ιστορικοί τόποι έχουν χαρακτηρισθεί έτσι βάσει της παράδοσης ή μυθικών γεγονότων, χωρίς να υπάρχει κάποια ενσώματη μαρτυρία, δικαιούνται, όμως, προστασίας, αφού η πολιτιστική τους αξία εντοπίζεται στη διατήρηση ζωντανής της μνήμης του παρελθόντος. Με λίγα λόγια, αυτό που ενδιαφέρει είναι η ιστορικότητά τους.

Ας επισημάνουμε ότι ο Ν.1650/1986 αναφέρεται στα «τοπία» ενώ ο Ν.3028/2002 σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους. Οι διατάξεις του Ν.3028/2002 σε καμία περίπτωση δεν καταργούν αυτές του Ν.1650/1986, υπερισχύουν, όμως, σε περίπτωση σύγκρουσης.

«**ΑΡΘΡΟ 6**

Διακρίσεις ακινήτων μνημείων - Χαρακτηρισμός

1. Στα ακίνητα μνημεία περιλαμβάνονται:

α) τα αρχαία που χρονολογούνται έως και το 1830,
β) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους,
γ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Ο χαρακτηρισμός ακινήτου μνημείου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με το χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και τον περιβάλλοντα χώρο ή στοιχεία αυτού.

3. Για τη δυνατότητα μετακίνησης μνημείων της περίπτωσης γγ' του εδαφίου β' του άρθρου 2 και την ιδιότητά τους ως ακινήτων αποφαίνεται ο Υπουργός Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

4. Τα αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από τον νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα ακίνητα των περιπτώσεων β' και γ' της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

5. Η εισήγηση κοινοποιείται απευθείας, με μέριμνα της Υπηρεσίας, στον κύριο, τον νομέα ή τον κάτοχο, ο οποίος μπορεί να υποβάλει αντιρρήσεις εντός δύο (2) μηνών από την κοινοποίηση. Εάν δεν είναι δυνατόν να γίνει κοινοποίηση γιατί ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν κατέστη δυνατόν να ανευρεθεί από την Υπηρεσία, συντάσσεται ανακοίνωση για την εισήγηση, που δημοσιεύεται σε μία ημερήσια ή εβδομαδιαία εφημερίδα που εκδίδεται στην πρωτεύουσα του νομού όπου βρίσκεται το υπό χαρακτηρισμό ακίνητο ή το μεγαλύτερο τμήμα αυτού, και εάν δεν υπάρχει τέτοια σε μία ημερήσια εφημερίδα της Αθήνας ή της Θεσσαλονίκης για τις Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, Δυτικής Μακεδονίας, Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης. Παράλληλα, η ανακοίνωση τοιχοκολλάται στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο και συντάσσεται πρακτικό από την Υπηρεσία για την τοιχοκόλληση. Στην περίπτωση αυτή η προθεσμία για την υποβολή αντιρρήσεων αρχίζει από τη δημοσίευση.

6. Ο κύριος ή όποιος έχει εμπράγματα δικαιώματα σε ακίνητο υπό χαρακτηρισμό, καθώς και ο νομέας, ο κάτοχος ή ο χρήστης οφείλει και πριν από την έκδοση της απόφασης να επιτρέπει στους υπαλλήλους της Υπηρεσίας την είσοδό τους σε αυτό και την εξέτασή του. Επίσης, οφείλει να τους παρέχει κάθε σχετική πληροφορία.

7. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση ή τη δημοσίευση της ανακοίνωσης στην εφημερίδα και αίρονται εάν η απόφαση περί χαρακτηρισμού δεν δημοσιευθεί εντός ενός (1) έτους από αυτές. Εντός του ίδιου χρονικού διαστήματος απαγορεύεται κάθε επέμβαση ή εργασία στο υπό χαρακτηρισμό ακίνητο.

8. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή των διατάξεων των προηγούμενων παραγράφων.

9. Η απόφαση χαρακτηρισμού ακινήτου μνημείου που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακληθεί μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 4 και 5 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, αφότου και επέρχονται τα αποτελέσματά της. Η απόφαση για τον χαρακτηρισμό ή η ανακλητική της αποστέλλεται στην αρμόδια πολεοδομική υπηρεσία και στον οικείο δήμο ή κοινότητα και στο Κτηματολόγιο Α.Ε.

10. Η κατεδάφιση νεότερων ακινήτων που είναι προγενέστερα των εκάστοτε εκατό τελευταίων ετών ή η εκτέλεση εργασιών για τις οποίες απαιτείται η έκδοση οικοδομικής άδειας, ακόμα και αν τα ακίνητα αυτά δεν έχουν χαρακτηρισθεί μνημεία, δεν επιτρέπεται χωρίς την έγκριση της Υπηρεσίας. Για τον σκοπό αυτόν, ο ενδιαφερόμενος γνωστοποιεί στην Υπηρεσία ότι προτίθεται να προβεί σε αυτήν. Η έγκριση θεωρείται ότι έχει χορηγηθεί εάν μέσα σε τέσσερις (4) μήνες από τη γνωστοποίηση δεν συντελεστούν οι διατυπώσεις δημοσιότητας της εισήγησης για τον χαρακτηρισμό του ακίνητου που προβλέπονται στην παράγραφο 5.

11. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου κρίνεται εάν είναι αναγκαία η ολική ή μερική, διαρκής ή προσωρινή άρση της προστασίας ακινήτου μνημείου προκειμένου να προστατευθεί άλλο μνημείο».

Μια επισήμανση που μπορεί να γίνει εδώ είναι η εξής:
«Η εννοιολογική οριοθέτηση των ακινήτων μνημείων εμφανίζεται, μέσα στην ευρύτητά της, αποκλειστική, με την έννοια ότι όποιο ενσώματο μνημείο δεν είναι κατά τα προεκτιθέμενα ακίνητο, τότε λογίζεται από τον νόμο ως *κινητό*. Σε ειδικές, όμως, περιπτώσεις, όταν κινητά μνημεία συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου μνημείου, προβλέπεται η *δυνατότητα* της διοίκησης να συμπεριλάβει στον χαρακτηρισμό ακινήτου ως μνημείου και τα εν λόγω κινητά (όπως λ.χ. τα αντικείμενα που χρησιμεύουν στην εσωτερική διακόσμηση και την εσωτερική

λειτουργία του χώρου - γραφεία, τραπέζια, καρέκλες, φαρμακευτικά σκεύη κ.ά.»[14].

«**ΑΡΘΡΟ 20**

Διακρίσεις κινητών μνημείων - Χαρακτηρισμός

1. Στα κινητά μνημεία περιλαμβάνονται:

α) αυτά που χρονολογούνται έως και το 1453,
β) τα μεταγενέστερα του 1453, που χρονολογούνται έως και το 1830 και αποτελούν ευρήματα ανασκαφών ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας ή που αποσπάσθηκαν από ακίνητα μνημεία, καθώς και οι θρησκευτικές εικόνες και λειτουργικά αντικείμενα της ίδιας περιόδου,
γ) τα μεταγενέστερα του 1453, που χρονολογούνται έως και το 1830, δεν υπάγονται στην περίπτωση β' και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής ή επιστημονικής σημασίας τους,
δ) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που είναι προγενέστερα των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής ή επιστημονικής σημασίας τους και
ε) τα νεότερα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στην περίοδο των εκάστοτε τελευταίων εκατό ετών και χαρακτηρίζονται μνημεία λόγω της ιδιαίτερης κοινωνικής, τεχνικής, λαογραφικής, εθνολογικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή επιστημονικής σημασίας τους.

2. Τα αρχαία κινητά μνημεία που υπάγονται στις περιπτώσεις α' και β' της παραγράφου 1 προστατεύονται από τον νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης. Τα πολιτιστικά αγαθά των περιπτώσεων γ', δ' και ε' της παραγράφου 1 χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από εισήγηση της Υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

3. Περίληψη της εισήγησης αποστέλλεται στις τελωνειακές, λιμενικές και αστυνομικές αρχές. Η εισήγηση κοινοποιείται στον κύριο ή και τον κάτοχο, οι οποίοι είναι δυνατόν να υποβάλουν αντιρρήσεις μέσα σε έναν (1) μήνα από την κοινοποίηση. Τα αποτελέσματα του χαρακτηρισμού επέρχονται από την κοινοποίηση της εισήγησης και αίρονται εάν η απόφαση χαρακτηρισμού δεν εκδοθεί εντός εξαμήνου από την κοινοποίηση.

[14] Χαράλαμπος Κάτσος, Δικηγόρος

4. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ρυθμίζεται κάθε λεπτομέρεια αναγκαία για την εφαρμογή της διάταξης αυτής. Για τον χαρακτηρισμό μνημείων της περίπτωσης ε' της παραγράφου 1 απαιτείται προηγούμενη συναίνεση του δημιουργού τους, εφόσον διατηρεί την κυριότητά τους.

5. Η απόφαση χαρακτηρισμού που εκδίδεται σύμφωνα με τις προηγούμενες παραγράφους μπορεί να ανακαλείται μόνο για πλάνη περί τα πράγματα. Η απόφαση ανάκλησης του Υπουργού Πολιτισμού εκδίδεται κατά τη διαδικασία των παραγράφων 2 και 3 και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

6. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται με εισήγηση της Υπηρεσίας, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, μπορεί, κατ' εξαίρεση, να χαρακτηρίζονται μνημεία, ομοειδείς κατηγορίες κινητών πολιτιστικών αγαθών που παρουσιάζουν ιδιαίτερη κοινωνική, τεχνική, λαογραφική, εθνολογική ή εν γένει ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία, εφόσον σπανίζουν, ο ατομικός προσδιορισμός τους είναι δυσχερής και συντρέχει κίνδυνος απώλειας ή καταστροφής τους.

7. Η ανάκληση της απόφασης χαρακτηρισμού μεμονωμένου μνημείου που έχει εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 6 επιτρέπεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εφόσον το συγκεκριμένο κινητό στερείται της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας για την οποία χαρακτηρίστηκε η κατηγορία μνημείων».

Συνοψίζοντας

ΜΝΗΜΕΙΑ	
ΑΚΙΝΗΤΑ	**ΚΙΝΗΤΑ**
• Έως το 1830 - **αρχαία** • Θεωρούνται εκ του νόμου μνημεία	• Έως το 1453 - **αρχαία** • Θεωρούνται εκ του νόμου μνημεία
• Από το 1453 - 1830 - **αρχαία** άρθρο 20 παρ.1α	
• Σε χρόνο προγενέστερο των 100 τελευταίων χρόνων - **νεότερα** • Ορίζονται με διοικητική πράξη ως μνημεία	• Σε χρόνο προγενέστερο των 100 τελευταίων χρόνων - **νεότερα** • Ορίζονται με διοικητική πράξη ως μνημεία
• Περίοδος των τελευταίων 100 χρόνων - **νεότερα** • Ορίζονται με διοικητική πράξη ως μνημεία	• Περίοδος των τελευταίων 100 χρόνων - **νεότερα** • Ορίζονται με διοικητική πράξη ως μνημεία

Στο σημείο αυτό θα πρέπει, ίσως, να σταθούμε και να γίνουν ορισμένες παρατηρήσεις:

1) Ως προς τον χρόνο προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς. «Προγενέστερα, μεταγενέστερα, προ του τάδε έτους, μετά από τότε, 100 χρόνια» κ.λπ. Σε τι αποσκοπούν αυτά τα χρονικά όρια; Αξιοσημείωτο είναι ότι δεν υπάρχει κανένα χρονικό όριο ως προς την επέκταση των χρονικών ορίων αυτών στο παρελθόν. Υπάρχουν, όμως, χρονικά όρια που φτάνουν μέχρι σήμερα. Είναι γεγονός ότι αναφερόμενοι σε ένα μνημείο τού προσδίδουμε αυτόματα ένα χρονικό στοιχείο σημασιολογικά, κάτι που είναι δύσκολο να γίνει στα σύγχρονα μνημεία τα οποία δεν έχουν προλάβει να «πείσουν» ότι θα είναι φορείς ιστορικής μνήμης, έτσι ώστε κάποια στιγμή να γίνουν πολιτιστικά αγαθά.

«Αποτελεί κοινό τόπο τόσο στη νομική όσο και στην ευρύτερη επιστημονική βιβλιογραφία ότι η παρούσα γενιά δεν είναι σε θέση να κρίνει την αξία και μοναδικότητα των δημιουργημάτων της, με αξίωση μάλιστα μεταλαμπάδευσης των αξιολογήσεων στις επόμενες γενιές, από τη στιγμή που το μέλλον μας είναι άγνωστο. Μπορεί ο νομοθέτης να υιοθέτησε αυξημένα κριτήρια προστασίας για τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στη χρονική περίοδο της τελευταίας εκατονταετίας, υπάρχει, όμως, μια θεμελιώδης διαφορά μεταξύ των αντικειμένων που έχουν περάσει στη σφαίρα του παρελθόντος (έστω και πολύ πρόσφατου), και για τα οποία υπάρχει μια στοιχειώδης χρονική αποστασιοποίηση που παρέχει τη δυνατότητα μιας κριτικής ενατένισής τους και των αντικειμένων του "σήμερα", για τα οποία δεν έχουν ακόμη σχηματισθεί οι κατάλληλες προϋποθέσεις σχετικής αξιολόγησης. Σε συνδυασμό με το γεγονός ότι η ενασχόληση με το πρόσφατο παρελθόν είναι ικανή να ανασύρει ξεχασμένα πάθη στην επιφάνεια, γίνεται αντιληπτή η εγγενής δυσκολία, αν όχι αδυναμία, της σχετικής κρίσης. Επιβάλλεται, επομένως, σε κάθε περίπτωση η έντονη αυτοσυγκράτηση της διοίκησης όσον αφορά την προστασία έργων που ανήκουν στη σφαίρα της σύγχρονης πραγματικότητας. Ορθότερη είναι, περαιτέρω, η συσταλτική ερμηνεία των διατάξεων του νόμου, έτσι ώστε δημιουργίες της σύγχρονης εποχής να εμπίπτουν στις προστατευτικές του νόμου διατάξεις μόνο σε περίπτωση άμεσου και εμφανούς κινδύνου καταστροφής τους και εφόσον η σχετική προστασία δεν είναι δυνατό να εξασφαλισθεί διαφορετικά.

Η συσταλτική ερμηνεία των διατάξεων του νόμου ως προς τα σύγχρονα έργα έχει ως δικαιολόγηση τη διάκριση μεταξύ της προστασίας του πολιτιστικού παρελθόντος της Χώρας και της δημιουργίας (σύγχρονου) πολιτισμού, διάκριση η οποία απεικονίζεται στη διαφορά μεταξύ του άρθρου 24 του Συντάγματος και των λοιπών συνταγματικών διατάξεων που αναφέρονται στην προώθηση διαφόρων (ελλείψει σχετικής γενικής ρύθμισης) μορφών πολιτισμικής δράσης, μέσω, λ.χ. της ανάπτυξης και προαγωγής της τέχνης, της επιστήμης και της επιστημονικής έρευνας (άρθρο 16 παρ.1 Συντ.), της διαμόρφωσης της παιδείας (άρθρο 16 παρ.2 Συντ.), της ρύθμισης των σχέσεων Εκκλησίας και Πολιτείας (άρθρο 3 Συντ.), της προστασίας της θρησκείας και της θρησκευτικής λατρείας [άρθρο 13 παρ.1 και 2, 14 παρ.3 περ. α) και 105 Συντ.], της προστασίας του αθλητισμού (άρθρο 16 παρ.9 Συντ.), της πολιτιστικής ανάπτυξης της Χώρας μέσω της εξασφάλισης ποιοτικής στάθμης των ραδιοτηλεοπτικών προγραμμάτων (άρθρο 15 παρ.2 εδ. γ Συντ.) κ.λπ. Σε αντίθεση με άλλα συνταγματικά κείμενα του εξωτερικού, το άρθρο 24 του

Συντάγματος δεν καλύπτει το σύνολο των πολιτισμικών δράσεων. Στο πλαίσιο αυτής της διαφοροποίησης μεταξύ προστασίας του *πολιτιστικού περιβάλλοντος* και προστασίας του σύγχρονου *πολιτισμού*, ο νόμος συνδέει την πολιτιστική κληρονομιά με τη διατήρηση της *ιστορικής μνήμης*, αναφέρεται επομένως στις μαρτυρίες του *παρελθόντος* πολιτισμού και όχι του παρόντος» [15].

Ο χρόνος επομένως των 100 ετών είναι ενδεικτικός και λειτουργεί ως σημείο αναφοράς χρονικά για πρακτικούς -κυρίως- λόγους.

2) Επίσης, ένα άλλο σημείο που χρήζει ερμηνείας είναι το θέμα χαρακτηρισμού των μνημείων σε «αρχαία» και «νεότερα».

α. Ποια είναι τα ποιοτικά κριτήρια για τον χαρακτηρισμό των μνημείων ως αρχαίων; Βεβαίως, εδώ λειτουργεί η εκ του νόμου επιταγή, όλα όσα είναι μέχρι το 1830 θεωρούνται «αρχαία».

β. Ποια κρατικά όργανα νομιμοποιούνται να εκφέρουν γνώμη, με διοικητική πράξη, για το ποιο μπορεί να χαρακτηρισθεί «νεότερο μνημείο»; Στο σημείο αυτό φαίνεται η χρησιμότητα της αιτιολογίας της διοικητικής πράξης χαρακτηρισμού ενός αντικειμένου ως «πολιτιστικού αγαθού».

Εν πάση περιπτώσει, επικρατούσα είναι η θέση ότι είναι «αναγκαία τελολογική συστολή της προστασίας, έτσι ώστε τα έργα των σύγχρονων δημιουργών να εμπίπτουν στις διατάξεις του νόμου μόνο όταν υπάρχει άμεσος κίνδυνος καταστροφής τους και δεν είναι δυνατή η προστασία τους μέσω άλλων διατάξεων. Από τη στιγμή, όμως, που οι σύγχρονες δημιουργίες προστατεύονται κατ' εξοχήν μέσω των άρθρων 2 παρ.1, 5 παρ.1, 13, 16 παρ.1 και 2 και 17 του Συντάγματος, ο νόμος 3028/2002 θα πρέπει να υποχωρεί στις περισσότερες περιπτώσεις.

Στην Ιταλία λ.χ., ο σχετικός νόμος 1089/1939 εξαιρεί ρητά από το πεδίο εφαρμογής του τα έργα καλλιτεχνών που βρίσκονται εν ζωή, καθώς και τα έργα της τελευταίας 50ετίας. Η αιτιολογία είναι τριπλή: α) να μην περιορίζεται η εξουσία διάθεσης των δημιουργών στο έργο τους για κάποιο χρονικό διάστημα, β) να μην παρεμποδίζεται το εμπόριο αγαθών της σύγχρονης πραγματικότητας, και γ) να προλαμβάνεται μια πρόωρη απόφαση για την αξία ενός καλλιτέχνη και των έργων του [16].

Το ζήτημα της ανεύρεσης της κατάλληλης αυτής χρονικής απόστασης έχει απασχολήσει ιδιαιτέρως και τη γερμανική νομική επιστήμη στο πλαίσιο της νομοθεσίας για την προστασία των πολιτιστικών μνημείων της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, σύμφωνα με την οποία ακόμα και σύγχρονες δημιουργίες μπορούν να υπαχθούν στο προστατευτικό πεδίο του νόμου. [Βλ. από πλευράς *ιστορίας της τέχνης* τις έντονες αμφιβολίες ως προς τη δυνατότητα διαπραγμάτευσης σύγχρονων καλλιτεχνικών τάσεων σε: *E. Gombrich*, Το χρονικό της τέχνης, Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2η ελληνική έκδοση (Μετάφραση από τη 16η αγγλική έκδοση), Αθήνα, 1998, σ. 599 επ., ιδίως 599-600: «Τα γεγονότα της

[15] Χαράλαμπος Κάτσος, Δικηγόρος

[16] Βλ. *G. Giaccardi*, Rapport Italien, σε: La protection des biensculturelles, ό.π., σ.423 επ.,427

ημέρας γίνονται "χρονικό" όταν έχει μεσολαβήσει αρκετή απόσταση, ώστε να μάθουμε ποια επίπτωση είχαν (αν είχαν) στις μεταγενέστερες εξελίξεις… Το χρονικό των καλλιτεχνών μπορείς να το αφηγηθείς μονάχα όταν έχει ξεκαθαρίσει, με το πέρασμα κάποιου χρόνου, ποια επίδραση είχε η δουλειά τους πάνω στους άλλους και ποια ήταν η συμβολή τους σ' αυτό το ίδιο χρονικό… Όσο πλησιάζουμε προς τη δική μας εποχή, τόσο πιο δύσκολο γίνεται, αναπόφευκτα, να ξεχωρίσουμε τις πρόσκαιρες μόδες από τα διαρκή επιτεύγματα… Γι' αυτόν τον λόγο αισθάνομαι αμηχανία στην ιδέα ότι μπορεί κανείς να γράψει το χρονικό της τέχνης "ως σήμερα". Χωρίς αμφιβολία μπορούμε να καταγράψουμε και να συζητήσουμε τις τελευταίες τάσεις, τις φυσιογνωμίες που συμβαίνει να βρίσκονται στο προσκήνιο τη στιγμή που γράφουμε. Αλλά μόνον ένας προφήτης θα μπορούσε να μαντέψει αν αυτοί οι καλλιτέχνες "θα μείνουν στην ιστορία" - και γενικά αποδείχτηκε ότι οι κριτικοί δεν είναι σπουδαίοι προφήτες…»] [17].

3) Θα πρέπει επίσης να σχολιαστεί η έκδοση της διοικητικής πράξης προκειμένου να χαρακτηρισθεί ένα νεότερο πολιτιστικό αγαθό ως μνημείο.

Ο νομοθέτης λαμβάνει υπόψη ως κριτήριο την ιστορική, καλλιτεχνική ή επιστημονική σημασία για τον χαρακτηρισμό ενός αντικειμένου ως νεότερο πολιτιστικό αγαθό. Αυτό σημαίνει ότι έχει να επιλέξει ανάμεσα από περισσότερα αντικείμενα της ίδιας περιόδου εκείνα που έχουν σημασία ως μαρτυρίες πολιτισμού, τόσο για την παρούσα όσο και για τις μέλλουσες γενιές, έτσι ώστε να υπαχθούν στις ιδιαίτερες ρυθμίσεις του νόμου. Η επιλογή αυτή δεν είναι πάντα εύκολη, θα πρέπει να βασίζεται σε επιστημονικά και όχι σε υποκειμενικά κριτήρια και πάντα σε συνάρτηση με το χώρο και το χρόνο. Η επιλογή που θα πρέπει να γίνει με γνώμονα την προστασία τους είναι δυνατό να αφορά ακόμη και αντικείμενα με αρνητικά, ίσως, φορτισμένη αξία.

Αν λάβουμε υπόψη μας ότι τα κριτήρια των ειδικών επιστημόνων μερικές φορές είναι και αντικρουόμενα, τότε σωστά σκεπτόμαστε ότι είναι απαραίτητη η αιτιολόγηση της διοικητικής πράξης. Ακόμη περισσότερο, γιατί η αιτιολόγηση αυτή βοηθά τον δικαστή στην αξιολόγηση για την ορθή έκδοση απόφασης σε περίπτωση προσφυγής για οποιονδήποτε λόγο και πολύ περισσότερο τον βοηθά να ελέγξει τη διοίκηση για την ορθότητα του περιεχομένου της διοικητικής πράξης.

[17] Χαράλαμπος Κάτσος, Δικηγόρος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ

ΑΡΘΡΟ 3 Ν.3028/2002

«**ΑΡΘΡΟ 3**

1. Η προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς της Χώρας συνίσταται κυρίως:

α) στον εντοπισμό, την έρευνα, την καταγραφή, την τεκμηρίωση και τη μελέτη των στοιχείων της,
β) στη διατήρηση και στην αποτροπή της καταστροφής, της αλλοίωσης και γενικά
γ) στην αποτροπή της παράνομης ανασκαφής, της κλοπής και της παράνομης εξαγωγής,
δ) στη συντήρηση και την κατά περίπτωση αναγκαία αποκατάστασή της,
ε) στη διευκόλυνση της πρόσβασης και της επικοινωνίας του κοινού με αυτήν,
στ) στην ανάδειξη και την ένταξή της στη σύγχρονη κοινωνική ζωή και
ζ) στην παιδεία, την αισθητική αγωγή και την ευαισθητοποίηση των πολιτών για την πολιτιστική κληρονομιά.

2. Η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδύναμου αποτελέσματος ή υποκατάστατών τους.»

Με την έννοια, επομένως, «προστασία» εννοούμε το σύνολο που περιλαμβάνει όλες εκείνες τις ενέργειες και τα μέτρα που πρέπει να λαμβάνουν οι εθνικές κυβερνήσεις, σε συνεργασία με ιδιωτικούς φορείς και άτομα (σύλλογοι, καλλιτέχνες, Unesco) για να διασφαλίζεται η προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών.

Για την εξέλιξη του θέματος αναφέρουμε ότι στον νόμο 360/1976 «περί χωροταξίας και περιβάλλοντος» είχε προβλεφθεί ότι στην προστασία του περιβάλλοντος συγκαταλέγεται και «η διαφύλαξις του πολιτιστικού περιβάλλοντος ως και των ιστορικών χώρων εντός των οποίων τούτο διεμορφώθη».

Στον νόμο 2508/1997 σημασία αποκτά η προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος και στο πλαίσιο του «βιώσιμου» πολεοδομικού σχεδιασμού, που τροποποίησε και συμπλήρωσε το νομοθετικό καθεστώς του νόμου 1337/1983. Στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας, όπως αυτή διαμορφώνεται για τις ανάγκες του πολεοδομικού σχεδιασμού ως «βιώσιμη οικιστική ανάπτυξη», η προστασία, ανάδειξη και αναβάθμιση του πολιτιστικού περιβάλλοντος συνδυάζεται γενικότερα με αυτήν του φυσικού περιβάλλοντος αλλά και ειδικότερα με τα ζητήματα που άπτονται της πολιτιστικής και αισθητικής αναμόρφωσης των πόλεων».

Και οι δύο αυτοί νόμοι που αφορούν την προστασία του πολιτιστικού περιβάλλοντος ενσωματώθηκαν στο άρθρο 3 παρ.2 του νόμου 3028/2002 για τις αρχαιότητες και την πολιτιστική κληρονομιά, όπου πλέον ορίζεται ότι «η προστασία των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων περιλαμβάνεται στους στόχους οποιουδήποτε επιπέδου χωροταξικού, αναπτυξιακού, περιβαλλοντικού και πολεοδομικού σχεδιασμού ή σχεδίων ισοδυνάμου αποτελέσματος ή υποκατάστατών τους». Δεν είναι επομένως απαραίτητο να γίνεται στο εξής ρητή μνεία στην ανάγκη προστασίας των στοιχείων και χαρακτηριστικών του πολιτιστικού περιβάλλοντος από την ειδική πολεοδομική, χωροταξική κ.λπ. νομοθεσία, αφού η ρύθμιση του άρθρου 3 παρ.2 του νέου νόμου καλύπτει οριζόντια, για κάθε δηλαδή σχετική νομοθετική ρύθμιση, το θέμα.

Αναλύοντας το άρθρο 3, έχουμε τις εξής περιπτώσεις:

Α) Ανακάλυψη ή εύρεση αρχαίου ακινήτου

Αναλύοντας το άρθρο 3 παρ.1 σε συνδυασμό με το άρθρο 4 παρ.1, που αναφέρει ότι «τα μνημεία καταγράφονται, τεκμηριώνονται και καταχωρούνται στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων, που τηρείται στο Υπουργείο Πολιτισμού», επισημαίνουμε ότι ο νόμος προβλέπει υποχρέωση δήλωσης «χωρίς υπαίτια καθυστέρηση από κάθε πρόσωπο που ανακαλύπτει ή ευρίσκει ακίνητο αρχαίο». Αυτό σε συνδυασμό με το άρθρο 8 παρ.1, που αναφέρει ότι «κάθε πρόσωπο που ανακαλύπτει ή βρίσκει ακίνητο αρχαίο οφείλει να το δηλώνει χωρίς υπαίτια καθυστέρηση στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή. Η δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία όπου βρίσκεται ή ανακαλύπτεται το αρχαίο και κάθε άλλη χρήσιμη λεπτομέρεια. Τα στοιχεία της δήλωσης καταγράφονται σε έκθεση της παραπάνω αρχής. Αν το αρχαίο ανακαλύπτεται ή βρίσκεται σε ακίνητο όπου εκτελούνται έργα ή εργασίες, αυτές πρέπει να διακόπτονται αμέσως μέχρις ότου αποφανθεί η Υπηρεσία, άλλως διαπράττει αδίκημα», μας οδηγεί στο άρθρο 58: «Όποιος παραλείπει τη δήλωση που επιβάλλεται από τις διατάξεις της παρ.1 του άρθρου 8 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι 3 ετών».

Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η εξής:

1. Σύνταξη δήλωσης από το πρόσωπο που ανακαλύπτει ή βρίσκει ακίνητο αρχαίο, η οποία δήλωση περιέχει την ακριβή τοποθεσία ευρέσεως του ακινήτου και άλλη τυχόν λεπτομέρεια.

2. Άμεση διακοπή των εργασιών μέχρις ότου αποφανθεί η υπηρεσία για τον τόπο ανεύρεσης του αρχαίου.

3. Υποβολή δήλωσης στην πλησιέστερη αρχαιολογική, αστυνομική ή λιμενική αρχή.

4. Καταγραφή των στοιχείων της δήλωσης σε έκθεση της ανωτέρω αρχής.

5. Διαβίβαση από τις ανώτερες αρχές του φακέλου στην αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ.

6. Ενέργειες της υπηρεσίας «χωρίς υπαίτια καθυστέρηση».

Ακολουθεί η εξέταση και καταγραφή του ακινήτου και η λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων φύλαξης και προστασίας του.

Στο άρθρο 8 παρ.3, ο νόμος υπό προϋποθέσεις προβλέπει χορήγηση χρηματικής αμοιβής «στο πρόσωπο που δηλώνει την ύπαρξη ακινήτου αρχαίου», καθώς και στην παρ.4 του άρθρου 8 προβλέπεται επίσης αμοιβή «σε οποιονδήποτε υποδεικνύει τον τόπο όπου υπάρχουν άγνωστα στην υπηρεσία ακίνητα αρχαία».

Το ύψος της αμοιβής καθορίζεται:

1) σε περίπτωση δήλωσης ακινήτου αρχαίο «ανάλογα με τη σπουδαιότητα του αρχαίου και τη συμβολή εκείνου που το δηλώνει στην ανεύρεση και διάσωσή του» και

2) σε περίπτωση υπόδειξης «τόπου όπου υπάρχουν άγνωστα στην Υπηρεσία ακίνητα αρχαία» ανάλογα με τη σπουδαιότητα των αρχαίων και με τη συμβολή εκείνου που υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκονται, στην ανεύρεση και διάσωσή τους».

Στο άρθρο 8 παρ.6 ορίζεται πότε, δε, καταβάλλεται αμοιβή:

α) εάν το αρχαίο είναι ήδη γνωστό στην Υπηρεσία,

β) εάν βρίσκεται ή ανακαλύπτεται σε οριοθετημένο ή υπό οριοθέτηση αρχαιολογικό χώρο ή κατά τη διενέργεια ανασκαφών ή την εκτέλεση άλλων εργασιών για τις οποίες απαιτείται να παρίσταται εκπρόσωπος της Υπηρεσίας,

γ) εάν εκείνος που το δηλώνει ή υποδεικνύει τον τόπο όπου βρίσκεται είναι υπάλληλος του Δημοσίου, ΟΤΑ ή άλλου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όπως αυτός καθορίζεται κάθε φορά, και ενεργεί στο πλαίσιο των υπηρεσιακών του καθηκόντων.

Δεν καταβάλλεται, επίσης, αμοιβή σε όποιον ανακαλύπτει ή βρίσκει αρχαίο προβαίνοντας σε δραστηριότητες που αντίκεινται στις διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς, καθώς και στην περίπτωση της παραγράφου 5, σε όποιον επιχειρεί να αποκρύψει το αρχαίο ή προβαίνει σε ενέργειες που μπορούν να το βλάψουν, οπότε η αμοιβή καταβάλλεται στον άλλο κατά το ποσοστό που του αναλογεί.

Β) Διατήρηση ακινήτων αρχαίων

Έχοντας πάντα υπόψη το άρθρο 3, παρ.1, εδάφ. β-γ, ε, ακολουθεί το άρθρο 9: «Για τη διατήρηση ή μη ακινήτου αρχαίου αποφαίνεται η Υπηρεσία με αιτιολογημένη έκθεση μετά τη διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής, εάν αυτό είναι αναγκαίο. Εάν το θέμα κρίνεται ως μείζονος σημασίας είναι δυνατόν το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την εύρεση ή ανακάλυψη του αρχαίου να παραπέμπεται στο Συμβούλιο, το οποίο γνωμοδοτεί το αργότερο σε δύο (2) μήνες από την παραπομπή. Στην περίπτωση αυτή για τη διατήρηση αποφαίνεται ο Υπουργός», όπου ο νόμος προβλέπει τις ενέργειες και διαδικασίες που απαιτούνται για τη διατήρηση ή μη ακινήτου αρχαίου, μετά την ανακάλυψή του.

Η διαδικασία που ακολουθείται είναι:

1. Υποδείξεις της αρμόδιας Υπηρεσίας του ΥΠΠΟ, στον έχοντα δικαίωμα στο ακίνητο για εργασίες προστασίας του αρχαίου. Το άρθρο 9 παρ.6 ορίζει «τα ποσά που δαπανά ο έχων δικαίωμα στο ακίνητο για την προστασία του αρχαίου, σύμφωνα με τις υποδείξεις της υπηρεσίας και μέχρι την έκδοση της απόφασης για τη διατήρησή του, καταβάλλονται σε αυτόν».

2. Διενέργεια διερευνητικής ανασκαφής μετά την ανακάλυψη του ακινήτου αρχαίου «εάν είναι αναγκαίο». Στο άρθρο 9 παρ.5 προβλέπεται η διαδικασία καταβολής αποζημίωσης για τη στέρηση χρήσης του ακινήτου.

3. Σύνταξη αιτιολογημένης έκθεσης του ΥΠΠΟ για τη διατήρηση ή μη του ακινήτου αρχαίου και το τρόπος διατήρησής του.

4. Έκδοση απόφασης για την παραπάνω έκθεση.

5. «Εάν το θέμα κρίνεται ως μείζονος σημασίας» παραπομπή στο Συμβούλιο μέσα σε «δύο μήνες το αργότερο από την εύρεση ή ανακάλυψη του αρχαίου».

6. Γνωμοδότηση του αρμόδιου ΤΣΜ (Τοπικό Συμβούλιο Μνημείων) μέσα σε «το αργότερο δύο μήνες από την παραπομπή».

7. Σύνταξη απόφασης του ΥΠΠΟ.

8. Υπογραφή της απόφασης.

9. Εάν η απόφαση προβλέπει τη διατήρηση του αρχαίου θα πρέπει:

α) αν προβλέπεται διατήρηση του αρχαίου με κατάχωση ή με μεταφορά του σε άλλο τόπο, τότε αρμόδια υπηρεσία του ΥΠΠΟ προβαίνει σε φωτογράφιση, αποτύπωση και τεκμηρίωση του αρχαίου, κατάθεση εκτενούς επιστημονικής έκθεσης,

β) αν επιτραπεί στον ιδιοκτήτη του ακινήτου η επίσκεψη του διατηρητέου αρχαίου, αυτό γίνεται «υπό όρους, που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου».

Γ) Ενέργειες σε ακίνητα αρχαία και στο περιβάλλον τους

Πάντα έχοντας υπόψη το άρθρο 3 του Ν.3028/2002, και τώρα παρ.1 εδάφ.β-γ, ε-ζ όπου ο Νόμος απαγορεύει «κάθε ενέργεια σε ακίνητο, η οποία είναι δυνατόν να επιφέρει με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του» συνδυάζεται το άρθρο 10 παρ.3, όπου προβλέπεται η απειλή αυστηρών ποινών και η επιβολή ύπαρξης εγκριτικής απόφασης για μια μεγάλη σειρά έργων και εργασιών, χωρίς δε αυτή την απόφαση να έχουμε τη δημιουργία ποινικού αδικήματος.

Η επιβολή των αυστηρών ποινών διακρίνεται:
Α) αν αφορά φθορά μνημείου, σύμφωνα με το άρθρο 56:
1. Όποιος καταστρέφει, βλάπτει, ρυπαίνει, καθιστά ανέφικτη ή δυσχερή τη χρήση ή αλλοιώνει τη μορφή μνημείου ή ανήκοντος σε συλλογή μουσείου πολιτιστικού αγαθού ή πολιτιστικού αγαθού που έχει τοποθετηθεί σε ανοικτό ή κλειστό δημόσιο, δημοτικό ή κοινόχρηστο χώρο τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών, αν η πράξη δεν τιμωρείται βαρύτερα με άλλη διάταξη. Αν το μνημείο ανήκει στον δράστη επιβάλλεται φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών.
2. Αν πρόκειται για μνημείο ιδιαίτερα μεγάλης αξίας και η πράξη έγινε στο πλαίσιο οργανωμένης εγκληματικής δραστηριότητας ή από πολλούς ενωμένους για την τέλεσή της, επιβάλλεται κάθειρξη μέχρι (10) δέκα ετών.

Β) αν η φθορά μνημείου γίνεται από αμέλεια, σύμφωνα με το άρθρο 57:
Με φυλάκιση μέχρι δύο (2) ετών τιμωρείται η πράξη του πρώτου εδαφίου της παραγράφου 1 του προηγούμενου άρθρου 56 αν τελέσθηκε από αμέλεια.
Επίσης, σημαντική είναι η βαρύτητα που δίνει ο Νόμος για την ύπαρξη της εγκριτικής απόφασης. Σύμφωνα με το άρθρο 66 από την απουσία της εγκριτικής απόφασης διαπράττεται ποινικό αδίκημα.
«Όποιος χωρίς την αναγκαία από τον νόμο άδεια ή καθ' υπέρβαση αυτής διενεργεί σε μνημείο, σε αρχαιολογικό χώρο, ή σε ιστορικό τόπο, πράξη από αυτές που αναφέρονται στις διατάξεις των άρθρων 10 παρ.2-4, 13, 14 και 15 τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών».

Σύμφωνα με την παρ.6 του άρθρου 10 του Ν.3028/2002, όπου απαιτείται η έγκριση αυτή προηγείται από τις άδειες άλλων αρχών, χορηγείται μέσα σε 3 μήνες και ο νόμος σαφώς ορίζει ποιες είναι οι περιπτώσεις αυτές:

1. Εκμετάλλευση λατομείων, πορισμός οικοδομικών υλικών, διενέργεια μεταλλευτικών ερευνών εκμετάλλευσης λατομείων, καθορισμός λατομικών περιοχών.

2. Εγκατάσταση ή λειτουργία βιομηχανικής, βιοτεχνικής ή εμπορικής επιχείρησης, τοποθέτηση τηλ/κών ή άλλων εγκαταστάσεων, επιχείρηση οποιουδήποτε τεχνικού ή άλλου έργου ή εργασίας.

3. Κάθε εργασία, επέμβαση ή αλλαγή χρήσης σε ακίνητα μνημεία ακόμη και αν δεν επέρχεται «με άμεσο ή έμμεσο τρόπο καταστροφή, βλάβη, ρύπανση ή αλλοίωση της μορφής του».

4. Περιορισμοί στη χρήση, στον τρόπο λειτουργίας και στους όρους δόμησης ακινήτων μνημείων κατά παρέκκλιση από ισχύουσα διάταξη για την προστασία τους (άρθρο 10 παρ.7).

5. Επιβολή ειδικών όρων δόμησης και χρήσης με σκοπό την προστασία του μνημείου (άρθ. 10 παρ.8).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ

ΕΠΙΛΟΓΗ ΑΡΘΡΩΝ ΝΟΜΟΥ 3028/2002

Στα προηγούμενα κεφάλαια παρουσίασα το περιεχόμενο των άρθρων 1 και 2 του Ν.3028/2002 και προσπάθησα να περιγράψω έννοιες όπως: Πολιτιστική Κληρονομιά, διατήρηση της Ιστορικής Μνήμης, Άυλα Πολιτιστικά Αγαθά κ.λπ. Επίσης, παρέθεσα το άρθρο 3 ώστε να γίνουν ορισμένες επισημάνσεις.

Στη συνέχεια, με αφετηρία πάντα το άρθρο 3 και έχοντας κατά νου ότι όλα τα άρθρα που ακολουθούν στον Ν.3028/2002 έχουν ως βάση το συγκεκριμένο άρθρο, θα προσπαθήσω να τα παρουσιάσω, κάνοντας παράλληλα αναφορές στις αντίστοιχες παραγράφους.

ΑΡΘΡΟ 11

Κύριοι, νομείς και κάτοχοι ακινήτων αρχαίων

Άρθρο 3 παρ.1, εδάφ β-γ, ε-ζ

Με το άρθρο 11 ορίζεται μια σειρά υποχρεώσεων των κυρίων, νομέων ή κατόχων (όσοι δηλαδή έχουν εμπράγματα δικαιώματα) και ορίζεται επίσης ότι το άρθρο 11 εφαρμόζεται και «ως προς τους δικαιούχους άλλων εμπραγμάτων δικαιωμάτων».

Οι υποχρεώσεις που έχουν οι νομείς, κάτοχοι και κύριοι των ακινήτων μνημείων ορίζονται από το άρθρο 11, παρ.1 και 2.

«**1.** Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος ακινήτου μνημείου ή ακινήτου μέσα στο οποίο διατηρείται ακίνητο αρχαίο, οφείλει να συνεργάζεται με την Υπηρεσία και να ακολουθεί τις υποδείξεις της για τη διατήρηση, την ανάδειξη και εν γένει την προστασία του μνημείου. Οφείλει επίσης να επιτρέπει την περιοδική ή έκτακτη επιθεώρηση του μνημείου από την Υπηρεσία μετά από έγγραφη ειδοποίηση και να ειδοποιεί χωρίς υπαίτια καθυστέρηση την Υπηρεσία για κάθε γεγονός που μπορεί να το θέσει σε κίνδυνο.

2. Ο κύριος ή ο νομέας μνημείου υποχρεούται να μεριμνά για την άμεση εκτέλεση των εργασιών συντήρησης, στερέωσης ή προστασίας ετοιμόρροπου μνημείου χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, με δική του δαπάνη και υπό την εποπτεία και τις υποδείξεις της Υπηρεσίας σύμφωνα και με τις διατάξεις των άρθρων 40 και 41. Αν ο κύριος ή ο νομέας αδρανεί, την ίδια υποχρέωση έχει ο κάτοχος, ο οποίος μπορεί να αναχθεί κατά του κυρίου ή του νομέα. Αν η Υπηρεσία κρίνει ότι καθυστερεί η εκτέλεση των εργασιών συντήρησης ή στερέωσης για οποιονδήποτε λόγο ή ότι αυτές είναι ανεπαρκείς, μπορεί να λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα, διατηρώντας τη δυνατότητα να καταλογίζει το σύνολο ή μέρος της σχετικής δαπάνης σε βάρος των

υποχρέων κατά τις σχετικές περί εισπράξεως δημοσίων εσόδων διατάξεις. Το Δημόσιο ή οι ΟΤΑ υποχρεούνται να καλύπτουν το σύνολο ή μέρος των δαπανών συντήρησης, στερέωσης ή άλλης εργασίας προστασίας μνημείου που δεν τους ανήκει, εφόσον αυτές αφορούν μνημείο που κρίνεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου ότι πρέπει να καταστεί επισκέψιμο για το κοινό και υπερβαίνουν ένα εύλογο ποσό, ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος δεν είναι υπαίτιος για τη φθορά που το μνημείο έχει υποστεί και η οικονομική κατάσταση του υποχρέου δεν του επιτρέπει να καταβάλει τη δαπάνη. Στην περίπτωση αυτή ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος του μνημείου οφείλει να επιτρέπει την πρόσβαση του κοινού σε αυτό υπό προϋποθέσεις και για χρονικό διάστημα που ορίζονται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου».

Για την πλημμελή φύλαξη, διατήρηση ή συντήρηση του μνημείου ισχύουν οι διατάξεις του άρθρου 67.
«Ο κύριος, ο νομέας ή ο κάτοχος μνημείου, ο οποίος εκτελεί τις υποχρεώσεις του για φύλαξη, διατήρηση ή συντήρησή του πλημμελώς και έτσι εκθέτει το μνημείο σε κίνδυνο, τιμωρείται με φυλάκιση μέχρι τριών (3) ετών».

ΑΡΘΡΟ 12

<u>Οριοθέτηση αρχαιολογικών χώρων</u>

Άρθρο 3 παρ.1, εδάφ.α

Σύμφωνα με το **άρθρο 6 παρ.4** τα αρχαία ακίνητα μνημεία (έως δηλαδή το 1830) «προστατεύονται από τον νόμο χωρίς να απαιτείται η έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης», οι δε αρχαιολογικοί χώροι, βάσει του άρθρου 12 παρ.1, κηρύσσονται και οριοθετούνται ή αναοριοθετούνται με βάση τα δεδομένα της αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως (άρθρο 12 παρ.1).

Σύμφωνα με το **άρθρο 35** ως αρχαιολογική έρευνα πεδίου νοείται «η έρευνα του εδάφους, του υπεδάφους, του βυθού της θάλασσας ή του πυθμένα λιμνών ή ποταμών που έχει ως σκοπό τον εντοπισμό ή την αποκάλυψη αρχαίων μνημείων, είτε αυτή συνίσταται σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους».

Σύμφωνα με το **άρθρο 12 παρ.2**, είναι δυνατή η προσωρινή οριοθέτηση αρχαιολογικού χώρου. Αυτό μπορεί να γίνει για:

- νομίμως υφιστάμενους οικισμούς μέσα στους οποίους υπάρχουν προστατευόμενοι χώροι και μνημεία

- σε αρχαιολογικούς χώρους εκτός ορίων οικισμών

- σε αδόμητες περιοχές, μιλάμε δηλαδή για αρχαιολογικούς χώρους εκτός σχεδίου πόλης ή εκτός ορίων νομίμως υφισταμένων οικισμών.

ΑΡΘΡΑ 13 και 17

<u>Ζώνες προστασίας γύρω από τα μνημεία</u>

Έχοντας υπόψη πάντα το άρθρο 3 παρ.1, εδαφ.α-γ, ε-ζ, το άρθρο 4 παρ.1 περί καταχώρησης στο Εθνικό Αρχείο Μνημείων, το άρθρο 6 παρ.4, «αρχαία ακίνητα μνημεία προστατεύονται από τον Νόμο χωρίς να απαιτείται έκδοση οποιασδήποτε διοικητικής πράξης» τα «νεώτερα ακίνητα μνημεία χαρακτηρίζονται μνημεία με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, ύστερα από εισήγηση της υπηρεσίας και γνώμη του Συμβουλίου και δημοσιεύεται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως».

Άρθρο 6 παρ.2, «Ο χαρακτηρισμός ακινήτου είναι δυνατόν να αφορά και κινητά που συνδέονται με ορισμένη χρήση του ακινήτου, τις χρήσεις που είναι σύμφωνες με τον χαρακτήρα του ως μνημείου, καθώς και του περιβάλλοντα χώρου ή στοιχεία αυτού»,

τότε

Άρθρο 13, «γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται Ζώνη προστασίας Α».

Άρθρο 17 παρ.1-2, «ο καθορισμός χώρου, σε περιοχή εκτός σχεδίου πόλης ή νομίμως υφισταμένων οικισμών, ως Ζώνης Α, συνεπάγεται την αναγκαστική απαλλοτρίωσή του, εάν αναιρείται η κατά προορισμό χρήση του».

Άρθρο 17 παρ.3, «γύρω από μνημεία μπορεί να καθορίζεται επίσης Ζώνη προστασίας Β, σύμφωνα με το 13».

<u>Ζώνες προστασίας σε αρχαιολογικούς χώρους εντός οικισμών</u>

Έχοντας υπόψη, όπως και στο προηγούμενο, το άρθρο 3 παρ.1, εδ.α-γ,ε-ζ, το άρθρο 4 παρ.1, το άρθρο 6 παρ.1 και το άρθρο 12 παρ.1, «Οι αρχαιολογικοί χώροι κηρύσσονται και οριοθετούνται ή αναοριοθετούνται με βάση τα δεδομένα αρχαιολογικής έρευνας πεδίου και απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από τοπογραφικό διάγραμμα και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως», τότε εφαρμόζεται:

Άρθρο 14 παρ.1, «Στους αρχαιολογικούς χώρους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων ενεργών οικισμών είναι δυνατόν να

καθορίζονται ζώνες προστασίας σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 13», με τις εξής επισημάνσεις:

α) «στους ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται οι επεμβάσεις που αλλοιώνουν τον χαρακτήρα και τον πολεοδομικό ιστό ή διαταράσσουν τη σχέση μεταξύ των κτηρίων και των υπαίθριων χώρων» επιτρέπεται όμως:

- η ανέγερση νέων κτισμάτων, εφόσον συνάδουν από πλευράς όγκου, δομικών υλικών και λειτουργίας με τον χαρακτήρα του οικισμού

- η αποκατάσταση ερειπωμένων κτισμάτων, εφόσον τεκμηριώνεται η αρχική τους μορφή

- η κατεδάφιση υφισταμένων κτισμάτων, εφόσον δεν αλλοιώνεται ο χαρακτήρας του συνόλου ή χαρακτηριστούν ετοιμόρροπα κατά τις διατάξεις του άρθρου 41

- η εκτέλεση οποιουδήποτε έργου στα υφιστάμενα κτίσματα, στους ιδιωτικούς ακάλυπτους χώρους και τους κοινόχρηστους χώρους λαμβανομένου πάντα υπόψη του χαρακτήρα του οικισμού ως αρχαιολογικού χώρου

- η χρήση κτίσματος ή και ελεύθερων χώρων του εάν εναρμονίζεται με τον χαρακτήρα του οικισμού ως αρχαιολογικού χώρου

- η χρήση κτίσματος ή και ελεύθερων χώρων του, εάν εναρμονίζεται με τον χαρακτήρα και τη δομή τους (άρθρο 14 παρ.2)

β) σε μη ενεργούς οικισμούς ή σε τμήματά τους που βρίσκονται εντός σχεδίου πόλεως ή των ορίων νομίμως υφισταμένων ενεργών οικισμών και αποτελούν αρχαιολογικούς χώρους, απαγορεύεται η ανέγερση νέων κτηρίων. Επιτρέπεται όμως:

- η αποκατάσταση ερειπωμένων κτηρίων

- η κατεδάφιση των κτισμάτων που έχουν χαρακτηρισθεί ετοιμόρροπα

- σε περίπτωση επείγουσας ανάγκης για την αποτροπή άμεσου κινδύνου είναι δυνατή η εκτέλεση εργασιών αποκατάστασης βλάβης.

Στις παραπάνω περιπτώσεις λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 14 παρ.5 και 6, οι οποίες αναφέρουν:

Άρθρο 14 παρ.5, «Στους παραπάνω αρχαιολογικούς χώρους απαγορεύονται δραστηριότητες, καθώς και χρήσεις των κτισμάτων, των ελεύθερων χώρων τους και των κοινόχρηστων χώρων, οι οποίες δεν εναρμονίζονται με το χαρακτήρα και τη δομή των επί μέρους κτισμάτων ή χώρων ή του συνόλου. Για τον καθορισμό της χρήσης κτίσματος ή ελεύθερου χώρου αυτού ή κοινόχρηστου χώρου χορηγείται άδεια με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Άρθρο 14 παρ.6, «Μέσα στους αρχαιολογικούς χώρους που είναι ενεργοί οικισμοί καθορίζονται, με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Πολιτισμού και Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων και του τυχόν άλλου κατά περίπτωση συναρμόδιου Υπουργού, ειδικές ρυθμίσεις όσον αφορά τους περιορισμούς της ιδιοκτησίας, τις χρήσεις γης ή κτηρίων, τους όρους δόμησης ή τις επιτρεπόμενες δραστηριότητες.

ΑΡΘΡΟ 16

Ιστορικοί τόποι

Είναι οι κατά το άρθρο 2 περ.δ, «Ως ιστορικοί τόποι νοούνται είτε εκτάσεις στην ξηρά ή στη θάλασσα ή στις λίμνες ή στους ποταμούς που αποτέλεσαν ή που υπάρχουν ενδείξεις ότι αποτέλεσαν τον χώρο εξαίρετων ιστορικών ή μυθικών γεγονότων, ή εκτάσεις που περιέχουν ή στις οποίες υπάρχουν ενδείξεις ότι περιέχονται μνημεία μεταγενέστερα του 1830, είτε σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης μεταγενέστερα του 1830, τα οποία συνιστούν χαρακτηριστικούς και ομοιογενείς χώρους, που είναι δυνατόν να οριοθετηθούν τοπογραφικά, και των οποίων επιβάλλεται η προστασία λόγω της λαογραφικής, εθνολογικής, κοινωνικής, τεχνικής, αρχιτεκτονικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους».

Προστατεύονται από το άρθρο 3 παρ.1, εδαφ.α-γ και ε-ζ, το άρθρο 4 παρ.1, Εθνικό Αρχείο μνημείων και εφαρμόζεται:
Άρθρο 16, «Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, συνοδεύεται από διάγραμμα οριοθέτησης και δημοσιεύεται μαζί με αυτό στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, εκτάσεις ή σύνθετα έργα του ανθρώπου και της φύσης σύμφωνα με τις ειδικότερες διακρίσεις του εδαφίου δ' του άρθρου 2 χαρακτηρίζονται ιστορικοί τόποι. Στους ιστορικούς τόπους εφαρμόζονται αναλόγως οι διατάξεις των άρθρων 12, 13, 14 και 15» (ό,τι ισχύει δηλαδή για τους αρχαιολογικούς χώρους στην ξηρά).

ΑΡΘΡΟ 18

<u>Απαλλοτριώσεις ή απευθείας εξαγορές ακινήτων</u>

Λαμβάνονται υπόψη οι διατάξεις του άρθρου 3 παρ.1.

Άρθρο 18 παρ.1, «Το Δημόσιο μπορεί να προβαίνει με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου, είτε στην ολική ή τη μερική απαλλοτρίωση είτε στην απευθείας εξαγορά μνημείου ή οποιουδήποτε ακινήτου μέσα στο οποίο υπάρχουν μνημεία, καθώς και παρακείμενων ακινήτων ή μνημείων, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία των μνημείων».

Άρθρο 18 παρ.2, «Είναι δυνατή είτε η ολική ή μερική απαλλοτρίωση είτε η απευθείας εξαγορά ακινήτου, εάν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την προστασία αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών».

Άρθρο 18, «Το ποσό της αποζημίωσης μπορεί να καταβάλλεται, εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, σε δόσεις ή σε ομόλογα ή σε είδος ή με άλλου είδους διακανονισμό, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού.

Εφόσον συναινεί ο ιδιοκτήτης, είναι δυνατή η ανταλλαγή ιδιωτικού ακινήτου με ακίνητο ίσης αξίας του Δημοσίου ή του ΟΤΑ ή η αποζημίωση με άλλο νόμιμο τρόπο. Στις περιπτώσεις αυτές εκδίδεται κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού, η οποία εκτελείται με μέριμνα της Κτηματικής Εταιρίας Δημοσίου και είναι δυνατόν να καταβάλλεται τμήμα της τιμής του ακινήτου ή της αποζημίωσης που καθορίζεται. Η διάταξη της παραγράφου 7 εφαρμόζεται αναλόγως. Σε περίπτωση έκδοσης ομολόγων οι ειδικότεροι όροι και οι προϋποθέσεις έκδοσής τους θα καθορίζονται με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών».

ΑΡΘΡΟ 19

<u>Αποζημιώσεις</u>

«Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη επιτροπής, διαπιστώνεται εάν συντρέχει περίπτωση καταβολής αποζημίωσης κατά τις παραγράφους 1 έως 5, καθώς και το ύψος της. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας και Οικονομικών και Πολιτισμού καθορίζεται η συγκρότηση και οι αρμοδιότητες της επιτροπής, η διαδικασία κατά την οποία γνωμοδοτεί, τα στοιχεία που λαμβάνει υπόψη, το είδος και ο τρόπος καταβολής της αποζημίωσης και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια».

«Σε περίπτωση κατά την οποία το ποσό που έχει ή προβλέπεται να καταβληθεί ως αποζημίωση λόγω στέρησης ή περιορισμού χρήσης ακινήτου, προσεγγίζει την αξία του ακινήτου τότε αυτό κηρύσσεται απαλλοτριωτέο».

Αποζημίωση για τη στέρηση χρήσης του ακινήτου

Άρθρο 19 παρ.1, «Για την προστασία μνημείων, αρχαιολογικών χώρων ή ιστορικών τόπων ή για τη διενέργεια ανασκαφών ο Υπουργός Πολιτισμού μπορεί να επιβάλλει προσωρινή ή οριστική στέρηση ή περιορισμό της χρήσης ακινήτου».

Άρθρο 19 παρ.7, «Σε περίπτωση κατά την οποία το ποσό που έχει ή προβλέπεται να καταβληθεί ως αποζημίωση λόγω στέρησης ή περιορισμού χρήσης ακινήτου, προσεγγίζει την αξία του ακινήτου τότε αυτό κηρύσσεται απαλλοτριωτέο».

Άρθρο 19 παρ.8, «Η προστασία ή η ανάδειξη μνημείων που βρίσκονται σε ακίνητα ιδιοκτησίας ΟΤΑ, ΝΠΔΔ, εκκλησιαστικών νομικών προσώπων, ΝΠΙΔ του ευρύτερου δημόσιου τομέα και ιδρυμάτων ή αστικών μη κερδοσκοπικών εταιρειών που έχουν μεταξύ άλλων ως σκοπό την ανάδειξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς, θεωρείται ότι εντάσσεται στην κατά προορισμό χρήση των ακινήτων αυτών».

Άρθρο 36 παρ.16, «Στην περίπτωση που ο ιδιοκτήτης του ακινήτου δικαιούται αποζημίωση, για τη διενέργεια ανασκαφής σε ιδιωτικό ακίνητο, αυτή καταβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 19 από τον φορέα που διενεργεί την ανασκαφή. Τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου».

Και **άρθρο 45 παρ.15**, «Για τις ανάγκες ανέγερσης, επέκτασης, εγκατάστασης, ανάδειξης και λειτουργίας μουσείου μπορεί να γίνει απαλοτρίωση ή απευθείας εξαγορά κτηρίων ή εκτάσεων γης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 18 και να ορίζεται ζώνη προστασίας στον περιβάλλοντα χώρο τους σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17».

Άρθρο 36 παρ.15, «Είναι δυνατόν να διενεργούνται ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε ακίνητο που δεν έχει απαλλοτριωθεί, ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση του ιδιοκτήτη από την Υπηρεσία. Ο ιδιοκτήτης υποχρεούται να επιτρέπει τη διενέργεια της ανασκαφής και δικαιούται αποζημίωση για την προσωρινή στέρηση της χρήσης του ακινήτου και για κάθε βλάβη που θα μπορούσε να προκύψει στο ακίνητό του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19. Μετά την περάτωση της ανασκαφής και εφόσον τα ευρήματα δεν κρίνονται διατηρητέα στη θέση εύρεσης, ο φορέας που διενεργεί την ανασκαφή υποχρεούται να επαναφέρει τον χώρο στην αρχική του κατάσταση».

Άρθρο 36 παρ.16, «Στην περίπτωση που ο ιδιοκτήτης του ακινήτου δικαιούται αποζημίωση, για τη διενέργεια ανασκαφής σε ιδιωτικό ακίνητο, αυτή καταβάλλεται σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 18 και 19 από τον φορέα που διενεργεί την ανασκαφή. Τυχόν απαλλοτρίωση γίνεται υπέρ του Ελληνικού Δημοσίου».

ΑΡΘΡΑ 35, 36 και 37

<u>Συστηματικές ανασκαφές</u>

Άρθ. 3 παρ.1

Άρθρο 35, «Ως αρχαιολογική έρευνα πεδίου νοείται η έρευνα του εδάφους, του υπεδάφους, του βυθού της θάλασσας ή του πυθμένα λιμνών ή ποταμών που έχει ως σκοπό τον εντοπισμό ή την αποκάλυψη αρχαίων μνημείων, είτε αυτή συνίσταται σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους.

Άρθρο 36 παρ.1 και 2

1. Οι συστηματικές ανασκαφές διενεργούνται από την Υπηρεσία, από επιστημονικούς, ερευνητικούς ή εκπαιδευτικούς οργανισμούς της ημεδαπής με εξειδίκευση στον τομέα της αρχαιολογικής ή παλαιοντολογικής έρευνας, ή από ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα. Για τη διενέργεια ανασκαφής απαιτείται απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Οι ξένες αρχαιολογικές αποστολές ή σχολές που είναι εγκατεστημένες στην Ελλάδα μπορούν να διαχειρίζονται κάθε έτος έως τρεις ανασκαφές ή άλλες αρχαιολογικές έρευνες και να διενεργούν άλλες τρεις σε συνεργασία με την Υπηρεσία.

Άρθρο 36 παρ.4, «Τη διεύθυνση ανασκαφής αναλαμβάνει αρχαιολόγος με πενταετή τουλάχιστον ανασκαφική εμπειρία και τουλάχιστον δύο (2) συνθετικές επιστημονικές δημοσιεύσεις αναφερόμενες σε ανασκαφές ή ανασκαφικά ευρήματα. Ως ανασκαφική εμπειρία νοείται αυτή που αποκτάται μετά τη λήψη του πτυχίου».

Άρθρο 36 παρ.6, «Τη διεύθυνση ανασκαφής δεν μπορεί να αναλάβει πρόσωπο που: α) έχει παραβεί τις προθεσμίες κατάθεσης μιας από τις μελέτες του άρθρου 39 ή β) έχει καταδικαστεί αμετάκλητα για κακούργημα ή παράβαση της νομοθεσίας για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς ή για πλαστογραφία, δωροδοκία, κλοπή, υπεξαίρεση ή αποδοχή προϊόντων εγκλήματος».

Ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας

Άρθ. 3 παρ.1

Άρθρο 35, «Ως αρχαιολογική έρευνα πεδίου νοείται η έρευνα του εδάφους, του υπεδάφους, του βυθού της θάλασσας ή του πυθμένα λιμνών ή ποταμών που έχει ως σκοπό τον εντοπισμό ή την αποκάλυψη αρχαίων μνημείων, είτε αυτή συνίσταται σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους».

Άρθρο 36 παρ.15, «Είναι δυνατόν να διενεργούνται ανασκαφές περιορισμένης χρονικής διάρκειας σε ακίνητο που δεν έχει απαλλοτριωθεί, ύστερα από έγγραφη ειδοποίηση του ιδιοκτήτη από την Υπηρεσία. Ο ιδιοκτήτης υποχρεούται να επιτρέπει τη διενέργεια της ανασκαφής και δικαιούται αποζημίωση για την προσωρινή στέρηση της χρήσης του ακινήτου και για κάθε βλάβη που θα μπορούσε να προκύψει στο ακίνητό του σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19. Μετά την περάτωση της ανασκαφής και εφόσον τα ευρήματα δεν κρίνονται διατηρητέα στη θέση εύρεσης, ο φορέας που διενεργεί την ανασκαφή υποχρεούται να επαναφέρει τον χώρο στην αρχική του κατάσταση.

Η σωστική ανασκαφή χρηματοδοτείται από τον κύριο του έργου εφόσον πρόκειται για δημόσιο τεχνικό έργο υπό την έννοια του ν.1418/1984 (ΦΕΚ 55 Α'), όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, ή ιδιωτικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 €). Το ποσό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Η χρηματοδότηση καλύπτει και το κόστος συντήρησης, μελέτης και δημοσίευσης των ευρημάτων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση έργου προϋπολογισμού μικρότερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 €), μετά από αίτηση του κυρίου του έργου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

Σωστικές ανασκαφές

Άρθ.3 παρ.1

Άρθρο 35, «Ως αρχαιολογική έρευνα πεδίου νοείται η έρευνα του εδάφους, του υπεδάφους, του βυθού της θάλασσας ή του πυθμένα λιμνών ή ποταμών που έχει ως σκοπό τον εντοπισμό ή την αποκάλυψη αρχαίων μνημείων, είτε αυτή συνίσταται σε ανασκαφή, χερσαία ή ενάλια, είτε σε επιφανειακή έρευνα είτε σε επιστημονική έρευνα που διενεργείται με γεωφυσικές ή άλλες μεθόδους».

Άρθρο 37 παρ.1, Η» ανασκαφή για τη διάσωση μνημείου που αποκαλύπτεται κατά την εκτέλεση τεχνικού έργου, δημοσίου ή ιδιωτικού ή εξαιτίας φυσικού φαινομένου ή τυχαίου γεγονότος ή παράνομης ανασκαφικής ενέργειας (σωστική ανασκαφή) διενεργείται από την Υπηρεσία».

Άρθρο 37 παρ.6, «Η σωστική ανασκαφή χρηματοδοτείται από τον κύριο του έργου εφόσον πρόκειται για δημόσιο τεχνικό έργο υπό την έννοια του ν.1418/1984 (ΦΕΚ 55 Α'), όπως αυτός ισχύει κάθε φορά, ή ιδιωτικό έργο προϋπολογισμού μεγαλύτερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 €). Το ποσό του προηγούμενου εδαφίου μπορεί να αναπροσαρμόζεται με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού. Η χρηματοδότηση καλύπτει και το κόστος συντήρησης, μελέτης και δημοσίευσης των ευρημάτων. Είναι δυνατή η χρηματοδότηση έργου προϋπολογισμού μικρότερου των πεντακοσίων ογδόντα επτά χιλιάδων ευρώ (587.000 €), μετά από αίτηση του κυρίου του έργου, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου.

ΑΡΘΡΟ 46

Πρόσβαση και χρήση μνημείων και χώρων

1. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται μετά από γνώμη του Συμβουλίου, καθορίζονται για το σύνολο ή κατηγορία οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων, ιστορικών τόπων ή ακινήτων μνημείων ή μεμονωμένα για σημαντικούς χώρους ή μνημεία:

α) οι όροι και οι προϋποθέσεις επίσκεψης του κοινού σε αυτούς,

β) οι πολιτιστικές ή άλλες εκδηλώσεις που μπορούν να πραγματοποιούνται σε αυτούς, συμβατές με το χαρακτήρα τους ως μνημείων ή προστατευόμενων χώρων.

Είναι δυνατή η πραγματοποίηση εκδήλωσης ή η παραχώρηση της χρήσης των ανωτέρω, στο πλαίσιο της απόφασης του προηγούμενου εδαφίου μετά από άδεια του Υπουργού Πολιτισμού, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Συμβουλίου και με την οποία μπορούν να επιβάλλονται ειδικοί όροι ως προς τη διεξαγωγή τους. Για τη χρήση των παραπάνω χώρων, τόπων και ακινήτων μνημείων κατά τις εκδηλώσεις αυτές καταβάλλεται τέλος στο ΤΑΠΑ. Με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού είναι δυνατή η απαλλαγή από την υποχρέωση καταβολής του τέλους για εκδηλώσεις μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Ως οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος ορίζεται αυτός που ανήκει στην κυριότητα του Δημοσίου και αποτελεί αντικείμενο ιδιαίτερης μέριμνας για την ανάδειξη και προβολή του. Οργανωμένος αρχαιολογικός χώρος μπορεί να είναι και ένας ανασκαφικός χώρος. Ένας αρχαιολογικός χώρος χαρακτηρίζεται ως οργανωμένος με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού μετά από γνώμη του Συμβουλίου.

2. Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Οικονομικών και Πολιτισμού, καθορίζεται το ύψος του αντιτίμου που καταβάλλεται από το κοινό για την επίσκεψη μουσείων, μνημείων, οργανωμένων αρχαιολογικών χώρων και ιστορικών τόπων που ανήκουν στο Δημόσιο και υπάγονται στην προστασία του παρόντος νόμου.

3. Η Υπηρεσία οφείλει να διευκολύνει την πρόσβαση των ειδικών επιστημόνων, στους οποίους χορηγεί σχετική άδεια, σε κινητά μνημεία που βρίσκονται σε δημόσια μουσεία και αποθηκευτικούς χώρους υπό την εποπτεία της, με σκοπό τη φωτογράφηση, τη μελέτη ή τη δημοσίευσή τους, εφόσον δεν υπάρχει κίνδυνος να υποστούν φθορά τα μνημεία και υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 39 ως προς τα δικαιώματα δημοσίευσης.

4. Για την παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση στο κοινό, για άμεσο ή έμμεσο οικονομικό ή εμπορικό σκοπό, εκμαγείων, αντιγράφων ή απεικονίσεων μνημείων, που ανήκουν στο Δημόσιο, είτε ακινήτων που βρίσκονται σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους ή είναι μεμονωμένα, είτε κινητών που βρίσκονται σε μουσεία ή συλλογές του Δημοσίου, με οποιονδήποτε τρόπο και μέσο, συμπεριλαμβανομένων των ηλεκτρονικών και ψηφιακών, του διαδικτύου (internet), των δικτύων τηλεπικοινωνιακής ή άλλης σύνδεσης και της δημιουργίας βάσεων δεδομένων με εικόνες των παραπάνω, από άλλους φορείς ή πρόσωπα, πλην του Δημοσίου, του ΤΑΠΑ και του Οργανισμού Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού Α.Ε. απαιτείται προηγούμενη άδεια. Η άδεια χορηγείται έναντι τέλους, υπέρ του ΤΑΠΑ σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού, στην οποία καθορίζεται και η χρονική διάρκεια της άδειας, οι όροι υπό τους οποίους παρέχεται και το καταβλητέο τέλος.

5. Η παραγωγή, αναπαραγωγή και χρήση των παραπάνω προϊόντων για άλλους σκοπούς, όπως καλλιτεχνικούς, εκπαιδευτικούς ή επιστημονικούς, επιτρέπεται, έναντι της καταβολής τέλους, υπέρ του ΤΑΠΑ από την οποία είναι δυνατή η απαλλαγή με απόφαση του Υπουργού Πολιτισμού.

Προϋπόθεση για την υπαγωγή ενός πολιτιστικού αγαθού στο άρθρο 46 είναι ο ήδη προηγηθείς χαρακτηρισμός του ως «μνημείου», όπως προβλέπεται στα άρθρα 6 (για ακίνητα) και 20 (για κινητά) και για να το επαναλάβουμε λόγω της σπουδαιότητάς του:

- Ως **μνημεία** νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που αποτελούν υλικές μαρτυρίες και ανήκουν στην πολιτιστική κληρονομιά της Χώρας και των οποίων επιβάλλεται η ειδικότερη προστασία βάσει των εξής διακρίσεων:
- Ως **αρχαία μνημεία** ή αρχαία νοούνται όλα τα πολιτιστικά αγαθά που ανάγονται στους προϊστορικούς, αρχαίους, βυζαντινούς και μεταβυζαντινούς χρόνους και χρονολογούνται έως και το 1830, με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 20. Στα αρχαία μνημεία συμπεριλαμβάνονται σπήλαια και παλαιοντολογικά κατάλοιπα για τα οποία υπάρχουν ενδείξεις ότι συνδέονται με την ανθρώπινη ύπαρξη.
- Ως **νεότερα μνημεία** νοούνται τα πολιτιστικά αγαθά που είναι μεταγενέστερα του 1830 και των οποίων η προστασία επιβάλλεται λόγω της ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους, κατά τις διακρίσεις των άρθρων 6 και 20.
- Ως **ακίνητα μνημεία** νοούνται τα μνημεία που υπήρξαν συνδεδεμένα με το έδαφος και παραμένουν σε αυτό ή στον βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα

λιμνών ή ποταμών, καθώς και τα μνημεία που βρίσκονται στο έδαφος ή στον βυθό της θάλασσας ή στον πυθμένα λιμνών ή ποταμών και δεν είναι δυνατόν να μετακινηθούν χωρίς βλάβη της αξίας τους ως μαρτυριών. Στα ακίνητα μνημεία συμπεριλαμβάνονται οι εγκαταστάσεις, οι κατασκευές και τα διακοσμητικά και λοιπά στοιχεία που αποτελούν αναπόσπαστο τμήμα τους, καθώς και το άμεσο περιβάλλον τους.
- Ως **κινητά μνημεία** νοούνται τα μνημεία που δεν θεωρούνται ακίνητα.

Ανακεφαλαιώνοντας

Στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 46 του Ν.3028/2002 εμπίπτουν: Όλα τα μνημεία που ανήκουν στο Δημόσιο

- είτε ακίνητα, που βρίσκονται σε αρχαιολογικούς χώρους και ιστορικούς τόπους ή είναι μεμονωμένα
- είτε κινητά, που βρίσκονται σε Μουσεία ή συλλογές του Δημοσίου.

Επομένως, εκτός πεδίου εφαρμογής άρθρου 46 θεωρούμε τα άυλα πολιτιστικά αγαθά και μνημεία που **ΔΕΝ** ανήκουν στο Δημόσιο (για ακίνητα οπωσδήποτε μεταγενέστερα του 1453, βλ. άρθρο 7, και για κινητά, βλ. άρθρο 21 του Ν.3028/2002).

Τελειώνοντας την αναφορά στα άρθρα του Ν.3028/2002 να σημειώσουμε ότι εύλογα δημιουργήθηκε το ερώτημα αν ο νόμος αυτός έχει το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας επί των πολιτιστικών αγαθών. Η απάντηση είναι: Όχι. Στην ουσία το Δημόσιο έχει το δικαίωμα να ασκεί εξουσία ως προς την εφαρμογή του νόμου. Η Πνευματική Ιδιοκτησία είναι ένα περιορισμένο στο χρόνο περιουσιακό δικαίωμα και προστατεύει τον δημιουργό και το έργο του. Στην Πολιτιστική Κληρονομιά το Υπουργείο Πολιτισμού ασκεί εξουσία λειτουργώντας ως θεματοφύλακας της πολιτιστικής κληρονομιάς έχοντας στόχο την ικανοποίηση συλλογικών αναγκών και τη διαφύλαξη και προώθηση του Ελληνικού Πολιτισμού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Ε

Λεηλασία, αρπαγή, καταστροφή ελληνικών πολιτιστικών αγαθών

Η Ελλάδα, μια χώρα τόσο πλούσια σε πολιτισμικά αγαθά, δεν θα μπορούσε είτε ακούσια είτε εκούσια παρά να στερηθεί πολλά από τα αγαθά αυτά. Αξίζει, συνοπτικά, να αναφέρουμε τον τρόπο στέρησης των αγαθών αυτών, είτε με την καταστροφή τους, είτε με τη σύλησή τους, είτε με τη μεταφορά τους εκτός Ελλάδος.

Αρχίζουμε με τους Μηδικούς πολέμους, όπου ελληνικές πόλεις γνώρισαν την καταστροφή και μαζί με αυτές και τα μνημεία τους, για παράδειγμα Μίλητος και Ερέτρια, και συνεχίζουμε με την καταστροφή των ελληνικών αποικιών στην Κάτω Ιταλία από τους Καρχηδόνιους. Αναφέρουμε τον Ακράγαντα, αποικία των Ροδίων και Κρητών στη Σικελία. Ο Ακράγαντας ήταν από τις ωραιότερες αποικίες της Κάτω Ιταλίας, όπως χαρακτηριστικά την περιγράφει ο Πίνδαρος, «η ωραιότερη πόλη που την κατοικούν οι Θεοί», με περίτεχνους ναούς (ναός του Διός, τέσσερις φορές μεγαλύτερος από αυτόν του Παρθενώνα), με πνευματικές φυσιογνωμίες όπως ο Εμπεδοκλής, ο Πυθαγόρειος φιλόσοφος. Ο Διόδωρος ο Σικελιώτης (ΙΓ 90) πολύ παραστατικά περιγράφει την απογύμνωση από τους καλλιτεχνικούς θησαυρούς του τού Ακράγαντα από τους Καρχηδονίους: «Ο δε Αμίλκας τα ιερά και τας οικίας συλήσας και φιλοτίμως ερυνήσας, τοσαύτην ωφέλειαν συνήθροισε, όσην εικός εστίν εσχηκέναι πόλιν οικουμένην υπό ανδρών είκοσι μυριάδων, απόρθητον δε από της κτήσεως γεγενημένην και ταύτα των εν αυτή φιλοκαλησάντων εις παντοίων κατασκευασμάτων πολυτέλειαν. Και γαρ γραφαί παμπληθείς ηυρέθησαν εις άκρον εκπεπονημέναι και παντοίων αδριάντων φιλοτέχνως δε δημιουργημένων υπεράγων αριθμός. Τα μεν ουν πολυτελέστατα των έργων απέστειλεν εις Καρχηδόνα, εν οις και τον Φαλάριδος συνέβη κομισθήναι ταύρον, την δε άλλην ωφέλειαν ελαφυροπώλησεν»[18].

Ακολουθεί η κατάκτηση του ελλαδικού χώρου από τους Ρωμαίους. Διασώζεται κείμενο του Στράβωνα που περιγράφει την καταστροφή της Κορίνθου. «Φησί γὰρ ιδείν, παρὼν ἐρριμμένους πίνακας ἐπ΄ἐδάφους, πεττεύοντας δὲ τοὺς στρατιώτας ἐπὶ τούτων».

«Πολλά χρόνια αργότερα εμφανίζονται στην Κόρινθο οι πρώτοι αρχαιοκάπηλοι, τους οποίους και πάλι περιγράφει ο Στράβων. Οι πληροφορίες που παραδίδουν ο Παυσανίας, ο Στράβων και ο Πολύβιος για τις εκτεταμένες επιχειρήσεις αρπαγής ελληνικών έργων τέχνης εντυπωσιάζουν, όσον αφορά τους αριθμούς και την αξία των μνημείων που μεταφέρθηκαν στη Ρώμη. Πεντακόσια αγάλματα από τους Δελφούς, τρεις χιλιάδες από τη Ρόδο και εκατοντάδες γλυπτά και έργα ζωγραφικής από την Κόρινθο έγιναν λεία των κατακτητών» [19].

---

[18] Αναρτήθηκε από Κατακόμβη στις 6:58 π.μ., Οκτώβριος 2011, Η λεηλασία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς

[19] Αναρτήθηκε από Κατακόμβη στις 6:58 π.μ., Οκτώβριος 2011, Η λεηλασία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς

Περνάμε στους Βυζαντινούς χρόνους, οπότε γίνεται η μεταφορά της πρωτεύουσας από τη Ρώμη στην Κωνσταντινούπολη και επικρατεί ο Χριστιανισμός ως επίσημη θρησκεία του κράτους. Θα αρκεστούμε στο ότι μέχρι και ο αυτοκράτορας Κωνσταντίνος συνέλεξε και στόλισε την πρωτεύουσά του με έργα που συγκέντρωσε από όλη την Ελλάδα. Δεν θα αναφέρουμε -είναι εξάλλου γνωστό- τι έγινε με την καταστροφή μνημείων τέχνης, ναών, της κλασσικής ιστορίας μας εν ονόματι της νέας θρησκείας.

Δεν έλειψαν, όμως, και οι μιαρές πράξεις από ντόπιους. Κάποιοι, υποκινούμενοι, όχι μόνο κατέστρεφαν κτήρια και ακρωτηρίαζαν αγάλματα αλλά πωλούσαν «δι' ολίγα τάλλαρα» τα τεμάχιά τους σε ξένους επισκέπτες. Κάποιες μάλιστα πηγές αναφέρουν ότι «είχαν ξεπεράσει και τους Οθωμανούς σε καταστροφικό μένος».

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σταθούμε για λίγο και να δούμε ακριβώς τη συμπεριφορά των Τούρκων κατακτητών απέναντι στα μνημεία. Υπάρχει η άποψη ότι οι Τούρκοι κατακτητές, όχι μόνο δεν κατέστρεψαν μνημεία αλλά αντίθετα τα περιφρουρούσαν. Ήταν πολύ περισσότερες οι καταστροφές που προξένησαν εν ονόματι του Χριστιανισμού οι χριστιανοί παρά οι Οθωμανοί. Ο ιστορικός συγγραφέας Κυριάκος Σιμόπουλος στο τετράτομο έργο του «Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα» (τομ. Α', σελ.126) μεταφέρει τη μαρτυρία του Ισπανού ευγενούς Πέντρο Ταφούρ κατά το ταξίδι του στην Τροία το 1435: «Όλη η περιοχή είναι γεμάτη από αγροτικές κατοικίες. Οι Τούρκοι θεωρούν μνημεία τα αρχαία οικοδομήματα και δεν τα γκρεμίζουν. Συνηθίζουν μάλιστα να κτίζουν τα σπίτια τους πλάι στις αρχαιότητες». Επίσης, και ο Γάλλος περιηγητής Βιλλαμόν γράφει ότι, ενώ κατά την περίοδο του καλβινιστικού θρησκευτικού κινήματος στη Δύση καταστρέφονταν τα έργα τέχνης, «οι Τούρκοι είχαν εκδηλώσει την αγανάκτησή τους» και προσθέτει: «Δεν διστάζω να πω ότι οι Τούρκοι δεν έχουν την αγριότητα των αιρετικών Χριστιανών». Τα ίδια περίπου γράφει και ο Λαμπόρν: «Οι Τούρκοι ήσαν μετριοπαθείς κατακτητές και μετά την κατάληψη των Αθηνών (1456) έδειξαν πως εκτιμούν την αξία των αρχαίων έργων τέχνης». Όσο για τους υπαινιγμούς που αφήνει στο έργο του «Athenes et les Grecs Modernes» (Paris 1855), ο περιηγητής E. Beule περί ακρωτηριασμού αγαλμάτων από τους Οθωμανούς λόγω της δεδομένης θρησκευτικής τους αντιθέσεως στην ανθρωπομορφική τέχνη, ο Λαμπόρντ γράφει: «Λάθος! Απέδειξα ότι οι ακρωτηριασμοί που υπαινίσσεται ο Beule, έγιναν από φανατικούς των πρώτων χριστιανικών αιώνων»[20]. Υπάρχει, βεβαίως, και η άποψη ότι οι Οθωμανοί κατέστρεψαν πολλά μνημεία.

Για να περάσουμε τώρα και στην άλλη πλευρά, αυτήν της Ευρώπης, είναι γνωστό πλέον ότι «ολόκληρη η πολιτεία της Γένοβας είναι κτισμένη από τα μάρμαρα και τους κίονες που έχουν μεταφερθεί από την Αθήνα» [21].

Ενώ ο G.Herberg, επίσης ιστοριοδίφης, αναφέρει ότι «οι Ιταλοί μετέφεραν, όπως φαίνεται, όγκο οικοδομικών υλικών από τα ανεξάντλητα αρχαιολογικά

[20] Αναρτήθηκε από Κατακόμβη στις 6:58 π.μ., Οκτώβριος 2011, Η λεηλασία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς

[21] Πάστορας Ludolph Suchen, ιστοριοδίφης

μνημεία των Αθηνών, κυρίως ωραιότατους μαρμάρινους κίονες». Τους δύο αυτούς ιστοριοδίφες επιβεβαιώνουν και οι μαρτυρίες πολλών περιηγητών του 14ου και 15ου αιώνα.

Ακολουθεί η περίοδος της Αναγέννησης, με ό,τι αυτό συνεπάγεται, με ό,τι γνωρίζουμε και ανάμεσα στα όσα συνέβησαν τα χρόνια εκείνα, έχουμε και μια καινούργια ματιά των διανοουμένων της εποχής εκείνης στα αρχαιολογικά έργα και στη μελέτη του αρχαιοελληνικού πολιτισμού. Ευγενείς, πάπες, ηγεμόνες, φυσικό ήταν να εντυπωσιασθούν από τον αρχαιοελληνικό πλούτο, δεν αρκούνται στο να τον γνωρίσουν απλά, είτε μελετώντας τον είτε επισκεπτόμενοι τον τόπο, αλλά επιδίδονται στο να οργανώνουν συστηματικές αποστολές για την αρπαγή έργων τέχνης και χειρογράφων με αντικειμενικό σκοπό, βεβαίως, την αποκόμιση κέρδους από την εκποίηση των θησαυρών που συνέλεγαν. Υπήρχαν οργανωμένα κυκλώματα υπό τη σκέπη και την ευλογία κρατών, όπως η Αγγλία, η Γαλλία και η Ολλανδία, χρησιμοποιούσαν τους διπλωματικούς υπαλλήλους, πρεσβευτές και κρατικούς υπαλλήλους, απεσταλμένους στην Υψηλή Πύλη, οι οποίοι διατηρούσαν καλές σχέσεις με τους Τούρκους τοπάρχες και ασχολούνταν με την ανασκαφή, εύρεση, φόρτωση και μεταφορά των πολυτίμων αντικειμένων στο εξωτερικό. Βεβαίως, δεν αποκλείουμε -και υπήρχε- εμπλοκή και του απλού κόσμου, ο οποίος με την ψυχολογία του υπόδουλου και την παντελή έλλειψη ανάλογης παιδείας, εμπλεκόταν στη διαδικασία της εκποίησης πολύτιμων αντικειμένων.

Κάτι που πρέπει, επίσης, να αναφέρουμε είναι το εξής: Οι Οθωμανοί εκμεταλλεύτηκαν την αρχαιολατρία των Ευρωπαίων και με μεγάλη προθυμία, έναντι βεβαίως πλούσιων ανταλλαγμάτων, παραχωρούσαν στους ξένους διπλωμάτες φιρμάνια που επέτρεπαν την ανασκαφή και τη συγκέντρωση αρχαιοτήτων.

Τον 17ο μέχρι και τον 19ο αιώνα, σε συνδυασμό με το κίνημα του «περιηγητισμού» και επειδή ήδη έχει παρέλθει το ρεύμα της Αναγέννησης και ο Διαφωτισμός είναι σε εξέλιξη, έχουμε τη στροφή του ευρωπαϊκού κόσμου στα ιδεολογικά και πολιτιστικά πρότυπα της κλασσικής αρχαιότητας. Ως αποτέλεσμα, έχουμε το αυξημένο ενδιαφέρον των ξένων για την απόκτηση ελληνικών έργων αρχαίας τέχνης. Είναι γνωστή η συλλογή του κόμη Arundel στην Αγγλία, αποτελούμενη από 53 γλυπτά, νομίσματα, σφραγιδόλιθους και επιγραφές, που τα περισσότερα κατέληξαν στο Μουσείο του Πανεπιστημίου της Οξφόρδης, τα γνωστά σήμερα Marmara Arundelliana.

Επίσης Άγγλος που δημιούργησε συλλογή ελληνικών αρχαιοτήτων ήταν ο πρίγκιπας Ερρίκος, αδελφός του Καρόλου του Ε’, που είχε στην κατοχή του δακτυλιόλιθους και νομίσματα (Κ. Σιμόπουλος, τ. Α’, σελ.133). Μετά τον θάνατό του, ο Κάρολος ανέθεσε στον ναύαρχο Κένελμ Ντίγκμπι να του φέρει και αγάλματα για να εμπλουτίσει τη συλλογή του.

Ο Ντίγκμπι ήταν αυτός που λεηλάτησε στην κυριολεξία το ιερό νησί της Δήλου. Ακολουθεί ο Βρετανός αρχαιοκάπηλος Τόμας Ρόου, πρεσβευτής του Αγγλικού Στέμματος στην Κωνσταντινούπολη. Ο Ρόου, απεσταλμένος για σύληση, και μάλιστα από τον αρχιεπίσκοπο του Καντέρμπουρυ, λεηλάτησε ξανά τη Δήλο. Επιπλέον, για λογαριασμό του κόμητα Τόμας Χάουαρντ, ο Ρόου επισκέφθηκε τους

Δελφούς. Στην αναφορά του προς τον «πελάτη» τού έγραφε μεταξύ άλλων: «Ειδικά στους Δελφούς βρίσκονται ανεκτίμητοι θησαυροί. Νομίζω πως δεν είναι δύσκολο να γίνουν έρευνες και ανασκαφές. Μαθαίνω πως πολλά αγάλματα είναι θαμμένα για να γλιτώσουν από τους Τούρκους. Νομίσματα θα προμηθευτώ από τους Εβραίους, αλλά είναι πολύ ακριβά. Έχω ένα χρυσό του Μ. Αλεξάνδρου... Απέκτησα επίσης ένα γλυπτό από το ανάκτορο του Πριάμου»[22]. Αναφέρουμε, επίσης, τον Άγγλο λόρδο Aberdeen.

Βέβαια, σε όλο αυτό παιχνίδι της αρχαιοκαπηλίας δεν θα μπορούσαν να μην εμπλακούν και οι Γάλλοι. Αναφέρουμε τον Γάλλο περιηγητή κόμη Choiseul Gouffier, ο οποίος παρότρυνε λέγοντας «πάρτε ό,τι μπορείτε να αρπάξετε από την Αθήνα…». Επίσης, ο Γάλλος πρόξενος Ζαν Ζιρό στην Αθήνα, ο οποίος αγόρασε από έναν ντόπιο κτηματία για δύο τάλαρα ένα μαρμάρινο άγαλμα.

Αναφέρουμε την αγορά από Καπουτσίνους μοναχούς, έναντι 150 τάλαρων, ολόκληρης μαρμάρινης οικοδομής των κλασσικών χρόνων, ο τεμαχισμός της οποίας και η μεταφορά των τεμαχίων αποτράπηκε μετά από παρέμβαση του Τούρκου ιεροδίκη. Η μαρμάρινη αυτή οικοδομή δεν είναι άλλη από το Μνημείο του Λυσικράτους στην Πλάκα.

Αναφέρουμε τον πρεσβευτή Φρανσουά Ολιέ και τον αββά Φουρμόν. Ο τελευταίος στο πέρασμά του δεν άφηνε τίποτα που να μην αγοράσει, έναντι πινακίου φακής, ιδιαίτερα ενεπίγραφες πλάκες και σπάνια χειρόγραφα. Το χειρότερο της δράσης του είναι πως οτιδήποτε δεν μπορούσε να μεταφέρει, το κατέστρεφε ολοκληρωτικά.

Στο παιχνίδι της αρχαιοκαπηλίας εμπλέκονται, επίσης, και οι Ιταλοί. Γνωστός μάς είναι ο Μοροζίνι, ο οποίος όχι μόνο κατέστρεψε τον Παρθενώνα το 1687 αλλά αφαίρεσε και πλήθος καλλιτεχνικών θησαυρών από τον Ναό. Ο ίδιος επίσης αφαίρεσε δύο μαρμάρινους λέοντες από το Θησείο, ένα άγαλμα του Ποσειδώνα από τον Πειραιά και ένα μαρμάρινο λέοντα που κοσμούσε το λιμάνι της πόλης. Ο γραμματέας του Σαν Γκάλλο ήταν αυτός που πήρε την κεφαλή του αγάλματος της Απτέρου Νίκης. Βεβαίως, αυτός που ξεπέρασε όλους ήταν ο Elgin, ο οποίος από το 1801-1805 αφαίρεσε τον γλυπτό διάκοσμο των μνημείων της Ακρόπολης.

Οι πληροφορίες για τη λεηλασία της πολιτισμικής μας κληρονομιάς είναι κυριολεκτικά αμέτρητες. «Η λαϊκή αντίδραση ήταν ουσιαστικά ανύπαρκτη. Μόνο λόγιοι εξέφραζαν δημόσια την αγανάκτηση και την αποστροφή τους. Πρωτοστάτης αυτών ο Αδαμάντιος Κοραής, ο οποίος επέκρινε σφόδρα την τακτική κάποιων να εμπορεύονται «από αμάθειαν και αργυρολογίαν, τους θησαυρούς και τα μαρτύρια της αρχαίας δόξης» [23].

Το 1807 και πάλι, ο Κοραής οργισμένος από τη σύληση των χειρογράφων της Πάτμου και των άλλων νησιών του Αιγαίου από τον Clarke, θα διακηρύξει ότι «μήτε χαρίζομεν, μήτε πωλούμεν πλέον τα προγονικά κτήματα». Επιπλέον, θα συντάξει 13 προτάσεις, τα μέτρα των οποίων θεωρούσε απαραίτητα για τη

---

[22] Κ. Σιμόπουλος, «Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα», τ. Α', σελ.137

[23] Αναρτήθηκε από Κατακόμβη στις 6:58 π.μ., Οκτώβριος 2011, Η λεηλασία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς

διαφύλαξη των μνημείων του λόγου και της τέχνης. Το υπόμνημά του, στο οποίο περιλαμβάνονται γενικές αρχές και μέτρα προστασίας για τις αρχαιότητες, το υποβάλλει στο Οικουμενικό Πατριαρχείο και την Ιερά Σύνοδο. Πολλές από αυτές τις αρχές, όπως για παράδειγμα η λεπτομερής καταγραφή τους σε κατάλογο και η ερμηνεία τους, εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι τις μέρες μας.

Επίσης, αξίζει να θυμηθεί κανείς τα λόγια του φωτισμένου διδασκάλου του Γένους Αθανασίου Ψαλίδα που ειπώθηκαν με αφορμή την αρπαγή και υπεξαγωγή ενός αγάλματος από τον Άγγλο υπουργό Leak: «Εσείς μάς παίρνετε τα έργα των προγόνων μας. Φυλάξτε τα καλά. Μιά μέρα θα έρθουμε να σας τα ξαναζητήσουμε»[24].

Λίγο πριν από την απελευθέρωση της Ελλάδας από τον τουρκικό ζυγό, αποκαλύπτονται από μια αρχαιολογική αποστολή τα γλυπτά του ναού της Αφαίας Αθηνάς, τα οποία σπεύδει να αγοράσει ο μετέπειτα βασιλιάς της Βαυαρίας Λουδοβίκος και αποκαλύπτονται επίσης οι πλάκες της ζωφόρου του ναού του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσσες της Φυγαλείας, τα οποία αγοράζονται από το Ηνωμένο Βασίλειο.

Παράλληλα, σπίτια Ευρωπαίων προξένων στην Αθήνα έχουν διακοσμηθεί με αρχαιολογικούς θησαυρούς και άνετα θα μπορούσαν να χαρακτηρισθούν μουσεία, και φθάνουμε στον 20ό αιώνα για να δούμε το Μητροπολιτικό Μουσείο, το Γκετύ και της Βοστώνης στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, να δημιουργούνται εκ του μηδενός με εκθέματα ελληνικά, προϊόντα αρχαιοκαπηλίας. Τότε είναι που έχουμε και την πρώτη επίσημη αντίδραση.

Το 1813 στην τουρκοκρατούμενη Αθήνα ιδρύεται η «Φιλόμουσος Εταιρία» από τους τότε προκρίτους της πόλης Ιωάννη Μαρμαροτούρη, Πέτρο Ρεβελάκη και Αλέξανδρο Χωματιανό, η «επιμέλεια των εν Αθήναις και απανταχού της Ελλάδος αρχαιοτήτων» και την ίδρυση μουσείου στο Ερεχθείο. Σκοπός των ιδρυτών ήταν «*νά ίδωσι τάς επιστήμας να επιστρέψωσι πάλιν εις το Λύκειον και την αρχαίαν Ακαδημίαν των*». Κύρια αρμοδιότητα της εταιρίας ήταν η «επιμέλεια των εν Αθήναις και απανταχού της Ελλάδος αρχαιοτήτων» και η ίδρυση μουσείου στο Ερεχθείο.

Αμέσως μετά την απελευθέρωση, με νόμους, διατάγματα, αποφάσεις κι εγκυκλίους, προσπαθούν να προστατέψουν όσο πιο αποτελεσματικά γίνεται τα μνημεία και τις αρχαιότητες, πρωτοστατούντος του αντιβασιλέα Μάουερ.

Ακολουθεί το κεφάλαιο με την ιστορικότητα της έννομης προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς και εκεί θα δούμε ότι εν τέλει ο νομοθέτης αφενός, το κράτος και ο πολίτης αφετέρου, δεν έμειναν απαθείς σε αυτήν την προσπάθεια προστασίας της πολιτιστικής κληρονομιάς.

---

[24] Αναρτήθηκε από Κατακόμβη στις 6:58 π.μ., Οκτώβριος 2011, Η λεηλασία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ

Νομικές διατάξεις για την προστασία των πολιτιστικών αγαθών

Το πρώτο συστηματικό νομικό κείμενο για την προστασία των αρχαιοτήτων είναι ο Ν.10/22.5.1834 της Αντιβασιλείας. Εμπνευστής και συντάκτης του είναι ο Μάουερ. Είναι μια νομοθεσία αξιόλογη και σχεδόν πλήρης για την εποχή της.

Ο νόμος αυτός ήταν το δίκαιο που εφαρμοζόταν έως τη δημοσίευση του ΒΧΜΣΤ/1899 «περί αρχαιοτήτων». Ο νόμος αυτός σε συνδυασμό με τους νεότερους Ν.491/1914, 2447/1920, 4823/1930, το Ν.Δ.12/16.6.1926 και τέλος ο Ν.5351/1932, ο οποίος προήλθε από την κωδικοποίηση (Π.Δ. 9/24.8.1932) όλων των προηγούμενων νόμων, ήταν αυτός που εφαρμοζόταν.

Από το 1932 και μετά βασικοί νόμοι προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς ήταν:

- Ν.5351/1932, ΦΕΚ Α.275, «περί αρχαιοτήτων». Οι διατάξεις του νόμου αυτού αφορούν την προστασία των καλλιτεχνικών και ιστορικών μνημείων, παλαιοτέρων του 1830 (άρθρο 52). Ήταν ένας νόμος που χαρακτηριζόταν για τη γενικότητά του και το πλήθος των εξαιρέσεων που προέβλεπε με αποτέλεσμα να δημιουργούνται πολλές ασάφειες και ερωτηματικά στους μελετητές.

Επειδή ο κωδικοποιημένος Νόμος 5351/1932 «Περί Αρχαιοτήτων» (προηγούμενος αρχαιολογικός νόμος) ήταν έως το 2002 το σημαντικότερο νομοθετικό κείμενο για την προστασία της ελληνικής πολιτιστικής κληρονομιάς, ας αναφέρουμε μερικά χαρακτηριστικά του.

Με το άρθρο 1 διατηρείτο η γενική αρχή της ιδιοκτησίας -που εισάχθηκε με τον νόμο ΒΧΜΣΤ΄- όλων των αρχαίων από το Κράτος, όπου και αν βρίσκονται, και καθίστατο αρμόδιο το Υπουργείο Παιδείας (τώρα Πολιτισμού) για οποιαδήποτε ενέργεια προς αναζήτηση και διάσωσή τους σε δημόσια μουσεία. Η κυριότητα του Δημοσίου επί των αρχαίων ήταν αποκλειστική και για πάντα.

Ο νόμος αναγνώριζε δικαίωμα κατοχής αρχαίων και σε ιδιώτες, η οποία, όμως, είναι κατοχή και όχι κυριότητα. Αυτό σημαίνει ότι ο ιδιώτης έχει υποχρέωση φύλαξης του αρχαίου, έχει δικαίωμα μεταβίβασης του αρχαίου εν ζωή ή λόγω θανάτου, πάντα, όμως, παρακολουθείται από το κράτος.

Έχοντας υπ’ όψιν του τις αδυναμίες του Δημοσίου, ο νομοθέτης του 1932 δημιούργησε μία νέα κατηγορία αγοραστών αρχαίων, θεσμοθετώντας την άδεια ιδιώτη συλλέκτη αρχαίων και αυτό γιατί η κυβέρνηση του 1932 έκρινε ότι ο καταρτισμός ιδιωτικών αρχαιολογικών συλλογών θα συνέβαλε στην καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας, κάτι που δυστυχώς δεν επαληθεύτηκε. Οφείλουμε πάντως να αναγνωρίσουμε ότι το σκεπτικό ήταν σωστό ότι δηλαδή οι αυστηρές διατάξεις του νόμου ΒΧΜΣΤ΄, που απαγόρευαν τη συλλογή ή κατοχή αξιόλογων αρχαίων από ιδιώτες, συντέλεσαν στην απόκρυψη και φυγάδευση αρχαίων στο εξωτερικό.

Τέλος, αμφιλεγόμενο ήταν το άρθρο 53 του νόμου, το οποίο επέτρεπε στο Δημόσιο την πώληση ή την ανταλλαγή αρχαίων που κρίνονται «άχρηστα» για τα μουσεία και τις μικρότερες αρχαιολογικές υπηρεσίες.

Διατάξεις για την προστασία των έργων βυζαντινής, μεσαιωνικής και χριστιανικής τέχνης, παλαιοτέρων του 1830 περιλαμβάνονται επίσης στον Ν. 401/1830 και Ν.2674/1921.

- Ν.1469/1950, ΦΕΚ Α 169, «περί προστασίας ειδικής κατηγορίας οικοδομημάτων και έργων τέχνης, μεταγενεστέρων του 1830».
  Ο νόμος αυτός έκρινε ότι και τα νεότερα έργα και γενικά πολιτιστικά αγαθά είναι άξια προστασίας. Με την επισήμανση αυτή προστατεύονται τόποι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, οικοδομήματα ή μνημεία, έργα τέχνης, ιστορικά κτίσματα και ιστορικοί τόποι, όλα μεταγενέστερα του 1830.

Επιπλέον, διατάξεις για την προστασία αγαθών της πολιτιστικής κληρονομιάς περιλαμβάνονται στους

- Ν.150/1986 «για την προστασία του περιβάλλοντος»
- Ν.947/1979 «περί οικιστικών περιοχών»
- Ν.1337/1983 «για την επέκταση πολεοδομικών σχεδίων»
- Ν.2300/1995 «για τη μεταφορά του συντελεστή δόμησης»
- Ν.1577/1985 (ΓΟΚ) και αφορά τους παραδοσιακούς οικισμούς και τα διατηρητέα κτήρια.

Να σημειωθεί ότι μέχρι την ψήφιση του Ν.3028/2002 υπάρχει μια σειρά ειδικών νομοθετημάτων που αφορούν μεγάλα έργα υποδομής και αντιμετωπίζουν το θέμα προστασίας των μνημείων κατά τη διενέργεια κατασκευαστικών εργασιών.

Επίσης, για την προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς έχουμε σωρεία Διεθνών Συμβάσεων, Συστάσεις Διεθνών Οργανισμών και Κανόνες Κοινωνικού Δικαίου.

Οι σημαντικότερες Συμβάσεις είναι:

1. **Διεθνής Σύμβαση της Χάγης**, (14.5.1954) «για την προστασία των Πολιτιστικών Αγαθών εις περίπτωσιν ενόπλου συρράξεως». Έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με τον Ν.1114/1981.

2. **Διεθνής Σύμβαση των Παρισίων** (17.11.1970) «αφορώσα εις τα ληφθησόμενα μέτρα διά την απαγόρευσιν και παρεμπόδισιν της παρανόμου εισαγωγής, εξαγωγής και μεταβιβάσεως της κυριότητας των πολιτιστικών αγαθών». Έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με τον Ν.1103/1980.

3. **Διεθνής Σύμβαση των Παρισίων** (23.11.1972) «για την προστασίαν της παγκοσμίου Πολιτιστικής και Φυσικής Κληρονομιάς». Με τη σύμβαση αυτή συστήθηκε και η Επιτροπή για την Παγκόσμια Κληρονομιά, η οποία και ανέλαβε τη σύνταξη του Καταλόγου της Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με τον Ν.1126/1981.

4. **Ευρωπαϊκή Σύμβαση της Γρανάδα** (3.10.1985) «για την προστασία της Αρχιτεκτονικης Κληρονομιάς της Ευρώπης». Έχει κυρωθεί από την Ελλάδα με τον Ν. 2039/1992.
5. **Σύσταση της Unesco** (15/16.11.1989) «για τη διαφύλαξη του Παραδοσιακού και του Λαϊκού Πολιτισμού». Αφορά δηλαδή την προστασία της παράδοσης του συνόλου των δημιουργιών μιας πολιτιστικής κοινότητας, όπως αυτές μεταδόθηκαν προφορικά, με τη μίμηση ή με άλλα μέσα, και διαδόθηκαν μέσω της γλώσσας, της λογοτεχνίας, της μουσικής, του χορού, παιχνιδιών, μυθολογίας, έθιμα, χειροτεχνήματα, αρχιτεκτονική κ.λπ. Μιλάμε δηλαδή για την περιγραφή της Άυλης Πολιτιστικής Κληρονομιάς. Κυρώθηκε από την Ελλάδα με τον Ν. 352/2006.

6. **Νόμος 3028/2002**. Η πρακτική έδειξε ότι ναι μεν από το 1834 και μετά η ελληνική νομοθεσία ήταν αρκετά επαρκής παρά τις αντινομίες, τα κενά και τις ασάφειες που υπήρχαν, αλλά πολύ περισσότερο η δημιουργία νέων κοινωνικών αναγκών, οι σύγχρονες αντιλήψεις και η ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας έδειξαν εγγενείς αδυναμίες που έπρεπε να καλυφθούν.

   Έτσι καταλήξαμε στη δημιουργία, ως επιτακτική πλέον ανάγκη, ενός νέου νόμου, του Νόμου 3028/2002, ο οποίος είναι και ισχύει.

   Πέραν όλων των άλλων λεπτομερών ρυθμίσεών του, οφείλουμε να επισημάνουμε και ορισμένες καινοτομίες του όπως:

- Στην έννοια των πολιτιστικών αγαθών έχουν υπαχθεί όχι μόνο τα ενσώματα και εμπράγματα αλλά και τα άυλα πολιτιστικά αγαθά.
- Η υποδιαίρεση σε χρονιές περιόδους με ιστορική διαδρομή της προστασίας των μνημείων. Ακίνητα αρχαία μνημεία έως το 1830 και κινητά αρχαία μνημεία έως το 1830, εφόσον είναι ευρήματα ανασκαφών ή άλλης αρχαιολογικής έρευνας, προστατεύονται από τον νόμο απευθείας, χωρίς να απαιτείται άδεια ή πράξη οποιασδήποτε διοικητικής αρχής.
- Ο Νόμος κάνει μια εξαιρετικά αναλυτική διαδικασία χαρακτηρισμού των μνημείων, έτσι ώστε ο πολίτης να γνωρίζει ακριβώς πλέον ποια είναι η διαδικασία χαρακτηρισμού.
- Στο άρθρο 51 του Νόμου προβλέπεται η συγκρότηση Συμβουλίου Μουσείων και η αρμοδιότητά του είναι η χάραξη μιας μουσειακής πολιτικής αφενός και αφετέρου η παρακολούθηση της τήρησης της εφαρμογής των διατάξεων περί μουσείων.

7. Τέλος, για μια ακόμη φορά, αναφέρουμε τη συνταγματική κατοχύρωση της Προστασίας της Πολιτιστικής Κληρονομιάς, όπως αυτή προβλέπεται από τις Διατάξεις:

- **Άρθρο 18 παρ.1** του Συντάγματος, όπου με ειδικό νόμο ρυθμίζονται τα σχετικά με την ιδιοκτησία και τη διάθεση των αρχαιολογικών χώρων και

θησαυρών. «ειδικοί νόμοι ρυθμίζουν τα σχετικά με την ιδιοκτησία και τη διάθεση των μεταλλείων ορυχείων, σπηλαίων αρχαιολογικών χώρων και θησαυρών, ιαματικών, ρεόντων και υπογείων υδάτων και γενικά του υπόγειου πλούτου».

- **Άρθρο 2 παρ.1** του Συντάγματος, όπου «η προστασία του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξή του το κράτος έχει υποχρέωση να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά ή κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της αειφορίας...».
- **Άρθρο 24 παρ.6**, «τα μνημεία, οι παραδοσιακές περιοχές και τα παραδοσιακά στοιχεία προστατεύονται από το κράτος. Νόμος θα ορίσει τα αναγκαία, για την πραγματοποίηση της προστασίας αυτής, περιοριστικά μέτρα της ιδιοκτησίας, καθώς και τον τρόπο αποζημίωσης των ιδιοκτητών».

Ανακεφαλαιώνοντας, καταλήγουμε στο ό,τι ο Νόμος 3028/2002, κινούμενος στα όρια που διαγράφονται από το Σύνταγμα και από τις κυρωμένες διεθνείς συμβάσεις που έγιναν νόμοι στην Ελλάδα, λαμβάνοντας υπόψη και τη νομολογία, παρέχει κάλυψη ως προς την περιγραφή και προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

3. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Όπως τονίσαμε στην αρχή της παρούσας εργασίας, τα πολιτιστικά τοπία δεν είναι τίποτα λιγότερο από μια συνεχής επαφή της φύσης και του πολιτισμού, είναι μια συνεχής αλληλεξάρτηση ανθρώπων και κοινωνικών δομών. Η UNESCO ορίζει τα πολιτιστικά τοπία ως γεωγραφικές περιοχές, οι οποίες αντιπροσωπεύουν το συνδυασμένο έργο της φύσης και του ανθρώπου. Απεικονίζουν την εξέλιξη της ανθρώπινης κοινωνίας κατά την πάροδο του χρόνου, υπό την επίδραση των φυσικών περιορισμών ή δυνατοτήτων που παρουσιάζει το φυσικό τους περιβάλλον, αλλά και διαδοχικών κοινωνικών, οικονομικών και πολιτιστικών δυνάμεων, τόσο εξωτερικών όσο και εσωτερικών.

Τα πολιτιστικά τοπία είναι ζωντανά τοπία, που περικλείουν τις αξίες των ανθρώπων που τα διαμόρφωσαν και ζουν ακόμη σε αυτά και το σημαντικό είναι ότι ο πολιτισμός εξακολουθεί να είναι η δύναμη που τα διαμορφώνει, εμπλουτίζοντάς τα με υλικά ή άυλα πολιτιστικά και ιστορικά στοιχεία που έχουν ως αντικείμενο τις ανθρώπινες σχέσεις και τις σχέσεις τους με το συγκεκριμένο τοπίο. Κρίσιμο ζήτημα είναι πώς ορίζονται τα όρια μεταξύ του πολιτιστικού και του φυσικού τοπίου και πότε ένα φυσικό τοπίο μετατρέπεται και σε πολιτιστικό τοπίο. Θεωρούμε σημαντικά τα τοπία εκείνα που βοηθούν στην κατανόηση του παρελθόντος ή εμπλουτίζουν το παρόν και θεωρείται ότι θα έχουν αξία για τις μελλοντικές γενεές. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο το πολιτιστικό τοπίο θεωρείται δυναμικό σύστημα που διαμορφώνεται μέσω δύο διαφορετικών αλλά διασυνδεμένων διαδικασιών: μιας φυσικής διαδικασίας ανάπτυξης και αλλαγής όλων των στοιχείων του τοπίου, και μιας κοινωνικής και ιστορικής διαδικασίας που «επιβάλλεται» στο τοπίο με διάφορους τρόπους.

Σύμφωνα με έναν μύθο μας, που αφορά την κοσμογονία, από την ένωση του Άρη με την Αφροδίτη γεννήθηκε η Αρμονία. Αυτές οι αντίθετες μεταξύ τους δυνάμεις (Άρης, θεός του πολέμου, και Αφροδίτη, θεά της ομορφιάς) γέννησαν λοιπόν την αρμονία, την ισορροπία, το μέτρο. Ο αρχαίος άνθρωπος γνωρίζει πολύ καλά τους νόμους του σύμπαντος και της φύσης, γνωρίζει πολύ καλά ότι αν αυτή η ισορροπία ανατραπεί, μετατρέπεται σε δύναμη καταστροφική. Η αγάπη για το μέτρο, η αντίληψη για την ύβρη, την υπερβολή, την απόκλιση από την φυσική τάξη με την συνεπαγόμενη τιμωρία από τον θεό, η επιθυμία του *κατ' αρετήν ζην*, είναι εκφράσεις μιας βαθύτατης φιλοσοφικής πεποίθησης ότι η φύση με το μέτρο και την πειθαρχία της αποτελεί πρότυπο συμπεριφοράς για τον άνθρωπο.

Ο Δ. Πικιώνης, αρχιτέκτονας και ακαδημαϊκός, μερικές δεκαετίες πριν, αναφέρει ότι αυτή η καταστροφή των ισορροπιών, αυτή η απώλεια του μέτρου θεωρείται «Ύβρις και Γαίας Ατίμωσης», όπως χαρακτηριστικά υποστηρίζει. Αυτή η ατίμωση της γης δεν είναι τίποτε άλλο από την ανατροπή και την αλλοίωση των σχημάτων, την παραμόρφωση της εικόνας και των περιγραμμάτων του τοπίου, την απώλεια της ιστορικής μνήμης, την καταστροφή του φυσικού και του πολιτιστικού περιβάλλοντος, των μνημείων, των αρχαιολογικών χώρων, των ιστορικών τόπων. Επομένως, Φύση, Πολιτισμός, Ιστορία, φυσικό και πολιτιστικό Περιβάλλον είναι

τέσσερις αλληλένδετες έννοιες που βρίσκονται σε μια συνεχή διαλεκτική σχέση, αρνητική ή θετική.

Όλες αυτές οι σκέψεις, όλοι αυτοί οι προβληματισμοί και τέλος το καταστάλαγμα των εννοιών οδήγησαν δύο χρόνια πριν από την έκδοση τού Ν. 3028/02, τον Οκτώβρη του 2000, τα κράτη-μέλη του Συμβουλίου της Ευρώπης να υπογράψουν στη Φλωρεντία τη Σύμβαση του Τοπίου, η οποία κυρώθηκε το 2010 από την Ελληνική Βουλή και αποτελεί τον Ν. 3827. Σύμφωνα με τη Σύμβαση, «κάθε μέρος αναλαμβάνει να αναγνωρίζει νομικά τα τοπία ως απαραίτητο συστατικό στοιχείο του ανθρώπινου περιβάλλοντος, ως έκφραση της ποικιλίας της κοινής πολιτιστικής και φυσικής κληρονομιάς τους, και ως θεμέλιο της ταυτότητάς τους». Είναι σαφές ότι αναφέρεται στα πολιτιστικά τοπία. Χωρίς την ανθρώπινη δραστηριότητα το πολιτιστικό τοπίο δεν υπάρχει. Θα ήταν όμορφο να φανταστούμε ότι το πολιτιστικό τοπίο είναι απλώς προβολή πάνω στο έδαφος της κοινωνικής ιεράρχησης, των διαμαχών, της γνώσης, των διανοητικών παραστάσεων του κοινωνικού συνόλου που δρα, οικειοποιείται και εν τέλει «τακτοποιεί» το τοπίο. Συγκεκριμένα, τα στοιχεία που συνθέτουν ένα τοπίο παραπέμπουν στην ιστορία των κοινωνικών ανταγωνισμών, των εντάσεων και διαμαχών που γνώρισαν οι εντόπιες κοινωνίες. Και έτσι φτάνουμε στο σήμερα, μια εποχή με διαφορετική θεώρηση των αξιών, οι περισσότερες εκ των οποίων έλκονται από σύγχρονες αρχές τις οικονομίας και από μια αδυσώπητη ανάγκη για καταναλωτισμό. Ο άνθρωπος σιγά σιγά απομακρύνθηκε από την ιδέα συμφιλίωσης με τον τόπο του, κακοποίησε το τοπίο, την ιστορία του και πολύ περισσότερο έπαυσε να τον απασχολεί η ταυτότητά του. Λανθασμένες επιλογές, τραγικά αποτελέσματα.

Προβάλλουμε, λοιπόν, την ψυχή μας σε ό,τι διαθέτει ο τόπος μας, μέσα από τις κορυφογραμμές του Μαινάλου, ρεματιές, φαράγγια, ερείπια, ανθρώπους, μνήμες και αναμνήσεις. Ας αναδιαμορφώσουμε το τοπίο μας όπως συνεχώς μας αναδιαμορφώνει και αυτό. Είναι ένα σκληρό, αυστηρό τοπίο που στη διάρκεια της ύπαρξής του παίδευσε και εκπαίδευσε σκληροτράχηλους χαρακτήρες. Το ίδιο όπως το έμψυχο υλικό του διαμόρφωσε το συγκεκριμένο τοπίο ανάλογα με τις ανάγκες και την ιδεολογία που είχε. Ανάλογα εν τέλει με την κουλτούρα που είχε και τον τρόπο που τη βίωσε.

Σε κάθε περίπτωση, όμως, ας έχουμε στο μυαλό μας ότι το τοπίο δεν είναι μόνο αυτό που βλέπουμε. Ανάλογα με ό,τι προσλαμβάνουμε και επεξεργαζόμαστε ως εικόνες, ανάλογα με τα βιώματά μας, την εκπαίδευσή μας, τις εμπειρίες και την ηλικία μας, την προσοχή, τη διάθεση, τοπίο είναι και ο τρόπος που το ερμηνεύουμε. Υπάρχει συνέχεια στη ροή του τόπου, του χρόνου και του φωτός. Αυτή η συνέχεια σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά του τοπίου είναι αυτά που ορίζουν τη διαφορετικότητά του, επομένως, είναι αυτά που ορίζουν την ταυτότητά του. Και, επιπλέον, το σπουδαιότερο, το τοπίο είναι αυτό που εν τέλει αντανακλά τη συλλογική και ατομική μνήμη, είναι ο ζωντανός κρίκος σε αυτό που ήμασταν και σε ό,τι έχουμε γίνει. Εδώ είναι και ο κίνδυνος απογοήτευσης, όταν κάποια στιγμή συνειδητοποιήσουμε ότι το τοπίο μας, αυτό που κουβαλάμε μέσα μας, διαφέρει από το πραγματικό. Το τοπίο είναι ο εγκλωβισμός ή η απελευθέρωσή

μας. Οι παιδικές μας αναμνήσεις δένονται με τόπους και τοπία, κωδικοποιούνται, μετασχηματίζονται και σε ανύποπτο χρόνο ανασύρονται.

Τέλος, είναι σημαντικό επομένως να καταλάβουμε σε ό,τι αφορά το δικό μας πολιτιστικό τοπίο, το τοπίο της Ελάτης, ότι αυτό που απαιτείται είναι συστηματική καταγραφή του συγκεκριμένου τοπίου, μια καταγραφή που θα είναι δηλωτική του χαρακτήρα του, θα το προσδιορίζει και θα το εντοπίζει, μια καταγραφή που συγχρόνως θα αξιολογεί όλα τα στοιχεία που λαμβάνονται υπόψη για τον χαρακτηρισμό του. Θα πρέπει να μας γίνει συνείδηση ότι απλά ποιοτικό τοπίο, τοπίο που να έχει ταυτότητα και να είναι πολιτιστικό τοπίο, είναι αυτό που διαθέτει εντοπιότητα, είναι δηλαδή το δικό μας, το μοναδικό, το αυθεντικό τοπίο. Είναι αυτό το τοπίο που συνεχώς και με διάφορους τρόπους συνδιαλέγεται με το ανθρώπινο στοιχείο, τους κατοίκους του και τους καταγομένους από την Ελάτη και αποτελεί ένα συνεκτικό στοιχείο μνήμης της ιστορικής ύπαρξής του.

Τα νέα αυτά δεδομένα, όπως έχουν διαμορφωθεί, αναδεικνύουν μια νέα οπτική θεώρησης του τόπου και ένα καινούργιο μοντέλο διαχείρισης, στο οποίο θα υπάρχει κοινή κοινωνική ευθύνη όλων των φορέων με ισότιμη συμμετοχή και προσφορά.

Έχοντας αυτό υπόψη θα πρέπει να τεθούν οι παρακάτω στόχοι:

α) καταγραφή του χώρου και δημιουργία νέας βάσης δεδομένων, **β)** εξέταση της νομοθεσίας και νομική κατοχύρωση της περιοχής, **γ)** καταγραφή όλων των φορέων, ιδιωτικών και δημοσίων, που δραστηριοποιούνται στην περιοχή και ενημέρωση του κοινού, **δ)** εξασφάλιση προσβασιμότητας στην περιοχή, **ε)** συμμετοχή και προσφορά των κατοίκων, **στ)** φύλαξη και προστασία, **ζ)** υποβολή προτάσεων, μελετών.

Προπάντων, αυτοί που θα πρέπει να κατανοήσουν, να συναινέσουν και να δραστηριοποιηθούν είναι τα μέλη της τοπικής κοινωνίας, δηλαδή οι κάτοικοι.

Η ιστορία του τόπου είναι συνεχώς παρούσα μέσα από τα ερείπια ναών, της εκκλησίας του χωριού, πηγών, βρυσών, που σε συνδυασμό με το τοπίο αποτελούν την ομορφιά του. Στην εποχή μας, η διατήρηση αυτών των αξιών είναι επιτακτική, καθώς εξασφαλίζει την ιδιαίτερη ταυτότητα του τόπου μας. Εν τέλει, είναι αξίες για τον τόπο μας, είναι η παρακαταθήκη για τους επόμενους και είναι χρέος μας η διαφύλαξή τους. Και ας μη μας διαφεύγει ότι το νομικό πλαίσιο μάς καλύπτει απόλυτα, αρκεί ως κοινωνία και πολιτεία να το εφαρμόσουμε.

Πρακτικά και εν κατακλείδι αναφέρω ότι υπάρχει η Διεύθυνση Προστασίας και Αναστήλωσης Νεότερων και Σύγχρονων Μνημείων που είναι αρμόδια για την προστασία και την αναστήλωση των μνημείων μεταγενέστερων του 1830, τα οποία φέρουν αυτόν τον χαρακτηρισμό λόγω της αρχιτεκτονικής, πολεοδομικής, κοινωνικής, εθνολογικής, λαογραφικής, τεχνικής, βιομηχανικής ή εν γένει ιστορικής, καλλιτεχνικής ή επιστημονικής σημασίας τους (Ν. 3028/2002, Άρθρο 6, 1β,γ) αλλά θεωρώ ότι βαρύνουσα σημασία έχει η ενθάρρυνση της συμμετοχής των πολιτών, με τη θεσμοθέτηση κατάλληλων μηχανισμών, στη διατήρηση και ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς, λαμβανομένου υπόψη ότι η συναίνεση και συμμετοχή της κοινωνίας ενισχύει τη νομιμοποίηση -και κατ' επέκταση και την αποτελεσματικότητα- της αντίστοιχης δημόσιας πολιτικής.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

Beule E., «Athenes et les Grecs Modernes», Paris 1855

Giaccardi G., Rapport Italien, σε: La protection des biensculturelles

Gombrich E., «Το χρονικό της τέχνης», Μορφωτικό Ίδρυμα Εθνικής Τραπέζης, 2η ελληνική έκδοση (Μετάφραση από τη 16η αγγλική έκδοση), Αθήνα 1998

http://ayla.culture.gr

Ζακ Λε Γκόφ, «Ιστορία και Μνήμη», εκδόσεις Νεφέλη, 1998

Καρακώστας Ι., «Δίκαιο και περιβάλλον», εκδόσεις Σάκκουλα, 2000

Κατακόμβη, Οκτώβριος 2011, Η λεηλασία της ελληνικής πολιτισμικής κληρονομιάς

ΝΟΜΟΣ 3028/2002, ΦΕΚ Α 153/28.6.2002

Σιμόπουλος Κ., «Ξένοι ταξιδιώτες στην Ελλάδα», τόμος Α΄, εκδόσεις Πιρόγα, 2007

ΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

ΣΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΟΡΟΥΣ ΜΑΙΝΑΛΟ

ΤΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

ΦΩΤΗΣ ΠΑΝΤ. ΠΑΠΑΧΑΤΖΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος **117**
Εισαγωγή
Ο χώρος 119
Το αρχειακό υλικό 121
Προσέγγιση του αρχειακού υλικού και μεθοδολογία 125
Διάταξη της ύλης 129

ΜΕΡΟΣ Α΄
Τα εδαφικά όρια των οικισμών, μια ιστορική αναδρομή **130**
Οι «Όροι» της Αρχαιότητας 130
Οριοθετήσεις Μονών στη χερσόνησο του Αγίου Όρους 133
Η περίοδος της Οθωμανικής κυριαρχίας 136
1. Η κοινοτική αυτοδιοίκηση 137
2. Το γαιοκτητικό καθεστώς 140
3. Η εξέλιξη του πληθυσμού των παραμαινάλιων χωριών 144
Κοινοτικά όρια και διευθετήσεις διαφορών κατά την Οθωμανική περίοδο 147
Δύο έγγραφα εξακρίβωσης κοινοτικών ορίων 148
Η περίοδος από την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους έως το 1912 155
Ο νόμος ΔΝΖ΄του έτους 1912 και οι τροποποιήσεις του μέχρι τις μέρες μας 162
Ο νόμος ΔΝΖ΄του 1912 162
Η εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ΄- Αναγνώριση κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας 165
Νομοθετικό Διάταγμα της 27-10-1927 166
Νόμος 4759 της 23ης Μαΐου 1930 167
Νόμος 6429 του 1934 168
Νομοθετικό Διάταγμα 2888 του 1954 170
Νομοθετικό Διάταγμα 3777 του 1957 173
Προεδρικό Διάταγμα 323 της 31ης Μαΐου 1989 175
Νόμος 3463 του 2006 176

ΜΕΡΟΣ Β΄
Τα διοικητικά όρια **178**
Χάρτης Μαινάλου συνολικός 180
1. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Νυμφασίας (Γρανίτσας) 183
2. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Λάστας 186
3. Όρια κοινοτήτων Νυμφασίας (Γρανίτσας) - Βλαχέρνας 188
4. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Δάρα 195
5. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Βλαχέρνας 199
6. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου 205
7. Όρια κοινοτήτων Βλαχέρνας - Λεβιδίου 212
8. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Μαγουλιάνων 216

9. Όρια κοινοτήτων Σιμιάδων - Αλωνίσταινας (περιφέρεια Καρδαρά) 220
10. Όρια κοινοτήτων Καρδαρά - Σιμιάδων 234
11. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Κάψια 238
12. Όρια κοινοτήτων Κάψια - Ροεινού 242
13. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Ροεινού 252
14. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Καρδαρά 255
15. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Πιάνας 268
16. Όρια κοινοτήτων Ροεινού - Πιάνας 271
17. Όρια κοινοτήτων Ροεινού - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών) 276
18. Όρια κοινοτήτων Περθωρίου - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών) 277
19. Όρια κοινοτήτων Περθωρίου - Ροεινού 280
20. Όρια κοινοτήτων Μαινάλου - Τσελεπάκου (περιφέρειες Τσελεπάκου και Δαβιών) 281
21. Όρια κοινοτήτων Μαινάλου - Μερκοβουνίου 282
22. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Λεβιδίου 283
23. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Βυτίνας 290
24. Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου (περιφέρειες Πυργακίου και Γαρζενίκου) 301
25. Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Ράδου 307
26. Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Ράδου 312
27. Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Στεμνίτσας 314
28. Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Πυργακίου 323
29. Όρια των περιφερειών Λιμποβισίου και Αρκουδορρέματος 346
30. Όρια κοινοτήτων Πυργακίου (περιφέρειες Γαρζενίκου και Νεμνίτσας) - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) έτους 1914 και κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνας έτους 1963 351
31. Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) έτους 1914 και κοινοτήτων Πιάνας - Στεμνίτσας έτους 1970 358
32. Όρια κοινοτήτων Πιάνας - Τσελεπάκου (περιφέρειες Τσελεπάκου, Δαβιών και Αρκουδορρέματος) 363
33. Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Τσελεπάκου (περιφέρειες Αρκουδορρέματος και Μαντέικων) 368
34. Όρια κοινοτήτων Πιάνας - Χρυσοβιτσίου 374
35. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας) 396
36. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Πυργακίου και Ι.Μ. Αγίων Θεοδώρων 399
37. Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου έτους 1914 405
38. Όρια κοινοτήτων Ράδου - Ζυγοβιστίου 410
39. Όρια κοινοτήτων Ράδου - Στεμνίτσας έτους 1970 411
40. Όρια κοινοτήτων Δημητσάνας - Ζυγοβιστίου 412
41. Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσας έτους 1914 και Σύρνας - Λυκοχίων έτους 1962 417
42. Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Σύρνας 423
43. Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων 424

44. Όρια κοινοτήτων Λάστας - Μαγουλιάνων 429
45. Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου 430
46. Όρια κοινοτήτων Βαλτεσινίκου - Λαγκαδίων 434

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Τα κείμενα των εγγράφων

1. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Νυμφασίας (Γρανίτσας) 436
2. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Λάστας 437
3. Όρια κοινοτήτων Νυμφασίας (Γρανίτσας) - Βλαχέρνας 438
4. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Δάρα 442
5. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Βλαχέρνας 446
6. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου 449
7. Όρια κοινοτήτων Βλαχέρνας - Λεβιδίου 451
8. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Μαγουλιάνων 455
9. Όρια κοινοτήτων Σιμιάδων - Αλωνίσταινας (περιφέρεια Καρδαρά) 458
10. Όρια κοινοτήτων Καρδαρά - Σιμιάδων 459
11. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Κάψια 462
12. Όρια κοινοτήτων Κάψια - Ροεινού 464
13. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Ροεινού 471
14. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Καρδαρά 471
15. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Πιάνας 480
16. Όρια κοινοτήτων Ροεινού - Πιάνας 483
17. Όρια κοινοτήτων Ροεινού - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών) 488
18. Όρια κοινοτήτων Περθωρίου - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών) 489
19. Όρια κοινοτήτων Περθωρίου - Ροεινού 491
20. Όρια κοινοτήτων Μαινάλου - Τσελεπάκου (περιφέρειες Τσελεπάκου και Δαβιών) 492
21. Όρια κοινοτήτων Μαινάλου - Μερκοβουνίου 493
22. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Λεβιδίου 495
23. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Βυτίνας 498
24. Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου (περιφέρειες Πυργακίου και Γαρζενίκου) 506
25. Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Ράδου 509
26. Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Ράδου 510
27. Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Στεμνίτσας 512
28. Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Πυργακίου 518
30. Όρια κοινοτήτων Πυργακίου (περιφέρειες Γαρζενίκου και Νεμνίτσας) - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) έτους 1914 και κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνας, έτους 1963 523
31. Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) έτους 1914 και κοινοτήτων Πιάνας - Στεμνίτσας έτους 1970 525
32. Όρια κοινοτήτων Πιάνας - Τσελεπάκου (περιφέρειες Τσελεπάκου, Δαβιών και Αρκουδορρέματος) 526
33. Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Τσελεπάκου (περιφέρειες

Αρκουδορρέματος και Μαντέικων) 527
34. Όρια κοινοτήτων Πιάνας - Χρυσοβιτσίου 529
35. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας) 558
36. Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Πυργακίου και Ι.Μ. Αγίων Θεοδώρων 558
37. Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου έτους 1914 561
38. Όρια κοινοτήτων Ράδου - Ζυγοβιστίου 564
39. Όρια κοινοτήτων Ράδου - Στεμνίτσας έτους 1970 565
41. Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσας έτους 1914
και Σύρνας - Λυκοχίων έτους 1962 566
42. Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Σύρνας 570
43. Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων 572
44. Όρια κοινοτήτων Λάστας - Μαγουλιάνων 575
45. Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου 576
46. Όρια κοινοτήτων Βαλτεσινίκου - Λαγκαδίων 578

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2
Τα σχετικά με τις οριοθετήσεις άρθρα Νόμων και Διαταγμάτων 581

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3
Πίνακας με τον πληθυσμό των παραμαινάλιων χωριών 600

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ **604**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η εργασία αυτή σκοπό έχει να καταγράψει και να αποτυπώσει στον χάρτη τα εδαφικά όρια των οικισμών, των κοινοτήτων του ορεινού όγκου του Μαινάλου και τις τυχόν μεταβολές τους στο πέρασμα του χρόνου. Εντάσσεται στο πλαίσιο ενδιαφέροντος και προσπάθειας καταγραφής, όσο γίνεται συστηματικότερα, της υλικής και άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς του δικού μας μικρού χώρου, της Ελάτης -ή Γαρζενίκου παλιότερα-, ενός οικισμού στο εσωτερικό του ορεινού και πυκνά δασωμένου όγκου του όρους Μαίναλο.

Σημείο αναφοράς της εργασίας αυτής είναι η δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα και συγκεκριμένα το 1912, όταν συγκροτήθηκαν θεσμικά με τον νόμο ΔΝΖ΄ (4057) οι κοινότητες. Και σε εφαρμογή των διατάξεων του νόμου εκείνου, σύντομα, από τον Αύγουστο του 1914, ξεκίνησε και η οριοθέτηση των εδαφικών περιφερειών των νεοσύστατων κοινοτήτων. Από τότε μέχρι τις μέρες μας, ακολούθησαν μεταβολές και αναθεωρήσεις των αρχικών αυτών οριοθετήσεων, τις οποίες παρακολουθούμε μέσα από διαθέσιμα έγγραφα, εκθέσεις πρωτοβάθμιων επιτροπών, αποφάσεις και προσφυγές των κοινοτικών συμβουλίων, αποφάσεις Διοικητικών Δικαστηρίων, του Συμβουλίου της Επικρατείας κ.λπ.

Για μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα, γίνεται και μια συνοπτική αναφορά στις προηγούμενες χρονικές περιόδους, τους αιώνες δηλαδή της Οθωμανικής κυριαρχίας και τα χρόνια από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους έως το 1912. Η αναγνώριση περιφερειών στις κοινότητες και η οριοθέτησή τους δεν είναι ένα φαινόμενο που έχει την αρχή του το 1912 αλλά πηγαίνει πολύ πίσω στο παρελθόν. Και οι εδαφικές διαιρέσεις, όπως έγιναν περί το 1914, μας δείχνουν μέσα από άμεσες και έμμεσες αναφορές και την πραγματικότητα κατά τις προηγούμενες ιστορικές περιόδους. Η εξέταση του καθεστώτος των κοινοτικών ορίων διαχρονικά, μας βοηθά να κατανοήσουμε καλύτερα τη φύση και τη λειτουργία των κοινοτήτων, που αποτελούσε το στοιχειώδες κύτταρο αυτοδιοίκησης και κοινωνικής οργάνωσης και κατά την προεπαναστατική περίοδο.

Βασική πηγή πληροφοριών για την έρευνα αυτή είναι το αρχειακό υλικό που βρίσκεται στην υπηρεσία Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου - Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής λειτουργίας - Διεύθυνση Διοίκησης - Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων Τρίπολης.

Ιδιαίτερα ευχαριστώ τον προϊστάμενο του τμήματος Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων Τρίπολης κ. Βασίλειο Κωστόπουλο και την υπάλληλο κα Αικατερίνη Καραγιάννη που με βοήθησαν στην έρευνά μου. Πρέπει, επίσης, να ευχαριστήσω και τους κ. Βασίλη Πιτερό, πρώην κοινοτάρχη Καρδαρά, κα Γεωργία Παν. Πιτερού από τον Καρδαρά, κ. Δημήτρη Γεωργακόπουλο από του Ράδου, κ. Αθανάσιο Λαμπρόπουλο από τη Βυτίνα, κ. Κώστα Παπαδημητρίου από το Πυργάκι, κ. Λεωνίδα Ζαφειρόπουλο από το Βαλτεσινίκο, τους κυρίους Νίκο Αποστολόπουλο και Δημήτρη Τσέκο από τη Βλαχέρνα, τους κυρίους Γιάννη Παπαδόπουλο, Χριστόφορο Βλάχο και Γιάννη Πραχαλιά από το Χρυσοβίτσι, τον κ. Γιάννη Κουρέτα από τα Λυκόχια, τον κ. Γιώργο Τριάντο από την Κάτω Δαβιά, τους κυρίους Παρασκευά Παπαγιαννόπουλο και Θεόδωρο Ξιάρχο από την Αλωνίσταινα, τους

κυρίους Κώστα Καρατασάκη και Παναγιώτη Κατσίγιαννη από τη Νυμφασία, την κα Ματίνα Γκουζιούλη και τον κ. Κώστα Γεωργακόπουλο από την Πιάνα, τον κ. Γρηγόρη Σκαρμέα από το Ζυγοβίστι και τον κ. Θωμά Σαρακινιώτη από τη Στεμνίτσα, όπως και αρκετούς άλλους κυρίους από το ίδιο χωριό (των οποίων τα ονόματα δεν σημείωσα) που με βοήθησαν να τοποθετήσω με ακρίβεια αρκετά τοπωνύμια, μισοξεχασμένα πια σήμερα, βάσει των οποίων περιγράφονται στις αποφάσεις τα εδαφικά όρια των κοινοτήτων.

Οφείλω, τέλος, ιδιαίτερα να ευχαριστήσω τον κ. Βασίλη Παναγιωτόπουλο, ομότιμο διευθυντή ερευνών του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Ερευνών του Εθνικού Ιδρύματος Ερευνών, για τη βοήθεια και τις υποδείξεις του. Σε κάθε περίπτωση, βέβαια, η ευθύνη για τα όποια λάθη και παραλείψεις βαρύνει αποκλειστικά εμένα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο ΧΩΡΟΣ

Η περιοχή που καλύπτει η παρούσα εργασία είναι το ορεινό κομμάτι του όρους Μαίναλο, τα χωριά και οι εδαφικές τους περιφέρειες που βρίσκονται στον χώρο του βουνού. Το να ορίσεις, όμως, ακριβώς τον χώρο αυτόν δεν είναι εύκολο. Μπορούμε να θέσουμε συμβατικά ως όριο της περιοχής την ισοϋψή γραμμή των 1.000 μέτρων, καθώς και τα παραμαινάλια χωριά που βρίσκονται περιμετρικά του βουνού. Η έκταση που καλύπτει η περιοχή αυτή υπερβαίνει τα 500.000 στρέμματα, ενδεικτικά να προσθέσουμε ότι η έκταση του ελατοδάσους αντίστοιχα φθάνει τα 230.000 περίπου στρέμματα.

Το όρος Μαίναλο χωρίζεται γενικά σε δύο μέρη, το Ανατολικό και το Δυτικό. Προέκταση προς τα βόρεια του Δυτικού αποτελεί το μικρότερο, λεγόμενο Βόρειο Μαίναλο. Τα δύο τμήματα ενώνονται στο Διάσελο της Αλωνίσταινας, έναν αυχένα με υψόμετρο 1.330 μέτρα. Το Ανατολικό Μαίναλο είναι το πιο ψηλό. Ψηλότερο σημείο η κορυφή Άγιος Ηλίας ή Οστρακίνα, υψόμετρο 1.980 μ., με πολλές άλλες κορυφές να υπερβαίνουν τα 1.700 μέτρα (Πατερίτσα, 1.782 μ., Τζελάτης 1.867 μ., Μεσοβούνι 1.717 μ., Μαύρη κορυφή 1.818 μ, Μεσοβούνι - Ράχη Αρβανίτη 1.858 και 1.860 μ. αντίστοιχα, οροσειρά Μουρτζιάς 1.794 μ. και 1.761 μ., Αϊντίνης 1.849 μ.). Από μορφολογικής άποψης θα χωρίζαμε το Ανατολικό Μαίναλο σε δύο κομμάτια. Το βόρειο, από το χωριό Βλαχέρνα στα βόρεια έως τη σειρά κορυφών Τζελάτης - Μεσοβούνι - Μαύρη Κορυφή, χαρακτηρίζεται από το πολύπλοκο ανάγλυφο και το πυκνό ελατόδασος, τις πολλές κορυφές και τα μεγάλα επίπεδα διάκενα - λιβάδια ανάμεσά τους. Τα διάκενα αυτά καλλιεργούνταν κατά το παρελθόν από τους κατοίκους των γειτονικών χωριών Βυτίνα, Αλωνίσταινα, Καρδαρά, Λεβίδι, Βλαχέρνα, οι μη καλλιεργημένες εκτάσεις βόσκονταν από τα κοπάδια της περιοχής. Από την υλοτομία στο ελατόδασος καλύπτονταν οι ανάγκες των κατοίκων για καυσόξυλα και κατεργασμένη ξυλεία, την οποία και εμπορεύονταν. Τα δασικά διάκενα αποτελούν μια ψυχρή κλιματικά περιοχή, καθώς η διαμόρφωσή τους (εκτεταμένες δολίνες, τα λεγόμενα «γούπατα») δημιουργεί προϋποθέσεις πολύ ισχυρών αναστροφών θερμοκρασίας. Στα λιβάδια Ρούχοι, Κάπελη, Αρπακωτή, Κεχρωτή και στο μικρότερο με την ονομασία Πιτερού Γούπατα σημειώνονται αρνητικές νυχτερινές θερμοκρασίες και κατά τους θερινούς μήνες, με όποιες συνέπειες μπορεί να έχει αυτό στις καλλιεργητικές πρακτικές και την κτηνοτροφία.

Το νότιο κομμάτι, από την προαναφερθείσα σειρά κορυφών έως το συγκρότημα της Μουρτζιάς, τον Αϊντίνη και τέλος στα νότια την Επάνω Χρέπα (υψόμ. 1.559 μ.), χαρακτηρίζεται από το πιο έντονο ανάγλυφο, με ψηλές κορυφές, απότομες γενικά πλαγιές και μεγάλες χαραδρώσεις. Οι πηγές επάνω στο βουνό είναι γενικά λιγοστές και με μικρή παροχή νερού.

Το Δυτικό και Βόρειο Μαίναλο βρίσκεται χαμηλότερα, με πολύπλοκο ανάγλυφο, πυκνό ελατόδασος και πολλές κορυφές ίδιου πάνω - κάτω υψομέτρου, 1.500 με 1.600 μέτρα (ψηλότερο σημείο κορυφή Φραγκοβούνι, υψόμ. 1.646 μ.). Μεταξύ των κορυφών, κι εδώ, μεσολαβούν επίπεδα δασικά διάκενα, που καλλιεργούνταν στο παρελθόν. Επίσης, όπως και στο Ανατολικό Μαίναλο, ασκούνταν και

κτηνοτροφικές και υλοτομικές δραστηριότητες. Υπάρχει ένα ποτάμι με μόνιμη ροή, ο Μυλάοντας, που σχηματίζει μια χαρακτηριστική λαγκαδιά με κατεύθυνση από τα νότια προς τα βόρεια. Κλιματικά, και το Δυτικό Μαίναλο είναι γενικά ψυχρό, το ανάγλυφό του, ειδικά στις μεγάλες δολίνες «Μαυρόχουνες» και «Ξερόκαμπος» και στην κεντρική ρεματιά του Μυλάοντα, ευνοεί τη δημιουργία ισχυρών νυχτερινών θερμοκρασιακών αναστροφών. Τα ετήσια ποσά του υετού είναι επίσης πολύ ικανοποιητικά, κάπου 1.300 με 1.400 χιλιοστά κατά μέσο όρο, με συχνές καλοκαιρινές θερμικές καταιγίδες.

Ο χώρος, στον οποίο θα περιοριστεί και η παρούσα εργασία, περικλείεται περιμετρικά από τα παραμαινάλια χωριά που βρίσκονται τα περισσότερα στους πρόποδές του και είναι με τη σειρά τα ακόλουθα: Στο Δυτικό και Βόρειο Μαίναλο οι οικισμοί Βυτίνα, Νυμφασία, Λάστα, Μαγούλιανα, Βαλτεσινίκο, Λαγκάδια, Καλονέρι, Καρκαλού, Δημητσάνα, Ζυγοβίστι, Στεμνίτσα Σύρνα, Λυκόχια, Μαντέικα, Χρυσοβίτσι, Πιάνα, Αλωνίσταινα και τέλος Βυτίνα. Στο εσωτερικό του συναντάμε και τα χωριά Πυργάκι, Ελάτη και τους εγκαταλειμμένους οικισμούς Λιμποβίσι και Αρκουδόρρεμα. Στο Ανατολικό Μαίναλο οι οικισμοί Βυτίνα, Νυμφασία, Καμενίτσα, Βλαχέρνα, Λεβίδι, Καρδαράς, Κάψια, Περθώρι, Συλίμνα, Μαίναλο (Ζαράκοβα παλαιότερα), Δαβιές, Ροεινό, Αλωνίσταινα και τέλος πάλι Βυτίνα.

Στην εργασία αυτή περιλαμβάνονται όλα τα όρια που χωρίζουν τις περιφέρειες των παραμαινάλιων κοινοτήτων που βρίσκονται εντός του χώρου που περιγράφηκε. Αρχικά, το ενδιαφέρον μου περιοριζόταν στην αποτύπωση των ορίων της κοινότητας Ελάτης (παλαιότερα Γαρζενίκος), μετά, όμως, διαπίστωσα ότι μια ευρύτερη διαπραγμάτευση του ορεινού χώρου και των ορίων των οικισμών σ’ αυτόν θα έκανε πληρέστερη την περιγραφή των ορίων και της συγκεκριμένης κοινότητας. Μεγαλύτερο σίγουρα είναι το ενδιαφέρον μου για τα όρια εκείνα που βρίσκονται επάνω στις πλαγιές και τα δάση του Μαινάλου, χωρίς να σημαίνει ότι κι αυτά που κινούνται σε χαμηλότερο και πιο επίπεδο χώρο δεν είναι σημαντικά. Ο ημιορεινός χώρος, μάλιστα, ίσως να έχει μεγαλύτερη σπουδαιότητα από ιστορική άποψη.

Ουσιαστικά, κίνητρο και επιδίωξή μου είναι η θέαση του δασώδους ορεινού αναγλύφου του Μαινάλου, ως αισθητικού τοπίου, να γίνει και περιπλάνηση και παρατήρηση στο εσωτερικό του. Η εικόνα να γίνει βίωμα και ζωή. Η γνώση μέσα από τα τοπωνύμια, τις άμεσες και έμμεσες πληροφορίες για τη δραστηριότητα και τη ζωή των ανθρώπων των γύρω χωριών στον χώρο του βουνού, η ενασχόληση με το συγκεκριμένο θέμα των οικισμών και των ορίων τους, με έκανε να δω τον τόπο αυτόν με πιο καθαρή ματιά, να μου γίνει πιο οικείος και σημαντικός. Να αναδημιουργηθεί μέσα στον σπουδαίας αισθητικής αξίας φυσικό χώρο, έρημος σήμερα, ο ανθρωπογενής χώρος, το έμψυχο κομμάτι του. Ο συλλογικός χώρος του παρελθόντος, ο προσωπικός, και μακάρι και συλλογικός, του παρόντος. Κι αυτός είναι εν τέλει ο στόχος: Η γνώση των φυσικών και ανθρωπογενών χαρακτηριστικών και της ιστορίας του ζωτικού μας χώρου να κάνει καλύτερη και πιο ισορροπημένη τη δική μας ζωή μέσα σ’ αυτόν, να μας υποδείξει τους πλέον κατάλληλους και αποτελεσματικούς τρόπους για την υπεράσπιση τόσο του χώρου αυτού όσο και, κατ’ επέκταση, της ποιότητας της δικής μας ζωής.

ΤΟ ΑΡΧΕΙΑΚΟ ΥΛΙΚΟ

Το αρχειακό υλικό αποτελείται από χειρόγραφα και έντυπα έγγραφα, τοποθετημένα σε μεγάλους φακέλους - τόμους, ταξινομημένα ξεχωριστά για καθεμία από τις τέσσερις επαρχίες του Νομού Αρκαδίας και κατά αλφαβητική σειρά των κοινοτήτων της κάθε επαρχίας. Κάθε τόμος αποτελείται από σειρά μικρότερων φακέλων, κάθε φάκελος περιέχει τα έγγραφα καθορισμού των ορίων μιας κοινότητας με τις γειτονικές της και φέρει τον τίτλο: «Όρια κοινότητος ...». Σε πολλούς φακέλους κοινοτήτων υπάρχουν και υποφάκελοι, που αφορούν τον διακανονισμό των ορίων της κοινότητας χωριστά με καθεμία από τις γειτονικές της και μπορεί να φέρουν τίτλους, όπως, για παράδειγμα «Όρια Χρυσοβιτσίου - Πιάνας» κ.λπ. Επίσης, σε αρκετά έγγραφα των αποφάσεων των επιτροπών ή του διοικητικού δικαστηρίου ορίων έχουν σημειωθεί σε μεταγενέστερο χρόνο στην κορυφή της πρώτης σελίδας με μαρκαδόρο τα ονόματα των εμπλεκόμενων κοινοτήτων. Στον φάκελο μπορεί να υπάρχουν τα πρωτότυπα έγγραφα των αποφάσεων ή μόνο μεταγενέστερα αντίγραφά τους, ένα ή περισσότερα ή και τα δύο. Δεν αποκλείεται έγγραφα που αφορούν μια κοινότητα να βρεθούν στον φάκελο μιας άλλης, γι' αυτό, για να έχει κανείς το σύνολο των εγγράφων που σχετίζονται με τον καθορισμό των ορίων μιας κοινότητας, θα πρέπει να ερευνήσει και τους φακέλους των γειτονικών της κοινοτήτων. Τα έγγραφα που περιέχονται στους φακέλους είναι οι εκθέσεις των πρωτοβάθμιων επιτροπών διακανονισμού ορίων, οι αποφάσεις των κοινοτικών συμβουλίων, οι προσφυγές τους κατά των εκθέσεων αυτών και οι επακόλουθες αποφάσεις των δευτεροβάθμιων διοικητικών δικαστηρίων. Επίσης, έγγραφα αλληλογραφίας ανάμεσα στις υπηρεσίες, τις υπηρεσίες και τις κοινότητες, όπως και άλλα απαραίτητα αποδεικτικά έγγραφα που προσκομίστηκαν από τις εμπλεκόμενες κοινότητες προκειμένου να ενισχύσουν την επιχειρηματολογία τους για τον διαχωρισμό των ορίων και τη θέση της οροθετικής γραμμής.

Τα έγγραφα συνοδεύονται και από τοπογραφικό χάρτη, με κλίμακα και υπόμνημα, ένας για καθεμία κοινότητα, όπου απεικονίζονται συνολικά τα όρια της περιφέρειάς της. Οι χάρτες αυτοί έχουν συνταχθεί όχι την εποχή των πρώτων καθορισμών των ορίων (περί το 1914), αλλά αργότερα, πιθανότατα τη δεκαετία του 1950 μετά την ανασυγκρότηση του αρχειακού υλικού. Δυστυχώς, οι χάρτες αυτοί δεν είναι αξιόπιστοι. Η απόδοση του αναγλύφου (ισοϋψείς καμπύλες) είναι πολύ γενική και καθόλου ακριβής και η θέση των οροθετικών γραμμών σε πολλά σημεία αποκλίνει πολύ από την πραγματική, όπως καθορίστηκε με τις οριστικές αποφάσεις, Έτσι, δεν μπορούν να αποτελέσουν τεκμήριο επίσημης και αντικειμενικής απεικόνισης, καθώς και ερμηνείας των περιγραφών των οριστικών αποφάσεων καθορισμού.

Επίσης, σε κάποιες περιπτώσεις οι αποφάσεις συνοδεύονται και από πρόχειρα σκαριφήματα, που συντάχθηκαν κατά τη διάρκεια αυτοψίας της πρωτοβάθμιας επιτροπής ή των μελών του διοικητικού δικαστηρίου από τον μηχανικό της τεχνικής υπηρεσίας που ήταν μαζί, όπως προέβλεπε ο νόμος. Σ' αυτά σημειώνεται πρόχειρα η οριογραμμή, καθώς και διάφορα τοπωνύμια, τοποθεσίες από τις

οποίες περνούν τα σύνορα. Τα σκαριφήματα αυτά σίγουρα βοηθούν, δεν είναι, όμως, ούτε αυτά ιδιαίτερα ακριβή.

Να συμπληρώσουμε εδώ ότι κατά τη δεκαετία του 1970 η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία εξέδωσε χάρτη κλίμακας 1:250.000 του Νομού Αρκαδίας, στον οποίο αποτυπώνονται και τα όρια των κοινοτήτων. Η αποτύπωση, αν και με αρκετές διαφοροποιήσεις, βασίζεται στους προαναφερθέντες ανακριβείς χάρτες. Και οι ίδιες εκείνες χαρτογραφικές αποτυπώσεις των κοινοτικών ορίων, απ' όσο έχω διαπιστώσει, υιοθετούνται και σήμερα στους ορθοφωτοχάρτες του Κτηματολογίου.

Η συγκέντρωση των εγγράφων και η ταξινόμησή τους σε φακέλους είναι μια εργασία που με βεβαιότητα έγινε από τις υπηρεσίες της Νομαρχίας Αρκαδίας τα νεότερα χρόνια, μετά την περίοδο του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και του Εμφυλίου, σε μια προσπάθεια ανασύνταξης και οργάνωσης του αρχειακού υλικού των επίσημων εγγράφων καθορισμού των διοικητικών ορίων των κοινοτήτων που είχε διασωθεί, είτε στην κεντρική υπηρεσία, τη νομαρχία, είτε στα αρχεία των κοινοτήτων και των δικαστικών αρχών.

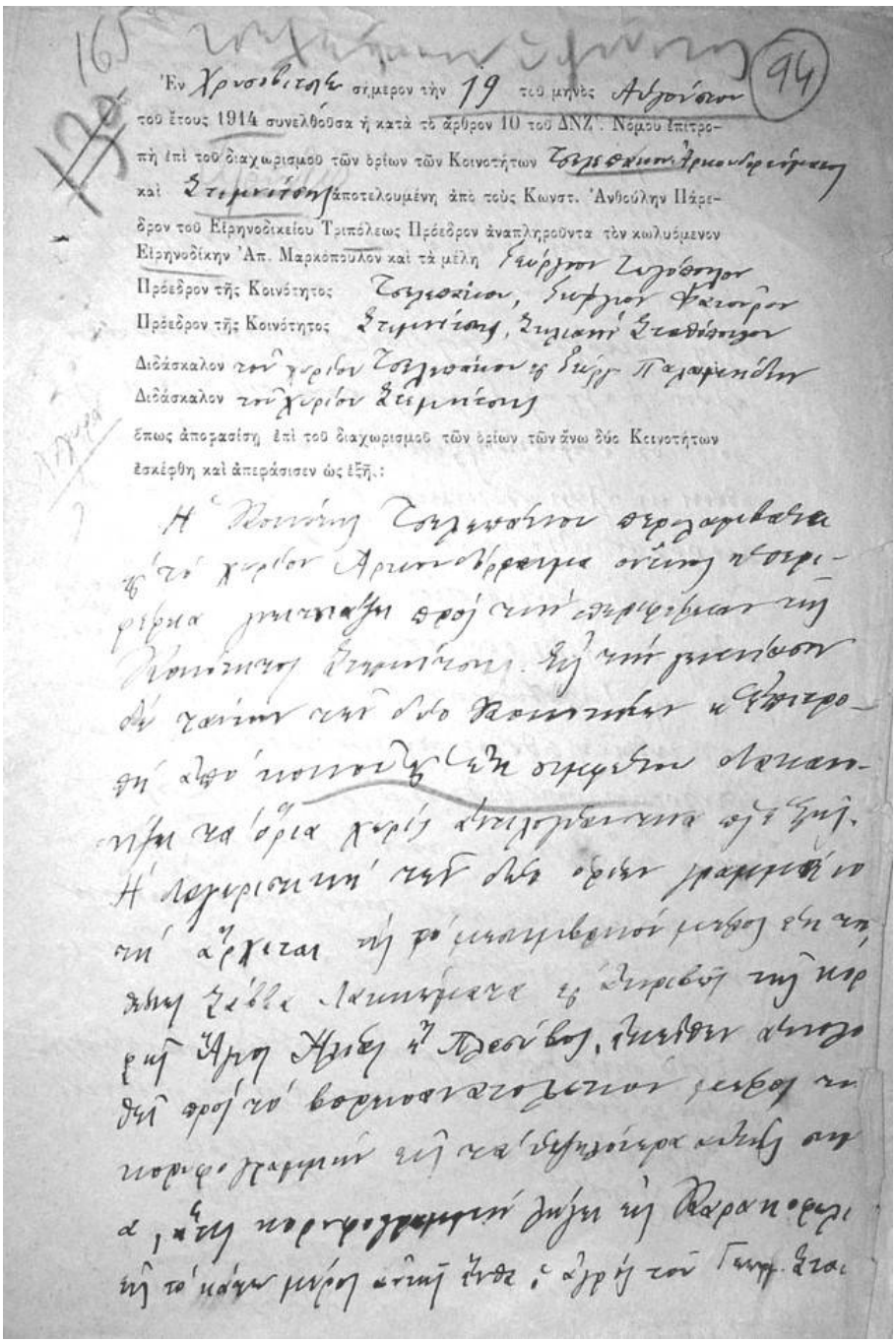

Ἐν Χρυσοβίτσῃ σήμερον τὴν 19 τοῦ μηνὸς Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1914 συνελθοῦσα ἡ κατὰ τὸ ἄρθρον 10 τοῦ ΔΝΖ΄ Νόμου ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν ὁρίων τῶν Κοινοτήτων Τσελεπάκου Ἀρκουδορρέματος καὶ Στεμνίτσης ἀποτελουμένη ἀπὸ τοὺς Κωνστ. Ἀνθούλην Πάρεδρον τοῦ Εἰρηνοδικείου Τριπόλεως Πρόεδρον ἀναπληροῦντα τὸν κωλυόμενον Εἰρηνοδίκην Ἀπ. Μαρκόπουλον καὶ τὰ μέλη Γεώργιον Ζιγούρην Πρόεδρον τῆς Κοινότητος Τσελεπάκου, Γεώργιον Φάνταρον Πρόεδρον τῆς Κοινότητος Στεμνίτσης, Ζήσιμον Σταυράκην Διδάσκαλον τοῦ χωρίου Τσελεπάκου τὸν Γεώρ. Παναγιώτην Διδάσκαλον τοῦ χωρίου Στεμνίτσης

ἔπως ἀποφασίσῃ ἐπὶ τοῦ διαχωρισμοῦ τῶν ὁρίων τῶν ἄνω δύο Κοινοτήτων ἐσκέφθη καὶ ἀπεφάσισεν ὡς ἑξῆς.:

Η Κοινότης Τσελεπάκου ὀργανικῶς ἐν τῷ χωρίῳ Ἀρκουδόρρεμα ἀποτελεῖται ἐκ τῆς μεταξὺ φρουρίου καὶ ἀναρχείας τῆς Κοινότητος Στεμνίτσης. Ἡ μεταξὺ αὐτῶν δύο Κοινότητες κ. Φάνταρος ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκφράζει ὅτι ἐπιθυμεῖ τὰ ὅρια χωρὶς ἀντιρρήσεις νὰ ἴδῃ. Ἡ λεπτομερειακὴ αὐτῶν ὁδὸς ἐξ ἀνατολῶν μὲν ἀπὸ ἀρχαίας τῆς φυσικοῦ μετοχίου ἐκ τῆς θέσεως Λεπτοκάρυα ἐκ δεξιῶν τῆς κορυφῆς Ἄρης Ἀγίου Ἠλίου καὶ Θεοῦ, ἐκεῖθεν ἀνεβαίνει φρουρίου βορειοανατολικῶς μετὰ τῆς κορυφογραμμῆς τῆς καὶ ἀφικνεῖται εἰς τὴν α, κατὰ τὴν κορυφογραμμὴν ἀπὸ τῆς Καραπόφρυς τῆς τὸ κάτω μέρος αὐτῆς ἔνθα ἡ ἀρχὴ τοῦ Γεωρ. Ζιγ.

Η έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ της κοινότητας Στεμνίτσας και της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος της κοινότητας Τσελεπάκου. Συντάχθηκε στις 19 Αυγούστου 1914.

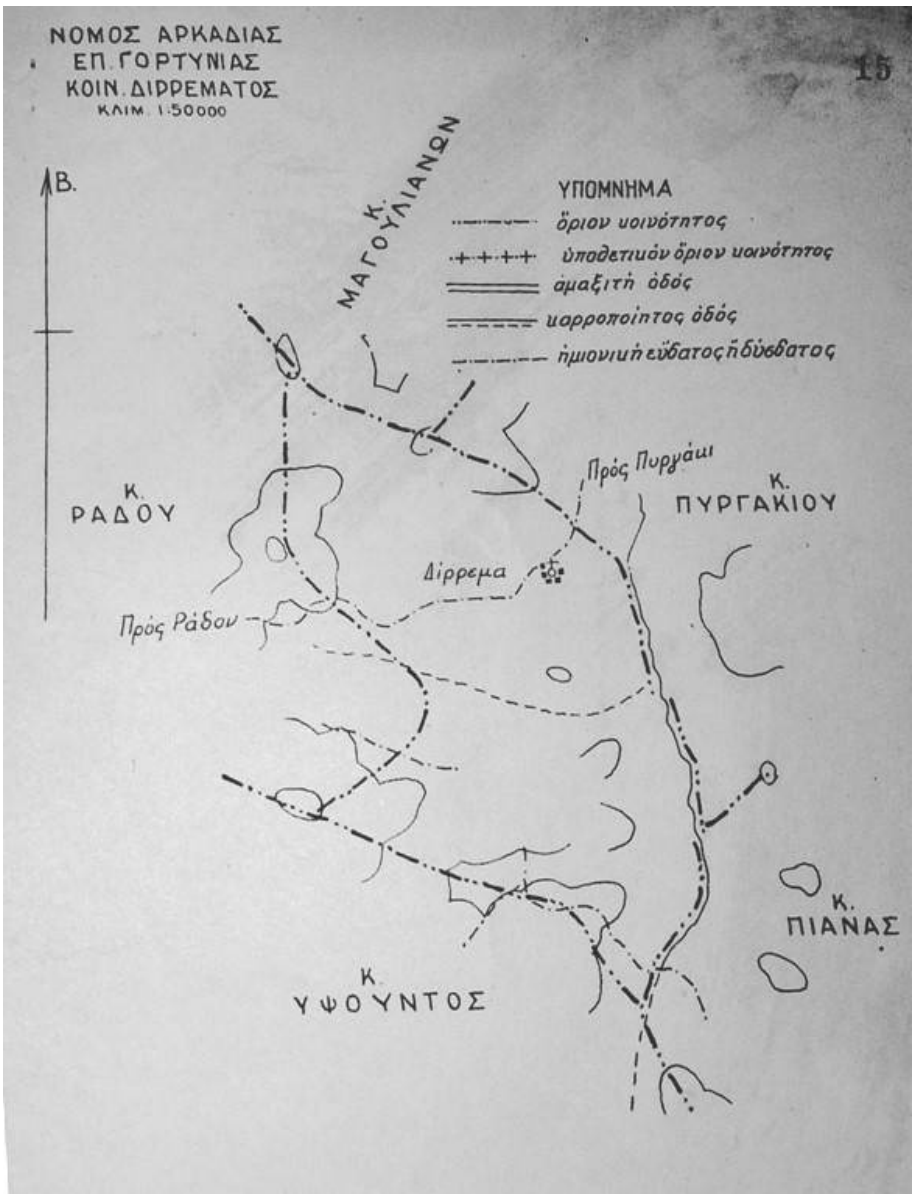

Χάρτης με τα όρια της κοινότητας Διρρέματος (Ελάτη σήμερα). Οι χάρτες αυτοί, ένας για κάθε κοινότητα, δεν φέρουν χρονολογία σύνταξης. Το χωριό, όμως, Δίρρεμα μετονομάστηκε σε Ελάτη το έτος 1959. Αυτό σημαίνει ότι η σειρά αυτή των χαρτών συντάχθηκε πριν από το συγκεκριμένο έτος, λογικά, όμως, κατά τη δεκαετία του 1950, μετά την ανασυγκρότηση του αρχειακού υλικού των αποφάσεων καθορισμού ορίων από τις υπηρεσίες της Νομαρχίας Αρκαδίας.

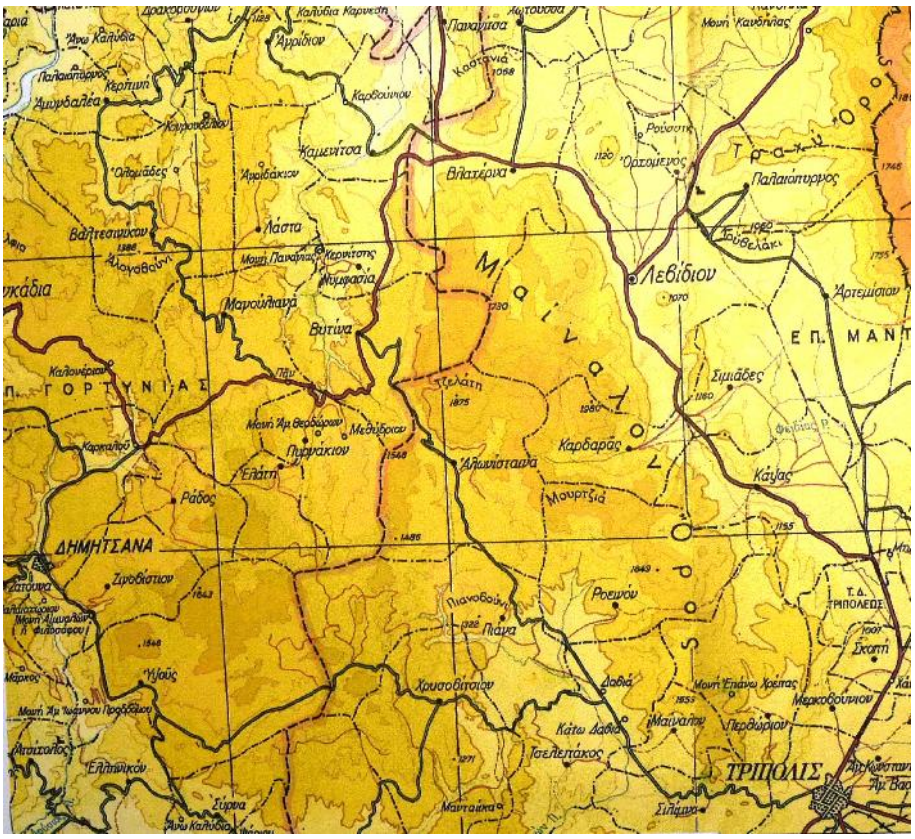

Οι κοινότητες στο όρος Μαίναλο με τα όριά τους. Τμήμα από τον χάρτη κλίμακας 1:250.000 της Ε.Σ.Υ.Ε. του Νομού Αρκαδίας.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΑΚΟΥ ΥΛΙΚΟΥ ΚΑΙ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Η προσέγγιση, η ερμηνεία και η αντικειμενική απεικόνιση των δεδομένων του αρχειακού υλικού δεν είναι εύκολο έργο. Κι αυτό έχει να κάνει με τον τρόπο που οι εκθέσεις των πρωτοβάθμιων επιτροπών και οι μεταγενέστερες αποφάσεις και τροποποιήσεις ορίων κατέγραψαν και περιέγραψαν τη θέση στον χώρο της διαχωριστικής γραμμής που καθορίζει τις περιφέρειες των γειτνιαζουσών κοινοτήτων. Πιο συγκεκριμένα, οι συντάκτες των εκθέσεων αυτών περιέγραψαν τη θέση των οροθετικών γραμμών με τους εξής τρόπους:

1. Με γενική περιγραφή του φυσικού αναγλύφου σε κάθε σημείο απ' όπου διέρχεται η οριογραμμή, π.χ. «η διαχωριστική γραμμή ανέρχεται στον λόφο τάδε, ή κατέρχεται στο ρέμα τάδε» κ.ο.κ.

2. Με τη χρήση των σημείων του ορίζοντα για την περιγραφή της κατεύθυνσης της οριογραμμής, π.χ. «είτα η οροθετική γραμμή στρέφεται προς Βορράν και φθάνει εις θέσιν τάδε» κ.ο.κ.

3. Με τη χρήση των τοπωνυμίων. Οι τοποθεσίες απ' όπου περνάει η οριογραμμή, κορυφές, ράχες, ρεματιές, πηγές - βρύσες, οδοί, χαρακτηριστικά

δέντρα, ξωκλήσια κ.λπ., καταγράφονται με τις ονομασίες τους, όπως τις γνωρίζουν και τις χρησιμοποιούν οι ντόπιοι κάτοικοι που δραστηριοποιούνται στον συγκεκριμένο τόπο, αγρότες, κτηνοτρόφοι, υλοτόμοι, κυνηγοί κ.λπ. Η χρήση των τοπωνυμίων είναι ο κυριότερος τρόπος περιγραφής της διαδρομής της οριογραμμής. Τα τοπωνύμια τα γνωρίζουν οι εκπρόσωποι των δύο εμπλεκόμενων κοινοτήτων, πρόεδρος και δάσκαλος ή κοινοτικός σύμβουλος, που είναι και μέλη της πενταμελούς επιτροπής καθορισμού ορίων. Ο πρόεδρος της επιτροπής, που είναι ειρηνοδίκης ή ο αναπληρωτής του, όπως είναι φυσικό, δεν γνωρίζει ο ίδιος τα τοπωνύμια. Αυτός βρίσκεται στον χώρο μαζί τους, κάνει αυτοψία σε όλο το μήκος ή σε τμήμα των ορίων, παρατηρεί το φυσικό ανάγλυφο, εξακριβώνει την ιδιοκτησία των εκεί γεωργικών εκτάσεων και τις κτηνοτροφικές ανάγκες και διαμορφώνει τη δική του άποψη και τοποθέτηση. Αυτονόητο είναι, επομένως, ότι η γνώση της θέσης των τοπωνυμίων αυτών μάς είναι απαραίτητη για την κατανόηση και απεικόνιση της οριογραμμής στον χώρο.

4. Με τα ονοματεπώνυμα των ιδιοκτητών των αγρών που βρίσκονται στα σημεία απ' όπου περνά η οροθετική γραμμή και που, αναλόγως σε ποια κοινότητα κατοικούν οι ιδιοκτήτες αυτοί, εντάσσονται αντίστοιχα και οι εν λόγω αγροί.

Παραθέτω ενδεικτικά ένα τυπικό αλλά και χαρακτηριστικό παράδειγμα καθορισμού και καταγραφής ορίων μεταξύ δύο κοινοτήτων, που συνδυάζει και τους τέσσερις προαναφερθέντες τρόπους περιγραφής. Προέρχεται από την έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και Αλωνίσταινας που έγινε στις 23 Αυγούστου του έτους 1914: **«[...] εις το ανατολικόν μέρος [η οριογραμμή] άρχεται από της κορυφής του Μαινάλου "Άγιος Ηλίας", εκ τούτου κατέρχεται την μεσημβρινοδυτικήν ράχην εις "Αγίαν Παρασκευίτσαν" και ακολουθεί την κοίτην του κάτωθι ρεύματος αφήνουσα εις την Κοινότητα Πιάνης τους ους συναντά αγρούς των κληρονόμων Α. Παπανικολάου, Αναστ. Κανέλλου, εις δε την Κοινότητα Αλωνισταίνης τον αγρόν κληρονόμων Θ. Θώδου, μεθ' ο φθάνει εις τον αγρόν Ιωάν. Γ. Γκρεμπενιού και εις το δυτικόν άκρον αυτού, εκείθεν ακολουθεί πάλιν την κοίτην του ρεύματος Κλεισουρίου μέχρι του κάτω μέρους του αγρού Αθ. Κοντοβουνίσιου, οπόθεν διευθύνεται, πάντοτε προς δυσμάς, προς την κορυφήν του λοφίσκου "Ταμπούρες" την άνωθι των αγρών κληρονόμων Θώδου, οίτινες μένουσιν εις το όριον Αλωνισταίνης. Εκ της κορυφής ταύτης κατέρχεται δια της δυτικής ράχης του λοφίσκου εις Γεφύρι εθνικής οδού εν θέσει "Μουτζούρια". Από της Γεφύρας διεθύνεται κατευθείαν εις ράχην "Σηψιό" και ακριβώς εις τον αγρόν κληρονόμων Γ. Σμυρνιάδου. Από του σημείου τούτου διευθύνεται κατ' ευθείαν εις "Βράχον Κάκαβα" και πηγήν άνωθεν αυτού, ήτις μένει εις το όριον Αλωνισταίνης, εις ην έχουν το δικαίωμα να ποτίζωσι και τα ζώα των οι Πιανιώται. Από του βράχου τούτου ανέρχεται εις τους αγρούς του Νικ. Αυγερινού και Κωνστ. Βασιλακοπούλου, ους αφήνει εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης. Μεθ' ο εισέρχεται εις την "Χούνην" ακολουθούσα το χθαμαλώτερον σημείον αυτής, ήτοι την κοίτην του εν αυτή ξηρορρεύματος, την οποίαν ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Τσουκάλες", όπου οι αγροί των Γεωρ. Πετροπούλου, Νικ. Τσιάμα, Μιχ. Σπηλιοπούλου, Κωνστ. Κανέλλου, και εκείθεν διευθύνεται προς το δυτικόν τέρμα των ορίων, ακολουθούσα την χούνην**

πάντοτε προς τα "Σουμάκια" και εις την θέσιν "Κορφοξυλιά", ένθα ενούνται με το όριον Αρκουδορρεύματος».

Για την κατανόηση και χαρτογραφική αποτύπωση με όσο γίνεται μεγαλύτερη ακρίβεια του περιεχομένου των περιγραφών των εκθέσεων, χρησιμοποίησα τα εξής βοηθητικά μέσα:

1. Για την κατανόηση και τοποθέτηση στον χώρο των περιγραφών του αναγλύφου χρησιμοποίησα τους χάρτες κλίμακας 1:5.000 και δευτερευόντως 1:50.000 της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού (ΓΥΣ). Η απόδοση του αναγλύφου στους χάρτες της κλίμακας 1:5.000 είναι υψηλής ακρίβειας. Επίσης, συμπληρωματικά χρησιμοποίησα τις ψηφιακές δορυφορικές εικόνες και την τρισδιάστατη προβολή τους μέσω του ψηφιακού μοντέλου εδάφους του προγράμματος Google Earth. Η ανάλυση των εικόνων και το τρισδιάστατο μοντέλο είναι πολύ καλής ποιότητας.

2. Όπως είπαμε, η περιγραφή της θέσης των ορίων γίνεται κυρίως με τα τοπωνύμια και τα ονόματα των ιδιοκτητών των αγρών απ' όπου περνά η οριογραμμή. Δεν δίνεται (δεν υπήρχε, προφανώς, τα χρόνια εκείνα) άλλη εναλλακτική δυνατότητα αξιόπιστης και αντικειμενικής καταγραφής (χάρτης, συντεταγμένες, εικόνες κ.λπ.), με αποτέλεσμα μια υπηρεσία αργότερα ή ένας ερευνητής να μην μπορεί να ερμηνεύσει την περιγραφή των ορίων στις αποφάσεις αν δεν γνωρίζει τη θέση των τοπωνυμίων ή των ιδιοκτησιών που αναφέρονται. Για την εξακρίβωση της θέσης των τοπωνυμίων, η σημαντικότερη και πιο αξιόπιστη πηγή πληροφοριών είναι οι σημερινοί κάτοικοι των εμπλεκόμενων κοινοτήτων, όμως, κι εδώ χρειάζεται προσοχή. Ούτε όλοι οι ντόπιοι γνωρίζουν όλα τα τοπωνύμια και, επίσης, οι σημερινές γενιές δεν γνωρίζουν πολλές φορές όλα τα τοπωνύμια που γνώριζαν οι πατεράδες και παππούδες τους, οι οποίοι ζούσαν τον καιρό που έγιναν οι διαχωρισμοί των ορίων. Ο ασφαλέστερος τρόπος, όταν προσπαθεί κάποιος να μάθει από τους ντόπιους κατοίκους τη θέση των τοπωνυμίων, είναι να πηγαίνει μαζί τους στον χώρο και να γίνεται υπόδειξή τους επιτόπου, αν αυτό είναι εύκολο, γιατί με την προφορική μόνο συνομιλία, εύκολα γίνονται παρανοήσεις. Εναλλακτικά, αν δεν είναι δυνατή η μετάβαση επιτόπου, μπορεί να γίνει η εξακρίβωση των τοποθεσιών με την υπόδειξή τους πάνω σε φωτογραφίες των συγκεκριμένων τόπων.

Επίσης, για την τοποθέτηση των τοπωνυμίων συμβουλεύτηκα τους χάρτες κλίμακας 1:5.000 και 1:50.000 της ΓΥΣ, τον διαχειριστικό χάρτη του δασικού συμπλέγματος Μαινάλου κλίμακας 1:20.000 του Δασαρχείου Βυτίνας και τις καταγραφές τοπωνυμίων στην τοπική βιβλιογραφία. Για τους χάρτες πρέπει να πω ότι χρειάζεται μεγάλη προσοχή, τα τοπωνύμια που είναι καταγεγραμμένα είναι λίγα, συνήθως αυτά που καλύπτουν μια μεγάλη έκταση ή τα πιο σημαντικά φυσικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά, και η τοποθέτησή τους δεν είναι πάντα ορθή. Στον χάρτη του Δασαρχείου έχουν σημειωθεί πολύ περισσότερα τοπωνύμια και η θέση τους σημειώνεται με μεγαλύτερη ακρίβεια, όμως, και αυτά θέλουν επιβεβαίωση, δεν είναι όλα τοποθετημένα το ίδιο ορθά. Σχετικά με την τοπική βιβλιογραφία, υπάρχουν αρκετά έργα στα οποία έχουν καταγραφεί τα τοπωνύμια μιας μικρότερης ή ευρύτερης περιοχής. Αναφέρω ενδεικτικά το έργο του Τάσου

Αθ. Γριτσόπουλου, «Τα χωριά του Φαλάνθου, Αθήναι 1994». Σ' αυτό γίνεται αναλυτική καταγραφή και περιγραφή των περισσότερων τοπωνυμίων των χωριών της περιοχής (και παλαιού δήμου) Φαλάνθου. Δυστυχώς, όμως, στα συνοδευτικά σχεδιαγράμματα είναι τοποθετημένα πολύ γενικά.

3. Η προσωπική μου γνώση του χώρου, σε άλλες περιοχές περισσότερη και σε άλλες λιγότερη, και κυρίως η επιτόπου επίσκεψη, εξερεύνηση και κατανόηση του αναγλύφου και η εξεύρεση των ανθρωπογενών χαρακτηριστικών που αναφέρονται στους καθορισμούς ορίων (βρύσες - πηγές, μονοπάτια, ερείπια κ.λπ.) με τη χρήση του χάρτη 1:5.000 και του οργάνου εντοπισμού θέσης (gps).

Για τη χαρτογραφική αποτύπωση της οροθετικής γραμμής χρησιμοποίησα ως υπόβαθρο τον χάρτη 1:50.000 της ΓΥΣ και συγκεκριμένα τα φύλλα «Δημητσάνα» και «Τρίπολις». Είναι το πλέον χρηστικό μέσο για την απεικόνιση των περιγραφών των αποφάσεων διαχωρισμού των ορίων, και η συγκεκριμένη κλίμακα η πιο κατάλληλη για την έκδοσή τους σε μορφή βιβλίου. Ο χάρτης κλίμακας 1:5.000, αν και λεπτομερέστερος, θα ήταν πολύ μεγάλος και δύσχρηστος και, επίσης, καθόλου κατανοητός σε όσους δεν είναι εξοικειωμένοι με τη χρήση του.

Παρ' όλα αυτά, οφείλω να πω ότι στην ερμηνεία και αποτύπωση των περιγραφών των ορίων έχουν σίγουρα εκ μέρους μου παρεισφρύσει λάθη και ανακρίβειες, ειδικά στα ημιορεινά τμήματα των οριοθετήσεων. Ο χώρος εκτεταμένος, το βουνό πυκνά δασωμένο και, κυρίως, οι παλιές αγροτικές εκτάσεις στο μεγάλου υψομέτρου εσωτερικό του εγκαταλειμμένες και εν μέρει ή συνολικά δασωμένες. Δεν είναι καθόλου ίδια η σημερινή εικόνα με αυτήν του 1914 που έγιναν οι αρχικές οριοθετήσεις. Τότε το βουνό ήταν γεμάτο ζωή και πολλές οι εκτάσεις που καλλιεργούνταν. Επίσης, σε όποιους καθορισμούς ορίων η περιγραφή της πορείας της οριογραμμής γίνεται βάσει των γεωργικών ιδιοκτησιών των κατοίκων και λιγότερο βάσει του αναγλύφου και των φυσικών χαρακτηριστικών, η δυσκολία γίνεται ανυπέρβλητη, γιατί πρέπει να εντοπίσει κανείς τους αγρούς των αναφερόμενων ιδιοκτητών τη συγκεκριμένη εποχή που συντάχθηκε η έκθεση (ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα, ο καθορισμός ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Ζυγοβιστίου και Ράδου). Και οφείλω να πω ότι στους καθορισμούς που η περιγραφή έχει γίνει βάσει των ιδιοκτησιών των αγρών αδυνατώ να αποτυπώσω λεπτομερώς και με ακρίβεια τη θέση της οριογραμμής στον χάρτη. Διαφεύγουν οι μικρές παρακάμψεις της οριογραμμής, καθώς αυτή παρακολουθεί τα σύνορα των αγρών που αποδίδονται στην περιφέρεια της μιας ή της άλλης κοινότητας. Τα λάθη, εν τέλει, είναι αναπόφευκτα. Απλώς, η επιδίωξή μου ήταν να είναι όσο γίνεται μικρότερα σε έκταση και όχι καθοριστικά. Σε δεύτερη φάση πιστεύω ότι τα πιο πολλά θα διορθωθούν είτε από εμένα είτε από άλλους περισσότερο επαρκείς.

Επίσης, πρέπει να τονίσω ότι η ερμηνεία και απεικόνιση που γίνεται στην παρούσα εργασία σε καμία περίπτωση δεν υποκαθιστά την απαραίτητη επίσημη ερμηνεία των ορίων αυτών από τις αρμόδιες υπηρεσίες, όταν αυτό απαιτείται.

ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΗΣ ΥΛΗΣ

Η εργασία αυτή χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο γίνεται μια γενική ιστορική αναδρομή πάνω στο φαινόμενο και το καθεστώς των ορίων διαχρονικά. Κυρίως, η αναδρομή αυτή γίνεται με την παρουσίαση κάποιων συγκεκριμένων παραδειγμάτων οριοθετήσεων ή επίλυσης διαφορών περί τα όρια. Επίσης, εξετάζεται το νομικό πλαίσιο, το σχετικό με τον καθορισμό των δημοτικών και κοινοτικών ορίων, που θεσπίστηκε τα χρόνια μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους. Από τον νόμο περί δήμων το 1834 έως τον νόμο ΔΝΖ΄ του 1912 περί σύστασης δήμων και κοινοτήτων, και τις μεταγενέστερες νομικές παρεμβάσεις και τροποποιήσεις έως τις μέρες μας.

Στο δεύτερο μέρος περιγράφονται και αποτυπώνονται χαρτογραφικά τα εδαφικά όρια των κοινοτήτων στον χώρο του όρους Μαίναλο.

Τέλος, στο τρίτο μέρος παρατίθενται ως παραρτήματα:

1. Τα κείμενα των εκθέσεων και οριστικών αποφάσεων καθορισμού, διάφορες αποφάσεις κοινοτικών συμβουλίων και συνοδευτικά αποδεικτικά έγγραφα που προσκομίστηκαν για να ενισχύσουν τις απόψεις των εκπροσώπων της κάθε κοινότητας, καθώς και άλλα σχετικά έγγραφα υπηρεσιακής αλληλογραφίας.
2. Τα κείμενα των άρθρων των σχετικών νόμων.
3. Τα πληθυσμιακά μεγέθη των παραμαινάλιων οικισμών, όπως προκύπτουν από τις απογραφές. Καλύπτουν δε το χρονικό διάστημα από το έτος 1700 έως το 1971.

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΤΑ ΕΔΑΦΙΚΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΟΙΚΙΣΜΩΝ, ΜΙΑ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΑΝΑΔΡΟΜΗ

Η οριοθέτηση με σαφή όρια του ζωτικού χώρου και συνεπακόλουθα η υπεράσπισή τους φαίνεται να είναι σχεδόν γενικευμένο φαινόμενο στην οργάνωση των ανθρώπινων κοινωνιών σε όλη την κλίμακά τους. Από τις ατομικές ιδιοκτησίες μέχρι τους οικισμούς - κοινότητες και στην -ύψιστη έκφρασή του- τα κράτη. Ακόμα και στο ζωικό βασίλειο έχει διαπιστωθεί, αναλόγως, οριοθέτηση και υπεράσπιση του ζωτικού χώρου και διαρκής υπενθύμιση της παρουσίας του κατόχου του με διάφορους τρόπους, όπως με τις οσμές στα θηλαστικά, το κελάηδημα στα πουλιά κ.λπ.

Ο διαχωρισμός με σαφή και σταθερά όρια των περιφερειών των οικισμών δεν είναι φαινόμενο της νεότερης εποχής αλλά πηγαίνει πολύ πίσω στον χρόνο, είναι γνωστό από τους αρχαίους χρόνους. Η περιφέρεια μιας οικιστικής συγκρότησης είναι ο προνομιακός χώρος για την άσκηση των αγροτικών δραστηριοτήτων των μελών της (γεωργία, κτηνοτροφία, υλοτομία κ.λπ.), ένας χώρος που εξασφαλίζει τη συντήρηση και τη διαιώνισή της και που η κοινότητα φροντίζει να τον υπερασπίζεται. Πέρα από τα οικονομικά συμφέροντα, η διαίρεση των εδαφικών περιφερειών με σταθερά σύνορα εξυπηρετεί και τις διοικητικές ανάγκες, σε κεντρικό κρατικό επίπεδο πρώτα απ' όλα, αλλά και σε τοπικό, εσωτερικό.

ΟΙ «ΟΡΟΙ» ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ

Πληροφορίες για την ύπαρξη σαφών εδαφικών ορίων και αναφορές σε οριοθετήσεις έχουμε ήδη από την αρχαιότητα μεταξύ των πόλεων-κρατών. Ένα γνωστό παράδειγμα αποτελούν οι αναφορές για τους καθορισμούς ορίων μεταξύ της Σπάρτης και των Μεσσηνίων στις κορυφογραμμές του Ταϋγέτου στην περιοχή της Δενθελιάτιδος, μιας περιοχής που εκτεινόταν βόρεια και νότια του φαραγγιού της Λαγκάδας, από το οποίο περνά σήμερα ο εθνικός δρόμος Καλαμάτας - Σπάρτης. Η περιοχή αποτελούσε για αιώνες αντικείμενο διεκδίκησης και κατά τους ύστερους χρόνους, το 25 μ.Χ. την εποχή της Ρωμαιοκρατίας, μετά από σχετική απόφαση της Ρωμαϊκής Συγκλήτου, στην οποία είχαν προσφύγει τα δύο αντιμαχόμενα μέρη, καθορίστηκε μόνιμη οροθετική γραμμή κατά μήκος της κορυφογραμμής του Ταϋγέτου, από βορρά προς νότο, με χάραξη πάνω σε ριζιμιούς βράχους κάπου πενήντα οροσήμων (οι λεγόμενοι «όροι»). Το 78 μ.Χ. επί αυτοκράτορα Βεσπασιανού, ο χωρομέτρης Τίτιος Φλάβιος Μονόμιτος έλεγξε κατά μήκος της κορυφογραμμής τους όρους αυτούς. Για την καταγραφή του γεγονότος χαράχτηκε επιγραφή που στήθηκε στην αρχαία Μεσσήνη, το έτος δε 1896 βρέθηκε το κατώτερο μέρος της επιγραφής αυτής. Η μορφή της επιγραφής σε ένα από τα οροθέσια αυτά, στη θέση «Βοϊδολακκούλα», υψόμ. 1.732 μ., περιγράφεται ως εξής: Το γράμμα «Ρ» ύψους 27 εκατοστών, εγγεγραμμένο στο γράμμα «Ο» διαμέτρου 44 εκατοστών. Δεξιά του, όπως κοιτάζει κάποιος την επιγραφή, το

γράμμα «Λ», ύψους 22 εκατοστών, δηλώνει την επικράτεια της Λακωνίας, ενώ αριστερά του το γράμμα «Μ» την επικράτεια των Μεσσηνίων [25].

Για την περιοχή του Μαινάλου, στην οποία επικεντρώνεται η εργασία αυτή, υπάρχει μια λίθινη επιγραφή του 369 π.Χ., στην οποία έχουν καταγραφεί, με χρήση τοπωνυμίων κυρίως, τα όρια μεταξύ των πόλεων Μεθυδρίου και Ορχομενού, τα οποία καθορίστηκαν όταν το Μεθύδριο αποσπάστηκε από τον Ορχόμενο και προσχώρησε στο Αρκαδικό Κοινό. Την επιγραφή αυτή έχει δημοσιεύσει και σχολιάσει ο κ. Αθανάσιος Θ. Λαμπρόπουλος από τη Βυτίνα, (Αθαν. Θ. Λαμπρόπουλος, Σύμμικτα, κεφ. 10. Επιγραφή διακανονισμού ορίων γης μεταξύ Ορχομενού και Μεθυδρίου), ο οποίος μού διέθεσε τη μελέτη του και τον ευχαριστώ ιδιαίτερα γι' αυτό.

Παραθέτω τη μετάφραση της επιγραφής:

«...υποδειχθηκαν ως επιτροποι

.....ος

.....Καλλειδας Τ.

ων Παρασσιος

.....καθορισαν τα ορια της γης:

Απο το οριο, που βρισκεται κοντα στο Μελαμποδειο, οριο των Ορχομενιων των Τορθυνιων και των Μεθυδριων, απο κοινου εως το Βουφαγειο, περνωντας αναμεσα στις δυο πηγες.

Απο αυτο το σημειο μεχρι την αρχη της Πορθιεας.

Απο αυτο το σημειο, επιμηκυνοντας τον χωρο της Πορθιεας μεχρι την κορυφη.

Απο αυτο το σημειο μεχρι την ακρη της καλλιεργουμενης εκτασης.

Απο αυτο το σημειο μεχρι τον λοφισκο, που ευρισκεται μεσα στον κρομπο.

Απο αυτο το σημειο μεχρι τον λοφισκο, που συμβαλλουν τα ποταμια, τον αποκρημνο λοφισκο.

Δυο (ορισματα;) απο αυτο το σημειο,

ακολουθωντας κατευθειαν την συνόρευση προς το λαιμο, τον λοφισκο.

Δυο (ορισματα;) απο αυτο το σημειο μεχρι τον λαιμο μεσα στον βοσκοτοπο

των βοδιων, απο κατω απο τις [ιδιοκτησιες] του Αδου (=του ψηφισματος;)

Απο αυτο το σημειο μεχρι επανω απο εκεινο του Φυλάκου μεσα στον κρομπο.

Απο αυτο το σημειο περνωντας στην μεση του δασους με τις φτελιες.

Απο αυτο το σημειο, στο λαιμο μεσα στο βοσκοτοπο των βοδιων, μεχρι την Παδοεσσα. Η Παδοεσσα θα ειναι κοινη και για τα δυο μερη.

---

[25] Πελοποννησιακά, Πρακτικά του Γ΄ Τοπικού Συνεδρίου Μεσσηνιακών Σπουδών, Αθήνα 1991, Γ. Α. Πίκουλας, Η Δενθελιάτις και το οδικό της δίκτυο, σελ. 279-288, και Πελοποννησιακά, Πρακτικά του Δ΄ Τοπικού Συνεδρίου Μεσσηνιακών Σπουδών, Αθήνα 2014, Σωκράτης Σ. Κουρσούμης, Δήμος Θ. Κοσμόπουλος, Βασ. Γεωργιάδης, Φώτης Σταυριανόπουλος, Η οροθετική γραμμή Μεσσηνίας - Λακωνίας στην κορυφογραμμή του Ταυγέτου, σελ 249-264

Απο την Παδοεσσα στον λοφο με τα δυο ορισματα (τους δυο οροθετικους λιθους)

Και απο αυτο το σημειο μεχρι την Τριαγκεια.

Απο αυτο το σημειο, στο σπηλαιο, κατω απο τον μυτερο βραχο.

Δυο (ορισματα) απο αυτο το σημειο μεχρι τα βραχια της Αριας. Η Αρια θα ειναι κοινη και για τα δυο μερη.

Απο την Αρεια, που χρησιμοποιειται ως βοσκοτοπος των βοδιων, μεχρι τη δρυ στο λαιμο, που ευρισκεται μεσα στη φυτεια (την καλιεργουμενη εκταση)

Απο αυτο το σημειο μεχρι επανω στους Διδυμους.

Απο αυτο το σημειο, περνωντας μεσα απο τους Διδυμους

Απο αυτο το σημειο, στο συμβολικτρο

Απο το συμβολικτρο μεχρι την κορυφη της Σμαριας, που καθορισαν οι Αρκαδες με κοινη συμφωνια τους.

Απο αυτο το σημειο, στην κοιλαδα κατευθειαν μεχρι την κορυφη του Νικαγορου, που καθορισαν οι Αρκαδες με κοινη συμφωνια τους.

Οι θεωροι των Ορχομενιων:

Μνασιας

Ηραιος

Κλεοδικος

Ατεκμαρτος

Σααιθος

Οι πολεμαρχοι των Ορχομενιων:

Νικεας

Καμπος

Ευδοξος

Φιλοδαμος

Τιμοστρατιδας»

Δεν είναι εύκολο να τοποθετήσει κανείς την οροθετική αυτή γραμμή. Ίσως κάποιες θέσεις να βρίσκονται παρά τον ποταμό Μυλάοντα, στην περιοχή βόρεια και νότια της Καμενίτσας. Σε κάθε περίπτωση, αυτό που είναι φανερό είναι ότι η οριοθέτηση γίνεται βάσει των αγροτικών συμφερόντων των κατοίκων των δύο πόλεων. Και η καταγραφή των ορίων με λίθινη επιγραφή δείχνει και τη σημασία που είχαν οι οριοθετήσεις, φαινόμενο που, έχοντας ασφαλώς την αφετηρία του στην οικονομία, παίρνει και κοινωνικές και πολιτισμικές προεκτάσεις. Πολύ ενδιαφέρον θα είχε να εντοπίσει κανείς κάποια από τα οροθέσια, αν ήταν παρόμοιας μορφής με αυτά στην περιοχή του Ταϋγέτου. Χρειάζεται, όμως, πολλή προσπάθεια και αρκετή τύχη για να ανακαλυφθούν.

Μια άλλη πηγή που αναφέρεται σε οροθέσια στον χώρο του Μαινάλου κατά την Αρχαιότητα αποτελεί ο περιηγητής Παυσανίας. Στα «Αρκαδικά» (36.4) αναφέρει: **«[...] Μεθυδρίου δε ως τριάκοντα απέχει σταδίους Νυμφασία πηγή τοσούτοι δε από Νυμφασίας έτεροι προς τους Μεγαλοπολιτών εισί και Ορχομενίων τε κοινούς και Καφυατών όρους».** Δηλαδή, σε απόσταση 30 στάδια (κοντά πεντέμισι χιλιόμετρα) από το Μεθύδριο βρίσκεται η Νυμφασία πηγή και άλλα 30 στάδια από τη Νυμφασία πηγή το κοινό όριο των Μεγαλοπολιτών (του Μεθυδρίου), των Ορχομενίων και των Καφυατών. Οι αποστάσεις αυτές να υποθέσουμε ότι έχουν υπολογιστεί ακολουθώντας κάποιες οδούς που πήγαιναν από το Μεθύδριο προς άλλες πόλεις ή αγροτικές περιοχές. Αν είναι έτσι, τότε μια από τις πιθανές περιοχές όπου θα μπορούσε να βρίσκεται το κοινό όριο των τριών πόλεων είναι η περιοχή από τη θέση «Κακονικόλας» έως ψηλά το βουνό «Νεραϊδοβούνι» και έως το «Διάσελο της Νερότρουπας» στο εσωτερικό του Ανατολικού Μαινάλου.

ΟΡΙΟΘΕΤΗΣΕΙΣ ΜΟΝΩΝ ΣΤΗ ΧΕΡΣΟΝΗΣΟ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Αρκετές αναφορές για οριοθετήσεις και διευθετήσεις διαφορών περί τα όρια μεταξύ μοναστικών κοινοτήτων προέρχονται από χειρόγραφα που σώζονται στα αρχεία των μοναστηριών του Αγίου Όρους [26].

Φυσικά, οι μοναστικές κοινότητες έχουν τις δικές τους ιδιαιτερότητες όσον αφορά το διοικητικό τους καθεστώς και την εσωτερική τους λειτουργία σε σχέση με τις αγροτικές οικιστικές συγκροτήσεις, ο αντικειμενικός σκοπός, όμως, που εξυπηρετούν οι οριοθετήσεις των εδαφικών περιφερειών τους παραμένει ο ίδιος.

Κάθε αγιορείτικη μονή έχει και τη δική της εδαφική περιφέρεια, η οποία χωρίζεται από τις γειτονικές της με σαφή, καταγεγραμμένα σύνορα. Και απαραίτητα, όταν εγκαθιδρύεται μια μονή, καταγράφεται οριοθετημένη με σαφήνεια και η περιφέρεια που της παραχωρείται. Οι περιγραφές των οριογραμμών στα κείμενα αυτά μάς κάνουν εντύπωση για την ομοιότητά τους με τις σημερινές. Φυσικά και ανθρωπογενή χαρακτηριστικά του εδάφους, κορυφές, ράχες, ρεματιές, αγροί και αμπέλια, πηγές υδάτων και οδοί, με τα εν χρήσει τοπωνύμιά τους, ορίζουν τη διαχωριστική γραμμή. Ακόμα και πολλές από τις λέξεις που χρησιμοποιούνται για την ακριβή απόδοση της διαδρομής της οριογραμμής είναι οι ίδιες, σε συνδυασμό και με τη χρήση των σημείων του ορίζοντα για την κατεύθυνση και τις αλλαγές της πορείας της. Αλλά και τα κριτήρια με τα οποία καθορίζεται η περιφέρεια κάθε μονής είναι τα ίδια: οι καλλιεργητικοί και άλλοι χώροι σε συνδυασμό με σταθερά και κυρίαρχα στον χώρο χαρακτηριστικά του εδάφους (κορυφές, ράχες, ρεματιές, δρόμοι κ.λπ.). Ο ρόλος, λοιπόν, που παίζουν τα όρια των περιφερειών μιας κοινότητας, είτε είναι μοναστική είτε αγροτική κ.λπ., παραμένει διαχρονικά ίδιος και εξίσου σημαντικός. Ας δούμε ένα παράδειγμα: Σε δωρητήριο έγγραφο του έτους 1102 του Ηγουμένου Δαμιανού της Μονής Καλαφάτου προς τον Καθηγούμενο της Λαύρας του αγίου

---

[26] Βλ. σχετικά: Γεράσιμος Σμυρνάκης, «Το Άγιον Όρος» 1903, ανατύπωση εκδόσεις «Πανσέληνος», Καρυές Αγίου Όρους 1988)

Αθανασίου περιγράφονται τα όρια της Μονής Καλαφάτου ως εξής: **«[...] άρχεται [ο περιορισμός] από της θαλάσσης εις τον ποταμόν τον κατερχόμενον από την Κομιώτισσαν και ανέρχεται μέσον εις την οδόν την εξερχομένην από το Άγιον Όρος, περιορίζων εντός το Δαιμονολείβαδον, είτα στρέφεται κατ' ανατολάς κρατών την αυτήν οδόν και ανέρχεται έως εις την ράχιν, κακείθεν κλίνει προς το βόρειον μέρος, κρατεί την ράχιν και διέρχεται το Παλαιόκαστρον και ακουμβίζει εις την θάλασσαν, μεθ' α στρέφεται δυτικά, κρατεί τον αιγιαλόν και ακουμβίζει όθεν ήρξατο, ήτοι εις τον ποταμόν»** [27]**.**

Αλλά και η διαδικασία διευθέτησης διαφορών περί τα εδαφικά όρια είναι πανομοιότυπη με τις αντίστοιχες, μια χιλιετία σχεδόν αργότερα, κατά τον 20ό αιώνα. Η διασαφήνιση των ορίων βασίζεται και σε αποδεικτικά στοιχεία, προγενέστερα επίσημα σχετικά έγγραφα, τα οποία προσκομίζουν οι εκπρόσωποι των δύο εμπλεκόμενων πλευρών. Επιπλέον, απαραίτητο μέρος της διαδικασίας αποτελεί και η πραγματοποίηση επιτόπιας αυτοψίας: **«[...]υπανεγνώσθησαν τα παρ' εκατέρων των Ηγουμένων προσκομιζόμενα έγγραφα δικαιώματα, [...] ως δε και θεωρίας τοπικής η υπόθεσις εδεήθη, παρεγενόμεθα εν τω τόπω, παρόντων δηλαδή και αυτών των αλλήλοις αντιδικούντων Ηγουμένων [...]»,** αναφέρερεται χαρακτηριστικά στο κείμενο εξακρίβωσης ορίων που θα δούμε παρακάτω. **«[Η επιτροπή συνήλθε] προς οριστικόν καθορισμόν των ορίων της διοικητικής περιφερείας των άνω Κοινοτήτων Μαγουλιάνων- Βυτίνης, ένθα μετά προηγουμένην και επισταμένην μελέτην των διαφόρων εγγράφων και εδαφικών σημείων, άτινα δια της επιτοπίου ερεύνης εξηκρίβωσεν, εκτίθησι και καθορίζει ως όριον οριστικόν των Κοινοτήτων τούτων τα κάτωθι εδαφικά μέρη και σημεία ως εξής[...]»,** αναφέρει η έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Μαγουλιάνων της 11ης Οκτωβρίου 1914.

Παρατίθεται ένα απ' αυτά τα κείμενα, ένα συμβιβαστικό έγγραφο που συντάχθηκε το έτος 1108 και αφορά την αποσαφήνιση των ορίων μεταξύ δύο γειτονικών μονών του Αγίου Όρους, του Αγίου Δημητρίου του Κυνόποδος και της των Ασωμάτων ή του Φαλακρού [28]. Πρόκειται για παλαιά μονύδρια, που δεν υπάρχουν σήμερα παρά μόνο τα ερείπιά τους στην περιοχή της Μονής Παντοκράτορος. Αξίζει να δούμε αυτό το κείμενο που μας θυμίζει στη σύνταξη και το περιεχόμενο τις εκθέσεις των επιτροπών και τις αποφάσεις των διοικητικών δικαστηρίων που συντάχθηκαν οκτακόσια χρόνια αργότερα, τον 20ό αιώνα:

«Μεταξύ των δύο Μοναστηρίων τουτε επ' ονόματι του Αγίου Δημητρίου και του Κυνόποδος επιλεγομένου και του Ασωμάτου του Φαλακρού ονομαζομένου, αμφισβήτησις γέγονε περί συνόρων ων τα τούτοις διαμεριζόντων τόπια. Και δη υπανεγνώσθησαν τα παρ' εκατέρων των Ηγουμένων προσκομιζόμενα έγγραφα δικαιώματα. Ως δε και θεωρίας τοπικής η υπόθεσις εδεήθη, παρεγενόμεθα εν τω τόπω, παρόντων δηλαδή και αυτών των αλλήλοις αντιδικούντων Ηγουμένων, ήγουν του Μοναχού Κοσμά και Ηγουμένου της του Φαλακρού Μονής και του

---

[27] Γ. Σμυρνάκης, όπου παραπάνω, σελ. 45

[28] Γεράσιμος Σμυρνάκης, «Το Άγιον Όρος» 1903, ανατύπωση εκδόσεις «Πανσέληνος», Καρυές Αγίου Όρους 1988, σελ. 61-62

Μοναχού Γερασίμου και Ηγουμένου της Κυνόποδος επονομαζομένης Μονής και ετέρων τιμιωτάτων Ηγουμένων των γειτνιόντων αυτής, του Μοναχού Νικολάου Γραμματικού και Ηγουμένου Μονής του Δωροθέου, του Μοναχού Νεοφύτου και Ηγουμένου της Μονής του Καλετζή, του Μοναχού Νικηφόρου και Ηγουμένου Μονής του Δομετίου και Αντωνίου Μοναχού και Αποηγουμένου Μονής του Δωροθέου, του και τον αγρόν της αυτής Μονής υπέχοντος τον επ' ονόματι του Κυρίου και Σωτήρος ημών Ιησού Χριστού Τιμώμενον. Και υπαναγνωσθέντων κατά τον τόπον αμφοτέρων των δικαιωμάτων, ευρέθησαν ισάζοντα μεν κατά τας ονομασίας των γνωρισμάτων, αμφέβαλλον δε οι διαμαχόμενοι ως ουκ εισί ταύτα, α δεικνύει ο ενάγων ο Μοναχός Γεράσιμος και Ηγούμενος της του Αγίου Δημητρίου Μονής και του Κυνόποδος επονομαζομένης. Και γαρ διείληπται εν εκατέροις τοις δικαιώμασιν ούτως. Άρχεται από του ρύακος, εις ον άριος ίσταται και αποδίδει εις τον υψηλόν βουνόν. Εισί δε δύο βουνοί εν τω τόπω, ο μεν εις υψηλότερος, ο δε έτερος χαμηλότερος και δια το μη γράφειν ο περιορισμός του αέρος, έλεγεν ο εναγόμενος ο Μοναχός Κοσμάς και Ηγούμενος της του Φαλακρού Μονής, τον μείζονα και υψηλότερον βουνόν ζητών τον περιορισμόν, όπερ και απίθανον ην. Ει γαρ από του άριος, αφ' ου ήρξατο ο περιορισμός εις τον υψηλότερον βουνόν κατ' ευθείαν διήρχετο, ου μόνον τον πλείονα τόπον και τα αμπέλια σχεδόν πάντα του Αγίου Δημητρίου, αλλά και αυτό το Μοναστήριον του Αγίου Δημητρίου έξω του περιοριζομένου κατελίμπανε [καταλιμπάνω=αφήνω]. Και περί τίνος τάχα αν ην η δίκη, ει και το Μοναστήριον έξω του περιοριζομένου κατελίμπανεν; Αλλά διεγνώσθη τον κατέναντι βουνόν επιζητείν τον περιορισμόν, ει και χαμηλότερός εστι. Ήγουν από του ρύακος, εν ω άριος ίσταται από άρκτον ως προς ανατολάς, δια το και τα δικαιώματα αμφοτέρων διαλαμβάνειν τον τόπον περιελθόντα τη Μονή του Αγίου Δημητρίου από του μέρους της Μονής του Φαλακρού, τον πλησιάζοντα τω αγρώ τω επ' ονόματι του Σωτήρος τιμωμένω, της Μονής του Δωροθέου και ανάγκη εστίν άχρι των συνόρων του Σωτήρος δεσπόζειν την Μονήν του Αγίου Δημητρίου. ου γαρ από του τόπου γράφει του πλησιάζοντος τω αγρώ του Σωτήρος, αλλά τον τόπον, δηλονότι όλον και απ' εκείσε, ήγουν από του βουνού, κάμπτει νοτιώτερον και διέρχεται τον μέγαν βουνόν, κρατά την ράχιν άχρι του δρόμου και κατέρχεται εκ του ρύακος, ακουμβίζει εις τον αυτόν ρύακα κατέναντι του αγρού της Μονής του Φαλακρού, του επ' ονόματι του Τιμίου Προδρόμου και βαπτισμού Ιωάννου, απ' εκείσε κρατεί το καταρύακος δυτικώτερον και αποδίδει εις τον μέγαν ρύακα και εις τον άριον ένθα και ήρξατο. Ούτως ουν διαγνωσθείσης και κριθείσης της παρούσης υποθέσεως το παρόν υπόμνημα γράμμα εγένετο και επεδόθη τη Μονή του Αγίου Δημητρίου της του Κυνόποδος αρεσθέντων και αμφοτέρων των δικαζομένων μερών. Μην Νοέμβριος Ινδικτιώνος Α΄έτος 6616 - 1108. Ιωάννης ευτελής Μοναχός και Πρώτος ο Ταρχανειώτης, Αντώνιος Μοναχός και Αποηγούμενος της Μονής του Δωροθέου. Νικηφόρος Μοναχός και Ηγούμενος Μονής του κυρίου Δομετίου. Νεόφυτος Μοναχός και Ηγούμενος της Μονής του Καλετζίου».

Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν αμφισβητούνται τα όρια όπως είναι καταγεγραμμένα στο επίσημο έγγραφο καθορισμού, αλλά δημιουργείται αμφισβήτηση

στην ερμηνεία εξαιτίας μιας ασάφειας σχετικά με ένα βουνό που περιγράφεται. Στην περιοχή υπάρχουν δύο τέτοια βουνά, το ένα υψηλότερο, το άλλο χαμηλότερο, και η τοποθέτηση της οριογραμμής σε κάθε ένα απ' αυτά αλλάζει εντελώς την πορεία της, βλάπτοντας σοβαρά τα συμφέροντα της μιας μονής. Τελικά, η υπόθεση εύκολα επιλύεται, αφού ο εντοπισμός στον χώρο του περιγραφόμενου βουνού δεν είναι δύσκολος κατά την επιτόπια εξέταση.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΗΣ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗΣ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑΣ

Η αναφορά που γίνεται εδώ σχετικά με τα εδαφικά όρια των περιφερειών των κοινοτήτων κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας δεν είναι προϊόν ειδικής συστηματικής έρευνας. Στην ουσία μια περιπτωσιολογική προσέγγιση γίνεται, παρατίθενται δηλαδή κάποια συγκεκριμένα παραδείγματα διευθέτησης διαφορών περί τα κοινοτικά όρια, κάποια στιγμιότυπα θα λέγαμε, που μας αποκαλύπτουν εκφάνσεις της πραγματικότητας των κοινοτικών οριοθετήσεων.

Διερευνώντας το καθεστώς των κοινοτικών ορίων κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας, και σε αναφορά με το αυτοδιοικητικό καθεστώς που θεσπίστηκε και εφαρμόστηκε με τον Νόμο ΔΝΖ΄ για τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912, τα ερωτήματα που τίθενται και ενδιαφέρουν την παρούσα εργασία είναι τα ακόλουθα: Πρώτα απ' όλα, αν κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας οι κοινότητες χωρίζονταν με διακριτά εδαφικά όρια (σύνορα) από τις γειτονικές τους κοινότητες, όπως γνωρίζουμε ότι ισχύει και κατοχυρώνεται και θεσμικά στα χρόνια από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους έως τις μέρες μας. Επιπλέον, σε ποιο βαθμό τα όρια αυτά έμεναν σταθερά στη διάρκεια των αιώνων της Τουρκοκρατίας και, αν και όταν μεταβάλλονταν, ποιοι ήταν οι λόγοι που οδηγούσαν στις μεταβολές αυτές. Επίσης, με ποια κριτήρια καθοριζόταν η θέση της οροθετικής γραμμής που χώριζε τις εδαφικές περιφέρειες δύο κοινοτήτων, βάσει των φυσικών χαρακτηριστικών του εδάφους (βουνά, ράχες, πηγές, ποτάμια, κ.λπ.), βάσει των ανθρωπογενών διαμορφώσεων και βιοτικών αναγκών (χωράφια, βοσκότοποι, οδικό δίκτυο κ.λπ.), ή με συνδυασμό και των δύο. Πρέπει να έχουμε υπόψη μας ότι οι παραμαινάλιοι ορεινοί οικισμοί έχουν ιστορία πολλών αιώνων και ο αριθμός και η θέση τους, αν εξαιρέσουμε λίγες περιπτώσεις ερημώσεων, δεν έχει αλλάξει έως τις μέρες μας.

Θα προσπαθήσουμε, κατ' αρχήν, να προσεγγίσουμε το θέμα αυτό εξετάζοντας τρεις από τις -πολλές ίσως- παραμέτρους που, ενδεχομένως επηρέαζαν τη διαμόρφωση και τη φυσιογνωμία των κοινοτικών ορίων. Η πρώτη αφορά το φαινόμενο της κοινοτικής αυτοδιοίκησης την εποχή εκείνη, η δεύτερη το γαιοκτητικό καθεστώς (που δεν ήταν το ίδιο με αυτό των νεότερων χρόνων του Ελληνικού κράτους) και την τυχόν σχέση του με τα εδαφικά όρια των κοινοτήτων, και η τρίτη τα πληθυσμιακά μεγέθη των οικισμών τα χρόνια εκείνα σε αντιπαραβολή τους με αυτά των νεότερων χρόνων, ώστε να έχουμε μια ενδεικτική εικόνα για τη δυναμική του κάθε οικισμού σε σύγκριση με τους γειτονικούς του και τον αντίκτυπο της δυναμικής αυτής στην έκταση της περιφέρειάς του.

1. Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ: Είναι γνωστό ότι κατά την Οθωμανική περίοδο οι χριστιανικοί πληθυσμοί είχαν σε τοπικό επίπεδο δικαιώματα περιορισμένης και ελεγχόμενης από την Οθωμανική εξουσία αυτοδιοίκησης. Οι Οθωμανοί κατακτητές δεν επέβαλαν νομοθετικά κάποιο σύστημα διοίκησης στο εσωτερικό των κατακτημένων πληθυσμών αλλά, κινούμενοι πραγματιστικά, αποδέχτηκαν προϋπάρχοντα τοπικά εθιμικά συστήματα αυτοδιοίκησης προκειμένου να εξυπηρετήσουν τις δικές τους διοικητικές και δημοσιονομικές πρακτικές, κατά κύριο λόγο να εξασφαλίσουν την ομαλή ροή των φορολογικών προσόδων από τη βάση προς το αυτοκρατορικό κέντρο και τη διατήρηση της δημόσιας ασφάλειας σε τοπικό επίπεδο. Ποτέ, όμως, δεν έδωσαν νομική οντότητα σε αυτά τα συστήματα τοπικής αυτοδιαχείρισης, Η κοινότητα δεν αποτελούσε, δηλαδή, νομικό πρόσωπο, αναγνωρισμένο επίσημα από την Οθωμανική εξουσία, αλλά ήταν μια συλλογική οντότητα με την οποία συνεργάζονταν και τη χρησιμοποιούσαν οι Οθωμανικές Αρχές, καθώς η κεντρική διοίκηση της αχανούς Οθωμανικής Αυτοκρατορίας αδυνατούσε να ανταποκριθεί και να ασκήσει διοίκηση έως το τελευταίο, το τοπικό επίπεδο και τη μικρότερη οικιστική μονάδα. Και επειδή, ακριβώς, η Οθωμανική εξουσία δεν αναγνώριζε επίσημα τις κοινότητες, απευθυνόταν όχι στη συλλογική οντότητα ως θεσμό, αλλά στα πρόσωπα που την εκπροσωπούσαν, τους κοινοτικούς άρχοντες, οι οποίοι ήταν ατομικά υπόλογοι για την απρόσκοπτη διεκπεραίωση των υποχρεώσεων της κοινότητας (αρχή της εγγυοδοσίας). Εκτός από την εξυπηρέτηση της δημοσιονομικής λειτουργίας, η ύπαρξη της κοινοτικής αυτοδιαχείρισης κάλυπτε και την ανάγκη να έχουν οι κατακτημένοι πληθυσμοί μια αποτελεσματική διοίκηση προς διαχείριση των προβλημάτων στο εσωτερικό των τοπικών κοινωνιών, με την ανοχή πάντα και προσαρμοσμένη στις απαιτήσεις των κατακτητών.

Ως συνέπεια του μη αναγνωρισμένου νομικού χαρακτήρα των κοινοτήτων, το κοινοτικό σύστημα δεν είχε την ίδια εξέλιξη και μορφή σε ολόκληρο τον Ελλαδικό χώρο, αλλά αναπτύχθηκε διαφορετικά και με ιδιαιτερότητες από τόπο σε τόπο, αναλόγως τα γεωγραφικά, πληθυσμιακά και οικονομικά χαρακτηριστικά κάθε περιοχής. Και η κοινοτική αυτοδιοίκηση στην Πελοπόννησο είχε τα δικά της χαρακτηριστικά που υπαγορεύτηκαν και από τη γεωγραφική της θέση στη μεθόριο της αυτοκρατορίας, θέση που την έφερνε σε διαρκή επαφή με τον δυτικό κόσμο. Το σύστημα της κοινοτικής διοίκησης στην Πελοπόννησο διαρθρωνόταν, σε γενικές γραμμές, σε τρία άτυπα επίπεδα, προσαρμοσμένα στην αντίστοιχη διάρθρωση της περιφερειακής Οθωμανικής διοίκησης. Κατ' αρχήν, ξεκινώντας από το πρώτο επίπεδο, το επίπεδο του χωριού, όλοι οι οικισμοί, ανεξαρτήτως του μεγέθους τους, μπορούσαν να συγκροτηθούν σε αυτοδιοικούμενη κοινότητα, ακόμα κι αυτοί που ανήκαν σε τσιφλίκια, με συρρικνωμένες, όμως, αυτοδιαχειριστικές δυνατότητες. Σε κάθε κοινότητα οριζόταν ένας, συνήθως, ή περισσότεροι εκπρόσωποι, οι προεστοί ή γέροντες/δημογέροντες. Στο έργο των κοινοτικών αρχόντων συνέπρατταν και οι εκκλησιαστικές αρχές, που κι αυτές είχαν κεντρική θέση στη ζωή της κοινότητας. Στην έδρα της επαρχίας (του καζά), οι εκπρόσωποι των χριστιανικών και των -λίγων στην Πελοπόννησο- μουσουλμανικών κοινοτήτων συγκεντρώνονταν και συγκροτούσαν μια άτυπη επαρχιακή

βουλή που εξέλεγε έναν Τούρκο, τον αγιάνη, κι έναν χριστιανό άρχοντα, τον κοτζάμπαση, καθώς και τον επαρχιακό ταμία, τον σεντούκ εμίνη. Οι τρεις αυτοί άρχοντες υπό τη διοίκηση του βοεβόδα (του Οθωμανού επαρχιακού διοικητή) αποτελούσαν το επαρχιακό συμβούλιο. Οι εκπρόσωποι όλων των επαρχιών, αγιάνηδες και κοτζαμπάσηδες, διόριζαν δύο χριστιανούς και δύο Τούρκους εκπροσώπους τους, που λειτουργούσαν ως συμβουλευτικό σώμα στον πασά. Οι χριστιανοί διατηρούσαν και το δικαίωμα να στέλνουν αντιπροσώπους τους στην Κωνσταντινούπολη, τους λεγόμενους βεκίληδες.

Κύριος ρόλος των τοπικών αρχόντων ήταν η εκπροσώπηση της τοπικής κοινωνίας στις σχέσεις της με τις Οθωμανικές Αρχές και η μεταφορά των διαταγών της κεντρικής και περιφερειακής Οθωμανικής διοίκησης στην κοινότητα, ένας ρόλος όχι και τόσο εύκολος, καθώς καλούνταν να ισορροπούν μεταξύ των απαιτήσεων της Οθωμανικής διοίκησης, των συμφερόντων των μελών της κοινότητας αλλά και των προσωπικών τους συμφερόντων. Κεντρικό τους καθήκον η διαχείριση των εσόδων και εξόδων της κοινότητας, κατά βάση η εσωτερική κατανομή, είσπραξη και απόδοση στις αρχές των φόρων. Τα συνολικά ποσά των φόρων καθορίζονταν κατ' αποκοπή (μακτού) από την κεντρική διοίκηση που κατένειμε το ανάλογο μερίδιο στη διοίκηση της Πελοποννήσου, η οποία με τη σειρά της κατένειμε αναλογικά το ποσό στις επαρχίες, οι επαρχίες σε καθεμία κοινότητα, πάντα κατ' αποκοπή, και οι κοινοτικοί εκπρόσωποι εν τέλει στα φορολογούμενα μέλη της κοινότητας, αναλόγως την οικονομική τους δυνατότητα. Στη φορολογική αυτή αλυσίδα να προσθέσουμε και τους ενοικιαστές των φόρων, που τους τελευταίους αιώνες της Οθωμανικής κυριαρχίας είχαν κεντρικό ρόλο στη δημοσιονομική λειτουργία του κράτους. Η πρακτική της κατ' αποκοπή κατανομής του φορολογικού ποσού στην κοινότητα δημιουργούσε το περιβάλλον για την ανάπτυξη της έννοιας της συλλογικής ευθύνης.

Οι κοινοτικές αρχές τηρούν κτηματολόγιο με την κινητή και ακίνητη περιουσία των κατοίκων (τη λεγόμενη Μάνα), η σύνταξη, η αναπροσαρμογή («στρώσιμο») και φύλαξη του οποίου είναι ευθύνη των δημογερόντων. Στον επιβαλλόμενο συνολικό φόρο προστίθενται και οι φόροι για την κάλυψη των κοινοτικών εξόδων των απαραίτητων για τη λειτουργία της κοινοτικής διοίκησης και τη διεκπεραίωση των υποχρεώσεών της. Σύνηθες ήταν το φαινόμενο οι φορολογούμενοι κάτοικοι ή και συνολικά η κοινότητα να μην μπορεί να ανταπεξέλθει στο φορολογικό βάρος και να καταφεύγει στο τέλος σε εσωτερικό (από τους δημογέροντες ή άλλα ισχυρά οικονομικά πρόσωπα), ή εξωτερικό (διά των δημογερόντων) δανεισμό από άλλους χριστιανούς προύχοντες ή Οθωμανούς.

Πέρα από τη διεκπεραίωση των φορολογικών υποχρεώσεων οι δημογέροντες ασκούσαν και άλλα διοικητικά, εκτελεστικά, και δικαστικά καθήκοντα, καθορισμένα από τις τοπικές ανάγκες, στο πλαίσιο πάντοτε της Οθωμανικής νομιμότητας και της διευκόλυνσης της λειτουργίας της κεντρικής Οθωμανικής διοίκησης. Είχαν έτσι την ευθύνη να επιβλέπουν και να αποκαθιστούν την τάξη στην περιφέρεια της κοινότητάς τους και, όντες υπόλογοι, την υποχρέωση να καταβάλουν αποζημιώσεις για αδικήματα που συνέβαιναν εντός της περιφέρειάς τους. Ασκούσαν και δικαστική εξουσία, κατά βάση στο επίπεδο της διαιτησίας ή

ως διαμεσολαβητές με την Οθωμανική δικαστική εξουσία. Μεριμνούσαν, επίσης, για τη συντήρηση των σχολείων και των δασκάλων τους, εκεί που υπήρχαν, τον διορισμό αγροφυλάκων και πολιτοφυλάκων, επέβλεπαν την εκτέλεση των αγγαρειών και δημόσιων έργων κ.λπ. [29]

Οι κοινότητες, ασφαλώς, πέρα από την κατοικημένη περιοχή, τον ίδιο τον οικισμό, περιελάμβαναν και κάποια ευρύτερη περιοχή, τον απαραίτητο δηλαδή χώρο για την άσκηση της οικονομικής δραστηριότητας, ώστε να καλύπτονται οι βασικές ανάγκες επιβίωσης των μελών τους, στο πλαίσιο μιας οικονομίας αυτοκατανάλωσης. Την περιοχή αυτή αποτελούσαν οι απαραίτητοι καλλιεργητικοί χώροι, τα βοσκοτόπια (λιβάδια και άγονοι τόποι) για τις ανάγκες της κτηνοτροφίας, οι πηγές νερού απ' όπου υδρεύεται ο οικισμός και ποτίζονται οι κήποι και τα ποίμνια, τα δάση για την καύσιμη ύλη και την υλοτομία, που στην περιοχή που μας ενδιαφέρει, τον ορεινό όγκο του Μαινάλου, ήταν εκτεταμένα. Και, κατά βάση, η οριοθέτηση των εδαφικών περιφερειών των κοινοτήτων με σαφή και σταθερά όρια συνδέεται άρρηκτα με την οικονομική δραστηριότητα και τη διοίκηση. Την κεντρική διοίκηση και δημοσιονομική λειτουργία και την τοπική διοίκηση και ασφάλεια, καθώς στα εδαφικά όρια μιας κοινότητας περιορίζονταν και οι αρμοδιότητες της τοπικής κοινοτικής αρχής. Στην καθορισμένη εδαφική περιφέρεια της κοινότητας οι κάτοικοι είχαν προνομιακή ή και αποκλειστική χρήση των οικονομικών πηγών, κι αυτός είναι ίσως και ο λόγος που δινόταν τόσο μεγάλη σημασία στα εδαφικά όρια και έπαιρναν ενίοτε τόσο μεγάλη διάσταση και χρονική διάρκεια οι διαφορές περί τα όρια μεταξύ γειτονικών κοινοτήτων.

Οι ανάγκες για την επιβίωση των μελών της κοινότητας και την κάλυψη των φορολογικών και άλλων υποχρεώσεών τους καθόριζε ασφαλώς και την έκταση της περιφέρειά της. Οι καλλιεργητικές εκτάσεις, βέβαια, δεν ανήκαν αποκλειστικά στους κατοίκους της κοινότητας, υπήρχαν και αγροί κατοίκων από γειτονικές κοινότητες, λιγότεροι, όμως, και όχι συνεχόμενοι σε μεγάλη έκταση (εδώ πρέπει να συνυπολογίσουμε και τον ρόλο των όποιων μεγάλων συγκεντρώσεων γης στα χέρια, Ελλήνων κυρίως, κτηματιών στον παραμαινάλιο ορεινό χώρο. Δυστυχώς, αυτά που γνωρίζουμε γι' αυτό το πολύ σημαντικό ζήτημα είναι ελάχιστα). Επίσης, από τις καλλιεργήσιμες (κατά την αγρανάπαυση) και, κυρίως, τις άγριες άγονες εκτάσεις, που δεν ήταν λίγες, οι κοινότητες και οι ενοριακοί τους ναοί μπορούσαν να έχουν έσοδα μέσω της ενοικίασής τους για κτηνοτροφική χρήση.

Μπορούμε εν τέλει λογικά να συμπεράνουμε, πως ο κεντρικός σε τοπικό επίπεδο ρόλος των κοινοτήτων και της κοινοτικής αυτοδιοίκησης έδινε αναλόγως σημαντική αξία και στα εδαφικά όρια των περιφέρειών τους.

---

[29] **Σπύρος Ι. Ασδραχάς**: Ελληνική οικονομική ιστορία ΙΕ΄-ΙΘ΄ αιώνας, τόμος Α, σελ. 264-269, **Ευτυχία Λιάτα**: Οι κοινότητες, ένας θεσμός με πολλές όψεις, στο έργο «Ιστορία του νέου Ελληνισμού, 1770-2000, επιμέλεια: Βασίλης Παναγιωτόπουλος, τόμος 2, Ελληνικά γράμματα, 2003, σελ. 309-324, **Μάρθα Πύλια**: Λειτουργίες και αυτονομία των κοινοτήτων της Πελοποννήσου κατά την δεύτερη Τουρκοκρατία (1715- 1821), περιοδικό «Μνήμων» της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού, τόμος 23, Αθήνα 2001, σελ. 67-98, **Δ. Παπασταματίου, Φ. Κοτζαγεώργης:** «Ιστορία του Νέου Ελληνισμού κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής πολιτικής κυριαρχίας», Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαικών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015, σελ. 116-126

2. ΤΟ ΓΑΙΟΚΤΗΤΙΚΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ: Η δεύτερη παράμετρος που εξετάζουμε σε αναφορά με τα κοινοτικά όρια είναι το Οθωμανικό καθεστώς γαιοκτησίας, αν και κατά πόσο σχετίζεται με τη διαμόρφωση ή και τη μεταβολή των κοινοτικών ορίων κατά τη μακραίωνη αυτή περίοδο. Γαιοκτητικό καθεστώς, το οποίο δεν ήταν το ίδιο με το μεταγενέστερο που θεσμοθετήθηκε και ισχύει από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους μέχρι σήμερα.

Για να ελέγξει και να εδραιώσει η Οθωμανική Αυτοκρατορία την εξουσία της και να εντάξει σε ένα ενιαίο διοικητικό και δικαιικό σύστημα όλο τον κατακτημένο χώρο, εγκαθίδρυσε το τιμαριωτικό σύστημα. Το τιμαριωτικό σύστημα είναι βασικός οθωμανικός γαιοκτητικός θεσμός που εξυπηρετούσε δημοσιονομικές και στρατιωτικές σκοπιμότητες. Το κράτος έχει την ψιλή κυριότητα της γης (miri) και παραχωρεί σε ενόπλους (κι αργότερα όχι μόνο), τους τιμαριώτες ή σπαχήδες, εισοδηματικούς πόρους, τα λεγόμενα «τιμάρια», με αντάλλαγμα την παροχή εκ μέρους τους στρατιωτικών υπηρεσιών. Στην ουσία πρόκειται για παραχώρηση δικαιώματος είσπραξης, εκ μέρους των τιμαριωτών, φορολογικών προσόδων που δικαιούχος τους ήταν το κράτος. Μπορούσε να είναι το φορολογικό προϊόν οποιασδήποτε εισοδηματικής πηγής αλλά, κατά βάση, επρόκειτο για καθορισμένο μέρος από το προϊόν αγροτικών εκτάσεων που είχαν ως επίκεντρο μία ή περισσότερες οικιστικές συγκεντρώσεις χωρικών (χωριά). Το τιμάριο δεν ήταν μια αγροτική εκμετάλλευση, διευθυνόμενη από τον τιμαριώτη, αν και μπορούσε να έχει σ΄αυτήν εμφυτεύσεις και γαίες, αλλά κάρπωση μέρους της παραγωγής (τη λεγόμενη «δεκάτη»). Το τιμάριο δεν αποτελούσε πλήρη ιδιοκτησία του σπαχή, την ψιλή κυριότητα της γης -όπως είπαμε- την είχε το κράτος (miri) και ο τιμαριώτης είχε το δικαίωμα εξουσιάσεως (tasarruf) και κάρπωσης μέρους μιας εισοδηματικής πηγής.

Η εδαφικότητα του τιμαρίου μπορεί να μην είναι ενιαία. Μπορεί να αποτελείται από τις προσόδους περισσότερων χωριών ή τις προσόδους από τμήματα ενός ή περισσότερων χωριών, χωρίς τα χωριά αυτά να συνιστούν απαραίτητα μια ενότητα, έστω διοικητική. Επίσης, ένα χωριό μπορεί να είναι τιμάριο περισσότερων ατόμων. Το τιμάριο αποτελείται από δύο μέρη, τον πυρήνα, το «ξίφος» (κιλίτς), που αποτελεί εισοδηματική πηγή επαρκή για να συντηρήσει έναν τιμαριώτη, καθώς και προσθήκες (terakki), οι οποίες μπορεί να μην ήταν εδαφικά συνεχόμενες και στον ίδιο οικισμό.

Είναι σημαντικό να σημειώσουμε ότι, αν και ο τιμαριώτης δεν είναι ιδιοκτήτης γης αλλά επικαρπωτής φορολογικών προσόδων που ανήκουν στο κράτος, παρ' όλα αυτά εκ των πραγμάτων ασκεί κυριαρχικά δικαιώματα πάνω στους χωρικούς - καλλιεργητές, καθώς υποκαθιστά ένα σημαντικό μέρος των φορολογικών λειτουργιών του κράτους και επιβάλλει έναν τρόπο οργάνωσης της αγροτικής παραγωγής.

Η γη δεν ήταν εξ ολοκλήρου κρατική - τιμαριωτική (miri), υπήρχε επίσης ιδιωτική (mulk) και βακουφική, δηλαδή γη, συνήθως ιδιωτική, που οι πρόσοδοί της ήταν αφιερωμένοι σε ιερά εγκαθιδρύματα για την εξυπηρέτηση αγαθοεργών σκοπών. Η αφιέρωση δε αυτή ήταν αιώνια.

Το τιμαριωτικό σύστημα είχε ισχυρό ρόλο έως τον 17ο αιώνα, ενώ μετά η σημασία του υποχωρεί σιγά σιγά, καθώς με την εξέλιξη των τεχνικών μέσων του πολέμου περιορίζεται ο ρόλος των σπαχήδων και, παράλληλα, το κράτος προχωρά σταδιακά σε εκτεταμένες ενοικιάσεις των φόρων. Παρ' όλα αυτά, το τιμαριωτικό σύστημα ποτέ, έως το 1839, δεν έπαψε να είναι σε ισχύ.

Τα τιμάρια ιεραρχούνταν ανάλογα με τα εισοδηματικά ποσά που απέδιδε η παραγωγή τους, βάσει του φόρου της δεκάτης επί της παραγωγής αυτής. «Χας» λέγονταν τα υψηλότερης αξίας, «ζεαμέτια» τα μεσαίας κατηγορίας και «τιμάρια» τα μικρότερης. Τα τελευταία αποτελούσαν και την πλειονότητα.

Το τιμαριωτικό δικαίωμα του σπαχή ήταν ισόβιο αλλά μπορούσε να ανακληθεί όταν αυτός δεν ανταποκρινόταν στις υποχρεώσεις του. Δεν είχε δικαίωμα τροποποίησης της καλλιέργειας, να ιδιοποιηθεί, να πουλήσει ή να κληρονομήσει την τιμαριωτική γη του (τα τέκνα του είχαν μόνο δικαίωμα σε τιμαριωτικό εισόδημα - γη).

Ο χωρικός - καλλιεργητής από την άλλη πλευρά ήταν το αναγκαίο συμπλήρωμα, ώστε να υπάρχει αυτή η εισοδηματική πηγή, να λειτουργήσει δηλαδή το τιμαριωτικό σύστημα. Είναι το δεύτερο μέρος που μοιραζόταν την επικαρπία με τον τιμαριώτη και η θέση του συνοδευόταν από δικαιώματα και υποχρεώσεις.

Ο τιμαριώτης παραχωρεί, επίσης με καθεστώς εξουσιάσεως (tasarruf), αγρούς του τιμαρίου του σε χωρικούς προς καλλιέργεια, από τους οποίους εισπράττει προκαθορισμένο ποσοστό από την παραγωγή (τη δεκάτη), επιβάλλει πρόστιμα, ασκεί και αστυνομικά καθήκοντα. Η παραχώρηση γίνεται με τη σύνταξη, επί πληρωμή, εγγράφου (ταπού).

Ο σπαχής δεν είχε δικαίωμα να αποπέμψει τους χωρικούς από τη γη που τους είχε παραχωρήσει, εκτός αν την άφηναν ακαλλιέργητη για τρία χρόνια, δεν μπορούσε να τους επιβάλει αγγαρείες ή να επεμβαίνει στον ιδιωτικό βίο τους. Ο χωρικός είχε την υποχρέωση της συνεχούς καλλιέργειας της γης και απόδοσης στον σπαχή της δεκάτης, δεν μπορούσε να τροποποιήσει την καλλιέργεια, να πωλήσει και να υποθηκεύσει τη γη αλλά μόνο το δικαίωμά του της καλλιέργειας, δεν μπορούσε να μετακινηθεί σε άλλο τόπο. Σ' αυτήν την περίπτωση, ο τιμαριώτης είχε το δικαίωμα εντός 15 ετών να επιβάλει τη βίαιη επιστροφή του, μπορούσε, όμως, ο καλλιεργηστής να αποδεσμευτεί καταβάλλοντας κάποιο ποσό, αν και στην πραγματικότητα υπήρξαν μετακινήσεις αγροτών στις πόλεις ή σε άλλα τιμάρια. Ο καλλιεργητής διατηρούσε την ατομική του νομική υπόσταση και ελευθερία, δεν είχε προσωπικές δεσμεύσεις στον τιμαριώτη και μπορούσε να κληρονομήσει το δικαίωμα επικαρπίας στα τέκνα του.

Εποπτικό και ελεγκτικό ρόλο στους τιμαριώτες είχε ο ιεροδίκης (καδής).

Το σύνολο των τιμαρίων σε μια περιοχή συγκροτούσε το σαντζάκι ή λιβά. Το σύνολο των σατζακίων μιας διοικητικής περιφέρειας αποτελούσε το μπεηλερμπεηλίκι ή, αργότερα, εγιαλέτι.

Το τιμαριωτικό σύστημα ήταν υπό τον αυστηρό έλεγχο του κράτους, το οποίο κατά χρονικά διαστήματα κατέγραφε με απογραφές το ύψος των αγροτικών εισοδηματικών πηγών και αναδιένειμε τα τιμάρια στους ενδιαφερόμενους τιμαριώτες.

Το τσιφλίκι αποτελεί μια ιδιαίτερη γαιοκτητική πραγματικότητα της τελευταίας περιόδου της Οθωμανικής κυριαρχίας, δηλαδή του 18ου αιώνα. Δεν αποτελούσε ένα ιδιαίτερο καθεστώς γαιοκτησίας αλλά κατά βάση μια διαφοροποίηση, σε σύγκριση με το τιμάριο, στις παραγωγικές σχέσεις μεταξύ του τσιφλικά και των καλλιεργητών. Το τσιφλίκι μπορεί να ήταν πρώην τιμάριο, ιδιωτική γη, καταπατημένες γαίες ή και βακούφι. Και αυτός που το εξουσίαζε, με διάφορους τρόπους (π.χ. μέσω της καταχρέωσης των χωρικών - καλλιεργητών ή της μεταφοράς εργατικού δυναμικού), μετέβαλε το καθεστώς των παραγωγικών σχέσεων με τους καλλιεργητές, οι οποίοι αποστερούνταν το δικαίωμά τους της επικαρπίας (tasarruf) και καλλιεργούσαν πλέον τη γη βάσει μιας διανεμητικής συμφωνίας προερχόμενης από το εθιμικό δίκαιο. Αυτή μπορεί να ήταν το μισακάρικο σύστημα, το γεώμορο ή, συνηθέστερα, το τριτάρικο. Σε κάθε περίπτωση, πρόκειται για μεταβολή της θέσης του καλλιεργητή, η οποία γίνεται σαφώς δυσμενέστερη απ' αυτή στο τιμαριωτικό σύστημα [30].

Αντιλαμβανόμαστε από τα παραπάνω ότι το τιμαριωτικό σύστημα, ακόμα περισσότερο τα τσιφλίκια, έπαιζαν κεντρικό ρόλο στη φυσιογνωμία και την εξέλιξη των οικισμών. Δεν είναι δύσκολο να καταλάβουμε πόσο καθοριστικός ήταν για την καθημερινή ζωή των χωριών ο ρόλος του σπαχή, καθώς σχετιζόταν άμεσα με την οικονομική δραστηριότητα, τη χρήση της γης και τη φορολογική λειτουργία.

Δεν διαθέτω ούτε επαρκείς γνώσεις ούτε τα απαραίτητα στοιχεία για την γαιοκτητική πραγματικότητα στον περιορισμένο χώρο που μας απασχολεί. Σε κάθε περίπτωση, όμως, εκτιμώ πως, αν δεν έχουμε μια καλή εικόνα για το γαιοκτητικό καθεστώς και τις οικονομικές πραγματικότητες που είχαν διαμορφωθεί στον αγροτικό ορεινό χώρο του Μαινάλου, για παράδειγμα την κατανομή των τιμαρίων, τον ρόλο των ισχυρών κτηματιών και το καθεστώς της εκμετάλλευσης του δασικού πλούτου, δεν θα μπορέσουμε να κατανοήσουμε την ιστορία των παραμαινάλιων οικισμών, τη δημογραφική τους εξέλιξη και κατ' επέκταση τα σημαντικά ιστορικά γεγονότα που έλαβαν χώρα και στα οποία είχαν συμμετοχή και οι παραμαινάλιοι οικισμοί.

Το πολύ σημαντικό αυτό θέμα δεν μπορεί να αντιμετωπιστεί εδώ. Μπορούμε μόνο να θέσουμε κάποια ερωτήματα και προβληματισμούς όπως: Ποια ήταν ακριβώς η εδαφική μορφή των τιμαρίων, αν περιελάμβαναν κάθε είδους εδαφική διαμόρφωση ή μόνο αυτές που εν δυνάμει απέδιδαν κάποιο εισόδημα. Αν, με λίγα λόγια, η εδαφικότητά τους ήταν παρόμοια με αυτήν της κοινοτικής περιφέρειας. Επίσης, κατά πόσο η εδαφικότητα των τιμαρίων συνδεόταν ή επηρέαζε τα κοινοτικά εδαφικά όρια. Επιπλέον, εάν διατηρούνταν σταθερά η έκταση και τα όρια ενός τιμαρίου ή μεταβάλλονταν στη διάρκεια των αιώνων της Οθωμανικής κυριαρχίας. Επίσης, αν ταυτίζονταν απαραίτητα τα όρια του τιμαρίου με τα όρια μιας ή περισσοτέρων κοινοτήτων. Κατά πόσο επηρέαζε η δέσμευση των χωρικών

---

[30] Σπύρος Ι. Ασδραχάς: Ελληνική οικονομική ιστορία ΙΕ΄-ΙΘ΄ αιώνας, τόμος Α, σελ. 250-256

Δ. Παπασταματίου, Φ. Κοτζαγεώργης: «Ιστορία του Νέου Ελληνισμού κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής πολιτικής κυριαρχίας», Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015, σελ. 82-86 και 174-175

στην τιμαριωτική τους γη τα πληθυσμιακά μεγέθη των παραμαινάλιων ορεινών χωριών και τον ετήσιο κύκλο των μετακινήσεών τους στα παραχειμάσια.

Δεν μπορούμε εδώ να δώσουμε σαφείς απαντήσεις. Μόνο μια νύξη μπορεί να γίνει και να θέσουμε τα ερωτήματα, όχι κάτι περισσότερο.

Η βιβλιογραφία μάς λέει ότι το τιμάριο δεν συγκροτείται τόσο στη βάση της εδαφικότητας όσο της εισοδηματικής του απόδοσης. Αυτό που ενδιαφέρει είναι να αποδίδει το απαραίτητο εισόδημα για τη συντήρηση του τιμαριώτη, ώστε αυτός να ανταποκρίνεται στις στρατιωτικές υποχρεώσεις που έχει αναλάβει. Είναι σίγουρο, πάντως, ότι η εδαφική έκταση μιας κοινότητας δεν ταυτίζεται με την έκταση του πυρήνα (κιλίτς) ενός τιμαρίου. Δεν ήταν, δηλαδή, ο αριθμός των τιμαρίων τόσος όσος και των κοινοτήτων. Από την κτηματική απογραφή του Ρήγα Παλαμήδη, την οποία συνέταξε για λογαριασμό της Κυβέρνησης Καποδίστρια το 1828, και από το κομμάτι της που δημοσίευσε ο Τάσος Γριτσόπουλος[31], μαθαίνουμε ότι στην επαρχία Τριπολιτσάς υπήρχαν 24 χωριά που ανήκαν σε τσιφλίκια και 50 «ελεύθερα» χωριά (καριγιέδες), τα δε τιμάρια της επαρχίας ήταν 18 [32]. Τα τσιφλίκια βρίσκονταν στις εύφορες πεδιάδες της Τεγέας της Μαντινείας και του Δάρα, επιπλέον, στα περιουσιακά τους στοιχεία περιλαμβάνονταν και 30 δάση. Τα «ελεύθερα» χωριά βρίσκονταν στον λιγότερο αποδοτικό γεωργικά ημιορεινό ή καθαρά ορεινό χώρο. Οι φορολογικοί πρόσοδοι που καρπώνονταν οι τιμαριώτες, σύμφωνα με την έκθεση του Ρ. Παλαμήδη, για την επαρχία Τριπολιτσάς ήταν: Από τα ρωμαίικα χωράφια, από τα πρώιμα γεννήματα το 1/7 χωρίς άχυρο, από τα όψιμα το 1/10. Εκτός από τον φόρο της δεκάτης επί της γεωργικής παραγωγής, οι σπαχήδες, επίσης, ελάμβαναν ως φόρο και: από κάθε σπίτι ένα πουλί, από κάθε πρώτο γάμο ένα γρόσι, από κάθε παντρεμένο άντρα 22 παράδες κι από κάθε ανύπαντρο 11, τη λεγόμενη σπέντζα, τον έγγειο δηλαδή φόρο. Από κάθε στρέμμα αμπέλι 10 παράδες. Από τα εισοδήματα των περιβολιών 1 γρόσι το στρέμμα. Από τους καπνούς 9 οκάδες καπνό το στρέμμα. Από το μετάξι μία οκά από τις δέκα. Από τα γουρούνια δύο παράδες το κεφάλι. Από τα μελίσσια δύο παράδες το κουβέλι. Από τα πρόβατα και γίδια ένα άσπρο το κεφαλι και από μια στάνη ένα αρνί, μια πηξιά τυρί και τέσσερις οκάδες από τις εκατό βούτυρο. Για τα ταπιά που έδιναν για τις πωλήσεις των χωραφιών, έπαιρναν από τα 10 γρόσια το ένα. Οι κάτοικοι των χωριών ήταν υποχρεωμένοι να παρέχουν κατοικία και διατροφή στον σπαχή ή τους επιστάτες του για τις μέρες (κάπου 10 - 15) που κρατούσε ο δεκατισμός. Οι χωρικοί ήταν υποχρεωμένοι να μεταφέρουν το προϊόν του δεκατισμού στην Τριπολιτσά [33].

Για τον αριθμό των τιμαρίων στην Πελοπόννησο τον 16ο αιώνα, γνωρίζουμε ότι υπήρχαν 816 τιμάρια και 26 ζεαμέτια, το 1720 δε, 342 τιμάρια και 109 ζεαμέτια [34].

Κάποιες πληροφορίες για τα τιμάρια στην περιοχή των χωριών του Μαινάλου μάς δίνει ένα ταπί, το οποίο προέρχεται από το αρχείο της προεστικής οικογένειας

---

[31] Τάσος Γριτσόπουλος, Ιστορία της Τριπολιτσάς, τόμας Α΄, σελ. 377-389 και Στατιστικαί ειδήσεις περί Πελοποννήσου, Πελοποννησιακά, τόμος Η΄, σελ. 411-459

[32] όπου παραπάνω, σελ. 423

[33] Στατιστικαί ειδήσεις, σελ. 423-424

[34] Στάθης Τσοτσορός, Οικονομικοί και κοινωνικοί μηχανισμοί στον ορεινό χώρο, Αθήνα 1986, σελ. 62

των Δημητρακόπουλων της Αλωνίσταινας και έχει δημοσιεύσει ο Σπύρος Δημητρακόπουλος[35]. Με το έγγραφο αυτό οι δύο σπαχήδες της Αλωνίσταινας επικυρώνουν τη μεταβίβαση αγρών που βρίσκονται **«εντός των ορίων του ρηθέντος χωρίου και τιμαρίου μας»**. Πιο αναλυτικά:

«Ελληνική μετάφραση ταπίου:

Δια του παρόντος γίνεται δήλον ότι κατά τούτο το έτος 1233 [=1814] εν ω δια βασιλικού διπλώματος, μπερατίου είμεθα σπαχήδες του εις την επαρχίαν Καρυταίνης αναγομένου χωρίου Αλωνίσταινας οι εκ των κατοίκων του χωρίου τούτου Γιαννάκης και Αντωνάκης, υιοί του Χατζή - Ανδρέου Σιουρδή, κύριοι συντροφικώς μετά των υιών του Παναγιώτη Σιουρδή των καταγραφομένων 23 τεμαχίων χωραφίων κειμένων εντός των ορίων του ρηθέντος χωρίου και τιμαρίου μας, [...] επώλησαν και μεταβίβασαν το εις αυτούς αναλογούν ήμισυ μέρος των ειρημένων χωραφιών προς τους εν τω αυτώ χωρίω κατοικούντας Παναγιώτην, Αθανάσιον και Δημητράκην Θεοδώρου Παπαηλιού, δι' ανταλλάγματος 300 γροσίων [...] και εις το εξής δεν έμεινεν εις τούτους ουδεμία ενοχή και κανέν δικαίωμα επί του ημίσεος μέρους των ειρημένων χωραφιών το οποίον έγινεν η αγορασμένη ιδιοκτησία και καθαρόν δικαίωμα των διαληφθέντων αγοραστών Παναγιώτου και Αθανασίου. Οι οποίοι επειδή εζήτησαν ταπίον και ημείς ευρέθημεν σπαχήδες, ελάβομεν παρ' αυτών το κανονικόν δικαίωμα της γης, ώστε ενόσω δίδουν κατ' έτος το νενομισμένον δέκατον εις τους όντας κατά καιρόν σπαχήδες, ας εξουσιάζουν ως θέλουσι και βούλονται, διό εδόθη εις χείρας των το παρόν ταπού τεμεσούκιον και κανείς ας μην τους ενοχλεί ολοτελώς.

(ΤΣ) Μαχμούδ σπαχής

(ΤΣ) Γιουσούφ σπαχής».

Οι αγροί αυτοί βρίσκονται σε διάφορες τοποθεσίες της περιφέρειας της Αλωνίσταινας, κάποια μάλιστα ψηλά, ανάμεσα στις κορυφές του Ανατολικού Μαινάλου. Δεν μας γίνεται, δυστυχώς, σαφές αν η εδαφική περιφέρεια της κοινότητας Αλωνίσταινας συνέπιπτε με αυτήν του τιμαρίου.

3. Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΑΙΝΑΛΙΩΝ ΧΩΡΙΩΝ: Μια εξίσου σημαντική παράμετρος, που πρέπει να λάβουμε υπόψη μας όταν εξετάζουμε την ιστορία των κοινοτικών ορίων στον χώρο του Μαινάλου κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής κυριαρχίας, είναι τα πληθυσμιακά μεγέθη των παραμαινάλιων οικισμών που, λογικά, είχαν αντίκτυπο και στην έκταση της εδαφικής περιφέρειάς τους. Για μια γενική σύγκριση δίνονται εδώ τα στοιχεία από τη Βενετική απογραφή του έτους 1700 [36] και την καταγραφή της Γαλλικής Επιστημονικής Αποστολής το 1829, αμέσως μετά το τέλος της Επανάστασης. Παραθέτουμε, επιπλέον, και τα

[35] Σπύρος Δημητρακόπουλος, Προεπαναστατικά δικαιοπρακτικά έγγραφα Αλωνισταίνης, Γορτυνιακά, τόμος δεύτερος, Αθήνα 1978, σελ. 383-384

[36] Βασίλης Παναγιωτόπουλος, Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου, 13ος-18ος αιώνας, Αθήνα 1985, σελ. 154

στοιχεία των νεότερων απογραφών του 1940 και του 2011 [37], για μια διαχρονική εικόνα του παραμαινάλιου χώρου.

Μπορούμε, πολύ γενικά, να πούμε ότι κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας ο πληθυσμός είναι αραιός (η απογραφή του 1700 είναι ενδεικτική), προς τα τέλη, όμως, του 18ου αιώνα και τις αρχές του 19ου παρατηρείται μια αξιοσημείωτη αύξηση, που αποτυπώνεται στην απογραφή του 1829. Τις πρώτες δεκαετίες του ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους καταγράφεται σημαντική μείωση με τη μόνιμη εγκατάσταση μεγάλου μέρους του ορεινού πληθυσμού στα παραχειμάσια πεδινά και παραθαλάσσια μέρη της Πελοποννήσου, ακολουθεί μια ανάκαμψη προς τα τέλη του 19ου αιώνα και μια ακμή που φτάνει στο απώγειό της πριν από τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Μετά τον πόλεμο και κατά τις δεκαετίες 1950 και 1960, παρατηρούμε τη σημαντικότερη, ίσως, διαχρονικά μείωση του πληθυσμού, μείωση που σχεδόν οδήγησε στα όρια της ερήμωσης και της οικονομικής νέκρωσης του ορεινού παραμαινάλιου χώρου, και που κρατά, όπως βλέπουμε από την απογραφή του μόνιμου πληθυσμού του έτους 2011, μέχρι σήμερα.

Η απογραφή του 1700 πραγματοποιήθηκε με τη βοήθεια του κλήρου[38], το ίδιο πιθανότατα έγινε και με την καταγραφή του 1829 [39], εκτίμηση που τη βασίζουμε στο γεγονός ότι κατά τις δύο πρώτες δεκαετίες της ζωής του ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους (1830 και 1840) η τήρηση των ληξιαρχικών και απογραφικών πινάκων είχε ανατεθεί με εγκυκλίους της Πολιτείας στους ιερείς. Μπορούμε να υποθέσουμε πως σ' αυτές τις δύο απαριθμήσεις πληθυσμού, και ειδικότερα στην απογραφή του 1829, καταγράφονται οι ενορίτες και οι πολιτογραφημένοι στο συγκεκριμένο χωριό και δεν αποδίδεται οπωσδήποτε ο πραγματικός πληθυσμός, που σε κάθε περίπτωση δεν ήταν ίδιος όλες τις εποχές του χρόνου. Τους χειμερινούς μήνες μετά τη σπορά έχουμε μαζική μετακίνηση των ορεινών πληθυσμών (αγροτών και κτηνοτρόφων) στα λεγόμενα «παραχειμάσια». Για τον λόγο αυτόν χρειάζεται μεγάλη προσοχή όταν προσεγγίζουμε τα στοιχεία των απογραφών του πρώτου μισου του 19ου αιώνα.

Για τις δύο μεταγενέστερες απογραφές, που πρόκειται πλέον για απογραφές πληθυσμού που πραγματοποιούνται ακολουθώντας την επιστημονική δεοντολογία, σ' αυτήν του 1940 παραθέτουμε τα στοιχεία για τον πραγματικό πληθυσμό ενώ σ' εκείνη του 2011 τα στοιχεία για τον μόνιμο πληθυσμό. Η απογραφή του 1940 (μαζί μ' αυτήν του 1928) καταγράφει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού στα παραμαινάλια χωριά κατά τη νεότερη εποχή. Η απογραφή του 2011, που μας δίνει τη σημερινή πραγματικότητα, μας βοηθά να κατανοήσουμε καλύτερα τα δεδομένα των άλλων τριών προηγούμενων καταγραφών και να αναπαραστήσουμε πιο εύκολα την εικόνα του παραμαινάλιου χώρου στο περασμα του χρόνου. Πάντως, τα πληθυσμιακά μεγέθη που

[37] Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

[38] Βασίλης Παναγιωτόπουλος, Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου, 13ος-18ος αιώνας, Αθήνα 1985, σελ. 154

[39] Expedition scientifique de Moree, Paris 1834

καταγράφονται στην απογραφή μόνιμου πληθυσμού του 2011, ίσως, είναι λίγο μεγαλύτερα από τα πραγματικά.

Τα αναλυτικά στοιχεία όλων σχεδόν των απογραφών από το 1700 έως το 1971 για τα παραμαινάλια χωριά παρατίθενται στο Παράρτημα 3.

ΜΟΝΙΜΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ				
ΕΤΟΣ ΑΠΟΓΡΑΦΗΣ	**1700**	**1829**	**16/10/1940**	**2011**
Βυτίνα	385	1.830	1.288	652
Γρανίτσα	120	607	394	114
Γκιούσι	-	-	244	43
Νεμνίτσα	84	366	117	11
Πυργάκι	46	-	166	2
Γαρζενίκος	82	506	161	27
Δημητσάνα	753	1.692	1.747	342
Καρκαλού	-	-	173	76
Στεμνίτσα	925	1.956	1.256	191
Λαγκάδια	207	2.158	3.065	355
Καλονέρι	-	-	151	73
Βαλτεσινίκο	192	795	1.387	341
Ζυγοβίστι	274	888	492	79
Ράδου	69	130	376	47
Μαγούλιανα	179	171	844	117
Κορφοξυλιά	147	201	-	-
Λάστα	124	354	164	10
Αλωνίσταινα	141	1.426	374	57
Πιάνα	85	158	716	70
Χρυσοβίτσι	240	284	686	33
Αρκουδόρρεμα	525	814	-	-
Λιμποβίσι	-	130	-	-
Λεβίδι	304	722	3.142	1.025
Μπεζενίκος	70	117	1.022	372
Ροεινό	127	324	849	51
Δαβιές	72	88	433	62
Μαίναλο	-	68	340	46
Περθώρι	68	75	462	95
Μανταίικα	-	-	154	25
Λυκόχια	-	-	409	121
Καρδαράς (Άνω/Κάτω)	-	-	180	20 + 13
Κάψια	126	248	1.170	389
ΣΥΝΟΛΟ	5.228	17.326	20.357	4.177

Σ’ αυτόν τον κατάλογο των παραμαινάλιων χωριών έχουν συμπεριληφθεί τα χωριά που μέρος ή το σύνολο της διοικητικής/εδαφικής τους περιφέρειας βρίσκεται στον ορεινό όγκο του Μαινάλου. Αν και υποκειμενική εν πολλοίς η επιλογή των χωριών αυτών, παρ’ όλα αυτά μας αποκαλύπτει κάποια σημαντικά

συμπεράσματα. Τα πληθυσμιακά μεγέθη του 1700 δεν διαφέρουν πολύ από τα σημερινά. Και τα μεγέθη του 1700 ισχύουν για το μεγαλύτερο διάστημα της Οθωμανικής περιόδου. Η σύνθεση, βέβαια, του πληθυσμού και η οικονομική δραστηριότητα δεν μπορούν να συγκριθούν, διαφέρουν ποιοτικά πάρα πολύ. Επίσης, ο αριθμός των οικιών είναι πολύ μεγαλύτερος σήμερα, όπως και το οδικό δίκτυο και οι χρόνοι μετακίνησης δεν έχουν καμία σχέση με τους αντίστοιχους του 1700. Δίνεται, όμως, μια καλή εικόνα της πυκνότητας του πληθυσμού, της ανθρώπινης παρουσίας στον χώρο του Μαινάλου. Κι, επίσης, εξίσου σημαντικό συμπέρασμα που βγαίνει είναι ότι η εικόνα του φυσικού τοπίου (δασοκάλυψη, ποσοστό γεωργικών εκτάσεων κ.λπ.) που υπάρχει σήμερα είναι απότοκη της πληθυσμιακής πίεσης των 150 - 200 ετών της ζωής του ελεύθερου Ελληνικού Κράτους. Η εικόνα του φυσικού τοπίου κατά την εποχή της Τουρκοκρατίας μοιάζει να ήταν αρκετά διαφορετική σε σύγκριση με τη σημερινή.

Και όσον αφορά τη σχέση των πληθυσμιακών μεγεθών με τα διοικητικά όρια των περιφερειών των οικισμών του Μαινάλου, το πρώτο συμπέρασμα που μπορούμε να εξάγουμε είναι ότι κατά τους αιώνες της Οθωμανικής κυριαρχίας πίεση για μεταβολές των ορίων δεν φαίνεται να υφίσταται, εκτός από την τελευταία περίοδο, μετά ας πούμε το 1750, οπότε τα πληθυσμιακά μεγέθη αρχίζουν να παίρνουν την ανιούσα. Η μεγαλύτερη πίεση υφίσταται τα χρόνια μετά την ίδρυση του Ελληνικού Κράτους, όπως προκύπτει από τα στοιχεία των απογραφών, γεγονός που επιβεβαιώνουν οι θεσμικές παρεμβάσεις, κυρίως αυτές από τον νόμο ΔΝΖ΄ του 1912 κι ύστερα.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΑ ΟΡΙΑ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΕΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΟΘΩΜΑΝΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ

Παρακάτω γίνεται μια πρώτη διερεύνηση στα ερωτήματα που τέθηκαν. Εξετάζουμε πρώτα απ' όλα αν οι εδαφικές περιφέρειες των κοινοτήτων διαχωρίζονταν με σαφή και σταθερά σύνορα. Παραθέτουμε, κατόπιν, τρία συγκεκριμένα παραδείγματα από πρακτικά διευθέτησης ή πιστοποίησης κοινοτικών ορίων που πραγματοποιήθηκαν κατά τον 18ο και τις αρχές του 19ου αιώνα από τις κρατούσες αρχές και τα οποία έχουν σωθεί και δημοσιευθεί.

Πρέπει να πούμε ότι οι πληροφορίες που διαθέτουμε για την Οθωμανική περίοδο μάς βεβαιώνουν ότι οι κοινότητες χωρίζονταν μεταξύ τους με σαφή και αναγνωρισμένα από τις Οθωμανικές Αρχές όρια. Και το γεγονός ότι τα όρια των κοινοτικών αυτών μορφωμάτων ήταν επίσημα αναγνωρισμένα και καταγεγραμμένα σε κατάστιχα από τις Οθωμανικές Αρχές, προσθέτει μία επιπλέον παράμετρο στο φαινόμενο της κοινοτικής αυτοδιοίκησης. Συγκεκριμένα, οι πληροφορίες αυτές είναι:

1. Σε δύο Εκθέσεις (28 Σεπτεμβρίου και 2 Οκτωβρίου 1828), με απαντήσεις σε 28 ερωτήματα για **«πολιτειογραφικές ειδήσεις»** που του υπέβαλαν και απέστειλε ο Ιωάννης Καποδίστριας προς τους **«Αντιπροσώπους των τριών Συμμάχων Αυλών»** (Αγγλίας, Γαλλίας και Ρωσίας), και στο ερώτημα ΚΔ΄ (24), **«Ποίαι αι κατά την Ελλάδα Οθωμανικαί Αρχαί, από τον πασάν έως τον κοτζάμπασην;»,** δίδεται, εκτός των άλλων, η εξής απάντηση: **«[...] η Πόρτα διώριζε, προσέτι, δύο αξιωματικούς περί τον πασάν, τον μεν ονομαζόμενον μουκαμπελετζή, τον δε**

δεφτέρ - κεχαγιά. Ο πρώτος εκράτη όλα τα κατάστιχα, όπου εσημειούντο. α) αι οροθεσίαι των επαρχιών, των χωρίων, των καλλιεργουμένων είτε χέρσων γαιών, β) τον αριθμόν (γραπτέον ο αριθμός) των κατοίκων, κατά την παλαιόθεν καταμέτρησιν. Ο αξιωματικός ούτος είχε χρέος να δίδη εις την Κυβέρνησιν πληροφορίας περί των αυτών των πραγμάτων. Οπόταν ηνοίγοντο αυτά τα κατάστιχα, εχρεώστη να είναι παρών ο δεφτέρ- κεχαγιάς και να τα σφραγίζη εν ταυτώ εκ νέου. Ο μουκαμπελετζής δεν είχε το δικαίωμα του να τα ανοίγη μόνος [...]»[40]. Το κατά πόσο, βέβαια, τηρούνταν στην πράξη τέτοια αναλυτικά κατάστιχα, είναι θέμα προς απόδειξη.

2. Στο Βασιλικό Διάταγμα της 10ης Νοεμβρίου 1836 (ΦΕΚ αριθ. 64 της 13-11-1836), «περί ευθύνης των [νεοσύστατων τότε] δήμων ως προς τας πραττομένας ληστείας εντός της περιφερείας των», και το άρθρο 2 προβλέπεται: **«Μέχρις ότου προσδιορισθώσιν οριστικώς τα όρια των δήμων, αι περιφέρειαι αυτών εννοούνται κατά τα παλαιά όρια των χωρίων, των αποτελούντων τον δήμον».**

3. Στο έργο του, «Τα Δημοτικά» (σελ. 283) που εκδόθηκε το 1842, ο Σπ. Αντωνιάδης, διοικητικός υπάλληλος και για χρόνια επικεφαλής των αρμόδιων κρατικών υπηρεσιών για δημοτικά ζητήματα, αναφέρει για το ίδιο θέμα: **«[...] Η περιφέρεια εκάστης κοινότητος** [κατά την εποχή της Οθωμανικής κυριαρχίας] **ήτον προσδιωρισμένη και γνωστή».**

4. Επίσης, στην ύπαρξη κατά την Οθωμανική εποχή κοινοτικών ορίων αναφέρονται και οι Οδηγίες του Ιανουαρίου του 1839, επί βασιλείας του Όθωνα, «περί οροθεσίας των Δήμων» και συγκεκριμένα στο άρθρο 4, **«Αφού συνέλθουν δύο τοιαύται οροθετικαί επιτροπαί, η εργασία των συνίσταται εις το να ζητούν τας παλαιάς οροθετικάς γραμμάς και σημεία (αν υπάρχουν ήδη τοιαύται) και να ανανεώσουν τα όρια, ή αν δεν υπάρχουν, να προσδιορίζουν και να θέτουν τοιαύτα σημεία [...]».**

ΔΥΟ ΕΓΓΡΑΦΑ ΕΞΑΚΡΙΒΩΣΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΩΝ ΟΡΙΩΝ

Πέρα, όμως, από τις παραπάνω αναφορές, άμεση απόδειξη για την ύπαρξη διακριτών και σταθερών ορίων μεταξύ των περιφερειών των κοινοτήτων προσφέρει το περιεχόμενο τριών εγγράφων, όπου με τη χρήση μαρτύρων πιστοποιούνται και περιγράφονται τα όριά τους στον χώρο. Τα δύο πρώτα είναι των ετών 1776 και 1785 και προέρχονται από την περιοχή της Αιγιαλείας, παρατίθενται δε στη συνέχεια. Το τρίτο είναι του έτους 1828 και αφορά την εξακρίβωση των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας (που τότε περιελάμβανε και το χωριό Καρδαράς ή Καλύβια του Προύντζου) και Σιμιάδων στη διεκδικούμενη από τις δύο κοινότητες γεωργική περιοχη της Ζάγουρας, και, πιο συγκεκριμένα, στην περιοχή δυτικά της σημερινής εθνικής οδού Τρίπολης - Πύργου. Το περιεχόμενο του εγγράφου αυτού, που προέρχεται από το αρχείο της προεστικής οικογένειας των Δημητρακόπουλων της Αλωνίσταινας και έχει δημοσιεύσει ο Σπύρος Δημητρακόπουλος, αναπτύσσεται στην οικεία ενότητα μαζί με τις μεταγενέστερες εκθέσεις διακανονισμού ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων.

---

[40] Αρχεία της Ελληνικής παλιγγενεσίας, (Δ΄Εθνική Συνέλευση), τόμος Δ΄, 1973, σελ. 281- 282, βλ. και το έργο του Σπ. Αντωνιάδη «Τα Δημοτικά», έτος 1842

Το πρώτο έγγραφο είναι χοτζέτι, δηλαδή απόφαση του Οθωμανού ιεροδίκη (κατή), του έτους 1776 και αφορά την εξακρίβωση των ορίων του χωριού Χαλκιάνικα των Καλαβρύτων, το οποίο ανήκει σε βακούφι του Ναυπλίου και αποδίδει σ' αυτό τη δεκάτη και τα λοιπά δικαιώματα από την εποχή, όπως αναφέρεται, **«της αλώσεως»**. Δύο σπαχήδες (τιμαριώτες) του γειτονικού χωριού Αγία Βαρβάρα αμφισβητούν τα όρια των Χαλκιάνικων και ζητούν από τους κατοίκους τους φόρους της δεκάτης από τις καλλιέργειες και τα ζώα τους. Οι κάτοικοι καταφεύγουν με αγωγή στην κρίση του Οθωμανού δικαστή, ο οποίος, βασιζόμενος σε μάρτυρες, εξακριβώνει τα όρια και απαγορεύει στους σπαχήδες να επεμβαίνουν στην περιφέρεια των Χαλκιάνικων. Την απόφαση επικυρώνει σουλτανικό φιρμάνι του έτους 1781. Αντίγραφο του εγγράφου αυτού βρέθηκε στο αρχείο της κοινότητας Ακράτας και το περιεχόμενό του είναι το ακόλουθο:

«Χοτζέτι του κριτού Άργους Αχμέτ (1776) περί των ορίων του χωρίου Χαλκιάνικα

Χοτζέτι του χωρίου Χαλκιάνικα δια το Ξεροβούνι

Ο Αχμέτ επίτροπος μουφετής χαρεμαίν

(Τ.Σ.) επίτροπος της επαρχίας Άργους

Το αίτιον της παρούσης γραφής είναι αυτό.

Διορισθείς εκ μέρους της δικαστικής αρχής ο Σεΐς Απδούλ Κατρής, υιός του Σεΐτ Αχμέτ και εκ μέρους του εκ των Βασιλικών αφιερωμάτων Παλαιού Σελικτάρ Αχμέτ Βοεβόδα του Άργους ο Απδής, υιός του Μουσταφά, άνθρωπός του, απεστάλησαν επίτηδες δια να κόψουν την κάτω υπόθεσιν. Επήγαν με αυτούς και οι κάτωθεν υπογεγραμμένοι Οθωμανοί, ομού και εκ των υπηκόων γέροντες και ειδήμονες εις τους τόπους οι οποίοι είναι φιλονεικούμενοι μεταξύ εις τα σύνορα, τα οποία είναι πλησίον εις τα όρια του χωρίου Αγίας Βαρβάρας, υποκειμένου εις την επαρχίαν Καλαβρύτων, και εις τα όρια του χωρίου Χαλκιάνικα, το οποίον είναι από τα ειρημένα αφιερώματα βασιλικά. Έκαμαν συνέδριον κρίσεως εκεί όπου εκ των κατοίκων του χωρίου Χαλκιάνικα ο παπα Σεραφείμ, ο γέρων Βεντζέλος, ο παπα Μητροφάνης, ο γέρων Ασημάκης, ο Χρήστος, ο Αγγελής και ο Σπηλιώτης εκ μέρους των προσωπικώς, και εκ μέρους των υπηκόων του χωρίου τούτου επιτροπικώς παρησιασθέντες, παρόντων του Οσμάνη, υιού του Ιπραΐμ, κατοίκου Τριπολιτσάς, και του συνεταίρου του Μουσταφά, υιού του Ιπραΐμ, κατοικου Βοστίτζας, σπαήδων του τμήματος Πελοποννήσου, εκίνησαν αγωγήν κατ' αυτών λέγοντες ότι τα όρια του χωρίου Χαλκιάνικα εξ ανατολών του ήλιου θέσις Ξηροβουνίου συνορεύει η Καλιακουδό-τρουπα, κακείθεν υπάγει εις τα δύο γυμνά βουνά, εις τους δύο δρόμους, ο εις το χωρίον Περιθώρι, και ο έτερος εις την βρύσιν, εκείθεν εις την κάτω Ποριάν, εις την ιδίαν θέσιν, εκείθεν εις τας μεγάλας πέτρας όπου είναι οι δύο δρόμοι, ο εις εις το χωρίον Αράχοβας, και ο εξ ευωνύμου έτερος κατά τον δρόμον όπου υπάγει εις την Λάμπανην και εις την ράχην της σπηλιάς Αράχοβας, εκείθεν εις την Ξυλογαϊδάραν όπου τελειώνει, εκείθεν εις την Μεγάλην Σπηλιάν και τα ανωφερή του λαγκαδίου, εις τα χωράφια του Σταμάτη Μπότσικα και του Γεωργάκη Τζουκάλη, εκείθεν εις την θέσιν ονομαζομένην Άγιος Ηλίας και η ράχη Καβελλάρη και τα σχισμένα λιθάρια όπου υπάγει εις το επάνω μέρος της βρύσεως του χωριού Αγρίδι και εις το λαγκάδι, εκείθεν ο δρόμος εκ δεξιών όπου

υπάγει εις τον Ταξιάρχην, εκείθεν εκ δεξιών της ειρημένης εκκλησίας, η ράχη όπου υπάγει εις τον μεγάλον ποταμόν και τελειώνει, εκείθεν υπάγει εις τον μύλον του Ράλλη και εις τον μύλον του παπα Κούτρου, εκείθεν εις την εκκλησίαν του Αγίου Γεωργίου και εις τα σύνορα της Ζαρούχλας και τελειώνει. Εκείθεν εις τα σύνορα του ποταμού και εις τα χωράφια του Κωνσταντή Κιοπέκου, εκείθεν εις τα πρόποδα του βουνού, εκείθεν εις την εκκλησίαν του Ταξιάρχου, εκείθεν εις Κολομοιρούς λάκκαν, εκείθεν εις το χωρίον Βουνάκι κάτωθεν ονομαζόμενον Κλεισούρα, εκείθεν από τον τόπον των αλωνίων εις την σκάλαν του χωρίου Βουνάκι, εξ ευωνύμων ο δρόμος όστις υπάγει επάνω εις Αγίαν Βαρβάραν, και υπάγει ο δρόμος εις το Ξηροβούνι, εις τας δύο Καλιακουδότρουπας και επιστρέφει εις τα ειρημένα δύο γυμνά βουνά. Αυτά είναι τα όρια του χωρίου μας γνωστά εις το βακούφι όπου επληρώνοντο τα δέκατά μας από την εποχή της αλώσεως μέχρι τούδε. Αλλ' οι σπαήδες του ειρημένου χωρίου Αγία Βαρβάρα, το οποίον είναι εις την πλάτην εξ ανατολών του ηλίου, δεν έπαυσαν του να μας ενοχλούν και να ζητούν από ημάς δέκατα από τα χωράφια μας, ζώα, πρόβατα και αίγας, και άλλα λοιπά δικαιώματα εκ των χόρτων μας, εξ αιτίας της ανωμαλίας της Πελοποννήσου ευρόντες καιρόν από τα δώδεκα έτη μέχρι τούδε να παύουν να μας ενοχλούν. Ζητούμεν παρά του ιερού κριτηρίου να εμποδισθώσιν αυτοί από του να επεμβαίνουν. Ερωτήθησαν λοιπόν εκ μέρους του συνεδρίου οι Οθωμανοί και γέροντες των τεσσάρων συνόρων του χωρίου δια την υπόθεσιν ταύτην και οι μάρτυρες οι οποίοι ήτον παρόντες, ο Αλίμπασας, ο Μεχμέτ Τζελεμπής, και από τα χωριά της επαρχίας Κορίνθου του χωρίου Ταρσός ο Νικόλαος Γεωργίου, υιός Χριστοδούλου, και Δολανάκης, ο Νικόλαος Παναγιώτου, και εκ της επαρχίας Μυστρά του χωρίου Μαρμάρα ο Παναγιώτης Ιωάννου, και εκ του χωρίου Ζαρούχλης ο Δημήτριος Σταμάτου, ο Δραχάνης Σταμάτου και ο Αναστάσιος Βεντζέλου και απεκρίθησαν ότι τω όντι το παλαιόν σύνορον είναι αυτό του ειρημένου χωρίου Χαλκιάνικα μετά των τεσσάρων μερών των χωραφίων όπου είναι μέσα, ακολούθως εμποδίσθησαν οι σπαήδες από του να ανακατώνονται και να επεμβαίνουν αδίκως εις τα όρια του ειρημένου χωρίου, και κατ' αίτησιν των απεσταλμένων ανθρώπων εκ μέρους της κρίσεως και εκ μέρους του βοεβόδα Σείτ Απδούλ Κατρή, πληροφορηθεντων τα δίκαια των εγχωρίων της Χαλκιάνικας, κατεστρώθη η αλήθεια και εγράφη το παρόν τη 27 Σελ. Σαπάνι τω 1190 έτει (1776).

Μάρτυρες

Χασλάναγας κάτοικος Ναυπλίου, Χαφής Αλή Εφέντης, Καρατόλ Μεχμέτ Μπουλούκμπασης, Καρακούς Μεχμέτης, Μελή Χαλίλης, Γραμματεύς του Βακουφίου Ιπραΐμ Σπαής, Μεμίσης Γιουσίφ, Μουζεΐν Ενίν Εφέντης του Τζαμίου Αστίκ, Σεΐτ Μεχμέτης, Σεΐτ Ομέρ Εφέντης, Μενζέλ Ισμαήλμπασης, Μουζούρ Μεχμέτ κ.λπ..

Εν Αθήναις τη 8 Φεβρουαρίου 1836
ο μεταφραστής
Τζαφέρ Αχμέτ Δελβίνας»

Την απόφαση αυτή επικυρώνει σουλτανικό φιρμάνι του έτους 1781, στο οποίο επιβεβαιώνεται από τα επίσημα κατάστιχα ότι το χωριό Χαλκιάνικα ανήκει σε βακούφι **«των περιχώρων Ναυπλίου»** και αποδίδει σ' αυτό τους φόρους της δεκάτης και λοιπά δικαιώματα. Δεν είναι, όμως, όπως προκύπτει από το περιεχόμενο του φιρμανίου, καταγεγραμμένα στα κατάστιχα αυτά και τα όρια της περιφέρειας του χωριού. Ακολουθεί ένα απόσπασμα από το φιρμάνι:

«Σημείον Σουλτανικόν

Σουλτάν Απδούλ Χαμήδ Χαν, υιός του Σουλτάνου Αχμέδ Χαν, ο εσαεί κρατυνόμενος

[...] Άμα φθάση το υψηλόν Βασιλικόν μου τούτο διάταγμα θέλετε γιγνώσκετε ότι ο Αχμέτης, ο αληθής της παιδείας κριτής του Άργους και επίτροπος του μουφατήση των δύο πόλεων, έπεμψεν εις τον υψηλόν θρόνον μου αναφορά λέγων εις το Βασιλικόν κατάστιχον των αφιερωμάτων είναι σημειωμένα τα εν τοις περιχώροις του Ναυπλίου εν τη Πελοποννήσω κείμενα αφιερώματα του Μαρχούμη Σουλτάν Αχμέδη ούτω αφιερώματα δια τα εν φρουρίοις του Ναυπλίου, του Παλαμηδίου και του καστελλίου, τζαμία, μεντζίτια και μεντρεσέδες, και δια τον δρόμον του νερού, και είναι επίσης σημειωμένα εις τον τόπον εκτός του καταστίχου 4000 άσπρα δια μισθόν του πρώτου ιμάμη, του Χατίπη και του Επιτρόπου του τζαμίου κιοπλίκα από του κασαπά του Άργους, του υποκειμένου εις το Ναύπλιον, και από του εις την Επαρχίαν των Καλαβρύτων υποκειμένου χωρίου Χαλκιάνικα της θέσεως Κλουκίναις, προς δε και είκοσι υπήκοοι, μία άμπελος, εις μύλος και τα εισοδήματα της σπέντζας, του σίτου, της κριθής, των χειμερινών βοσκημάτων και λοιπά, και από τα τοπιάτικα της γης και τυχηρά, προσέτι από το χωρίον της Αγίας Βαρβάρας της θέσεως Κλουκίνας υποκειμένου εις την Επαρχίαν Καλαβρύτων ελαμβάνοντο τεσσαράκοντα και δύο ονόματα εκ τούτου, δύο γαίαι, μία εκκλησία, εις μύλος, εν σπόριμον χωράφιον, αι σπέντζες των υπηκόων τούτων και σίτος και κριθή και από χόρτον και χειμερινά βοσκήματα και από τας μάνδρας, και από τα τοπιάτικα των γαιών, συμποσούμενα όλα 7800 άσπρα με το γράψιμον των τιμαρίων των χωρίων, τα οποία υπάρχουσι σημειωμένα εις τον κώδικα). [...] Τα όρια του ειρημένου χωρίου μας είναι αυτά είπον οι μνημονευθέντες υπήκοοι΄ και τα δέκατα και δικαιώματα ελαμβάνοντο από τα σύνορα ταύτα από την εποχήν της αλώσεως μέχρι τούδε εκ μέρους των βακουφίων΄ συμφώνως με αυτά ωμολόγησαν και οι παρευρεθέντες εκείσε μάρτυρες γνωστοποιήσαντες προς τούτοις ότι οι προρρηθέντες σπαήδες δεν έχουν κανέν δικαίωμα καθώς είναι φανερόν, εις το οποίον έγινε χαντζέτι και καθώς διαλαμβάνονται τα σύνορα του χωρίου Χαλκιάνικα, ως γνωστά απ' αρχής κατά τον κατάλογον, τα δέκατα ως έιρηται, και λοιπά δικαιώματα εξουσιάζοντο και ελαμβάνοντο εκ μέρους του Βακουφίου, οι δε σπαήδες πράττουν εναντίον του Βασιλικού κώδικος. Όθεν οις τρόποις οίδατε να εμποδίσητε αυτούς από του να επεμβαίνωσι παραλόγως εις τα ειρημένα΄ μόνον εις όσα έχουν δίκαιον, τα οποία δεν είναι σημειωμένα εις τον κώδικα των Βακουφίων, ειρισκόμενον εις το Βασιλικόν ημών Γραφείον, ούτω να πράξητε ως διατάττομεν.

Αφού φθάση το Υψηλόν Βασιλικόν μου διάταγμα, τους τόπους του χωρίου Χαλκιάνικα της θέσεως Κλουκίνας, κειμένους εις την περιφέρειαν της Επαρχίας Καλαβρύτων να διαθέσητε υπό την κυριότητα του ειρημένου βακουφίου. Της δε Αγίας Βαρβάρας κατά τον Βασιλικόν Κώδικα είναι έκαστος ξεχωριστά, και τα δέκατα και δικαιώματα ελαμβάνοντο αφ' ενός εκάστου ξεχωριστά, επίσης και του βακουφίου κατάδηλα. Όθεν αν τις βιαίως επήρε τι από τους ειρημένους σπαήδες καιεβεβαιώθη δια μαρτυριών, αμέσως να τα συνάξητε και τα παραδώσητε όπου ανήκει σώα, κατά τον Βασιλικόν κανονισμόν και τον κατάλογον [...].

Εν Κωνσταντινουπόλει τη α΄Μουχαρέμ του 1196 (1781)

Εν Αθήναις τη 8η Φεβρουαρίου 1836

ο Μεταφραστης Τζαφήρ Δελβίνας» [41]

Το δεύτερο έγγραφο είναι του έτους 1785 και αφορά τη διένεξη για τα σύνορα, συγκεκριμένα, ένα μέρος τους «εις τα βουνά σιμά» ανάμεσα σε δύο γειτονικά κεφαλοχώρια, τη Ζάχολη (Ευρωστίνη σήμερα) και τη Σελιάνα, που ανήκαν σε δύο διαφορετικές διοικητικές περιφέρειες, η Ζάχολη στο βιλαέτι Κορίνθου και η Σελιάνα στο βιλαέτι Καλαβρύτων, σήμερα το πρώτο στον Νομό Κορινθίας και το δεύτερο, δυτικά του, στον Νομό Αχαΐας. Και προσφεύγουν όχι στις τοπικές Οθωμανικές Αρχές, τον καδή ή τον βοεβόδα, όπως στην προηγούμενη περίπτωση, αλλά στον Μητροπολίτη Κορίνθου. Εκκλησιαστικά, και τα δύο χωριά ανήκαν τότε στη Μητρόπολη Κορίνθου, που διοικητικά έφτανε δυτικά έως τον ποταμό Κράθι και την Ακράτα. Η Εκκλησία είχε κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας και τέτοιες δικαιοδοσίες, να μεσολαβεί δηλαδή και να αποφασίζει σε εσωτερικές διαφορές των χριστιανικών πληθυσμών. Το έγγραφο αυτό βρέθηκε προσαρτημένο σε συμβόλαιο του 1893 του συμβολαιογράφου Αιγείρας. Παρατίθεται το κείμενο:

«Δια του παρόντος γράμματος φανερώνομε και ομολογούμε εμείς τα δύο μέρη Ζαχουλίτες και Σελιανίτες με το να είναι τα σύνορά μας εις τα βουνά σιμά και μαλώνομε και εβγήκαμε εις τον αρχιερέα τα δύο μέρη μαζί και μας αποφάσισε ο αρχιερέας να έβγουν δύο μάρτυρες από ξένα χωρία και ό,τι μαρτυρήσουν με φόβο Θεού έτσι να μείνουν τα σύνορα. Και έτσι εβγήκαν δύο Σαρανταπηχιώτες, ο γερο Παναγιώτης Κούτουλας και Σταμάτης Κερασάρης και εμαρτύρησαν την αλήθειαν, ως καθώς ήξευραν τα σύνορα, ως καθώς ήσαν και άλλοι άνθρωποι αξιόπιστοι παρών, ο ηγούμενος από Αγίους Αποστόλους Κύριλλος και κυρ Παλιολόγος από Αράχοβα και γερο Αντώνης Ρόζος από Βεργουβίτσα, Πέτρος του παπα- Δημητράκη από Περθώρι και εμείς τα δύο χωρία συναγμένοι και ως καθώς εμαρτύρησαν οι μάρτυρες κατά Θεόν φανερώνομε τα σύνορα. Μαυροσπηλιά, ίσιαμε το νερό, ορθώνει εις την Σκαλίτσα και εβγαίνει ίσια την μπλεύρα το ζουνάρι εις την βρυσούλα μπροστα, ορθώνει ως το Πορί και εβγαίνει εις το χωράφι των Χατζαλαίων ίσια εις των Γκατουφαίων τους Πεύκους εις το στανοτόπι και μπροστά εις τον έλατο τα τρία αδέλφια όπου τα είχαν σταυρωμένα΄ μπροστά το χτένι το χτένι και εβγαίνει την Αλαφόλιμνα και

[41] Αθαν. Θ. Φωτόπουλος: «Ιστορικά και λαογραφικά της ανατολικής περιοχής Αγιαλείας και Καλαβρύτων», τόμος Α΄, σελ. 383- 387

εβγαίνει εις Μαγκούρες και τα Μαύρα Λιθάρια και έτσι εμαρτύρησαν οι μάρτυρες και εθέλει ο Θεός κατέμπροσθεν των ευρεθέντων μαρτύρων, δια σιγουριτά και τελειότητα και δια τα δύο μέρη μας δια να μην συγχυζόμαστε κάθε ημέρα, ως καθώς εμαρτύρησαν οι μάρτυρες, με φόβον Θεού έμπροσθεν των ευρεθέντων μαρτύρων. 1785 Αυγούστου 10

Παναγιώτης Κούτουλας μαρτυρώ, Σταμάτης Κερασάρης μαρτυρώ, Μελέτιος ιερομόναχος από Αγίους Αποστόλους, περικαλεστικώς έγραψα και μαρτυρώ» [42].

Κι αυτό το έγγραφο, όπως και το προηγούμενο, αναφέρεται σε επιβεβαίωση και πιστοποίηση ορίων που προϋπήρχαν κι όχι για καθορισμό νέων εξ αρχής ορίων ή μεταβολή υπαρχόντων. Τα όρια υποδεικνύουν δύο, προφανώς αξιόπιστοι, μάρτυρες από το διπλανό χωριό Σαραντάπηχο, παρουσία και άλλων αξιοσέβαστων προσώπων από τα δύο εμπλεκόμενα χωριά αλλά και από άλλα διπλανά. Από τα τοπωνύμια, τώρα, που οριοθετούν την περιφέρεια των δύο χωριών, σύμφωνα με τον σχολιασμό που ακολουθεί τη δημοσίευση του εγγράφου από τον Ν. Πιέρρο, η «Μαυροσπηλιά» είναι σπήλαιο στη συμβολή των ορίων των χωριών Ζάχολη, Σελιάνα και Σαραντάπηχο. Το «χωράφι των Χατζαλαίων», όπως επίσης και οι «Πεύκοι των Γκατουφαίων», είναι τοποθεσίες που η ονομασία τους προέρχεται από τα επώνυμα οικογενειών της Ζάχολης. Το τοπωνύμιο «Έλατος τα τρία αδέλφια», πιθανόν προέρχεται από το αντίστοιχο δέντρο και τρία αδέλφια που σύμφωνα με την τοπική παράδοση σκότωσαν στην περιοχή οι Τούρκοι, το «Χτένι» είναι συγκεκριμένη τοποθεσία που παραπέμπει σε χαρακτηριστική βραχώδη διαμόρφωση του εδάφους και η «Αλαφόλιμνα» είναι γνωστό τέλμα που κατακλύζεται από νερά κατά τη χειμερική περίοδο. Οι «Μαγκούρες» είναι τοποθεσία όπου αφθονούν οι θάμνοι από τους οποίους έφτιαχναν οι χωρικοί μαγκούρες και τα «Μαύρα Λιθάρια», γνωστή παραλιακή τοποθεσία στα σύνορα ακριβώς των νομών Αχαΐας και Κορινθίας και σε μεγάλη απόσταση από την προηγούμενη τοποθεσία. Εκτός από την τελευταία, όλες σχεδόν οι άλλες τοποθεσίες βρίσκονται στο οροπέδιο της Ευρωστίνης, μια μεγάλη αγροτική έκταση με πλούσιους βοσκότοπους, και αυτή η περιοχή ουσιαστικά είναι και η αιτία διενέξεων μεταξύ των δύο χωριών [43].

Η εικόνα που σχηματίζεται από τα δύο αυτά έγγραφα είναι σε γενικές γραμμές η εξής: Οι εδαφικές περιφέρειες των κοινοτήτων διαχωρίζονται με σαφή και σταθερά όρια. Τα σύνορα προϋπάρχουν και για διάφορους λόγους και σκοπιμότητες αμφισβητείται η θέση τους και επιχειρείται μεταβολή τους. Οι αποφάσεις που εκδίδονται επικυρώνουν την υπάρχουσα ανέκαθεν θέση τους,

Στο πρώτο έγγραφο, οι σπαχήδες που εξουσιάζουν το τιμάριο του γειτονικού χωριού Αγία Βαρβάρα επιχειρούν αυθαίρετα να καρπωθούν φορολογικά έσοδα του χωριού Χαλκιάνικα, που ανήκει σε βακούφι του Ναυπλίου, και αμφισβητούν

---

[42] Νικ. Δ. Πιέρρος: «Προεπαναστατικόν έγγραφον συμβιβασμού των χωρίων Ζαχόλης και Σελιάνας (1785)», Πρακτικά Β΄ Τοπικού Συνεδρίου Κορινθιακών Ερευνών, σελ. 135-148

[43] Νικ. Δ. Πιέρρος: «Προεπαναστατικόν έγγραφον συμβιβασμού των χωρίων Ζαχόλης και Σελιάνας (1785)», Πρακτικά Β΄ Τοπικού Συνεδρίου Κορινθιακών Ερευνών, σελ. 143-145

τα όρια στην προσπάθειά τους να αποκτήσουν δικαιώματα στην περιφέρεια των Χαλκιάνικων. Για την εξακρίβωση της θέσης των ορίων γίνεται μετάβαση στον επίδικο τόπο και επιστρατεύονται μάρτυρες από γειτονικά χωριά που έχουν καλή γνώση της περιοχής και, υποχρεωτικά, και Οθωμανοί: **«Οθωμανοί, και εκ των υπηκόων γέροντες και ειδήμονες εις τους τόπους οι οποίοι είναι φιλονεικούμενοι».** Τελικά, οι σπαχήδες δεν κατορθώνουν να αλλάξουν το στάτους κβο, τα σύνορα ανάμεσα στις δύο κοινότητες δείχνουν «ανθεκτικά» και παραμένουν αμετάβλητα. Να επισημάνουμε ότι οι Οθωμανικές Αρχές που εξετάζουν την υπόθεση δεν ανατρέχουν αλλά ούτε και κάνουν κάποια νύξη για επίσημα έγγραφα που υποτίθεται ότι φυλάσσονταν με την ευθύνη του μουκαπελεντζή, ώστε να επαληθεύσουν τις μαρτυρίες ή να επαληθεύσουν τα όρια.

Το έγγραφο αυτό είναι σημαντικό και για άλλον έναν λόγο, μας αποκαλύπτει μια παράμετρο που μπορεί να επηρεάζει το μέγεθος των περιφερειών των κοινοτήτων και τη θέση των συνόρων μεταξύ τους κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας. Κι αυτή είναι η παρουσία των σπαχήδων και των τιμαρίων τους, στην οποία αναφερθήκαμε αναλυτικά πρωτύτερα. Και με αφορμή την παρούσα υπόθεση, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον οι σπαχήδες μπορούσαν να επιβάλουν τροποποιήσεις στα κοινοτικά όρια, όπως επιχείρησαν στη συγκεκριμένη περίπτωση.

Στο δεύτερο έγγραφο, η επίδικη περιοχή αποτελείται από καλλιεργήσιμες εκτάσεις και βοσκοτόπια και μεταξύ των κατοίκων των γειτονικών κοινοτήτων δημιουργούνται πιέσεις, αμφισβητήσεις και διενέξεις που στοχεύουν στη μεταβολή των ορίων. Να σημειώσουμε ότι για τα ποίμνια, πέρα από τον ζωτικό χώρο βόσκησης, κρίσιμο ζήτημα είναι και οι διαθέσιμες για το πότισμά τους πηγές νερού, άφθονες ή ελάχιστες, και η θέση τους στον χώρο. Κι εδώ, οι εμπλεκόμενοι στην αποδεικτική διαδικασία μεταβαίνουν επιτόπου στην επίδικη περιοχή και επιστρατεύονται μάρτυρες από το γειτονικό χωριό Σαραντάπηχο, γνώστες του χώρου και θεωρητικά αμερόληπτοι, με σκοπό να επιβεβαιώσουν τα προϋπάρχοντα όρια, να μαρτυρήσουν την αλήθεια **«ως καθώς ήξευραν τα σύνορα»**. Παρόντες είναι κι άλλα εξέχοντα πρόσωπα, κληρικοί και λαϊκοί από τα εμπλεκόμενα μέρη και από τα άλλα χωριά, που δίνουν επιπρόσθετο κύρος στην όλη διαδικασία. Και, τελικά, ούτε σ' αυτήν την περίπτωση φαίνεται να επέρχεται μεταβολή των ορίων. Συνεχίζουν να ισχύουν τα προϋπάρχοντα γνωστά. Υπάρχει, βέβαια, και το ενδεχόμενο αυτά που οι μάρτυρες βεβαιώνουν ως προϋπάρχοντα, στην πραγματικότητα να μην είναι, αλλά τα όρια να έχουν εν τω μεταξύ σταδιακά μεταβληθεί κατά το πρόσφατο ή απώτερο παρελθόν. Πολλές φορές η μνήμη και η μαρτυρία «προσαρμόζονται» στους συσχετισμούς του παρόντος. Κι αυτό, στη συγκεκριμένη υπόθεση, δεν μπορούμε να το εξακριβώσουμε, καθώς δεν διαθέτουμε άλλες παλαιότερες καταγραφές των ορίων για να κάνουμε σύγκριση.

Τωρα, όσον αφορά τα χαρακτηριστικά του χώρου που ακολουθεί η οροθετική γραμμή, και στις δύο περιπτώσεις επικρατούν τα φυσικά χαρακτηριστικά του εδάφους. Κορυφές βουνών, ράχες, βραχώδεις διαμορφώσεις, ποτάμια, πηγές, αλλά και λιγότερο σταθερά στον χρόνο, όπως για παράδειγμα δέντρα, συνήθως

μεγάλα και παλαιά. Υπάρχουν και ανθρωπογενείς διαμορφώσεις και κατασκευές, κυρίως οι ιδιοκτησίες και τα σύνορα χωραφιών, μύλοι, ξωκλήσια κ.λπ. Επίσης, οι οδικοί άξονες, που παίζουν ζωτικό ρόλο στη ζωή των κοινοτήτων, καθώς είναι το μέσον επικοινωνίας τους με τον υπόλοιπο κόσμο και των οποίων η θέση γενικά δεν μεταβάλλεται στη διάρκεια των αιώνων της προβιομηχανικής εποχής. Η επανάσταση στην οδοποιία και τους δρόμους συγκοινωνίας είναι φαινόμενο των τελευταίων εκατόν πενήντα ετών.

Θα μπορούσε να ισχυριστεί, τελικά, κανείς ότι τα σύνορα ακολουθούν μεν κυρίως φυσικά χαρακτηριστικά του εδάφους, η έκταση, όμως, της περιφέρειας μιας κοινότητας και η θέση των ορίων της υπαγορεύεται από τις ανάγκες της - γεωργικές, κτηνοτροφικές και άλλες- και εξαρτάται και από τις αντίστοιχες ανάγκες των γειτονικών της κοινοτήτων. Και η εικόνα δεν διαφέρει καθόλου απ' αυτήν που μας μεταφέρει το έγγραφο συμβιβασμού μεταξύ των δύο μονυδρίων του Αγίου Όρους, επτακόσια χρόνια πιο πριν, ούτε από εκείνη των εκθέσεων καθορισμού ορίων των αρχών του 20ού αιώνα, 140 χρόνια αργότερα. Η ανάγκη για σαφείς εδαφικές οριοθετήσεις των περιφερειών των κοινοτήτων και οι προτεραιότητες που τις ρυθμίζουν έχουν διαχρονικά την ίδια αξία.

Η μεταβολή στον χρόνο των πληθυσμιακών δεδομένων των οικισμών, η δημιουργία νέων και η εγκατάλειψη άλλων, λογικά, θα 'λεγε κανείς, οδηγεί μακροπρόθεσμα και σε αλλαγές των ορίων. Είναι, όμως, αυτή η πραγματικότητα; Τα Χαλκιάνικα υπάγονται σε βακούφι, που αποτελεί ένα ιδιαίτερο και σταθερό-τερο διαχρονικά γαιοκτητικό καθεστώς από την **«εποχή της αλώσεως»**, όπως βεβαιώνουν η απόφαση του καδή και τα κατάστιχα της κεντρικής διοίκησης στην Κωνσταντινούπολη. Και τα όριά τους αμετάβλητα. Επίσης, ας έχουμε υπόψη μας ότι στην Πελοπόννησο, με βάση τις διαθέσιμες πηγές, ο πληθυσμός δεν ήταν ποτέ πυκνός και πολλές -να συμπεράνουμε- ήταν οι διαθέσιμες εκτάσεις προς καλλιέργεια και κτηνοτροφική χρήση. Δεν υπάρχει άρα τόσο μεγάλη πίεση που να οδηγεί σε αλλαγές κοινοτικών συνόρων.

Τελικά, το αν μεταβάλλονται τα όρια των περιφερειών των κοινοτήτων κατά τους αιώνες της Οθωμανικής κατάκτησης παραμένει ένα ερώτημα, το οποίο για να απαντηθεί χρειάζεται να έχουμε περισσότερα στοιχεία στη διάθεσή μας.

Η ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΩΣ ΤΟ 1912

Σύντομα, μετά τον ερχομό του Όθωνα και την ανάθεση της διακυβέρνησης του κράτους στην τριμελή Αντιβασιλεία μέχρι την ενηλικίωσή του το 1835, η Ελληνική Επικράτεια διαιρείται σε νομούς και οι νομοί σε επαρχίες, και με τον περί Δήμων νόμο της 10ης Ιανουαρίου 1834, οι παλαιότερες κοινότητες συγκροτούνται σε δήμους. Κάθε δήμος περιλαμβάνει έναν αριθμό από οικισμούς και οριοθετείται η εδαφική του περιφέρεια. Συγκεκριμένα, με το ΦΕΚ αριθ. 3 της 10ης Ιανουαρίου 1834, «περί του σχηματισμού και της διαιρέσεως των δήμων», ορίζεται:

«Άρθρον 1. Όλον το Βασίλειον της Ελλάδος θέλει διαιρεθή εις Δήμους, εκάστου δε Δήμου θέλει προσδιορισθή η περιοχή.

Εκτεταμένα δάση, έλη και αλλοι ακαλλιέργητοι και ολίγους κατοίκους έχοντες τόποι θέλουν διαιρεθή εις ιδίας περιοχάς.

Άρθρον 2. Τα όρια των Δήμων και περιοχών θέλουν τεθή, λαμβανομένης επιμελώς υπ' όψιν της φυσικής τοποθεσίας, και όπου είναι δυνατόν, κατά τα υπάρχοντα μόνιμα σήματα, δηλαδή τας ράχεις βουνών, τας φάραγγας, τα νερά και τα τοιαύτα.

Τα όρια θέλουν σημειωθή δια οροθετικών λίθων.

[....] Άρθρον 6. Ενωθέντων πλειοτέρων χωρίων εις ένα Δήμον, επιφυλάττεται εις έκαστον αυτών η ιδιοκτησία του, η απόλαυσις της περιουσίας, την οποίαν ήθελεν έχει τυχόν κατά την εποχήν της ενώσεως, και η ιδιαιτέρα αυτής διαχείρισις, η δε περιουσία ούτη δεν δύναται να συγχωνευθή, ει μη όταν τα ενωθέντα χωρία συγκατατευθώσιν ομοφώνως εις τούτο, και όταν και τα μη έχοντα δικαίωμα εις την ιδιοκτησίαν ταύτην αγοράσωσι την εις τήν μετοχήν κατά τα εκδοθησόμενα διατάγματα».

Με το άρθρο 39 προβλέπεται ότι η Δημοτική Αρχή συνίσταται από τον Δήμαρχο, τον Δημοτικό Συμβούλιο και τους παρέδρους. Για κάθε χωριό από αυτά που συγκροτούν τον δήμο διορίζεται ένας ειδικός πάρεδρος, ο οποίος, σύμφωνα με το άρθρο 45, είναι βοηθός του δημάρχου στην εκτέλεση των εργασιών αυτού και ενεργεί κατά τις παραγγελίες του.

Ο σχηματισμός των δήμων δεν ήταν εύκολο έργο, η διαδικασία διαίρεσής τους κράτησε αρκετό χρονικό διάστημα. Και σταδιακά ξεκίνησαν και οι οριοθετήσεις των περιφερειών των σχηματισθέντων δήμων. Δύο χρόνια μετά τον νόμο του 1834, στις 15/27 Μαΐου του 1836 (ΦΕΚ αριθ 25 της 30 Μαΐου 1836), κι αφού έχει προχωρήσει στην πράξη η διαίρεση των δήμων, δίνονται λεπτομερείς οδηγίες για τη διαδικασία με την οποία πρέπει να γίνει η οριοθέτηση ανάμεσα στις περιφέρειες των όμορων δήμων. Οι Οδηγίες αυτές επαναλαμβάνονται στις 25 Δεκεμβρίου 1838 (ΦΕΚ αριθ. 1 της 4 Ιανουαρίου 1839). Παρατίθενται στη συνέχεια οι οδηγίες, άλλα άρθρα τους σε πιστή αντιγραφή κι άλλα, δευτερεύοντα, σε περίληψη, καθώς μεγάλο ενδιαφέρον έχει η σύγκρισή τους με όσα θεσπίστηκαν με τον μεταγενέστερο νόμο ΔΝΖ΄ του 1912 «περί σύστασης δήμων και κοινοτήτων», ο οποίος αντικατέστησε τον νόμο περί δήμων του 1834 και άλλαξε με την επαναφορά του θεσμού των κοινοτήτων τον διοικητικό χάρτη της χώρας.

Έτσι, με τα ΦΕΚ αριθ. 25 της 30 Μαΐου 1836 και αριθ. 1 της 4 Ιανουαρίου 1839, δίνονται **«ΟΔΗΓΙΑΙ περί οροθεσίας των Δήμων, προς άπαντας τους νομάρχας, επάρχους και δημάρχους του Βασιλείου».**

Και κατά τις Οδηγίες αυτές, η διαδικασία για την οριοθέτηση των διοικητικών περιφερειών των δήμων είναι η εξής: Πρώτα απ' όλα, όπως προέβλεπε το άρθρο 2 του Νόμου περί διοργανισμού των Δήμων της 27 Δεκεμβρίου 1833/8 Ιανουαρίου 1834, οι δήμοι πρέπει υποχρεωτικά να χωρίζονται με σαφή και ακριβή όρια. Ορίζεται από κάθε δήμο τριμελής επιτροπή, που έχει μέλος της έναν τουλάχιστον δημοτικό σύμβουλο, κύριο κριτήριο επιλογής των προσώπων είναι η γνώση του χώρου που θα γίνει η οριοθέτηση (άρθρο 1). Η οροθετική γραμμή ακολουθεί προεξέχοντα και αμετάβλητα φυσικά χαρακτηριστικά του εδάφους (όρη, φαράγγια, ποτάμια κ.λπ.). Όπου αυτό δεν είναι δυνατό και η διαδρομή της οριογραμμής δεν είναι σαφώς διακριτή, για παράδειγμα σε επίπεδες εκτάσεις,

τοποθετούνται τεχνητά οροθετικά σημεία ή λίθοι. Οι επιτροπές των δύο γειτνιαζόντων δήμων συνέρχονται σε τόπο όπου συνορεύουν τρεις γειτονικοί δήμοι (άρθρο 3) και κατ' αρχήν συνίσταται να αναζητούν και να ανανεώνουν τα παλιά οροθέσια, αν υπάρχουν. Αν όχι, τα προσδιορίζουν εξ αρχής. Σε περίπτωση αμφισβητήσεων και διαφωνιών για τη θέση της οροθετικής γραμμής οι επιτροπές πρέπει να προσπαθούν να τις διευθετούν (άρθρο 4). Οι επιτροπές βρίσκουν και καθαρίζουν τα παλιά οροθετικά σημεία. Οι οροθετικοί λίθοι καθαρίζονται ολόγυρα (άρθρο 5). Όταν χρειάζεται να προσδιοριστεί νέα οροθετική γραμμή, αυτή πρέπει να χαράσσεται ακολουθώντας σταθερά φυσικά χαρακτηριστικά και σημεία του εδάφους, όπως προαναφέρθηκε, με τη σημαντική, όμως, επισήμανση, **«χωρίς να βλάπτωνται μεγάλως τα συμφέροντα της αγρονομίας και των δήμων»**. Τα νέα ή τα μετά από συμβιβασμό όρια σημειώνονται διά τάφρων ή με σωρούς λίθων. Συντάσσεται και υπογράφεται πρωτόκολλο στο οποίο καταγράφονται το είδος των οροθεσίων, η διεύθυνση και το μήκος της οροθετικής γραμμής κι, επίσης, οι διαφωνίες και αμφισβητήσεις, αν υπάρχουν (άρθρο 8). Τα πρωτόκολλα υπογράφονται από όλα τα μέλη των δύο επιτροπών και τα όρια είναι πλέον προσδιορισμένα **«δια πάντα και αμεταθέτως»**. Τα πρωτόκολλα αποστέλλονται στον έπαρχο (διοικητή). Στις περιπτώσεις διαφωνιών και αμφισβητήσεων περί της οροθετικής γραμμής, το δημοτικό συμβούλιο του δήμου μπορεί να αποφασίσει για νέα απόπειρα συμβιβασμού με τον άλλο δήμο (είτε άμεσα με επανεξέταση της αμφισβήτησης από τις επιτροπές είτε καταφεύγοντας σε διαιτησία) ή να προσφύγει στον έπαρχο (διοικητή) (άρθρα 9 και 15). Στη δεύτερη περίπτωση, ο έπαρχος μεταβαίνει μαζί με τις δύο επιτροπές στα αμφισβητούμενα σημεία, ακούει και καταγράφει τις εκατέρωθεν απόψεις και εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση. Ο δήμος που δεν ικανοποιείται ούτε από την απόφαση του Επάρχου μπορεί, εν τέλει, να προσφύγει, μέσω του επάρχου, εντός 14 ημερών στον οικείο νομάρχη κατά τις Οδηγίες του 1836 ή εντός τριάντα ημερών στο Υπουργείο των Εσωτερικών κατά τις Οδηγίες του 1839 (άρθρο 12). Ο νομάρχης αποφασίζει βάσει των πρωτοκόλλων ή, αν χρειάζεται, διατάσσει και νέα επιτόπιο εξέταση και αποφασίζει βάσει αυτής (άρθρο 13). Αν η απόφαση του νομάρχη/υπουργείου ταυτίζεται με του επάρχου, τότε γίνεται αμετάκλητη, αλλιώς ο δήμος μπορεί να προσφύγει εντός 14 ημερών και στο Συμβούλιο της Επικρατείας (άρθρο 14). Μετά το πέρας της οροθεσίας τα προσωρινά οροθετικά σημεία αντικαθίστανται με λαξευμένους οροθετικούς λίθους, που φέρουν χαραγμένο **«σημείον τι ιδιαίτερον»** (άρθρο 16) και οι οποίοι κάθε χρόνο επιθεωρούνται και συντηρούνται. Όλα τα έγγραφα της οροθεσίας φυλάσσονται στην έδρα του επάρχου, απ' όπου κάθε δήμος μπορεί να πάρει επικυρωμένα αντίγραφα. Τα έξοδα της συντήρησης των οροθετικών λίθων βαραίνουν εξ ημισείας τους δύο γειτνιάζοντες δήμους (άρθρα 17, 18 και 19).

Εξετάζοντας τις διατάξεις του νόμου και των Οδηγιών που ακολούθησαν, μπορούμε να παρατηρήσουμε τα εξής: Προτεραιότητα δίνεται στην τήρηση των παλαιών ορίων και, επίσης, βασικό κριτήριο για τη διαδρομή της οροθετικής γραμμής είναι τα σταθερά και κυρίαρχα στον χώρο χαρακτηριστικά του εδάφους: **«Αφού συνέλθουν δύο τοιαύται οροθετικαί επιτροπαί, η εργασία των**

συνίσταται εις το να ζητούν τας παλαιάς οροθετικάς γραμμάς και σημεία, αν υπάρχουν ήδη τοιαύται, και να ανανεώσουν τα όρια», (άρθρο 4 των Οδηγιών), και **«λαμβανομένης επιμελώς υπ' όψιν της φυσικής τοποθεσίας, και όπου είναι δυνατόν, κατά τα υπάρχοντα μόνιμα σήματα»** (άρθρο 2 του περί δήμων νόμου). Το δεύτερο κριτήριο ισχύει και για τη χάραξη νέων ορίων, όταν δεν υπάρχουν ή δεν ανευρίσκονται παλαιότερα, με τη σημαντική επισήμανση ότι στην περίπτωση αυτή πρέπει να **«μη βλάπτωνται μεγάλως τα συμφέροντα της αγρονομίας και των δήμων»,** τα γεωργικά, κτηνοτροφικά και άλλα συμφέροντα των κατοίκων των όμορων δήμων. Ένα παράδειγμα από τη διαδικασία εφαρμογής στην πράξη των κριτηρίων αυτών προέρχεται από τη διαμάχη μεταξύ των δήμων Τευθίδος (Λαγκαδίων) και Τροπαίων τα έτη 1842-1843 για τις περιοχές Φούσκαρι και Χοτούζα του δήμου Τευθίδος. Τις ακατοίκητες αυτές περιοχές, που χρησιμοποιούνταν για καλλιέργεια και τη βοσκή των ζώων και ήταν πλησιέστερα στο χωριό Βυζίτσι του δήμου Τροπαίων, διεκδικεί ο δήμος Τροπαίων, προφανώς, λόγω της εγγύτητάς του. Κι η γνωμοδότηση του Επαρχιακού Συμβουλίου ήταν πως πρέπει να παραμείνουν στον δήμο Τευθίδος για τρεις λόγους: Πρώτον ότι αν και οι περιοχές αυτές είναι πιο κοντά στον δήμο Τροπαίων, χωρίζονται απ' αυτόν με φυσικό όριο, δεύτερον ότι είναι ιδιοκτησία των κατοίκων των Λαγκαδίων και τα χωράφια καλλιεργούνται μόνον από κατοίκους του δήμου αυτού, οι οποίοι βόσκουν εκεί τα ποίμνιά τους, και τρίτον ότι τα εισοδήματα που προέρχονται από τις περιοχές αυτές εισρέουν στο ταμείο του δήμου Τευθίδος, ανακουφίζοντας τις ανάγκες του[44].

Η οροθετική γραμμή ανευρίσκεται και οι προϋπάρχοντες οροθετικοί λίθοι καθαρίζονται ολόγυρα, τα δε νέα όρια, σε μέρη όπου λόγω του αναγλύφου του εδάφους δεν γίνονται διακριτά (π.χ. στις πεδιάδες), προσωρινά σημειώνονται με χαρακτηριστικές διαμορφώσεις (π.χ. τάφρους ή σωρούς από πέτρες), και στο τέλος της διαδικασίας με μόνιμες -σκαλιστούς λίθους με εγχάρακτα στοιχεία-, κάτι που παραπέμπει στους «όρους» της αρχαιότητας (βλέπε παραπάνω). Από τις Οδηγίες θεωρείται ότι υπήρχαν τέτοιοι οροθετικοί λίθοι, δεν γνωρίζουμε αν όντως υπήρχαν και αν τοποθετήθηκαν και νέοι κατά την εποχή αυτή, δεν έχουμε ανάλογες πληροφορίες. Υπάρχουν, όμως, μεταγενέστερες μαρτυρίες που μιλούν για πρόχειρα οροθέσια. Για παράδειγμα, στην έκθεση διαχωρισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Κάψια και Αλωνίσταινας το 1914 αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι η οροθετική γραμμή **«εις το ανατολικότερον μέρος άρχεται από του παλαιού δρόμου Κάψια - Λεβιδίου, και ακριβώς εις το σημείον αυτού ένθα έχει κατασκευασθή ορόσημον ονομαζόμενον "Σύνορον", απαρτιζόμενον από λίθους κυκλικώς τοποθετημένους εντός του εδάφους του δρόμου, εις το μέσον των οποίων έχει εντεθή έτερος λίθος μεγαλύτερος».** Επίσης, και στους διαχωρισμούς ορίων Αλωνίσταινας - Λεβιδίου και Λεβιδίου - Βλαχέρνας αναφέρονται σημεία των ορίων τους που φέρουν την ονομασία «Σύνορον» χωρίς να δίνονται περισσότερες λεπτομέρειες.

---

[44] Ιωάννης Αγγ. Κάππος: Η λειτουργία των θεσμών της Εκκλησίας, της Εκπαίδευσης και της Κοινοτικής Αυτοδιοίκησης στην Επαρχία Γορτυνίας στα χρόνια της βασιλείας του Όθωνα 1833-1862, σελ. 271-272

Σημαντικό ζήτημα που μας απασχόλησε και στο προηγούμενο κεφάλαιο, το σχετικό με την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας, είναι αν κατά τις οριοθετήσεις των περιφερειών των δήμων συνέβησαν τροποποιήσεις στα παλαιά όρια μεταξύ των κοινοτήτων, αυτών που βρίσκονταν στη μεθόριο και εφάπτονταν με τις περιφέρειες των άλλων γειτονικών δήμων. Η πρόταση στο άρθρο 4 των Οδηγιών, **«συνίσταται εις το να ζητούν τας παλαιάς οροθετικάς γραμμάς και σημεία (αν υπάρχουν ήδη τοιαύται) και να ανανεώσουν τα όρια»,** δεν έχει τον χαρακτήρα διαταγής αλλά προτροπής, γεγονός που υποδηλώνει ότι τα όρια μπορούσαν ίσως να μεταβληθούν και να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες που είχαν εν τω μεταξύ διαμορφωθεί στον γεωργικό και κτηνοτροφικό χώρο λόγω αλλαγών στις ιδιοκτησίες, στον πληθυσμό και τη δυναμική των οικισμών που αποτέλεσαν τους νέους δήμους κ.λπ.

Τα πρωτόκολλα των διαχωρισμών των ορίων των δήμων, που συντάχθηκαν από τις αρμόδιες επιτροπές κατά τις δεκαετίες 1830 και 1840, φαίνεται ότι δεν διασώθηκαν, τουλάχιστον αυτά που βρίσκονταν στην κεντρική υπηρεσία, το Υπουργείο Εσωτερικών, αν και πρέπει να σημειώσουμε πως στις Οδηγίες του 1836 και 1839 ορίζεται ότι τα πρωτόκολλα κατατίθενται και φυλάσσονται στο γραφείο του Επάρχου. Για το ζήτημα μάς πληροφορεί σχετικά μια απαντητική επιστολή από το γραφείο του τμηματάρχη του Υπουργείου των Εσωτερικών, που συνέταξε ο Ιω. Ζορμπόπουλος το έτος 1916 κι απέστειλε στον πρόεδρο της κοινότητας Βυτίνας Γ. Παπαγεωργόπουλο, μετά από αίτημα του τελευταίου για αντίγραφα των πρωτοκόλλων καθορισμών των ορίων του πρώην δήμου Νυμφασίας με τους γειτονικούς του δήμους. Το έγγραφο αυτό βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας και στον υποφάκελο που αφορά τα όρια Βυτίνας - Αλωνίσταινας. Αξίζει να δούμε το περιεχόμενο της επιστολής:

«Υπουργείον Εσωτερικών
Τμήμα Δημοτικόν
Γραφείον Τμηματάρχου
Εν Αθήναις τη 28-7-1916

Φίλε κ Παπαγεωργόπουλε, χθές έλαβον την από 25 λήγοντος μηνός επιστολήν σας.

Μετά λύπης μου σας πληροφορώ, ότι δεν υπήρχον δυστυχώς εν τω Αρχείω του Υπουργείου αι περί του καθορισμού των ορίων των δήμων του Κράτους αποφάσεις. Πολλάκις πολλοί εζήτησαν τοιαύτας διαφόρων νομών αλλά δεν ανευρέθησαν.

Πιθανώς παρά τη αρμοδία Οικονομική Εφορία, ή παρά τω Υπουργείω των Οικονομικών υπάρχουσι τα συνταχθέντα πρώτα πρωτόκολλα των αρμοδίων επιτροπών. Τα εκ τη βάσει τούτων καταρτισμένα τοπογραφικά διαγράμματα δι' ων καθορίσθησαν τα όρια, κατά την εφαρμογήν του Νόμου ΚΘ΄ της 31 Ιανουαρίου 1864, του από 9 Ιανουαρίου 1878 Βασ. Διατάγματος, του από 19 Μαρτίου 1882 νόμου, και του νόμου ΑΦΠ΄ του 1884, εκάστης περιφερείας, ένθα υπάρχουσι βοσκήσιμοι τόποι παραχωρηθέντες εις την κυριότητα, νομήν εκάστου δήμου. Εκ των πρωτοκόλλων τούτων και των διαγραμμάτων δύνανται να συναχθώσι τα όρια εκάστου δήμου.

Ταύτα δι' αναφοράς σας ζητήσατε είτε παρά τω αρμοδίω Οικονομικώ Εφόρω, είτε παρά τω Υπουργείω των Οικονομικών.
Σας επιστρέφω εγκλείστως τα δέκα εικοσιπεντάλεπτα γραμματόσημα, αφού δεν έκαμα χρήσιν αυτών.
Σας παρακαλώ να μοι γνωρίσητε, ει δυνατόν, την λήψιν αυτών.
Με άκραν υπόληψιν
πρόθυμος φίλος
Ιωάννης Σ. Ζορμπόπουλος»

Οι νόμοι και τα διατάγματα που αναφέρονται στην επιστολή μάς παραπέμπουν στο θέμα το σχετικό με τα δικαιώματα βοσκής των κτηνοτρόφων εντός της περιφέρειας του οικισμού -παλαιάς κοινότητας- στην οποία ανήκουν. Το ζήτημα αυτό μας ενδιαφέρει, καθώς με τις ρυθμίσεις για τη βόσκηση φαίνεται να εξακολουθούν να υφίστανται, εμμέσως πλην σαφώς, οι περιφέρειες και κατά συνέπεια και τα όρια των παλαιών κοινοτήτων που συγκροτούν τώρα την ενιαία περιφέρεια του δήμου.

Κατ' αρχάς, σύμφωνα με το άρθρο 2 του νόμου περί δήμων του 1834, οριοθέτηση προβλέπεται μόνο για τη συνολική περιφέρεια του δήμου με αυτήν των γειτονικών του. Για την περιφέρεια και τα όρια του κάθε χωριού στο εσωτερικό της περιφέρειας του δήμου, που ήταν πρωτύτερα ξεχωριστή κοινότητα με δική της οριοθετημένη περιφέρεια, δεν γίνεται κάποια αναφορά. Ούτε όταν περιγράφονται τα καθήκοντα των ειδικών παρέδρων που εκπροσωπούν τα χωριά γίνεται κάποια νύξη. Ενδεχομένως, να δόθηκαν διευκρινίσεις με εγκυκλίους που ακολούθησαν και που μου διαφεύγουν. Οι διατάξεις των αναφερθέντων στην επιστολή του Ι. Ζορμπόπουλου νόμων και διαταγμάτων αφορούν την παραχώρηση από το Δημόσιο στους δήμους του δικαιώματος ενοικίασης των εθνικών γαιών, διά δημοπρασίας και προς όφελός τους, σε κτηνοτρόφους. Από την ενοικίαση οι δήμοι καταβάλλουν το 20% του ενοικίου στο Δημόσιο.

Πιο συγκεκριμένα, στο άρθρο 1 του νόμου ΚΘ΄του 1964 ορίζεται πως: **«Το Διάταγμα της 3/15 Δεκεμβριου 1833, καθόσον αφορά τα κοινοτικά λιβάδια, καταργείται. Το Δημόσιον, ως και αι κοινότητες διατηρούσιν ανέπαφα τα δικαιώματα, όσα προ της εποχής ταύτης είχον επί των αμφισβητουμένων λιβαδίων, άνευ βλάβης των παρά τρίτων αποκτηθέντων δικαιωμάτων». Και στο άρθρο 9 ορίζεται, «Αι βοσκαί αι περιλαμβανόμεναι εντός των ανεγνωρισμένων ορίων των Κεφαλοχωρίων, αίτινες προ της εκδόσεως του από 3/15 Δεκεμβρίου 1833 Διατάγματος ανήκον εις τας Κοινότητας των εν τω άρθρω 2 αναφερομένων Νομών και Επαρχιών διατίθενται ως εξής. Επιτροπή πενταμελής, συγκειμένη από τον οικείον Δήμαρχον, τον πρεσβύτερον των ιερέων της κοινότητος, και τα τρία μέλη αυτής, εκλεγόμενα κατά πλειονοψηφίαν υπό της ιδίας κοινότητος, αφού προηγουμένως προσδιορίση και παραχωρήση ανάλογον περιφέρειαν προς βοσκήν των μικρών και μεγάλων ζώων των μελών αυτής των αρχήθεν εχόντων κοινοτικόν δικαίωμα, εκτίθησιν εις δημοπρασίαν ενοικιάσεως προς όφελος των κοινοτήτων το περιπλέον[...]»**. Στην καθεμιά οικογένεια επιτρέπεται να βόσκει εντός της παραχωρημένης σε κάθε κοινότητα έκτασης μέχρι 100 μικρά και 10 μεγάλα ζώα, οι περισσευούμενοι δε υπόλοιποι τόποι ενοικιάζονται. Τα

έσοδα από τις ενοικιάσεις αυτές εισπράττονται από το δημόσιο ταμείο και «διατίθενται προς κατασκευήν και διατήρησιν των κοινοτικών οδών και γεφυρών, των αναγκαίων υδραγωγείων και φρεάτων, των προκαταρκτικών σχολείων, των αναγκαιούντων ιερών ναών και εις άλλας κοινοτικάς ανάγκας».

Με τις ρυθμίσεις αυτές συνδέονται άμεσα οι κτηνοτροφικές χρήσεις γης με τις περιφέρειες και τα όρια των οικισμών. Θα τις δούμε αργότερα και στις διατάξεις του νόμου ΔΝΖ΄του 1912, όπου οι κτηνοτροφικές ανάγκες μιας κοινότητας θα είναι ένα από τα κριτήρια στον καθορισμό των εδαφικών ορίων των νεοσύστατων κοινοτήτων.

Εκτός από τους νόμους για την κτηνοτροφική χρήση των εθνικών γαιών, κι άλλα στοιχεία ενισχύουν την εικόνα ότι η όλη δημοτική περιφέρεια, αν και ενιαία, δεν αποτελούσε έναν ομογενοποιημένο χώρο και ότι οι κοινότητες διατηρούσαν τις παλιές τους περιφέρειες στα όρια των οποίων οι εκπρόσωποί τους υπερασπίζονταν τα ιδιαίτερα συμφέροντά τους και οι οποίες κάλυπταν τις γεωργικές, κτηνοτροφικές και άλλες ανάγκες των κατοίκων τους. Θα λέγαμε μια κατάσταση παρόμοια με αυτήν, τηρουμένων των αναλογιών, που επικρατεί και σήμερα μετά την ανασύσταση των δήμων το 1997 με τον νόμο «Καποδίστριας» και τον ορισμό στον νόμο 3463 του 2006 ότι οι περιφέρειες των πρώην κοινοτήτων αποτελούν υποδιαιρέσεις της ενιαίας περιφέρειας του δήμου στον οποίο ανήκουν. Το γεγονός δε ότι οι οικισμοί κρατούσαν διακριτές περιφέρειες, μας το λέει σαφώς και το άρθρο 9 του νόμου ΔΝΖ΄ «περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων», που ψηφίστηκε μετέπειτα, το 1912. Οι περιφέρειες των κοινοτήτων «καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων».

Μια επιπλέον απόδειξη γι’ αυτό προέρχεται και από το περιεχόμενο δικαιοπραξιών του 19ου αιώνα, όπου σε κάθε είδους πράξη και συναλλαγή που σχετίζεται με ακίνητο, περιγράφεται και η περιφέρεια του χωριού όπου ανήκει αυτό, π.χ. «αγρός τόσων στρεμμάτων, στη θέση τάδε, κείμενος εντός των ορίων του χωρίου τάδε, του δήμου τάδε» κ.λπ. Να τονίσουμε, όμως, εδώ ότι δεν μπορεί κάποιος να ανασυνθέσει με βεβαιότητα τα όρια των παλαιών κοινοτήτων βάσει των αναφορών στα συμβόλαια, καθώς μια συγκεκριμένη τοποθεσία μπορεί να μη φέρεται ότι ανήκει στην ίδια κοινότητα σε όλα τα σχετικά συμβόλαια. Κι αυτό έχει να κάνει με διάφορους λόγους, είτε λόγω άγνοιας των συμβαλλομένων και του συντάκτη είτε από σκοπιμότητες, ασήμαντες πολλές φορές, που μας διαφεύγουν. Ένα παράδειγμα: Η διεκδικούμενη από τις κοινότητες Γαρζενίκου και Πυργακίου, από το 1926 έως το 1938, περιοχή με την ονομασία «Ξεροφελέικα», στα περισσότερα σχετικά με την περιοχή συμβόλαια του 19ου αιώνα φέρεται ότι ανήκει στην περιφέρεια του Γαρζενίκου, σε λίγα ως όριο Πυργακίου, στον κατάλογο δε των περιουσιακών στοιχείων της μονής των Αγίων Θεοδώρων το 1837 ως όριο Νεμνίτσας (Μεθυδρίου) και μάλιστα αναφέρονται εκεί και ιδιοκτήτες, συμπλησιαστές του αγρού της μονής, που είναι κάτοικοι του χωριού αυτού.

Ο ΝΟΜΟΣ ΔΝΖ΄ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1912 ΚΑΙ ΟΙ ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΜΕΧΡΙ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

Το κεφάλαιο αυτό ασχολείται με τις νομοθετικές ρυθμίσεις που ψηφίστηκαν κατά τον 20ό αιώνα, αρχής γενομένης με τον νόμο ΔΝΖ΄ το 1912, που αποτέλεσε αφετηρία μιας νέας εποχής για τον αυτοδιοικητικό χάρτη της Ελλάδας. Τον νόμο εκείνο ακολούθησαν πολλές τροποποιήσεις και κωδικοποιήσεις έως τις μέρες μας. Παρατίθενται και αναλύονται, κατά το δυνατόν, τα άρθρα νόμων, νομοθετικών διαταγμάτων και βασιλικών ή προεδρικών διαταγμάτων που αναφέρονται στο θέμα που μας ενδιαφέρει, δηλαδή τον καθορισμό και τις αναθεωρήσεις ορίων των κοινοτήτων, και ειδικότερα αυτά που σχετίζονται με τις συγκεκριμένες υποθέσεις διαχωρισμού στον χώρο του Μαινάλου και περιγράφονται στην εργασία αυτή. Στο Παράρτημα 2 παρατίθενται τα κείμενα των σχετικών νομοθετικών διατάξεων.

Ο ΝΟΜΟΣ ΔΝΖ΄ ΤΟΥ 1912

Τον Φεβρουάριο του 1912 ψηφίζεται ο νόμος ΔΝΖ΄ (4057) (ΦΕΚ αριθ. Α58 της 14 Φεβρουαρίου 1912), με τον οποίο στοιχειώδες κύτταρο της αυτοδιοίκησης καθίσταται πάλι, μετά από 80 χρόνια, η κοινότητα. Εξετάζονται παρακάτω τα άρθρα του νόμου που αφορούν το θέμα μας.

Με τον νόμο αυτόν, η κοινότητα καθίσταται η κατώτερη βαθμίδα, το στοιχειώδες κύτταρο της αυτοδιοίκησης, επαναφέρεται, τηρουμένων των αναλογιών, η θέση που κατείχε κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας, τώρα, όμως, ως επίσημη, νομικά κατοχυρωμένη οντότητα. Δεν συνιστούν όλοι οι οικισμοί κοινότητα, όσα χωριά δεν πληρούν τις προϋποθέσεις γίνονται μέρος της κοντινότερης ιδρυθησόμενης κοινότητας, δηλαδή σχηματίζονται και κοινότητες με περισσότερα από έναν οικισμούς (άρθρο 2). Πληθυσμός άνω των 300 κατοίκων και η λειτουργία σχολείου στοιχειώδους εκπαίδευσης τίθενται ως βασικά κριτήρια, δείγματα ότι ο οικισμός αυτός είναι ακμαίος και μπορεί να σταθεί αυτοτελώς. Επίσης, κοινότητα αποτελούν και οι οικισμοί που διαθέτουν περιουσία που αποδίδει κάποιες συγκεκριμένες προσόδους (άρθρο 2). Οικισμοί που αποτελούν μέρος μιας κοινότητας μπορούν να αποσπαστούν απ' αυτήν και να συγκροτήσουν δική τους αν αποκτήσουν τουλάχιστον σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης και μετά από αίτημα τουλάχιστον των μισών εκλογέων τους (άρθρο 3).

Όσον αφορά τα εδαφικά όρια των κοινοτήτων, τα κριτήρια για τον καθορισμό τους περιγράφονται με κάπως μεγαλύτερη σαφήνεια απ’ ό,τι στον νόμο για τη σύσταση των δήμων του 1834. Και πάλι, βασική προτεραιότητα έχουν **«τα αναμφισβητως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων»**, λαμβάνεται, όμως, υπ’ όψιν, κατά το δυνατόν, η κοινοτική ιδιοκτησία, η ατομική ιδιοκτησία των κατοίκων και οι απαραίτητες ανάγκες των συνοικισμών (άρθρο 9). Αυτό το τρίπτυχο, δηλαδή τα προϋπάρχοντα όρια, οι ατομικές και κοινοτικές ιδιοκτησίες και οι απαραίτητες ανάγκες των συνοικισμών, είναι θεμελιώδεις όροι στους οποίους βασίστηκαν οι εκθέσεις καθορισμού και οι αποφάσεις των δευτεροβάθμιων διοικητικών δικαστηρίων που ακολούθησαν, όπως και η επιχειρηματολογία των εκπροσώπων των κοινοτήτων στις επιτροπές προκειμένου

να προωθήσουν τις απόψεις τους σχετικά με την ενδεδειγμένη θέση των ορίων τους. Και, βέβαια, ανάλογα με το ποιος από τους τρεις όρους ευνοούσε περισσότερο τις θέσεις τους, σ' αυτόν έδιναν και τη μεγαλύτερη έμφαση και βαρύτητα. Εξετάζοντας, πάντως, τις υποθέσεις καθορισμού και αναθεώρησης ορίων στον χώρο του Μαινάλου, το κυρίαρχο κριτήριο για την έκταση της κοινοτικής περιφέρειας και τη θέση της οριογραμμής είναι οι αγροτικές ιδιοκτησίες των κατοίκων κάθε κοινότητας, σε συνδυασμό με τον απαραίτητο χώρο για τις κτηνοτροφικές τους δραστηριότητες, και πολύ λιγότερο τα προϋπάρχοντα όρια. Και όταν κατοχυρώνονται αυτές οι προϋποθέσεις, η οροθετική γραμμή ακολουθεί τα κυρίαρχα και αμετάβλητα φυσικά χαρακτηριστικά της περιοχής όπου θα περάσει.

Όσον αφορά τώρα το ζήτημα της μεταβολής κατά την εφαρμογή του νέου νόμου της θέσης των ορίων σε σχέση με τα παλαιότερα των περιφερειών των χωριών, να σημειώσουμε ότι από τα τρία αυτά κριτήρια, μόνον ο πρώτος όρος που αναφέρεται στην τήρηση των ήδη κειμένων ορίων εξασφαλίζει τη σταθερότητα και μη μεταβλητότητα των ορίων στον χρόνο. Τα άλλα δύο, η ατομική ιδιοκτησία και οι απαραίτητες ανάγκες των συνοικισμών, υπόκεινται σε αλλαγές στο πέρασμα του χρόνου, συμπαρασύροντας έτσι και τα όρια των κοινοτήτων σε αντίστοιχες τροποποιήσεις. Έτσι, το πλαίσιο που έθεσε η θέσπιση του νόμου ΔΝΖ΄ το 1912, είναι πλαίσιο στο οποίο τα όρια των κοινοτήτων επιδέχονται μεταβολές ανάλογα με τις αλλαγές στον πληθυσμό και τις συνεπακόλουθες γεωργικές και κτηνοτροφικές ανάγκες των κατοίκων. Από τη συγκρότηση των δήμων το 1834 έως τον νόμο ΔΝΖ΄ το 1912, οι φυσιογνωμία των οικισμών έχει σαφώς μεταβληθεί. Η μόνιμη εγκατάσταση μεγάλου μέρους του ορεινού πληθυσμού στα πεδινά και παράλια μέρη της Πελοποννήσου μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους άλλαξε τον πληθυσμιακό χάρτη της περιοχής μας με σημαντικό αντίκτυπο, ειδικά στη γεωργία αλλά και την κτηνοτροφία. Χτυπητό παράδειγμα, η εγκατάλειψη των οικισμών του Λιμποβισίου και του Αρκουδορρέματος, το δεύτερο μάλιστα ακμαίος οικισμός κατά την Τουρκοκρατία. Αποτέλεσμα, πολλές εκτάσεις εγκαταλείφθηκαν, ιδιαίτερα στο εσωτερικό -μεγάλου υψομέτρου- κομμάτι του βουνού, ή άλλαξαν χέρια και πέρασαν σε κατοίκους και γειτονικών χωριών. Έτσι, η εφαρμογή των σχετικών διατάξεων του νόμου ΔΝΖ΄ ήρθε αντιμέτωπη με μια νέα πραγματικότητα και οι μεταβολές στη θέση των ορίων ήταν αναπόφευκτες. Και οι μεταβολές αυτές, όπως προκύπτει από τις συνεχείς νομοθετικές παρεμβάσεις και τροποποιήσεις του νόμου τα επόμενα χρόνια, κράτησαν έως τις μέρες μας. Κι είναι βέβαιο ότι στους αρχικούς καθορισμούς (σε εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ΄) από το 1914 έως το 1917 υπήρξαν μεταβολές των ορίων των κοινοτήτων σε σχέση με τα προϋπάρχοντα της εποχής των δήμων. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η περιφέρεια της κοινότητας Βυτίνας, η οποία έχασε ένα κομμάτι της στο εσωτερικό του Ανατολικού Μαινάλου και συγκεκριμένα στις περιοχές «Κάπελη» και «Αρπακωτή». Οι αγροί στις περιοχές αυτές, ιδιοκτησίας τότε των κατοίκων κυρίως της Βυτίνας (μεγάλα λιβάδια - δασικά διάκενα σήμερα), πέρασαν κατά ένα μεγάλο μέρος με αγοραπωλησίες σταδιακά, το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, στα χέρια κατοίκων των γειτονικών χωριών Λεβίδι, Αλωνίσταινα και Βλαχέρνα. Με τον καθορισμό των ορίων από το

1914 έως το 1917, οι επιτροπές καθορισμού, λαμβάνοντας υπόψη τους τις μεταβολές αυτές στην αγροτική ιδιοκτησία, απέδωσαν τις δύο αυτές περιοχές στις κοινότητες Λεβιδίου και Μπεζενίκου (Βλαχέρνας). Κι όχι μόνον αυτό. Ακολουθώντας ο καθορισμός των νέων ορίων τις επιταγές του νόμου για χάραξη της οριογραμμής, βάσει των σταθερών και κυρίαρχων στον χώρο χαρακτηριστικών του εδάφους, συμπαρέσυρε και συνεχόμενες άγριες και δασικές εκτάσεις. Έτσι, η οριογραμμή μετατοπίστηκε προς τα δυτικά, κάπου ένα με ενάμισι χιλιόμετρο στις απέναντι κορυφογραμμές του βουνού, σε ένα μήκος από βορρά προς νότο περίπου τεσσεράμισι χιλιομέτρων. Ανάλογες μεταβολές, παρόμοιας ή μικρότερης έκτασης, συνέβησαν και σε καθορισμούς ορίων μεταξύ άλλων κοινοτήτων, όπως θα δούμε στα αντίστοιχα κεφάλαια, για παράδειγμα μεταξύ των κοινοτήτων Κάψια - Ροεινού, Αρκουδορρέματος - Χρυσοβιτσίου, Γαρζενίκου - Πυργακίου κ.λπ. Να συμπληρώσουμε, επίσης, ότι σε αρκετές περιπτώσεις καθορισμού ορίων οι εκπρόσωποι των εμπλεκομένων κοινοτήτων παρουσίασαν ο καθένας άλλη εκδοχή για το πού βρίσκονταν τα προϋπάρχοντα όρια. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, οι απόψεις των εκπροσώπων στην έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Κάψια και Αλωνίσταινας το 1914. Αυτό συνέβαινε είτε γιατί όντως δεν θυμούνταν καλά, ειδικά στις περιπτώσεις διαχωρισμού ορίων κοινοτήτων που ανήκαν πριν στον ίδιο δήμο, είτε από σκοπιμότητα προκειμένου να κερδίσουν για λογαριασμό των κοινοτήτων τους επιπλέον εκτάσεις.

Όσον αφορά τη διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων των κοινοτήτων (άρθρο 10), κατ' αρχήν ο νομάρχης εντός δύο μηνών από την εγκατάσταση των κοινοτικών αρχών διορίζει πενταμελή επιτροπή με πρόεδρό της τον νομομηχανικό ή τον ειρηνοδίκη, τους δύο προέδρους των γειτνιαζουσών κοινοτήτων και τους δύο αντίστοιχους δασκάλους, διευθυντές των δημοτικών σχολείων των κοινοτήτων. Η επιτροπή αυτή εντός τριών μηνών μεταβαίνει στον χώρο και καθορίζει τα όρια συντάσσοντας λεπτομερή έκθεση, η οποία δημοσιεύεται στα εξώθυρα των ναών των κοινοτήτων.

Σε περίπτωση αμφισβήτησης της απόφασης της έκθεσης, το κοινοτικό συμβούλιο της κοινότητας που διαφωνεί μπορεί να κάνει εντός 15 ημερών από τη δημοσίευση της έκθεσης προσφυγή ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου, το οποίο αποτελείται από τον νομομηχανικό, ως πρόεδρο, έναν ειρηνοδίκη, έναν οικονομικό έφορο κι έναν γραμματέα (άρθρο 10). Το διοικητικό δικαστήριο καλεί εντός προθεσμίας, που αυτό ορίζει, τις εμπλεκόμενες κοινότητες να εκθέσουν τις απόψεις τους, και η απόφαση που εκδίδει είναι τελεσίδικη. Μπορεί σε περίπτωση που δυσκολεύεται να πάρει απόφαση να διατάξει ένα μέλος του να κάνει επιτόπια έρευνα και να συνέλθει εκ νέου. Η απόφαση επισημοποιείται διά Βασιλικού Διατάγματος και συντάσσεται τοπογραφικό διάγραμμα της κοινοτικής περιφερειας από την οικεία υπηρεσία των δημοσίων έργων. Στο Υπουργείο των Εσωτερικών τηρούνται βιβλία με όλα τα έγγραφα τα σχετικά με τον καθορισμό των ορίων της κάθε κοινότητας, επικυρωμένα δε αντίγραφα αυτών κατατίθενται στα αρχεία των κοινοτήτων.

Με τα άρθρα 12 έως 27 καθορίζονται τα δικαιώματα χρήσης, γεωργικά και κτηνοτροφικά, στις κοινοτικές και εθνικές εκτάσεις που βρίσκονται εντός των

ορίων της σχηματισθείσης κοινότητας. **«Οι κάτοικοι εκάστου χωρίου διατηρούσι πάντα τα δικαιώματα όσα τυχόν έχουσιν επί της αποκλειστικής χρήσεως της πρώην ιδίας του χωρίου περιουσίας [...]»** (άρθρο 12). Καθορίζονται και οι όροι χρήσης από τους δημότες των κοινοτικών και εθνικών αυτών εκτάσεων (άρθρο 19), οι οποίες **«διατίθενται εις τους δημότας κατά τριετείς περιόδους προς καλλιέργειαν και βοσκήν των ζώων αυτών, παν δε περίσσευμα τούτων εκμισθούται δια πλειοδοτικής δημοπρασίας κατ' ισοχρόνους περιόδους [...]».** Ο δημότης μιας κοινότητας μπορεί να βόσκει δωρεάν έως 10 μεγάλα ζώα και έως 150 μικρά στην περιφέρεια της κοινότητας. Δικαίωμα χρήσης των βοσκήσιμων εκτάσεων της κοινότητας από δημότες άλλων κοινοτήτων υφίσταται μόνον εάν υπάρχει περίσσευμα μετά την κατανομή των εκτάσεων αυτών στους δημότες της οικείας κοινότητας. Ο άμεσος συσχετισμός των δικαιωμάτων βοσκής με τις εδαφικές περιφέρειες των κοινοτήτων παίζει αποφασιστικό ρόλο στον καθορισμό των ορίων, καθώς ο αριθμός των κτηνοτρόφων και των ποιμνίων μιας κοινότητας απαιτεί και ανάλογες εκτάσεις για βόσκηση.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΔΝΖ΄ - ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Με Βασιλικό Διάταγμα στις 30 Απριλίου 1912 γίνεται έναρξη της ισχύος των άρθρων 1-18 και με άλλο, στις 29 Μαΐου του ίδιου έτους, έναρξη της ισχύος και των υπόλοιπων άρθρων. Στη συνέχεια, με Βασιλικό Διάταγμα στις 18 Αυγούστου 1912 αναγνωρίζονται οι Δήμοι και οι Κοινότητες του Νομού Αρκαδίας. Για την περιοχή του Μαινάλου που μας ενδιαφέρει ο αυτοδιοικητικός χάρτης διαμορφώνεται ως εξής:

Μια πρώτη κατηγορία κοινοτήτων αποτελούν οι οικισμοί που διαθέτουν πληθυσμό άνω των 300 κατοίκων και διαθέτουν σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης. Αυτοί είναι, κατ' αύξοντα στο Διάταγμα αριθμό, οι εξής: 26. Κάψια, 28. Σιμιάδες, 34. Λεβίδι, 36. Μπεζενίκο (Βλαχέρνα), 50. Πιάνα, 51. Αλωνίσταινα, 52. Ροεινό, 54. Χρυσοβίτσι, 55. Δημητσάνα, 56. Ζυγοβίστι, 80. Βαλτεσινίκο, 87. Λαγκάδια, 89. Μαγούλιανα, 90. Καμενίτσα, 91. Βυτίνα, 92. Γρανίτσα, 93. Στεμνίτσα, 95. Σύρνα,

Μια δεύτερη κατηγορία κοινοτήτων είναι οι οικισμοί που έχουν λιγότερους από 300 κατοίκους αλλά διαθέτουν σχολείο στοιχειώδους εκπαίδευσης, και είναι οι εξής: 1. Ζαράκοβα, 4. Τσελεπάκου, 16. Πυργάκι.

Τέλος, έχουμε οικισμούς που δεν πληρούν τα κριτήρια για να αποτελέσουν κοινότητες και ενσωματώνονται σε άλλη κοινότητα. Αυτοί είναι οι συνοικισμοί:

1. Αρκουδόρρευμα, Κάτω Δαβιά, Μαντέικα και Άνω Δαβιά που ενσωματώνονται στην κοινότητα Τσελεπάκου.
2. Οι συνοικισμοί Καρδαρά και Λυκόχια στην κοινότητα Πιάνας.
3. Ο συνοικισμός Ράδου στην κοινότητα Ζυγοβιστίου.
4. Οι συνοικισμοί Λάστα, Αγριδάκι, Καλύβια Λάστας και Κορφοξυλιά στην κοινότητα Μαγουλιάνων.
5. Οι συνοικισμοί Γαρζενίκος και Νεμνίτσα στην κοινότητα Πυργακίου.

Επίσης, οι μονές Κερνίτσας και Αγίων Θεοδώρων ενσωματώνονται στην κοινότητα Βυτίνας.

Το 1913 με το Βασιλικό Διάταγμα της 20ής Σεπτεμβρίου 1913 «περί διορθώσεως των από 18 Αυγούστου 1912 Βασιλ. Διαταγμάτων, δι' ων ανεγνωρίσθησαν ο δήμος και αι κοινότητες του Νομού Αρκαδίας»,

1. προσαρτάται ο συνοικισμός Λυκόχια στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου αντί εις την κοινότητα Πιάνας,

2. προσαρτάται ο συνοικισμός Καρδαρά στην κοινότητα Αλωνίσταινας αντί εις την κοινότητα Πιάνας.

Μετά από επτά χρόνια, το 1919, με το Βασιλικό Διάταγμα της 26ης Απριλίου 1919 (ΦΕΚ αριθ. 94 της 19 Μαΐου 1919), «περί αναγνωρίσεως κοινοτήτων εν τω Νομώ Αρκαδίας», και μετά από σχετικές αιτήσεις εκλογέων κατοίκων συνοικισμών, όπως προέβλεπε ο νόμος, αναγνωρίζονται ως κοινότητες οι εξής, μεταξύ άλλων, συνοικισμοί του Νομού Αρκαδίας που μέχρι τότε, μη εκπληρούντες τα προσόντα του νόμου ΔΝΖ΄, αποτελούσαν μέρος άλλης κοινότητας:

1. Ο συνοικισμός Περθώρι αποσπάται από την κοινότητα Μερκοβούνι, στην οποία ανήκε μέχρι τότε.

2. Ο συνοικισμός Γαρζενίκος αποσπάται από την κοινότητα Πυργακίου.

3. Ο συνοικισμός Λυκόχια αποσπάται από την κοινότητα Χρυσοβιτσίου.

Στις παραπάνω αποφάσεις αναγνώρισης κοινοτήτων παρατηρούμε την υπαγωγή των μοναστηριών των Αγίων Θεοδώρων και της Κερνίτσας στην κοινότητα Βυτίνας. Τα μοναστήρια διαθέτουν διαχρονικά τις δικές τους περιφέρειες, που τώρα δεν αναγνωρίζονται αυτοτελώς αλλά εντάσσονται στην περιφέρεια κάποιας κοινότητας. Προκαλεί εντύπωση που η μονή των Αγίων Θεοδώρων εντάσσεται στην κοινότητα Βυτίνας κι όχι στην κοινότητα Πυργακίου, με την οποία και συνδέεται διαχρονικά. Ίσως, το γεγονός αυτό να έχει να κάνει με το ότι η Μονή των Αγίων Θεοδώρων σχετιζόταν με τη Μονή Κερνίτσας, είχε κατά τον 19ο αιώνα με σειρά Βασιλικών Διαταγμάτων αποτελέσει η μία μονή μετόχι της άλλης, ώσπου τελικά το 1925 η Μονή των Αγίων Θεοδώρων έγινε οριστικά μετόχι της Κερνίτσας, και γι’ αυτό αντιμετωπίζονται από κοινού. Επίσης, να σημειώσουμε ότι και οι δύο Μονές δεν ήταν σε ακμαία κατάσταση τότε (βλέπε και στο οικείο κεφάλαιο περί του διαχωρισμού των κοινοτήτων Βυτίνας και Πυργακίου).

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΗΣ 27-10-1927 (ΦΕΚ αριθ. 233 της 27ης Οκτωβρίου 1927)

Με το Νομοθετικό Διάταγμα της 27ης Οκτωβρίου 1927 τροποποιείται και συμπληρώνεται το από 17-9-1926 Νομοθετικό Διάταγμα, που κωδικοποίησε σε ενιαίο κείμενο τις νομοθετικές παρεμβάσεις που ακολούθησαν τον νόμο ΔΝΖ΄ του 1912. Και, συγκεκριμένα, με το άρθρο 2, προστίθεται στο άρθρο 10 μια πέμπτη παράγραφος όπου δίνεται η δυνατότητα να αναιρεθεί μια οριστική απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου ορίων, όταν παρατηρούνται παρατυπίες στην εφαρμογή των διατάξεων του νόμου. Μπορεί ο υπουργός των Εσωτερικών με απόφασή του να συστήσει επιτροπή **«προς αναμόρφωσιν οριστικών αποφάσεων περί καθορισμού ορίων συνορευουσών κοινοτήτων»,** στις περιπτώσεις που η συνεδρίαση του διοικητικού δικαστηρίου έχει γίνει **«άνευ προσκλήσεως των**

ενδιαφερομένων κοινοτήτων ή οσάκις η πρόσκλησις δεν εγένετο οκτώ τουλάχιστον ημέρας προ της δικασίμου» και επιτρέπεται, **«ίνα εντός έτους από της ισχύος του παρόντος επανεξατασθώσιν υπό του εκδόντος την απόφασιν δικαστηρίου, κατόπιν προσφυγής της ενδιαφερομένης κοινότητος».** Η διάταξη αυτή αποτελεί μια πρώτη απόπειρα για αναίρεση, έστω για τυπικούς λόγους, οριστικών αποφάσεων καθορισμού ορίων. Είναι προφανές ότι οι νέες πραγματικότητες στο τοπικό επίπεδο και οι εκκρεμότητες που προέκυψαν από τους αρχικούς διαχωρισμούς οδήγησαν σε αναζήτηση τρόπων επανεξέτασης των οριστικών αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων. Δεν πρέπει να μας διαφεύγει, μάλιστα, ότι οι πρώτες δεκαετίες του 20ού αιώνα είναι μια περίοδος σημαντικών μεταβολών και, πέρα απ' τ' άλλα, να επισημάνουμε την πληθυσμιακή αύξηση στα παραμαινάλια χωριά από τα τέλη του 19ου αιώνα έως το 1940, την έναρξη του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου (βλέπε στο Παράρτημα 3 τα πληθυσμιακά στοιχεία).

Επίσης, με το άρθρο 3 επιτρέπεται στις πρωτοβάθμιες επιτροπές και δευτροβάθμια διοικητικά δικαστήρια να μετάσχει αντί του ειρηνοδίκη ο νόμιμος αναπληρωτής του.

ΝΟΜΟΣ 4759 της 23ης Μαΐου 1930 (ΦΕΚ αριθμός 181 της 26ης Μαΐου 1930)
«περί μεταρρυθμίσεων εις την νομοθεσίαν περί δήμων και κοινοτήτων»

Με το άρθρο 55 του νόμου 4108 της 20ής Μαρτίου 1929 (ΦΕΚ αριθ. 109 της 20ής Μαρτίου 1929), ορίζεται ότι αναγνωρίσεις νέων κοινοτήτων ή καταργήσεις άλλων και προσάρτησή τους σε όμορη κοινότητα κρίνονται από τετραμελή επιτροπή, **«αποτελουμένης εκ του οικείου νομάρχου ως Προέδρου, του Νομομηχανικού, του Προέδρου των εν τη έδρα του Νομού Πρωτοδικών και του Διευθυντού της Νομαρχίας».** Μετά από ένα έτος, με τον νόμο 4759 της 23ης Μαΐου 1930 (ΦΕΚ αριθμός 181 της 26ης Μαΐου 1930), διευρύνονται οι δικαιοδοσίες της επιτροπής αυτής και επιπλέον κρίνει σχετικά και με θέματα αναθεώρησης οριστικών αποφάσεων καθορισμού όρίων. Συγκεκριμένα, με το άρθρο 8 προστίθεται ότι μετά από σύμφωνη γνώμη της εν λόγω επιτροπής, **«δύναται ο Υπουργός των Εσωτερικών εφ' άπαξ και εντός του έτους 1930 να διατάξη την αναθεώρησιν οριστικών εκθέσεων και αποφάσεων των πρωτοβαθμίων ή δευτεροβαθμίων επιτροπών και διοικητικών δικαστηρίων περί καθορισμού των ορίων της διοικητικής περιφερείας δήμων και κοινοτήτων».** Η επιτροπή **«αποφαίνεται κατόπιν αιτήσεως της διοικήσεως ή της ενδιαφερομένης κοινότητος ή δήμου».** Η αναθεώρηση εξετάζεται από άλλη τριμελή επιτροπή, η οποία ορίζεται για τον σκοπό αυτόν, διαθέτει δε επιπλέον κι έναν μηχανικό ως γραμματέα (παρ. 1).

Ο πρόεδρος της επιτροπής ορίζει τη δικάσιμο και καλεί, τουλάχιστον τριάντα μέρες πριν, τις ενδιαφερόμενες κοινότητες να παραστούν σε επιτόπιο έρευνα και εκδίκαση της υπόθεσης. Η επιτροπή αποφαίνεται επί τόπου καθορίζοντας οριστικά τα όρια και ο γραμματέας-μηχανικός συντάσσει και πρόχειρο διάγραμμα επιτόπου. Αντίγραφα των αποφάσεων, επικυρωμένα από τον προέδρο της επιτροπής, κοινοποιούνται διά δικαστικού κλητήρα στις κοινότητες εντός μηνός από τη δικάσιμο και όμοια αποστέλλονται στις νομαρχίες. Το πρωτότυπο της

απόφασης μετ' αντιγράφου, μαζί με το συνταχθέν διάγραμμα και τον φάκελο της υπόθεσης, υποβάλλονται στην ίδια προθεσμία και στο Υπουργείο Εσωτερικών (παρ. 2).

Τα μέλη της επιτροπής και ο γραμματέας λαμβάνουν αποζημίωση και τα οδοιπορικά τους έξοδα. Τα χρηματικά αυτά ποσά βαρύνουν τις εμπλεκόμενες κοινότητες ή αυτήν που αιτήθηκε την αναθεώρηση (παρ. 3). Και πρέπει, όταν εξετάζουμε τις υποθέσεις των αναθεωρήσεων, να συνυπολογίζουμε και την παράμετρο αυτή των εξόδων που πολλές φορές κρατούσαν, μέχρι να τελεσιδικίσουν, αρκετό χρονικό διάστημα.

Με αυτόν τον νόμο γίνεται ένα βήμα παραπέρα στη δυνατότητα που ανοίχτηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα του 1927 για αναθεωρήσεις οριστικών αποφάσεων ορίων. Τώρα, πλέον, δεν αναζητούνται μόνο τυπικές ελλείψεις προκειμένου να επαναξεταστεί μια οριστική απόφαση αλλά η επιτροπή που επιλαμβάνεται, μετά από αίτημα της διοίκησης ή της ενδιαφερόμενης κοινότητας, κρίνει την υπόθεση επί της ουσίας. Ένα πρακτικό συνεδρίασης της επιτροπής αυτής, της 1ης Ιουλίου 1930, μας δείχνει στην πράξη πώς με βάση την κρίση της δόθηκε η δυνατότητα αναθεώρησης της οριστικής απόφασης αριθ. 276 της 14-6-1927 του διοικητικού δικαστηρίου που καθόρισε τα όρια των κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου (που από το 1928 έχει μετονομαστεί σε Δίρρεμα). Και αναφέρεται και το σκεπτικό που οδήγησε στη θετική αυτή γνωμάτευση, δηλαδή ότι, **«από του 1914 έχουσι μεσολαβήσει πολλαί μεταβολαί ιδιοκτησιών»**, επιβεβαιώνοντας έτσι ότι οι μεταβολές στις αγροτικές ιδιοκτησίες είναι ο βασικός λόγος που εξαναγκάζει σε αναθεωρήσεις ορίων. Να σημειώσουμε, μάλιστα, ότι η θετική αυτή γνωμάτευση της επιτροπής για επανεξέταση της συγκεκριμένης οριστικής απόφασης οδήγησε τελικά σε πλήρη ανατροπή της στις 6-4-1938 από την αρμόδια τριμελή επιτροπή που εκδίκασε την υπόθεση (βλέπε σχετικά στο κεφάλαιο για τον καθορισμό των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Γαρζενίκου - Πυργακίου).

Με νέο νόμο, τον υπ' αριθ. 5423 της 26ης Απριλίου 1932 (ΦΕΚ αριθ. 134 της 26 Απριλίου 1932) «περί εκδικάσεως αιτήσεων αναθεωρήσεως διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων», όλες οι αιτήσεις περί αναθεώρησης οριστικών αποφάσεων ορίων που υποβλήθηκαν μέχρι την 31-12-1930 στις Νομαρχίες ή το Υπουργείο Εσωτερικών και δεν έχουν εκδικασθεί έως την ψήφιση του παρόντος νόμου, κρίνονται κατά τις διατάξεις του νόμου 4759 του έτους 1930, **«της αναθεωρήσεως αυτών διατασσομένης νυν υπό του Υπουργού των Εσωτερικών».**

ΝΟΜΟΣ 6429 ΤΟΥ 1934 (ΦΕΚ αριθ. 444 της 22ας Δεκεμβρίου 1934) «περί μεταρρυθμίσεων εις την Νομοθεσίαν περί δήμων και κοινοτήτων»

Με τον νόμο αυτόν επέρχονται οι εξής τροποποιήσεις στα θέματα καθορισμού ορίων: Στο άρθρο 3, που αφορά τα μέλη της επιτροπής καθορισμού, ως πρόεδρος διορίζεται ειρηνοδίκης, αντί του νομομηχανικού που ίσχυε έως τότε, και από τους εκπροσώπους των κοινοτήτων, εκτός από τον πρόεδρο της κοινότητας, μπορεί ως δεύτερο μέλος αντί του δασκάλου να μετέχει ένας κοινοτικός σύμβουλος (παρ 1).

Η επιτροπή συνέρχεται και προβαίνει στον επιτόπου καθορισμό των ορίων εντός δύο μηνών από τον διορισμό της, επιμελεία του ειρηνοδίκου και σε ημέρα

που ορίζεται απ' αυτόν, την οποία γνωστοποιεί διά δικαστικού κλητήρα ή της οικείας αστυνομικής αρχής στους ενδιαφερομένους, δέκα τουλάχιστον ημέρες πριν (παρ.3). Συνεδριάζει δε επιτόπου, παρόντων όλων των μελών της, και συντάσσει λεπτομερή έκθεση (παρ. 4), την οποία υποβάλλει αμέσως ο ειρηνοδίκης προς τον νομάρχη, τη δημοσιεύει δε διά της οικείας αστυνομικής αρχής και δι' επικολλήσεως στις εξώθυρες των εκκλησιών των κοινοτήτων εντός δέκα ημερών από τη σύνταξή της (παρ. 5).

Εντός 30 ημερών από τη δημοσίευση της έκθεσης, μπορούν τα κοινοτικά συμβούλια να υποβάλουν προσφυγή ενώπιον Διοικητικού Δικαστηρίου, που αποτελείται από τον διευθυντή της οικείας νομαρχίας ή τον εισηγητή αυτής, ως πρόεδρο, έναν μηχανικό του Δημοσίου και έναν ειρηνοδίκη της περιφερείας του πρωτοδικείου όπου υπάγονται οι ενδιαφερόμενες κοινότητες (παρ. 7). Έργα γραμματέα του Διοικητικού Δικαστηρίου εκτελεί ένας από τους υπαλλήλους της νομαρχίας (παρ. 10). Το διοικητικό δικαστήριο δικάζει την προσφυγή στο νομαρχιακό κατάστημα, μπορεί δε να διατάξει και επιτόπιο έρευνα, αν αυτό απαιτείται (παρ. 12). Την έρευνα ενεργεί είτε με τη μετάβαση όλων των μελών του στο επίδικο μέρος είτε ενός από τα μέλη του, βοηθούμενο -αν κρίνεται αναγκαίο- από μηχανικό της τεχνικής υπηρεσίας των δήμων και κοινοτήτων (παρ. 13). Ο πρόεδρος ορίζει τη δικάσιμο και καλεί τους ενδιαφερόμενους δήμους ή κοινότητες, τριάντα τουλάχιστον ημέρες πριν, για να παραστούν κατά την εκδίκαση της διαφοράς ή σε περίπτωση επιτοπίου έρευνας για να παραστούν σ' αυτήν (παρ. 14). Το δικαστήριο αποφασίζει διά πλειοψηφίας (παρ. 15). Σε περίπτωση δε επιτοπίου μεταβάσεώς του αποφαίνεται επιτόπου και συντάσσεται από τον μηχανικό και πρόχειρο διάγραμμα των αποφασισθέντων ορίων (παρ. 16). Επικυρωμένα αντίγραφα της απόφασης του δικαστηρίου κοινοποιούνται μέσω της αστυνομικής αρχής προς τους ενδιαφερόμενους δήμους ή κοινότητες και όμοιο αποστέλλεται στον Νομάρχη (παρ. 17). Το πρωτότυπο της απόφασης μετ' αντιγράφου επικυρωμένου, το συνταχθέν διάγραμμα και ο φάκελος της υπόθεσης υποβάλλονται στο Υπουργείο των Εσωτερικών. Το δικαστήριο τούτο δύναται αυτεπάγγελτα ή με αιτιολογημένη απόφαση της Διοίκησης να αναθεωρεί τις αποφάσεις του εντός εξαμήνου από την έκδοσή τους, όταν διαπιστώνονται προφανείς παραλείψεις και σφάλματα (παρ. 18). Μέχρις ότου αποφασίσει το διοικητικό δικαστήριο, ισχύει και εφαρμόζεται η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής (παρ. 20).

Στα μέλη της επιτροπής και του δικαστηρίου, που είναι δημόσιοι υπάλληλοι, τον γραμματέα και τον μηχανικό της τεχνικής υπηρεσίας των δήμων και κοινοτήτων χορηγείται αποζημίωση εκατό δραχμών για κάθε συνεδρία ή ημέρα εργασίας, καθώς και τα οδοιπορικά τους έξοδα. Όλα τα ποσά προκαταβάλλονται στους δικαιούχους από το Δημόσιο Ταμείο εις βάρος των ενδιαφερόμενων δήμων ή κοινοτήτων (παρ. 21- 24).

Να επισημάνουμε την πρόβλεψη της παραγράφου 18, σύμφωνα με την οποία οι αποφάσεις του διοικητικού δικαστηρίου μπορούν να επανεξεταστούν από το ίδιο δικαστήριο, είτε μετά από αιτιολογημένη αίτηση της διοίκησης είτε με απόφαση

του ιδίου αυτού δικαστηρίου αυτεπαγγέλτως, με τον κάπως γενικό όρο να υπάρχουν σφάλματα ή παραλείψεις στην απόφαση.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 2888 του 1954 (ΦΕΚ αριθ. 139 της 1ης Ιουλίου 1954) «περί κυρώσεως Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος»

Λίγα χρόνια μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου και του Εμφυλίου, κυρώνεται με το Νομοθετικό Διάταγμα 2888 του 1954 (ΦΕΚ αριθ. 139 της 1ης Ιουλίου 1954) μια νέα κωδικοποίηση άρθρων στη νομοθεσία περί δήμων και κοινοτήτων.

Σύμφωνα με τα θεσπισθέντα στον κώδικα αυτόν, και πρώτα απ' όλα στο άρθρο 10, τονίζεται ότι κάθε δήμος ή κοινότητα του κράτους έχει καθορισμένη εδαφική περιφέρεια και κάθε τμήμα της χώρας ανήκει σε δημοτική ή κοινοτική περιφέρεια. Επίσης, επιβεβαιώνονται οι ορισμοί του άρθρου 9 του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912 σχετικά με τα κριτήρια καθορισμού των ορίων των περιφερειών των κοινοτήτων, που είναι **«τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών των πόλεων και χωρίων, λαμβανομένων υπ' όψιν κατά το δυνατόν της δημοτικής και κοινοτικής ιδιοκτησίας, της ιδιοκτησίας των κατοίκων και των απαραίτητων αναγκών των συνοικισμών».**

Με τα άρθρα 11 και 12 κανονίζεται η διαδικασία καθορισμού ορίων. Σύμφωνα με το 11, τα όρια της περιφέρειας κάθε δήμου ή κοινότητας καθορίζει επιτροπή που συγκροτείται με απόφαση του νομάρχη και η οποία αποτελείται από τον ειρηνοδίκη ή τον νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο, και τον πρόεδρο και έναν κοινοτικό σύμβουλο από κάθε εμπλεκόμενη κοινότητα (παρ. 1). Καταργείται έτσι η συμμετοχή των διδασκάλων ως μελών των επιτροπών. Οι επόμενες παράγραφοι του άρθρου 11 ακολουθούν τις διατάξεις του άρθρου 3 του νόμου 6429 του 1934, με την εξής τροποποίηση: Στην παράγραφο 5, ο ειρηνοδίκης υποβάλλει την έκθεση της επιτροπής στον νομάρχη, όχι αμέσως αλλά σε προθεσμία δέκα ημερών.

Στο άρθρο 12 καθορίζεται η σύσταση και λειτουργία των διοικητικών δικαστηρίων που ακολουθούν τις αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 3 του νόμου 6249 του 1934 με τις εξής τροποποιήσεις: Στην παράγραφο 4, αν χρειαστεί να μεταβεί επιτόπου προς εξέταση ένα ή όλα τα μέλη του διοικητικού δικαστηρίου, πρέπει απαραίτητα να καλούνται να παραστούν και οι εκπρόσωποι των ενδιαφερόμενων δήμων ή κοινοτήτων. Και, το σημαντικότερο, με την παράγραφο 11 δίνεται στους δήμους και τις κοινότητες η δυνατότητα να κάνουν αίτηση αναίρεσης της οριστικής απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας. Είναι φανερή, και με τη διάταξη αυτή, η ανάγκη ή η πίεση για αναθεωρήσεις και μεταβολές των κοινοτικών ορίων, που υπαγορεύεται από τις πραγματικές συνθήκες ή τις τυχόν σκοπιμότητες να αυξήσει μια κοινότητα την έκταση της περιφέρειάς της. Η διεύρυνση, όμως, της δυνατότητας αυτής οδήγησε σε κάποιες περιπτώσεις στο αντίθετο αποτέλεσμα, δηλαδή δικαστικές διαμάχες να διαιωνίζονται, με αλεπάλληλες προσβολές αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα, η δικαστική διαμάχη μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και

Χρυσοβιτσίου για την περιφέρεια του εγκαταλειμμένου οικισμού του Αρκουδορρέματος που κράτησε κάπου 15 χρόνια, από το 1957 έως το 1972.

Με το άρθρο 13, που φέρει τον τίτλο «Νέος καθορισμός ορίων», δίνεται η δυνατότητα κατ' εξαίρεση για ανακαθορισμό των ορίων μεταξύ δύο κοινοτήτων, όταν συντρέχουν οι εξής λόγοι: **«Αν απωλέσθη η μη προσβληθείσα έκθεσις επιτροπής ή η εκδοθείσα απόφασις του διοικητικού δικαστηρίου, ως και όταν απωλέσθη η δι' αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου άνευ ιδίας περιγραφής των ορίων επικυρωθείσα έκθεσις επιτροπής. Εις τας περιπτώσεις ταύτας άρχεται ή συνεχίζεται η διαδικασία καθορισμού των ορίων δια της εκδόσεως νέας εκθέσεως ή αποφάσεως από της αρμοδίας επιτροπής ή δικαστηρίου»** (παρ. 2). Η απώλεια των εγγράφων πρέπει να αποδεικνύεται πάντοτε με έγγραφες πιστοποιήσεις των δημάρχων και προέδρων των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων ή του ειρηνοδίκη ή του οικείου τμήματος της νομαρχίας και του Υπουργείου των Εσωτερικών (παρ. 3), των φορέων δηλαδή που κρατούσαν βάσει του νόμου αντίγραφα των εκθέσεων και αποφάσεων.

Η ανάγκη για νέο καθορισμό ορίων προέκυψε, προφανώς, λόγω σοβαρών απωλειών των εκθέσεων και αποφάσεων των πρωτοβάθμιων και δευτροβάθμιων επιτροπών καθορισμού ορίων από τα αρχεία των κοινοτήτων και των δημοσίων υπηρεσιών κατά το παρελθόν και ιδιαίτερα κατά την ταραγμένη περίοδο της Κατοχής και του Εμφυλίου.

Στην προσπάθεια αυτή για ανασύνταξη και συγκέντρωση του σωθέντος αρχειακού υλικού και για να αποσαφηνιστούν, εν τέλει, οι περιπτώσεις όπου χρειάζεται να γίνουν νέοι καθορισμοί ορίων, στάλθηκαν κατ' επανάληψη διαταγές από τη νομαρχία στη διάρκεια της επόμενης δεκαετίας από την έκδοση του Νομοθετικού Διατάγματος 2888/1954 προς τις κοινοτικές αρχές. Οι διαταγές αυτές τις καλούσαν να ερευνήσουν τα αρχεία τους και να πληροφορήσουν τη νομαρχία για τα έγγραφα αποφάσεων καθορισμού ορίων με τις γειτονικές τους κοινότητες που κατείχαν. Ως αποτέλεσμα, από αυτήν την αλληλογραφία προέκυψαν αρκετές αποφάσεις της νομαρχίας για νέους καθορισμούς ορίων μεταξύ των κοινοτήτων στην περιοχή του Μαινάλου, οι οποίοι και πραγματοποιήθηκαν κατά τη δεκαετία του 1960 και τις αρχές της δεκαετίας του 1970.

Παρατίθενται δύο τέτοια έγγραφα. Ένας τύπος σχετικής διαταγής της Νομαρχίας Αρκαδίας που στάλθηκε προς τις κοινότητες το καλοκαίρι του 1966 και μια χαρακτηριστική απάντηση από τη μεριά των κοινοτήτων και συγκεκριμένα της κοινότητας Στεμνίτσας τον Μάιο του 1959.

Νομαρχία Αρκαδίας
Διεύθυνσις Τοπικής Αυτοδιοικήσεως
αριθ πρωτοκόλλου 25027
Εν Τριπόλει τη 23 Ιουνίου 1966
Θέμα. "Περί καθορισμού ορίων"
Προς τον κ Πρόεδρον της Κοινότητος

Επανερχόμενοι επί παλαιοτέρων εγκυκλίων διαταγών της Νομαρχίας αφορωσών εις τον καθορισμόν των ορίων μεταξύ της Κοινότητός σας και των

ομόρων τοιούτων, γνωρίζομεν υμίν, ότι ως προκύπτει εκ των παρ' ημίν τηρουμένων στοιχείων η κοινότης υμών, έχει εδαφικήν επαφήν (συνορεύει) εκτός των άλλων και μετά της Κοινότητος ..., πλην όμως δεν έχουσι μέχρι τούδε καθορισθή τα όρια ή και αν έχωσι καθορισθή δεν υφίστανται παρ' ημίν στοιχεία.

Κατόπιν τούτου παρακαλούμεν, όπως ερευνήσητε επιμελώς το αρχείον της Κοινότητός σας προς εξακρίβωσιν εάν υπάρχωσιν εις τούτο εκθέσεις Πρωτοβαθμίου Επιτροπής ή αποφάσεις Διοικητικών Δικαστηρίων, περί καθορισμού των ορίων μεταξύ της Κοινότητός σας και της ανωτέρω τοιαύτης και εν καταφατική περιπτώσει μεριμνήσητε δια την έκδοσιν αντιγράφων άτινα θα υποβάλητε ημίν εντός πέντε ημερών από της λήψεως της παρούσης.

Εις περίπτωσιν καθ' ήν δεν έχουσι καθορισθή τα όρια της Κοινότητός σας μετά της ως άνω Κοινότητος παρακαλούμεν, όπως προκαλέσητε και υποβάλητε ημίν εντός δέκα ημερών από της λήψεως της παρούσης το βραδύτερον απόφασιν του παρ' υμίν Κοινοτικού Συμβουλίου, δι' ης να ορίζηται εις Κοινοτικός Σύμβουλος ως μέλος της παρ' ημών συγκροτηθησομένης επιτροπής καθορισμού ορίων της Κοινότητός σας μετά της ανωτέρω τοιαύτης.

Επιστώμεν ιδιαιτέρως την προσοχήν σας δια την ταχείαν εκτέλεσιν της παρούσης.

Ο Νομάρχης
Δ. Μένεγας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΥΨΟΥΝΤΟΣ
αριθ πρωτ. 208
Εν Υψούντι τη 22 Μαΐου 1959
Προς τον κ Νομάρχην Αρκαδίας - Τρίπολιν

Εις εκτέλεσιν της υπ' αριθ. 17588 / 25-4-1959, υμετέρας διαταγής, λαμβάνομεν την τιμήν να αναφέρωμεν υμίν, ότι η κοινότης ημών έχει δύο περιφερείας κεχωρισμένας αλλήλων.

1. Περιφέρεια Υψούντος συνορεύει με τας Κοινότητας Ζυγοβιστίου, Ράδου, Διρρέματος (Ελάτης), Πιάνης, Χρυσοβιτσίου, Σύρνης, Ελληνικού.

2. Αγροτική περιφέρεια "Βιδόνι", συνορεύει με τας Κοινότητας Σύρνας, Παλαμαρίου, Κατσίμπαλι, και Καρυταίνης.

Εν τω αρχείω μας, καταστραφέντος εν μέρει κατά την κατοχήν και συμμοριτοπόλεμον δεν εύρομεν έτερα στοιχεία πλην των εν αντιγράφω συνυποβαλλομένων.

α. Υπ' αριθ. 8/19-9-1949 απόφασις με την Κοινότητα Καρυταίνης
β. η υπ' αριθ. 4/19-11-1914 απόφασις με την Κοινότητα Σύρνας.

ο Πρόεδρος
Δημ. Φρέντζος
[υπογραφή]

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 3777 ΤΟΥ 1957 (ΦΕΚ αριθ. 204 της 12ης Οκτωβρίου 1957) «περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων της νομοθεσίας περί των προσόδων των δήμων και κοινοτήτων και του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος κ.λπ.»

Με το Νομοθετικό Διάταγμα της 12-10-1957 και με το άρθρο 22 παρ. 1, συμπληρώνεται το άρθρο 12 του Νομοθετικού Διατάγματος 2888 του 1954, δίνοντας τη δυνατότητα και στους ίδιους τους δήμους και τις κοινότητες να ζητήσουν την αναθεώρηση απόφασης του κατά το άρθρο 12 του Ν.Δ. 2888 του 1954 ορισθέντος διοικητικού δικαστηρίου. Να θυμίσουμε ότι η παρ. 7 του άρθρου 12 όριζε πως διορθώσεις της απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου γίνονταν μόνον από το ίδιο, αυτεπαγγέλτως, ή μετά από αιτιολογημένη αίτηση του νομάρχη. Και ο προϋποθέσεις, επίσης, για επανεξέταση των ορίων διευρύνονται: **«Εάν επί καθορισθέντων ορίων δήμων και κοινοτήτων, κειμένων εντός του αυτού νομού, ήθελον διαπιστωθεί σφάλματα ή ασάφειαι περί την περιγραφήν των ορίων ή μεταβολαί ή εξαφάνισις των οροθετικών σημείων ή ότι κατά τον καθορισμόν των ορίων εσφαλμένως είχον εκτιμηθή αι απαραίτητοι ανάγκαι των κατοίκων ή η ιδιοκτησία της κοινότητος και των κατοίκων».** Την απόφαση για αναθεώρηση λαμβάνει ο υπουργός των Εσωτερικών εντός εξαμήνου από της ισχύος του παρόντος Νομοθ. Διατάγματος, μετά από πρόταση του νομάρχη.

Ο ενδιαφερόμενος δήμος ή κοινότητα μπορεί εντός διμήνου από την ισχύ του παρόντος Νομοθ. Διατάγματος να υποβάλει αίτηση στον νομάρχη για αναθεώρηση των καθορισθέντων ορίων του. Η αίτηση παραπέμπεται σε επιτροπή που αποτελείται από τον διευθυντή της νομαρχίας, τον νομομηχανικό και τον διοικητή της αγροφυλακής ή των νομίμων αναπληρωτών τους, η οποία μετά από επιτόπιο έρευνα γνωματεύει αιτιολογημένα προς τον νομάρχη περί αποδοχής ή μη της αίτησης.

Με το άρθρο 23, η παράγραφος 1 του άρθρου 12 του Ν.Δ. 2888/ 1954 τροποποιείται στο ότι ως μέλος του διοικητικού δικαστηρίου αντί για πρωτοδίκης ορίζεται ειρηνοδίκης.

Έναν χρόνο μετά, με το Νομοθετικό Διάταγμα 3892 της 6-11-1958 (ΦΕΚ αριθ 192 της 7 -11-1958) και στο άρθρο 15 δίνεται παράταση στις εξής προθεσμίες: α) στην παράγραφο 1 του άρθρου 22 του Ν. Διατάγματος 3777/1957 δίνεται προθεσμία ενός εξαμήνου, και β) στα οριζόμενα στην παραγράφου 2 του ίδιου άρθρου, η προθεσμία παρατείνεται για ένα δίμηνο από της ισχύος του παρόντος Νομοθ. Διατάγματος.

Επίσης, οι υποβληθείσες αιτήσεις αναθεώρησης ορίων, οι οποίες δεν εκρίθησαν ή απερρίφθησαν από τον υπουργό των Εσωτερικών για τυπικούς λόγους, κρίνονται εντός της ανωτέρω εξαμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας.

Να αναφέρουμε και μια επιπρόσθετη παράμετρο που συνυπολογιζόταν στις αναθεωρήσεις των ορίων κατά τη δεκαετία του 1960. Κι αυτή προέκυψε από την κρατική διαχείριση και εκμετάλλευση του δασικού συμπλέγματος του Μαινάλου μέσω της αρμόδιας δασικής υπηρεσίας. Οι κοινότητες εισπράττουν τέλος 3% από την πώληση των δασικών προϊόντων που προέρχονται από τη διαχείριση στη δασική έκταση που βρίσκεται εντός της εδαφικής τους περιφέρειας. Θα βρούμε

σχετικές αναφορές σε κάποιες περιπτώσεις ανακαθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων στον δασικό χώρο του Μαινάλου, όπως στις υποθέσεις καθορισμού ορίων Ελάτης -Ράδου, Ελάτης - Στεμνίτσας κ.λπ.

Ας δούμε πιο αναλυτικά την πρόβλεψη του Νομοθετικού Διατάγματος 4260 (ΦΕΚ αριθ. 186 της 12-11-1962):

«[...] άρθρον 37

[...] 5. Εκ της αξίας των δασικών προϊόντων των παραγομένων υπό του Δημοσίου εις τα απ' ευθείας υπ' αυτού εκμεταλλευόμενα δημόσια δάση, εξαιρέσει των προϊόντων των προοριζομένων προς κάλυψιν των ατομικών αναγκών των κατοίκων και των τοιούτων των καταναλισκομένων εις τα εκτελούμενα δασικά έργα, εκχωρείται υπό του δημοσίου υπέρ των δήμων ή κοινοτήτων εις την περιφέρειαν των οποίων παρήχθησαν, εκ της εισπραττομένης τιμής διαθέσεως των προϊόντων, ποσοστόν ίσον προς τρία τοις εκατόν. Δι' αποφάσεως του Υπουργού Γεωργίας καθορίζεται ο τρόπος αποδόσεως του ποσοστού.

6. Προκειμένου περί προϊόντων απολαμβανομένων εκ δασικού συμπλέγματος απαρτιζομένου εκ δημοσίων δασών υπαγομένων διοικητικώς εις την περιφέρειαν πολλών κοινοτήτων και διαχειριζομένων και εκμεταλλευομένων ενιαίως, το αναλογούν εις έκαστον δήμον ή κοινότητα ποσοστόν καθορίζεται δι' αποφάσεως του Υπουργού Γεωργίας κατά την έναρξιν της εφαρμογής της δασοπονικής μελέτης ενιαίον δι' όλα τα έτη της ισχύος της δασοπονικής μελέτης, αναλόγως προς το υπό ταύτης προβλεπόμενον προς απόληψιν ποσόν δασικών προϊόντων δι' ολόκληρον την χρονικήν περίοδον ισχύος ταύτης εξ εκάστου δάσους.

Δια τον καθορισμόν του αναλογούντος εις εκάστην κοινότητα ποσοσού, λαμβάνονται υπ' όψιν, πλην των άλλων κριτηρίων, και αι ανάγκαι εκάστης κοινότητος, καθώς και ο αριθμός του νομίμου πληθυσμού αυτής».

Οι νομοθετικές προσαρμογές και τροποποιήσεις με τα νομοθετικά διατάγματα του 1954 και 1957 έρχονται να λειτουργήσουν μέσα σε ένα νέο περιβάλλον ραγδαίων εξελίξεων στον ορεινό χώρο, ως συνέπεια, βέβαια, και των πολεμικών περιπετειών της δεκαετίας του 1940. Η μεγάλη μετανάστευση των κατοίκων των ορεινών χωριών μετά τον πόλεμο -η σημαντικότερη ίσως διαχρονικά- στα αστικά κέντρα και το εξωτερικό, σχεδόν ερήμωσε τον ορεινό χώρο. Η κτηνοτροφία συρρικνώθηκε και οι γεωργικές εκτάσεις σταδιακά εγκαταλείφθηκαν, με συνέπεια σήμερα να είναι βοσκότοποι ή δασικά ξέφωτα που καλύπτονται σιγά σιγά από το ελατόδασος. Και δεν αναφερόμαστε, πλέον, σε μεταβολές των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων αλλά στο γεγονός ότι τα όρια και οι οριοθετήσεις έχουν χάσει την παλαιότερη σημασία τους ή, καλύτερα, έχουν πια περιορισμένη αξία, δεν σχετίζονται με τις γεωργικές ανάγκες, χρησιμοποιούνται κατά βάση για τον διαχωρισμό των περιφερειών των μεγάλων εδαφικά σημερινών δήμων Τρίπολης και Γορτυνίας και την ενοικίαση των βοσκότοπων στους κτηνοτρόφους κάθε έτος. Περισσότερο πια, απομένουν στο συμβολικό επίπεδο ως μέρος της άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 323 της 31ης Μαΐου 1989 (ΦΕΚ Α146 της 1ης Ιουνίου 1989)

Με τα Προεδρικά Διατάγματα 76 του 1985 (ΦΕΚ Α27 της 1ης Μαρτίου 1985) και 323 της 31ης Μαΐου 1989 (ΦΕΚ Α146 της 1ης Ιουνίου 1989) και τον νόμο 1832 του 1989 (ΦΕΚ Α54 της 17ης Φεβρουαρίου 1989) επέρχονται οι εξής προσθήκες και τροποποιήσεις στο νομοθετικό πλαίσιο περί καθορισμού και αναθεώρησης ορίων των δήμων και κοινοτήτων, σε σχέση με τους ορισμούς των Νομοθετικών Διαταγμάτων 2888 του 1954 και 3777 του 1957:

Κατά το Προεδρικό Διάταγμα 323 της 31ης Μαΐου 1989 (ΦΕΚ Α146 της 1ης Ιουνίου 1989) και στο άρθρο 14, το οποίο αφορά την πρωτοβάθμια επιτροπή ορίων, στην παράγραφο 3 προβλέπεται ότι οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά της έκθεσης της επιτροπής ορίων στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο. Στην παράγραφο 5 προβλέπεται ότι νέος καθορισμός των ορίων των δήμων και κοινοτήτων επιτρέπεται στις εξής περιπτώσεις: α) αν μεταβληθούν τα φυσικά όρια εξαιτίας μεταγενέστερης εκτέλεσης έργων που διακόπτουν τη συνέχεια της διοικητικής περιφέρειας, ή β) αν συντρέχει αδυναμία εφαρμογής της οριογραμμής που έχει καθοριστεί, εξαιτίας ασάφειας στη σχετική διατύπωση των ορίων ή μεταγενέστερης ανοικοδόμησης πάνω σε αυτήν, ή γ) αν έχουν εκτιμηθεί εσφαλμένα οι ανάγκες των κατοίκων. Ο ανακαθορισμός γίνεται με απόφαση του νομάρχη, που εκδίδεται ύστερα από θετική γνωμάτευση επιτροπής, η οποία αποτελείται από τους διευθυντές εσωτερικών και τεχνικών υπηρεσιών της νομαρχίας και τους δημάρχους ή προέδρους των ενδιαφερόμενων δήμων και κοινοτήτων. Ο ενδιαφερόμενος δήμος ή κοινότητα μπορεί μέσα σε αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών από την ισχύ του νόμου 1832/1989 να υποβάλει στον αρμόδιο νομάρχη σχετική αίτηση, στην οποία πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι ανακαθορισμού των ορίων και τα ακριβή προς αναθεώρηση σημεία τους. Ο νομάρχης παραπέμπει την αίτηση στην πιο πάνω επιτροπή, η οποία ύστερα από επιτόπια έρευνα γνωμοδοτεί αιτιολογημένα για την αποδοχή ή μη της αίτησης. Η επιτροπή συγκαλείται με πρόσκληση του διευθυντή εσωτερικών της νομαρχίας και βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται τρία τουλάχιστον μέλη της. Αποφασίζει κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του διευθυντή εσωτερικών, ο οποίος και προεδρεύει της επιτροπής. Ο νομάρχης μέσα σε έναν μήνα από την υποβολή της γνώμης της επιτροπής αποφασίζει αιτιολογημένα για την αίτηση και, σε περίπτωση αποδοχής, παραπέμπει την υπόθεση στην επιτροπή ορίων για να αποφασίσει σχετικά και να προσδιορίσει τα νέα όρια.

Με το άρθρο 16 προβλέπεται κατ' εξαίρεση νέος καθορισμός ορίων στις περιπτώσεις που συντρέχουν οι τρεις προϋποθέσεις της παραγράφου 5 του άρθρου 14 και, επίσης, αν έχει χαθεί η έκθεση της επιτροπής που δεν έχει προσβληθεί στο διοικητικό δικαστήριο ορίων ή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο ή η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου. Επίσης, αν έχει χαθεί η έκθεση της επιτροπής που έχει επικυρωθεί με απόφαση των δικαστηρίων αυτών, όταν η απόφαση αυτή δεν περιέχει την περιγραφή των ορίων. Στις περιπτώσεις αυτές, η διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων αρχίζει με την έκδοση νέας έκθεσης της αρμόδιας επιτροπής

ή συνεχίζεται με την έκδοση αποφάσεως του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου (παράγραφος 2).

Στην παράγραφο 3 ορίζεται ότι στις περιπτώσεις της προηγούμενης παραγράφου 2, η απώλεια της έκθεσης ή της δικαστικής απόφασης αποδεικνύεται με γραπτές πιστοποιήσεις των δημάρχων και των προέδρων των ενδιαφερόμενων δήμων και κοινοτήτων, του ειρηνοδίκη, του αρμόδιου τμήματος της διευθύνσεως εσωτερικών της νομαρχίας και του Υπουργείου Εσωτερικών.

Με τις παραγράφους 4 και 5, επιπρόσθετα, γίνονται προβλέψεις και για τις εξής περιπτώσεις: **α) «Σε περίπτωση που με την έκθεση της επιτροπής ορίων ή την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου έχουν υπαχθεί στα διοικητικά όρια του δήμου ή κοινότητας οικισμοί, απογεγραμμένοι ή μη αυτοτελώς, οι οποίοι δεν αναφέρονται στο διάταγμα αναγνώρισης ή προσάρτησης του δήμου ή της κοινότητας στα διοικητικά όρια του οποίου έχουν υπαχθεί, επιτρέπεται, με πρόταση του νομάρχη, νέος καθορισμός ορίων από την επιτροπή ορίων δήμων και κοινοτήτων ή από το διοικητικό δικαστήριο ορίων ή το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, κατά περίπτωση»** (παρ. 4), και **β) «Σε περίπτωση μεταφοράς στη διοικητική περιφέρεια δήμου ή κοινότητας οικισμού ομόρου δήμου ή κοινότητας με μέριμνα του Κράτους, στον οποίο εγκαταστάθηκε το σύνολο ή ο μεγαλύτερος αριθμός των κατοίκων του οικισμού που μεταφέρθηκε, επιτρέπεται με πρόταση του νομάρχη ή μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου δήμου ή κοινότητας, νέος καθορισμός ορίων από την επιτροπή ορίων δήμων και κοινοτήτων ή από το διοικητικό δικαστήριο ορίων ή το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, κατά περίπτωση. Ο νέος καθορισμός ορίων χωρεί, εφόσον αυτοί που εγκαταστάθηκαν στο νέο οικισμό εξακολουθούν να είναι δημότες του δήμου ή κοινότητας απ' όπου μεταφέρθηκαν, η δε θέση του νέου οικισμού επιτρέπει τη διατήρηση της εδαφικής συνέχειας της διοικητικής περιφέρειας καθενός από τους ομόρους οργανισμούς»** (παρ. 5).

Ένα παράδειγμα εφαρμογής της τελευταίας πρόβλεψης θα το δούμε στο οικείο κεφάλαιο, στον ανακαθορισμό των ορίων των κοινοτήτων Καρδαρά και Σιμιάδων το 1993. Με απόφαση των Αρχών στις αρχές της δεκαετίας του 1970, συστάθηκε ο συνοικισμός του Νέου Καρδαρά κατά μήκος της Εθνικής οδού Τρίπολης - Πύργου και στην περιφέρεια της κοινότητας Σιμιάδων, δίπλα στα όριά της με την περιφέρεια της κοινότητας Καρδαρά. Και χρειάστηκε αναθεώρηση των ορίων, ώστε να ενταχθεί ο νέος οικισμός στην περιφέρεια της κοινότητας Καρδαρά.

ΝΟΜΟΣ 3463 του 2006 (ΦΕΚ Α114 της 8ης Ιουνίου 2006)

Με τον νόμο 2539 (ΦΕΚ Α244 της 4ης Δεκεμβρίου 1997), «Συγκρότηση της Πρωτοβάθμιας Τοπικής Αυτοδιοίκησης», επαναφέρονται οι δήμοι ως πρωτοβάθμιοι οργανισμοί της αυτοδιοίκησης. Οι παλαιές κοινότητες καταργούνται και οι οικισμοί, πρώην κοινότητες, συγκροτούνται σε δήμους, εκτός από κάποιες ελάχιστες που εξακολουθούν να αποτελούν κοινότητες. Μας ενδιαφέρει να δούμε το ζήτημα των ορίων των περιφερειών των νεοσύστατων δήμων και, κυρίως, να δούμε πώς οι περιφέρειες των παλιών κοινοτήτων εντάσσονται στο νέο καθεστώς.

Με τον νόμο 3463 (ΦΕΚ Α114 της 8ης Ιουνίου 2006), ρυθμίζονται τα θέματα των ορίων των νεοσύστατων δήμων. Στο κεφάλαιο Α΄, άρθρο 1 παρ. 4, ορίζεται: **«Στους Δήμους και τις Κοινότητες που συστήθηκαν με το άρθρο 1 του ν. 2539/1997 (ΦΕΚ 244Α), η εδαφική περιφέρεια κάθε Ο.Τ.Α. που καταργήθηκε και κάθε οικισμού που προσαρτήθηκε αποτελεί υποδιαίρεση της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας του νέου Δήμου ή της Κοινότητας και ονομάζεται "Τοπικό Διαμέρισμα"».** Στο κεφάλαιο Γ΄ και το άρθρο 10, παρ. 1 ορίζεται ότι, **«Κάθε δήμος και κάθε κοινότητα έχει ενιαία εδαφική περιφέρεια. Κάθε τμήμα της περιφέρειας της Χώρας ανήκει στην περιφέρεια ενός δήμου ή κοινότητας, όπως έχει καθοριστεί».** Παρατηρούμε, λοιπόν, ότι η εδαφική περιφέρεια των δήμων είναι ενιαία, όμως, οι περιφέρειες των πρώην κοινοτήτων που συγκροτούν τους δήμους είναι διακριτές και αποτελούν υποδιαίρεση της ενιαίας εδαφικής περιφέρειας του δήμου. Και, συνεπακόλουθα οι αρμοδιότητες των εκπροσώπων/ προέδρων των τοπικών διαμερισμάτων, όπως ορίζεται με το άρθρο 129 **«ασκούνται στα όρια του τοπικού διαμερίσματος».** Η ρύθμιση αυτή θυμίζει το καθεστώς που επικρατούσε κατά την πρώτη περίοδο συγκρότησης των δήμων από το 1834 έως το 1912.

Στη συνέχεια, ο νόμος ορίζει τις διαδικασίες καθορισμού ορίων και στο άρθρο 11 αξίζει να παρατηρήσουμε την παράγραφο 2 όπου **«για τον καθορισμό των ορίων λαμβάνονται υπόψη ιδίως, η δημοτική και κοινοτική ιδιοκτησία, η ιδιοκτησία των κατοίκων και οι ιδιαίτερες ανάγκες των κατοίκων των οικισμών».** Τα βασικά κριτήρια για τον καθορισμό των ορίων παραμένουν τα ίδια με αυτά που τέθηκαν πριν από σχεδόν εκατό χρόνια με τον νόμο ΔΝΖ΄. Παραλείπεται μόνο η σύσταση να λαμβάνονται υπόψη τα παλαιά όρια.

Ας σημειώσουμε, εν κατακλείδι, ότι με τον τελευταίο νόμο «Κλεισθένης» 4555 (ΦΕΚ Α133 της 19ης Ιουλίου 2018), στο άρθρο 2 παρ. 2 τα τοπικά διαμερίσματα, όπως ορίστηκαν με το άρθρο 2 του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων, μετονομάστηκαν σε κοινότητες, ανεξαρτήτως του πληθυσμού τους. Χωρίς, βέβαια, να τους έχουν παραχωρηθεί οι παλιές αρμοδιότητες που είχαν, όταν ήταν θεσμικά αυτοτελείς.

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΤΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΟΡΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό περιγράφονται αναλυτικά τα εδαφικά όρια των κοινοτήτων στον ευρύτερο ορεινό χώρο του Μαινάλου, όπως αυτά διακανονίστηκαν, κατ' αρχήν, με τις εκθέσεις καθορισμού ορίων σε εκτέλεση του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912 και, επίσης, οι μεταβολές που ακολούθησαν, βάσει αποφάσεων των διοικητικών δικαστηρίων, κατόπιν προσφυγών και των επανακαθορισμών ορίων, συνεπεία των τροποποιήσεων στη νομοθεσία από το έτος 1929 κι έπειτα. Οι περισσότερες εκθέσεις της πρώτης περιόδου συντάχθηκαν από τον Αύγουστο του 1914 και μετά. Όπου υπήρξε απόσπαση ενός χωριού από την αρχικά συσταθείσα κοινότητα, όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις του Γαρζενίκου (σήμερα Ελάτη) από την κοινότητα Πυργακίου, των Λυκοχίων από την κοινότητα Χρυσοβιτσίου και του Περθωρίου από την κοινότητα Μερκοβουνίου, που αποσπάστηκαν το 1919, και του Καρδαρά που αποσπάστηκε από την κοινότητα Αλωνίσταινας το 1931, έγιναν και νέες εκθέσεις καθορισμού ορίων της νεοσυσταθείσας κοινότητας με τις γειτονικές της. Οι επιτροπές, ακολουθώντας το άρθρο 10 του ΔΝΖ΄ νόμου, συνεδρίαζαν επιτοπίως στον επίμαχο χώρο, όπου χαράσσονταν τα όρια, ήταν πενταμελείς και αποτελούνταν από τον πρόεδρο, συνήθως ειρηνοδίκη, και τους προέδρους και δασκάλους των δύο εμπλεκόμενων κοινοτήτων. Η συνεδρίαση γινόταν σε σημείο που, προφανώς, πρόσφερε μια καλή εποπτεία του χώρου ή σε περιοχές, συνήθως γεωργικές ή κτηνοτροφικές εκτάσεις, που διεκδικούσαν και οι δύο κοινότητες. Η διαδρομή της οροθετικής γραμμής καταγράφεται με χρήση των μικροτοπωνυμίων, με την περιγραφή του φυσικού αναγλύφου ή με τις ιδιοκτησίες αγρών και το οδικό δίκτυο, αμαξιτούς δρόμους και μονοπάτια. Οι θέσεις υποδεικνύονται, κατά βάση, από τους προέδρους των κοινοτήτων και άλλους ντόπιους που γνωρίζουν τον χώρο καλά, συνεπικουρούμενοι από τους δασκάλους. Ο πρόεδρος της επιτροπής, ξένος συνήθως, δεν είχε ασφαλώς γνώση της περιοχής, η ψήφος του, όμως, ήταν αποφασιστική. Διερευνούσε τον χώρο, συχνά περπατώντας επί ώρες μαζί με τα υπόλοιπα μέλη σε τμήματα ή και στο σύνολο των ορίων, εξέταζε τα τυχόν αποδεικτικά έγγραφα που προσκομίζονταν και εξέφραζε την άποψή του, σύμφωνα με το πνεύμα και τις επιταγές του νόμου.

Δεν συστηνόταν μια επιτροπή για το σύνολο των ορίων μιας κοινότητας αλλά περισσότερες, μία για κάθε κοινότητα ξεχωριστά με την οποία συνόρευε. Αυτή η σειρά ακολουθείται κι εδώ. Παρατίθενται, δηλαδή, οι εκθέσεις καθορισμού ορίων και όλες οι μετέπειτα μεταβολές μετά από αποφάσεις των δευτεροβάθμιων διοικητικών δικαστηρίων και των εκθέσεων επανακαθορισμού που τυχόν ακολούθησαν μεταξύ δύο γειτονικών κοινοτήτων.

Είναι απαραίτητο εδώ να επαναλάβω δύο επισημάνσεις. Η περιγραφή των ορίων βασίζεται αποκλειστικά στα έγγραφα που βρέθηκαν στα αρχεία του Τμήματος Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων Τρίπολης. Δεν αποκλείεται να συντάχθηκαν κι άλλα έγγραφα εκθέσεων, δικαστικών αποφάσεων κ.λπ., βάσει των οποίων να προέκυψαν περαιτέρω μεταβολές, τα οποία, όμως, δεν υπάρχουν στους φακέλους του εν λόγω αρχείου. Επίσης, η θέση των ορίων, όπως

σχολιάζεται και αποτυπώνεται χαρτογραφικά στην παρούσα εργασία, προέρχεται από προσωπική ερμηνεία των περιγραφών των αποφάσεων, η οποία είναι υποκειμενική και τα λάθη επομένως δεν αποκλείονται. Για παράδειγμα, δεν είμαι σε θέση να αποτυπώσω λεπτομερώς τη διαδρομή των οροθετικών γραμμών στις περιοχές όπου ακολουθούν τα σύνορα των αγρών των κατοίκων των εμπλεκόμενων κοινοτήτων. Και οφείλω, εν κατακλείδι, να επαναλάβω ότι η εργασία αυτή και η αποτύπωση των οροθετικών γραμμών σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να υποκαταστήσει τις επίσημες ερμηνείες που είναι ευθύνη αποκλειστικά των αρμόδιων υπηρεσιών.

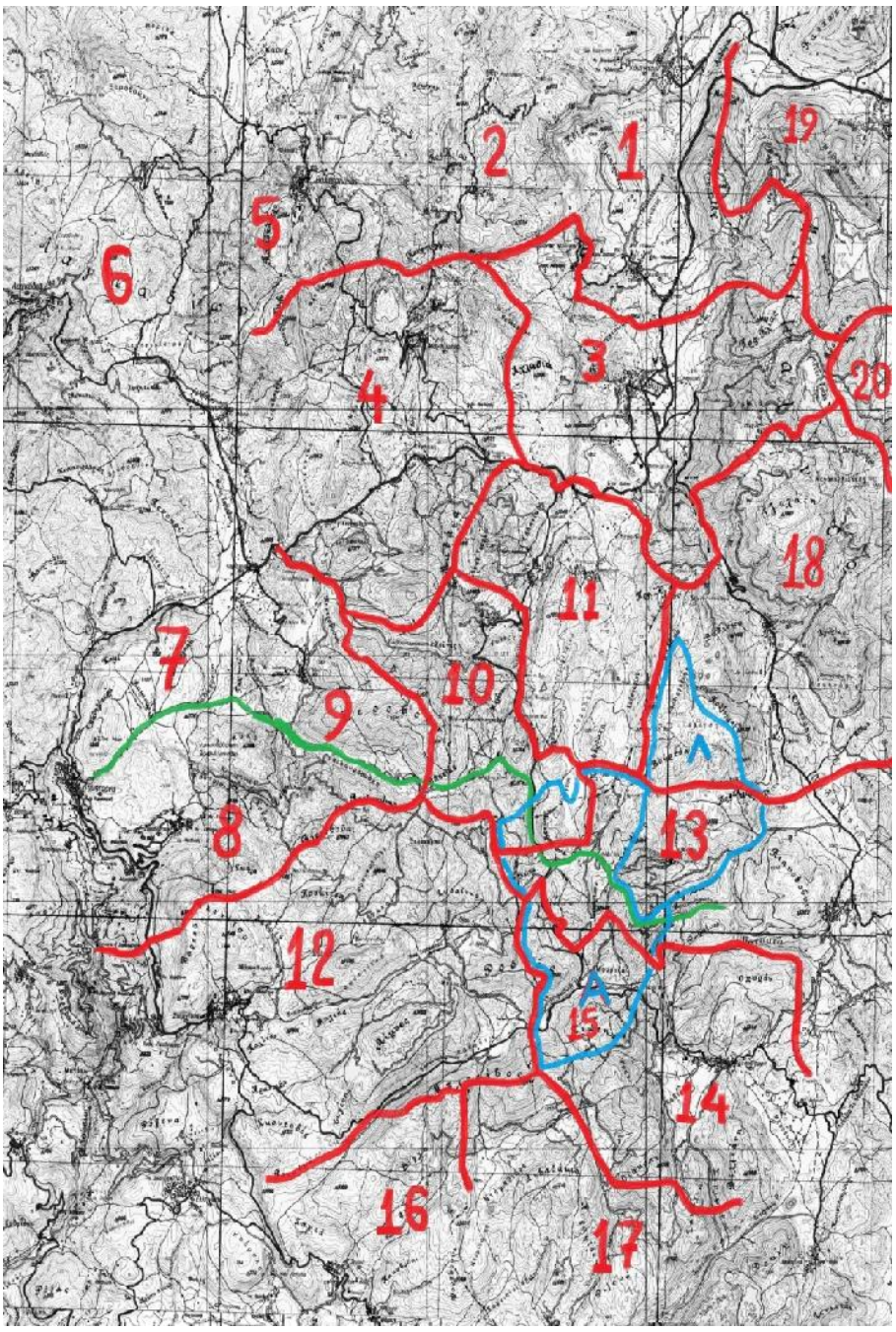
1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20

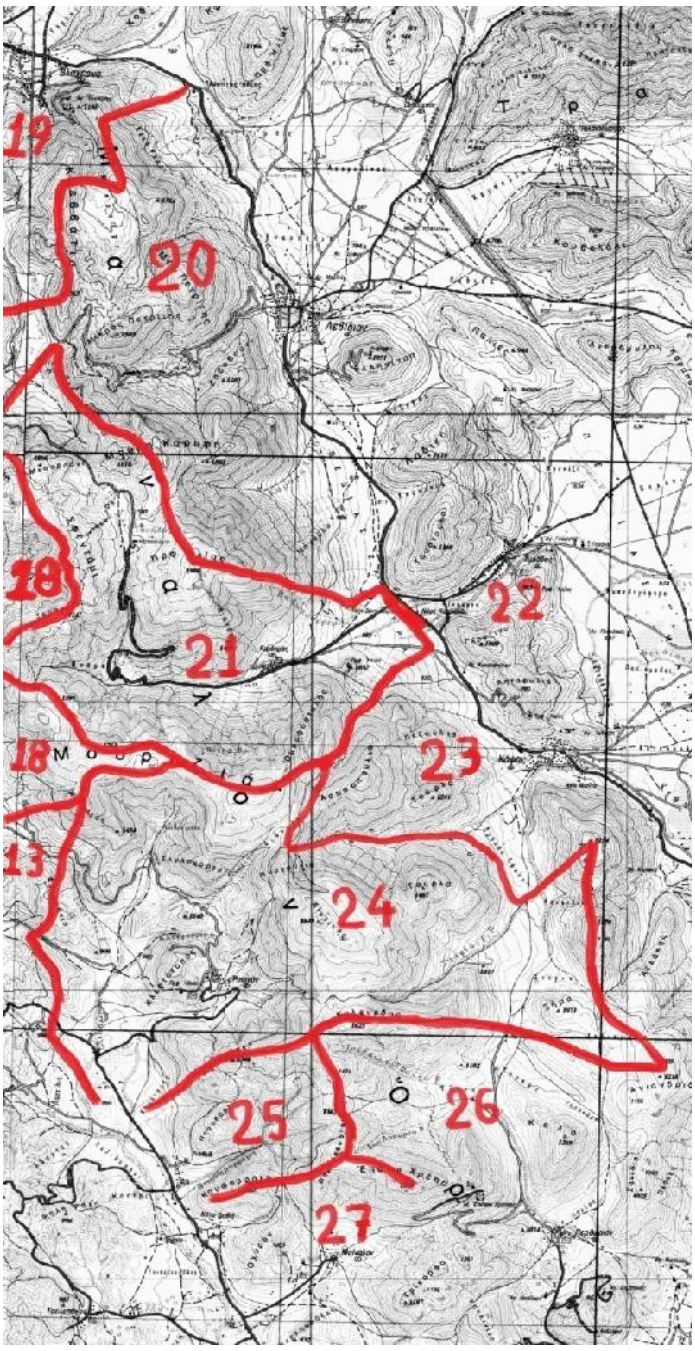
19
20
18
21
22
18
23
13
24
25
26
27

Χάρτης των κοινοτικών ορίων στην περιοχή του όρους Μαίναλο

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των κοινοτήτων, αυτά που περιγράφονται στην παρούσα εργασία. Με τη γαλάζια γραμμή τα όρια των περιφερειών των παλαιότερων οικισμών Λιμποβισίου και Αρκουδορρέματος. Με την πράσινη γραμμή η πιθανή διαδρομή του παλαιού ημιονικού δρόμου που οδηγούσε από τη Δημητσάνα στην Τρίπολη. Με τους αριθμούς σημειώνονται οι περιφέρειες των κοινοτήτων.

1. Περιφέρεια Νυμφασίας
2. Περιφέρεια Λάστας
3. Περιφέρεια Βυτίνας
4. Περιφέρεια Μαγουλιάνων
5. Περιφέρεια Βαλτεσινίκου
6. Περιφέρεια Λαγκαδίων
7. Περιφέρεια Δημητσάνας
8. Περιφέρεια Ζυγοβισίου
9. Περιφέρεια Ράδου
10. Περιφέρεια Ελάτης
11. Περιφέρεια Πυργακίου
12. Περιφέρεια Στεμνίτσας
13. Περιφέρεια Πιάνας
14. Περιφέρεια Χρυσοβιτσίου
15. (Α) Περιφέρεια Αρκουδορρέματος. (Λ) Περιφέρεια Λιμποβισίου
16. Περιφέρεια Σύρνας
17. Περιφέρεια Λυκοχίων
18. Περιφέρεια Αλωνίσταινας
19. Περιφέρεια Βλαχέρνας
20. Περιφέρεια Λεβιδίου
21. Περιφέρεια Καρδαρά
22. Περιφέρεια Σιμιάδων
23. Περιφέρεια Κάψια
24. Περιφέρεια Ροεινού
25. ΠεριφέρειαΤσελεπάκου
26. Περιφέρεια Περθωρίου
27. Περιφέρεια Μαινάλου

1. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΝΥΜΦΑΣΙΑΣ (ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ)

Η οροθετική γραμμή για τον διαχωρισμό των περιφερειών των κοινοτήτων Βυτίνας και Γρανίτσας (μετονομάστηκε το 1927 σε Νυμφασία) χαράχτηκε μετά από συνεδρίαση και σύνταξη έκθεσης της αρμόδιας επιτροπής καθορισμού ορίων επιτόπου στην τοποθεσία «Άγιος Ιωάννης», στις 20 Αυγούστου 1914. Την επιτροπή αποτελούσαν ο Ειρηνοδίκης Νυμφασίας Ιωάν. Κ. Αλεξίου, ως πρόεδρος, ο Τρύφωνας Κατσίνης, αντιπρόεδρος της Κοινότητας Βυτίνας, που αναπλήρωνε τον κωλυόμενο λόγω ασθένειας πρόεδρο της κοινότητας Βυτίνας Γεώργιο Παπαγεωργόπουλο, ο Νικόλαος Χ. Θαλασσινός, διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Βυτίνας, ο Δημήτριος Γιαννημάρας, πρόεδρος της Κοινότητας Γρανίτσας, και ο Χαρ. Παπαηλιού, διευθυντής του Δημοτ. Σχολείου Γρανίτσας. Η απόφαση έγινε αποδεκτή και από τις δύο κοινότητες, δεν ακολούθησε κάποια προσφυγή εναντίον της, ούτε την εποχή εκείνη ούτε αργότερα. Στον φάκελο υπάρχει και αντίγραφο της έκθεσης αυτής επικυρωμένο στις 20 Οκτωβρίου 1956 από τον πρόεδρο της κοινότητας Νυμφασίας (το νεότερο όνομα της Γρανίτσας), προφανώς, συντάχθηκε και επικυρώθηκε μετά από σχετικό αίτημα της Νομαρχίας Αρκαδίας, στην προσπάθεια εκείνα τα χρόνια μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου και του Εμφύλιου, ανεύρεσης και ανασύνταξης του σχετικού αρχειακού υλικού.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση της επιτροπής.

Τα έγγραφα του καθορισμού των ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων βρίσκονται στον φάκελο που φέρει τον τίτλο «Όρια κοινότητος Βυτίνης».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια, όπως τα καθόρισε η επιτροπή, είναι τα εξής: **«Ανατολικώς άρχονται από την κορυφήν του βουνού "Κορκοντύλι", και ακολουθούσι το ρεύμα της θέσεως "Κόκκινος Σπήλιος". Εκείθεν προχωρούσι προς Μεσημβρίαν και φθάνουσιν εις τα προς Βορράν σύνορα των αγρών Γεωρ, Χρηστοπούλου, Τρυφ. Κατσίνη και Σπυρ. Κουλούκη. Εκείθεν κατέρχονται προς Δυσμάς και ακολουθούσι τα προς Μεσημβρίαν όρια του αγρού των κληρονόμων Π. Κατσιλιέρη και φθάνουσι μέχρι του ρεύματος "Βαθειάς Λάκκας" κατευθείαν γραμμήν, ήτοι μέχρι του αγρού Γ. Καρατασάκη. Εκείθεν ανέρχονται προς Δυσμάς και ακολουθούσι τα βόρεια σύνορα των αγρών Τρ. Λιατζιβήρη και φθάνουσιν εις την κορυφογραμμήν του λόφου του κειμένου προς Δυσμάς του αγρού τούτου. Κατόπιν κατέρχονται εις μικράν χαράδραν και εκείθεν ακολουθούσι κατ' ευθείαν γραμμήν και φθάνουσι μέχρι της θέσεως "Άγιος Ιωάννης", ήτοι επί των βορείων συνόρων της αμπέλου Γαλανοπούλου. Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν και φθάνουσιν εις την κορυφήν ετέρου λόφου καλουμένου "Αγία Σωτήρα", και τα μεν προς βόρεια κείμενα ανήκουσιν εις την Κοινότητα Γρανίτσης, τα δε προς Μεσημβρίαν εις την Κοινότητα Βυτίνης. Εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν κατευθείαν και φθάνουσιν εις τον ποταμόν Μυλάοντα, τον οποίον ακολουθούσι προς Βορράν και καταλήγουσι μέχρι των συνόρων Καμενίτσης, ήτοι μέχρι της θέσεως "Κότρωνα", εκεί ακριβώς ένθα**

άρχεται η δέσις του υδραύλακος του μύλου Καμενίτσης, όπου και καταλή-γουσιν».

Η οριογραμμή ξεκινά στα ανατολικά, ψηλά στα 1.550 - 1.600 μέτρα υψόμετρο, σε μια τοποθεσία που ονομάζεται «Κορκοντήλη». Δεν είμαι βέβαιος αν πρόκειται για μια μικρή κορυφή ή τη μικρή παρακείμενη, στα νότια της κορυφής, λάκκα του πολυκόρυφου βουνού «Αγιολιάδες», αμέσως βορειοανατολικά της ψηλότερης κορυφής «Αγιολιάς», υψόμ. 1.633 μ. Στο τμήμα αυτό των ορίων, την αφετηρία, υπάρχει μια ασάφεια, όπως θα δούμε αναλυτικότερα και στο κεφάλαιο που αφορά τον καθορισμό των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Βλαχέρνας. Στην έκθεση καθορισμού των ορίων Νυμφασίας και Βλαχέρνας τα όρια μεταξύ Βυτίνας και Νυμφασίας φέρονται να καταλήγουν περί τη θέση «Παλιοκάμινο», εκεί περιγράφεται ότι συναντιούνται τα όρια των τριών κοινοτήτων Βυτίνας, Βλαχέρνας και Νυμφασίας (Γρανίτσας). Από τη θέση «Κορκοντήλη» έως τη θέση «Παλιοκάμινο», μεσολαβεί μια έκταση μήκους πάνω από ένα χιλιόμετρο, επάνω ψηλά στο βουνό, στη δυτική κορυφογραμμή των «Αγιολιάδων», όπου λογικά πρέπει να συνεχίζεται η οριογραμμή μεταξύ Βυτίνας και Νυμφασίας, για να ενωθούν τα δύο σημεία, αλλιώς δημιουργείται ένα κενό στη συνέχεια της οριογραμμής τους.

Από τη θέση «Κορκοντήλη», η οριογραμμή κατηφορίζει προς τα δυτικά, ακολουθώντας τη δασωμένη ρεματιά, τη λεγόμενη «του Κόκκινου Σπήλιου», μέχρι τους πρόποδες του βουνού. Εκεί στρέφεται νοτιοδυτικά έως την κορυφή του λόφου «Μεγάλη Πλεύρα», υψόμ. 1.110 μ. Από τη «Μεγάλη Πλεύρα» κατηφορίζει προς τα δυτικά έως το ρέμα της «Βαθειάς Λάκκας»,(που έρχεται από τα νότια, από τη Βυτίνα) και τον σημερινό εθνικό δρόμο Τρίπολης – Πύργου, τον οποίο διασχίζει περνώντας στους λόφους απέναντι. Στη συνέχεια, με δυτική πάντα πορεία, ακολουθεί τους λόφους αυτούς που βρίσκονται ανάμεσα στη Βυτίνα και τη Γρανίτσα. Τον λόφο, δηλαδή, με υψόμετρο 1.062 μ. και έπειτα, περνώντας από τη θέση «Άγιος Ιωάννης», τον λόφο της «Αγίας Σωτήρας». Από κει, ακολουθώντας τη ράχη του τελευταίου λόφου, καταλήγει χαμηλά στον ποταμό Μυλάοντα. Εκεί στρέφεται προς τα βόρεια και ακολουθεί την κοίτη του Μυλάοντα, ώσπου μετά την Ι.Μ.Κερνίτσας, που βρίσκεται στα δυτικά, από πάνω ψηλά στον βράχο, καταλήγει στη θέση «Γλογοβίτσα» (παλιοί αγροί), όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Γρανίτσας και Λάστας. Δεν φτάνει η οριογραμμή μέχρι τον «Κότρωνα» και τα όρια της Καμενίτσας, όπως λέει η έκθεση. Το κομμάτι εκείνο αποτελεί τμήμα των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Γρανίτσας και Λάστας. Σε αρκετές εκθέσεις, όπως θα δούμε και σε άλλες περιπτώσεις παρακάτω, περιλαμβάνονται ως όρια τμήματα οριογραμμής που διαχωρίζουν περιφέρειες άλλων συνεχόμενων κοινοτήτων.

Να πούμε, τέλος, ότι κριτήριο για τη θέση της οριογραμμής Βυτίνας - Νυμφασίας αποτελούν οι γεωργικές ιδιοκτησίες των κατοίκων των δύο κοινοτήτων. Εξαίρεση, η αφετηρία της οριογραμμής επάνω στους «Αγιολιάδες» και η κατάληξή της στον ρου του Μυλάοντα, όπου κριτήριο στα τμήματα αυτά είναι τα φυσικά χαρακτηριστικά του εδάφους. Βουνό και ρεματιά στην πρώτη περίπτωση και ποταμός στη δεύτερη.

Η αποτύπωση στον χάρτη έγινε βάσει του φυσικού αναγλύφου, όπως περιγράφεται στην έκθεση, βουνά, λόφοι, ποταμός. Δεν αποτυπώνονται οι τυχόν αποκλίσεις της, καθώς παρακολουθεί τα σύνορα των αγρών.

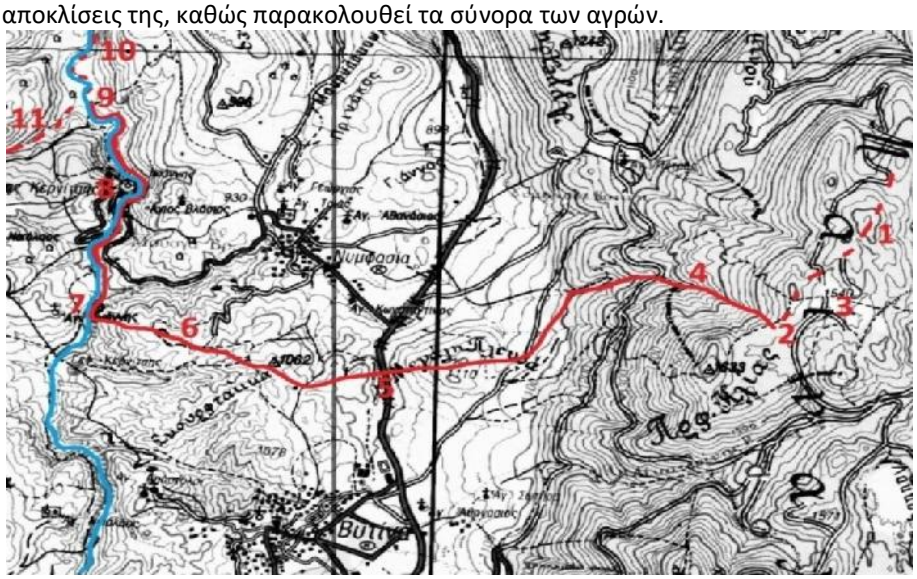

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Νυμφασίας (Γρανίτσας)

Με το κόκκινο χρώμα, τα όρια Βυτίνας - Νυμφασίας, με τη διακεκομμένη κόκκινη γραμμή τα συνεχόμενα όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων και με το γαλάζιο ο ρους του ποταμού Μυλάοντα.

1. Συνάντηση ορίων Βυτίνας-Νυμφασίας - Βλαχέρνας σύμφωνα με την έκθεση καθορισμού ορίων Βυτίνας - Βλαχέρνας. Η διακεκομμένη κόκκινη γραμμή από το σημείο 1 έως το σημείο 2 είναι πιθανότατα μέρος των ορίων Βυτίνας και Νυμφασίας. Συντεταγμένες, 343570-4173050
2. Θέση «Κορκοντήλη», 342960-4172160
3. Λάκκες Αγιολιάδων, 343300-4172300
4. Ρέμα Κόκκινου Σπήλιου, 342430-4172500
5. Ρέμα Βαθειάς Λάκκας, 340320-4171800
6. Αγία Σωτήρα
7. Ποταμός Μυλάοντας, 338340-4172330
8. Ιερά Μονή Κερνίτσας, 338570-4173330
9.Κατάληξη ορίων, τοποθεσία «Γλογοβίτσα». Συνάντηση ορίων Βυτίνας-Νυμφασίας - Λάστας, 338340-4173990
10. Όρια Νυμφασίας - Λάστας
11. Όρια Λάστας - Βυτίνας

2. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΛΑΣΤΑΣ

Τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας - Λάστας ξεκινούν από το σημείο όπου καταλήγουν τα όρια Βυτίνας - Νυμφασίας. Η επιτροπή για τον καθορισμό των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Λάστας συνεδρίασε στις 16 Φεβρουαρίου του 1916, στη θέση «Άγιος Ηλίας» της Ιεράς Μονής Κερνίτσας και συνέταξε τη σχετική έκθεσή της, η οποία έγινε ομόφωνα αποδεκτή από τους εκπροσώπους και των δύο κοινοτήτων. Μέλη της επιτροπής ήταν ο Ειρηνοδίκης Κλείτορος - Μυλάοντος Θεμ. Δουρδούνης, ως πρόεδρος, ο πρόεδρος της κοινότητας Λάστας Αθ. Καράμπελας, ο αντιπρόεδρος της κοινότητας Βυτίνας Τρύφωνας Κατσίνης, κωλυομένου του Προέδρου, και οι διευθυντές των δημοτικών σχολείων της στοιχειώδους εκπαίδευσης Παναγ, Ι. Παπαχρήστου της Λάστας και Ν. Θαλασσινός της Βυτίνας. Δεν βρέθηκε κάποιο μεταγενέστερο έγγραφο αμφισβήτησης των ορίων στους φακέλους ορίων των δύο κοινοτήτων, μάλιστα, υπάρχει και ένα αντίγραφο της έκθεσης επικυρωμένο στις 8 Ιουνίου 1956 από τον πρόεδρο της κοινότητας Βυτίνας Παν. Λιαρόπουλο.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση της επιτροπής. Τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο που φέρει τον τίτλο «Όρια κοινότητος Βυτίνης».

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η οριογραμμή που χωρίζει τις κοινότητες Βυτίνας και Λάστας δεν έχει μεγάλο μήκος. Σχεδόν στο σύνολό της ακολουθεί την κοίτη του ρέματος «Κακόρρεμα» που με κατεύθυνση από τα δυτικά προς τα ανατολικά εκβάλλει στον ποταμό Μυλάοντα. Συγκεκριμένα, τα όρια περιγράφονται ως εξής: **«[...] ως αφετηρία του ορίου αυτού τίθεται η γραμμή και το σημείον ένθα έληξαν τα όρια Μαγουλιάνων - Βυτίνης και της Ιεράς Μονής Σφυρίδας, και εξακολουθεί η γραμμή κατευθείαν προς την ροήν του "Κακορεύματος" μέχρι του ποταμού, και το όριον διαχωρίζεται από της κοίτης του ρεύματος. Ότι η θέσις "Γλογοβίτσα" μέχρι του άνωθι ταύτης βράχου του ευρισκομένου κάτωθι του αγρού Σωτηρ. Πολυζώη, και κατ' ευθείαν γραμμήν από του βράχου προς το αρκτικόν μέρος της "Γλογοβίτσας" μέχρι του λόφου του ευρισκομένου εις το αρκτικόν επίσης μέρος της "Γλογοβίτσας" θα υπάγηται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Βυτίνης, η δε λοιπή περιφέρεια η άνωθι της γραμμής της "Γλογοβίτσης" θα υπάγηται εις την περιφέρειαν Λάστης, καθώς και ο παρά την "Γλογοβίτσαν" αγρός του Γεωργίου Πετροπούλου ή Σαγιά, καθώς και ο όμοιος επίδικος αγρός του Αθ. Παπαζαφειροπούλου εν θέσει "Βάρτσο" θα υπάγωνται ως είρηται και οι αγροί ούτοι εις την Κοινότητα Λάστης. Ότι η Ιερά Μονή Κερνίτσης επί της ανωτέρω περιγραφομένης θέσεως "Άγιος Ηλίας" θα ενεργή και θα χαίρει τα αυτά δικαιώματα εις το μέλλον, άτινα τυχόν και μέχρι σήμερον έχαιρεν. Ότι η εν λόγω κοίτη του "Κακορεύματος" μέχρι του ποταμού Μυλάοντος χωρίζει άπαντα τα κτήματα και την περιφέρειαν προς το αρκτικόν μέρος της κοίτης του ρεύματος τα υπαγόμενα εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Λάστης, τα δε εις την αντίπεραν του ρεύματος προς το Μεσημβρινόν, θα υπάγωνται εις την ετέραν Κοινότητα Βυτίνης».**

Η οριογραμμή ξεκινά στα δυτικά από το σημείο όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Μαγουλιάνων και Λάστας. Το ακριβές σημείο επί του Κακορρέματος δεν περιγράφεται στην έκθεση, αναφέρεται, όμως, στην απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων που αποφάσισε οριστικά για τη θέση των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας - Μαγουλιάνων. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι ως σημείο συνάντησης των ορίων των τριών κοινοτήτων είναι το **«σημείον του ρεύματος "Κακόρευμα" (ή "Ρεύμα Σφυρίδας") το κείμενον κάτωθεν της "Σπηλιάς Λάστης"».** Η σπηλιά αυτή βρίσκεται απέναντι από το ασκηταριό της Σφυρίδας, στη βόρεια πλευρά του Κακορρέματος.

Στη συνέχεια, η οριογραμμή ακολουθεί την κοίτη του «Κακορρέματος» προς τα βορειοανατολικά έως την εκβολή του στον Μυλάοντα. Στην αγροτική περιοχή της «Γλογοβίτσας», μια μικρή παραποτάμια ομαλή έκταση, καλλιεργούμενη τότε, ρυθμίζονται τα όρια βάσει των ιδιοκτησιών των αγρών των κατοίκων των δύο κοινοτήτων. Δεν έχω ερευνήσει λεπτομερώς την πορεία της διαχωριστικής γραμμής στη «Γλογοβίτσα».

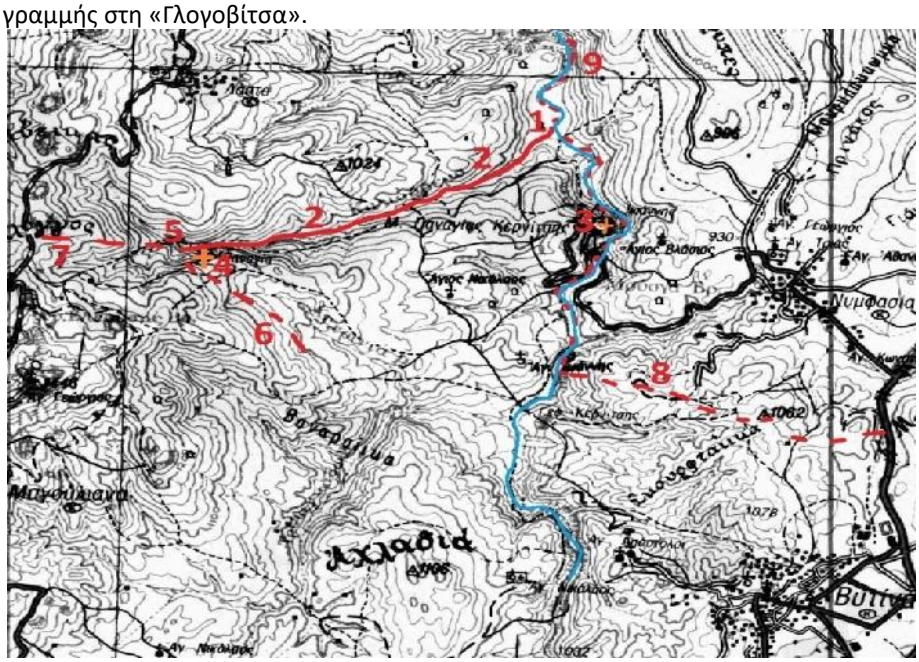

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Λάστας. Με την κόκκινη συνεχόμενη γραμμή σημειώνονται τα όρια Βυτίνας - Λάστας, με την κόκκινη διακεκομμένη τα συνεχόμενα όρια άλλων κοινοτήτων, με το γαλάζιο χρώμα ο ρους του ποταμού Μυλάοντα.

1. Αφετηρία ορίων, συνάντηση ορίων Βυτίνας - Λάστας - Νυμφασίας. Τοποθεσία «Γλογοβίτσα», 338340-4173990
2. Κακόρρεμα, 337590-4173550
3. Ιερά Μονή Κερνίτσας, 336190-4173110
4. Ασκηταριό Παναγίας Σφυρίδας, 336030-4173210
5. Κατάληξη ορίων, συμβολή ορίων Βυτίνας - Λάστας - Μαγουλιάνων
6. Όρια Βυτίνας - Μαγουλιάνων
7. Όρια Λάστας - Μαγουλιάνων
8. Όρια Βυτίνας - Νυμφασίας
9. Όρια Λάστας - Νυμφασίας

3. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΥΜΦΑΣΙΑΣ (ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ) - ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ

Τα όρια των περιφερειών των κοινοτήτων Βλαχέρνας και Νυμφασίας ξεκινούν στον ίδιο χώρο με αυτά των γειτνιαζουσών κοινοτήτων Βυτίνας - Νυμφασίας και Βυτίνας - Βλαχέρνας, στον χώρο του Ανατολικού Μαινάλου και το βουνό «Αγιολιάδες» (υψόμ. ψηλότερης κορυφής 1.633 μ.).

Τα όρια των δύο κοινοτήτων χαράχτηκαν από την αντίστοιχη επιτροπή καθορισμού ορίων, που συνεδρίασε στη θέση «Άγιος Νικόλαος» ή «Κακονικόλας», ένα ξωκλήσι κοντά στον σημερινό εθνικό δρόμο Τρίπολης - Πύργου, στις 16 Μαρτίου 1915. Πρόεδρος της επιτροπής ήταν ο Ειρηνοδίκης Νυμφασίας Ιωάννης Κ. Αλεξίου και μέλη ο πρόεδρος της κοινότητας Μπεζενίκου (όπως ονομαζόταν τότε η Βλαχέρνα) Θεόδωρος Τσαρουχάς, ο δάσκαλος Μπεζενίκου Φώτιος Παπαγεωργίου και οι πρόεδρος και δάσκαλος Γρανίτσας Δημήτριος Γιαννημάρας και Χαράλαμπος Παπαηλιού. Πρέπει να σημειώσουμε ότι η οροθετική γραμμή που χωρίζει τις δύο κοινότητες δεν είναι ενιαία αλλά αποτελείται από δύο ασυνεχή τμήματα. Κι αυτό γιατί η κοινότητα Γρανίτσας περιελάμβανε και την περιφέρεια του χωριού Γκιούσι (που σήμερα ονομάζεται Παναγίτσα) που βρίσκεται λίγο βορειότερα στον κάμπο του Δάρα και είναι παλαιός συνοικισμός κατοίκων της Γρανίτσας. Μεταξύ τους, μεσολαβεί η περιφέρεια της κοινότητας Καμενίτσας, που εφάπτεται κι αυτή με την κοινότητα Βλαχέρνας (Μπεζενίκου).

Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων είχαν εντελώς διαφορετική άποψη για τη θέση της μεταξύ τους οριογραμμής, οι οποίες καταγράφονται στην έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, ο δε πρόεδρος της επιτροπής, Ειρηνοδίκης Ι.Κ. Αλεξίου, πρότεινε μια τρίτη ενδιάμεση, συμβιβαστική λύση, η οποία και επικράτησε κατά πλειοψηφία ως απόφαση.

Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας επιτροπής προσέφυγε η κοινότητα Γρανίτσας στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο μετά από σχετική απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου (αριθ. Πράξεως 16 της 15 Απριλίου 1915).

Η προσφυγή εκδικάστηκε, κατ' αρχήν, στις 29 Οκτωβρίου 1916 (αριθ. απόφασης 162), το διοικητικό δικαστήριο, όμως, επιφυλάχτηκε να πάρει οριστική απόφαση κι επειδή **«εκ των εν τη συζητήσει της άνω υποθέσεως λεχθέντων και υποστηριχθέντων δεν ηδυνήθη να πεισθή περί της προκριτέας οροθετικής γραμμής»**, αποφάσισε να μεταβεί επιτόπου ένα μέλος της, ο πρόεδρός της, Νομομηχανικός Αρκαδίας Χρ. Παπαβασιλείου, και να εκθέσει με ακρίβεια την πραγματική κατάσταση, ώστε να εκδοθεί δίκαιη απόφαση.

Το διοικητικό δικαστήριο επανήλθε στις 25 Οκτωβρίου 1917 και, με την απόφασή του αριθ. 250, δέχτηκε εν μέρει την προσφυγή της κοινότητας Γρανίτσας τροποποιώντας τα όρια.

Τα έγγραφα που παρατίθενται στο Παράρτημα 1 είναι:

α) Η έκθεση καθορισμού ορίων της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 16-3-1915.

β) Η απόφαση για προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου Γρανίτσας της 15-4-1915, πράξις αριθ. 16.

γ) Η οριστική απόφαση αριθ. 250 της 25-10-1917 του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου ορίων του Νομού Αρκαδίας.

Όλα τα έγγραφα της υπόθεσης βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Βλαχέρνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ: Όπως είπαμε, η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής δεν ήταν ομόφωνη, κάθε πλευρά εξέφρασε τη δική της άποψη. Ξεκινάμε από τη θέση των εκπροσώπων της κοινότητας Γρανίτσας, που ήταν η εξής: **«[...]τα όρια έδει να ακολουθήσωσι τας θέσεις "Νεραιδοβούνι", "Αετοφωλιά", κατευθείαν "Τσιουγκάνι", και εκείθεν κορυφογραμμήν "Καστανιάς", "Χαμουζά", μέχρι "Άνω Κουτσιουβέρι", ένθα καταλήγωμεν, δια τον λόγον ότι εντός των θέσεων αυτών υπάρχωσι κτήματα των κατοίκων Γρανίτσης».** Τα όρια αυτά που υπέδειξαν οι εκπρόσωποι της κοινότητας Γρανίτσας ήταν, σύμφωνα με τη μεταγενέστερη, της 15ης Απριλίου 1915, απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Γρανίτσας για προσφυγή κατά της έκθεσης, «τα μεταξύ των δύο Κοινοτήτων παλαιά όρια και ανέκαθεν ανεγνωρισμένα από της συστάσεως του Βασιλείου». Αν ανατρέξουμε και στον καθορισμό των ορίων Βυτίνας - Βλαχέρνας (βλέπε σχετικό κεφάλαιο), θα δούμε ότι η οριογραμμή που προτείνουν οι εκπρόσωποι της κοινότητας Βυτίνας, όσον αφορά τα όριά της με την κοινότητα Βλαχέρνας, κινείται στον ίδιο χώρο της κορυφογραμμής του «Νεραϊδοβουνίου» και συμπίπτει εν μέρει με αυτήν που προτείνουν οι εκπρόσωποι της κοινότητας Γρανίτσας για τα όριά της με την κοινότητα Μπεζενίκου. Οι προτεινόμενες οριογραμμές ακολουθούν το ίδιο ίχνος στο κομμάτι από την κορυφογραμμή του «Νεραϊδοβουνίου» έως χαμηλά, βορειοδυτικά, τον σημερινό εθνικό δρόμο Τρίπολης - Πύργου. Τα όρια αυτά, όπως ισχυρίζονται, ήταν και τα προηγούμενα όρια των δήμων Νυμφασίας και Ορχομενού. Δυστυχώς, δεν διαθέτουμε στοιχεία ή τα σχετικά έγγραφα καθορισμού ορίων που συντάχθηκαν μετά τη σύσταση των δήμων το 1834, για να επιβεβαιώσουμε ή όχι τον ισχυρισμό αυτόν.

Σύμφωνα με την άποψη της κοινότητας Γρανίτσας, η οριογραμμή, ξεκινώντας στα νοτιοανατολικά από το βουνό «Νεραϊδοβούνι» (υψόμ. 1.450 μ.) και κατερχόμενη στη συνέχεια προς τα βορειοδυτικά, περνά από τις θέσεις «Αετοφωλιά» και «Τσιουγκάνι» και ανεβαίνει στην κορυφογραμμή του βουνού «Καστανιά», υψόμ. 1.246 μ., που βρίσκεται απέναντι, βόρεια από τη σημερινή οδό Τρίπολης - Πύργου. Από κει, με βόρεια πορεία στην κορυφογραμμή της «Καστανιάς», καταλήγει στη θεση «Άνω Κουτσιουβέρι». Να σημειωθεί ότι η κορυφογραμμή του Νεραϊδοβουνίου είναι κάπου ένα χιλιόμετρο βορειότερα από το ευγκρότημα των «Αγιολιάδων», όπου αποφασίστηκε τελικά να ξεκινούν τα όρια Βλαχέρνας - Νυμφασίας.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΠΕΖΕΝΙΚΟΥ: Η πρόταση των εκπροσώπων στην επιτροπή της κοινότητας Μπεζενίκου ήταν η ακόλουθη: **«[...] τα όρια να ακολουθώσιν από "Αγγελόκαστρο" κορυφογραμμήν έως "Μύτικα Άγιος Ηλίας" και εκείθεν κατέρχονται εις την χαράδραν των εσπαρμένων αγρών των κατοίκων Καμενίτσης, εκεί σταματούν. Κατόπιν άρχονται εκ της θέσεως**

"Κοτρώνι" και καταλήγουσι κατευθείαν γραμμήν, όπου συναντούν τον αγρόν Σταύρου Μεγρέμη και Λαμπρινού Λαμπρινόπουλου και εκείθεν κατευθείαν γραμμήν με ποιμνιοστάσιον Φ. Γκρουμούτη και φθάνουσι μέχρι της κορυφής "Βρυσαριά Τρούπα" και "Μεγάλη Πεζούλα" και τούτο διότι η πλειονότης των καλλιεργημένων αγρών ανήκει εις τους κατοίκους Μπεζενίκου».

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Τέλος, η άποψη που διατύπωσε ο πρόεδρος της επιτροπής, Ειρηνοδίκης Ι.Κ.Αλεξίου, και που κατέληξε ως απόφαση της επιτροπής, ήταν η εξής: **«Ως αφετηρία λαμβάνεται η θέσις "Παλιοκάμινον" δηλαδή το μέρος ένθα συναντώνται τα όρια Μπεζενίκου Βυτίνης, εκείθεν κατέρχονται προς Δυσμάς και φθάνουν εις το ρεύμα και οι μεν καλλιεργημένοι αγροί άπαντες υπάγωνται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Γρανίτσης, εκείθεν προχωρούσι κατευθείαν εις θέσιν "Κοπρισιά" και εκείθεν εις θέσιν "Κάψαλο" επάνω μέρος "Λαγκάδας", ήτοι μέχρι του καλλιεργημένου αγρού Λυκούργου Κολίντζα, εκείθεν μέχρι του αγρού Γεωργίου Γκρουμούτη ή Ψύχα, όστις υπάγεται εις την περιφέρειαν της κοινότητος Γρανίτσης, εκείθεν κατέρχονται προς Βορράν και ανέρχονται ολίγον και κατόπιν ακολουθεί γραμμή κατ' ευθείαν τέμνουσα τας δύο κορυφογραμμάς ταύτας χωρίζουσα εις δύο μέρη από της κορυφογραμμής μέχρι των υπωρειών και το μεν ήμισυ προς Δυσμάς υπάγεται εις την κοινότητα Γρανίτσης το δε έτερον ήμισυ εις την κοινότητα Μπεζενίκου, ήτοι της κορυφογραμμής του "Αγγελοκάστρου" και της προς Μεσημβρίαν αυτού "Άγιος Ηλίας" ή "Μύτικας". (κοινόν όριον Μπεζενίκου - Γρανίτσης - Καμενίτσης). Κατόπιν κατέρχονται εις τινα χαράδραν καλουμένην "Άνω Διάσελο", εκείθεν ανέρχονται εις την κορυφογραμμήν "Κουριάτσι" κλίνουσα προς ανατολάς περί τα είκοσι στρέμματα, κατόπιν φθάνουσι μέχρι της χαράδρας "Κάτω Διάσελο", εκείθεν φθάνουσι μέχρι της κορυφογραμμής της θέσεως "Κοτρώνι", εκείθεν κατέρχονται προς ανατολάς κατευθείαν γραμμήν και φθάνουσι μέχρι των υπωρειών της κορυφογραμμής "Κοτρώνι", εκείθεν ακολουθούσιν ευθείαν γραμμήν και φθάνουσι μέχρι του δρόμου όστις πηγαίνει εις τον συνοικισμόν Γκιούσι - Δάρα, ήτοι μέχρι των αγρών Κοκκινάκου και Ελένης Γκαβογιάννη ή Γκρουμούτη, εκείθεν κατέρχονται εις τον ρύακα και είτα ανέρχονται εκ τούτου και ακολουθούσι ευθείαν γραμμήν και φθάνουσιν εις την κορυφογραμμήν "Τσιουγκάνι" την οποίαν αφήνουσι προς το μέρος της κοινότητος Μπεζενίκου, εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν προς Βορρά όπως ακολουθεί η φυσική ροή των υδάτων και φθάνει μέχρι "Άνω Κουτσιουβέρι" και το μεν μέρος όπου χύνονται τα νερά προς δυσμάς, εκτός των καλλιεργημένων αγρών των ανηκόντων εις την Κοινότητα Μπεζενίκου, ανήκει εις την περιφέρεια της κοινότητος Γρανίτσης, το δε μέρος προς ανατολάς όπως χύνονται τα νερά ανήκει εις την περιφέρειαν της κοινότητος Μπεζενίκου».**

Ο πρόεδρος της επιτροπής πρότεινε μια ενδιάμεση λύση που υιοθετούσε μέρος των απόψεων των δύο κοινοτήτων και, συγκεκριμένα, όπως αναφέρεται στην έκθεση, **«από της αφετηρίας μέχρι της θέσεως "Κοτρώνι" συνεφώνησε με τη γνώμη των μελών της κοινότητος Μπεζενίκου, από της θέσεως "Κοτρώνι" μέχρι της θέσεως "Κουτσιουβέρι" με των μελών της κοινότητος Γρανίτσης».**

Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ: Η κοινότητα Γρανίτσας προσέφυγε στο διοικητικό δικαστήριο ορίων κατά της έκθεσης διεκδικώντας μεγαλύτερη έκταση προς τα ανατολικά, εις βάρος δηλαδή της κοινότητας Μπεζενίκου. Συγκεκριμένα, με την πράξη αριθ. 16 της 15ης Απριλίου 1915 του κοινοτικού της συμβουλίου προσφεύγει κατά της έκθεσης διότι, **«[...] δια της προβαλλομένης εκθέσεως δεν ετέθησαν τα μεταξύ των δύο Κοινοτήτων παλαιά όρια και ανέκαθεν ανεγνωρισμένα από της συστάσεως του Βασιλείου, άτινα προπαντός έδει να ληφθώσιν υπ' όψιν, ως και το άρθρον 9 του ΔΝΖ΄ νόμου σαφώς ορίζει. Διότι δια της άνω εκθέσεως πλείσται όσαι εκτάσεις καλλιεργήσιμοι και μη, αίτινες ανήκουσιν εις την αποκλειστικήν κατοχήν και κυριότητα των κατοίκων Γρανίτσης υπήχθησαν εις την κοινότητα Μπεζενίκου, καίτοι ούσαι συνεχείς, και δη αι θέσεις Παλιοκάμινον, Κοπρισιά, Λαγκάδα, Αγγελόκαστρον και Άγιος Νικόλαος, αίτινες είναι απέραντοι εκτάσεις και αίτινες ως επί το πλείστον περιλαμβάνουσι καλλιεργησίμους εκτάσεις ανηκούσας αποκλειστικώς εις τους κατοίκους Γρανίτσης, υπήχθησαν παρανόμως εις Μπεζενίκον [...]»**. Ας επαναλάβουμε εδώ ότι το άρθρο 9 του ΔΝΖ΄ νόμου όριζε, **«Αι δημοτικαί και κοινοτικαί περιφέρειαι καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων, λαμβανομένων υπ' όψιν κατά το δυνατόν της δημοτικής και κοινοτικής ιδιοκτησίας, ως και της ιδιοκτησίας των κατοίκων, και των απαραιτήτων αναγκών των διαφόρων συνοικισμών».** Δηλαδή, τρία στην ουσία κριτήρια, τα παλαιά όρια, οι κοινοτικές και ατομικές ιδιοκτησίες των κατοίκων, και οι απαραίτητες ανάγκες των συνοικισμών. Κατά το συμφέρον της, η κάθε κοινότητα έριχνε το βάρος της σε κάποιο από τα τρία αυτά κριτήρια και η κοινότητα Γρανίτσας στη συγκεκριμένη υπόθεση επικαλείται κατά βάση τα προϋπάρχοντα όρια του δήμου Νυμφασίας στον οποίο ανήκε και, δευτερευόντως, τις ατομικές αγροτικές ιδιοκτησίες, που δεν γνωρίζουμε, όμως, αν ήταν πολλές και συνεχόμενες στο διεκδικούμενο τμήμα.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ: Το διοικητικό δικαστήριο συνήλθε δυο φορές. Την πρώτη στις 29 Οκτωβρίου 1916, όπου με την απόφαση αριθ. 162 αποφάνθηκε να μεταβεί μέλος της επιτόπου και να κάνει αυτοψία. Τη δεύτερη φορά συνεδρίασε στις 25 Οκτωβρίου 1917 και με την απόφαση αριθ. 250 αποδέχτηκε εν μέρει τις ενστάσεις της κοινότητας Γρανίτσας όσον αφορά το χαμηλότερο, το βόρειο ημιορεινό τμήμα των ορίων με την κοινότητα Μπεζενίκου, όχι, όμως, για το ορεινό μέρος προς τα νότια.

Συγκεκριμένα, η απόφαση τροποποίησε τα όρια ως εξής: **«Άρχονται από της θέσεως "Παλιοκάμινον" (κοινόν όριον Μπεζενίκου - Γρανίτσης - Βυτίνης) και κατέρχονται προς δυσμάς και φθάνοντα εις το ρεύμα ούτως ώστε άπαντες οι καλλιεργημένοι αγροί να υπάγωνται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Γρανίτσης, εκ του ρεύματος τούτου προχωρούσι ευθέως εις θέσιν "Κοπρισιά" και εκείθεν εις θέσιν "Κάψαλο" επάνω μέρος Λαγκάδας, ήτοι μέχρι του καλλιεργημένου αγρού Λυκούργου Κολίντζα, υπαγομένου εις την Κοινότητα Μπεζενίκου, και εκείθεν εις αγρόν Γεωργίου Γκρουμούτη ή Ψύχα, όστις υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Γρανίτσης, εκείθεν δια της**

κορυφογραμμής "Αγγελοκάστρου" εις την κορυφήν "Προφητη Ηλία" ή "Μύτικα", ένθα (κοινόν όριον Μπεζενίκου - Γρανίτσης - Καμενίτσης) σταματώσι μέχρι της θέσεως "Κοτρώνι", διότι παρεμβάλλονται τα όρια Μπεζενίκου - Καμενίτσης και συνεχίζονται εκ του μέσου της κορυφής "Κοτρόνια", κατέρχονται προς ανατολάς διαμέσου των αγρών Ευσταθίου Κεφάλα και Παναγιώτου Πανούση, του α΄ υπαγομένου εις την περιφέρειαν Γρανίτσης, του δε β΄ εις την του Μπεζενίκου. Εκείθεν δια της ανοικτής πλευράς των αγρών Δημητρίου Ν. Γιαννημάρα, υπαγομένου και τούτου εις την περιφέρειαν Γρανίτσης, προχωρούν ευθέως μέχρι συναντήσεως καθέτως του χειμάρρου "Κακονικόλα", τούτον ακολουθούσι κατά την ροήν των υδάτων μέχρι του κτιρίου (ερειπωμένου) του ασβεστοκαμίνου εις την θέσιν ταύτην, εγκαταλείπουσι τον χείμαρρον βαίνοντα ανατολικώς προς τ' άνω και θέσιν "Πλάκα", εκείθεν κατευθείαν εις θέσιν "Αλωνάκι", εκείθεν εις θέσιν "Βρυσάρια" κορυφογραμμήν και "Μεγάλην Πεζούλαν", ό διαχωρίζονται τα ύδατα και καταλήγουσι ταύτα».

Στη συγκεκριμένη υπόθεση διαχωρισμού των ορίων Γρανίτσας - Μπεζενίκου, το ενδιαφέρον μου εστιάζεται στο νότιο ορεινό κομμάτι της οριογραμμής, από την αφετηρία τους στη θέση «Παλιοκάμινο έως την κορυφή «Προφήτης Ηλίας» ή «Μύτικας», όπου συντώνται τα όρια Γρανίτσας - Καμενίτσας - Μπεζενίκου. Το δεύτερο -το βορειότερο- τμήμα αφορά την περιφέρεια του οικισμού Γκιούσι (Παναγίτσα) από το πεδινό μέρος έως επάνω ανατολικά, στο βουνό «Καστανιά». Η «Καστανιά» είναι μια προέκταση του Ανατολικού Μαινάλου στους βόρειους πρόποδές του.

Ως σημείο αφετηρίας, λοιπόν, των ορίων, περιγράφεται η θέση «Παλιοκάμινο». Πρόκειται στην ουσία για δύο τοποθεσίες, παλιά χωράφια, το «Επάνω Παλιοκάμινο» και το «Κάτω Παλιοκάμινο», στα 1.250 και τα 1.150 μέτρα υψόμετρο αντίστοιχα, που τις χωρίζει μια μικρή ρεματιά. Εδώ υπάρχει μια ασάφεια στις περιγραφές των ορίων, την οποία είδαμε πριν, στη διαπραγμάτευση του καθορισμού των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Γρανίτσας και μας απασχολεί, επίσης, παρακάτω, στο κεφάλαιο για τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Βλαχέρνας. Το σημείο όπου ξεκινά η διαχωριστική γραμμή των περιφερειών Γρανίτσας και Βλαχέρνας αναφέρεται ότι είναι και το σημείο όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Γρανίτσας και Μπεζενίκου. Στον καθορισμό των ορίων Βυτίνας - Γρανίτσας, ως αφετηρία τους στην περιοχή αναφέρεται, **«Ανατολικώς [τα όρια] άρχονται από την κορυφήν του βουνού "Κορκοντύλι"».** Η κορυφή αυτή βρίσκεται στο δυτικό μέρος του συγκροτήματος των κορυφών με την ονομασία «Αγιολιάδες», στα 1.600 μ. περίπου υψόμετρο. Επίσης, στο κείμενο της απόφασης της επιτροπής που καθόρισε τα όρια Βυτίνας – Βλαχέρνας, όσον αφορά το σημείο συνάντησης των τριών κοινοτήτων αναφέρεται, **«[...] συναντά [η οριογραμμή] τας υπωρείας του βουνού "Καναβόλακκα" ή "Παγάνα", ανέρχεται εις την κορυφήν αυτού κατά την φυσικήν ροή των υδάτων και φθάνει ράχη - ράχη εις την θέσιν "Διάσελο της Αρπακωτής" με "Παλιοκάμινα", ένθα και καταλήγουσι τα όρια των Κοινοτήτων τούτων».** Η θέση «Παγάνα» είναι μια περιοχή περί την κορυφή, με υψόμετρο 1.584 μ., στην ανατολική κορυφογραμμή των Αγιολιάδων. Από την «Παγάνα», η οριογραμμή

συνεχίζει ψηλά στις ανατολικές κορυφές των Αγιολιάδων, ώσπου φθάνει σε ένα σημείο ανάμεσα στις τοποθεσίες «Διάσελο Αρπακωτής» με «Παλιοκάμινα», χωρίς να προσδιορίζεται με σαφήνεια η θέση αυτή. Κοιτάζοντας τα τρία κείμενα των εκθέσεων καθορισμού, γίνεται φανερό πως τα σημεία στις περιγραφές των τριών εκθέσεων όπου συναντιούνται τα όρια των περιφερειών των τριών κοινοτήτων δεν συμπίπτουν (βλέπε και τον χάρτη). Θα έλεγα ότι με τη φράση στο κείμενο της επιτροπής των ορίων Βλαχέρνας - Βυτίνας **«Διάσελο της Αρπακωτής με Παλιοκάμινα»** περιγράφεται ένα σημείο επάνω από τα «Παλιοκάμινα», στις κορυφές των Αγιολιάδων, κάπου στα 1.500 με 1.600 μέτρα υψόμετρο, κι εκεί όπου ξεκινά μια δασωμένη ρεματιά με την ονομασία «Μέλεγρος», η οποία κατεβαίνει βορειοδυτικά και περνά ανάμεσα στις θέσεις «Διάσελο Αρπακωτής» και «Επάνω Παλιοκάμινο». Όσον αφορά τη θέση «Κορκοντήλη», που περιγράφεται ως αφετηρία των ορίων Βυτίνας - Γρανίτσας στις κορυφές των Αγιολιάδων, αυτή βρίσκεται κάπου ενάμισι χιλιόμετρο νοτιότερα από τη θέση «Επάνω Παλιοκάμινο» και, επομένως, οι δύο τοποθεσίες δεν ταυτίζονται.

Από την περιοχή, λοιπόν, επάνω απο το «Παλιοκάμινο», η οριογραμμή ακολουθεί, σύμφωνα με τα κείμενα των αποφάσεων, δυτική κατεύθυνση και φθάνει **«εις το ρεύμα και οι μεν καλλιεργημένοι αγροί άπαντες υπάγωνται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Γρανίτσης».** Προφανώς, ως «ρεύμα» αναφέρεται μια ρεματιά που βρίσκεται ανατολικά και παράλληλα της μεγάλης ρεματιάς «Λαγκάδα», και χωρίζει τις θέσεις «Επάνω» και «Κάτω Παλιοκάμινο». Από κει, κατευθείαν, πηγαίνει στη θέση «Κοπρισιά», υψόμ. 1.200 μ., παλαιοί αγροί σε μια ράχη, παρακάτω και βόρεια από το «Επάνω Παλιοκάμινο». Κατόπιν, η οριογραμμή με δυτική πορεία φθάνει στο επάνω μέρος της μεγάλης ρεματιάς με την ονομασία «Λαγκάδα» (όχι πολύ μακριά από το ξωκλήσι του Αγίου Πέτρου, που ανήκει στην κοινότητα Γρανίτσας) και μετά φτάνει στην κορυφή «Αγγελόκαστρο», υψόμ. 1.248 μ. Ακολουθεί προς τα βόρεια την κορυφογραμμή του Αγγελόκαστρου, ώσπου φτάνει στη βραχώδη απόληξη με την ονομασία «Προφήτης Ηλίας» ή «Μύτικας», υψόμ. 1.108 μ., όπου και συναντιούνται τα όρια Γρανίτσας, Καμενίτσας και Μπεζενίκου. Χαμηλότερα, στις βόρειες πλαγιές της κορυφής αυτής, περνά σήμερα ο εθνικός δρόμος Τρίπολης - Πύργου κι εκεί βρίσκεται και το διάσελο της Καμενίτσας. Στην κορυφή του «Μύτικα», συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Νυμφασίας (Γρανίτσας), Καμενίτσας και Βλαχέρνας (Μπεζενίκου).

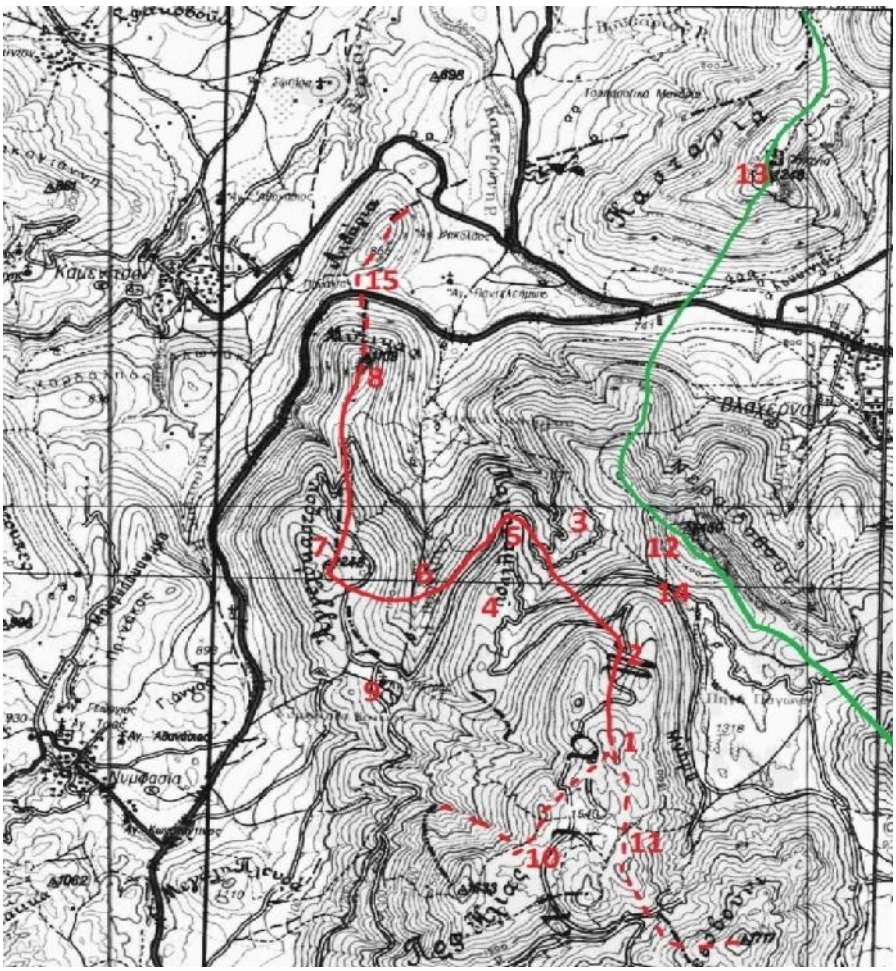

Όρια κοινοτήτων Νυμφασίας - Βλαχέρνας. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνεται η οριογραμμή Νυμφασίας - Βλαχέρνας, με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων, με την πράσινη γραμμή η προτεινόμενη από την κοινότητα Γρανίτσας (Νυμφασία) οριογραμμή.

1. Συνάντηση ορίων Βυτίνας - Νυμφασίας - Βλαχέρνας. Συντεταγμένες, 343570-4173050
2. Ρέμα «Μέλεγρος», 343500-4174060
3. Κάτω Παλιοκάμινο, 343500-4174930
4. Επάνω Παλιοκάμινο, 342990-4174470
5. Κοπρισιά, 342880-4174960
6. Ρέμα Λαγκάδα, 342140-4174030
7. Αγγελόκαστρο, 341540-4174510
8. Άγιος Ηλίας ή Μύτικας, 341820-4176180
9. Ξωκλήσι Άγιος Πέτρος, 341930-4173540
10. Οριογραμμή Βυτίνας - Νυμφασίας, τοποθεσία «Κορκοντήλη»
11. Οριογραμμή Βυτίνας - Βλαχέρνας
12. Κορυφή Νεραϊδοβούνι, υψόμ. 1.450 μ., 344100-4174800
13. Κορυφή Καστανιά, υψόμ. 1.248 μ., 344620-4177680
14. Διάσελο Αρπακωτής, 343980-4174350
15. Όρια Νυμφασίας - Καμενίτσας

4. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΔΑΡΑ

Επιτροπή καθορισμού ορίων συγκροτήθηκε και για να ορίσει όρια μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Δάρα. Οι δύο οικισμοί απέχουν αρκετά ο ένας από τον άλλον, περίπου δεκαπέντε χιλιόμετρα, ανάμεσά τους μεσολαβούν άλλα χωριά (Γρανίτσα και Καμενίτσα) και οι περιφέρειές τους δεν εφάπτονται. Όμως, στην ευρύτερη περιοχή του χωριού Γκιούσι (σήμερα ονομάζεται Παναγίτσα) ήταν τα σύνορα των πρώην δήμων Νυμφασίας, όπου ανήκε η Βυτίνα, και Νάσσων, όπου ανήκε το Δάρα. Στην ίδια περιοχή κατείχαν μεγάλες εκτάσεις και οικογένειες, εύπορες κυρίως, της Βυτίνας (Ταμπακόπουλος, Πανταζόπουλος, Περδικάρης, Μερκούρης, Λαμπρινόπουλος, Λιαρόπουλος κ.λπ.), η παρουσία τους εκεί μαρτυρείται σε εκθέσεις των Βενετών αξιωματούχων στις αρχές του 18ου αιώνα, την περίοδο που οι Βενετοί κατείχαν την Πελοπόννησο. Μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους και κυρίως το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, μεγάλο μέρος των ιδιοκτησιών αυτών πωλήθηκαν σε κατοίκους των χωριών Γκιούσι, Δάρα κ.λπ. Το χωριό Γκιούσι είναι συνοικισμός κατοίκων του χωριού Γρανίτσα (Νυμφασία σήμερα), εργάτες και κολλήγοι αρχικά στις μεγάλες ιδιοκτησίες και τις μοναστηριακές εκτάσεις της Ι.Μ.Κερνίτσας, ιδιοκτήτες δε αργότερα. Κατά τη σύσταση των δήμων και κοινοτήτων το 1912, ιδιοκτησίες Βυτιναίων υπήρχαν, λιγότερες, όμως, αυτό έδωσε το δικαίωμα στην κοινότητα Βυτίνας να διεκδικήσει ως δική της και να προσπαθήσει να ενσωματώσει ως θύλακα στην περιφέρειά της την περιοχή που ευρίσκονταν τα εναπομείναντα κτήματα των κατοίκων της.

Για να έχουμε μια εικόνα σχετικά με τις ιδιοκτησίες των κατοίκων της Βυτίνας στην περιοχή, παραθέτω ένα μικρό απόσπασμα από πωλητήριο συμβόλαιο που συντάχθηκε στις 9 Οκτωβρίου 1876 από τον συμβολαιογραφούντα Ειρηνοδίκη Νυμφασίας Αλεξ. Αλεξανδρόπουλο και αφορά τη διανομή της περιουσίας του αποβιώσαντος το 1874 Κωνσταντίνου Λαμπρινόπουλου από τους γιους του. Ο Κωνστ. Λαμπρινόπουλος ανήκε σε εύπορη οικογένεια της Βυτίνας και διατέλεσε χρόνια δήμαρχος Νυμφασίας. Σ' αυτό το συμβόλαιο, εκτός των άλλων, γίνεται αναφορά και σε ιδιόκτητη έκτασή του στην περιοχή «Χάνι του Δάρα». Συγκεκριμένα: **«Οι Δημήτριος, Πάνος και Νικόλαος Κ. Λαμπρινόπουλοι, πωλούσι και μεταβιβάζουσι εις την πλήρη κατοχή και κυριότητα των Ιωάννου, Γεωργίου και Πέτρου Κ. Λαμπρινόπουλων τα μεριδιά των εκ του πατρικού των κτήματος καλουμένου "Χάνι Δάρα" του δήμου Νάσσων, συνισταμένου εξ οικιών, περιβολίων αγρών, δένδρων οπωροφόρων και μη, και των ευρισκομένων εν ταις οικίαις πραγμάτων, όσης εκτάσεως και αν είναι, κατά τα εγνωσμένα όριά των, περιτοιχισμένου, αντί τιμήματος δραχμών δεκαπέντε χιλιάδων, τας οποίας οι αγορασταί υπόσχονται να πληρώσωσιν εις τους μέχρι σήμερον δανειστάς του αποβιώσαντος πατρός των και των ιδίων αυτών, όντων εις τα χρεωστικά έγγραφα, άτινα έχουν συνυπογράψει[...]».**

Με απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας, λοιπόν, συγκροτήθηκε, κατά τη διαδικασία που προέβλεπε ο νόμος ΔΝΖ΄, επιτροπή καθορισμού ορίων για να διαχωρίσει τα όρια του υποτιθέμενου αυτού θύλακα με τη γειτνιάζουσα περιφέρεια της κοινότητας Δάρα. Πρόεδρος ο Ειρηνοδικών Γραμματέας Ορχομενού Ιωάννης Ζωγράφος, μέλη οι πρόεδρος και διδάσκαλος Δάρα Βασίλειος

Παπαντωνίου και Κωνστ. Σιαμαντούρας και οι αντιπρόεδρος και διδάσκαλος Βυτίνας Τρύφωνας Κατσίνης και Νικόλαος Θαλασσινός. Η επιτροπή συνεδρίασε στη θέση «Χάνι Δεσπότη» στις 4 Σεπτεμβρίου 1914, όμως, **«απέσχε του καθορισμού τούτου έχουσα την γνώμην κατά πλειοψηφίαν ότι η Κοινότης Βυτίνης δεν συνορεύει μετά την της του Δάρα, ότι παρεμπιπτουσών των Κοινοτήτων Γρανίτσης, Καμενίτσης, και Μπεζενίκου, της Κοινότητος Βυτίνης ευρισκομένης εκείθεν των τριών τούτων Κοινοτήτων. Καθ' α η επιτροπή αύτη αντιλαμβάνεται εκ της επιτοπίου εξετάσεώς της, αν δε τυχόν ευρίσκονται εν ταις περιφερείαις των ειρημένων Κοινοτήτων μεμονωμένα κτήματα των κατοίκων της κοινότητος, εκ τούτων δεν δύνανται να κανωνισθώσι και να παραδεχθή η επιτροπή ότι τα όρια της Κοινότητος Βυτίνης διασχίζοντα τας περιφερείας των ειρημένων Κοινοτήτων ή υπερπηδώντα ταύτας προσεγγίζουσι τα όρια της Κοινότητος Δάρα».**

Να σημειώσουμε, πάντως, ότι παράδειγμα κοινότητας που διαθέτει και άλλη περιφέρεια έξω από τα κυρίως όριά της, θύλακα δηλαδή σε άλλη περιοχή, υπάρχει. Είναι το παράδειγμα της κοινότητας Στεμνίτσας. Σε απάντησή του (αριθ. πρωτ. 208 της 22ας Μαΐου 1959) σε σχετικό έγγραφο της Νομαρχίας Αρκαδίας, ο πρόεδρος της κοινότητας Δ. Φρέντζος αναφέρει: **«Εις εκτέλεσιν της υπ' αριθ. 17588/25-4-1959, υμετέρας διαταγής, λαμβάνομεν την τιμήν να αναφέρωμεν υμίν, ότι η κοινότης ημών έχει δύο περιφερείας κεχωρισμένας αλλήλων.**

1. Περιφέρεια Υψούντος, συνορεύει με τας Κοινότητας Ζυγοβιστίου, Ράδου, Διρρέματος (Ελάτης), Πιάνης, Χρυσοβιτσίου, Σύρνης, Ελληνικού.

2. Αγροτική περιφέρεια "Βιδόνι", συνορεύει με τας Κοινότητας Σύρνας, Παλαμαρίου, Κατσίμπαλι, και Καρυταίνης [...]».

Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Βυτίνας διαφώνησαν με την απόφαση της πλειοψηφίας της επιτροπής, αντιτείνοντας τούς εξής ισχυρισμούς: **«Υπό των διαφωνούντων Προέδρου και Διδασκάλου της Κοινότητος Βυτίνης διετυπώθη η γνώμη ότι ήδη να καθωρισθώσι τα όρια των Κοινοτήτων τούτων Βυτίνης - Δάρα, καθόσον συνορεύουσιν αύται με τα πέριξ κτήματα, καθόσον άλλωστε ο συνοικισμός Γκιούσι είναι όριον Βυτίνης, συμπεριλαμβανόμενος εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Βυτίνης και συνορεύει αμέσως με την Κοινότητα Δάρα. Εντεύθεν ο Πρόεδρος της Κοινότητας Δάρα διαφωνών προς τους της Κοινότητος Βυτίνης εν σχέσει με τον συνοικισμόν Γκιούσι διετύπωσε την γνώμην ότι ο συνοικισμός ούτος υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Δάρα ως εμφαίνεται εκ των Βασιλ. Διαταγμάτων της 11ης Ιουλίου και 5ης Νοεμβρίου 1834. Άλλωστε δε και φυσικώς υπάγεται εις την Κοινότητα ταύτην διότι εξ αυτής απέχει περί την ημίσειαν ώραν ενώ εκ Βυτίνης απέχει πλέον των τριών ωρών».**

Μετά τη μη αποδοχή των απόψεών της και την αρνητική γι' αυτήν απόφαση, η κοινότητα Βυτίνας, με απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου, αριθ. 14 της 4ης Σεπτεμβρίου 1914, προσέφυγε στο διοικητικό δικαστήριο κατά της έκθεσης. Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε στις 9 Δεκεμβρίου 1914, αριθ. απόφασης 28, και κατά τη συνεδρίαση, **«[...] ο Πρόεδρος της Κοινότητος Βυτίνης ητήσατο δυνάμει της υπ' αριθ. 14 πράξεως του υπ' αυτόν Κοινοτικού Συμβουλίου να καθορισθώσι τα όρια μεταξύ των άνω Κοινοτήτων, ο δε Πρόεδρος της**

Κοινότητος Δάρα αναφερόμενος εις την έκθεσιν της Επιτροπής την συνταχθείσαν επιτοπίως, υποστηρίζει ότι αι ούτω Κοινότητες δεν γειτνιάζουσι, επομένως δε δύναται να γίνη καθορισμός ορίων[...]». Το δικαστήριο απέρριψε την προσφυγή ως αβάσιμη.

Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Βυτίνας στήριξαν την επιχειρηματολογία τους σε μια απόφαση του υπουργού των Εσωτερικών, αριθ. 40.266 της 19-7-1899, η οποία αναιρούσε, κατόπιν επιτόπιας αυτοψίας και έκθεσης του τότε Νομάρχη Αρκαδίας, τα Βασιλικά Διατάγματα της 11ης Ιουλίου και 5ης Νοεμβρίου 1834, αδημοσίευτα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, που όριζαν ότι η περιοχή του Γκιούσι ανήκε στον δήμο Νάσσων. Συγκεκριμένα, η απόφαση αυτή αναφέρει:

Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας

Μετά την υπ' αριθ. 5216, 5 Ιουλίου 1899, έκθεσιν υμών, εν η κατόπιν επιτοπίου ερεύνης και εξετάσεως διαφόρων επισήμων πράξεων αδιστάκτως αποφαίνεσθε ότι η θέσις Γκιούσι ανήκει διοικητικώς εις τον δήμον Νυμφασίας, εξαιρέσει μικρού τμήματος υπό το όνομα "Αραδαριά" και "Παλαιόχωρα", ο ανήκει εις τον δήμον Νάσσων, φρονούμεν ότι ουδείς υφίσταται περαιτέρω λόγος να κριθή άλλως η μεταξύ των δύο ειρημένων δήμων έρις και επομένως ανακλητέα τυγχάνει η υπ' αριθ. 23.695 της 10 Μαΐου 1899 αποφάσεως ημών, ήτις ... άλλως το ζήτημα επί τη βάσει του Βασιλ. Διατάγματος της 11 Ιουλίου και 5 Νοεμβρίου 1834. Συνεπώς θέλετε εφεξής θεωρεί την θέσιν Γκιούσι ως αποτελούσαν μέρος του δήμου Νημφασίας, εξαιρέσει των θέσεων "Αραδαριά" και "Παλαιοχώρα" ως ανηκουσών εις τον δήμον Νάσσων.

Εν Αθήναις 19 Ιουλίου 1899

ο Υπουργός

Γ. Θεοτόκης

Η απόφαση του υπουργείου ήλθε να επιλύσει διαφορές μεταξύ των κατοίκων των δύο δήμων, όπως μας πληροφορεί, μάλιστα, η απόφαση για προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνας, **«[...] επέδραμον οι κάτοικοι του δήμου Νάσσων ίνα καταλάβωσιν ενόπλως γαίας της περιφερείας Γκιουσίου του δήμου Νυμφασίας».** Για το ίδιο θέμα αλλά και την περιγραφή, γενικότερα, του ιδιοκτησιακού καθεστώτος στην περιοχή, μαθαίνουμε κι από ένα σχετικό δημοσίευμα της αθηναϊκής εφημερίδας «Πρωία», της 24ης Ιουνίου 1899, με τίτλο **«περί της θέσεως Γκιούσι και της επιδρομής δημοτών Νάσσων»**, το οποίο παραθέτει, όπως φαίνεται, την εκδοχή των γεγονότων όπως την παρουσίαζε η πλευρά της Βυτίνας. Και αναφέρει: **«Από αμνημονεύτων χρόνων και επί Τουρκοκρατίας εισέτι, η θέσις Γκιούσι, εκτάσεως 25-30 χιλιάδων στρεμμάτων, ετύγχανεν ιδιοκτησία των κατοίκων Βυτίνης και της κατά τον Δήμον Νυμφασίας Μονής Κερνίτζης, και τότε δε και μετά την αποκατάστασιν του έθνους εδιοικείτο η κτηματική αύτη περιφέρεια από τον Δήμον Νυμφασίας, εις την περιφέρειαν του οποίου υπήγετο διοικητικώς και δικαστικώς. Εις τον δήμον Νυμφασίας ετελούντο οι φόροι, οι τε δημοτικοί και δημόσιοι, και τελούνται μέχρι του νυν. Κατά τους χρόνους της διαθέσεως των φόρων επί των δημητριακών καρπών, η**

ενοικίασις αυτών διετίθετο εκ μέρους της επαρχίας Γορτυνίας, ως υπαγομένης της κτηματικής ταύτης περιφερείας εις τον δήμον Νυμφασίας, μηδέποτε και παρ' ουδενός εγερθείσης αμφισβητήσεως περί των ορίων της κτηματικής ταύτης περιφερείας ως υπαγομένης εις τον δήμον Νυμφασίας, ούτε και εκ μέρους του δήμου Νάσσων, ούτε και παρά τινός των κατοίκων αυτού, οι οποίοι και δικαζόμενοι δια παραβάσεις εις το Πταισματοδικείον Νυμφασίας διαπραχθείσας εν τη κτηματική ταύτη περιφερεία, δεν αμφισβήτησαν την δικαιοδοσίαν του Πταισματοδικείου τούτου, είτε και ως πολιτκού δικαστηρίου.

Η κτηματική αύτη περιφέρεια κατοικείται υπό εβδομήκοντα περίπου οικογενειών των κατοίκων Γρανίτζης του Δήμου μας, προς ους μετεβιβάσθη ως επί το πολύ παρά των κατοίκων Βυτίνης η κυριότης της κτηματικής ταύτης περιφερείας. Κατά τον Φεβρουάριον όμως τρέχοντος έτους τινές των κατοίκων Δάρα συσπειρωθέντες εκ συστάσεως συνομολογήσαντες δε προς αλλήλους αμοιβαίαν συνδρομήν και δράξαντες τα όπλα εισήλασαν ως άλλοι στασιασταί, όχι αμφισβητούντες τα όρια της κτηματικής ταύτης περιφερείας, ως ανήκοντα εις τον δήμον Νυμφασίας, αλλά με την πρόθεσιν να καταλάβωσι ξένας γαίας ανηκούσας εις την Μονήν Κερνίτζης, εις τους κατοίκους Γρανίτζης και Βυτίνης, και επεχείρησαν την καλλιέργειαν αυτών, αντιτάξαντες κατά των ιδιοκτητών ένοπλον βίαν.

Ούτως έχει η υπόθεσις αύτη, περί ης επηρώτησε τον επί των Εσωτερικών υπουργόν ο Ηγέτης του ημετέρου πολιτικού κόμματος. Ηναγκάσθη δε να απευθύνη την επερώτησιν, διότι την υπόθεσιν διέστρεψε διαταγή του επί των Εσωτερικών υπουργείου προς τον νομάρχην Αρκαδίας ακατανοήτως».

Όλα τα σχετικά έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Βυτίνας και στο Παράρτημα 1 παρατίθενται τα εξής:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής ορίων της 4-9-1914.
2. Η απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου της 9-12-1914.
3. Η απόφαση, πράξη αριθ. 14 της 4ης Σεπτεμβρίου 1914 του κοινοτικού συμβουλίου Βυτίνας.
4. Η πρώτη απόφαση, αριθ. 23.695 της 10-5-1899, του υπουργού των Εσωτερικών.
5. Η τελική απόφαση, αριθ. 40.266, του υπουργού των Εσωτερικών της 19-7-1899.

5. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ

Τα όρια των περιφερειών των κοινοτήτων Βλαχέρνας (παλαιότερα Μπεζενίκος) και Βυτίνας καθορίστηκαν με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής καθορισμού ορίων, που συνεδρίασε στις 23 Οκτωβρίου 1914 στην τοποθεσία «Αρπακωτή», γεωργική έκταση με καλλιεργούμενους αγρούς τότε, ορεινό λιβάδι σήμερα, στο δάσος του Ανατολικού Μαινάλου, σε υψόμετρο 1.300 μ. περίπου. Η απόφαση δεν ήταν ομόφωνη και οι δύο κοινότητες διεκδικούσαν την περιοχή της Αρπακωτής και μαζί μ' αυτήν και τον περιβάλλοντα δασικό χώρο, όπως τον καθορίζουν οι ορεινοί όγκοι και οι φυσικοί υδροκρίτες της περιοχής. Ακολούθησε μετά από απόφαση (πράξη αριθ. 16 της 28ης Οκτωβρίου 1914) του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνας προσφυγή της κοινότητας Βυτίνας κατά της έκθεσης στο Δευτεροβάθμιο Διοικητικό Δικαστήριο Αρκαδίας. Η προσφυγή εκδικάστηκε, κατ' αρχήν, στις 2 Ιουλίου 1915 και το δικαστήριο αποφάσισε, με την απόφασή του αριθ. 82, να μεταβεί μέλος του στην περιοχή της Αρπακωτής για να εκτιμήσει επιτόπου και εν συνεχεία το δικαστήριο να συνεδριάσει εκ νέου για την τελική του απόφαση. Για αυτοψία μετέβη το μέλος του διοικητικού δικαστηρίου, μηχανικός Χρ. Παπαβασιλείου, και το δικαστήριο συνεδρίασε πάλι στις 25 Οκτωβρίου 1917 εκδίδοντας την απόφασή του αριθ. 249, με την οποία απέρριψε την προσφυγή της κοινότητας Βυτίνας. Τα έγγραφα καθορισμού της οροθετικής γραμμής Βυτίνας - Βλαχέρνας που παρατίθενται στο Παράρτημα 1 είναι:

1) Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 23ης Οκτωβρίου 1914.
2) Η απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνας, αριθ. 16 της 28ης Οκτωβρίου 1914.
3) Η απόφαση αριθ. 82 του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου της 2ας Ιουλίου 1915.
4) Η απόφαση αριθ. 249 του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου της 25ης Οκτωβρίου 1917.

Τα έγγραφα αυτά περιέχονται στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Βλαχέρνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΜΠΕΖΕΝΙΚΟΥ ΚΑΙ Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Όπως είπαμε, η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής πάρθηκε κατά πλειοψηφία, ο πρόεδρος της επιτροπής τάχθηκε με την άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Μπεζενίκου. Σύμφωνα, λοιπόν, με την άποψη και απόφαση αυτή, τα όρια τίθενται ως εξής: **«Ως αφετηρία λαμβάνεται η θέσις της κορυφογραμμής "Μεσοβούνι", ένθα καταλήγουσι τα όρια Βυτίνης - Λεβιδίου, ύπερθεν τουτέστιν του "Αλωνίου Τζώλα" και της θέσεως "Πηδήματα", ακολουθεί την κορυφογραμμήν ταύτην, και κατερχομένων συναντά τας υπωρείας του βουνού "Καναβόλακκα" ή "Παγάνα", ανέρχεται εις την κορυφήν αυτού κατά την φυσικήν ροή των υδάτων και φθάνει ράχη - ράχη εις την θέσιν "Διάσελο της Αρπακωτής" με "Παλιοκάμινα", ένθα και καταλήγουσι τα όρια των Κοινοτήτων τούτων».**

Κατά την περιγραφή, τα όρια ξεκινούν από την κορυφή του βουνού «Μεσοβούνι», υψόμετρο 1.717 μ., όπου καταλήγουν και τα όρια, τα καθορισθέντα

από την αντίστοιχη τότε επιτροπή, Βυτίνας - Λεβιδίου. Οι τοποθεσίες «Αλώνι Τζιώλα» και «Πηδήματα» ή «Κόλια Πηδήματα» βρίσκονται στους ανατολικούς πρόποδες του Μεσοβουνίου, στη ράχη που χωρίζει τα δύο λιβάδια, της Κάπελης βόρεια και της Αρπακωτής νότια, σε υψόμετρο 1.360 μ. περίπου. Εκεί, σύμφωνα με την παράδοση κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας, ο Κόλιας Βυτινιώτης προκάλεσε και ξεπέρασε στο άλμα τους διώκτες του. Από την κορυφή «Μεσοβούνι» τα όρια κατηφορίζουν προς τα δυτικά - βορειοδυτικά ως ένα μικρό διάσελο, υψόμ. 1.492 μ., που χωρίζει τη λάκκα με την ονομασία «Μνήματα» στα δυτικά, από την περιοχή της Αρπακωτής στα ανατολικά. Ανατολικά, από κάτω από το διάσελο, βρίσκεται η τοποθεσία «Καναβόλακκα», παλιά χωράφια, κλεισμένα εντελώς σήμερα από το ελατόδασος. Από το διάσελο η οριογραμμή ανεβαίνει βορειοδυτικά στην περιοχή - κορυφή «Παγάνα», υψόμ. 1.584 μ., μια κορυφή του συγκροτήματος των «Αγιολιάδων», οι οποίοι είναι ένας ορεινός όγκος με αρκετές - σαν λόφους- δασωμένες κορυφές με υψόμετρο γύρω στα 1.600 μ., που περικλείουν μια επίπεδη έκταση εκατό περίπου στρεμμάτων, σε υψόμετρο 1.530 περίπου μέτρα, τις «Λάκκες των Αγιολιάδων», καλλιεργούμενη τα χρόνια εκείνα του καθορισμού των ορίων. Το όριο συνεχίζει προς τα βόρεια, **«ράχη - ράχη»,** επάνω στις ανατολικές κορυφές των Αγιολιάδων, κορυφή υψόμ. 1.562 μ. και κορυφή υψόμ. 1.613 μ., αφήνοντας την προαναφερθείσα επίπεδη έκταση (τις λάκκες) στην περιφέρεια της κοινότητας Βυτίνας (χωρίς να γίνεται, όμως, ειδική αναφορά σε ποιας κοινότητας την περιφέρεια περιέρχονται οι λάκκες). Από την τελευταία κορυφή κατηφορίζει προς τα βορειοδυτικά **«εις την θέσιν "Διάσελο της Αρπακωτής" με "Παλιοκάμινα"».** Αυτές οι τοποθεσίες βρίσκονται χαμηλότερα, σε υψόμετρο 1.340 μ. και 1.250 μ. αντίστοιχα. Με αυτήν την έκφραση, φαίνεται να εννοείται ότι το όριο καταλήγει ανάμεσα στις δύο τοποθεσίες, όπου και μια μικρή ρεματιά με την ονομασία «Μέλεγρος». Δεν είναι εύκολο, όμως, να καταλάβουμε το ακριβές σημείο, γιατί στην κατάληξη των ορίων Βυτίνας - Μπεζενίκου συναντιούνται τα όρια των τριών κοινοτήτων Βυτίνας, Γρανίτσας και Μπεζενίκου, και στις αντίστοιχες αποφάσεις καθορισμού ορίων μεταξύ των εμπλεκόμενων κοινοτήτων δεν περιγράφεται η ίδια τοποθεσία συνάντησής τους. Το θέμα αυτό μάς απασχόλησε και κατά την αποτύπωση των ορίων των κοινοτήτων Βλαχέρνας και Νυμφασίας, όπου ανατρέχοντας στον μεταξύ τους καθορισμό ορίων το 1914 βλέπουμε ότι ως αφετηρία αναφέρεται η θέση «Παλιοκάμινο», ενώ στην απόφαση του διακανονισμού των ορίων των κοινοτήτων Βυτίνας - Γρανίτσας το όριο καταλήγει στη θέση «Κορκοντήλη», μια τοποθεσία που βρίσκεται σις δυτικές κορυφές των Αγιολιάδων, κοντά στην κορυφή «Αγιολιάς», υψόμ. 1.633 μ., ενάμισι χιλιόμετρο νοτιότερα από το «Παλιοκάμινο». Υπάρχει κατά συνέπεια μια ασάφεια για το σημείο όπου συναντιούνται τα όρια των τριών κοινοτήτων. Και, ασφαλώς, πάντα υπάρχει και το ενδεχόμενο λάθους εκ μέρους μου στην κατανόηση και αποτύπωση με ακρίβεια των περιγραφομένων τοποθεσιών στις σχετικές αποφάσεις. Για παράδειγμα, δεν βρήκα κάποιον από τα γύρω χωριά που να γνωρίζει τη θέση του τοπωνυμίου «Παγάνα», από την περιγραφή, όμως, στην έκθεση προκύπτει ότι κατά πάσα πιθανότητα είναι η κορυφή 1.584 μ. ή

ενδεχομένως και μια πιο ευρεία περιοχή στο βουνό που περιλαμβάνει και γειτονικές κορυφές.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ: Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Βυτίνας εξέφρασαν μια τελείως διαφορετική άποψη τοποθετώντας την οριογραμμή πολύ ανατολικότερα (πάνω από ένα χιλιόμετρο απόσταση), στις απέναντι κορυφογραμμές, συμπεριλαμβάνοντας την περιοχή της Αρπακωτής αλλά και τη συνεχόμενη προς τα νότια της Κάπελης, που ανήκει στην κοινότητα Λέβιδίου, στην περιφέρεια της Βυτίνας.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τον ισχυρισμό τους, τα όρια με τον Μπεζενίκο πρέπει να συνεχίσουν από την τοποθεσία όπου πρέπει, κατά την άποψή της, να σταματούν τα όριά της με το Λεβίδι και, συγκεκριμένα, **«από της θέσεως "Μισονέρι" ή "Καλογερόβρυση" προς το "Τσαφόλη ρεύμα", εκείθεν εις την κορυφήν του Νεραιδοβουνίου και τας κορυφογραμμάς τας κειμένας προς βορράν του όρους "Νεραιδοβουνίου" και φθάνει εις την οδόν Βυτίνης - Μπεζενίκου, και εκείθεν ακολουθεί την οδόν ταύτην και φθάνει εις την οδόν Λεβιδίου - Δάρα, ένθα και καταλήγουσιν».**

Η οριογραμμή πρέπει να ξεκινά από την πηγή «Μισονέρι ή «Καλογερόβρυση», ψηλά στο βόρειο μέρος μια επίπεδης, γεωργικής τότε, έκτασης (υψόμ. 1.280 μ.), ιδιοκτησίας της Ιεράς Μονής Κερνίτσας. Εν συνεχεία, με κατεύθυνση προς τα βορειοδυτικά να φτάσει στο διάσελο (υψόμ. 1.320μ.) που χωρίζει το λιβάδι της Αρπακωτής με τη ρεματιά «Τσάφολη ρέμα» που κατεβαίνει βόρεια προς τον Μπεζενίκο. Από κει, με την ίδια βορειοδυτική κατεύθυνση, να ανέβει την κορυφογραμμή του βραχώδους και δασωμένου βουνού «Νεραϊδοβούνι», υψόμ. 1.450 μ., και μετά να κατέλθει έως χαμηλά στον παλιό βατό δρόμο Βυτίνας - Μπεζενίκου, κοντά πιθανόν στην τοποθεσία «Κακονικόλας» και τη σημερινή οδό Τριπόλεως - Πύργου. Από κει, να ακολουθήσει προς τα ανατολικά το μονοπάτι έως τη συνάντησή του με το άλλο κεντρικό μονοπάτι που οδηγούσε από το Λεβίδι στο χωριό Δάρα. Η χάραξη αυτή, κατά την άποψή τους, δικαιολογείται, **«καθόσον ταύτα εισίν και ήσαν ανέκαθεν τα ανεγνωρισμένα όρια αυτών».**

Επί της ουσίας, η διεκδικούμενη περιοχή ήταν η καλλιεργούμενη τότε, το 1914, περιοχή της Αρπακωτής, μια εκτεταμένη δολίνη (γούπατο) με βάση στα 1.285 μέτρα και εξόδους στα 1.310, τα 1.340 και τα 1.360 μέτρα υψόμετρο. Έχει δε έκταση, όπως ορθά αναφέρεται και στην απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνας, περίπου χίλια στρέμματα. Είναι αποδεδειγμένο, κυρίως από πωλητήρια συμβόλαια, ότι κατά τον 19ο αιώνα η περιοχή ήταν γεωργικές ιδιοκτησίες των κατοίκων κατά βάση της Βυτίνας. Μάλιστα, η Ελληνική Σχολή Βυτίνας κατείχε το 1830 αγρούς εκεί. Όμως, κατά το δεύτερο μισό του 19ου αιώνα, ίσως και νωρίτερα, οι κάτοικοι της Βυτίνας χάνουν σταδιακά το ενδιαφέρον τους, λόγω μετανάστευσης ή και απόστασης της περιοχής από τη Βυτίνα, και αρκετοί αγροί, κι όχι **«τρεις - τέσσερις κάτοικοι Μπεζενίκου»**, όπως ισχυρίζονται οι εκπρόσωποι της κοινότητας Βυτίνας, πωλούνται σε κατοίκους της Βλαχέρνας, που ήταν και σε πολύ πιο κοντική απόσταση από ότι η Βυτίνα. Δηλαδή, ο Μπεζενίκος απέχει από την «Αρπακωτή» κάπου τρία χιλιόμετρα ή περίπου μια ώρα, ενώ η Βυτίνα κάπου επτά

με οκτώ χιλιόμετρα ή περίπου δύο ώρες. Πρέπει να πούμε πάντως ότι, αν και όντως είχαν γίνει πωλήσεις αγρών στην «Αρπακωτή» σε κατοίκους της Βλαχέρνας, δεν είμαστε σε θέση να σχηματίσουμε ακριβή εικόνα για την κατάσταση στην περιοχή την εποχή του καθορισμού των ορίων, για το ποσοστό δηλαδή που ανήκε στους κατοίκους κάθε κοινότητας.

Η απόφαση της επιτροπής υιοθέτησε την άποψη της κοινότητας Μπεζενίκου, όπως είπαμε, με το σκεπτικό ότι, **«δια τον κανονισμόν των ορίων τούτων ελήφθη υπ' όψει της πλειονοψηφίας η πλειονότης των κτημάτων ιδοκτησιών των κατοίκων της Κοινότητος Μπεζενίκου κειμένων εν τη θέσει "Αρπακωτή" και αρχομένην από του "Αλωνίου Τζώλα" και επιπλέον η φυσικότης των ορίων τούτων σταθερών και αμεταβλήτων και η φυσική ροή των υδάτων, άτινα κατερχόμενα εκ των κορυφών τούτων κατευθύνονται εις Μπεζενίκον».**

Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΥΤΙΝΑΣ: Η κοινότητα Βυτίνας κατόπιν απόφασης του κοινοτικού συμβουλίου της προσέφυγε στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο, προβάλλοντας τα εξής επιχειρήματα:

1. Τα όρια που προτείνει ήταν τα ανέκαθεν όρια όπως είναι καθορισμένα **«από της συστάσεως του Ελληνικού Βασιλείου και πολύ περισσότερον από την φύσιν»**. Τον ίδιο ισχυρισμό, επίσης, επικαλείται και στον καθορισμό των ορίων της με τις γειτονικές της κοινότητες Λεβιδίου και Αλωνίσταινας, με τις οποίες είχε διαφορές για τη θέση των ορίων τους. Για να τεκμηριώσει τον ισχυρισμό αυτό ο πρόεδρος της κοινότητας Γ. Παπαγεωργόπουλος, με επιστολή του στις 25 Ιουνίου 1916 προς τον υπάλληλο του Υπουργείου των Εσωτερικών Ιω. Ζορμπόπουλο, πρόσωπο γνωστό του όπως φαίνεται, ζητά τις αποφάσεις (τα πρωτόκολλα) των επιτροπών που καθόρισαν, κάπου 70 χρόνια νωρίτερα, τα όρια των δήμων του Ελληνικού Βασιλείου, καθώς τα όρια Βυτίνας και Μπεζενίκου αποτελούσαν πρωτύτερα τμήμα των συνόρων μεταξύ των δήμων Νυμφασίας και Ορχομενού. Η απάντηση, όμως, που λαμβάνει στις 28-7-1916, είναι αποθαρρυντική: «Μετά λύπης μου σας πληροφορώ». του γράφει ο Ι. Ζορμπόπουλος, **«ότι δεν υπήρχον δυστυχώς εν τω Αρχείω του Υπουργείου αι περί του καθορισμού των ορίων των δήμων του Κράτους αποφάσεις. Πολλάκις πολλοί εζήτησαν τοιαύτας διαφόρων νομών αλλά δεν ανευρέθησαν»** και τον παραπέμπει στις υπηρεσίες του Υπουργείου Οικονομικών γιατί εκεί πιθανόν **«υπάρχουσι τα συνταχθέντα πρώτα πρωτόκολλα των αρμοδίων επιτροπών [...]»**. Θα ήταν σημαντικό να ανευρεθούν κάποια στιγμή, αν σώζονται βέβαια, οι αποφάσεις αυτές των πρώτων επιτροπών που καθόρισαν τα όρια των δήμων του Ελληνικού κράτους και να τις συγκρίνουμε με τις μεταγενέστερες για τα κοινοτικά όρια στην περιοχή του Μαινάλου. Το περιεχόμενο της επιστολής του Ι. Ζορμπόπουλου στο σύνολό του το είδαμε παραπάνω, στο κεφάλαιο το σχετικό με την περίοδο από την ίδρυση του Ελληνικού κράτους έως το 1912.

2. Ελάχιστοι αγροί στην Αρπακωτή ανήκουν σε κατοίκους του Μπεζενίκου. Όπως λέει η απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνας, **«διότι 3-4 κάτοικοι Μπεζενίκου ηγόρασαν ολίγους αγρούς από κατοίκους Βυτίνης, ενόμισαν ότι ηγόρασαν και τα όρια του πρώην Δήμου Νυμφασίας και ήδη Κοινότητος**

Βυτίνης». Αποδεικνύεται δε ότι η περιοχή της Αρπακωτής ανήκει στην κοινότητα Βυτίνας από το γεγονός πως όσες δικαιοπραξίες έχουν γίνει σχετικές με την εν λόγω περιοχή μεταγράφηκαν στα βιβλία του Υποθηκοφυλακείου Νυμφασίας στη Βυτίνα. **«Θέλομεν αποδείξει δια επισήμων πράξεων μεταγεγραμμένων επισήμως εις τα βιβλία των μεταγραφών του Δήμου Νυμφασίας, ας αποδείξωσι και οι κάτοικοι Μπεζενίκου μίαν καν πράξιν επίσημον από τα βιβλία Ορχομενού»,** λέει χαρακτηριστικά.

Επιπλέον, η απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου επικαλείται και ότι κατά την άποψή τους οι κάτοικοι του Μπεζενίκου θα καταστρέψουν και το δημόσιο δάσος που θα περιέλθει στην περιφέρεια της κοινότητάς τους, όπως κάνουν και μέχρι τώρα. Επίσης εκτιμούν ότι η απόφαση της επιτροπής καθορισμού των ορίων συντάχθηκε πριν από τη συνεδρίασή της στο γραφείο του προέδρου της, του Γραμματέα του Ειρηνοδικείου Ορχομενού Ι. Ζωγράφου.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ: Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε, κατ' αρχήν, στις 2 Ιουλίου 1915, επιφυλάχτηκε, όμως, και αποφάσισε ότι, **«επειδή η διαφορά στρέφεται περί μεγάλην έκτασιν και η επί τούτου απόφασις μεγάλη θα έχη επίδρασιν επί των συμφερόντων των αναφερομένων Κοινοτήτων, και επειδή εκ της συζητήσεως δεν ηδυνήθη να σχηματίση πεποίθησιν περί της προκριτέας οροθετικής γραμμής, θεωρεί απαραίτητον την επι τόπου μετάβασιν ενός των μελών του, ώστε δια της ερεύνης να επιτευχθή κατά το εφικτόν ο δικαιότερος καθορισμός».** Το μέλος του που επιλέγεται είναι ο Νομομηχανικός Αρκαδίας Δ. Μπάτσας, **«όστις εν καιρώ εκθέση εις το Δικαστήριον το αποτέλεσμα των ερευνών του»**. Την επιτόπιο αυτοψία στην περιοχή της Αρπακωτής έκανε τελικά ο μηχανικός Χρ. Παπαβασιλείου, αναπληρωτής του νομομηχανικού, και το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε εκ νέου για να αποφασίσει οριστικά στις 25 Οκτωβρίου 1917. Με την τελεσίδικη απόφασή του απέρριψε την προσφυγή της κοινότητας Βυτίνας, πιο συγκεκριμένα, **«το Δικαστήριον επείσθη ότι καλώς διεχωρίσθησαν υπό της επιτροπής τα όρια των Κοινοτήτων Βυτίνης - Μπεζενίκου του Νομού Αρκαδίας»** και **«[...] απορρίπτει την προσφυγήν του Κοιν. Συμβουλίου της Κοινότητος Βυτίνης ως αβάσιμον και επικυροί ως έχει την έκθεσιν της επιτροπής περί διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης - Μπεζενίκου».**

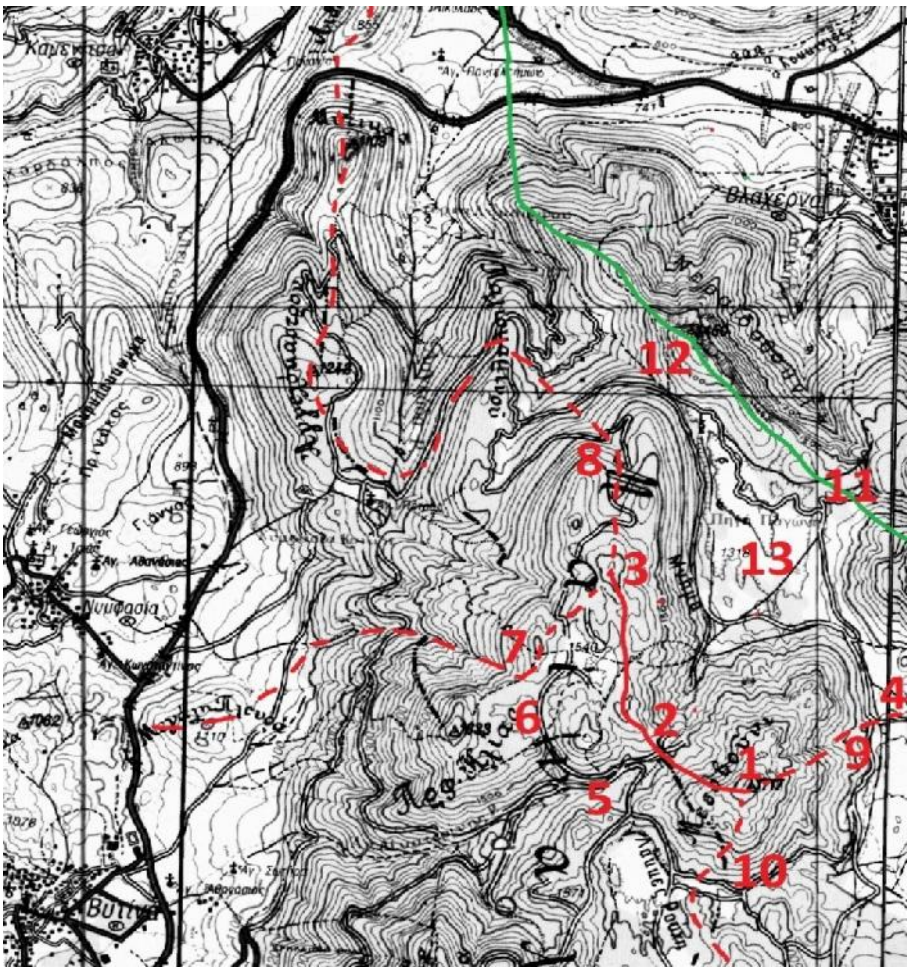

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Βλαχέρνας

Με την κόκκινη γραμμή τα όρια Βυτίνας - Βλαχέρνας. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα γειτονικά όρια κοινοτήτων. Με την πράσινη γραμμή τα προτεινόμενα από την κοινότητα Βυτίνας όρια Βυτίνας - Βλαχέρνας. Η αφετηρία τους, θέση «Μισονέρι», είναι λιγο ανατολικότερα, έξω από τον χάρτη (βλ. χάρτη με τα όρια Βλαχέρνας - Λεβιδίου).

1. Κορυφή Μεσοβούνι υψόμ. 1.717 μ. Αφετηρία οριογραμμής. Συντεταγμένες, 344510-4171410
2. Περιοχή Παγάνα ή Καναβόλακκα, 343660-4172000
3. Κορυφή υψόμ. 1.613 στους Αγιολιάδες. Πιθανό σημείο κατάληξης της οριογραμμής, 343570-4173050
4. Κόλια Πήδημα ή Πηδήματα και Αλώνι Τζιόλα, 345430-4171860
5. Τοποθεσία «Μνήματα», 343650-4171490
6. Λάκκες Αγιολιάδων, 343300-4172400
7. Όρια Βυτίνας - Νυμφασίας
8. Όρια Βλαχέρνας - Νυμφασίας
9. Όρια Βλαχέρνας - Λεβιδίου
10. Όρια Βυτίνας - Λεβιδίου
11. Διάσελο, αρχή Τσάφολη ρέμα, 345270-4173500
12. Κορυφή Νεραϊδοβούνι, 344090-4174760
13. Λιβάδι Αρπακωτής, 344390-4173570

6. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΛΕΒΙΔΙΟΥ

Τα όρια των περιφερειών των κοινοτήτων Βυτίνας και Λεβιδίου καθορίστηκαν με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής που συνεδρίασε στις 23 Οκτωβρίου 1914 στη θέση «Αρπακωτή», την ίδια μέρα και στην ίδια θέση όπου συνεδρίασε και η αντίστοιχη επιτροπή διακανονισμού των ορίων Βυτίνας - Βλαχέρνας. Είχε συνέλθει και την προηγούμενη ημέρα, στις 22 δηλαδή Οκτωβρίου, αλλά επειδή δεν παρέστησαν ο πρόεδρος και ο δάσκαλος Βυτίνας η συνεδρίαση αναβλήθηκε. Η απόφαση πάρθηκε κατά πλειοψηφία, ο πρόεδρος της επιτροπής συνετάχθη με την άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Λεβιδίου. Κατά της απόφασης της επιτροπής προσέφυγε η κοινότητα Βυτίνας στις 22 Οκτωβρίου 1914. Το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε κατ' αρχήν στις 2 Ιουλίου 1915 και με την πράξη αριθ. 83 αποφάνθηκε ότι λόγω μη παρουσίας στη συνεδρίαση του προέδρου της κοινότητας Λεβιδίου δεν ήταν νόμιμη η συγκρότηση του δικαστηρίου. Συνεδρίασε εκ νέου στις 26 Μαΐου 1916 και με την πράξη του αριθ. 119, επιφυλασσόμενο να αποφασίσει, έστειλε ένα μέλος της να ερευνήσει επιτοπίως λεπτομερέστερα την υπόθεση. Τέλος, συνεδρίασε πάλι στις 21 Αυγούστου 1916 και με την οριστική του απόφαση αριθ. 131 απέρριψε την προσφυγή της κοινότητας Βυτίνας.

Στον φάκελο των ορίων υπάρχει και αντίγραφο της έκθεσης επικυρωμένο από τον πρόεδρο της κοινότητας Βυτίνας στις 8 Ιουνίου 1956, προφανώς είχε ζητηθεί από τη Νομαρχία Αρκαδίας στο πλαίσιο της εφαρμογής των διατάξεων του Νομοθ. Διατάγματος 2888 του 1954.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 23-10-1914.
2. Η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της 21-8-1916.

Τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Βυτίνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Στη συνεδρίαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής για τον καθορισμό των ορίων των περιφερειών Βυτίνας και Λεβιδίου, οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων εξέφρασαν διαφορετικές απόψεις για τη θέση της οροθετικής γραμμής. Η άποψη της κοινότητας Λεβιδίου, που υιοθετήθηκε από τον πρόεδρο της επιτροπής και επικράτησε ως απόφαση, ήταν η εξής: **«Ως αφετηρία λαμβάνεται η κορυφή του όρους "Μέγα Διάσελο" ή "Τρίστομο", ένθα καταλήγουσι τα όρια Αλωνισταίνης - Λεβιδίου, ακολουθεί την ράχην ράχην κατά την φυσικήν ροή των υδάτων του όρους "Άγ. Στάθης" και "Ρούχους", ανέρχεται την οροσειρά του όρους "Μεσοβούνι" και καταλήγει κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων ως το μέρος το άνωθεν της θέσεως "Αλώνι Τσώλα" ή "Κόλια Πήδημα", ένθα καταλήγουσι τα όρια Μπεζενίκου - Λεβιδίου».**

Τα όρια, σύμφωνα με την άποψη αυτή, ξεκινούν στα νότια από την κορυφή του βουνού «Μέγα Διάσελο» ή «Τρίστομο». Το «Μέγα Διάσελο» και το «Τρίστομο» είναι δύο διαφορετικές τοποθεσίες που βρίσκονται στη δυτική και ανατολική αντίστοιχα άκρη του μεγάλου βουνού με τις δύο κορυφές «Μεσοβούνι» υψόμ. 1.858 μ. και «Κορυφή Αρβανίτη» (ή «Παλιούρια», όπως ονομάζεται στις

αποφάσεις διακανονισμού ορίων των κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Καρδαρά), υψόμετρο 1.860 μ. Το «Μέγα Διάσελο» είναι διάσελο που χωρίζει τις κορυφές «Τζελάτη», υψόμ. 1.867 μ., και «Μεσοβούνι», υψομ. 1.858μ., και το «Τρίστομο» είναι σπήλαιο που βρίσκεται στην ανατολική ράχη της «Κορυφής Αρβανίτη». Δεν ορίζεται το ακριβές σημείο επάνω στο βουνό όπου ξεκινούν τα όρια, από τη συνέχεια της περιγραφής μπορούμε να υποθέσουμε ότι είναι επάνω στο βουνό αυτό, στο ενδιάμεσο ίσως των δύο κορυφών, στη θέση «Διάσελο Αρβανίτη».

Από την αφετηρία της μεταξύ των θέσεων «Μέγα Διάσελο» και «Τρίστομο», η οριογραμμή ακολουθεί βόρεια πορεία και κατεβαίνει στις ράχες και λόφους με τις ονομασίες «Άγιος Στάθης» και «Ρούχοι». Οι λόφοι αυτοί, παρατηρώντας το φυσικό ανάγλυφο της περιοχής, πρέπει να τοποθετηθούν ανατολικά της θέσης «Βούρβουλα», και επάνω, νότια και βόρεια αντίστοιχα, από το καλύβι του Ζέρβα. Στη συνέχεια, η οριογραμμή κατευθύνεται στη θέση «Κυλημένο Λιθάρι», που βρίσκεται στη νοτιοανατολική άκρη του λιβαδιού «Ρούχοι», εκεί που σήμερα περνά ο ασφαλτόδρομος που οδηγεί από τη Βυτίνα προς το Χιονοδρομικό Κέντρο Μαινάλου.

Το πρώτο που πρέπει να παρατηρήσουμε, σχολιάζοντας την απόφαση της έκθεσης, είναι ότι τα όρια αυτά, στο μεγαλύτερο κομμάτι τους, δεν διαχωρίζουν στην πραγματικότητα τις περιφέρειες των κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου. Το τμήμα από την αφετηρία στα νότια, (επάνω στο βουνό μεταξύ των θέσεων «Τρίστομο» και «Μέγα Διάσελο»), μέχρι τη θέση «Κυλημένο Λιθάρι», στους νότιους πρόποδες του βουνού «Μεσοβούνι» (υψόμ. 1.717) ανήκε τότε στην κοινότητα Αλωνίσταινας. Αυτό προκύπτει από τις αποφάσεις καθορισμού των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Λεβιδίου στις 24 Αυγούστου 1914, Βυτίνας - Αλωνίσταινας στις 24 Απριλίου του 1915 και, κυρίως, Αλωνίσταινας - Καρδαρά αργότερα στις 18 Αυγούστου 1934 μετά την απόσπαση του Καρδαρά από την κοινότητα Αλωνίσταινας το 1931. Στις τέσσερις, συνολικά μαζί με την παρούσα, αυτές αποφάσεις δεν εμφανίζεται ένα κοινό σημείο συνάντησης των ορίων των παραπάνω γειτνιαζουσών κοινοτήτων κι αυτό οφείλεται στο ότι στην έκθεση καθορισμού των ορίων Βυτίνας - Λεβιδίου τα όρια των δύο κοινοτήτων ξεκινούν σε λάθος τοποθεσία, σε περιοχή που βρίσκεται νοτιότερα, μέσα στην περιφέρεια της κοινότητας Αλωνίσταινας. Στην περιοχή εκείνη η κοινότητα Λεβιδίου θεωρούσε ότι έπρεπε να βρίσκονται τα όριά της με την κοινότητα Αλωνίσταινας, άποψη που, όμως, δεν έγινε αποδεκτή κατά τον μεταξύ τους διακανονισμό ορίων. Κι επειδή στον διακανονισμό Βυτίνας - Λεβιδίου δεν συμμετέχει, όπως είναι φυσικό, η κοινότητα Αλωνίσταινας για να υπερασπιστεί τα συμφέροντά της, καταγράφεται κι επικρατεί η άποψη της κοινότητας Λεβιδίου για τα όρια Λεβιδίου - Αλωνίσταινας. Παρεμπιπτόντως, η διαδρομή που προτείνουν οι εκπρόσωποι του Λεβιδίου είναι η ίδια που ακολούθησε αργότερα η οροθετική γραμμή κατά τον διαχωρισμό των ορίων των κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Καρδαρά το 1934. (βλέπε και την ενότητα με τα όρια Αλωνίσταινας - Καρδαρά).

Επειδή και σε άλλες περιπτώσεις καθορισμού ορίων εμφανίζονται ανάλογα φαινόμενα, να εξηγήσουμε λίγο πιο αναλυτικά την πρακτική αυτή εκ μέρους των εκπροσώπων κάποιων κοινοτήτων. Στην περιοχή όπου συναντιούνται τα όρια

τριών κοινοτήτων, η περιφέρεια καθεμιάς από τις τρεις εφάπτεται με την περιφέρεια των άλλων δύο γειτονικών της. Στον διακανονισμό των ορίων της με καθεμιά από τις δύο άλλες κοινότητες κανονίζουν τη θέση των μεταξύ τους συνόρων χωρίς την παρουσία της τρίτης. Έτσι, μπορούν να πάρουν τμήμα από την περιφέρειά της κερδίζοντας έκταση εις βάρος της και μετακινώντας κατά συνέπεια το σημείο συνάντησης των τριών περιφερειών. Σαν αποτέλεσμα τελικά, οι τρεις σχετικές αποφάσεις καθορισμού των μεταξύ τους ορίων εμφανίζουν διαφορετικές χαράξεις στην περιοχή όπου συναντιούνται οι περιφέρειες των τριών κοινοτήτων. Γι' αυτό για να γνωρίζει κανείς την πραγματική θέση των οριων πρέπει να έχει υπόψη του και τις τρεις αυτές αποφάσεις καθορσμού κι όχι τη μία ή δύο μόνο.

Συνεχίζοντας την περιγραφή, από το «Κυλημένο Λιθάρι» η οριογραμμή ανέρχεται κατόπιν, πάντα προς τα βόρεια, στην κορυφή «Μεσοβούνι», υψόμ. 1.717μ., όπου καταλήγουν τα όρια. Εκεί συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Λεβιδίου και Βλαχέρνας. Αυτά τα τελευταία, από το «Κυλημένο Λιθάρι» έως το «Μεσοβούνι», είναι και τα πραγματικά όρια μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Λεβιδίου, μια μικρού μήκους οριογραμμή οκτακοσίων περίπου μέτρων. Να σημειώσουμε, προς αποφυγή παρανοήσεων, πως η ονομασία «Μεσοβούνι» αποδίδεται σε δύο διαφορετικές κορυφές στο Ανατολικό Μαίναλο. Η μία με υψόμετρο 1.858 μ. βρίσκεται στα δυτικά της κορυφής «Αρβανίτη Ράχη» και η άλλη, με υψόμετρο 1.717 μ., βρίσκεται πιο βόρεια και είναι πυκνά δασωμένη.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΥΤΙΝΑΣ: Η άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Βυτίνας ήταν η ακόλουθη: **«Κορυφογραμμήν "Προφήτου Ηλία" Αλωνισταίνης, εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν των προς Ανατολάς της θέσεως "Κάπελη" κειμένων ορέων, φθάνουσιν εις ”Διάσελο Λεβιδίου" ή "Νεροτρουπα", εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν την προς βορειοανατολικά της Νερότρουπας ορέων και φθάνει μέχρι της θέσεως "Μισονέρι", ένθα και καταλήγουσιν, καθ' όσον ταύτα ήσαν και είναι τα ανέκαθεν ανεγνωρισμένα όρια των Δήμων Νυμφασίας και Ορχομενού».**

Η οριογραμμή κατά την άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Βυτίνας πρέπει να ξεκινήσει στα νότια από την κορυφογραμμή του Προφήτη Ηλία Αλωνίσταινας. Όπως είδαμε και κατά τον διαχωρισμό ορίων Βυτίνας - Αλωνίσταινας η θέση αυτή αναφέρεται ως κατάληξη των ορίων των δύο κοινοτήτων. Προφήτης Ηλίας, απ' όσο γνωρίζω, δεν υπάρχει άλλος στην περιοχή αυτή του Μαινάλου εκτός από την κορυφή «Οστρακίνα», υψόμετρο 1.980 μ. Παρ' όλα αυτά, σε διαχειριστικό χάρτη κλίμακας 1:20.000 της Δασικής Υπηρεσίας Βυτίνας της δεκαετίας του 1960, με την ονομασία «Προφήτης Ηλίας» σημειώνεται η κορυφή «Αρβανίτη Ράχη», υψόμετρο 1.860 μ., την οποία φαντάζει και πιο λογικό να θεωρούν οι εκπρόσωποι της Βυτίνας ως το σημείο αφετηρίας της οριογραμμής και την οποία περίπου προτείνουν ως αφετηρία και οι εκπρόσωποι επίσης της κοινότητας Λεβιδίου. Από το σημείο αυτό η οριογραμμή ακολουθεί ανατολική πορεία προς την κορυφογραμμή των βουνών που συνδέουν την κορυφή «Μαύρη Κορυφή» με τη θέση «Διάσελο Νερότρουπας». Από κει, με βόρεια κατεύθυνση και περνώντας από

το «Διάσελο της Νερότρουπας», η οριογραμμή ανεβαίνει στην κορυφή του βουνού «Κρεββάτια», υψόμετρο 1.563 μ., και εν συνεχεία, ακολουθώντας την κορυφογραμμή του βουνού αυτού φτάνει στην πηγή «Μισονέρι» ή «Καλογερική Βρύση», όπου καταλήγουν τα όρια. Εκεί, κατά την άποψη των εκπροσώπων της Βυτίνας, συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Λεβιδίου και Βλαχέρνας γιατί αυτήν τη διαδρομή ακολουθούσαν και κατά το παρελθόν τα όρια των πρώην δήμων Νυμφασίας και Ορχομενού, με πρωτεύουσα τη Βυτίνα και το Λεβίδι αντίστοιχα. Η επίκληση των παλαιότερων διοικητικών ορίων των δήμων γίνεται από τους εκπροσώπους της κοινότητας Βυτίνας και στους καθορισμούς των ορίων της με τις κοινότητες Μπεζενίκου (Βλαχέρνας) και Αλωνίσταινας. όπου και η σχετική αλληλογραφία του προέδρου της κοινότητας Βυτίνας με υπάλληλο του Υπουργείου των Εσωτερικών. Με την επίκληση των προηγούμενων ορίων των δήμων, οι εκπρόσωποι της Βυτίνας προσπαθούν να εκμεταλλευτούν προς όφελός τους μια από τις προϋποθέσεις που έθετε το άρθρο 9 του νόμου ΔΝΖ΄ σχετικά με τη χάραξη των ορίων, η οποία ζητά να χαράσσονται τα νέα όρια, «συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πόλεων και χωρίων». Δυστυχώς, και για την κοινότητα Βυτίνας αλλά και για εμάς που εξετάζουμε την ιστορία των εδαφικών ορίων των κοινοτήτων, η απάντηση από το υπουργείο ήταν αρνητική, οι παλαιότερες αυτές αποφάσεις δεν ανευρέθησαν, γιατί δεν υπήρχαν πλέον.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Ο πρόεδρος της επιτροπής αποδέχτηκε την άποψη της κοινότητας Λεβιδίου, η οποία έτσι επικράτησε κατά πλειοψηφία, επικαλούμενος δύο λόγους: Επειδή **«αφ' ενός μεν η πλειονότης των κτημάτων των κατοίκων Λεβιδίου αποτελούντων συνεχή έκτασιν εν τη θέσει "Κάπελη" την ευρισκομένην κάτωθεν της οροσειράς "Μεσοβούνι" και τη θέσει "Πηδήματα" συνεχομένη προς την θέσιν "Κάπελη", και αφ' ετέρου αι ρηθείσαι κορυφογραμμαί με την φυσικήν ροήν των υδάτων, αποτελούσι φυσικόν και αμετάβλητον όριον».** Η γεωργικές ιδιοκτησίες και το φυσικό ανάγλυφο υπερίσχυσαν των προϋπαρχόντων ορίων στην τοποθέτηση της οριογραμμής.

Μαθαίνουμε από την αιτιολόγηση του προέδρου της επιτροπής ότι η περιοχή που ουσιαστικά διεκδικούν οι δύο κοινότητες είναι η γεωργική περιοχή της «Κάπελης», ένα μικρό οροπέδιο ανάμεσα στην περιοχή της «Αρπακωτής» στα βόρεια και της συνεχόμενης της «Κάπελης» περιοχής με την ονομασία «Λεύκα», που ανήκει στην κοινότητα Αλωνίσταινας και μετέπειτα, με τον διαχωρισμό των ορίων μεταξύ Αλωνίσταινας και Καρδαρά το 1934, στην κοινότητα Καρδαρά. Η έκταση του λιβαδιού της Κάπελης είναι περίπου 350 στρέμματα και κατά τον 19ο αιώνα κατείχαν εκεί αγρούς κυρίως οι κάτοικοι της Βυτίνας και της Αλωνίσταινας. Όμως, όπως και στην περίπτωση της Αρπακωτής οι Βυτιναίοι πούλησαν σταδιακά τα κτήματά τους σε κατοίκους του Λεβιδίου και της Αλωνίσταινας με αποτέλεσμα, κατά τον καθορισμό των ορίων το 1914 να αμφισβητηθούν τα όρια της περιφέρειας της κοινότητάς τους στην περιοχή.

Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΥΤΙΝΑΣ: Το Κοινοτικό Συμβούλιο Βυτίνας με την πράξη αριθ. 17 της 22ας Οκτωβρίου 1914 αποφασίζει να κάνει προσφυγή κατά της έκθεσης, ισχυριζόμενο ότι η επιτροπή καθορισμού δεν έχει δικαίωμα να καθορίσει όρια μεταξύ των παλαιών δήμων, καθώς αυτά έχουν αναγνωριστεί από της συστάσεως του Ελληνικού Βασιλείου και, επίσης, ότι η κοινότητα Λεβιδίου δεν έχει κανένα δικαίωμα στην περιοχή της «Κάπελης», η αγορά λίγων αγρών κατοίκων του Λεβιδίου από Βυτιναίους δεν συνεπάγεται ότι μεταβάλλονται και τα όρια των δύο κοινοτήτων.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ: Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε, κατ' αρχήν, όπως είπαμε παραπάνω, στις 2 Ιουλίου 1915 και με την πράξη αριθ. 83 αποφάνθηκε ότι λόγω μη παρουσίας στη συνεδρίαση του προέδρου της κοινότητας Λεβιδίου για να υπερασπιστεί τα συμφέροντα της κοινότητάς του δεν είναι νόμιμη η συγκρότηση του δικαστηρίου. Συνεδρίασε εκ νέου στις 26 Μαΐου 1916 και με την πράξη του αριθ. 119, επιφυλασσόμενο να αποφασίσει, έστειλε ένα μέλος της να ερευνήσει επιτοπίως λεπτομερέστερα την υπόθεση. Τέλος, συνεδρίασε πάλι στις 21 Αυγούστου 1916 και με την οριστική απόφασή του αριθ. 131, απορρίπτοντας την προσφυγή της κοινότητας Βυτίνας, **«ως αβάσιμον και αναπόδεικτον, επικυροί την έκθεσιν της επιτροπής περί διαχωρισμού των ορίων των ως άνω Κοινοτήτων».**

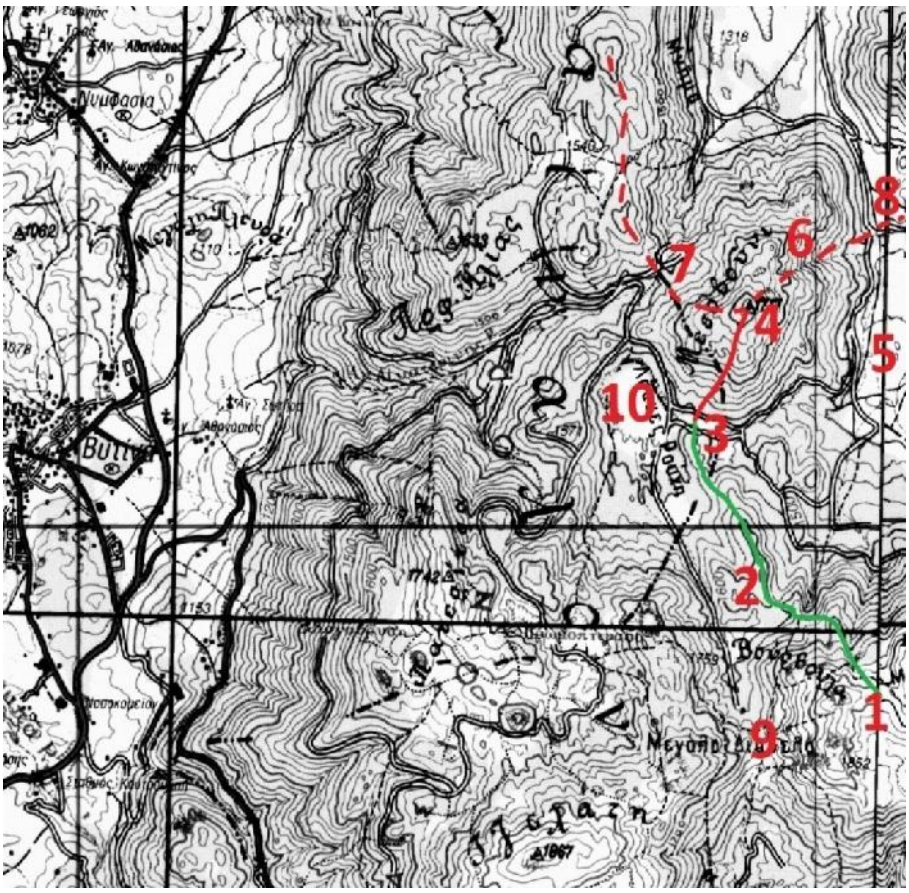

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου, δυτικό τμήμα

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα πραγματικά όρια Βυτίνας - Λεβιδίου. Με την πράσινη γραμμή το τμήμα των ορίων όπως καθορίστηκε στην έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, το οποίο, όμως, βρίσκεται εντός της περιφέρειας της Αλωνίσταινας/Καρδαρά. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα γειτονικά όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

1. Αφετηρία των ορίων στον χώρο του βουνού Μεσοβούνι - Κορυφή Αρβανίτη. Συντεταγμένες, 345610-4178980
2. Ράχη Άγιος Στάθης, 344530-4169920
3. Τοποθεσία Κυλημένο Λιθάρι, 344130-4170680
4. Κορυφή Μεσοβούνι υψόμ. 1.717 μ., 344520-4171400
5, Λιβάδι Κάπελης, 345510-4171370
6. Όρια Βλαχέρνας - Λεβιδίου
7. Όρια Βυτίνας - Βλαχέρνας
8. Κόλια Πήδημα, 345440-4171870
9. Μέγα Διάσελο, 344580-4168640
10. Λιβάδι Ρούχοι, 343800-4170800

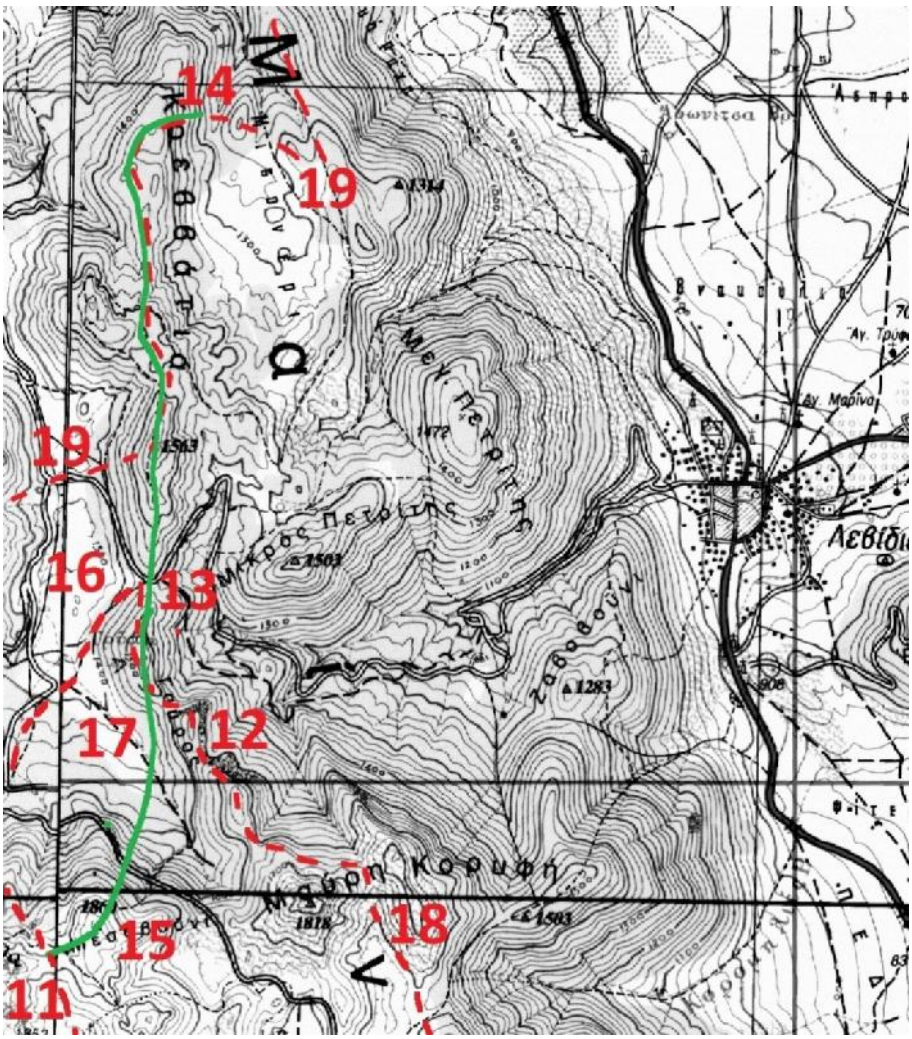

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου, ανατολικό τμήμα. Με την πράσινη γραμμή σημειώνεται η προτεινόμενη από την κοινότητα Βυτίνας οριογραμμή Βυτίνας - Λεβιδίου. Με την κόκκινη διακεκομμένη τα πραγματικά όρια άλλων γειτονικών κοινοτήτων.

11. Όρια Αλωνίσταινας - Καρδαρά
12. Κορυφογραμμή προς Διάσελο Νερότρουπας
13. Διάσελο Νεροτρουπας. Συντεταγμένες, 345960-4171180
14. Κατάληξη προτεινόμενων ορίων στη θέση «Μισονέρι»
15. Τρίστομη Σπηλιά, στην ανατολική πλαγιά της κορυφής «Ράχη Αρβανίτη», 346000-4169200
16. Λιβάδι Κάπελης, 345500-4171300
17. Λιβάδι Λεύκας, 345400-4170700
18. Όρια Καρδαρά - Λεβιδίου
19. Όρια Βλαχέρνας - Λεβιδίου

7. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ - ΛΕΒΙΔΙΟΥ

Από το σημειο που συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Βλαχέρνας και Λεβιδίου στο εσωτερικό του ανατολικού Μαινάλου και από πάνω από τα ορεινά λιβάδια «Κάπελη» και «Αρπακωτή», στην κορυφή του βουνού «Μεσοβούνι» (υψόμ. 1.717 μ.), ξεκινούν τα όρια Λεβιδίου - Βλαχέρνας. Η επιτροπή καθορισμού των ορίων μεταξύ της κοινότητας Βλαχέρνας (Μπεζενίκος τότε) και της κοινότητας Λεβιδίου συνεδρίασε στις 21 Οκτωβρίου 1914 **«εν τω χωρίω Μπεζενίκω».** Μέλη της, ο Ειρηνοδικών Γραμματέας Ορχομενού Δ. Ζωγράφος, ως πρόεδρος, οι πρόεδρος και διδάσκαλος Λεβιδίου Προκ. Κουτσουράκης και Νικόλαος Ευταξιόπουλος και οι πρόεδρος και διδάσκαλος Βλαχέρνας Θεόδωρος Τσαρουχάς και Φώτιος Παπαγεωργίου. Η οροθετική γραμμή αποφασίστηκε κατά πλειοψηφία, υπήρξε διχογνωμία για ένα κομμάτι των ορίων τους έξω από τον κυρίως όγκο του Μαινάλου, ανατολικά στην χαμηλότερη ημιορεινή περιοχή προς το χωριό Χωτούσα. Για το κομμάτι αυτό ακολούθησε μακροχρόνια δικαστική διαμάχη, που ξεκίνησε με ανάλογο αίτημα της κοινότητας Βλαχέρνας το 1957, σύντομα μετά την ψήφιση του δημοτικού και κοινοτικού κώδικα του 1954, και κατέληξε με την απόφαση αριθ. 5 της 10ης Σεπτεμβρίου 1970 του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων νομού Αρκαδίας. Δεν θα ασχοληθούμε με το κομμάτι αυτό των ορίων και τη δικαστική διαμάχη των δύο κοινοτήτων, θα μείνουμε στο δυτικό τμήμα των ορίων επάνω στο ανατολικό Μαίναλο και μέχρι, ανατολικά, τη σημερινή εθνική οδό Τρίπολης - Πύργου. Και από τον μεγάλο όγκο των εγγράφων αλληλογραφίας και αποφάσεων, εδώ μεταφέρουμε και ασχολούμαστε με δύο μόνο αποφάσεις, την αρχική έκθεση καθορισμού ορίων της 21ης Οκτωβρίου 1914 και την τελική απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της 10ης Σεπτεμβρίου 1970. Τα δύο αυτά έγγραφα παρατίθενται στο Παράρτημα 1. Το σύνολο των εγγράφων βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Λεβιδίου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια όπως τα καθόρισε η πρώτη επιτροπή διαχωρισμού της 21ης Οκτωβρίου 1914 έχουν ως εξής: **«Ως αφετηρία λαμβάνεται το μέρος "Μεσοβούνι", άνωθεν της θέσεως "Αλώνι Τζιόλα" ή "Κόλια Πήδημα", ένθα καταλήγουσι τα όρια Λεβιδίου - Βυτίνης - Μπεζενίκου και εκείθεν ακολουθούν τους τρεις λοφίσκους ή θέσις "Κρεββάτια" της ομωνύμου οροσειράς της υπέρθεν του χωρίου Μπεζενίκου ήτις θεωρείται ως όριον Μπεζενίκου κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων λαμβανομένων υπ' όψιν των αυτόθι υπαρχόντων αγρών των κατοίκων του χωρίου Μπεζενίκου και υπαγομένων εις το όριον του χωρίου αυτού, ακολουθεί την οροσειράν ταύτην κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων μέχρι της θέσεως "Καλογερική βρύση", ήτις υπάγεται εις το όριον Λεβιδίου, εκείθεν μέχρι της ανατολικομεσημβρινής κορυφής του βουνού "Κακή Ράχη" ή "Άγιος Σταθάκος", ακολουθεί την ράχην ράχην μέχρι της αρκτικής κορυφής του αυτού βουνού "Κακή Ράχη". Εις το "Τούμπι" οπόθεν κατέρχεται ανατολικοαρκτικώς και καταλήγει εις τον δρόμον Λεβιδίου - Δάρα τον οποίον ακολουθεί [...]. Υπό των διαφωνούντων Προέδρου της κοινότητος Λεβιδίου και δημοδιδασκάλου αυτής διετυπώθη η γνώμη ότι τα όρια έδει να καθωρισθώσι ως ακολούθως. Μέχρι του**

σημείου "Τούμπι" της Κακής Ράχης ετέθησαν καλώς, εκείθεν κατέρχονται βορειοδυτικώς ακολουθούν το ρεύμα και φθάνουν μέχρι της θέσεως "Σύνορον", ήτις αύτη καλείται καθόσον ως τοιούτον χρησιμεύει εις τον μέχρι τούδε καθορισμόν των ορίων των δύο χωρίων, εκείθεν φθάνει εις τας υπωρείας του βουνού "Κοφίνι", ανέρχεται εις την κορυφήν αυτού. Εις τον καθορισμόν των ορίων κατά τον τρόπον τούτον ελήφθη υπ' όψιν υπό των μειοψηφούντων τα ανέκαθεν ανεγνωρισμένα όρια, η φυσική ροή των υδάτων και η πλειονότης των κτημάτων των κατοίκων της κοινότητος Λεβιδίου [...]».

Και η απόφαση αριθ. 5 της 10-9-1970: Τα όρια **«άρχονται από θέσεως "Μεσοβούνι", άνωθεν της θέσεως "Αλώνι Τζιόλα" ή "Κόλια Πήδημα", εκείθεν ακολουθούν την κορυφογραμμήν λοφίσκου μέχρι θέσεως "Κρεββάτια" και δια της ομωνύμου οροσειράς κατά την φυσικήν κλίσιν των υδάτων (των αγρών ιδιοκτησίας Βλαχέρνης υπαγομένων εις την περιφέρειαν ταύτης), φθάνουν εις θέσιν "Καλογερική Βρύση" (υπαγομένης εις την περιφέρειαν του Δήμου Λεβιδίου), εκείθεν ακολουθούν την ανατολικομεσημβρινήν κορυφήν του βουνού "Κακή Ράχη" ή "Άγιος Σταθάκος", εκείθεν εις θέσιν "Ρέμα Βρυσούλας" μεταξύ δύο λοφίσκων, ο ακολουθεί μέχρι συναντήσεως της οδού Λεβιδίου - Βυτίνης, χιλιόμετρον 30+800, ην ακολουθούν με κατεύθυνσιν προς Λεβίδιον μέχρι της συναντήσεως του πρώτου πλακοσκεπούς οχετού, χιλιόμετρον 30+500 [...]».**

Ακολούθησαν προσφυγές κατά της έκθεσης και αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων κατά τις προβλέψεις του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912 και του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα, Ν.Δ. 2888 του 1954 αργότερα, και τελικά με την απόφαση αριθ. 5 της 10ης Σεπτεμβρίου 1970, το Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων Νομού Αρκαδίας καθόρισε, μη μεταβάλλοντας τα όρια στον χώρο του Μαινάλου, την οροθετική γραμμή, ως εξής: [Τα όρια] **«άρχονται από θέσεως "Μεσοβούνι", άνωθεν της θέσεως "Αλώνι Τζόλα" ή "Κόλια Πήδημα", εκείθεν ακολουθούν την κορυφογραμμήν λοφίσκου μέχρι θέσεως "Κρεββάτια" και δια της ομωνύμου οροσειράς κατά την φυσικήν κλίσιν των υδάτων (των αγρών ιδιοκτησίας Βλαχέρνης υπαγομένων εις την περιφέρειαν ταύτης), φθάνουν εις θέσιν "Καλογερική Βρύση" (υπαγομένης εις την περιφέρειαν του Δήμου Λεβιδίου), εκείθεν ακολουθούν την ανατολικομεσημβρινήν κορυφήν του βουνού "Κακή Ράχη" ή "Άγιος Σταθάκος", εκείθεν εις θέσιν "Ρέμα Βρυσούλας" μεταξύ δύο λοφίσκων, ο ακολουθεί μέχρι συναντήσεως της οδού Λεβιδίου - Βυτίνης, χιλιόμετρον 30+800, ην ακολουθούν με κατεύθυνσιν προς Λεβίδιον μέχρι της συναντήσεως του πρώτου πλακοσκεπούς οχετού, χιλιόμετρον 30+500, εκείθεν στρέφονται αριστερά κατευθείαν γραμμήν μέχρι συναντήσεως του μέσου της οδού Βλαχέρνης - Χωτούσσης [...]».**

Η οριογραμμή ξεκινά στα δυτικά από την κορυφή του «Μεσοβουνίου», υψόμ. 1.717 μ., όπου συναντιούνται τα όρια Βυτίνας - Βλαχέρνας και Λεβιδίου. Από κει, κατηφορίζουν με ανατολική κατεύθυνση προς τη μικρή ράχη που χωρίζει τις περιοχές «Κάπελη» στα νότια και «Αρπακωτή» στα βόρεια, και με ανατολική πορεία ανέρχονται έως την ψηλότερη κορυφή του βουνού «Κρεββάτια», υψόμ. 1.563 μ., τον πρώτο από **«τους τρεις λοφίσκους»,** όπως τους αποκαλεί η απόφαση

του 1914, της οροσειράς «Κρεββάτια». Ακολουθεί με βόρεια κατεύθυνση την κορυφογραμμή της οροσειράς περνώντας από τους άλλους δύο λόφους της, αφήνοντας τους αγρούς των κατοίκων Βλαχέρνας στην περιφέρεια Βλαχέρνας, και φθάνει στη θέση «Μισονέρι» ή «Καλογερική Βρύση», που βρίσκεται στη βόρεια άκρη μιας επίπεδης, γεωργικής τότε, περιοχής. Την περιοχή αυτή, μαζί και έκταση ελατοδάσους, κατέχει η Ιερά Μονής Κερνίτσας. Τα όρια στο σημείο εκείνο ακολουθούν στην ουσία τα δυτικά και βόρεια σύνορα της μοναστηριακής έκτασης, η οποία υπάγεται στην κοινότητα Λεβιδίου. Από το «Μισονέρι» η οριογραμμή στρέφεται προς τα ανατολικά και φθάνει στη νοτιοανατολική κορυφή του βουνού «Κακή ράχη» ή «Άγιος Σταθάκος» στα 1.300 περίπου μέτρα υψόμετρο και ακολουθεί μετά προς τα βόρεια τη ράχη του βουνού αυτού έως τη θέση «Τούμπι», από πάνω ψηλότερα από το παλαιό κάστρο του Μπεζενίκου και την Αγία Ελεούσσα. Από κει, με ανατολική κατεύθυνση, κατεβαίνουν την πλαγιά του βουνού μέσω του «Ρέματος Βρυσούλας» ώσπου συναντούν τη σημερινή εθνική οδό Τρίπολης - Πύργου. Κατόπιν, προχωρούν για 300 στον δρόμο προς την κατεύθυνση του Λεβιδίου και συνεχίζουν μετά στο ημιορεινό τμήμα.

Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Λεβιδίου εξέφρασαν διαφωνία για το τελευταίο κομμάτι της οριογραμμής μετά τη θέση «Τούμπι», προτείνοντας, αντί από κει να κατέβει προς τα ανατολικά, να κατέβει προς τα βόρεια και να φθάσει χαμηλά στο μέρος όπου ονομάζεται «Σύνορον», ονομασία που φανερώνει ότι στο σημείο περνούσαν κατά το παρελθόν τα όρια των δύο χωριών. Δεν δίνεται καμία πληροφορία, αν στο σημείο αυτό υπήρχε κάποιου είδους ορόσημο. Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Λεβιδίου υποστηρίξαν αυτή τους τη διαφοροποίηση λέγοντας ότι τη θέση αυτή της οριογραμμής υπαγορεύουν **«τα ανέκαθεν ανεγνωρισμένα όρια, η φυσική ροή των υδάτων και η πλειονότης των κτημάτων των κατοίκων της κοινότητος Λεβιδίου».**

Στη συνέχεια, η οριογραμμή συνεχίζεται στο πιο πεδινό τμήμα, περιγράφεται δε στα κείμενα που παρατίθενται στο Παράρτημα 1.

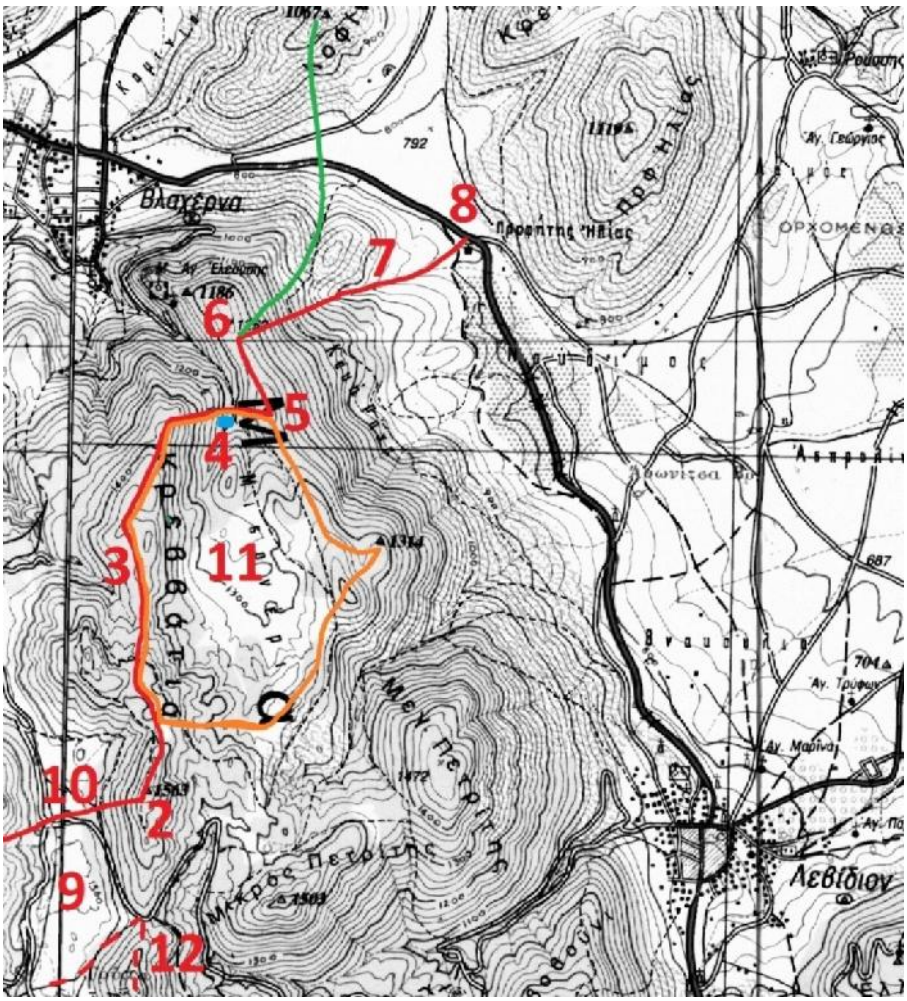

Όρια κοινοτήτων Λεβιδίου - Βλαχέρνας. Με την κόκκινη γραμμή, τα όρια Λεβιδίου - Βλαχέρνας, με την πράσινη γραμμή, η προτεινόμενη από την κοινότητα Λεβιδίου τροποποίηση. Με την πορτοκαλί γραμμή, τα όρια της μοναστηριακής έκτασης της Ι.Μ.Κερνίτσας, με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα όρια γειτονικών κοινοτήτων.

1. Κορυφή «Μεσοβούνι» υψόμ. 1717 μ.. Βρίσκεται λίγο πιο δυτικά, έξω από τον χάρτη, βλέπε χάρτη ορίων Βυτίνας - Λεβιδίου. Συντεταγμένες 344500-4171410
2. Κορυφή «Κρεββάτια», υψόμ. 1.563 μ., 345970-4172010
3. Κορυφογραμμή βουνού «Κρεββάτια»
4. Πηγές «Κουρτενίκος» και «Μισονέρι» ή «Καλογερόβρυση», 346400-4173900
5. Κακή Ράχη ή Άγιος Σταθάκος
6. Τούμπι, 346580-4174960
7. Ρέμα Βρυσούλας, 347000-4175500
8. Συνάντηση της οριογραμμής με τον εθνικό δρόμο. Τα όρια συνεχίζονται προς τα βόρεια στο ημιορεινό τμήμα τους
9. Λιβάδι «Κάπελη»
10. Κόλια Πήδημα ή Πηδήματα και Αλώνι Τζιόλα
11. Έκταση Ι.Μ.Κερνίτσας
12. Όρια Λεβιδίου - Καρδαρά

8. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ

Οι περιφέρειες των κοινοτήτων Βυτίνας και Μαγουλιάνων διαχωρίστηκαν στις 11 Οκτωβρίου 1914 από την επιτροπή καθορισμού ορίων η οποία συνεδρίασε στη θέση «Καπερώνη χωράφι» και η απόφασή της ήταν ομόφωνη. Μέλη της επιτροπής ήταν ο Ειρηνοδίκης Κλείτορος - Μυλάοντος Θεμ. Η. Δουρδούνης ως πρόεδρος, ο Αθ. Καρπακλής, πρόεδρος της κοινότητας Μαγουλιάνων, ο Τρύφωνας Κατσίνης, αντιπρόεδρος της κοινότητας Βυτίνας, που αναπλήρωνε νομίμως «τον μη δυνάμενον να οδοιπορήση κωλυόμενον Πρόεδρον της Βυτίνης ως εκ της παθήσεως και βλάβης του ποδός αυτού», και οι διευθύνοντες τα σχολεία στοιχειώδους εκπαιδεύσεως, δημοδιδάσκαλοι Ιω. Καλόσακας των Μαγουλιάνων και Νικ. Θαλασσινός της Βυτίνας. Είκοσι τέσσερα χρόνια αργότερα, στις 9 Ιουνίου 1938, συνεδρίασε η επιτροπή αναθεωρήσεως ορίων που συστάθηκε βάσει του άρθρου 8 του νόμου 4759 του έτους 1929, το οποίο έδινε, μετά από απόφαση του υπουργού των Εσωτερικών, τη δυνατότητα αναθεώρησης οριστικών αποφάσεων καθορισμού ορίων. Η συνεδρίαση έγινε επιτόπου στο επίδικο μέρος και «παρέστησαν αμφότεραι αι Κοινότητες δια του Κοινοτικού αυτών Συμβουλίου και πολλών Δημοτών των, εκάστη των οποίων ανέπτυξε τας απόψεις της».

Δεν υπάρχει κάποιο έγγραφο στον φάκελο που να μας διαφωτίζει για το ποια κοινότητα επεδίωξε την αναθεώρηση των ορίων. Πάντως, η απόφαση της δεύτερης επιτροπής του 1938 δεν μετέβαλε τα όρια, η περιγραφή μόνο διαφέρει λίγο, αφορά, όμως, στις ίδιες τοποθεσίες.

Στο Παράρτημα 1 περιέχονται οι αποφάσεις των δύο επιτροπών, της 11ης Οκτωβρίου 1914 και της 9ης Ιουνίου 1938. Τα έγγραφα αυτά βρίσκονται στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Βυτίνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια όπως περιγράφονται στις δύο αποφάσεις έχουν ως εξής: Στην πρώτη απόφαση του 1914, **«Ως αφετηρία των ορίων των Κοινοτήτων τούτων αμφοτέρων καθορίζεται οριστικώς το ρεύμα το καλούμενον "Κακόρευμα" ή "Ρεύμα Σφυρίδας" μέχρι του σημείου που συναντάται ο δρόμος Βυτίνης - Λάστης, ήτοι ολόκληρον το δάσος τω εν τω ρεύματι και προς την δεξιάν όχθην αυτού την δασικήν έκτασιν μέχρι της κορυφογραμμής του εκεί εδάφους ένθα υπάρχει πρίνος και ελάτη, κατόπιν εξακολουθεί η γραμμή όπως έρχεται εις την κορυφήν "Αλώνι Σφυρίδας" προχωρεί προς το μεσημβρινόν μέρος και ως έρχεται η κορυφογραμμή κατά μήκος και κάτωθι αυτής πεντήκοντα μέτρα καθ' όλην την πλευράν την βορειοανατολικήν ένθα υπάρχει πηγή (βρύση Παλιοκερνίτσης), ήτοι ως εχαράχθη η γραμμή η ανωτέρω και περιεγράφη ευθεία πεντήκοντα μέτρα κάτωθεν της κορυφογραμμής, ένθα φθάνει εις την πετρώδη κορυφήν ονομαζομένην "Σφήνα Καπερώνη" και εκείθεν ευθεία γραμμή μέχρι του μεγάλου ρεύματος "Νούπαντης". Τουτέστιν εν τω μεταξύ θέλει διέλθει την κορυφήν "Σφήνα Καπερώνη" και θα κατέλθη έξωθι του αγρού Καλακαίων εκ Βυτίνης και αμέσως ακολουθεί το ρεύμα μέχρι "Νούπαντης" ως ανωτέρω. Κατόπιν εξακολουθεί η γραμμή η διαχωρίζουσα τας Κοινότητας ταύτας με την κοίτην του ρεύματος της ανωτέρω (Νούπαντης) ως ρέει το ρεύμα**

μέχρι των καλυβίων των κληρονόμων Αθαν. Γόντικα άτινα καλύβια μεθ' όλης της περιοχής αυτών θα υπάγονται εις το όριον της Κοινότητος Μαγουλιάνων, και εκείθεν ευθεία γραμμή, "Πρόντολον", "Σαράντη Χούνη", "Καλογερικό χωράφι", "Μουριές", Δημόσιον δρόμον (αμαξιτόν)».

Στη δεύτερη δε απόφαση του 1938, **«Ως αφετηρία των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης και Μαγουλιάνων ορίζεται το σημείον του ρεύματος "Κακόρευμα" (ή "Ρεύμα Σφυρίδας") το κείμενον κάτωθεν της "Σπηλιάς Λάστης", εκ του σημείου τούτου ανέρχονται προς την κορυφήν "Βράχος Σφυρίδας" (διερχόμενα δυτικώς του ερημοκκλησίου "Σφυρίδα", το οποίον θα υπάγεται εις τα όρια της Κοινότητος Βυτίνης). Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν και άνωθεν των καλλιεργη-μένων εκτάσεων προς την πηγήν "Παλιοκερνίτσης" (ή "Περδικόβρυση" ή "Παναγία"). Εκείθεν εις βράχον "Σφήνα Καπερώνη" και "Στύλον Καπερώνη".**

Εκ της θέσεως ταύτης ("Στύλος Καπερώνη") ευρισκομένης περί τα πενήντα μέτρα νοτίως της "Σφήνας Καπερώνη" τα όρια κατέρχονται ακολουθούντα την κορυφογραμμήν (διαχωριστικήν γραμμήν υδάτων) εις θέσιν "Νούπαντης", ένθα η συμβολή δύο ρευμάτων μετά του ρεύματος "Νούπαντης" και ακριβώς κάτωθεν της θέσεως "Αετοφωλιά" ("Καλογερόγιαννη Σφήνα"). Είτα ακολουθού-σι το ρεύμα "Νούπαντη" προς ανάντι μέχρι του σημείου κάτωθεν των καλυβίων των κληρονόμων Αθανασίου Γόντικα, άτινα καλύβια Γόντικα μεθ' όλης της περιοχής των θα υπάγονται εις τα όρια της Κοινότητος Μαγουλιάνων.

(Ως περιοχή των Καλυβίων κληρονόμων Αθανασίου Γόντικα θέλει θεωρηθεί η καλλιεργημένη έκτασις μετά της υπό ταύτης περικλειομένης αγρίας εκτάσεως). Εκείθεν ανέρχονται το ρεύμα "Προντόλου" μέχρι της συναντήσεως της βατής οδού Βυτίνης - Μαγουλιάνων και εκ του σημείου τούτου τα όρια ακολουθούντα την κορυφογραμμήν "Γαιδουρόρραχη" ("Μπαμπαλίνα") καταλήγουσιν εις τοποθεσίαν "Μουργιές" και χιλιόμετρον 43ον της Εθνικής οδού Βυτίνης - Γορτυνίας».

Η αφετηρία των ορίων στο βόρειο μέρος είναι το ρέμα «Κακόρρεμα» ή «Ρέμα Σφυρίδας», για την ακρίβεια το σημείο από κάτω, δυτικά, του ασκηταριού της Σφυρίδας, στο σημείο που το ρέμα διασταυρώνεται με το μονοπάτι Βυτίνας - Λάστας και επίσης από κάτω από τη «Σπηλιά της Λάστας» που βρίσκεται στη βόρεια όχθη του Κακορρέματος. Στην περιφέρεια Βυτίνας περιλαμβάνεται και όλη η δασώδης πλαγιά, που είναι και το ασκηταριό της Σφυρίδας, από το Κακόρρεμα έως επάνω, νότια, στην κορυφή των βράχων της πλαγιάς αυτής. Το ασκηταριό της Σφυρίδας ανήκει στην περιφέρεια της κοινότητας Βυτίνας, όπως και η γειτονική περιοχή στα ανατολικά, όπου βρισκόταν και ο παλαιός οικισμός με την ονομασία Κερνίτσα. Η οριογραμμή ακολουθεί την κορυφή των βράχων και την εκεί τοποθεσία «Αλώνι Σφυρίδας» και κατόπιν κατεβαίνει έως το επάνω μέρος των αγρών της περιοχής όπου βρίσκεται η πηγή της «Παλαιοκερνίτσας» ή «Περδικόβρυση» ή «Παναγία». Από κει κατευθύνεται νότια έως τον βράχο με την ονομασία «Σφήνα Καπερώνη» και τον γειτονικό με την ονομασία «Στύλος Καπερώνη». Από τον «Στύλο Καπερώνη» η οριογραμμή κατηφορίζει νοτιοανατολικά επάνω σε μια μικρή ράχη έως την εκβολή δύο ρεμάτων στο ρέμα

της «Νούπαντης», ακριβώς από κάτω από την τοποθεσία «Αητοφωλιά». Ακολουθεί κατόπιν το ρέμα της Νούπαντης προς τα επάνω, νοτιοδυτικά, μέχρι τα καλύβια και την καλλιεργημένη και άγρια περιοχή όπου η ιδιοκτησία Αθ. Γόντικα, η οποία ανήκει στην περιφέρεια Μαγουλιάνων. Από την περιοχή αυτή η οριογραμμή ακολουθεί το ρέμα «Πρόντολος» έως το σημείο που συναντά το μονοπάτι, παλιά οδό Βυτίνας - Μαγουλιάνων, και από κει ανέρχεται προς τα νότια στην κορυφογραμμή του μικρού βουνού «Γαϊδουρόρραχη» ή «Μπαμπαλίνα», υψόμ. 1.137 μ. Μετά την κορυφή κατηφορίζει στη νοτιοανατολική ράχη του βουνού έως τις θέσεις «Μουριές» και «Μούσγα» στο ύψος του 43ου χιλιομέτρου της τότε εθνικής οδού Τρίπολης - Πύργου, όπου καταλήγει. Στο σημείο εκείνο συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Μαγουλιάνων και Πυργακίου.

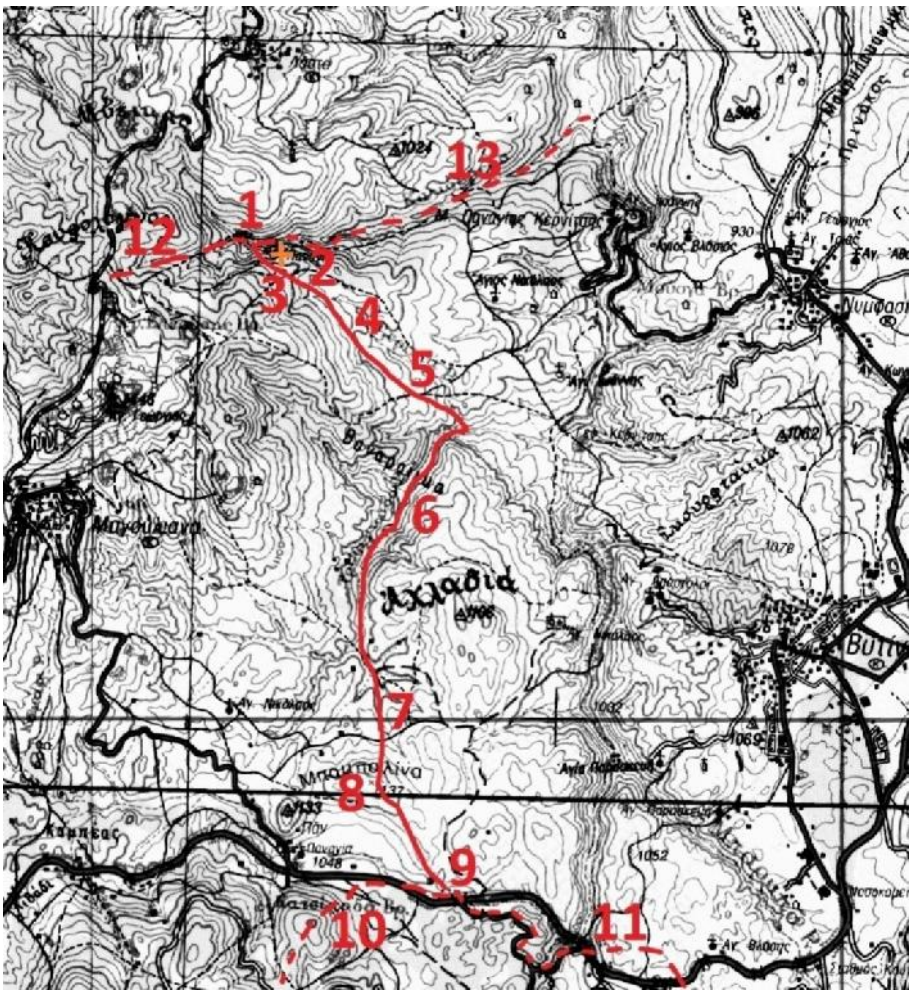

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Μαγουλιάνων. Με την κόκκινη γραμμή, τα όρια των δύο κοινοτήτων, με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή, τα συνεχόμενα όρια γειτονικών κοινοτήτων. Με τον πορτοκαλί σταυρό το ασκηταριό της Παναγίας Σφυρίδας.

1. Ρέμα «Κακόρρεμα». Αφετηρία των ορίων. Συντεταγμένες, 336040-4173170
2. Ασκηταριό Σφυρίδας, 336190-4173090
3. Αλώνι Σφυρίδας
4. Πηγή Παλιοκερνίτσας
5. Τοποθεσίες «Σφήνα Καπερώνη» και «Στύλος Καπερώνη»
6. Ρέμα «Νούπαντη», 337300-4171880
7. Ρέμα «Πρόντολος», 336780-4170600
8. Κορυφή «Γαϊδουρόρραχη» ή «Μπαμπαλίνα», 336850-4169560
9. Θέση «Μούσγα», κατάληξη των ορίων, 337500-4168770
10. Όρια Πυργακίου - Μαγουλιάνων
11. Όρια Βυτίνας - Πυργακίου
12. Όρια Λάστας - Μαγουλιάνων
13. Όρια Λάστας - Νυμφασίας

9. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΙΜΙΑΔΩΝ - ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ (περιφέρεια Καρδαρά)

Τα όρια μεταξύ των περιφερειών Καρδαρά, της κοινότητας Αλωνίσταινας, και της κοινότητας Σιμιάδων είναι μια μικρής απόστασης διαδρομή επάνω στον παλαιό κεντρικό ημιονικό δρόμο που οδηγούσε από το Λεβίδι στην Τρίπολη κατά το μακρινό παρελθόν και έως τα τέλη του 19ου αιώνα. Ο παλαιός ημιονικός περνούσε περίπου 100 μέτρα δυτικότερα και παράλληλα με τη σημερινή εθνική οδό Τρίπολης - Πύργου. Με τον τελευταίο ανακαθορισμό ορίων μεταξύ Καρδαρά και Σιμιάδων το 1993, ένα κομμάτι μήκους τριακοσίων και πλάτους εκατό μέτρων, μεταξύ της εθνικής οδού και του παλιού ημιονικού δρόμου, προστέθηκε στην περιφέρεια της κοινότητας Καρδαρά.

Αν και η οριογραμμή που χώριζε τις τότε κοινότητες Αλωνίσταινας και Σιμιάδων έχει μήκος μόλις 1.400 μέτρα, είναι ίσως για την περιοχή του Μαινάλου το κοινοτικό σύνορο με το μεγαλύτερο ενδιαφέρον από ιστορικής άποψης. Κι αυτό γιατί διαθέτουμε γραπτές πληροφορίες που περιγράφουν το όριο και τη γύρω περιοχή, καθώς και τις μεταβολές που υπήρξαν, από την εποχή της Τουρκοκρατίας μέχρι πρόσφατα, το 1993, οπότε έγινε και η τελευταία αναθεώρηση των ορίων που τώρα χωρίζουν τις κοινότητες Καρδαρά και Σιμιάδων. Σκόπιμο δε, θα ήταν να δει κανείς συμπληρωματικά και τους διακανονισμούς για τα γειτονικά, συνεχόμενα όρια Ροεινού - Κάψια και Αλωνίσταινας - Κάψια, που συμπληρώνουν την εικόνα σ' αυτήν την πολύ ενδιαφέρουσα περιοχή του Μαινάλου.

Πρώτα απ' όλα, να πούμε ότι ο οικισμός του Καρδαρά, που ονομαζόταν παλιότερα και «Προύντζου Καλύβια» ή «Καλύβια Αλωνίσταινας», ανήκε έως το 1931 στην κοινότητα Αλωνίσταινας. Για την ακρίβεια, με τη σύσταση των κοινοτήτων, δυνάμει του νόμου ΔΝΖ΄ της 10ης Φεβρουαρίου 1912, αρχικά ο συνοικισμός του Καρδαρά υπήχθη μαζί με το χωριό Λυκόχια στην κοινότητα Πιάνας, (Β.Δ. της 8-8-1912 στο ΦΕΚ αριθ. 252 της 24-8-1912) και με επόμενο Βασιλικό Διάταγμα στην κοινότητα Αλωνίσταινας (Β.Δ. της 20-9-1913, ΦΕΚ αριθ. 200 της 8-10-1913). Αποσπάστηκε δε απ' αυτήν δυνάμει του Διατάγματος της 17 Αυγούστου 1931, (ΦΕΚ αριθ 286 της 22 Αυγούστου 1931), σύμφωνα με το οποίο, **«[...] αναγνωρίζεται εις ιδίαν Κοινότητα ο εν τω Νομώ Αρκαδίας Επαρχίας Μαντινείας συνοικισμός Καρδαρά υπό το όνομα "Κοινότης Καρδαρά" και με έδραν τον ομώνυμον συνοικισμόν, αποσπώμενος της Κοινότητος Αλωνισταίνης του αυτού Νομού και Επαρχίας [...]»**. Έτσι, όλες οι πράξεις και οι διακανονισμοί σχετικά με τα όρια που έγιναν πριν το 1931 έχουν να κάνουν με την περιφέρεια της κοινότητας Αλωνίσταινας.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΡΙΚΟΥΠΗ - ΚΟΝΤΑΚΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1828

Η πρώτη αναφορά που διαθέτουμε για το όριο των δύο κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Σιμιάδων έρχεται από τα πρώτα έτη της απελευθέρωσης του ελληνικού χώρου από την Οθωμανική κυριαρχία, το 1828. Πρόκειται για μια έκθεση των απεσταλμένων του Έκτακτου Επιτρόπου Αρκαδίας (Διοικητή Αρκαδίας), οι οποίοι με εντολή του κρίνουν και αποστέλλουν έκθεση προς αυτόν σχετικά με τη διαφορά των Αλωνιστιωτών και Σιμιαδιωτών για το κοινό τους εδαφικό όριο στην περιοχή της Ζάγουρας, στην περιοχή δηλαδή που χαράχτηκαν

και με την έκθεση καθορισμού του 1914 τα όρια. Για την απόφασή τους αυτή μεταβαίνουν επιτόπου, ακούνε τις διιστάμενες απόψεις και εξετάζουν μάρτυρες από γειτονικά χωριά. Συντάσσουν δε την έκθεσή τους στην Τριπολιτσά στις 18 Οκτωβρίου 1828. Το έγγραφο, το οποίο βρίσκεται στο αρχείο της οικογένειας Δημητρακόπουλου της Αλωνίσταινας, δημοσίευσε ο Σπύρος Γ. Δημητρακόπουλος μαζί με σχετικό σχολιασμό [45].

Η εικόνα που προκύπτει από την περιγραφή της διαδικασίας δεν διαφέρει από την εικόνα που μας δίνουν οι άλλες δύο περιπτώσεις διακανονισμού ορίων από την εποχή της Τουρκοκρατίας, που εξετάσαμε στο οικείο κεφάλαιο, ούτε κι από εκείνη των μεταγενέστερων εκθέσεων που συντάχθηκαν κατά τον 20ό αιώνα. Η κριτές στην περίπτωση αυτή είναι δύο εκπρόσωποι της Διοίκησης, οι οποίοι μεταβαίνουν στον χώρο. Εκεί παρευρίσκονται και οι εκπρόσωποι των δύο ενδιαφερόμενων κοινοτήτων, καθώς και πολλοί άλλοι και από τα γύρω χωριά.

Η έκθεση του 1828 έχει ως εξής:

«**Προς τον κατά την Αρκαδίαν Έκτακτον Επίτροπον**
Έκθεσις του Α. Κονδάκη και Ζώη Τρικούπη κατά των Σιμιαδιωτών

Διορισθέντες παρά της Σ. Αρχής ταύτης δια της υπ' αριθ 1808 διαταγής, ίνα απέλθωμεν εις Ζαγουράν μεταξύ Σιμιάδων και Αλωνισταίνης και να θεωρήσωμεν τον μεταξύ Σιμιαδιωτών και Αλωνιστιωτών διαφειλονικούμενον τόπον, απελθόντες δε εκείσε και θεωρήσαντες απαθώς αυτήν, και εξετάσαντες ακριβώς και εσκεμμένως την περί ου ο λόγος υπόθεσιν, αναφερόμεθα.

Φθάσαντες επάνω εις τον τόπον του Ζαγουρίου μετά των προκρίτων Αλωνιστιωτών και Σιμιαδιωτών και άλλων πολλών εκ των πλησιοχώρων της επαρχίας Τριπολιτσάς, Ροϊνού, Κάψια και Λεβιδίου, και πρώτον μεν εξετάσαμεν κατά μόνας τον κ. Νικόλαον Δημητρακόπουλον, Αλωνιστιώτην, και ωμολόγησεν ότι κατά τας παραδόσεις, τας οποίας έλαβεν από τους προπάτοράς του και εφ' ημερών του εγνώρισεν, ο διαφειλονικούμενος ούτος τόπος είναι Αλωνιστιώτικος και εντός των ορίων της Αλωνισταίνης και όσον γεωργούν τον έχουν έκαστος με ταπί και ανοιγμένον με τας αξίνας και το δέκατον εδίδετο εις τους σπαχήδας της Αλωνισταίνης. Και κατά τω 1808 χρόνω επί Βελή πασά, πάλιν οι Σιμιαδιώται ανακάτωσαν με διαβολάς τον αγάν τους Γιακούπ αγά Πήλινον, όστις εκίνησε εις την πόρτα αγωγήν περί αυτού του τόπου, και με το να είχεν όλα τα μέσα και η αδικία εβασίλευεν, απεμακρύνθησαν, έως όπου ανεχώρησεν ο Βελή πασάς και έλαβεν έκαστος τον τόπον του πάλιν, τον οποίον και καλλιεργεί εκεί την σήμερον.

Εξετάσαμεν κατά μόνας και τον κ. Αναγνώστην Νικολόπουλον και ωμολόγησεν ότι, καθώς ήκουσεν από τους προπάτοράς του και ο ίδιος εγνώρισεν, ο τόπος ο

---

[45] Σπύρος Γ. Δημητρακόπουλος, «Ιστορικαί και άλλαι ειδήσεις εκ τινός νομικού εγγράφου του 1828», Πρακτικά του Α' Συνεδρίου Αρκαδικών Σπουδών, Τρίπολις 14-15 Δεκεμβρίου 1974, σελ. 170-182, Παράρτημα στον τόμο Η΄ των «Πελοποννησιακών», Εταιρεία Πελοποννησιακών Σπουδών

διαφιλονεικούμενος ήτον Σιμιαδιώτικος, ιδιοκτησία των Σιμιαδιωτών και πριν της Επαναστάσεως τον έδωσαν του αγά των Γιακούπ αγά Πήλινου κι αυτός υπεσχέθη να τους δώσει όσα αμπέλια είχον εμφυτεύσει εις το σύνορόν τους εις τα χωράφια του΄ αφού όμως τον εξουσίασεν, επούλησεν προς αυτούς και τα αμπέλια, όθεν ο τόπος όλος της Ζάγουρας είναι του Πήλινου κσι είνσι εντός των ορίων της επαρχίας Τριπολιτσάς.

Μετά ταύτα ανεγνώσθη η υπ' αριθ. 1808 διαταγή της Σ. Αρχής ταύτης και απεφασίσαμε τους παρευρεθέντας ιερείς δια να αφορίσουν, όπου να φανερώση έκαστος των παρευρεθέντων την αλήθειαν και πάραυτα εσηκώθηκαν όρθιοι οι Σιμιαδιώται λέγοντες ότι ούτε αφορισμόν στέργουν να γίνη ούτε εις ημάς θέλουν να θεωρηθή η υπόθεσις και ούτως ανεχώρησαν και εγνωρίσαμεν ότι το φέρσιμον και τούτο ήτον συμβουλή και ραδιουργία από άλλον.

Ακολουθούντες δε ημείς την σειράν της υποθέσεως, εζητήσαμεν να λάβωμεν πληροφορίας από τους παρευρεθέντας και ωμολόγησαν οι Ροϊνιώται οι κ. Αναγ, Σωτηρογιαννόπουλος, Αναγ. Παπαγεωργίου, Κυριαζής Καζάς και Πανάγος Κολόκας εν βάρει της συνειδήσεώς των, ότι εις το Τρύπιον Λιθάρι, εν ω ιστάμεθα, είναι το οροθέσιον τεσσάρων χωρίων Ροϊνού, Κάψια, Σιμιαδίου και Αλωνισταίνης και η μεγάλη δημοσία, εις την οποίαν κείται, εις το Τρύπιον Λιθάρι διαιρεί το οροθέσιον του Κάψια και Σιμιάδων από το Ροϊνόν και Αλωνίσταιναν, περί δε του τόπου της Ζάγορης του επάνω της δημοσίας ωμολόγησαν ότι όσος γεωργείται κατά καιρούς ηνοίχθη από τους Αλωνιστιώτας και δουλεύεται έως τώρα και τα δέκατα εδίδοντο προς τους σπαήδες της Αλωνισταίνης και είναι ιδιόκτητος. Τα αυτά απαραλλάκτως ωμολόγησαν και οι Καψιώται παπα- Αντώνιος, Αναγνώστης Ιωάννου, δημογέροντας και Σπανιολιάς Γεωργίου, προσθέτοντες ότι ένα καιρόν όπου ηρπάγη ο χασνές της Πόρτας από τον Τζαφοδήμον και Μπιρπανάγον, εβγήκεν εις του Κάψια ο Νακήπ αφέντης με ορδί και με παλούκια και ερώτησαν πόθεν απέρασαν οι Κλέφται με τον χασνέν και εφανέρωσαν οι κάτοικοι ότι απέρασαν κατά των ορίων της Αλωνίσταινας εις το Τρύπιον Λιθάρι και παρευθύς έτρεξαν με το ορδί κατά την Αλωνίσταιναν΄ τέλος πάντων ύστερον επλήρωσαν αυτοί τον χασνέ και άλλους τζερεμέδες και εκινδύνευσαν να θανατωθούν εξαιτίας τούτου του συνόρου. Εξετάσαμεν δε και τους Λεβιδιώτας και ωμολόγησαν ο Χρήστος Πεπόνης και Θεοδωρής Καρέλης ότι μεν περί των συνόρων δεν έχουν ιδέαν, περί δε αυτού του τόπου είναι Ρωμέικος και όσος γεωργείται ανοίχθη από τους Αλωνιστιώτας και επί Βαλή πασά καν έναν χρόνον καν δύο εδούλευσαν εις αυτόν τον τόπον δυο - τρεις Σιμιαδιώται.

Μετά δε ταύτα εκάμαμεν και ημείς τας εφεξής παρατηρήσεις μας, τας οποιάς θέτομεν υπό τας όψεις της Σ. Αρχής ταύτης.

Α. Από το χωρίον Σιμιαδίου εις την μεγάλην δημοσίαν, όπου κείται το Τρύπιον Λιθάρι, υπάρχει γη σχεδόν δώδεκα ζευγαρίων όλη δασύφυτος και πεπυκνωμένη από χαμηλά πρινάρια χωρίς να είναι μήτε εν στρέμμα εις όλην την γην εκείνην χωρίς πρινάρια, από δε την δημοσίαν έως πλησίον των Αλωνιστιώτικων Καλυβίων υπάρχει γης έως οκτώ ζευγαρίων σχεδόν δασόφυτος και αυτή ομοίως από πρινάρια, εντός της οποίας γεωργείται σχεδόν 1/4.

Β. Οι τοιούτοι τόποι επί Τουρκίας καθ' όλην την έκτασιν της Πελοποννήσου ήτον εις την εξουσίαν των σπαήδων κατά τας τουρκικάς διατάξεις και κανόνας και έπαιρνεν όποιος ήθελεν ταπί και τον άνοιγεν και εγίνετο κύριος χωρίς εξαίρεσιν, ή Τούρκος ή χριστιανός, ή εντόπιος ή ξένος΄ παίρνοντας το ταπί, αν εις τρεις χρόνους δεν τον άνοιγεν, ακυρούτο το ταπί και ο σπαής τον έδιδεν εις άλλον. Οι σπαήδες είχον εξουσίαν και όταν τινάς δεν εγεωργούσεν το χωράφιόν του να δώση το δέκατον και του το εσήκωναν και το έδιναν εις άλλον. Όθεν αυτοί οι λογκώδεις τόποι και ήδη άρα θεωρούνται ως εθνικοί και ουδενός άλλου, ώστε κάθε Έλλην έχει το αυτό δικαίωμα να ανοίξη τοιούτους τόπους, και να ωφεληθή και το εθνικόν ταμείον να ωφελήση, καθώς ο Πελοποννήσιος και ο Ρουμελιώτης και Νησιώτης.

Γ. Κάθε άνθρωπος λαμβάνει δικαίωμα εις εν πράγμα ή κατά κληρονομίαν ή κατ' αγοράν ή κατά κυριότητα ετών πολλών και μη όντος εις κυριότητα άλλου τινός.

Δ. Κατά δύο τρόπους δεν αποβάλλεται άνθρωπος από εν πράγμα΄ ή αν είναι ιδιοκτησία του ή αν είναι εθνικόν και το δουλεύει πριν της Επαναστάσεως και μετά τη Επανάστασιν ή εντός των ορίων της επαρχίας του ή και εκτός εις άλλας επαρχίας.

Εν τούτων πάντων λοιπόν των ειρημένων μαρτυριών και παρατηρήσεων δια την κυριότητα, οπού έχουν εις τον τότον τούτον οι Αλωνιστιώται, δια να είναι εν προαύλιον των καλυβιών τους και είτε εντός των ορίων της Αλωνισταίνης υπάρχει είτε εκτός, μολονότι είναι εντός, ή είναι ιδιόκτητος ή εθνικός, έχουν εις αυτόν το δικαίωμα οι Αλωνιστιώται από την δημοσίαν και επάνου και ανάγκη προς αυτούς, όσον το καθ' ημάς. Η δε Σεβαστή Αρχή αύτη εγκρίνασα, αποφασίση το δικαιότερον, μένομεν δε με σέβας βαθύτατον.

Τη 18 Οκτωβρίου 1828 οι ευπειθείς πατριώται
εν Τριπολιτσά Αναγνώστης Κονδάκης
Ζώης Τρικούπης

αριθ 2003, Ίσον τω πρωτοτύπω
Εν Τριπόλει τη 19 Οκτ. 1828
ο Γραμμ. της κατά τη Αρκαδίαν Έκτ. Επιτροπείας
(Τ.Σ.) Δημήτριος Κ. Βυζάντιος»

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ 25ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1914

Με τον σχηματισμό των κοινοτήτων έπειτα από την ψήφιση του νόμου ΔΝΖ΄ τον Φεβρουάριο του 1912, συστάθηκε βάσει του άρθρου 9, και ύστερα από εντολή του νομάρχη Αρκαδίας, επιτροπή για τον καθορισμό των ορίων των δύο κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Σιμιάδων. Η επιτροπή συνεδρίασε στις 25 Αυγούστου του 1914 στη θέση «Γεφύρι Σιμιάδων», επί της πρώτης αμαξιτής οδού κοντά στους Σιμιάδες. Μέλη της οι: Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος, Ιωάν. Δημητρακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Αλωνίσταινας, Νικολ. Σ. Μάγκλαρης, πρόεδρος της κοινότητας Σιμιάδων, Γ.

Βασιλακόπουλος, δάσκαλος Αλωνίσταινας, και Δημ. Τσαπραλής, δάσκαλος Σιμιάδων.

Η επιτροπή, **«μετά συζήτησιν και αυτοψίαν δι' επιτοπίου μεταβάσεως»,** διακανόνισε τα όρια ως ακολούθως: Η οριογραμμή, **«εις το Βόρειον μέρος άρχεται εκ της θέσεως "Κλεισούνη Καμίνι", ένθα ενούται η παλαιά οδός Κάψια - Λεβιδίου προς την αμαξιτήν τοιαύτην, εκ του σημείου τούτου ακολουθεί προς Νότον την ειρημένην παλαιάν οδόν και φθάνει εις το σημείον αυτής άνωθεν του οποίου είναι ο "Μύτικας Γκρόζινον", ένθα διέρχεται η αμαξιτή οδός, όπου και τελειώνουν τα όρια. Ο Πρόεδρος και Διδάσκαλος Σιμιάδων έχουσιν αντιρρήσεις κατά του άνω γενομένου δια πλειοψηφίας διακανονισμού προτείνοντες ως όριον, γραμμήν αρχομένην εκ Βορρά εις την θέσιν "Σπηλίτζαις". προχωρούσαν προς Νότον εις θέσιν "Λάγιου Καλύβι" και εκ τούτου εις "Κούβελα Αλώνι" και Τουρλουκαίικα κτήματα, ένθα να λήγουσι τα όρια, διότι το όριον τούτο ήτο το ανέκαθεν ανεγνωρισμένον κατά την πληροφορίαν, ην έλαβον από τους γονείς των. Εις την αντίρρησιν ταύτην η πλειοψηφία της επιτροπής απαντά ότι η ως άνω διακανονισθείσα των ορίων γραμμή, ήτοι ο παλαιός δρόμος, χωρίζει τα όρια ευδιακρίτως και δικαίως, συμφώνως δε και προς τα εδαφικάς συνθήκας, αύτη δε η γραμμή κατά τας δοθείσας πληροφορίας εις τον Ειρηνοδικούντα Πάρεδρον παρά Λεβιδιωτών και Καψιωτών, ήτοι ανθρώπων ξένων προς τα διαμαχόμενα μέρη, ήτο και ανέκαθεν το όριον των χωρίων Καρδαρά και Σιμιάδων. Άλλως εάν εγένετο δεκτή η πρότασις των αντιλεγόντων μελών, το όριον των Σιμιάδων θα έφθανεν εις το προαύλιον του χωρίου Καρδαρά, εις το οποίον δεν θα απέμενεν ούδ' ελάχιστος χώρος προς την ανατολικήν αυτού πλευράν».**

Η θέση «Σπηλίτζαις» βρίσκεται περίπου επτακόσια μέτρα βορειοανατολικά του Επάνω Καρδαρά, στην αρχή της απότομης ρεματιάς που οδηγεί ψηλά έως την κορυφή του βουνού «Προφ. Ηλίας» ή «Οστρακίνα», υψόμ. 1.980 μ., η θέση «Λάγιου Καλύβι» λίγο παρακάτω από τον Επάνω Καρδαρά και η θέση «Κούβελα Αλώνι» νοτιοανατολικά, ψηλά στο βουνό κι από κάτω (βορειοανατολικά) από την ψηλότερη κορυφή «Τσικουνίδα», σε υψόμετρο περίπου 1.600 μέτρα.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Κι οι δύο εκθέσεις, ιδιαίτερα εκείνη του 1828, μας δίνουν πλήθος πληροφοριών για την ιστορία του ορίου και την ευρύτερη γενικά περιοχή της Ζάγουρας.

Η Ζάγουρα είναι μια μικρή μακρόστενη πεδιάδα που βρίσκεται μεταξύ του ορεινού όγκου του Ανατολικού Μαινάλου και των χαμηλών ανατολικών του πρόβουνων, δυτικά δε της μεγάλης Μαντινειακής πεδιάδας. Ξεκινά στα βόρεια κοντά στο Λεβίδι και με νοτιοανατολική κατεύθυνση φτάνει έως σχεδόν το χωριό Κάψια. Στο επίμαχο κομμάτι των ορίων Καρδαρά - Σιμιάδων, μήκους κάπου 1.400 μέτρων, το πλάτος της από το χωριό Σιμιάδες έως το χωριό Καρδαρά είναι περίπου τέσσερα χιλιόμετρα και το έδαφος επικλινές, οι Σιμιάδες, στο κάτω ανατολικό μέρος, βρίσκονται σε υψόμετρο 720 μέτρα ενώ ο Καρδαράς, στο επάνω δυτικό, είναι στα 1.040 μέτρα υψόμετρο.

Ετυμολογικά, η λέξη «Ζάγουρα» είναι σλάβικη και σημαίνει «ο τόπος που βρίσκεται πίσω από το βουνό ή το δάσος» [46]. Κι έχει τη δική της αξία η ερμηνεία αυτή του τοπωνυμίου, καθώς μας βάζει να αναρωτηθούμε πού μπορεί να βρίσκεται θεωρητικά ο παρατηρητής που ανομάζει την περιοχή Ζάγουρα, γιατί πρέπει να τον χωρίζουν από αυτήν κάποια βουνά ή δάση. Η πρώτη σκέψη που έρχεται στο μυαλό μας είναι ότι θα ονόμαζε Ζάγουρα την περιοχή αυτός που βρίσκεται στον χώρο του Φαλάνθου (Αλωνίσταινα, Πιάνα, Δαβιές, Ροεινό), καθώς τον χωρίζει από τη Ζάγουρα η μεγάλη και ψηλή ραχοκοκκαλιά του Ανατολικού Μαινάλου.

Στο κάτω, ανατολικό μέρος της Ζάγουρας, σε υψόμετρο 800 μέτρων και με νοτιοανατολική κατεύθυνση περνά ο αμαξιτός δρόμος που οδηγεί από το Λεβίδι στην Τρίπολη. Τα παλιότερα χρόνια, όπως είπαμε, περνούσε από κει ο ημιονικός δρόμος που ένωνε την Τριπολιτσά με την επαρχία των Καλαβρύτων, στα τέλη του 19ου αιώνα κατασκευάστηκε ο πρώτος αμαξιτός, που στην περιοχή εκείνη των ορίων έκανε μια καμπή προς τα ανατολικά, προς τους Σιμιάδες, αποκλίνοντας από τον ημιονικό στο τμήμα από το «Καμίνι Κλεισιούνη» έως τη ρίζα του μικρού βουνού «Μύτικας Γκρόζινο», υψόμ. 1.000 μ. Εκεί ενωνόταν πάλι με τον ημιονικό αλλά και τον σημερινό εθνικό δρόμο. Σήμερα περνά από κει, εκατό περίπου μέτρα ανατολικότερα και παράλληλα με τον ημιονικό, ο εθνικός δρόμος Τρίπολης - Πύργου. Επίσης, σήμερα, εκτός από τους διάφορους άλλους χωματόδρομους, έχει κατασκευαστεί και ασφαλτόδρομος που ξεκινά από τον εθνικό δρόμο (τετρακόσια μέτρα νοτιοανατολικά από τη βόρεια άκρη του ορίου Καρδαρά - Σιμιάδων) και ανεβαίνει, με νοτιοδυτική κατεύθυνση, στο χωριό Καρδαράς και εν συνεχεία στο χιονοδρομικό κέντρο Μαινάλου. Εκεί, νότια της διασταύρωσης και κατά μήκος του εθνικού δρόμου, έχει από τη δεκαετία του 1970 δημιουργηθεί ο οικισμός του Νέου Καρδαρά, λίγα σπίτια, ναός και επαγγελματικής χρήσης κτίσματα.

Το όριο βρισκόταν διαχρονικά πάνω στον παλιό ημιονικό δρόμο. Στην έκθεση του έτους 1828 το όριο που χωρίζει τις περιφέρειες Αλωνίσταινας και Σιμιάδων είναι πάνω στη «μεγάλη Δημοσία», τον κεντρικό ημιονικό δρόμο, όπως αυτός κατευθυνόταν, όπως είπαμε, από την Τριπολιτσά προς το Λεβίδι και την επαρχία Καλαβρύτων. Δεν αναφέρεται το σημείο που συναντιόνταν τα όρια της Αλωνίσταινας με το Λεβίδι και τους Σιμιάδες αλλά παρακάτω, στην κατεύθυνση προς Τριπολιτσά και πάνω πάντα στη «Μεγάλη Δημοσιά», στο σημείο όπου ο δρόμος περνούσε στην κοντινότερη απόσταση από τη δυτική απόληξη του πρόβουνου του Μαινάλου. «Μύτικας Γκρόζινο» ήταν η τοποθεσία «Τρύπιο Λιθάρι», όπου το σύνορο κατέληγε και συναντιόνταν τα όρια τεσσάρων κοινοτήτων, του Ροεινού, του Κάψια, των Σιμιάδων και της Αλωνίσταινας. Εκεί στάθηκαν και εξέτασαν τη διαφορά οι Τρικούπης και Κοντάκης. Λογικά, το «Τρύπιο Λιθάρι» ήταν κάποιος χαρακτηριστικός βράχος, άγνωστος στους σημερινούς κατοίκους του Καρδαρά, πιθανόν τον κατέστρεψαν μεταγενέστερες εργασίες.

---

[46] Χαράλαμπος Π. Συμεωνίδης, Ετυμολογικό Λεξικό των Νεοελληνικών Οικονυμίων, τόμος Α΄, σελ. 536

Στο ίδιο σημείο, στο «Τρύπιο Λιθάρι», καταλήγει επίσης το όριο μεταξύ των νεοσυσταθεισών το 1912 κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Σιμιάδων, όπως καθορίστηκε από την πρωτοβάθμια επιτροπή του 1914. Τώρα, όμως, το σημείο δεν αναφέρεται ως «Τρύπιο Λιθάρι» αλλά, όπως μαθαίνουμε από την έκθεση καθορισμού των συνεχόμενων ορίων των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Κάψια, «Σύνορον», καθώς εκεί είχε κατασκευαστεί, άγνωστο πότε, **«ορόσημον ονομαζόμενον Σύνορον, απαρτιζόμενον από λίθους κυκλικώς τοποθετημένους εντός του εδάφους του δρόμου, εις το μέσον των οποίων έχει εντεθή έτερος λίθος μεγαλύτερος».** Κατά τον 19ο αιώνα και σε εφαρμογή του νόμου περί σύστασης δήμων του 1834, στην περιοχή συναντιόνταν τα όρια των δήμων Φαλάνθου, Μαντινείας και Ορχομενού όχι, όμως, στο σημείο που βρισκόταν το ορόσημο, το «Σύνορον», αλλά πιο βορειοδυτικά στη θέση «Κλεισιούνη Καμίνι», που κι αυτή έφερε την ονομασία «Σύνορον». Εκεί συναντιόνταν οι περιφέρειες των χωριών Λεβίδι, Σιμιάδες και Καρδαρά/Αλωνίσταινας, καθώς το Λεβίδι ανήκε στον δήμο Ορχομενού, οι Σιμιάδες και το Κάψια στον δήμο Μαντινείας και η Αλωνίσταινα και το Ροεινό στον δήμο Φαλάνθου. Άρα οι οροθετικοί λίθοι στο Τρύπιο Λιθάρι σημείωναν το όριο όχι δήμων αλλά των περιφερειών των τεσσάρων προαναφερθέντων χωριών Αλωνίσταινας, Ροεινού, Σιμιάδων και Κάψια. Ας θυμηθούμε εδώ και τη μορφή που θα έπρεπε να έχουν τα οροθέσια των συνόρων των δήμων, όπως περιγράφονται στις Οδηγίες του 1836/1839: Τα πρώτα πρόχειρα οροθέσια θα κατασκευάζονταν **«δια τάφρων ή δι' επισωρευμένων λίθων, τους οποίους μετά ταύτα μόνον θέλουν αντικαθιστά οριστικώς οροθετικοί λίθοι [...]»,** και μετά το πέρας της οροθετικής διαδικασίας το όριο να **«σημειωθή θετικώς και οριστικώς δι' οροθετικών λίθων, και θέλει συντεθή περί τούτου πρωτόκολλον. Οι λίθοι ούτοι πρέπει να είναι λελαξευμένοι, και θέλουν φέρει σημείον τι ιδιαίτερον».**

Η άλλη άκρη των ορίων Αλωνίσταινας - Σιμιάδων, κατά την ομόφωνη απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής του 1914, ορίστηκε 1.400 μέτρα βορειοδυτικότερα στη θέση «Κλεισούνη Καμίνι», όπου συναντιόνταν τα όρια Αλωνίσταινας, Σιμιάδων και Λεβιδίου, και στο σημείο αυτό, επίσης, χώριζε η διαδρομή του παλαιού ημιονικού δρόμου από του νεότερου αμαξιτού. Το σημείο περιγράφει με περισσότερες λεπτομέρειες η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής καθορισμού ορίων των κοινοτήτων Λεβιδίου και Αλωνίσταινας του 1914 σύμφωνα με την οποία **«[...] η διαχωριστική γραμμή άρχεται από της επαρχιακής οδού Τριπόλεως - Λεβιδίου και ακριβώς εις το σημείον ένθα υπάρχουσι τα ίχνη του λεγομένου "Κλεισιούνη Καμίνι", ήτις θέσις λέγεται και "Σύνορον"».** Δεν μας δίνεται κάποια πληροφορία αν στο σημείο αυτό με την επωνυμία επίσης «Σύνορον» ήταν κατασκευασμένο κάποιας μορφής ορόσημο. Όπως προείπαμε, στο «Σύνορο» αυτό πρέπει να συναντιόνταν πρωτύτερα τα όρια των δήμων Μαντινείας, Ορχομενού και Φαλάνθου. Το σημείο, συγκεκριμένα, βρίσκεται 400 μέτρα περίπου βορειοδυτικά από τη διασταύρωση προς Καρδαρά και Χιονοδρομικό Κέντρο, στην κατεύθυνση της εθνικής οδού προς Λεβίδι, δίπλα στο δυτικό πρανές του δρόμου.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1828 - ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ: Διερευνώντας επιτόπου οι δύο κριτές το 1828 την υπόθεση για να διαπιστώσουν την πραγματικότητα και να καταλήξουν στην καταλληλότερη γνωμάτευση προς τον Έκτακτο Επίτροπο Αρκαδίας, μας παρέχουν σπουδαίες πληροφορίες για την περιοχή εκείνη της Ζάγουρας και για το καθεστώς των ορίων των κοινοτήτων κατά την εποχή της Οθωμανικής κυριαρχίας. Συγκεκριμένα:

Ο κεντρικός ημιονικός δρόμος, όπου περνά και η οριογραμμή, χωρίζει την περιοχή σε δύο κομμάτια. Το πρώτο, από τη Δημοσιά μέχρι τους Σιμιάδες, υπολογίζεται σε 12 ζευγάρια, δηλαδή κάπου 1.200 στρέμματα, και είναι πλήρως καλυμμένο από χαμηλά πουρνάρια. Στο δεύτερο, από τον δρόμο έως **«πλησίον των Αλωνιστιώτικων Καλυβίων υπάρχει γη έως οκτώ ζευγαρίων σχεδόν δασόφυτος και αυτή ομοίως από πρινάρια, εντός της οποίας γεωργείται σχεδόν ¼»,** περιγράφεται δηλαδή μια έκταση κάπου 800 στρέμματα από τα οποία έχουν εκχερσωθεί και καλλιεργούνται περίπου τα διακόσια, και μάλιστα, όπως είπαν οι μάρτυρες από το χωριό Ροεινό, **«περί δε του τόπου της Ζάγορης του επάνω της δημοσίας ωμολόγησαν ότι όσος γεωργείται κατά καιρούς ηνήχθη από τους Αλωνιστιώτας».** Στην πραγματικότητα, όλη η έκταση από τη «Δημοσιά» έως τον Καρδαρά είναι πολύ μεγαλύτερη, πιθανότατα η έκθεση να αναφέρεται στη διεκδικούμενη από τους Σιμιαδιώτες έκταση. Ουσιαστικά, στην περιοχή η γεωργική δραστηριότητα είναι πολύ μικρή. Κάπου το ένα δέκατο, με τους Σιμιαδιώτες να έχουν ελάχιστη παρουσία, καθώς μέχρι σχεδόν το χωριό τους η περιοχή καλύπτεται από πουρνάρια. Μάλιστα, και η εκχέρσωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων έγινε σε χρόνο συγκεκριμένο που οι ντόπιοι γνωρίζουν, άρα σε παλαιότερες εποχές ενδεχομένως η περιοχή να ήταν σε ακόμα μεγαλύτερη έκταση χέρσα.

Παρεμπιπτόντως, μια επίσης ενδιαφέρουσα επισήμανση που μας επιτρέπει να κάνουμε αυτή η πολύ λεπτομερής περιγραφή του χώρου, είναι ότι δεν υπάρχει άμεση ή έμμεση αναφορά για συμβάντα πυρκαγιών μεγάλης έκτασης στη συγκεκριμένη περιοχή κατά το παρελθόν, και κυρίως τα χρόνια της Επανάστασης. Ακούγονται πολλές παραδόσεις για μεγάλης έκτασης πυρκαγιές την περίοδο εκείνη, ειδικά κατά τις εισβολές του Ιμπραήμ στον πελοποννησιακό χώρο. Και για την περιοχή αυτή υπάρχουν μαρτυρίες για μεγάλη πυρκαγιά, (πληροφορία κ. Βασίλης Πιτερός από τον Καρδαρά), την εποχή πάντως που συντάχθηκε η έκθεση των Τρικούπη - Κοντάκη η περιοχή μοιάζει να είναι άθικτη. Και ένα τέτοιο γεγονός δεν θα μπορούσε να μην αποτυπώνεται, έστω έμμεσα, στην Έκθεση.

Αξιόπιστες πληροφορίες για το χωριό Σιμιάδες κατά την τελευταία περίοδο της Τουρκοκρατίας αντλούμε και από την κτηματική απογραφή του Ρήγα Παλαμήδη που συνέταξε για λογαριασμό της Κυβέρνησης Καποδίστρια το 1828: **«Σημιάδες: οικογ. 38, ψυχαί 85, οικίαι 50 μετά της περιοχής των, καλύβια 19, αμπέλια στρέμματα 158, δένδρα 58, εκκλησία Μεταμόρφωσις, Σερήφ αγάς Πήλινος κατείχε ζευγάρια 70, πύργους - μαγαζιά 2, έπαιρνε χαριστικώς εις τα 4:1 κουβέλια 4230. Μόνον 14 ζευγάρια εξουσίαζε νομίμως με αγοράν από Ιμπραήμ αγάν και Κουκουβίτζαν, ο άλλος τόπος ήτο των χωρικών και του μοναστηρίου**

Αγίου Προκοπίου και τον καταπάτησε προ 45 ετών [...]» [47]**.** Στην απογραφή του 1829 της Γαλλικής Επιστημονικής Αποστολής, το χωριό Σιμιάδες αναφέρεται με «οικογένειες 35, άτομα 154». Συγκριτικά, σύμφωνα με την ίδια απογραφή, η Αλωνίσταινα έχει 280 οικογένειες και 1.426 άτομα. Στον πληθυσμό της Αλωνίσταινας συνυπολογίζονται και οι κάτοικοι του Καρδαρά, (Αλωνιστιώτικα Καλύβια), καθώς δεν υπάρχει ξεχωριστή καταγραφή για τον οικισμό αυτόν [48].

Για μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα, ας δούμε και τα πληθυσμιακά μεγέθη των γύρω οικισμών κατά τον 18ο αιώνα και, συγκεκριμένα, τα στοιχεία της Βενετικής απογραφής του έτους 1700 : Λεβίδι, οικογένειες 71 - άτομα 304, Ροεινό 30/127, Κάψια 30/126, Σιμιάδες 25/135, Αλωνίσταινα 38/141 [49] (βλέπε και στο Παράρτημα 3 τον συγκεντρωτικό πίνακα του πληθυσμού των οικισμών του Μαινάλου).

Ας δούμε συγκριτικά τη σημερινή εικόνα της περιοχής, όπως αποτυπώνεται σε πρόσφατη, το 2013, ψηφιακή δορυφορική εικόνα του Google Earth. Στο πρώτο κομμάτι, από τους Σιμιάδες έως τον παλιό ημιονικό δρόμο (χωματόδρομος σήμερα) η έκταση η επιδεκτική καλλιέργειας είναι περίπου 900 στρέμματα. Η δεύτερη περιοχή είναι μεγαλύτερη, αν μετρήσει την πιο ομαλή έκταση προκύπτει ένα μέγεθος κάπου 1.200 στρέμματα, αν συμπεριλάβει και τα πιο επικλινή κομμάτια προς το βουνό η έκταση φτάνει περίπου τα 2.000 στρέμματα. Όλη η περιοχή είναι σήμερα σχεδόν ελεύθερη από δάσος, έχει πάντως πάψει να καλλιεργείται εδώ και πολλά χρόνια. Τα δεδομένα αυτά μας οδηγούν στο συμπέρασμα ότι εντατικοποίηση της καλλιέργειας υπήρξε αργότερα, μετά την ιδρυση του Ελληνικού κράτους και έως τον Β΄Παγκόσμιο πόλεμο, το ενισχύει αυτό και η εξέλιξη του πληθυσμού του Καρδαρά κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα (βλέπε Παράρτημα 3).

Σύμφωνα με τις πληροφορίες που αντλούν από τους μάρτυρες οι δύο συντάκτες της έκθεσης του 1828, οι Αλωνιστιώτες από χρόνια έχουν με ταπί εκεχερσώσει και καλλιεργούν διαθέσιμες εκτάσεις στην περιοχή της Ζάγουρας, ακολουθώντας τους κανόνες γαιοκτησίας της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και αποδίδουν, όπως ισχυρίζονται, τον φόρο της δεκάτης στους σπαχήδες που εξουσιάζουν το τιμάριο της περιφέρειας της Αλωνίσταινας. Μάλιστα, σύμφωνα με την προαναφερθείσα κτηματική απογραφή του Ρήγα Παλαμήδη του 1828, οι Αλωνιστιώτες έχουν παρουσία και στην περιφέρεια του διπλανού χωριού Κάψια. **«[...] Περίοικοι Αλωνιστιώται και άλλοι κατείχον αμπέλια στρέμματα 54, χωράφια 199 στρέμματα αγορασμένα από Τούρκους, ως έλεγον. Ούτοι ήσαν Αναγνώστης Χριστάκος, Σπύρος Νιοχωρίτης και Μπαϊραχτάρης, Μάκος, Γιάννης Τζάβρης, Παναγιώτης Τζαραβίτος, Στάθης Τζιάλας, Σπήλιος Χαλβατζόπουλος, Θεοδόσιος Μιχαλόπουλος, ο δραγομάνος, κατέχων 100 στρέματα μόνος αυτός»**[50]**.** Παρουσία στην περιοχή κοντά στο χωριό Κάψια έχουν και οι κάτοικοι του χωριού Ροεινό του Φαλάνθου, μάλιστα το όριο της περιφέρειάς τους φτάνει σύμφωνα με την έκθεση του 1828 στο «Τρύπιο Λιθάρι».

---

[47] Τάσος Γριτσόπουλος, Ιστορία της Τριπολιτσάς, τόμος Α΄, σελ. 387-388

[48] Expedition scientifique de Moree, Paris 1834, σελ. 76 και 92- 93

[49] Βασίλης Παναγιωτόπουλος σ. 261

[50] Τάσος Γριτσόπουλος, Ιστορία της Τριπολιτσάς, τόμος Α΄, σελ. 388

Η εξέταση της υπόθεσης αυτής και η έκθεση των Κοντάκη - Τρικούπη μάς ξαναθέτει το ερώτημα που μας απασχόλησε και στις δύο άλλες υποθέσεις ορίων από την εποχή της Τουρκοκρατίας. Δηλαδή, μεταβάλλονταν τα όρια των κοινοτήτων στη διάρκεια του χρόνου ή ο χαρακτήρας τους ήταν κατά βάση στατικός και αμετάβλητος και δυσκολα προσαρμόσιμος στις αλλαγές των πληθυσμιακών και κοινωνικών συνθηκών μια δεδομένης περιοχής; Η περίπτωση της συγκεκριμένης διαφοράς και η συνοδευτική έκθεση των δύο πραγματογνωμόνων φωτίζει, κάπως περισσότερο, την κατάσταση απ' ό,τι τα άλλα δύο παραδείγματα από την Αχαΐα. Μπορούμε, λοιπόν, να παρατηρήσουμε τα εξής:

Πρώτα απ' όλα, είναι δεδομένο και αναφέρεται καθαρά ότι οι κοινότητες είχαν συγκεκριμένη εδαφική περιφέρεια η οποία χωριζόταν απ' αυτές των γειτονικών τους με σαφή και καθορισμένα σύνορα. Η περιοχή, η επάνω από τη Δημοσιά, αποδεικνύεται ότι την εποχή εκείνη ανήκε στην περιφέρεια της Αλωνίσταινας. Οι αποδείξεις δεν προέρχονται από κάποια επίσημα έγγραφα όπου είναι καταγεγραμμένα τα όρια αλλά από τις μαρτυρίες όλων, εκτός βέβαια των Σιμιαδιωτών. Ο τόπος, επίσης, καλλιεργείται νόμιμα από Αλωνιστιώτες εδώ και πολλά χρόνια και αποδίδουν τον φόρο της δεκάτης στους σπαχήδες του τιμαρίου της Αλωνίσταινας. Επίσης, η συμπεριφορά των Οθωμανικών Αρχών όταν έγινε το επεισόδιο της ληστείας του «χασνέ της Πόρτας» (χασνές=θησαυρός, θησαυροφυλάκιο) επικυρώνει την κατοχή της περιοχής. Υπόλογο στην συγκεκριμένη υπόθεση θεωρήθηκε το κοινό της Αλωνίσταινας, καθώς οι κάτοικοι του Κάψια ωμολόγησαν στις Αρχές ότι οι κλέφτες **«απέρασαν κατά των ορίων της Αλωνίσταινας εις το Τρύπιον Λιθάρι».** Σύμφωνα με τα ισχύοντα κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας, υπεύθυνη για τα αδικήματα ήταν η κοινότητα στην περιφέρεια της οποίας γινόταν το αδίκημα, που υποχρεωνόταν και να αποζημιώσει τους παθόντες.

Πιστοποιείται, λοιπόν, ότι η επίδικη περιοχή ανήκει στην κοινότητα της Αλωνίσταινας, αυτό που δεν γνωρίζουμε, όμως, είναι αν ανέκαθεν το όριο ήταν στην ίδια θέση, στη Δημοσιά, ή υπήρξε με την εκχέρσωση και καλλιέργεια της περιοχής από τους Αλωνιστιώτες κάποια μετάθεση ορίων, και άρα δεχόμαστε ότι τα όρια των κοινοτήτων κατά την περίοδο της Οθωμανικής κυριαρχίας επιδέχονταν μεταβολές.

Βάσει των δεδομένων που μας δίνει το έγγραφο, μπορούμε να κάνουμε δύο υποθέσεις. Η πρώτη είναι ότι πάντοτε το όριο ήταν επάνω στη Δημοσιά, η οποία διαχρονικά περνούσε -εκτιμούμε- από το σημείο εκείνο. Οι Αλωνιστιώτες έχοντας και ανεπτυγμένη κτηνοτροφία νέμονταν και τα υπερκείμενα εκτεταμένα βοσκοτόπια της υποαλπικής ζώνης στις γύρω κορυφές του Μαινάλου, από τη Μαύρη Κορυφή (κορυφή υψ. 1.818 μ.) στα βόρεια έως την Οστρακίνα (κορυφή υψ. 1.980 μ.) και απέναντι την κορυφογραμμή της Μουρτζιάς (κορυφή υψ. 1.794μ.), όπου είχαν και αγρούς. Ομοίως και το γειτονικό της Αλωνίσταινας Ροεινό κατείχε τα βοσκοτόπια από την κορυφογραμμή της Μουρτζιάς και νότια έως τον Αϊντίνη (κορυφή υψ. 1.849 μ.) κ.λπ., και η περιφέρειά του κατέβαινε έως το Τρύπιο Λιθάρι και έως το σημερινό χωριό Κάψια. Η περιοχή της Ζάγουρας μεταξύ

Σιμιάδων και Καρδαρά ήταν σχεδόν στο σύνολό της ακαλλιέργητη πολλά χρόνια, τόσα ώστε να καλυφθεί από πουρνάρια και οι Αλωνιστιώτες σταδιακά εκχέρσωσαν και και καλλιεργούσαν **«κατά καιρούς»** ένα μικρό μέρος της εντός των ορίων της κοινότητάς τους. Και το ταπί το παίρνουν, όπως είναι φυσικό, από τους σπαχήδες της Αλωνίσταινας κι όχι των Σιμιάδων. Στην περίπτωση αυτή οι κάτοικοι των Σιμιάδων, περιορισμένοι στον πιο πεδινό Μαντινειακό χώρο, επιχειρούν να μεταβάλουν τα όρια και να διεκδικήσουν για λογαριασμό τους ένα μέρος, το πιο ομαλό και ποιοτικά καλύτερο στο τμήμα από τη Δημοσιά και επάνω, χωρίς, όμως, τελικά να το επιτύχουν. Οι ισχυρισμοί τους είναι αναληθείς γι' αυτό και αρνούνται να μαρτυρήσουν δι' αφορισμού. Έχοντας οι Αλωνιστιώτες εκχερσώσει και εκμεταλλευτεί την περιοχή, κατοχυρώνουν και τα όριά τους. Τα όρια εν τέλει παραμένουν αμετακίνητα.

Η δεύτερη υπόθεση είναι ότι οι Αλωνιστιώτες, που σαφώς ήταν στις αρχές του 19ου αιώνα μεγαλύτερο πληθυσμιακά χωριό από τους Σιμιάδες και με μεγαλύτερη έτσι δυναμική, (όπως και το γειτονικό τους Ροεινό), αφού κατέχουν και νέμονται τα βοσκοτόπια στην περιοχή των κορυφών του Μαινάλου, έχουν με την πάροδο του χρόνου κατέβει ανατολικότερα και διεισδύσει στην ημιορεινή ζώνη, τους ανατολικούς πρόποδες του Μαινάλου στην περιοχή της Ζάγουρας, αλλά και στην περιοχή του χωριού Κάψια όπως είδαμε. Έχουν μάλιστα εγκατασταθεί δημιουργώντας και οικισμό, τα Καλύβια, σε σημείο που θα λέγαμε είναι ανάμεσα στα βοσκοτόπια τους και στην καλλιεργητική έκταση. Η διαφιλονεικούμενη περιοχή ανήκε στην κοινότητα Σιμιάδων, αλλά για διάφορους λόγους, πληθυσμιακούς, προσανατολισμού τους στην πιο εύφορη Μαντινειακή πεδιάδα κ.λπ., την έχουν αφήσει χέρσα με αποτέλεσμα Αλωνιστιώτες να εκχερσώσουν ένα μικρό μέρος της με ταπί που παίρνουν από τους δικούς τους σπαχήδες. Έτσι, δημιουργούν μία de facto νέα κατάσταση που οι Σιμιαδιώτες δεν μπορούν να αναστρέψουν, εκτός από ένα μικρό χρονικό διάστημα, κατά την εποχή που πασάς στην Τριπολιτσά ήταν ο Βελή πασάς και τσιφλικάς στην περιοχή των Σιμιάδων ο Γιακούπ αγάς Πήλινος. Και το κατάφεραν τότε μετά από αγωγή του συγκεκριμένου αγά στις αρχές και θετική γι' αυτούς απόφαση. Υπάρχει εδώ βέβαια ένα ερώτημα, γιατί οι Αλωνιστιώτες, αφού η περιοχή ανήκε στους Σιμιάδες δεν έπαιρναν το ταπί από τους σπαχήδες των Σιμιάδων, καθώς, σύμφωνα με τις παρατηρήσεις των δύο κριτών, οποιοσδήποτε, ανεξαρτήτως εντοπιότητας, θα μπορούσε να εξασφαλίσει ταπί και να καλλιεργήσει έναν ελεύθερο τόπο. Δυστυχώς, δεν γνωρίζουμε τα όρια των τιμαρίων στην περιοχή, δεν αποκλείεται μάλιστα τα δύο χωριά να ανήκαν στο ίδιο τιμάριο. Η άρνηση των Σιμιαδιωτών να μαρτυρήσουν δι' αφορισμού, οφείλεται στο ότι δεν μπορούσαν να αμφισβητήσουν το γεγονός ότι οι Αλωνιστιώτες είχαν εκχερσώσει και καλλιεργήσει εκτάσεις στη Ζάγουρα (να σημειώσουμε, παρεμπιπτόντως, εδώ ότι η μαρτυρία δι' αφορισμού ήταν ένα ιδιαίτερα αποτελεσματικό μέσο την εποχή εκείνη για την εκμαίευση της αλήθειας από τους μάρτυρες).

Η έκταση που οι Σιμιαδιώτες θεωρούν ότι είναι εντός της περιφέρειάς τους πιθανόν είναι αυτή που φέρεται να διεκδικούν στην έκθεση της επιτροπής καθορισμού ορίων του 1914. Αναφέρεται, συγκεκριμένα, ότι το όριο που

προκρίνουν οι εκπρόσωποι της Κοινότητας Σιμιάδων αρχίζει στα βόρεια από τη θέση «Σπηλίτσες» κατόπιν στη θέση «Λάγιου Καλύβι», που βρίσκεται από κάτω από τον Επάνω Καρδαρά, και τέλος νότια στη θέση «Κούβελα Αλώνι», ψηλά στη ράχη της κορυφής της «Τσικουνίδας», σε υψόμετρο 1.600 περίπου μέτρα.

Δεν είναι εύκολο να πει κανείς ποια από τις δύο υποθέσεις βρίσκεται πιο κοντά στην πραγματικότητα. Απ' τη μία, θα μπορούσε να ισχυριστεί ότι η διάρθρωση των κοινοτήτων ως οντότητες και το Οθωμανικό γαιοκτητικό περιβάλλον δεν ευνοούν τις αλλαγές και διαιωνίζουν τα στερεότυπα, και άρα και τα σύνορα γενικά των κοινοτήτων δύσκολα μεταβάλλονται στον χρόνο, εκτός αν ένας οικισμός εκλείψει, οπότε και η περιφέρειά του απορροφάται από τις γειτονικές του κοινότητες. Από την άλλη, η πραγματικότητα έχει τους δικούς της κανόνες, δεν είναι στατική, οι κοινότητες έχουν τη δική τους δυναμική, οι ανάγκες τους γεωργικές, κτηνοτροφικές και άλλες δεν είναι ίδιες στο πέρασμα του χρόνου, οπότε και τα όρια των περιφερειών των οικισμών αργά ή γρήγορα θα προσαρμοστούν στα νέα δεδομένα. Και, αν τηρούνταν από τις Οθωμανικές Αρχές κατάστιχα όπου περιγράφονταν λεπτομερώς τα σύνορα των κοινοτήτων, τότε η αλλαγή τους θα ήταν ίσως πιο δύσκολη. Αν, όμως, δεν τηρούνταν τέτοιοι λεπτομερείς κατάλογοι, τότε από τη μία γενιά στην άλλη δεν θα ήταν πολύ δύσκολο τα όρια να προσαρμοστούν στα νέα τυχόν δεδομένα στον γεωργικό και κτηνοτροφικό χώρο. Άλλωστε, οι προφορικές μαρτυρίες δεν είναι δύσκολο να διαφοροποιηθούν με το πέρασμα των γενεών.

Επίσης, αν ήταν εύκολο να αγοράσει κάποιος κτήματα στην περιφέρεια μια κοινότητας στην οποία δεν είναι δημότης, τότε είναι πιθανό να αλλάξουν οι συσχετισμοί στους καλλιεργητικούς χώρους κσι τα όρια με τα χρόνια να αλλάξουν θέση. Αν όχι, τότε μπορεί να υποθέσει κανείς ότι παραμένουν πιο ανθεκτικά στον χρόνο.

Τα προαναφερθέντα αποτελούν λογικές υποθέσεις, όμως, η πραγματικότητα έχει πολλές φορές τους δικούς της κανόνες και ρυθμίζεται και από λεπτομέρειες που πιθανόν μας διαφεύγουν. Εν κατακλείδι δεν είμαστε σε θέση να καταλήξουμε σε ξεκάθαρα συμπεράσματα, καθώς δεν γνωρίζουμε παρά ελάχιστα για το παρελθόν της περιοχής αυτής.

ΤΑ ΟΡΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1914: Με την απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 25ης Αυγούστου 1914, 86 χρόνια μετά την έκθεση Κονδάκη - Τρικούπη, τα όρια παραμένουν στην ίδια θέση. Οι εκπρόσωποι των Σιμιάδων επιχειρούν να τα μεταθέσουν δυτικότερα, γιατί, όπως ισχυρίστηκαν **«το όριον τούτο ήτο το ανέκαθεν ανεγνωρισμένον κατά την πληροφορίαν, ην έλαβον από τους γονείς των».** Διαπιστώνουμε εδώ πως η αμφισβήτηση των ορίων παραμένει ενεργή και μετά από ογδόντα χρόνια, δύο γενιές δηλαδή και περισσότερο. Ο ισχυρισμός τους, όμως, δεν γίνεται αποδεκτός από την πλειοψηφία της επιτροπής, η οποία επικαλείται, όπως και οι Τρικούπης - Κοντάκης το 1828, τη μαρτυρία κατοίκων των γειτονικών χωριών και αποφαίνεται ότι: **«η ως άνω διακανονισθείσα των ορίων γραμμή, ήτοι ο παλαιός δρόμος, χωρίζει τα όρια ευδιακρίτως και δικαίως, συμφώνως δε και προς τα εδαφικάς**

συνθήκας, αύτη δε η γραμμή κατά τας δοθείσας πληροφορίας εις τον Ειρηνοδικούντα Πάρεδρον παρά Λεβιδιωτών και Καψιωτών, ήτοι ανθρώπων ξένων προς τα διαμαχόμενα μέρη, ήτο και ανέκαθεν το όριον των χωρίων Καρδαρά και Σιμιάδων. Άλλως εάν εγένετο δεκτή η πρότασις των αντιλεγόντων μελών, το όριον των Σιμιάδων θα έφθανεν εις το προαύλιον του χωρίου Καρδαρά, εις το οποίον δεν θα απέμενεν ούδ' ελάχιστος χώρος προς την ανατολικήν αυτού πλευράν».

Η περιοχή της **Ζάγουρας** στα όρια της περιφέρειας Καρδαρά και της κοινότητας Σιμιάδων. Εικόνα από το Google Earth, λήψης του έτους 2013. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνεται το παλαιό όριο των δύο οικισμών, με τη γαλάζια γραμμή περικλείεται η έκταση που στην έκθεση Τρικούπη - Κονδάκη του έτους 1828 περιγράφεται ως σχεδόν καλυμμένη από πουρνάρια.

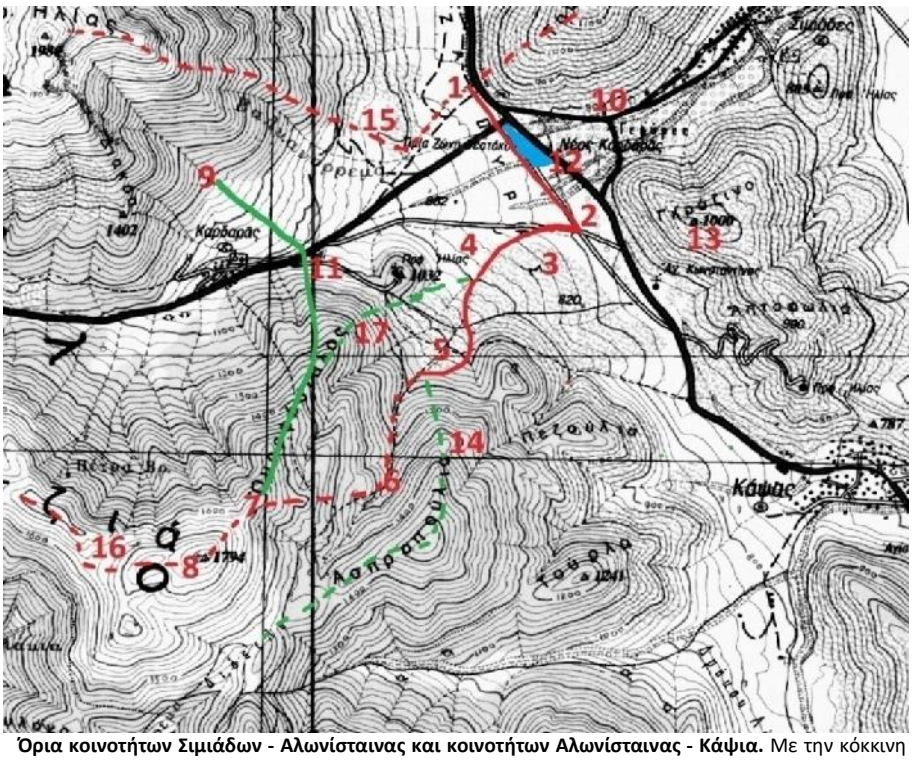

Όρια κοινοτήτων Σιμιάδων - Αλωνίσταινας και κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Κάψια. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Σιμιάδων και Αλωνίσταινας - Κάψια. Με την πράσινη γραμμή, τα προτεινόμενα από την κοινότητα Σιμιάδων όριά της με την κοινότητα Αλωνίσταινας. Με τις πράσινες διακεκομμένες γραμμές, τα προϋπάρχοντα, κατά την άποψη των εκπροσώπων Αλωνίσταινας και Κάψια, όρια Αλωνίσταινας - Κάψια. Το γαλάζιο τρίγωνο είναι η περιοχή του οικισμού του Νέου Καρδαρά που προσαρτήθηκε στην κοινότητα Καρδαρά το 1993.

1. Κλεισιούνη Καμίνι, συνάντηση ορίων Αλωνίσταινας - Λεβιδίου - Σιμιάδων. Συντεταγμένες, 351040-4166900
2. Τρύπιο Λιθάρι. Συνάντηση ορίων Αλωνίσταινας - Σιμιάδων - Κάψια, 351760-4165900
3. Ξελυσσιαχτή Λιβάδι, 351500-4165500
4. Ξερόρρεμα
5. Σίκαλες, 350880-4164950
6. Χούνη και μονοπάτι προς Ροεινό. Τμήμα των ορίων Αλωνίσταινας - Κάψια που σύμφωνα με την απόφαση καταλήγουν στη θέση «Κούβελα Αλώνι». Το τμήμα αυτό στην πραγματικότητα αποτελεί μέρος των ορίων Κάψια - Ροεινού
7. Κούβελα Αλώνι. Όρια Αλωνίσταινας Ροεινού, 349500-4163830
8. Κορυφή Τσικουνίδας, 349130-4163430
9. Σπηλίτσες, 349200-4166250
10. Ο πρώτος αμαξιτός δρόμος. Ξεκινά από το σημείο «1» περίπου και καταλήγει κοντά στο σημείο «2» στην καμπή του βρίσκεται το «Γεφύριον Σιμιάδων»
11. Λάγιου Καλύβι. Προτεινόμενα όρια Αλωνίσταινας - Σιμιάδων από τους εκπροσώπους των Σιμιάδων
12. Εθνικός δρόμος Τρίπολης - Πύργου, συνοικισμός Νέου Καρδαρά
13. Κορυφή «Μύτικας Γκρόζινο»
14. Προτεινόμενη οριογραμμή Αλωνίσταινας/Καρδαρά - Κάψια από τους εκπροσώπους της Αλωνίσταινας
15. Όρια Αλωνίσταινας/Καρδαρά- Λεβιδίου
16. Όρια Αλωνίσταινας/Καρδαρά - Ροεινού
17. Προϋπάρχοντα όρια Αλωνίσταινας - Κάψια σύμφωνα με τους εκπροσώπους του Κάψια

10. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΡΔΑΡΑ - ΣΙΜΙΑΔΩΝ

Ο διακανονισμός των ορίων μεταξύ των περιφερειών των οικισμών Καρδαρά και Σιμιάδων δεν είναι σημαντικός μόνο επειδή μας φωτίζει πλευρές του ζητήματος των κοινοτικών ορίων κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, αλλά και γιατί μας προσφέρει επιπλέον ένα πολύ ενδιαφέρον παράδειγμα αλλαγής ορίων κατά τη σύγχρονη εποχή και συγκεκριμένα το έτος 1993.

Πριν αναφερθούμε στη συγκεκριμένη υπόθεση αναθεώρησης, να προσθέσουμε κάποιες πληροφορίες που αφορούν τα όρια της κοινότητας Καρδαρά (που όπως είπαμε αναγνωρίστηκε του έτος 1931) με τις γειτονικές της κοινότητες κατά τις δεκαετίες 1950 και 1960, συνεπεία των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα του 1954.

Συγκεκριμένα, κατά το έτος 1956, ανταποκρινόμενος σε σχετικές διαταγές (έγγραφα υπ' αριθ. 31373 και 17667 της 31-5-1956) της Νομαρχίας Αρκαδίας, ο πρόεδρος της κοινότητας Καρδαρά απαντά στις 10-10-1956 ότι η κοινότητά του συνορεύει με τις κοινότητες Κάψια, Σιμιάδων, Αλωνίσταινας, Ροεινού και τον δήμο Λεβιδίου και ότι **«εις το γραφείον της κοινότητος ουδεμία απόφασις πρωτοβαθμίου ή δευτεροβαθμίου επιτροπής υπάρχει».** Η απάντηση αυτή σε συνδυασμό με μη ύπαρξη των αποφάσεων και στα αρχεία των κρατικών υπηρεσιών, βάσει των διατάξεων των Νομοθετ. Διαταγμάτων 2888 του 1954 και 3777 του 1957, αποτελεί λόγο για να κινηθεί η διαδικασία συγκρότησης επιτροπής προς νέο καθορισμό ορίων μεταξύ των κοινοτήτων των οποίων έχουν απωλεσθεί οι οριστικές αποφάσεις καθορισμού.

Με άλλο έγγραφό της η νομαρχία, δέκα χρόνια αργότερα, στις 4 Ιουλίου 1966, επανέρχεται και ζητά από τις κοινότητες Καρδαρά και Σιμιάδων να την πληροφορήσουν εντός πέντε ημερών αν υπάρχουν στο κοινοτικό τους αρχείο εκθέσεις πρωτοβαθμίων επιτροπών ή οριστικές αποφάσεις δευτεροβαθμίων διοικητικών δικαστηρίων περί καθορισμού ορίων, καθώς δεν υπάρχουν τέτοιες στο αρχείο της νομαρχίας. Εν συνεχεία, με απόφασή της στις 4 Οκτωβρίου 1966, αριθ, 30.423, αποφασίζει τη συγκρότηση επιτροπής καθορισμού ορίων, όμως, με νέο έγγραφό της στις 25-2-1967, αριθ. πρωτοκ. 53934, προς τους προέδρους των κοινοτήτων Καρδαρά και Σιμιάδων τους πληροφορεί ότι την αναιρεί, καθώς υπάρχει έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Σιμιάδων της 25-8-1914, και κατά συνέπεια **«δεν συντρέχει λόγος καθορισμού εκ νέου των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων υμών, μηδέ της ανασυγκροτήσεως προς τούτο της οικείας επιτροπής».**

Στις αρχές της δεκαετίας του 1970, οι κάτοικοι του Καρδαρά δημιουργούν με την πρόνοια του Κράτους μια νέα οικιστική συγκρότηση, τον οικισμό του Νέου Καρδαρά, κατά μήκος της εθνικής οδού Τρίπολης - Πύργου. Το τμήμα αυτό της εθνικής οδού και τα σπίτια του οικισμού βρίσκονται εντός των ορίων της κοινότητας Σιμιάδων, το όριο όπως είδαμε είχε χαραχτεί επί της παλιάς ημιονικής οδού, κάπου εκατό μέτρα πιο πάνω, δυτικότερα του εθνικού δρόμου. Έτσι, εκ των πραγμάτων τίθεται ζήτημα τροποποίησης των ορίων, ώστε ο νέος οικισμός να ενταχθεί στην περιφέρεια της κοινότητας Καρδαρά. Ενδιαφέρον εδώ έχει και μια άλλη γενικότερη πτυχή της υπόθεσης αυτής, δηλαδή η αλληλεπίδραση των

οικισμών με τους σημαντικούς οδικούς άξονες, τον ρόλο που παίζουν οι κεντρικοί οδικοί άξονες στη δημιουργία ή τη μετακίνηση οικισμών, θέμα βέβαια που ξεφεύγει από τα όρια της παρούσας εργασίας.

Η υπόθεση αυτή αναθεώρησης ορίων εκδικάστηκε στο Ειρηνοδικείο Λεβιδίου από την επιτροπή που συγκροτήθηκε με απόφαση του νομάρχη Αρκαδίας στις 10 Ιουνίου 1992, δυνάμει των διατάξεων του νόμου 1832 του 1989 και του Προεδρικού Διατάγματος 323 του 1989. Έγιναν δύο συνεδριάσεις, στην πρώτη, στις 18 Μαΐου 1993, πραγματοποιήθηκε και αυτοψία στην επίδικη περιοχή και στη δεύτερη, στις 23 Ιουνίου 1993, λήφθηκε απόφαση μετακίνησης των ορίων ικανοποιώντας το αίτημα της κοινότητας Καρδαρά.

Μέλη της επιτροπής οι: Δημήτριος Κασιδιάρης, Ειρηνοδίκης Ορχομενού ως πρόεδρος, Βασίλειος Πιτερός, πρόεδρος της κοινότητας Καρδαρά, μετά του πληρεξουσίου του δικηγόρου Σταύρου Μιχαλόπουλου, Γεώργιος Λαμπράκος, πρόεδρος της κοινότητας Σιμιάδων μετά του πληρεξουσίου του δικηγόρου Νίκου Νικόπουλου, Ιωάννης Σάμπαλης, κοινοτικός σύμβουλος Καρδαρά, και Χρήστος Προκοπίου, κοινοτικός σύμβουλος Σιμιάδων.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η απόφαση της επιτροπής της 23 Ιουνίου 1993.

Τα έγγραφα της συγκεκριμένης υπόθεσης βρίσκονται στον φάκελο ορίων της Κοινότητας Σιμιάδων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η επιτροπή συνεδρίασε κατ' αρχήν στις 18 Μαΐου 1993 και μετά από συζήτηση μετέβη αμέσως, την ίδια μέρα, για επιτόπιο αυτοψία. Στη συνέχεια ορίστηκε νέα συνεδρίαση της επιτροπής για τις 23 Ιουνίου 1993 ημέρα τετάρτη και ώρα 11.00 στον ίδιο τόπο, προκειμένου να ληφθεί απόφαση.

Η επιτροπή συνεδρίασε εκ νέου στις 23 Ιουνίου 1993, έγινε πληρέστερη διερεύνηση και προσέγγιση του θέματος, καθόσον εξετάστηκαν και μάρτυρες, ένας από κάθε πλευρά. Η άποψη της κοινότητας Καρδαρά, όπως εκφράστηκε από τον πρόεδρό της Β. Πιτερό και τον κοινοτικό σύμβουλο Ι. Σάμπαλη, ήταν **«να μεταφερθεί η οροθετική γραμμή στον άξονα της Εθνικής Οδού Τριπόλεως - Πύργου και ειδικότερα να είναι η ευθεία γραμμή, η οποία από Βορρά θα αρχίζει από τη διασταύρωση της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου με την επαρχιακή οδό προς Χιονοδρομικό Κέντρο Μαινάλου, κι από εκεί με κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο θα ακολουθεί τον άξονα της ανωτέρω Εθνικής οδού επί μήκους τριακοσίων (300) μέτρων περίπου μέχρι της διασταυρώσεως της εν λόγω Εθνικής οδού με την Κοινοτική οδό (κάθετη προς αυτήν) Σιμιάδων - Καρδαρά. Στην ανωτέρω διασταύρωση ακριβώς η οριογραμμή να κάμπτει προς δυσμάς κατά μήκος της Κοινοτικής οδού Σιμιάδων - Καρδαρά επί μήκους εκατό (100) μέτρων περίπου μέχρις ότου συναντήσει το παλαιό όριο δηλαδή την παλαιά αμαξιτή Κοινοτική οδό Λεβιδίου - Κάψια, όπου τερματίζει το νέο όριο. Η έκταση την οποία περιλαμβάνει το νέο όριο είναι σχήματος Ορθογωνίου τριγώνου με πλευράν βάσεως την Κοινοτικήν οδό Σιμιάδων - Καρδαρά και πλευρά ύψους τον άξονα της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου.**

Η έκταση αυτή κατά 80% έως 85% είναι ιδιοκτησία κατοίκων Κοινότητος Καρδαρά, πλην δύο μόνον οικοπέδων τα οποία ανήκουν σε δημότες της Κοινότητος Σιμιάδων και δήμου Τριπόλεως αντιστοίχως, αμφοτέρων κατοίκων Τριπόλεως. Στην εν λόγω έκταση αλλά και πέραν αυτής έχουν αναπτυχθεί ο νέος οικισμός των Δημοτών Καρδαρά, στην οποία υπάρχουν α) πέντε κατοικίες κατοίκων Καρδαρά, β) ένας ιερός ναός του νέου οικισμού και γ) ένας σταύλος κατοίκου Καρδαρά. Στον νέο οικισμό έχει εγκατασταθεί το σύνολο σχεδόν (πλην δύο οικογενειών) των κατοίκων της Κοινότητος Καρδαρά, οι οποίοι εξακολουθούν να είναι Δημότες της Κοινότητος Καρδαρά απ' όπου μεταφέρθηκαν με μέριμνα του Κράτους. Εξάλλου η θέση του νέου οικισμού δε διακόπτει την εδαφική συνέχεια της διοικητικής περιφέρειας των δύο Κοινοτήτων και δεν υφίσταται στο νέο όριο Κοινοτική ιδιοκτησία ουδεμιάς των δύο Κοινοτήτων».

Η άποψη της κοινότητας Σιμιάδων, όπως εκφράστηκε από τον πρόεδρο και τον κοινοτικό της σύμβουλο, ήταν η ακόλουθη: **«Το όριο μεταξύ των Κοινοτήτων Καρδαρά και Σιμιάδων να παραμείνει όπως έχει για τους εξής λόγους: Κατά τη διάταξη του άρθρου 1, εδαφ 1, παραγ. 4 του νόμου 1832/ 1989 κάθε αίτηση για τον ανακαθορισμό των ορίων των Κοινοτήτων πρέπει να υποβάλλεται στον Νομάρχη σε αποσβεστική προθεσμία έξι μηνών από την ισχύ του νόμου 1832/ 1989.**

Κατόπιν τούτου και μετά τη συμπλήρωση της αποσβεστικής προθεσμίας επέρχεται απώλεια ντε γιούρε. Η πάροδος της προθεσμίας προκύπτει από τα υποβληθέντα από την αντίδικη Κοινότητα στοιχεία και λαμβάνεται υπ' όψη αυτεπαγγέλτως. Κατά την ίδια διάταξη του ν. 1832/1989 με την οποία αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του άρθρου 13 του Π.Δ. 323/1989 τότε μόνο επιτρέπεται νέος καθορισμός των ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων, α) αν μεταβληθούν τα φυσικά όρια εξαιτίας μεταγενέστερης εκτέλεσης έργων που διακόπτουν τη συνέχεια της διοικητικής περιφέρειας, β) αν συντρέχει αδυναμία εφαρμογής της οριογραμμής που έχει καθοριστεί εξαιτίας ασάφειας στη σχετική διατύπωση των ορίων ή μεταγενέστερης ανοικοδόμησης πάνω σε αυτή, γ) έχουν εκτιμηθεί εσφαλμένως οι ανάγκες των κατοίκων. Καμία από τις προϋποθέσεις αυτές δεν ισχυρίζεται η αντίδικη Κοινότητα ότι συντρέχει και τα φυσικά όρια, που έχουν από το 1914 καθοριστεί και ισχύουν μέχρι σήμερα αναμφισβήτητα κατά το εδαφ. 2 του άρθρου 13 του Π.Δ. 323/1989, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 του Π.Δ. 76 1985 και το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 1832/1989. Τα όρια αυτά παραμένουν αμετάβλητα έκτοτε, όταν η αντίδικη Κοινότητα Καρδαρά ήταν ενιαία με την Κοινότητα Αλωνίσταινας, από την οποία αποσπάστηκε το έτος 1931.

Κατά το έτος 1966 ζητήθηκε να γίνει νέος καθορισμός ορίων από την αντίδικη και η αίτησή της απορρίφθηκε, διότι τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Σιμιάδων έχουν καθοριστεί δια της από 25-8-1914 εκθέσεως της επιτροπής ορίων (ίδετε με αριθ. πρωτ. 53934/ 1967 έγγραφο του Νομάρχη Αρκαδίας με κοινοποίηση Ειρηνοδίκη Ορχομενού). Έκτοτε οι ανάγκες της Κοινότητας Καρδαρά έχουν ελαττωθεί συγκρινόμενες με τις σημερινές, διότι οι

κάτοικοι ελαττώθηκαν σημαντικά και σήμερα δεν υπερβαίνουν τις 6-7 οικογένειες και δεν μπορούν να επικαλούνται τις 4-5 αγορές οικοπέδων τους ή και την ανέγερση σε αυτά μικρών αγροικιών εντός των ορίων μας για να εμφανίσουν αυξημένες ανάγκες. Τούτο επιβάλλεται και με τη διάταξη των άρθρων 16 του Π.Δ. 323/1989, όπως τροποποιήθηκε, κατά την οποία μόνο κατ' εξαίρεση γίνεται νέος καθορισμός ορίων, 1) μόνο εάν έχει χαθεί η έκθεση καθορισμού ή 2) αν με την έκθεση καθορισμού έχουν υπαχθεί οικισμοί που δεν αναφέρονται στο Διάταγμα αναγνώρισης ή 3) εάν έγινε μεταφορά των κατοίκων οικισμού με πρόταση του Νομάρχη ή αίτηση του Δήμου ή Κοινότητας περί των οποίων δεν πρόκειται εδώ και η επιτροπή συγκροτήθηκε χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις».

Ο πρόεδρος της επιτροπής λαμβάνοντας υπ' όψη του τις δύο απόψεις, καθώς και τις καταθέσεις των μαρτύρων, διαπίστωσε ότι **«στην όλη επίμαχη έκταση υπάρχουν πέντε (5) σπίτια κτισμένα τα έτη 1971 με 1972 [...], μία εκκλησία επονομαζόμενη "Τιμία Ζώνη", η οποία έχει κτιστεί με χρήματα και εράνους των Δημοτών της Κοινότητας Καρδαρά. Εξάλλου στην εν λόγω έκταση δεν υπάρχει ιδιοκτησία Δημότη της Κοινότητας Σιμιάδων, πλην ενός αγροτεμαχίου εκτάσεως τριών στρεμμάτων περίπου, το οποίο ανήκει στον Τουρλούκη - Μάγκλαρη, ο οποίος είναι Δημότης Σιμιάδων. Επί πλέον στην επίμαχη έκταση, στην οποία υπάρχει και ένας σταύλος Δημότη της Κοινότητας Καρδαρά, έχει εγκατασταθεί το σύνολο σχεδόν, πλην δύο οικογενειών των κατοίκων της Κοινότητας Καρδαρά. Και εν όψει των ανωτέρω συντάσσεται με την άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Καρδαρά, δηλαδή να γίνει ο νέος καθορισμός των ορίων, όπως περιγράφτηκε. [...] Από το νέο καθορισμό η Κοινότητα Σιμιάδων δεν υφίσταται καμμία σημαντική ζημία σε αντίθεση με την Κοινότητα Καρδαρά, η οποία με την υφιστάμενη κατάσταση δεν μπορεί να πάρει καμμία απόφαση για την επίμαχη έκταση χωρίς την έγκριση της Κοινότητας Σιμιάδων».**

11. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΚΑΨΙΑ

Είδαμε ότι, σύμφωνα με την έκθεση του 1828 των Τρικούπη - Κοντάκη, στη θέση «Τρύπιο Λιθάρι» συναντιόνταν τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Σιμιάδων, Κάψια και Ροεινού. Το 1914, 86 χρόνια μετά τις εκθέσεις των πρωτοβάθμιων επιτροπών καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Κάψια, Αλωνίσταινας - Ροεινού και Κάψια - Ροεινού, παρατηρούμε ότι η κατάσταση έχει μεταβληθεί και η κοινότητα Ροεινού δεν φτάνει πλέον ανατολικά έως το «Τρύπιο Λιθάρι» αλλά τα όριά της σταματούν δυτικότερα και πιο ψηλά στη θέση «Σίκαλες», σε υψόμετρο περίπου 1.050 μέτρα. Έτσι στο «Τρύπιο Λιθάρι», που τώρα αναφέρεται ως «Σύνορον», συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Σιμιάδων και Κάψια.

Για τον καθορισμό των ορίων μεταξύ Κάψια και Αλωνίσταινας συγκροτήθηκε επιτροπή καθορισμού ορίων, η οποία συνεδρίασε στις 25 Αυγούστου 1914 στο χωριό Κάψια. Μέλη της οι: Κ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος (που αναπλήρωνε τον κωλυόμενο Ειρηνοδίκη Τριπόλεως Απ. Μαρκόπουλο), και Ιωάν. Δημητρακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Αλωνίσταινας, Ιωάννης Β. Καπόγιαννης, πρόεδρος της κοινότητας Κάψια, Γεώργιος Βασιλακόπουλος, διδάσκαλος Αλωνίσταινας, και Αλέξ. Ανδριανόπουλος, διδάσκαλος Κάψια.

Από την έκθεση καθορισμού διαθέτουμε δύο κείμενα. Το ένα είναι της εποχής που συντάχθηκε η έκθεση και φέρει τις υπογραφές των μελών της επιτροπής, το άλλο προέρχεται από το αρχείο της κοινότητας Κάψια και φέρει ημερομηνία 8 Απριλίου 1940. Το πρώτο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας και το δεύτερο στον φάκελο ορίων της κοινότητας Καρδαρά. Το περιεχόμενο των δύο εγγράφων δεν είναι το ίδιο, από το πρώτο έγγραφο απουσιάζει μέρος του περιεχομένου της έκθεσης και συγκεκριμένα μέρος της περιγραφής της τελικής απόφασης, όπως προκρίθηκε από την πλειοψηφία των μελών της επιτροπής, με αποτέλεσμα να εμφανίζεται ως απόφαση η εκδοχή της μειοψηφίας (τα μέλη της κοινότητας Κάψια) για τη θέση που βρισκόταν η οριογραμμή κατά το παρελθόν. Η διαφορά στο περιεχόμενο των δύο εγγράφων μας δίνει την αφορμή να επαναλάβουμε ότι η αποτύπωση των ορίων στην παρούσα εργασία βασίζεται στις περιγραφές που περιέχονται στα υπάρχοντα και ανευρεθέντα στους φακέλους έγγραφα, τα οποία, όμως, ενδεχομένως να μην είναι και τα κείμενα του οριστικού και ισχύοντος καθορισμού.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Σύμφωνα με το πρώτο κείμενο της έκθεσης που βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας και φέρει τις υπογραφές των μελών της επιτροπής, τα όρια καθορίζονται ως εξής: **«Η Κοινότης Αλωνισταίνης περιλαμβάνει και το χωρίον Καρδαρά, του οποίου η περιφέρεια κατά την μεσημβρινήν πλευράν εφάπτεται προς την περιφέρειαν Κάψια. Εις το μέρος τούτο η επιτροπή μετά συζήτησιν και επιτόπιον μετάβασιν και αυτοψίαν, διαχωρίζει τα όρια δια γραμμής, ήτις εις το ανατολικότερον μέρος άρχεται από του παλαιού δρόμου Κάψια - Λεβιδίου, και ακριβώς εις το σημείον αυτού ένθα έχει κατασκευασθή**

ορόσημον ονομαζόμενον Σύνορον, απαρτιζόμενον από λίθους κυκλικώς τοποθετημένους εντός του εδάφους του δρόμου, εις το μέσον των οποίων έχει εντεθή έτερος λίθος μεγαλύτερος. Από του σημείου τούτου του δρόμου προχωρεί η γραμμή αύτη ολίγον βορειοδυτικώς και συναντά μικρόν ξηρόρρευμα το εις το άκρον της εκτάσεως(1), ήτις είναι εις πρόποδας λόφου Προφήτου Ηλιού τους οποίους ακολουθεί εις την μεσημβρινήν πλευράν μέχρι της θέσεως "Ομορφο Στάλο", και εκ ταύτης εις κορυφήν "Κούβελα Αλώνι", ένθα και λήγει. Επομένως η γραμμή αύτη πρέπει να χαραχθή προς διαχωρισμόν των ορίων, εάν τυχόν δεν ήθελε γίνει δεκτή η ως άνω υπό της πλειοψηφίας ορισθείσα».

Το απόσπασμα αμέσως στη συνέχεια περιέχεται σε αντίγραφο της ίδιας έκθεσης, επικυρωμένο από τον πρόεδρο της κοινότητας Κάψια στις 8 Απριλίου 1940. Βρίσκεται δε μεταξύ του σημείου του εγγράφου που επισημαίνεται, και έως το τέλος του: **«(1)[...] ήτις είναι γνωστή από το όνομα "Ξελυσσιαχτή λιβάδι", ήτις ανήκει εις την Κοινότητα Κάψια. Εις το σημείον τούτο στρέφουσα η γραμμή προς το Νοτιοδυτικόν μέρος ακολουθεί κατ' αρχάς μεν την κοίτην του ειρημένου Ξηρορεύματος μέχρι της θέσεως "Σίκαλες", ένθα οι αγροί Καρδαρισιωτών, ακολουθεί είτα κυκλικώς την ανατολικομεσημβρινήν άκραν των αγρών τούτων μέχρι της ρίζης των υπεράνω κειμένων δύο βουνών των οποίων οι πρόποδες ενούνται εις το βάθος της χούνης. Ακολουθεί την ρίζαν του δευτέρου βουνού, του προς δυσμάς, και φθάνει εις την χούνην και ακολουθεί το χαμηλότερον μέρος αυτής, ως ακολουθεί τούτον και ο δρομίσκος ο άγων εις Ροεινόν μέχρι "Κούβελα Αλώνι", ένθα λήγουσι τα όρια.**

Η άνω απόφασις ελήφθη με καθ' ομολογίαν, πλην του από του σημείου ένθα ενούνται ως άνω εις το βάθος της χούνης τα δυο βουνά, όπου λήγουσι οι αγροί Καρδαρισιωτών και ως εξής: Οι Πρόεδρος και Διδάσκαλος Αλωνισταίνης μειοψηφούσι και έχουσιν αντίρρησιν προτείνοντες ίνα η γραμμή μην παρακολουθήσει την ρίζαν του βουνού ως δέχεται η πλειοψηφία, αλλά ακολουθήσει τους συνεχομένους ακαλλιεργήτους αγρούς κατ' ευθείαν γραμμήν προς Νότον μέχρι του διασέλου οπότε να στρέφη προς δυσμάς ακολουθούσα τη ράχην επί του βουνού και να φθάση εις την θέσιν "Κρεββάτια", ένθα το τέρμα των ορίων. Κάμνουσι δε την πρότασιν ταύτην τα αντιλέγοντα μέλη διότι η υπ' αυτών προτεινόμενη γραμμή, το μεν είναι φυσικοτέρα και ακολουθεί τα ανέκαθεν ανεγνωρισμένα όρια, το δε κατωρθή ώστε και εις την ως άνω χούνην την μεταξύ των άνω δύο βουνών ακαλλιέργητοι αγροί Καρδαρισιωτών οι φθάνοντες εν συνεχεία μέχρι του διασέλου να περιληφθώσιν εις το όριον Αλωνισταίνης/Καρδαρά. Εις την αντίρρησιν ταύτην η πλειοψηφία της επιτροπής απαντά ότι η φυσικοτέρα και πλέον διακεκριμένη γραμμή είναι η ως άνω παρ' αυτής χαραχθείσα, ήτις είναι συμφωνεστέρα προς τας εδαφικάς συνθήκας και τα συμφέροντα των δύο χωρίων Κάψια, Καρδαρά, άτινα εξ ίσου υπηρετεί. Εις το μέσον αυτών ευρισκομένη θα ήτο μάλιστα η γραμμή αύτη περισσότερον φυσικοτέρα, εάν από της κοίτης του Ξηρορεύματος διηυθύνετο ουχί ανατολικώς πέριξ των αγρών της θέσεως Σίκαλες αλλά απευθείας εις την [...] Ξηροποτάμου χούνης εν η ο δρομίσκος ο άγων εις Ροεινόν. Εάν δε εγένετο η κυκλική χάραξις

πέριξ των αγρών της θέσεως Σίκαλες τούτο εγένετο ίνα περιληφθώσιν εις το όριον Αλωνισταίνης/Καρδαρά οι εκεί αγροί Καρδαρισιωτών, καίτοι ούτοι κατά την κοινήν ομολογίαν πάντων δεν καλλιεργούνται αλλά χρησιμοποιούνται ως λιβάδιον.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Κάψια δηλοί ότι προσεχώρησεν εις τον ως άνω γενόμενον διακανονισμόν διότι ούτος εξευρέθη και επροτάθη υπό του Προέδρου, Ειρηνοδικούντος Παρέδρου, ως ο δικαιότερος και εμμένει εις την γνώμην του ταύτην, ουχ ήττον όμως ισχυρίζεται ότι τα ανέκαθεν εγνωσμένα όρια δεν είναι ούτε τα υπό της πλειοψηφίας ως άνω οριαθέντα, ούτε τα παρά των αντιλεγόντων προτεινόμενα, αλλά γραμμή ήτις άρχεται από του σημείου "Σύνορον" της οδού Κάψια - Λεβιδίου, προχωρεί τέμνουσα χιαστί το ρηθέν ως άνω Ξηρόρευμα και φθάνει εις πρόποδας Προφήτου Ηλιού του οποίου ακολουθεί την μεσημβρινήν πλευράν μέχρι της θέσεως "Όμορφο Στάλο" και εκ ταύτης εις την κορυφήν "Κούβελα Αλώνι", ένθα και λήγει η γραμμή αύτη. Προσέτι να χαραχθή προς διαχωρισμόν των ορίων ίνα τυχόν δεν ήθελε γίνει δεκτή η ως άνω υπό της πλειοψηφίας ορισθείσα».

Σύμφωνα, λοιπόν, με το έγγραφο, το πλήρες, που υπάρχει στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Καρδαρά, το όριο ξεκινά από το σημείο συνάντησης των ορίων Αλωνίσταινας, Σιμιάδων και Κάψια στην προαναφερθείσα θέση «Τρύπιο Λιθάρι», επάνω στον παλιό ημιονικό δρόμο, που τώρα αναφέρεται ως «Σύνορον» και, όπως έχουμε πει σε άλλο σημείο, εκεί υπήρχε και σωρός λίθων. Παίρνοντας ελαφρά βορειοδυτική πορεία συναντά σε μικρή απόσταση τον χείμαρρο «Ξερόρρεμα», που βρίσκεται στη βόρεια άκρη της έκτασης «Ξελυσσιαχτή Λιβάδι», η οποία, παρεμπιπτόντως, σήμερα είναι καλυμμένη από πουρνάρια. Ακολουθεί το «Ξερόρρεμα» προς τα νοτιοδυτικά μέχρι την τοποθεσία «Σίκαλες» στα 1.000 έως 1.050 περίπου μέτρα υψόμετρο, παλιά χωράφια των κατοίκων του Καρδαρά, τα οποία, κάνοντας μία καμπή η οριογραμμή προς τα νότια, τα συμπεριλαμβάνει στην περιφέρεια της Αλωνίσταινας. Μετά, μπαίνοντας στη χούνη μεταξύ δύο ραχών που κατηφορίζουν από τα νοτιοδυτικά προς τα βορειοανατολικά και στην οποία περνά και το μονοπάτι που οδηγεί προς το Ροεινό, ανηφορίζει στη μέση της χούνης και φθάνει στη θέση «Κούβελα Αλώνι» (υψόμ. 1.600 μέτρα περίπου), επάνω στη βορειοανατολική ράχη της κορυφής της «Τσικουνίδας», όπου καταλήγουν τα όρια.

Έως τη θέση «Σίκαλες» η απόφαση ελήφθη ομόφωνα. Από κει και πάνω, οι εκπρόσωποι της κοινότητας Αλωνίσταινας πρότειναν να μην ακολουθήσει η οριογραμμή τη χούνη, την μεταξύ των δύο ραχών, αλλά την ανατολικότερη ράχη, το βουνό «Ασπροπουλιά», έως το διάσελο που χωρίζει το βουνό της «Τσικουνίδας» από το βουνό «Αϊντίνης», και να καταλήξει στη θέση «Κρεββάτια». Αυτό ισχυρίστηκαν ότι ήταν και κατά το παρελθόν το όριο. Η άποψη που πρότεινε ο πρόεδρος της επιτροπής ήταν αυτή που επικράτησε τελικά κατά πλειοψηφία ως απόφαση, καθώς την αποδέχτηκαν οι εκπρόσωποι της κοινότητας Κάψια με την παρατήρηση μόνο ότι το όριο κατά το παρελθόν ακολουθούσε το «Ξερόρρεμα» και όταν έφθανε στους πρόποδες του λόφου του Προφήτη Ηλία ακολουθούσε τη νότια πλευρά του, ανέβαινε στην κύρια, δυτικά της προαναφερθείσας χούνης,

ράχη και περνώντας από τη θέση «Όμορφος Στάλος» στα 1.400 περίπου μέτρα υψόμετρο κατέληγε στη θέση «Κούβελα Αλώνι». Πρέπει να αναφέρουμε εδώ ότι στους καθορισμούς ορίων των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Ροεινού και Ροεινού - Κάψια το σύνορο της περιφέρειας της κοινότητας Κάψια δεν φτάνει ψηλά στη θέση «Κούβελα Αλώνι», αλλά σταματά αρκετά χαμηλότερα, στο επάνω μέρος όπου τελειώνουν οι αγροί της τοποθεσίας «Σίκαλες». Δεν συμφωνούν, δηλαδή, οι τρεις εκθέσεις καθορισμού για το σημείο όπου συναντιούνται τα όρια των τριών κοινοτήτων. Στη συγκεκριμένη απόφαση, οι εκπρόσωποι της Αλωνίσταινας και του Κάψια προεκτείνουν προς τα νοτιοδυτικά τα μεταξύ τους όρια, εις βάρος και ερήμην της κοινότητας Ροεινού. Κι αυτό συμβαίνει και σε άλλες περιπτώσεις όπου συναντιούνται τα όρια τριών ή τεσσάρων κοινοτήτων, χαρακτηριστικό παράδειγμα, όπως είδαμε, ο καθορισμός ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Λεβιδίου.

12. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΨΙΑ - ΡΟΕΙΝΟΥ

Η υπόθεση του καθορισμού των ορίων Κάψια - Ροεινού έχει πολλές ομοιότητες με τον αντίστοιχο διαχωρισμό των ορίων Αλωνίσταινας - Σιμιάδων, κι εξίσου μεγάλο ενδιαφέρον. Η περιφέρεια της κοινότητας Ροεινού, όπως και της Αλωνίσταινας, από τα χρόνια της Τουρκοκρατίας ήδη, δεν περιοριζόταν στη δυτική πλευρά του Ανατολικού Μαινάλου στη λεκάνη του Ελισσόντα ποταμού, όπου και η θέση των οικισμών αυτών, αλλά εκτεινόταν αρκετά και στην ανατολική πλευρά της οροσειράς, έως χαμηλά τους πρόποδές της, στις παρυφές των πεδιάδων της Μαντινείας. Η περιφέρεια του Ροεινού έφτανε έως σχεδόν το σημερινό χωριό Κάψια, και βόρεια, όπως είδαμε στη διαμάχη Αλωνιστιωτών και Σιμιαδιωτών το 1828, έως τη θέση «Τρύπιο Λιθάρι» στην περιοχή της Ζάγουρας. Όταν προέκυψε, σε εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912, το θέμα του διαχωρισμού των ορίων των περιφερειών των δύο κοινοτήτων, οι εκπρόσωποι της κοινότητας Ροεινού διεκδίκησαν τα ανέκαθεν όρια της περιφέρειάς τους, οι δε εκπρόσωποι της κοινότητας Κάψια επεδίωξαν να «απωθήσουν» τους Ροεινιώτες πίσω από την κορυφογραμμή του «Αϊντίνη» (υψόμ. 1849 μ.), μια κορυφή στο νότιο τμήμα της οροσειράς του Ανατολικού Μαινάλου, και να ενσωματώσουν στην περιφέρεια της δικής τους κοινότητας τις ανατολικές πλαγιές του βουνού. Ο πρόεδρος της πρωτοβάθμιας επιτροπής προσπάθησε, και επέβαλε τελικά, μια ενδιάμεση συμβιβαστική λύση.

Η πρωτοβάθμια επιτροπή καθορισμού των ορίων των δύο κοινοτήτων συνεδρίασε στο χωριό Κάψια στις 11 Οκτωβρίου 1914, μετέβη δε και επιτόπου **«και εξήτασε τα διακανονιζόμενα όρια καθ' όλον αυτών το μήκος».** Μέλη της επιτροπής ήταν ο Κωνστ. Ανθούλης πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, ως πρόεδρος, ο Δημήτριος Καράγιωργας, πρόεδρος της Κοινότητας Ροεινού, ο Ιωάννης Β. Καπόγιαννης πρόεδρος της Κοινότητας Κάψια, ο Αλέξ. Α. Ανδριανόπουλος, διδάσκαλος Κάψια και ο Θεόδωρος Παπαηλιόπουλος, διδάσκαλος Ροεινού. Στη συνεδρίαση οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων εξέφρασαν εντελώς διαφορετικές απόψεις για τη θέση της οριογραμμής, τελικά επικράτησε κατά πλειοψηφία μια τρίτη ενδιάμεση λύση, που πρότεινε ο πρόεδρος της επιτροπής, την οποία αποδέχτηκαν και οι εκπρόσωποι της κοινότητας Ροεινού, παραχωρώντας αρκετές εκτάσεις στο ανατολικό μέρος της περιφέρειάς τους που ανήκαν έως τότε στην κοινότητά τους.

Στην απόφαση αυτή της πρωτοβάθμιας επιτροπής αντιτάχθηκε όχι μόνον η κοινότητα Κάψια, (πράξη κοινοτικού συμβουλίου αριθ. 13 της 17-12-1914), η οποία και μειοψήφισε στην απόφαση της επιτροπής, αλλά και η κοινότητα Ροεινού, που με απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου, αριθ.πράξεως 13 της 1ης Ιανουαρίου 1915, αποστασιοποιήθηκε διαφωνώντας με τη στάση των εκπροσώπων της στη συνεδρίαση της επιτροπής. Θεώρησε ότι ήταν υποχωρητική και **«ανυπολογίστως επιζήμιος»** για τα συμφέροντα της κοινότητας και του ναού του Αγίου Γεωργίου του Ροεινού που καρπωνόταν έσοδα από ενοικιάσεις βοσκήσιμων εκτάσεων στην επίδικη περιοχή. Και οι δύο κοινότητες λοιπόν προσέφυγαν εναντίον της απόφασης στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο.

Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε στις 15 Φεβρουαρίου 1915 και με την απόφασή του αριθ. 50, έστειλε για επιτόπια εξέταση και αυτοψία ένα από τα μέλη του, τον Νομομηχανικό Αρκαδίας Δημ. Μπάτσα, ο οποίος θα εισηγούνταν την εκτίμησή του σε δεύτερη συνεδρίαση του Δικαστηρίου.

Η επιτόπιος αυτοψία πραγματοποιήθηκε στις 27 Ιουνίου 1915 παρουσία και των προέδρων των δύο κοινοτήτων, και ακολούθησε δεύτερη συνεδρίαση του διοικητικού δικαστηρίου στις 30 Ιουνίου 1915, το οποίο με την οριστική απόφασή του αριθ. 78 τροποποίησε μέρος της οροθετικής γραμμής.

Τέλος, μετά από διαταγή (αριθ. 18.051) του Υπουργείου των Εσωτερικών μετέβησαν επί τόπου στις 21 Απριλίου 1916 τα μέλη του διοικητικού δικαστηρίου ορίων νομού Αρκαδίας, **«προς διευκρίνισιν της υπ' αριθ. 78 αποφάσεως του αυτού δικαστηρίου, δι' ης ορίζονται [τα όρια] μεταξύ των κοινοτήτων Ροεινού και Κάψια»**, και συνέταξε έκθεση αυτοψίας, στην οποία επιβεβαιώνονται τα όρια που καθορίστηκαν με την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της 30 Ιουνίου 1915.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 11-10-1914.
2. Η απόφαση αριθ. 13 της 1-1-1915 του Κοινοτικού Συμβουλίου Ροεινού,
3. Η απόφαση αριθ. 13 της 17-12-1914 του κοινοτικού συμβουλίου Κάψια, και
4. Η απόφαση αριθ. 78 της 30-6-1915 του Δευτεροβάθμιου Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων του Νομού Αρκαδίας.

Όλα τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Κάψια.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Όπως είπαμε, οι δύο κοινοτήτες είχαν εντελώς διαφορετικές απόψεις για τη θέση της οριογραμμής. Αυτές εκφράστηκαν, εκ μέρους της κοινότητας Κάψια από τους δύο εκπροσώπους της στην επιτροπή, και εκ μέρους της κοινότητας Ροεινού από την απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου της 1-1-1915, που δεν δέχτηκε την υποχώρηση των εκπροσώπων του Ροεινού στην ενδιάμεση πρόταση του προέδρου της επιτροπής. Ο πρόεδρος και ο δάσκαλος Ροεινού κατέληξαν να αποδεχτούν τη συμβιβαστική πρόταση του προέδρου αναγνωρίζοντας προφανώς τη νέα πραγματικότητα που είχε διαμορφωθεί στο ιδιοκτησιακό καθεστώς στις εκτάσεις αγροτικού ενδιαφέροντος και τη δραστηριότητα εν γένει στην περιοχή ανατολικά των κορυφών του Ανατολικού Μαινάλου από τους κατοίκους των δύο κοινοτήτων. Παλαιότερα το Κάψια ήταν ένα χωριό μικρής δυναμικότητας και τα όρια του Ροεινού έφταναν έως σχεδόν το σημερινό χωριό Κάψια και τον παλαιό ημιονικό δρόμο Τρίπολης - Καλαβρύτων. Για να έχει κανείς καλύτερη εικόνα χρήσιμο είναι να δει την εξέλιξη του πληθυσμού των δύο χωριών διαχρονικά, βάσει των διαθέσιμων στοιχείων, όπως παρατίθενται στο Παράρτημα 3.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΡΟΕΙΝΟΥ: Η οριογραμμή, σύμφωνα με την απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Ροεινού, έπρεπε να χαραχτεί με βάση τα παλαιότερα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων, που ήταν και όρια των τέως δήμων Φαλάνθου και Μαντινείας. Δυστυχώς, δεν διαθέτουμε άλλα στοιχεία για τα όρια των

παλαιότερων αυτών δήμων. Συγκεκριμένα, η οριογραμμή θα έπρεπε να, **«[...] άρχεται από της θέσεως "Σίκαλες", διευθύνεται εις την κορυφήν "Παλιόκαστρο" και εκείθεν εις κορυφήν "Ασπροπουλιά", από ταύτης δε κατέρχεται ακολουθούσα το επ' αυτής ερχόμενον ρεύμα ονομαζόμενον "Δίρευμα", μέχρι του σημείου εις ο συναντά την ευθείαν από τους πρόποδας του όρους "Λιορίτσι" και ακολουθεί ταύτην προς ανατολάς έως του ρεύματος "Βαθύρευμα", ακολουθά τούτο έως του δημοσίου δρόμου (και ταύτα ίνα αφεθή εις τους Καψιώτας η ιδιοκτησία των της θέσεως "Ζάγουρα" ή "Ξελυσακτή" και η περιοχή του χωρίου των, διότι άλλως όριον είναι καθ' όλην την γραμμήν ο δημόσιος δρόμος), και είτα τον δημόσιον δρόμον έως των αμπέλων, όπου η βρύσις "Γκατζιούνα", ώστε αι εκτάσεις της θέσεως "Μπαϊρακτάρη" να μείνουν εις το όριον Ροεινού, και εκείθεν εκ του δημοσίου δρόμου κάμπτει προς τα άνω και συναντάται με το όριον Μερκοβουνίου - Περθωρίου».**

Τα όρια λοιπόν θα έπρεπε να ξεκινούν στα βόρεια από τη θέση «Σίκαλες», στο σημείο όπου συναντιούνται με τα όρια της Αλωνίσταινας (περιφέρεια Καρδαρά) και κατόπιν να συνεχίσουν προς τα νοτιοανατολικά στον απέναντι δασωμένο λόφο με την ονομασία «Παλιόκαστρο», υψόμ. 1.250 μ., όπου υπάρχουν ερείπια παλαιού κάστρου, κι από κει, ακολουθώντας προς τα νοτιοδυτικά τη ράχη του βουνού, να ανέλθουν στην κορυφή «Ασπροπουλιά», υψόμ. 1.533 μ. Από κει, να ακολουθήσουν το ρέμα «Δίρρεμα», που ξεκινά από την «Ασπροπουλιά», και εν συνεχεία το μεγαλύτερο ρέμα «Βαθύρρεμα». Να ακολουθήσουν το «Βαθύρρεμα» έως τον δημόσιο δρόμο με πορεία τέτοια, ώστε η περιοχή «Ξελυσσιαχτή», στον χώρο της Ζάγουρας, και η περιοχή γύρω στο χωριό Κάψια να μείνουν στην περιφέρεια της κοινότητας Κάψια. Κι αυτό κατά παραχώρηση, θα λέγαμε, καθώς τα παλαιά όρια, κατά τον ισχυρισμό της κοινότητας Ροεινού, μετά την αφετηρία τους στο «Τρύπιο Λιθάρι» ακολουθούσαν τον κεντρικό δημόσιο δρόμο. Όταν η οριογραμμή συναντά τον δημόσιο δρόμο να συνεχίσει επί αυτού προς τα νοτιοανατολικά έως τη βρύση «Γκατζιούνα», ώστε η αγροτική έκταση με την ονομασία «Μπαϊρακτάρη» (όνομα παλαιού ιδιοκτήτη) να περιλαμβάνεται στην περιφέρεια της κοινότητας Ροεινού. Κατόπιν να αφήνει τη δημοσιά και να ανεβαίνει στο βουνό «Λιορίτσι» έως τη συνάντηση των ορίων Περθωρίου - Μερκοβουνίου.

Η επιχειρηματολογία της κοινότητας Ροεινού, όπως αναπτύσσεται στην απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου, στηρίζεται στο ότι, **«παρεβιάσθησαν τα ανέκαθεν υπάρχοντα όρια αποδεικνυόμενα εξ επισήμων εγγράφων και δικαστικών αποφάσεων, αλλά και ιδιοκτησία της Κοινότητος Ροεινού και του ενοριακού Ναού Ροεινού "Άγιος Γεώργιος" αποδεικνυομένη εξ επισήμων τίτλων, και ότι η γενομένη υπό του όρου άλλωστε της αποδοχής υπό Καψιωτών υποχώρησις του Προέδρου Δημητρίου Καράγιωργα και του Διδασκάλου Ροεινού Θεοδώρου Παπαηλιού είναι ανυπολογίστως επιζήμιος εις την κοινότητα Ροεινού και τους κατοίκους και τον Ναόν Ροεινού».**

Η θέση των παλαιών ορίων των δύο κοινοτήτων φαίνεται πως ήταν, σε γενικές γραμμές, αυτή που περιγράφεται στην απόφαση της κοινότητας Ροεινού. Θα αναρωτηθεί, όμως, κανείς, αν όντως αυτή ήταν η προϋπάρχουσα οροθετική

γραμμή, πως ήταν δυνατόν να άγγιζε στον οικισμό του Κάψια, καθώς, όπως αναφέρεται, ακολουθούσε τον τότε δημόσιο δρόμο που περνούσε από κει. Την εξήγηση μάς δίνει η σχετική καταγραφή στην κτηματική απογραφή του Ρήγα Παλαμήδη την οποία έκανε για λογαριασμό της Κυβέρνησης Καποδίστρια το 1828, όπου για το χωριό Κάψια αναφέρει τα εξής:

«ΚΑΨΙΑ. Οικογ. 45, ψυχαί 141, σπίτια - καλύβια 96, στρεμ. αμπέλια 133. Των κατοίκων γερο-Αθανάση, παπα-Αντώνη, Γεωργίου Βασιλόπουλου, Γεωργίου Γεροθανάση, Ηλία Σπανού και Δημήτρη Καψομάτη στρεμ. 27 αγορασμένα από Τούρκους. Εκκλησία Αγ. Νικόλαος. Περίοικοι Αλωνιστιώται και άλλοι κατείχον αμπέλια στρεμ. 54, χωράφια 199 στρεμ. αγορασμένα από Τούρκους, ως έλεγον. Ούτοι ήσαν, Αναγνώστης Χρηστάκος, Σπύρος Νιοχωρίτης και Μπαϊραχτάρης, Μάκος, Γιάννης Τζάβρης, Παναγιώτης Τζαραβίτος, Στάθης Τζιάλας, Σπήλιος Χαλβατζόπουλος, Θεοδόσιος Μιχαλόπουλος, ο δραγομάνος, κατέχων 100 στρεμ. μόνος αυτός. Επίσης Τριπολιτσιώται κατείχαν 218 στρέμματα, οι Κυριάκος Φλίγκος, Νικολάκης Τριανταφυλλάκος, Δημήτρης Γαλανόπουλος, Ευγένιος Σταυρόπουλος, Γιάννης Ψωλαράς. Τα κτήματα αυτών περιείχον 158 μουριές. Επίσης αρκετά αμπέλια εις το όρια του χωρίου κατείχον κάτοικοι της Τριπολιτσάς. Τούρκοι ιδιοκτήται, Νακήπ Εφένδης, Σερήμπεης Κισεπασόγλους, Χουσείν αγάς Σούμπασης, Σεχνετζίπης, Μουσταφάγας τεφτέρ κεχαγιάς, Γιαχγιά εφένδης Μυστριώτης, γερο-Οσμάναγας, κατείχον συνολικώς μεγάλας εκτάσεις και απεκόμιζον εισόδημα ετήσιον κουβέλια 3667 γέννημα και 700 μπότσες κρασί. Το χωρίον παλαιά ήτο όπου μετά το Ζευγολατειό και η θέσις εκείνη κατείχεν εκτάσεις πολλάς χριστιανικάς περίπου 10 ζευγολατεία, αλλά κατά τον αρμπεντέ [γεγονότα του 1770] επειδή συνέβη να θανατωθούν κατά την ήδη θέσιν του χωρίου όπου περνάει ο δρόμος μερικοί δελήδες της εξουσίας με χατζέ ερχόμενον, υπεχρέωσαν τους Καψιώτες και άφησαν το χωρίον των και μετεκινήθησαν εκεί όπου είναι σήμερον το χωρίον, προς φύλαξιν δήθεν του δρόμου, και έτσι κατεξουσίασαν όλην την γην των» [51].

Μαθαίνουμε λοιπόν ότι το χωριό δεν ήταν στη σημερινή θέση αλλά ανατολικότερα, παρακάτω στον κάμπο της Μαντινείας, και άρα, τα περιγραφόμενα όριά του με το Ροεινό ήταν σε κάποια λογική απόσταση από τον οικισμό.

Δίνεται εδώ η αφορμή να πούμε ότι η διερεύνηση της ιστορίας και η αποτύπωση των ορίων των περιφερειών των κοινοτήτων και των μεταβολών τους στον χρόνο συμβάλλει στην προσπάθεια να φωτίσουμε πτυχές της ιστορίας των οικισμών αυτών για την οποία δεν γνωρίζουμε και πολλά πράγματα.

[51] Τάσος Γριτσόπουλος, Ιστορία της Τριπολιτσάς, τόμος Α΄, σελ. 388

Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΨΙΑ: Όπως είπαμε, οι εκπρόσωποι της κοινότητας Κάψια επιθυμούσαν η περιφέρειά τους να πάρει όσο γινόταν μεγαλύτερο κομμάτι από τις ανατολικές πλαγιές του βουνού «Αϊντίνης». Και συγκεκριμένα, η πρότασή τους ήταν η οριογραμμή να **«αρχίσει από θέσιν "Σίκαλες", κορυφήν "Κούβελα Αλώνι", διευθυνθή εις "Διάσελον", εκείθεν εις κορυφήν Μαινάλου επονομαζομένην "Αϊντίνης", εκ ταύτης εις "Καλπάκι" - "Αλαφόλισα" εξ ης να κατέρχηται εις "Ξηριάν", να ανέρχηται εις "Παπαγιώργη Χέρωμα" και εκ τούτου να ανέρχηται εις κορυφήν "Πέραν Λιορίτσι", ένθα λήγουσι τα όρια».**

Κατά την παραπάνω άποψη, αφετηρία στα βόρεια τίθεται η θέση «Σίκαλες», όπου αγροί κατοίκων του Καρδαρά της κοινότητας Αλωνίσταινας. Από κει με κατεύθυνση προς τα νοτιοδυτικά η οριογραμμή ανεβαίνει στη θέση «Κούβελα Αλώνι», που βρίσκεται στη ράχη της κορυφής της «Μουρτζιάς», στα 1.600 μ. περίπου υψόμετρο. Από κει κατευθείαν προς τα νότια φθάνει στη θέση «Διάσελο». Πρόκειται για το διάσελο, υψόμ. 1.470 μ., που χωρίζει τις κορυφές «Τσικουνίδα», υψόμ. 1.794 μ. στα βόρεια και «Αϊντίνης», υψόμ. 1.849 μ. στα νότια. Από το διάσελο αυτό περνά και το μονοπάτι που έρχεται απο το Ροεινό και κατηφορίζει προς το Κάψια και την περιοχή της Ζάγουρας. Μετά το «Διάσελο» ανεβαίνει προς τα νοτιοανατολικά στη μεγάλη κορυφή «Αϊντίνης», υψόμ. 1.849 μ. κι από κει ακολουθώντας τη νοτιοανατολική ράχη της ακολουθεί μια πορεία που δεν περιγράφεται με σαφήνεια στην έκθεση, καθώς οι θέσεις «Καλπάκι» και «Αλαφόλυσσα» είναι σε αντίθετες ως προς την πορεία της οριογραμμής θέσεις. Η τοποθεσία «Καλπάκι», υψόμ. 1.490 μ., βρίσκεται στο διάσελο νότια της κορυφής «Αϊντίνης» που την ενώνει με την κορυφή «Κουλουρδού» στα νότια και η θέση «Αλαφόλυσσα» είναι χαμηλότερη κορυφή - ράχη του «Αϊντίνη» προς τα ανατολικά, υψόμετρο 1.467 μ. Ίσως εννοείται ότι η οριογραμμή πρέπει να περάσει μεταξύ των δύο τοποθεσιών. Κατόπιν η οριογραμμή κατεβαίνει το ρέμα «Ξεριάς», και περνώντας από τη θέση «Παπαγιώργη Χέρωμα», ανεβαίνει και καταλήγει στην κορυφή «Πέρα Λιορίτσι, υψόμ. 1.170 μ.

Οι εκπρόσωποι του Κάψια στήριξαν τις απόψεις τους στα εξής ισχυρά, κατ' αυτούς, δεδομένα, τα οποία ανέπτυξαν στη συνεδρίαση της επιτροπής και στην απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Κάψια για προσφυγή.

1) Η οριογραμμή αυτή ακολουθεί το φυσικό όριο και βρίσκεται στη μέση απόσταση ανάμεσα στα δύο χωριά. Αν ισχύσει η απόφαση της επιτροπής και τα όρια κατέβουν στη θέση «Βαθύρρεμα», που είναι σε απόσταση αναπνοής από το χωριό Κάψια, δεν θα έχουν οι κάτοικοι του Κάψια επαρκή έκταση να συντηρήσουν τα ποίμνιά τους.

2) Στην έκταση που διεκδικούν βόσκουν τα ποίμνιά τους οι κάτοικοι του Κάψια κι έχουν και αρκετές καλλιεργήσιμες γαίες. Εξασφαλίζουν δε την απαραίτητη ξυλεία για τις οικιακές και άλλες ανάγκες τους.

3) Στους δυτικούς πρόποδες του βουνού «Ασπροπουλιά», από το υπάρχον εκεί λατομείο της κοινότητας Κάψια βγάζουν οι κάτοικοι του Κάψια τα αγκωνάρια για το κτίσιμο των σπιτιών τους κι έχουν προ ετών κατασκευάσει αρκετά ασβεστοκάμινα.

4) Εκτάσεις που οι εκπρόσωποι της κοινότητας Ροεινού ισχυρίζονται πως παραχώρησαν στην κοινότητα Κάψια, (θέσεις Παλαιοκαλύβα, Γουβίτσα, Κωστέικα χωράφια, Κουτρουμπέικα χωράφια, Καραγιωργέικα και λοιπά), ανήκουν, έχοντάς τα αγοράσει η κοινότητα από ιδιώτη αντί 7.000 δραχμών, στην κοινότητα Κάψια δυνάμει συμβολαίου του έτους 1877. Και όταν οι Ροεινιώτες θέλησαν να καταλάβουν τις εκτάσεις αυτές, καταδικάστηκαν από το ειρηνοδικείο Ορχομενού.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ: Ο πρόεδρος της πρωτοβάθμιας επιτροπής, Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του ειρηνοδικείου Τρίπολης, δεν έλαβε υπ' όψη του τα προϋπάρχοντα όρια, **«διότι δεν ήσαν ταύτα παντάπασιν γνωστά, των μεν Ροεινιωτών ισχυριζομένων ότι τα όριά των φθάνουσι μέχρι του χωρίου Κάψια, των δε Καψιωτών εξ εναντίου ισχυριζομένων ότι τα όριά των φθάνουσι πολύ πέραν της άνω τεθείσης γραμμής. Ένεκα μάλιστα της τόσον κολοσσιαίας διαφοράς, πολλάκις μέχρι τούδε διαπληκτίσθησαν οι κάτοικοι των δύο κοινοτήτων και πολλάκις εις τα δικαστήρια τα τε πολιτικά και τα ποινικά προσέφυγον χωρίς να κατορθώσωσι μέχρι τούδε να φθάσωσι εις ορισμένον αποτέλεσμα».** Πρότεινε δε ένα διακανονισμό που κατά την εκτίμησή του ήταν **«ο κατ' εξοχήν δικαιότερος, εξυπηρετών τα συμφέροντα αμφοτέρων των κοινοτήτων και των εν τοις μεταξύ υπαρχουσών ιδιοκτησιών, ων άμα και ο συμφερότερος και προς την διάπλασιν του εδάφους και θέτων όρια ευδιάκριτα και μη υπό του χρόνου μεταβαλλόμενα».** Με την πρότασή του αυτή, «παρακληθέντα υπ' αυτού», συμφώνησαν τα μέλη της κοινότητας Ροεινού κι έτσι επικράτησε τελικά ως απόφαση, η οποία περιγράφεται ως εξής: **«Η διαχωριστική γραμμή εις το βορειότερον μέρος της άρχεται από της θέσεως "Σίκαλες" και ακριβώς του άνω μέρους των καλλιεργημένων αγρών των Καρδαρισιωτών, διευθύνεται προς Ανατολάς εις κορυφήν "Παλιόκαστρο" και σύρραχα εις την κορυφήν "Ασπροπουλιά", από ταύτης δε κατευθείαν εις την κορυφήν "Ντρένι Λάκκα", ένθα η "Μπρέγιαννου Σπηλιά". Από της κορυφής ταύτης κατέρχεται πάλιν προς Ανατολάς και σύρραχα όπως χύνονται τα νερά φθάνει εις το κάτωθι υπάρχον ρεύμα, λεγόμενον "Βαθύρευμα". Ακολουθεί την κοίτην του Βαθυρεύματος τούτου μέχρι της συμβολής αυτού μετά του ετέρου ρεύματος του κατερχομένου από Μεσημβρίας, του λεγομένου ρεύματος Περθωρίου ή Στέρνας. Ακολουθεί προς τα άνω και μεσημβρίαν την κοίτην του ρεύματος τούτου της Στέρνας εις μήκος διακοσίων πεντήκοντα μέτρων εν ευθεία γραμμή, λαμβανομένων ανεξαρτήτως της ελικοειδούς δηλαδή διεθύνσεως του ρεύματος. Από του σημείου τούτου της κοίτης του ρεύματος το οποίον εκεί περίπου εις το μέσον του διαστήματος του από της άνω συμβολής μέχρι της Στέρνας των Ροϊνιωτών ανέρχεται η διαχωριστική γραμμή προς Ανατολάς επί του βουνού "Λιορίτσι" και φθάνει κατευθείαν εις την μεσαίαν κορυφήν του βουνού τούτου "Λιορίτσι", την αμέσως υψηλοτέραν της κορυφής της "Αγίας Μαρίνης". Είτα ακολουθεί την ράχιν όπως χύνονται τα νερά αφήνουσα του αγρούς Αναστασίου Καζολιά και Αθανασίου Κωστοπούλου εις το όριον Ροϊνού και φθάνει εις την υψηλοτέραν**

κορυφήν του Λιοριτσιού, χωρίς οι ειρημένοι αγροί να μεταβάλλουν την ευθύτητα της γραμμής, ήτις ως ερρέθη ακολουθεί το σύρραχον όπως χύνονται τα νερά. Εκ της υψηλοτέρας ταύτης κορυφής του Λιοριτσιού διευθύνεται κατευθείαν εις "Κόκκινον Βράχον" τον υπάρχοντα άνωθι της καλλιεργημένης εκτάσεως "Μπαργιακτάρη" και ανέρχεται εις κορυφήν "Πέραν Λιοριτσιού" ή "Κουφολιού" όπως τρέχουν τα νερά ένθεν κι ένθεν, εις τον δρόμον της γραμμής από του ενός Λιοριτσιού εις το άλλο. Τα εδάφη τα κείμενα προς Δυσμάς της άνω γραμμής ανήκουν εις το όριον Ροϊνού τα δε προς Ανατολάς εις την κοινότητα Κάψια».

Τα όρια ξεκινούν από τη θέση «Σίκαλες» στα βόρεια, σημείο που και οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων αποδέχονται ως αφετηρία. Από κει κατευθύνεται προς τα νοτιοανατολικά στον απέναντι λόφο με την ονομασία «Παλιόκαστρο», υψόμ. 1.250μ., που αποτελεί απόληξη της ράχης του βουνού «Ασπροπουλιά», υψόμ. 1.533 μ. και στην οποία στη συνέχεια ανηφορίζει η οριογραμμή. Από την «Ασπροπουλιά» πηγαίνει κατευθείαν προς τα ανατολικά στον διπλανό χαμηλότερο λόφο «Ντρένι Λάκκα», υψόμ. 1.241 μ., όπου βρίσκεται και η «Μπρέγιαννου Σπηλιά». Από κει, ακολουθώντας προς τα ανατολικά τη ράχη του λόφου κατέρχεται στο ρέμα «Βαθύρρεμα», το οποίο ακολουθεί μέχρι τη συμβολή του με το ρέμα του Περθωρίου ή Στέρνας που έρχεται από τα νότια. Ακολουθεί το δεύτερο ρέμα προς τα νότια σε μήκος, ευθεία γραμμή, 250 μέτρα. Στο σημείο εκείνο αφήνει το ρέμα του Περθωρίου και ανεβαίνει προς τα ανατολικά στη μεσαία κορυφή του βουνού «Λιορίτσι», υψόμ. 1.154 μ., την αμέσως νότια της κορυφής της Αγίας Μαρίνας. Κατόπιν, με νότια κατεύθυνση ανέρχεται στην ψηλότερη κορυφή του «Λιοριτσιού», υψόμ. 1.170 μ., στη συνέχεια, ακολουθώντας τον υδροκρίτη του βουνού, περνά από τη θέση «Κόκκινος βράχος» και καταλήγει στην κορυφή «Πέρα Λιορίτσι» ή «Κουφολιού», υψόμ. 1.225 μ.

Την περιγραφή της χάραξης των ορίων συμπληρώνει και μια διευκρίνιση στην οποία μας δίνεται μια πολύ ενδιαφέρουσα πληροφορία σχετικά με τη διαδρομή που ακολουθούσαν οι κτηνοτρόφοι του Ροεινού από το χωριό τους προς τα χειμαδιά της Αργολιδας το φθινόπωρο και κατά την επιστροφή τους στα βουνά την άνοιξη: **«Γίνεται η μνεία ότι τα ποίμνια και ζώα των Ροεινιωτών, όταν θα κετέρχωνται εις τα παραχειμάσια και εκ τούτων επιστρέφουσιν εις τας θερινάς νομάς, θα δύνανται ακωλύτως να διέρχονται δια της οδού της βατής Κάψια - Ροεινού, αρχομένης από του χωρίου Κάψια και διευθυνομένης εις "Βαθύρευμα" και εκείθεν εις Ροεινό».**

Μετά τις προσφυγές των δύο κοινοτήτων, το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε στις 15 Φεβρουαρίου 1915, (απόφαση αριθ. 50), επιφυλάχτηκε, όμως, να αποφασίσει για την ουσία της υπόθεσης κι έστειλε μέλος του, το Νομομηχανικό Αρκαδίας, στην επίδικη περιοχή για αυτοψία. Το μέλος της επιτροπής μετέβη στην περιοχή στις 27 Ιουνίου 1915 και το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε πάλι στις 30 Ιουνίου 1915. Με την απόφασή του αριθ. 78 τροποποίησε ελαφρά την απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής και καθόρισε οριστικά τα όρια ως εξής: **«[...] από της θέσεως "Σίκαλες" και δη άνω των καλλιεργημένων αγρών κατοίκων Καρδαρά, διευθυνομένην εις διάσελον ως**

σημείον αντιστοιχούν εις την επέκτασιν της ευθυγραμμίας της κοίτης του "Βαθυρεύματος" και κατερχομένην εις "Βαθύρευμα", ου την κοιτην ακολουθεί μέχρι της ελαφράς καμπής του παρά τους πρόποδας του λοφίσκου "Μαρτιάκου", από του σημείου τούτου κατευθείαν εις "Μαύρο ή Μακρύ Λιθάρι", εις "Αλαταριάν", εις κοίτην ρεύματος Περθωρίου ή Στερνας (η συνάντησις της οροθετικής γραμμής μετά του ρεύματος θα συμπέση εις απόστασιν διακοσίων (200) μέτρων από της Στέρνας προς το χωρίον Κάψια. Εκ του τελευταίου τούτου σημείου άνοδος επί της κλιτύος του όρους "Λιορίτσι" κατευθείαν εις την μεσαίαν τούτου κορυφήν, την αμέσως υψηλοτέραν μετά την της "Αγίας Μαρίνης", είτα δια της κορυφογραμμής, όπως ρέουν τα όμβρια ύδατα, και δια των αγρών Αν. Καψολιά και Αθ. Κωστοπούλου αφιεμένων εις την περιφέρειαν Ροεινού, της υψηλοτέρας κορυφής του όρους "Λιοριτσίου" και "Κόκκινου Βράχου", του υπάρχοντος άνωθεν της καλλιεργημένης εκτάσεως "Μπαϊρακτάρη", της κορυφής "Πέρα Λιοριτσίου" κατά την γραμμήν διαχωρισμού των ομβρίων υδάτων».

Η οριογραμμή ξεκινά από το επάνω μέρος των αγρών της θέσης «Σίκαλες», ανεβαίνει κατόπιν προς τα νοτιοδυτικά ακολουθώντας τη χούνη (όπου περνά και το μονοπάτι που οδηγεί από τη Ζάγουρα προς το Ροεινό) έως το διάσελο του Αιντίνη στα 1.470μ. υψόμετρο, και στο σημείο όπου σχηματίζεται το ρέμα «Βαθύρρεμα», το οποίο κατόπιν η οριογραμμή ακολουθεί προς τα κάτω, στα ανατολικά. Στο σημείο όπου περνά από κάτω από τον λόφο «Μαρτιάκος», (υψόμ. λόφου 1.100μ.) αφήνει το ρέμα, προχωρά προς τα νοτιοανατολικά περνώντας από τις θέσες «Μαύρο ή Μακρύ Λιθάρι» και «Αλαταριά», και συναντά την κοίτη του ρέματος του Περθωρίου ή Στέρνας σε απόσταση διακοσίων μέτρων βόρεια της Στέρνας. Τη στέρνα αυτή είχαν στο παρελθόν κατασκευάσει, ξοδεύοντας κάπου 10.000 δραχμές, κάτοικοι του Ροεινού στη θέση «Δράκου Λάκκα». Από το σημείο αυτό ανεβαίνει στη μεσαία κορυφή του βουνού «Λιορίτσι» και κατόπιν ακολουθεί την πορεία που περιγράφεται στην απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, έως την κατάληξή της στην κορυφή «Πέρα Λιορίτσι». Η έκταση υπό την επωνυμία «Μπαϊρακτάρη» από κάτω από τον «Κόκκινο Βράχο» θα ανήκει στην κοινότητα Κάψια.

Το σκεπτικό της απόφασης για τον οριστικό καθορισμό των ορίων στηρίχτηκε στις εξής διαπιστώσεις:

1) Η περιοχή του βουνού «Ασπροπουλιά» και των θέσεων «Ντρένι Λάκκα» και «Αναβρυταριά» ανήκει στην περιφέρεια του Κάψια, καθώς **«φαίνεται ότι ανήκει σχεδόν εξ ολοκλήρου κατά κυριότητα εις τους κατοίκους Κάψια εξ αγοράς και εκ των επί της εκτάσεως ταύτης κειμένων λατομείων κατασκευάσθησαν αι οικίαι του χωρίου τούτου».**

2) Είναι δίκαιο, τμήμα της περιοχής με την ονομασία «Δράκου Λάκκα», που επιδικάστηκε από την πρωτοβάθμια επιτροπή στην κοινότητα Ροεινού, να παραχωρηθεί στην κοινότητα Κάψια καθώς **«υπάρχουσι κτήματα ιδιόκτητα αναμίξ εν ολιγοτέρα αναλογία ως προς τους κατοίκους Κάψιας»** αλλά, **«και άλλα κτήματα αυτών κείμενα εν τη εκτάσει ταύτη μένουσιν εις περιφέρειαν Ροεινού».**

3) Είναι σκόπιμο η οριογραμμή να μην είναι τόσο κοντά στο χωριό Κάψια, όπως θα γινόταν αν ακολουθούσε το ρέμα «Δίρρεμα» και το δημόσιο δρόμο Τρίπολης - Καλαβρύτων κατά την πρόταση του Κοινοτικού Συμβουλίου Ροεινού, αν και αναγνωρίζεται ότι υπάρχουν κτήματα Ροεινιωτών στα μέρη αυτά.

4) Η περιοχή «Μπαϊρακτάρη» που διεκδικεί η κοινότητα Ροεινού ανήκει κατά το πλείστον σε κατοίκους του Κάψια και δεν είναι σωστό να διαχωριστεί η περιφέρεια της κοινότητας Κάψια.

Τέλος, όπως ειπώθηκε, μετά από διαταγή (αριθ. 18.051) του Υπουργείου των Εσωτερικών μετέβησαν, στις 21 Απριλίου 1916, επί τόπου τα μέλη του διοικητικού δικαστηρίου ορίων νομού Αρκαδίας, **«προς διευκρίνισιν της υπ' αριθ. 78 αποφάσεως του αυτού δικαστηρίου, δι' ης ορίζονται [τα όρια] μεταξύ των κοινοτήτων Ροεινού και Κάψια»,** και συνέταξε έκθεση αυτοψίας, στην οποία επιβεβαιώνονται τα όρια που καθορίστηκαν με την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της 30 Ιουνίου 1915.

Παραθέτουμε εν κατακλείδι και ένα έγγραφο του έτους 1956, την απάντηση της κοινότητας Ροεινού σε διαταγή της Νομαρχίας Αρκαδίας, που ζητά να πληροφορηθεί με ποιες κοινότητες γειτνιάζει η εν λόγω κοινότητα και αν υπάρχουν στο αρχείο της αποφάσεις καθορισμού ορίων με τις κοινότητες αυτές.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΡΟΕΙΝΟΥ
ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ αριθ. πρωτ. 351
Εν Ροεινώ τη 8 Νοεμβρίου 1956
Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας, εις Τρίπολιν.

Εν σχέσει προς την υπ' αριθ. 31373 / 1956 Υμετέραν διαταγήν, λαμβάνομεν την τιμήν να αναφέρομεν ότι, η ημετέρα κοινότης έχει εδαφικήν επαφήν με τας κάτωθι κοινότητας, 1) μετά της κοινότητος Κάψια, 2) Καρδαρά, 3) Αλωνισταίνης, 4) Τσελεπάκου, και 5) Πιάνης, μετά των οποίων έχουσι καθορισθή τα όρια. Επί των ως άνω αναφέρομεν ότι δεν υπάρχουσιν εις το αρχείον της ημετέρας κοινότητος αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων ή πρωτοβαθμίων επιτροπών, δοθέντος ότι το αρχείον κατεστράφη υπό των συμμοριτών κατά την κατοχήν. Παρακαλούμεν δια τα καθ' υμάς.

Ευπειθέστατος
ο πρόεδρος της κοινότητος
[υπογραφή]

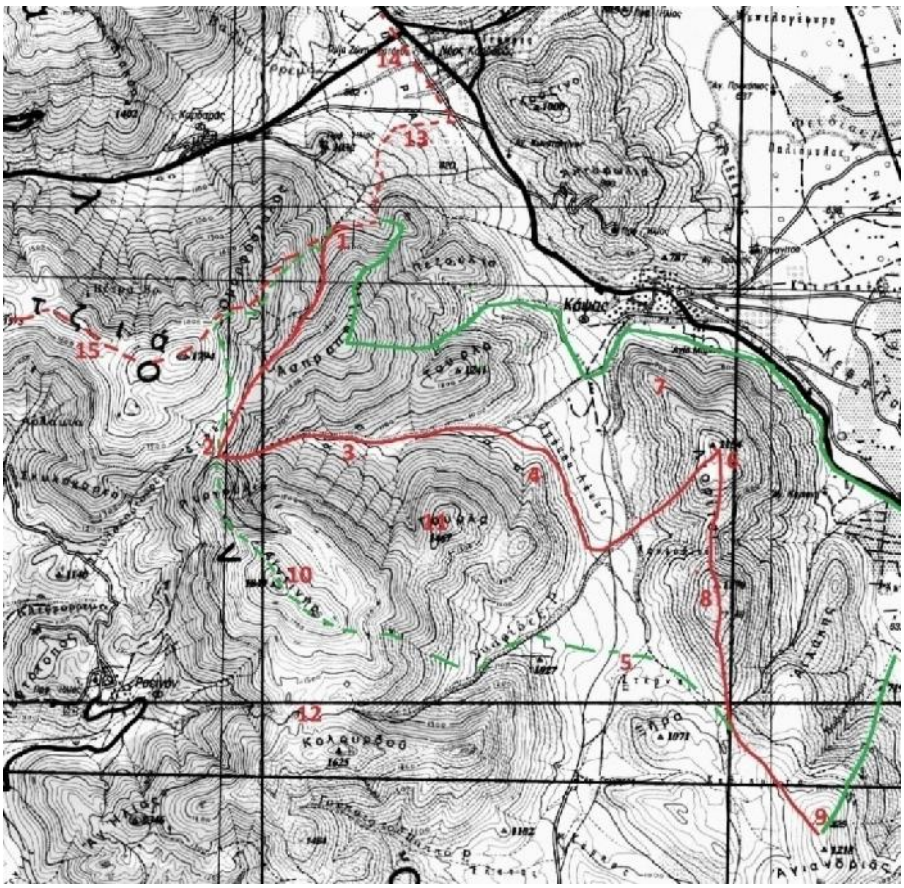

Όρια κοινοτήτων Κάψια - Ροεινού. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Με την πράσινη γραμμή, τα προτεινόμενα από την κοινότητα Ροεινού όρια. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή, τα προτεινόμενα από την κοινότητα Κάψια όρια. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή, τα συνεχόμενα γειτονικά όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

1. Τοποθεσία «Σίκαλες», αφετηρία των ορίων. Συντεταγμένες, 350900-4165000
2. Θέση «Διάσελο», 349530-4162730
3. Ρεματιά «Βαθύρρεμα», 351000-4162560
4. Λόφος «Μαρτιάκος», 352600-4162100
5. Στέρνα Ροεινιωτών, 353470-4160080
6. Μεσαία κορυφή του βουνού «Λιορίτσι», 354350-4162450
7. Κορυφή Αγίας Μαρίνας, 353800-4163140
8. Ψηλότερη κορυφή του βουνού «Λιορίτσι», 354400-4161040
9. Πέρα Λιορίτσι,355400-4158600
10. Κορυφή «Αϊντίνης», 350020-4161150
11. Κορυφή «Αλαφόλυσσα», 351690-4161700
12. Διάσελο «Καλπάκι», 350220-4159830
13. Όρια Κάψια - Αλωνίσταινας/Καρδαρά
14. Όρια Σιμιάδων - Αλωνίσταινας/Καρδαρά
15. Όρια Ροεινού - Αλωνίσταινας/Καρδαρά

13. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΡΟΕΙΝΟΥ

Τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας (που περιελάμβανε και τον οικισμό του Καρδαρά) και Ροεινού ρυθμίστηκαν με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής καθορισμού ορίων, η οποία συνεδρίασε στην Πιάνα στις 22 Αυγούστου 1914. Μέλη της οι: Κωνστ. Ανθούλης ως πρόεδρος, Δημήτρ. Καράγεωργας, πρόεδρος της Κοινότητας Ροεινού, Ιωάν. Δημητρακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Αλωνίσταινας, Θεόδ, Παπαηλιού, δάσκαλος Ροεινού, και Γεωρ. Βασιλακόπουλος, δάσκαλος Αλωνίσταινας. Η απόφαση της επιτροπής ήταν ομόφωνη, δεν βρέθηκαν μεταγενέστερες αποφάσεις μεταβολής των συγκεκριμένων ορίων.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 22-8-1914. Το έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Στην περίπτωση της έκθεσης καθορισμού των ορίων Αλωνίσταινας - Ροεινού με λίγες λέξεις περιγράφεται μια οριογραμμή η οποία κινείται στην κορυφογραμμή ενός μεγάλου και ψηλού βουνού του Ανατολικού Μαινάλου για την ονομασία του οποίου στους χάρτες της Γεωγραφικής Υπηρεσίας Στρατού χρησιμοποιείται η λέξη «Μουρτζιά». «Μουρτζιά» πάντως ονομάζεται μια μικρή λάκκα στα ανατολικά της κορυφογραμμής κοντά στην ψηλότερη κορυφή της «Τσικουνίδας» (υψόμ. 1.794 μ.). Η κορυφογραμμή του βουνού έχει κατεύθυνση από τα ανατολικά προς τα δυτικά και η διαδρομή που ακολουθεί το όριο είναι κάπου επτά χιλιόμετρα, από τη θέση «Σίκαλες» στα ανατολικά, έως τη θέση «Άγιος Ηλίας» ή «Ράχη Ντουμνά» στα δυτικά στην περιοχή του τέως δήμου Φαλάνθου. Νότια του βουνού αυτού είναι η κορυφή «Αϊντίνης», (από πάνω από το Ροεινό, υψόμ. 1.849 μ.), με την οποία συνδέεται με διάσελο σε υψόμετρο 1.470 μ., και βόρεια το χωρίζει με την κορυφή «Προφήτης Ηλίας» ή «Οστρακίνα» η μεγάλη λαγκαδιά του Καρδαρά. Στο δυτικό άκρο του συγκροτήματος της «Μουρτζιάς» η κορυφογραμμή στρέφεται προς τα βόρεια και ενώνεται με τις άλλες ψηλές κορυφές του Ανατολικού Μαινάλου, Σφεντάμι (1.880 μ.), Μεσοβούνι (1.858 μ.) κ.λπ.

Η θέση της οριογραμμής που χωρίζει τις περιφέρειες των δύο κοινοτήτων περιγράφεται ως εξής: Η οριογραμμή, **«εις το ανατολικόν μέρος άρχεται από της θέσεως "Σίκαλες" και του άκρου των αυτόθι αγρών Καρδαρισιωτών, οίτινες μένουν εις το όριον Αλωνισταίνης, προχωρεί προς δυσμάς ανερχόμενη εις την κορυφήν "Τσικουνίδα", ακολουθεί την κορυφογραμμήν από κορυφής εις κορυφήν και φθάνει κατερχομένη εις "Μεγάλην Λάκκαν", ην αφήνη εις το όριον Αλωνισταίνης, εκ ταύτης διέρχεται εις την βρύσιν "Περδικονέρι" και ανέρχεται εις "ράχιν Ντομνά", οπόθεν κατέρχεται εις βρύσιν "Αγίαν Παρασκευίτσα", ένθα λήγουσι τα όρια. Γίνεται μνεία, εφ' όσον η γραμμή διέρχεται από τας κορυφογραμμάς, χωρίζει τα όρια όπως τρέχουν τα νερά ένθεν κακείθεν».**

Η οριογραμμή ξεκινά στα ανατολικά από τη θέση «Σίκαλες», το επάνω μέρος τους, όπου τελειώνουν οι αγροί κατοίκων του Καρδαρά. Ανεβαίνει κατόπιν προς τα νοτιοδυτικά έως την κορυφή της Τσικουνίδας, που είναι η ψηλότερη κορυφή του συγκροτήματος (υψόμ. 1.794 μ.). Δεν περιγράφεται λεπτομερώς ποια

διαδρομή ακολουθεί για να ανέβει έως την κορυφή. Από τη χούνη δηλαδή, στην οποία ανεβαίνει και το μονοπάτι προς Ροεινό, ή από τη ράχη βορειότερα της χούνης, περνώντας από τις τοποθεσίες «Όμορφος Στάλος» και «Κούβελα Αλώνι». Εν συνεχεία ακολουθεί την κορυφογραμμή, με ελαφρά βορειοδυτική κατεύθυνση, έως το σημείο όπου στα νότια της, από κάτω, βρίσκεται η δολίνη (γούπατο) με την ονομασία «Μεγάλη Λάκκα» σε υψόμετρο 1.580 μέτρα περίπου και με έκταση κάπου 30 στρέμματα. Στο σημείο που η οριογραμμή φτάνει στη «Μεγάλη Λάκκα» αφήνει την κορυφογραμμή και στρέφεται κατηφορίζοντας προς τα νοτιοδυτικά, ώστε να συμπεριλάβει τη «Μεγάλη Λάκκα» στην περιφέρεια της κοινότητας Αλωνίσταινας. Αμέσως μετά τη «Μεγάλη Λάκκα», στα δυτικά της, κσι στη νότια πλαγιά της κορυφής με υψόμετρο 1.761 βρίσκεται η μικρή πηγή «Περδικόβρυση», απ' την οποία περνά η οριογραμμή για να κατηφορίσει εν συνεχεία προς τα νοτιοδυτικά έως τον αυχένα που χωρίζει την κορυφή «Ντουμνά» ή «Άγιος Ηλίας», υψόμ. 1.658 μ. από την κορυφογραμμή της «Μουρτζιάς». Κατόπιν, ανηφορίζει στην κορυφή αυτή, όπου και καταλήγουν τα όρια. Στο σημείο εκείνο συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Πιάνας και Ροεινού. Η έκθεση αναφέρει ότι η οριογραμμή δεν καταλήγει στην κορυφή (ή ράχη) «Ντουμνά» αλλά συνεχίζει προς τα δυτικά και καταλήγει χαμηλότερα στην πλαγιά του βουνού όπου βρίσκεται η βρύση «Αγία Παρασκευίτσα». Αυτό, όμως, δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, καθώς το εν λόγω τμήμα αποτελεί μέρος των συνεχόμενων ορίων των κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Πιάνας. Συμπεριλήφθηκε, όμως, στην απόφαση, καθώς άποψη της κοινότητας Ροεινού ήταν ότι η περιφέρεια της κοινότητας Πιάνας δεν ανεβαίνει έως την κορυφή «Ντουμνά», και η κοινότητα Πιάνας βέβαια δεν ήταν παρούσα για να υπερασπιστεί τα δίκαιά της.

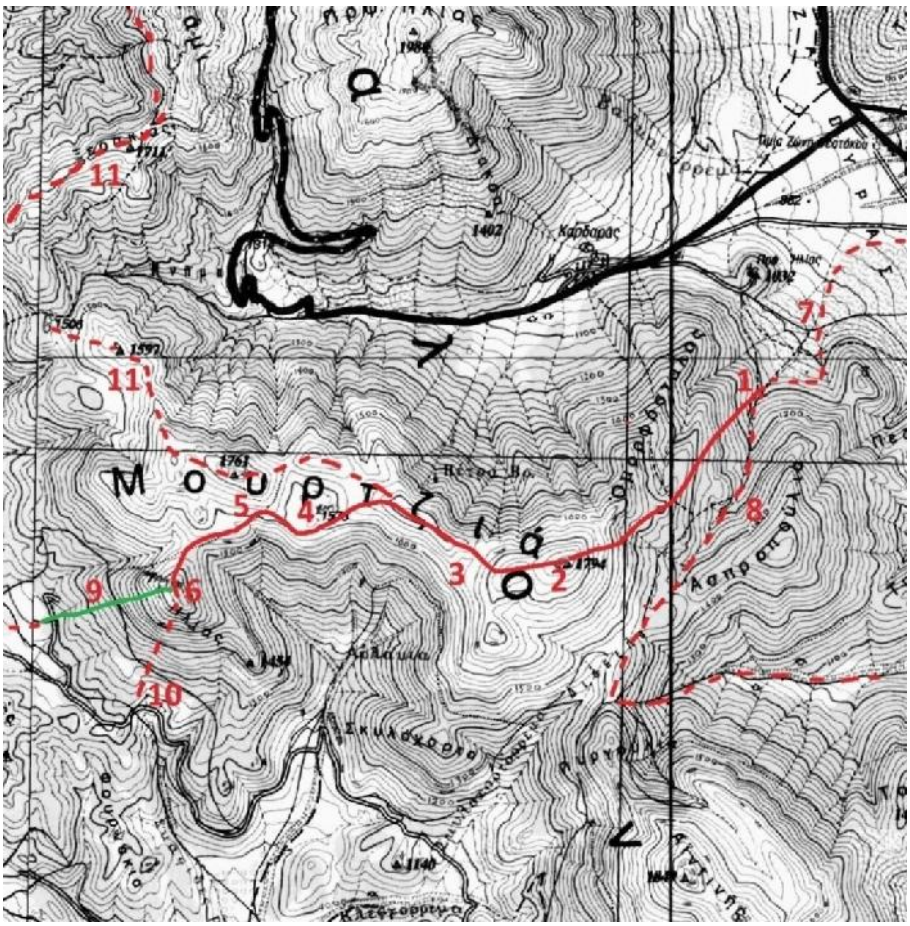

Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Ροεινού. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα πραγματικά όρια, με την πράσινη γραμμή το τμήμα που στο κείμενο της έκθεσης προστίθεται ως όριο Αλωνίσταινας - Ροεινού, με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα γειτονικά όρια κοινοτήτων.

1. Αφετηρία οριογραμμής στη θέση «Σίκαλες». Συντεταγμένες, 350900-4165000
2. Κορυφή Τσικουνίδας, υψόμ. 1794 μ., 349150-4163430
3. Χεσμένη Λάκκα, 348480-4163470
4. Μεγάλη Λάκκα, 347300-4163830
5. Περδικόβρυση, 346860-4163730
6. Ράχη Ντουμνά ή Άγιος Ηλίας, 346330-4163220
7. Όρια Αλωνίσταινας/Καρδαρά - Κάψια
8. Όρια Κάψια - Ροεινού
9. Τμήμα από «Ράχη Ντουμνά» έως βρύση «Αγία Παρασκευίτσα», με την πράσινη γραμμή, όρια Αλωνίσταινας - Πιάνας
10. Όρια Πιάνας - Ροεινού
11. Μεταγενέστερα (του έτους 1934) όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Καρδαρά

14. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΚΑΡΔΑΡΑ

Όπως αναφέρθηκε σε άλλο σημείο, ο οικισμός του Καρδαρά, οικισμός της κοινότητας Αλωνίσταινας, αποσπάστηκε το 1931 από αυτήν και αναγνωρίστηκε ως αυτοτελής κοινότητα με το Βασιλικό Διάταγμα της 17ης Αυγούστου 1931, (ΦΕΚ αριθ. 286 της 22 Αυγούστου 1931). Και, όπως είναι φυσικό, απαραίτητος ήταν ο διαχωρισμός και η οριοθέτηση των περιφερειών των δύο κοινοτήτων, τον οποίο πραγματοποίησε επιτροπή που συγκροτήθηκε για τον σκοπό αυτό τρία χρόνια αργότερα, στις 18 Αυγούστου 1934. Η επιτροπή συγκροτήθηκε κατόπιν απόφασης του νομάρχη Αρκαδίας και συνεδρίασε στην τοποθεσία «Αγία Παρασκευή», μια πηγή που βρίσκεται ψηλά, στα 1.480 περίπου μέτρα υψόμετρο, σχεδόν στην κορυφογραμμή του Ανατολικού Μαινάλου που χωρίζει τα δύο χωριά, και επάνω στο κεντρικό μονοπάτι, τον κύριο τότε δρόμο που οδηγούσε από το ένα χωριό στο άλλο. Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων, πρόεδρος και δάσκαλος του κάθε χωριού, δεν συμφώνησαν για τη θέση της οριογραμμής. Καθεμιά κοινότητα διεκδικούσε για λογαριασμό της τα υποαλπικά βοσκοτόπια των κορυφών του συγκροτήματος, τα μοναδικά αξιόλογης έκτασης στο Μαίναλο. Είναι από τα λίγα παραδείγματα διαχωρισμού ορίων στον χώρο που μας απασχολεί, το όρος Μαίναλο, όπου τα όρια κατά βάση ρυθμίζονται από τις κτηνοτροφικές ανάγκες των κατοίκων των δύο κοινοτήτων, ειδικά του Καρδαρά, που ήταν κατεξοχήν κτηνοτροφικό χωριό. Και καλλιεργήσιμες εκτάσεις υπήρχαν στις περιοχές αυτές, αλλά η μεγαλύτερη έκταση είναι εκτεταμένα βοσκοτόπια που βρίσκονται πάνω από την οριογραμμή του ελατοδάσους από τα 1.500 μέτρα περίπου έως τα 1.980 μέτρα υψόμετρο, (την κορυφή δηλαδή «Προφήτης Ηλίας» ή «Οστρακίνα»). Σίγουρα στις μέρες μας το ελατόδασος έχει λίγο ή περισσότερο επεκταθεί σε βάρος των γυμνών εκτάσεων.

Η πρωτοβάθμια επιτροπή συνεδρίασε και συνέταξε την έκθεσή της στις 18 Αυγούστου του 1934. Μέλη της: ο Ειρηνοδίκης Τριπόλεως Σπ. Κακιούσης, ως πρόεδρος, Γεώρ. Βασιλόπουλος πρόεδρος της κοινότητας Αλωνίσταινας, Γ. Βασιλακόπουλος δημοδιδάσκαλος Αλωνίσταινας, Γ. Προύτζος πρόεδρος της κοινότητας Καρδαρά και Χαρ. Μουργελάς δημοδιδάσκαλος Καρδαρά.

Εναντίον της απόφασης προσέφυγε η κοινότητα Καρδαρά στις 4 Σεπτεμβρίου 1934. Το διοικητικό δικαστήριο, που συγκροτήθηκε βάσει του Νόμου 6429 του 1934 για την εκδίκαση της προσφυγής, διέταξε κατ' αρχήν αυτοψία, που πραγματοποιήθηκε από τον πρόεδρο του ιδίου δικαστηρίου στις 30 Σεπτεμβρίου, ο οποίος και συνέταξε έκθεση αυτοψίας στις 4 Οκτωβρίου 1935. Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε εκ νέου στις 29 Μαΐου 1936 και δέχτηκε εν μέρει την προσφυγή της κοινότητας Καρδαρά τροποποιώντας τα όρια. Τις αποφάσεις του διοικητικού δικαστηρίου συνοδεύει κι ένα τοπογραφικό σχεδιάγραμμα, το οποίο συνετάχθη στην Τρίπολη στις 2 Οκτωβρίου 1935, αμέσως μετά την αυτοψία του προέδρου του διοικητικού δικαστηρίου Α. Δελήμπαση στις 30 Σεπτεμβρίου. Στο σχεδιάγραμμα αυτό αποτυπώνεται χοντρικά τα ανάγλυφο με όχι ακριβείς ισοϋψείς γραμμές, καθώς και η προτεινόμενη οροθετική γραμμή.

Στον φάκελο των συγκεκριμένων ορίων περιέχονται δύο πολύ ενδιαφέροντα δικαστικά έγγραφα που προσκομίστηκαν από την κοινότητα Αλωνίσταινας

προκειμένου να αποδείξει ότι της ανήκαν διάφορες περιοχές ψηλά στο βουνό, περιοχές που διεκδικούσε η κοινότητα Καρδαρά για λογαριαμό της. Πρόκειται για μια απόφαση του Ειρηνοδίκη Τριπόλεως της 16ης Μαΐου 1922 και μια αίτηση προσωρινών μέτρων της κοινότητας Αλωνίσταινας κατά της κοινότητας Καρδαρά στις 5 Αυγούστου 1936. Τα δύο αυτά έγγραφα, μαζί με ένα συμφωνητικό συμβόλαιο των κατοίκων της κοινότητας Αλωνίσταινας της 13 Νοεμβρίου 1897, που θα δούμε στη διαπραγμάτευση των ορίων Βυτίνας - Αλωνίσταινας, μας δίνουν μια καλή εικόνα για τις ιδιοκτησίες και την κτηνοτροφική δραστηριότητα ψηλά στις κορυφές του Ανατολικού Μαινάλου. Επίσης, καταγράφουν και πλήθος τοπωνυμίων στο εσωτερικό, μεγάλου υψομέτρου κομμάτι του βουνού.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση καθορισμού της 18 -8 -1934.
2. Η προσφυγή της κοινότητας Καρδαρά της 4-9-1934 κατά της έκθεσης.
3. Η έκθεση αυτοψίας του μέλους του Διοικητικού Δικαστηρίου της 30-9-1935.
4. Η απόφαση αριθ. 336 του Διοικητικού Δικαστηρίου της 29-5-1936.
5. Η απόφαση αριθ. 29 του Ειρηνοδίκη Τριπόλεως της 16-5-1922.
6. Η αίτηση προσωρινών μέτρων της κοινότητας Αλωνίσταινας κατά της κοινότητας Καρδαρά της 5-8-1936.

Όλα τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας.

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων διεφώνησαν για τη θέση της οροθετικής γραμμής. Όπως προκύπτει από το περιεχόμενο των εγγράφων, η Κοινότητα Καρδαρά διεκδικούσε όλα τα βοσκοτόπια των κορυφών ανάμεσα στον Καρδαρά και την Αλωνίσταινα.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ: Η πρόταση της κοινότητας Αλωνίσταινας ήταν η εξής: **«[...] ως οροθετική γραμμή μεταξύ των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Καρδαρά ληφθή εξ ανατολών η αρχομένη εκ της κορυφής του βουνού "Πέτρας", ένθα και συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης και Ροεινού, εντεύθεν ακολουθεί την κορυφογραμμήν μέχρι της κορυφής του βουνού "Κουρνόβρυση" και κατευθείαν προς το "Μνήμα", είτα εξ αυτού ακολουθεί τον δρόμον τον άγοντα προς την βρύσιν "Αγία Παρασκευή", εκ της πηγής ταύτης κατόπιν κλίνει προς τ' άνω, κατεύθυνσιν λόφου "Τσακανολάκκωμα" και ακριβώς το ρεύμα το λήγον προς το διάσελον του ιδίου λόφου "Τσακανολακκούλας", και εκ του διασέλου τούτου προς την κορυφογραμμήν του λόφου "Τσακανολακκούλας", είτα εξ αυτού ακολουθεί την κορυφογραμμήν μέχρι του σημείου που θα συναντά την προβατόστραταν, ακολούθως προς την κατεύθυνσιν "Λούτσας", είτα εκ του σημείου τούτου μέχρι κορυφογραμμής "Τριστόμου", είτα κατέρχεται προς "Λεύκα", κατευθείαν προς "Νερότρουπα", ένθα και λήγει».**

Πιο αναλυτικά, η πρόταση των εκπροσώπων της Αλωνίσταινας ήταν να ξεκινήσει στο νότιο μέρος η οριογραμμή από την κορυφή της «Πέτρας». Η «Πέτρα» είναι μια πηγή που βρίσκεται ψηλά στη βόρεια πλαγιά της κορυφής με υψόμετρο 1.730 μ.

της οροσειράς της «Μουρτζιάς», βορειοανατολικά της «Μεγάλης Λάκκας». Στο κείμενο αίτησης προσωρινών μέτρων της κοινότητας Αλωνίσταινας κατά της κοινότητας Καρδαρά της 5ης Αυγούστου του 1936 αναφέρεται η περιοχή της «Πέτρας» μαζί με άλλες τοποθεσίες στον χώρο της οροσειράς της Μουρτζιάς: **«[...] εις τας συνεχομένας θέσεις "Μεγάλη Λάκκα" και "Γκλαβά", ορίου Αλωνισταίνης, συνορευομένης γύρωθεν με θέσιν "Πέτρα", όπου διαχωρίζονται τα όρια Αλωνισταίνης - Ροεινού, κορυφή βουνού "Κουρνόβρυση", κορυφογραμμήν άγουσα εις θέσιν "Μνήμα", ρεύμα "Γκλαβά", βουνό "Σατάνι", "Χοροστάσι" και "Αυγερινού χωράφι"».** Στην κορυφή της «Πέτρας» περνά το όριο Αλωνίσταινας - Ροεινού όπως χαράχτηκε με την έκθεση της επιτροπής που καθόρισε τα όρια των δύο κοινοτήτων το 1914, για να προχωρήσει μετά προς τη «Μεγάλη Λάκκα» την πηγή «Περδικόβρυση», που βρίσκεται στην πλαγιά της κορυφής με υψόμετρο 1.761 μ. και στη «Ράχη Ντουμνά».

Στη συνέχεια η οριογραμμή, παίρνοντας δυτική πορεία, ακολουθεί την κορυφογραμμή έως τη διπλανη κορυφή της «Κουρνόβρυσης», υψόμ. 1.761 μ., και τη συνεχόμενη παρακάτω, με υψόμετρο 1.704 μ. (η «Κουρνόβρυση» είναι μικρή πηγή λίγο χαμηλότερα στα νότια). Κατόπιν, στρέφεται βορειοδυτικά και ακολουθεί την κορυφογραμμή, αυτήν που ενώνει την οροσειρά της «Μουρτζιάς» με τις απέναντι βόρεια κορυφές «Ξερακιάς», «Σφεντάμι» και «Μεσοβούνι». Έτσι, κατηφορίζοντας φθάνει, μετά από περίπου ένα χιλιόμετρο, στην κορυφή «Ασπροξυλιά» (υψόμ. 1.600μ.). Από την «Ασπροξυλιά» κατεβαίνει στο διάσελο, τοποθεσία «Μνήμα» (υψόμ. 1.492μ.), όπου συναντά το μονοπάτι που οδηγεί από την Αλωνίσταινα στον Καρδαρά. Από το «Μνήμα», και με βορειοδυτική πάντα κατεύθυνση, ακολουθεί για κάπου 700 μέτρα το μονοπάτι προς Αλωνίσταινα, και στη βρύση «Αγία Παρασκευή» (υψόμ. 1.410 μ.) αφήνει το μονοπάτι και στρέφεται προς τα βόρεια ανηφορίζοντας σε μια χούνη του βουνού «Ξερακιάς». Μετά από τριακόσια περίπου μέτρα συναντά την τοποθεσία που στα κείμενα των αποφάσεων αναφέρεται ως «Τσακανολακκούλα», σύμφωνα με τους ντόπιους, όμως, η ονομασία της είναι «Τσαπουρνολακκούλα» (πληροφορία: κ. Βασίλειος Δ. Πιτερός από Καρδαρά). Από κει, και με κατεύθυνση βορειοανατολική ανηφορίζει επάνω στην κορυφογραμμή του βουνού «Ξερακιάς» ή «Όστρια» (ψηλότερο σημείο υψόμ. 1.711 μ.), μια ράχη στην ουσία του υπερκείμενου βουνού «Σφεντάμι» (υψόμ. 1.880 μ.). Μετά από δύο περίπου χιλιόμετρα, στο σημείο που τελειώνει η κορυφογραμμή του Ξερακιά και αρχίζει να ανηφορίζει η ράχη του συνεχόμενου βουνού «Σφεντάμι», στα 1.685 μέτρα υψόμετρο, η οριογραμμή αφήνει την κορυφογραμμή και ακολουθεί, με βόρεια-βορειοδυτική κατεύθυνση, στη δυτική πλαγιά του βουνού «Σφεντάμι» την προβατόστρατα η οποία διασχίζει την πλαγιά του βουνού αυτού και φθάνει μετά από ενάμισι χιλιόμετρο στη θέση «Λούτσα» που βρίσκεται ανάμεσα, και στη νότια πλευρά των δύο κορυφών του βουνού «Μεσοβούνι» (η δυτική ονομάζεται «Μεσοβούνι» κι έχει υψόμετρο 1.858 και η ανατολική «Αρβανίτη Ράχη» ή «Παλιούρια», υψόμ. 1.860 μ.). Η «Λούτσα» είναι μια λάκκα στην υποαλπική ζώνη, πάνω από το όριο του δάσους, σε υψόμετρο 1.730 περίπου μέτρα και με έκταση περίπου είκοσι στρέμματα. Από τη «Λούτσα» η οριογραμμή, σύμφωνα πάντα με την άποψη της κοινότητας

Αλωνίσταινας, ανεβαίνει με βόρεια κατεύθυνση και φτάνει μετά από 600 περίπου μέτρα στην κορυφή «Αρβανίτη Ράχη» ή **«κορυφογραμμή Τριστόμου»,** όπως περιγράφεται στην έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, («Τρίστομη Σπηλιά» ονομάζεται ένα βάραθρο στην ανατολική ράχη της κορυφής «Αρβανίτη Ράχη» ή «Παλιούρια»). Από κει, κατευθείαν προς τα βόρεια, κατηφορίζει προς την τοποθεσία «Λεύκα», ένα λιβάδι, καλλιεργήσιμη περιοχή τότε, που αποτελεί μέρος της ευρύτερης περιοχής της «Κάπελης», και τελειώνει στο «Διάσελο της Νερότρουπας», ένα διάσελο στα ανατολικά της «Κάπελης», όπου περνά ο σημερινός δασικός χωματόδρομος που πηγαίνει προς το Λεβίδι. Από την κορυφογραμμή του «Τριστόμου» μέχρι το «Διάσελο της Νερότρουπας» η απόσταση είναι πάνω από δύο χιλιόμετρα. Με την πρότασή της αυτή η κοινότητα Αλωνίσταινας συμπεριλαμβάνει στην περιφέρειά της τις βόρειες πλαγιές των κορυφών του Μεσοβουνίου, από τις κορυφές δηλαδή έως χαμηλότερα στα όριά της με τις περιφέρειες Βυτίνας και Λεβιδίου. Επίσης, με αυτήν την πρόταση το όριο ακουλουθεί το φυσικό ανάγλυφο, τις βασικές κορυφογραμμές που χωρίζουν τα δύο χωριά.

Η κοινότητα Αλωνίσταινας, μετά την προσφυγή της κοινότητας Καρδαρά στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο, για να αποδείξει την κατοχή της στις περιοχές που ζητά να της αποδοθούν, προσκόμισε και δύο αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Τρίπολης των ετών 1922 και 1936, που προκλήθηκαν από ανάλογα αιτήματα για λήψη προσωρινών μέτρων από τους κατοίκους και την κοινότητα Αλωνίσταινας κατά της κοινότητας Καρδαρά. Και στις δύο αποφάσεις διακαιώθηκε. Από το σκεπτικό των αποφάσεων αυτών αντλούμε πολύτιμες πληροφορίες για τη γεωργική και κτηνοτροφική δραστηριότητα επάνω στο ανατολικό Μαίναλο, για την έκταση των ιδιόκτητων, καλλιεργήσιμων και μη, εκτάσεων, των άγονων και δασικών δημόσιων και του καθεστώτος βόσκησης των εκτάσεων αυτών από τα ποίμνια των κτηνοτρόφων του Καρδαρά. Αξίζει, λοιπόν, να δούμε το περιεχόμενο των εν λόγω υποθέσεων.

Η πρώτη αίτηση έγινε από οκτώ Αλωνιστιώτες, πληρεξούσιους διαχειριστές των κτημάτων των κατοίκων της Αλωνίσταινας που κατέχουν και νέμονται **«γνωστήν έκτασιν εκ τριών περίπου χιλιάδων στρεμμάτων αποτελουμένην εκ καλλιεργη-μένων εκτάσεων και χέρσων τόπων κειμένην εν τη θέσει "Χούνη Κάπελη", όριον Αλωνισταίνης, συνορευομένην με Όθων Κορύνη[;], Ξερακιάς, Αγ. Παρασκευήν και Μέγαν Διάσελον, ανηκόντων εις αυτούς και λοιπούς κατοίκους συνοικισμού Αλωνισταίνης, ην έκτασιν νέμονται κατά τον προορισμόν της, σπείροντες και θερίζοντες τους αγρούς και νέμονται την χορτονομήν του χέρσου τόπου ως και την των καλλιεργουμένων εκτάσεων μετά την συγκομιδήν των καρπών και καθ' ας περιστάσεις αι καλλιεργημέναι εκτάσεις μένουν εν αγραναπαύσει ως και ενοικιάζοντες τας εκτάσεις ταύτας, ιδία δε από του έτους 1918 ότε πάντες οι κάτοικοι του Συνοικισμού δια συμβολαίου απεφάσισαν ίνα τας προσόδους της χορτονομής διαθέτουσι δι' ευεργετικούς σκοπούς αναθέσαντες δια επισήμου συμβολαίου την διαχείρησιν των άνω εκτάσεων και άλλων, ανηκόντων εις τον Συνοικισμόν Αλωνισταίνης, δώσαντες αυτοίς την επί τούτων πληρεξουσιότητα διαχειρήσεως και διαθέσεως της ως άνω χορτονομής».** Και στρέφονται εναντίον

δέκα κατοίκων του Καρδαρά οι οποίοι **«άνευ τινός δικαιώματος και εκ συστάσεως ενεργούντες επί σκοπώ καταλήψεως της άνω εκτάσεως εις όφελός των, και εν γένει του Συνοικισμού Καρδαρά, από τινών ημερών λάθρα εξορμούντες δια των ποιμνίων των εις άπασαν την έκτασιν ταύτην των 3.000 στρεμμάτων των ανηκόντων εις τους κατοίκους του Συνοικισμού Αλωνισταίνης και αναμίξ και των εναγόντων εξ ων οι δύο πρώτοι ενεργούσιν ως πληρεξούσιοι των λοιπών κατοίκων Αλωνισταίνης και διαταράττουσι ούτω την ανεπίληπτον διανοία κυρίου και καλή τη πίστει κατοχήν και νομήν των επί της άνω εκτάσεως, ην ασκούσιν από αμνημονεύτων ετών και επίκειται διαπληκτισμοί και έριδες προς πρόληψιν των οποίων δέον να ληφθώσιν προσωρινά μέτρα».** Και ζητούν **«να απαγορευθή εις τους εναγομένους πάσα άμεσος ή έμμεσος διατάραξις εν μέλλοντι της ως άνω νομής των επί απειλής χρηματικής ποινής δραχμών 5.000 και προσωπικής κράτησης και να καταδικασθώσιν εις τα έξοδα και τέλη».**

Η υπόθεση εκδικάστηκε από τον Ειρηνοδίκη Τρίπολης «εν υπαίθρω», στην επίδικη περιοχή «Χούνη Κάπελης», (προφανώς πρόκειται για τοποθεσία στην περιοχή της «Λεύκας»). Κατά την αποδεικτική διαδικασία και μετά από εξέταση μαρτύρων, ο ειρηνοδίκης προέβη στις εξής διαπιστώσεις: Σύμφωνα με τους μάρτυρες, κατ' αρχήν, των εναγόντων, **«[...] οι ενάγοντες και άλλοι κάτοικοι Αλωνισταίνης έχουν προ πολλών χρόνων εις την κατοχήν και νομήν των καλλιεργημένας εκτάσεις περί τα 500- 600 στρέμματα ως και εκείνων των συνεχομένων ταις καλλιεργημέναις ταύτας γαίας, καλλιεργησίμων τοιούτων ανερχομένων εις 500 επίσης στρέμματα, ότι πέριξ των καλλιεργημένων αγρών υπάρχει καλλιεργήσιμος έκτασις ην διακατέχουν και νέμονται οι ενάγοντες και άλλοι κάτοικοι Αλωνισταίνης, οίτινες προ δύο ή τριών ετών έχουν διορίσει επιτροπή ήτις εκμισθή την χορτονομήν των μερών τούτων των εν τη αγωγή εκτάσεων, καλλιεργημένων και καλλιεργησίμων ως και εκείνης της θέσεως Χούνης Κάπελης δια κοινωφελείς σκοπούς του χωρίου Αλωνισταίνης, Ότι παλαιότερα έβοσκαν τους αγρούς τούτους όλοι οι Αλωνιστιώται και Καρδαραίοι ελευθέρως και δεν ενοικιάζετο, ότι τας εν τη αγωγή γαίας ήτοι τα Λειβάδια, το παρελθόν και προπαρελθόν έτος εμίσθωσαν οι εναγόμενοι Καρδαραίοι από την επιτροπήν αυτών κατοίκων Αλωνισταίνης όλας τας καλλιεργημένας γαίας και τας συνεχομένας ταύτας καλλιεργησίμους καταβάλοντες δραχμές 1000 εις την επιτροπήν των Αλωνιστιωτών μέχρι το Μεσοβούνι, όπου επί της οροσειράς τούτου δεν έχουν γαίας οι Αλωνιστιώται, Ότι οι καλλιεργήσιμοι αγροί, ήτοι η εν συνεχεία και πέριξ των καλλιεργημένων αγρών έκτασις (Γιούρτια) άτινα είχον μισθώσει οι εναγόμενοι κάτοικοι Καρδαρά από την επιτροπή των Αλωνιστιωτών τούτων κατοίκων Αλωνισταίνης, Ότι η πέριξ των καλλιεργησίμων τούτων εκτάσεων (Γιούρτια) όπου υπάρχουν έλατα ανήκουν εις το Δημόσιον, Ότι εκ των εν τη αγωγή εκτάσεων εάν αφαιρεθώσιν αι καλλιεργημέναι γαίαι και αι πέριξ τούτων καλλιεργήσιμοι, δεν υπολείπεται άλλη έκτασις βασκής ειμή η οροσειρά του Μεσοβουνίου. Ότι το τρέχον έτος εισήγαγον παρανόμως και αυθαιρέτως οι εναγόμενοι τα ποίμνιά των εν αυταίς και εβόσκησαν και με σκοπόν να καταλάβουν τας καλλιεργημένας και καλλιεργησίμους ταύτας εκτάσεις».**

«[...]Εκ δε των μαρτύρων των εναγομένων, κατά μεν τας πληροφορίας του πρώτου τούτων Σταύρου Μητρόπουλου κατοίκου Καρδαρά, προκύπτει ότι εις ας εν τη αγωγή θέσεις έχουσιν οι ενάγοντες και άλλοι Αλωνιστιώται αγρούς, ους καλλιεργούσιν προ πεντήκοντα χρόνων, και προ 25 δε ετών έβοσκαν όλοι τα ποίμνιά των εις αυτάς ελευθέρως. Ότι προ δύο ετών η επιτροπή των Αλωνιστιωτών παρήγγειλε εις τους εναγόμενους Καρδαραίους ότι τας εκτάσεις ταύτας τας έκαμαν λειβάδια και ούτοι εμίσθωσαν απ΄την επιτροπήν μέρος της εκτάσεως δια δύο έτη, Ότι η εκοικίασις έγινε παρ' όλου του χωρίου Καρδαρά διότι εάν αύτη εγένετο μόνον υπ' αυτού, δεν επετρέπετο εις άλλους κατοίκους Καρδαρά να βοσκήσωσι. Ότι εις όλας τας καλλιεργημένας εκτάσεις δεν είδεν έκτασιν προς καλλιέργειαν. Ότι το παρελθόν έτος ήτο ενοικιασταί οι εκ των εναγομένων Ρούμπος, εβόσκησεν δε και ούτος τα ποίμνιά του και επλήρωσε. Ότι εκείνοι απόλυσαν τα ποίμνιά των εις άγριον μέρος αυθαιρέτως, Εκ δε των λοιπών μαρτύρων, ότι προ 25 ετών εβόσκον ελευθέρως όλοι εις τας εν τη αγωγή θέσεις. Ότι προ δύο ετών οι ενάγοντες ενοικίασαν την χορτονομήν εις τους κατοίκους Καρδαρά, καλλιεργημένων και καλλιεργησίμων κατ' ανώτατον όριον στρέμματα διακόσια. Ότι γιούρτια οι αγροί δεν έχουν διότι τα πλησίον των αγρών τούτων μέρη είναι άγρια και έχουν έλατα, άτινα μέρη δεν ανήκουν εις τον ενάγοντα[...]».

Το δικαστήριο δέχτηκε την αγωγή των Αλωνιστιωτών και απαγόρευσε τη βόσκηση από τα ποίμνια των εναγομένων στις επίδικες περιοχές.

Στη δεύτερη υπόθεση, η κοινότητα Αλωνίσταινας καταθέτει αίτηση προσωρινών μέτρων κατά της κοινότητας Καρδαρά. Σύμφωνα με την αίτηση, η κοινότητα Αλωνίσταινας **«τυγχάνει κυρία, νομεύς και κάτοχος από πολλών ετών, καλή τη πίστει, νομίμω τίτλω και διανοία κυρίου αγρίας εκτάσεως δύο χιλιάδων (2000) στρεμμάτων περίπου, ή όσης είναι, κειμένη εις τας συνεχομένας θέσεις "Μεγάλη Λάκκα" και "Γκλαβά", ορίου Αλωνισταίνης, συνορευομένης γύρωθεν με θέσιν "Πέτρα", όπου διαχωρίζονται τα όρια Αλωνισταίνης - Ροεινού, κορυφή βουνού "Κουρνόβρυση", κορυφογραμμήν άγουσα εις θέσιν "Μνήμα", ρεύμα "Γκλαβά", βουνό "Σατάνι", "Χοροστάσι" και "Αυγερινού χωράφι", ην νέμεται είτε δια των κατοίκων αυτής, είτε δια εκμισθώσεως προς ποιμένας χωρίς ποτέ να διαταραχθή εν τη ασκήσει της ανεπιλήπτου νομής και κατοχής της.**

Πλην οι εναγόμενοι, εκ συστάσεως ενεργούντες, και οι λοιποί υποκινούμενοι υπό της πρώτης από της 20 Ιουλίου ε.ε., αξιούντες ίδια δικαιώματα ιδίας νομής και κατοχής επί των ειρημένων εκτάσεων, ενισχυόμενοι και υπό των οργάνων της Αγροφυλακής της πρώτης των εναγομένων εισαγάγοντες ποίμνιά των εις τας ειρημένας εκτάσεις παρενοχλούντες ούτω την ενάγουσαν εν τη ασκήσει της αποκλειστικής νομής τούτων, εκμισθουμένων παρά της αυτής προς τους ποιμένας Παναγ. Σταυρόπουλον, Δημ. Καζάν κ.λπ.. Επειδή η πράξις αύτη των εναγομένων δεινώς επηρεάζει την ήσυχον και ανεπίληπτον νομήν της εναγούσης επίκεινται δε συγκρούσεις και διαπληκτισμοί[...]».

Η υπόθεση εκδικάστηκε εν υπαίθρω στην τοποθεσία «Μεγάλη Λάκκα» στις 10 Αυγούστου 1936 και ο Ειρηνοδίκης Σπυρ. Κακιούσης έκανε αποδεκτή την αίτηση της κοινότητας Αλωνίσταινας.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΡΔΑΡΑ: Η πρόταση των εκπροσώπων της κοινότητας Καρδαρά τοποθετεί την οριογραμμή δυτικότερα από την προτεινόμενη των εκπροσώπων της κοινότητας Αλωνίσταινας, προς το μέρος της Αλωνίσταινας, και στην ουσία αυτό που επιχειρεί είναι να περιλάβει στην περιφέρεια του Καρδαρά όλη την υποαλπική ζώνη των βοσκότοπων, από την οροσειρά της Μουρτζιάς στα νότια έως το Μεσοβούνι στα βόρεια, καθώς το χωριό είναι κυρίως κτηνοτροφικό κι εξυπηρετούνται έτσι οι ζωτικές ανάγκες των κατοίκων του.

Κατά την άποψή τους, **«ως οροθετική γραμμή των δύο Κοινοτήτων είναι η αρχομένη από τον "Πρ. Ηλίαν", ένθα και τα σύνορα Ροεινού και κατευθείαν προς την πηγήν "Σατάνι", "Επάνω Αλώνι", κατευθείαν προς την μεγάλην ρεματιάν πρόποδας "Αγίας Τριάδος" Θώδου χωράφι, ευθείαν προς αγρούς Δημ. Αυγερινού, είτα ακολουθεί προς δρόμον όστις λήγει "Κεντρόλακκα", είτα ευθεία προς όμοιον δρόμον προς "Μέγα Διάσελο", είτα προς αριστερά "Δραγουμάνου Γούπατα", είτα ακολουθεί γιδόστρατα μέχρι ορίου Βυτίνης, "Ρούχους"».** Κι αιτιολογούν την άποψή τους θεωρώντας την εν λόγω οριογραμμή **«λογικήν, ευθύγραμμον και επί σημείων οριστικών, και ότι η γραμμή αύτη εξυπηρετεί τα κτηνοτροφικά συμφέροντα της Κοινότητος Καρδαρά, καθότι το σύνολον τούτων είναι κτηνοτρόφοι».**

Αναλυτικότερα, η οριογραμμή θα πρέπει να ξεκινά στα νότια, όχι από την κορυφή της «Πέτρας» στα 1.730 μ. υψόμετρο, αλλά πιο δυτικά - νοτιοδυτικά, από μια χαμηλότερη κορυφή του συγκροτήματος της Μουρτζιάς, τη «Ράχη Ντουμνά» ή «Άγιος Ηλίας», υψόμετρο 1.658 μ, και στην οποία θα συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Καρδαρά, Ροεινού και Πιάνας. Από το σημείο εκείνο και με πορεία βορειοδυτική, να περνά από την πηγή «Σατάνι» και τη θέση «Πάνω Αλώνι» που βρίσκονται στις δασωμένες πλαγιές του βουνού και δυτικά χαμηλά της κορυφής με υψόμετρο 1.761 μ., να πηγαίνει μετά χαμηλά στη ρεματιά της «Αγίας Παρασκευής», μια ρεματιά ανάμεσα στις κορυφές «Αγία Τριάδα», υψόμετρο 1.620 μ., και την κορυφή «Ασπροξυλιά», υψόμ. 1.600 μ. Ανεβαίνοντας τη ρεματιά να φτάνει στον αυχένα μεταξύ των κορυφών «Αγία Τριάδα» και «Ξερακιάς», στα 1.433 μέτρα υψόμετρο, κοντά, νοτιοδυτικά, στην πηγή της Αγίας Παρασκευής, όπου συναντά και το μονοπάτι που συνδέει την Αλωνίσταινα με τον Καρδαρά. Από τη «Ράχη Ντουμνά» ως τον αυχένα η απόσταση είναι χοντρικά τρία χιλιόμετρα. Από τον αυχένα της Αγίας Τριάδας η οριογραμμή να ακολουθεί προς τα βόρεια το μονοπάτι που οδηγεί προς την «Κεντρόλακκα», φθάνοντας μετά από περίπου δυόμισι χιλιόμετρα στις λάκκες αυτές, υψόμετρο 1.550 περίπου μέτρα, που βρίσκονται ανάμεσα στα βουνά «Τζελάτη» και «Σφεντάμι» - «Ξερακιάς». Κατόπιν να ανεβαίνει, πάντα προς τα βόρεια, στο διάσελο με την ονομασία «Μέγα Διάσελο» σε υψόμετρο 1.656 μ., ένα διάσελο που χωρίζει τα βουνά «Τζελάτη» (υψόμ. 1.867μ.) και «Μεσοβούνι» (υψόμ. 1.858 μ.). Από κει, να στρέφεται «αριστερά», δηλαδή βορειοδυτικά, και να φτάνει σε μια ράχη του βουνού «Τζελάτη», η οποία κατεβαίνει από την κορυφή με κατεύθυνση προς τα βορειοανατολικά. Η ράχη αυτή βρίσκεται ανάμεσα στα λιβάδια «Κεχρωτή» στα δυτικά και «Βούρβουλα» στα ανατολικά και έχει υψόμετρο στο ψηλότερο σημείο

της, 1.745 μ. Στη ράχη αυτή βρίσκονται διάσπαρτες μικρές δολίνες (γούπατα) με την ονομασία «Δραγουμάνου Γούπατα». Από τα γούπατα αυτά με κατεύθυνση βόρεια έως βορειοανατολική και ακολουθώντας ένα γιδόστρατο, να κατηφορίζει προς το λιβάδι «Ρούχοι», μέχρι να συναντήσει στο νότιο μέρος του λιβαδιού τα όρια των περιφερειών των κοινοτήτων Βυτίνας - Αλωνίσταινας. Από το «Μέγα Διάσελο» έως τα «Γούπατα Δραγουμάνου» η απόσταση είναι κάπου ένα χιλιόμετρο, και μέχρι την κατάληξη της οριογραμμής άλλα 800 περίπου μέτρα.

Την πρόθεσή τους για διεύρυνση της περιφέρειάς τους εις βάρος της περιφέρειας της κοινότητας Αλωνίσταινας, οι κτηνοτρόφοι του Καρδαρά την εκδηλώνουν και έμπρακτα, σύμφωνα με τα λεγόμενα των Αλωνιστιωτών στις αιτήσεις προσωρινών μέτρων αλλά και τις αποφάσεις του ειρηνοδικείου, **«εισαγάγοντες ποίμνιά των εις τας ειρημένας εκτάσεις παρενοχλούντες ούτω την ενάγουσαν εν τη ασκήσει της αποκλειστικής νομής τούτων, εκμισθουμένων παρά της αυτής προς τους ποιμένας».** Οι εκτάσεις αυτές εκτείνονται στα νότια από τη «Μεγάλη Λάκκα» έως του «Γκλαβά» και στα βόρεια στον όγκο του «Μεσοβουνίου».

Η ΑΠΟΨΗ ΤΟΥ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΝΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Με την πρόταση της κοινότητας Καρδαρά τα όρια δεν ακολουθούν το φυσικό ανάγλυφο, τους κύριους δηλαδή υδροκρίτες της οροσειράς. Το φυσικό ανάγλυφο, όμως, ήταν το βασικό κριτήριο για τον πρόεδρο της πρωτοβάθμιας επιτροπής για να προκρίνει την οριογραμμή που πρότειναν οι εκπρόσωποι της κοινότητας Αλωνίσταινας. Όπως λέει η απόφαση, **«[...] ευρισκόμεθα προ της ανάγκης να ταχθώμεν προς την μίαν άποψιν και δη της Κοινότητος Αλωνισταίνης, μόνον και μόνον διότι η προταθείσα ως οροθετική γραμμή υπό των μελών της Κοινότητος ταύτης πλησιάζει κατά το μάλλον προς φυσικήν γραμμήν».**

Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΚΑΡΔΑΡΑ ΚΑΙ Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ:

Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας επιτροπής προσέφυγε η κοινότητα Καρδαρά. Ακολούθησε συνεδρίαση του Διοικητικού Δικαστηρίου στις 10 Ιουλίου 1935 που αποφάσισε να μεταβή επιτόπου ο πρόεδρός του Ανδρ. Δελήμπασης **«προς διαπίστωσιν της δικαιοτέρας οροθετικής γραμμής επί των αμφισβητουμένων ορίων των ομόρων Κοινοτήτων Αλωνισταίνης - Καρδαρά».** Μετέβη στις 30 Σεπτεμβρίου 1935 και στις 4 Οκτωβρίου 1935 συνέταξε έκθεση αυτοψίας. Στον φάκελο με τα έγγραφα τα σχετικά με τον καθορισμό των ορίων των δύο κοινοτήτων βρίσκεται κι ένα σημείωμα, χωρίς να αναφέρεται το όνομα του συντάκτη του, στο οποίο αναφέρεται χαρακτηριστικά:

«Όρια Αλωνισταίνης - Καρδαρά

Η Κοινότης Αλωνισταίνης δέχεται την κάτωθι γραμμήν

Σφεντάμι, Προβατόστρατα, ακολούθως φθάνει εις θέσιν Λούτσα, εκείθεν ακολουθεί το μεταξύ των δύο κορυφών Μεσοβούνι και Παλιούρια, διάσελον Αρβανίτη, ακολουθεί κατόπιν την κορυφογραμμήν Μεσοκατάρραχον μέχρι του αγρού Νικολάου Αυγερινού (εις θέσιν Πίσω Βούρβουλα), και εκείθεν δια της

κορυφογραμμής εις Ζέρβα Καλύβι, ένθα συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης - Βυτίνης - Λεβιδίου».

Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε πάλι στις 29 Μαΐου 1936 και με την απόφασή του αριθ. 336, ακολουθώντας την πρόταση της έκθεσης αυτοψίας, δέχτηκε εν μέρει την προσφυγή της κοινότητας Καρδαρά και τροποποίησε υπέρ της τα όρια στο βόρειο τμήμα τους, από την τοποθεσία «Λούτσα» έως την κατάληξή τους στο σημείο όπου συναντούν την περιφέρεια της κοινότητας Βυτίνας. Συγκεκριμένα, **«τα όρια άρχονται εκ της κορυφής του βουνού "Πέτρα", ένθα συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης - Ροεινού, εκείθεν δια της κορυφογραμμής εις την κορυφήν του βουνού "Κουρνόβρυση", και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις θέσιν "Μνήμα". Από της θέσεως ταύτης ακολουθούντα την οδόν Καρδαρά - Αλωνισταίνης φθάνουσιν εις την βρύσιν "Αγία Παρασκευή", οπόθεν δια του υπάρχοντος ρεύματος και με κατεύθυνσιν προς τα άνω φθάνουσι εις την κορυφήν του υπέρθεν λόφου "Τσακανολακκούλα". Εκείθεν δια των λοφίσκων "Ξερακόρραχη" και "Σφεντάμι" συναντώσι την προβατόστρατα, ην και ακολουθούσι φθάνοντα εις θέσιν "Λούτσα". Εκείθεν διερχόμενα το διάσελο "Αρβανίτη" και ακολουθούντα την κορυφογραμμήν "Μεσοκατάρραχο" φθάνουσι εις αγρόν Νικολάου Αυγερινού (εις θέσιν "Πίσω Βούρβουλα"), οπόθεν δια της κορυφογραμμής καταλήγουσι εις "Ζέρβα Καλύβι", ένθα συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης - Βυτίνης - Λεβιδίου».**

Το πρώτο κομμάτι, έως τη θέση «Λούτσα» δηλαδή, δεν έχει τροποποιηθεί. Να σημειώσουμε μόνο ότι στο τοπογραφικό σχεδιάγραμμα που συνοδεύει την έκθεση αυτοψίας η οριογραμμή σημειώνεται πάνω στην κορυφογραμμή του βουνού «Σφεντάμι», όμως, τα κείμενα είναι σαφή, η οριογραμμή ακολουθεί την προβατόστρατα στις πλαγιές του κι όχι την κορυφογραμμή. Από τη θέση «Λούτσα» το όριο προχωρά βόρεια έως το κοντινό διάσελο με την ονομασία «Αρβανίτη Διάσελο» σε υψόμετρο 1.805 μ. που βρίσκεται ανάμεσα στις κορυφές «Μεσοβούνι» (υψόμ. 1.858 μέτρα) και «Αρβανίτη Ράχη» (υψόμ. 1.860μ.). Η απόσταση από τη «Λούτσα» έως το «Διάσελο Αρβανίτη» είναι τετρακόσια περίπου μέτρα. Από το διάσελο η οριογραμμή κατηφορίζει στις βόρειες πλαγιές του βουνου διά της ράχης «Μεσοκατάρραχο» και φθάνει χαμηλά, στα 1.587 μ. υψόμετρο, στην άκρη της τοποθεσίας «Βούρβουλα» (παλιά χωράφια, μισοδασωμένο από έλατα δασικό διάκενο σήμερα), η οποία μένει στην περιφέρεια Αλωνίσταινας. Κατόπιν, διά μικρών δασωμένων ραχών και μετά από τη θέση «Ζέρβα Καλύβι», όπου υπάρχουν τα ίχνη από παλιό καλύβι του Ζέρβα που ανήκει στην περιφέρεια της Βυτίνας, καταλήγει στη θέση «Κυλημένο Λιθάρι» στο νότιο μέρος του λιβαδιού «Ρούχοι». Εκεί δίπλα διασταυρώνεται σήμερα ο ασφαλτόδρομος που έρχεται από τη Βυτίνα και κατευθύνεται προς το χιονοδρομικό κέντρο Μαινάλου, με τον δασικό χωματόδρομο που οδηγεί προς «Κάπελη» και Λεβίδι.

Η υπόθεση του καθορισμού των ορίων Αλωνίσταινας - Καρδαρά αποτελεί ένα πολύ καλό παράδειγμα για να παρακολουθήσουμε την προσαρμογή με το

πέρασμα του χρόνου των εδαφικών ορίων των οικισμών στα νέα δεδομένα που διαμορφώνονται.

Από τις αιτήσεις για προσωρινά μέτρα κατά της κοινότητας Καρδαρά και κυρίως από ένα συμφωνητικό συμβόλαιο (αριθ. 6.999 της 13ης Νοεμβρίου 1897), στο οποίο καταγράφονται οι τοποθεσίες όπου υπάρχουν ιδιοκτησίες των κατοίκων της Αλωνίσταινας επάνω στο Ανατολικό Μαίναλο, επιβεβαιώνεται ότι κατά τον 19ο αιώνα οι κάτοικοι της Αλωνίσταινας κατείχαν αγρούς στο μεγαλύτερο μέρος του ορεινού όγκου, από την περιοχή της Κάπελης/Λεύκας στα βόρεια έως την οροσειρά της Μουρτζιάς στα νότια. Να θυμίσουμε ότι η τότε η κοινότητα Αλωνίσταινας περιελάμβανε και τον Καρδαρά και οι βοσκοί και των δύο χωριών έβοσκαν τα ποίμνιά τους στην ενιαία κοινοτική περιφέρεια. Συγκεκριμένα, στο συμφωνητικό του 1897 καταγράφονται τα εξής τοπωνύμια - κτηματικές θέσεις της περιφέρειας του οικισμού της Αλωνίσταινας: **«]...] περί την θέσιν Κουτούπη, συνορευομένη με θέσεις [...] Άγιος Ηλίας [ράχη Ντουμνά], Περδικόβρυση, Κλυδωνιαίς, Χεσμένη λάκκα, Αβυζιά ράχη, Μνήμα, βρύση Αγίας Παρασκευής, ρεύμα μέχρι της θέσεως Μουντσούρι. [...]Θέσις "Άγιος Ηλίας", συνορευομένη γύρωθεν με τας εξής θέσεις, βρύση Αγίας Παρασκευής, Μνήμα, Αγγελή Σκάλα, το άνω μέρος Λακκώματα, ζυγόν Αγίου Ηλία, Βουλομένο διάσελο, Κοτσίλη διάσελο, ζυγό Νερότρουπα έως δρόμον άγοντα εις Παπαγιανναίων αγρούς, ράχη Νικολέσι[;], Βούρβουλα, Μέγα διάσελο, Ζυγό, Μεσοβούνι, ζυγό Σφεντάμι, Λυκότρυπα, και ζυγόν ...μένον μετά τας ανωτέρω θέσεις βρύσιν Αγίας Παρασκευής. Θέσεις Κεχρωτή συνορευομένη γύρωθεν με θέσεις Δραγουμάνου γούπατα, Σκυλόχορτο, Αλογόβρυση[...]».** Από την περιγραφή αυτή παρατηρούμε ότι η περιφέρεια της Αλωνίσταινας ξεκινώντας από τη «Χεσμένη Λάκκα» στην οροσειρά της «Μουρτζιάς» έφτανε, διανύοντας τις κορυφογραμμές ολόγυρα από τον Καρδαρά, έως την περιοχή της Οστρακίνας και το «Διάσελο Κοτσίλη» και χαμηλότερα έως την «Κάπελη» και το «Διάσελο της Νερότρουπας». Η κατοχή αγρών από τους κατοίκους της Αλωνίσταινας στην περιοχή της Οστρακίνας και του σημερινού Χιονοδρομικού Κέντρου επιβεβαιώνεται και από τα τοπωνύμια στην περιοχή: «Σουχλέρη Βράχια» ψηλά στην Οστρακίνα, «Κωτσακέικες Λάκκες» εκεί που είναι σήμερα τα κτήρια του Χιονοδρομικού, ανθρωπωνύμια που προέρχονται από γνωστά επώνυμα Αλωνιστιωτών (προφορική πληροφορία, Βασ. Πιτερός).

Η περιφέρεια του Καρδαρά μοιάζει να περιορίζεται εντός του «πετάλου» που σχηματίζουν οι γύρω από τον οικισμό κορυφογραμμές. Όσο το χωριό του Καρδαρά αυξάνεται και οι ανάγκες του μεγαλώνουν επεκτείνεται εκ των πραγμάτων και η περιφέρειά του. Και οι διοικητικές και δικαστικές αποφάσεις επισημοποιούν εν συνεχεία την επέκτασή της. Μέχρι που έρχεται ο Β΄ Παγκόσμιος πόλεμος και η ριζική κατόπιν μεταβολή στον ορεινό χώρο με την σαρωτική μετανάστευση προς τα αστικά κέντρα, που πάγωνει οριστικά την ακμή του Καρδαρά. Σήμερα οι κάτοικοί του είναι ελάχιστοι. Αλλά και η μοίρα της Αλωνίσταινας, όπως και των υπόλοιπων παραμαινάλιων χωριών, παρόμοια.

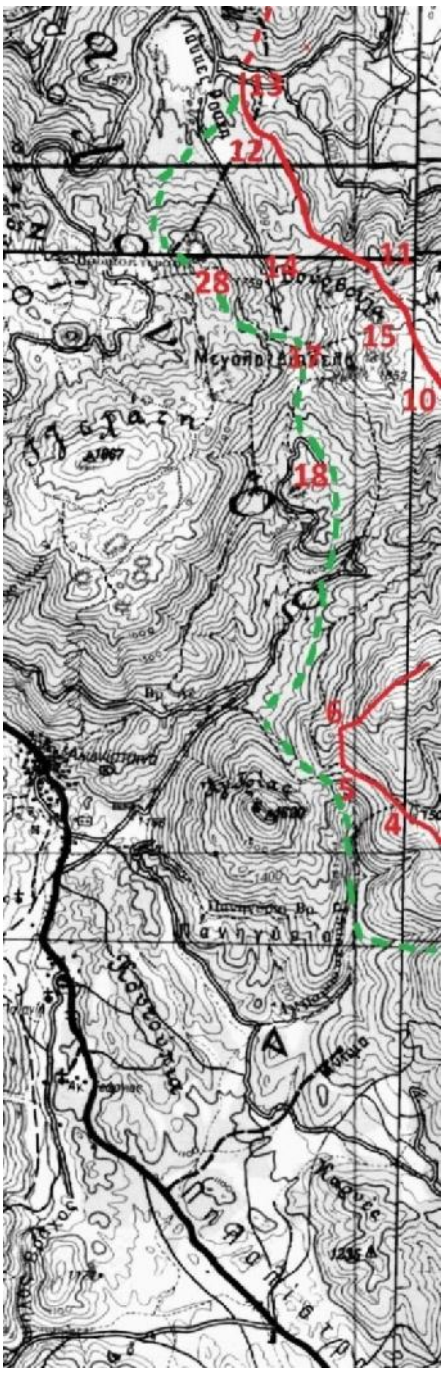

Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Καρδαρά, δυτικό τμήμα

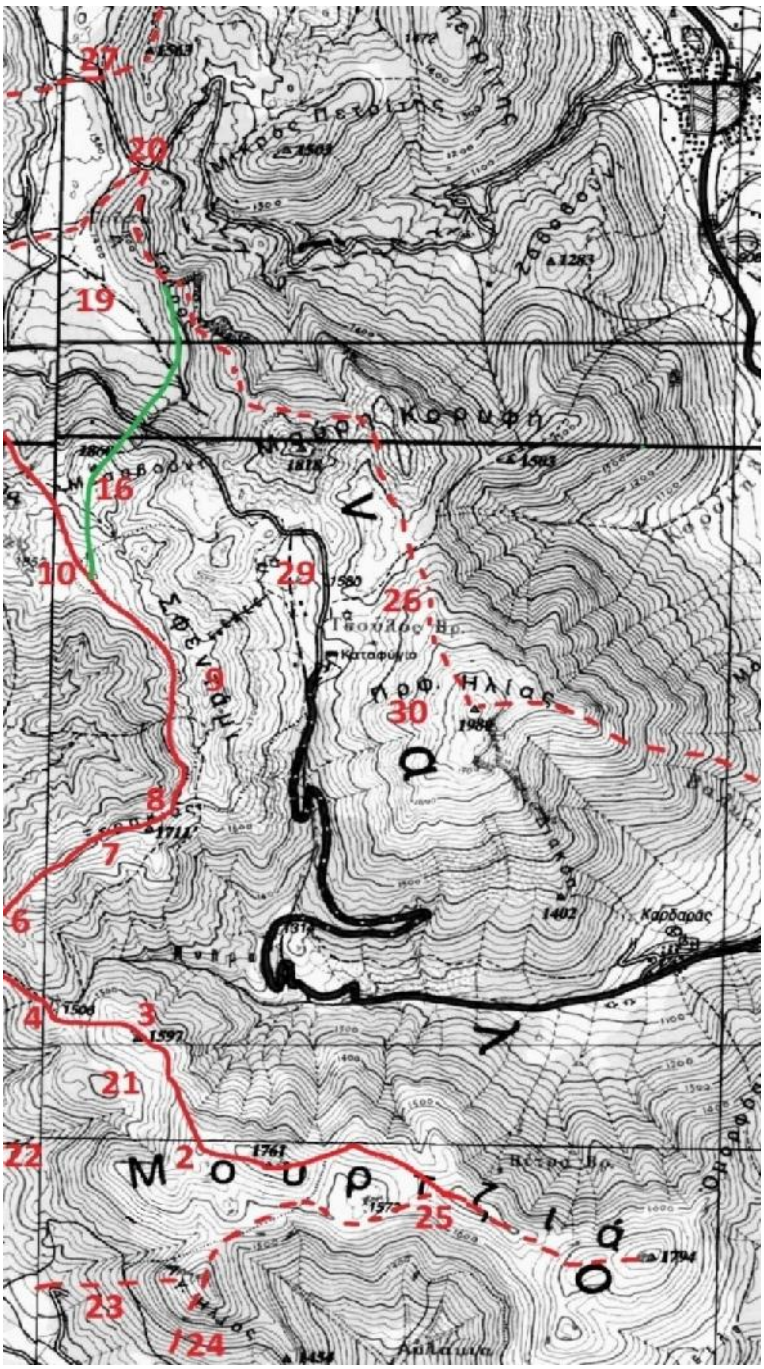

Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Καρδαρά, ανατολικό τμήμα

Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Καρδαρά. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Αλωνίσταινας - Καρδαρά, με την πράσινη γραμμή η προτεινόμενη από την κοινότητα Αλωνίσταινας οριογραμμή, με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή η προτεινόμενη από την κοινότητα Καρδαρά οριογραμμή, με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

2. Κορυφή «Κουρνόβρυσης». Συντεταγμένες, 346720-4164100
3. Ασπροξυλιά, 345880-4165020
4. Διάσελο, θέση «Μνήμα», 345350-4165260
5. Πηγή «Αγία Παρασκευή», 345000-4165500
6. Τσαπουρνολακκούλα, 345200-4165670
7. Ξερακιάς, 345900-4166500
8. Βάση κορυφής «Σφεντάμι», αρχή προβατόστρατας, 346150-4166630
9. Κορυφή «Σφεντάμι», 346320-4167500
10. Λούτσα, 345600-4168350
11. Μεσοκατάρραχο, 345100-4169230
12. Ζέρβα καλύβι, 344310-4170320
13. Κυλημένο Λιθάρι, 344100-4170680
14. Βούρβουλα, 344500-4169300
15. Κορυφή «Μεσοβούνι», υψόμ. 1.858 μ., 345100-4168800
16. Ράχη Αρβανίτη, υψόμ. 1.860. Μεταξύ των δύο κορυφών βρίσκεται το «Διάσελο Αρβανίτη», 345630-4169000
17. Μέγα Διάσελο, 344580-4168600
18. Κεντρόλακκα, 344600-4167900
19. Λεύκα, 345500-4170000
20. Διάσελο Νερότρουπας, 345960-4171170
21. Γκλαβά, 345700-4164600
22. Σατάνι, Χοροστάσι
23. Όρια Αλωνίσταινας - Πιάνας
24. Όρια Πιάνας - Ροεινού
25. Αφετηρία ορίων Αλωνίσταινας - Καρδαρά. Η διακεκομμένη κόκκινη γραμμή προς τα δυτικά, όρια Αλωνίσταινας - Ροεινού, η συνεχόμενη προς τα ανατολικά, όρια Καρδαρά - Ροεινού, 347940-4163860
26. Όρια Καρδαρά - Λεβιδίου
27. Όρια Λεβιδίου - Βλαχέρνας
28. Δραγουμάνου Γούπατα, 344000-4169000
29. Κωτσακέικες Λάκκες - εγκαταστάσεις χιονοδρομικού κέντρου, 347000-4168000
30. Σουχλέρη βράχια, 347600-4167300

15. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΠΙΑΝΑΣ

Η πρωτοβάθμια επιτροπή για τον καθορισμό των ορίων Αλωνίσταινας - Πιάνας συνεδρίασε στις 23 Αυγούστου 1914 στην τοποθεσία «Μουτζούρια», στα όρια των δύο κοινοτήτων. Μέλη της οι: Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος, Γεωρ. Πετρόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Πιάνας, Ιωάννης Δημητρακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Αλωνίσταινας, Παν. Ταμπακόπουλος, δάσκαλος Πιάνας, και Γεωρ. Βασιλακόπουλος, δάσκαλος Αλωνίσταινας. Η απόφαση της επιτροπής για τη θέση της οριογραμμής ήταν ομόφωνη, όμως, η κοινότητα Πιάνας προσέφυγε στο δευτεροβαθμιο διοικητικό δικαστήριο, μετά από σχετική απόφαση του κοινοτικού συμβουλίου της, αριθ. 18, ζητώντας όχι να μεταβληθούν τα όρια αλλά να διασαφηνισθεί ότι οι αγροί των κατοίκων Πιάνας που βρίσκονται στη μεθόριο και αναφέρονται στην απόφαση ανήκουν στην περιφέρεια της Πιάνας. Το διοικητικό δικαστήριο, που συνήλθε στις 12 Φεβρουαρίου 1915, αποδέχτηκε, με την απόφασή του αριθ. 49, ότι η πρόταση της κοινότητας Πιάνας **«είναι δικαία και νόμιμος και επομένως δέον να καθορισθή ότι οι ως άνω αγροί πρέπει να υπάγωνται εις την Κοινότητα Πιάνης, πλην των χέρσων εκτάσεων, οίτινες δέον να μείνωσιν εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Αλωνισταίνης».** Η απόφαση αριθ. 18 του Κοινοτικού Συμβουλίου Πιάνας δεν βρέθηκε στους σχετικούς φακέλους ορίων. Υπάρχει μια άλλη, όμως, προγενέστερη απόφασή του (αριθ. 13 της 30ής Αυγούστου 1914), στην οποία, μάλιστα, η κοινότητα Πιάνας αναφέρεται ως «Κοινότητα Φαλάνθου», ακολουθώντας την ονομασία του πρώην δήμου στον οποίο ανήκε και ήταν πρωτεύουσα. Σ' αυτήν εκφράζονται οι αντιρρήσεις του κοινοτικού συμβουλίου σχετικά με διάφορα σημεία των ορίων της κοινότητας Πιάνας με τις γειτονικές της κοινότητες, όπου στις αποφάσεις καθορισμού τα σύνορα δεν έχουν κατά την άποψή του τοποθετηθεί ορθά.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 23-8-1914.
2. Η απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου, αριθ. 49, της 12-2-1915.
3. Η απόφαση αριθ. 13 της 30-8-1914 του Κοινοτικού Συμβουλίου Πιάνας.

Οι αποφάσεις της πρωτοβάθμιας επιτροπής και του διοικητικού δικαστηρίου βρίσκονται στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας, η απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Πιάνας αριθ. 13, στον φάκελο της κοινότητας Κάψια.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η οροθετική γραμμή που χωρίζει τις περιφέρειες των δύο κοινοτήτων έχει μια γενική κατεύθυνση από τα ανατολικά προς τα δυτικά. Χαράχτηκε μετά από επιτόπια αυτοψία της επιτροπής και ακολουθώντας τις γεωργικές ιδιοκτησίες των κατοίκων των δύο κοινοτήτων. Περιγράφεται δε στην έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής ως εξής: **«[...] εις το ανατολικόν μέρος άρχεται από της κορυφής του Μαινάλου "Άγιος Ηλίας", εκ τούτου κατέρχεται την μεσημβινοδυτικήν ράχην εις "Αγίαν Παρασκευίτσαν" και ακολουθεί την κοίτην του κάτωθι ρεύματος αφήνουσα εις την Κοινότητα Πιάνης τους ους συναντά αγρούς των κληρονόμων**

Α. Παπανικολάου, Αναστ. Κανέλλου, εις δε την Κοινότητα Αλωνισταίνης τον αγρόν κληρονόμων Θ. Θώδου, μεθ' ο φθάνει εις τον αγρόν Ιωάν. Γ. Γκρεμπενιού και εις το δυτικόν άκρον αυτού, εκείθεν ακολουθεί πάλιν την κοίτην του ρεύματος Κλεισουρίου μέχρι του κάτω μέρους του αγρού Αθ. Κοντοβουνίσιου, οπόθεν διευθύνεται πάντοτε προς δυσμάς προς την κορυφήν του λοφίσκου "Ταμπούρες" την άνωθι των αγρών κληρονόμων Θώδου, οίτινες μένουσιν εις το όριον Αλωνισταίνης. Εκ της κορυφής ταύτης κατέρχεται δια της δυτικής ράχης του λοφίσκου εις Γεφύρι εθνικής οδού εν θέσει "Μουτζούρια". Από της Γεφύρας διεθύνεται κατευθείαν εις ράχην "Σηψιό" και ακριβώς εις τον αγρόν κληρονόμων Γ. Σμυρνιάδου. Από του σημείου τούτου διευθύνεται κατ' ευθείαν εις "Βράχον Κάκαβα" και πηγήν άνωθεν αυτού, ήτις μένει εις το όριον Αλωνισταίνης, εις ην έχουν το δικαίωμα να ποτίζωσι και τα ζώα των οι Πιανιώται. Από του βράχου τούτου ανέρχεται εις τους αγρούς του Νικ. Αυγερινού και Κωνστ. Βασιλακοπούλου, ους αφήνει εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης. Μεθ' ο εισέρχεται εις την "Χούνην" ακολουθούσα το χθαμαλώτερον σημείον αυτής, ήτοι την κοίτην του εν αυτή ξηρορεύματος, την οποίαν ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Τσουκάλες", όπου οι αγροί των Γεωρ. Πετροπούλου, Νικ. Τσιάμα, Μιχ. Σπηλιοπούλου, Κωνστ. Κανέλλου, και εκείθεν διευθύνεται προς το δυτικόν τέρμα των ορίων, ακολουθούσα την χούνην πάντοτε προς τα "Σουμάκια" και εις την θέσιν "Κορφοξυλιά", ένθα ενούνται με το όριον Αρκουδορεύματος».

Η οριογραμμή ξεκινά στα ανατολικά από την κορυφή του Ανατολικού Μαινάλου «Άγιος Ηλίας», υψόμ. 1.658 μ., μια κορυφή του συγκροτήματος της «Μουρτζιάς». Στον διαχωρισμό των ορίων Αλωνίσταινας - Ροεινού αναφέρεται και με την ονομασία «Ράχη Ντουμνά», από την ομώνυμη πηγή «Ντουμνά» στις νοτιοδυτικές πλαγιές του βουνού. Στην κορυφή αυτή συναντιούνται τα όρια Αλωνίσταινας, Πιάνας και Ροεινού. Από τον «Άγιο Ηλία» η οριογραμμή κατεβαίνει προς τα νοτιοδυτικά έως την πηγή «Αγία Παρασκευίτσα», κατόπιν ακολουθεί το ρέμα «Κλεισούρα» και μετά περνά από τον λόφο «Ταμπούρια» στην περιοχή «Μουτζούρια». Οι αγροί που ανήκουν σε κατοίκους Πιάνας θα υπάγονται στην περιφέρεια Πιάνας και των κατοίκων Αλωνίσταινας στην περιφέρεια Αλωνίσταινας. Στη συνέχεια, περνά από τη γέφυρα του δρόμου, την Εθνική οδό όπως αναφέρεται Τρίπολης - Αλωνίσταινας, τον κεντρικό τότε αμαξιτό δρόμο που συνέδεε, μέσω του Διασέλου της Αλωνίσταινας, την Τρίπολη με την επαρχία Γορτυνίας. Κατόπιν, με πορεία προς τα νοτιοδυτικά, ανεβαίνει στη μικρή κορυφή «Σηψιό», υψόμ. 1.171 μ., που βρίσκεται από πάνω, βόρεια από τον σημερινό ασφαλτόδρομο που οδηγεί προς Λιμποβίσι - Αρκουδόρρεμα. Κατόπιν, περνά από τον βράχο «Κάκαβα», η ομώνυμη πηγή μένει στην περιφέρεια της Αλωνίσταινας, και εισέρχεται στη ρεματιά «Παπαλιά Χούνη». Ακολουθεί τη χούνη αυτή προς τα δυτικά και, περνωντας από την αγροτική τοποθεσία «Τσουκάλες», καταλήγει στο διάσελο «Σουμάκια». Εκεί συναντιόνταν αρχικά, με τους καθορισμούς ορίων του 1914, τα όρια των περιφερειών Αλωνίσταινας, Νεμνίτσας (της κοινότητας Πυργακίου), Πιάνας και Αρκουδορρέματος (της κοινότητας Τσελεπάκου), σήμερα συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Πυργακίου και Πιάνας.

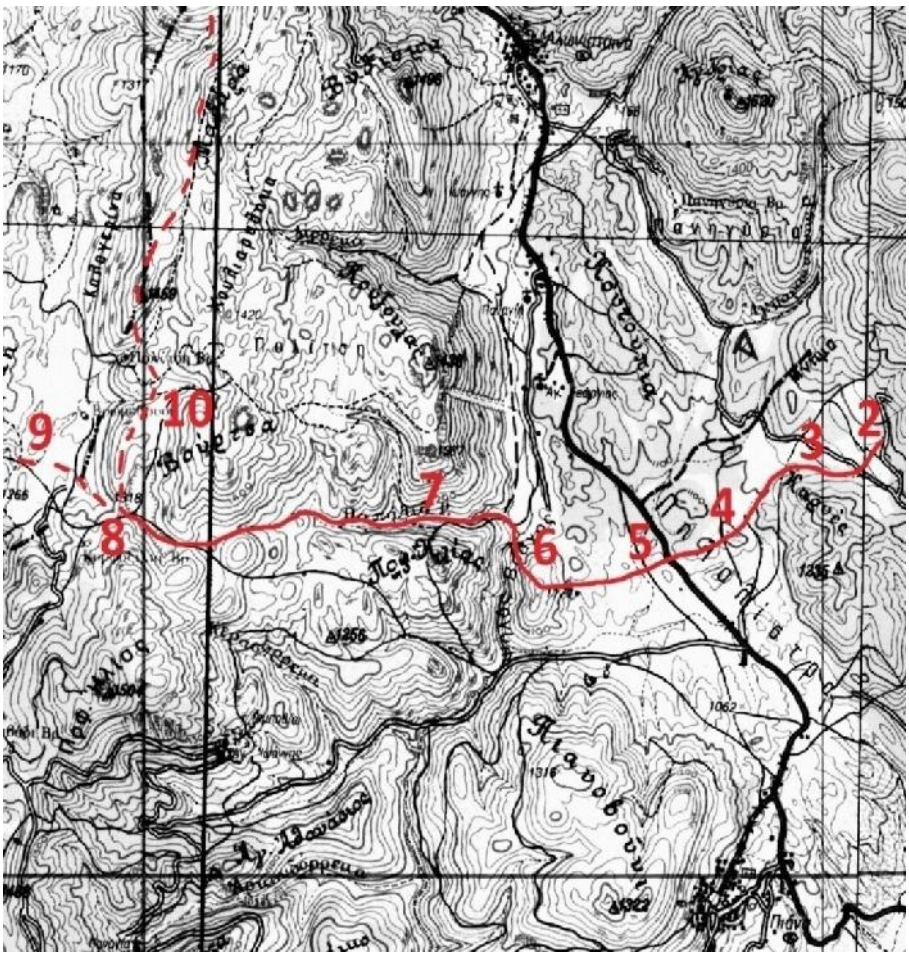

Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Πιάνας. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των δύο κοινοτήτων. Με την κόκκινη διακεκκομένη γραμμή τα συνεχόμενα γειτονικά όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

1. Κορυφή «Προφήτης Ηλίας» ή «Ράχη Ντουμνά». Βρίσκεται ανατολικότερα έξω από τον χάρτη (βλ. χάρτη για τα όρια κοινοτήτων Πιάνας - Ροεινού), όπου η συγκεκριμένη κορυφή σημειώνεται με τον αριθμό 9. Συντεταγμένες, 346320-4163210
2. Πηγή «Αγία Παρασκευίτσα», 345500-4163200
3. Ρέμα «Κλεισούρα», 345000-4162800
4. Ταμπούρια
5. Μουτζούρια, 344000-4162000
6. Λόφος «Σηψιό», 342900-4162000
7. Παπαλιά Χούνη, 342000-4162400
8. Τοποθεσία «Σουμάκια» - κατάληξη ορίων, 339800-4162500
9. Όρια Πιάνας - Πυργακίου (περιφέρεια Μεθυδρίου)
10. Όρια Αλωνίσταινας - Πυργακίου (περιφέρεια Μεθυδρίου)

16. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΟΕΙΝΟΥ - ΠΙΑΝΑΣ

Τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και Ροεινού στο μεγαλύτερο μέρος τους χωρίζουν περιοχές στη χαμηλότερη ημιορεινή ζώνη, στην ευρύτερη περιοχή του κάμπου της Δαβιάς και της λεκάνης του ποταμού Ελισσόντα. Και άλλοι διαχωρισμοί ορίων που αναπτύσσονται στην παρούσα εργασία αφορούν κατά βάση περιφέρειες κοινοτήτων σε όμοιο υψομετρικά χώρο. Για παράδειγμα οι καθορισμοί ορίων Τσελεπάκου - Ροεινού και Πιάνας - Χρυσοβιτσίου. Δεν έχω ερευνήσει ιδιαίτερα τον ημιορεινό αυτό χώρο. Έτσι, στην εργασία αυτή πιο πολύ γίνεται μια παρουσίαση των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων, όπως αυτές περιγράφονται στις εκθέσεις ή τις αποφάσεις των δευτεροβάθμιων δικαστηρίων.

Ο καθορισμός των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και Ροεινού έγινε από την πρωτοβάθμια επιτροπή, η οποία συνεδρίασε στις 23 Αυγούστου 1914 στη θέση «Ντουμνά Βρύση», την ίδια μέρα που συνεδρίασε και η επιτροπή για τα όρια των κοινοτήτων Πιάνας - Αλωνίσταινας. Πρόεδρος ήταν ο ίδιος, ο πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τρίπολης Κωνστ. Ανθούλης, και μέλη οι πρόεδροι των δύο κοινοτήτων, Γεώργ. Πετρόπουλος της Πιάνας και Δημήτριος Καράγιωργας του Ροεινού, και οι δάσκαλοι, Παν. Ταμπακόπουλος της Πιάνας και Θεόδωρος Παπαηλιού του Ροεινού. Η απόφαση ήταν ομόφωνη για το μεγαλύτερο κομμάτι των ορίων, οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων διεφώνησαν για δύο τμήματα της οριογραμμής, το κομμάτι στην περιοχή του λόφου «Τραπέζι» και την κατάληξή της στη νότια πλαγιά της κορυφής του Ανατολικού Μαινάλου «Άγιος Ηλίας» ή «Ράχη Ντουμνά», υψόμ. 1.658 μ.

Η επιτροπή κατέληξε στον διακανονισμό των ορίων μετά από συζήτηση που είχε ξεκινήσει από την προηγούμενη μέρα και «επιτόπιον μετάβασιν εις τα διακανονιστέα όρια και αυτοψίαν καθ' όλον αυτών το μήκος [...]». Τα σημεία δε από τα οποία περνούν τα όρια ενώνονται διά νοητής γραμμής.

Την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής προσέβαλαν στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο και οι δύο κοινότητες. Η της Πιάνας με την πράξη του κοινοτικού της συμβουλίου αριθ. 19 της 21-12-1914, ζητώντας τροποποίηση των ορίων για τη θέση «Τραπέζι» και η του Ροεινού με την πράξη του κοινοτικού της συμβουλίου αριθ. 14 της 2-1-1915, ζητώντας να αλλάξει η χάραξη των ορίων στην κατάληξή τους στην κορυφή «Άγιος Ηλίας».

Το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο ορίων συνεδρίασε για την υπόθεση στην Τρίπολη στις 12 Φεβρουαρίου 1915 και με την απόφασή του αριθ. 48 απέρριψε τις προσφυγές και των δύο κοινοτήτων, δεχόμενο ως οριστικά τα όρια που καθόρισε στην έκθεσή της η πρωτοβάθμια επιτροπή.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 23-8-1914.
2. Η πράξη αριθ, 19 της 21-12-1914 του Κοινοτικού Συμβουλίου Πιάνας.
3. Η πράξη αριθ. 14 της 2-1-1915 του Κοινοτικού Συμβουλίου Ροεινού.
4. Η απόφαση αριθ. 48 της 12-2-1915 του διοικητικού δικαστηρίου.

Τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Πιάνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Η οροθετική γραμμή όπως περιγράφεται στην έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής ακολουθεί την εξής διαδρομή: **«[...] εις το Νοτιότερον μέρος άρχεται ακριβώς από του υψηλοτέρου σημείου της "Αφανόρραχης". Εκ ταύτης η γραμμή αύτη κατέρχεται διευθυνομένη προς Βορράν εις την άμπελον των Π. και Γ. Κανέλλου, ην αφήνη εις το όριον Πιάνης, είτα συναντά το ρεύμα "Βόθωνα", το οποίον ακολουθεί εφ' όσον η κοίτη του είναι εις το άκρον των αμπέλων Πιάνης, ότε αφήνη η γραμμή το ρεύμα και ακολουθεί το άκρον των αμπέλων Πιάνης μέχρι του σημείου "Μάρμαρο" και από τούτου δια του άκρου των αμπέλων, εις "Μεγάλην Βρύσιν Πάπαινας". Μέχρι του σημείου τούτου η επιτροπή ενήργησε τον διακανονισμόν εν πλήρη ομοφωνία. Από της "Βρύσης Πάπαινας" η γραμμή η διαχωριστική ανέρχεται την ράχην του λόφου "Τραπέζι" και κατευθείαν γραμμήν προς το υψηλότερον σημείον αυτού, εκ του οποίου κατέρχεται την Βορεινήν ράχην του λόφου τούτου συναντώσα την Εθνικήν οδόν εις το σημείον ένθα συναντά την οδόν ταύτην ο παλαιός δρόμος "Καλντεριμιού". Το τμήμα τούτο το από "Πάπαινας" μέχρι εδώ διεκανονίσθη κατά πλειοψηφίαν, αντιλεγόντων των μειοψηφούντων μελών, Προέδρου και Διδασκάλου Πιάνης, οίτινες επρότειναν να περιληφθή ολόκληρος ο λόφος "Τραπεζίου" εις την Κοινότητα Πιάνης, επί τω λόγω ότι ούτος είναι κτήμα συνεχόμενον προς την άλλην περιφέρειαν Πιάνης ανήκον εις τους εκ Πιάνης κληρονόμους Βασ. Κωνσταντέλου. Η πλειοψηφία δε, εσχημάτισε την γνώμην της του ως άνω γενομένου διακανονισμού, διότι ούτος είναι σύμφωνος προς τας εδαφικάς συνθήκας και είναι ευδιάκριτος. Επιπλέον δε εις την ανατολικήν πλευράν του λόφου και την Βόρειον υπάρχουσιν αγροί ανήκοντες εις τους κατοίκους Ροεινού κληρονόμους Δ. Ανάστου, Δημ. Καράγιωργαν, κληρονόμους Δ. Κώστα, Γεωρ. Σ. Καρούτζου και Βασιλ. Κούβελα. Είτα εκ του σημείου τούτου της Εθνικής οδού ανέρχεται πάντοτε Βορείως εις την ράχην του πετρώδους λόφου "Νταλκό", ην ακολουθεί διερχομένη δια του αγρού Αθαν. Τσιάμα, τον οποίον αφήνη εις το όριον Πιάνης και φθάνει κατευθείαν εις την κορυφήν "Κοντακιά" ακριβώς εις το σημείον, όπερ αντικρύζει την προς Ανατολάς αυτού και κάτωθι συμβολήν των δύο ξηρορευμάτων εις "Μπούκα Ρέμα", εις τρόπον ώστε η γραμμή η εκ του σημείου τούτου της "Κοντακιάς" κατέρχεται εις την ως είρηται συμβολήν των ρευμάτων, ανέρχεται εις την ράχην του δεξιού της συμβολής λόφου "Σπληθάρι" και φθάνει εις την θέσιν "Κωνσταντινιάς Στρούγγα", ούτως ώστε τα μεν χυνόμενα όμβρια ύδατα ένθεν κι ένθεν να κανονίζουν και τα εις τας δύο Κοινότητας διαχωριζόμενα εδάφη του λόφου τούτου. Από της θέσεως "Κωνσταντινιάς Στρούγγα" ακολουθεί τον δρόμον τον άγοντα προς την θέσιν "Ντουμνά", ένθα συντάσσεται η παρούσα έκθεσις, και φθάνει μέχρι της θέσεως "Λιτρίβα" ούτως ώστε οι αγροί οι άνωθεν του αγρού Αθανασίου Κυριαζοπούλου, ανήκοντος εις την κοινότητα Ροεινού, να αφήνονται εις την Κοινότητα Πιάνης, άτε ανήκοντες εις κατοίκους αυτής. Από της θέσεως "Λιτρίβα " κάμπτει προς βορράν ακολουθούσα την ράχην μέχρι της κορυφής του όρους "Άγιος Ηλίας", ένθα και τερματίζονται τα όρια. Γίνεται μνεία ότι εις το σημείον των ορίων το διερχόμενον εκ της θέσεως "Νταλκός", από της**

Εθνικής οδού μέχρι "Τσιάμα Χωράφι", τα όρια ακολουθούσιν ευθείαν γραμμήν χωρίς δηλαδή αύτη να κανονίζηται εκ της ροής των υδάτων».

Τα όρια ξεκινούν στο νότιο μέρος από το ψηλότερο σημείο του λόφου «Αφανόρραχη», υψόμ. 894 μ., όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Πιάνας Ροεινού και Τσελεπάκου (περιφέρεια του χωριού Δαβιά). Από κει κατευθύνονται βόρεια, κατεβαίνοντας στο ρέμα «Βόθωνας» και αφήνοντας τα αμπέλια Πανιωτών στην περιφέρεια της Πιάνας. Προχωρούν στα σύνορα των αγρών Πανιωτών, έως τις θέσεις «Μάρμαρο» και τη Μεγάλη Βρύση της τοποθεσίας «Πάπαινα». Οι περιοχές αυτές βρίσκονται κοντά στον σημερινό ασφαλτόδρομο που κατευθύνεται από τη Δαβιά προς την Πιάνα και την Αλωνίσταινα. Από τη βρύση της Πάπαινας, η οριογραμμή στρέφεται προς τα βορειοδυτικά και ανεβαίνει στον λόφο με την ονομασία «Τραπέζι», υψόμ. 990 μ., κι από κει με πορεία βόρεια συναντά τον αμαξιτό δρόμο και ανεβαίνει στον λόφο με την ονομασία «Νταλκό», υψόμ. 1.090 μέτρα περίπου. Σχετικά με το σημείο όπου η οριογραμμή συναντά τον αμαξιτό δρόμο, η έκθεση μάς δίνει μια πολύ ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια, ότι εκεί συναντιέται ο νέος τότε -το 1914- αμαξιτός δρόμος με τον παλαιό δρόμο «Καλντεριμιού», προφανώς, τον παλαιότερο κεντρικό ημιονικό δρόμο προς Αλωνίσταινα, που ανηφορίζοντας στα δυτικά του λόφου «Νταλκό» έβγαινε και συναντούσε πάλι τον νεότερο δρόμο κοντά στη διασταύρωση του ασφαλτόδρομου προς Λιμποβίσι. Από την κορυφή του λόφου «Νταλκό», η οριογραμμή προχωρώντας προς τα βορειοδυτικά φθάνει στη γειτονική κορυφή «Κοντακιά», και μετά κατεβαίνει στα ανατολικά στη συμβολή δύο ξερορρεμάτων στη θέση «Μπούκα Ρέμα», σε υψόμετρο 980 περίπου μέτρων. Από κει ανηφορίζει με βόρεια κατεύθυνση στην ανατολική της συμβολής των ρεμάτων ράχη του λόφου με την ονομασία «Σπληθάρι» και μετά στην τοποθεσία «Κωνσταντινιάς Στρούγγα». Κατόπιν πάντα προς τα βόρεια - βορειοδυτικά, στη θέση «Ντουμνά», κάπου στα 1.200 μέτρα υψόμετρο, μετά στη θέση «Λιτρίβα» και τέλος με βόρεια - βορειοανατολική πορεία, ανέρχεται την πλαγιά και καταλήγει στην κορυφή του βουνού «Άγιος Ηλίας» ή «Ράχη Ντουμνά», υψόμ. 1.658 μ., όπου συναντά τα όρια των κοινοτήτων Ροεινού - Αλωνίσταινας. Η βρύση «Ντουμνά» μένει στην περιφέρεια Πιάνας.

Στην έκθεση συμπεριλήφθηκε και η ομολογία των τεσσάρων εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων «ότι τα ποίμνια και κτήνη της Κοινότητος Ροεινού θα δύνανται ελευθέρως να ποτίζωνται εκ της πηγής "Ντομνάς", διερχόμενα άνωθεν των αγρών, εκτός εάν η Κοινότης Πιάνης μεταφέρη το ύδωρ τούτο δι' υδραγωγείου εις το χωρίον Πιάνης, ότι θα δύνανται να ζητώσιν αποζημίωσιν οι κάτοικοι Ροεινού».

ΟΙ ΠΡΟΣΦΥΓΕΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ: Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας επιτροπής έκαναν προσφυγή στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστηρίο και οι δυο κοινότητες. Η κοινότητα Πιάνας με την απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου αριθ. 19 της 21ης Δεκεμβρίου 1914 ζήτησε τροποποίηση των ορίων στην περιοχή του λόφου «Τραπέζι», να περιλαμβάνεται ολόκληρος ο λόφος στην περιφέρεια Πιάνας κι όχι να χωρίζεται στη μέση όπως αποφασισε η πρωτοβάθμια επιτροπή.

Πρότεινε δε, η οριογραμμή στην περιοχή αυτή να ακολουθήσει την εξής διαδρομή: «Πάπαινας Βρύση», μετά τον δημόσιο δρόμο έως τη θέση «Τρουπίτσα» και τέλος κατευθείαν στον λόφο «Νταλκό». Επίσης, ζήτησε να μην ισχύσει η διευκόλυνση για πότισμα των ποιμνίων των Ροεινιωτών στη βρύση «Ντουμνά», αυτό δεν είναι απαραίτητο, καθώς οι Ροεινιώτες διαθέτουν στην περιφέρειά τους κι άλλες πηγές, όπως τους «Κανάλους», τους «Φούρνους», την «Αγία Παρασκευή». Αντίθετα, τις ανάγκες της κοινότητας Πιάνας καλύπτει μόνο η βρύση «Ντουμνά».

Η κοινότητα Ροεινού με την απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου αριθ. 14 της 2ας Ιανουαρίου 1915 ζήτησε τροποποίηση των ορίων στην κατάληξή τους, να μην ανεβαίνει δηλαδή η οριογραμμή από τη θέση «Ντουμνά» στην κορυφή «Άγιος Ηλίας» αλλά **«από της θέσεως "Λιτρίβα" να κάμπτη και ακολουθή την βορεινήν άκραν των αγρών "Ντουμνάς", διέρχηται δια της ομωνύμου βρύσεως και φθάνη πέραν προς Δυσμάς το όριον Αλωνισταίνης, ένθα η βρύσις "Αγία Παρασκευίτσα"».** Και επιχειρηματολογεί για την τροποποίηση αυτή της οριογραμμής, «ως μη συμφώνου προς τα πράγματα και την ιδιοκτησίαν και τα ανέκαθεν όρια τα φυσικά άλλωστε τοιαύτα και το δίκαιον».

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ: Το διοικητικό δικαστήριο συνήλθε στις 12 Φεβρουαρίου 1915 στην Τρίπολη και με την απόφασή του αριθ. 48 απέρριψε τις προσφυγές και των δύο κοινοτήτων. Για τη θέση «Τραπέζι» θεώρησε ότι η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής **«συμβιβάζει τα δίκαια και συμφέροντα των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων και επομένως δέον να γενή δεκτή»,** καθώς αποδίδει στην κάθε κοινότητα τις περιοχές όπου έχουν ιδιοκτησίες οι κάτοικοί της. Για το τμήμα από τη θέση «Λιτρίβα» έως την κορυφή «Άγιος Ηλίας» θεώρησε ότι η προτεινομένη από την κοινότητα Ροεινού οροθετική γραμμή **«ουδόλως είναι δικαία, διότι δια ταύτης σκοπείται μόνον η αφαίρεσις χέρσου εκτάσεως εκ της περιφερείας Πιάνης, εφ' ης αμφότεραι αι κοινότητες είχον ίσα δικαιώματα, ενώ εκ ταύτης παρεχωρήθη δια της εκθέσεως της επιτοπίως καθορισάσης τα όρια επιτροπής ανάλογον μέρος εις την Κοινότητα Ροεινού. Επειδή ο ισχυρισμός ότι έχουν ανάγκην του ύδατος υπαρχούσης ενταύθα πηγης δεν είναι βάσιμος, διότι εις την περιφέρειαν Ροεινού ευρίσκονται και άλλαι πηγαί ύδατος».**

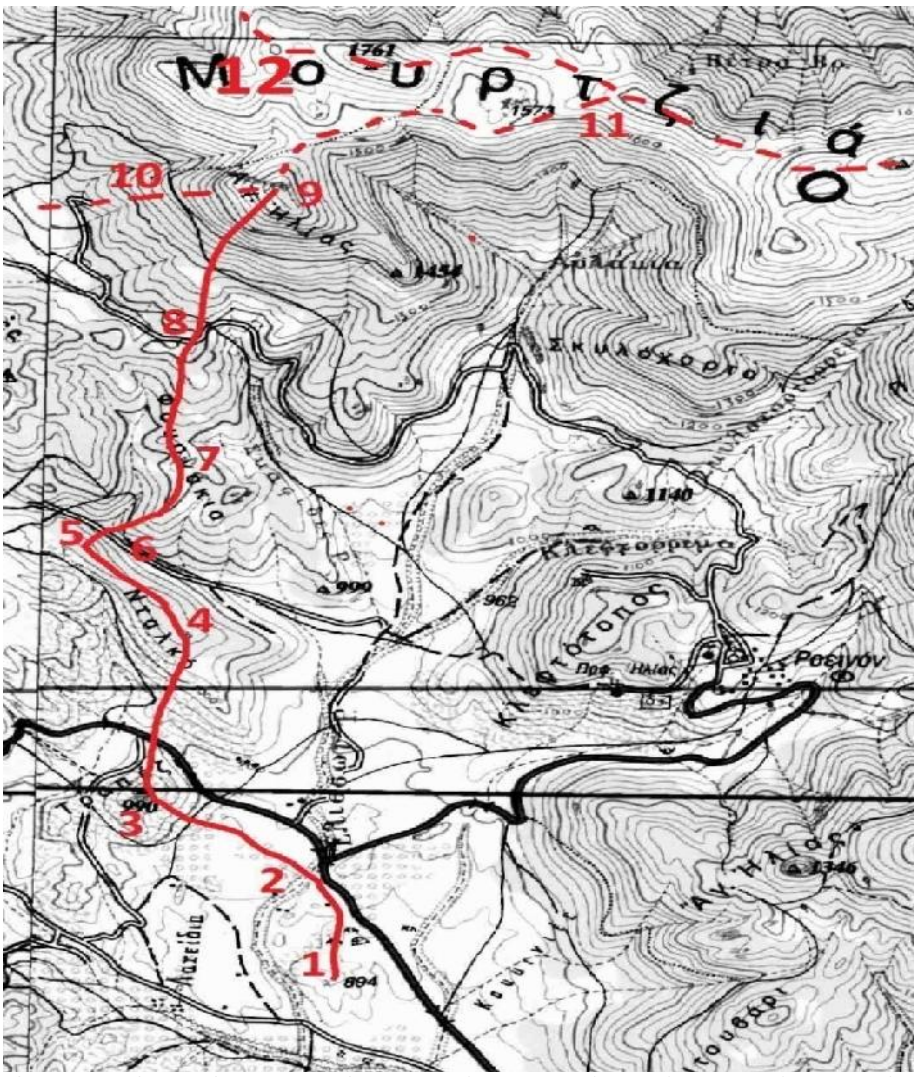

Όρια κοινοτήτων Πιάνας - Ροεινού. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των δύο κοινοτήτων. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα γειτονικά όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

1. Αφανόρραχη. Συντεταγμένες, 346520-4158000
2. Πάπαινα, 347000-4159000
3. Λόφος «Τραπέζι», 345680-4159270
4. Νταλκό, 345800-4160500
5. Κοντακιά
6. Μπούκα Ρέμα, 345550-4161000
7. Σπληθάρι
8. Βρύση Ντουμνά, 345800-4162400
9. Άγιος Ηλίας ή Ράχη Ντουμνά, 346320-4163210
10. Όρια Αλωνίσταινας - Πιάνας
11. Όρια Αλωνίσταινας - Ροεινού
12. Όρια Αλωνίσταινας - Καρδαρά

17. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΟΕΙΝΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΑΒΙΩΝ)

Με τον σχηματισμό των κοινοτήτων το 1912, στην κοινότητα Τσελεπάκου συμπεριλήφθηκαν και οι περιφέρειες των χωριών Δαβιά, Μαντέικα και Αρκουδόρρεμα. Για τον καθορισμό των ορίων της περιφέρειας των Δαβιών με την περιφέρεια της κοινότητας Ροεινού συγκροτήθηκε επιτροπή καθορισμού ορίων, η οποία συνεδρίασε στις 21 Αυγούστου 1914 στην Πιάνα. Την ίδια μέρα στην Πιάνα αντίστοιχες επιτροπές υπό την προεδρία του παρέδρου του Ειρηνοδικείου Τρίπολης Κωνστ. Ανθούλη συνεδρίασαν για τον καθορισμό των ορίων των κοινοτήτων Πιάνας - Χρυσοβιτσίου, Πιάνας - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος). Την πενταμελή επιτροπή συμπλήρωναν και οι πρόεδροι των δύο κοινοτήτων, Δημήτριος Καράγιωργας της κοινότητας Ροεινού και Γεώργιος Ζωγόπουλος της κοινότητας Τσελεπάκου, και οι δάσκαλοι των δύο κοινοτήτων, Θεοδ. Παπαηλιού του Ροεινού και Στυλ. Σταθόπουλος του Τσελεπάκου.

Η απόφαση, που πάρθηκε μετά από επιτόπιο αυτοψία και ανάλογη συζήτηση, ήταν ομόφωνη.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιροπής της 21-8-1914. Το έγγραφο της απόφασης βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Τσελεπάκου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η οριογραμμή που χωρίζει τις περιφέρειες της κοινότητας Ροεινού με την περιφέρεια του οικισμού της Δαβιάς, **«εις το Ανατολικόν μέρος άρχεται από της κορυφής του Μαινάλου λεγομένης "Άνω Κουλουρδούς", διευθύνεται προς Δυσμάς εις την κορυφήν "Κέντρα", αφού διέλθη δια της χούνης "Καρούντζου Χωράφι", ο αφήνει εις την περιφέρειαν Ροεινού. Εκ της κορυφής "Κέντρα" προχωρεί κατευθείαν προς Δυσμάς πάντοτε και διέρχεται δια των κορυφών "Βελλικιώτη" και "Άγιος Ηλίας" φθάνουσα εις θέσιν "Μάζι Λάκκα", οπόθεν ακολουθεί τον ζυγόν "Δίρευμα", διέρχεται δια της "Στρούγγας Λουρίδα", ην αφήνει εις το όριον Ροεινού, ως και τους παρακειμένους αγρούς Σταύρου Τσεκούρα, Ιωάν. Ζαχαροπούλου, Παναγ. Τσεκούρα και Βασιλ. Παπασαράντου, ακολουθεί το κάτωθι μικρόν ρεύμα, το προς την Δαβιάν, μέχρι της Εθνικής αμαξιτής οδού, εις το σημείον εις ο ο αγρός Θεοδ. Παπαηλιού, ην ακολουθεί μέχρι της διτόξου γεφύρας του Ροεινιώτικου χειμάρρου. Εκ της γεφύρας ταύτης διευθύνεται κατευθείαν εις το Γκρεμισμένο ερημοκκλήσι Παναγία, και εκ τούτου εις την "Υψηλήν Ράχην Βουρκοβούνι", ένθα και λήγουσι τα όρια».**

Τα όρια στο ορεινό τους τμήμα, επάνω στην οροσειρά του Ανατολικού Μαινάλου, ξεκινώντας από την κορυφή «Κουλουρδού», υψόμ. 1.625 μ., όπου συναντιούνται τα όρια των Κοινοτήτων Περθωρίου, Ροεινού και Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών), ακολουθούν κατηφορίζοντας τη νοτιοδυτική ράχη του βουνού, που κατεβαίνει έως τα 870 περίπου μέτρα υψόμετρο στον αμαξιτό δρόμο Τρίπολης - Αλωνίσταινας. Στη ελατοσκέπαστη αυτή ράχη, μετά από την αφετηρία τους στην κορυφή «Κουλουρδού», η οριογραμμή περνά από τις κορυφές «Κέντρα», «Βελλικιώτη» και «Άγιος Ηλίας», υψόμετρο η τελευταία 1.346 μ. Από τον «Άγιο Ηλία» ακολουθεί μια μικρή ρεματιά προς τα νοτιοδυτικά μέχρι τον

αμαξιτό δρόμο, τον οποίο διασχίζει, περνά και τον ποταμό Ελισσόντα και με κατεύθυνση πάντα προς τα νοτιοδυτικά φτάνει έως την κορυφή του βουνού «Ψηλή Ράχη» ή «Βουρκοβούνι», υψόμ. 996 μ.

Τα όρια των δύο κοινοτήτων αποτυπώνονται στον χάρτη μαζί με τα όρια των κοινοτήτων Περθωρίου - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών). Δεν έχω αποτυπώσει το δυτικό τμήμα των ορίων, καθώς δεν είμαι βέβαιος για την ακριβή θέση της οροθετικής γραμμής δυτικά στον πεδινό χώρο.

18. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΕΡΘΩΡΙΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρεια Δαβιών)

Όπως έχουμε δει σε άλλο σημείο, με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912 στην κοινότητα Τσελεπάκου συμπεριλήφθηκαν και τα χωριά Μαντέικα, Δαβιές και Αρκουδόρρεμα. Το Αρκουδόρρεμα αποσπάστηκε το 1924 και η περιφέρειά του ενσωματώθηκε στην κοινότητα Πιάνας, τα δε Μαντέικα αποσπάστηκαν το 1958 και υπήχθησαν στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου. Έτσι, μόνον οι Δαβιές παρέμειναν στην κοινότητα Τσελεπάκου. Το Περθώρι από την άλλη μεριά, το 1912 αποτέλεσε μέρος της κοινότητας Μερκοβουνίου από την οποία αποσπάστηκε και συγκρότησε αυτοτελή κοινότητα το 1919. Τα όρια της περιφέρειας των Δαβιών της κοινότητας Τσελεπάκου με την περιφέρεια της κοινότητας Περθωρίου καθορίστηκαν με την έκθεση επανακαθορισμού ορίων στις 23 Ιουνίου 1962. Η αρχική έκθεση από την εποχή της σύστασης των κοινοτήτων το 1912 φαίνεται πως είχε απωλεσθεί, κι έτσι προέκυψε η ανάγκη κατά την δεκαετία του 1950 να γίνει απανακαθορισμός των ορίων. Δεν διαθέτουμε την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής επανακαθορισμού της 23-6-1962, βρέθηκε μόνο η απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ορίων που συνεδρίασε μετά από προσφυγή της κοινότητας Τσελεπάκου στις 16 Νοεμβρίου 1962, παρουσία των προέδρων των δύο κοινοτήτων, Σταύρου Γεωργόπουλου της κοινότητος Τσελεπάκου και Νικολάου Λυκουρέτζου της κοινότητας Περθωρίου, και των δικηγόρων τους. Τη μέρα της συνεδρίασης ολοκληρώθηκε η ακροαματική διαδικασία και η απόφαση (αριθ. 22 του 1962) εκδόθηκε στις 20 Νοεμβρίου 1962.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου, το έγγραφο δε, βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Περθωρίου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η οροθετική γραμμή που χαράχτηκε με την απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου ορίων δεν είναι ίδια με αυτή της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Το δικαστήριο αποδέχτηκε εν μέρει την προσφυγή της κοινότητας Τσελεπάκου και τροποποίησε εν μέρει τα αρχικά όρια. Σύμφωνα με το σκεπτικό, **«η τεθείσα οριοθεσία δεν ικανοποιεί απολύτως αμφοτέρας τας Κοινότητας, λαμβανομένου υπ' όψει των βοσκησίμων εκτάσεων, ιδιοκτησιών, πληθυσμού και ιδίως των απαραιτήτων αναγκών των υφισταμένων εις αμφοτέρας τας Κοινότητας εις βοσκησίμους εκτάσεις, εν συνδυασμώ προς την υφισταμένην κτηνοτροφίαν εις αμφοτέρας τας Κοινότητας»,** και χάραξε τα όρια αποδεχόμενο ότι, **«οι εν τη υποβληθείση προσφυγή της Κοινότητος Τσελεπάκου**

επικαλούμενοι λόγοι κρίνονται εν μέρει βάσιμοι ως και οι τοιούτοι, οίτινες προεβλήθησαν παρά της ετέρας αντιδίκου Κοινότητος Περθωρίου».

Και η οριογραμμή που προέκρινε έχει ως εξής: **«Το όριον άρχεται από τας θέσεις "Άνω Ροβίτσα" και "Κάτω Ροβίτσα", όπου και οι αγροί Γεωργίου Τριάντου και Τσούχλου, ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Τσελεπάκου, Μαινάλου και Περθωρίου.**

Εκείθεν με κατεύθυνσιν προς Βορράν ακολουθεί την υπάρχουσαν πλαγιάν, φθάνει εις "Πέτρινην Τσούμα" (Τσουρούμι) απέχουσα από την κορυφογραμμήν 150 μέτρα περίπου. Εκείθεν με την ιδίαν κατεύθυνσιν προς Β. φθάνει εις τον έναντι φυσικόν βράχον, αφήνει δεξιά βοσκησίμους Κοινότητος Περθωρίου και αριστερά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Τσελεπάκου. (Γίνεται μνεία ότι ο δεύτερος βράχος απέχει από την φυσικήν κορυφογραμμήν 100 μέτρα περίπου).

Εκείθεν, με την ιδίαν κατεύθυνσιν προς Β. φθάνει εις θέσιν "Μουσολίνι Αλώνι", εκείθεν με ελαφράν κλίσιν προς Β.Α. φθάνει εις αγρόν Δημητρίου Τριάντου, αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Περθωρίου και αριστερά τοιούτας Κοινότητος Τσελεπάκου, (σημειωθήτω ότι ο αγρός Τριάντου παραμένει εις περιοχήν Τσελεπάκου, όπου και η κατοικία του). Εκείθεν με κατεύθυνσιν Β.Δ. διασχίζει εγκαρσίως την χαράδραν από "Παπά Γούπατο", αφήνει δεξιά αγρούς Τρύφωνος Λουμπαρδιά, Ιωάννου Γαβρίλη και Παναγιώτου Μπεντεβή κατοίκων Κοινότητος Περθωρίου και αριστερά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Τσελεπάκου και καταλήγει κατευθείαν με νοητήν γραμμήν και την αυτήν κατεύθυνσιν εις λόφον "Σφενταμάκι" ή "Σύρραχον", όπου και οι αγροί αδελφών Καρούντζου και Χρόνη, ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Ροεινού, Τσελεπάκου και Περθωρίου».

Η οριογραμμή που χωρίζει τις δύο κοινότητες κινείται πάνω στην κορυφογραμμή που ενώνει δύο κορυφές στο νότιο τμήμα του Ανατολικού Μαινάλου, τον Προφήτη Ηλία ή κορυφή Επάνω Χρέπας, υψόμ. 1.559 μ., και την κορυφή Επάνω Κουλουρδού, υψόμ. 1.625 μ. Δεν φτάνει στις δύο κορυφές αλλά λίγο πιο χαμηλά τους. Ξεκινά τα νότια από τη θέση «Άνω Ροβίτσα» που βρίσκεται λίγο πιο βορειοδυτικά και πιο χαμηλά από την κορυφή της Επάνω Χρέπας σε υψόμετρο περίπου 1.400 μέτρα. Από το σημείο αυτό ακολουθεί προς τα βόρεια την κορυφογραμμή και περνώντας από τις τοποθεσίες που περιγράφονται στην απόφαση φτάνει στη θέση «Σφενταμάκι» ή «Σύρραχο», στη δυτική ράχη της κορυφής «Επάνω Κουλουρδού», σε υψόμ. 1.520 μέτρα περίπου, όπου και καταλήγει.

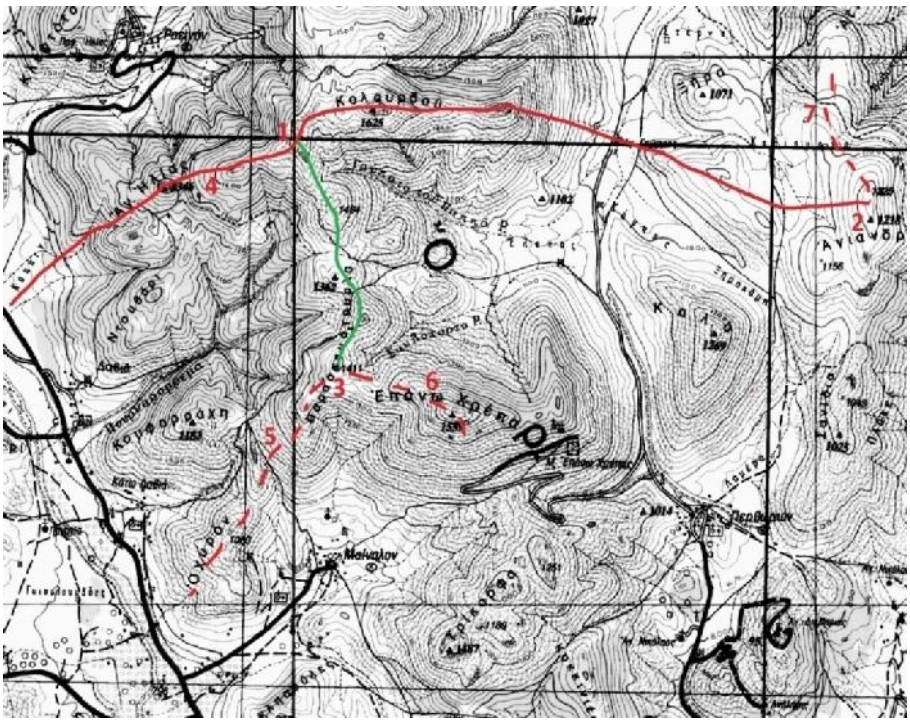

Όρια κοινοτήτων Ροεινού - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών), Περθωρίου - Ροεινού και Περθωρίου - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών)

Τα όρια σημειώνονται κατά προσέγγιση. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Περθωρίου - Ροεινού και Δαβιών - Ροεινού. Με την πράσινη γραμμή τα όρια Περθωρίου - Δαβιών. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια γειτονικών κοινοτήτων.

1. Συνάντηση ορίων περιφερειών Ροεινού, Περθωρίου και Δαβιών. Συντεταγμένες, 350000-4159200
2. Κατάληξη ορίων Περθωρίου - Ροεινού, 355400-4158600
3. Συνάντηση ορίων περιφερειών Περθωρίου - Μαινάλου και Δαβιών, 350300-4157100
4. Όρια περιφερειών Ροεινού - Δαβιών
5. Όρια περιφερειών Μαινάλου - Δαβιών
6. Όρια περιφερειών Περθωρίου - Μαινάλου
7. Όρια περιφερειών Κάψια - Ροεινού

19. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΕΡΘΩΡΙΟΥ - ΡΟΕΙΝΟΥ

Όπως έχει αναφερθεί, το Περθώρι με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912 αποτέλεσε μέρος της κοινότητας Μερκοβουνίου. Απ' αυτήν αποσπάστηκε το 1919. Δεν διαθέτουμε τις αρχικές εκθέσεις καθορισμού των ορίων της με την κοινότητα Ροεινού, στους φακέλους ορίων των δύο κοινοτήτων βρίσκεται μόνον η έκθεση επανακαθορισμού των ορίων που συντάχθηκε από την πρωτοβάθμια επιτροπή καθορισμού ορίων την 1η Αυγούστου 1961 σε συνεδρίασή της στο κατάστημα του ειρηνοδικείου στην Τρίπολη. Η επιτροπή συστάθηκε μετά από σχετική απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας, καθώς όπως αναφέρει σε επείγουσα διαταγή του (αριθ. 38534) προς τους προέδρους των δύο κοινοτήτων στις 25 Οκτωβρίου1960, δεν βρέθηκε καμία απόφαση καθορισμού των ορίων των δύο κοινοτήτων στα σχετικά αρχεία του Υπουργείου των Εσωτερικών, της Νομαρχίας Αρκαδίας, του οικείου ειρηνοδικείου και των δύο κοινοτήτων.

Μέλη της επιτροπής ήταν ο Ειρηνοδίκης Τριπόλεως Δημήτριος Παπαδόπουλος ως πρόεδρος, ο Γεώργιος Λυκουρέτζος, πρόεδρος της κοινότητας Περθωρίου, ο Βασίλειος Μπουζαλάς, πρόεδρος της κοινότητας Ροεινού, ο Νικόλαος Λυκουρέντζος, κοινοτικός σύμβουλος Περθωρίου, και ο Γεώργιος Παπαηλίου, κοινοτικός σύμβουλος Ροεινού. Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων ήταν σύμφωνοι για τη θέση της οροθετικής γραμμής κι έτσι δεν υπήρχε λόγος να μεταβεί η επιτροπή στην περιοχή για αυτοψία.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση καθορισμού, καθώς και η διαταγή του νομάρχη προς τους προέδρους των δύο κοινοτήτων στις 25-10-1960. Τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Περθωρίου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η απόφαση για τη θέση των ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων ελήφθη **«συμβιβαστικώς»** και έχει ως ακολούθως: **«Από το κοινόν όριον των Κοινοτήτων Ροεινού, Κάψια και Περθωρίου, ένθα συναντώνται εις θέσιν "Άκρη Γρούσπα" και Ανατολικώς με κατεύθυνσιν Δυτικήν συναντώνται τα χωράφια Μ. Γιονά, ταύτα ανήκουν εις το όριον Περθωρίου. Κατευθείαν Δυτικώς συναντάται ρεύμα Παπαγεώργη, ωσαύτως κατ' ευθείαν γραμμήν προς ιδιοκτησίαν Ζαραβίνου Ανδρέα, ήτις ανήκει εις το όριον Περθωρίου, Βορείως ταύτης υπάρχωσιν ιδιοκτησίαι Χρονοπούλου, ανήκουσαι εις το όριον και αύται Περθωρίου. Είτα κατ' ευθείαν γραμμήν εις θέσιν Τσιουρούμι, Νοτίως ευρίσκονται αι ιδιοκτησίαι Τσιλιμίγκρα και Γαβρήλου, ανήκουσαι εις το όριον Περθωρίου, Βορείως υπάρχουσιν αι ιδιοκτησίαι Χρόνη ανήκουσαι εις το όριον Ροεινού. Είτα κατευθείαν γραμμήν φθάνομεν εις την ιδιοκτησίαν Μονής Επάνω Χρέπας, ένθα η τοποθεσία Σκαφίδα, ήτις τυγχάνει κοινόν όριον αμφοτέρων των Κοινοτήτων, είτα κατευθείαν γραμμήν εις κορυφογραμμήν Κάτω Κουλουρδού και κατευθείαν Δυτικώς Άνω Κουλουρδού, ένθα συναντάται ο αγρός Γεωργίου Χρόνη, υπαγόμενος εις το όριον Ροεινού, εκεί συναντωνται τα όρια Ροεινού, Περθωρίου και Τσελεπάκου».**

Ως αφετηρία των ορίων αναφέρεται το σημείο όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Κάψια, Ροεινού και Περθωρίου στη θέση «Άκρη Γρούσπα». Στην

αντίστοιχη έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Κάψια και Ροεινού της 11-10-1914 αλλά και την οριστική απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της 30-6-1915 για τα όρια των ίδιων κοινοτήτων, ως κατάληξη των ορίων τους και συνάντησή τους με το όριο της τότε κοινότητας Μερκοβουνίου, όπου ανήκε το Περθώρι, αναφέρεται η κορυφή «Πέρα Λιορίτσι». Δεν γνωρίζω αν οι δύο τοποθεσίες ταυτίζονται. Εν συνεχεία, η οριογραμμή, με δυτική - βορειοδυτική κατεύθυνση περνά από τις τοποθεσίες που αναφέρονται και ανεβαίνοντας στις ανατολικές πλαγιές του βουνού «Κουλουρδού», φτάνει πρώτα στην κορυφή «Κάτω Κουλουρδού», υψόμ. 1.510 μ. Περίπου, και τέλος στην κορυφή «Επάνω Κουλουρδού», υψόμ. 1.625 μ., όπου καταλήγουν τα όρια.

Τα όρια των δύο κοινοτήτων αποτυπώνονται στον χάρτη μαζί με τα όρια των κοινοτήτων Περθωρίου - Τσελεπάκου (περιφέρεια Δαβιών).

20. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΙΝΑΛΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρειες Τσελεπάκου και Δαβιών)

Για τον καθορισμό των ορίων των εδαφικών περιφερειών των κοινοτήτων Μαινάλου (παλαιότερη ονομασία Ζαράκοβα) και Τσελεπάκου διαθέτουμε μόνο την έκθεση απανακαθορισμού ορίων της πρωτοβάθμιας επιτροπής που συνεδρίασε στις 26 Ιουνίου 1961 στο κατάστημα του ειρηνοδικείου στην Τρίπολη. Η επιτροπή είχε συσταθεί μετά από απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας (αριθ. 45535 της12-12-1960), προφανώς, επειδή δεν είχαν ανευρεθεί οι αρχικές αποφάσεις καθορισμού ορίων. Μέλη της επιτροπής ήταν ο Ειρηνοδίκης Τριπόλεως Δημήτριος Παπαδόπουλος ως πρόεδρος, ο Ιωάννης Τασουλής, πρόεδρος της κοινότητας Μαινάλου, ο Νικόλαος Γκανάς, κοινοτικός σύμβουλος Μαινάλου, ο Σταύρος Γεωργόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Τσελεπάκου, και ο Σπύρος Καρμπύλας, κοινοτικός σύμβουλος Τσελεπάκου.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση καθορισμού. Το έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Μαινάλου**.**

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η επιτροπή δεν χρειάστηκε να μεταβεί επιτόπου στην περιοχή των ορίων, καθώς δεν υπήρχαν διαφωνίες για τη θέση της οροθετικής γραμμής, η οποία καθορίστηκε ως εξής: **«Από κοινόν σημείον κεντρικόν δρόμον Κοινότητος Τσελεπάκου, ένθα συναντώνται το κοινόν όριον Τσελεπάκου, Συλλίμνης και Μαινάλου, κατ' ευθείαν γραμμήν προς Ξηροπόταμον, ακολουθούν μέχρι κτήματα Πολυχρονοπούλου, ένθα και δρομίσκος. Τα κτήματα Πολυχρονοπούλου ευρίσκονται εντός των ορίων της Κοινότητος Τσελεπάκου, εκείθεν προς δρόμον κάμπου και Νοτίως προς θέσιν "Παλιόμυλος", ακολουθούν δυτικώς εις θέσιν "Αφανόρραχες" είτα Βορειοδυτικώς εις θέσιν "Μπούφου ή Βράχου Φωλιά", είτα Βορείως και κατ' ευθείαν γραμμήν εις "Καπράνου Σπηλιά", "Βράχια", "Αητόβιγλα" κατευθείαν "Νταλοκομμένη" είτα "Τσουκλέ-ρια" και "Άνω Τσουκλέρια", Βορειοδυτικώς, είτα Βορείως εις θέσιν "Σκαλίτσα", ένθα τα κτήματα Ηλία Τσούλου, κείμενα εις το όριον Τσελεπάκου, και κατ'**

ευθείαν πλαγιά, ράχες "Σκυλόχορτο", φθάνοντες μέχρι κοινού ορίου "Άνω Ροβίτσα", ένθα κοινόν όριον Τσελεπάκου, Μαινάλου, Περθωρίου. Το μεν Δυτικόν μέρος ένθα το χωρίον Τσελεπάκου και όπως χύνουν τα όμβρια ύδατα της άνω διαχωριστικής γραμμής, ανήκει εις την Κοινότητα Τσελεπάκου, εντεύθεν δε προς Ανατολάς της κορυφογραμμής η έκτασις ανήκει εις την Κοινότητα Μαινάλου».

Δεν έχω αποτυπώσει χαρτογραφικά τη θέση της οριογραμμής, καθώς δεν γνωρίζω την ακριβή πορεία της στα δυτικά, στον πεδινό χώρο.

21. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΙΝΑΛΟΥ - ΜΕΡΚΟΒΟΥΝΙΟΥ (περιφέρεια Περθωρίου)

Για τον καθορισμό των ορίων των περιφερειών της κοινότητας Μαινάλου (Ζαράκοβας) και Περθωρίου, διαθέτουμε την αρχική έκθεση καθορισμού που συντάχθηκε στις 13 Αυγούστου 1914 στη γνωστή ιστορική τοποθεσία «Τρίκορφα». Τότε, όπως έχουμε πει, το Περθώρι ανήκε στην κοινότητα Μερκοβουνίου. Μέλη της επιτροπής ήταν οι Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος που αναπλήρωνε τον κωλυόμενο Ειρηνοδίκη Απ. Μαρκόπουλο, Σωτήριος Αχαμνός, πρόεδρος της κοινότητας Ζαράκοβας, Δημ. Λαμπίρης, πρόεδρος της κοινότητας Μερκοβουνίου, Ιωάννης Γείμης, διδάσκαλος Ζαράκοβας, και Δημήτριος Παπαδημητρίου, διδάσκαλος Μερκοβουνίου. Η απόφαση ήταν ομόφωνη εκτός από ένα μικρό τμήμα των ορίων, που οι εκπρόσωποι της κοινότητας Μερκουβουνίου ισχυρίστηκαν ότι ανήκει στην κοινότητά τους.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση καθορισμού. Το έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Μαινάλου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια καθορίστηκαν ως ακολούθως: **«Τα όρια των άνω δύο Κοινοτήτων άρχονται από του σημείου εις ο φθάνουν τα όρια της Κοινότητος Συλλίμνης, όπου υπάρχει ο αγρός του Λάμπρου Παφίλια εκ Περθωρίου, όστις υπάγεται εις την περιφέρειαν Μερκοβουνίου. Από του ανωτέρω σημείου του αγρού τούτου άρχεται γραμμή νοητή βαίνουσα προς Βορράν και ακολουθούσα την Ανατολικήν κορυφήν του υπερκειμένου λόφου ούτως ώστε ο λόφος ούτος να μένη εις την περιφέρειαν Ζαρακόβης μεχρι του ανωτέρω σημείου του άνω αγρού. Από του λόφου τούτου η γραμμή των ορίων φθάνει εις την ράχιν του βουνού του λεγομένου "Νιτσιά". Από της "Νιτσιάς" φθάνει εις το "Αλώνι Καλογήρου" και εκείθεν εις ράχην βουνού "Αγιολιά". Από ράχην "Αγίου Ηλιού" προχωρεί προς το Βορειοδυτικόν μέρος ακολουθούσα την ράχιν του μεγάλου όρους Μαινάλου, ένθα τελειώνει το όριον των δύο Κοινοτήτων. Η άνω γραμμή η διαχωρίζουσα τα όρια τα προς Ανατολάς όπως χύνονται τα όμβρια ύδατα εδάφη αφήνει εις την Κοινότητα Μερκοβουνίου, τα δε προς δυσμάς όπως χύνονται τα όμβρια ύδατα αφήνει εις την Κοινότητα Ζαρακόβης εκτός του λοφίσκου του άνωθεν του αγρού του Λάμπρου Παφίλια, ο οποίος ανήκει εις την κοινότητα Ζαρακόβης ανεξαρτήτως της ροής των υδάτων.**

Κατά του ως άνω διακανονιισμού των ορίων ο Πρόεδρος και ο Διδάσκαλος της Κοινότητος Μερκοβουνίου έφερον την αντίρρησιν μόνον ως προς τον άνω λοφίσκον τον υπερκείμενον του αγρού Λάμπρου Παφίλια ισχυρισθέντες αορίστως ότι ανήκει εις την Κοινότητά των ανέκαθεν και συνεπώς και τώρα έπρεπε να παραχωρηθή εις αυτήν. Εις την αντίρρησιν τάυτην αντέλεξαν οι Πρόεδρος και Διδάσκαλος Ζαρακόβης ισχυρισθέντες ότι ο λοφίσκος ούτος ανήκει εις την Κοινότητά των ανέκαθεν, παραχωρηθείς εις αυτήν προ αμνημονεύτων ετών υπό της Μονής Επάνω Χρέπας δι' ανταλλαγής άλλων κτημάτων άτινα παρεχώρησεν η Κοινότητς εις την Μονήν. Επεφυλάχθησαν δε εκατέρωθεν να προσαγάγωσιν εκατέρωθεν εις το Διοικητικόν Δικαστήριον τα έγγραφα εφ' ων στηρίζουσι τους άνω ισχυρισμούς των».

Πολλά χρόνια αργότερα, το 1967, όταν από τη Νομαρχία Αρκαδίας τέθηκε θέμα ενδεχόμενου επανακαθορισμού των ορίων των κοινοτήτων Μαινάλου και Περθωρίου (το Περθώρι είχε προ πολλού αποσπαστεί από την κοινότητα Μερκοβουνίου), η κοινότητα Περθωρίου δεν θεώρησε σκόπιμο να γίνει επανακαθορισμός. Συγκεκριμένα, σε σχετική διαταγή της Νομαρχίας Αρκαδίας υπ' αριθ. 27349 της 26-6-1967, ο πρόεδρος της κοινότητας Περθωρίου, απαντώντας στις 25-7-1967 (αριθ. πρωτ. 136), ισχυρίστηκε ότι, **«η Κοινότης ημών μετά της Κοινότητος Μαινάλου συνορεύουν μόνον εις εν σημείον 100 έως 150 μέτρων περίπου δια σταθερών οροσήμων άτινα ετοποθετήθησαν προ πολλών από κοινού μετά της Κοινότητος Μαινάλου και ουδείς αξιεί ανανέωσίν των εκ των δύο ενδιαφερομένων Κοινοτήτων. Δια ταύτα δεν υφίσταται λόγος καθορισμού ορίων μετά της ανωτέρω Κοινότητος πράγμα το οποίον ήθελε οδηγήση αμφοτέρους εις άσκοπα έξοδα».**

Δεν έχω αποτυπώσει χαρτογραφικά τα όρια των δύο κοινοτήτων, καθώς δεν γνωρίζω την ακριβή πορεία της οριογραμμής. Να σημειώσω μόνο ότι η κορυφή «Άγιος Ηλίας» είναι η κορυφή του Μαινάλου κοντά στη Μονή της Επάνω Χρέπας με υψόμετρο 1.559 μ.

22. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΛΕΒΙΔΙΟΥ

Ο διακανονισμός των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας (που τότε όπως είπαμε περιελάμβανε και τον Καρδαρά) και Λεβιδίου έγινε με την έκθεση καθορισμού ορίων της πρωτοβάθμιας επιτροπής, που συνεδρίασε στις 24 Αυγούστου 1914 στο Λεβίδι. Μέλη της οι: Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος, Ιωάν. Δημητρακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Αλωνίσταινας, Προκόπιος Κουτσουράκης, πρόεδρος της κοινότητας Λεβιδίου, Γεώργιος Βασιλακόπουλος, δάσκαλος Αλωνίσταινας, και Νικόλαος Νικολάου, δάσκαλος Λεβιδίου. Η απόφαση της επιτροπής υπήρξε ομόφωνη, παρ' όλα αυτά η κοινότητα Λεβιδίου έκανε προσφυγή στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο διεκδικώντας τη γεωργική περιοχή «Κάπελη» αλλά και τη συνεχόμενη προς τα νότια όμοια, με την ονομασία «Λεύκα», όπως προκύπτει από τη σχετική απόφαση με αριθ. 12 του Κοινοτικού Συμβουλίου Λεβιδίου. Οι δύο περιοχές βρίσκονται ψηλά στο εσωτερικό του Ανατολικού Μαινάλου, δυτικά του Λεβιδίου

και βόρεια του Καρδαρά, σε υψόμετρο από 1.350 έως 1.400 μέτρα περίπου. Η προσφυγή αυτή εκδικάστηκε από το δευτεροβάθμιο δικαστήριο ορίων στις 4 Ιουλίου 1915, και με την υπ' αριθ. 86 απόφασή του απέρριψε την προσφυγή.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 24-8-1914.
2. Οι αποφάσεις αριθ. 3 και 12 του Κοινοτικού Συμβουλίου Λεβιδίου.
3. Η απόφαση αριθ. 86 του διοικητικού δικαστηρίου.

Όλα τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Η επιτροπή με ομόφωνη απόφασή της διαχώρισε τις περιφέρειες των δύο κοινοτήτων ως εξής: **«Εις το Ανατολικόν μέρος η διαχωριστική γραμμή άρχεται από της επαρχιακής οδού Τριπόλεως - Λεβιδίου και ακριβώς εις το σημείον ένθα υπάρχουσι τα ίχνη του λεγομένου "Κλεισιούνη Καμίνι", ήτις θέσις λέγεται και "σύνορον". Από "Κλεισιούνη Καμίνι" διευθύνεται προς Δυσμάς και συναντά την κοίτην του "Ξεργιά", ην ακολουθεί μέχρι του σημείου ένθα εις την βορεινήν αυτού όχθην τελειώνουσιν οι συνεχόμενοι αγροί οι ονομαζόμενοι "Καλογεροχώραφα", οίτινες μένουσιν εις την Κοινότητα Λεβιδίου. Από του σημείου τούτου ανέρχεται εις την υπερκειμένην ράχην του βουνού "Άγιος Ηλίας", την οποίαν ακολουθεί όπως τρέχουν τα νερά εις το υψηλότερον σημείον διερχομένη εκ της θέσεως "Τριών Ελάτων" και φθάνει εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας". Εκείθεν στρέφουσα προς βορράν ακολουθεί την κορυφογραμμήν όπως τρέχουν τα νερα διερχομένη δια διασέλου "Πιτερού Στρούγγα", - "Κοτσίλη Διάσελο" και φθάνει μέχρι "Διασέλου Νερότρουπας", ένθα καταλήγουσι τα όρια. Γίνεται μνεία ότι το εν τη αρχή της άνω διαχωριστικής γραμμής και κάτωθεν των αγρών "Καλογεροχώραφα", μικρό βουνάκι "Άγιος Κωνσταντίνος" εις την μεσημβρινήν πλευράν του οποίου διέρχεται η διαχωριστική γραμμή, ανήκει εις την Κοινότητα Λεβιδίου».**

Σύμφωνα, λοιπόν, με την έκθεση, που δεν ανατράπηκε από κάποια μεταγενέστερη απόφαση, η οριογραμμή ξεκινά στα ανατολικά από τη θέση «Κλεισιούνη Καμίνι», όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Λεβιδίου και Σιμιάδων. Το σημείο αυτό, όπως αναφέρεται στην έκθεση, ονομαζόταν και «Σύνορο», εκεί υπήρχαν και ίχνη από το αναφερθέν καμίνι. Παλαιότερα, με την διοικητική διαίρεση του Κράτους σε δήμους, εκεί συναντιόνταν τα όρια των δήμων Φαλάνθου, Ορχομενού και Μαντινείας. Από το σημείο αυτό παίρνοντας νοτιοδυτική πορεία, συναντά και ακολουθεί το μικρό χείμαρρο «Ξεργιάς» και φθάνει μετά από 900 περίπου μέτρα στο κάτω, νότιο, άκρο των χωραφιών με την ονομασία «Καλογεροχώραφα», τα οποία ανήκουν στην κοινότητα Λεβιδίου όπως και ο υπερκείμενος λόφος «Άγιος Κωνσταντίνος», υψόμετρο 906 μέτρα. Η ονομασία των αγρών «Καλογεροχώραφα» προδίδει ενδεχομένως ιδιοκτησία των αγρών αυτών από κάποιο μοναστήρι, άγνωστο ποιο. Από τα «Καλογεροχώραφα» και στρεφόμενη προς τα βορειοδυτικά, η οριογραμμή ανέρχεται, διά μιας ράχης βόρεια και παράλληλα του ρέματος «Βαλκανόρρεμα», στο μεγάλο βουνό «Άγιος Ηλίας» ή «Οστρακίνα», υψόμετρο 1.980 μέτρα, το

ψηλότερο σημείο του Μαινάλου. Σύμφωνα με το κείμενο της έκθεσης: **«[...] από του σημείου τούτου [Καλογεροχώραφα] ανέρχεται εις την υπερκειμένην ράχην του βουνού "Άγιος Ηλίας", την οποίαν ακολουθεί όπως τρέχουν τα νερά εις το υψηλότερον σημείον διερχομένη εκ της θέσεως "Τριών Ελάτων" και φθάνει εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας". Εκείθεν στρέφουσα προς βορράν ακολουθεί την κορυφογραμμήν όπως τρέχουν τα νερά διερχομένη δια διασέλου "Πιτερού Στρούγγα", "Κοτσίλη Διάσελο" και φθάνει μέχρι "Διασέλου Νερότρουπας", ένθα καταλήγουσι τα όρια».** Από την περιγραφή της πορείας της οριογραμμής πάνω στο βουνό του Προφήτη Ηλία προκύπτει ένας προβληματισμός. Η οριογραμμή ακολουθεί μια νοτιοανατολική ράχη του βουνού και ανεβαίνει έως την κορυφή του Προφήτη Ηλία στα 1.980 μέτρα υψόμετρο περνώντας από τη θέση «Τρία Έλατα». Όμως, κατά τις περιγραφές των κατοίκων Καρδαρά (προφορική συνομιλία με κ. Βασίλη Δ. Πιτερό), η τοποθεσία «Τρία Έλατα» βρίσκεται στη βόρεια πλευρά του βουνού σε υψόμετρο 1.850 μ. κι όχι επί της νοτιοανατολικής ράχης. Και είναι αλήθεια ότι στη βόρεια πλευρά του βουνού υπάρχει σήμερα ψηλά στα 1.850 μ. μια ξεκομμένη συστάδα ελάτων. Επίσης, δεν γνωρίζουμε αν μετά την αναγνώριση της κοινότητας Καρδαρά έγινε επανακαθορισμός των ορίων της με τον δήμο Λεβιδίου. Όπως είδαμε, έγινε με την κοινότητα Αλωνίσταινας από την οποία αποσπάστηκε και επίσης υπάρχουν σχετικές αρνητικές αποφάσεις της νομαρχίας κατά τη δεκαετία του 1960 σχετικά με επανακαθορισμό των ορίων της με τις γειτονικές της κοινότητες Σιμιάδων, Κάψια και Ροεινού. Ανάλογα, όμως, έγγραφα για επανακαθορισμό ορίων με τον δήμο Λεβιδίου δεν βρέθηκαν στους φακέλους ορίων της κοινότητας Καρδαρά και του δήμου Λεβιδίου.

Συνεχίζοντας την περιγραφή των ορίων, από το βουνό του «Προφήτη Ηλία» και με βόρεια κατεύθυνση, η οριογραμμή κατεβαίνει έως το διάσελο «Πιτερού Στρούγγα», απόσταση 1.200 περίπου μέτρα, που χωρίζει τον «Προφήτη Ηλία» ή «Οστρακίνα» από το βουνό «Μαύρη Κορυφή», υψόμ. 1.818 μ. Από το διάσελο αυτό συνεχίζει βορειοδυτικά έως το «Διάσελο Κοτσίλη», υψόμετρο 1.652 μ, ένα διάσελο που βρίσκεται ανάμεσα στην κορυφή «Μαύρη Κορυφή» και τη γειτονική της στα ανατολικά με υψόμετρο 1.705 μ. Η απόσταση από το ένα διάσελο στο άλλο είναι περίπου ένα χιλιόμετρο. Από κει, και αφήνοντας τη «Μαύρη Κορυφή» στην περιφέρεια της Αλωνίσταινας, διασχίζει τη βορειοανατολική πλαγιά της και φτάνει στη θέση «Διάσελο Καούνη», υψόμ. 1.601 μ. Κατόπιν, ακολουθώντας τις συνεχόμενες προς τα βόρεια δασωμένες κορυφογραμμές σε υψόμετρο από 1.500 έως 1.600 μέτρα, καταλήγει, μετά από δυόμισυ χιλιόμετρα, στο «Διάσελο της Νερότρουπας», ένα διάσελο σε υψόμετρο 1.430 περίπου μέτρα, που χωρίζει τις προαναφερθείσες κορυφογραμμές από το βουνό «Κρεββάτια», υψόμετρο 1.563 μ. «Νερότρουπα» λέγεται μια σπηλιά στα νοτιοδυτικά του διασέλου, κοντά στο λιβάδι της Λεύκας και Κάπελης.

Στην παρούσα έκθεση, η καταγραφή των ορίων σταματά στο «Διάσελο της Νερότρουπας» και παραλείπεται η συνέχεια της οριογραμμής έως την κατάληξή της στη θέση «Κυλημένο Λιθάρι», όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου - Αλωνίσταινας. Η διαδρομή από το «Διάσελο της Νερότρουπας» έως το «Κυλημένο Λιθάρι» κατέρχεται πρώτα έως τη σπηλιά

«Νερότρουπα» και στη συνέχεια ακολουθεί το μονοπάτι που περνά ανάμεσα στα λιβάδια της Κάπελης και της Λεύκας. Από την απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Λεβιδίου και την απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου προκύπτει ότι η οριογραμμή ακολουθούσετην ίδια πορεία με τη μεταγενέστερη που διαχωρίζει τα όρια Λεβιδίου - Καρδαρά.

Η ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΛΕΒΙΔΙΟΥ ΚΑΙ Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ: Με την προσφυγή της η κοινότητα Λεβιδίου, συμφωνώντας για το μεγαλύτερο μέρος της διαδρομής της οριογραμμής, διεκδικεί κατά βάση ολόκληρο το λιβάδι, γεωργική περιοχή τότε, της Κάπελης και της Λεύκας. Ο λόγος, όπως αναφέρεται στην απόφαση αριθ. 12 του Κοινοτικού Συμβουλίου Λεβιδίου, είναι ότι **«εις θέσιν "Κάπελη Νερότρουπας" υπάρχουσι συνεχείς αγροί καλλιεργημένοι, καταλαμβάνοντες ολόκληρον την έκτασιν ταύτην, οίτινες ανήκουσιν εις την αποκλειστικήν κατοχήν, νομήν και κυριότητα των κατοίκων Λεβιδίου, και μόλις περί τα δέκα στρέμματα διάσπαρτα καθ' όλην ταύτην την έκτασιν ανήκουσιν εις τους κατοίκους Αλωνισταίνης, και οι αγροί ούτοι επί ζημία των κατοίκων μας υπήχθησαν εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης».** Η οροθετική δε γραμμή που προτείνει ακολουθεί την εξής διαδρομή: **«Ως αφετηρία να ληφθή εις το ανατολικόν μέρος η θέσις "Καμίνι Κλεισιούνη" ή "Σύνορον" η ευρισκομένη επί της Δημοσίας οδού Τριπόλεως - Λεβιδίου, ένθα συναντώνται και τα όρια Λεβιδίου - Σιμιάδων - Αλωνισταίνης. Εκείθεν να διευθυνθή προς δυσμάς κατά την διεύθυνσιν του κατερχομένου "Ξεργιά", ον να ακολουθήση, διερχομένη δε μεσημβρινώς του μικρού βουνού "Άγιος Κωνσταντίνος" και της θέσεως "Καλογεροχώραφα", να ανέλθη την υπερκειμένην ράχην του όρους "Άγιος Ηλίας", ην να ακολουθήση όπως τρέχουν τα νερά. Εκείθεν να ακολουθήση την ράχη - ράχη όπως τρέχουν τα νερά, και διερχομένη δια διασέλου "Πιτερού Στρούγγα" και "Κοτσίλη Διάσελο" να ακολουθήση την ράχη του βουνού "Λεύκα", να χωρήση ράχη - ράχη όπως τρέχουν τα νερά εις το βουνό "Τρίστομο ή Μέγα Διάσελο", εις το βουνό "Ρούχους" και "Άγιος Στάθης" κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων μέχρι του βουνού "Μεσοβούνι", ένθα συναντώνται και τα όρια Λεβιδίου - Βυτίνης - Αλωνισταίνης».**

Σύμφωνα με την απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Λεβιδίου, εκτός από την «Κάπελη», και με επιχείρημα την επιταγή του νόμου να υπακούει η οριοθέτηση στο φυσικό ανάγλυφο του εδάφους, η κοινότητα Λεβιδίου διεκδικεί και τη συνεχόμενη περιοχή της «Λεύκας» φθάνοντας νότια έως το φυσικό όριο των κορυφών «Μαύρη Κορυφή» και «Μεσοβούνι»/«Κορυφή Αρβανίτη». Πιο συγκεκριμένα, μετά το «Διάσελο Κοτσίλη» η οριογραμμή να στραφεί δυτικά και **«να ακολουθήση την ράχη του βουνού "Λεύκα", να χωρήση ράχη -ράχη όπως τρέχουν τα νερά εις το βουνό "Τρίστομο ή Μέγα Διάσελο", εις το βουνό "Ρούχους" και "Άγιος Στάθης" κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων μέχρι του βουνού "Μεσοβούνι", ένθα συναντώνται και τα όρια Λεβιδίου - Βυτίνης – Αλωνισταίνης».** Ως «Βουνό της Λεύκας», προφανώς, εννοείται η «Μαύρη Κορυφή», υψόμ. 1.818 μ. Από τη «Μαύρη Κορυφή» να κατηφορίσει δυτικά έως το «Διάσελο Κομίνη», υψόμ. 1.625 μ., στη συνέχεια να ανέβει στη ράχη της

«Τρίστομης Σπηλιάς» και στις κορυφές «Ράχη Αρβανίτη» και «Μεσοβούνι», και να κατέβει μετά προς τα βόρεια στις ράχες του λιβαδιού «Ρούχοι» επάνω από το «Καλυβι του Ζέρβα». Τέλος, από τους λόφους εκείνους η οριογραμμή με κατεύθυνση βόρεια να ανέλθει και να καταλήξει, μετά από ένα χιλιόμετρο περίπου, στην άλλη κορυφή με την ονομασία «Μεσοβούνι», υψόμ. 1.717 μ. όπου χωρίζουν τα όρια Βυτίνας, Λεβιδίου και Βλαχέρνας. Όπως είδαμε στο σχετικό κεφάλαιο για τον διακανονισμό των ορίων μεταξύ Βυτίνας και Λεβιδίου, αυτή η άποψη επικράτησε ως απόφαση της αντίστοιχης πρωτοβάθμιας επιτροπής, ερήμην βέβαια της κοινότητας Αλωνίσταινας.

Η προσφυγή της κοινότητας Λεβιδίου απερρίφθη από το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο ορίων στις 4 Ιουλίου 1915 (απόφαση αριθ. 86), με την αιτιολογία ότι, **«επειδή εκ μόνου του λόγου ότι εν τη εκτάσει τη επονομαζομένη "Κάπελη Νερότρουπας" οι κάτοικοι Λεβιδίου έχουσιν αγρούς μικράς σχετικώς εκτάσεως, δεν είναι ούτε δίκαιον ούτε νόμιμον να παραχωρηθή εις την περιφέρειαν Λεβιδίου ολόκληρος η ως άνω έκτασις περιγραφομένη εν τη πράξει προσφυγής του Κοιν. Συμβουλίου Λεβιδίου, εφ' ης αναμφισβήτητα τα δικαιώματα των κατοίκων Αλωνισταίνης και ήτις είναι μεγάλη, ελάχιστον δε αυτής τμήμα αποτελούσιν οι αγροί Λεβιδιωτών, επειδή δε ο διαχωρισμός δεν είναι δυνατόν να γείνη άλλως, ούτε οι αγροί των Λεβιδιωτών να υπαχθώσιν εις την περιφέρειαν Λεβιδίου, απορριπτέα τυγχάνει η προσφυγή».**

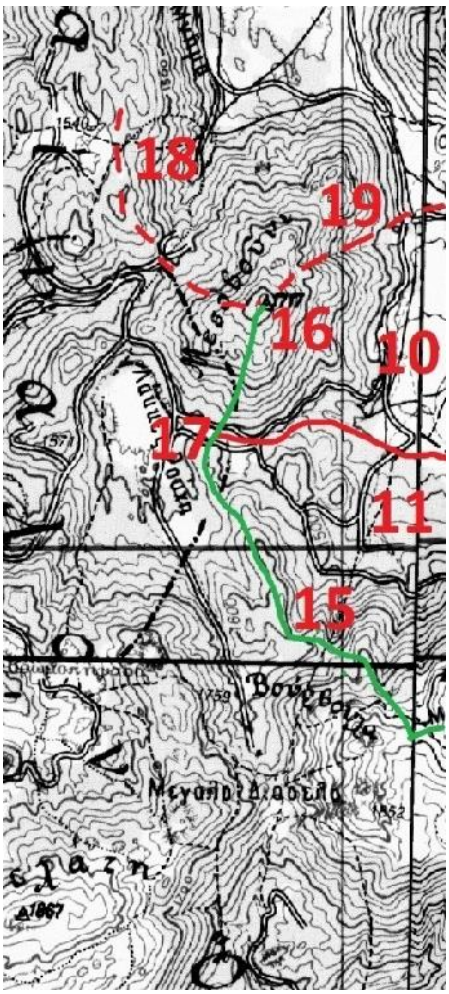
18
19
16
10
17
11
15

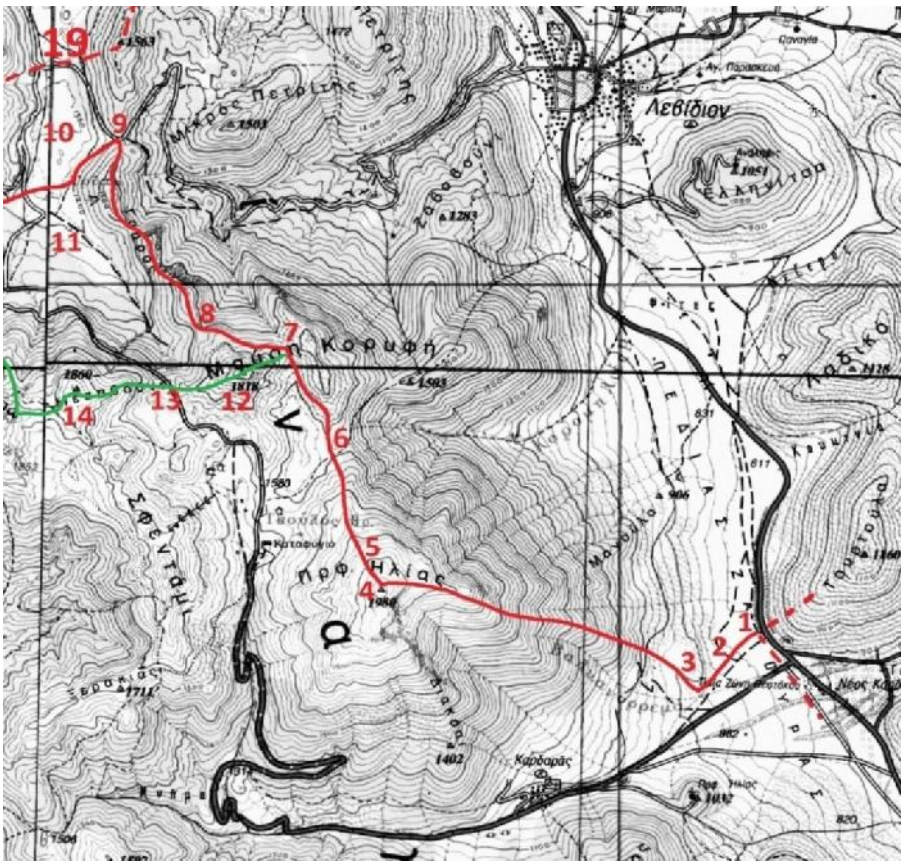

Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Λεβιδίου, δυτικό και ανατολικό τμήμα. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνεται η οριογραμμή μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Με την πράσινη η τροποποίηση που πρότεινε η κοινότητα Λεβιδίου. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα όρια γειτονικών κοινοτήτων.

1. Κλεισιούνη Καμίνι, αφετηρία οριογραμμής. Προς τα ανατολικά συνεχίζουν τα όρια Λεβιδίου - Σιμιάδων και προς τα νοτιοανατολικά τα όρια Αλωνίσταινας - Σιμιάδων. Συντεταγμένες, 351000-4166950
2. Ρέμα «Ξεργιάς»
3. Λόφος «Άγιος Κωνσταντίνος» και «Καλογεροχώραφα», 350500-4166650
4. Κορυφή «Πρ. Ηλίας» ή «Οστρακίνα», 348040-4167300
5. Θέση «Τρία Έλατα». 347950-4167700
6. Διάσελο «Πιτερού Στρούγγα» ή «Βουλωμένο διάσελο», 347600-4168500
7. Κοτσίλη Διάσελο, 347300-4169400
8. Καούνη Διάσελο, 346600-4169600
9. Διάσελο Νερότρουπας, 345960-4171200
10. Λιβάδι «Κάπελη», 345500-4171300
11. Λιβάδι «Λεύκα», 345500-4170300
13. Διάσελο «Κομίνη», 346400-4169080
14. Βουνό Μεσοβούνι, Ράχη Αρβανίτη, υψόμ. 1.860 μ.
15. Άγιος Σταθης, 344500-4169900
16. Μεσοβούνι, υψόμ. 1.717 μ., 344520-4171400
17. Κυλημένο Λιθάρι, κατάληξη ορίων, 344080-4170700
18. Όρια Βυτίνας - Βλαχέρνας
19. Όρια Βλαχέρνας - Λεβιδίου

23. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΒΥΤΙΝΑΣ

Τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Βυτίνας καθορίστηκαν με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής ορίων που συνεδρίασε στην τοποθεσία - βρύση «Κοκκινόβρυση», στην περιοχή του διασέλου της Αλωνίσταινας, στις 24 Απριλίου του έτους 1915, κατ' εφαρμογή του άρθρου 10 του Νόμου ΔΝΖ΄ του 1912. Μέλη της: ο Αναστάσιος Μπαστουνόπουλος, Ειρηνοδικών Γραμματέας Τριπόλεως, αναπληρών τους κωλυομένους Ειρηνοδίκη Τριπόλεως Α. Μαρκόπουλο και τον Πάρεδρο αυτού Κ. Ανθούλη, ως πρόεδρος, και Γεώργιος Παπαγεωργόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Βυτίνας, Νικόλαος Θαλασσινός, δάσκαλος Βυτίνας, Χαράλαμπος Βασιλακόπουλος, αντιπρόεδρος της κοινότητας Αλωνίσταινας, και Γεώργιος Βασιλακόπουλος, δάσκαλος Αλωνίσταινας. Η συνεδρίαση της επιτροπής αυτής δεν ήταν η πρώτη. Είχε προηγηθεί άλλη, της οποίας η απόφαση ακυρώθηκε από τον Νομάρχη Αρκαδίας με την αιτιολογία **«ως μη γενομένης κατά τους νομίμους τύπους».** Η απόφαση στη συνεδρίαση της 24ης Απριλίου 1915 δεν ήταν ομόφωνη. Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων διεφώνησαν για τη θέση της οροθετικής γραμμής. Ο πρόεδρος της επιτροπής Αναστ. Μπαστουνόπουλος ετάχθη με την άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Αλωνίσταινας κι έτσι κατά πλειοψηφία υπερίσχυσε η άποψη αυτή.

Κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας επιτροπής προσέφυγε η κοινότητα Βυτίνας στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο μετά από σχετική απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου, (πράξη αριθ. 27 της 10ης Μαΐου 1915).

Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε κατ' αρχήν στις 2 Ιουλίου 1915 και με την πράξη αριθ. 86, επιφυλασσόμενο, **«επειδή δεν ηδυνήθη εκ της συζητήσεως να σχηματίση πεποίθησιν περί της προκριτέας οροθετικής γραμμής δι' ης κατά το εφικτόν να αποδοθή το δίκαιον εις εκατέραν των περί ων πρόκειται Κοινοτήτων»,** αποφάσισε να μεταβή ο εκ των μελών του Ειρηνοδίκης Απόστ. Μαρκόπουλος επιτόπου **«και εξετάση τους προτεινομένους λόγους, τα δίκαια και ανάγκας των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων και εν καιρώ εκθέση εις το Δικαστήριον το αποτέλεσμα των ερευνών του».**

Ο Απ. Μαρκόπουλος μετέβη στην περιοχή στις 23 Ιουλίου 1916, **«όπως παρατηρήση τας αμφισβητουμένας εκτάσεις»,** και παράλληλα, αμέσως μετά την αυτοψία, στις 24 Ιουλιου 1916, ο πρόεδρος της κοινότητας Βυτίνας υπέβαλε υπόμνημα προς το διοικητικό δικαστήριο με τις διαπιστώσεις και τις απόψεις της κοινότητας Βυτίνας. Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε εκ νέου στις 22 Αυγούστου 1916 στην Τρίπολη, στο γραφείο του Νομομηχανικού Αρκαδίας. Με την οριστική απόφασή του (απόφαση αριθ. 132) δέχτηκε εν μέρει την προσφυγή της κοινότητας Βυτίνας και τροποποίησε τα όρια στο δυτικό τμήμα τους, στην περιοχή του διασέλου της Αλωνίσταινας και της «Κοκκινόβρυσης».

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 24-4-1915.
2. Η απόφαση αριθ. 27 του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνας της 10-5-1915.
3. Το Υπόμνημα του προέδρου της κοινότητας Βυτίνας της 24-7-1915.
4. Το συμφωνητικό συμβόλαιο αριθ 6.999 της 13-11-1897 των κατοίκων Αλωνίσταινας.

5. Η απόφαση αριθ, 132 του Διοικητικού Δικαστηρίου της 22-8-1916.
Όλα τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΥΤΙΝΑΣ: Στη συνεδρίαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 24ης Απριλίου 1915 στην «Κοκκινόβρυση», οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων εξέφρασαν εντελώς διαφορευκές απόψεις για τη θέση των ορίων τους. Κατά την άποψη της κοινότητας Βυτίνας, που περιγράφεται γενικά και εν συντομία, τα όρια θα έπρεπε να χαραχθούν ως εξής: **«Από της κορυφής του υψηλοτέρου σημείου της υπερκειμένης κορυφογραμμής άνωθεν της πηγής Κοκκινοβρύσεως, και εκείθεν προς το ανατολικόν μέρος προς την ετέραν κορυφογραμμήν, "Τζελάτη" επονομαζομένην, εκείθεν δε μέχρι του "Προφήτου Ηλιού", και επέκεινα μέχρι των ορίων Λεβιδίου κατ' ευθείαν γραμμήν κατά τον ρουν των υδάτων υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Βυτίνης».** Δηλαδή, αρχίζοντας στα δυτικά από την κορυφή «Προφήτης Ηλίας», υψόμετρο 1.547μ., όπου θα συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Πυργακίου (περιφέρεια του χωριού Νεμνίτσα) και Αλωνίσταινας, να πάρει βορειοανατολική πορεία και να περάσει απέναντι στο βουνό και κορυφή «Τζελάτη», υψόμ. 1.867 μ. Από την κορυφή «Τζελάτη» να συνεχίσει ανατολικά - βορειοανατολικά και να περάσει διαμέσου του διασέλου «Μέγα Διάσελο» στο βουνό «Μεσοβούνι». Τα βουνά αυτά όντως είναι και ο κυριότερος φυσικός υδροκρίτης που χωρίζει τους δύο οικισμούς. Παραπέρα, ανατολικότερα, να περνά από την κορυφή του «Προφήτου Ηλιού» και να καταλήγει στα όρια της περιφέρειας του Λεβιδίου. Σχετικά με την αναφορά για την κορυφή με την ονομασία «Προφήτης Ηλίας», γνωρίζουμε ότι δεν υπάρχει στην περιοχή ανατολικά της Τζελάτης άλλη κορυφή με την ονομασία «Προφήτης Ηλίας», εκτός από την «Οστρακίνα», υψόμ. 1.980 μ. Στον διαχειριστικό, όμως, χάρτη της Δασικής Υπηρεσίας Βυτίνας, με την ονομασία αυτή σημειώνεται η κορυφή «Αρβανίτη Ράχη», υψόμ. 1.860 μ. Και αυτήν την κορυφή πρέπει να εννοούν οι εκπρόσωποι της Βυτίνας, θα φάνταζε υπερβολική η διεκδίκηση περιοχής εκ μέρους τους έως την Οστρακίνα. Το τέλος της οριογραμμής προτείνεται να είναι το σημείο όπου συναντιούνται τα όρια Αλωνίσταινας και Βυτίνας με αυτά του Λεβιδίου, τα οποία, όμως, κατά την άποψη της κοινότητας Βυτίνας είναι στη θέση «Διάσελο Νερότρουπας» (βλέπε και διακανονισμό των ορίων των κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου) κι όχι στη θέση «Μεσοβούνι», υψόμ. 1.717 μ., όπως τα χάραξε η πρωτοβάθμια επιτροπή ορίων που συστάθηκε για να καθορίσει τα όρια Βυτίνας - Λεβιδίου στις 23 Οκτωβρίου 1914 και τα επιβεβαίωσε η απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου στις 21 Αυγούστου 1916.

Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ: Η άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Αλωνίσταινας, η οποία και έγινε αποδεκτή από τον πρόεδρο της πρωτοβάθμιας επιτροπής και επικράτησε έτσι κατά πλειοψηφία, ήταν η εξής: **«Από της θέσεως "Μποτσάρικα", ένθα λήγουσι τα όρια Νεμνίτσης, υπαγομένης εις την Κοινότητα Πυργακίου, και Αλωνισταίνης, εκείθεν ακολουθεί γραμμήν**

βορειοανατολικήν συναντούσα την πηγήν "Περδικονέρι", την οποία αφήνει μετά της περιοχής της ομωνύμου θέσεως εις την Κοινότητα Βυτίνης, εκείθεν προς τον αγρόν Σαράντου Κούβελα, και βαθμηδόν προς βορράν και κορυφήν "Ράλλη Λάκκα", του αγρού Σαράντου Κούβελα μένοντος εις Κοινότητα Αλωνισταίνης. Εκ της κορυφής "Ράλλη Λάκκα" ακολουθούσι τα όρια προς ανατολάς κατερχόμενα εις δημόσιον δρόμον και εις θέσιν "Μπαράκες", ένθα άλλοτε ήτο το σιδηρουργείον δια την κατασκευήν της αμαξιτής οδού, βαθμηδόν δε ανέρχονται εις ράχην "Πατερίτσα" κατ' ευθείαν γραμμήν εις "Πανταζέικην Λάκκα", ήτις μένει εις την Κοινότητα Βυτίνης, μετά τούτο ακολουθεί την κορυφογραμμήν άνωθεν της πηγής "Αλογοβρύσεως", υπαρχούσης εις την βορεινήν κλιτήν του όρους τούτου "Πατερίτσας", και μενούσης συνεπώς της πηγής ταύτης εις την Κοινότητα Βυτίνης, είτα πάλιν προς ανατολάς εις θέσιν "Σκυλόχορτο", "Ζέρβα Καλύβι", και ακολουθεί την βατήν οδόν Βυτίνης - Λεβιδίου, μέχρι διάσελο Νερότρουπας, ένθα λήγουσι τα όρια». Στην οριστική απόφαση της 22ας Οκτωβρίου 1916 του διοικητικού δικαστηρίου, και σχετικά με τη θέση «Ζέρβα Καλύβι», όπου περνά η οριογραμμή, προστέθηκε η διευκρίνιση, **«των κτημάτων Ζέρβα παραμενόντων εις την περιφέρειαν Βυτίνης».**

Τα όρια ξεκινούν στα νότια από τη θέση «Μποτσάρικα». Δεν μου είναι γνωστή η ακριβής θέση της τποποθεσίας αυτής. Βρίσκεται πάντως μεταξύ της κορυφής «Προφ. Ηλίας», υψόμ. 1.547 μ., και των αγρών επάνω, νοτιοδυτικά, από τη βρύση «Κοκκινόβρυση». Από κει με βορειοανατολική κατεύθυνση φτάνει στην περιοχή της πηγής «Περδικονέρι», η οποία βρίσκεται στο κάτω μέρος των προαναφερθέτων αγρών και δυτικά της βρύσης «Κοκκινόβρυση». Η περιοχή αυτή μαζί με την πηγή μένει στην περιφέρεια της Βυτίνας. Στη συνέχεια με βόρεια κατεύθυνση φτάνει στους αγρούς Σ. Κούβελα και εν συνεχεία ανέρχεται, πάντα προς τα βόρεια, στην κορυφή ενός δασωμένου λόφου, υψόμ. 1.340 μ. περίπου, στη θέση «Ράλλη Λάκκα». Από την κορυφή του λόφου στρέφεται προς τα ανατολικά - βορειοανατολικά και κατεβαίνει έως τον αμαξιτό δρόμο και τη θέση «Μπαράγκες», υψόμ. 1.270 μ. Από τη θέση «Μπαράκες» ανεβαίνει προς τα βορειοανατολικά στις πλαγιές του βουνού «Πατερίτσα», υψόμ. 1.782μ. κι από ένα σημείο στην κορυφογραμμή του, νότια της ψηλότερης κορυφής, κατηφορίζει προς τα ανατολικά, περνά από το διάσελο που βρίσκεται ανάμεσα στην Αλογόβρυση και την Κεχρωτή, υψόμ. 1.646μ., ανεβαίνει στην απέναντι μικρή δασωμένη κορυφή με υψόμετρο 1.721 μ., αφήνοντας την βρύση «Αλογόβρυση» και τις «Πανταζοπουλέικες Λάκκες», που βρίσκονται δίπλα και δυτικά, στην περιφέρεια της κοινότητας Βυτίνας. Κατόπιν κατευθύνεται κατηφορίζοντας τη ράχη της κορυφής 1.721 μ. νοτιοανατολικά έως το διάσελο, θέση «Σκυλόχορτο», που χωρίζει την προηγούμενη κορυφή από τη ράχη με την ονομασία «Δραγουμάνου Γούπατα», κι από κει κατευθείαν προς τα βορειοανατολικά έως τη θέση «Ζέρβα Καλύβι». Τέλος, παίρνοντας στην τοποθεσία «Κυλημένο Λιθάρι» το μονοπάτι που οδηγεί προς την «Κάπελη» και το Λεβίδι φτάνει έως το «Διάσελο της Νερότρουπας». Να έχουμε, βέβαια, υπόψη μας ότι το κομμάτι από το «Κυλημένο Λιθάρι» έως το διάσελο της «Νερότρουπας» με τον καθορισμό των ορίων Βυτίνας

- Λεβιδίου αποτέλεσε όριο μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Λεβιδίου, καθώς η περιοχή της Κάπελης αποδόθηκε στην κοινότητα Λεβιδίου.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Ο πρόεδρος της επιτροπής Αναστ. Μπαστουνόπουλος ετάχθη με την άποψη των εκπροσώπων της Αλωνίσταινας με την αιτιολόγηση ότι, **«εις άπασαν την κανονισθείσαν υπό των μελών της Κοινότητος Αλωνισταίνης περιοχήν υπάρχουσιν αναμφισβητήτως καλλιεργημέναι εκτάσεις και άγριαι τοιαύται ανήκουσαι αναντιρρήτως εις κατοίκους Αλωνισταίνης, τασσόμεθα με την γνώμην ταύτην των μελών της Κοινότητος Αλωνισταίνης και αποφαινόμεθα ότι τα όρια ταύτα των ανωτέρω δύο Κοινοτήτων κανονίζονται συμφώνως προς την ανωτέρω υπό των μελών της Κοινότητος Αλωνισταίνης κανονισθείσαν διαχωριστικήν γραμμήν».**

Η κοινότητα Βυτίνας διεκδικούσε μια μεγάλη περιοχή, τη βόρεια πλευρά των βουνών που αποτελούν το βασικό υδροκρίτη που χωρίζει τις δύο κοινότητες, μη λαμβάνοντας υπ' όψη της τις αγροτικές ιδιοκτησίες και δραστηριότητες των κατοίκων των δύο κοινοτήτων. Στην πραγματικότητα, όμως, όπως προκύπτει και από την απόφαση του δευτεροβάθμιου διοκητικού δικαστηρίου, κύρια διαφιλονεικούμενη περιοχή ήταν η γύρω από το Διάσελο της Αλωνίσταινας. Και πριν προχωρήσουμε αναλυτικότερα στην επιχειρηματολογία της κάθε πλευράς, να περιγράψουμε σχετικά την εν λόγω περιοχή του Διασέλου, γνωστή για τη στρατηγική θέση της τα χρόνια της Επανάστασης και τα γεγονότα κατά την εισβολή του Ιμπραήμ στη Γορτυνία τον Ιούνιο του έτους 1825.

Το διάσελο της Αλωνίσταινας χωρίζει το οροπέδιο της Βυτίνας στα βόρεια, από τη λαγκαδιά της Αλωνίσταινας στα νότια, και το βουνό «Τζελάτης» στα ανατολικά, από τα βουνά μεταξύ της Νεμνίτσας και της Αλωνίσταινας στα δυτικά, μια κορυφογραμμή που ξεκινά από το διάσελο και την κορυφή «Προφήτης Ηλίας», υψόμ. 1.547 μ., και φθάνει έως τον «Προφήτη Ηλία» του Λιμποβισίου, υψόμ. 1.504 μ. και το βουνό «Αϊβαρίνος» του Αρκουδορρέματος, υψόμ. 1.488 μ. Το ψηλότερο σημείο του διασέλου βρίσκεται σε υψόμετρο 1.330 μ., εκεί όπου περνούσε και το μονοπάτι, κεντρικός ημιονικός δρόμος στο παρελθόν, πριν κατασκευαστεί στα τέλη του 19ου αιώνα ο αμαξιτός, που οδηγούσε από την Τρίπολη στη Γορτυνία. Ανατολικά και δυτικά του διασέλου αυτού υπάρχει σειρά γεωργικών εκτάσεων (λάκκες), στα ανατολικά σχηματίζουν μια γραμμή με κατεύθυνση από τα νοτιοανατολικά προς τα βορειοδυτικά, από το παλαιό κτίσμα-Σανατώριο, στα 1.330 μ. υψόμετρο, έως κοντά και επάνω από το νταμάρι της Βυτίνας, στα 1.260 μ. υψόμετρο, μήκους 1.300 μέτρα περίπου. Στα δυτικά του «Διασέλου», κάπου 500 μέτρα, βρίσκεται η βρύση «Κοκκινόβρυση», υψόμετρο 1.340 μ., πιο πέρα, επίσης δυτικά, έκταση παλαιών χωραφιών, τοποθεσία «Κουτέικα» (από την παλαιά οικογένεια της Βυτίνας με το επώνυμο Κούτης), όπου και η πηγή «Περδικονέρι» στο κάτω, βόρειο, μέρος τους. Από πάνω από την γεωργική έκταση, πιο δυτικά, η κορυφή «Προφήτης Ηλίας», 1.547 μ. υψόμ.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΒΥΤΙΝΑΣ: Η επιχειρηματολογία της κοινότητας Βυτίνας, όπως εκφράζεται στην απόφαση του κοινοτικού της

συμβουλίου για προσφυγή και το υπόμνημα του προέδρου της στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο ορίων έναν περίπου χρόνο αργότερα, συνοψίζεται στα εξής σημεία:

1. Τα όρια που προτείνει είναι **«τα ανέκαθεν καθορισμένα από της συστάσεως του Ελληνικού Βασιλείου έως σήμερον».** Να επαναλάβουμε ότι το επιχείρημα αυτό η κοινότητα Βυτίνας το επικαλείται και για τους άλλους διακανονισμούς ορίων της ψηλά στο Ανατολικό Μαίναλο με τις κοινότητες Λεβιδίου και Μπεζενίκου, όπως είδαμε στα οικεία κεφάλαια. Μάλιστα, αναζητώντας ο κοινοτάρχης της Βυτίνας Γ. Παπαγεωργόπουλος το έτος 1916 αντίγραφα των αποφάσεων των επιτροπών που καθόρισαν τα όρια των δήμων κατά τις δεκαετίες 1830 και, κυρίως, 1840, έλαβε την απάντηση του υπαλλήλου του Υπουργείου των Εσωτερικών Ιω. Ζορμπόπουλου, ότι δεν υπάρχουν πλέον οι αποφάσεις αυτές στο Υπουργείο. Δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι αν ο ισχυρισμός αυτός της κοινότητας Βυτίνας ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και τα όρια που προτείνει είναι τα προϋπάρχοντα. Κι ενώ για τις περιοχές της Κάπελης και της Αρπακωτής μπορούμε να πούμε ότι ανήκαν στην περιφέρεια της Βυτίνας και του δήμου Νυμφασίας, για τα όρια, όμως, με την κοινότητα Αλωνίσταινας και τον πρώην δήμο Φαλάνθου έχουμε σοβαρές αμφιβολίες. Για παράδειγμα, υπάρχουν αναφορές σε δικαιοπρακτικά έγγραφα της τελευταίας περιόδου της Τουρκοκρατίας ότι οι περιοχές «Κεχρωτή» και «Βούρβουλα» ανήκαν σε κατοίκους της Αλωνίσαινας. Οι περιοχές αυτές αναφέρονται και σε συμφωνητικό συμβόλαιο των κατοίκων της Αλωνίσταινας του 1897, που θα δούμε λίγο πιο κάτω. Οι τοποθεσίες είναι, **«[...] Βούρβουλα, Μέγα διάσελο, Ζυγό, Μεσοβούνι, ζυγό Σφεντάμι, Λυκότρυπα, και ζυγόν συνεχόμενον μετά τας ανωτέρω θέσεις βρύσιν Αγίας Παρασκευής. Θέσεις Κεχρωτή συνορευομένη γύρωθεν με θέσεις Δραγουμάνου γούπατα, Σκυλόχορτο, Αλογόβρυση, κάτω μέρος της Πατερίτσας, Ήμερον Κέντρον, Μαύρη λάκκα, Φρύνη γούπατα, γούπατα Μουντζούρι, και κειμένον εις την άνω θέσιν "Δραγουμάνου Γούπατα", άπαντα της περιφερείας Αλωνισταίνης του Δήμου Φαλάνθου».** (Η βρύση της Αλογόβρυσης βέβαια ανήκει στην περιφέρεια Βυτίνας, το όριο περνά λίγο πιο νότια).

2. Με την οριογραμμή που προτείνεται, διαχωρίζονται οι δύο κοινότητες κατά τα φυσικά τους όρια **«και ως ρέουν τα ύδατα προς το μέρος της Κοινότητος Βυτίνης και προς το μέρος της Κοινότητος Αλωνισταίνης».** Μάλιστα, **«προς καθορισμόν των ορίων αυτών ήλθεν επίτηδες άλλοτε εκ Τριπόλεως ο Νομάρχης κ. Αλεξανδρόπουλος, ο οποίος απεφάνθη ότι τα όρια Βυτίνης - Αλωνισταίνης τα έχει καθορίσει τόσον καλά η φύσις ώστε είναι περιττός διαφορετικός καθορισμός».** Και είναι αλήθεια ότι η οριογραμμή που προτείνει η κοινότητα Βυτίνας ακολουθεί το φυσικό ανάγλυφο, όπως διαμορφώνεται με τις συνεχείς κορυφογραμμές από τα δυτικά προς τα ανατολικά - βορειοανατολικά, από την κορυφή Τζελάτη, έως το Μεσοβούνι. Όμως, ακολουθώντας μόνο το φυσικό ανάγλυφο παραβλέπονται οι υπόλοιπες προϋποθέσεις του νόμου, δηλαδή οι ιδιοκτησίες και οι απαραίτητες ανάγκες των οικισμών. Και σε πολλούς άλλους επίσης διακανονισμούς ορίων οι εκπρόσωποί της κάθε κοινότητας δίνουν, κατά το συμφέρον τους, άλλοτε περισσότερη έμφαση στο φυσικό ανάγλυφο που ορίζει ο

νόμος ως οδηγό για την οριογραμμή, κι άλλοτε στις γεωργικές ιδιοκτησίες ή και κτηνοτροφικές ανάγκες των κατοίκων τους προκειμένου να κερδίσουν μεγαλύτερη περιφέρεια.

3. Πρόεδρος της πρωτοβάθμιας επιτροπής δεν ήταν ο Ειρηνοδίκης Τριπόλεως αλλά ο γραμματέας του Ειρηνοδικείου Αναστ. Μπαστουνόπουλος, ο οποίος ούτε τα μέρη γνωρίζει ούτε και μετέβη επιτόπου στις διάφορες τοποθεσίες, αλλά υιοθέτησε την άποψη των εκπροσώπων της Αλωνίσταινας **«μένων εις την Κοκκινόβρυσιν, απεχουσών των άλλων θέσεων περί τας δύο και πλέον ώρας».** Και το μέλος επίσης του διοικητικού δικαστηρίου, Ειρηνοδίκης Απ. Μαρκόπουλος, που πραγματοποίησε την επιτόπιο αυτοψία στη διαφιλονεικούμενη περιοχή του Διασέλου της Αλωνίσταινας στις 23 Ιουλίου 1916, δεν πήγε στο ενδεδειγμένο σημείο αλλά **«αντί να οδηγήσωσι [οι Αλωνιστιώτες] το Σεβ. Δικαστήριον εις το διάσελον της Κοκκινοβρύσεως, το διαχωρίζον φυσικώς τα όρια Γορτυνίας - Μαντινείας, οπόθεν είναι ορατaί όλαι αι πέριξ εκτάσεις, το οδήγησαν σκοπίμως εις την εσχάτην κατωφερή θέσιν του Δάσους, ένθα μετά εκατοντάδας τινάς μέτρων, άρχονται οι αγροί της Βυτίνης, ίνα παραστήσωσι την τοποθεσίαν εκείνην ως Διάσελον Βυτίνης - Αλωνισταίνης».** Το Διάσελο και τα όρια των δύο κοινοτήτων, σύμφωνα με τον πρόεδρο της κοινότητας Βυτίνας, βρίσκονται στο ψηλότερο σημείο, περίπου 500 μέτρα ανατολικά της Κοκκινόβρυσης, σε υψόμετρο 1.330 μ., καθώς **«δια της λέξεως "Διάσελον" εκδηλούται το υψηλότερον βατόν μέρος του όρους, όπως και είναι παγκοίνως γνωστόν ότι η συγκοινωνία Γορτυνίας - Μαντινείας, προτού κατασκευασθή προ δεκαπενταετίας η αμαξιτή οδός, εγένετο δια της μόνης βατής οδού της διερχομένης δια του ιστορικού διασέλου, η οποία τοποθεσία ως εκ της αμφοτέρωθεν κλίσεως των υδάτων, των ομβρίων, εκρίθη εκ της συστάσεως του Βασιλείου ως όριον Βυτίνης - Αλωνισταίνης».** Στο σημείο δε εκείνο που οδηγήθηκε ο Απ. Μαρκόπουλος στα βορειοδυτικά και στο τέλος της σειράς των αγρών και που οι Αλωνιστιώτες παρουσίασαν ως τη θέση που βρίσκεται το Διάσελο, **«δεν ηδύνατο προτού κατασκευασθή η αμαξιτή οδός να διέλθη όχι ζώον με φορτίον, αλλά ουδέ πεζοπόρος. Έπραξε δε τούτο ο κ. Πρόεδρος της Κοινότητος Αλωνισταίνης σκοπίμως και δια να προκαταλάβη την υπέρ αυτών ευνοϊκήν κρίσιν του Δικαστηρίου, δια τον λόγον ότι θα έβλεπε το Δικαστήριον σποραδικώς πού με ελάχιστα στρέμματα αγρών, πού δε κάτω του στρέμματος τοιούτους αγρούς, άνευ συνοχής, εκχερσωθέντας κατά την Μεταπολίτευσιν του 1863 παρά Βυτιναίων, τείνοντας ήδη μετά την αυστηράν επιτήρησιν των δασών να αναδασωθώσιν. Περιήλθον δε μετά καιρόν αι εκχερσωθείσαι αυταί μικραί εκτάσεις εις την κυριότητα των Αλωνιστιωτών δι' αγοράς, καθόσον οι κάτοχοί των μεταναστεύοντες έκαστον χειμώνα εις τα πεδινά μέρη της Ηλείας, και επιστρέφοντες το καλοκαίρι εύρισκον αυτούς κατεστραμμένους υπό των ποιμνίων των Αλωνιστιωτών, οίτινες ουδέ τας αθρόας καταδικαστικάς αποφάσεις του Πταισματοδικείου Βυτίνης ελάμβανον υπ' όψιν, και συνεπως αποκαμόντες οι κάτοχοί των τους εγκατέλειψαν πωλήσαντες αυτούς αντί πινακίου φακής. Δεν έπεται δε εκ τούτου ότι και τα πέριξ βουνά ήλλαξαν όρια [...]».** Το σημείο που οδηγήθηκε ο ειρηνοδίκης είναι στο βόρειο μέρος, στο τέλος

της αγροτικής περιοχής και σε υψόμετρο περίπου 1.260 μέτρα, επάνω από το νταμάρι της Βυτίνας. Εκεί βρίσκονται και οι εκχερσωθέντες από τους Βυτιναίους αγροί που αγοράστηκαν αργότερα από Αλωνιστιώτες.

Πολλές και πολύ ενδιαφέρουσες είναι οι πληροφορίες που μας δίνονται εδώ για την ιστορία των αγρών αυτών, με την επιφύλαξη πάντα ότι είναι αληθείς, καθώς, όπως είναι λογικό, επιστρατεύονται για να εξυπηρετήσουν την επιχειρηματολογία της κοινότητας Βυτίνας και να πείσουν για την ορθότητα της δικής τους άποψης σχετικά με τη θέση της οριογραμμής. Κι αυτό, βέβαια, ισχύει για όλους του εκπροσώπους των κοινοτήτων και τις πληροφορίες που δίνουν, όχι μόνο της Βυτίνας.

Σύμφωνα με τις πληροφορίες αυτές, οι αγροί εκχερσώθηκαν μετά το 1863, το τέλος της Βασιλείας του Όθωνα. Και μας δίνεται μια ιδέα για την εικόνα της περιοχής, για τον κύκλο των εκχερσώσεων εκτάσεων για καλλιέργεια και εγκατάλειψής τους και επακόλουθης δάσωσης στην διάρκεια του χρόνου. Και θα είχε ενδιαφέρον να μαθαίναμε αν αυτές οι εκχερσώσεις ήταν οι πρώτες ή αν οι τοποθεσίες αυτές είχαν ανοιχτεί και παλαιότερα και είχαν κλείσει κ.λπ.

Η καλλιέργεια των εκχερσωθέντων αυτών αγρών συνδέεται επίσης με την, εποχική αρχικά και μόνιμη κάποια στιγμή, μετανάστευση πολλών εκ των κατοίκων της Βυτίνας στην περιοχή της Ηλείας. Οι παραχειμάζοντες στην Ηλεία, φεύγουν αφού έχουν σπείρει τους αγρούς τους εδώ, και επανέρχονται σχεδόν την εποχή του θερισμού. Την εικόνα αυτή μας την επιβεβαιώνουν και άλλες πηγές, όπως ο απομνημονευματογράφος Φωτάκος Χρυσανθόπουλος, ο Βυτιναίος ιερέας και σχολάρχης Παναγ. Παπαζαφειρόπουλος κ.λπ. Εδώ, ο πρόεδρος της Βυτίνας μάς δίνει και την εξήγηση που οι αγροί αυτοί εγκαταλείφθηκαν και πωλήθηκαν σε Αλωνιστιώτες, εξαιτίας των ζημιών δηλαδή που προκαλούνταν από τα ποίμνια των Αλωνιστιωτών.

4. Η τοπική δασική υπηρεσία έχει καθορίσει **«τας δασικάς εκτάσεις εκάστης Κοινότητος δι' απαγορευτικών διατάξεων μη επιτρεπουσών την υλοτομίαν της μίας Κοινότητος εις την άλλην»,** και τα όρια αυτά είναι τα υποδεικνυόμενα από την κοινότητα Βυτίνας. Ειδικότερα δε, για την περιοχή του Διασέλου της Αλωνίσταινας, **«διάφοροι αυστηροί απαγορευτικαί δασικαί διατάξεις καθορίζουν τα όρια μέχρι της κορυφής του διασέλου, επί πεντηκονταετία δε και επιπλέον έτη η Κοινότης Βυτίνης αυστηρώς φρουρεί τας δασικάς αυτάς εκτάσεις, ας θέλουν ήδη οι κάτοικοι της Αλωνισταίνης να καταλάβουν, διότι κατέστρεψαν τας περί το χωρίον των κειμένας δασικάς περιφερείας».** Επισυνάπτει δε ο πρόεδρος της κοινότητας Βυτίνας μια τέτοια απαγορευτική διάταξη.

5. Η κατοχή της κοινότητας Βυτίνας επί των διαφόρων τοποθεσιών στο εσωτερικό του Ανατολικού Μαινάλου αποδεικνύεται **«και εκ των κτημάτων διαφόρων κατοίκων Βυτίνης εις την θέσιν "Πατερίτσα", εις την θέσιν "Αλογόβρυσιν", εις την θέσιν "Ρούχους", η οποία κατ' έτος προσδιορίζεται ως λιβάδιον, εις την θέσιν "Τρούπα", ήτις είναι εις το μέσον της Κάπελης, όπου έχουν απεράντους εκτάσεις οι κάτοικοι Βυτίνης, [...] ενώ η Αλωνίσταινα [το όριο της περιφέρειάς της] κείται εις βάθος πλέον των 700 μέτρων από τας θέσεις αυτάς».** Πιο

συγκεκριμένα για την περιοχή «Ρούχοι», και τις θέσεις «Ζέρβα Αλώνι» και «Ζέρβα Καλύβι», όπου γεωργική έκταση και καλύβι, ερείπια σήμερα, αναφέρεται ότι, **«πλείστους αγρούς Αλωνιστιωτών ηγόρασαν Βυτινιώται, ως τούτο ενώπιόν σας αυτοί ούτοι οι Αλωνιστιώται ωμολόγησαν».** Για την περιοχή της Κάπελης να πούμε ότι, από διάφορα δικαιοπρακτικά έγγραφα του Υποθηκοφυλακείου Νυμφασίας (πωλητήρια συμβόλαια) προκύπτει ότι πραγματικά υπήρχαν εκεί κατά τον 19ο αιώνα πολλές ιδιοκτησίες κατοίκων Βυτίνας, άγνωστο ποιας ακριβώς έκτασης και σε ποιο ποσοστό επί της συνολικής έκτασης της περιοχής, και οι οποίες πωλήθηκαν σε κατοίκους του Λεβιδίου και της Αλωνίσταινας. Η περιοχή της Κάπελης τελικά περιήλθε με τον καθορισμό των ορίων των κοινοτήτων Βυτίνας - Λεβιδίου στην κοινότητα Λεβιδίου, όπως είδαμε στην οικεία διαπραγμάτευση.

6. Η κοινότητα Αλωνίσταινας που διεκδικεί τόσο μεγάλες εκτάσεις απαρτίζεται από πενήντα μόνον οικογένειες, ενώ της Βυτίνας από τριακόσιες και πλέον. Για πιο αναλυτική εικόνα του πληθυσμού των δύο χωριών βλέπε στο Παράρτημα 3 τον Πίνακα με τον πληθυσμό όλων των οικισμών του Μαινάλου που μας απασχολούν στην παρούσα εργασία, από το 1700 έως το 1971.

Η ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΕΚΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ: Εκ μέρους της κοινότητας Αλωνίσταινας, οι εκπρόσωποί της θεωρούν την οριογραμμή που προτείνουν ως την ενδεδειγμένη, καθώς, **«ολόκληρος η περιοχή αύτη υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Αλωνισταίνης, διότι εφ' ολοκλήρου της οροθετικής ταύτης γραμμής οι κάτοικοι της Κοινότητος Αλωνισταίνης έχουσι τα κτήματά των, συνεχόμενα και μη, καθώς και καλλιεργημένας εκτάσεις και αγρούς τοιαύτας, ενώ ουδείς των κατοίκων Βυτίνης κέκτηται ούτε σπιθαμήν γης εντός της εκτάσεως ταύτης».** Επιπλέον, για την τεκμηρίωση των απόψεών τους οι εκπρόσωποί της προσκόμισαν κι ένα συμβόλαιο του συμβολαιογράφου Τριπόλεως Ι.Χ. Παλαμήδη, της 13ης Νοεμβρίου 1897. Σ' αυτό σαράντα πέντε κάτοικοι Αλωνίσταινας απαγορεύουν **«αμετακκλή-τως και επί εικοσιπέντε κατά συνέχειαν έτη, αρχόμενα έκαστον από εικοστής Απριλίου έως τέλους Σεπτεμβρίου ενός εκάστου έτους από τας κάτωθι ιδιοκτησίας των την βοσκήν παντός αιγοπρόβατος, ήτοι θέσιν Κουτούπη, συνορευομένης με οδόν δημοσίαν, θέσεις Ταμπούρα, Κλεισούρα, Ρουπακόρραχη, Παπαηλία βρυσούλα, Κωνσταντάκη στρούγγα, Ντομνά βρύση, Άγιος Ηλίας, Περδικόβρυση, Κλυδωνιαίς[;], Χεσμένη λάκκα, Αβυζιά ράχη, Μνήμα, βρύση Αγίας Παρασκευής, ρεύμα μέχρι της θέσεως Μουντσούρι, περικλειομένης μέχρι της αμαξιτής οδού. Θέσεις "Άγιος Ηλίας", συνορευομένη γύρωθεν με τας εξής θέσεις, βρύση Αγίας Παρασκευής, Μνήμα, Αγγελή σκάλα, το άνω μέρος Λακκώματα, ζυγόν Αγίου Ηλία, Βουλομένο διάσελο, Κοτσίλη διάσελο, ζυγό Νερότρουπα έως δρόμον άγοντα εις Παπαγιανναίων αγρούς, ράχη Νικολέσι[;], Βούρβουλα, Μέγα διάσελο, Ζυγό, Μεσοβούνι, ζυγό Σφεντάμι, Λυκότρυπα, και ζυγόν [...]μένον μετά τας ανωτέρω θέσεις βρύσιν Αγίας παρασκευής. Θέσεις Κεχρωτή συνορευομένη γύρωθεν με θέσεις Δραγουμάνου γούπατα, Σκυλόχορτο, Αλογόβρυση, κάτω μέρος της Πατερίτσας, Ήμερον Κέντρον, Μαύρη λάκκα, Φρύνη γούπατα, γούπατα Μουντζούρι, και κειμένον εις**

την άνω θέσιν "Δραγουμάνου γούπατα", άπαντα της περιφερείας Αλωνισταίνης του Δήμου Φαλάνθου, όστις δε παραβή τα ανωτέρω εκτεθέντα ή εν μέρει ή εν όλω, θα πληρώνη προς τον μη παραβάτην ανά δραχμάς είκοσιν και τούτο λόγω προστίμου και ποινικής ρήτρας». Με την περιγραφή αυτή, και βάσει των τοπωνυμίων, διαγράφεται μια περίμετρος, μέρος της οποίας εφάπτεται και με τα όρια της περιφέρειας της Βυτίνας. Αυτά είναι, από τα ανατολικά προς τα δυτικά, «Ζυγός Νερότρουπας, δρόμος άγων εις Παπαγιανναίων αγρούς, ράχη Νικολέσι, Βούρβουλα, Κεχρωτή, Σκυλόχορτο, Αλογόβρυση, κάτω μέρος της Πατερίτσας, Ήμερον Κέντρον, Μαύρη λάκκα». Και από τις θέσεις αυτές πέρασε τελικά η οροθετική γραμμή (βλέπε και την ενότητα για τα όρια Αλωνίσταινας - Καρδαρά). Βέβαια, να επισημάνουμε ότι οι περιγραφόμενες στο συμφωνητικό θέσεις είναι τοποθεσίες όπου έχουν κτήματα οι κάτοικοι της Αλωνίσταινας κι όχι οι τοποθεσίες που απαραίτητα ορίζουν και τα εδαφικά όρια της κοινότητας.

ΤΑ ΟΡΙΣΤΙΚΑ ΟΡΙΑ

Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε κατ' αρχήν στις 2 Ιουλίου 1915. Πρόεδρος ο Νομομηχανικός Αρκαδίας Δημήτριος Μπάτσας και μέλη οι Απ. Μαρκόπουλος, Ειρηνοδίκης Τριπόλεως, και Κωνστ. Κατσαούνης, οικονομικός έφορος Μαντινείας, παρουσία και των προέδρων των δύο Κοινοτήτων. Με την απόφαση αριθ. 84, θεωρεί ότι, **«επειδή δεν ηδυνήθη εκ της συζητήσεως να σχηματίση πεποίθησιν περί της προκριτέας οροθετικής γραμμής δι' ης κατά το εφικτόν να αποδοθή το δίκαιον εις εκατέραν των περί ων πρόκειται Κοινοτήτων, και επειδή θεωρεί απαραίτητον την μετάβασιν ενός των μελών του επί τόπου.**

Δια ταύτα

Συμφώνως προς το άρθρο 10 του Νόμου ΔΝΖ΄, αποφαίνεται όπως μεταβή επιτοπίως ο εκ των μελών του Ειρηνοδίκης Τριπόλεως κ. Α. Μαρκόπουλος, και εξετάση τους προτεινομένους λόγους, τα δίκαια και ανάγκας των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων και εν καιρώ εκθέση εις το Δικαστήριον το αποτέλεσμα των ερευνών του».

Με την οριστική απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου ορίων στις 22 Αυγούστου 1916, τροποποιήθηκαν τα όρια στην περιοχή του διασέλου της Αλωνίσταινας προς όφελος της κοινότητας Βυτίνας. Στο υπόλοιπο τμήμα έμειναν όπως καθορίστηκαν με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Διαμορφώθηκαν δε, ως εξής: **«Άρχονται από της θέσεως "Κουτέικα" κάτωθι της κορυφής "Αγίου Ηλία", ακολουθούσι τον δρόμον Βυτίνης - Αλωνισταίνης μέχρι κορυφής "Περδικονέρι", είτα ακολουθούσι κατ' ευθείαν γραμμήν προς την κορυφήν "Μαύρη Λάκκα", της κορυφογραμμής "Τζελάτη" μέχρι της συναντήσεως της αμαξιτής οδού Τριπόλεως - Βυτίνης, της Κοκκινοβρύσεως παραμενούσης εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης, είτα ακολουθούσι την αμαξιτήν οδόν (δημοσίαν) Τριπόλεως - Βυτίνης μέχρι της θέσεως "Μπαράγκα", ένθα άλλοτε ήτο το Σιδηρουργείον δια την κατασκευήν της αμαξιτής οδού Τριπόλεως - Βυτίνης, βαθμηδόν δε ανέρχονται εις την ράχην "Πατερίτσα", κατ' ευθείαν γραμμήν εις Πανταζέικην λάκκα, ήτις μένει εις την Κοινότητα Βυτίνης. Μετά ταύτα ακολουθούσι την κορυφογραμμήν άνωθεν της πηγής Αλογοβρύσεως,**

υπαρχούσης εις την βορεινήν κλιτήν του όρους τούτου Πατερίτσας και μενούσης συνεπώς της πηγής ταύτης εις την Κοινότητα Βυτίνης, είτα πάλιν προς ανατολάς εις θέσιν "Σκυλόχορτο", "Ζέρβα Καλύβι", των κτημάτων Ζέρβα παραμενόντων εις την περιφέρειαν Βυτίνης, και ακολουθούσι την βατήν οδόν Βυτίνης - Λεβιδίου μέχρι διασέλου Νερότρουπας, ένθα λήγουσι τα όρια».

Τα όρια ξεκινούν από την τοποθεσία «Κουτέικα», αγροί που βρίσκονται από πάνω, νοτιοδυτικά, της «Κοκκινόβρυσης». Από κει ακολουθούν βορειοανατολική κατεύθυνση περνώντας στην κορυφογραμμή νότια της «Κοκκινόβρυσης» και αφήνοντας τη βρύση στην περιφέρεια Βυτίνας. Κατόπιν, συνεχίζοντας προς τα βορειοανατολικά, φτάνουν στον αμαξιτό δρόμο Βυτίνας - Αλωνίσταινας, τον οποίο ακολουθούν προς τα βορειοδυτικά έως τη θέση «Μπαράγκες». Εκεί, αφήνουν τον αμαξιτό δρόμο και ανέρχονται με βορειοανατολική κατεύθυνση στις πλαγιές της «Πατερίτσας». Περνούν από τη ράχη δυτικά της τοποθεσίας «Μαύρη Λάκκα» που μένει στην περιφέρεια Αλωνίαταινας, και κατευθείαν γραμμή περνώντας ανατολικά της ψηλότερης κορυφής της «Πατερίτσας», υψόμ. 1.782 μ., φτάνουν στο διάσελο που χωρίζει την περιοχή της «Κεχρωτής» από την «Αλογόβρυση» και τις «Πανταζοπουλέικες Λάκκες», Περνά από την κορυφή με υψόμετρο 1.721 μ., κατόπιν, όπως περιγρά-φηκε στην έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, από τις θέσεις «Σκυλόχορτο», «Ζέρβα Καλύβι», η περιοχή γύρω στο καλύβι του Ζέρβα μένει στην περιφέρεια Βυτίνας, και ακολουθώντας ύστερα το μονοπάτι προς την σπηλιά «Νερότρουπα» και το Λεβίδι, καταλήγουν στο «Διάσελο της Νερότρουπας».

Και στην οριστική απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου επαναλαμβάνεται, ότι τα όρια των δύο κοινοτήτων φτάνουν μέχρι το «Διάσελο της Νερότρουπας» ενώ, όπως γνωρίζουμε, με την οριστική απόφαση αριθ. 131 της 21ης Αυγούστου 1916 του διοικητικού δικαστηρίου που εκδίκασε την προσφυγή της κοινότητας Βυτίνας κατά της έκθεσης καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Βυτίνας και Λεβιδίου, τα όρια της κοινότητας Βυτίνας σταματούν στη θέση «Κυλημένο Λιθάρι» και δεν φτάνουν έως το «Διάσελο της Νερότρουπας», καθώς η τοποθεσία «Κάπελη» μένει στην κοινότητα Λεβιδίου.

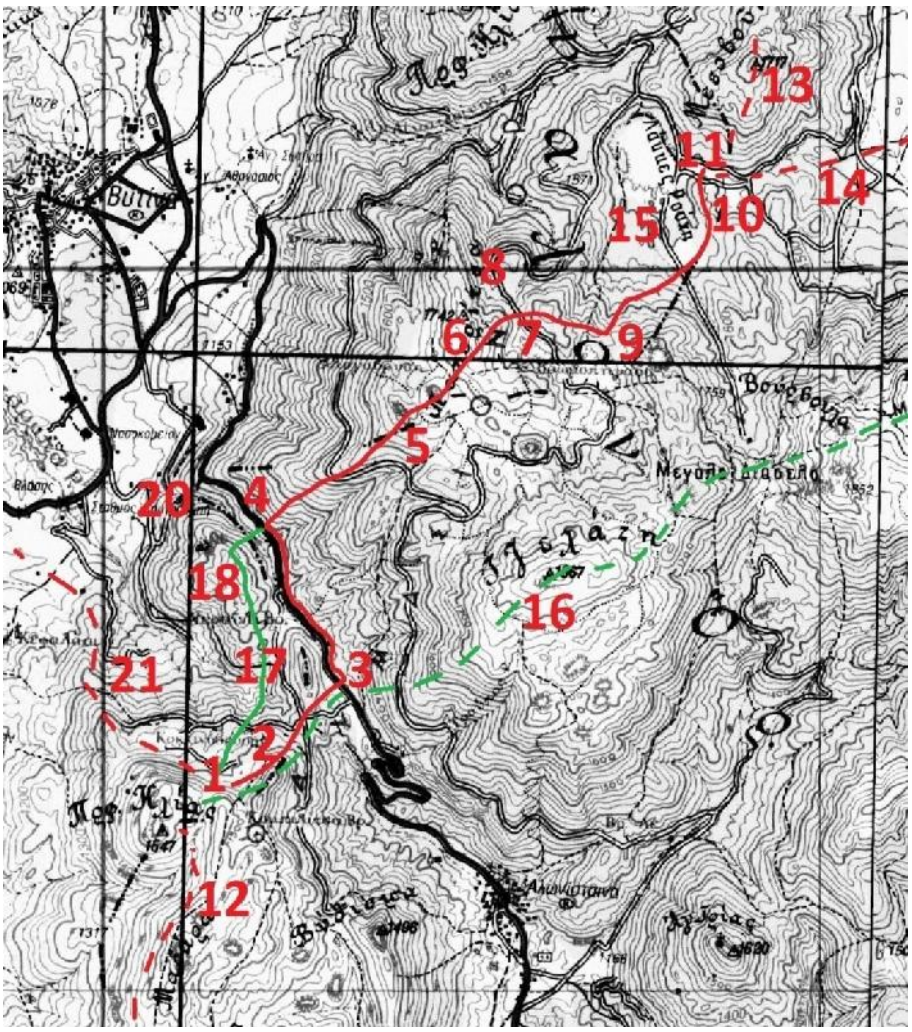

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Αλωνίσταινας

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των δύο κοινοτήτων. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή το τμήμα από το «Κυλημένο Λιθάρι» έως το «Διάσελο της Νερότρουπας» που αποτελεί όριο των κοινοτήτων Αλωνίσταινας/Καρδαρά - Λεβιδίου. Επίσης, με την ίδια γραμμή σημειώνονται και τα συνεχόμενα όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων. Με την πράσινη γραμμή το τμήμα των ορίων, όπως καθορίστηκε από την πρωτοβάθμια επιτροπή. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή τα προτεινόμενα από την κοινότητα Βυτίνας όρια.

1. Θέση «Κουτέικα», αφετηρία οριογραμμής. Συντεταγμένες, 340700-4166500
2. Βρύση «Κοκκινόβρυση», 341100-4166720
3. Συμβολή οριογραμμής με τον αμαξιτό δρόμο, σημερινό ασφαλτόδρομο, Βυτίνας - Αλωνίσταινας - Τρίπολης
4. Θέση «Μπαράκα», 341100-4168250

5. Τοποθεσία «Μαύρη Λάκκα», η οριογραμμή ανέρχεται στην κορυφογραμμή της Πατερίτσας, 342060-4168700
6. Κορυφογραμμή Πατερίτσας, 342500-4169500
7. Διάσελο μεταξύ Αλογόβρυσης και Κεχρωτής, 342900-4169700
8. Αλογόβρυση και Πανταζοπουλέικες Λάκκες, 342700-4169900
9. Διάσελο «Σκυλόχορτο», 343500-4169500
10. Ζέρβα Καλύβι, 344200-4170340
11. Κυλημένο Λιθάρι, 344150-4170700
12. Όρια Αλωνίσταινας - Πυργακίου
13. Όρια Βυτίνας - Βλαχέρνας
14. Όρια Καρδαρά - Λεβιδίου
15. Λιβάδι «Ρούχοι», 343700-4170800
16. Η προτνόμενη από την κοινότητα Βυτίνας οριογραμμή
17. Η οριογραμμή σύμφωνα με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής
18. Ράλλη λάκκα
20. Νταμάρι Βυτίνας, 340500-4168400
21. Όρια Βυτίνας – Πυργακίου

24. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ (περιφέρειες Πυργακίου και Γαρζενίκου)

Με την εφαρμογή του νόμου ΔΝΖ΄ «περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων» το 1912, τα τρία γειτονικά χωριά, Πυργάκι, Νεμνίτσα (μετονομάστηκε το 1927 σε Μεθύδριο) και Γαρζενίκος, με το Βασιλικό Διάταγμα της 18ης Αυγούστου 1912 συγκρότησαν μία κοινότητα, την κοινότητα Πυργακίου, με έδρα το Πυργάκι. Ο Γαρζενίκος με το Βασιλικό Διάταγμα της 26ης Απριλίου 1919 (ΦΕΚ αριθ. 94 της 2-5-1919) αποσπάστηκε από την κοινότητα Πυργακίου και αποτέλεσε ξεχωριστή κοινότητα. Η Νεμνίτσα παρέμεινε μαζί με το Πυργάκι στην κοινότητα Πυργακίου μέχρι πρόσφατα, το 1997, οπότε με τον νόμο «Καποδίστριας» οι κοινότητες πάλι διαλύθηκαν και τα δύο χωριά έγιναν μέρος του Δήμου Βυτίνας, με έδρα τη Βυτίνα. Ο Γαρζενίκος μετονομάστηκε το 1928 σε Δίρρεμα και το 1959 με το Βασιλικό Διάταγμα της 15-12-1958 (ΦΕΚ Α5 της 7-1-1959) σε Ελάτη.

Έτσι, οι πρώτες εκθέσεις καθορισμού ορίων αφορούν τα όρια συνολικά της κοινότητας Πυργακίου με τις γειτονικές της κοινότητες Βυτίνας, Μαγουλιάνων, Ράδου, Υψούντος (Στεμνίτσας), Αρκουδορρέματος (που στα όρια τότε της εγκατάλειψης ενσωματώθηκε στην κοινότητα Τσελεπάκου) και Αλωνίσταινας.

Τον Ιούνιο του έτους 1966 η Νομαρχία Αρκαδίας απέστειλε έγγραφα προς τις κοινότητες του νομού ζητώντας τους αντίγραφα οριστικών αποφάσεων καθορισμού ορίων από το αρχείο τους υλικό. Αυτό δείχνει ότι το σχετικό αρχείο της νομαρχίας δεν ήταν και στην καλύτερη κατάσταση μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, όπως είδαμε και αναλυτικότερα στο κεφάλαιο για το νομοθετικό πλαίσιο, όπου παρατίθεται ο τύπος του εγγράφου αυτού που απεστάλη και στις κοινότητες Ελάτης και Μαγουλιάνων στις 23 Ιουνίου 1966. Η κοινότητα Ελάτης απάντησε στις 18 Οκτωβρίου 1966, στέλνοντας και αντίγραφο της έκθεσης καθορισμού ορίων της 27 Σεπτεμβρίου 1916 μεταξύ της κοινότητας Πυργακίου και της κοινότητας Μαγουλιάνων. Αντίστοιχο αντίγραφο απέστειλε και η κοινότητα Μαγουλιάνων. Τα

αντίγραφα αυτά βρίσκονται στους φακέλους ορίων και των δύο κοινοτήτων, Ελάτης και Μαγουλιάνων.
Παρατίθεται η απάντηση της κοινότητας Ελάτης της 18-10-1966:

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΕΛΑΤΗΣ
αριθ. πρωτ. 111
Εν Ελάτη τη 18 Οκτωβρίου 1966
Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας - Τρίπολιν

Λαμβάνομεν την τιμήν να υποβάλομεν υμίν έκθεσιν διαχωρισμού ορίων Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου και να γνωρίσωμεν υμίν ότι ταύτα παραμένωσιν και μετά της ημετέρας Κοινότητος εις τα σημεία ένθα συνορεύομεν μετά της Κοινότητος Μαγουλιάνων.

Μεταγενεστέρως της εκθέσεως ταύτης και κατά την εποχήν ένθα η ημετέρα Κοινότης απεσπάσθη εκ της Κοινότητος Πυργακίου, επραγματοποιήθη έκθεσις διαχωρισμού ορίων των Κοινοτήτων Ελάτης και Πυργακίου.

Μετά τιμής
ο Πρόεδρος της Κοινότητος
[υπογραφή Ιωάννης Λίχας]

Η επιτροπή καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πυργακίου και Μαγουλιάνων συνεδρίασε στις 27 Σεπτεμβρίου 1916 στην πηγή «Κουτσουλό-βρυση», μια μικρή πηγή ψηλά, στα 1.430 μ. υψόμετρο, στο βουνό «Μαδάρα» του Δυτικού Μανάλου, όπου χωρίζουν τα όρια των περιφερειών Μαγουλιάνων, Πυργακίου και Γαρζενίκου (Ελάτης). Παλαιότερα, τον 19ο αιώνα, εκεί χώριζαν τα όρια των δήμων Νυμφασίας) και Μυλάοντος. Μέλη της: ο Ειρηνοδίκης Κλείτορος-Μυλάοντος Θεμ. Δουρδούνης ως πρόεδρος, οι πρόεδροι των δύο κοινοτήτων Α. Καρπακλής των Μαγουλιάνων και Γ. Αναστόπουλος του Πυργακίου και οι δύο δάσκαλοι των σχολείων στοιχειώδους εκπαίδευσης Ι. Κολόσακας και Γ. Σουλακιώτης αντίστοιχα. Η επιτροπή κατέληξε στον παρακάτω καθορισμό, **«συμφώνως προς τας πληροφορίας, τας οποίας η επιτροπή ήρυσθαι παρά των διαφόρων κατοίκων των κοινοτήτων τούτων, των δυναμένων καλώς να γνωρίζωσι, επίσης δια της εξετάσεως των διαφόρων εδαφικών μερών και σημείων, άτινα η ανωτέρω επιτροπή εξακρίβωσε δια της επιτοπίου μεταβάσεως και αντιλήψεώς της κατά τον Νόμον και προς τα δεδομένα πράγματα, και εν τέλει δια της πλήρους αυτής συμφωνίας καθ' όλα τα σημεία τα υπ' αυτής καθορισθέντα και τον οριστικόν διακανονισμόν των ορίων τούτων».** Τα όρια δε, έχουν ως εξής: **«[...] το όριον το καθορίζον, ως άνω είρηται τας κοινότητας ταύτας άρχεται από "Τουρκοχώραφα" και προχωρεί εις την θέσιν "Γερολάκκωμα", η οποία θα ανήκει εις την περιφέρειαν της κοινότητος Μαγουλιάνων, ουχ ήττον εις την θέσιν αυτήν, επειδή υπάρχουν καλλιεργήσιμοι αγροί και συνεχόμενοι ανήκοντες εις τους κατοίκους της κοινότητος Γαρζενίκου**

οι αγροί ούτοι και μόνον οι αγροί, θα υπάγωνται εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου και εις την περιφέρειαν του χωρίου Γαρζενίκου. Κατόπιν εξακολουθεί το όριον να προχωρεί περιλαμβάνον την μεσημβρινήν πλευράν "Μπότσικα" και ακριβώς εις το σημείον της κορυφογραμμής, το απέχον από της κυρίας κορυφής "Μπότσικα" προς το χωρίον Γαρζενίκον χίλια διακόσια (1200) μέτρα εκ του σημείου τούτου κατευθύνονται ωσαύτως το όριον εις ευθείαν γραμμήν, η οποία θα καταλήγη εις την κορυφογραμμήν την απέναντι και προς το ανατολικόν μέρος και σημείον, το οποίον θα απέχη από την υψηλοτέραν κορυφήν του όρους "Μαδάρας" προς το μεσημβρινόν μέρος περί τα πεντακόσια μέτρα, ένθα υπάρχει μία γούβα φυσικώς δια βράχων περιφραγμένη και η περιφέρεια της οποίας δε θα υπερβαίνει το στρέμμα, η κείται άνωθεν των πετρωδών βράχων του δυτικού μέρους της μάνδρας, όσοι δε αγροί και μόνον οι αγροί ευρίσκονται προς το σημείον, ένθα ωρίσθη η ως είρηται γραμμή θα υπάγονται των μεν κατοίκων Γαρζενίκου εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου των εις την περιφέρειαν του χωρίου Γαρζενίκου, των δε κατοίκων Μαγουλιάνων ωσαύτως εις το όριον της κοινότητος Μαγουλιάνων άνευ ουδεμίας αμφισβητήσεως. Μετά ταύτα το όριον τούτο το διαχωρίζον τας κοινότητας ταύτας προχωρεί προς βορράν και επί της κορυφής του όρους "Μαδάρας", όπερ είναι περιφέρεια της κοινότητος Μαγουλιάνων και χωρίζει το όριο του συνοικισμού Πυργακίου. Εκείθεν κατέρχεται προς το σημείον "Κοτρώνι Καλογερόλακκα" ην χωρίζει εις το μέσον, εκείθεν προχωρεί εις "Μπουζίνι Ράχη Ψηλό λιθάρι" και εκείθεν κατέρχεται εις τον ζυγόν μέχρις αμαξιτής οδού και ακριβώς εις το σημείον ένθα άρχεται η βατή οδός προς Πυργάκι εκ της αμαξιτής οδού και εκείθεν κατευθείαν ακολουθεί την αμαξιτήν οδόν προς Βυτίναν μέχρι της θέσεως "Μούσγα" ένθα κατέρχεται εις το ρέμα όπου και τερματίζονται. Ενταύθα γίνεται μνεία ότι οι αγροί οι καλλιεργήσιμοι, οι ευρισκόμενοι εις το μέρος των Μαγουλιάνων, θα ανήκωσιν εις την περιφέρειαν του ορίου Πυργακίου, ην καλλιεργούσι, και εφ' όσον ανήκουν εις τους κατοίκους Πυργακίου, ωσαύτως οι αγροί οι προς το όριον του Πυργακίου κείμενοι των κατοίκων Μαγουλιάνων, θα υπάγωνται εις το όριον της κοινότητος Μαγουλιάνων άνευ αμφισβητήσεως».

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Το πρώτο που παρατηρεί κανείς από την έκθεση είναι ότι, αν και τα χωριά Πυργάκι και Γαρζενίκος συγκροτούν μαζί με τη Νεμνίτσα μία κοινότητα, οι περιφέρειές τους είναι σαφώς διακριτές και τα όριά τους με την κοινότητα Μαγουλιάνων καθορίζονται ξεχωριστά. Να πούμε ότι και πριν από τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912, τα δύο χωριά αποτελούσαν μέρος του τέως δήμου Νυμφασίας, όπως είχε συγκροτηθεί με τον νόμο περί δήμων του 1834.

Η επιτροπή συνεδρίασε στη θέση «Κουτσουλόβρυση», μια πηγή που βρίσκεται ψηλά, από κάτω από την κορυφή του βουνού «Μαδάρα» σε υψόμετρο 1.430 μέτρα. Το σημείο έχει πολύ καλή θέα, έχει απέναντί του την ανατολική όψη του βουνού «Μπότσικας», δεν έχει, όμως, οπτική επαφή με τη δυτική του πλευρά και την καλλιεργητική περιοχή «Γερολάκκωμα».

Η έκθεση δεν περιγράφει με πολλή σαφήνεια τα όρια στην περιοχή του «Μπότσικα», κι έχει κι ένα σφάλμα, δηλαδή αναφέρεται σε μια απόσταση 1.200 μέτρων από την κορυφή του βουνού «Μπότσικας» προς τα νοτιοανατολικά, η οποία δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα. Ένα άλλο πρόβλημά της είναι ότι τα όρια ακολουθούν κατά προτεραιότητα τα φυσικά χαρακτηριστικά του εδάφους, με αποτέλεσμα συνεχόμενες ιδιοκτησίες αγρών της μιας κοινότητας να βρίσκονται στην περιφέρεια της άλλης. Το πρόβλημα αυτό η επιτροπή το λύνει δημιουργώντας θύλακες με ιδιοκτησίες αγρών της μίας κοινότητας μέσα στην περιφέρεια της άλλης, με πιο χαρακτηριστικό παράδειγμα τους αγρούς Γαρζενικιωτών στη θέση «Γερολάκκωμα».

Η έκθεση χωρίζεται, όσον αφορά την περιγραφή της οροθετικής γραμμής, σε δύο μέρη. Το πρώτο αφορά τον καθορισμό των ορίων της περιφέρειας του Γαρζενίκου με την κοινότητα Μαγουλιάνων και το δεύτερο στον καθορισμό μεταξύ της περιφέρειας Πυργακίου και της κοινότητας Μαγουλιάνων.

Τα όρια ξεκινούν από τη γεωργική περιοχή με την ονομασία «Τουρκοχώραφα» και πιο συγκεκριμένα στην επάνω, τη νοτιοανατολική μεριά αυτών. Τα «Τουρκοχώραφα» βρίσκονται σε μια λαγκαδιά ανάμεσα στα βουνά «Μπότσικας», υψόμ. 1.513 μ., και «Ξεροβούνι», υψόμ. 1.571 μ. Η λαγκαδιά αυτή ξεκινά από την τοποθεσία «Χούνες» και καταλήγει, περνώντας από τη θέση «Παλαιολόγου», στις πηγές του ποταμού Λούσιου επάνω από την Καρκαλού. Στα «Τουρκοχώραφα» συναντιούνται τα όρια των τριών κοινοτήτων Ράδου, Μαγουλιάνων και της τότε κοινότητας Πυργακίου, (μετέπειτα της κοινότητας Γαρζενίκου, σήμερα Ελάτης). Στο σημείο καταλήγει και η νότια κορυφογραμμή του «Μπότσικα». Πριν προχωρήσουμε, απαραίτητη είναι μια σύντομη περιγραφή του βουνού «Μπότσικας», το οποίο αποτελείται από τρεις βασικές κορυφογραμμές. Η μία, η πιο ψηλή, κατευθύνεται από βορρά, (όπου βρίσκεται και το ψηλότερο σημείο υψομ. 1.513 μέτρα), προς νότο, σε απόσταση κάπου 700 μέτρα. Η δεύτερη, η βόρεια, ξεκινά από την ψηλότερη κορυφή και κατευθύνεται χάνοντας σταδιακά ύψος προς τα δυτικά, και η τρίτη, η μεσημβρινή, ξεκινά από τη νότια άκρη της ψηλότερης κορυφογραμμής και κατευθύνεται, χάνοντας ύψος κι αυτή, προς τα δυτικά, φθάνοντας έως τα «Τουρκοχώραφα». Το βουνό δηλαδή σχηματίζει ένα «Π», που τα «πόδια» του, μήκους περίπου δύο χιλιομέτρων, κατευθύνονται προς τα δυτικά. Στο εσωτερικό αυτού του «Π» βρίσκεται η τοποθεσία «Γερολάκκωμα», παλαιά χωράφια μισοκαλυμμένα από το ελατόδασος σήμερα. Όλο το βουνό καλύπτεται από πυκνό ελατόδασος. Η οριογραμμή, λοιπόν, από τα «Τουρκοχώραφα» ανεβαίνει στην τρίτη, νότια κορυφογραμμή, και ακολουθώντας την φθάνει έως τη συμβολή της με την ψηλότερη κορυφογραμμή, σε υψόμετρο 1.479 μ. Αυτή είναι και η μόνη διαδρομή πάνω στο βουνό αυτό, ώστε η θέση «Γερολάκκωμα» να είναι θύλακας μέσα στην περιφέρεια Μαγουλιάνων. Στη συνέχεια, η έκθεση αναφέρει μια απόσταση 1.200 μέτρων από την ψηλότερη κορυφή του «Μπότσικα», υψόμ. 1.513 μ., προς τα νοτιοανατολικά. Το έγγραφο συγκεκριμένα αναφέρει, **«[...] εξακολουθεί το όριον να προχωρεί περιλαμβάνον την μεσημβρινήν πλευράν Μπότσικα και ακριβώς εις το σημείον της κορυφογραμμής, το απέχον από της κυρίας κορυφής Μπότσικα προς το χωρίον**

Γαρζενίκον χίλια διακόσια 1200 μέτρα». Η απόσταση που αναφέρεται είναι πολύ μεγάλη, αν την ακολουθήσει κανείς θα βρεθεί πολύ νοτιότερα, σχεδόν στην τοποθεσία «Σιταροχώραφα» - «Χούνες». Προφανώς, η αναφερόμενη απόσταση είναι αυτή που χωρίζει την κορυφή του «Μπότσικα» από την απέναντι κορυφογραμμή της «Μαδάρας» στην οποία στη συνέχεια κατευθύνεται η οριογραμμή. Τα χωράφια της τοποθεσίας «Γερολάκκωμα» βρίσκονται βόρεια της οροθετικής γραμμής, 300 περίπου μέτρα μέσα στην περιφέρεια Μαγουλιάνων. Τα χωράφια αυτά ανήκαν σε Γαρζενικιώτες και παλιότερα, αναφέρονται ήδη από τη δεκαετία του 1840 σε πωλητήρια συμβόλαια των συμβολαιογραφούντων ειρηνοδικών και συμβολαιογράφων Μεσσήνης και Νυμφασίας μεταξύ Γαρζενικιωτών. Σε κάποια απ' αυτά, το «Γερολάκκωμα» σημειώνεται ότι ανήκει στην περιφέρεια Μαγουλιάνων, αναφορά πολύ σημαντική που μας πληροφορεί ότι και κατά την εποχή των παλαιότερων δήμων Νυμφασίας και Μυλάοντος τα όρια των δύο χωριών ήταν στην ίδια περίπου θέση. Εκτός από τους συνεχόμενους αγρούς, στη θέση «Γερολάκκωμα» υπήρχαν και σε άλλες τοποθεσίες αγροί Γαρζενικιωτών που τώρα περιήλθαν στην περιφέρεια Μαγουλιάνων, όπως στις τοποθεσίες «Βράχους» και «Σιπάτα». Σε κάθε περίπτωση, πάντως, η απόφαση της επιτροπής ήταν ομόφωνη και δεν καταγράφεται καμία αντίρρηση.

Από το σημείο εκείνο του βουνού «Μπότσικας», το όριο ακολουθώντας νοητή ευθεία γραμμή μήκους 1.150 μετρων περνά απέναντι στο βουνό «Μαδάρα», στην κορυφογραμμή του βουνού αυτού και συγκεκριμένα 450 μέτρα νοτιότερα της ψηλότερης κορυφής του στη βορειοδυτική άκρη μιας μικρής δολίνης (γούπατο) έκτασης ενός περίπου στρέμματος και βάθους 10 περίπου μέτρων, σε υψόμετρο 1.545 μέτρα. Το γούπατο αυτό είναι ιδιοκτησία της οικογένειας Χατζόπουλου από την Ελάτη, η οποία το καλλιεργούσε. Επίσης, δίπλα στο σημείο αυτό, κάπου 50 μέτρα νοτιότερα, υπάρχει σήμερα πέτρινο κτήριο που λειτουργεί ως πυροφυλάκιο. Το σημείο περιγράφεται στην έκθεση λεπτομερώς και με ακρίβεια. Είναι φανερό ότι η επιτροπή ανέβηκε και επισκέφτηκε το σημείο.

Από δω και πέρα το όριο συνεχίζει διαχωρίζοντας τις περιφέρειες των χωριών Πυργάκι και Μαγούλιανα. Από το γούπατο προχωρά προς τα βόρεια επάνω στην κορυφογραμμή της «Μαδάρας», φθάνει μετά από 450 μέτρα, όπως είπαμε πριν, στην ψηλότερη κορυφή, υψόμετρο 1.585 μέτρα, και από κει στρέφεται, κατηφορίζοντας στις ανατολικές πλαγιές του βουνού, κατευθείαν βορειοανατολικά. Πιο κάτω περνά από τη θέση «Κοτρώνι της Γούρνας», έναν βράχο που βρίσκεται πάνω σε μικρή ράχη που κατηφορίζει προς τα βορειοανατολικά σε υψόμετρο 1.340 μέτρα. Κοντά, δυτικά του βράχου, μέσα στην περιφέρεια των Μαγουλιάνων βρίσκεται η πηγή «Γούρνα», ανατολικά του βράχου, από κάτω στην περιφέρεια Πυργακίου, η τοποθεσία «Μακριά Λάκκα». Ακολούθως το όριο, συνεχίζοντας στην ίδια κατεύθυνση, φθάνει στα χωράφια της θέσης «Καλογερόλακκα» και ανεβαίνει κατόπιν στο μικρό βουνό με την ονομασία «Μπουζίνι». Το «Μπουζίνι» είναι ένα πρόβουνο της Μαδάρας με υψόμετρο 1.189 μ. και η «Καλογερόλακκα» βρίσκεται στον αυχένα που χωρίζει το βουναλάκι αυτό από τη Μαδάρα. Παλαιά ήταν χωράφια ιδιοκτησίας της Μονής των Αγίων Θεοδώρων, με τη διάλυση της μονής το 1833 εκποιήθηκαν και πέρασαν σε

κατοίκους του Πυργακίου. Ακολούθως, κατηφορίζει με λίγο πιο ανατολική πορεία την πλαγιά του βουνού «Μπουζίνι» και φθάνει στον εθνικό δρόμο προς Γορτυνία και Πύργο, στο σημείο που αυτός συναντιέται με το παλιό κεντρικό μονοπάτι Τρίπολης - Γορτυνίας που ερχόταν από το διάσελο της Αλωνίσταινας και κατόπιν τη θέση «Πλατανογέφυρο» στον ποταμό Μυλάοντα. Να σημειώσουμε εδώ ότι ο αμαξιτός δρόμος Τρίπολης - Πύργου περνούσε ακριβώς από κει που περνά και ο σημερινός, με τη διαφορά ότι ο νέος ακολουθεί μια πιο ευθεία πορεία αφήνοντας εμφανή σε διάφορα σημεία υπολείμματα στροφών του παλαιότερου δρόμου. Από κει, το όριο συνεχίζει με ανατολική πορεία επάνω στον αμαξιτό δρόμο και λίγο μετά στη θέση «Μούσγα», που βρίσκεται από κάτω, βόρεια, από τον δρόμο, καταλήγει. Στο σημείο εκείνο ξεκινούν τα όρια Μαγουλιάνων - Βυτίνας και Πυργακίου - Βυτίνας.

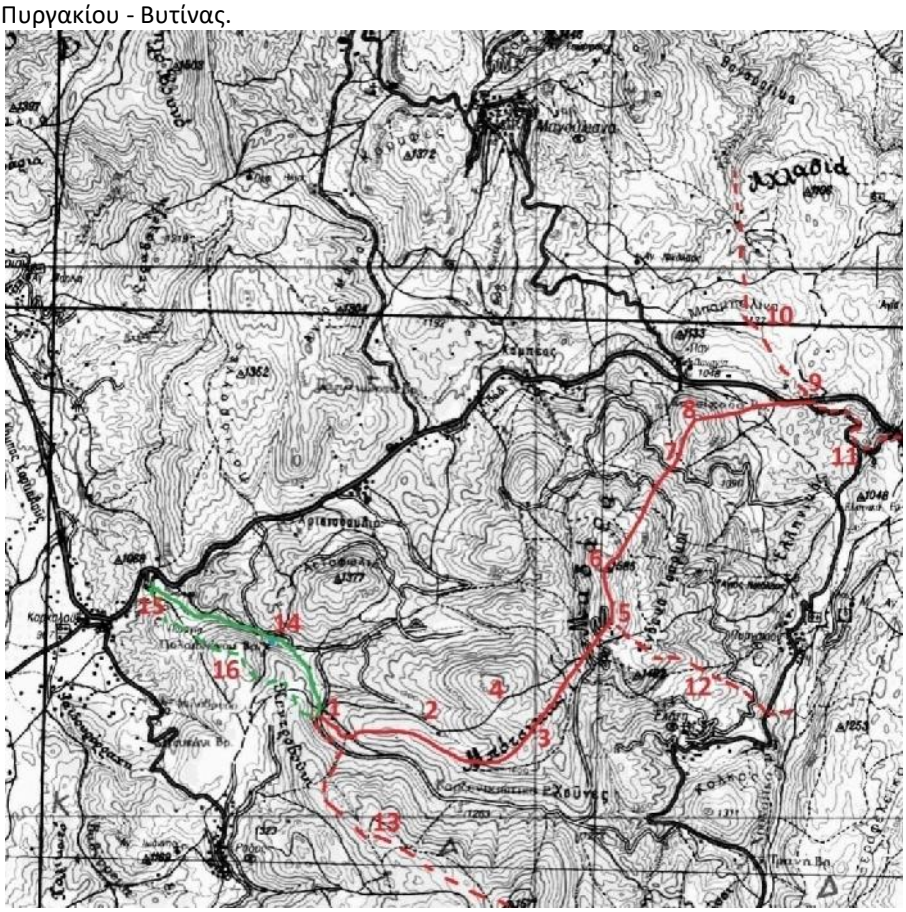

α) Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου (περιφέρειες Πυργακίου και Γαρζενίκου), β) Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Ράδου

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των κοινοτήτων Μαγουλιάνων -Πυργακίου. Με την πράσινη γραμμή τα όρια Μαγουλιάνων - Ράδου. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα γειτονικά όρια άλλων κοινοτήτων. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή τα προτεινόμενα από την κοινότητα Μαγουλιάνων όρια μεταξύ Μαγουλιάνων - Ράδου.

1. Τουρκοχώραφα - Κωνσταντάκη Χούνη, αφετηρία ορίων Μαγουλιάνων - Γαρζενίκου και Μαγουλιάνων - Ράδου. Συντεταγμένες, 333000-4165950
2. Γερολάκκωμα, 334000-4166000
3. Συνάντηση κύριας κορυφογραμμής Μπότσικα με νότια κορυφογραμμή του ίδιου βουνού, υψόμ. 1.479 μ., 334850-4165800
4. Ψηλότερη κορυφή «Μπότσικα», υψόμ. 1513 μ., 334620-4166220
5. Κορυφογραμμή Μαδάρας, γούπατο οικογένειας Χατζόπουλου. Κατάληξη ορίων Γαρζενίκου - Μαγουλιάνων, αφετηρία ορίων Πυργακίου - Μαγουλιάνων, 335670-4166800
6. Κορυφή Μαδάρας, 1.585 μ., 335650-4167260
7. Καλογερόλακκα, 336300-4168300
8. Βουνό «Μποζίνι», 336450-4168650
9. Τοποθεσία «Μούσγα», κατάληξη ορίων Μαγουλιάνων - Πυργακίου, συνάντηση ορίων Μαγουλιάνων - Πυργακίου – Βυτίνας, 337500-4168800
10. Όρια Μαγουλιάνων - Βυτίνας
11. Όρια Πυργακίου - Βυτίνας
12. Μεταγενέστερα, το έτος 1938, όρια Ελάτης - Πυργακίου
13. Όρια Ελάτης - Ράδου
14. Βρύση Παλαιολόγου (γαλάζια κουκίδα), 332550-4166630
15. Κατάληξη ορίων Μαγουλιάνων - Ράδου, 331500-4167000
16. Η προτεινόμενη από την κοινότητα Μαγουλιάνων οριογραμμή μεταξύ Μαγουλιάνων - Ράδου

25. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΡΑΔΟΥ

Τα στοιχεία που διαθέτουμε για τη χάραξη των ορίων των κοινοτήτων Ελάτης και Ράδου δεν είναι πολλά. Ένα έγγραφο της κοινότητας Ράδου μας επιβεβαιώνει ότι τα διαθέσιμα στοιχεία ήταν και την δεκαετία ακόμα του 1950 περιορισμένα.

Σε σχετική διαταγή της 13-3-1957 της Νομαρχίας Αρκαδίας, η κοινότητα Ράδου με το έγγραφο αριθ. 187 της 30-3-1957, απαντά τα εξής:

Η κοινότητα Ράδου **«έχει εδαφικήν επαφήν και συνορεύει,**

1. με την κοινότητα Ζυγοβιστίου, Δημητσάνης, Υψούντος [Στεμνίτσας], Διρρέματος [Ελάτης] και Μαγουλιάνων.

2. Εκ των ανωτέρω κοινοτήτων, πλην της κοινότητος Ζυγοβιστίου και Μαγουλιάνων, δεν έχει πραγματοποιηθεί καθορισμός κοινοτικών ορίων δια πρωτοβαθμίων επιτροπών.

3. Εις το αρχείον της καθ' ημάς κοινότητος δεν υφίσταται ουδέν έγγραφον σχετικόν με τον καθορισμόν των κοινοτικών μας ορίων.

4. Ως και πρότερον ανεφέρθη, η καθ' ημάς κοινότης έχει ανάγκην επιτροπής καθορισμού κοινοτικών ορίων προς τελικόν καθορισμόν τούτων, ιδία δε προς την κοινότητα Διρρέματος, προς ην κοινότητα παρεσχέθη το δικαίωμα εισπράξεως κοινοτικού φόρου Δασικών προϊόντων και εις περιφέρειαν ανήκουσαν εντός των κοινοτικών ορίων της κοινότητός μας. Όθεν παρακαλούμεν όπως ευαρεστούμενοι ενεργήσητε ό,τι δει προς διευθέτησιν του ζητήματος τούτου».

Δεν ξέρουμε, λοιπόν, αν συστάθηκε επιτροπή καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Ράδου και Πυργακίου που περιελάμβανε και την περιφέρεια του Γαρζενίκου, μετά τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912. Το πιο λογικό είναι ότι έγινε

και αργότερα το έγγραφο χάθηκε. Οι της κοινότητας Ράδου ισχυρίζονται πως δεν υπήρξε τέτοια έκθεση, άγνωστο γιατί. Ούτε την έκθεση καθορισμού της πρωτοβάθμιας επιτροπής, αριθ. 27 της 25-8-1958, που συστάθηκε δυνάμει του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα του 1954 έχουμε. Διαθέτουμε μόνο την απόφαση αριθ. 16 της 18ης Οκτωβρίου 1962 του Δευτεροβάθμιου Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων του Νομού Αρκαδίας, συνεπεία της προσφυγής της κοινότητας Ελάτης κατά της έκθεσης του 1958. Είχε προηγηθεί την προηγούμενη μέρα της απόφασης, στις 17 Οκτωβρίου, επιτόπιος αυτοψία της επιτροπής στην περιοχή. Την προσφυγή της κοινότητας Ελάτης δεν την έχουμε. Το έγγραφο της απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Ελάτης, παρατίθεται δε στο Παράρτημα 1. Ο φάκελος της κοινότητας Ράδου περιέχει ελάχιστα έγγραφα, σημειώνονται μάλιστα στο εξώφυλλό του τα εξής: **«ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΡΑΔΟΥ (ελλείπουν)».** Θεωρούμε, με κάθε επιφύλαξη βέβαια, ότι τα όρια όπως περιγράφονται στην απόφαση της 18-10-1962 του διοικητικού δικαστηρίου είναι και αυτά που ισχύουν μέχρι σήμερα. Κατά τον 19ο αιώνα κι έως το 1912, τα όρια των κοινοτήτων Ελάτης - Ράδου αποτελούσαν τμήμα των ορίων των δήμων Νυμφασίας και Θεισόας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Στη συνεδρίασή του και μετά από επιτόπια αυτοψία την προηγούμενη μέρα, το Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων Νομού Αρκαδίας εκθέτει το σκεπτικό του και την απόφασή του με την οποία τροποποιούνται τα όρια τα καθορισθέντα από την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 25-8-1958 ως εξής:

«Επειδή εκ της όλης εμπεριστατωμένης ερεύνης της υποθέσεως ταύτης, τόσον εκ των υφισταμένων στοιχείων του φακέλου, όσον και εκ της επιτοπίου μεταβάσεως, προκύπτει ότι η παρά της Επιτροπής του άρθρου 11 του Δ.Κ.Κ. καθορισθείσα οροθετική γραμμή μεταξύ των Κοινοτήτων Ελάτης και Ράδου δεν αποτελεί όριον ικανοποιούν απολύτως τας ανάγκας και απαιτήσεις αμφοτέρων των ως άνω Κοινοτήτων, λαμβανομένων υπ' όψιν των ιδιοκτησιών των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων, του πληθυσμού, των βοσκησίμων εκτάσεων, άτινες διαθέτουσιν αι διάδικοι Κοινότητες.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την υποβληθείσαν προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Ελάτης και καθορίζει ως ακολούθως τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Ελάτης και Ράδου.

Το όριον άρχεται από την θέσιν "Κωνσταντάκη Χούνη", ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων, ήτοι Μαγουλιάνων - Ράδου - Ελάτης, εκείθεν με κατεύθυνσιν προς Νότον ακολουθεί την υπάρχουσαν δασικήν οδόν, αφήνει δεξιάν δασικήν έκτασιν Κοινότητος Ράδου και αριστερά την τοιαύτην Κοινότητος Ελάτης και καταλήγει εις χαράδραν με το γνωστόν όνομα "Κάτω Κούκουρα".

Εκείθεν, με κατεύθυνσιν προς Ανατολάς ακολουθεί την υπάρχουσαν φυσικήν κορυφογραμμήν και καταλήγει εις θέσιν "Άνω Κούκουρα". Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν, με κατεύθυνσιν προς Ανατολάς, ακολουθεί επίσης την υπάρχουσαν

φυσικήν κορυφογραμμή και φθάνει εις θέσιν "Ξεροβούνι". Εκείθεν, κατευθείαν γραμμήν ακολουθεί φυσικήν κορυφογραμμή όπως χύνονται τα νερά, αφήνει δεξιά δασικήν έκτασιν της Κοινότητος Ράδου και αριστερά της Κοινότητος Ελάτης και καταλήγει εις "Προφήτην Ηλίαν", εκείθεν δε με κατεύθυνσιν ΝΔ ακολουθεί την υπάρχουσαν φυσικήν κορυφογραμμήν, όπως χύνονται τα νερά, εν συνεχεία φυσικήν χαράδραν και καταλήγει εις το παλαιόν εργοστάσιον ξυλείας Μπάμπαλη, κείμενον 300 μέτρα περίπου από θέσιν "Καμίνι"«.

Όπως αναφέρει η απόφαση, το δικαστήριο δέχτηκε εν μέρει την προσφυγή της κοινότητας Ελάτης. Δεν γνωρίζουμε το περιεχόμενο της έκθεσης, ούτε ποιες αλλαγές στη χάραξη του ορίου ζητούσε συνολικά η κοινότητα Ελάτης ούτε ποιο κομμάτι των ορίων που καθόρισε η έκθεση τροποποιήθηκε, καθώς δεν διαθέτουμε τα έγγραφα της έκθεσης και της προσφυγής.

Τα όρια, λοιπόν, όπως καθορίστηκαν από το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο, είναι τα εξής: Ξεκινούν από τη θέση «Κωνσταντάκη Χούνη», που βρίσκεται στο επάνω μέρος στα «Τουρκοχώραφα», σε υψόμετρο 1.200 μέτρα. Στο σημείο αυτό συναντιούνται τα όρια των τριών κοινοτήτων Ελάτης, Μαγουλιάνων και Ράδου. Από κει ανηφορίζουν προς τα νοτιοανατολικά ακολουθώντας τη δασωμένη λαγκαδιά, στην οποία έχει διανοιχτεί και ο δασικός χωματόδρομος που έρχεται από τη θέση «Χούνες», περνά παρακάτω από τα «Τουρκοχώραφα», την τοποθεσία «Παλαιολόγου» και καταλήγει στον εθνικό δρόμο Τρίπολης - Πύργου. Το όριο ακολουθεί τον χωματόδρομο και τη λαγκαδιά για πεντακόσια περίπου μέτρα μέχρι το σημείο που ξεκινά μια μικρή ρεματιά, η οποία ανεβαίνει με κατεύθυνση προς τα νοτιοδυτικά επάνω στην κορυφογραμμή του «Κάτω Κούκουρα» σε υψόμετρο 1.360 μέτρα. Από κει, και με πορεία νοτιοανατολική, η οριογραμμή ανεβαίνει πιο πάνω στην κορυφογραμμή του «Άνω Κούκουρα», η οποία καταλήγει σε μία από τις κορυφές, τη βόρεια, του βουνού «Ξεροβούνι», σε υψόμετρο 1.571 μ. Το μήκος που διανύει το όριο πάνω στην κορυφογραμμή του «Κούκουρα» είναι περίπου δύο χιλιόμετρα. Να σημειώσουμε εδώ ότι, η κορυφογραμμή του «Κούκουρα» είναι κομμάτι μιας εκτεταμένης ράχης που ξεκινά από την κορυφή «1571» και κατευθύνεται βορειοδυτικά χάνοντας σταδιακά ύψος, μέχρι που σβήνει κοντά, επάνω από την Καρκαλού. Επίσης, να πούμε εν συντομία ότι το βουνό «Ξεροβούνι» είναι ένα αρκετό μεγάλο και πυκνά δασωμένο βουνό, που το μεγαλύτερο μέρος του ανήκει στην κοινότητα Ράδου και που στις βόρειες πλαγιές του κάτοικοι του Ράδου κατέχουν μεγάλη έκταση ελατοδάσους. Μόνον η βορειοανατολική πλευρά του, αυτή που αντικρύζει την Ελάτη, ανήκει στην κοινότητα Ελάτης. Το βουνό αυτό στο ψηλότερο μέρος του διαμορφώνει μια δαιδαλώδη σειρά κορυφών και ραχών που σχηματίζουν ένα μεγάλο τρίγωνο έκτασης πάνω από μισό τετραγωνικό χιλιόμετρο. Οι κορυφές αυτές έχουν υψόμετρο από 1.540 μ. έως -στο ψηλότερο σημείο- 1.607 μέτρα. Ανάμεσα στις κορυφές υπάρχουν μικρά διάκενα - γούπατα, που παλαιά καλλιεργούνταν, ιδιοκτησίας περισσότερο των κατοίκων του Ράδου, εκτός από κάποιες μικρές εκτάσεις στο ανατολικό μέρος που ανήκαν από παλιά σε Γαρζενικιώτες. Αυτές βρίσκονται στην τοποθεσία «Θωμά Γούπατο», όπου υπήρχαν αγροί μικρής έκτασης της

οικογένειας Τζώρτζη παλαιότερα και κατόπιν Θωμόπουλου, καθώς επίσης και συνεχόμενοι αγροί της οικογένειας Παπαχατζή.

Από την κορυφή, λοιπόν, «1571» η οριογραμμή συνεχίζει σχεδόν ένα χιλιόμετρο πάνω στη βορειοανατολική κορυφογραμμή του βουνού έως την κορυφή «Άγιος Ηλίας», υψόμετρο 1.556 μ, αφήνοντας στην περιφέρεια της Ελάτης τη θέση «Θωμά Γούπατο» και παλαιούς αγρούς Παπαχατζή. Στη συνέχεια το όριο περνά στη διπλανή, προς τα δυτικά, κορυφή ύψους 1.561 μ. και από κει κατηφορίζει προς τα νότια, πρώτα πάνω στη ράχη της κορυφής αυτής και μετά στη συνεχόμενη χούνη του βουνού. Καταλήγει δε στο λιβάδι «Βλάχικα», λίγα μέτρα δυτικότερα από το παλιό εργοστάσιο ξυλείας του Μπάμπαλη, όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Ράδου, Ελάτης και Στεμνίτσας. Εκεί, στην κατάληξη του ορίου, περνά και ο δασικός χωματόδρομος που διασχίζει τα «Βλάχικα» και στο σημείο μάλιστα αυτό διακλαδίζεται προς Ράδου δεξιά (βορειοδυτικά) και προς την τοποθεσία «Λάκκες Σαβρακούς» αριστερά (νοτιοδυτικά).

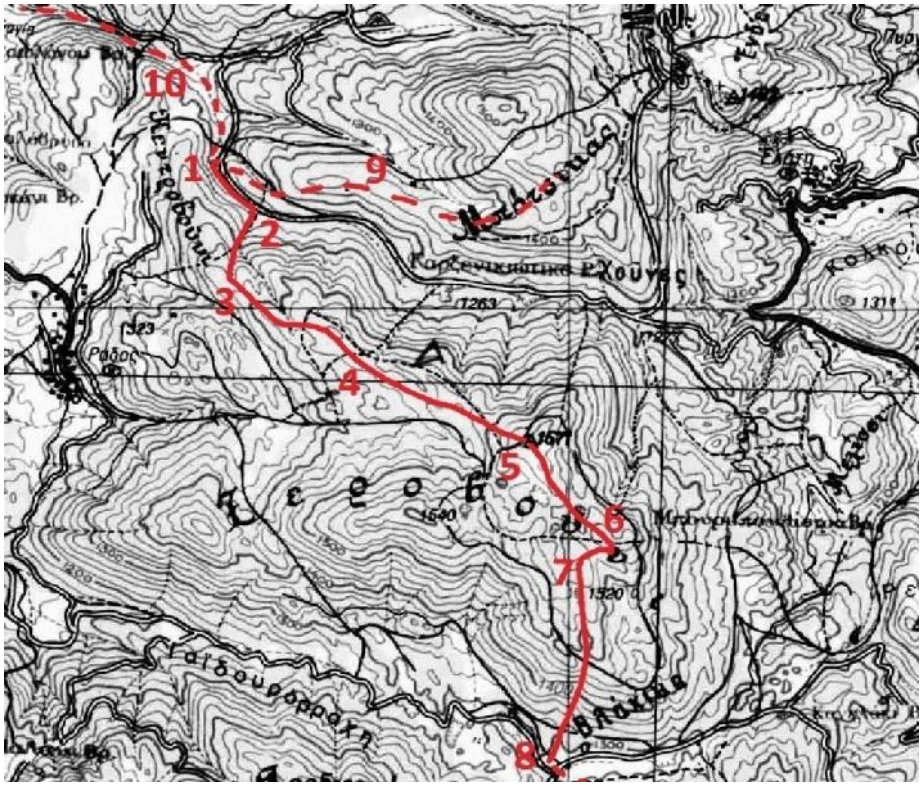

Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Ράδου

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Ελάτης - Ράδου. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

1. Τουρκοχώραφα, Κωνσταντάκη Χούνη. Αφετηρία ορίων. Συντεταγμένες, 333000-4165950
2. Σημείο όπου η οριογραμμή αφήνει τον δασικό χωματόδρομο και τη ρεματιά και ανέρχεται προς τη θέση «Κάτω Κούκουρας», 333200-4165600
3. Κάτω Κουκουρας, 333000-4165200
4. Επάνω Κούκουρας, 333700-4164800
5. Κορυφή Ξεροβουνίου, υψόμ. 1.571 μ., 334780-4164200
6. Κορυφή Άγιος Ηλίας, υψόμ. 1.556 μ., Θωμά Γούπατο (ακριβώς βορειοδυτικά της κορυφής), 335320-4163570
7. Κορυφή με υψόμ. 1.561 μ., 335000-4163440
8. Λιβάδι «Βλάχικα», παλαιό εργοστάσιο «Μπάμπαλη». Προς τα ανατολικά συνεχίζουν τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ελάτης, δυτικά τα όρια Στεμνίτσας - Ράδου, 334900-4162240
9. Όρια Ελάτης - Μαγουλιάνων
10. Όρια Μαγουλιάνων - Ράδου

26. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ - ΡΑΔΟΥ

Για τα όρια Μαγουλιάνων - Ράδου διαθέτουμε μόνο την έκθεση καθορισμού ορίων αριθ. 65, που συντάχθηκε στις 30 Μαΐου 1961. Δεν διαθέτουμε την αρχική έκθεση καθορισμού των ορίων που πρέπει να έγινε την εποχή της σύστασης των κοινοτήτων το 1912. Παλαιότερα, τον 19ο αιώνα, τα σύνορα των δύο κοινοτήτων αποτελούσαν τα όρια των δήμων Μυλάοντος (Μαγούλιανα) και Θεισόας (Ράδου). Η επιτροπή στην επιτόπιο έρευνά της περπάτησε όλη τη διαδρομή της οριογραμμής και συνεδρίασε στο τέρμα της, από πάνω από το εργοστάσιο ξυλείας των οικογενειών Παπαχατζή από την Ελάτη, που βρίσκεται στις πηγές του ποταμού Λούσιου ανατολικά της Καρκαλούς. Στο σημείο εκείνο συναντιούνται τα όρια Μαγουλιάνων, Ράδου και Δημητσάνας. Μέλη της επιτροπής ήταν ο Σταμάτης Φ., Ειρηνοδίκης Κλείτορος - Μυλάοντος, ο Σπυρίδων Λάμπρου Παναγιωτόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Ράδου, ο Γεώργιος Φωτ. Πετρόπουλος, κοινοτικός σύμβουλος Ράδου, ο Παναγιώτης Ηλία Λαμπούσης, προέδρος της κοινότητας Μαγουλιάνων, και ο Χαράλαμπος Νικ. Φούκας, κοινοτικός σύμβουλος Μαγουλιάνων. Η απόφαση δεν ήταν ομόφωνη, οι δύο κοινότητες εξέφρασαν διαφορετικές απόψεις για τη χάραξη της οριογραμμής. Ο πρόεδρος της επιτροπής τάχθηκε με την άποψη της κοινότητας Ράδου η οποία υπερίσχυσε και κατέληξε έτσι ως απόφαση. Το έγγραφο, που βρίσκεται στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Μαγουλιάνων παρατίθεται στο Παράρτημα 1.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ:

Η επιτροπή καθόρισε τα όρια ως εξής: **«Οι εκπρόσωποι της Κοινότητος Ράδου την ως άνω διαχωριστικήν γραμμήν ώρισαν ως κάτωθι. Αύτη άρχεται από του σημείου συναντήσεως των ορίων των Κοινοτήτων Γαρζενίκου (ήδη Ελάτης), Ράδου και Μαγουλιάνων, ακολουθεί τον σαφώς εδαφικώς διαγραφόμενον ξηροπόταμον "Παλαιολόγου", βαίνοντος προς κατεύθυνσιν βορειοδυτικήν παρά την όχθην του οποίου δεξιά τω ακολουθούντι τον ρουν του κείνται οι αγροί των Σπυρίδωνος Παναγιωτακοπούλου, Παναγ. Γοβρά[;], βορειότερον Παναγιώτας και Ευσταθίου Καπότα και Κωνσταντόπουλου, κατοίκων Ράδου. Ακολουθεί το ύδωρ του ξηροποτάμου και καθ' όλην την γραμμήν, φθάνει μέχρι των ορίων Δημητσάνης, ένθα ο συνοικισμός Καρκαλούς και η εκείθεν διασταύρωσις της αμαξιτής οδού προς Ράδου, ώστε κατά την άποψιν ταύτην ολόκληρος η συστάς των λόφων κορυφογραμμών "Παλαιολόγου" κειμένη δυτικώς του ομωνύμου ξηροποτάμου μέχρι του σημείου ένθα οι κλιτείς φθάνουν το ύδωρ του ξηροποτάμου να περικλείεται μετά των παρυφών και αντερεισμάτων εντός της περιοχής της Κοινότητος Ράδου μετά του δάσους και των μέχρι του ύδατος δένδρων, τιθεμένων ούτω ως ορίων της κοίτης του ξηροποτάμου, ήτις σαφώς διαγράφεται καθ' όλην την γραμμήν. ..... τον επίσης κατά την αυτήν άποψιν των αυτών ως άνω εκπροσώπων της Κοινότητος Ράδου, τα μνησθέντα κτήματα να περιλαμβάνονται εντός της περιοχής της κοινότητος Ράδου.**

Οι εκπρόσωποι της Κοινότητος Μαγουλιάνων τα ως άνω όρια καθορίζουν δια γραμμής αρχομένης από της άνωθι του "Γερολακκώματος" κορυφογραμμής ακολουθούσης ως εν τω ορίζοντι διαγράφεται κορυφογραμμήν της συστάδος

"Παλαιολόγου", καμπτούσης πάλιν προς την κορυφογραμμήν "Σκαρουχιά" και ακολουθούσης και πάλιν βορειοδυτικώς την αυτήν κορυφογραμμήν ως ρέουν τα ύδατα του αυτού ξηροποτάμου μέχρι τέρματος, ήτοι του σημείου των ορίων Δημητσάνης - Ράδου - Μαγουλιάνων, ώστε ολόκληρος η κλιτύς καθ' όλον το μήκος της γραμμής της συστάδος "Παλαιολόγου" μέχρι της κορυφογραμμής συμπεριλαμβανομένου και του ξηροποτάμου να περικλείεται εντός των ορίων της Κοινότητος Μαγουλιάνων, τιθεμένης ως ορίου (οροθετικής γραμμής) της κορυφογραμμής "Παλαιολόγου". Ημείς, ο Ειρηνοδίκης Κλείτορος - Μυλάοντος μετά τας ως άνω εκτεθείσας διαφωνίας συνεπεία των οποίων δεν εξευρέθη λύσις συγκεράζουσα τας διισταμένας απόψεις των μερών, λαβόντες υπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 9 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, καθ' ας δια τον καθορισμόν των ορίων δέον να λαμβάνεται υπ' όψιν η φυσικότης των ορίων, ώστε προσαρμοζομένην τούτην προς σαφή και αμετάβλητα εκ του χρόνου σημεία να αποκλείεται η ..... αμφισβητήσεων, η εξυπηρέτησις εκ τούτων των παντοίων αναγκών των κατοίκων (καλλιεργητικαί, κτηνοτροφικαί) και το ποσοστό της επί των αμφισβητουμένων σημείων ιδιοκτησίας των κατοίκων, και την κατά την αντίληψιν ημών προσφοροτέραν ούσαν, ήτις και προς την νομοθετικήν επιταγήν και προς τα πράγματα προσαρμόζεται, τασσόμεθα υπέρ της γνώμης των εκπροσώπων της Κοινότητος Ράδου, των ορίων των Κοινοτήτων τούτων καθοριζομένων ως άνω εξετέθη κατά πλειοψηφίαν, κατά γραμμήν ακολουθούσαν την κοίτην του ξηροποτάμου "Παλαιολόγου" καθ' όλον το μήκος ως συγκεκριμένως από σημείων σαφών οι εκπρόσωποι της Κοινότητος Ράδου καθώρισαν».

Η οριογραμμή που χωρίζει τις κοινότητες Μαγουλιάνων και Ράδου δεν έχει μεγάλο μήκος. Είναι περίπου 1.700 μέτρα και ακολουθεί μια ρεματιά, αυτή που σχηματίζεται και κατεβαίνει από την περιοχή «Παλαιολόγου». Στην τοποθεσία αυτή βρίσκεται και η ομώνυμη πηγή. Από Οθωμανικά κατάστιχα, κατά πάσα πιθανότητα του 16ου αιώνα, μαθαίνουμε ότι εκεί υπήρχε τους παλαιότερους αιώνες και οικισμός. Το όριο ξεκινά λίγο παραπάνω, 600 περίπου μέτρα νοτιότερα στη συμβολή των ορίων Ελάτης, Μαγουλιάνων και Ράδου, στην τοποθεσία «Κωνσταντάκη Χούνη», στην επάνω άκρη στα «Τουρκοχώραφα». Περνά από τη βρύση «Παλαιολόγου» και ακολουθώντας, όπως είπαμε, τη ρεματιά καταλήγει από πάνω από τις πηγές του Λούσιου ποταμού. Η διαδρομή αυτή της οριογραμμής ακολουθεί την άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Ράδου, την οποία υιοθέτησε ο πρόεδρος της επιτροπής. Η άποψη των εκπροσώπων των Μαγουλιάνων θεωρούσε ότι το όριο έπρεπε να χαραχτεί όχι στη ρεματιά, αλλά στις από πάνω, παράλληλες με τη ρεματιά, νοτιοδυτικές ράχες, αφήνοντας έτσι όλη τη λεκάνη της περιοχής «Παλαιολόγου» στην περιφέρεια των Μαγουλιάνων.

Τα όρια των δύο κοινοτήτων αποτυπώνονται στον ίδιο χάρτη μαζί με αυτά των κοινοτήτων Πυργακίου και Μαγουλιάνων.

27. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ

Η πρώτη έκθεση καθορισμού των ορίων μεταξύ των περιφερειών Στεμνίτσας και Γαρζενίκου (Ελάτης) έγινε στις 25 Αυγούστου 1914, ο Γαρζενίκος ανήκε τότε, όπως έχουμε πει, στην κοινότητα Πυργακίου. Τα όρια αυτά παλαιότερα χώριζαν τους δήμους Νυμφασίας και Τρικολώνων. Κάπου 56 χρόνια μετά, στις 17 Ιουνίου 1970, μετά από απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας στις 26 Ιουλίου 1969, συγκροτείται νέα επιτροπή καθορισμού ορίων δυνάμει των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα του έτους 1954 (Ν.Δ. 2888 του 1954 που συμπληρώθηκε με το Ν.Δ. 3777 του 1957), και συντάσσει έκθεση καθορισμού των ορίων μεταξύ τώρα των κοινοτήτων Στεμνίτσας και Ελάτης, Ο λόγος που οδήγησε στη δεύτερη συγκρότηση επιτροπής καθορισμού, όπως αναφέρεται σε έγγραφο της νομαρχίας στις 19-6-1969, είναι **«[...] λόγω μη υπάρξεως, τόσον εις το Αρχείον της Νομαρχίας, όσον και εις τις κοινότητές σας, σχετικής εκθέσεως Επιτροπής ή Διοικητικού Δικαστηρίου, περί του καθορισμού των ως άνω ορίων. Η ως άνω επιτροπή προκειμένου να επιληφθή του έργου της κατά την τρέχουσαν φθινοπωρινήν περίοδον προ του χειμώνος, χρήζει ανασυγκροτήσεως λόγω απολύσεως των Προέδρων των Κοινοτήτων υμών και των Κοινοτικών Συμβούλων οίτινες είχον ορισθή δια της ως άνω αποφάσεως μετά του οικείου Ειρηνοδίκου ως μέλη της εν λόγω επιτροπής και του διορισμού νέων τοιούτων».** Η απόφαση για συγκρότηση επιτροπής καθορισμού είχε ληφθεί τέσσερα χρόνια νωρίτερα, το 1966 (αριθ. απόφασης 38.080 της 13-10-1966), όμως, λόγω απόλυσης των μελών των κοινοτικών συμβουλίων από το δικτατορικό καθεστώς που είχε επιβληθεί εν τω μεταξύ, η συγκρότηση της επιτροπής καθυστέρησε έως το 1969.

Μετά την απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, η κοινότητα Ελάτης προσφεύγει εναντίον της, στις 11 Αυγούστου 1970, στο Δευτεροβάθμιο Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων του Νομού Αρκαδίας, ζητώντας τροποποίηση του μεγαλύτερου μέρους των ορίων. Το διοικητικό δικαστήριο συνεδρίασε, κατ' αρχήν, στις 25 Ιουνίου 1971 στα γραφεία της νομαρχίας στην Τρίπολη και αποφάσισε, μην έχοντας επαρκή εικόνα των δεδομένων της υπόθεσης ώστε να λάβει τη σωστή απόφαση, τη μετάβαση όλων των μελών του στην επίδικη περιοχή. Μετά την επιτόπιο αυτοψία, το δικαστήριο συνεδριάζει πάλι στις 18 Αυγούστου 1971 στην Τρίπολη και τροποποιεί τα όρια αποδεχόμενο την προσφυγή της κοινότητας Ελάτης.

Στο Παράρτημα 1 περιέχονται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμια επιτροπής της 25ης Αυγούστου 1914.
2. Η έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Ελάτης και Στεμνίτσας της 17ης Ιουνίου 1970.
3. Η προσφυγή της κοινότητας Ελάτης της 11ης Αυγούστου 1970.
4. Η απόφαση αριθ. 6 του έτους 1971 του διοικητικού δικαστηρίου της 18ης Αυγούστου 1971.

Όλα τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Ελάτης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Ας δούμε συνολικά τις τρεις αποφάσεις των εκθέσεων και του διοικητικού δικαστηρίου για να έχουμε μια συνολική διαπραγμάτευση της υπόθεσης.

Η επιτροπή που συνέταξε την αρχική έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πυργακίου και Στεμνίτσας συνεδρίασε στις 25 Αυγούστου 1914 στη θέση «Βλάχικα», στα όρια των περιφερειών Γαρζενίκου και Στεμνίτσας. Μέλη της: ο Ειρηνοδίκης Τρικολώνων Ι.Δ. Ιωάννου ως πρόεδρος, και οι Γεωρ. Δ. Φατούρος, πρόεδρος της κοινότητας Στεμνίτσας, Γεωρ. Χ. Παλαμήδης, διευθυντής του εν Στεμνίτση δημοτικού σχολείου των αρρένων, Γεώργιος Αναστόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Πυργακίου, και Γεωρ. Σουλακιώτης, διευθυντής του εν Γαρζενίκω σχολείου. Η απόφαση της επιτροπής δεν ήταν ομόφωνη, κάθε κοινότητα εξέφρασε άλλη άποψη για τη θέση της οριογραμμής. Τελικά, ο πρόεδρος της επιτροπής τάχθηκε με την άποψη των εκπροσώπων της Στεμνίτσας, που επικράτησε κατά πλειοψηφία. Το κείμενο της απόφασης έχει ως εξής:

«Τα μέλη της κοινότητος Πυργακίου καθορίζουσι και προτείνουσι τα εξής αναμφισβήτητα και κατά την φυσικήν διάπλασιν του εδάφους όρια, ήτοι από την ράχιν, ένθα οι αγροί Παναγ. Μαζαράκου κατοίκου Στεμνίτσης, είτα χωράφι Παναγ. Σφήκα κατοίκου Στεμνίτσης, Ανδρ. Μερκούκη κατοίκου Πυργακίου, είτα προς βορράν τέμνει την βατήν Τριπόλεως - Δημητσάνης οδόν και ανέρχεται την κορυφήν "Ξηροβούνι", ένθα ο αγρός Σάββα Παπαχατζή. Από τον αγρόν Μαζαράκου ανατολικώς κορυφήν "Βλάχικα" - "Ζώτη" μέχρι των αγρών Δημ. Φατούρου καθώς τρέχουσι τα νερά, ένθα λήγουσι τα όρια Στεμνίτσης - Πυργακίου και άρχονται τα όρια Αρκουδορεύματος / Τσελεπάκου - Στεμνίτσης. Τα μέλη της κοινότητος Στεμνίτσης ως αναμφισβήτητα όρια της κοινότητος αυτών μετά της κοινότητος Πυργακίου και κατά την φυσικήν διάπλασιν του εδάφους, προτείνουσι τα εξής. Από αγρούς Δημητρίου Φατούρου, οίτινες θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον Στεμνίτσης, εκείθεν βορειοδυτικώς κατερχόμεθα πλησίον της θέσεως "Μανωλάκη Μνήμα", και προχωρούντες βορειοδυτικώς εις το άκρον των αγρών Νικ. Μαρκοπούλου, Δημ. Παπαβασιλείου, Κωνστ. Θ. Χατζή, Νικολ. και Δημ. Σαλούρα, μέχρι των αγρών Ιωάννου Κάρλα και οίτινες αγροί θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου. Κατόπιν από το άκρον του αγρού του ανωτέρω Ιωάννου Κάρλα, ένθα η βατή οδός Τριπόλεως - Δημητσάνης διακλαδίζεται προς Στεμνίτσαν και Δημητσάναν, εκεί ακολουθούντες την οδόν Δημητσάνης, φθάνωμεν εις θέσιν "Μάρως Λάκκα", ένθα οι αγροί Πάνου Κανδρή, και ένθα λήγουν τα όρια Στεμνίτσης - Γαρζενίκου της κοινότητος Πυργακίου, και άρχονται τα όρια Στεμνίτσης - Ζυγοβιστίου. Τα μέλη της κοινότητος Πυργακίου ουδόλως συμφωνούσι μετά των υπό της κοινότητος Στεμνίτσης καθορισθέντων ορίων, καθόσον αναμφισβήτητα κεκτημένα καi αρχικά όρια είναι τα υπ' αυτών ως άνω προταθέντα. Μεθ' ο η επιτροπή λαβούσα υπ' όψει πάντα τα ανωτέρω κατά πλειοψηφίαν, μειοψηφησάντων των μελών της κοινότητος Πυργακίου, καθορίζει τα όρια των κοινοτικών τούτων περιφερειών προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των χωριών κατά την φυσικήν διάπλασιν του εδάφους ως εξής. Από τους αγρούς

Δημητρίου Φατούρου, οίτινες θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον Στεμνίτσης, εκείθεν βορειοδυτικώς κατερχόμεθα πλησίον της θέσεως "Μανωλάκη Μνήμα", και προχωρούντες βορειοδυτικώς εις το άκρον των αγρών Νικ. Μαρκοπούλου, Δ. Παπαβασιλείου, Κ.Θ. Χατζή, Ν. και Δ. Σαλούρα μέχρι των αγρών Ιωάννου Κάρλα και οίτινες αγροί θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου. Κατόπιν από το άκρο του αγρού του ανωτέρω Ιωάννου Κάρλα, ένθα η βατή οδός Τριπόλεως - Δημητσάνης διακλαδίζεται προς Στεμνίτσαν και Δημητσάναν, εκεί ακολουθούντες την οδόν Δημητσάνης, φθάνωμεν εις θέσιν "Μάρως Λάκκαν", ένθα οι αγροί Πάνου Κανδρή και ένθα λήγουσι τα όρια Στεμνίτσης - Γαρζενίκου της κοινότητος Πυργακίου και άρχονται τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσης - Ζυγοβιστίου».

Η νεότερη επιτροπή καθορισμού ορίων συνεδρίασε στην Ελάτη στις 17 Ιουνίου 1970. Μέλη της οι: Ηλίας Παπαδόπουλος, Ειρηνοδίκης Ψωφίδος ως πρόεδρος, Θεόδωρος Κ. Σταθόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Ελάτης, Δημητρίος Α. Παπαβασιλείου, κοινοτικός σύμβουλος Ελάτης, Γεώργιος Μπέλλας, αντιπρόεδρος της κοινότητας Υψούντος, και Δημήτριος Μπέλλας, κοινοτικός σύμβουλος Υψούντος. Με την απόφασή της έθεσε τα όρια ως εξής:
«Η διαχωριστική γραμμή (όριον) των περιφερειών των ανωτέρω Κοινοτήτων άρχεται εκ της τοποθεσίας "Άνω Μακρυαλάκκα", εκείθεν δε συνεχιζομένη διέρχεται εκ της τοποθεσίας "Φατούρου Γούπατα" και συνεχίζεται κατ' ευθείαν προς κορυφογραμμήν "Μουτζούρας". Μέχρι του σημείου τούτου η Επιτροπή καθορίζει ομοφώνως το ως άνω όριον. Πέραν του ως άνω τελευταίου σημείου, τουτέστιν της κορυφογραμμής "Μουτζούρας", οι μεν Πρόεδρος και Κοινοτικός Σύμβουλος Ελάτης διατείνονται όπως το όριον συνεχισθή διερχόμενον δια της κορυφογραμμής "Βλάχικα" - "Μαυρόχουνη", εκ του σημείου δε της κορυφογραμμής ταύτης του ονομαζομένου "Κορφάδι" κατέλθη εις το κάτω μέρος του αγρού Νικολάου Μπέλλα και εκείθεν να συνεχισθή μέχρι συναντήσεως των ορίων Ράδου - Ελάτης. Οι δε Αντιπρόεδρος και Κοινοτικός Σύμβουλος Υψούντος διατείνονται όπως το όριον εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" συνεχισθή και διέλθει εξ ων σημείων ανέκαθεν διήρχετο, τουτέστιν συνεχιζομένη διέλθη εκ του άκρου του αγρού Σαλούρα και εν συνεχεία διέλθει δια της δασικής αμαξιτής οδού, ήτις άγει εκ της Ελάτης εις την θέσιν "Τριμπούνια". Το ως άνω όριον διερχόμενον δια της ως άνω οδού, δέον όπως καταλήγει εις το άκρον του αγρού Κανδρή και όριον Ράδου. Προς την άποψιν των ως άνω εκπροσώπων της Κοινότητος Υψούντος ετάχθη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ούτως το όριον κατά το διαφιλονεικούμενον ως άνω τμήμα του καθορίζεται κατά πλειοψηφίαν ως εξής. Εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" το όριον των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος θα συνεχίζεται διερχόμενον δια του άκρου του αγρού Σαλούρα και εν συνεχεία δια της ως άνω Δασικής οδού, καταλήγον εις αγρόν Κανδρή και όριον Ράδου».

Η κοινότητα Ελάτης προσέβαλε την έκθεση της επιτροπής ενώπιον του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου ορίων με την προσφυγή της αριθ. 72

της 11ης Αυγούστου 1970, μετά από σχετική απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου (απόφαση αριθ. 43), ζητώντας να ακυρωθούν τα όρια όπως καθορίστηκαν με την έκθεση και να γίνουν δεκτά τα προταθέντα από την κοινότητα Ελάτης όρια κατά την συνεδρίαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής για τους εξής λόγους: **«Διότι ουχί ορθώς, αλλά εσφαλμένως δια της καθ' ης καθωρίσθησαν ως άνω τα όρια μεταξύ της Κοινότητος ημών μετά της ομόρου τοιαύτης Υψούντος επί αιτιολογία ότι ταύτα είναι σύμφωνα προς τα ήδη αναμφισβήτως κείμενα όρια μεταξύ των οικισμών των Κοινοτήτων ημών (ή διότι δεν ελήφθη υπ' όψιν κατά τον καθορισμόν των Διοικητικών ορίων η ιδιοκτησία της Κοινότητος και η ιδιοκτησία των κατοίκων, ή διότι δεν ελήφθησαν υπ' όψιν αι απαραίτηται ανάγκαι των κατοίκων εις βοσκησίμους εκτάσεις, ή αι ανάγκαι προς ξύλευσιν κ.λπ., ή διότι ταύτα δεν καθωρίσθησαν δια φυσικών και σταθερών σημείων, αλλά δια τοιούτων ασαφών και δεκτικών αμφισβητήσεων κ.λπ.».**

Το διοικητικό δικαστήριο ορίων συνεδρίασε στις 25 Ιουνίου 1971 στα γραφεία της νομαρχίας στην Τρίπολη, συζήτησε επί της προσφυγής της κοινότητας Ελάτης και με την απόφαση αριθμ. 3 του 1971 αποφαίνεται:

«[...] Σκεφθέν κατά τον Νόμον.

Επειδή το Δικαστήριον δε δύναται να μορφώση γνώμην εκ των εκτεθέντων κατά την ως άνω συνεδρίασιν και των στοιχείων του φακέλου

Αποφασίζει

Την επιτόπιον έρευναν υφ΄ολοκλήρου του Δικαστηρίου δια την 18ην Αυγούστου 1971 ημέραν τετάρτην και ώραν 9ην π.μ. εις την επίδικον τοποθεσίαν».

Το δικαστήριο πραγματοποιεί την επιτόπια αυτοψία και συνεδριάζει εκ νέου στις 18 Αυγούστου 1971. Κατά τη συνεδρίαση οι πρόεδροι των δύο κοινοτήτων ανέπτυξαν τις απόψεις τους, ο πρόεδρος της κοινότητας Ελάτης τις απόψεις που προβλήθηκαν στην προσφυγή της κοινότητας Ελάτης, ο δε πρόεδρος της κοινότητας Στεμνίτσας ότι, **«[...], επειδή η χορτονομή της επιδίκου περιοχής (μόνον των αγρών) επιμισθώνεται ανέκαθεν παρά του Κοινωφελούς Ταμείου της Κοινότητος εκ των εσόδων δε αυτής εκτελούνται κοινωφελή έργα ταύτης, οι δε αγροί πριν ή αγορασθούν παρά κατοίκων των Κοινοτήτων Ελάτης και Πυργακίου ανήκον εις δημότας και κατοίκους της Κοινότητος Υψούντος, να απορριφθή η προσφυγή της αντιδίκου Κοινότητος Ελάτης».**

Με την απόφασή του αριθ. 6 το διοικητικό δικαστήριο δέχεται την προσφυγή και τα επιχειρήματα της κοινότητας Ελάτης, αφού πρώτα, κατά την επιτόπια αυτοψία, έχει διαπιστώσει τα εξής. **«1) Ότι εις την ως άνω επίδικον περιοχήν ευρίσκονται αγροί 70 - 80 στρεμμάτων περίπου, ανήκοντες εις οκτώ δημότας και κατοίκους των κοινοτήτων Ελάτης και Πυργακίου και εις δύο δημότας και κατοίκους της κοινότητος Υψούντος, 2) ότι εις την επίδικον περιοχήν υφίσταται δασική έκτασις διακοσίων στρεμμάτων περίπου εκμεταλλευομένη παρά του Δημοσίου το δε εκ των δασικών προϊόντων ποσοστόν του 3% αποδίδεται εις την**

Κοινότητα Ελάτης, ως ευρισκομένης της εν λόγω περιοχής εις την δασικήν περιφέρειαν της Κοινότητος ταύτης και 3) ότι ο καθορισμός υπό της επιτροπής του άρθρου 11 του Δημ. και Κοιν. Κώδικος της δασικής οδού Χρυσοβιτσίου - Ελάτης ως ορίου μεταξύ των αντιδίκων Κοινοτήτων δεν αποτελεί σταθερόν όριον[...], γεγονός όπερ θα έχη ως συνέπειαν την δημιουργίαν σοβαρών διενέξεων εις το μέλλον μεταξύ των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων εν όψει και του ότι η χάραξις της εν λόγω οδού δύναται να μεταβληθή ευχερώς και 4) ότι η χρήσις της βοσκής των περί ων πρόκειται αγροκτημάτων της επιδίκου περιοχής δια την βόσκησιν ζώων δημοτών της Κοινότητος Υψούντος κατά την θερινήν περίοδον, μετά τον θερισμόν, με απόδοσιν του σχετικού εσόδου εις το Κοινωφελές Ταμείον της Κοινότητος ταύτης δεν αποτελεί λόγον περεκκλίσεως της βασικής αρχής περί καθορισμού ορίων με σταθερά φυσικά και αμετάκκλητα σημεία, εν όψει και του ασημάντου εσόδου του Κοινωφελούς Ταμείου Υψούντος εκ του δικαιώματος βοσκής ανερχομένου εις 2000 - 3000 δραχμ. περίπου ετησίως».

ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

Διαβάζοντας τα κείμενα των αποφάσεων, αυτό που κανείς διαπιστώνει είναι ότι οι δύο κοινότητες διεκδικούσαν, για λογαριασμό της η καθεμία, την καλλιεργούμενη τα παλιά χρόνια περιοχή «Βλάχικα», η οποία αποτελεί μέρος μιας μακρόστενης κοιλάδας που έχει κατεύθυνση από τα ανατολικά προς τα δυτικά, και που ξεκινώντας από τα «Βλάχικα» φτάνει έως τη θέση «Τριμπούνια», κοντά στο χωριό Ράδου. Τα «Βλάχικα» βρίσκονται δε μεταξύ του βουνού «Ξεροβούνι» στα βόρεια και των ραχών και κορυφών πάνω από την περιοχή «Μαυρόχουνες», στα νότια, σε υψόμετρο σχεδόν 1.300 μέτρα και η έκτασή τους είναι κάπου τριακόσια στρέμματα. Τα γύρω βουνά που οριοθετούν τα «Βλάχικα» καλύπτονται από πυκνό ελατόδασος, το οποίο από το 1914, που συντάχθηκε η πρώτη έκθεση, μέχρι σήμερα έχει καλύψει και τις άκρες του λιβαδιού. Με την έκθεση του 1914 η περιοχή αυτή μοιράζεται στις δύο κοινότητες, με τους αγρούς που ανήκαν σε κατοίκους των χωριών Πυργάκι και Γαρζενίκος στο ανατολικό μέρος να περιέρχονται στην κοινότητα Πυργακίου και τους αγρούς που ανήκαν σε κατοίκους της Στεμνίτσας, προς τα δυτικά, να υπάγονται στην περιφέρεια της κοινότητας Στεμνίτσας. Με την τελική απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστήριου ορίων η περιοχή αποδίδεται ολόκληρη στην κοινότητα Ελάτης, κι όχι μόνον η γεωργική περιοχή αλλά και οι πλαγιές των βουνών στα νότια έως την κορυφογραμμή τους. Οι εκπρόσωποι της Στεμνίτσας ισχυρίζονταν ότι παλαιότερα όλη η περιοχή «Βλάχικα» ανήκε σε κατοίκους της Στεμνίτσας, και πιθανότατα αυτό είναι αληθινό, πάντως το 1914 που πραγματοποιήθηκε ο πρώτος διαχωρισμός ορίων πολλοί αγροί είχαν πωληθεί σε κατοίκους του Πυργακίου και του Γαρζενίκου. Σήμερα η περιοχή αυτή, όπως και όλες οι παλιές αγροτικές εκτάσεις στο εσωτερικό του Μαινάλου, δεν είναι παρα δασικά διάκενα που χρησιμοποιούνται ως βοσκοτόπια για τα λίγα κοπάδια που υπάρχουν ακόμα. Ας σημειωθεί εδώ, ότι η απόσταση της περιοχής «Βλάχικα» από τη Στεμνίτσα είναι

κάπου εννέα χιλιόμετρα, δηλαδή δύο περίπου ώρες, ενώ από τον Γαρζενίκο γύρω στα τέσσερα, δηλαδή περίπου μία ώρα.

Η πρωτοβάθμια επιτροπή του 1914 συνεδρίασε στη θέση «Βλάχικα» ενώ η επιτροπή του 1970 στο χωριό Ελάτη. Το δε Δευτεροβάθμιο Δικαστήριο Ορίων Τρίπολης, στα γραφεία της νομαρχίας.

Ερχόμαστε τώρα στην περιγραφή της οριογραμμής, της οποίας η αρχή στο ανατολικό μέρος δεν είναι και τόσο σαφής. Εκεί συναντούνταν το 1914 τα όρια των κοινοτήτων Πυργακίου, Στεμνίτσας και Τσελεπάκου, στην οποία κοινότητα Τσελεπάκου με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912 είχε ενσωματωθεί η περιφέρεια του χωριού Αρκουδόρρεμα. Το 1970 στην περιοχή συναντιόνταν τα όρια των κοινοτήτων Ελάτης, Στεμνίτσας και Πιάνας, στην οποία κοινότητα Πιάνας είχε ενσωματωθεί το 1924 η περιφέρεια του εγκαταλειμμένου από τις δεκαετίες 1920 και 1930 χωριού Αρκουδόρρεμα. Η έκθεση της επιτροπής του 1914 αναφέρει ως αρχή των ορίων τους αγρούς του Στεμνιτσιώτη Δημητρίου Φατούρου, οι οποίοι και θα υπάγονταν στην περιφέρεια Στεμνίτσας. Η έκθεση του 1970 ξεκινά τα όρια λίγο παρακάτω και ανατολικότερα, από την τοποθεσία -παλιά χωράφια- «Άνω Μακρυαλάκκα». Η έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πυργακίου και Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) αναφέρει ως αρχή τους στην περιοχή αυτή την κορυφογραμμή «Κεντροβούνι», ενώ η έκθεση καθορισμού των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Ελάτης και Πιάνας το 1963, αναφέρει αντίστοιχα ως αρχή των ορίων την κορυφή του βουνού «Ισότια», **«κειμένη νοτίως του χωρίου Ελάτη, ένθα τα όρια των Κοινοτήτων Ελάτης, Πιάνης και Υψούντος».** Τέλος η έκθεση καθορισμού ορίων του 1914 μεταξύ των κοινοτήτων Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) και Στεμνίτσας, τοποθετεί το τέρμα των ορίων τους **«εις την κορυφήν του Κεντροβουνίου, ένθα οι αγροί του Δημ. Φατούρου, ους αφήνει εις την Κοινότητα Στεμνίτσης. Κατέρχεται προς την δυτικοβορεινήν χούνην, ένθα λήγουσι τα όρια των δύο Κοινοτήτων».** Οι τοποθεσίες που αναφέρονται είναι κοντά η μία στην άλλη. Πρόκειται για μια πυκνά δασωμένη περιοχή με πολύπλοκο ανάγλυφο. Τα «Ισότια» είναι μια κορυφογραμμή μήκους πάνω από ενάμισι χιλιόμετρο με κατεύθυνση από βορρά προς νότο και υψόμετρο 1.498 μέτρα στο ψηλότερο σημείο της. Ξεκινά στα νότια από τη θέση «Καντρή Αλώνι» και φθάνει βόρεια μέχρι το διάσελο που τη χωρίζει από το «Κεντροβούνι». Εκεί ακριβώς, στο διάσελο, υψόμετρο 1.430 μ. περίπου, βρίσκονται «του Φατούρου τα Γούπατα», μικρές δολίνες που συνεχίζονται και προς τα κάτω, σε εσοχή των ανατολικών πλαγιών του βουνού. Δολίνες, πιθανότατα καλλιεργούμενες τα χρόνια εκείνα, υπάρχουν και στην κορυφή του βουνού «Ισότια», πεντακόσια μέτρα νοτιότερα του ψηλότερου σημείου. Από το διάσελο, στου «Φατούρου τα Γούπατα», η κορυφογραμμή υψώνεται λίγο και συνεχίζει κάπου ένα χιλιόμετρο προς τα βόρεια. Αυτή η κορυφογραμμή είναι το «Κεντροβούνι», υψόμετρο 1.461 μ, το οποίο καταλήγει στην ανατολικά άκρη του λιβαδιού «Βλάχικα», ατο σημείο που περνά ο δασικός χωματόδρομος που ξεκινά από την τοποθεσία «Κανελλάκια», φθάνει στα «Βλάχικα» και καταλήγει στο χωριό Ράδου. Η «Μακρυαλάκκα», τέλος, βρίσκεται παρακάτω, νοτιοανατολικά από του Φατούρου τα Γούπατα, σε υψόμετρο 1.360 μ. Είναι δύο μακρόστενες λάκκες που

σήμερα έχουν καλυφθεί εντελώς από το ελατόδασος. Αναφέρονται εκεί ιδιοκτήτες από τον Γαρζενίκο, όμως, δεν είμαι βέβαιος αν υπήρχαν και ιδιοκτησίες κατοίκων της Στεμνίτσας ή και του Αρκουδορρέματος. Εν κατακλείδι, αυτό που δεν γνωρίζουμε είναι αν τα όρια των τριών κοινοτήτων βρίσκονταν στην κορυφογραμμή του βουνού, από τα «Ισότια» έως το «Κεντροβούνι», ή κατέβαιναν χαμηλότερα προς τα ανατολικά στα παλιά χωράφια της «Μακρυαλάκκας». Και να σημειώσουμε ότι το 1970 οι τοποθεσίες αυτές δεν καλλιεργούνταν πλέον, είχαν εγκαταλειφθεί και εν μέρει δασωθεί, οπότε δεν λαμβάνονταν υπ' όψιν από τις επιτροπές ως ατομική ιδιοκτησία στον καθορισμό της οροθετικής γραμμής. Κι αυτό ισχύει και για άλλους καθορισμούς ορίων μεταπολεμικά, όταν πια η υπαιθρος εγκαταλείπεται.

ΤΑ ΟΡΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ 1914: Με την απόφαση της επιτροπής του 1914, η οποία υιοθέτησε την άποψη των εκπροσώπων της Στεμνίτσας, από το διάσελο του Κεντροβουνίου η οριογραμμή προχωρά κάπου διακόσια μέτρα προς τα βορειοδυτικά, (εκεί που σήμερα περνά ένας κακής ποιότητας χωματόδρομος που ενώνει τη «Μακρυαλάκκα» με το λιβάδι «Μαυρόχουνες»),παίρνει την αρχή μιας δασωμένης χούνης που κατηφορίζει προς τα βορειοδυτικά και καταλήγει στην νοτιοανατολική άκρη του λιβαδιού «Βλάχικα». Η περιοχή αυτή ονομάζεται «Μουτζούρα». Πολύ κοντά επίσης, προς τα βόρεια, βρίσκεται και η θέση «Μανωλάκη Μνήμα», ακριβώς εκεί που αρχίζει το λιβάδι των «Βλάχικων». Μέσα στα «Βλάχικα» η οριογραμμή ακολουθεί τη νότια άκρη των αγρών στην επαφή τους με το δασωμένο βουνό, προχωρά έως τη μέση περίπου και κοντά στο μετέπειτα εργοστάσιο Μπάμπαλη περνά απέναντι, προς τη βόρεια άκρη του λιβαδιού, και συναντά το παλιό μονοπάτι που οδηγούσε τότε προς το χωριό Ράδου και τη Δημητσάνα, Το μονοπάτι στο σημείο εκείνο διακλαδίζεται και ξεκινά το άλλο μονοπάτι που οδηγούσε νοτιοδυτικά προς τη θέση «Σαβρακού» και τέλος τη Στεμνίτσα. Η οριογραμμή ακολουθεί την **«οδό Δημητσάνης»,** έως το τέρμα του λιβαδιού «Βλάχικα», και εκεί που αρχίζουν οι παλιοι αγροί της τοποθεσίας «Μάρως Λάκκα» τερματίζονται τα όρια και αρχίζουν τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου, στην οποία κοινότητα Ζυγοβιστίου είχε συμπεριληφθεί και η περιφέρεια του χωριού Ράδου κατά το σχηματισμό των κοινοτήτων το 1912. Ας μη νομίσει κανείς ότι η **«οδός Δημητσάνης»** ήταν κάποιος ιδιαίτερα διαμορφωμένος δρόμος, απλά ένα καλοπατημένο μονοπάτι, η προσφορότερη από τις διαδρομές για να πάει κάποιος από τη Δημητσάνα στην Τρίπολη. Να μην ξεχνάμε βέβαια ότι οι δρόμοι αυτοί έχουν ιστορία στον χώρο εκατοντάδων ετών. Μια πιο διεξοδική εξέταση της διαδρομής της κεντρικής αυτής οδού γίνεται στο κεφάλαιο του καθορισμού ορίων των κοινοτήτων Πυργακίου (περιφέρεια Γαρζενίκου) - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος). Να πούμε επίσης ότι το εργοστάσιο Μπάμπαλη, μια ξύλινη κατασκευή, ήταν εργοστάσιο ξυλείας που οι ιδιοκτήτες τους, έμποροι ξυλείας και κάτοικοι Μεσσηνίας, κατάγονταν από τα χωριά του Μαινάλου. Λειτούργησε δε από τη δεκαετία του 1920 έως τα τέλη της δεκαετίας του 1930.

Η άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Πυργακίου ήταν ότι από την κορυφογραμμή του «Κεντροβουνίου», και μετά της «Μουτζούρας», το όριο να μην κατέβει αμέσως στα «Βλάχικα» αλλά να συνεχίσει προς τα δυτικά επάνω στις ράχες των βουνών που χωρίζουν τα «Βλάχικα» από τις παλιές αγροτικές περιοχές «Μαυρόχουνες» και «Λάκκες Ζώτη» και μετά να κατέλθει με βόρεια κατεύθυνση κατευθείαν μέσα στα «Βλάχικα», ακριβώς στο σημείο που στο λιβάδι σχηματίζεται μια πολύ μικρή ράχη κοντά στο μετέπειτα εργοστάσιο «Μπάμπαλη». Και τέλος, αμέσως μετά, να συναντήσει το μονοπάτι, την «Οδό Δημητσάνης». Η οριογραμμή που αναφέρεται στη συνέχεια ως κατάληξη των ορίων, δηλαδή αυτή που περνώντας το δρόμο Τριπόλεως - Δημητσάνης **«ανέρχεται την κορυφήν Ξηροβούνι, ένθα ο αγρός Σάββα Παπαχατζή»**, δεν αποτελεί μέρος των ορίων των κοινοτήτων Πυργακίου - Στεμνίτσας, αλλά το νότιο κομμάτι της οριογραμμής των κοινοτήτων Πυργακίου (περιφέρεια Γαρζενίκου) - Ράδου. Σε αρκετές εκθέσεις των επιτροπών, πρωτοβάθμιων και δευτεροβάθμιων, όπως εξηγήσαμε και αλλού, συναντάμε ανάλογες περιγραφές κομματιών ορίων που συνεχίζονται έξω από τα όρια των εμπλεκομένων κοινοτήτων.

ΤΑ ΟΡΙΑ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΝΕΟΤΕΡΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ: Με τις αποφάσεις της επιτροπής και του Διοικητικού Δικαστηρίου των ετών 1970 και 1971, τα όρια διαμορφώνονται ως εξής: Στην απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής το 1970 υιοθετείται η άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Στεμνίτσας. Δηλαδή, από την κορυφογραμμή της «Μουτζούρας» η οριογραμμή κατεβαίνει στο λιβάδι «Βλάχικα» και στη δυτική άκρη του αγρού ιδιοκτησίας Σαλούρα (από το Πυργάκι), που βρίσκεται στο ανατολικό μέρος του λιβαδιού, έρχεται στον δασικό χωματόδρομο, ο οποίος διανοίχτηκε περίπου εκεί που περνούσε το μονοπάτι, και ακολουθώντας τον δασικό χωματόδρομο καταλήγει στο σημείο που είχε οριστεί το 1914. Η άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Ελάτης ήταν ότι, από την κορυφογραμμή της «Μουτζούρας» το όριο να μην κατέβει στα «Βλάχικα» αλλά να συνεχίζει δυτικά στις ράχες και κορυφές των βουνών που υψώνονται ανάμεσα στα «Βλάχικα» και τις «Μαυρόχουνες», και προχωρώντας δυτικά μέχρι τη λίγο χαμηλότερη κορυφή «Κορφάδι» (υψόμ. 1444 μ.) να κατέβει στο δυτικό άκρο των «Βλάχικων» και να συναντήσει το καθορισμένο τέλος των ορίων.

Με την απόφαση του δευτεροβάθμιου δικαστηρίου ορίων, ύστερα από την προσφυγή της κοινότητας Ελάτης, υιοθετείται η άποψή της και το όριο μεταρρυθμίζεται ανάλογα. Έχει ενδιαφέρον το σκεπτικό της απόφασης, η οποία συνοψίζει τα κριτήρια με τα οποία έγινε η τελική τοποθέτηση των ορίων. Το δικαστήριο κρίνει λαμβάνοντας υπ' όψιν του τρεις παράγοντες:

Ο πρώτος είναι ότι η πλειονότητα των αγρών ανήκουν σε κατοίκους Ελάτης και Πυργακίου και σε δύο μόνο ιδιοκτήτες από τη Στεμνίτσα. Άρα οι ιδιοκτησίες των κατοίκων παίζουν τον πρωταρχικό ρόλο για τον καθορισμό των ορίων στην περιοχή.

Ο δεύτερος είναι ότι με τη δασική διαχείριση, για την οποία είναι αρμόδιο το Δασαρχείο Βυτίνας, αποδίδεται τέλος ξυλείας 3% στην κοινότητα στην οποία ανήκει η περιοχή στην οποία γίνεται η υλοτομία (βλέπε και κεφάλαιο για το νομοθετικό πλαίσιο). Η δασική διαχείριση και οι υλοτομίες γίνονται βάσει της

διαίρεσης του δασικού χώρου σε δασικά τμήματα, τα οποία είχε χαράξει κατά τη δεκαετία του 1950 η δασική αρχή. Τα τμήματα είναι κομμάτια δάσους, έκτασης κατά μέσο όρο ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου. Η διαίρεσή τους ακολουθεί καθαρά τα φυσικά χαρακτηριστικά του εδάφους, κορυφές, ράχες, ρεματιές κ.λπ., αγνοώντας τα ανθρωπογενή χαρακτηριστικά, τα οποία λαμβάνονταν κατά προτεραιότητα υπ' όψιν στον καθορισμό των ορίων των κοινοτήτων.

Ο τρίτος λόγος είναι ότι ο δασικός χωματόδρομος δεν αποτελεί σταθερό και αναλλοίωτο χαρακτηριστικό στη διάρκεια του χρόνου, οπότε δεν δεσμεύει τη χάραξη της οροθετικής γραμμής. Ο τελευταίος, βέβαια, λόγος δεν είναι ισχυρό επιχείρημα, κυρίως έρχεται να ενισχύσει τα δύο προηγούμενα κριτήρια, καθώς σε άλλους καθορισμούς ή αναθεωρήσεις ορίων η οριογραμμή ακολουθεί δρόμους ή, παλαιότερα, μονοπάτια.

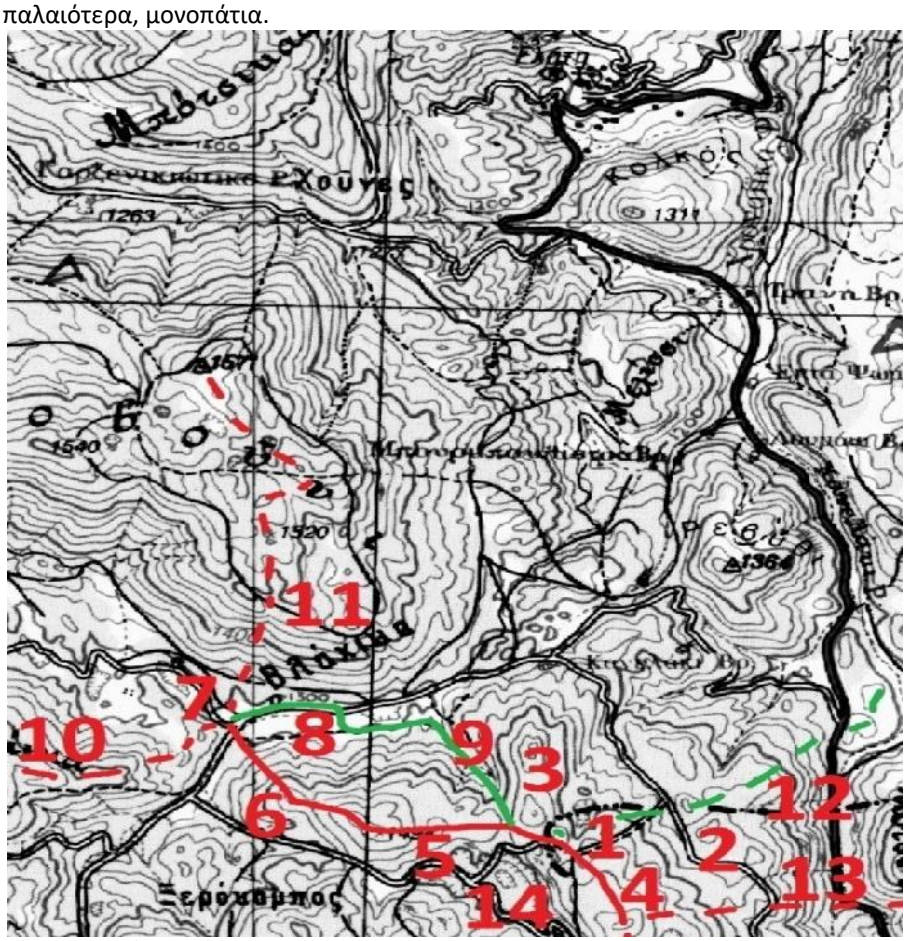

Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Στεμνίτσας

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων. Με την πράσινη γραμμή τα προτεινόμενα από την κοινότητα Στεμνίτσας όρια. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή τα αρχικά όρια Γαρζενίκου - Αρκουδορρέματος (κοινότητες Πυργακίου - Τσελεπάκου).

1. Φατούρου Γούπατα, αφετηρία ορίων με την έκθεση του 1914. Με την έκθεση του 1970 τα όρια ξεκινούν από την κορυφή «Ισότια», αριθμός 4. Συντεταγμένες, 336350-4161650
2. Μακρυαλάκκα, 336700-4161900
3. Κεντροβούνι, 336130-4161900
4. Κορυφή «Ισότια», 336510-4161080
5. Κορυφογραμμή μεταξύ λιβαδιών «Βλάχικα» και «Μαυρόχουνες»
6. Κορφάδι, 335130-4161780
7. Αρχή λιβαδιού «Μάρως Λάκκα», κατάληξη ορίων, 334900-4162240
8. Λιβάδι «Βλάχικα», 335200-4162200
9. Χούνη «Μουτζούρας», 335900-4162000
10. Όρια Στεμνίτσας - Ράδου
11. Όρια Ελάτης - Ράδου. Τμήμα που συμπεριλήφθηκε ως όριο των κοινοτήτων Στεμνίτσας - Πυργακίου
12. Αρχικά όρια περιφερειών Γαρζενίκου - Αρκουδορρέματος
13. Όρια κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνας
14. Λιβάδι «Μαυρόχουνες», 336000-4161300

28. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ

Όπως είπαμε, με την εφαρμογή του νόμου «περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων» το 1912, τα τρία γειτονικά χωριά, Πυργάκι, Νεμνίτσα και Γαρζενίκος, συγκρότησαν μία κοινότητα, την κοινότητα Πυργακίου με έδρα το Πυργάκι. Ο Γαρζενίκος αποσπάστηκε και αποτέλεσε ξεχωριστή κοινότητα το 1919. Έτσι, οι αρχικές εκθέσεις καθορισμού ορίων αφορούν τα όρια συνολικά της κοινότητας Πυργακίου με τις γειτονικές της κοινότητες Βυτίνας, Μαγουλιάνων, Ράδου, Υψούντος (Στεμνίτσας), Αρκουδορρέματος (που στα όρια τότε της εγκατάλειψης υπήχθη στην κοινότητα Τσελεπάκου) και Αλωνίσταινας. Όταν ο Γαρζενίκος αποσπάστηκε, απαραίτητο ήταν κάποια στιγμή να γίνει και καθορισμός των ορίων της κοινότητας Γαρζενίκου με την κοινότητα Πυργακίου. Επίσης, μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο και την ομαλοποίηση της κατάστασης, και δυνάμει των διατάξεων του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα του 1954, έγιναν και νέες πράξεις ανακαθορισμού ορίων με τις γειτονικές του κοινότητες, Ράδου, Στεμνίτσας και Πιάνας. Η κοινότητα Πιάνας είχε εν τω μεταξύ, το 1924, ενσωματώσει την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος, που είχε αποσπαστεί μετά από αίτημα των κατοίκων του από την κοινότητα Τσελεπάκου. Να προσθέσουμε ότι με την ψήφιση του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912 η κοινότητα Πιάνας είχε ενσωματώσει και την περιφέρεια του ερειπωμένου χωριού Λιμποβίσι.

Ο καθορισμός των ορίων της κοινότητας Γαρζενίκου με την κοινότητα Πυργακίου εξελίχθηκε σε μια διαμάχη μεταξύ των δύο κοινοτήτων που κράτησε κάπου δώδεκα χρόνια. Ξεκίνησε με την έκθεση της επιτροπής καθορισμού των μεταξύ τους ορίων στις 22 Νοεμβρίου 1926 και τελείωσε με την απόρριψη της προσφυγής της κοινότητας Γαρζενίκου στο Συμβούλιο της Επικρατείας στις 23 Νοεμβρίου 1938. Αιτία της διαμάχης η διαφιλονεικούμενη περιοχή «Ξεροφελέικα», που βρίσκεται ανατολικά και επάνω από τη θέση «Παλιοχωρι» ή «Εφτά Ψωμιά», μια ράχη βουνού στην ουσία, μεταξύ των τοποθεσιών, «Ψωροδούκα», στα βόρεια, και «Κούκου Κλαρί» και «Ξυλούρι» στα νότια.

Τα έγγραφα τα σχετικά με την υπόθεση βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Ελάτης. Δεν υπάρχει στον φάκελο η πρώτη έκθεση καθορισμού των συνόρων της 22-11-1926. Υπάρχει η απόφαση, πράξη αριθ. 9, του Κοινοτικού

Συμβουλίου Γαρζενίκου για προσφυγή στο διοικητικό δικαστήριο ορίων, που συντάχθηκε αμέσως μετά την έκθεση. Η προσφυγή εκδικάστηκε στις 14 Ιουνίου 1927 και εκδόθηκε η οριστική απόφαση αριθ. 276, με την οποία δικαιώθηκε η κοινότητα Γαρζενίκου. Στη συνέχεια, και εκμεταλλευόμενη την τροποποίηση του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912 και συγκεκριμένα το άρθρο 8 του νόμου 4659, η κοινότητα Πυργακίου πετυχαίνει απόφαση του Υπουργού των Εσωτερικών για επανεξέταση της υπόθεσης, και με την απόφαση αριθ. 3 της 6 Απριλίου 1938 της σχετικής επιτροπής που εκδίκασε την υπόθεση, δικαιώνεται και επικρατεί η δική της θέση για τη χάραξη της οροθετικής γραμμής. Η κοινότητα Γαρζενίκου (που εν τω μεταξύ έχει από το 1928 μετονομαστεί σε Δίρρεμα), προσφεύγει στο Συμβούλιο της Επικρατείας ζητώντας την αναίρεση της απόφασης για τυπικούς λόγους, η προσφυγή της, όμως, με την απόφαση αριθ 1048 της 23ης Νοεμβρίου 1938 απορρίπτεται.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η προσφυγή της κοινότητας Πυργακίου της 16 Ιουνίου 1928.
2. Η απόφαση αριθ. 282 του διοικητικού δικαστηρίου της 15-10-1929.
3. Η απόφαση αριθ. 1048 του 1938 του Συμβουλίου της Επικρατείας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Όπως αναφέρθηκε, η πρώτη έκθεση της επιτροπής καθορισμού ορίων της 22ας Νοεμβρίου 1926 δεν βρέθηκε στον φάκελο. Από την προσφυγή, όμως, της κοινότητας Γαρζενίκου που ακολούθησε καταλαβαίνουμε ότι η απόφαση δεν ήταν ομόφωνη αλλά κατά πλειοψηφία, και ότι ο πρόεδρος της επιτροπής τάχθηκε με την άποψη της κοινότητας Πυργακίου. Στον φάκελο ορίων υπάρχουν τα αποδεικτικά δημοσίευσης της έκθεσης στα δύο χωριά, ενδεικτικά ας δούμε αυτό που τοιχοκολλήθηκε στον Γαρζενίκο:

Αποδεικτικόν δημοσιεύσεως

Εδημοσιεύθη η έκθεσις του διακανονισμού των ορίων Γαρζενίκου και Πυργακίου και ετοιχοκολλήθη επί δεκαπενθήμερον.

Εν Γαρζενίκω 8 Δεκεμβρίου 1926

[Τ.Σ.] ο Πρόεδρος
Γεώρ. Παπαβασιλείου

οι Μάρτυρες
Ανδρέας Σταθόπουλος
Γεώργιος Παπαχατζής

Μια εβδομάδα περίπου μετά την απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, η κοινότητα Γαρζενίκου με απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου (πράξις αριθ. 9 της 30 Νοεμβρίου 1926) κάνει προσφυγή κατά της απόφασης της έκθεσης στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο ορίων και την υποβάλει στις 8 Δεκεμβρίου 1926 προς έγκριση στον Νομάρχη Αρκαδίας. Ακολουθούν τα δύο έγγραφα. Να σημειώσουμε ότι το έγγραφο - πράξη του κοινοτικού συμβουλίου είναι γενικά δυσανάγνωστο.

«Πράξις 9

Περίληψις. Πράξις περί αναιρέσεως του Κοιν. Συμβουλίου περί των ορίων της Κοινότ. Γαρζενίκου και Πυργακίου.

Το Συμβούλιον της Κοινότητος Γαρζενίκου συνελθόν σήμερον την τριακοστήν (30) του μηνός Νοεμβρίου εν τω Κοινοτικώ γραφείω τη εγγράφω και προσκλήσει του Προέδρου ίνα σκεφθή και αποφασίση περί του εν τη έναντι περιλήψει αναφερομένου αντικειμένου.

Επί του αντικειμένου τούτου πρώτος έλαβε τον λόγον ο κ. Πρόεδρος, όστις επρότεινεν εις το Κοινοτικόν Συμβούλιον ότι επί της προταθείσης εισηγήσεως του προέδρου αυτού όστις αποφανθή νομίμως να εκκληθή η απόφασις της επιδικασθείσης επιτροπής, τα όρια τω Κοινοτήτων Γαρζενίκου και Πυργακίου, καθ' όσον δια της αποφάσεως ταύτης, ουχί νομίμως καθορίσθησαν ταύτα. Αι επιδικασθείσαι εκτάσεις ανήκουσαι ανέκαθεν εις την Κοινότητα Γαρζενίκου και την τούτην Πυργακίου ένθα έδη. Αι εκτάσεις αύται συγκείμεναι εκ γαιών και λογγώδου τόπου να επιδικασθώσιν εις την Κοινότητα ημών Γαρζενίκου ως ανέκαθεν αύται ανήκουσαι και [εις] την χρήσιν επί τη καλή τη πίστει και διάνοιαν κυρίου περί τριακονταετίας περίπου και προ αμνημονεύτων ετών. Εκ της προς [...] όθεν εύρεν το Συμβούλιον νομίμους και ορθούς τους άνω λόγους και των εγκριθέντων λόγων περί ταύτα ων έχει πλήρη γνώσιν το Συμβούλιον, αποφαίνεται ομοφώνως ότι να εκκληθή και έφεσιν βάλλη ενώπιον της επί τούτου ανωτέρας επιτροπής και δικαζούσης κατ' έφεσιν. Επί τέλους να γίνη δεκτή αύτη και εξαφανισθή η επαρμένη απόφασις και επιδικασθώσιν αι ανήκουσαι ανέκαθεν ανωτέρω εκτάσεις εις την Κοινότηταν Γαρζενίκου, από την θέσιν κορυφής Μαδάρας κατευθείαν Β. Παπαχατζοπούλου αγρόν και την βατήν οδόν άγουσαν προς την πηγήν Πεσές, κατευθείαν εις ρεύμα Κακκαβιάς μέχρι της εκβολής του ρεύματος εις τον Μυλάοντα ποταμόν, και ακολουθούσιν προς Νότον μέχρι της θέσεως Παλαιοχώριον.

Ακολούθως στρέφονται προς ανατολάς ακολουθώντας τα όρια αγρού Π. Χατζή και Γεωργ. Αγγελοπούλου μέχρι της στενωπού Τζικινέικα ίνα ακολουθούσι την βατήν οδόν μέχρι της θέσεως Βορός ων θέσις παραμένη εις την Κοινότηταν Πυργακίου μέχρις ου συναντώμεν την βατήν οδόν Αρκουδορεύματος - Νεμνίτσης εν θέσεις διέκρινον από τα σημεία ταύτα ως ανέκαθεν υπήρχον και διέκρινον τας διαμαχομένας κοινότητας.

Εντέλλεται δε το Συμβούλιον ίνα επιμεληθή ο Πρόεδρος το ταχύτερον και υποβάλη εν αντιγράφω εις την επιτούτου ..... επιτροπήν και υποστηρίζ... ταύτην προφορικώς και οπωσδήποτε δια παντός νομίμου μέσου.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα πράξις και υπογράφεται ακολούθως ως έπεται

ο Πρόεδρος	**τα Μέλη**
Γεώργ. Παπαβασιλείου	**Γ. Γιαννακόπουλος**
	Π.Γιαννακόπουλος
	Β.Χατζόπουλος
	Κ.Σταθόπουλος

Αριθ. 58
Αίτησις
Πρόεδρος της Κοινότητος Γαρζενίκου
Εν Γαρζενίκω τη 8-12-1926
Προς τον κ Νομάρχην Αρκαδίας, Τρίπολιν
Λαμβάνω την τιμήν κ. Νομάρχα να υποβάλλω συνημμένη την υπ' αριθ. 9 Πράξιν του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Γαρζενίκου προς έγκρισιν.
Ευπειθέστατος
ο Πρόεδρος
Γεώργ. Παπαβασιλείου

Την ίδια χρονική περίοδο στάλθηκε κι ένα αίτημα του Δασάρχη Βυτίνας προς τον πρόεδρο της επιτροπής καθορισμού ορίων, προφανώς μετά από ανάλογη πρωτοβουλία της κοινότητας Πυργακίου, που του ζητά να λάβει υπόψη του κατά τον καθορισμό των ορίων των δύο κοινοτήτων τις ανάγκες των κατοίκων του Πυργακίου για οικιακή και εμπορεύσιμη ξυλεία ελάτων και να αποδώσει στην κοινότητά τους ανάλογη έκταση ελατοδάσους. Το έγγραφο έχει συνταχθεί στις 24 Νοεμβρίου 1926, δύο δηλαδή μέρες μετά τη συνεδρίαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Έτσι, δεν μπορούμε να συμπεράνουμε με βεβαιότητα σε ποιας ακριβώς επιτροπής τον πρόεδρο απευθύνεται το αίτημα.

αριθ. 3869
Προς τον κ. Πρόεδρον επιτροπής καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου
Ενταύθα
Έχομεν την τιμήν να γνωρίσομεν ημίν ότι εν τη Κοινότητι Πυργακίου υπάρχουσι μικροεπαγγελματίαι υλοτόμοι, οίτινες έχουσι ανάγκην χορηγήσεως ξυλείας ελάτης κατ' έτος προς εμπορίαν, επίσης και άπαντες οι κάτοικοι της ανωτέρω Κοινότητος έχουσι ανάγκην ξυλείας δι' οικιακήν των χρήσιν. Ένεκα τούτου παρακαλώ όπως κατά τον καθορισμόν των ορίων να λάβηται υπ' όψιν σας τον ανωτέρω και παραχωρήσητε μέρος δασικής εκτάσεως εξ ελάτων εις την Κοινότητα Πυργακίου.
Βυτίνα 24 Νοεμβρίου 1926
ο Δασάρχης
[υπογραφή]

Στις 14 Ιουνίου 1927 και στο γραφείο του Νομομηχανικού Αρκαδίας στην Τρίπολη εκδικάζεται από το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο η προσφυγή της κοινότητας Γαρζενίκου, η οποία με την απόφαση αριθ. 276 γίνεται δεκτή και μεταρρυθμίζονται εν μέρει τα όρια όπως τα καθόρισε η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Και εν συνεχεία, στις 4 Ιουλίου 1927, το διοικητικό δικαστήριο υποβάλλει και ανάλογο υπόμνημα στον Νομάρχη Αρκαδίας. Όπως αναφέρεται στην απόφαση, έχει προηγηθεί, κατά πάσα πιθανότητα στις 27 Μαΐου 1927, επιτόπιος αυτοψία των μελών του διοικητικού δικαστηρίου στη

διαφιλονεικούμενη περιοχή «Ξηροφελέικα». Ένα χαρακτηριστικό στιγμιότυπο από το γεγονός αυτό μας δίνει τηλεγράφημα του Νομομηχανικού Δ. Δανιήλ προς τους προέδρους των δύο κοινοτήτων:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΝΟΜΟΜΗΧΑΝΙΚΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
Αριθ. Πρωτ. 783 26-5-1927
Τηλεγράφημα Επείγον
Πρόεδρον Κοινότητος Γαρζενίκου / Πυργακίου
Αύριον πρωίαν έρχεται επί τόπου Διοικητικόν Δικαστήριον καθορισμού ορίων περιφερειών σας stop αποστείλατε υποζύγια.
Νομομηχανικός Δανιήλ

Στο διάστημα μέχρι την εκδίκαση της υπόθεσης από το διοικητικό δικαστήριο, η κοινότητα Γαρζενίκου προσκομίζει διάφορα επίσημα έγγραφα, όπως συμβολαιογραφικές πράξεις και αποφάσεις του Ειρηνοδικείου Νυμφασίας, προκειμένου να ενισχύσει την άποψή της και να αποδείξει ότι η διαφιλονεικούμενη περιοχή «Ξηροφελέικα» ανήκε ανέκαθεν στην περιφέρεια του Γαρζενίκου. Παρατίθενται δύο χαρακτηριστικά τέτοια έγγραφα. Το πρώτο είναι μια αίτηση της 22ας Ιουνίου 1916 του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του ναού του Γαρζενίκου (που τότε υπαγόταν στην ενορία Πυργακίου) για λήψη προσωρινών μέτρων κατά κτηνοτρόφων από το Βαλτέτσι και το Ροεινό που έχουν παράνομα εισβάλλει τα ποίμνιά τους στην περιοχή «Ξεροφελέικα» που ενοικίαζε ως λιβάδι ο ναός του Γαρζενίκου. Το δεύτερο είναι πληρεξούσιο που συντάχθηκε στις 12 Απριλίου 1918 με το οποίο σχεδόν όλες οι οικογένειες του Γαρζενίκου εξουσιοδοτούν τέσσερις συγχωριανούς τους να ενοικιάζουν τους ιδιόκτητους αγρούς τους, την εκτός καλλιέργειας εποχή, σε ετεροδημότες κτηνοτρόφους. Οι δύο μάρτυρες που υπογράφουν στο πληρεξούσιο είναι Λαγκαδινοί μάστορες που κατασκεύαζαν τότε (1917 -1918) το καμπαναριό της εκκλησίας του Γαρζενίκου. Επίσης, παρατίθενται και η απόφαση αριθ. 276 και το υπόμνημα του διοικητικού δικαστηρίου προς τον νομάρχη.

«Αναφορά ή Αίτησις
Αριστείδου Δ. Γιαννακοπούλου κατοίκου Γαρζενίκου και Προέδρου του Εκκλησιαστικού Συμβουλίου του εν Γαρζενίκω Ιερού Ναού "η Κοίμησις της Θεοτόκου".
Κατά
Χρήστου Κ. Σούγλου, Παναγιώτου Κ. Σούγλου, Θεοδώρου Κ. Σούγλου, Κωνσταντίνου Σιαμπάνη ή Αλίκαστα, κατοίκων Βαλτετσίου, διαμενόντων νυν εν τη θέσει "Καλογερικό Σφεντάμι" ή "Ψωροδούκα", όριον Γαρζενίκου, και Νικολάου Κουτρουμπή κατοίκου Ροεινού και διαμένοντος ως σκηνίτου εν τη θέσει "Μαζαράκι" ή "Κούκου Κλαρί", όριον Γαρζενίκου.
Προς τον κ. Ειρηνοδίκην Νυμφασίας
Προ δεκαπενταετίας και πλέον υπάρχει ανεγνωρισμένον λειβάδιον ονομαζόμενον "Εκκλησιαστικόν" και ανήκον κατά νομήν εις τον εν Γαρζενίκω Ναόν "η Κοίμησις της Θεοτόκου", κείμενον εν ταις θέσεσι "Μαζαράκι",

"Ξηροφελέικα" ή "Τσικινέικα", "Ξυλούρι", "Κούκου Κλαρί", όριον του χωρίου Γαρζενίκου, και λοιπαίς θέσεσι πλησιαζόμενοι γύρωθεν με Εθνικόν δάσος και ρεύμα της θέσεως Μαζαρακίου και αποτελούμενον εξ αγρίων, χέρσων και καλλιεργησίμων αγρών απεράντου εκτάσεως ανηκόντων κατά κυριότητα εις τους κατοίκους Γαρζενίκου οίτινες έχουσι παραχωρήσει την χορτονομή προ δεκαπενταετίας και πλέον εις τον εν Γαρζενίκω Ναόν ίνα νεμεται και καρπούται την χορτονομήν του εν λόγω λειβαδίου. Έκτοτε δε ο Ναός ούτος νέμεται και καρπούται και συνεχώς ενοικιάζει ταύτην, το δε ενοίκιον χρησιμοποιούμεν προς επισκευήν του εν λόγω Ναού ή κατατίθενται εις το Εκκλησιαστικόν Ταμείον δι' αγαθοεργούς σκοπούς κ.λπ.. Όμως οι καθ' ην ..... αυτοδυνάμως, αυθαιρέτως και αυτοδικαίως και άνευ τινός δικαιώματος επέβαλον εντός αυτής το εξ αιγοπροβάτων συγκείμενον ποίμνιόν τους εκ συστάσεως από της 15 Μαΐου ε.ε.και εξακολουθούν εισέτι μέχρι σήμερον κατά συνέχειαν να εισβάλουν τούτο εντός αυτής και ούτω δια της πράξεώς των ταύτης διετάραξαν και διαταράττουσι την νομήν ην επ' αυτού έχαιρον επί τόσα έτη και επροξένησαν ζημίαν εις την χορτονομήν ανυπολόγιστον.

Επειδή δε το έργον είναι εν τω πράττεσθαι καθ' όσον οι καθ' ην και παρούσα εξακολουθητικώς μέχρι σήμερον εισβάλουν το ποίμνιόν των εντός του λειβαδίου και προξενούν ζημίαν εις την χορτονομήν.

Επειδή πρόκειται ήδη να λάβουν χώραν έριδες, συγκρούσεις, διαπληκτισμοί και βιαιοπραγίαι.

Επειδή παρίστανται περιπτώσεις νόμιμαι καθ' ας προς πρόληψιν παντός ενδεχομένου δέον ίνα ληφθώι προσωρινά μέτρα.

Δια ταύτα. Εξαιτούμαι ίνα γίνη δεκτή η παρούσα επί ..... ίνα ληφθώσι προσωρινά μέτρα, απαγορευθή εις τους αντιδίκους πάσα περαιτέρω πράξις τείνουσαν εις την διατάραξιν της νομής και εν υποτροπή να επιβληθή χρηματική ποινή 2.000 δραχμών ανά πάσα νέαν διατάραξιν. Να κηρυχθή προσωρινώς εκτελεστέα η εκδοθεισομένη απόφασις. Να απαγγελθή κατ' αυτών προσωπική κράτησις και να καταδικασθώσι εις τα έξοδα της δίκης και τέλη.

Ο κ. Ειρηνοδίκης παρακαλείται ίνα δια πράξεώς του ορίσει χρόνον και τόπον προς συζήτησιν της παρούσης.

Αρμόδιος κλητήρ παραγγέλεται την νόμιμον επίδοσιν της παρούσης ενί εκάστω.

Εν Βυτίνη τη 22 Ιουνίου 1916

ο του αιτούντος πληρεξούσιος

Γ. Ξυνογαλάς

Ακριβές αντίγραφον, εν Βυτίνη τη 9 Ιανουαρίου 1927».

«Αριθ. 8765

Πληρεξούσιον

Εν Γαρζενίκω σήμερον την δωδεκάτην (12) του μηνός Απριλίου του χιλιοστού εννιακοσιοστού δεκάτου ογδόου (1918) έτους ημέραν της εβδομαδος πέμπτην και ώραν δεκάτην (10) π.μ. ενώπιον εμού του Συμβολαιογράφου Βυτίνης Πάνου Χ. Αναγνωστοπούλου, κατοικοεδρεύοντος εν Βυτίνη, και εν τω ενταύθα

Δημοτικώ Σχολείω Γαρζενίκου, εκκληθείς μετέβην προς σύνταξιν του παρόντος, επί παρουσία και των δύο ενηλίκων και καλώς γνωστών μοι μαρτύρων πολιτών Ελλήνων και μη εξαιρετέων, Χαραλάμπους Πασσιά εργολάβου και Παναγιώτου Ασημακοπούλου γλύπτου, κατοίκων αμφοτέρων Λαγκαδίων. Ενεφανίσθησαν οι γνωστοί μοι τε και στους μάρτυρες ενήλικες και μη εξαιρετέοι Λεωνίδας Διον. Γιαννακόπουλος, Αριστείδης Διον. Γιαννακόπουλος, Πάνος Ιω. Λίχας, Βασίλειος Κωνστ. Χατζόπουλος, Γεώργιος Ιωάν. Γιαννακόπουλος, Παντελής Ιω. Γιαννακόπουλος, Κωνσταντίνος Ιω. Γιαννακόπουλος, Αθανάσιος Παπαβασιλείου, Επανειινώνδας ιερεύς Παπαβασιλείου, Αγγελής Αγγελόπουλος, Γεώργιος Μαγκλάρας, Κωνσταντίνος Παπαχατζής, Δημήτριος Παπαχατζής, Βασίλειος Κ. Θωμόπουλος, Γεώργιος Θ. Σταθόπουλος, κτηματίαι, Ελένη χήρα Χαράλαμπου Χατζόπουλου, Ελένη συζ. Στυλιανού Σταθόπουλου και Χαρίκλεια χήρα Ευσταθίου Παπαχατζή τα οικιακά έργα επαγγελλόμεναι και κάτοικοι άπαντες Γαρζενίκου και εζήτησαν την σύνταξιν του παρόντος, ενώ εδήλωσαν ότι [...] διορίζουσι και αποκαθιστώσι γενικούς και ειδικούς πληρεξουσίους αντιπροσώπους και αντικλήτους των ενώπιον όλων των δικαστηρίων του Κράτους τους Γεώργιον Ν. Σουλακιώτην δημοδιδάσκαλον κάτοικον ως εκ της θέσεώς του Γαρζενίκου, Κωνσταντίνον Θ. Σταθόπουλον, Παναγιώτην Α. Γιαννακόπουλον και Βασίλειον Πρ. Παπαχατζήν, γεωργοκτηματίας και κατοίκους Γαρζενίκου προς ους παρέχουσι την .... εντολήν και πληρεξουσιότητα, ίνα ούτοι νοικιάζωσι την χορτονομήν των ιδιοκτήτων αυτών αγρών μετά του αγρίου αυτών τόπου, εις οίους δήποτε, πλην τωνν ποιμένων Γαρζενίκου, με οιονδήποτε μίσθωμα και χρόνον εγκρίνουσι, των κειμένων εις τας εξής θέσεις της περιφερείας Γαρζενίκου και Πυργακίου, ήτοι Άγιος Ανδρέας, Τουρλοβανίδα, Μαδάρα, Πεσιές, Βάλτος, Κεφαλόβρυσος, Σταυρός, Βράχος Σιπάτα, Κεντρώματα, Μπότσικας, Καμίνια, Κορφάδες, Σκαμνάκια, Γαρνιά, Πλάκες, Γερολάκκωμα, Χούνες, Σιταροχώραφα, Παπά Λάκκα, Μακρυνούρια, Πλάκες Στράτες, Βουρκολιό, Γουβίτσα. Ξεροβούνι, Στενόλακκα, Κορομπηλιές, Βλάχικα, Μακρυαλάκκα, Κανελλάκια, Κούρμπενο, Μαζαράκι, Ξυλούρια, Κούκου Κλαρί, Γουρνοκούμασα, Ξεροφελέικα, Βορό, Τσικινέικα, Ρεβύθι, Παλιοχώρι, Παστομένου, Γιάννου Χωράφια, Γκιούρα, Μαζαρακέικα, Μελίσσι, Ισιώματα, Βαρκό, Κωλοσάρες, Κολκός, Μακρυπεριβόλι, Μούσγα και Λάκκωμα, ως και οιωνδήποτε άλλων αγρών μη κατονομαζομένων εις τας ανωτέρω θέσεις, το δε μίσθωμα της ανωτέρω νομής των αγρών θέλει εισπράττεσθαι και διατίθεσθαι ομού υπό των ανωτέρω πληρεξουσίων υπέρ αγαθοεργού σκοπού, ήτοι εκκλησιών, υδραγωγείων, οδών κ.λπ.. συντάσσοντες άπαντες ομού το οικείον συμβόλαιον της μισθώσεως λαμβάνοντες το μίσθωμα ως ερρέθη και δίδοντες τας ..... εισπρακτικάς αποδείξεις, να διορίζωσι και άλλους πληρεξουσίους και δικηγόρους με την αυτήν [...] Συνετάγη το παρόν το οποίον ευκρινώς και μεγαλοφώνως αναγνωσθέν και βεβαιωθέν υπογράφεται παρά πάντων, εμού νομίμως, πλην των Γεωργίου Μαγκλαρα, Κωνστ. Παπαχατζή, Βασιλείου Θωμόπουλου, Γεωργίου Σταθόπουλου,Ελένης χήρας Χαραλ. Χατζόπουλου, Ελένης συζύγου Στυλ. Σταθόπουλου, Χαρίκλειας χήρας Ευσταθίου Παπαχατζή, ομολογησάντων άγνοιαν γραμμάτων κληθέντων να υπογράψωσιν.

[υπογραφές]
Δια την αντιγραφήν
Εν Βυτίνη τη 9 Ιανουαρίου 1927
ο Συμβολαιογράφος Βυτίνης
Τ.Σ. [υπογραφή]»

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ
ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
Αριθ. 276

Το κατά το άρθρον 10, εδαφ. 4 της κωδικοποιημένης Νομοθεσίας περί Δήμων και Κοινοτήτων Διοικητικόν Δικαστήριον, συγκείμενον εκ των Δημητρίου Δανιήλ Νομομηχανικού Αρκαδίας και Προέδρου, Δημητρίου Χριστοδουλοπούλου Πταισματοδίκου Τριπόλεως, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 57 ε.ε. εγγράφου του Προέδρου του εν Τριπόλει Πρωτοδικών και Γεωργίου Γεωργακά ελεγκτού παρά τη Οικονομική Εφορία Μαντινείας αναπληρούντος τον Έφορον Μαντινείας, ορισθέντα δια της υπ' αριθ. 1437 ε.ε. αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας ως μελών, επί παρουσία και του εκτελούντος έργα Γραμματέως Χρήστου Μανιατάκου γραμματέως Β΄ παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 14.102 π.ε. αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας. Συνεδριάσαν εν Τριπόλει και εν τω Γραφείω του Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την δεκάτην τετάρτην του μηνός Ιουνίου 1927, ημέραν Τρίτην και ώραν 6 μ.μ. ίνα διασκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω μνημονευομένης διαφοράς μεταξύ των κοινοτήτων Γαρζενίκου - Πυργακίου.

Ο Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαρζενίκου παραστάς αυτοπροσώπως κατά την συζήτησιν της υπ' αριθ. 9 προσφυγής (πράξεως) του συμβουλίου του, ητήσατο ίνα καθορισθώσι τα όρια των Κοινοτήτων Γαρζενίκου και Πυργακίου, ως ταύτα διαλαμβάνονται εν τη ανωτέρω προσφυγή, ο δε Πρόεδρος του Κοινοτικού Συμβουλίου Πυργακίου παραστάς αυτοπροσώπως κατά την ιδίαν συζήτησιν ητήσατο να απορριφθή η ως άνω προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαρζενίκου και να κατακυρωθή η καθ' ης αύτη έκθεσις της κατά το άρθρον 10, εδαφ. 1 αρμοδίας Επιτροπής.

Σκεφθέν

Επειδή εκ της επιτοπίου μεταβάσεως και επισταμένης ερεύνης πάντων των μελών του Δικαστηρίου και κατόπιν της γενομένης εν τη έδρα του συζητήσεως της όλης υποθέσεως επί τούτο αναμφισβητήτως ότι ως καθορίσθησαν τα όρια των δύο Κοινοτήτων δια της, καθ' ής η προσφυγή, από 22 Νοεμβρίου 1926 εκθέσεώς της κατά το άρθρον 10, εδαφ. 1 αρμοδίας επιτροπής, η Κοινότης Γαρζενίκου αποκλείεται από το φυσικόν προαύλιόν της και την εν αυτώ χορτονομής δια της εγγύς του χωρίου Γαρζενίκου εισβολής της περιφερείας Πυργακίου και εις θέσεις μάλιστα εις τας πλείστας των οποίων επικρατούσιν ως ιδιοκτήται οι κάτοικοι Γαρζενίκου.

Επειδή η κατά το άρθρον 10 εδ. 1 του κώδικος περί Δήμων και Κοινοτήτων Επιτροπή καθώρισε κατά πλειοψηφίαν δια της από 22 Νοεμβρίου 1926 εκθέσεώς της τα όρια των περί ων πρόκειται Κοινοτήτων.

Τούτων ένεκα των λόγων μεταρρυθμιστέα τυγχάνει η καθ' ης η υπό κρίσιν προσφυγή έκθεσις της επιτροπής.

Δια ταύτα αποφαίνεται

Δέχεται την προσφυγήν ταύτην, μεταρρυθμίζει την καθ' ης αύτη από 22 Νοεμβρίου 1926 έκθεσιν της Επιτροπής, και καθορίζει τα όρια των συνορευουσών Κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου ως ακολούθως.

Αρχόμενα από της υπερκειμένης κορυφής του καλουμένου όρους "Μαδάρα" και της θέσεως "Λίχα χωράφια", διέρχεται δια της πηγής "Πεσιές" και του σημείου "Τουρλοβανίδα", ακολουθούσι δε κατόπιν το ρεύμα "Κακαβιάς" μέχρι της τοποθεσίας "Δίρευμα", επί της συναντήσεως του ρεύματος Κακαβιάς μετά του χειμάρρου Μυλάοντος, ούτινος ακολουθούσι το μέσον της κοίτης μέχρι της συναντήσεώς του μετά της ημιονικής οδού "Ξηροφελέικα", ακολουθούσιν ανερχόμενα μέσω της ομωνύμου ρευματιάς μέχρι της συναντήσεως της ημιονικής οδού "Ξηροφελέικα" μετά του ρεύματος Μαζαρακίου, όπερ ακολουθούσι μέχρι των ορίων των Κοινοτήτων του τέως Δήμου Φαλάνθου, παραμένουσι δε τα προς βορράν του ρεύματος τούτου εδάφη εις την κοινότητα Πυργακίου, περιέρχονται δε εις την Γαρζενίκου τα προς μεσημβρίαν του ως άνω ρεύματος "Μαζαρακίου" κείμενα.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Τριπόλει τη 14 Ιουνίου 1927 και εδημοσιεύθη την 4 Ιουλίου του ιδίου έτους.

ο Πρόεδρος	**τα Μέλη**
[υπογραφή]	**[υπογραφές]**

ο Γραμματεύς
[υπογραφή]

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Του κατά το άρθρον 10 του κώδικος περί Δήμων και Κοινοτήτων Διοικητικού Δικαστηρίου Νομού Αρκαδίας.

Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας

Εκδικάσαντες κατά τον Νόμον προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαρζενίκου κατά της εκθέσεως καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου, εξέδομεν την υπ' αριθ. 276 ε.ε. απόφασιν ημών, δι' ης δεχόμενοι την υποβληθείσαν προσφυγήν μεταρρυθμίσαμεν εν μέρει την έκθεσιν της επιτροπής.

Ως προκύπτει εκ της επισυναπτομένης, ως άνω υπ' αριθ. 276 αποφάσεώς μας, εκ της αμφισβητηθείσης εκτάσεως η παραχωρηθείσα εις το Γαρζενίκον μερίς η αποτελούσα την αυλήν της Κοινότητος Γαρζενίκου εν η τα ποίμνιά της θα δύνανται να ευρίσκωσι την απαιτουμένην χορτονομήν, ανήκει επιπλέον κτηματικώς κατά το πλείστον εις Γαρζενικιώτας.

Και είναι μεν πλειοψηφούντες κτηματικώς οι του Πυργακίου, εις θέσιν τινα "Ξηροφελέικα", αλλά διαχωρισμός ορίων εις τρόπον ακριβεστάτης κτηματικής

διανομής και αδύνατος εν τοις πράγμασι γίνεται, αλλά και τα απαραίτητα φυσικά όρια δεν δύναται ή να παραβλέπη .

Εν Τριπόλει τη 4 Ιουλίου 1927
Το Διοικητικόν Δικαστήριον

ο Πρόεδρος	**τα Μέλη**	**ο Γραματεύς**
[υπογραφή]	**[υπογραφές]**	**[υπογραφή]**

Αμέσως μετά την αρνητική για την κοινότητα Πυργακίου απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου, η κοινότητα Πυργακίου στις 15 Ιουλίου 1927 στέλνει αναφορά, μέσω της Νομαρχίας Αρκαδίας, προς το Υπουργείο των Εσωτερικών και ζητά αναθεώρηση της απόφασης αριθ, 276. Οι αποφάσεις, όμως, των δευτεροβάθμιων διοικητικών δικαστηρίων, όπως μέχρι τότε όριζε ο νόμος, ήταν οριστικές και αμετάκλητες, κι αυτό αναφέρει και η απάντηση που έρχεται από το υπουργείο.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
Εν Τριπόλει τη 17 Αυγούστου 1927
αριθ. πρωτ. 9604
Προς τον κ. Πρόεδρον της Κοινότητος Πυργακίου
Εις απάντησιν της από 15 Ιουλίου ε.ε. υμετέρας αναφοράς, κοινοποιούμεν την υπ' αριθ. 36356 ε.ε. απάντησιν του Υπουργείου Εσωτερικών
ο Νομαρχών Διευθυντής
[υπογραφή]
Κοινοποίησις
κ. Νομομηχανικόν Αρκαδίας
αριθ. 36356
Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας
Σχετικώς προς την υπ' αριθ. 8684 ε.ε. υμετέραν αναφοράν, έχωμεν την τιμήν να σας παρακαλέσωμεν, όπως ανακοινώσητε εις την Κοινότητα Πυργακίου, ότι αι αποφάσεις κατά το άρθρον 10, παρ. 1 του κώδικος της Νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου είναι νόμω αμετάκλητοι και επομένως δεν είναι δυνατή η αιτουμένη υπ' αυτής αναθεώρησις της υπ' αριθ. 276 / 1927 τοιαύτης αποφάσεως του αυτόθι ως άνω Διοικητικού Δικαστηρίου
ο Διευθυντής
Χρ. Οικονομόπουλος

Η υπόθεση, όμως, δεν τελειώνει εδώ. Εκμεταλλευόμενη την τροποποίηση άρθρων του νόμου δήμων και κοινοτήτων που ψηφίστηκε με το Νομοθετικό Διάταγμα της 28ης οκτωβρίου 1927, η κοινότητα Πυργακίου συνεχίζει τον αγώνα της για αναθεώρηση των ορίων στην περιοχή «Ξηροφελέικα», και στις 16 Ιουνίου 1928 προσφεύγει εκ νέου στο Διοικητικό Δικαστήριο Αρκαδίας ζητώντας να ακυρωθεί για τυπικούς λόγους η απόφαση αριθ. 276 του διοικητικού δικαστηρίου.

Το άρθρο 2, παρ. 5, του Νομοθετικού Διατάγματος της 27-10-1927 προέβλεπε ότι θα μπορούσε η ενδιαφερόμενη κοινότητα να κάνει αίτηση εντός ενός έτους από την ισχύ του Διατάγματος αυτού προς τον Υπουργό των Εσωτερικών και να ζητήσει επανεξέταση από το διοικητικό δικαστήριο προηγούμενης απόφασης του ιδίου δικαστηρίου, στην εκδίκαση της οποίας δεν είχαν κληθεί οι ενδιαφερόμενες κοινότητες, ή αν είχαν κληθεί αυτό είχε γίνει σε διάστημα λιγότερο των οκτώ ημερών πριν την εκδίκαση της υπόθεσης. Το διοικητικό δικαστήριο εκδίκασε την προσφυγή και με την απόφασή του αριθ. 282 της 16 Οκτωβρίου 1929 την απορρίπτει ως αβάσιμη και ανυπόστατη.

Οι κάτοικοι του Πυργακίου, διά του συλλόγου τους, προσφεύγουν με αίτησή τους παραπονούμενοι και προς τον τότε πρωθυπουργό Ελευθ. Βενιζέλο, ζητώντας του να παρέμβει. Στην επιστολή τους υπαινίσσονται ότι η απόφαση αριθ. 276 του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου είχε επηρεαστεί από πολιτικές παρεμβάσεις, υπαινιγμό που τον συναντάμε αργότερα και στη διαμάχη των κοινοτήτων Πιάνας - Χρυσοβιτσίου για την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος. Αν και δεν μας δίνονται περισσότερα στοιχεία, γνωρίζουμε ότι οι παρεμβάσεις πολιτικών προσώπων ασφαλώς αποτελούν μια σημαντική, και αφανή βέβαια στα επίσημα κείμενα, πτυχή των καθορισμών ορίων των κοινοτήτων, που εντάσσεται στο πλαίσιο της γενικότερης πρακτικής των πελατειακών σχέσεων, η οποία διαχρονικά παίζει παρασκηνιακά τον δικό της ρόλο.

Πολιτικόν Γραφείον Πρωθυπουργού
αριθ. πρωτ. 5374
ελήφθη τη 9-4-1930
Αίτησις
των μελών του συλλόγου των κατοίκων του χωρίου Πυργακίου
Πυργάκι τη
"περί παραπόνων"
Προς
Αξιότιμον Ελευθέριον Βενιζέλον
Αθήνας

Λαμβάνωμεν την τιμήν να αναφέρωμεν εν συνόψει τα κάτωθι παράπονά μας.

Ότι προ τριών ετών περίπου η ημετέρα Κοινότης με την της νυν νεοσυσταθείσης Κοινότητος Γαρζενίκου (Διρρέματος), επήλθεν και η διαχώρισις συνάμα των ορίων των δύο χωρίων. Με την πρώτην δε διαχώρισιν των ορίων εγένετο νομίμως και δικαίως, γενομένης όμως προσφυγής παρά των κατοίκων Γαρζενίκου και με την δευτέραν ταύτην διαχώρισιν και εισχωρησθησομένων διαφόρων πολιτικών επήλθεν όλως διόλου αδίκως προς ημάς η τελευταία διαχώρισις των εν λόγω ορίων.

Δια ταύτα παρακαλούμεν ευσεβάστως κε Πρόεδρε τέκνα υμών διατάξητε ό,τι προς απονομήν των αδικημένων κατοίκων.

Ευπειθέστατοι οι αιτούντες
[υπογραφές]
Π. Παναγιωτόπουλος

Σωτήρος Παπαδημητρίου
... Γιαννακόπουλος
Χ. Α. Παναγιωτόπουλος
Π. Μαρκόπουλος
Αθανάσιος Μαρκόπουλος
Κ.Α. Γιαννακόπουλος
Δημ. Ν. Παναγιωτόπουλος
Ιωάν. Παναγιωτόπουλος
Γεώργιος Σταυρόπουλος
Βασίλ. Μερκούτσης
Βεβαιώ το γνήσιον των άνω υπογραφών,
ο Πρόεδρος του συνδέσμου
[υπογραφή] Β. Παπαιωάννου
[σφραγίδα που φέρει τα στοιχεία "ΣΥΝΔ. ΦΙΛΟΠΡΟΟΔΩΝ ΑΓ. ΙΩΑΝ. Ο ΠΡΟΔΡΟΜΟΣ -ΠΥΡΓΑΚΙ]

Η επιδιωκόμενη τελικά αναθεώρηση της απόφασης έρχεται μετά την ψήφιση του νόμου 4759 το Μάιο του 1930 «περί μεταρρυθμίσεων εις την Νομοθεσίαν περί Δήμων και Κοινοτήτων», και τη δυνατότητα που έδινε το άρθρο 5. Το άρθρο αυτό, όπως είδαμε στο σχετικό κεφάλαιο για το νομοθετικό πλαίσιο, αναφέρει ότι κατόπιν αιτήσεως της ενδιαφερόμενης κοινότητας ή της διοίκησης, και μετά από σύμφωνη απόφαση της τετραμελούς επιτροπής του άρθρου 55 του νόμου 4108, μπορεί ο Υπουργός των Εσωτερικών να διατάξει άπαξ και εντός του 1930, την αναθεώρηση οριστικών αποφάσεων ορίων. Για το έργο αυτό συγκροτείται τριμελής επιτροπή, η οποία καθορίζει τα όρια επί τόπου και η απόφασή της είναι οριστική. Μηχανικός συντάσσει και πρόχειρο σχεδιάγραμμα επιτόπου.

Η κοινότητα Πυργακίου, πέρα από την αίτηση των κατοίκων προς τον Πρωθυπουργό, υπέβαλε και προς τη Νομαρχία Αρκαδίας, διά του υπ' αριθμ. 213 της 23 Νοεμβρίου 1930 εγγράφου της, την υπ' αριθμ. 53 του 1930 πράξη του Κοινοτικού Συμβουλίου, ζητώντας την αναθεώρηση των ορίων (τα έγγραφα αυτά δεν υπάρχουν στον φάκελο).

Παρακάτω παρατίθενται δύο γνωμοδοτήσεις επιτροπών που συστάθηκαν δυνάμει του άρθρου 55 του νόμου 4108 του 1929 «περί αναγνωρίσεως νέων κοινοτήτων», οι οποίες θεωρούν σκόπιμη την επανεξέταση των ορίων Γαρζενίκου και Πυργακίου. Η πρώτη είναι του έτους 1930 και η δεύτερη του έτους 1937, βάσει της δεύτερης έγινε η επανεξέταση της υπόθεσης στις 6 Απριλίου 1938. Είχε εν τω μεταξύ με νέο νόμο, τον υπ' αριθ. 5423 της 26 Απριλίου 1932 (ΦΕΚ αριθ. 134 της 26ης Απριλίου 1932) «περί εκδικάσεως αιτήσεων αναθεωρήσεως διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων», δοθεί η δυνατότητα σε όλες τις αιτήσεις περί αναθεώρησης οριστικών αποφάσεων ορίων, που είχαν υποβληθεί μέχρι την 31-12-1930 στις νομαρχίες ή το Υπουργείο των Εσωτερικών και δεν είχαν εκδικασθεί έως την ψήφιση του εν λόγω νόμου, να κριθούν κατά τις διατάξεις του νόμου 4759 του έτους 1930, «της αναθεωρήσεως αυτών διατασσομένης νυν υπό του Υπουργού των Εσωτερικών».

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Ο ΝΟΜΑΡΧΗΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
Πρακτικόν 3
Συνεδριάσεως επιτροπής άρθρου 55 του Νόμου 4108

Εν Τριπόλει σήμερον την 1 Ιουλίου 1930 ημέραν δευτέραν και ώραν 11 π.μ. συνελθούσα εν τω Νομαρχιακώ Καταστήματι η επιτροπή του άρθρου 55 του Νόμου 4108 περί αναγνωρίσεως νέων κοινοτήτων, προσκλήσει του Προέδρου αυτής και ευρεθείσα εν ολομελεία, άτε παραστάντων των κ.κ. 1) Π. Φικιώρη Νομάρχου, ως Προέδρου, 2) Γ. Σαραντοπούλου Διευθυντού της Νομαρχίας, 3) Ν. Παπανδρέου Πρωτοδίκου αναπληρωτού του απόντος κ προέδρου των Πρωτοδικών και Ι. Μενιδιάτου Μηχανικού, αναπληρούντος τον κωλυόμενον Νομομηχανικόν, εξήτασε τας κάτωθι υποθέσεις και απεφάνθη κατά το Διάταγμα της 10-4-1929 εκτελεστικόν του ως άνω Νόμου, ως εξής επί εκάστου θέματος.
[...] επί των υποθέσεων των αναθεωρήσεων των ορίων των Κοινοτήτων Διρρέματος - Πυργακίου [...], η επιτροπή φρονεί ότι καλόν είναι να διαταχθή η αναθεώρησις, διότι από του 1914 έχουσι μεσολαβήσει πολλαί μεταβολαί ιδιοκτησιών [...].

ο Πρόεδρος	**τα μέλη**
Π.Φικιώρης	**Γ.Σαραντόπουλος**
	Ν.Παπανδρέου
	Ι.Μενιδιάτης

Απόσπασμα
αριθ. πρακτικού 20

Εν Τριπόλει σήμερον την 6 Σεπτεμβρίου 1937, ημέρα δευτέρα και ώρα 6 μ.μ., συνελθούσα εις το Νομαρχιακόν Κατάστημα η Επιτροπή του άρθρου 2 του κοινοτικού κώδικος και ευρεθείσα εν απαρτία άτε παραστάντων των κάτωθι, 1) Ι. Βουτσινά Νομαρχούντος Εισηγητού ως Προέδρου, 2) Δημ. Μαραβέλια προεδρεύοντος των Πρωτοδικών και 3) Π.Α. Φούφα μηχανικού των δημοσίων έργων αναπληρούντος τον κ. Νομομηχανικόν Αρκαδίας ως μελών, συνεζήτησε και έλαβε τας κάτωθι αποφάσεις, κατά το άρθρον 55 του Νόμου 4108 του 1929.
.....
Αποδεχομένη τας από 27, 29 και 30 Ιουλιου ε.ε. εκθέσεις του Οικονομικού Εφόρου Γόρτυνος, γνωμοδοτεί υπέρ της αναθεωρήσεως των ορίων των Κοινοτήτων Διρρέματος - Πυργακίου.

ο Προεδρεύσας	**τα Μέλη**
Ι. Βουτσινάς	**[υπογραφές]**

Μετά τη δεύτερη θετική γνωμάτευση συστάθηκε επιτροπή αναθεώρησης, η οποία συνεδρίασε στη διαφιλονεικούμενη περιοχή στις 6 Απριλίου 1938, έντεκα χρόνια μετά απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου, και με την απόφασή της ανέτρεψε την υπ' αριθ. 276 οριστική απόφαση της 14ης Ιουνίου 1927.

Απόφασις

αναθεωρήσεως της υπ' αριθμ. 276 από 14 Ιουνίου 1927 εκδοθείσης οριστικής αποφάσεως του Δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου περί καθορισμού των ορίων της Διοικητικής Περιφερείας των Κοινοτήτων

Διρρέματος - Πυργακίου

Νομού Αρκαδίας

Η Επιτροπή του άρθρου 8 του Νόμου 4759 "περί μεταρρυθμίσεων εις την Νομοθεσίαν" περί Δήμων και Κοινοτήτων αποτελουμένη εκ των: 1) Αργυρίου Κουμούση Επιθεωρητού Δημοσίων Έργων 11ης Περιφερείας ως Προέδρου 2) Ανδρέα Δελήμπαση Διευθυντού Νομαρχίας Αρκαδίας και 3) Λάμπρου Φλωράκη Πρωτοδίκου ορισθέντος δια της υπ' αριθμ. 307 από 1ης Απριλίου 1938 του κ. Προέδρου Πρωτοδικών Τριπόλεως - συνελθούσα την 6ην Απριλίου 1938 ημέραν τετάρτη εν τω επιδίκω μέρει μεταξύ των Κοινοτήτων Διρρέματος και Πυργακίου, επί παρουσία και του δια της υπ' αριθμ. 317 ε.ε.αποφάσεως του κ. Επιθεωρητού Δημοσίων Έργων ορισθέντος Γραμματέως της Επιτροπής κ. Θεοδώρου Παπαθεοδώρου Μηχανικού Δημοσίων Έργων και κατόπιν της υπ' αριθμ. 27 ε.ε. προσκλήσεως του Προέδρου της Επιτροπής - ησχολήθη επί τόπου με την αναθεώρησιν της υπ' αριθμ. 276 από 14 Ιουνίου 1927 εκδοθείσης οριστικής αποφάσεως του Δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου περί καθορισμού των ορίων της Διοικητικής Περιφερείας των Κοινοτήτων Διρρέματος και Πυργακίου του Νομού Αρκαδίας, διαταχθείσαν δια της υπ' αριθμ. 55815 από 2-10-1937 αποφάσεως του κ. Υπουργού των Εσωτερικών.

Κατά την επιτόπιον διαδικασίαν παρέστησαν αμφότεραι αι Κοινότητες δια του Προέδρου αυτών, Κοινοτικών Συμβούλων και πολλών Δημοτών των, εκάστη των οποίων ανέπτυξε τας απόψεις της και ητήσατο ο μεν Πρόεδρος της Κοινότητος Πυργακίου ίνα ως όριον μεταξύ των δύο Κοινοτήτων τελεί ο χείμαρρος Μυλάων ως φυσικόν όριον, η δε Κοινότης Διρρέματος ίνα απορριφθή η αίτησις της Κοινότητος Πυργακίου περί αναθεωρήσεως των ορίων και παραμείνωσι ταύτα ως καθωρίσθησαν υπό του Δευτεροβαθμίου Δικαστηρίου.

Σκεφθείσα

Επειδή δεν δύναται να ... η εν τη διεκδικουμένη υπ' αμφοτέρων των Κοινοτήτων έκτασις και δη η εις θέσιν "Ξηροφελέικα" συνεχής ιδιοκτησία των κατοίκων της Κοινότητος Πυργακίου συνισταμένη εις καλλιεργησίμους αγρούς - ην και αυτοί οι αντιπρόσωποι της Κοινότητος Διρρέματος κατά την επιτόπιον έρευναν ανεγνώρισαν.

Επειδή αι κτηνοτροφικαί ανάγκαι της Κοινότητος Πυργακίου, πολύ ανώτεραι της Κοινότητος Διρρέματος, δεν εξυπηρετούνται δια των υπό του Δευτεροβαθμίου Δικαστηρίου καθορισθέντων ορίων΄

Δια ταύτα

Αποφαίνεται ομοφώνως και καθορίζει τα όρια των Κοινοτήτων Διρρέματος και Πυργακίου (Νομού Αρκαδίας) ως ακολούθως.

Άρχονται από της υπερκειμένης κορυφής του καλουμένου όρους "Μαδάρα" και της θέσεως "Λίχα χωράφια" - διέρχονται δια της πηγής "Πεσιές" και του σημείου "Τουρλοβανίδα" - ακολουθούσι κατόπιν το ρεύμα "Κακκαβιάς" μέχρι

της τοποθεσίας "Δίρευμα" επί της συναντήσεως του ρεύματος "Κακαβιάς" μετά του χειμάρρου "Μυλάοντος", ούτινος ακολουθούσι το μέσον της κοίτης μέχρι της συμβολής του ρεύματος "Κανελλάκι". - Εκ του σημείου τούτου, ήτοι της συναντήσεως του χειμάρρου Μυλάοντος μετά του ρεύματος Κανελλάκι, τα όρια ανέρχονται κατ' ευθείαν γραμμήν προς την κορυφήν "Κούκου Κλαρί" (ή Κούκου Τρύπα) οπόθεν κατέρχονται ακολουθούντα την συντομοτέραν ευθυγραμμίαν προς συνάντησιν του ρεύματος "Μαζαρακίου" όπερ ακολουθούσι μέχρι των ορίων Κοινοτήτων του τέως Δήμου Φαλάνθου.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα απόφασις και υπογράφεται προσηκόντως.

Η Επιτροπή

ο Πρόεδρος **τα Μέλη**

Αργύριος Κουμούσης

Ανδρέας Δελήμπασης

ο Γραμματεύς

Θεόδ. Παπαθεοδώρου

Δια την αντιγραφήν

Εν Ναυπλίω τη 13 Απριλίου 1938

ο Επιθεωρητής Δημοσίων Έργων τη 11ης Περιφερείας

Η τελευταία πράξη γράφεται με την προσφυγή της θιγόμενης πλέον κοινότητας Γαρζενίκου (που έχει μετονομασθεί από το 1928 σε Δίρρεμα) στο Συμβούλιο της Επικρατείας στις 30 Μαΐου 1938. Και επειδή η απόφαση της επιτροπής αναθεώρησης είναι οριστική, στρέφεται εναντίον της νομιμότητας της λήψης της απόφασης της εν λόγω επιτροπής. Η προσφυγή απορρίπτεται με την απόφαση υπ' αριθ. 1048 της 10ης Δεκεμβρίου 1938 και τα όρια παραμένουν έως σήμερα όπως χαράχτηκαν με την απόφαση της 6ης Απριλίου 1938.

Μετά τον Πόλεμο και κατά την ανασυγκρότηση των αρχείου των κοινοτικών ορίων της Νομαρχίας Αρκαδίας ζητήθηκε από την κοινότητα Διρρέματος ενημέρωση για την ύπαρξη οριστικών αποφάσεων καθορισμού στο αρχείο της κοινότητας, αλλά η απάντηση ήταν αρνητική. Παρατίθεται η απάντηση της κοινότητας Διρρέματος, καθώς επίσης και μια αίτηση της κοινότητας Πυργακίου προς τη νομαρχία με την οποία ζητά αντίγραφο καθορισμού των ορίων της με την κοινότητα Διρρέματος, προκειμένου να το υποβάλει στον φορέα διαχείρισης δασών Μαινάλου για τον καθορισμό του τέλους του 3% από τα δασικά προϊόντα.

Βασίλειον της Ελλάδος

Νομαρχία Αρκαδίας

Κοινότης Διρρέματος

Αριθ. πρωτ. 40

Εν Διρρέματι τη 14 Ιουνίου 1956

Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας

Εις απάντησιν της υπ' αριθ. 17667 / 31-5-1956 διαταγής υμών, λαμβάνομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν εις υμάς ότι η ημετέρα Κοινότης συνορεύει μετά των

Κοινοτήτων Πυργακίου, Μαγουλιάνων, Ράδου, Υψούντος και Πιάνης μετά των οποίων έχει γίνει ο καθορισμός των ορίων.

Επίσης γνωρίζομεν εις υμάς ότι εν τω ημετέρω αρχείω δεν υπάρχουσιν αποφάσεις καθορισμού ορίων.

ο πρόεδρος
[υπογραφή Παντελής Παπαχατζής]

72 Προςτον κ Νομάρχην Αρκαδίας - Τρίπολιν

Λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω υμίν ότι προκειμένου να υποβάλομεν εις την Κ.Ε.Δ. Μαινάλου αντίγραφον καθορισμού ορίων μεταξύ της Κοινότητος Ελάτης (Διρρέματος) προς καθορισμόν του κοινοτικού φόρου εκ του Δημοσίου προς την Κοινότητα Πυργακίου και μη υπάρχοντος τοιούτου εν τη ημετέρα Κοινότητα, παρακαλούμεν όπως μας αποστείλλετε τούτο το ταχύτερον.

Εν Πυργακίω τη 22-6-1959
ο Πρόεδρος της Κοινότητος
[υπογραφή, Ν. Παναγιωτόπουλος]

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ

Στην περίπτωση του καθορισμού των ορίων Πυργακίου - Γαρζενίκου τα έγγραφα του φακέλου μάς βοηθούν αρκετά στο να ανασυνθέσουμε την εικόνα των ορίων των δύο οικισμών διαχρονικά. Κάθε έγγραφο μάς δίνει και κάποιες επιπλέον πληροφορίες. Οι πληροφορίες αυτές προέρχονται από τις διαπιστώσεις της επιτόπιας αυτοψίας των επιτροπών και από τις αιτήσεις και προσφυγές των διαδίκων κοινοτήτων, οι δεύτερες ασφαλώς χρειάζονται επιβεβαίωση, καθώς αποτελούν απόψεις που ενδεχομένως από σκοπιμότητα να δίνουν αναληθή στοιχεία.

Για το μεγαλύτερο κομμάτι των ορίων (εκτός από το διαφιλονεικούμενο μέρος), μπορούμε να υποθέσουμε πως βρίσκονταν στην ίδια θέση και τα παλαιότερα χρόνια. Και οι δύο κοινότητες τα αποδέχονται ομόφωνα. Έχουν δε ως εξής:

Ξεκινούν από την κορυφογραμμή του βουνού «Μαδάρα» που βρίσκεται από πάνω, βόρεια - βορειοδυτικά της Ελάτης και δυτικά του Πυργακίου. Το σημείο όπου ξεκινούν περιγράφεται με ακρίβεια στην έκθεση καθορισμού ορίων των κοινοτήτων Πυργακίου - Μαγουλιάνων του έτους 1914. Βρίσκεται 450 περίπου μέτρα νότια της ψηλότερης κορυφής του βουνού, στη βορειοδυτική άκρη μιας μικρής δολίνης (γούπατο) έκτασης ενός περίπου στρέμματος και βάθους 10 περίπου μέτρων, σε υψόμετρο 1.545 μέτρα. Το γούπατο αυτό είναι ιδιοκτησία της οικογένειας Χατζόπουλου από την Ελάτη, η οποία τα χρόνια εκείνα το καλλιεργούσε. Επίσης, δίπλα στο σημείο αυτό, κάπου 50 μέτρα νοτιότερα, υπάρχει σήμερα πέτρινο κτήριο που λειτουργεί ως πυροφυλάκιο. Από το σημείο αυτό το όριο ακολουθεί ευθεία γραμμή προς τα νοτιοανατολικά κατηφορίζοντας μέχρι τα παλαιά χωράφια της οικογένειας Λίχα από την Ελάτη, σε υψόμετρο 1.450 περίπου μέτρα. Κι από κει, πάλι προς τα νοτιοανατολικά (με κάπως πιο ανατολική κατεύθυνση), ακολουθεί σε ευθεία σχεδόν γραμμή μια κατηφορική ράχη του βουνού έως τα χωράφια κληρονόμων Ιωάννου Παπαχατζή και την αμέσως

παρακάτω, κάπου εκατό μέτρα, πηγή με την ονομασία «Πεσιές». Η πηγή αυτή παρέχει ελάχιστο νερό, το καλοκαίρι σχεδόν στερεύει. Βρίσκεται δε μέσα σε μια μικρή ρεματιά, πυκνά δασωμένη με έλατα, σε υψόμετρο 1.240 μέτρα. Η πηγή δεν λειτουργεί μόνο ως φυσικό όριο αλλά, προφανώς, εξυπηρετούσε και τις ανάγκες των γύρω κτηνοτρόφων και των δύο κοινοτήτων, το πότισμα δηλαδή των ποιμνίων. Από την πηγή «Πεσιές» και σύμφωνα με όσα αναφέρονται στην πράξη αριθ. 9 του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαρζενίκου της 30ής Νοεμβρίου 1926, η οριογραμμή συνεχίζει στο μονοπάτι που οδηγεί από τις «Πεσιές» προς τα χωράφια της τοποθεσίας «Τουρλοβανίδα», που βρίσκεται 200 περίπου μέτρα νοτιοανατολικά της πηγής σε υψόμετρο 1.200 μέτρα. Η οριογραμμή περνά στην ανατολική άκρη των αγρών, μεταξύ της «Τουρλοβανίδας» και της μικρής γεωργικής επίσης έκτασης με την ονομασία «Χρονέικα». Η «Τουρλοβανίδα» ανήκει στην περιφέρεια του Γαρζενίκου και τα «Χρονέικα» στην περιφέρεια Πυργακίου. Στην «Τουρλοβανίδα», που έχει έκταση κάπου 70 στρέμματα, αγρούς κατείχαν κάτοικοι και των δύο κοινοτήτων, περισσότερο του Γαρζενίκου. Από κει το όριο συνεχίζει για λίγο σε ομαλό μέρος και πιάνοντας την αρχή μιας μικρής αλλά απότομης ρεματιάς, που βρίσκεται στο κάτω μέρος της ευρύτερης περιοχής με την ονομασία «Κακκαβιά», κατηφορίζει, πάντα προς τα νοτιοανατολικά, μέσα στη ρεματιά, διασχίζει κάθετα τον ασφαλτόδρομο που ενώνει σήμερα την Ελάτη με το Πυργάκι, και καταλήγει ακολουθώντας πάντα τη μικρή αυτή ρεματιά στον ποταμό Μυλάοντα, στη θέση «Δίρρεμα» σε υψόμετρο 1.060 μέτρα. Στην περιοχή αυτή οι αγροί ανήκουν σε κατοίκους του Πυργακίου. Από κει, το όριο στρέφεται προς τα νότια ακολοιθώντας, με ελαφρά ανηφορική πορεία, την κοίτη του ποταμού σε μια πυκνά δασωμένη λαγκαδιά, και μετά από περίπου ενάμισι χιλιόμετρο φθάνει στην περιοχή «Παλιοχώρι» ή «Εφτά Ψωμιά» (υψόμ. 1.120 μ.). Μέχρις εδώ η χάραξη των ορίων έγινε ομόφωνα. Ανατολικά και από πάνω από το «Παλιοχώρι», βρίσκεται η διαφιλονεικούμενη περιοχή «Ξεροφελέικα». Σύμφωνα με την περιγραφή στην απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου αριθ. 276 της 14-6-1927 και στην απόφαση αριθ. 9 του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαρζενίκου, στο σημείο της συμβολής των αγρών Παναγ. Χατζή και Γεωργίου Αγγελόπουλου η οριογραμμή στρέφεται ανατολικά και ακολουθεί το μονοπάτι που ανεβαίνει στη θέση «Τσικινέικα», περνά στη μέση των αγρών και κατεβαίνει διασχίζοντας τη ράχη προς τα ανατολικά έως το «Μαζαράκι», στη θέση «Βορός», τοποθεσία που ανήκει στην περιφέρεια Πυργακίου. Κατόπιν φτάνει στη μέση του Μαζαρακίου, όπου βρίσκεται το μικρό ρέμα και το μονοπάτι. Στρέφεται προς τα νότια και ακολουθεί το μονοπάτι έως τη συμβολή του ρέματος αυτού με το κατερχόμενο από τα ανατολικά «Καρκανόρρεμα», όπου και καταλήγουν τα όρια. Στην περιγραφή της απόφασης του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαρζενίκου σημειώνεται επιπλέον ότι στα περιγραφόμενα και ανέκαθεν υπάρχοντα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων στην περιοχή «Ξεροφελέικα» η οριογραγραμμή περνά **«εν θέσεις διέκρινον από τα σημεία ταύτα ως ανέκαθεν υπήρχον και διέκρινον τας διαμαχομένας κοινότητας».**

Ας δούμε τώρα την περιγραφή της οριογραμμής, όπως καθορίστηκε με την τελική απόφαση της 6ης Απριλίου 1938, στο τμήμα από το «Παλιοχώρι» έως την

κατάληξή της στο «Καρκανόρρεμα». Το όριο συνεχίζει προς τα νότια ακολουθώντας την κοίτη του Μυλάοντα, περνά μετά από 300 μέτρα από τη βρύση «Λουμάκι» και φθάνει εν συνεχεία μετά από ενάμισι χιλιόμετρο στην εκβολή του μικρού ρέματος, που έρχεται από την ξεωργική περιοχή με την ονομνασία «Κανελλάκια», στον Μυλάοντα, σε υψόμετρο 1.170 μέτρα. Όλη αυτή τη διαδρομή, παράλληλα και δίπλα στη δυτική όχθη του ποταμού, ακολουθεί σήμερα και ο ασφαλτόδρομος από την Ελάτη προς τη Στεμνίτσα και Χρυσοβίτσι. Στο σημείο εκείνο τα όρια αφήνουν την κοίτη του ποταμού, αλλάζουν κατεύθυνση και ακολουθώντας ευθεία γραμμή ανεβαίνουν προς τα βορειοανατολικά έως τη δασωμένη κορυφή «Κούκου Κλαρί» ή «Κούκου Τρύπα» στα 1.300 μ. περίπου υψόμετρο, και απο εκεί σε ευθεία επίσης γραμμή με ανατολική κατεύθυνση κατέρχονται «ακολουθούντα την συντομοτέραν ευθυγραμμίαν προς συνάντησιν του ρεύματος "Μαζαρακίου"». Δηλαδή, η οριογραμμή κατηφορίζει τη δασωμένη πλαγιά του βουνού, μπαίνει στην αγροτική περιοχή «Μαζαράκι» μέχρι που στο μέσον της συναντά το παλιό μονοπάτι, που με κατεύθυνση από τα νότια προς τα βόρεια πηγαίνει προς τη Νεμνίτσα (Μεθύδριο). Το «Μαζαράκι» είναι μια αρκετά μεγάλη μακρόστενη επίπεδη περιοχή μήκους δυόμισι χιλιομέτρων περίπου και πλάτους πεντακοσίων μέτρων κατά μέσο όρο, με κατεύθυνση από τα νότια προς τα βόρεια. Στη μέση, κατά μήκος αυτής της μικρής πεδιάδας, περνά διασχίζοντάς τη μικρό ρέμα μαζί και το παλιό αυτό μονοπάτι. Στο σημείο που το όριο συναντά το μονοπάτι στρέφεται προς τα νότια και προχωρά έως το σημείο που συναντά τα όρια της Κοινότητας Πιάνας, παλιότερα του χωριού Αρκουδόρρεμα, στο ρέμα «Καρκανόρρεμα», και εκεί, σύμφωνα με την απόφαση τη επιτροπής της 6ης Απριλίου 1938, καταλήγει. Στο σημείο εκείνο, το 1938 συναντιόνταν τα όρια των περιφερειών Γαρζενίκου, Πυργακίου και Πιάνας (παλιότερα Αρκουδορρέματος). Εικοσιπέντε χρόνια αργότερα, το 1963, με τον καθορισμό των ορίων των κοινοτήτων Ελάτης και Πιάνας, η κοινότητα Ελάτης κέρδισε αρκετό χώρο, όλο σχεδόν το «Επάνω Μαζαράκι», και το όριο με την κοινότητα Πυργακίου προεκτάθηκε λίγο νοτιότερα έως το «Επάνω Καρκανόρρεμα», όπου απολήγει το μικρό βουνό «Γαϊδουρόρραχη» που έρχεται από τα νότια (βλέπε χάρτη).

ΤΑ ΟΡΙΑ ΟΠΩΣ ΤΑ ΚΑΘΟΡΙΣΕ Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 276: Ερχόμαστε τώρα να εξετάσουμε την οριογραμμή όπως καθορίστηκε με την απόφαση αριθ, 276 του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου της 14-6-1927, στη διαφιλονεικούμενη περιοχή «Ξεροφελέικα» πάνω από το Παλιοχώρι, την οποία η κοινότητα Γαρζενίκου διεκδίκησε ως ανέκαθεν δική της. Το κομμάτι αυτό, που τελικά επιδικάστηκε στην κοινότητα Πυργακίου, είναι μια περιοχή έκτασης ενός τετραγωνικού χιλιομέτρου περίπου, που βρίσκεται πάνω σε μια μεγάλη μακρόστενη ράχη, εκατό μέτρα ψηλότερα από τις παρακείμενες περιοχές του «Παλιοχωριού» και του «Μαζαρακίου». Δυτικά ορίζεται από τον ποταμό Μυλάοντα, ανατολικά από το μονοπάτι και το κεντρικό ρέμα του Μαζαρακίου, βόρεια από το μονοπάτι που οδηγεί, με κατεύθυνση από δυτικά προς ανατολικά, από το Παλιοχώρι στο Μαζαράκι, και νότια με την κορυφή του λόφου «Κούκου Κλαρί». Αποτελεί μέρος μιας μακριάς κορυφογραμμής μήκους αρκετών

χιλιομέτρων, η οποία υψώνεται κάπου 100 έως 150 μέτρα υψομετρικά πιο πάνω από τις γύρω στους πρόποδές της περιοχές. Η ράχη αυτή χαρακτηρίζεται από αναρίθμητους μικρούς, πυκνά δασωμένους λόφους, ανάμεσα στους οποίους υπάρχουν μικρά επίπεδα διάκενα (λάκκες) που παλιότερα καλλιεργούνταν. Σήμερα είναι πυκνά δασωμένη με έλατα, πουρνάρια και κέδρα, παλιά, όμως, μεταξύ των καλλιεργούμενων διάκενων υπήρχαν μόνο άγονες εκτάσεις με πουρνάρια και λίγα έλατα, οι οποίες χρησιμοποιούνταν ως βοσκοτόπια. Τοπωνύμια γνωστά μέσα και γύρω από την επίδικη έκταση των «Ξεροφελέικων» είναι: «Ψωροδούκα», «Βαλτετσόρραχη», «Βάμπακας», «Τσικινέικα», «Λουμπάγια», «Αποσκιές», «Σταυρός», «Ξυλούρι», «Κούκου Κλαρί» και «Κούκου Τρύπα», «Γουρνοσκαλιές» ή «Γουρνοκούμασα», «Βορός». Η τελευταία βρίσκεται χαμηλά, εκεί όπου αρχίζουν τα χωράφια του Μαζαρακίου σε μια εσοχή του βουνού, Τη διαφιλονεικούμενη περιοχή περιγράφει πολύ καλά η αίτηση - αναφορά του εκκλησιαστικού συμβουλίου του Γαρζενίκου προς το Ειρηνοδικείο Νυμφασίας, το 1916. Το έγγραφο αυτό μας προσφέρει πολλές και πολύτιμες πληροφορίες για τον χώρο, μια πολύ καλή εικόνα για τη γεωργία και την κτηνοτροφία στην περιοχή αυτή: Ο χώρος είναι λιβάδι που το ενοικιάζει η εκκλησία του Γαρζενίκου σε ετεροδημότες κτηνοτρόφους για τις ανάγκες συντήρησής της, πρακτική γνωστή και διαχρονική, καθώς δεν υπήρχαν γενικά διαθέσιμοι πόροι για τη συντήρηση των ναών των μικρών χωριών. Αποτελείται από άγριους, χέρσους και καλλιεργημένους αγρούς μεγάλης έκτασης που ανήκουν, κατά τους ισχυρισμούς των Γαρζενικιωτών, κυρίως στους κατοίκους του Γαρζενίκου. Το λιβάδι αυτό ενοικιάζεται σε κτηνοτρόφους από τα χωριά Βαλτέτσι και Ροεινό. Γνωρίζουμε από προφορικές παραδόσεις την παρουσία Βαλτετσαίων κτηνοτρόφων στον χώρο κατά τη θερινή περίοδο, το έγγραφο μάς τις επιβεβαιώνει. Να υποθέσει κανείς ότι η εγκατάλειψη των χωριών Λιμποβίσι και Αρκουδόρρεμα, χωριά που ήταν απ' όσο γνωρίζουμε κατά βάση κτηνοτροφικά, άφησε ένα κενό που το κάλυψαν οι κτηνοτρόφοι από το Βαλτέτσι. Οι κτηνοτρόφοι από το Βαλτέτσι, σύμφωνα με την αίτηση, ήλθαν στα μέσα Μαΐου και διαμένουν λίγο πιο βόρεια, 500 μέτρα, στη θέση «Καλογερικό Σφεντάμι», που βρίσκεται εντός της τοποθεσίας «Ψωροδούκα», αγρός ιδιοκτησίας της μονής των Αγίων Θεοδώρων. Μάλιστα δίπλα ακριβώς, και προς τα «Ξεροφελέικα», μία από τις πολλές ράχες έχει την ονομασία «Βαλτετσόρραχη». Ο άλλος κτηνοτρόφος διαμένει πιο νότια, στου «Κούκου το Κλαρί». Τα ποίμνια βόσκουν στις χέρσες εκτάσεις και στις καλλιεργημένες μετά το θερισμό, στα υπολείμματα της καλλιέργειας, τις καλαμιές (βλέπε και την παρόμοια περιγραφή στην εκδίκαση των προσωρινών μέτρων των κατοίκων Αλωνίσταινας κατά κατοίκων του Καρδαρά το 1922 στον αντίστοιχο καθορισμό ορίων Αλωνίσταινας - Καρδαρά). Από την περιγραφή του χώρου μάς δίνεται η εντύπωση πως δεν καλλιεργούνταν όλα τα χωράφια στην περιοχή αυτή, αρκετά είχαν μείνει χέρσα.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ 6ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1938: Με την απόφαση αριθ. 276, το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο υιοθετεί τις απόψεις της κοινότητας Γαρζενίκου, δηλαδή ότι ο χώρος της ανήκε ανέκαθεν, ότι οι αγροί είναι ιδιοκτησίας

κυρίως των Γαρζενικιωτών και ότι καλύπτει πάγιες ζωτικές της ανάγκες. Μάλιστα, στο υπόμνημά της προς τον Νομάρχη Αρκαδίας διαπιστώνει την αδυναμία της για ακριβοδίκαιο καθορισμό των ορίων, καθώς οι θέσεις των αγρών των κατοίκων των δύο κοινοτήτων και το ανάγλυφο του χώρου δεν επιτρέπει κάτι τέτοιο.

Με την απόφαση της 6ης Απριλίου 1938, η επιτροπή αποδίδει την έκταση στην κοινότητα Πυργακίου επικαλούμενη δύο επιχειρήματα. Το πρώτο είναι ότι οι περισσότεροι αγροί ανήκουν σε κατοίκους του Πυργακίου και το δεύτερο ότι το Πυργάκι έχει μεγαλύτερες κτηνοτροφικές ανάγκες από τον Γαρζενίκο, - να μην ξεχνάμε επίσης και το αίτημα της κοινότητας Πυργακίου για ικανοποίηση των αναγκών της σε ξυλεία.

Επιχειρώντας να αξιολογήσουμε τις αποφάσεις των επιτροπών και να δείξουμε την πραγματική εικόνα της περιοχής διαχρονικά, μπορούμε να πούμε τα εξής:

Καταρχήν, κατά τους παλαιότερους αιώνες και έως τουλάχιστον τις αρχές του 18ου αιώνα υπήρχε στην περιοχή «Εφτά ψωμιά» το ομώνυμο χωριό, το οποίο φυσικά θα είχε και τη δική του περιφέρεια και τα δικά του όρια με τα γειτονικά χωριά, και λογικά η κοντινή στο χωριό διαφιλονεικούμενη περιοχή «Ξεροφελέικα» ανήκε στο χωριό Εφτά Ψωμιά. Στην περιοχή όπου βρισκόταν ο οικισμός υπάρχουν αρκετές πηγές με μεγάλη παροχή νερού που ευνοεί την καλλιέργεια ποτιστικών αγρών. Το χωριό εκείνο έχει ερημώσει σίγουρα πριν τον 19ο αιώνα.

Τώρα, όσον αφορά τις ιδιοκτησίες, γνωρίζουμε με βεβαιότητα ότι στη διαφιλονεικούμενη περιοχή «Ξεροφελέικα» κατά τον 19ο αιώνα οι αγροί ανήκαν σε Γαρζενικιώτες, αν όχι ολοκληρωτικά, κατά μεγάλο μέρος τουλάχιστον. Τεμάχια επίσης είχαν και η Μονή των Αγίων Θεοδώρων και κάτοικοι της Νεμνίτσας, όπως μας πληροφορεί ο κτηματικός κατάλογος της Μονής του 1837. Από τα μέσα του 19ου αιώνα και μετά έχουμε αθρώες πωλήσεις των αγρών αυτών σε κατοίκους του Πυργακίου, τόσες, που κατά την εποχή των καθορισμών των ορίων οι περισσότεροι ή σχεδόν όλοι οι αγροί ανήκαν σε κατοίκους του Πυργακίου και παραμένουν στην κατοχή τους μέχρι σήμερα. Ασφαλώς σήμερα η εικόνα είναι εντελώς διαφορετική. Οι πσλιοί αγροί είναι πλέον περιορισμένα από τη δασοκάλυψη δασικά ξέφωτα που βόσκονται από τα λίγα μικρά κοπάδια. Χαμηλότερα στην περιοχή «Παλιοχώρι» - «Εφτά Ψωμιά» και ανατολικά της κοίτης του Μυλάοντα, που αποδόθηκε τελικά στην κοινότητα Πυργακίου, οι αγροί ανήκουν σε κατοίκους και των δύο κοινοτήτων. Στα βορεια πιο πολύ σε Πυργακιώτες, στα νότια και κυρίως από την πηγή «Εφτά Ψωμιά» μέχρι την συμβολή του ρέματος Κανελλακίου με το Μυλάοντα, ανήκουν σε Γαρζενικιώτες. Στο Μαζαράκι υπάρχουν σε όλη την έκταση αγροί των κατοίκων και των δύο χωριών. Έτσι μπορούμε να καταλήξουμε λέγοντας, ότι η απόφαση αριθ. 276 της 15 Ιουνίου 1927 πιο πολύ έλαβε υπ' όψιν το καθεστώς που επικρατούσε στο παρελθόν, δηλαδή ότι οι ιδιοκτησίες ήταν κυρίως Γαρζενικιωτών και ότι τις εκμεταλλευόταν η εκκλησία του Γαρζενίκου, όμως, οι δύο αποφάσεις, αυτή της 22ας Νοεμβρίου 1926 της πρωτοβάθμιας επιτροπής και η τελική της 6ης Απριλίου 1938, έλαβαν υπ' όψιν τους περισσότερο το ιδιοκτησιακό καθεστώς που είχε τα τελευταία πενήντα χρόνια διαμορφωθεί και απέδωσαν την περιοχή στην κοινότητα Πυργακίου. Άλλωστε, και η επιτροπή γνωμοδότησης την 1η Ιουλίου

1930 δικαιολόγησε την γνωμοδότησή της να γίνει αναθεώρηση των ορίων Πυργακίου - Διρρέματος, **«[...] διότι από του 1914 έχουσι μεσολαβήσει πολλαί μεταβολαί ιδιοκτησιών [...]».**

Ο νόμος ΔΝΖ΄ στο άρθρο 9 όριζε ότι, **«Αι δημοτικαί και κοινοτικαί περιφέρειαι καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πάλεων και χωρίων, λαμβανομένων υπ' όψιν κατά το δυνατόν της δημοτικής και κοινοτικής ιδιοκτησίας, ως και της ιδιοκτησίας των κατοίκων, και των απαραιτήτων αναγκών των διαφόρων συνοικισμών».** Στη συγκεκριμένη περίπτωση δεν επικράτησαν τα ήδη αναμφισβήτητα κείμενα όρια, αλλά οι ιδιοκτησίες των κατοίκων και οι ζωτικές ανάγκες τους.

Η πολύχρονη διαμάχη και η τελική απόφαση της 6ης Απριλίου 1938, ασφαλώς, είχε δημιουργήσει μια όχι ευχάριστη κατάσταση στα δύο χωριά. Οι νέοι της εποχής εκείνης βρήκαν μια πολύ καλή ευκαιρία για να ελαφρύνουν και να σατιρίσουν την όλη κατάσταση. Κι η σάτιρα αυτή, πέρα από το χιουμοριστικό μέρος, αποδίδει και πολύ παραστατικά την ένταση και το πνεύμα της όλης διαδικασίας της αυτοψίας και της κρίσης. Ο πρόεδρος της επιτροπής, που δίνοντας προτεραιότητα στο ιδιοκτησιακό καθεστώς των αγρών, ψάχνει και προσπαθεί να εξακριβώσει τις ιδιοκτησίες σ' ένα άγνωστο γι' αυτόν και δύσκολο ανάγλυφο και η ένταση μεταξύ των αντιδίκων πλευρών. Επίσης, αποτυπώνονται και πτυχές από την πραγματικότητα της εποχής εκείνης, τον μικρόκοσμο και τον τρόπο ζωής των ανθρώπων της στις κοινωνίες των δύο αυτών μικρών χωριών. Το στιχούργημα μού το έδωσε ο κ. Κώστας Παπαδημητρίου από το Πυργάκι, τον οποίο ευχαριστώ.

ΣΑΤΙΡΑ

1938, Διαφορές για τα όρια Πυργακίου - Ελάτης.

Την 6ην Απριλίου[52] έγινε χαημός Κυρίου,
ήρθε η επιτροπή για τα όρια να ιδή
Το 'μάθαν οι Γαρζενικιώτες και τρελλάθηκαν σαν κότες,
κατεβαίνουν στο Πυργάκι, στάει η μύτη τους φαρμάκι.
Τα παιδιά μας στο Πυργάκι τράβηξαν για Μαζαράκι
κσι στου Κούκου το Κλαρί στάθηκε η επιτροπή
Του Πατσιά και του Βρακέλα[53], πήρε η μύτη τους αέρα
αρχινήσαν τις φοβέρες και κουνάγαν τις ομπρέλλες.
μα τα ψύχραιμα παιδιά τον διαλύσαν τον καυγά.
δε φοβούνται τις φοβέρες και μπιστόλες και μαχαίρες.
Ας είν' καλά οι "Κορομηλιές" θα φυτέψουν μυγδαλιές
και στα "Κανελλάκια"[54] όλα περιβόλια με τα ρόδα.

---

[52] 6 Απριλίου 1938, η τελική εκδίκαση της υπόθεσης από την τριμελή επιτροπή

[53] Πατσιάς και Βρακέλας, τα παρατσούκλια των προέδρων των δύο κοινοτήτων. Ο πρώτος με το επώνυμο Αναστασόπουλος του Πυργακίου, ο δεύτερος Κωνσταντίνος Θ. Σταθόπουλος (1880-1951) του Γαρζενίκου

[54] «Κορομηλιές» και «Κανελλάκια». Γεωργικές τοποθεσίες στην περιφέρεια Γαρζενίκου, στο εσωτερικό του Δυτικού Μαινάλου, όπου επειδή το κλίμα είναι αρκετά ψυχρό, μόνο αμυγδαλιές και περιβόλια δεν μπορούν να ευδοκιμήσουν

Εσύ τι λες ρε Πάνο Λίχα;[55] Εγώ χωράφια έχω κι είχα
τα χωράφια μου τα ορίζω κι όπου θέλω τα δωρίζω.
Εσύ τι λες ρε Παναή; [56] - Θα κάνουμ' άλλη επιτροπή.
Εσύ τι λες γερο Τσιαλάπα;[57] - Α, δικιά μου είν' και τούτη λάκκα.
Ο πρόεδρος τα 'κανε σαλάτα, είναι άσχημα μαντάτα,
κρίμα που έχει τόσα χρόνια στο κεφάλι τα γαλόνια.
Εσύ τι λες γερο Κατσιούρο; [58] -Έχουμε πρόεδρο βοϊδούρο.
Εσύ τί λες παιδί μου Γιάννη; [59] -Εγώ παπάς να γίνω φτάνει,
κάτω δε θα κατεβαίνω για να τους μεταλαβαίνω,
αλλά γλύτωσα το ξύλο απ' τον Πατσιά και την Κοντύλω.
Εσύ τί λες Χαιδομυρώνη; [60] - Μένα τ' αυτί μου δεν ιδρώνει.
Εσύ Σκροπιέ μου τί φρονείς; [61] -Εμένανε δε με ρωτάει κανείς.
Λένε πως τα μαρτυράω και γι' αυτό δεν τους ρωτάω.
Κάνουνε κουμάντο άλλοι, και την τρώνε στο κεφάλι.
Εσύ τι λες ρε Μαντζουράνη; [62] -Θα μου πάρουνε τη στάνη.
πρέπει να ανέβω απάνω, για να ιδώ το γερο Πάνο.[63]
Δε μου λες ρε γερο Πάνο, εγώ τώρα τί θα κάνω;
- Κάνε λίγη υπομονή κι ότι πρέπει θα γενή.
Σένανε δε σε χαλάμε, το Μαρκόπουλο [64] κυνηγάμε,
φτιάσε ένα καλό αρνί και για την επιτροπή.
Εσύ τί λες ρε Βασιλάρα; [65] -Εγώ δε δίνω μιά δεκάρα.
έχω κτήμα κάπου αλλού, κάτου εκεί στην Καρκαλού.
Εσύ τι λες ρε Ντελαλή; [66] - Έχω το νου μου κάτου εκεί.
Το Πυργάκι δεν το βρίζω γιατί πάω και γαμπρίζω.

---

[55] Παναγιώτης Ι. Λίχας από τον Γαρζενίκο (1877-1971)
[56] Παναγιώτης Ν. Αγγελόπουλος, (1871 - 1951), κάτοικος Γαρζενίκου
[57] Παρατσούκλι του Κωνσταντίνου Ι. Γιαννακόπουλου. (1881-1979) από τον Γαρζενίκο
[58] Παρατσούκλι του Γεωργίου Θ. Σταθόπουλου (1867-1946) από τον Γαρζενίκο
[59] Ιωάννης Ευστ. Παπαχατζής (1900-1985) από τον Γαρζενίκο
[60] παρατσούκλι του Παναγιώτη Αριστ. Γιαννακόπουλου (1877-1960) από τον Γαρζενίκο
[61] παρατσούκλι του Παναγιώτη Λεων. Γιαννακόπουλου (1892-1972) από τον Γαρζενίκο
[62] παρατσούκλι κατοίκου Πυργακίου με το επώνυμο Καλούλης
[63] Παναγιώτης Β. Γιαννακόπουλος (1870-1952) από τον Γαρζενίκο
[64] Αθανάσιος Μαρκόπουλος από το Πυργάκι
[65] Βασίλειος Προκ. Παπαχατζής (1865-1952) από τον Γαρζενίκο
[66] παρατσούκλι του Ανδρέα Π. Γιαννακόπουλου (1904-1989) από τον Γαρζενίκο

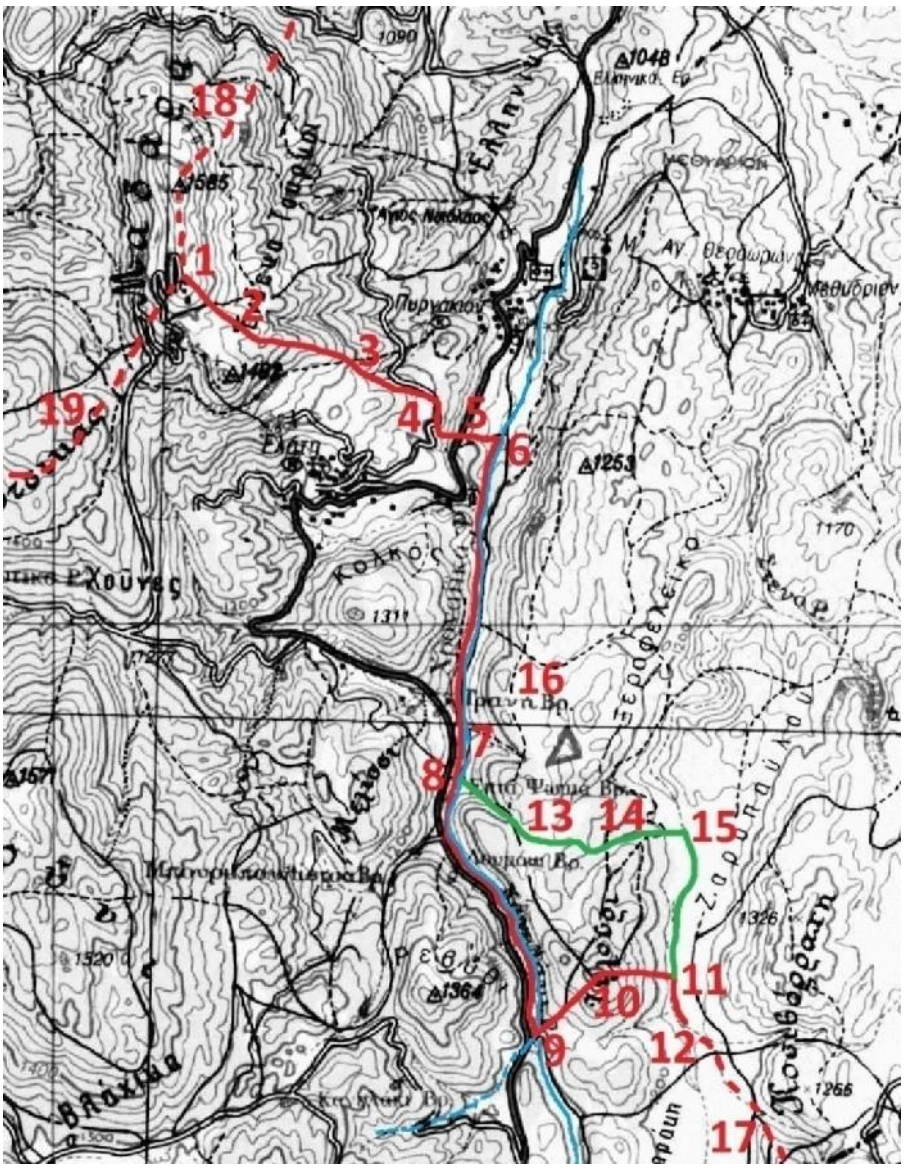

Όρια κοινοτήτων Πυργακίου - Ελάτης. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα τελικά, ισχύοντα και σήμερα, όρια. Με την πράσινη γραμμή αυτά που προτάθηκαν από την κοινότητα Γαρζενίκου στο διαφιλονεικούμενο κομμάτι «Ξεροφελέικα» και αποφασίστηκαν από το διοικητικό δικαστήριο στις 14 Ιουνίου 1927. Με τη γαλάζια γραμμή ο ποταμός Μυλάοντας και με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα όρια γειτονικών κοινοτήτων.

1. Κορυφογραμμή Μαδάρας. Συντεταγμένες, 335680-4166800
2. Λίχα χωράφια, 336030-4166500
3. Πηγή Πεσιές, 336700-4166300
4. Τουρλοβανίδα, 336900-4166120
5. Ρέμα Κακαβιάς, 337100-4166000

6. Δίρρεμα, 337300-4165950
7. Παλιοχώρι ή Εφτά Ψωμιά, 337000-4164500
8. Σύνορα αγρών Π. Χατζή - Γ. Αγγελόπουλου, 337120-4164200
9. Συμβολή ποταμού Μυλάοντα με ρέμα Κανελλακίου, 337450-4162830
10. Κούκου Κλαρί ή Κούκου Τρύπα, 337800-4163200
11. Μονοπάτι και ρέμα Μαζαρακίου, 338200-4163200
12. Κατάληξη ορίων στο Καρκανόρρεμα, 336260-4162900
13. Ξεροφελέικα, 337500-4163900
14. Βορός, 338000-4163980
15. Συμβολή οροθετικής γραμμής με μονοπάτι και ρέμα Μαζαρακίου
16. Ψωροδούκα, 337450-4164700
17. Μεταγενέστερα όρια Ελάτης - Πιάνας
18. Όρια Πυργακίου - Μαγουλιάνων
19. Όρια Ελάτης - Μαγουλιάνων

29. ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ ΛΙΜΠΟΒΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΑΡΚΟΥΔΟΡΡΕΜΑΤΟΣ

Οι ιστορικοί οικισμοί του Λιμποβισίου και του Αρκουδορρέματος δεν κατάφεραν να επιβιώσουν ύστερα από το κύμα μετανάστευσης προς τα πεδινά και παραθαλάσσια μέρη της Πελοποννήσου κατά τις πρώτες δεκαετίες μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους. Το Λιμποβίσι, που στην απογραφή του 1834 είχε 36 οικογένειες και 170 άτομα, καταγράφεται για τελευταία φορά στην απογραφή του 1848 με 26 οικογένειες και 101 άτομα [67]. Το Αρκουδόρρεμα, που σε όλες τις καταγραφές των προηγούμενων αιώνων εμφανίζεται με σχετικά υψηλό και σταθερό πληθυσμό και το 1834 έχει 142 οικογένειες και 749 άτομα, καταγράφεται για τελευταία φορά στην απογραφή του 1907 με 34 άτομα. Πρέπει να έχουμε, όμως, υπ' όψη μας δύο δεδομένα. Πρώτον, ότι οι καταγραφές πληθυσμού κατά τις πρώτες δεκαετίες του ανεξάρτητου Ελληνικού κράτους μάς δίνουν τον πληθυσμό που είναι πολιτογραφημένος σε μια κοινότητα κι όχι απαραίτητα τον πληθυσμό που κατοικεί σ' αυτήν. Μάλιστα, για τον ορεινό χώρο γνωρίζουμε ότι υπάρχει μεγάλη διαφορά στον αριθμό των κατοίκων που κατοικούν στα χωριά τον χειμώνα και το καλοκαίρι. Οι μόνιμοι κάτοικοι όλο τον χρόνο είναι λίγοι, όμως, αυξάνονται κατά πολύ τους καλοκαιρινούς μήνες. Δεύτερον, γνωρίζουμε πως το Αρκουδόρρεμα κατοικείται, τουλάχιστον τους καλοκαιρινούς μήνες, μέχρι και τη δεκαετία του 1920, πολύ πιθανόν και το Λιμποβίσι κρατούσε κάποιον εποχικό πληθυσμό κατά τις δεκαετίες 1870 και 1880 ή και αργότερα, οικογένειες που έρχονταν με τα ποίμνιά τους τους καλοκαιρινούς μήνες ή που έσπερναν και θέριζαν τα χωράφια τους. (βλ. και όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, σχετικά με το χωριό Κορφοξυλιά, και επίσης Τ. Γριτσόπουλος, «Τα χωριά του Φαλάνθου», Αθήναι 1994, σελ. 442-445)

Εν τέλει, τα δύο αυτά χωριά δεν μπόρεσαν να κρατήσουν, για πολλούς λόγους, τον μικρό μόνιμο πληθυσμό τους και να επιβιώσουν ή και να ανακάμψουν, όπως συνέβη με τα γειτονικά τους ορεινά χωριά κατά το τέλος του 19ου αιώνα. Ο κύριος όγκος του πληθυσμού του Αρκουδορρέματος μετανάστευσε στην επαρχία Πυλίας,

[67] Ι.Ρ. Ραγκαβής, «Τα Ελληνικά», Εν Αθήναις 1853

επίσης και στη Μεσσήνη, την επαρχία Μεγαλόπολης κ.λπ. Οι τελευταίοι δε κάτοικοί του μετακινήθηκαν κυρίως στο γειτονικό Χρυσοβίτσι. Οι κάτοικοι του Λιμποβισίου εγκαταστάθηκαν κυρίως στην επαρχία Μεγαλόπολης και τη Μεσσηνία.

ΛΙΜΠΟΒΙΣΙ: Για την περιφέρεια του Λιμποβισίου και τα όριά της δεν διαθετουμε σαφή στοιχεία. Μετά τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912 και από τις εκθέσεις καθορισμού ορίων των γειτονικών του κοινοτήτων προκύπτει ότι η περιφέρεια του Λιμποβισίου ήταν ένσωματωμένη στην περιφέρεια της κοινότητας Πιάνας. Πριν, και το Λιμποβίσι και η Πιάνα ανήκαν στον ίδιο δήμο, τον δήμο Φαλάνθου. Να υποθέσουμε, λοιπόν, ότι ενσωματώθηκε με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912, καθώς πριν οι περιφέρειες των δήμων ήταν ενιαίες, δεν διαχωρίζονταν επίσημα οι περιφέρειες των χωριών που τους συγκροτούσαν. Οι πληροφορίες που διαθέτουμε κυρίως είναι έμμεσες, προέρχονται από τα περιγραφόμενα όρια των γειτνιαζουσών κοινοτήτων, κυρίως της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος. Μια σημαντική επίσης πληροφορία προέρχεται από απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Πιάνας (αριθ. απόφασης 13 της 30ής Αυγούστου 1914) και σχετίζεται με ένα τμήμα των ορίων της κοινότητας Πιάνας με την περιφέρεια της Αλωνίσταινας, όπως αυτά καθορίστηκαν τον Αύγουστο του 1914. Γι' αυτό το τμήμα το κοινοτικό συμβούλιο εκφράζει αντιρρήσεις σχετικά με τη θέση της οριογραμμής και αποφασίζεται να κάνει προσφυγή στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο ορίων, πράγμα που, όμως, δεν έγινε. Συγκεκριμένα, αναφέρεται: **«[...] ως προς τας Κοινότητας Αλωνισταίνης - Πιάνης, όπως μεταρρυθμισθή το οροθετικόν πρωτόκολλον από της θέσεως "Παπαλιά Χούνη" και ακριβώς από της θέσεως Παπαγιαννάκη αγρούς, ακολουθούν κατακορύφως εις κορυφήν "Τσαρνά", εις κορυφήν "Μαδάρα", αφ' ενός φυσικόν όριον και αφ' ετέρου το ανέκαθεν όριον Αλωνισταίνης - Λιμποβισίου».**

Με βάση, λοιπόν, αυτά τα περιορισμένα στοιχεία θα επιχειρήσουμε να κάνουμε μια απόπειρα οριοθέτησης της περιφέρειας του Λιμποβισίου κατά το παρελθόν, τότε που ο οικισμός κατοικείτο.

Στα νότια και δυτικά η περιφέρεια Λιμποβισίου εφάπτεται με την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος. Τα όρια της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος με αυτά της κοινότητας Πιάνας, που είχε ήδη ενσωματώσει την περιφέρεια Λιμποβισίου, καθορίστηκαν το 1914. Αναλυτική παρουσίασή τους γίνεται στο οικείο κεφάλαιο παρακάτω. Μπορούμε να υποθέσουμε ότι αυτά ήταν και κατά το παρελθόν τα όρια των περιφερειών Λιμποβισίου - Αρκουδορρέματος, με μικρές πιθανόν διαφοροποιήσεις. Για παράδειγμα, ίσως στη ράχη «Άγιος Αθανάσιος» - «Φούρνοι», η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος να πήγαινε λίγο πιο βόρεια, έως τη ρεματιά όπου σήμερα περνά ο ασφαλτόδρομος που οδηγεί από τους δύο οικισμούς προς Πιάνα και Τρίπολη. Από πωλητήρια συμβόλαια πάντως αγρών κατοίκων του Λιμποβισίου της δεκαετίας του 1870 προκύπτει ότι η εκεί γεωργική θέση «Αποστόλια» φέρεται να ανήκε στην περιφέρεια Λιμποβισίου.

Για το βόρειο μέρος, τα όριά της με την περιφέρεια της Αλωνίσταινας, μας διαφωτίζει η απόφαση της κοινότητας Πιάνας που προαναφέραμε. Από τη ρεματιά «Παπαλιά Χούνη» και στη συνέχεια με βορειοδυτική κατεύθυνση έως την

τοποθεσία «Τσαρνά» ή «Ζαρνά» και έως την κορυφή «Μαδάρα», υψόμ. 1.563 μ. περιλαμβάνοντας όλη την έκταση γύρω από την κορυφογραμμή του βουνού με τους πολλούς μικρούς λόφους, ράχες και ενδιάμεσες λάκκες. Δεν μπορούμε να αποφανθούμε κατά πόσο τα όρια κατέρχονταν και στις δυτικές πλαγιές της οροσειράς αυτής, προς τις θέσεις δηλαδή «Βρωμόβρυση» και «Πολίτσι».

Τέλος, προς τα ανατολικά, λογικά η περιφέρεια του Λιμποβισίου χωριζόταν από αυτήν της Πιάνας με το ρέμα που έρχεται από την Αλωνίσταινα και καταλήγει στους μύλους της Πιάνας. Δεν διαθέτουμε, όμως, κανένα στοιχείο που να τεκμηριώνει αυτή την υπόθεση. Σ' αυτό το αρχικό σχήμα ορίων, μπορούμε μελλοντικά βάσει και νέων στοιχείων να κάνουμε τις όποιες τροποποιήσεις.

ΑΡΚΟΥΔΟΡΡΕΜΑ: Με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912, η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος εντάχθηκε στην κοινότητα Τσελεπάκου. Ο λόγος, όπως λέγεται, ήταν ότι αρκετοί κάτοικοι του Αρκουδορρέματος είχαν κατά το παρελθόν μετοικίσει στο χωριό αυτό: **«Γενικώς στο χωριό [Τσελεπάκου] πιστεύεται ότι εδώ εγκαταστάθηκαν κάτοικοι του Αρκουδορρέματος, απ' όπου προήρχετο και η οικογένεια Καλδή, καθώς η οικογενειακή της παράδοση [...]»**[68]. Από μια πρώτη έρευνα πάντως στους υπάρχοντες ονομαστικούς καταλόγους του Τσελεπάκου, (εκλογικοί κατάλογοι του 19ου αιώνα) δεν προκύπτει κάποιος αριθμός επωνύμων που να ξέρουμε ότι ανήκαν σε κατοίκους του Αρκουδορρέματος. Φυσικά, χρειάζεται προσεκτικότερη έρευνα για το ζήτημα αυτό.

Τα όρια της κοινότητας Τσελεπάκου, όσον αφορά την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος, με τις γειτονικές του κοινότητες Χρυσοβιτσίου, Πιάνας, Πυργακίου και Στεμνίτσας, καθορίστηκαν από ισάριθμες πρωτοβάθμιες επιτροπές που συστάθηκαν και στις οποίες ως μέλη συμμετείχαν ο πρόεδρος της κοινότητας Τσελεπάκου και ο δάσκαλος Τσελεπάκου. Οι εκθέσεις των επιτροπών αυτών αναπτύσσονται παρακάτω.

Το Αρκουδόρρεμα δεν παρέμεινε για πολύ στην κοινότητα Τσελεπάκου. Μετά από αίτημα των εκλογέων του Αρκουδορρέματος, (διαδικασία που προέβλεπε σχετικό άρθρο του νόμου ΔΝΖ΄ του 1912), με το Προεδρικό Διάταγμα της 2ας Ιουλίου 1924 (ΦΕΚ αριθ. 150 της 5ης Ιουλίου 1924), το χωριό με την περιφέρειά του ενσωματώθηκε στην κοινότητα Πιάνας. Το Διάταγμα έχει ως εξής:

Περί ενώσεως του συνοικισμού Αρκουδορεύματος εις την Κοινότητα Πιάνης κ.λπ.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έχοντες υπ' όψει τα άρθρα 2 και 5, παρ. 4 και 5 του Νόμου ΔΝΖ΄ περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων, προτάσει του επί των Εσωτερικών Υπουργού, στηριζομένη εις αίτησιν εκλογέων του κάτωθι συνοικισμού, απεφασίσαμεν και διατάσσομεν.

Εις την Κοινότητα Πιάνης του Νομού Αρκαδίας ενούται ο συνοικισμός Αρκουδορεύματος, αποσπώμενος της κοινότητος Τσελεπάκου.

---

[68] Βλ. και Τάσος Γριτσόπουλος, «Τα χωριά του Φαλάνθου», Αθήναι 1994, σελ. 511

Ο αυτός Υπουργός θέλει δημοσιεύσει και εκτελέσει το Διάταγμα τούτο.
Εν Αθήναις τη 2 Ιουλίου 1924
ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας
Παύλος Κουντουριώτης
ο Υπουργός των Εσωτερικών Π. Αραβαντινός

Μετά το τέλος του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου και του Εμφυλίου και εκμεταλλευόμενη της δυνατότητες που έδινε ο Δημοτικός και Κοινοτικός κώδικας, (Νομοθ. Διάταγμα 2888 του 1954, συμπληρωμένο με το Νομοθετικό Διάταγμα 3777 του 1957), η κοινότητα Χρυσοβιτσίου ζητώντας ανακαθορισμό των ορίων της με την κοινότητα Πιάνας, επιδίωξε να αποσπάσει για λογαριασμό της την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος. Και ακολουθεί μια δεκαπενταετής δικαστική διαμάχη, που ξεκινά με την απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου (αριθ. 22 της 24ης Νοεμβρίου 1957) και τερματίζεται με την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων (αριθ. 1 της 6-11-1972). Η κοινότητα Χρυσοβιτσίου τελικά ενσωματώνει ένα μέρος, το νότιο, της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος, όμως, όχι και τον ερειπωμένο οικισμό, που καλυμμένος από πυκνό ελατόδασος παραμένει έως σήμερα στην περιφέρεια της Πιάνας και στον οποίο πλέον απομένει όρθια μόνο η παλαιά εκκλησία του.

Ακολουθούν οι διακανονισμοί ορίων που πραγματοποιήθηκαν το 1914 μεταξύ της περιφέρειας Αρκουδορρέματος (της κοινότητας Τσελεπάκου) και των γειτονικών της κοινοτήτων, καθώς επίσης και οι μεταγενέστεροι διακανονισμοί ορίων των κοινοτήτων Πιάνας και Χρυσοβιτσίου με τις γειτονικές κοινότητες στα τμήματα της περιφέρειας Αρκουδορρέματος που είχαν εν τω μεταξύ ενσωματώσει.

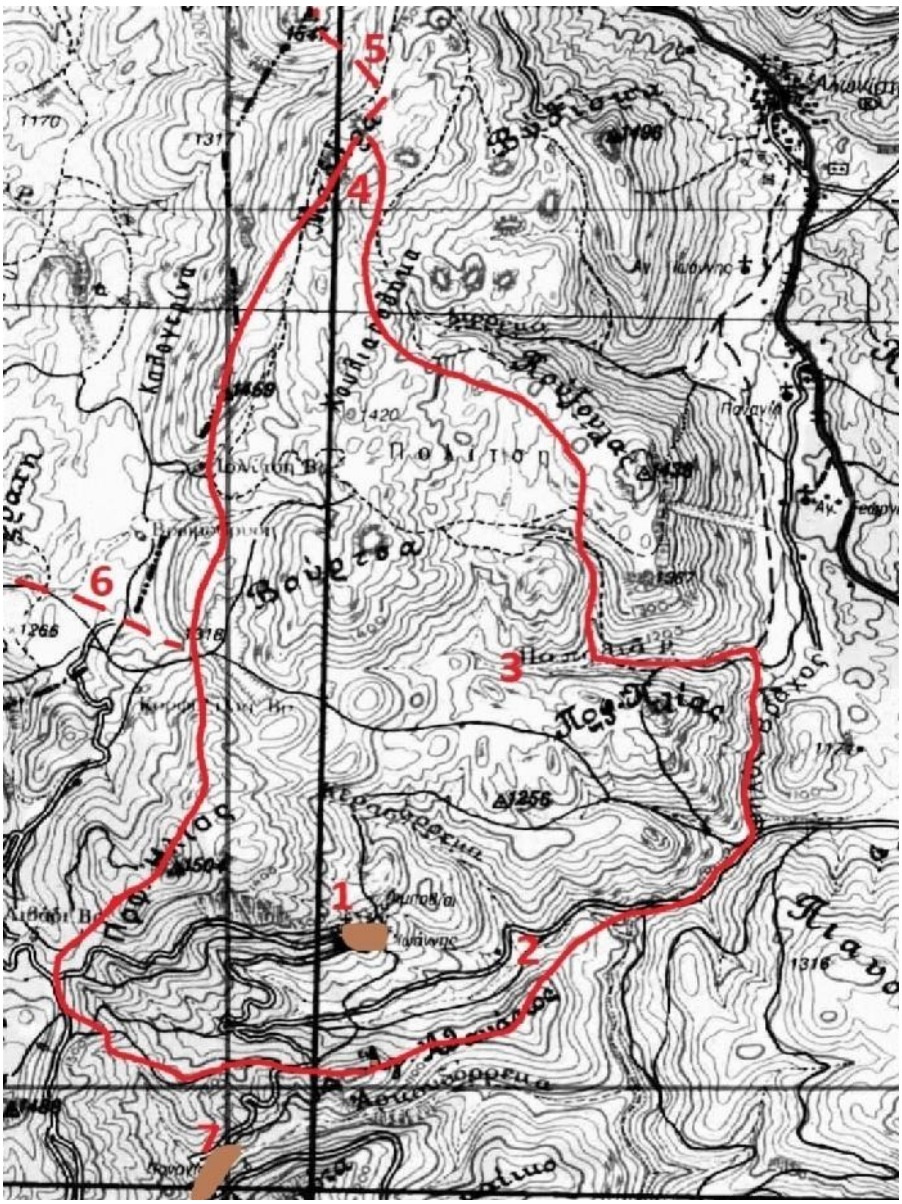

Περιφέρεια του χωριού Λιμποβίσι. Αποτελεί μια πρώτη προσέγγιση αποτύπωσης της εδαφικής περιφέρειας του χωριού αυτού την εποχή που εκατοικείτο.

1. Οικισμός Λιμποβισίου
2. Πιθανά όρια με την περιφέρεια Αρκουδορρέματος
3. Τοποθεσία «Παπαλιά χούνη», νεότερα (του έτους 1914) όρια κοινοτήτων Πιάνας - Αλωνίσταινας
4. Κορυφή «Μαδάρα», υψόμ. 1.563 μ. Συντεταγμένες, 340630-4165400
5. Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας)
6. Όρια κοινότητας Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας) - Αρκουδορρέματος, όπως καθορίστηκαν το έτος 1914
7. Οικισμός Αρκουδορρέματος

30.ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ (περιφέρειες Γαρζενίκου και Νεμνίτσας) - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) του έτους 1914 ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΠΙΑΝΑΣ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 1963

Με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912, ο Γαρζενίκος και η Νεμνίτσα ανήκαν στην κοινότητα Πυργακίου και το γειτονικό τους Αρκουδόρρεμα στην κοινότητα Τσελεπάκου. Για τον διακανονισμό των ορίων των περιφερειών των δύο κοινοτήτων συγκροτήθηκε επιτροπή η οποία συνεδρίασε στην Πιάνα στις 21 Αυγούστου 1914 και συνέταξε σχετική έκθεση καθορισμού. Το 1919 ο Γαρζενίκος αποσπάστηκε από την κοινότητα Πυργακίου και σχημάτισε ξεχωριστή κοινότητα, η δε περιφέρεια του Αρκουδορρέματος με αίτημα των εκλογέων του το 1924 υπήχθη στην κοινότητα Πιάνας. Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο και ακολουθώντας τις διατάξεις των νομοθετικών διαταγμάτων 2888 του 1954 και 3777 του 1957, αποφασίστηκε νέος καθορισμός ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Ελάτης και Πιάνας. Η επιτροπή συνεδρίασε στις 6 Δεκεμβρίου 1963 στη θέση «Βρύση Χαλίκι» που βρίσκεται στο επάνω (νότιο) μέρος της γεωργικής έκτασης του «Μαζαρακίου» και καθόρισε εκ νέου τα όρια. Για το υπόλοιπο τμήμα των αρχικών ορίων, δηλαδή αυτό μεταξύ των κοινοτήτων Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας - Πιάνας δεν υπάρχει κάποια νεότερη έκθεση καθορισμού.

Οι αποφάσεις και των δύο επιτροπών για τη θέση της οριογραμμής πάρθηκαν ομόφωνα.

Η οριογραμμή αυτή ισχύει (εκτός αν υπάρχουν κι άλλες αποφάσεις που δεν ανευρέθησαν) μέχρι σήμερα και, μάλιστα, αποτελεί τμήμα των ορίων που χωρίζουν τους σημερινούς δήμους Γορτυνίας και Τρίπολης.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται οι δύο εκθέσεις καθορισμού. Η πρώτη του 1914 βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Πιάνας και η δεύτερη στον φάκελο ορίων της κοινότητας Ελάτης.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Εξετάζοντας τα όρια των περιφερειών Γαρζενίκου - Αρκουδορρέματος/Πιάνας που περιγράφονται στις δύο εκθέσεις, το πρώτο που πρέπει να παρατηρήσουμε είναι ότι πρόκειται για δύο διαφορετικές χαράξεις ορίων, που έχουν κοινό εδαφικό σημείο την αφετηρία τους στην περιοχή του βουνού «Ισότια» και των αγρών Δ. Φατούρου και την κατάληξή τους στο ρέμα «Καρκανόρρεμα». Η πρώτη χάραξη στη μέση απόστασή της είναι κάπου ένα χιλιόμετρο βορειότερα της δευτερης, η περιφέρεια της Ελάτης επεκτάθηκε με την απόφαση του 1963 κάπου δυόμισι τετραγωνικά χιλιόμετρα προς τα νότια.

Τα όρια δε, είναι τα εξής:

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ 21ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1914: Η επιτροπή για τον καθορισμό ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πυργακίου και Τσελεπάκου (περιφέρειες Γαρζενίκου και Νεμνίτσας με την περιφέρεια Αρκουδορρέματος) συνεδρίασε στις 21 Αυγούστου 1914 στην Πιάνα. Μέλη της οι: Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος, Γεώργιος Ζωγόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Τσελεπάκου, Γεώργιος Αναστόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Πυργακίου, Στυλ. Σταθόπουλος, δάσκαλος Τσελεπάκου, και Γεώργιος Σουλακιώτης, δάσκαλος

Γαρζενίκου. Να σημειώσουμε πως ο αναφερόμενος ως μέλος της επιτροπής δάσκαλος Τσελεπάκου Στυλιανός Σταθόπουλος ήταν από τον Γαρζενίκο. Η απόφαση της επιτροπής ήταν ομόφωνη και η οριογραμμή χαράχτηκε ως εξής: **«[...] άρχεται εις το Νοτιοδυτικόν μέρος εκ της κορυφής "Κεντροβούνι", διευθύνεται προς Ανατολάς εις "Κερασιάς Διάσελο" και εκείθεν εις κορυφήν "Κούρμπενο", όπου ο αγρός Σ. Σταθοπούλου, ον αφήνει εις όριον Πυργακίου, εκείθεν κατέρχεται την πλεύραν εις αγρόν Β. Παπαχατζή, ον επίσης αφήνει εις το όριον Πυργακίου, φθάνει εις τον εκεί διερχόμενον δρόμον Μαζαρακίου, ον ακολουθεί προς βορράν, ούτως ώστε οι μεν προς τα δεξιά του κατερχομένου προς Νεμνίτσαν αγροί των Ροϊνιωτών και Αρκουδορευματιτών μένουν εις το όριον Τσελεπάκου - Αρκουδορεύματος, οι δε προς τα αριστερά των Γαρζενικιωτών και Πυργακιωτών μένουν εις το όριον Πυργακίου έως εις το σημείον εις ο συναντά ο δρόμος ούτος το "Καρκανόρευμα" το "Κάτω". Είτα ακολουθεί την κοίτην του ρεύματος τούτου προς τα άνω, συναντά τους αγρούς Θεοδ. Παπαηλιόπουλου, ον αφήνει εις το όριον Τσελεπάκου και Γεωργίου Αναστοπούλου, Φ. Φίλη, Κ. ... , Γ. Φίλη Δημ. Λαθούρη και Γεωργίου Θ. Αναστασοπούλου [Αναστοπούλου], ους αφήνει εις το όριον Πυργακίου, ως ορίζονται δια του ρεύματος, και ανέρχεται εις την κορυφήν του βουνού δια του υπερκειμένου βράχου, ένθα και λήγουσι τα όρια».**

Η οριογραμμή ξεκινά από την τοποθεσία «Κεντροβούνι». Όπως είδαμε στην έκθεση καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πυργακίου και Στεμνίτσας το 1914, στην περιοχή του «Κεντροβουνίου» βρίσκονταν και οι αγροί του Δ. Φατούρου, κατοίκου Στεμνίτσας, οι οποίοι συμπεριλήφθηκαν στην περιφέρεια της Στεμνίτσας. Λογικά, λοιπόν, το όριο δεν ήταν ακριβώς στην κορυφή του Κεντροβουνίου (υψομ. 1.461 μ.), αλλά ελαφρώς νοτιότερα, στη νότια άκρη των αγρών του Δ. Φατούρου. Από το σημείο εκείνο το όριο ακολουθώντας ανατολική πορεία σε μια πυκνά δασωμένη περιοχή, κατηφορίζει στις ανατολικές πλαγιές του βουνού «Ισότια» και φθάνει, μετά από ενάμισι περίπου χιλιόμετρο, στην τοποθεσία «Κερασιάς Διάσελο» (υψόμ. 1.200μ.). Το «Διάσελο της Κερασιάς» βρίσκεται στο ανατολικό άκρο της γεωργικής τοποθεσίας «Κανελλάκια», επάνω σε έναν χαμηλό μακρόστενο λόφο, που και σ' αυτόν την εποχή εκείνη υπήρχαν καλλιεργήσιμοι αγροί. Το όνομά του το λαμβάνει από κάποια μεγάλη αγριοκερασιά στην περιοχή, το δέντρο αυτό συναντιέται συχνά, εδώ κι εκεί, αυτοφυές στο Μαίναλο. Να σημειώσουμε εδώ ότι στα «Κανελλάκια» και το «Διάσελο της Κερασιάς» πρέπει να βρισκόταν και πρωτύτερα, κατά τον 19ο αιώνα, το όριο των τότε δήμων Νυμφασίας και Φαλάνθου, και ειδικότερα των περιφερειών των χωριών Γαρζενίκου και Αρκουδορρέματος. Μία απόφαση του Δημοτικού Συμβουλίου Νυμφασίας (απόφαση αριθ. 10 της 14ης Ιουλίου 1844) αναφέρει πως η Διοίκηση Γορτυνίας έστειλε στον δήμο Νυμφασίας διαταγή να κατασκευάσει «πρόσκαιρη καλύβη» στη θέση Κανελλάκια, για την κατασκευή της οποίας ο δήμος Νυμφασίας θα πλήρωνε μέρος των εξόδων. Δεν αναφέρεται ο σκοπός για τον οποίο θα κατασκευαζόταν η καλύβα. Το δημοτικό συμβούλιο αρνείται να καταβάλει ο δήμος το ποσόν, **«διότι από την Δημοσίαν εκείνην οδόν των Κανελλακίων διέρχονται οι Δημότες των Δήμων Θεισόας και Τρικολώνων ως**

επί το πολύ, ολιγώτερον δε οι της Νυμφασίας, ανεξαιρέτως όλης της επαρχίας, και διότι η θέσις "Κανελλάκια", ούσα μεταξύ των ορίων Θεισόας, Τρικολώνων, Νυμφασίας και Φαλάνθου, φιλονεικείται ως μη ανήκουσα αποκλειστικώς εις τον Δήμον Νυμφασίας». Προτείνει δε, τα έξοδα να τα μοιραστούν οι τέσσερις προαναφερθέντες δήμοι. Δεν μας βοηθά και πολύ η απόφαση του δήμου Νυμφασίας για να διαμορφώσουμε σαφή εικόνα για τα δημοτικά όρια στην περιοχή. Φυσικά, σκοπός του δημοτικού σημβουλίου ήταν να αποφύγει ο δήμος τα έξοδα, οπότε δεν είναι εύκολο να διαπιστώσουμε την αλήθεια των λεγομένων και να ξεδιαλύνουμε τη θολή αυτή εικόνα για τα όρια. Γιατί μοιάζει υπερβολικό να έφταναν τα όρια του δήμου Τρικολώνων (περιφέρεια Στεμνίτσας) έως τα «Κανελλάκια», πολύ περισσότερο του δήμου Θεισόας (περιφέρεια Ράδου, Ζυγοβιστίου και Δημητσάνας). Επίσης, δεν ξέρουμε κατά πόσο τα όρια ήταν αποσαφηνισμένα το 1844 στην περιοχή αυτή κι αν όντως υπήρχαν αμφισβητήσεις.

Ας ανοίξουμε εδώ μια παρένθεση με αφορμή την παραπάνω απόφαση του δήμου Νυμφασίας. Από τα «Κανελλάκια», όπως αναφέρει, περνούσε ο κεντρικός ημιονικός δρόμος που οδηγούσε από τη Δημητσάνα και τη Στεμνίτσα στην Τρίπολη. «Από την Δημοσίαν εκείνην οδόν των Κανελλακίων διέρχονται οι Δημότες των Δήμων Θεισόας και Τρικολώνων ως επί το πολύ» λέει χαρακτηριστικα, δηλαδή οι κάτοικοι Δημητσάνας, Ζυγοβιστίου, Στεμνίτσας, Ράδου κ.λπ., που κατευθύνονται προς και από την Τρίπολη. Πολύ ενδιαφέρουσα η πληροφορία, αν είναι ακριβής. Τη δημόσια αυτή οδό τη βρίσκουμε μπροστά μας και σε άλλες εκθέσεις καθορισμού ορίων: Πυργακίου - Στεμνίτσας, Ζυγοβιστίου - Ράδου, Αρκουδορρέματος - Στεμνίτσας και Πιάνας - Αρκουδορρέματος. Στις δύο πρώτες αναφέρεται ως οδός Δημητσάνης - Τριπόλεως, στην τρίτη ως οδός Ζυγοβιστίου - Τριπόλεως, στην τέταρτη ως οδός Πιάνης - Στεμνίτσης. Εκτιμώ πως όλα αυτά τα τμήματα αποτελούν μέρη της ίδιας οδού. Αν είναι έτσι, η οδός αυτή ξεκινά από τη Δημητσάνα, περνά από τη θέση «Τριμπούνια», φτάνει στα «Βλάχικα», όπου ενώνεται με την οδό που έρχεται από τη Στεμνίτσα, και εν συνεχεία φτάνει στα «Κανελλάκια». Από τα «Κανελλάκια» πρέπει να στρέφεται για ενάμισι χιλιόμετρο προς τα νότια έως τη θέση «Μοτσιάρες», μετά να ανηφορίζει προς τα ανατολικά στις τοποθεσίες «Λιβάδι» - «Χοροστάσι», κατεβαίνει κατόπιν στο Αρκουδόρρεμα και μετά στην Πιάνα και τέλος στην Τρίπολη. Έχω βέβαια και κάποιες επιφυλάξεις, για παράδειγμα, αν κάποιος ακολουθήσει αυτή την οδό για να πάει από τη Στεμνίτσα στην Τρίπολη αποκλίνει αρκετά από τη συντομότερη ιδανική διαδρομή. Θα μπορούσε επίσης να πάει στην Τρίπολη και μέσω των τοποθεσιών «Ξερόκαμπος» ή «Ραπούνι».

Συνεχίζοντας την περιγραφή, η οριογραμμή από το «Διάσελο της Κερασιάς» κατηφορίζει προς τα ανατολικά - βορειοανατολικά, αρχικά προς τη ρεματιά του Μυλάοντα και ανεβαίνει κατόπιν απέναντι στις τοποθεσίες «Σκαλίτσα» και «Κούρμπενο», σύνολο διαδρομής 450 περίπου μέτρα. Το «Κούρμπενο» αποτελεί μέρος της μεγάλης ράχης που ξεκινά από την περιοχή του αρχαίου Μεθυδρίου στα βόρεια και καταλήγει στην περιοχή «Μοτσιάρες» στα νότια. Παλαιότερα, τα περισσότερα χωράφια εκεί ήταν ιδιοκτησίας κατοίκων του Αρκουδορρέματος, περιήλθαν μετά σε Γαρζενικιώτες ή Πυργακιώτες, όπως ο Στυλ. Θ. Σταθόπουλος,

που ο αγρός του περιέρχεται στην περιφέρεια Γαρζενίκου. Από το «Κούρμπενο» η οριογραμμή κατηφορίζει και κατέρχεται πλέον μετά από 150 μέτρα στη γεωργική περιοχή του Επάνω Μαζαρακίου. Εκεί κάνει μια μικρή καμπή προς τα νότια, κάπου 700 μέτρα, για να συμπεριλάβει στο όριο της κοινότητας Πυργακίου τους αγρούς Στυλιανού Θ. Σταθόπουλου και Βασιλείου Προκ. Παπαχατζή από τον Γαρζενίκο, τους οποίους είχαν οι ιδιοκτήτες τους αγοράσει από Αρκουδορρεματίτες (ο δεύτερος το 1893). Αμέσως μετά, στην άκρη των αγρών Β. Παπαχατζή, συναντά στα ανατολικά το μικρό ρέμα και μονοπάτι, που ερχόμενα από την πηγή «Χαλίκι» κατευθύνονται προς τα βόρεια, προς τη Νεμνίτσα, διασχίζοντας κατά μήκος το Μαζαράκι. Η οριογραμμή ακολουθεί το ρέμα κάπου 1.200 μέτρα έως τη συμβολή του με το ρέμα «Καρκανόρρεμα», και μάλιστα τον δεύτερο βορειότερο κλάδο του, που κατέρχεται από τα ανατολικά. Οι αγροί στα δυτικά του ρέματος του Μαζαρακίου περιέρχονται στην κοινότητα Πυργακίου και στα ανατολικά στην κοινότητα Τσελεπάκου. Εκεί σταματά η περιφέρεια του Γαρζενίκου κι αρχίζει η περιφέρεια της Νεμνίτσας, και το όριο της κοινότητας Πυργακίου με την κοινότητα Τσελεπάκου/περιφέρεια Αρκουδορρέματος. Τα όρια συνεχίζονται ακολουθώντας τη δεύτερη βόρεια ρεματιά του Καρκανορρέματος με κατεύθυνση προς τα ανατολικά.

Να διατυπώσουμε εδώ έναν προβληματισμό, δηλαδή αν τα πιο παλιά χρόνια, τον 19ο αιώνα αλλά και την προηγούμενη εποχή της Τουρκοκρατίας, η περιοχή του Μαζαρακίου ανήκε ολόκληρη ή σχεδόν ολόκληρη στην περιφέρεια του χωριού Αρκουδόρρεμα, πριν το χωριό εκείνο χάσει το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού του, κι αν οι κάτοικοι του Γαρζενίκου και του Πυργακίου είχαν εκεί ιδιοκτησίες και ειδικότερα, νοτιότερα από το «Καρκανόρρεμα» στο «Μεσαίο» και το «Επάνω Μαζαράκι». Όπως είδαμε στον φάκελο του καθορισμού ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου, οι κάτοικοι του Γαρζενίκου ισχυρίζονταν στην προσφυγή τους, ότι ανέκαθεν τα μεταξύ τους όρια, περνώντας από τη θέση «Ξεροφελέικα», κατέβαιναν έως τη μέση στο ρέμα του «Μαζαρακίου» και κατέληγαν προς τα νότια στο «Καρκανόρρεμα».

Συνεχίζοντας την περιγραφή των ορίων Πυργακίου - Τσελεπάκου, μεταξύ των περιφερειών Νεμνίτσας - Αρκουδορρέματος, η οριογραμμή ακολουθεί το «Κάτω Καρκανόρρεμα», ανηφορίζοντας για 1.200 μέτρα περίπου, έως την αφετηρία του στη γεωργική περιοχή της τοποθεσίας «Βρωμόβρυση», στα 1.250 μ. υψόμετρο, την οποία διασχίζει κατευθυνόμενο πάντα προς τα ανατολικά, αφήνοντας τους αγρούς των κατοίκων Νεμνίτσας στο όριο της κοινότητας Πυργακίου και τους αγρούς των κατοίκων Αρκουδορρέματος στην κοινότητα Τσελεπάκου. Λίγο παραπάνω, μετά από 500 μέτρα, το όριο τερματίζεται σε ένα διάσελο των βουνών που χωρίζουν τις περιφέρειες Νεμνίτσας και Αλωνίσταινας, σ' έναν μικρό βραχώδη λόφο στην τοποθεσία «Σουμάκια». Εκεί συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Τσελεπάκου/Αρκουδορρέματος, Πυργακίου και Πιάνας. Η κοινότητα Πιάνας έφτανε έως εκεί έχοντας ενσωματώσει εν τω μεταξύ την περιφέρεια του εγκαταλειμμένου χωριού Λιμποβίσι.

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ 6ης ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1963: Η νεότερη επιτροπή καθορισμού ορίων συγκροτήθηκε μετά από απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας και συνεδρίασε στις 6 Δεκεμβρίου 1963 στη θέση «Χαλίκι», όπου και η ομώνυμη πηγή, που βρίσκεται νότια, στο πάνω μέρος και στην αρχή του ρέματος που κατηφορίζει διασχίζοντας κατά μήκος το Μαζαράκι. Μέλη της οι: Ιωάννης Λαμπρόπουλος, Ειρηνοδίκης Νυμφασίας ως πρόεδρος, Θεόδωρος Κ. Σταθόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Ελάτης, Γεώργιος Π.Β. Γιαννακόπουλος, κοινοτικός σύμβουλος Ελάτης, Δημήτριος Συψής, πρόεδρος της κοινότητας Πιάνας, και Πέτρος Κανέλλος, κοινοτικός σύμβουλος Πιάνας. Ο καθορισμός των ορίων θα λέγαμε έγινε με συνοπτικές διαδικασίες. Δεν ακολούθησε στο μεγαλύτερο τμήμα τους το φυσικό ανάγλυφο του εδάφους, ούτε έλαβε λεπτομερώς υπ' όψιν τις γεωργικές ιδιοκτησίες, οι οποίες πρέπει να τονιστεί δεν καλλιεργούνταν πλέον το 1963 στον ίδιο βαθμό όπως κατά την εποχή της πρώτης έκθεσης το 1914, ή και είχαν εγκαταλειφθεί εντελώς, για παράδειγμα, οι αγροί στις θέσεις «Φατούρου Γούπατα», «Κοντορράχια» κ.λπ. Ούτε και κτηνοτροφικές ανάγκες εξυπηρετούνταν, καθώς το όριο περνά από μεγάλες δασικές εκτάσεις, και στο ελατόδασος απαγορεύεται η βόσκηση. Τα όρια ακολουθούν στο μεγαλύτερο μέρος τους σημεία - κορυφές βουνών, που ενώνονται διά νοητής ευθείας γραμμής. Καθορίστηκαν δε, «μετά προηγουμένην αυτοψίαν, επιτόπιον εξέτασιν και συζήτησιν, δια παμψηφίας», ως ακολούθως:

«Ως αφετηρία των ορίων των Κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνης λαμβάνεται η κορυφή του όρους "Ισότια", κειμένη νοτίως του χωρίου Ελάτη, ένθα τα όρια των Κοινοτήτων Ελάτης, Πιάνης και Υψούντος, εν συνεχεία η οροθετική γραμμή των δύο ενδιαφερομένων Κοινοτήτων διέρχεται δια νοητής κατευθείαν γραμμής εκ της κορυφής του βουνού "Κοντορράχι", είτα δι' ευθείας νοητής γραμμής εκ της υπαρχούσης εις θέσιν "Χαλίκι" βρύσεως, εν συνεχεία εκ της κορυφής του βουνού "Γαϊδουρόρραχη" καταλήγει εις θέσιν "Καρκανόρρεμα", ένθα καταλήγουσι τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης, Πυργακίου και Ελάτης. Γίνεται μνεία ότι η οροθετική γραμμή των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων νοείται πάντοτε μεταξύ των ως άνω σταθερών σημείων δι' ευθείας νοητής γραμμής. Ωσαύτως γίνεται μνεία ότι η οροθετική γραμμή διέρχεται επί το πλείστον εκ δημοσίας Δασικής εκτάσεως».

Το όριο ξεκινά στα δυτικά από την κορυφή «Ισότια», υψόμετρο 1.498 μ., που βρίσκεται κάπου 500 μέτρα νότια από την κορυφογραμμή του «Κεντροβουνίου» και του «Φατούρου τα Γούπατα». Εκεί, όπως λέει η έκθεση, συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας, Ελάτης και Πιάνας. Το όριο πλέον καθορίζεται με σαφήνεια στην κορυφή του βουνού. δεν καλλιεργούνται οι αγροί Δ. Φατούρου και οι αγροί στη θέση «Μακρυαλάκκα» και έτσι δεν λαμβάνονται υπ' όψιν στη χάραξη της οριογραμμής. Από την κορυφή «Ισότια» το όριο ακολουθεί ευθεία νοητή γραμμή απόστασης 1.300 μέτρων προς τα ανατολικά. Από τις δασωμένες πλαγιές του βουνού «Ισότια» κατέρχεται στη ρεματιά του ποταμού Μυλάοντα και διασχίζοντας τον ασφαλτόδρομο που κινείται παράλληλα στη ρεματιά, λίγο βορειότερα της περιοχής Μοτσιάρες και στο νότιο τέλος μια μεγάλης ευθείας του ασφαλτόδρομου, ανέρχεται στις κορυφές της ράχης «Κοντορράχια». Τα

«Κοντορράχια» είναι το νοτιότερο κομμάτι της μεγάλης ράχης που ξεκινά από το αρχαίο Μεθύδριο και καταλήγει στις «Μοτσιάρες», αποτελείται δε από αρκετές μικρές κορυφές και ράχες με μικρές λάκκες ανάμεσά τους. Δεν διευκρινίζεται σε ποια ακριβώς κορυφή κατευθύνεται η οριογραμμή, στην πιο ψηλή ύψους 1.359 μέτρων ή στη λίγο νοτιότερη, την τελευταία επάνω από τις «Μοτσιάρες» ύψους 1.318 μέτρων. Θα υπέθετε κανείς στην ψηλότερη, αλλά γνωρίζουμε από τους παλαιότερους ότι το όριο στην ρεματιά του Μυλάοντα περνούσε απέναντι ακριβώς στην τελευταία προς τα ανατολικά κλειστή στροφή του ασφαλτόδρομου (χωματόδρομος το 1963), πριν από τις «Μοτσιάρες», και για να περνά εκεί έπρεπε να στόχευε στη πιο νότια κορυφή την «1318».

Από τα «Κοντορράχια», πάλι με ευθεία νοητή γραμμή μήκους εννιακοσίων περίπου μέτρων, η οριογραμμή περνώντας από το νοτιότερο σημείο των αγρών του Μαζαρακίου, φθάνει στην πηγή «Χαλίκι», υψόμετρο 1.240 μέτρα. Στο τμήμα από την κορυφή «Ισότια» έως τη βρύση «Χαλίκι», ας μου επιτραπεί να πω, η χάραξη και η περιγραφή στην έκθεση της οριογραμμής είναι μάλλον πρόχειρη. Κοιτάζοντας το ανάγλυφο στον χάρτη της ΓΥΣ κλίμακας 1:5.000, οι ευθείες νοητές γραμμές δεν στοχεύουν με ακρίβεια, και επίσης δεν μας βοηθά η περιγραφή των ορίων στην έκθεση, καθώς δεν αναφέρονται με λεπτομέρεια οι τοποθεσίες από τις οποίες περνά η οροθετική γραμμή.

Από την πηγή «Χαλίκι» το όριο προχωρά αρχικά βορειοανατολικά ανεβαίνοντας στην κορυφή της «Γαϊδουρόρραχης» στα 1.340 μέτρα υψόμετρο και ακολουθεί στη συνέχεια, με βόρεια πορεία, την κορυφογραμμή του βουνού μέχρις ότου αυτό χαμηλώνει έως το νότιο και μετά το βόρειο κλάδο του Καρκανορρέματος («Πάνω» και «Κάτω Καρκανόρρεμα»), όπου και καταλήγει. Η οριογραμμή από το «Χαλίκι» μέχρι το «Καρκανόρρεμα» έχει μήκος ενάμισι περίπου χιλιόμετρο.

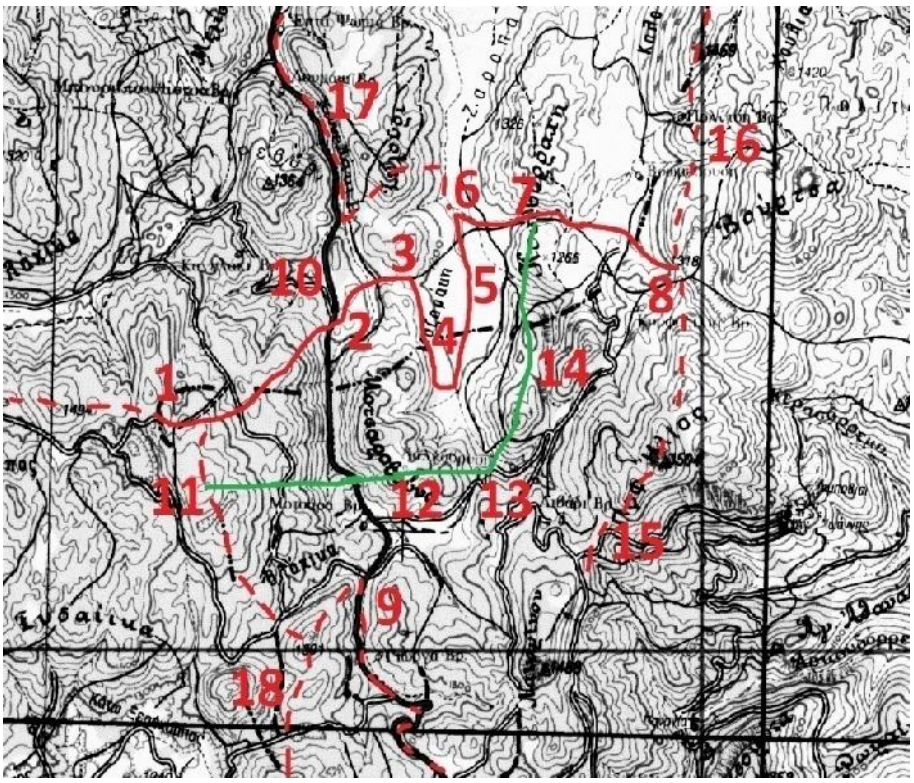

Όρια κοινοτήτων Πυργακίου - Τσελεπάκου [περιφέρειες Γαρζενίκου (Ελάτης σήμερα) - Αρκουδορρέματος] το έτος 1914 και κοινοτήτων Ελάτης (Γαρζενίκου) - Πιάνας το 1963. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Γαρζενίκου - Αρκουδορρέματος. Με την πράσινη γραμμή τα όρια Ελάτης - Πιάνας. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια άλλων κοινοτήτων.

1. Κορυφή «Κεντροβούνι». Συντεταγμένες, 336150-4161900
2. Κερασιάς Διάσελο, 337550-4162200
3. Κούρμπενο, 337900-4162450
4. Αγροί Βασ. Παπαχατζή, 338200-4161950
5. Μονοπάτι και ρέμα Μαζαρακίου
6. Συμβολή ρέματος Μαζαρακίου με το Καρκανόρρεμα, 338300-4162900
7. Ρεματιά Καρκανορρέματος, 338900-4162900
8. Βράχος - διάσελο «Σουμάκια», 339800-4162500
9. Όρια Πιάνας - Χρυσοβιτσίου
10. Κανελλάκια, 337250-4162500
11. Κορυφή «Ισότια», αφετηρία ορίων Ελάτης - Πιάνας, 336520-4161080
12. Κοντορράχια, 337900-4161200
13. Βρύση «Χαλίκι», 338670-4161200
14. Γαϊδουρόρραχη, 338750-4161700
15. Παλαιότερα όρια Πιάνας - Αρκουδορρέματος, όπως διακανονίστηκαν το έτος 1914
16. Όρια Πυργακίου - Αλωνίσταινας
17. Όρια Ελάτης - Πυργακίου
18. Όρια Πιάνας - Στεμνίτσας

31. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) έτους 1914 ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΙΑΝΑΣ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ έτους 1970

Τα όρια μεταξύ της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος (κοινότητας Τσελεπάκου) και της περιφέρειας της κοινότητας Στεμνίτσας διαχωρίστηκαν από την πρωτοβάθμια επιτροπή που ορίστηκε από τον νομάρχη και συνεδρίασε στις 18 Αυγούστου 1914 στο Χρυσοβίτσι. Μέλη της οι: Κ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος, Γεώργιος Ζωγόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Τσελεπάκου, Γεώργιος Φατούρος, πρόεδρος της κοινότητας Στεμνίτσας, Στυλιανός Σταθόπουλος, δάσκαλος Τσελεπάκου, και Γεώργιος Παλαμήδης, δάσκαλος Στεμνίτσας. Ο διακανονισμός των ορίων έγινε **«από κοινού και εκ συμφώνου [...] χωρίς αντιλογίαν τινα».**

Εν τω μεταξύ, όπως είπαμε, το 1924 η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος περιέρχεται με Διάταγμα στην κοινότητα Πιάνας. Μετά από πολλά χρόνια, στις 26 Μαΐου 1970, κι ενώ δεν είχε τελεσιδικήσει ακόμα η δικαστική διαμάχη μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και Χρυσοβιτσίου για την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος (βλέπε στο οικείο κεφάλαιο), συνεδρίασε στη Δημητσάνα επιτροπή καθορισμού των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και Στεμνίτσας. Η επιτροπή συγκροτήθηκε με απόφαση του νομάρχη Αρκαδίας στις 26 Ιουλίου 1969, βάσει των διατάξεων του άρθρου 11 του Ν.Δ. 2888 του 1954. Συνέταξε δε έκθεση στην οποία επιβεβαιώνονται τα όρια όπως αυτά καθορίστηκαν στις 21 Αυγούστου 1914 μεταξύ των κοινοτήτων Τσελεπάκου και Στεμνίτσας, καθώς οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων «εδήλωσαν ότι τα μεταξύ των δύο Κοινοτήτων υφιστάμενα μέχρι τούδε διοικητικά όρια είναι σαφή και ουδεμία περί αυτών αμφισβήτησις υπάρχει, δι' ο και αναγνωρίζουσι ταύτα ως έχουσι». Μέλη της επιτροπής ήταν οι Ηλίας Παπαδόπουλος, Ειρηνοδίκης Ψωφίδος ως πρόεδρος, Συψής Δημήτριος, πρόεδρος της κοινότητας Πιάνας, Γεώργιος Μπέλλας, πρόεδρος της κοινότητας Στεμνίτσας, Γεώργιος Παπαδόπουλος, κοινοτικός σύμβουλος Πιάνας, και Δημήτριος Μπέλλας, κοινοτικός σύμβουλος Στεμνίτσας.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται: 1) η έκθεση της επιτροπής της 18ης Αυγούστου 1914 για τον καθορισμό των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Τσελεπάκου - Στεμνίτσας και 2) η έκθεση της επιτροπής για τον καθορισμό των ορίων Πιάνας - Στεμνίτσας της 26ης Μαΐου 1970. Το πρώτο έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Τσελεπάκου και το δεύτερο στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Στεμνίτσας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ 18-8-1914: Τα όρια των περιφερειών Αρκουδορρέματος και Στεμνίτσας διακανονίστηκαν ως εξής: **«Η διαχωριστική των δύο ορίων γραμμή νοητή, άρχεται εις το μεσημβρινόν μέρος εκ της θέσεως "Σάββα Λακκώματα" και ακριβώς της κορυφής "Άγιος Ηλίας ή Μπλεσίβος", εκείθεν ακολουθεί προς το βορειοανατολικόν μέρος την κορυφογραμμήν εις τα υψηλότερα αυτής σημεία, ήτις κορυφογραμμή λήγει εις "Κορακοφωλιάν", εις το κάτω μέρος αυτής ένθα ο αγρός του Γεωρ, Στασινόπουλου, πρώην Βαρελά,**

ούτως ώστε ο αγρός ούτος να μένη εις το όριον Τσελεπάκου- Αρκουδορεύματος, οι δε παρακείμενοι προς δυσμάς αγροί του Κων. Φλόκου να μένουν εις την Κοινότητα Στεμνίτσης. Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν ανέρχεται εις την κορυφήν του βουνού "Ροδιάς", εξ ης κατέρχεται προς δυσμάς εις θέσιν "Κανδρή Αλώνι" και αγρούς Γριμπόγιαννη ους αφήνει εις το όριον Στεμνίτσης, εκείθεν βορειοδυτικώς φθάνει εις "Αλώνι Νικολέττου", εξ ου διευθύνεται εις κορυφήν "Μουτσιαροβούνι" άνωθι βατής οδού Τριπόλεως - Ζυγοβιστίου και προς το δεξιόν μέρος αυτής εν σχέσει προς τον οδεύοντα εκ Τριπόλεως εις Ζυγοβίστιον. Εκ της κορυφογραμμής ταύτης, κατευθείαν φθάνει εις την κορυφήν του "Κεντροβουνίου", ένθα οι αγροί του Δημ. Φατούρου, ους αφήνει εις την Κοινότητα Στεμνίτσης. Κατέρχεται προς την δυτικοβορεινήν χούνην, ένθα λήγουσι τα όρια των δύο Κοινοτήτων».

Η παραπάνω περιγραφή στην έκθεση της επιτροπής είναι αλήθεια ότι σε κάποια σημεία στο βόρειο τμήμα της δεν είναι εντελώς κατανοητή. Ξεκινά στα νότια από τη θέση «Σάββα Λακκώματα», υψόμ. 1.370 μ., όπου συναντιόνταν τότε τα όρια των περιφερειών Αρκουδορρέματος, Στεμνίτσας και Χρυσοβιτσίου, και με δυτική κατεύθυνση ανεβαίνει ακριβώς από πάνω στην κορυφή «Μπλεσίβος» ή «Άγιος Ηλίας», υψόμ. 1.544 μ. Από την κορυφή, και ακολουθώντας μια ράχη του βουνού, κατηφορίζει προς τα βόρεια και φτάνει στην από κάτω λαγκαδιά και στην τοποθεσία αυτής «Κορακοφωλιά», όπου περνά ανάμεσα από αγρούς Αρκουδορρεματιτών και Στεμνιτσιωτών (Γ. Στασινόπουλου και Κ. Φλόκου), τους οποιους αφήνει στην αντίστοιχη κοινότητα. Από κει, ανέρχεται, με βορεια - βορειοανατολική κατεύθυνση ακολουθώντας τη νότια ράχη του βουνού «Ροδιάς», έως την κορυφή του βουνού, υψόμ. 1.551 μ. Από την κορυφή του «Ροδιά» ακολουθεί βορειοδυτική πορεία, περνά από τη θέση -παλιά χωράφια- «Καπότα», υψόμ. 1.330 μ., δίπλα και ανατολικά από το διάσελο του «Ξερόκαμπου», κατόπιν ανεβαίνει στη δασωμένη κορυφή, από πάνω και βόρεια από την τοποθεσία «Καντρή Αλώνι», υψόμ. 1.391 μ. και κατεβαίνει αμέσως μετά στην τοποθεσία αυτή (Καντρή Αλώνι) και τα χωράφια Γριμπόγιαννη, τα οποία μένουν στην περιφέρεια Στεμνίτσας. Μετά, με βορειοδυτική πορεία, σύμφωνα με την περιγραφή, ανεβαίνει στην τοποθεσία «Αλώνι Νικολέττου», μια τοποθεσία που δεν μου είναι γνωστή. Το πιθανότερο, και αν η περιγραφόμενη κατεύθυνση είναι ακριβής, είναι να βρίσκεται πάνω στη νότια ράχη του βουνού «Ισότια», για να είμαστε σίγουροι, όμως, για τη θέση του πρέπει να γνωρίζουμε με βεβαιότητα και τη θέση του βουνού που περιγράφεται στη συνέχεια με την ονομασία «Μουτσιαροβούνι». Από το «Αλώνι Νικολέττου» η οριογραμμή **«διευθύνεται στην κορυφή "Μουτσιαροβούνι", άνωθι βατής οδού Τριπόλεως - Ζυγοβιστίου και προς το δεξιόν μέρος αυτής εν σχέσει προς τον οδεύοντα εκ Τριπόλεως εις Ζυγοβίστιον».** Ούτε κορυφή με τέτοια ονομασία μου είναι γνωστή. Όπως και στην περίπτωση του καθορισμού των ορίων Πιάνας - Αρκουδορρέματος, «Μουτσιαροβούνι» αποκαλείται το βουνό επί του οποίου ή πλησίον του βρίσκεται βρύση με τέτοια ονομασία, δηλαδή «Μοτσιάρα». Στον χώρο που μας απασχολεί, «Μοτσιάρα» ή «Μοτσιάρες» αποκαλείται βρύση αλλά και η ευρύτερη εκεί αγροτολιβαδική έκταση. Θεωρώ ότι το «Μουτσιαροβούνι» είναι το δασωμένο

βουνό που είναι περισσότερο γνωστό με την ονομασία «Ισότια», υψόμ. 1498 μ., που βρίσκεται κάπου ένα χιλιόμετρο δυτικά της βρύσης και οι ανατολικοί πρόποδές του φτάνουν έως τις «Μοτσιάρες». Επίσης, μη κατανοητή είναι και η αναφορά για τη θέση του κεντρικού μονοπατιού (βατής οδού) που οδηγεί από την Τρίπολη στο Ζυγοβίστι. Μάλιστα αναφέρεται ότι το «Μουτσιαροβούνι» βρίσκεται στα δεξιά του μονοπατιού, όπως κατευθύνεται κάποιος προς το Ζυγοβίστι. Το μόνο κεντρικό μονοπάτι στη συγκεκριμένη περιοχή από το οποίο μπορεί να πάει κανείς προς το Ζυγοβίστι, είναι αυτό που οδηγούσε και προς τη Δημητσάνα και που περνά από τη θέση «Κανελλάκια». Προφανώς πρόκειται για το τμήμα του που συνδέει τις θέσεις «Κανελλάκια» και «Μοτσιάρες», αλλά σ' αυτή την περίπτωση ο οδεύων προς το Ζυγοβίστι πρέπει να έχει το «Μουτσιαροβούνι» στο αριστερό του χέρι κι όχι στο δεξί. Μάλλον λοιπόν προκειται για εκ παραδρομής λάθος στη διατύπωση. Από το «Μουτσιαροβούνι» η οριογραμμή έχοντας βόρεια κατεύθυνση φτάνει και καταλήγει στην ράχη με την ονομασία «Κεντροβούνι», υψόμ. 1461 μ., κάνοντας μια παράκαμψη προς τα ανατολικά για να αφήσει τους αγρούς του Δημ. Φατούρου στην περιφέρεια Στεμνίτσας. Οι αγροί του Φατούρου είναι, όπως ειπώθηκε, μικρές δολίνες (γούπατα) που σήμερα καλύπτονται από πυκνό ελατόδασος. Υπάρχει και μια δεύτερη εκδοχή, έως «Μουτσιαροβούνι» δηλαδή να αναφέρονται οι μικρές ράχες στην τοποθεσία «Μακρυαλάκκα», μια μικρή γεωργική τότε έκταση στις ανατολικές πλαγίες του βουνού «Ισότια» σε υψόμετρο 1360 μέτρα. Από κει κατόπιν να ανηφορίζει περνώντας στη βόρεια άκρη των αγρών Φατούρου και να φτάνει έως την κορυφή του «Κεντροβουνίου». Στο «Κεντροβούνι» συναντιόνταν το 1914 τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας, Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) και Πυργακίου (περιφέρεια Γαρζενίκου). Στην έκθεση τέλος αναφέρεται ότι, η οριογραμμή μετά το «Κεντροβούνι» κατέρχεται στη βορειοδυτική χούνη προς την τοποθεσία «Μουτζούρα», όπου και καταλήγει. Το τμήμα αυτό, όμως, αποτελεί όριο μεταξύ των περιφερειών Στεμνίτσας και Γαρζενίκου, δεν φτάνει η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος έως εκεί (βλέπε και όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Πυργακίου). Σε αρκετούς, όμως, διακανονισμούς ορίων, όπως ειπώθηκε και αλλού, οι περιγραφές περιλαμβάνουν και τμήματα οριογραμμής που βρίσκονται μετά το πέρας των ορίων των δύο εξεταζόμενων κοινοτήτων και αφορούν συνεχόμενα σύνορα μεταξύ άλλων γειτονικών, (βλέπε για παράδειγμα τους καθορισμούς ορίων Βυτίνας - Λεβιδίου, Ελάτης - Στεμνίτσας, Ζυγοβιστίου - Στεμνίτσας κ.λπ.).

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΤΗΣ 26-5-1970: Η περιγραφή των ορίων στην έκθεση της επιτροπής της 26 Μαΐου 1970 είναι ουσιαστικά μια πιο γενικόλογη επανάληψη της περιγραφής της πρώτης έκθεσης του 1914. Συγκεκριμένα, η οριογραμμή **«άρχεται από την τοποθεσίαν "Άγιος Ηλίας Ραπουνιού" και εν συνεχεία διέρχεται από τον αγρόν των κληρονόμων Δημητρίου Κανδρή, συνεχίζεται εις την κορυφογραμμήν "Ροδιά", εν συνεχεία διέρχεται από τον αγρόν κληρονόμων Δ. Κανδρή (τοποθεσία "Καπότα" Ξηροκάμπου), διέρχεται από "Κανδρή Αλώνι", διέρχεται από κορυφογραμμήν "Μαυρόχουνης" - "Μακρυάς λάκκας". Εις την**

τελευταίαν τοποθεσίαν λήγει η διαχωριστική γραμμή (όριον) των ανωτέρω Κοινοτήτων».

Υπάρχουν μόνο δύο διαφοροποιήσεις, μία στην αφετηρία των ορίων και μία στο τέλος. Στην αφετηρία, η οριογραμμή δεν ξεκινά από τη θέση «Σάββα Λακκώματα» αλλά από τη διπλανή κορυφή του βουνού «Μπλεσίβος» ή «Άγιος Ηλίας». Στο τέρμα των ορίων δεν αναφέρεται ως κατάληξη η ράχη «Κεντροβούνι» αλλά η κορυφογραμμή που χωρίζει τις τοποθεσίες «Μαυρόχουνες» στα δυτικά και «Μακρυαλάκκα» στα ανατολικά, δηλαδή η κορυφή «Ισότια», υψόμ. 1498 μ. Η τοποθεσία «Μακυαλάκκα» είναι παλιά χωράφια και τώρα πυκνό ελατόδασος. Να σημειωθεί ότι η αντίστοιχη περιγραφή στην έκθεση καθορισμού των ορίων των κοινοτήτων Ελάτης και Πιάνας το έτος 1963 τοποθετεί το σημείο συνάντησης των κοινοτήτων Ελάτης Πιάνας και Στεμνίτσας επίσης στην κορυφή «Ισότια».

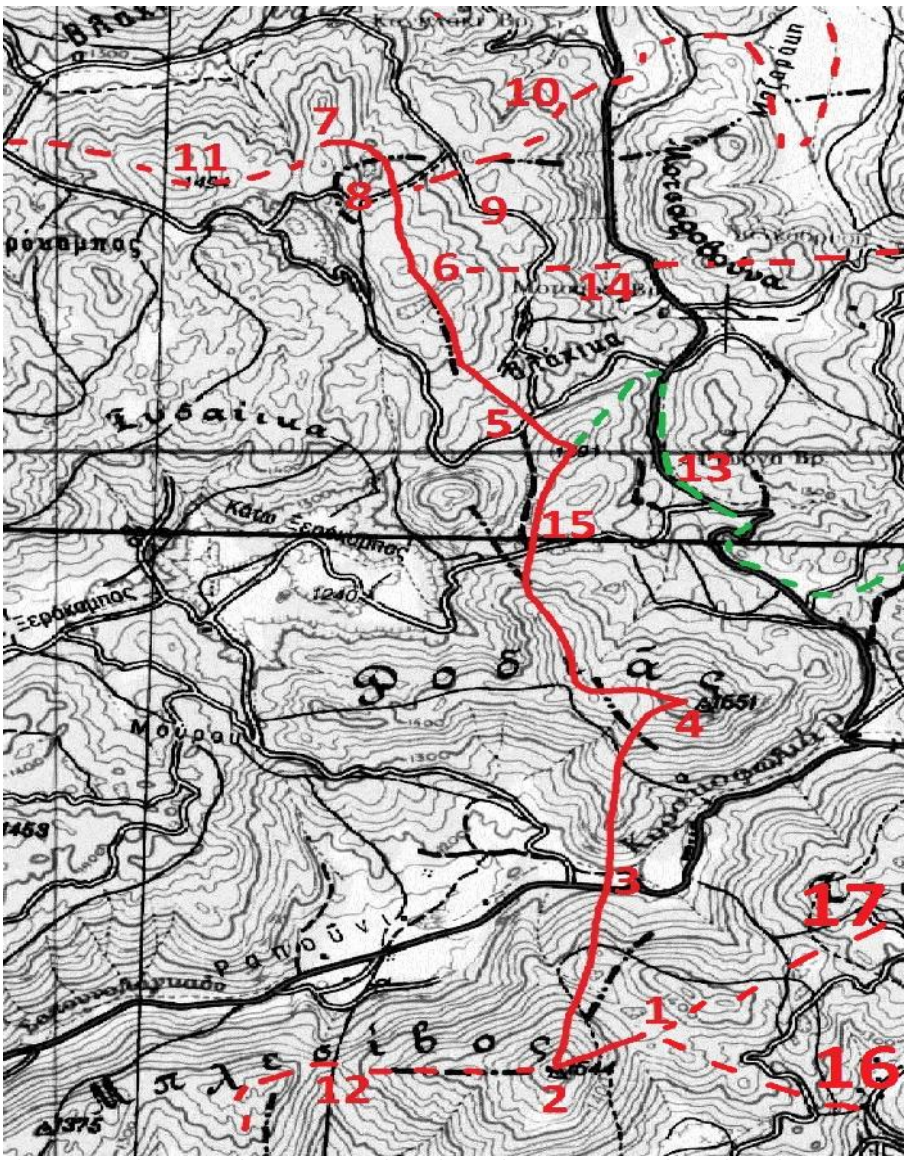

Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) το έτος 1914 και Πιάνας Στεμνίτσας το έτος 1970. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Στεμνίτσας - Αρκουδορρέματος. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια άλλων κοινοτήτων. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή τα μεταγενέστερα όρια Πιάνας - Χρυσοβιτσίου.

1. Σάββα Λακκώματα, αφετηρία οροθετικής γραμμής. Συντεταγμένες, 337500-4156700
2. Κορυφή «Αγιος Ηλίας» ή «Μπλεσίβος», 337150-4156380
3. Ρεματιά «Κορακοφωλιάς», 337400-4157450
4. Κορυφή «Ροδιάς», υψόμ. 1.551 μ., 337800-4158530
5. Καντρή Αλώνι, 337050-4160350
6. Κορυφή «Ισότια», 336520-4161080
7. Κεντροβούνι, κατάληξη ορίων

8. Φατούρου Γούπατα
9. Μακρυαλάκκα
10. Όρια Γαρζενίκου (Ελάτη) - Αρκουδορρέματος
11. Όρια Ελάτης - Στεμνίτσας
12. Όρια Στεμνίτσας - Σύρνας
13. Μεταγενέστερα όρια Χρυσοβιτσίου - Πιάνας
14. Μεταγενέστερα όρια Ελάτης - Πιάνας
15. Αγροί Καπότα, 337000-4159450
16. Όρια Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων
17. Παλαιότερα όρια Χρυσοβιτσίου - Αρκουδορρέματος

32. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΙΑΝΑΣ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρειες Τσελεπάκου, Δαβιών και Αρκουδορρέματος)

Με τον σχηματισμό των κοινοτήτων το 1912 στην κοινότητα Τσελεπάκου συμεριλήφθηκαν και οι περιφέρειες των χωριών Δαβιά, Μαντέικα και Αρκουδόρρεμα, ενώ το ήδη ερειπωμένο Λιμποβίσι είχε ενσωματωθεί στην περιφέρεια της Πιάνας. Στις 21 Αυγούστου 1914 συνεδρίασε στην Πιάνα η επιτροπή καθορισμού ορίων για τον διαχωρισμό των διοικητικών ορίων της κοινότητας Πιάνας με τις περιφέρειες των χωριών Τσελεπάκου, Δαβιές και Αρκουδόρρεμα της κοινότητας Τσελεπάκου, οι οποίες συνόρευαν με την κοινότητα Πιάνας. Μέλη της επιτροπής οι: Κωνστ. Ανθούλης Πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, ως πρόεδρος, Γ. Πετρόπουλος πρόεδρος της κοινότητας Πιάνας, Γεωρ, Ζωγόπουλος πρόεδρος της κοινότητας Τσελεπάκου, Παναγιώτης Ταμπακόπουλος δάσκαλος Πιάνας και Στυλ. Σταθόπουλος δάσκαλος Τσελεπάκου.

Παρτίθενται τα όρια της κοινότητας Πιάνας και με τα τρία χωριά, όμως, αναλυτικότερα ασχολούμαστε με τα όριά της με την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον που έχει ο καθορισμός των συγκεκριμένων ορίων είναι ότι μέσα από την έκθεση που συνέταξε η επιτροπή αντλούμε πληροφορίες για τα όρια, ή ένα μέρος από τα όρια, των παλαιών χωριών Λιμποβίσι και Αρκουδόρρεμα, όπως επίσης και για αρκετά τοπωνύμια από την περιοχή αυτή, τοποθεσίες από τις οποίες περνά η οροθετική γραμμή. Κάποια έχουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και ιστορική αξία, («Χοροστάσι», «Παλιάλωνα» ή «Πέντε Αλώνια»), καθώς, και οι δύο οικισμοί, ιδίως το Αρκουδόρρεμα, ακμαίοι τους περασμένους αιώνες και με τη δική τους ξεχωριστή θέση στην ιστορία, εγκαταλείφθηκαν και ερήμωσαν κάνοντας πλέον σήμερα δύσκολη τη συλλογή πληροφοριών γι' αυτούς.

Τα όρια καθορίστηκαν **«καθ' ομοφωνίαν και χωρίς αντίρρησιν».** Λίγο αργότερα, το 1924, η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος, όπως είπαμε, ενσωματώθηκε με Διάταγμα στην κοινότητα Πιάνας. Μεταπολεμικά δε, τη δεκαετία του 1950, η κοινότητα Χρυσοβιτσίου διεκδίκησε για λογαριασμό της την περιοχή του Αρκουδορρέματος και μετά από μακρόχρονη δικαστική διαμάχη μεταξύ των δύο κοινοτήτων έως το 1972, πήρε μέρος της περιοχής.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση καθορισμού. Το έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Πιάνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η επιτροπή καθόρισε το σύνολο των ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων ως εξής: Η οριογραμμή ξεκινά **«εις το νοτιοανατολικόν μέρος από της κορυφής "Κοτσιομύτα" και κατερχομένης προς βορράν εις ρεύμα "Στενά" εις "Σκάλαν", εκείθεν ανερχομένης εις κορυφήν "Φούρνους", εκείθεν ακολουθούσης προς Δυσμάς γραμμήν εις θέσιν "Άγιος Αθανάσιος", κατόπιν εις θέσιν "Κρεμασμένος Λύκος". Ενταύθα η διαχωριστική αύτη γραμμή συναντά τον δρόμον Πιάνης - Στεμνίτσης, ον ακολουθεί προς δυσμάς μέχρι της θέσεως "Χοροστάσι". Εκείθεν ανέρχεται προς βορράν την κορυφογραμμήν και δια των κορυφών "Άγιος Ηλίας" και "Μουτσιαροβούνι", εξ ης τελευταίας κορυφογραμμής κατέρχεται εις τον δρόμον ένθα ενώνονται οι δρόμοι Πιάνης και Αλωνισταίνης προς την "Κορφοξυλιάν" ένθα και λήγουν τα όρια γινομένης της μνείας, ότι εις την πηγήν "Κορφοξυλιάς" θα ποτίζονται αδιακρίτως τα ποίμνια όλων των πέριξ κοινοτήτων των ενουμένων εις το σημείο τούτο, Πιάνης, Αλωνισταίνης και Τσελεπάκου.**

Τα όρια της Κοινότητος Πιάνης και χωρίων Τσελεπάκου και Δαβιάς διακανονίζονται δια γραμμής, ήτις άρχεται εις το Δυτικόν μέρος από του σημείου "Σταυρός", ακολουθεί προς βορειοανατολικόν την ράχην "Μπουζιώτα", ένθα οι αγροί Πετροπούλου, μένοντες εις το όριον Πιάνης, και την κορυφογραμμήν των συνεχομένων γηλόφων όπως χωρίζονται τα νερά, μέχρι μέχρι της κορυφής "Ράχη Ρουπάκι", κατέρχεται εις κορυφήν "Άγιο Γιάννη", "Κλέφτες" άχρι της θέσεως "Μηλιές, οπόθεν κατέρχεται εις ποταμίν του οποίου την κοίτην ακολουθεί προς τα κάτω μέχρι του σημείου εις ο ενούται με το ποτάμιον Ελισσών ο χείμαρρος "Σβαρτούς" και εκείθεν ακολουθεί δρομίσκον αμπέλων Πιάνης, ήτοι θέσιν "Γαϊδουρόρραχην" εις Σπηλιά Φίλη εξ ης θέσεως διευθύνεται εις τον δημόσιον δρόμον μέχρι της θέσεως "Παλιόκηπους" άκρον αμπέλων, ένθα στρέφει προς το μέρος του ποταμού εις το άκρον των αμπέλων ας αφήνει εις το όριον Πιάνης, και φθάνει εις το ποτάμιον Ελισσών και εις το σημείον ένθα η αύλαξ Πετροπούλων χύνεται εις τον αύλακα Δαβιών και εκείθεν ακολουθεί τον χείμαρρον Παλιοπαναγιάς άχρι αγρού Δημητρίου Τερζή, μένοντος εις όριον Τσελεπάκου και εκείθεν ακολουθεί την ραχην "Αφανόρραχη", όπου τελειώνουν τα όρια».

Το πρώτο που πρέπει να επισημάνουμε, όπως ειπώθηκε και πιο πριν, είναι ότι το μεγαλύτερο μέρος των ορίων παλαιότερα αποτελούσε τα σύνορα του Αρκουδορρέματος με την περιφέρεια του Λιμποβισίου, η οποία ενσωματώθηκε στην κοινότητα Πιάνας, καθώς το Λιμποβίσι ερήμωσε, πριν τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912. Το αν τα όρια των δύο κοντινών χωριών ήταν στις ίδιες τοποθεσίες μ' αυτές που περιγράφονται στην έκθεση δεν γνωρίζουμε με σιγουριά, και επίσης δεν γνωρίζουμε πού ακριβώς χώριζαν οι περιφέρειες Λιμποβισίου και Πιάνας. Ξέρουμε πάντως ότι με τους καθορισμούς ορίων το 1914 η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος περιορίστηκε, αυτό το μαθαίνουμε από το περιεχόμενο της έκθεσης καθορισμού ορίων της κοινότητας Χρυσοβιτσίου με την περιφέρεια του Αρκουδορρέματος (της κοινότηταςΤσελεπάκου), όπου αναφέρεται πως πολλές εκτάσεις που πριν ανήκαν στο Αρκουδόρρεμα, με τον διαχωρισμό των ορίων των δύο περιφερειών αποδόθηκαν στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου. Σε σχέση με την

περιφέρεια της Πιάνας, η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος φαίνεται ότι περιορίστηκε στο νότιο τμήμα της στην περιοχή από την κορυφή «Κοτσιομύτα» έως τον «Άγιο Αθανάσιο» και την «Τρανσέρα», για το υπόλοιπο τμήμα δεν μπορούμε να είμαστε βέβαιοι, πιθανότατα παρέμεινε η ίδια όπως στο περελθόν.

Η οριογραμμή ξεκινά από την κορυφή «Κοτσιομύτα», υψόμ. 1.353 μ., μια απόκρημνη δασωμένη κορυφή ακριβώς από πάνω, νοτιοανατολικά του οικισμού του Αρκουδορρέματος, και κατεβαίνει με βορειοανατολική κατεύθυνση έως το κεντρικό ρέμα του Αρκουδορρέματος, όπου το διασχίζει στην απόκρημνη θέση «Σκάλα» της περιοχής «Στενά», υψόμ. 1.050 περίπου μέτρα. Όπως φανερώνει και η ονομασία, στην περιοχή εκείνη το ρέμα, που κρατά νερό όλο το χρόνο τροφοδοτούμενο από τις μικρές πηγές γύρω από το Αρκουδόρρεμα, περνά ανάμεσα από ψηλούς βράχους, σχηματίζοντας ένα μικρό φαράγγι, για να εκβάλει μετά από περίπου ενάμισι χιλιόμετρο στο ρέμα που έρχεται από την Αλωνίσταινα και κατευθύνεται προς τους μύλους της Πιάνας. Και τα δύο αυτά ρέματα αποτελούν πηγές του ποταμού Ελισσόντα. Από τη «Σκάλα» η οριογραμμή ανεβαίνει απέναντι προς τα βόρεια στην κορυφή «Φούρνοι», υψόμ. 1218 μέτρα, η κορυφή αυτή αποτελεί μέρος μιας ράχης με κατεύθυνση από τα δυτικά προς τα ανατολικά. Από τους «Φούρνους» στρέφεται δυτικά κι ακολουθεί την κορυφογραμμή της ράχης, περνάει από τη θέση «Άγιος Αθανάσιος» και φτάνει στον αυχένα, όπου περνά το κεντρικό μονοπάτι που οδηγούσε από το Αρκουδόρρεμα στο Λιμποβίσι και την Αλωνίσταινα, (σήμερα περνά ασφαλτόδρομος). Η θέση αυτή λέγεται και «Τρανσέρα», βλάχικη λέξη που σημαίνει «το πέρασμα». Να σημειώσουμε εδώ ότι στην έκταση από την «Κοτσιομύτα» έως τον αυχένα είναι πολύ πιθανόν η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος να έχει περιοριστεί, κατά το παρελθόν τα όριά της να εκτείνονταν προς τα ανατολικά και τα βόρεια. Γιατί, και στις ανατολικές πλαγιές τις «Κοτσιομύτας» υπήρχαν αγροί Αρκουδορρεματιτών και στα «Στενά», ανατολικά της «Σκάλας» το ίδιο. Αυτό προκύπτει από πωλητήρια συμβόλαια του δεύτερου μισού του 19ου αιώνα του Υποθηκοφυλακείου Φαλάνθου, όπου Αρκουδορρεματίτες που έχουν μεταναστεύσει πωλούν αγρούς σε κατοίκους κυρίως της Πιάνας. Είναι πολύ πιθανόν ότι τα όρια της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος έφταναν ανατολικά έως το ρέμα που έρχεται από την Αλωνίσταινα, ενάμισι χιλιόμετρα πιο πέρα από τη «Σκάλα». Για την τοποθεσία «Ρωμέικα», που βρίσκεται ένα χιλιόμετρα νοτιοανατολικά της «Κοτσιομύτας», δεν μπορούμε να πούμε αν ανήκε στην περιφέρεια Αρκουδορρέματος, ξέρουμε πάντως ότι υπήρχαν παλαιότερα πολλοί αγροί Αρκουδορρεματιτών εκεί. Τώρα, για τη βόρεια πλευρά της ράχης των «Φούρνων» και του «Αγίου Αθανασίου» δεν έχουμε πληροφορίες αν ανήκε στο Αρκουδόρρεμα, βρίσκεται πάντως πολύ κοντά στον οικισμό.

Από την «Τρανσέρα», η οριογραμμή προχωρά στη ράχη έως τη θέση «Κρεμασμένος Λύκος», όπου συναντά τη ρεματιά που ανεβαίνει από τον οικισμό του Αρκουδορρέματος με βορειοδυτική κατεύθυνση έως τη «Βρύση Πασχάλη». Στη ρεματιά αυτή περνά και το μονοπάτι, κεντρική οδό άλλοτε, που συνέδεε το Αρκουδόρρεμα με τις γεωργικές περιοχές «Μοτσιάρες», «Μαζαράκι» κ.λπ., και σύμφωνα με την έκθεση ήταν και η κύρια οδός από την Πιάνα προς τη Στεμνίτσα.

Αναφέραμε σε άλλο σημείο περισσότερα στοιχεία για τη διαδρομή της οδού αυτής που οδηγούσε από τη Δημητσάνα και τη Στεμνίτσα στην Τρίπολη, (βλέπε τον καθορισμό ορίων μεταξύ των περιφερειών Αρκουδορρέματος - Γαρζενίκου).

Στη συνέχεια η οριογραμμή ακολουθεί το μονοπάτι, το οποίο ανηφορίζοντας προς τα βορειοδυτικά, αφήνει κάποια στιγμή τη ρεματιά και ανεβαίνει στην από πάνω του βόρεια ράχη, την οποία ακολουθεί έως την τοποθεσία «Χοροστάσι». Η τοποθεσία αυτή συνδέεται με τον θρύλο, καθώς αναφέρεται στον διάλογο του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη με το γιο του Κωνσταντίνο (Κολλίνο), που κατέγραψε ο δεύτερος στις 29 Αυγούστου 1840. Συγκεκριμένα, ο Θ. Κολοκοτρώνης, διηγούμενος έναν θρύλο που αφορά πρόγονό του, αναφέρεται και στο «Χοροστάσι»:

«[...] - Κωνστ.Κολοκοτρώνης: Πόσα παιδιά έκαμεν αυτός οπού έφυγεν από το Ρουπάκι; [ο Τριανταφυλλάκος Τσεργίνης, γενάρχης των Κολοκοτρωναίων].
- Θεόδωρος.Κολοκοτρώνης: Αυτός επανδρεύθη και έκαμεν ένα υιόν πολύ άξιον΄ και ήτον τόσον ελεύθερος, ώστε εις το πρώτον Τούρκικον οι Αρβανίται τον έπιασαν και τον εσιδέρωσαν΄ και εις το Αρκουδόρρεμα, το μέρος όπου λέγεται Χοροστάσι, επηδούσαν΄ και αυτός εζήτησε και επήδησε με όλα τα αλυσσωμένα ποδάρια του, και τους επέρασε. Τότε οι Αρβανίται τον ελευθέρωσαν [...]» [69]**.**
Εγγονός του προγόνου αυτού των Κολοκοτρωναίων ήταν ο Δήμος Μπότσικας, προπάππος του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη. Ο Θ. Κολοκοτρώνης μας διευκρινίζει επιπλέον ότι η τοποθεσία αυτή βρίσκεται στην περιοχή του Αρκουδορρέματος, και έτσι, η τοποθεσία «Χοροστάσι» ταυτίζεται χωρίς αμφιβολία με αυτήν που αναφέρεται στην έκθεση, γιατί, όπως είδαμε στον καθορισμό των ορίων Αλωνίσταινας - Καρδαρά, τοποθεσία με την ίδια ονομασία υπάρχει και στην περιφέρεια της Αλωνίσταινας, ψηλά στη δυτική πλευρά της οροσειράς της «Μουρτζιάς».

Πού μπορεί να τοποθετηθεί το τοπωνύμιο «Χοροστάσι»; Σύμφωνα με τα συμφραζόμενα στην έκθεση της επιτροπής, εκεί που η οριογραμμή αφήνει το μονοπάτι και στρεφόμενη προς τα βόρεια ανέρχεται τη ράχη του «Αγιολιά». Το σημείο αυτό είναι το σημερινό διάσελο (υψόμ. 1.376 μ.) όπου περνά ο ασφαλτόδρομος που οδηγεί από τη θέση «Μοτσιάρες» στο Λιμποβίσι. Προς το σημείο εκείνο κατευθύνεται, ερχόμενο από τα νοτιοανατολικά, το μονοπάτι, τα τελευταία διακόσια μέτρα του σήμερα τα έχει κόψει δασικός χωματόδρομος που ξεκινά από τον ασφαλτόδρομο στο διάσελο και πηγαίνει νότια έως τη θέση «Τσαλτή». Το μονοπάτι έφτανε στο διάσελο και εκεί το ξαναβρίσκουμε να κατηφορίζει προς τα δυτικά προς τη θέση «Λιβάδι» (υψόμ. 1305 μ.), όπου βρύση με αρκετό νερό και δασικό φυτώριο παλαιότερα. Το «Χοροστάσι», λοιπόν, πρέπει να τοποθετηθεί σ' αυτήν την περιοχή, στα ισιώματα που υπάρχουν από πάνω από το Λιβάδι και έως το διάσελο.

Από το «Χοροστάσι» η οριογραμμή ανεβαίνει στην κορυφή του «Αγιολιά», (υψόμ. 1.504 μ.) και μετά, με βορειοανατολική κατεύθυνση, ακολουθώντας την

---

[69] Ιωάννου Φιλήμονος, Δοκίμιον ιστορικόν περί της Ελληνικής Επαναστάσεως, τόμος Γ΄, Αθήναι 1860, σελ. 412 - 415

κορυφογραμμή του βουνού φτάνει στη ράχη «Μοτσαροβούνι» (υψόμ. 1.475 μ.) και κατόπιν κατέρχεται έως το διάσελο, θέση «Σουμάκια», όπου συναντιούνται τα μονοπάτια που πηγαίνουν προς Πιάνα και Αλωνίσταινα, και επίσης εκεί συναντιούνται και τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Πιάνας, Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας) και Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος). Με την ονομασία «Μοτσαροβούνι» ονοματίζονται κι άλλες κορυφές ή ράχες στην ευρύτερη περιοχή, μια τέτοια συναντήσαμε στην έκθεση καθορισμού ορίων του Αρκουδορρέματος με τη Στεμνίτσα. Τα τοπωνύμια αυτά σχετίζονται προφανώς με πηγές ή βρύσες που φέρουν την ίδια ονομασία. «Μοτσάρα» είναι σλάβικη λέξη και σημαίνει «αναβλύσεις υδάτων, τέλμα» [70]. Δίπλα στα «Σουμάκια», προς τα νοτιοδυτικά, βρίσκεται η πηγή «Κορφοξυλιά», απαραίτητη τα χρόνια εκείνα για το πότισμα των ποιμνίων της περιοχής. Στη βρύση αυτή, όπως σημειώνεται στην έκθεση, θα ποτίζονται όλα τα ποίμνια των γειτονικών κοινοτήτων, Αλωνίσταινας, Πιάνας και Τσελεπάκου (περιφέρειας Αρκουδορρέματος). Στην ευρύτερη περιοχή υπάρχουν επίσης η πηγή «Βρωμόβρυση» και άλλες μικρές πηγές.

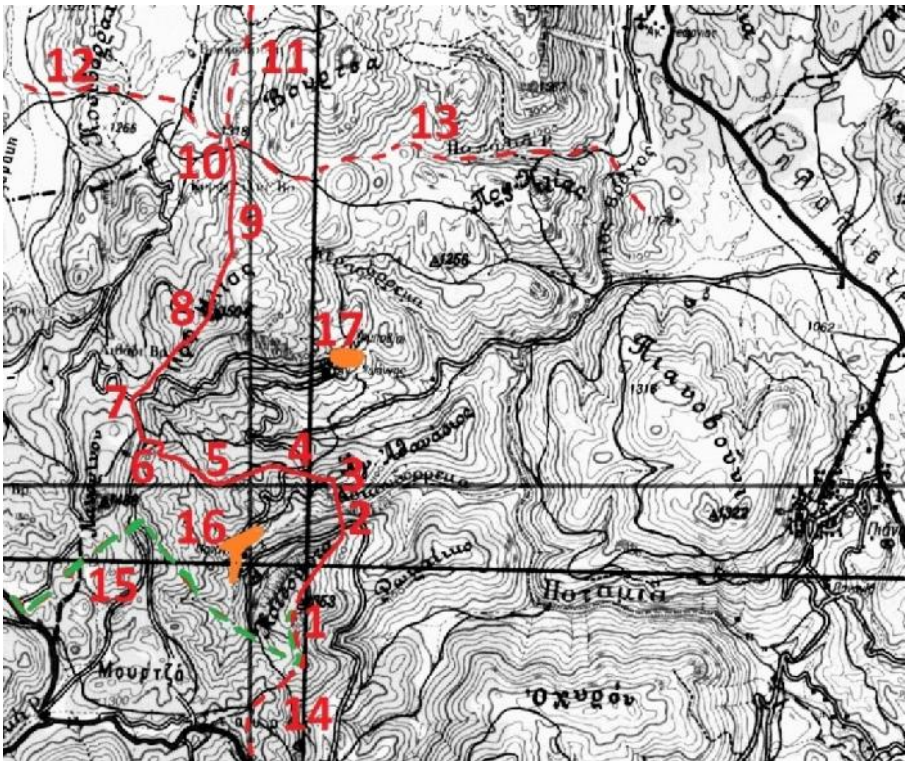

Όρια κοινοτήτων Πιάνας - Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος). Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Πιάνας - Αρκουδορρέματος. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια άλλων κοινοτήτων. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή τα

[70] Χαρ. Συμεωνίδης, Ετυμολογικό λεξικό των Νεοελληνικών Οικονυμίων, τόμος πρώτος, σελ. 970

μεταγενέστερα, το έτος 1972, όρια Χρυσοβιτσίου - Πιάνας. Με το πορτοκαλί χρώμα οι θέσεις των οικισμών Λιμποβίσι και Αρκουδόρρεμα.
1. Κορυφή «Κοτσιομύτα», υψόμ. 1.353 μ., αφετηρία της οριογραμμής. Συντεταγμένες, 340350-4159150
2. Στενά, θέση Σκάλα, 340800-4159900
3. Κορυφή «Φούρνοι», 340650-4160080
4. Τρανσέρα, 340400-4160080
5. Κρεμασμένος Λύκος, 339600-4160100
6. Μονοπάτι, «οδός Πιάνης -Στεμνίτσης»
7. Χοροστάσι - βρύση «Λιβάδι», 339000-4160650
8. Κορυφή Προφήτης Ηλίας, υψόμ. 1.504 μ., 339700-4161250
9. Ράχη «Μοτσαροβούνι», 339800-4162000
10. Σουμάκια, κατάληξη ορίων, 339830-4162500
11. Όρια Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας) - Αλωνίσταινας
12. Όρια Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας) - Αρκουδορρέματος (από το 1924 Πιάνας)
13. Όρια Πιάνας - Αλωνίσταινας
14. Όρια Χρυσοβιτσίου - Αρκουδορρέματος
15. Μεταγενέστερα όρια Πιάνας - Χρυσοβιτσίου
16. Οικισμός Αρκουδορρέματος
17. Οικισμός Λιμποβισίου

33. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρειες Αρκουδορρέματος και Μαντέικων)

Στην κοινότητα Τσελεπάκου συμπεριλήφθηκαν, όπως είπαμε, και τα χωριά Αρκουδόρρεμα και Μαντέικα με τις περιφέρειες τους, οι οποίες συνορεύουν με την περιφέρεια της κοινότητας Χρυσοβιτσίου. Για τον διαχωρισμό των ορίων τους με την κοινότητα Χρυσοβιτσίου συγκροτήθηκε επιτροπή, η οποία συνεδρίασε στις 18 Αυγούστου 1914 στο Χρυσοβίτσι. Μέλη της οι: Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος, Γεώργιος Ζωγόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Τσελεπάκου, Κ. Κέκκος, πρόεδρος της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, Στυλ. Σταθόπουλος, δάσκαλος Τσελεπάκου, και Γ. Παπαπέτρος, δάσκαλος Χρυσοβιτσίου. Παρατίθενται και οι δύο διαχωρσισμοί ορίων, όμως, εδώ θα ασχοληθούμε λεπτομερέστερα μόνο με τον καθορισμό των ορίων Χρυσοβιτσίου και Αρκουδορρέματος, για τα οποία η απόφαση της επιτροπής ελήφθη κατά πλειοψηφία. Μειοψήφησαν τα μέλη της κοινότητας Χρυσοβιτσίου που διατύπωσαν άλλη άποψη για τη θέση της οροθετικής γραμμής. Δεν βρέθηκε κάποια άλλη μεταγενέστερη απόφαση που να τροποποιεί τα όρια αυτά. Το 1924 η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος ενσωματώθηκε στην κοινότητα Πιάνας και το 1972 με την τελεσίδικη απόφαση του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων, τα όρια Χρυσοβιτσίου - Πιάνας μετατοπίστηκαν προς τα βόρεια, παίρνοντας έτσι η κοινότητα Χρυσοβιτσίου αρκετή από την παλιά περιφέρεια του Αρκουδορρέματος.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 18-8-1914, Το έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Τσελεπάκου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ: Τα όρια μεταξύ της κοινότητας Χρυσοβιτσίου και των περιφερειών Μαντέικων και Αρκουδορρέματος της κοινότητας Τσελεπάκου καθορίστηκαν ως εξής: **«Η κοινότης Τσελεπάκου αποτελείται από τα χωρία Τσελεπάκου και Μαντέικα, άτινα συνέχονται προς άλληλα και αποτελούσι μίαν περιφέρειαν, και το χωρίο Αρκουδόρρευμα το οποίον δε συνέχεται προς τα προηγούμενα παρεμπιπτούσης εν τω μεταξύ της κοινότητος Χρυσοβιτσίου, εις ην υπάγεται και το χωρίον Λυκόχια. Συνεπώς η κοινότης Χρυσοβιτσίου συνέχεται προς ανατολάς με τα χωρία Τσελεπάκου και Μαντέικα προς δυσμάς δε με το χωρίον Αρκουδόρευμα, δέον όθεν να γίνεται ο διακανονισμός των ορίων, αφ' ενός μεν της περιφερείας του χωρίου Τσελεπάκου και Μαντέικων από της περιφερείας του χωρίου Χρυσοβιτσίου και αφ' ετέρου της τελευταίας ταύτης περιφερείας Χρυσοβιτσίου από της του χωρίου Αρκουδορεύματος.**

Προκειμένου του διακανονισμού των ορίων Τσελεπάνου και Μαντέικων και Χρυσοβιτσίου, η επιτροπή μετά συζήτησιν και διαφόρους αντιφωνίας μετέβη επιτόπου εις τα διακανονιστέα όρια, τα οποία κατά πλειοψηφίαν εκανόνισεν ως εξής:

Ταύτα χωρίζονται δια νοητής γραμμής αρχομένης από του σημείου "Κουφάλας" κειμένης εις το μεσημβρινότερον μέρος εν τη θέσει "Κρεββατάκι" και ράχην "Μακρυναρίου", ακολουθούσης την κορυφογραμμήν προς βορράν και φθανούσης εις κορυφήν του Μεσοβουνίου "Μαγούλα". Εκείθεν η γραμμή αύτη κατέρχεται δια της ράχης του Μεσοβουνίου τούτου της ανατολικής εις το κατά το τέλος της ράχης υπάρχον επί του κάμπου Κοτρώνι, εκ τούτου διέρχεται τον εκεί λαιμόν του κάμπου και φθάνει εις το προς ανατολάς όμοιον πετρώδες Κοτρώνι, από τούτου δε ανέρχεται, προς ανατολάς πάντοτε, την "Αφανόρραχην" και το σύρραχον των συνεχομένων μικρών χωματοβουνίων από τας κορυφάς των οποίων διέρχεται και φθάνει εις το μικρόν διάσελον "Αργαλειούς", του οποίου ακολουθεί την ράχην και φθάνει εις το προς ανατολάς απέναντι πετροχωματώδες βουνόν, όπερ χρησιμεύη ως λιβάδιον ανήκον κατά τα δύο τρίτα εις τον ναόν Χρυσοβιτσίου, και κατά το εν τρίτον εις τον ναόν Τσελεπάκου αδιαιρέτως. Ακολουθούσα δε η γραμμή τας υπωρείας του βουνού τούτου προς το μεσημβρινοανατολικόν μέρος, προχωρεί μέχρι του δρόμου Τσελεπάνου- Μαντέικων, αφήνουσα τους παρακειμένους προς τα δεξιά αυτής αγρούς εις την κοινότητα Τσελεπάκου, καθόσον οι ιδιοκτήται τούτων είναι κάτοικοι Μαντέικων. Από του ανωτέρω δρόμου, τον οποίον ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Καλντερίμι" ή "Γαλάνη Γούπατο" ή "'Ασπρα Λιθάρια" εις την ράχιν των οποίων ανέρχεται ακολουθεί το σύρραχον, όπως χύνονται ένθεν κι ένθεν τα όμβρια ύδατα εις θέσιν "Άγιον Αθανάσιον" και εκείθεν εις θέσιν "Σταυρόν" όπου συναντά την δημοσίαν οδόν Τριπόλεως - Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσης την οποίαν τέμνει καθέτως και προχωρεί μέχρι της κορυφής "Μπουζιώτα Ράχιν" και εκείθεν εις την κορυφήν "Ρουπάκι" εις το άκρον του δάσους όπου λήγουν τα όρια συναντώντα την περιφέρειαν Πιάνης.

Προκειμένου του διακανονισμού των ορίων Χρυσοβιτσίου - Αρκουδορεύματος η επιτροπή κατά πλειοψηφίαν διακανόνισε ταύτα ως εξής: Η διαχωριστική των

ορίων γραμμή άρχεται εις το βορειοανατολικόν μέρος εις την θέσιν "Κοτσιομύτα" και .... εις την υψηλοτέραν κορυφήν αυτής ακολουθεί προς δυσμάς τας κορυφάς "Ξαποστατήρα", "Καραπατάκι", "Κοντογιάννη", "Σάββα Λακκώματα", όπου και λήγει το όριο».

Η οριογραμμή που χωρίζει τις εδαφικές περιφέρειες Χρυσοβιτσίου και Αρκουδορρέματος ξεκινά στα βόρεια από την κορυφή «Κοτσιομύτα», εκεί συναντιούνται τα όρια των περιφερειών Χρυσοβιτσίου, Πιάνας και Αρκουδορρέματος. Κατόπιν, με νοτιοδυτική κατεύθυνση, περνάει από τους δασωμένους λόφους στην τοποθεσία «Χασάπια», διασχίζει τον σημερινό ασφαλτόδρομο Στεμνίτσας - Χρυσοβιτσίου και φθάνει στην κορυφή «Ξιώτης», υψόμ. 1.505 μ. Γιατί έχω την εντύπωση πως με τη φράση «τας κορυφάς "Ξαποστατήρα"» κ.λπ., εννοείται η κορυφή του βουνού «Ξιώτης» κι όχι η τοποθεσία «Ξαποστατήρα», υψόμ. 1.390 μ., ένα διάσελο που βρίσκεται ανάμεσα στις κορυφές «Ξιώτης», στα δυτικά, και της κορυφής με υψόμετρο 1.450 μ. στα ανατολικά. Από κει, την κορυφή «Ξιώτης», παίρνει δυτική κατεύθυνση, φθάνει στην κορυφογραμμή επάνω από τις λάκκες «Καραπατάκια», παλιοί αγροί στις νότιες πλαγιές του βουνού «Ξιώτης» και κοντά στη σημερινή διασταύρωση δυο δασικών χωματόδρομων, αυτού που πηγαίνει προς την κορυφή «Μπλεσίβος» και συτού που κατευθύνεται προς τη θέση «Παπά Καλύβι». Κατόπιν, με κατεύθυνση νοτιοδυτική, περνά από την τοποθεσία «Κοντογιάννη», επίσης παλιά χωράφια και σήμερα μικρό δασικό ξέφωτο που βρίσκεται σ' ένα διασελο που χωρίζει το βουνό «Ξιώτης» με την κορυφή υψόμ. 1.440 μ. Τέλος, περνώντας από την κορυφή με υψόμετρο 1.440 καταλήγει στην τοποθεσία «Σάββα Λακκώματα», επίσης παλιά χωράφια στο διάσελο ακριβώς στην ανατολική βάση της κορυφής «Μπλεσίβος» ή «Άγιος Ηλίας» (υψόμετρο κορυφής 1.544 μ).

Η ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ: Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Χρυσοβιτσίου δεν δέχτηκαν τον καθορισμό αυτόν των ορίων **«επί τω λόγω ότι πολλοί αγροί ων ιδιοκτήται εισί κάτοικοι Χρυσοβιτσίου θα υπάγονται κατά τον άνω διακανονισμόν εις την περιφέρειαν του χωρίου Αρκουδορρεύματος, όπως είναι οι εις θέσιν "Τσιαλτή", "Πηλάλα", "Αγία Παρασκευή", "Βαθειά Λάκκα", "Καραπατάκια", "Κοντογιάννη" και "Μουρτζιά". Συνεπώς, δια να έχη η κοινότης των την επίβλεψιν επί των αγρών τούτων, δέον να συμπεριληφθώσιν εις το όριον Χρυσοβιτσίου»,** και προτείνουν όπως η οριογραμμή, **«αρχίση εις το βορειοανατολικόν μέρος εκ της θέσεως "Βαθειά λάκκα", και ακριβώς από το γούπατο να ανέλθη προς δυσμάς εις τας κορυφάς "Παληάλωνα", "Κακουρέικα", "Αγία Παρασκευή", "Πηλάλα", "Μουρτζιά", "Καταβόθρα" και "Τσιαλτή", όπου να τελειώνη το όριον».**

Η τροποποίηση σε τμήμα της οριογραμμής που προτείνουν, βάσει των περιγραφόμενων θέσεων, οι εκπρόσωποι του Χρυσοβιτσίου σχηματίζει χοντρικά έναν κύκλο που εφάπτεται με την οριογραμμή που τελικά χαράχτηκε στη θέση «Τσαλτή», και περιλαμβάνει μια σειρά από γεωργικές τοποθεσίες όπου κάτοικοι του Χρυσοβισίου, αλλά και οι εναπομείναντες κάτοικοι του Αρκουδορρέματος, αγόρασαν αγρούς κατά τον 19ο αιώνα από Αρκουδορρεματίτες που

μετανάστευσαν. Η περίμετρος του κύκλου αυτού ξεκινά από τη θέση «Βαθειά Λάκκα», προχωρά βόρεια έως τη ράχη «Παλιάλωνα» ή «Πέντε Αλώνια», κατόπιν προς τα δυτικά στις κορυφές των λόφων βόρεια της τοποθεσίας «Αγία Παρασκευή» και στη ράχη «Κακουρέικα», και μετά στη θέση «Πηλάλα» ή «Τρανσέρα». Στη συνέχεια στρέφεται προς τα νοτιοδυτικά έως τη θέση «Μουρτζιά», μια πιο μεγάλη γεωργική τοποθεσία, όπου σήμερα βρίσκεται η διασταύρωση των ασφαλτόδρομων Ελάτης - «Μουρτζιάς» και Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσας, και τέλος, με ανατολική κατεύθυνση και περνώντας από τη θέση «Καταβόθρα», καταλήγει στην καθορισθείσα τελικά οριογραμμή στην τοποθεσία «Τσαλτή».

Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Τσελεπάκου, ο πρόεδρος και ο δάσκαλος αντέτειναν ότι **«εις τας άνω θέσεις υπάρχουσι και αγροί Αρκουδορευματιτών ανάμεικτοι και ότι οι αγροί των Χρυσοβιτσιωτών δεν αποτελούν συνέχειαν προς αλλήλους προς την άλλην περιφέρειαν Χρυσοβιτσίου. Άλλως, επειδή πολλοί αγροί Αρκουδορευματιτών επωλήθησαν εις Χρυσοβιτσιώτας, δια τούτο δέχονται σήμερον και περιορίσθησαν τα όριά των κατά του άνω γενομένου διακανονισμού κατά πολύ από εκείνα, τα οποία ανέκαθεν και μέχρι σήμερον είχε το χωρίον Αρκουδόρευμα».**

Έχει μεγάλο ενδιαφέρον να μάθουμε ποιες είναι οι εκτάσεις εκείνες που παλαιότερα ανήκαν στην περιφέρεια του Αρκουδορρέματος και που με τον καθορισμό των ορίων το 1914 περιήλθαν στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου. Τα διαθέσιμα στοιχεία, έμμεσες πληροφορίες, προέρχονται από πωλητήρια συμβόλαια στα οποία Αρκουδορρεματίτες πωλούν αγρούς τους και επίσης από ένα συμφωνητικό συμβόλαιο που συνέταξαν στις 30 Απριλίου 1878 οι κάτοικοι του Χρυσοβιτσίου και στο οποίο περιγράφονται τοποθεσίες της κοινότητάς τους που οι ιδιοκτήτες τους προσφέρουν στον ναό του χωριού τους το μίσθωμα από την ενοικίαση της χορτονομής σε ετεροδημότες κτηνοτρόφους για 25 χρόνια.

Στα πωλητήρια συμβόλαια Αρκουδορρεματιτών, τα οποία έχουν μεταγραφεί στο Υποθηκοφυλακείο Φαλάνθου από το 1857 έως το τέλος του 19ου αιώνα, περιγράφονται οι πωλούμενοι αγροί με τα όριά τους και επίσης αναφέρεται και η περιφέρεια του χωριού και του δήμου όπου υπάγονται. Αγροί λοιπόν που φέρονται να ανήκουν στην περιφέρεια του Αρκουδορρέματος βρίσκονται και στις εξής τοποθεσίες: «Ρωμέικα», «Μπλανέικα», «Παπά Καλύβι» και «Ντόμπριτσα». Επίσης, αρκετοί αγροί Αρκουδορρεματιτών βρίσκονται στη θέση «Σινέσοβα», η οποία, όμως, σαφώς αναφέρεται ότι ανήκει στην περιφέρεια Χρυσοβιτσίου. Πρέπει να σημειώσουμε, πάντως, ότι οι αναφορές αυτές χρειάζονται επιβεβαίωση, γιατί σε κάποια άλλα συμβόλαια η ίδια τοποθεσία μπορεί να αναφέρεται ότι ανήκει στην περιφέρεια άλλου γειτονικού χωριού. Έτσι, μόνο να πιθανολογήσουμε μπορούμε για το αν οι τοποθεσίες «Ρωμέικα» και «Μπλανέικα» ανήκαν στην περιφέρεια Αρκουδορρέματος. Όσο για την αρκετά μεγάλη γεωργική περιοχή της «Ντόμπριτσας» και τη γειτονική της προς τα ανατολικά «Παπά Καλύβι», που σήμερα ανήκουν στις περιφέρειες των χωριών Λυκόχια και Σύρνα, κάνει εντύπωση ο μεγάλος αριθμός αγρών που κατείχαν Αρκουδορρεματίτες εκεί, και που πωλήθηκαν σταδιακά σε κατοίκους γειτονικών χωριών. Αναρωτιέται

κανείς αν η περιοχή της «Ντόμπριτσας» ανήκε σε παλαιότερες εποχές στην περιφέρεια της κοινότητας του Αρκουδορρέματος. Η «Ντόμπριτσα» βρίακεται νότια της κορυφής «Μπλεσίβος» και στα νοτιοδυτικά του Αρκουδορρέματος, κάπου επτά χιλιόμετρα ή μιάμιση περίπου ώρα με τα πόδια μακριά από αυτό.

Στο συμβόλαιο αριθ. 8618 που συνέταξαν οι κάτοικοι του Χρυσοβιτσίου το 1878, οι υπογεγραμμένοι σ' αυτό κάτοικοι Χρυσοβιτσίου, **«προς βοήθειαν εις συντήρησιν του εν τω χωρίω των τούτου Ιερού Ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου παραχωρούν το δικαίωμα προς τους ρηθέντας επιτρόπους και αντιπροσώπους αυτού, ίνα την βοσκήν των εξής ακαλλιεργήτων τόπων και ορέων, ενοικιάζωσι μονοετώς ή πολυετώς προς ποιμένας, τα δε εισπραττόμενα εκ της ενοικιάσεως ταύτης χρήματα να καταθέτωσιν εις το Ταμείον του μνησθέντος Ναού [...]»** και **«παραχωρούσι το δικαίωμα εις την πληρεξουσιότητα προς τους επιτρόπους του ανωτέρω Ναού να εισπράττωσι παρά των ξένων ποιμένων δικαιώματα, είτε ειρηνικώς, είτε αναγκαστικώς δια την βόσκησιν των ζώων των εις τόπους του ορίου Χρυσοβιτσίου [...]».** Και περιγράφονται οι τοποθεσίες περί τις περιοχές «Σκάλεβα» - «Ρουπάκι» (η «Σκάλεβα» είναι ένα βουνό που βρίσκεται στα νοτιοανατολικά του Αρκουδορρέματος και από πάνω, δυτικά, από το Χρυσοβίσι, απέναντι από την «Κοτσιομύτα»). Η ευρύτερη αυτή περιοχή ορίζεται, κατά την περιγραφή στο συμβόλαιο, από τις εξής τοποθεσίες: **«από Ζαρκάδι, Γκορτσιές, Κότρωνας, Παλαιοκερασιά, Σφήνα ρεύμα, Ρωμέικα ρεύμα, Καψιμαλάκαινας χωράφι, Βροντισμένο, Λάκου Ράχη, Ταμπούρι, Δενδρούλι, και ενώνεται εις την θέσιν Ζαρκάδι».** Τα «Ρωμέικα», δηλαδή, περιλαμβάνονται στα όρια το Χρυσοβιτσίου, ενώ τα «Μπλανέικα» που βρίσκονται κοντά, νοτιοδυτικά από τη θέση «Βροντισμένο», δεν αναφέρονται.

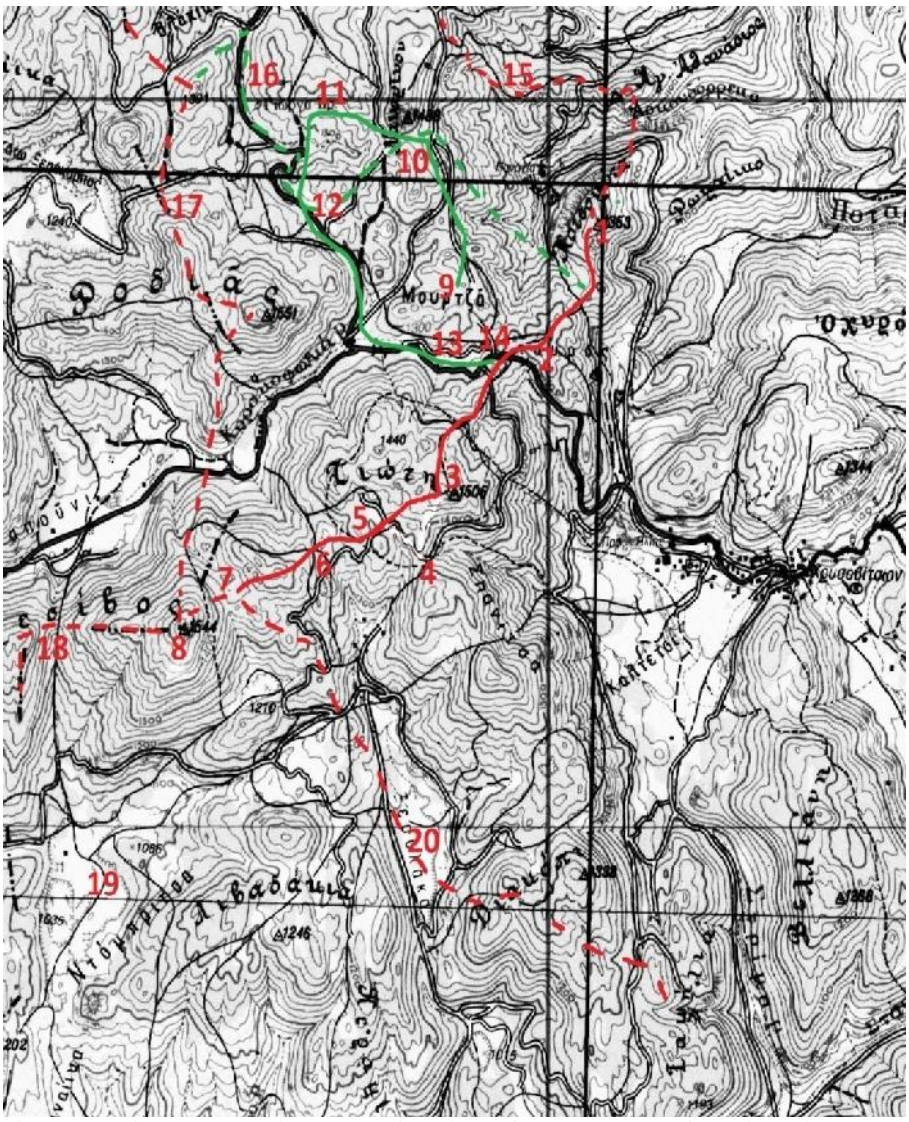

Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Τσελεπάκου (περιφέρεια - Αρκουδορρέματος) του έτους 1914. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των δύο κοινοτήτων. Με την πράσινη γραμμή τα προτεινόμενα από την κοινότητα Χρυσοβιτσίου όρια στο τμήμα που εκτιμά πως πρέπει να τροποποιηθούν. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή τα μεταγενέστερα, το έτος 1972, όρια Χρυσοβιτσίου - Πιάνας. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα γειτονικά όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

1. Κορυφή «Κοτσιομύτα». Συντεταγμένες, 340350-4159150
2. Τοποθεσία «Χασάπια», 340000-4158300
3. Κορυφή βουνού «Ξιώτης», 339200-4157300
4. Συμβολή δασικών χωματόδρομων προς «Μπλεσίβο» και «Παπά Καλύβι»
5. Καραπατάκια, 338650-4157150
6. Κοντογιάννη, 338250-4157000
7. Σάββα Λακκώματα, κατάληξη ορίων, 337500-4156700

8. Κορυφή «Μπλεσίβος», υψόμ. 1.544 μ., 337150-4156380
9. Βαθειά Λάκκα, 339200-4158750
10. Παλιάλωνα, 339150-4159750
11. Κακουρέικα, 338600-4159850
12. Πηλάλα, 338250-4159200
13. Μουρτζιά, 338650-4158350
14. Τσαλτή, 339550-4158400
15. Όρια Πιάνας - Αρκουδορρέματος
16. Μεταγενέστερα όρια Πιάνας - Χρυσοβιτσίου
17. Όρια Αρκουδορρέματος - Στεμνίτσας
18. Μεταγενέστερα όρια Λυκοχίων - Σύρνας
19. Τοποθεσία «Ντόμπριτσα»
20. Μεταγενέστερα, το 1928, όρια Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων

34. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΙΑΝΑΣ - ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ

Ο καθορισμός των ορίων μεταξύ των γειτνιαζουσών κοινοτήτων Πιάνας και Χρυσοβιτσίου μπορεί να διαχωριστεί χρονικά σε δύο μέρη. Το πρώτο αφορά τον αρχικό καθορισμό ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων το 1914 και το δεύτερο στη σειρά δικαστικών διενέξεων μεταπολεμικά που αφορούσαν τη διεκδίκηση από την κοινότητα Χρυσοβιτσίου της περιφέρειας του ερειπωμένου πλέον Αρκουδορρέματος, που ανήκε στην κοινότητα Πιάνας από το 1924. Έτσι, και η ανάπτυξη της υπόθεσης αυτής θα χωριστεί για πρακτικούς λόγους σε δύο μέρη.

Ο ΠΡΩΤΟΣ ΔΙΑΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΟΡΙΩΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 1914

Κατ' αρχήν, τα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων Πιάνας και Χρυσοβιτσίου καθορίστηκαν από την πρωτοβάθμια επιτροπή που συνεδρίασε στις 21 Αυγούστου 1914 στην Πιάνα και είχε ως μέλη της τους Κ. Ανθούλη, πάρεδρο του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρο, και Κωνσταντίνο Κέκκο, πρόεδρο της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, Γεώργιο Πετρόπουλο, πρόεδρο της κοινότητας Πιάνας, Γεώργιο Παπαπέτρου, δάσκαλο Χρυσοβιτσίου, και Παν. Ταμπακόπουλο, δάσκαλο Πιάνας.

Η επιτροπή μετά από συζήτηση, **«εναντιοφωνίαν»** και επιτόπια μετάβαση στον χώρο των ορίων κατέληξε σε απόφαση κατά πλειοψηφία. Η απόφαση υιοθέτησε σε ένα τμήμα των ορίων τις απόψεις της κοινότητας Πιάνας και στο υπόλοιπο τις απόψεις της κοινότητας Χρυσοβτσίου.

Κατά της απόφασης προσέφυγε η κοινότητα Χρυσοβιτσίου μετά από σχετική απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου, αριθ. 11 της 29ης Αυγούστου 1914. Η προσφυγή εκδικάστηκε στις 12 Δεκεμβρίου 1914 και με την απόφασή του αριθ. 38 το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο την απέρριψε για τυπικούς λόγους ως μη σύννομη. Στον φάκελο των ορίων περιέχεται και ένα πολύ ενδιαφέρον συμφωνητικό συμβόλαιο των κατοίκων Χρυσοβιτσίου (αριθ. 8618 της 30ής Απριλίου 1878) που προσκόμισαν οι εκπρόσωποι της κοινότητας Χρυσοβιτσίου προκειμένου να ενισχύσουν τα επιχειρήματά τους για την ανέκαθεν θέση των ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Με το συμφωνητικό αυτό οι κάτοικοι του Χρυσοβιτσίου παραχωρούν στα μέλη της εκκλησιαστικής επιτροπής του ναού του

χωριού τους το δικαίωμα να ενοικιάζουν προς όφελος του ναού τη χορτονομή των αγρών τους. Και αναφέρονται και οι περιοχές και τοποθεσίες των αγρών αυτών.

Τον καθορισμό των ορίων της πρωτοβάθμιας επιτροπής επιβεβαίωσε με έκθεσή του κατόπιν αυτοψίας, 44 χρόνια αργότερα, στις 30 Μαρτίου 1958, ο Αγρονόμος Τρίπολης Γεωρ. Δ. Μεϊδάνης, Η έκθεση του Αγρονόμου συντάχθηκε σε εκτέλεση διαταγής (αριθ. 18395) του Νομάρχη Αρκαδίας στις 31 Μαΐου 1957, ύστερα από ανάλογη αίτηση αναθεώρησης των ορίων των δύο κοινοτήτων της κοινότητας Πιάνας. Η έκθεσή του στην ουσία είναι μια επανάληψη της αρχικής περιγραφής των ορίων, λίγο πιο κατατοπιστική. Την τοποθετούμε δε για σύγκριση μαζί με την αρχική έκθεση καθορισμού.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 21 -8-1914.
2. Η απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου, αριθ. 11 της 29ης Αυγούστου 1914.
3. Η συμβολαιογραφική πράξη αριθ. 8618 της 30ής Απριλίου 1878 των κατοίκων Χρυσοβιτσίου.
4. Η απόφαση αριθ. 38 του διοικητικού δικαστηρίου ορίων της 12-12-1914.
5. Η έκθεση του Αγρονόμου Τρίπολης της 30-3-1958 περί διευκρίνισης των ορίων Πιάνας - Χρυσοβιτσίου.

Τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Πιάνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Οι δύο κοινότητες δεν συμφώνησαν για τη θέση των ορίων των περιφερειών τους, η απόφαση πάρθηκε κατά πλειοψηφία και είναι η ακόλουθη: Η οροθετική γραμμή **«άρχεται εις το σημείον το ονομαζόμενον "Σταυρός" - "Διάσελο", από του σημείου τούτου προχωρή αύτη εις το κάτω μέρος της θέσεως "Αλαταριές", αίτινες μένουν εις το όριον Χρυσοβιτσίου, και εκείθεν εις χωράφια Κώτσικα, άτινα αφήνη εις το όριον Πιάνης, ακολουθεί προς το νοτιοδυτικόν μέρος τας κορυφάς των λοφίσκων, φθάνει εις τον πετρώδη λόφο ονομαζόμενον "Κορφοκάμινον" ή "Σιομπέτι", κατέρχεται εις "Πολιάνες" και εις το ρεύμα ένθα τούτο συναντάται με τον δρόμον Χρυσοβιτσίου, τον οποίον ακολουθεί προς βορράν εις "Γυφτοχώραφον Λαλιώτη Χωράφι", όπερ μένη εις όριον Χρυσοβιτσίου, ανέρχεται προς δυσμάς εις τον υπερκείμενον βράχον. Μέχρι του σημείου τούτου η πλειοψηφία απετελέσθη από τον Πρόεδρον Ειρηνοδικούντα Πάρεδρον και τους Πρόεδρον και Διδάσκαλον Πιάνης. Από του βράχου του υπερκειμένου του "Γυφτοχώραφου" η διαχωριστική γραμμή ακολουθεί το στεφάνι των συνεχομένων βράχων μέχρι "Κατσιούλα Βράχον" ακριβώς υπέρθεν της μικράς πηγής "Ζαρκάδι". Από του βράχου τούτου ακολουθούσα την προς την κορυφήν του όρους "Ράχιν" μέχρι του άνω μέρους των αγρών Σκανδάλη, ους αφήνει εις το όριον Πιάνης, εκείθεν στρέφει προς βορράν ακολουθούσα την Ράχην και φθάνει κατερχομένη εις το "Κοτρώνι" αποτελούμενον από πετρώδη προεξοχήν, το οποίον αντικρύζει τους κάτωθι αυτού υδρομύλους Πετροπούλων. Από του Κοτρωνίου τούτου, ήτοι της κορυφής του, ακολουθεί την προς δυσμάς πλευράν του βουνού μέχρι του σημείου εις το οποίον γίνεται η συμβολή των**

χειμάρρων "Ρωμέικα" και Αλωνισταίνης, ένθα ακολουθεί τον προς δυσμάς και παράλληλον προς το χείμαρρον "Ρωμέικα" δρόμον, άχρι δάσους ελάτων, όπου τελειώνουν τα κτήματα των Παπανικολαίων τα οποία μένουν εις το όριον Πιάνης και εκείθεν κατευθείαν γραμμήν εις κορυφήν "Κοτσιομύτα", ένθα και λήγουσι τα όρια».

Τα όρια, όπως καθορίστηκαν στις 21-8-1914, επιβεβαίωσε στις 30 Μαρτίου 1958 με αυτοψία του ο Αγρονόμος Τρίπολης Γ. Δ. Μεϊδάνης και συνέταξε έκθεση στην οποία περιγράφει τα όρια ως ακολούθως: **«Από την κτηματικήν θέσιν "Σταυρός", "Διάσελον", η νοητή γραμμή του διαχωρισμού των ορίων μεταξύ των άνω κοινοτήτων προχωρεί και φθάνει εις το κάτω μέρος της κτηματικής θέσεως "Αλαταριές", των ευρισκομένων εκεί κτημάτων προσαρτωμένων εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, εκείθεν κατευθείαν εις τα χωράφια Κώτσικα, άτινα μένουν εις το όριον της Κοινότητος Πιάνης, ακολουθεί Βορειοδυτικά τας κορυφάς των λοφίσκων, φθάνει εις πετρώδη λόφον "Κορφοκάμινον" ή "Σιομπέτι", κατέρχεται δια μέσου περίπου της κτηματικής θέσεως "Πολιάνες" και εις το ρεύμα, ένθα συναντάται με τον παλαιόν δρομίσκον Χρυσοβιτσίου - Πιάνης, ακολουθεί προς το χωράφι "Γυφτοχώραφον Λαλιώτη", το οποίον μένει εις το όριον Χρυσοβιτσίου, εκείθεν ανέρχεται προς δυσμάς και εις τον υπερκείμενον βράχον επί του οποίου ετέθη δι' ελαιοχρώματος ερυθρού σταυρός. Από του βράχου τούτου η διαχωριστική γραμμή ακολουθεί το στεφάνι των προς Βορειοανατολικά συνεχομένων μικρών βράχων επί των οποίων ωσαύτως σταυρός δι' ελαιοχρώματος ερυθρού, μέχρι "Κατσιούλα Βράχον" και ακριβώς υπέρθεν, - 200 περίπου μέτρα - της μικράς πηγής "Ζαρκάδι". Από του βράχου τούτου ακολουθούσα την προς δυσμάς, την κορυφήν του όρους "Ράχην" - ως ετέθησαν κατά διαστήματα σταυροί δι' ελαιοχρώματος κοκκίνου - μέχρι του άνω μέρους αγρών άλλοτε Σκανδάλη και οι οποίοι μένουν εντός του ορίου της Κοινότητος Πιάνης. Εκείθεν στρέφει προς Βορράν ακολουθούσα την ράχην του όρους, και φθάνει κατερχομένη εις το "Κοτρώνι" (αποτελούμενη από πετρώδη προεξοχήν) και εις το σημείον όπου ετέθη σταυρός δια ερυθρού ελαιοχρώματος από το οποίον αντικρύζει τις μέρος των στεγών των κάτωθι ευρισκομένων υδρομύλων των Πετρόπουλων. Εκ της θέσεως ταύτης - του σταυρού - ακολουθεί ευθείαν την προς δυσμάς πλευράν του βουνού, όπως ετέθησαν σταυροί δια ερυθρού ωσαύτως ελαιοχρώματος, μέχρι του σημείου όπου γίνεται η συμβολή των χειμάρρων "Ρωμέικο" και "Αλωνισταίνης", εκείθεν ακολουθεί τον προς δυσμάς και παράλληλον προς τον χείμαρρον "Ρωμέικο" δρόμον μέχρι δάσους ελάτων, όπου τελειώνουν τα κτήματα των Παπανικολαίων και [τα οποία μέ]νουν εις το όριον της Κοινότητος Πιάνης και εκείθεν ευθείαν γραμμήν εις την κορυφήν "Κοτσομύτα", όπου και τελειώνουν τα όρια».**

Ας σημειώσουμε πως στην έκθεση εξακρίβωσης των ορίων του Αγρονόμου Τρίπολης τίθενται και πρόχειρα οροθέσια κατά μήκος της οριογραμμής, **«σταυροί δι' ερυθρού ελαιοχρώματος»** πάνω σε βράχους.

Η ΑΝΑΘΕΩΡΗΣΗ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ - Η ΔΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΜΑΧΗ ΑΠΟ ΤΟ 1957 ΩΣ ΤΟ 1972 ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΡΚΟΥΔΟΡΡΕΜΑΤΟΣ.

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο πόλεμο και τον Εμφύλιο, κατά τη δεκαετία του 1950, με το Νομοθετικό Διάταγμα 2888 του 1954 και το συμπληρωματικό Νομοθετικό Διάταγμα 3777 του 1957 περί δήμων και κοινοτήτων, δίνεται η δυνατότητα, κάτω από προϋποθέσεις, να ζητηθεί και να γίνει αναθεώρηση ορίων των περιφερειών των δήμων και κοινοτήτων. Η κοινότητα Χρυσοβιτσίου εκμεταλλεύτηκε τη δυνατότητα αυτή και συγκεκριμένα την πρόβλεψη του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777 του 1957, το οποίο, να θυμηθούμε, όριζε τα εξής:

«Εάν επί καθορισθέντων ορίων δήμων και κοινοτήτων, κειμένων εντός του αυτού Νομού, ήθελον διαπιστωθεί σφάλματα ή ασάφειαι περί την περιγραφήν των ορίων ή μεταβολαί ή εξαφάνισις των οροθετικών σημείων ή ότι κατά τον καθορισμόν των ορίων εσφαλμένως είχον εκτιμηθή αι απαραίτητοι ανάγκαι των κατοίκων ή η ιδιοκτησία της κοινότητος και των κατοίκων, δύναται ο Υπουργός των Εσωτερικών δι' αποφάσεώς του, προτάσει του Νομάρχου, εκδιδομένης εντός εξαμήνου από της ισχύος του παρόντος, να εγκρίνη την αναθεώρησιν της υπαρχούσης τελεσιδίκου και αμετακλήτου αποφάσεως καθορισμού ορίων υπό του διοικητικού δικαστηρίου ορίων του άρθρου 12 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος [2888 του 1954].

Ο ενδιαφερόμενος δήμος ή κοινότης δύναται εντός διμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας από της ισχύος του παρόντος, να υποβάλη αίτησιν εις τον Νομάρχην περί αναθεωρήσεως των ορισθέντων ορίων του. Η αίτησις παραπέμπεται εις επιτροπήν αποτελουμένην εκ του διευθυντού της νομαρχίας, του νομομηχανικού και του διοικητού αγροφυλακής, ή των νομίμων αυτών αναπληρωτών, ήτις μετ' επιτόπιον έρευναν γνωματεύει ητιολογημένως περί αποδοχής ή μη της αιτήσεως». Με το Νομοθ. Διάταγμα 3892 του 1958 στην παραπάνω χρονική προθεσμία των δύο μηνών για αίτηση εκ μέρους των κοινοτήτων δόθηκε παράταση και οι μήνες έγιναν έξι.

Εν τω μεταξύ, όπως είδαμε πιο πάνω, στις 30 Μαρτίου 1958 πραγματοποιήθηκε από τον Αγρονόμο Τριπόλεως αυτοψία και εξακρίβωση των ορίων μεταξύ Πιάνας - Χρυσοβιτσίου, όπως αυτά είχαν καθοριστεί από την πρωτοβάθμια επιτροπή στις 21 Αυγούστου 1914. Η διαταγή (αριθ. 18.395) είχε εκδοθεί από τον Νομάρχη Αρκαδίας στις 31 Μαΐου 1957, ύστερα από αίτηση της κοινότητας Πιάνας.

Μετά το Νομοθ. Διάταγμα 3777/1957 που δημοσιεύτηκε στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως στις 12 Οκτωβρίου 1957, εκδόθηκε η υπ' αριθ. Τ.Δ. 2533 διαταγή, εγκύκλιος 151 της 10-11-1957 «περί ανακαθορισμού εις εξαιρετικάς περιπτώσεις των ορίων Δήμων και Κοινοτήτων», και στις 24 Νοεμβρίου 1957 με Πράξη του (αριθ. 22), το Κοινοτικό Συμβούλιο Χρυσοβιτσίου αποφασίζει να υποβάλει αίτηση προς τον Νομάρχη Αρκαδίας για αναθεώρηση των ορίων με την κοινότητα Πιάνας και προσάρτηση της περιφέρειας του εγκαταλειμμένου οικισμού του Αρκουδορρέματος στην Κοινότητα Χρυσοβιτσίου. Η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος, όπως είδαμε, μετά από αίτηση των εκλογέων του, είχε υπαχθεί το 1924 με Διάταγμα στην κοινότητα Πιάνας. Η αίτηση υποβλήθηκε εντός των προθεσμιών που όριζε το άρθρο 22 του Ν.Δ. 3777/1957, στις 9 Δεκεμβρίου 1957,

και σ' αυτήν η κοινότητα Χρυσοβιτσίου επικαλείται τρεις λόγους για τους οποίους πρέπει να προσαρτήσει την περιφέρεια Αρκουδορρέματος. Πρώτον, **«τόσον οι εναπομείναντες κάτοικοι του Συνοικισμού Αρκουδορρέματος, οι οποίοι μονίμως διαμένουν εις την Κοινότητά μας Χρυσοβιτσίου, όσον και τα ακίνητα καλλιεργημένα κτήματα τα ειρισκόμενα εις τας θέσεις Κορακοφωλιά - Τσιαλτή - Αγία Παρασκευή - Πηλάλα - Μοτσιάρα και Αρκουδόρρεμα, της περιοχής του άλλοτε συνοικισμού Αρκουδορρέματος είναι ιδιοκτησίαι των κατοίκων της Κοινότητός μου (Χρυσοβιτσίου)». Δεύτερον, «η Κοινότης Πιάνης ή οι κάτοικοι ταύτης ουδεμίαν ιδιόκτητον περιοχήν έχουν εις την περιοχήν του τέως συνοικισμού Αρκουδορρέματος»,** και τρίτον, **«κατά τον καθορισμόν των ορίων εσφαλμένως είχον εκτιμηθή αι ανάγκαι των κατοίκων Χρυσοβιτσίου, όντων κατά το πλείστον κτηνοτρόφων και εχόντων την ιδιοκτησίαν των εις την περιοχήν της Κοινότητος Πιάνης περιοχήν Αρκουδορρέματος εξ ολοκλήρου σχεδόν».** Ζητά δε από τον νομάρχη να προτείνει προς το Υπουργείο των Εσωτερικών την αναθεώρηση των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Πιάνας και την ενσωμάτωση της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου.

Ο Νομάρχης Αρκαδίας, ακολουθώντας το άρθρο 22 του Νομοθετικού Διατάγματος 3777 του 1957, παραπέμπει την αίτηση στην τριμελή επιτροπή, η οποία στις 29 Σεπτεμβρίου 1958 **«[...] ενήργησε δεκάωρον αυτοψίαν, περιελθούσα άπασαν την επίδικον περιοχήν [...]».** Κατά την επιτόπια αυτοψία, η οποία έγινε παρουσία των εκπροσώπων των δύο κοινοτήτων, η επίτροπή διερεύνησε **«[...] τας εκτεθείσας απόψεις αμφοτέρων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, ως επίσης και τας συλλεγείσας παρά των αρμοδίων αρχών κ.λπ.. βασίμους πληροφορίας περί των εκτάσεων, ας κατέχει εκάστη Κοινότης και λαϊκών στοιχείων [...]».** Στη συνέχεια, στις 17 Οκτωβρίου 1958, συντάσσει έκθεση αυτοψίας γνωμοδοτώντας υπέρ του ανακαθορισμού των ορίων, την οποία υποβάλλει στο νομάρχη. Η έκθεση περιλαμβάνει αρκετά ενδιαφέροντα στοιχεία για τις δύο κοινότητες και την επίδικη περιοχή του Αρκουδορρέματος. Να δούμε ένα μέρος της:

«[...] Α) Η Κοινότης Χρυσοβιτσίου:

1) Κατέχει συνολικήν έκτασιν 20.000 στρεμμάτων, εκ των οποίων 12.500 στρέμματα είναι δασοσκεπής έκτασις, 1.500 μερικώς δασοσκεπής, 4.000 άγονοι εκτάσεις και 2.000 στρέμματα αγροί καλλιεργήσιμοι. Εκ της ανωτέρω συνολικής εξ 20.000 στρεμμάτων της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, απαγορεύεται η βοσκή παντός ζώου, κατόπιν των παρά της αρμοδίας Δασικής υπηρεσίας (Κ.Ε.Δ. Μαινάλου) εκδοθεισών κατά καιρούς απαγορευτικών διατάξεων, εις 17.000 στρέμματα και επιτρέπεαι μόνον εις 3.000 στρέμματα.

2) Η ανωτέρα Κοινότης Χρυσοβιτσίου έχει πληθυσμόν 400 κατόίκων, εις ον συμπεριλαμβάνονται 32 οικογένειαι κτηνοτρόφων, οίτινες κέκτηνται περί τα 6.000 αιγοπρόβατα, εις α περιλαμβάνονται και του συνοικισμού Μαντέικα της Κοινότητος ταύτης.

Β) Η Κοινότης Πιάνης:

1) Κατέχει συνολική έκτασιν 36.000 στρεμμάτων εκ των οποίων η δασοσκεπής έκτασις (δάσος) ανέρχεται εις 11.000 στρέμματα, κατά βεβαίωσιν δε του οικείου Δασάρχου (Κ.Ε.Δ. Μαινάλου) απαγορεύεται η βοσκή εις 3,000 στρέμματα και επιτρέπεται εις 8.000 τοιαύτα. Η μερικώς δασοσκεπής έκτασις ανέρχεται εις 16.000 στρέμματα, εις άπασαν δε την περιοχήν ταύτην, κατά βεβαίωσιν του οικείου Δασάρχου, επιτρέπεται η βοσκή αιγοπροβάτων. Οι καλλιεργήσιμοι αγροί ανέρχονται εις 6.500 στρέμματα και οι εντός του δάσους καλλιεργήσιμοι αγροί εις 830 στρέμματα. Επίσης η εκτός συμπλέγματος δάσους έκτασις ανέρχεται εις 350 δάσος, εις 100 στρέμματα αγροί, εις 100 στρέμματα γυμνά και εις 50 στρέμματα αλπικάς εκτάσεις, εξ ων απαγορεύεται η βοσκή εις 2.000 στρέμματα.

Ήτοι εκ της ανωτέρω συνολικής εκ 36.000 στρεμμάτων περιοχής της Κοινότητος Πιάνης απαγορεύεται η βοσκή εις 5.000 στρέμματα και επιτρέπεται εις 31.000 τοιαύτα.

2) Ο πληθυσμός της Κοινότητος Πιάνης ανέρχεται εις 500 κατοίκους, εις ους συμπεριλαμβάνονται 30 οικογένειαι κτηνοτρόφων, αίτινες κέκτηνται περί τα 3.500 αιγοπρόβατα.

3) Διεπιστώθη αναμφισβητήτως και ωμολογήθη εξ αμφοτέρων των πλευρών ότι εις την περιοχήν της Κοινότητος Πιάνης ενοικιάζεται έκτασις εις ετεροδημότας με 4.000 πρόβατα, ενώ εις την αιτούσαν Κοινότητα δεν συμβαίνει τοιούτον τι, αλλά πολλάκις μεταξύ των ενοικιαστών τούτων περιελαμβάνοντο και κτηνοτρόφοι εκ Χρυσοβιτσίου».

Καταλήγει δε ομόφωνα στην απόφαση για θετική γνωμοδότηση, να παραχωρηθεί δηλαδή η περιοχή του Αρκουδορρέματος στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου με την εξής αιτιολόγηση:

«Επειδή εξ όλων των ανωτέρω διαλαμβανομένων στοιχείων προκύπτει ότι η Κοινότης Χρυσοβιτσίου είναι κατεξοχήν κτηνοτροφική, πλην όμως λόγω των απαγορευτικών διατάξεων της οικείας Δασικής Υπηρεσίας, αι βοσκήσιμαι εκτάσεις δεν επαρκούν δια την κτηνοτροφίαν της, οι δε κτηνοτρόφοι της, ως τούτο βασίμως διεπιστώθη, κατά τους θερινούς μήνας, ίνα διατηρήσωσι τα ποίμνιά των, ενοικιάζωσι τας εκτάσεις, αίτινες ευρίσκονται εν τη περιοχή Αρκουδορρέματος, ενώ εξ αντιθέτου οι κτηνοτρόφοι της περιοχής Πιάνης δεν χρησιμοποιούν τας εκτάσεις αυτάς λόγω επαρκείας βοσκησίμων εκτάσεων και μάλιστα προβαίνουσιν εις την ενοικίασιν ταύτης (της περιοχής Αρκουδορρέματος), ως και άλλων βοσκησίμων εκτάσεων, ως της περιοχής Λιμποβισίου κ.λπ.. Εξ άλλου εκ της αυτοψίας διεπιστώθη, ωμολογήθη δε και αμφοτέρωθεν, ότι η αιτουμένη προς παραχώρησιν έκτασις ευρίσκεται πολύ πλησίον της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, ήτοι περί τα δύο χιλιόμετρα, ενώ από την Κοινότητα Πιάνης η έκτασις αύτη απέχει περί τα δέκα χιλιόμετρα. Επίσης διεπιστώθη, ωμολογήθη δε και από της πλευράς της Κοινότητος Πιάνης, ότι ουδείς εκ των κατοίκων του τέως συνοικισμού Αρκουδορρέματος κατοικεί εν τη περιοχή της Κοινότητος Πιάνης, αλλά άπαντες (οι κάτοικοι του τέως συνοικισμού Αρκουδορρέματος) κατοικούν εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου και έχουν υπό την κυριότητά των τα κτήματα της περιοχής Αρκουδορρέματος, παρατηρείται δε

πλειστάκις το φαινόμενο να ενοικιάζωσι παρά της Κοινότητος Πιάνης την χορτονομήν των ιδίων των κτημάτων. Επίσης διεπιστώθη ότι από της ιδρύσεως του εν Χρυσοβιτσίω Κρατικού Εργοστασίου Εκμεταλλεύσεως Δασών Μαινάλου, από της οποίας κυρίως ήρχισαν αι απαγορευτικαί διατάξεις βοσκής εις την περιοχήν Χρυσοβιτσίου και κατέστη επιτακτική η υπέρ της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου ανακατανομή των ορίων, απηλλοτριώθη υπό του Κράτους δια τας ανάγκας του Εργοστασίου εις θέσιν Καλτέτσι πηγή ύδατος, ήτις και μόνη εξυπηρετούσε τας ανάγκας των κτηνοτρόφων Χρυσοβιτσίου, ουδαμού δε της περιοχής Χρυσοβιτσίου υπάρχει άλλη πηγή επαρκής δια τας ανάγκας τούτων πλην της πηγής ή βρύσης "Λατζουνά", ευρισκομένης εις την περιοχήν Αρκουδορρέματος και τούτω τω λόγω επιτακτική καθίσταται η εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου υπαγωγή της εν λόγω περιοχής Αρκουδορρέματος». Η περιοχή που γνωμοδοτεί η επιτροπή να παραχωρηθεί οριοθετείται ως εξής. **«Δυτική πλευρά "Κοτσιομύτας", εν συνεχεία, βορείως, βρύση "Λατζουνά" - "Λειβάδι" - "Καρκανόρρεμα" - "Μαζαράκι" - "Κοντορράχια" - "Μοτσάρα" - "Καντρή Αλώνια" - "Καπότα" - "Κάτω Ροδιάς" - "Κορακοφωλιά" και "Κοντογιάννη"«.**

Τη γνωμοδότηση της τριμελούς επιτροπής ακολουθεί και σύμφωνη γνώμη του νομάρχη, ο οποίος αποστέλλει έγγραφο (αριθ. 40.741) στις 19 Δεκεμβρίου 1958 στο Υπουργείο των Εσωτερικών. Και το υπουργείο με την απόφασή του αριθ. 108.436 εγκρίνει, στις 30-12-1958, τον ανακαθορισμό των ορίων.

Εν τω μεταξύ, στις 24 Νοεμβρίου 1958 η κοινότητα Χρυσοβιτσίου με υπόμνημά της προς το διοικητικό δικαστήριο ορίων επικροτεί την απόφαση της τριμελούς επιτροπής, με μία μόνον ένσταση που σχετίζεται με την έκταση της προτεινόμενης προς προσάρτηση περιοχής, όπως αυτή οριοθετείτται στην απόφασή της. Εκτιμά πως **«όλως παραδόξως η Επιτροπή, προφανώς εκ λάθους, απεφάνθη υπέρ της υπαγωγής εις το όριόν μας του ημίσεος μόνον της περιοχής του Αρκουδορρέματος, ως εν τη εκθέσει περιγράφεται».** Και ζητά, στις περιγραφόμενες τοποθεσίες να συμπεριληφθούν και οι παρακάτω, ώστε η περιγραφή να είναι πληρέστερη και να περιέρχεται σαφώς όλόκληρη η περιοχή Αρκουδορρέματος στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου, **«ήτοι, Ανατολική πλευράν Κοτσιομύτας - Άγιος Αθανάσιος - Αη Λιάς - Κορφοξυλιά - Κάτω Μαζαράκι - Μαζαράκι - Κοντορράχια - Μοτσάρα - Καντρή Αλώνια - Καπότα - Ροδιάς - Κορακοφωλιά - Μπλεσίβος - Κοντογιάννη - Ξιώτη - Τσαλντή - Κοτσιομύτα».**

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΤΗΣ 22-1-1960: Μετά την έγκριση της αίτησης της κοινότητας Χρυσοβιτσίου από το Υπουργείο των Εσωτερικών, συνέρχεται, σε εφαρμογή της απόφασής του, το Διοικητικό Δικαστηρίο Ορίων Αρκαδίας, καταρχήν στις 24 Νοεμβρίου 1959 στα γραφεία της Νομαρχίας Αρκαδίας, προκειμένου να εκδικάσει την υπόθεση. Παρόντες και οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων μαζί με τους δικηγόρους τους, Νικόλαο Ντούμα της κοινότητας Χρυσοβιτσίου και Θωμά Ορφανόπουλο και Θρασύβουλο Ανδριανόπουλο της κοινότητας Πιάνας. Μετά από εξάντληση του χρόνου συνεδρίασης και ορισμό επόμενης, το δικαστήριο επανέρχεται στις 8 Δεκεμβρίου 1958 και εκ νέου στις 22 Ιανουαρίου 1960. Με την απόφασή του αριθ. 1 του 1960

απορρίπτει ως **«απαράδεκτον και εκπροθέσμως υποβληθείσαν»** την αίτηση της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, Κρίνει δηλαδή ότι η υποβληθείσα προς τον Νομάρχη Αρκαδίας αναφορά του προέδρου της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, η οποία επρωτοκολλήθη στις 20-12-1957, είναι παράτυπη αλλά και εκπρόθεσμη. Παράτυπη γιατί υπεβλήθη από τον πρόεδρο της κοινότητας κι όχι από το κοινοτικό συμβούλιο και εκπρόθεσμη γιατί υπεβλήθη μετά την παρέλευση του διμήνου από την ισχύ του Νομοθ. Διατάγματος 3777 του 1957, όπως προέβλεπε το άρθρο 22. Επίσης, και η αίτηση του κοινοτικού συμβουλίου της 24-11-1957 είναι εκπρόθεσμη, αφού περιήλθε στη νομαρχία μετά την παρέλευση του διμήνου, στις 18-3-1958.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ.1045/1961 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ 8-5-1961: Η κοινότητα Χρυσοβιτσίου προσέφυγε στο Συμβούλιο της Επικρατείας υποβάλλοντας στις 10 Ιουνίου 1960 (σύμφωνα με το άρθρο 12, παρ. 8 του Ν.Δ. 2888 του 1954) αίτηση αναίρεσης της απόφασης 1/1960 του διοικητικού δικαστηρίου ορίων. Η αίτηση συζητήθηκε στο Συμβούλιο της Επικρατείας στις 3 Μαΐου 1961, το οποίο δέχτηκε την αίτηση αναίρεσης με το αιτιολογικό ότι το εκπρόθεσμο των αιτήσεων της κοινότητας Χρυσοβισίου αναιρείται από τους ορισμούς του άρθρου 15 του Νομοθ. Διατάγματος 3892 του 1958, που έδωσε εξάμηνη παράταση στις προθεσμίες που όριζε το άρθρο 22 του Ν.Δ. 3777 του 1957, Αναπέμπει δε την υπόθεση για εκ νέου εκδίκασή της στο ίδιο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση 1/1960.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 22/1963 ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΎ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΟΡΙΩΝ: Δυνάμει της απόφασης του Συμβουλίου της Επικρατείας, το διοικητικό δικαστήριο ορίων συγκροτήθηκε και συνεδρίασε στις 19 Φεβρουαρίου 1963. Προηγήθηκε επιτόπια μετάβασή του και αυτοψία στις 17 Ιανουαρίου 1963, παρουσία και των προέδρων των δύο κοινοτήτων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τους. Με την απόφασή του αριθ. 22 υιοθετεί την γνωμοδότηση της τριμελούς επιτροπής της έκθεσης αυτοψίας της 17ης Οκτωβρίου 1958 και καθορίζει τα όρια των δύο κοινοτήτων όπως αυτά περιγράφονται στην έκθεση. Δηλαδή, από την κατάληξη των αρχικών ορίων των δύο κοινοτήτων που τελείωναν στην κορυφή «Κοτσιομύτα», υψόμ. 1353μ., που βρίσκεται από πάνω, ανατολικά του οικισμού του Αρκουδορρέματος, η οριογραμμή **«συνεχίζεται δια νοητής γραμμής από δυτικήν πλευράν Κοτσομύτας, και εκείθεν με κατεύθυνσιν προς Βορράν, συναντά την βρύσιν Λατζουνά, και διέρχεται από τας θέσεις Καρκανόρρεμα - Λειβάδι - Μαζαράκι - Κοντορράχια - Μοτσάρα - Καντρή - Αλώνια - Καπότα - Κάτω Ροδιάς - Κορακοφωλιά - εις θέσιν Κοντογιάννη».** Έτσι, η αίτηση της κοινότητας Χρυσοβιτσίου για προσάρτηση στην περιφέρειά της της περιοχής του Αρκουδορρέματος γίνεται αποδεκτή.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 2073 ΤΟΥ 1964 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ: Μετά την απόφαση 22/1963, που αποδέχτηκε την αίτηση της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, η κοινότητα Πιάνας κάνει στις 3 Μαΐου 1963 αίτηση αναίρεσής της στο Συμβούλιο της Επικρατείας. Η απόφαση 22/1963 του διοικητικού δικαστηρίου ορίων,

σύμφωνα με την αίτηση, πρέπει να αναιρεθεί γιατί η περιοχή του Αρκουδορρέματος αποδόθηκε στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου με σκοπό να εξυπηρετηθούν οι κτηνοτροφικές της ανάγκες, όμως, στη συγκεκριμένη περιοχή, βάσει απαγορευτικών διατάξεων του Δασρχείου Βυτίνας, απαγορεύεται η είσοδος και η βόσκηση ποιμνίων.

Η αίτηση συζητείται στο Συμβούλιο της Επικρατείας μετά από έναν χρόνο, στις 27 Μαΐου 1964, το οποίο με την απόφασή του την 1η Ιουνίου 1964 αποδέχεται τους ισχυρισμούς της κοινότητας Πιάνας και αναιρεί την απόφαση 22/1963 με το αιτιολογικό ότι **«λόγω υφισταμένης απαγορεύσεως της βοσκής εν τη επιδίκω εκτάσει, δεν εξυπηρετείται ο σκοπός, δι' ον η έκτασις αύτη υπήχθη εις την περιφέρειαν της αναιρεσιβλήτου, τυγχάνει [η απόφαση 22/1963] πλημμελώς ητιολογημένη και τούτω τω λόγω βασίμως προβαλλομένω δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, αναιρετέα, παρελκούσης της ερεύνης των λοιπών λόγων αναιρέσεως».** Και καταλήγει, **«επειδή αναιρουμένης κατά τα ανωτέρω της προσβαλλομένης αποφάσεως, η υπόθεσις χρήζουσα διευκρινίσεως κατά το πραγματικόν μέρος αυτής, δέον να αναπεμφθή εις το εκδόν την απόφασιν ταύτην δικαστήριον προς νέαν ητιολογημένην κρίσιν της ουσίας.**

Δια ταύτα

Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν αναιρέσεως.

Αναιρεί την υπ' αριθ. 22/1963 απόφασιν του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, εις ο και αναπέμπει την υπόθεσιν κατά τα εν τω αιτιολογικώ».

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 6/1966 ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ 26ης ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1966:

Μετά την αποδοχή της αίτησης αναίρεσης της κοινότητας Πιάνας από το Συμβούλιο της Επικρατείας, το διοικητικό δικαστήριο ορίων συνεδριάζει εκ νέου για την εκδίκαση της υπόθεσης στις 26 Απριλίου 1966, αφού πριν είχε το ίδιο συνεδριάσει (απόφαση 4 του 1965 της 6-10-1965) και αποφασίσει τη διενέργεια επιτόπιας αυτοψίας, **«[...] πραγματοποιηθείσης την 24ην του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1965, ημέραν τετάρτην και ώραν 10 π.μ. [...] καθ' ην παρίσταντο οι Πρόεδροι αμφοτέρων των αντιδίκων Κοινοτήτων μετά των πληρεξουσίων των δικηγόρων Γεωργίου Διαμαντοπούλου και Νικολάου Ντούμα Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και Θρασυβούλου Ανδριανοπούλου Κοινότητος Πιάνης, οίτινες ανέπτυξαν τας απόψεις των Κοινοτήτων».**

Να αναφερθούμε εδώ και σε ένα υπόμνημα που υπέβαλε προς το διοικητικό δικαστήριο ορίων την 1η Δεκεμβρίου 1965 διά του πληρεξουσίου δικηγόρου της η κοινότητα Πιάνας, στο οποίο αναπτύσσει τις απόψεις της αντικρούοντας τους ισχυρισμούς της κοινότητας Χρυσοβιτσίου. Τα κυριότερα επιχειρήματά της είναι ότι στην επίδικη περιοχή του Αρκουδορρέματος που διεκδικεί η κοινότητα Χρυσοβιτσίου για την κάλυψη των κτηνοτροφικών της αναγκών, απαγορεύεται η εισαγωγή και βόσκηση ποιμνίων, άρα είναι μη δικαιολογημένη η υπαγωγή της στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου. Επίσης, ότι οι κάτοικοι της Πιάνας στην πλειονότητά

τους είναι υλοτόμοι και η στέρηση της δασικής περιφέρειας του Αρκουδορρέματος από την κοινότητα Πιάνας θα τους ζημίωνε.

Το διοικητικό δικαστήριο συνεδριάζει τελικά, όπως είπαμε, στις 26 Απριλίου 1966 και η απόφασή του αυτή τη φορά είναι απορριπτική για την αίτηση υπ' αριθ. 22 της 24-11-1957 του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου για ανακαθορισμό των ορίων και υπαγωγή του Αρκουδορρέματος στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου. Συγκεκριμένα:

«[...] Επειδή εκ της όλης εμπεριστατωμένης ερεύνης της υποθέσεως ταύτης προέκυψεν, 1) ότι συμφώνως προς την επίσημον απογραφήν του έτους 1961, ο μεν πληθυσμός της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου (συμπεριλαμβανομένου και του Συνοικισμού Μαντέικων) ανέρχεται εις 360 κατοίκους, της δε Κοινότητος Πιάνης 486 τοιούτου, 2) συμφώνως προς το υπ' αριθ. 3008/ 17-11-1959 έγγραφον του Δασαρχείου Π.Δ. Βυτίνης, η μεν Κοινότης Χρυσοβιτσίου κέκτηται έκτασιν 26.000 στρεμμάτων η δε Κοινότης Πιάνης 36.000 στρεμμάτων.

Επειδή συμφώνως προς το υπ' αριθ. 459/ 31-3-1966 έγγραφον του Αγρονομείου Τριπόλεως, η βόσκησις εις μεν την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, ήτις έχει εις την περιφέρειάν της 1.200 αιγοπρόβατα, επιτρέπεται εις 2.500 στρέμματα, ενώ η βόσκησις εις την Κοινότητα Πιάνης, ήτις έχει εις την περιφέρειάν της 1,900 αιγοπρόβατα, επιτρέπεται εις 2.400 στρέμματα.

Επειδή εις την επίδικον περιοχήν του Αρκουδορρέματος, ήτις αποτελείται εκ 3.000 στρεμμάτων περίπου, απαγορεύεται παντελώς η βόσκησις, ως τούτο προκύπτει εκ του ως άνω εγγράφου του Αγρονομείου Τριπόλεως και εκ των λοιπών εν τω φακέλω στοιχείων.

Επειδή αι εις την επίδικον περιοχήν του Αρκουδορρέματος υφιστάμεναι μικραί ιδιοκτησίαι ανήκουσιν εις κατοίκους διαφόρων Κοινοτήτων και ουχί μόνον εις κατοίκους της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και δεν δύνανται λόγω της μικράς τούτων εκτάσεως να αποτελέσωσι σοβαρόν λόγον ανακαθορισμού των ορίων μετά των ως είρηται Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, και επειδή εκ των ως άνω εκτεθέντων και διαπιστωθέντων δεν προκύπτει ότι αι ανάγκαι των κατοίκων της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου τυγχάνουσιν επικρατέστεραι των αναγκών των κατοίκων της Κοινότητος Πιάνης απολύτως, ώστε να δικαιολογείται ο αιτούμενος ανακαθορισμός των ορίων. Και επειδή πάντα τα ως άνω αποδειχθέντα στοιχεία προκύπτουσι εκ των εν τω σχετικώ φακέλω υπαρχόντων επισήμων εγγράφων και λοιπών στοιχείων, επικαλουμένων και υπό των διαδίκων Κοινοτήτων.

Δια ταύτα

Το Δικαστήριον απορρίπτει τον δια της υπ' αρθ. 22 από 24-11-1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου αιτηθέντα ανακαθορισμόν των ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης δια τους εν τω σκεπτικώ αναφερομένους λόγους».

Να σημειωθεί ότι τα Μαντέικα ενώθηκαν με την κοινότητα Χρυσοβιτσίου με Βασιλικό Διάταγμα στις 8-5-1958, ΦΕΚ αριθ. 84 του 1958.

Η ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ. 237/1970 ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ ΤΗΣ 5-11-1969

Η κοινότητα Χρυσοβιτσίου υποβάλλει αυτή τώρα, στις 12 Μαρτίου 1967, αίτηση αναίρεσης στο Συμβούλιο της Επικρατείας κατά της εις βάρος της απόφασης 6/26-4-1966 του Διοικητικού Δικαστηρίου. Και ζητά την αναίρεσή της όχι για λόγους ουσίας αλλά τυπικούς.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας εκδικάζει την αίτηση αναίρεσης στις 5 Νοεμβρίου 1969 και δέχεται την αίτηση αναίρεσης της κοινότητας Χρυσοβιτσίου με το εξής σκεπτικό:

1) Κατά την επιτόπιο μετάβαση του δικαστηρίου στις 24-10-1965, πριν την εκδίκαση της υπόθεσης στις 26-4-1966, δεν τηρήθηκε το άρθρο 12 του Ν.Δ. 2888/1954 και δεν συντάχθηκε ιδιαίτερο πρακτικό, και η έλλειψη αυτή δεν καλύπτεται από τα αναφερόμενα για την επιτόπιο αυτοψία στην απόφαση 5/1966 του εν λόγω δικαστηρίου. Και δεν παρατίθενται, έστω και συνοπτικά, οι συγκεκριμένες διαπιστώσεις ή πορίσματα που συνήγαγε το δικαστήριο από την επιτόπιο αυτοψία.

2) Κατά την εκδίκαση της υπόθεσης στις 26-4-1966 δεν τηρήθηκε πλήρως το άρθρο 12, παρ. 2 και 4 του Ν.Δ. 2888/1954 καθώς, **«δεν προκύπτει σαφώς εάν κατά την συνεδρίασιν ταύτην του δικαστηρίου της 26-4-1966, την γενομένην μετά την επιτόπιον έρευναν, διεξήχθη και νέα συζήτησις της υποθέσεως, οπότε έδει να τηρηθή η διατύπωσις της προσκλήσεως των διαδίκων ίνα παραστώσι κατ' αυτήν, λόγω δε της ασαφείας ταύτης καθίσταται ανέφικτος ο έλεγχος της νομιμότητος της διαδικασίας από της απόψεως της τηρήσεως της ουσιώδους ως άνω διατυπώσεως».** Καταλήγει δε ότι, **«Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν αναιρέσεως. Αναιρεί την υπ' αριθ. 6/1966 απόφασιν του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων του Νομού Αρκαδίας, εις ο και αναπέμπει την υπόθεσιν, κατά τα εν τω αιτιολογικώ».**

Η ΤΕΛΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ ΑΡΙΘ.1/1972 ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΟΡΙΩΝ ΤΗΣ 6-11-1972:

Δυνάμει της απόφασης 237/1970 του Συμβουλίου της Επικρατείας, το Διοικητικό Δικαστήριο Ορίων του Νομού Αρκαδίας συνεδριάζει και αποφασίζει οριστικά για την υπόθεση, την αίτηση δηλαδή 15 χρόνια νωρίτερα (στις 24 Νοεμβρίου 1957) της κοινότητας Χρυσοβιτσίου για αναθεώρηση των ορίων. Είχαν προηγηθεί εν τω μεταξύ τρεις συνεδριάσεις του διοικητικού δικαστηρίου.

Στην πρώτη (αριθ. απόφασης 1/1971 της 10ης Ιουνίου 1971) αποφαίνεται ότι, **«επειδή το Δικαστήριον δε δύναται να μορφώση γνώμην εκ των εκτεθέντων κατά την ως άνω συνεδρίασιν και των στοιχείων του φακέλου, αποφασίζει την επιτόπιον έρευναν υφ' ολοκλήρου του Δικαστηρίου την 7ην Αυγούστου 1971, ημέραν Σάββατον και ώραν 8ην π.μ. εις την επίδικον τοποθεσίαν».**

Στη δεύτερη (αριθ, απόφασης 4/1971 της 7ης Αυγούστου 1971) οι πληρεξούσιοι δικηγόροι των δύο κοινοτήτων, Νικ. Ντούμας της κοινότητας Χρυσοβιτσίου και Θρασ. Ανδριανόπουλος της κοινότητας Πιάνας, αιτήθηκαν **«την ματαίωσιν της αποφασισθείσης αυτοψίας και συνεδριάσεως του Δικαστηρίου, λόγω μη νομίμου συνθέσεως τούτου, δεδομένου ότι κατά την ημέραν της συνεδριάσεως,**

λόγω μεταθέσεως αμφοτέρων των Διευθυντών της Νομαρχίας δεν υφίστατο Διευθυντής της Νομαρχίας ίνα προεδρεύση του Δικαστηρίου». Το Δικαστήριο αποδέχεται την αίτηση και ματαιώνει την επιτόπιο αυτοψία και συνεδρίαση. Θα ορισθεί δε ημερομηνία για νέα συνεδρίαση του.

Στην τρίτη, στις 21 Οκτωβρίου 1971, το δικαστήριο μεταβαίνει και πραγματοποιεί αυτοψία στην επίδικη περιοχή του Αρκουδορρέματος παρουσία και των προέδρων των διάδικων κοινοτήτων και των πληρεξούσιων δικηγόρων τους. Και με την απόφασή του αριθ. 8/1971, το διοικητικό δικαστήριο, **«ακούσαν των εκπροσώπων των Κοινοτήτων και των πληρεξουσίων δικηγόρων αυτών, επεφυλάχθη να εκδώση την απόφασίν του εις νέαν συνεδρίασιν δι' επιτοπίου νέας αυτοψίας και εις ημερομηνίαν ορισθησομένην υπό του Προέδρου προς πληρεστέραν ενημέρωσιν επί των ονομασιών των τοποθεσιών και λοιπών στοιχείων της επιδίκου εκτάσεως».**

Αξίζει στο σημείο αυτό να παρουσιάσουμε και δύο πολύ ενδιαφέροντα έγγραφα που περιέχονται στον φάκελο της υπόθεσης και που συντάχθηκαν το συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Το πρώτο είναι μια επιστολή του προέδρου της Αδελφότητας των Απανταχού Χρυσοβιτσιωτών Σωτ. Ανάργυρου προς τον Νομάρχη Αρκαδίας στις 26 Μαΐου 1971, που φωτίζει και μια άλλη παράμετρο στη μακρόχρονη αυτή διαμάχη, τις πολιτικές σκοπιμότητες και αντιπαραθέσεις: **«[...] ο τότε Αγρονόμος περιοχής Τριπόλεως τη πιέσει των πολιτευομένων Τριανταφυλλάκου και Στασινοπούλου, συνέταξε έκθεσιν εις την οποίαν ενεφανίζετο η Πιάνα ως κέντρον κτηνοτροφικόν, έχον ως εκ τούτου προτεραιότητα έναντι του Χρυσοβιτσίου επί της διεκδικήσεως της εις το όριον Πιάνης επιδικασθείσης κτηνοτροφικής περιοχής. [...] Δια του εκφυλισμού των δημοσίων λειτουργών και της κακοήθους εκμεταλλεύσεως των φυσικώ τω λόγω διισταμένων μεταξύ γειτόνων μικροδιαφορών, οι κύριοι πολιτευταί εδημιούργησαν μίαν μόνιμον και πρώτου μεγέθους αντιδικίαν μεταξύ των δύο Κοινοτήτων, η οποία έχει υποβάλει αμφοτέρας εις δυσαναλόγως βαρείας προς το πενιχρόν βαλάντιον δαπάνας και έχει διαταράξει δυσαρέστως τας σχέσεις των».** Ο ρόλος των πολιτευτών στο περιβάλλον των διαχρονικών πελατειακών σχέσεων δεν αμφισβητείται. Όμως, να μην ξεχνάμε πως οι διαπιστώσεις αυτές του προέδρου της Αδελφότητας διατυπώνονται σε μια εποχή όπου η διακυβέρνηση ασκείται από ένα δικτατορικό καθεστώς, το οποίο δικαιολογούσε την κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος, επικαλούμενο την κρίση του πολιτικού συστήματος.

Το δεύτερο είναι μια κατάσταση με τα ονοματεπώνυμα και τις τοποθεσίες όπου κατέχουν αγροτικές εκτάσεις κάτοικοι του Χρυσοβιτσίου στη διεκδικούμενη από την κοινότητα Χρυσοβιτσίου περιφέρεια του Αρκουδορρέματος. Η πλειονότητα των αγρών αυτών ανήκε τα παλαιότερα χρόνια σε Αρκουδορρεματίτες. Ενδιαφέρον έχουν οι τοποθεσίες, καθώς και η έκταση των αγρών. Αντίστοιχη κατάσταση προσκόμισε και η κοινότητα Πιάνας, δυστυχώς, όμως, στον κατάλογο εκείνο δεν αναφέρονται οι τοποθεσίες της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος όπου οι κάτοικοι της Πιάνας έχουν τους αγρούς.

Κατάστασις

Εμφαίνουσα το ονοματεπώνυμον των ιδιοκτητών, την κατοικίαν ως και την έκτασιν αγροκτημάτων κειμένων εις θέσιν Αρκουδόρρεμα Κοινότητος Πιάνης.

1. Στασινόπουλος Σωτήριος	Χρυσοβίτσι	20	Αρκουδόρρεμα
Στασινόπουλος Σωτήριος	Χρυσοβίτσι	15	Τσαλδή
Στασινόπουλος Σωτήριος	Χρυσοβίτσι	40	Μοτσάρα
2. Στασινόπουλος Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	16	Καπότα
Στασινόπουλος Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	15	Χαλίκι
Στασινόπουλος Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	18	Αϊβαρίνο
Στασινόπουλος Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	10	Άμουλας
3. Στασινόπουλος Ιωάννης	Χρυσοβίτσι	100	Κορακοφωλιά
Στασινόπουλος Ιωάννης	Χρυσοβίτσι	33	Μαζαράκι
4. Ανάργυρος Αργύριος	Χρυσοβίτσι	12	Τσαλδή
5. Ανάργυρος Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	10	Τσαλδή
6. Μπεκρής Ιωάννης	Χρυσοβίτσι	15	Τσαλδή
7. Μητρόπουλος Χαράλαμπος	Χρυσοβίτσι	11	Τσαλδή
8. Κέκκου Χριστίνα	Χρυσοβίτσι	15	Βαθειά Λάκκα
9. Κέκκος Φώτιος	Χρυσοβίτσι	6	Αγία Παρασκευή
10. Κέκκος Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	5	Αγία Παρασκευή
11. Πραχαλιάς Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	17	Μουρτζιά
12. Ψυχάρης Ηλίας	Χρυσοβίτσι	6	Μουρτζιά
13. Χωριανοπούλου Θεοφάνη	Χρυσοβίτσι	6	Μουρτζιά
14. Μαρκολέφα Δημητ.	Χρυσοβίτσι	110	Μουρτζιά
15. Κέκκος Ιωάννης	Χρυσοβίτσι	8	Μουρτζιά
16. Συναδινός Ιωάννης	Χρυσοβίτσι	15	Μουρτζιά
17. Συναδινός Παναγιώτης	Χρυσοβίτσι	10	Αγία Παρασκευή
18. Συναδινός Δημήτριος	Χρυσοβίτσι	35	Πηλάλα
19. Κέκκος Φώτιος	Χρυσοβίτσι	3	Πηλάλα
20. Μπουντουβάς Κωνσταντίνος	Χρυσοβίτσι	10	Κοκκινομάλλη
21. Οικονομόπουλος Ιωάννης	Πύλος	45	Μοτσάρα, Κοντορράχια, Χαλίκι
22. Καυκούλας Δημήτριος	Χρυσοβίτσι	10	Μοτσάρα
23. Ψιαχάλης Κωνσταντίνος	Άργος	10	Μοτσάρα
24. Κουτρουμπής	Ροεινό	40	Μοτσάρα, Χαλίκι
25. Οικονομόπουλος Ιωάννης	Υψούς	5	Μοτσάρα
26. Φακιάς Παναγιώτης	Βυτίνα	5	Μοτσάρα
27. Χαραλαμπόπουλος Ευάγγελος	Χρυσοβίτσι	6	Μοτσάρα
28. Χαραλαμπόπουλος Χρήστος	Χρυσοβίτσι	12	Κοτσομύτα
29. Μητρόπουλος Χαράλαμπος	Χρυσοβίτσι	6	Καραπατάκια
30. Μητρόπουλος Παναγιώτης	Χρυσοβίτσι	6	Καραπατάκια
31. Μητρόπουλος Βασίλειος	Χρυσοβίτσι	3	Καραπατάκια
32. Μητρόπουλος Γεώργιος	Χρυσοβίτσι	10	Κοντογιάννη
33. Πολίτης Κωνσταντίνος	Χρυσοβίτσι	14	Σάββα Γούπατα
34. Κέκκος Φώτιος	Χρυσοβίτσι	3	Βαθειά Λάκκα

Σύνολο στρέμματα, 761

Συνολικώς ζώα μικρά και μεγάλα το Χρυσοβίτσιον έχει

Αιγοπρόβατα 3.560

Ζώα μεγάλα 72

Εν Χρυσοβιτσίω τη 21 Σεπτεμβρίου 1971.

ο Αγροφύλαξ περιοχής Χρυσοβιτσίου [υπογραφή]

Σε συνέχεια της απόφασης 8/1971 ορίζεται τελική ημερομηνία για τις 6 Οκτωβρίου 1972 και το δικαστήριο μεταβαίνει προς συνεδρίαση επιτόπου στην περιοχή Αρκουδορρέματος και στη θέση «Αϊβαρίνος», μια τοποθεσία ψηλά στο βουνό, δυτικά του οικισμού του Αρκουδορρέματος, που έχει καλή εποπτεία της περιοχής. Παρόντες ήταν και οι πρόεδροι των δύο κοινοτήτων, Σιψής Δημήτριος της κοινότητας Πιάνας και Παπαδόπουλος Ιωάννης της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, οι οποίοι εξέθεσαν τις απόψεις τους για τη θέση της οροθετικής γραμμής. Οι απόψεις αυτές είναι διαφορετικές από τις αρχικές θέσεις των κοινοτήτων τους, έχουν αρκετά υποχωρήσει από αυτές που εκτίθενται στις αιτήσεις και τα υπομνήματά τους στο παρελθόν. Προφανώς υπήρξε από την πλευρά της νομαρχίας μια πίεση για συμβιβαστική λύση. Συγκεκριμένα:

Ο πρόεδρος της κοινότητας Χρυσοβιτσιου πρότεινε όπως η οριογραμμή, **«άρχεται από δυτικής πλευράς κορυφογραμμής "Κουτσομύτας", διέρχεται το ρεύμα "Αρκουδόρρεμα", ανέρχεται εις θέσιν "Παλιάλωνα", εκείθεν ακολουθεί την κορυφογραμμήν, ανέρχεται εις κορυφήν "Αϊβαρίνος", εκείθεν κατέρχεται εις θέσιν "Κοκκινομάλλη" και ακολουθεί την δασικήν οδόν προς τοποθεσίαν "Μουτσάρες", ένθα συναντά την κυρίαν δασικήν οδόν Μουρτζιάς - Βυτίνης, ην ακολουθεί έως της θέσεως "Καμμένα Αυτοκίνητα", ένθα το κοινόν όριον των Κοινοτήτων Πυργακίου, Ελάτης και Πιάνης. Δια του τοιούτου καθορισμού ικανοποιούνται βασικώς αι ανάγκαι των κατοίκων και των κτηνοτρόφων της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, ρυθμίζεται το θέμα της περιοχής Αρκουδορρέματος και κατανέμεται η δασοσκεπής έκτασις ορθώς και δικαίως μεταξύ των διαδίκων Κοινοτήτων».**

Η πρόταση του προέδρου της κοινότητας Πιάνας για την οριογραμμή ήταν, **«[...] Άρχεται από δυτικής πλευράς κορυφογραμμής "Κουτσομύτας", διέρχεται δια κατερχομένου του "Αρκουδορρέματος" ρεύματος, ανέρχεται εις θέσιν "Παλιάλωνα", ακολουθεί το ρεύμα, εκείθεν ακολουθεί την δασικήν οδόν προς Μουρτζιάν μέχρι θέσεως "Πραχαλιά Χωράφια", εκείθεν προς βορράν ακολουθεί την δασικήν οδόν προς "Αγίαν Παρασκευήν" μέχρι της θέσεως "Αγία Παρασκευή" και εκείθεν ακολουθεί ευθείαν γραμμήν μέχρι της θέσεως "Πηλάλα", όπου ακολουθεί την κυρίαν δασικήν οδόν Μουρτζιάς - Βυτίνης μέχρι της διασταυρώσεως με οδόν προς Ξηρόκαμπον, ην και ακολουθεί μέχρι θέσεως "Καπότα", ένθα το κοινόν όριον με Κοινότητα Υψούντος. Ο τοιούτος διακανονισμός των ορίων ανταποκρίνεται εις τας συναφείς ανάγκας των κατοίκων και των κτηνοτρόφων των διαδίκων Κοινοτήτων και εξασφαλίζει εις εκάστην Κοινότητα ίσην περίπου δασικήν έκτασιν».**

Το δικαστήριο επιφυλάχτηκε να αποφασίσει σε νέα συνεδρίασή του στα γραφεία της νομαρχίας στην Τρίπολη. Αυτή πραγματοποιήθηκε στις 6 Νοεμβρίου 1972 και το δικαστήριο αποφάσισε λαμβάνοντας υπ' όψιν του, **«α) τας απόψεις των εκπροσώπων των διαδίκων Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, β) τας εκ της διενεργηθείσης κατά την ως άνω ημερομηνίαν αυτοψίας διαπιστώσεις, ήτοι, 1) ότι ως έχουν καθορισθή τα διοικητικά όρια των Κοινοτήτων τούτων δια της από 21-8-1914 εκθέσεως της Πρωτοβαθμίου Επιτροπής δημιουργούσιν σοβαράς αμφιβολίας ως προς τα σημεία εξ ων διέρχεται η οροθετική γραμμή, 2) ότι η υπό**

της Επιτροπής ταύτης καθορισθείσα οροθετική γραμμή δεν διέρχεται εκ σταθερών και αμεταβλήτων σημείων, 3) ότι δια του τοιούτου καθορισμού των ορίων επεκτείνεται υπερμέτρως η περιοχή της Κοινότητος Πιάνης, διερχομένης της οροθετικής γραμμής εγγύς του οικισμού της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, 4) το γεγονός ότι η υφισταμένη δασοσκεπής έκτασις και η επίδικος περιοχή "Αρκουδορρέματος" δέον να κατανεμηθή μεταξύ των Κοινοτήτων τούτων εν συσχετισμώ προς τα φυσικά όρια αυτών, άτινα δέον να προσδιορισθώσιν κατά το δυνατόν δια σταθερών και αμεταβλήτων σημείων, ίνα μη υπάρξωσιν εις το μέλλον διενέξεις μεταξύ των διαδίκων Κοινοτήτων και, 5) τας συναφείς ανάγκας των διαδίκων Κοινοτήτων». Και βάσει των διαπιστώσεων αυτών αποφασίζει να δεχτεί την αίτηση αριθ. 22 της 24-11-1957 του κοινοτικού συμβουλίου Χρυσοβιτσίου και να καταλήξει στον εξής συμβιβαστικό καθορισμό των ορίων των δύο κοινοτήτων στην επίμαχη περιοχή του Αρκουδορρέματος: Τα όρια, «άρχονται από κορυφής "Κουτσομύτας", ακολουθούν την δυτικήν πλευράν μέχρι "Διάσελο", ακολουθούν προς βορράν το ρεύμα και ανέρχονται εις θέσιν "Παλιάλωνα" (ένθα έχει πραγματοποιηθεί αναδάσωσις), και δεξιά κατευθείαν γραμμήν εις δασικήν θέσιν "Πηλάλα" ("Τρανσέρα"). Από θέσιν "Πηλάλα" ("Τρανσέρα") ακολουθούν την κυρίαν δασικήν οδόν Μουρτζιάς - Βυτίνης μέχρι της θέσεως "Μαύρο Κούτσουρο", ένθα αγρός Χαραλαμποπούλου (παραμένοντος τούτου εις περιοχήν Χρυσοβιτσίου, εκείθεν συνεχίζουν την οδόν προς Βυτίναν μέχρι της διασταυρώσεως με δασικήν οδόν προς Σπαστήρα - Μαυρόχουνες, εκείθεν ακολουθούν την κορυφογραμμήν, ανέρχονται εις λόφον "Κανδρή Αλώνι", ένθα συναντούν τα όρια της Κοινότητος Υψούντος».

Η ΑΙΤΗΣΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΗ ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ ΣΤΙΣ 8-6-1975:

Στον φάκελο των ορίων που περιέχει τα έγγραφα της διαμάχης Πιάνας - Χρυσοβιτσίου υπάρχουν και τρία μεταγενέστερα της απόφασης 1/1972 έγγραφα, που φανερώνουν ότι η κοινότητα Χρυσοβιτσίου, μη ικανοποιημένη από την απόφαση 1/1972 επεδίωξε σύντομα μετά την αποκατάσταση του δημοκρατικού πολιτεύματος να την προσβάλλει. Με την απόφασή του αριθ. 11 της 8ης Ιουνίου 1975 το Κοινοτικό Συμβούλιο Χρυσοβιτσίου αποφαίνεται ότι, **«δια της αποφάσεως ταύτης η Κοινότης θεωρείται αδικημένη»** και με ομόφωνη απόφασή του, **«[...] Αιτείται τον ανακαθορισμόν των ορίων της Κοινότητος ημών μετά της Κοινότητος Πιάνης και την επαναφοράν της υπ' αριθ. 22/1963 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων Ν. Αρκαδίας, ήτις καθορίζει τα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης ως προς την επίδικον περιοχήν ως κάτωθι. Το όριον συνεχίζεται δια νοητής γραμμής από δυτικής πλευράς Κουτσομύτας, και εκείθεν, με κατεύθυνσιν προς βορράν, συναντά την βρύσιν Λατζουνά, και διέρχεται από τας θέσεις Καρκανόρρεμα - Λειβάδι - Μαζαράκι - Κοντορράχια - Μοτσάρα - Κανδρή Αλώνια - Καπότα - Κάτω Ροδιάς - Κορακοφωλιά, εις θέσιν Κοντογιάννη».**

Υποβάλλει την αίτηση στη Νομαρχία Αρκαδίας, η απάντηση που έρχεται, όμως, δίνει τέλος στην πολύχρονη διαμάχη. Συγκεκριμένα:

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ **Εν Τριπόλει τη 12 Ιουλίου 1975**
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ **αριθ. πρωτοκ. 13247**
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΣΩΤΕΡ. ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΕΩΣ
Προς τον κ Πρόεδρον της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου.
ΘΕΜΑ: Σχετικώς με τον καθορισμόν των διοικητικών ορίων.

1) Επί της δια της υπ' αριθ. 292/1975 υμετέρας αναφοράς, υποβληθείσης ημίν υπ' αριθ. 11/1975 αποφάσεως του κοινοτικού συμβουλίου περί ανακαθορισμού των διοικητικων ορίων της κοινότητος μετά της τοιαύτης Πιάνης, γνωρίζομεν υμίν ότι τα εν λόγω διοικητικά όρια, καθορισθέντα δια της υπ' αριθ. 1/1972 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων δεν δύναται να καθορισθώσιν εκ νέου, συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 19 του Ν.Δ. 222/1974, περί Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος.

2) Η ανωτέρω απόφασις του Διοικητικού Δικαστηρίου, μη αναιρεθείσα ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας κατέστη αμετάκλητος.

ο Νομάρχης
[υπογραφή]

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Στη διάρκεια όλης αυτής της διαμάχης των 15 ετών καταγράφονται στα σχετικά κείμενα τέσσερις διαφορετικές προτάσεις ή αποφάσεις σχετικά με τη θέση της διαχωριστικής γραμμής μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και Χρυσοβιτσίου στην περιοχή της πρώην περιφέρειας του Αρκουδορρέματος. Να πούμε κατ' αρχήν ότι η περιφέρεια του Αρκουδορρέματος, όπως είδαμε αλλού, οριοθετήθηκε με τις εκθέσεις των πρωτοβάθμιων επιτροπών το 1914, όταν αποτελούσε μέρος της κοινότητας Τσελεπάκου.

Ειδικότερα, οι περιγραφές αυτές ορίων είναι: 1) Η περιγραφή στην πρόταση της έκθεσης αυτοψίας της τριμελούς γνωμοδοτικής επιτροπής της 17-10-1958 και η διορθωτική σ' αυτήν της κοινότητας Χρυσοβιτσίου με το Υπόμνημα της 24-11-1958, 2) η περιγραφή στην πρόταση του προέδρου της κοινότητας Χρυσοβιτσίου στη συνεδρίαση του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων της 6-11-1972, 3) η περιγραφή στην πρόταση του προέδρου της κοινότητας Πιάνας στην ίδια συνεδρίαση και 4) η περιγραφή στον οριστικό καθορισμό των ορίων στην απόφαση του ιδίου δικαστηρίου.

Στην πρώτη περίπτωση περιγράφεται η προϋπάρχουσα περιφέρεια του Αρκουδορρέματος, την οποία η κοινότητα Χρυσοβιτσίου διεκδικεί εξ ολοκλήρου. Έτσι, από κει που σταματούν τα αρχικά όρια Χρυσοβιτσίου - Πιάνας, στην κορυφή «Κοτσιομύτα», η οριογραμμή συνεχίζεται, σύμφωνα με την πρόταση της γνωμοδοτικής επιτροπής, ως εξής: **«Δυτική πλευρά Κοτσιομύτας, εν συνεχεία, βορείως, βρύση Λατζουνά - Λειβάδι - Καρκανόρρεμα - Μαζαράκι - Κοντορράχια - Μοτσάρα - Καντρή Αλώνια - Καπότα - Κάτω Ροδιάς - Κορακοφωλιά και Κοντογιάννη».** Με το υπόμνημα της 24-11-1958 η κοινότητα Χρυσοβιτσίου, για μεγαλύτερη σαφήνεια στην περιγραφή της περιοχής, προτείνει να συμπληρωθεί η παραπάνω σειρά τοποθεσιών ως ακολούθως: **«Ανατολικήν πλευράν Κοτσιομύτας**

- Άγιος Αθανάσιος - Αη Λιάς - Κορφοξυλιά - Κάτω Μαζαράκι - Μαζαράκι - Κοντορράχια - Μοτσάρα - Καντρή Αλώνια - Καπότα - Ροδιάς - Κορακοφωλιά - Μπλεσίβος - Κοντογιάννη - Ξιώτη - Τσαλντή - Κοτσιομύτα».

Η οριογραμμή αυτή είναι μια γενική περιγραφή της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος όπως καθορίστηκε με τις αποφάσεις των πρωτοβάθμιων επιτροπών το 1914, που διαχώρισαν την περιφέρεια Αρκουδορρέματος από τις γειτονικές της κοινότητες Πυργακίου, Στεμνίτσας και Χρυσοβιτσίου. Υπάρχει μια μικρή μόνο διαφορά στην περιοχή του Μαζαρακίου, δηλαδή στο λεγόμενο «Επάνω Μαζαράκι», η οριογραμμή δεν στρέφεται δυτικά πηγαίνοντας στη θέση «Κερασιάς Διάσελο» και μετά «Ισότια» - «Καντρή Αλώνι», όπως περιγράφεται στον καθορισμό ορίων Πυργακίου - Αρκουδορρέματος, αλλά πιο νότια, στην άκρη των χωραφιών του Μαζαρακιού, ακολουθεί τους λόφους «Κοντορράχια» και μετά «Μοτσάρα» - «Καντρή Αλώνι». Να διευκρινίσουμε ότι η πηγή «Λατζουνά» βρίσκεται στη βορειοδυτική πλευρά της Κοτσιομύτας χαμηλά προς το ρέμα και κοντά στον οικισμό του Αρκουδορρέματος, κάπου 150 μέτρα βορειοανατολικά του. Σήμερα το νερό της πηγής αυτής, όπως και άλλων στο Αρκουδόρρεμα, συλλέγεται και μεταφέρεται στο Χρυσοβίτσι.

Οι τρεις άλλες περιγραφές, πιο αναλυτικές, περιέχονται στην απόφαση 1/1972 του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων Νομού Αρκαδίας της 6 -11-1972.

Στην πρώτη: Σύμφωνα με την πρόταση του προέδρου της κοινότητας Χρυσοβιτσίου η οριογραμμή πρέπει να ακολουθήσει την εξής πορεία: **«Άρχεται από δυτικής πλευράς κορυφογραμμής "Κουτσομύτας", διέρχεται το ρεύμα "Αρκουδόρρεμα", ανέρχεται εις θέσιν "Παλιάλωνα", εκείθεν ακολουθεί την κορυφογραμμήν, ανέρχεται εις κορυφήν "Αϊβαρίνος", εκείθεν κατέρχεται εις θέσιν "Κοκκινομάλλη" και ακολουθεί την δασικήν οδόν προς τοποθεσίαν "Μουτσάρες", ένθα συναντά την κυρίαν δασικήν οδόν Μουρτζιάς - Βυτίνης, ην ακολουθεί έως της θέσεως "Καμμένα Αυτοκίνητα", ένθα το κοινόν όριον των Κοινοτήτων Πυργακίου, Ελάτης και Πιάνης».**

Η οριογραμμή ξεκινώντας από την κορυφή της Κοτσιομύτας κατέρχεται τη βραχώδη πλαγιά προς τα βορειοδυτικά, περνά από το ρέμα και τον οικισμό του Αρκουδορρέματος (δεν διευκρινίζεται σε ποιο σημείο) και κατευθείαν, ανηφορίζοντας στην απέναντι πλαγιά φτάνει στη ράχη όπου βρίσκεται η τοποθεσία «Παλιάλωνα» ή «Πέντε Αλώνια». Η τοποθεσία αυτή βρίσκεται σε υψόμετρο 1.330 μ. στην ανατολική πλαγιά του βουνού «Αϊβαρίνος» και είναι γνωστή από αρκετά δημοτικά τραγούδια. Από κει ανεβαίνει, με δυτική κατεύθυνση, στην κορυφή του «Αϊβαρίνου», υψόμ. 1.488 μ., και μετά κατεβαίνει προς τα βορειοδυτικά έως τη μικρή παλιά αγροτική περιοχή με την ονομασία «στου Κοκκινομάλλη», με αγρούς Αρκουδορρεματιτών που περιήλθαν σταδιακά σε κατοίκους του Χρυσοβιτσίου. Από κει, ακολουθώντας τον δασικό αμαξιτό χωματόδρομο φτάνει έως τη θέση «Μοτσιάρες», όπου συναντά τον κεντρικό ασφαλτόδρομο Ελάτης - Χυσοβιτσίου/Στεμνίτσας κι εν συνεχεία, στρεφόμενη προς τα βόρεια, ακολουθεί τον αμαξιτό δρόμο έως τη θέση «Καμμένα Αυτοκίνητα», όπου θα καταλήγουν τα όρια Χρυσοβιτσίου - Πιάνας. Η θέση αυτή είναι μια νεότερη ονομασία της τοποθεσίας «Κερασιάς Διάσελο» και προέρχεται από το

περιστατικό της προσβολής στη θέση αυτή των ανταρτών κατά Γερμανικής φάλαγγας στα χρόνια της Γερμανικής Κατοχής. Το τμήμα, όμως, από τις «Μοτσιάρες» έως τα «Καμμένα Αυτοκίνητα» είχε αποδοθεί στην κοινότητα Ελάτης το 1963 στον διακανονισμό των ορίων Ελάτης - Πιάνας. Η κοινότητα Χρυσοβιτσίου, προφανώς, λαμβάνει υπόψη της τα παλιά όρια Γαρζενίκου - Αρκουδορρέματος.

Στη δεύτερη: Η πρόταση του προέδρου της κοινότητας Πιάνας για την οριογραμμή ήταν: **«Άρχεται από δυτικής πλευράς κορυφογραμμής "Κουτσομύτας", διέρχεται δια κατερχομένου του "Αρκουδορρέματος" ρεύματος, ανέρχεται εις θέσιν "Παλιάλωνα", ακολουθεί το ρεύμα, εκείθεν ακολουθεί την δασικήν οδόν προς "Μουρτζιάν" μέχρι θέσεως "Πραχαλιά Χωράφια", εκείθεν προς βορράν ακολουθεί την δασικήν οδόν προς "Αγίαν Παρασκευήν" μέχρι της θέσεως "Αγία Παρασκευή" και εκείθεν ακολουθεί ευθείαν γραμμήν μέχρι της θέσεως "Πηλάλα", όπου ακολουθεί την κυρίαν δασικήν οδόν Μουρτζιάς - Βυτίνης μέχρι της διασταυρώσεως με οδόν προς "Ξηρόκαμπον", ήν και ακολουθεί μέχρι θέσεως "Καπότα", ένθα το κοινόν όριον με Κοινότητα Υψούντος. Ο τοιούτος διακανονισμός των ορίων ανταποκρίνεται εις τας συναφείς ανάγκας των κατοίκων και των κτηνοτρόφων των διαδίκων Κοινοτήτων και εξασφαλίζει εις εκάστην Κοινότητα ίσην περίπου δασικήν έκτασιν».**

Η οριογραμμή πρέπει να ξεκινά από την κορυφή της Κοτσιομύτας και κατόπιν, όπως και στην πρόταση του προέδρου Χρυσοβιτσίου, φτάνει έως τα «Παλιάλωνα». Από κει, όμως, αντί να ανέρχεται στην κορυφή του Αϊβαρίνου, στρέφεται προς τα νότια ακολουθώντας μια μικρή ρεματιά που οδηγεί προς την τοποθεσία «Μουρτζιά». Στο σημείο όπου βρίσκονται οι αγροί Πραχαλιά αφήνει τη ρεματιά και ακολουθώντας έναν μικρό χωματόδρομο στρέφεται βόρεια και φτάνει στο ερείπιο της εκκλησίας της Αγίας Παρασκευής, υψόμ. 1.320 μ. (όπου εκεί σε παλαιότερους αιώνες υπηρχε και οικισμός). Από την «Αγία Παρασκευή», κατευθείαν, περνώντας από δασωμένους λόφους με δυτική κατεύθυνση, φτάνει στη θέση «Πηλάλα», όπου περνά ο ασφαλτόδρομος Ελάτης - Χρυσοβιτσίου/ Στεμνίτσας. Ακολουθεί τον αμαξιτό δρόμο προς τα βόρεια κάπου ένα χιλιόμετρο, μέχρι το σημείο που αυτός διασταυρώνεται με δασικό χωματόδρομο που οδηγεί προς τα δυτικά στη θέση «Καπότα» και το διάσελο του «Ξερόκαμπου», όπου θα καταλήγει η οριογραμμή συναντώντας την περιφέρεια της κοινότητας Στεμνίτσας.

Στην τρίτη: Με την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων, τα όρια καθορίζονται ακολουθώντας μια ενδιάμεση διαδρομή σε σχέση με τις προτάσεις των δύο κοινοτήτων. Σύμφωνα με την τελική αυτή απόφαση τα όρια, **«άρχονται από κορυφής "Κουτσομύτας", ακολουθούν την δυτικήν πλευράν μέχρι "Διάσελο", ακολουθούν προς βορράν το ρεύμα και ανέρχονται εις θέσιν "Παλιάλωνα" (ένθα έχει πραγματοποιηθεί αναδάσωσις), και δεξιά κατευθείαν γραμμήν εις δασικήν θέσιν "Πηλάλα" ("Τρανσέρα"). Από θέσιν "Πηλάλα" ("Τρανσέρα") ακολουθούν την κυρίαν δασικήν οδόν Μουρτζιάς - Βυτίνης μέχρι της θέσεως "Μαύρο Κούτσουρο", ένθα αγρός Χαραλαμποπούλου (παραμένοντος τούτου εις περιοχήν Χρυσοβιτσίου), εκείθεν συνεχίζουν την οδόν προς Βυτίναν μέχρι της διασταυρώσεως με δασικήν οδόν προς "Σπαστήρα" -**

"Μαυρόχουνες", εκείθεν ακολουθούν την κορυφογραμμήν, ανέρχονται εις λόφον "Καδρή Αλώνι", ένθα συναντούν τα όρια της Κοινότητος Υψούντος».

Τα τελικά και ισχύοντα μέχρι σήμερα όρια, ξεκινούν, συνεχίζοντας τα υπάρχοντα Πιάνας - Χρυσοβιτσίου, από την κορυφή «Κοτσομύτα», υψόμ. 1.353 μ. Από την κορυφή, κατά την περιγραφή, η οριογραμμή κατεβαίνει προς τα δυτικά έως το «Διάσελο» και ακολουθεί προς βορρά το ρέμα έως τη θέση «Παλιάλωνα». Προφανώς με τη λέξη «Διάσελο» εννοείται το διάσελο με υψόμετρο 1.277 μέτρα που χωρίζει την «Κοτσιομύτα» από το γειτονικό του στα νότια βουναλάκι, όπου η τοποθεσία «Χασάπια», κι από το οποίο περνά το μονοπάτι που οδηγούσε από το Αρκουδόρρεμα στο Χρυσοβίτσι. Το διάσελο, όμως, αυτό βρίσκεται στα νότια της Κοτσιομύτας κι όχι στα δυτικά. Άλλο, όμως, διάσελο στην περιοχή εκεί δεν υπάρχει, παρά μόνο απότομες δασωμένες πλαγιές και τα δύο κύρια ρέματα. Το ένα που ξεκινά από τα νότια (τοποθεσία «Τσαλτή») και κατευθύνεται προς τα βόρεια (οικισμός Αρκουδορρέματος - «Στενά» - συμβολή του με το ρέμα Αλωνίσταινας), και το άλλο, μικρότερο, που ξεκινά από το πρώτο ακριβώς εκεί που βρίσκονται τα ερείπια του χωριού και ανεβαίνει προς τα δυτικά στις πηγές του έως τη θέση «Πασχάλη Βρύση» και το βουνό «Αϊβαρίνος». Κατά μήκος αυτού ανηφορίζει και το κεντρικό μονοπάτι που πήγαινε από το Αρκουδόρρεμα προς τη Δημητσάνα και Στεμνίτσα κ.λπ. Φυσικά, υπάρχουν στα βουνά αυτά κι άλλα μικρότερα ρέματα που κατηφορίζουν στις πλαγιές τους.

Από το διάσελο, λοιπόν, η οριογραμμή ακολουθώντας ένα μικρό απότομο ρέμα κατευθύνεται βορειοδυτικά έως το κεντρικό ρέμα του Αρκουδορρέματος. Από κει, για να κατευθυνθεί στα «Παλιάλωνα» περνάει ακριβώς απέναντι και, ανεβαίνοντας προς τα δυτικά - βορειοδυτικά (κι όχι **«βόρεια ένα ρέμα»** που αναφέρει η περιγραφή) σε μια ράχη, όπου και παλιό μονοπάτι, βγαίνει στους λόφους γύρω στα «Παλιάλωνα». Η πορεία της οριογραμμής στην περιοχή αυτή έχει σημασία γιατί η θέση της καθορίζει σε ποια κοινότητα περιέρχεται ο ερειπωμένος οικισμός του Αρκουδορρέματος. Όταν αναφερόμαστε στον οικισμό μιλάμε για περίπου είκοσι ερείπια κτισμάτων μέσα σε πυκνό ελατόδασος και την διατηρημένη παλαιά εκκλησία του που βρίσκεται απέναντι από τα χαλάσματα, ανατολικά του κεντρικού ρέματος, στο κάτω μέρος της πλαγιάς της Κοτσιομύτας. Και πρέπει να σημειώσουμε εδώ, ότι σε καμμιά πρόταση των δύο κοινοτήτων, ούτε και στις γνωματεύσεις και αποφάσεις των επιτροπών και δικαστηρίων, γίνεται αναφορά για την τύχη του ερειπωμένου οικισμού και της εκκλησίας του, σε ποια δηλαδή κοινότητα θα υπάγεται. Το ενδιαφέρον όλων περιορίζεται στις δασικές και αγροκτηνοτροφικές εκτάσεις της περιοχής.

Το κομμάτι αυτό των ορίων που προαναφέραμε, από την «Κοτσιομύτα» δηλαδή έως τα «Παλιάλωνα», οφείλω να πω πως με προβληματίζει ιδιαίτερα, καθώς υπάρχει μια αοριστία στην περιγραφή και αυτή η διαφορά στην περιγραφή όσον αφορά τα σημεία του ορίζοντα σε σχέση με την πραγματικότητα, όπως εγώ τα κατανοώ, δεν δικαιολογείται, γιατί την εποχή του συγκεκριμένου καθορισμού ορίων και χάρτες υψηλής ακρίβειας ήταν διαθέσιμοι και η βοήθεια της οργανωμένης δασικής υπηρεσίας επίσης, και άλλα τεχνικά μέσα για ακριβέστερη περιγραφή που δεν υπήρχαν στους αρχικούς καθορισμούς ορίων το 1914. Να

σημειώσουμε, επίσης, πως δεν υπάρχει στον φάκελο κάποια χαρτογραφική αποτύπωση της οριογραμμής που να συνοδεύει την τελική απόφαση. Πάντως, άλλη διαδρομή δεν νομίζω ότι μπορεί να ισχύει, γιατί θα διαφαινόταν από την περιγραφή των τοποθεσιών. Θα μπορούσε ενδεχομένως κάποιος να σκεφτεί πως με τη λέξη «Διάσελο» εννοείται ένα διάσελο που βρίσκεται λίγο πιο νότια στη θέση «Γραμμένη Πλάκα», απ' όπου περνά σήμερα ο ασφαλτόδρομος Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσας. Και σ' αυτήν την περίπτωση, η οριογραμμή στη συνέχεια από το διάσελο θα στρέφεται βόρεια και θα φτάνει έως τη θέση «Παλιάλωνα». Με αυτήν τη χάραξη, περιέρχεται όλη η ρεματιά του Αρκουδορρέματος στην περιφέρεια της κοινότητας Πιάνας. Δεν θεωρώ πάντως αυτήν την εκδοχή ως την πιο πιθανή.

Συνεχίζοντας την περιγραφή, φτάνοντας η οριογραμμή στα «Παλιάλωνα» αναφέρεται ότι στο σημείο έχουν γίνει πρόσφατες τότε αναδασώσεις, και όντως είχαν γίνει αναδασώσεις σε αρκετή έκταση στις διαβρωμένες πλαγιές με μαύρη πεύκη. Μετά τα «Παλιάλωνα», η οριογραμμή ακολουθώντας ευθεία γραμμή προς τα νοτιοδυτικά, φτάνει έως τη θέση «Πηλάλα» ή «Τρανσέρα», παλιοί αγροί, σήμερα μικρό δασικό ξέφωτο. Η λέξη «τρανσέρα» είναι βλάχικη και σημαίνει τον αυχένα, το πέρασμα,. Και πραγματικά η θέση «Πηλάλα» είναι ένα πέρασμα ανάμεσα στο βουνό «Ροδιάς» και τους λόφους της «Αγίας Παρασκευής». Το ερείπιο της Αγίας Παρασκευής, περιέρχεται στην περιφέρεια της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, ενώ το βουνό «Αϊβαρίνος» στην περιφέρεια της Πιάνας. Από την «Πηλάλα» τα όρια ακολουθούν προς τα βόρεια τον κεντρικό δρόμο (ασφαλτόδρομος από το 1982) που οδηγεί από την Ελάτη στο Χρυσοβίτσι και τη Στεμνίτσα, έως τη συνάντησή του στη θέση «Μηλιά» ή «Σπαστήρας» με δασικό χωματόδρομο, ο οποίος ξεκινώντας από τον ασφαλτόδρομο ανεβαίνει προς τα δυτικά έως τη θέση «Μαυρόχουνες» και άλλες τοποθεσίες. Στη διαδρομή επί του ασφαλτόδρομου, στη θέση «Μαύρο Κούτσουρο», κάνει μικρή παράκαμψη για να περιλάβει στην περιφέρεια Χρυσοβιτσίου τον αγρό Χαραλαμπόπουλου. Από τη διασταύρωση με τον χωματόδρομο η οριογραμμή ανέρχεται προς τα νοτιοδυτικά στη ράχη ενός λόφου με υψόμετρο 1.391 μ. που η κορυφή του βρίσκεται από πάνω από τη θέση «Καντρή Αλώνι». Εκεί καταλήγει η οριογραμμή και συναντιούνται τα όρια των τριών κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου, Πιάνας και Στεμνίτσας.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται τα εξής κείμενα:

1. Η αίτηση της κοινότητας Χρυσοβιτσίου της 9-12-1957.
2. Η έκθεση αυτοψίας της 17-10-1958.
3. Η έγκριση από το Υπουργείο των Εσωτερικών για ανακαθορισμό των ορίων της 30-12-1958.
4. Η απόφαση αριθ. 1 του έτους 1960 του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων Αρκαδίας.
5. Η απόφαση 1045 του έτους 1961 του Συμβουλίου της Επικρατείας.
6. Η απόφαση αριθ. 22 του 1963 του διοικητικού δικαστηρίου.
7. Η απόφαση 2073 του 1964 του Συμβουλίου της Επικρατείας.
8. Η απόφαση αριθ. 4 του 1965 του διοικητικού δικαστηρίου.

9. Η απόφαση αριθ. 6 του 1966 του διοικητικού δικαστηρίου.
10. Η απόφαση 237 του 1970 του Συμβουλίου της Επικρατείας.
11. Η απόφαση αριθ. 8 του 1971 του διοικητικού δικαστηρίου.
12. Η τελεσίδικη απόφαση αριθ. 1 του 1972 του διοικητικού δικαστηρίου.
13. Το πρακτικό συνεδριάσεως, αριθ. 4 του 1975, του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου.

Όλα τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο που φέρει τον τίτλο «Φάκελος ανακαθορισμού Διοικητικών ορίων μεταξύ κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης και ορίων Κοιν. Χρυσοβιτσίου (όλα)».

Χαρτογραφική αποτύπωση έκανα μόνο για το δυτικό τμήμα των ορίων που καθορίστηκε το έτος 1972. Το ανατολικό τμήμα, από τη θέση «Σταυρός» έως την κορυφή «Κοτσιομύτα», απέφυγα να το αποτυπώσω χαρτογραφικά, καθώς δεν γνωρίζω την ακριβή θέση όλων των τοποθεσιών από τις οποίες περνά η οροθετική γραμμή.

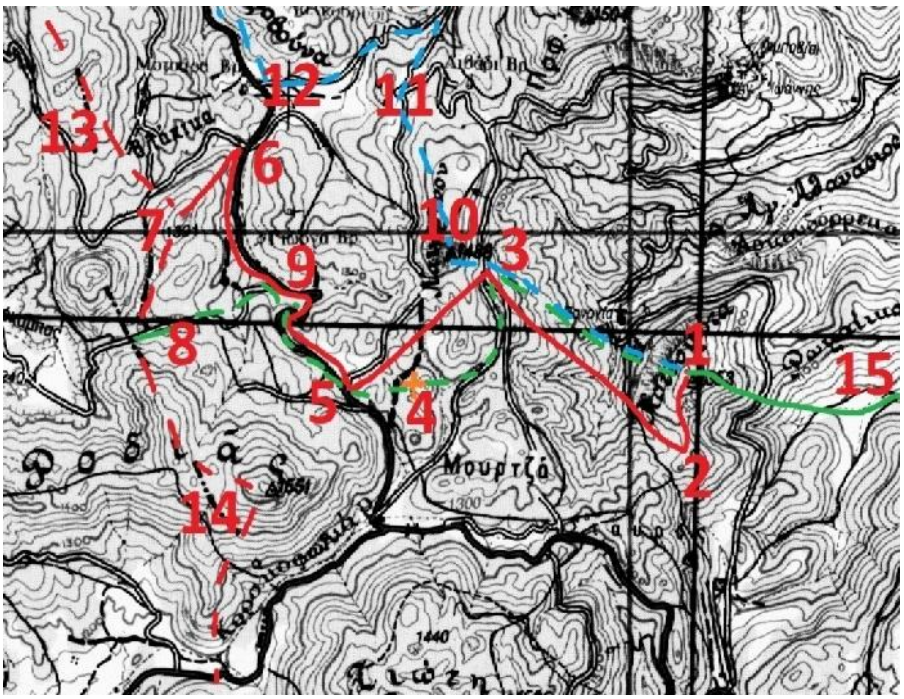

Όρια κοινοτήτων Πιάνας - Χρυσοβιτσίου στο δυτικό τμήμα, που παλαιότερα, το 1914, είχε οριοθετηθεί ως περιφέρεια Αρκουδορρέματος και που το 1972 μοιράστηκε μεταξύ των δύο κοινοτήτων. Στον χάρτη αποτυπώνονται τα όρια όπως διακανονίστηκαν στην τελική συνεδρίαση του διοικητικού δικαστηρίου στις 6-11-1972 και, επίσης, οι προτάσεις των δύο κοινοτήτων για τη θέση της οροθετικής γραμμής στην ίδια συνεδρίαση.

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Πιάνας - Χρυσοβιτσίου. Με την πράσινη γραμμή το ανατολικό τμήμα των ορίων Πιάνας - Χρυσοβιτσίου. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή η πρόταση του προέδρου της κοινότητας Πιάνας. Με τη γαλάζια διακεκκομένη γραμμή η πρόταση της κοινότητας Χρυσοβιτσίου. Με την κόκκινη διακεκκομένη γραμμή τα συνεχόμενα γειτονικά όρια άλλων κοινοτήτων. Με τον πορτοκαλί σταυρό το ερείπιο του ναού της Αγίας Παρασκευής.

1. Κορυφή «Κοτσιομύτα». Συντεταγμένες, 340350-4159150
2. Διάσελο Κοτσιομύτας, υψόμ. 1.277 μ., 340200-4158600
3. Παλιάλωνα, 339200-4159700
4. Αγία Παρασκευή, 338650-4159100
5. Πηλάλα ή Τρανσέρα, 338200-4159250
6. Διασταύρωση ασφαλτόδρομου με δασικό χωματόδρομο στη θέση «Μηλιά» ή «Σπαστήρας», 337700-4160480
7. Βουνό επάνω από την τοποθεσία «Καντρή Αλώνι», κατάληξη ορίων, 337250-4160050
8. Τοποθεσία (στου) «Καπότα», 337100-4159450
9. Διασταύρωση ασφαλτόδρομου με δασικό χωματόδρομο που οδηγεί προς «Ξερόκαμπο», 337900-4159700
10. Κορυφή «Αϊβαρίνος», 338850-4159900
11. Τοποθεσία (στου) «Κοκκινομάλλη», 338650-4160900
12. Λιβάδι «Μοτσιάρες», 338000-4160750
13. Όρια Πιάνας - Στεμνίτσας.
14. Όρια Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσας.
15. Ανατολικό τμήμα ορίων Χρυσοβιτσίου - Πιάνας

35. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ (περιφέρεια Νεμνίτσας)

Τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Πυργακίου καθορίστηκαν με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, που συνεδρίασε στην Πιάνα στις 21 Αυγούστου 1914. Στην ουσία πρόκειται για τα όρια των περιφερειών των χωριών Αλωνίσταινας και Νεμνίτσας (που μετονομάστηκε σε Μεθύδριο το 1927), η οποία Νεμνίτσα δεν αποτέλεσε ξεχωριστή κοινότητα αλλά προσκολλήθηκε στην κοινότητα Πυργακίου με το Βασιλικό Διάταγμα της 18ης Αυγούστου 1912. Πρόκειται για μια οριογραμμή που κινείται εξ ολοκλήρου στην οροσειρά που κατεθύνεται από βορρά προς νότο και χωρίζει τα δύο χωριά. Ξεκινά από την κορυφή «Προφήτης Ηλίας», υψόμ. 1.547 μ., στα βόρεια, όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Αλωνίσταινας, Βυτίνας και Πυργακίου, περνά στη συνέχεια από τις πλαγιές της Νεμνιτσιώτικης «Μαδάρας» έως τη ράχη «Καλογερίνα» και τέλος καταλήγει στο διάσελο «Σουμάκια», όπου συναντιόνταν το 1914 τα όρια των κοινοτήτων Πυργακίου, Τσελεπάκου (στην κοινότητα του οποίου υπήχθη ο παρακμάζων οικισμός του Αρκουδορρέματος), Πιάνας (η οποία είχε απορροφήσει την περιφέρεια του εγκαταλειμμένου χωριού Λιμποβίσι) και Αλωνίσταινας. Μετά την ενσωμάτωση της περιφέρειας του Αρκουδορρέματος στην κοινότητα Πιάνας, στη θέση αυτή συναντιούνται τα όρια τριών κοινοτήτων. Η απόφαση για τη θέση της οριογραμμής ήταν ομόφωνη, **«ο διακανονισμός ούτος ελήφθη δι' ολοψηφίας χωρίς αντιφωνίαν τινα»**, όπως σημειώνεται χαρακτηριστικά στο τέλος της έκθεσης. Και δεν υπήρξε κάποια τροποποίηση στα χρόνια που ακολούθησαν. Το έγγραφο της έκθεσης βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Πυργακίου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Σύμφωνα με το κείμενο της έκθεσης, η οριογραμμή ακολουθεί την εξής πορεία: **«[...] άρχεται από της κορυφής του λόφου εις ον ευρίσκεται ο βράχος "Σουμάκια", ακολουθεί την κορυφογραμμήν προς βορράν συναντώσα τα κορυφάς άνωθεν της βρύσεως "Βρωμοβρύσεως", έπειτα "Καλογερίνας" - "Πολιτσιού" - "Μπαγατέλα", κατέρχεται εις τους αγρούς Αθαν. Ξιάρχου, και ακριβώς εις την δυτικήν πλευράν αυτών, ους αφήνει εις το όριον Αλωνισταίνης, μεθ' ο ανέρχεται εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας" ένθα λήγουσι τα όρια κατερχόμενα εις θέσιν "Μποτσάρικα"».**

Το πρώτο που πρέπει να παρατηρήσει κανείς κοιτάζοντας τα όρια των δύο κοινοτήτων στον χάρτη είναι ότι η οριογραμμή δεν ακολουθεί το φυσικό ανάγλυφο, την κορυφογραμμή δηλαδή του βουνού (από την κορυφή του «Προφήτη Ηλία» στα 1.547 μ. υψόμετρο και στη συνέχεια προς τα νότια τις κορυφές «Μαδάρα», υψόμ. 1.563 μ., «Βούρτσα», υψόμ. 1.495 μ., και τέλος στο διάσελο «Σουμάκια»). Ακολουθεί τις δυτικές ράχες και πλαγιές του βουνού στα όρια των αγρών που βρίσκονται στα ενδιάμεσα του βουνού και οι οποίοι ανήκουν σε κατοίκους της Αλωνίσταινας. Και είναι αρκετοί αυτοί οι αγροί, μικροί και διάσπαρτοι στο δαιδαλώδες ανάγλυφο της κορυφογραμμής που χαρακτηρίζεται από τις πολλές ράχες και λόφους.

Η οριογραμμή ξεκινά στα νότια από το διάσελο με την ονομασία «Σουμάκια», υψόμ. 1.335 μ. Εκεί ακριβώς βρίσκεται ο περιγραφόμενος στην έκθεση βράχος

(υψόμ. 1.346 μ.). Στο σημείο αυτό, καθώς είπαμε, συναντιόνταν το 1914 τα όρια των κοινοτήτων Πιάνας, Αλωνίσταινας, Πυργακίου και Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος). Επίσης, από το διάσελο αυτό περνούσαν τα μονοπάτια που οδηγούσαν προς Λιμποβίσι, Αλωνίσταινα και Πιάνα πριν κατασκευαστεί το δίκτυο των δασικών αμαξιτών δρόμων. Από τα «Σουμάκια» η οριογραμμή παίρνει βόρεια πορεία και περνάει από τον βράχο που βρίσκεται από πάνω, ανατολικά, από την πηγή «Βρωμόβρυση», υψόμετρο 1.367 μέτρα. Από κει, πάντα προς τα βόρεια, περνά στη ράχη με την ονομασια «Καλογερίνα», υψόμετρο 1.465 μ., κατόπιν επάνω από τη βρύση «Πολίτσι» (στα ανατολικά της), στη συνέχεια στις δυτικές πλαγιές της «Μαδάρας» και τη θέση «Μπαγατέλα», ονομασία που προέρχεται από επώνυμο οικογένειας της Αλωνίσταινας, και κατηφορίζοντας φθάνει έως τη δυτική άκρη τω αγρών Αθ. Ξιάρχου από την Αλωνίσταινα, σε υψόμετρο περίπου 1.380 μέτρα. Στη συνέχεια ανεβαίνει τον κώνο της κορυφής του «Προφήτη Ηλία», υψόμ. 1.547 μ. και κατόπιν στη θέση «Μποτσάρικα». Η τοποθεσία «Μποτσάρικα» δεν μου είναι με ακρίβεια γνωστή. Βρίσκεται πάντως κοντά, βόρεια ή βορειοανατολικά της κορυφής του «Προφήτη Ηλία» (βλέπε και όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Αλωνίσταινας). Το συνολικό μήκος της οριογραμμής είναι περίπου τέσσερα χιλιόμετρα.

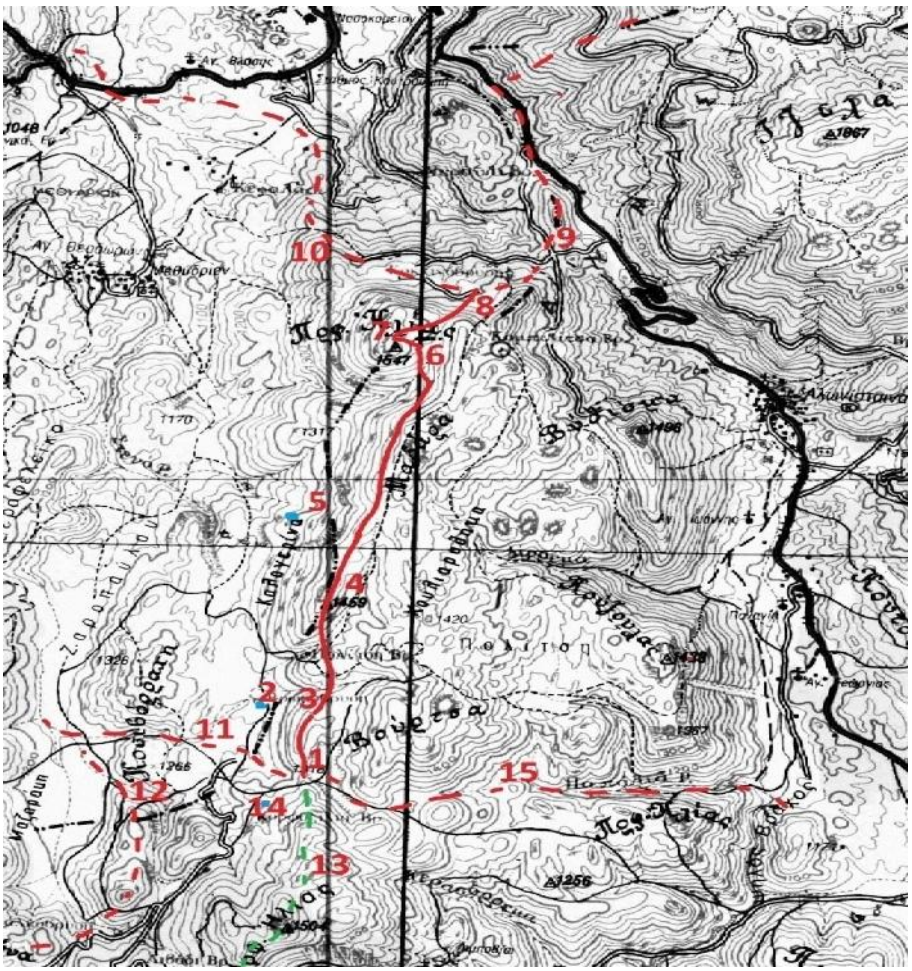

Όρια κοινοτήτων Αλωνίσταινας - Πυργακίου (περιφέρεια Νεμνίτσας). Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των δύο κοινοτήτων. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια γειτονικών κοινοτήτων. Με την πράσινη διακεκομμένη γραμμή τα παλαιότερα όρια Πιάνας - Αρκουδορρέματος. Με τις γαλάζιες κουκίδες σημειώνεται η θέση των πηγών νερού.

1. Διάσελο «Σουμάκια», αφετηρία ορίων. Συντεταγμένες, 339820-4162530
2. Πηγή «Βρωμόβρυση»
3. Βράχος Βρωμόβρυσης, 339850-4163000
4. Ράχη «Καλογερίνα», 339950-4164000
5. Βρύση «Πολίτσι», 339600-4164450
6. Αγροί Ξιάρχου, 340500-4165800
7. Κορυφή «Προφ, Ηλίας», υψόμ. 1547 μ., 340350-4166120
8. Πιθανή θέση τοποθεσίας «Μποτσάρικα», κατάληξη ορίων
9. Όρια Βυτίνας - Αλωνίσταινας
10. Όρια Βυτίνας - Πυργακίου
11. Όρια Πυργακίου - Πιάνας
12. Όρια Ελάτης - Πιάνας
13. Παλαιότερα όρια Πιάνας - Αρκουδορρέματος όπως καθορίστηκαν το έτος 1914
14. Βρύση «Κορφοξυλιά»
15. Όριο Πιάνας - Αλωνίσταινας

36. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ ΚΑΙ Ι. Μ. ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

Με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912, η κοινότητα Πυργακίου συγκροτήθηκε από τρία γειτονικά χωριά, το Πυργάκι, τη Νεμνίτσα (σήμερα Μεθύδριο) και τον Γαρζενίκο (σήμερα Ελάτη). Έτσι, στις αρχικές εκθέσεις καθορισμού ορίων με τις γειτονικές της κοινότητες η κοινότητα Πυργακίου περιελάμβανε τις εδαφικές περιφέρειες και των τριών χωριών.

Για τον καθορισμό των ορίων της κοινότητας Πυργακίου (περιφέρειες Πυργακίου και Νεμνίτσας) με αυτήν της Βυτίνας, η επιτροπή καθορισμού ορίων συνεδρίασε στις 18 Αυγούστου του 1914 στη θέση «Φτερωτό», που βρίσκεται στα όρια των περιφερειών Βυτίνας και Νεμνίτσας, στη δυτική ράχη που κατεβαίνει από την κορυφή «Προφήτης Ηλίας», υψόμ. 1.547 μ.. και συνέταξε ανάλογη έκθεση. Την επιτροπή αποτελούσαν ο Ειρηνοδίκης Νυμφασίας Ι.Κ. Αλεξίου ως πρόεδρος, ο Τρυφ. Κατσίνης, αντιπρόεδρος της κοινότητας Βυτίνας που αναπλήρωνε τον κωλυόμενο λόγω ασθένειας πρόεδρο της κοινότητας Βυτίνας Γεώργιο Παπαγεωργόπουλο, ο Νικ. Χ. Θαλασσινός, διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Βυτίνας, ο Γεώρ. Θ. Αναστόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Πυργακίου, και ο Γεώρ. Ν. Σουλακιώτης, διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Γαρζενίκου της κοινότητας Πυργακίου. Η ίδια επιτροπή καθόρισε και τα όρια της περιφέρειας της Μονής των Αγίων Θεοδώρων με την κοινότητα Πυργακίου, καθορισμός που συμπεριλήφθηκε στην ίδια έκθεση. Η περιφέρεια της Μονής είναι στην ουσία ένας θύλακας μέσα στην περιφέρεια της κοινότητας Πυργακίου. Ο διαχωρισμός αυτός έγινε γιατί η Μονή, διατηρούμενο ανδρικό μοναστήρι τότε, με το Βασιλικό Διάταγμα της 18ης Αυγούστου 1912 (ΦΕΚ αριθ. 252 της 24ης Αυγούστου 1912), ενσωματώθηκε στην περιφέρεια της κοινότητας Βυτίνας. Συγκεκριμένα, αναφέρεται: **«Οι μονές Κερνίτσας και Αγίων Θεοδώρων [ενσωματώνονται] στην κοινότητα Βυτίνας».** Ίσως η προσάρτηση της περιφέρειας της Μονής των Αγιων Θεοδώρων στην κοινότητα Βυτίνας έγινε επειδή η μονή συνδεόταν στενά με την Ι. Μ. Κερνίτσας, καθώς διαδοχικά τα έτη 1885 και 1886 η μία μονή αποτέλεσε με Βασιλικά Διατάγματα μετόχι της άλλης, μέχρι που το 1891 η Μονή Κερνίτσας αποσπάστηκε από την των Αγίων Θεοδώρων για να γίνει **«αυτοτελής κα αυθύπαρκτος μονή»** (Βασιλ. Διάταγμα της 29ης Μαΐου 1891, ΦΕΚ αριθ. 159 της 3ης Ιουνίου 1891).

Τα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων δεν αμφισβητήθηκαν, δεν υπάρχει στους φακέλους ορίων κάποιο σχετικό μεταγενέστερο έγγραφο τροποποίησης. Για τα όριά της, όμως, με τη μονή των Αγίων Θεοδώρων η κοινότητα Πυργακίου αντέδρασε και υπέβαλε προσφυγή κατά της έκθεσης στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο στις 30 Αυγούστου 1914. Στην προσφυγή περιγράφονται και τα όρια που αυτή θεωρούσε ως τα ανέκαθεν ισχύοντα. Δεν ξέρουμε αν εκδικάστηκε κι αν έγινε αποδεκτή η προσφυγή της κοινότητας Πυργακίου, δεν βρέθηκε έγγραφο απόφασης του Διοικητικού Δικαστηρίου Αρκαδίας στον φάκελο ορίων. Διαθέτουμε πάντως από άλλη πηγή, από το αρχείο της Ι.Μ.Κερνίτσας με την οποία συγχωνεύτηκε η Μονή των Αγίων Θεοδώρων το 1925 (Βασιλ. Διάταγμα της 7ης Αυγούστου 1925, ΦΕΚ αριθ. 225 της 28ης Αυγούστου 1925), μια απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας της 22-10-1960 με θέμα, **«Αναγνώρισις δασικής**

εκτάσεως ως ιδιωτικής εκ στρεμμάτων 850». Με αυτήν αναγνωρίζεται στη Μονή Κερνίτσας ως ιδιωτική, δασική έκταση 850 στρεμμάτων που ανήκε παλαιόθεν στη Μονή των Αγίων Θεοδώρων.

Αρκετά χρόνια μετά, και βάσει του Ν.Δ. 2888 του 1954, η Νομαρχία Αρκαδίας στην προσπάθεια για ανασυγκρότηση του αρχειακού υλικού με τις οριστικές αποφάσεις περί καθορισμού ορίων, απέστειλε κατ' επανάληψη διαταγές στις κοινότητες προκειμένου να πληροφορηθεί αν και τι έγγραφα κατείχαν στο αρχείο τους για τον καθορισμό των ορίων τους με τις γειτονικές τους κοινότητες. Στο αρχείο δε της κοινότητας Πυργακίου φαίνεται πως δεν υπήρχε η απόφαση καθορισμού των ορίων της με την κοινότητα Βυτίνας, καθώς σε μια απάντηση της νομαρχίας σε αίτημα της κοινότητας Πυργακίου στις 11-1-1961 (αριθ. πρωτοκ. 46057 του 1960) αναφέρεται: «Εν σχέσει προς την υποβληθείσαν ημίν υπ' αριθ. 170 π.ε. αναφοράν σας πέμπομεν το δια ταύτης αιτηθέν αντίγραφον εκθέσεως της οικείας επιτροπής περί διαχωρισμού των διοικητικών ορίων μεταξύ της κοινότητός σας και της τοιαύτης Βυτίνης και παρακαλούμεν όπως διαφυλάξητε τούτο επιμελώς εις το Αρχείον της Κοινότητός σας.
Ο Νομάρχης, Δ. Σαμπατακάκης».

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση καθορισμού ορίων της 18-8-1914.
2. Η προσφυγή, αριθ. 86 της 30-8-1914, της κοινότητας Πυργακίου.
3. Το έγγραφο του Υπουργείου Γεωργίας της 22-10-1960 περί αναγνώρισης δασικής έκτασης της μονής των Αγίων Θεοδώρων.

Τα έγγραφα καθορισμού ορίων των δύο κοινοτήτων και της Μονής βρίσκονται στον φάκελο των ορίων της κοινότητας Βυτίνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ: Τα όρια, όπως περιγράφονται στην έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, έχουν ως εξής:

«Τα όρια των δύο Κοινοτήτων ανατολικώς άρχονται από της χαράδρας κειμένης μεταξύ του υψηλοτέρου βουνού του καλουμένου "Μαδάρα" ή "Πρ. Ηλίας" και του κάτωθι αυτής κειμένου λόφου προς δυσμάς του πρώτου βουνού, εκείθεν προχωρούσι προς δυσμάς και ακολουθούσι την κορυφήν ετέρου λόφου όπως χύνονται τα νερά, τα μεν προς ανατολάς ρέοντα υπάγονται εις την Κοινότητα Βυτίνης, τα δε προς μεσημβρίαν και δυσμάς εις την Κοινότητα Πυργακίου. Εκείθεν φθάνουσι εις την κορυφήν του ετέρου λόφου καλουμένου "Φτερωτό", επίσης ως χύνουν τα νερά ως ανωτέρω, και λήγουσιν εις τον δρόμον ον τέμνουσι τον άγοντα από Βυτίνης δια Νεμνίτσα, εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν μικρών συνεχομένων λόφων και φθάνουσι μέχρι του αγρού Ι.Κ. Λιαροπούλου, ούτινος και προς Νότον όρια ακολουθούσι, εκείθεν ακολουθούσι επίσης την κορυφογραμμήν μικρών συνεχομένων λόφων και φθάνουσι μέχρι της θέσεως "Βάρχος Αγίου Βλασίου" οπόθεν κατέρχεται εις το ρεύμα, οπόθεν ανέρχονται εις την αμαξιτήν δημοσίαν οδόν την εις Δημητσάνα άγουσαν, ην ακολουθούσι μέχρι της τελευταίας μικρής Γεφύρας αυτής του 40ού σταδίου, εκείθεν ακολουθούσι μικράν χαράδραν, ανέρχονται προς βορράν

μέχρι της κορυφογραμμής μικρού λόφου, ην ακολουθούσι και φθάνουσι μέχρι της τελευταίας κορυφογραμμής της κειμένης άνωθεν και προς βορράν του υδρομύλου Γ. Αναστοπούλου μεθ' ων φθάνουσι μέχρι του Αύλακος του υδρομύλου των αδελφων Χ.Τσελεπή. Εκείθεν ακολουθούσι την αμαξιτήν δημοσίαν οδόν Δημητσάνης μέχρι του χειμάρρου Πετροβουνίου Μαγουλιάνων, τον οποίον ακολουθούσι και καταλήγουσι εις την δευτέραν μικράν Γεφύραν της αμαξιτής δημοσίας οδού Δημητσάνης του 43ου Σταδίου, ήτοι μέχρι της θέσεως "Μούσγα" της περιφερείας Πυργακίου».

Η οριογραμμή ξεκινά στα ανατολικά από τη μικρή ρεματιά που βρίσκεται βόρεια της κορυφής «Προφήτης Ηλίας», υψόμ. 1.547 μ., και δυτικά της βρύσης «Κοκκινόβρυση», και κατευθύνονται δυτικά στην κορυφή μικρού λόφου, υψόμετρο 1.345 μ. Από κει, προχωρώντας βορειοδυτικά, φθάνει στον λόφο «Φτερωτό», υψόμετρο 1.126 μ. και κατόπιν κατεβαίνει βορειοδυτικά έως το σημείο που περνούσε το μονοπάτι που συνέδεε τη Νεμνίτσα με τη Βυτίνα, σήμερα υπάρχει αντίστοιχος χωματόδρομος, υψόμετρο 1.045 μ., αφήνοντας τη μεγάλη πηγή «Κεφαλάρι», απ' όπου υδρεύεται η Βυτίνα στην κοινότητα Πυργακίου. Στη συνέχεια, με πορεία δυτική - βορειοδυτική, ακολουθεί τις κορυφές συνεχόμενων λόφων, υψόμετρο 1.048 μ., αφήνει τον αγρό Ι.Κ. Λιαρόπουλου στην περιφέρεια της κοινότητας Βυτίνας και μετά φθάνει σε επόμενο λόφο με την ονομασία «Βάρχος Αγίου Βλασίου», υψόμετρο 1.053 μ. Απέναντι, βόρεια, και επί του εθνικού δρόμου Τρίπολης - Πύργου, βρίσκεται το ξωκλήσι του Αγίου Βλασίου που ανήκει στην κοινότητα Βυτίνας. Από τον λόφο εκείνο τα όρια κατηφορίζουν λίγο προς τα δυτικά, συναντούν ένα μικρό ρέμα και ανεβαίνουν αμέσως απέναντι στον κεντρικό αμαξιτό δρόμο, Εθνική οδό Τρίπολης - Πύργου, τον οποίον ακολουθούν προς την κατεύθυνση του Πύργου για τριακόσια περίπου μέτρα. Στο σημείο εκείνο και σε μια μικρή γέφυρα του δρόμου αφήνουν τον αμαξιτό δρόμο και ανεβαίνουν μια μικρή χούνη προς τα βόρεια μέχρι που μετά από εκατό μέτρα συναντούν τη ράχη μικρών λόφων, τους οποίους η οριογραμμή ακολουθεί προς τα δυτικά μέχρι τον τελευταίο λόφο, υψόμετρο 1.025 μέτρα, ο οποίος βρίσκεται απέναντι και επάνω από τον υδρόμυλο των Αναστόπουλου ή Μπλέκα και Γόντικα. Απο εκεί, κατεβαίνει την απότομη πλαγιά του λόφου προς τα νοτιοδυτικά, διασχίζει το μυλαύλακο που κατευθύνεται βόρεια στον υδρόμυλο των αδελφών Τσελεπή από τη Βυτίνα, διασχίζει τον ποταμό Μαλοίτα κοντά στη συμβολή του με τον Μυλάοντα και ανεβαίνει πάλι στον εθνικό δρόμο Τρίπολης - Πύργου. Να σημειώσουμε εδώ ότι οι δύο προαναφερθέντες υδρόμυλοι ήταν σε πλήρη λειτουργία τότε, το 1914, εγκαταλείφθηκαν αργότερα μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο. Στο σημείο εκείνο όπου συναντά η οριογραμμή τον αμαξιτό δρόμο, στη συμβολή των ποταμών Μυλάοντα και Μαλοίτα, βρίσκονται και τα όρια των περιφερειών των χωριών Πυργακίου και Νεμνίτσας της κοινότητας Πυργακίου. Να σημειώσουμε ότι την εποχή εκείνη στο σημείο της συμβολής των ποταμών Μυλάοντα και Μαλοίτα περνούσε μόνον ο αμαξιτός δρόμος που σήμερα οδηγεί προς Πυργάκι και Ελάτη, το τμήμα του μεγάλου εθνικού δρόμου Τρίπολης - Πύργου που προχωρά ευθεία έως τη θέση «Μούσγα» έχει κατασκευαστεί πρόσφατα, το 1990. Στη συνέχεια η οριογραμμή ακολουθεί τον αμαξιτό δρόμο για

κάπου 1.300 μέτρα και όταν αυτός φθάνει από πάνω από το μικρό ρέμα του Πετροβουνίου αφήνει τον αμαξιτό δρόμο, κατεβαίνει προς τα βόρεια στο ρέμα, το οποίο βρίσκεται ανάμεσα στον παλιό και τον καινούριο εθνικό δρόμο Τρίπολης - Πύργου, και το ακολουθεί για μικρό διάστημα προς τα δυτικά, κάπου τριακόσια μέτρα, έως τη θέση «Μούσγα», όπου η οριογραμμή καταλήγει. Εκεί συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Πυργακίου, Μαγουλιάνων και Βυτίνας.

ΤΑ ΟΡΙΑ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΤΗΣ ΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ: Όπως είπαμε, η περιφέρεια της Μονής των Αγίων Θεοδώρων είναι ένας θύλακας μέσα στην περιφέρεια της κοινότητας Πυργακίου, όπως μάλιστα λέει η έκθεση της επιτροπής, **«απέχει περί 700 μέτρα μακράν του τέλους των ορίων Βυτίνης-Πυργακίου».** Βρίσκεται δε, όπως και η ίδια η Μονή, στις δυτικές πλαγιές μιας μακριάς ράχης, υψομετρικά κάπου διακόσια μέτρα ψηλότερα από τη γύρω περιοχή της, που ξεκινά στα βόρεια από την περιοχή του αρχαίου Μεθυδρίου και καταλήγει μετά από αρκετά χιλιόμετρα νότια στη θέση «Μοτσιάρες». Στους δυτικούς πρόποδές της κυλά παράλληλα ο ποταμός Μυλάοντας, με ροή από τα νότια προς τα βόρεια. Στα ανατολικά της βρίσκεται το χωριό Νεμνίτσα (σήμερα Μεθύδριο). Η περιφέρεια της μονής βρίσκεται ανάμεσα στις περιφέρειες των χωριών Νεμνίτσα και Πυργάκι. Η έκτασή της υπολογίστηκε, όπως αναφέρεται στην απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας της 22-10-1960, σε 850 στρέμματα.

Σύμφωνα με την έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, τα όρια «άρχονται από της θέσεως "Νεράκι", κειμένην προς βορράν της Μονής και εκείθεν κατερχομένων προς δυσμάς μέχρι του ποταμού Πυργακίου, είτα ακολουθούσι αυτόν και κατόπιν ανέρχονται προς ανατολάς μέχρι κορυφής της θέσεως "Αετοφωλιάς", εκείθεν ανέρχονται μέχρι της κορυφής του λόφου "Αγ. Παντελεήμονος", είτα ακολουθούσι τους καλλιεργησίμους αγρούς της θέσεως "Ψωροδούκα", ων ακολουθούσι τα προς Νότον και Ανατολάς σύνορα μέχρι της θέσεως "Ξεροφελέικα", είτα ακολουθούσι τα κορυφογραμμάς των θέσεων "Καλινίτσα", "Βαγενάκι", "Άνω Κελλιά" και καταλήγουσιν εις την ιδίαν θέσιν "Νεράκι", εξ ης και άρχονται».

Η περιοχή οριοθετείται στα βόρεια από την τοποθεσία «Νεράκι», μια μικρή πηγή, που βρίσκεται δίπλα στο μικρό ρέμα που χωρίζει τον λόφο του αρχαίου Μεθυδρίου από τη μακρόστενη ράχη που προαναφέραμε. Εκεί κοντά υπήρχε τότε και το χάνι του Κωνστ. Παπαναστασίου από το Πυργάκι. Από το «Νεράκι» η οριογραμμή ακολουθεί το μικρό ρέμα προς τα νοτιοδυτικά μέχρι την εκβολή του στον Μυλάοντα ποταμό, περιλαμβάνοντας στην περιφέρεια της μονής τους αγρούς στη θέση «Παλιάμπελα». Από κει, ακολουθεί την κοίτη του Μυλάοντα προς τα νότια για περίπου ενάμισι χιλιόμετρο. Όσες τοποθεσίες βρίσκονται στα ανατολικά του ποταμού ανήκουν στην περιφέρεια του μοναστηριού, δηλαδή οι τοποθεσίες «Καλογερικός Μύλος», βρύση «Μακριανό», βράχος «Αγίας Παρασκευής», «Τσαγκαρόλακκα», «Ασπρονέρι» κ.λπ. Στο ύψος των αγρών της «Αετοφωλιάς» η οριογραμμή αφήνει τον ποταμό και στρέφεται προς τα ανατολικά ανεβαίνοντας ευθεία στην κορυφή των βράχων της «Αετοφωλιάς», κι από κει στην κορυφή του «Αγίου Παντελεήμονα» υψόμετρο 1.253 μ. Κατόπιν προς τα νότια στους αγρούς της τοποθεσίας «Ψωροδούκα», οι οποίοι ανήκουν στη Μονή.

Κατόπιν, το όριο συνεχίζει από τη νότια και ανατολική άκρη των αγρών της θέσης «Ψωροδούκα» έως την τοποθεσία «Ξεροφελέικα». Δεν αναφέρονται περισσότερες λεπτομέρειες για την ακριβή πορεία της οριογραμμής εκεί, προφανώς, φτάνει νότια έως το μονοπάτι που οδηγεί από τα δυτικά προς τα ανατολικά, από τη θέση «Παλιοχώρι» - «Εφτά Ψωμιά» στη θέση «Μαζαράκι» (βλέπε και την ενότητα με τα όρια Ελάτης - Πυργακίου). Από το σημείο εκείνο, η οριογραμμή αρχίζει να κάνει στροφή 180 μοιρών προς τα βόρεια, προκειμένου να καταλήξει και να κλείσει στη θέση «Νεράκι» απ' όπου ξεκίνησε. Ακολουθεί έτσι την κορυφογραμμή της μεγάλης ράχης προς τα βόρεια, στα όρια με την περιφέρεια του χωριού Νεμνίτσα, που εκτείνεται στις ανατολικές πλαγιές της ράχης. Κρατώντας μια μικρή επιφύλαξη, μπορούμε να πούμε πως περνά από τον λόφο «Βαλτετσόρραχη», που βρίσκεται ανατολικά των αγρών «Ψωροδούκα», και στη συνέχεια από τους λόφους ανατολικά των καλλιεργήσιμων θέσεων «Καλινίτσα» και «Βαγενάκι», υψόμετρο από 1.180 έως 1.200 μέτρα. Κατόπιν, πάντα με βόρεια πορεία, περνά από τον λόφο (υψόμ. 1.207) ανατολικά της περιοχής «Άνω Κελλιά», όπου μέχρι το έτος 1700 περίπου βρισκόταν το μοναστήρι των Αγίων Θεοδώρων, και κατηφορίζει σιγά σιγά έως την αρχική θέση «Νεράκι». Μετρώντας την περιγραφόμενη έκταση προκύπτει πάνω - κάτω η ίδια έκταση που αναφέρεται στην απόφαση του Υπουργείου Γεωργίας,

Η κοινότητα Πυργακίου με την πράξη αριθ. 86 της 30ής Αυγούστου 1914 του κοινοτικού της συμβουλίου προσέφυγε στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο ορίων κατά της απόφασης για τα όριά της με τη Μονή των Αγίων Θεοδώρων. Και αιτιολόγησε την προσφυγή της ισχυριζόμενη ότι, **«κακώς εχωρίσθησαν τα όρια [...] διότι τ' αληθή δίκαια και προ αμνημονεύτων ετών αναγνωρισμένα όρια είναι τα εξής΄ ήτοι από της θέσεως "Νεράκι", κειμένης προς βορράν, κατέρχονται προς τον ποταμόν, ον ακολουθούσι περί τα οκτακόσια μέτρα, και εκείθεν ανέρχονται προς τον μύλον της Μονής, ακολουθούσι τον αύλακα του υδρομύλου, φθάνουσιν εις την υδροτριβήν τούτου και είτα ανέρχονται προς ανατολάς ευθείαν γραμμήν φθάνουσιν εις την θέσιν "Αγία Παρασκευή" και συνέχειαν άχρι της κορυφής του λόφου "Αγίου Παντελεήμονος", ακολουθούσι τους αγρούς ταύτης εν θέσει "Ψωροδούκα" και προς Νότον μέχρι της θέσεως "Ξηροφελέικα", ακολουθούσι δε τας κορυφογραμμάς των λόφων "Καλινίτζα", "Βαγενάκι", "Άνω Κελλιά" και καταλήγουσιν εις την ιδίαν θέσιν "Νεράκι", εξ ης και άρχονται.**

Επειδή προκειμένου περί Μονής ουδείς των κατοίκων της Κοινότητος επιθυμεί τι το παράνομον. Επειδή και εκ παρεκδρομής εντός των σημειωθέντων ορίων της Κοινότητος περιλαμβάνονται και τα περιβόλια των κατοίκων Πυργακίου».

Το κομμάτι που η κοινότητα Πυργακίου πιστεύει ότι της ανήκει βρίσκεται ανάμεσα στον υδρόμυλο του μοναστηριού, τον λεγόμενο «Καλογερικό Μύλο», τη νεροτριβή του μοναστηριού κοντά στη βρύση «Μακριανό» και έως την «Τσαγκαρόλακκα» και τα βράχια της «Αετοφωλιάς». Πιο αναλυτικά, από τη συμβολή στα βόρεια του μικρού ρέματος με τον ποταμό Μυλάοντα η οριογραμμή ακολουθεί τον ποταμό προς τα νότια για οκτακόσια μέτρα κι όχι 1.500. Έτσι, στο ύψος του «Καλογερικού Μύλου» αφήνει τον ποταμό και στρέφεται ανατολικά

ανεβαίνοντας έως το μυλαύλακο του μύλου, και στη συνέχεια νότια ακολουθώντας το μυλαύλακο έως τη νεροτριβή του μοναστηριού κοντά στη βρύση «Μακριανό» και αφήνοντας τους ποτιστικούς αγρούς Πυργακιωτών ανάμεσα στο μυλαύλακο και τον ποταμό στην περιφέρεια Πυργακίου. Από κει, συνεχίζοντας ανατολικά ανεβαίνει στον βράχο της «Αγίας Παρασκευής», όπου παλαιά υπήρχε εκκλησάκι της μονής, και στρέφεται νότια φθάνοντας έως την κορυφή του «Αγίου Παντελεήμονα» (υψόμ. 1.253 μ.) αφήνοντας κατά συνέπεια τους αγρούς της τοποθεσίας «Τσαγκαρόλακκα», τη μεγάλη πηγή «Ασπρονέρι» και τους υπόλοιπους γύρω αγρούς έως δυτικά τον ποταμό Μυλάοντα στην κοινότητα Πυργακίου.

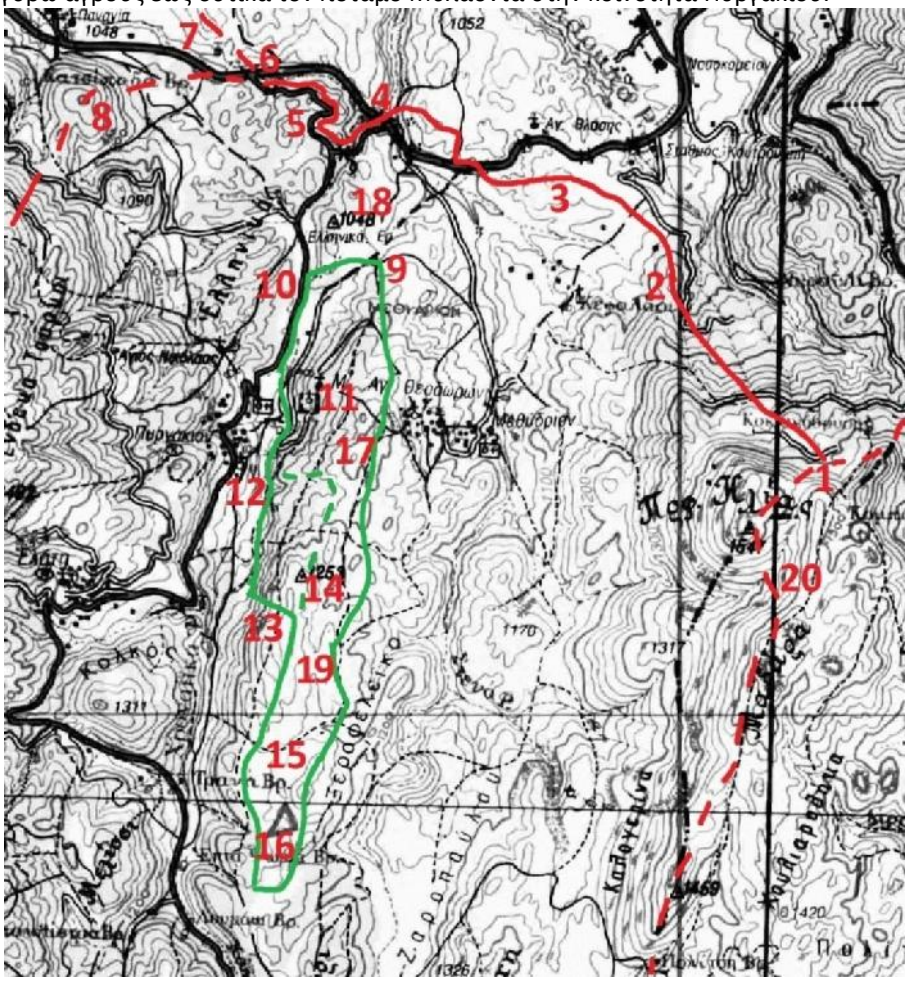

Όρια κοινοτήτων Βυτίνας - Πυργακίου και του θύλακα της περιφέρειας της Ι.Μ. των Αγίων Θεοδώρων. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια των δύο κοινοτήτων. Με την πράσινη γραμμή τα όρια της περιφέρειας της μονής των Αγίων Θεοδώρων. Με την πράσινη διακεκκομένη γραμμή η προτεινόμενη από την κοινότητα Πυργακίου τροποποίηση των ορίων της περιφέρειας της μονής των Αγίων Θεοδώρων. Με την κόκκινη διακεκκομένη γραμμή τα γειτονικά όρια μεταξύ άλλων κοινοτήτων.

1. Κορυφή «Προφήτης Ηλίας» - τοποθεσία «Μποτσάρικα», αφετηρία ορίων

2. Ράχη «Φτερωτό». Συντεταγμένες, 339900-4167500
3. Λόφος «Βάρχος Αγίου Βλασίου», 339200-4168180
4. Συμβολή ποταμών Μυλάοντα - Μαλοίτα, υδρόμυλος Αναστόπουλου, δέση μυλαύλακου υδρόμυλου αδελφών Τσελεπή, 338270-4168480
5. Τμήμα παλαιού αμαξιτού δρόμου Τριπόλεως - Πύργου
6. Τοποθεσία «Μούσγα», κατάληξη ορίων, 337520-4168750
7. Όρια Βυτίνας - Μαγουλιάνων
8. Όρια Πυργακίου - Μαγουλιάνων
9. Τοποθεσία «Νεράκι», 338250-4167700
10. Συμβολή ορίων με τον ποταμό Μυλάοντα, 337760-4167460
11. Μονή Αγίων Θεοδώρων
12. Νεροτριβή Καλογερικού μύλου, 337550-4166300
13. Βράχοι «Αετοφωλιά», 337500-4165600
14. Κορυφή Αγίου Παντελεήμονα, 337670-4165500
15. Τοποθεσία «Ψωροδούκα», 337450-4164700
16. Ξεροφελέικα, 337500-4163900
17. Επάνω Κελιά, 338050-4166300
18. Αρχαίο Μεθύδριο, 338100-4167900
19. Τοποθεσία «Βαγενάκι»
20. Όρια Πυργακίου - Αλωνίσταινας

37. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ - ΖΥΓΟΒΙΣΤΙΟΥ έτους 1914

Με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912, στην κοινότητα Ζυγοβιστίου συμπεριλήφθηκε και το χωριό Ράδου. Έτσι, κατά τον αρχικό καθορισμό των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Στεμνίτσας και Ζυγοβιστίου έγινε και διαχωρισμός των περιφερειών Στεμνίτσας και Ράδου. Για τον καθορισμό των ορίων των δύο κοινοτήτων, η επιτροπή καθορισμού συνεδρίασε δύο φορές και συνέταξε αντίστοιχα δύο εκθέσεις. Την πρώτη φορά συνεδρίσε στις 30 Οκτωβρίου 1914 επί της δημοσίας οδού Στεμνίτσας - Δημητσάνας και διακανόνισε το δυτικό τμήμα, από τη θέση «Ρέμα Σαβαλά» στα δυτικά έως την πηγή «Χαλικόβρυση», και τη δεύτερη στις 16 Ιουλίου 1915 ψηλά στην τοποθεσία «Χαλικόβρυση» και καθόρισε το υπόλοιπο, ανατολικό τμήμα των ορίων από τη «Χαλικόβρυση» έως ανατολικά τη θέση «Μάρως Λάκκα». Δεν αναφέρεται ο λόγος που έγινε σε δύο φάσεις ο καθορισμός των ορίων των δύο κοινοτήτων. Στον φάκελο ορίων της κοινότητας Ζυγοβιστίου υπάρχουν δύο αντίγραφα των δύο εκθέσεων που έχουν συνταχθεί στις 30 Ιουνίου 1966. Ως μέλη της επιτροπής υπογράφουν ο Ειρηνοδίκης Ψωφίδος Σ.Δ. Φράγκος ως πρόεδρος, ο πρόεδρος της κοινότητας Στεμνίτσας Ι. Φατούρος, ο πρόεδρος της κοινότητας Ζυγοβιστίου Γεωρ. Χατζηγιαννούλης, ο δάσκαλος Στεμνίτσας Γ. Παλαμήδης και ο δάσκαλος Ζυγοβιστίου Σωτ. Χατζηγιαννούλης. Η απόφαση στη δεύτερη συνεδρίαση ήταν ομόφωνη ενώ στην πρώτη οι απόψεις των δύο κοινοτήτων δεν συμφωνούσαν. Η άποψη της κοινότητας Στεμνίτσας καταγράφεται ξεχωριστά στην απόφαση.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται οι δύο εκθέσεις. Τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Ζυγοβιστίου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια στο τμήμα που καθορίστηκε κατά την πρώτη συνεδρίαση κινούνται στις δυτικές πλαγιές του βουνού «Κλινίτσα», ψηλότερο σημείο υψόμ. 1.546 μ., που

βρίσκεται ανάμεσα στα δύο χωριά Στεμνίτσα και Ζυγοβίστι, καταλήγουν δε στην πηγή «Χαλικόβρυση» που βρίσκεται σε έναν αυχένα, υψόμετρο 1.350 μ., που χωρίζει την «Κλινίτσα» από το βουνό «Παναγιωτάκη Ράχη» στα βορειοανατολικά, υψόμ. 1.526 μ. Η πορεία δε της οριογραμμής περιγράφεται ως εξής: **«Τα όρια Ζυγοβιστίου της Κοινότητος Καλλιστάνων άρχονται εκ της θέσεως ρεύματος "Σαβαλά", ένθα υπάρχουσι άμπελοι κληρονόμων Γ. Πολυδώρου, Π. Πολυδώρου και εκείθεν εις άμπελον Σαράντου Ράλλη, προχωρούσι εις θέσιν "Ζενέτου Σπηλιά" και εκείθεν εις ευθείαν γραμμήν μέχρι δημοσίας οδού, προχωρούσι άνωθεν δημοσίας οδού μέχρι λόφου, ένθα υπάρχει ελάτη, καταλήγουσιν εις τους πρόποδας του βράχου ονομαζομένου "Μαλλιαρό Κοτρώνι" και εκείθεν προχωρούσι όπως τρέχουν τα νερά και φθάνουσι μέχρι της θέσεως ένθα υπάρχει πηγή ύδατος ονομαζομένη "Βρεττού" και εκείθεν εις αγρούς κληρονόμων Πούλου Φωτεινόπουλου, είτα ακολουθούσι την λοφοσειράν και καταλήγουσιν εις θέσιν "Χαλικόβρυση" όπου και οι αγροί κληρονόμων Σταμάτη Παπαγεωργίου. Τα όρια ταύτα υπήρχον ανέκαθεν κεχωρισμένα μεταξύ Στεμνίτσης - Ζυγοβιστίου από του έτους 1844». Να σημειώσουμε ότι με τη διαίρεση του Ελληνικού Βασιλείου σε δήμους, μετά την ίδρυση του Ελληνικού κράτους, τα δύο χωριά, Στεμνίτσα και Ζυγοβίστι, ανήκαν στους δήμους Τρικολώνων και Θεισόας αντίστοιχα.**

Οι εκπρόσωποι της κοινότητας Στεμνίτσας, όπως είπαμε, διατύπωσαν διαφορετική άποψη για τη θέση της οριογραμμής. Συγκεκριμένα: **«[...] τα δε μέλη της Κοινότητος Στεμνίτσης λέγουσιν ότι τα όρια άρχονται της Στεμνίτσης - Ζυγοβιτσίου από το άκρον Δραγασείον ..... άνω των καστανεών της Δημητσάνης, εκείθεν προς την κορυφήν του βράχου Παναγίας Σαβαλιώτισσας ή Βραχιώτισσας, εκείθεν εις το ρεύμα "Σαβαλά" ακολουθούντα εκείθεν το ρεύμα προς τα άνω έχοντας δεξιά την άμπελον Σαράντου Ράλλη ήτις συμπεριλαμβάνεται εις το όριον Στεμνίτσης και αριστερά του χέρσου τόπου της Μονής Αιμυαλών, ήτις συμπεριλαμβάνεται εις την περιοχήν της Κοινότητος Ζυγοβιστίου, είτα ακολουθούντες τον χέρσον κληρονόμων Κουρελιά και ασβεστοκάμινον και προ τους χέρσους τόπους Παπαπαναγιώτου, Γεωργίου Κριτζιάρη και άμπελον Φωτίου Φρέντζου ολίγον κάτωθι "Ζενέτου Σπηλιά", εκείθεν φθάνωμεν εις το κάτωθι μέρος της αμπέλου Χαρ. Μπέλλα, εκείθεν προς τα άνω φθάνωμεν εις το πρώτο κοτρώνι των κάτωθι της δημοσίας οδού της θέσεως "Κάτω Γουβιά", είτα προχωρούμεν ολίγον αριστερά εις το "Πέρα Κοτρώνι", προς του αγρού Σπάθη, εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις την δημοσίαν οδόν Στεμνίτσης - Δημητσάνης εις θέσιν "Έλατον" υπερπηδώμεν την δημοσίαν οδόν ακολουθούμεν την άνωθεν της δημοσίας οδού χούνην, εκείθεν προς την "Κοκκινιάν Μάλλιαρό Κοτρώνι", ή "Ασημάκη Κοτρώνι", είτα στρέφωμεν ολίγον αριστερά, φθάνωμεν εις την θέσιν "Πετρούλια Γούβα", αγρούς Ηλία Ξύδη, προχωρούμεν κατ' ευθείαν προς την υδατοπηγήν "Αγίου Ηλιού" προς το κάτω μέρος αγρού Αποστόλη Μπάγκαλη και κληρονόμων Πούλου Φωτεινόπουλου εις το κάτω μέρος, εκείθεν ευθείαν γραμμήν εις το απέναντι καταρράχι άνω μέρος αγρών Γριτζαραίων και εις το κάτω μέρος αγρών Φιλ. Κάτζια ή Ταλούμη, ακολουθούντας την αυτήν ευθείαν φθάνει εις τον αγρόν**

Αθ. Σκαρμέα ή Κοντοβουνίσιου και ευθείαν γραμμήν ακολουθούντες το πλεύρωμα και τα έλατα, φθάνομεν εις την θέσιν "Χαλικόβρυση" εις το κάτω μέρος του αγρού κληρονόμων Κατσούπη και κληρονόμων Σταμάτη Παπαγεωργίου, άτινα όρια εισί ανεγνωρισμένα από της συστάσεως των Δήμων μεταξύ Στεμνίτσης και του τέως Δήμου Δημητσάνης εις ον υπάγεται διοικητικώς η Κοινότης Ζηγοβιστίου, ιδία δε εις το διαφειλονικούμενον σημείον "Γουβιά", τούτο ανήκει εις το συνεχές κτήμα της διαλελυμένης μονής Αγίου Δημητρίου, εκ δέκα περίπου χιλιάδων στρεμμάτων και όπερ μετά την διάλυσιν εκείνης εδωρήθη εις την Ελληνική Σχολήν Στεμνίτσης δυνάμει του υπ' αριθ. 392 / 261 σιγγιλιώδους Γράμματος του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως από του έτους 1792 και ήτις έκτοτε διακατέχει και νέμεται τούτο ανενοχλήτως».

Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση της επιτροπής στις 16 Ιουλίου 1915 ο διαχωρισμός των ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων συνεχίστηκε ως εξής: **«[...] άρχονται από της θέσεως "Χαλικόβρυση", και εκείθεν αγρούς κληρονόμων Σταματίου Παπαγεωργίου και Βασιλείου Χατζή, δάσους λοφοσειράν και καταλήγουσιν εις "Μπιλάλη Αλώνι" και εκείθεν εις το κάτω μέρος "Κοσκίτσας", δάσους χούνην, κάτω μέρος αγρών κληρονόμων Μιχαήλ Κουσκουρέλη, εκείθεν ευθείαν γραμμήν προς το επάνω μέρος ένθα καταλήγει το δασώδες μέρος, ούτως ώστε το μεν δασώδες μέρος προς την Κοινότητα Ζυγοβιστίου, το δε γυμνόν προς την Κοινότητα Υψούντος κσι εκείθεν προς τους αγρούς κληρονόμων Αλεγρίλου, προς το επάνω μέρος, ένθα είναι δύο μεγάλα κοτρώνια και δύο μεγάλαι ελάται, και εκείθεν εις βρύση "Πλειονέρι" ή "Περδικονέρι", και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις τον αγρόν κληρονόμων Λεωνίδα ιερέως Παλαμήδου, κατοίκων Στεμνίτσης, και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν μέχρι συναντήσεως βατής οδού της αγούσης από Δημητσάνης προς Τρίπολιν μέχρι της θέσεως "Μάρως λάκκα" και "Μανωλάκη Μνήμα"».**

Σύμφωνα με την περιγραφή της έκθεσης, τα όρια από την πηγή «Χαλικόβρυση» προχωρούν προς τα βορειοανατολικά, περνούν κατά πάσα πιθανότητα από την κορυφή «Παναγιωτάκη Ράχη» (υψόμ. 1.526 μ.), κατόπιν κατηφορίζουν τη ράχη του βουνού αυτού προς τα βόρεια, περνούν από τη βόρειοδυτική άκρη της αγροτολιβαδικής τοποθεσίας «Λάκκες Κοσκίτσας», υψόμ. 1.430 μ. περίπου, η οποία υπάγεται στην κοινότητα Στεμνίτσας, κατόπιν ανέρχονται προς τα βορειοανατολικά στις πλαγιές της κορυφής «Πλειοβούνι» (υψόμ. 1.643 μ.) η οποία από τα 1.520 μ. υψόμετρο και ψηλότερα είναι γυμνή από έλατα. Στις πλαγιές αυτές η οριογραμμή ακολουθεί κατά μήκος το δασοόριο αφήνοντας το δασωμένο κατώτερο τμήμα προς τα βορειοδυτικά στην κοινότητα Ζυγοβιστίου και το άδεντρο τμήμα της κορυφής στην κοινότητα Στεμνίτσας. Προχωρώντας έτσι στην πλαγιά του βουνού φθάνει έως την μικρή πηγή «Πλειονέρι» ή «Περδικονέρι», υψόμ. 1.480 μ. Να σημειώσουμε εδώ ότι τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου αποτελούν τον μοναδικό ίσως διακανονισμό ορίων στην περιοχή του Μαινάλου, όπου ως κριτήριο για τη διαδρομή της οριογραμμής λαμβάνεται το δασοόριο ψηλά στην ψευδοαλπική ζώνη. Από το «Πλειονέρι» η οροθετική γραμμή συνεχίζει προς τα βορειοανατολικά, δεν περιγράφεται η διαδρομή της οριογραμμής βάσει χαρακτηριστικών του φυσικού αναγλύφου, αλλά

αναφέρεται πως περνά από τον αγρό Λεωνίδα ιερέως Παλαμήδη, φθάνει κατερχόμενη στη ρεματιά, όπου συναντά τον παλαιό ημιονικό δρόμο Δημητσάνας - Τρίπολης (σήμερα περνά από κει ο δασικός χωματόδρομος Βλάχικα - Τριμπούνι-Ράδου) και ακολουθώντας τον προς τα ανατολικά καταλήγει στην ανατολική άκρη του λιβαδιού «Μάρως λάκκα», όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Πυργακίου (περιφέρεια Γαρζενίκου), Στεμνίτσσας και Ζυγοβιστίου (περιφέρεια Ράδου). Δεν μου είναι γνωστή η θέση του προαναφερθέντος αγρού και ούτε έτσι μπορώ να υποθέσω σε ποιο σημείο της ρεματιάς συναντά η οριογραμμή τον ημιονικό δρόμο. Το τμήμα που αναφέρεται στο τέλος της περιγραφής, από τη θέση «Μάρως Λάκκα» έως τη θέση «Μανωλάκη μνήμα» (βρίσκεται στο ανατολικό μέρος του λιβαδιού «Βλάχικα»), δεν αποτελεί μέρος των ορίων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου, αλλά των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Στεμνίτσας - Πυργακίου (περιφέρεια Γαρζενίκου). Έχουμε και σε άλλους καθορισμούς κοινοτικών ορίων δει να συμπεριλαμβάνονται ως μέρος της οριογραμμής συνεχόμενα τμήματα που χωρίζουν περιφέρειες άλλων κοινοτήτων.

Στον χάρτη αποτυπώνονται τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου, μαζί και τα μεταγενέστερα Στεμνίτσας - Ράδου. Το δυτικό τμήμα από το «Ρέμα Σαβαλά» έως την πηγή «Χαλικόβρυση» έχει αποδοθεί κατά προσέγγιση, χωρίς ιδιαίτερη ακρίβεια.

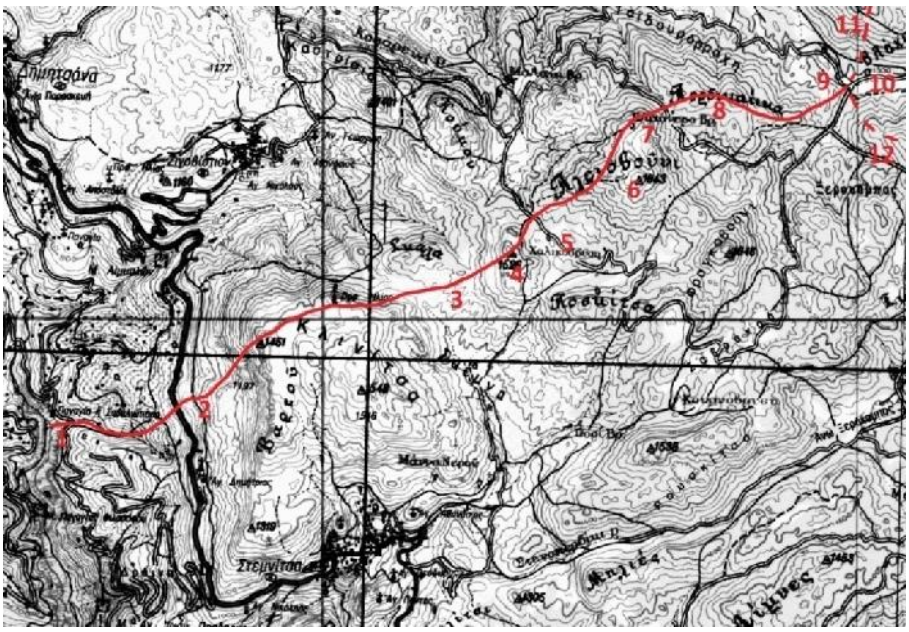

Όρια κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου και κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ράδου

Με την κόκκινη γραμμή απουπώνονται τα όρια των κοινοτήτων. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια γειτονικών κοινοτήτων.

1. Αφετηρία ορίων, ρέμα «Σαβαλά»
2. Μαλλιαρό Κοτρώνι. Συντεταγμένες, 328700-4159300
3. Πηγή «Χαλικόβρυση», 331000-4160300
4. Κορυφή «Παναγιωτάκη Ράχη», 331750-4160650
5. Λάκκες Κοσκίτσας, 332000-4161000
6. Κορυφή «Πλιοβούνι», υψόμ. 1643 μ., 332940-4161330
7. Πηγή «Πλιονέρι» ή «Περδικονέρι». Αφετηρία ορίων Στεμνίτσας - Ράδου, 332900-4161830
8. Ράχη «Γαϊδουρόρραχη», 333600-4162100
9. Μάρως Λάκκα, κατάληξη ορίων, 334850-4162250
10. Λιβάδι «Βλάχικα»
11. Όρια Ράδου - Ελάτης
12. Όρια Στεμνίτσας - Ελάτης

38. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΑΔΟΥ - ΖΥΓΟΒΙΣΤΙΟΥ έτους 1940

Η κοινότητα Ράδου αρχικά με τον νόμο ΔΝΖ΄του 1912 αποτέλεσε μέρος της κοινότητας Ζυγοβιστίου. Όταν αργότερα αποσπάστηκε και αναγνωρίστηκε ως αυτοτελής κοινότητα (στις 10-4-1930, ΦΕΚ αριθ. 118 της 19-4-1930), χρειάστηκε να γίνει διαχωρισμός της περιφέρειάς της από την περιφέρεια της κοινότητας Ζυγοβιστίου. Για τον σκοπό αυτόν, με απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας, συγκροτήθηκε επιτροπή καθορισμού ορίων, η οποία συνεδρίασε στις 12 Οκτωβρίου 1940 στο Ειρηνοδικείο Ψωφίδος στη Δημητσάνα. Μέλη της ήταν ο Ειρηνοδίκης Ψωφίδος Μιλτιάδης Κροντήρης ως πρόεδρος, ο Παναγιώτης Αντωνόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Ζυγοβιστίου, ο Φίλιππος Οικονόμου, διευθυντής του Δημοτικού σχολείου Ζυγοβιστίου, ο Γεώργιος Νικολ. Γεωργακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Ράδου, και ο Βασίλειος Παπακωνσταντίνου, διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Ράδου. Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων διαφώνησαν για τη θέση της οριογραμμής σε τμήμα των ορίων, και γι' αυτό πριν από τη συνεδρίασή της η επιτροπή διενήργησε, στις 9 Οκτωβρίου 1940, αυτοψία στην αμφισβητούμενη περιοχή. Η επιτροπή καθόρισε τα όρια κατά πλειοψηφία με πλειοψηφούντα μέλη τον πρόεδρο και τους εκπροσώπους της κοινότητας Ζυγοβιστίου.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση καθορισμού. Το έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο της κοινότητας Ζυγοβιστίου, είναι δε αντίγραφο του έτους 1966.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια, όπως τα καθόρισε κατά πλειοψηφία η επιτροπή, καθώς και η μειοψηφούσα άποψη της κοινότητας Ράδου, έχουν ως εξής: **«Αφετηρία είναι η θέσις "του Φωτίου Βοσινιώτη τα πεζούλια" προς τα Νοτιοδυτικά, ακολούθως προχωρεί προς το κτήμα του Σταύρου Γαλάνη, το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ράδου, είτα κατ' ευθείαν δια της βατής οδού και του ρεύματος προς τον αγρόν του Λεωνίδα Γουρνά, τον οποίον αφήνει προς το Ζυγοβίστι, ανέρχεται ύστερα προς το "Καλογερικό Αλώνι", το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου, προχωρεί τον αυχένα, αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου το χωράφι του Δημ. Βούλγαρη, εισέρχεται είτα εις την βατήν ημιονικήν οδόν, ην ακολουθεί μέχρι του χωραφιού των κληρονόμων Επαμεινώνδα Γαλάνη (πρώην Αθανασίου Αντωνοπούλου), το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ράδου, είτα συναντά τον αγρόν του Δημητρίου Αναστ. Χατζή, τον οποίον αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου, ακολούθως προς το κτήμα των κληρονόμων Αναστασίου Βλάχου, το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου, ακολουθεί την ημιονικήν οδόν Δημητσάνης προς Τρίπολιν μέχρι της θέσεως "Μάρως λάκκα" και "Μανωλάκη μνήμα", όπου συναντά τα όρια των Κοινοτήτων Υψούντος (Στεμνίτσης).**

Τα μειοψηφούντα της επιτροπής μέλη, 1) Πρόεδρος της Κοινότητος Ράδου και 2) Διευθυντής του Δημοτικού σχολείου Ράδου, διατυπούν την γνώμην, ότι τα Διοικητικά όρια μεταξύ των δύο Κοινοτήτων μετά τον αγρόν του Δημητρίουστ. Χατζή δέον να καθορισθούν ως ακολούθως΄ γραμμή ευθεία από το χωράφιον τούτον προς την ανωφέρειαν, όπου συναντά την κορυφογραμμήν θέσεως

"Κολού", όπου κλίνουν τα νερά είτα προχωρεί προς κορυφογραμμήν "Χότζα" προς θέσιν "Ηλιόπουλου", είτα προχωρεί δια μέσου ημιονικής οδού μέχρι βρύσεως "Πλειονέρι" και είτα μέχρι των ορίων Στεμνίτσης - Ράδου - Ζυγοβιστίου, με το δικαίωμα όπως οι κάτοικοι Ράδου ποτίζουν τα ζώα των εις την βρύσιν "Μαλλάκι", ανήκουσα εις το όριον Ζυγοβιστίου».

Δεν επιχείρησα να αποτυπώσω τα παραπάνω όρια. Η οριογραμμή περιγράφεται αποκλειστικά βάσει των γεωργικών ιδιοκτησιών των κατοίκων των δύο κοινοτήτων από τις οποίες περνά, χωρίς να περιγράφεται καθόλου το φυσικό ανάγλυφο. Δεν μπορεί πάντως τα όρια των δύο κοινοτήτων να φτάνουν ανατολικά έως τις θέσεις «Μάρως Λάκκα» και «Μανωλάκη Μνήμα», καθώς οι τοποθεσίες αυτές βρίσκονται στα όρια των κοινοτήτων Ράδου - Στεμνίτσας και Ελάτης - Στεμνίτσας.

39. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΑΔΟΥ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ έτους 1970

Τα όρια των περιφερειών των κοινοτήτων Ράδου και Στεμνίτσας καθορίστηκαν με την έκθεση καθορισμού που συνέταξε η επιτροπή που συστάθηκε και συνεδρίασε για τον σκοπό αυτόν στις 17 Ιουνίου του έτους 1970 στο χωριό Ελάτη. Την ίδια μέρα στην Ελάτη, αντίστοιχη επιτροπή με πρόεδρο τον ίδιο ειρηνοδίκη συνεδρίασε και για τον καθορισμό των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Ελάτης - Στεμνίτσας. Η επιτροπή είχε συγκροτηθεί με απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας σε εφαρμογή του άρθρου 11 του Ν.Δ. 2888 του 1954, νωρίτερα το έτος 1966 (αριθ. 37164 της 21-9-1966). Επανασυγκροτήθηκε, όμως, το 1969 λόγω απόλυσης εν τω μεταξύ των προέδρων και των κοινοτικών συμβούλων που είχαν οριστεί αρχικά ως μέλη της επιτροπής εκ μέρους των δύο κοινοτήτων. Δεν γνωρίζουμε πότε έγινε ο αρχικός διακανονισμός των ορίων των δύο κοινοτήτων, δεν υπάρχει η αρχική έκθεση και προφανώς η μη ύπαρξη της αρχικής έκθεσης στα αρχεία των υπηρεσιών και των ενδιαφερόμενων κοινοτήτων ήταν ο λόγος για να γίνει εκ νέου ο καθορισμός των ορίων. Μέλη της επιτροπής ήταν οι: Ηλίας Παπαδόπουλος, Ειρηνοδίκης Ψωφίδος ως πρόεδρος, Γεώργιος Ν. Γεωργακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Ράδου, Χαράλαμπος Κ. Κωνσταντόπουλος, κοινοτικός σύμβουλος Ράδου, Γεώργιος Αγγελή Μπέλλας, αντιπρόεδρος της κοινότητας Στεμνίτσας που αναπλήρωνε τον προέδρο αυτής, και Δημήτριος Κωνσταντίνου Μπέλλας, κοινοτικός σύμβουλος Στεμνίτσας. Τα όρια καθορίστηκαν ομόφωνα.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση καθορισμού. Το έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Στεμνίτσας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια σύμφωνα με την έκθεση καθορίστηκαν ως εξής: Η οροθετική γραμμή **«άρχεται εκ της τοποθεσίας "Περδικονέρι" και συνεχίζεται διερχομένη εκ των τοποθεσιών "Στρούγγας", κορυφογραμμής "Γαϊδουρόρραχη", συνεχίζεται επί της κορυφογραμμής "Παναγιώτη Γούπατα" και επί της ιδίας κορυφογραμμής μέχρι το άνω μέρος του αγρού πρώην Σαφλιώρη και νυν Δημητρίου Γουρνά και συνεχίζεται επί της κορυφογραμμής μέχρι το άνω μέρος του αγρού Κανδρή και**

τα όρια Ελάτης και Ράδου. Εκεί δηλαδή εις το άνω μέρος του αγρού Κανδρή και τα όρια Ελάτης και Ράδου τερματίζεται το όριον των εν λόγω κοινοτήτων».

Τα όρια των περιφερειών Στεμνίτσας και Ράδου είναι μια μικρού μήκους οριογραμμή, κάπου δύο χιλιόμετρα, που ακολουθεί στην ουσία μια βορειοανατολική προέκταση - ράχη του βουνού «Πλειοβούνι», υψόμ. 1.643 μ. Ξεκινά στα δυτικά από την πηγή «Πλειονέρι» ή «Περδικονέρι» που βρίσκεται ψηλά στη βόρεια πλευρά της κορυφής «Πλειοβούνι» σε υψόμετρο 1.480 περίπου μέτρα. Εκεί συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας, Ζυγοβιστίου και Ράδου. Η μικρή αυτή πηγή εξυπηρετούσε τα ποίμνια των γειτονικών κοινοτήτων στην περιοχή του «Πλειοβουνιού». Οι κοντινότερες γειτονικές πηγές βρίσκονται μία στη θέση «Μαλλάκι» στα δυτικά, στην περιφέρεια Ζυγοβιστίου, και μια δεύτερη στη θέση «Λάκκες Κοσκίτσας» στα νοτιοδυτικά, στην περιφέρεια Στεμνίτσας. Και οι δύο απέχουν περίπου ενάμισι χιλιόμετρο από το «Πλειονέρι».

Από το «Πλειονέρι» η οριογραμμή ακολουθεί αρχικά βορειοανατολική κατεύθυνση, περνά στην κορυφογραμμή «Γαϊδουρόρραχη», υψόμ. 1.490 μέτρα περίπου, που βρίσκεται βόρεια της αγροτολιβαδικής τοποθεσίας «Περδικέικα», και κατόπιν, με ανατολική κατεύθυνση, από την κορυφογραμμή «Παναγιώτη Γούπατα». Ακολουθώντας την κορυφογραμμή αυτή προς τα ανατολικά και βορειοανατολικά καταλήγει, κατηφορίζοντας τη ράχη, στο ανατολικό άκρο της αγροτικής θέσης «Μάρως Λάκκα», υψόμ. 1.280 μ., ένα λιβάδι συνεχόμενο προς τα δυτικά της αγροτολιβαδικής τοποθεσίας «Βλάχικα», στην οποία αναφερθήκαμε κατά την εξέταση του καθορισμού των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Ελάτης και Στεμνίτσας. Στο σημείο εκείνο συναντιούνται τα όρια Στεμνίτσας, Ράδου και Ελάτης.

Τα όρια των δύο κοινοτήτων αποτυπώνονται μαζί με τα παλαιότερα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας - Ζυγοβιστίου.

40. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΔΗΜΗΤΣΑΝΑΣ - ΖΥΓΟΒΙΣΤΙΟΥ

Για τα όρια της εδαφικής περιφέρειας της κοινότητας Δημητσάνας με τις γειτονικές της κοινότητες στον χώρο του Μαινάλου δεν διαθέτουμε αποφάσεις καθορισμού παρά μόνο γι' αυτά με την κοινότητα Ζυγοβιστίου. Στον φάκελο ορίων της κοινότητας Δημητσάνας υπάρχουν υποφάκελοι που περιέχουν έγγραφα διοικητικής αλληλογραφίας σχετικά με συγκρότηση επιτροπών καθορισμού ορίων της κοινότητας Δημητσάνας με τις κοινότητες Μαγουλιάνων, Στεμνίτσας και Ράδου, όχι όμως τα κείμενα των αποφάσεων. Για τα όρια μεταξύ των κοινοτήτων Δημητσάνας - Ζυγοβιστίου, στον φάκελο ορίων της κοινότητας Ζυγοβιστίου υπάρχει μια έκθεση διευκρίνισης της αρχικής έκθεσης καθορισμού ορίων μεταξύ των δύο κοινοτήτων που συντάχθηκε στις 14 Ιουλίου 1939. Η έκθεση αυτή διευκρινίζει τα όρια όπως καθορίστηκαν από την πρωτοβάθμια επιτροπή καθορισμού ορίων στις 18 Ιουνίου 1915. Η περιγραφή της θέσης των ορίων στην έκθεση εξακρίβωσης βασίζεται στις ιδιοκτησίες αγρών των κατοίκων των δύο κοινοτήτων κι έτσι δεν μπορώ να έχω κάποια εικόνα για τη διαδρομή της οριογραμμής στον χώρο. Έτσι, παρακάτω παρατίθεται μόνο η έκθεση διευκρίνισης χωρίς κάποιον σχολιασμό.

Έκθεσις διευκρινίσεως αποφάσεως καθορισμού διοικητικών ορίων Δημητσάνης-Ζυγοβιστίου

Εν Δημητσάνη σήμερον την δεκάτην τετάρτην (14) του μηνός Ιουλίου του 1939 έτους ημέραν της εβδομάδος παρασκευήν και ώραν 4 μ.μ. η επί της διευκρινίσεως της αποφάσεως της καθοριζούσης τα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Δημητσάνης και Ζυγοβιστίου επιτροπή συγκειμένη εκ του Ειρηνοδίκου Ψωφίδος Φ. Οικονόμου ως Προέδρου και των Ανδρέου Παπαγιάννη Διευθυντού Δημοτικού Σχολείου Δημητσάνης, Κωνστ. Καρβελά Αντιπροέδρου της κοινότητος Δημητσάνης (απουσιάζοντος του προέδρου), Φιλ. Οικονόμου Διευθυντού του Δημοτικού σχολείου Ζυγοβιστίου και Παναγιώτου Αντωνοπούλου Προέδρου της κοινότητος Ζυγοβιστίου και συγκροτηθείσα κατόπιν της υπ' αριθ. 9604 της 8-6-1939 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας ίνα αποσαφηνίση τα εν λόγω όρια μετέβη από της 8ης πρωινής μέχρι τις 2 μ.μ. της σήμερον και ενήργησε επιτόπιον εξέτασιν των ως άνω ορίων ακολουθήσασα την δια της από 18 Ιουνίου 1915 οριστικής εκθέσεως καθορισμού των Διοικητικών ορίων των ως άνω κοινοτήτων αρμοδίας επιτροπής καθοριζομένην σειράν.

Κατά την απακολουθήσασα την ως άνω επιτόπιον εξέτασιν συζήτησιν εξετάσθησαν αι κάτωθι γνώμαι μη επιτευχθείσης ομοφωνίας μεταξύ των μελών ει μη μόνον εις τα όρια τα αναφερόμενα εν τη ως άνω οριστική αποφάσει και αναγόμενα εις τους αγρούς Αναστασίου Βλάχου άτινα διευκρινίζονται ως ακολούθως.

Εκ της κορυφής των αγρών Αλεξίου Οικονόμου τα όρια κατέρχονται και συναντούν το σύνορον των αγρών Αντωνίου Τσάκωνα και Αναστασίου Βλάχου και ακριβώς εις το σημείον όπου υπάρχουν νυν αγριοκορομηλιές, εκείθεν ακολουθούντα το νοτιοδυτικόν άκρον των καλλιεργημένων αγρών του ανωτέρω Αναστασίου Βλάχου των κειμένων δυτικώς αυτών υπάρχοντος αλωνίου συναντούν μεγάλην αγριοαχλαδέαν κειμένην εντός των εν λόγω αγρών και απέχουσαν εκ της βατής οδού Δημητσάνης - Ράδου περί τα 50 μέτρα προχωρούντα δε κατευθείαν συναντούν την ανωτέρω βατήν οδόν ούτω άπασα η καλλιεργήσιμος έκτασις των αγρών του ανωτέρω Αναστασίου Βλάχου (η λάκκα η κάτωθι του αλωνίου) υπάγεται εις την περιφέρειαν του Ζυγοβιστίου από του σημείου τούτου των ορίων μέχρι του τέρματος υπάρχει μεταξύ των μελών της επιτροπής ριζική διαφωνία όσον σφορά την διευκρίνισιν αυτών, αι δε υποστηριχθείσαι εκατέρωθεν απόψεις έχουσιν ως κάτωθι.

Άποψις αντιπροσώπων κοινότητος Ζυγοβιστίου υποσηρίζουσα ότι τα από του σημείου της συναντήσεως της βατής οδού Δημητσάνης - Ράδου διέρχονται εις το κάτω μέρος αγρών Πετροπούλου, εκείθεν κάτω μέρος αγρών Ν. Μαλλούχου και Αναστασίου Πάστρα (νυν Αθαν. Σκολαρίκου) εκείθεν κάτω μέρος αγρών κληρονόμων Βασ. Στασινοπούλου (αμφισβητουμένου του αγρού Χαρ. Τελώνη), εκείθεν κάτω άκρον αγρών Αθαν. Καλπακή (νυν Κυρ. Χατζή) εκείθεν κατευθείαν διέρχεται δια του αγρού Παπασταθοπούλου (νυν Γεωργίου Στασινού) και

καταλήγει εις την εντός των αγρών τούτου υπάρχουσαν ερειπωμένη παλαιάν καλύβην (τρόχαλος) εκείθεν κάμπτει προς δυσμάς και ακολουθεί την βατήν οδόν, συναντώσι τα όρια το ρεύμα του Αγίου Δημητρίου και καταλήγουν εκείθεν του αλωνίου του Γεωρ. Χατζηγιαννούλη, εκείθεν ακολουθούν το δυτικόν άκρον αγρού Γεωργίου Οικονόμου και φθάνουν κορυφήν αγρών Μονής Αιμυαλών υπό την ειδικήν ονομασίαν Παπαβώβου. Εκείθεν το κάτω δυτικόν άκρον των αγρών της Μονής Αιμυαλών, συναντούν το κάτω άκρον των αγρών Αγγελοπούλου και κληρονόμων Νικολάου Πολύδωρα, δένδρου Ψαρρού και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν διέρχονται δια των αγρών Γεωργίου Αντωνοπούλου, Ιωάννου Κουστένη μέχρι του δρόμου του άκρου του αγρού Νικ. Οικονόμου υποστηρίζουν δε ότι ούτως έχουσι καθορισθή τα όρια δια της άνω οριστικής αποφάσεως της αρμοδίας επιτροπής διότι οι αγροί οι μνημονευόμενοι εν τη αποφάσει ταύτη ανήκον και ανήκουν εις την Κοινότητα Ζυγοβιστίου, ιδία δε οι αγροί της Μονής των Αιμυαλών, οίτινες από πενταετίας και πλέον περιήλθον εις την κυριότητα κτηματιών κατοίκων Ζυγοβιστίου αποδεικνύεται εκ του ότι οι ποιμένες Ζυγοβιστίου ελευθέρως βόσκουν τα ποίμνιά των, η άποψις δε αύτη κατά την γνώμην των ουδόλως μεταβάλλεται δια της οριστικής αποφάσεως καθορισθέντα όρια. Άποψις εκπροσώπων Δημητσάνης. Ούτοι υποστηρίζουν ότι τα από της οδού Δημητσάνης - Ράδου και εντεύθεν κατονομαζόμενα τμήματα υπάγονται εν όλω εις την περιφέρειαν Δημητσάνης. Εάν η ανωτέρω άποψις δεν είναι ορθή τότε θα έπρεπεν η ορθή άποψις να είναι η το ότι η γραμμή η καθορίζουσα τα όρια θα διέρχεται δια του κάτω άκρου αυτών, οπότε τα εν λόγω κτήματα θα υπήγοντο εις την περιφέρειαν Ζυγοβιστίου. Αλλά εάν ληφθή υπ' όψιν ότι εν τη οριστική αποφάσει δεν μνημονεύονται φυσικά όρια εντός των ανωτέρω αγρών δι' ων θα έδει να διέρχεται η γραμμή η καθορίζουσα ταύτα, απορρίπτεται η άποψις, ότι η γραμμή η γραμμή των ορίων διέρχεται δια του μέσου των εν λόγω αγρών.

Ωσαύτως δεν είναι δυνατόν να είναι ορθή η άποψις ότι η γραμμή δέον να διέρχεται δια του κάτω άκρου των άνω αγρών ίνα ούτοι υπάγονται εις την περιφέρειαν Ζυγοβιστίου, διότι εν τοιαύτη περιπτώσει ως όρια θα αναφέροντο άλλα κτήματα και φυσικαί τοποθεσίαι συνορευόμεναι με τα μνημονευόμενα, ως π.χ. θα έπρεπε εν τη οριστική αποφάσει και ουχί τα μνημονευόμενα, π.χ. θα έπρεπε αν ο αγρός του Παπασταθόπουλου δεν υπήγετο εις Δημητσάναν εν όλω και η γραμμή δεν κατέληγεν από του άνω άκρου αυτού κατ' ευθείαν εις ρεύμα Αγίου Δημητρίου να αναφέρεται ο βατός δρόμος ο άγων από την ερειπωμένην καλύβην εις τα δύο ρεύματα (ούτω ονομάζεται και προ αμνημονεύτων ετών ονομάζετο το ρεύμα εις ο καταλήγει η βατή αύτη οδός και ουχί ρεύμα Αγίου Δημητρίου όπερ ευρίσκεται υψηλότερα του μέρους τούτου). 2) Θα έδει να αναφέρεται η ράχη αγρών Παπαβώβου ης η ονομασία αύτη είναι εις άπαντας γνωστοτάτη, 3) θα έπρεπε να μην αναγράφεται εν τη οριστική αποφάσει εκείθεν αλωνίου Γεωργίου Χατζηγιαννούλη, αγρού Γεωργίου Οικονόμου αλλά θα έθετεν ως όριον ουχί το αλώνιον αλλά τους εξαιρετικώς ογκώδεις βράχους τους ευρισκομένους εις το άκρον του αγρού του Γεωργίου Οικονόμου, ίνα ούτω ο αγρός ούτος υπαχθή εις Ζυγοβίστιον οίτινες βράχοι ήσαν

χαρακτηριστικώτατον και εμφανέστατον όριον κ.λπ. Ωσαύτως εάν τα εν τη οριστική αποφάσει κατονομαζόμενα κτήματα υπήγοντο εις την περιφέρειαν Ζυγοβιστίου, α) δεν θα έπρεπε να μνημονεύεται το κτήμα του Χαρ. Τελώνη όπερ κατείχε από κοινού και ο συγγενής του Αθαν. Καλπακής και αλλά διότι ταύτα ευρίσκονται εις το άνω άκρον των αγρών Στασινοπούλου, β) θα εδημιουργούντο ευθύς μετά το 1915 οπότε καθορίσθησαν τα όρια προστριβαί μεταξύ Ζυγοβιστινών και Δημητσανιτών καθόσον οι τελευταίοι πάντων τούτων των κτημάτων την χορτονομήν ενοικίαζον κι ενοικιάζουσι και γ) θα έπρεπε την διευκρίνισιν των ορίων να ζητήσωσιν οι Δημητσανίται και ουχί οι Ζυγοβιστινοί κ.λπ. Εάν δε διαγραφώσι κτήματα εκ της οριστικής αποφάσεως και προστεθώσι νέα ως υποστηρίζουν οι αντιπρόσωποι του Ζυγοβιστίου τότε θα μας δοθεί το δικαίωμα να υποστηρίζωμεν, ότι δεν διευκρινίζομεν, ως έχομεν καθήκον τα καθορισθέντα όρια αλλά καθορίζομεν νέα τοιαύτα, δι' ο έργον είμεθα αναρμόδιοι, εκ της απλής αναγνώσεως της απόψεως των αντιπροσώπων της κοινότητος Ζυγοβιστίου ήτις ως προς την κατονομασίαν των ορίων δεν είναι πλήρης καθ' όσον παραλείπονται πλείστα όσα νέα κτήματα μη διαλαμβανόμενα εν τη εκθέσει, πείθεται τις ότι γίνεται νέος καθορισμός ορίων με το να συμπεριλαμβάνωνται νέα κτήματα και τοποθεσίαι να διαγράφωνται τοιαύτα, να μεταβάλωνται ευθείαι εις καμπύλας και τεθλασμένας κ.λπ., δηλαδή αγνοείται τελείως η έκθεσις ή μάλλον καθίσταται αγνώριστος η απόφασις η καθορίσασα τα όρια, από τα όρια τα καθοριζόμενα εν τη εκθέσει ανάγκην διευκρινίσεως εκτός των ορίων εν τω αγρώ Βλάχου έχουσι και τα όρια τα σχετικά με το αλώνι Χατζηγιαννούλη και αγρού Οικονόμου, άτινα κατά την άποψίν μας είναι η ευθεία γραμμή η αρχίζουσα από το αλώνι τούτον μέχρι της ράχεως αγρών Μονής Αιμυαλών και ουχί ράχεως αγρών Παπαβώβου, ο δε αγρός του Γεωργίου Οικονόμου δεν υπάγεται εν όλω εις την Δημητσάναν αλλά τμήμα τούτου, το εκείθεν του αλωνίου.

Ο Πρόεδρος της επιτροπής Ειρηνοδίκης Ψωφίδος ταχθείς εν μέρει με τας εκατέρωθεν υπό των λοιπων μελών της επιτροπής διατυπωθείσας απόψεις εξέθηκεν ότι ως δια της από 18 Ιουνίου 1915 οριστικής αποφάσεως της αρμοδίας επί του καθορισμού των διοικητικών ορίων των ανωτέρω Κοινοτήτων επιτροπής καθορίσθησαν ταύτα εν τη αποφάσει ταύτης αναφερόμενοι αγροί των κληρονόμων Φ. Πετροπούλου, Νικ. Μαλλούχου και Αναστασίου Πάστρα, ήδη Αθανασίου Σκολαρίκου, κληρονόμων Βασιλείου Στασινοπούλου, Χαρ. Τελώνου και Αθαν. Καλπακή περιλαμβάνωνται εντός των ορίων της Κοινότητος Ζυγοβιστίου ως και μικρόν τμήμα κείμενον ανατολικώς της εν τη ρηθείση αποφάσει κορυφογραμμής Χαρ. Παπασταθοπούλου αγρού τούτου. Εκείθεν τα όρια προχωρούντα κατ' ευθείαν κατέρχονται και συναντούν το ρεύμα Αγίου Δημητρίου τον ρουν του οποίου και ακολουθούν μέχρι του σημείου της συναντήσεως αυτού μετά του ετέρου ρεύματος τρία ρεύματα προχωρούντα δε κατ' ευθείαν συναντούν το αλώνιον Γεωργίου Χατζηγιαννούλη είτα ανερχόμενα κατ' ευθείαν διέρχονται δια του αγρού Γωργίου Οικονόμου, το μεγαλύτερον μέρος του οποίου το κείμενον προς την Δημητσάναν περιλαμβάνεται εντός των ορίων Δημητσάνης φθάνουν εις την κορυφήν των αγρών της Μονής Αιμυαλών,

τους οποίους κατά τον αρχικόν καθορισμόν των ορίων και συμφώνως ταις παρασχεθείσας αυτώ πληροφορίες εκαλλιέργη ο Αθανάσιος Τουμπής, όστις και αναφέρεται εν τη σχετική αποφάσει, είτα κάμπτοντα νοτιοδυτικώς συναντούν το κάτω δυτικόν κράτος των αγρών των εν τη ρηθείση αποφάσει αναφερομένων αγρών Αγγελοπούλου (ούτως άπαντες οι άλλοτε αγροί της Μονής Αιμυαλών περιλαμβάνονται εντός των ορίων Κοινότητος Δημητσάνης και κληρονόμων Δημ. και Νικ. Πολυδώρου προχωρούντα δε εκείθεν κατ' ευθείαν συναντούν το εν τη αποφάσει αναφερόμενον δένδρον Ψαρρού, αγρών κληρονόμων Γ. Αντωνοπούλου και Ιωάννου Κουστένη και καταλήγουν εις το παρά τον βατόν δρόμον Δημητσάνης - Ζυγοβιστίου άκρον του αγρού Νικ. Οικονομοπούλου ούτω κατά τας ανωτέρω εκτεθείσας απόψεις τα όρια διασαφηνίσθησαν κατά πλειοψηφίαν και έχουσιν ως ακολούθως.

Μέχρι μεν του παρά την βατήν οδόν Δημητσάνης - Ζυγοβιστίου αγρού του Αναστασίου Βλάχου ως ταύτα δια πλειοψηφίας των μελών της επιτροπής διευκρινίσθησαν, από του σημείου τούτου μέχρι και του αγρού του Βασ. Στασινοπούλου ως καθορίσθησαν υπό των μελών της επιτροπής μειοψηφούντων των αντιπροσώπων Δημητσάνης. Από του αγρού Βασ. Στασινοπούλου μέχρι του τέρματος ως καθορίσθησαν υπό των μελών της επιτροπής μεοψηφούντων των αντιπροσώπων Ζυγοβιστίου.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα ήτις αναγνωσθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος
Φ. Οικονόμου

τα μέλη
Κ. Καρβελάς
Α. Παπαγιάννης
Π. Αντωνόπουλος
Φ. Οικονόμου

ακριβές αντίγραφον
Εν Ζυγοβιστίω τη 30-6-1966
ο Πρόεδρος της Κοινότητος
(Τ.Σ.) [υπογραφή]

41. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ έτους 1914 και ΣΥΡΝΑΣ - ΛΥΚΟΧΙΩΝ έτους 1962

Με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912 τα Λυκόχια αποτέλεσαν μέρος της κοινότητας Πιάνας. Έναν χρόνο μετά, και με το Βασιλικό Διάταγμα της 20ής Σεπτεμβρίου 1913 «περί διορθώσεως των από 18 Αυγούστου 1912 Βασιλ. Διαταγμάτων, δι' ων ανεγνωρίσθησαν ο δήμος και αι κοινότητες του Νομού Αρκαδίας», τα Λυκόχια αποσπώνται από την κοινότητα Πιάνας και προσαρτώνται στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου. Και, τέλος, με νέο Βασιλικό Διάταγμα στις 26 Απριλίου 1919 (ΦΕΚ αριθ. 94 της 19ης Μαΐου 1919) «περί αναγνωρίσεως κοινοτήτων εν τω Νομώ Αρκαδίας», αποσπώνται από την κοινότητα Χρυσοβιτσίου και σχηματίζουν δική τους κοινότητα. Την εποχή εκείνη της σύστασης των κοινοτήτων, η περιοχή νότια του βουνού «Μπλεσίβος» (υψόμ. 1.544 μ.) και έως και τη γεωργική έκταση της «Ντόμπριτσας» (υψόμ. 1.050 μ. περίπου) ανήκε στην περιφέρεια της κοινότητας Στεμνίτσας. Αργότερα, όμως, σε εποχή που δεν γνωρίζω, περιήλθε στην περιφέρεια της γειτονικής -στα νότια- κοινότητας Σύρνας. Στην Έκθεση Β΄ της πρωτοβάθμιας επιτροπής επανακαθορισμού της 25-7-1961 αναφέρεται ότι με τη σύσταση των κοινοτήτων η Σύρνα υπήχθη στην κοινότητα Στεμνίτσας. Όμως, στο Βασιλικό Διάταγμα της 18ης Αυγούστου 1912 περί αναγνώρισης των δήμων και κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας η Σύρνα αναφέρεται ως αυτοτελής κοινότητα με αύξοντα αριθμό 95. Εν πάσει περιπτώσει, στην αρχική έκθεση καθορισμού των ορίων, το έτος 1914, γειτνιάζουσες κοινότητες στην περιοχή εμφανίζονται οι κοινότητες Χρυσοβιτσίου και Στεμνίτσας. Όταν το 1919 τα Λυκόχια συγκρότησαν δική τους κοινότητα και αργότερα η περιοχή της Ντόμπριτσας εμφανίζεται να ανήκει στην κοινότητα Σύρνας χρειάστηκε να γίνει νέος καθορισμός ορίων, αυτή τη φορά μεταξύ των κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας.

Ο αρχικός καθορισμός ορίων έγινε στις 19 Αυγούστου 1914 από την πρωτοβάθμια επιτροπή καθορισμού που συνεδρίασε στο Χρυσοβίτσι. Μέλη της οι: Κωνστ. Ανθούλης, πάρεδρος του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως ως πρόεδρος, Κ. Κέκος, πρόεδρος της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, Γ. Φατούρος, πρόεδρος της κοινότητας Στεμνίτσας, Γ. Παπαπέτρου, διδάσκαλος Χρυσοβιτσίου, και Γ.Χ. Παλαμήδης, διδάσκαλος Στεμνίτσας.

Ο δεύτερος καθορισμός έγινε σε δύο φάσεις, στις 24 και στις 25 Ιουλίου 1961 («Έκθεσις Α΄» και «Έκθεσις Β΄»), από την πρωτοβάθμια επιτροπή επανακαθορισμού ορίων που συστάθηκε ύστερα από απόφαση του Νομάρχη Αρκαδίας. Την πρώτη μέρα η επιτροπή συνεδρίασε στη Σύρνα και τη δεύτερη στη θέση «Ραπουνοδιάσελο». Μέλη της ήταν οι: Δημήτριος Θωμά Κώνστας, Ειρηνοδίκης Τρικολώνων ως πρόεδρος, Αθανάσιος Ευστρατίου Σμαΐλης, πρόεδρος κοινότητας Σύρνας, Ευάγγελος Δημητρίου Αλεξόπουλος, κοινοτικός σύμβουλος Σύρνας, Ιωάννης Ανδρέα Κουρέτας, αντιπρόεδρος Λυκοχίων, αναπληρώνων τον κωλυόμενο λόγω ασθενείας πρόεδρο της κοινότητας Λυκοχίων, και Βασίλειος Γεωργίου Μαρκολέφας, κοινοτικός σύμβουλος Λυκοχίων, διορισθείς από τον πρόεδρο της επιτροπής σε αντικατάσταση του αναπληρούντος τον κωλυόμενο

πρόεδρο της κοινότητας Λυκοχίων, κοινοτικού συμβούλου Ιωάννη Ανδρέα Κουρέτα.

Η κοινότητα Σύρνας προσέφυγε κατά της απόφασης της πρωτοβάθμιας επιτροπής στο δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστηρίο ορίων το οποίο συνεδρίασε για να εκδικάσει την προσφυγή στα γραφεία της νομαρχίας στην Τρίπολη στις 15 Νοεμβρίου 1962. Είχε προηγηθεί αυτοψία στην επίδικη περιοχή από τα μέλη του διοικητικού δκαστηρίου στις 9-11-1962.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση καθορισμού της 19-8-1914 μεταξύ των κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσας.
2. Οι δύο εκθέσεις επανακαθορισμού της 24 και 25 Ιουλίου 1961.
3. Η απόφαση αριθ. 20 του διοικητικού δικαστηρίου όρίων της 15-11-1962, που καθόρισε οριστικά τα όρια των κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας.

Το πρώτο έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Χρυσοβιτσίου και τα υπόλοιπα στον φάκελο ορίων της κοινότητας Λυκοχίων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια με την αρχική έκθεση καθορισμού το 1914 καθορίστηκαν ως εξής: **«Η Κοινότης Χρυσοβιτσίου περιλαμβάνει και το χωρίον Λυκόχια, ούτινος η περιφέρεια εφάπτεται της περιφερείας της Κοινότητος Στεμνίτσης. Ενταύθα δε, διακανονίζει η επιτροπή τα όρια των δύο Κοινοτήτων ως εξής. Η νοητή διαχωριστική των ορίων γραμμή άρχεται εις το βόρειον μέρος εν τη θέσει "Σάββα Λακκώματα" και ακριβώς από την κορυφήν του ζυγού τον οποίον ακολουθεί προς Νότον και φθάνει εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας" ή "Πλεσίβον" και εκ ταύτης εις κορυφήν "Παραπλεσίβον", οπόθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις την κορυφήν "Ντόμπριτσας" και εκ ταύτης εις κορυφήν Σκάλας, [ένθα κατα]λήγει το όριον, συναντόν τα όρια Παύλιας».**

Η πρωτοβάθμια επιτροπή επανακαθορισμού των ορίων, μεταξύ των κοινοτήτων Σύρνας και Λυκοχίων αυτή τη φορά, συνεδρίασε, όπως είπαμε, δύο φορές. Την πρώτη στις 24 Ιουλίου 1961 στη Σύρνα και τη δεύτερη την επόμενη μέρα, στις 25 Ιουλίου, στη θέση «Ραπουνοδιάσελο», ένα διάσελο μεταξύ των κορυφών «Μπλεσίβος» (υψόμ. 1.544 μ.) και «Αγγελή Κορφάδι» (υψόμ. 1.389 μ.). Ο λόγος που η επιτροπή συυνεδρίασε και την επόμενη μέρα και συνέταξε και δεύτερη συμπληρωματική έκθεση ήταν επειδή κατά την πρώτη συνεδρίαση στη Σύρνα οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων δεν συμφωνούσαν ποια ακριβώς κορυφή είναι αυτή που φέρει την ονομασία **«κορυφή της Ντόμπριτσας»**, από την οποία περνούν τα όρια των δύο κοινοτήτων. Πιο αναλυτικά τα όρια, όπως καθορίστηκαν στις δύο συνεδριάσεις, περιγράφονται στις δύο εκθέσεις ως ακολούθως: Το τμήμα που χαράχτηκε κατά την πρώτη συνεδρίαση αποφασίστηκε **«ομοφώνως και παμψηφεί»** και η οριογραμμή, **«αρχομένη από Βορρά εκ της θέσεως "Σάββα Λάκκωμα" και ακριβώς από την κορυφήν του Ζυγού, τον οποίον ακολουθεί, φθάνει προς Νότον εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας" ή "Μπλεσίβος" και εκ ταύτης εις κορυφήν "Παραμπλεσίβον", οπόθεν κατευθείαν γραμμήν φθάνει εις την κορυφήν "Ντόμπριτσα". Ενταύθα εγερθεισών μεταξύ των μελών της Επιτροπής**

αμφισβητήσεων ως προς το ποία ακριβώς τοποθεσία και ποία ακριβώς κορυφή ονομάζεται "Ντόμπριτσα", ως προς και την υπόλοιπον ακολουθητέαν διαδρομήν των ορίων, η επιτροπή απεφάσισεν όπως μεταβή επιτοπίως δια τον καθορισμόν των λοιπών ορίων, περελθούσης δε της ώρας ανέβαλε την περί τούτου συνεδρίασιν (και καθώρισε τόπον συνεδριάσεως τον επίδικον, χρόνον δε την εικοστήν πέμπτην (25ην) Ιουλίου 1961 έτους και ημέραν Τρίτην και ώραν 9 π.μ)». Κατά τη δεύτερη συνεδρίαση, συνεχίστηκε ο καθορισμός των ορίων, η απόφαση αυτήν τη φορά πάρθηκε κατά πλειοψηφία, μειοψήφησαν τα μέλη της κοινότητας Σύρνας. Η πορεία δε της οριογραμμής συνεχίστηκε ως εξής: «**Αρχομένη από κορυφήν "Ντόμπριτσα", ως υπέδειξαν ταύτην οι εκ των μελών της Επιτροπής εκπρόσωποι της Κοινότητος Λυκοχίων και ακολουθούσα προς Νότον την κορυφογραμμήν, ως υπέδειξαν ταύτην οι εκ των μελών της Επιτροπής εκπρόσωποι της Κοινότητος Λυκοχίων, διερχομένη εκ της κορυφής "Σαλιθαράκι" [Σπληθαράκι;] της άνω κορυφογραμμής και 50 μέτρα Ανατολικώς της θέσεως "Αλώνι Σκλάβου Καλύβια", καταλήγει κατευθείαν νοητήν γραμμήν εις κορυφήν "Σκάλα", των ορίων όμως των εν λόγω Κοινοτήτων ληγόντων προ της εν λόγω κορυφής εις δρομίσκον μεταξύ των κτημάτων Ανδρέα Δ, Κουρέτα και Ιωάννου Ν. Κουρέτα, η ούτω δε καθοριζομένη γραμμή των ορίων αφήνει προς Ανατολάς εντός της Κοινότητος Λυκοχίων το ως άνω κτήμα του Ιωάννου Ν. Κουρέτα. Η μη γενομένη αποδεκτή γνώμη της μειοψηφίας της Επιτροπής ήτο, η γραμμή των ορίων των δύο Κοινοτήτων να ακολουθή την εξής διαδρομήν. Αρχομένη από την κορυφήν "Ντόμπριτσα", ως υπέδειξαν τα μειοψηφούντα μέλη της επιτροπής, ενώ υπό της πλειοψηφίας θεωρουμένη ως κορυφή "Ντόμπριτσα" παρ' αυτούς ονομάζεται ως κορυφή "Ξενόγιαννη", ακολουθεί την υπό της μειοψηφίας υποδειχθείσα κορυφογραμμήν και καταλήγει εις το ανατολικόν όριον του κτήματος Ιωάννου Ν. Κουρέτα, κατοίκου Λυκοχίων, όπου και σταματά, αφήνει δε εντός της Κοινότητος Σύρνας (προς Δυσμάς) το ως άνω κτήμα Ιωάννου Ν. Κουρέτα.**

Η Επιτροπή απεφάνθη υπέρ της ανωτέρω οροθετήσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας διότι δεσπόζουσα κορυφή εν τη περιοχή και κυρία κορυφογραμμή είναι αι υποδειχθείσαι υπό των εν τη Επιτροπή εκπροσώπων της Κοινότητος Λυκοχίων, ενώ υπό της μειοψηφίας υποδειχθείσαι δεν είναι ευδιάκριτοι μη ακολουθούσαι μορφολογικώς κορυφήν και κορυφογραμμήν, τούτω δε καθορισθέντα τα όρια συμφωνούσι και προς τον υπό της Επιτροπής καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Στεμνίτσης δια της από 19-8-1914 εκθέσεώς της, ης κεκυρωμένον αντίγραφον επισυνάπτεται τη παρούση γενόμενον καθορισμόν ορίων των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας υπαγομένων τότε αντιστοίχως εις τας Κοινότητας Χρυσοβιτσίου και Στεμνίτσης».

Η οριστική απόφαση του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου στις 15-11-1962, τροποποίησε εν μέρει τα όρια που καθόρισε η πρωτοβάθμια επιτροπή στις 24 και 25-7-1961, καθώς το δικαστήριο αποδέχτηκε την προσφυγή της κοινότητας Σύρνας. Τα δε όρια δε περιγράφονται ως εξής: **«Το όριον άρχεται από την θέσιν "Σάββα Λακκώματα" και ακριβώς από της κορυφογραμμής υπό την γνωστήν**

ονομασίαν "Ζυγός", ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων - Σύρνας. Εν συνεχεία ακολουθεί την γνωστήν κορυφογραμμήν με το γνωστόν όνομα "Ζυγός", όπως χύνωνται τα νερά, αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις της Κοινότητος Σύρνας και αριστερά της Κοινότητος Λυκοχίων. Εκείθεν με την ιδίαν κατεύθυνσιν προς Νότον ακολουθεί την υπάρχουσαν φυσικήν κορυφογραμμήν "Άγιος Ηλίας" ή "Μπλεσίβος" και εν συνεχεία εις την τοιαύτην "Παραμπλεσίβον". Αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Σύρνας και αριστερά τοιαύτας της Κοινότητος Λυκοχίων και καταλήγει εις την υψηλοτέραν κορυφογραμμήν, γνωστήν υπό το όνομα "Ντόμπριτσα" ή "Ξενόγιαννη". Εκείθεν με κατεύθυνσιν Ν.Α. ακολουθεί φυσικήν κορυφογραμμήν όπως χύνωνται τα νερά, αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Σύρνας και αριστερά Κοινότητος Λυκοχίων και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν προς τα κάτω και φθάνει εις το κτήμα Ιωάννου Κουρέτα, το οποίον θα υπάγεται διοικητικώς εις Κοινότητα Λυκοχίων, εις ην διαμένει και ιδιοκτήτης τούτου, ένθα και η θέσις όπου το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Σύρνας - Παλαμαρίου - Λυκοχίων».

Η οροθετική γραμμή ξεκινά στη θέση «Σάββα Λακκώματα», ένα διάσελο, παλιά χωράφια, ακριβώς από κάτω, στα βορειοανατολικά, από τον κώνο της κορυφής «Μπλεσίβος», υψόμ. 1.544 μ. Εκεί το 1914 με τις πρώτες εκθέσεις καθορισμού των κοινοτικών ορίων, συναντιόνταν οι περιφέρειες των κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου, Στεμνίτσας και Τσελεπάκου (περιφέρεια Αρκουδορρέματος). Με τις ανακατατάξεις που ακολούθησαν τα επόμενα χρόνια στο σημείο αυτό συναντιόνταν τα όρια των κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου, Λυκοχίων και Πιάνας που είχε ενσωματώσει την παλαιά περιφέρεια Αρκουδορρέματος. Στη νεότερη απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου της 15-11-1962 για τα όρια των κοινοτήτων Λυκοχίων - Σύρνας φέρεται στη θέση «Σάββα Λακκώματα» να συναντιούνται τα όρια Σύρνας και Λυκοχίων. Όμως, αν συνέβαινε αυτό θα έπρεπε η περιφέρεια της κοινότητας Σύρνας να είχε ενσωματώσει την περιφέρεια της κοινότητας Στεμνίτσας στην περιοχή της τοποθεσίας «Ραπούνι», στα βόρεια του «Μπλεσίβου» και έως τη θέση «Κορακοφωλιά» στα όρια της περιφέρειας της κοινότητας Πιάνας / πρώην Αρκουδορρέματος. Στον καθορισμό ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνας και Στεμνίτσας στις 26-5-1970 η οριογραμμή ξεκινά από την κορυφή «Μπλεσίβος» και προχωρά προς τα βόρεια έως την «Κορακοφωλιά», το βουνό «Ροδιάς» κ.λπ. Αυτό σημαίνει ότι η περιφέρεια της κοινότητας Στεμνίτσας φτάνει στην κορυφή «Μπλεσίβος». Και, επίσης, στην Έκθεση Β΄ της 25-7-1961 της πρωτοβάθμιας επιτροπής, η θέση «Ραπουνοδιάσελο» αναφέρεται ότι ανήκει στην κοινότητα Στεμνίτσας. Πιθανόν, η κοινότητα Σύρνας διεκδίκησε τα νεότερα χρόνια περιοχές που ανήκουν στην κοινότητα Στεμνίτσας, δεν διαθέτουμε, όμως, τα σχετικά έγγραφα από τους φακέλους ορίων των δύο κοινοτήτων. Έτσι, έχοντας υπόψει μας τις παραπάνω παρατηρήσεις ας δούμε τα όρια των κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας, όπως περιγράφονται στις δύο αποφάσεις, του 1914 και του 1962.

Η περιγραφή της οριογραμμής στα δύο κείμενα είναι παρόμοια, εκτός από την κατάληξή της. Από τη θέση «Σάββα Λακκώματα» ανέρχεται στην κορυφή

«Μπλεσίβος», από κει, ακολουθώντας τη δυτική ράχη του βουνού η οποία ονομάζεται «Παραμπλεσίβος», φτάνει στο «Ραπουνοδιάσελο» (υψόμ. 1.274 μ.) απ' όπου περνά το μονοπάτι από το «Ραπούνι» στη «Ντόμπριτσα» και ανέρχεται ανατολικά στην κορυφή «Αγγελή Κορφάδι», υψόμ. 1.389 μ. Η κορυφή αυτή μαζί με άλλες δύο συνεχόμενες προς τα δυτικά σχηματίζουν μια μεγάλη ράχη με μικρότερες κορυφές και ράχες. Η αμέσως επόμενη στα δυτικά κορυφή από του «Αγγελή το Κορφάδι» λέγεται «Αετοβίγλι», υψόμ. 1.375 μ. Ακόμα πιο δυτικά βρίσκονται οι κορυφές - ράχες με την ονομασία «Βίγλες». Στην αρχική έκθεση του 1914 για τα όρια των κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Στεμνίτσας, καθώς και στις δύο εκθέσεις του 1961, όλο το παραπάνω βουνό περιγράφεται ως **«βουνό της Ντόμπριτσας»**. Και η διαφωνία μεταξύ των εκπροσώπων των κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας είναι σε ποια από τις κορυφές του βουνού αυτού πρέπει να φτάσει η οριογραμμή. Εκτιμώ πως οι εκπρόσωποι των Λυκοχίων θεωρούν ότι η οριογραμμή από το «Ραπουνοδιάσελο» πρέπει να πάει δυτικά έως την κορυφή «Αετοβίγλι», υψόμ. 1.375 μ., οι δε εκπρόσωποι της κοινότητας Σύρνας έως την πρώτη, την ανατολικότερη, κορυφή με την ονομασία «Αγγελή Κορφάδι», υψόμ. 1.389 μ. Η τοποθεσία «Ξενόγιαννη», που αναφέρεται, βρίσκεται νότια του «Ραπουνοδιάσελου» και είναι μια μικρή λάκκα. Λογικά, ως **«κορυφή Ξενόγιαννη»** πρέπει να θεωρηθεί η κορυφή «Αγγελή Κορφάδι» που βρίσκεται από πάνω από τη λάκκα. Η πρωτοβάθμια επιτροπή προέκρινε, κατά πλειοψηφία, την άποψη της κοινότητας Λυκοχίων και η οριογραμμή πήγε δυτικά έως το «Αετοβίγλι». Το δευτεροβάθμιο διοικητικό δικαστήριο προέκρινε την άποψη των εκπροσώπων της Σύρνας κι έτσι η οριογραμμή από το «Ραπουνοδιάσελο» ανέρχεται στην κορυφή «Αγγελή Κορφάδι», από κει στρέφεται νότια κι ακολουθεί μια ομαλή ράχη προς τα νότια, ώσπου φτάνει στα όρια του αγρού Ιωάννη Ν. Κουρέτα, όπου τερματίζουν τα όρια. Δεν είμαι βέβαιος για την ακριβή θέση όπου καταλήγουν τα όρια. Η τοποθεσία «Σκάλα» βρίσκεται στο νότιο μέρος της «Ντόμπριτσας» και δεν ξέρω αν εκεί βρίσκονται και οι αγροί Ιωάννη Κουρέτα.

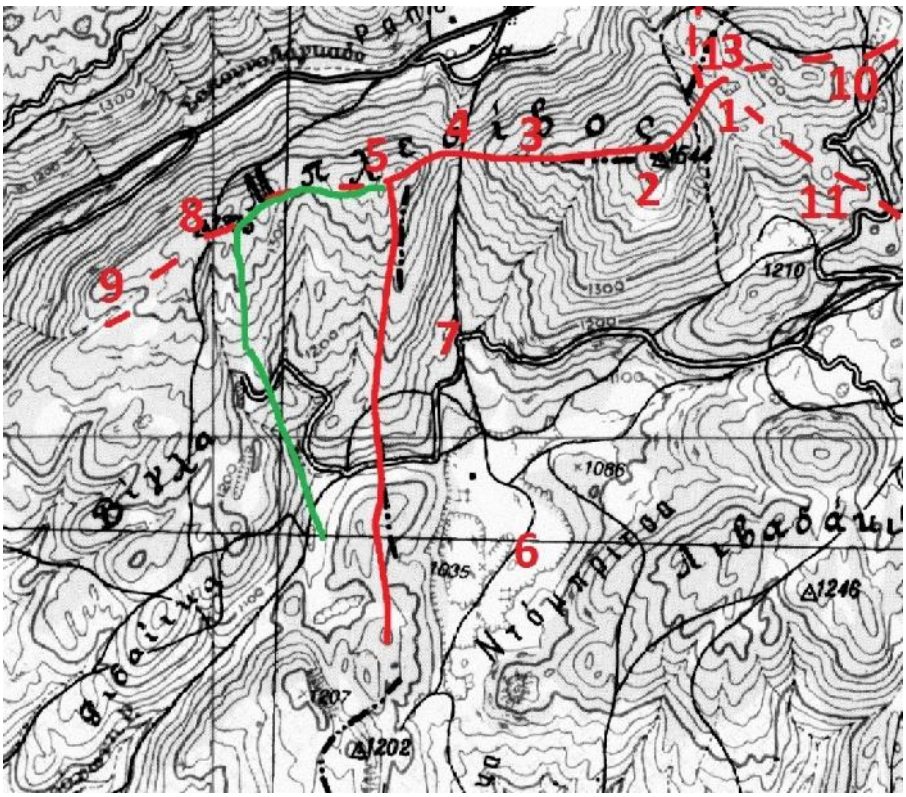

Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου Στεμνίτσας το 1914 και Λυκοχίων - Σύρνας το 1962

Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα οριστικά όρια που καθορίστηκαν το έτος 1962. Με την πράσινη γραμμή σημειώνεται η άποψη των εκπροσώπων της κοινότητας Λυκοχίων. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια γειτονικών κοινοτήτων.

1. Σάββα Λακκώματα. Συντεταγμένες, 337500-4156700
2. Κορυφή «Μπλεσίβος», 337140-4156380
3. Ράχη «Παραμπλεσίβος», 336700-4156350
4. Ραπουνοδιάσελο, 336150-4156400
5. Αγγελή Κορφάδι, 335900-4156300
6. Ντόμπριτσα, 336300-4154500
7. Ξενόγιαννη, 336100-4155600
8. Αετοβίγλι, 334950-4156000
9. Βίγλες, 334000-4155200
10. Παλαιότερα όρια Χρυσοβιτσίου - Αρκουδορρέματος
11. Όρια Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων
13. Όρια Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσας

42. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ - ΣΥΡΝΑΣ

Για τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσας και Σύρνας διαθέτουμε μόνο μία απόφαση, αυτή του δευτεροβάθμιου διοικητικού δικαστηρίου ορίων της 19ης Νοεμβρίου 1914 που εκδίκασε προσφυγή της κοινότητας Σύρνας κατά της έκθεσης της πρωτοβάθμιας επιτροπής, η οποία είχε συνταχθεί λίγο πρωτύτερα, σε ημερομηνία που δεν μας είναι γνωστή.

Όπως έχουμε πει σε άλλο σημείο, η κοινότητα Στεμνίτσας εκτός από την κύρια εδαφική περιφέρεια του οικισμού, διέθετε και μια δεύτερη, έναν θύλακα νοτιότερα στο πιο πεδινό κομμάτι, με την ονομασία «Βιδόνι», η οποία συνόρευε επίσης με την κοινότητα Σύρνας. Η προσφυγή της κοινότητας Σύρνας αφορούσε σε τμήματα και των δύο περιφερειών της κοινότητας Στεμνίτσας με τις οποίες συνόρευε. Παρατίθεται το κείμενο της απόφασης του διοικητικού δικαστηρίου και για τα δύο μέρη των ορίων, στην παρούσα, όμως, εργασία μάς ενδιαφέρουν τα όρια στο ορεινό κομμάτι των συνόρων των δύο κοινοτήτων.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου, το έγγραφο δε, βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Σύρνας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ-ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια και στις δύο περιοχές όπου συνορεύουν οι δύο κοινότητες έχουν ως εξής: **«Από θέσεως "Ντόμπριτσα" κατ' ευθείαν γραμμήν μέχρι της συναντήσεως της θέσεως "Βίγλα" εις τον αγρόν Ι. Σιέμπου πρώην κληρονόμων Μιχαλακοπούλου συμπεριλαμβανομένου του αγρού εις το όριον Σύρνας και των παρακειμένων τοιούτων Αργυρίου Μπουλούκου, Π. Αλεξοπούλου. Εκ του αγρού Γ.Χ. Σιέμπου εις αγρόν Αγ. Τρεμπέλα, εις το επάνω μέρος "Ραπουνολάγκαδου" μέχρι της οδού "Βίγλα", συμπεριλαμβανομένου του αγρού τούτου εις το όριον Σύρνας. Εκείθεν κατά την κορυφογραμμήν αγρού Τρεμπέλα και κατ' ευθείαν κατά την κορυφογραμμήν εις θέσιν " Ραπούνι" αγρόν Δ. Τρεμπέλα εις αλώνιον κληρονόμων Ι. Χασάπη, ούτως ώστε να συμπεριλαμβάνεται ολόκληρος η θέσις "Γασούνι" εις το όριον Σύρνας μέχρι της θέσεως κορυφής "Θεοδώρας", ώστε η κορυφή της θέσεως "Θεοδώρας Χούνη" να μείνη εις το όριον Σύρνας, είτα οδός δημοσία μέχρι της δευτέρας διασταυρώσεως της βατής οδού Βιδονίου - Μεγαλοπόλεως μετά της δημοσίας αμαξιτής όπου θα συναντούνται τα όρια των άνω Κοινοτήτων μετά της Κοινότητος Μουλατσίου, της δε υπό το όνομα "Βιδόνι" γνωστής εκτάσεως συνορευούσης γύρωθεν με τας περιφερείας των Κοινοτήτων Παρωρείας, Κατσίμπαλι, Καρβουνάρι κ.λπ., αναγνωριζομένης δια της παρούσης αποφάσεως ως δευτέρας κεχωρισμένης περιφερείας της Κοινότητος Στεμνίτσης κανονίζει τα όρια μεταξύ της Κοινότητος Σύρνας τα εξής. Από της θέσεως "Πούλου Χάνι", ένθα η σύμπτωσις των ορίων περιφερειών των Κοινοτήτων Σύρνας και Παρωρείας, είτα ακολουθείται η γραμμή προς ληνόν Ευαγ. Δρακοπούλου, είτα η βατή οδός Μύλων Καρυταίνης μέχρι της διασταυρώσεώς της μετά της βατής οδού προς Καλάμας, εκ ταύτης προς "Ληνόν Κασσάνου", είτα ακολουθείται η βατή οδός Καλαμών - Στεμνίτσης μέχρι Πυργάκη Αλεξάκη».**

Δεν έχω αποτυπώσει χαρτογραφικά τα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων, γιατί δεν έχω ακριβή εικόνα για τη διαδρομή τμήματος της οριογραμμής. Αναφέρονται

δύο τοποθεσίες, «Ραπούνι» και «Γασούνι». Εκτιμώ ότι δεν φτάνει η οροθετική γραμμή έως τη θέση «Ραπούνι». Σε γενικές γραμμές, από την κορυφή της «Ντόμπριτσας» η οριογραμμή ακολουθεί προς τα δυτικά την κορυφογραμμή έως τις «Βίγλες» και χαμηλά, με βορειοδυτική κατεύθυνση, έως την επάνω (ανατολική) άκρη του «Ραπουνολάγκαδου». Κατόπιν, νοτιοδυτικά έως τη ράχη «Γασούνι», υψόμ. 1.100 μ. περίπου, και τη βατή οδό.

43. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ - ΛΥΚΟΧΙΩΝ

Όπως ειπώθηκε παραπάνω, τα Λυκόχια με τη σύσταση των κοινοτήτων το 1912 εντάχθηκαν αρχικά στην κοινότητα Πιάνας, μετά ένα έτος, το 1913, στην κοινότητα Χρυσοβιτσίου και το 1919 αποσπάστηκαν απ' αυτήν συγκροτώντας ξεχωριστή κοινότητα. Έτσι, απαραίτητο ήταν να γίνει και διαχωρισμός των διοικητικών περιφερειών των δύο κοινοτήτων. Στα έγγραφα που περιέχονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Λυκοχίων βρίσκουμε δύο εκθέσεις καθορισμού ορίων. Η πρώτη συντάχθηκε στις 19 Σεπτεμβρίου 1926 στο Χρυσοβίτσι και η δεύτερη στις 20 Νοεμβρίου 1928 στην Τρίπολη. Την πρώτη έκθεση καθορισμού ακολούθησε προσφυγή εναντίον της από την κοινότητα Λυκοχίων, ύστερα από σχετική απόφαση του κοινοτικού της συμβουλίου (πράξη αριθ. 10 της 26-9-1926). Για την εκδίκαση της προσφυγής ορίστηκε ημερομηνία συνεδρίασης του διοικητικού δικαστηρίου η 12η Σεπτεμβρίου 1927, η οποία, όμως, τελικά δεν πραγματοποιήθηκε, καθώς με απόφαση της Νομαρχίας Αρκαδίας η έκθεση της πρωτοβαθμιας επιτροπής κρίθηκε άκυρη και για τον λόγο αυτόν συστάθηκε νέα πρωτοβάθμια επιτροπή καθορισμού. Αυτή συνεδρίασε στις 20 Νοεμβρίου 1928 και η απόφασή της ήταν ομόφωνη.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθενται:

1. Η έκθεση της πρωτοβάθμιας επιτροπής της 19-9-1926.
2. Η απόφαση για προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου Λυκοχίων της 26-9-1926.
3. Η απόφαση της δεύτερης πρωτοβάθμιας επιτροπής της 20-11-1928.

Όλα τα έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Λυκοχίων.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Η πρωτοβάθμια επιτροπή, που συνεδρίασε στις 19 Σεπτεμβρίου 1926 στο Χρυσοβίτσι, ως μέλη της είχε τους: Λεόντιο Μαυρή, Ειρηνοδίκη Τριπόλεως ως πρόεδρο, Κωνσταντίνο Ανάργυρο, πρόεδρο της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, Παναγ. Τσακόπουλο, διευθυντή του Δημοτικού σχολείου Χρυσοβιτσίου, Παναγιώτη Κουρέτα, πρόεδρο της κοινότητας Λυκοχίων, και Νικόλαο Κανελλόπουλο, διευθυντή του σχολείου Πιάνας (προφανώς, στα Λυκόχια την εποχή εκείνη δεν λειτουργούσε δημοτικό σχολείο). Η επιτροπή αυτή καθόρισε τα όρια ως ακολούθως: **«Ευθύς εξ αρχής εις τα μέλη εκατέρας των Κοινοτήτων εξεδηλώθη διαφωνία και έκαστον των μερών παρέμεινεν αδιάλλακτον εις την γνώμην του, διότι ο μεν Πρόεδρος της Κοινότητος Λυκοχίων υπεστήριξεν ότι όριον της Κοινότητος δια να αποτελέση γραμμήν, ήτις αφετηρία έχουσα το σημείον το λεγόμενον "Σάββα Λακκώματα" ή "Αλαταριά" έχουσα διεύθυνσιν από ΒΔ προς**

ΝΑ, ακολουθεί δρομίσκον, διέρχεται κορυφήν "Τσαγγάρη", προχωρεί κατευθείαν μέχρι της θέσεως "Αλωνάκι", εκείθεν βαίνουσα κατ' ευθείαν συναντά αγρόν Αντ. Κουρέτα, ον αφήνει προς Λυκόχια προχωρεί κατευθείαν μέχρις ου συναντά αγρόν Ιωαν. Σ. Κουρέτα ον αφήνει προς Χρυσοβίτσιον, εκείθεν κάμπτει προς δεξιά, ακολουθεί το ρίζωμα του βουνού "Σινέσοβα", ήτις προς την Ανατολικήν αυτής πλευράν ακολουθεί το ρίζωμα μέχρις ου συναντήση δρομίσκον Λυκοχίων - Σινέσοβας, εκείθεν κάμπτει προς Ανατολάς προχωρεί κατ' ευθείαν, διέρχεται τον αγρόν του Ν.Κ. Μπουγιούκου, ον αφήνει προς Λυκόχια, προχωρεί κατ' ευθείαν ανερχομένη προς την κορυφήν "Χαραμαρά Βουνόν", ην διέρχεται και προχωρεί μέχρις ου συνσντήση αγρόν Κ. Μπουγιούκου, ον αφήνει προς Λυκόχια, εκείθεν προχωρεί δεξιά και ακολουθεί κορυφογραμμήν του αυτού βουνού όπως ρέουν τα ύδατα, διέρχεται δια της θέσεως "Σικαλίστρας", εκείθεν προχωρεί κατευθείαν, και ενούσα προς ΝΑ μέχρις ου σηναντήση το δρόμον Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων, ον τέμνει και διέρχεται δια του αγρού αδελφών Β. Ψυχάρη, ον αφήνει προς Χρυσοβίτσιον, ανέρχεται την κορυφήν "Αλικοντούσης" βαίνουσα προς Ανατολάς κατερχομένη ακολουθούσα το ρεύμα "Ξηρόρευμα", τέμνει το ρεύμα "Λαγκάδα" και βαίνουσα προς Ανατολάς συναντά οδόν Τριπόλεως - Λυκοχίων, ον τέμνει βαίνουσα κατευθείαν φθάνει εις κορυφήν "Κωστόγιαννη" και "Σούπακα"[;] όπου τερματίζεται. Τα δε μέλη της επιτροπής της κοινότητος Χρυσοβιτσίου υποστηρίζουν ότι το όριον των Κοινοτήτων δια να αποτελέση γραμμήν έχουσα την αυτήν αφετηρίαν "Σάββα Λακκώματα", ακολουθεί δρομίσκον και ανέρχεται ακολουθούσα την κορυφογραμμήν του λόφου "Τσαγκάρη", βαίνουσα δε κατ' ευθείαν κορυφογραμμής "Μαυρέικον" μέχρις ου συναντήσει δρόμον συνδέουσα τας θέσεις "Ντόμπριτσα" και "Σινέσοβα", ον τέμνουσα ακολουθεί την κορυφογραμμήν και αφήνουσα προς Χρυσοβίτσι την πλευράν λόφου "Σινέσοβα" όπως ρέουσι τα ύδατα, ακολουθεί κορυφογραμμήν μέχρις ου συναντήσει δρομίσκον, ον τέμνει και αφήνει προς αριστερά, ήτοι προς Ανατολάς, βαίνουσα δε κατ' ευθείαν φθάνει εις θέσιν "Χαραμαρά Βουνό", όπως χύνονται τα ύδατα, προχωρεί κατ' ευθείαν μέχρις ου συναντήσει αγρόν Κ.Π. Μπουγιούκου, ον αφήνει προς Χρυσοβίτσιον, εκείθεν προχωρεί κατ' ευθείαν, συναντά δρομίσκον, ον ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Σικαλίστρα", προχωρούσα συναντά δρόμον Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίου, τέμνει αυτόν βαίνουσα κατ' ευθείαν ακολουθούσα την κορυφογραμμήν "Κολοντούρου Λαιμό", συναντά αγρόν αδελφών Ιαωάν - Αντ. Κουρέτα και Ψυχαραίων όπως χύνουν τα ύδατα, οίτινες μένουν προς Χρυσοβίτσιον. Εκείθεν ακολουθεί κορυφογραμμήν διέρχεται της θέσεως "Παλιοκορομπηλιά" κάτω μέρος ¨Λαγκάδα" τέμνει τον δρόμον Τριπόλεως - Λυκοχίου και ανέρχεται κατ' ευθείαν τερματιζομένη εις θέσιν "Τέμπλα".

Ενταύθα το μέρος της Κοινότητος Λυκοχίου, ήτοι ο δημοδιδάσκαλος Ν. Κανελλόπουλος υπεστήριξεν μέση λύσιν, ο οποίος εν αρχή μεν συνεφώνησεν προς την γνώμην των μελών της επιτροπής Χρυσοβιτσίου, ήτοι από της αφετηρίας "Σάββα Λακκώματα" μέχρι της θέσεως πλευράς λόφου "Σινέσοβας", εκείθεν δε μέχρι τέρματος συνεφώνησεν με την γνώμην του Προέδρου

Λυκοχίου. Ο Πρόεδρος της επιτροπής συνεφώνησεν καθ' όλην την γραμμήν με την γνώμην του Προέδρου της Κοινότητος Λυκοχίου, καθ' ότι το παρ' αυτού υποστηριζόμενον όριον της Κοινότητος ταύτης θεωρεί φυσικώτερον και μάλλον σύμφωνον προς την διασκευήν του εδάφους καθ' όλην την γραμμήν της διαδρομής ταύτης, συνεπώς εσχηματίσθη γνώμην κατά πλειονοψηφίαν, καθ' ότι υπεστηρίχθησαν τρεις λύσεις εις ας ενέμειναν τα υποστηριζόμενα αυτάς μέλη της επιτροπής».

Η συγκεκριμένη επιτροπή έχει μια ιδιαιτερότητα σε σύγκριση με τις άλλες που συστάθηκαν κατά καιρούς για να καθορίσουν κοινοτικά όρια. Ένα από τα πέντε μέλη της, ο δάσκαλος που εκπροσωπούσε την κοινότητα Λυκοχίων, δεν ήταν δάσκαλος στο σχολείο του χωριού αυτού αλλά στο σχολείο του χωριού Πιάνα, καθώς, όπως φαίνεται, δεν λειτουργούσε τότε σχολείο στα Λυκόχια. Και ο συγκεκριμένος δάσκαλος δεν συντάχθηκε με την άποψη του προέδρου της κοινότητας, όπως ήταν αναμενόμενο, αλλά εξέφρασε μια τρίτη ενδιάμεση άποψη σε σχέση με αυτές των δύο κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Λυκοχίων. Έτσι, δεν προέκυψε πλειοψηφούσα απόφαση, καθώς διατυπώθηκαν τρεις απόψεις (ο πρόεδρος της επιτροπής συντάχθηκε με την άποψη της κοινότητας Λυκοχίων), με αποτέλεσμα οι πέντε ψήφοι να μοιραστούν (δύο, δύο και ένας) και να μην υπάρχει τελικά απόφαση. Παρ' όλα αυτά, στο τέλος της έκθεσης αναφέρεται ότι **«εσχηματίσθη γνώμη κατά πλειονοψηφίαν».**

Κατα της παραπάνω έκθεσης έκανε προσφυγή η κοινότητα Λυκοχίων ζητώντας τα όρια **«να επιδικασθώσιν εις την ημετέραν Κοινότητα των Λυκοχίων συμφώνως προς την γνώμην του Προέδρου της Κοινότητος και εκείνης του Ειρηνοδίκου ως πλέον ορθώς εκανονίσθησαν ταύτα παρά τούτων συμφώνως προς την έκθεσιν και τους αγρούςοίτινες ανήκωσιν εις την Κοινότητα Λυκοχίων και πλησιέστερον προς αυτό, ενώ το Χρυσοβίτσιον και η Κοινότης αυτού και εις μακρινήν απόστασιν ευρίσκεται και να μη ληφθή υπ' όψιν η γνώμη του προέδρου της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και των δημοδιδασκάλων αυτών ως μη εχόντων άμεσα συμφέροντα λόγω της κατοικίας αυτών εν Χρυσοβιτσίω και Πιάνη και προσκείμενοι προς τους συγχωρίους των ενώ το δίκαιον είναι υπέρ της Κοινότητος Λυκοχίων».**

Όπως προκύπτει από επιστολή του Νομομηχανικού Αρκαδίας προς τους προέδρους των δύο κοινοτήτων στις 26 Αυγούστου 1927 (αριθ πρωτ. 1891), ορίστηκε συνεδρίαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων για την εκδίκαση της προσφυγής η 12η Σεπτεμβρίου 1927. Όμως, το δικαστήριο ποτέ δεν συνεδρίασε, καθώς, όπως μας πληροφορεί μεταγενέστερη επιστολή του Νομάρχη Αρκαδίας προς τον νομομηχανικό (αριθ. 2573 της 4-3-1931), με απόφαση της νομαρχίας ακυρώθηκε η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής. Ο λόγος, **«η έκθεσις της 19 Σεπτεμβρίου 1926 εθεωρήθη νόμω ανύπαρκτος παρ' ημών δι' αποφάσεως της Νομαρχίας υπ' αριθ. 9614 του 1928, ως μη κατά πλειοψηφίαν ληφθείσα, κατά την υπ' αριθ. 21900 εγκύκλιον του Υπουργείου των Εσωτερικών».**

Ως εκ τούτου, συστάθηκε νέα επιτροπή καθορισμού, η οποία συνεδρίασε στις 20 Νοεμβρίου 1928. Μέλη της οι: Αγαθόνικος Παναγιωτίδης, Ειρηνοδίκης

Τριπόλεως ως πρόεδρος, Κωνστ. Ανάργυρος, πρόεδρος της κοινότητας Χρυσοβιτσίου, Παναγιώτης Τσακόπουλος, δημοδιδάσκαλος Χρυσοβιτσίου, Παναγιώτης Γ. Μπουγιούκος, πρόεδρος της κοινότητας Λυκοχίων, και Διαμάντω Οικονομοπούλου, διδασκάλισσα Λυκοχίων. Καθόρισε δε ομόφωνα τα όρια ως εξής: **«Άπαντα τα μέλη ευρέθησαν σύμφωνα όπως όριον διαχωρίζον τας περιφερείας των άνω δύο Κοινοτήτων, άρχεται από Κωστόγιαννη Γούπατα κατευθείαν Ξερόρρεμα Λακκούλες, ευθείαν Κορομηλιάς Πλάκες έναντι Εξαμιλίων, προχωρεί κατά κορυφογραμμήν και συναντά χωράφια Ψυχαραίων άτινα μένουν εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, τέμνει δρόμον Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων, προχωρεί εις Σικαλίστρα όπως ρέουν τα ύδατα και ακολουθεί κορυφογραμμήν του βουνού προχωρεί μέχρις ου συναντά αγρόν του Κ. Μπογιούκου ον αφήνει εις την Κοινόττα Λυκοχίων, προχωρεί κορυφογραμμήν Χαραμαρά βουνό, διέρχεται τον αγρόν Ι.Κ. Μπουγιούκου, Άκρη Δρυμώνα, αγρούς Στ. Πραχαλιά κατευθείαν εις Σινέσοβα, δρόμον διερχόμενον εν μέσω της Σινέσοβας προς το κάτω μέρος του δρόμου μένει κοινόν. Εκείθεν προχωρεί μέχρις ου συναντά αγρόν Ι. Κουρέτα ον αφήνει εις Χρυσοβίτσιον, προχωρεί κατ' ευθείαν εις Μαυρέικα εις αγρόν Ν.Κ.Μπουγιούκου ον αφήνει εις την Κοινότητα Λυκοχίων, κατ' ευθείαν Αλωνάκι κορυφήν Τσαγγάρη ακολουθεί δρομίσκον προς Αλαταριά ή Σάββα Λακκώματα».**

Η οριογραμμή ξεκινά στα βορειοδυτικά από τη θέση «Σάββα Λακκώματα», κατόπιν με νοτιοανατολική κατεύθυνση περνά από τη διπλανή θέση «Αλαταριά» και φτάνει ακολουθώντας σειρά λόφων έως την τοποθεσία «Τσαγκάρη», υψόμ. 1.250 μ. περίπου. Στη συνέχεια, διασχίζει διαγώνια τη γεωργική τότε επίπεδη έκταση με την ονομασία «Σινέσοβα», υψόμ. 1.100 περίπου μέτρα, ανέρχεται στο βουνό του «Χαραμαρά», στα 1.320 περίπου μέτρα υψόμετρο, και κατεβαίνει μετά έως την τοποθεσία «Εξαμίλια», απ' όπου περνά και ο σημερινός ασφαλτόδρομος Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων. Κατόπιν, με νότια - νοτιοανατολική πορεία, κατέρχεται το «Ξερόρρεμα», φτάνει στη μεγάλη ρεματιά «Λαγκάδα», από την οποία παλαιά περνούσε ο κεντρικός δρόμος που οδηγούσε από την Καρύταινα στην Τρίπολη και, ανεβαίνοντας στο βουνό απέναντι, καταλήγει στη θέση «Κωστόγιαννη Γούπατα». Την ακριβή θέση της τελευταίας τοποθεσίας δεν τη γνωρίζω.

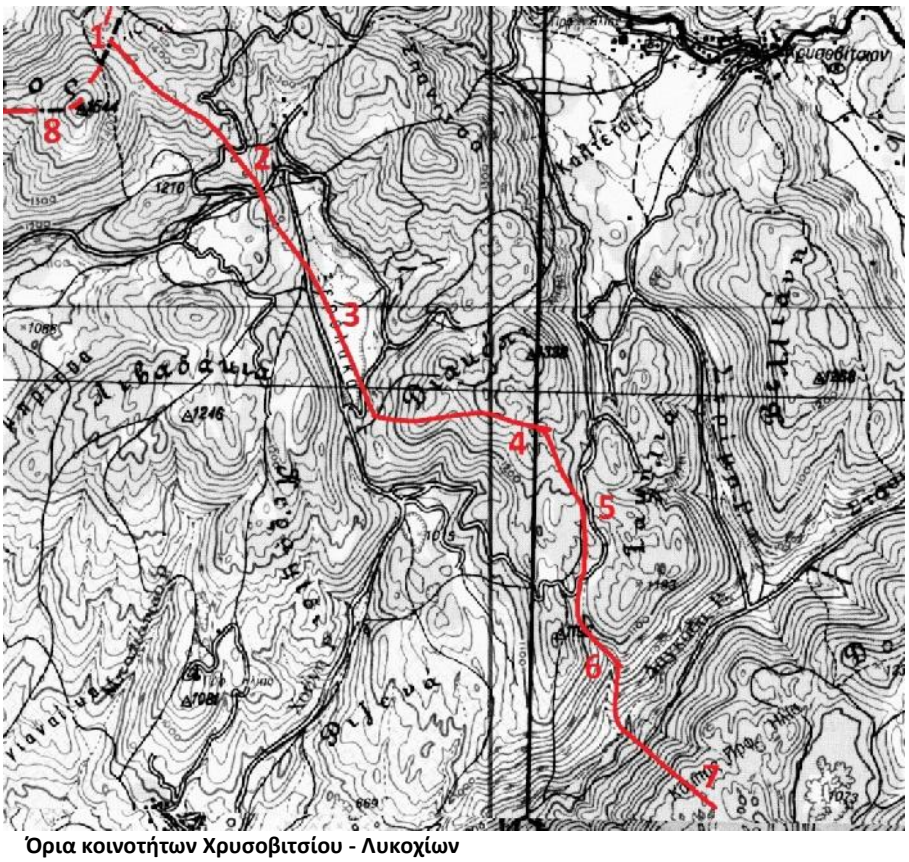

Όρια κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων

Με την κόκκινη γραμμή αποτυπώνονται τα όρια των δύο κοινοτήτων. Με την κόκκινη διακεκομμένη γραμμή αποτυπώνονται τα όρια γειτονικών κοινοτήτων.

1. Σάββα Λακκώματα. Συντεταγμένες, 337500-4156700
2. Κορυφή «Τσαγκάρη», 336250-4155950
3. Σινέσοβα, 339000-4155000
4. Χαραμαρά Βουνό, 340200-4154100
5. Εξαμίλια, 341000-4154000
6. Ξερόρρεμα, 341200-4153750
7. Κωστόγιαννη Γούπατα
8. Όρια Λυκοχίων - Στεμνίτσας

44. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΛΑΣΤΑΣ - ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ

Τα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Μαγουλιάνων και Λάστας διακανονίστηκαν στις 23 Αυγούστου 1914 από την πρωτοβάθμια επιτροπή καθορισμού που συνεδρίασε στην περιοχή του ασκηταριού της Σφυρίδας. Μέλη της επιτροπής ήταν οι: Θ. Δουσίδης, Ειρηνοδίκης Κλείτορος - Μυλάοντος, οι πρόεδροι των δύο κοινοτήτων, Αθανάσιος Καρπακλής της κοινότητας Μαγουλιάνων και Γεώργιος Λάσκαρης της κοινότητας Λάστας, και οι δημοδιδάσκαλοι, αντίστοιχα, Ιωάννης Καλόσακας των Μαγουλιάνων και Πανάγος ιερέας Παπαχρήστου της Λάστας. Η απόφαση της επιτροπής ήταν ομόφωνη και ελήφθη **«μετά προηγουμένην και επισταμένην μελέτην των διαφόρων εδαφικών σημείων άτινα δια της επιτοπίου ερεύνης εξηκρίβωσεν».**

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η απόφαση της πρωτοβάθμιας επιτροπής, το δε έγγραφο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Λάστας.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Τα όρια των δύο κοινοτήτων περιγράφονται ως εξής: **«Το όριον το διαχωρίζον τας μνησθείσας κοινότητας άρχεται από του σημείου ένθα τελειώνει το όριον των κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, ήτοι "Παπά Αλώνι" και εξακολουθεί κατευθείαν ως κατευθύνεται μέχρι της συναντήσεως του δρόμου του αγομένου εκ Μαγουλιάνων εις Λάσταν και προχωρεί την μικράν κατωφέρειαν και μόλις τελειώνει η μικρά κατωφέρεια ακολουθεί ρεύμα "Κουφόλογγου" κάτωθεν καλύβης κληρονόμων Θ. Κονδύλη και ως έρχεται ο χείμαρρος μέχρι Σφυρίδας. Ότι η πλευρά και η πρόσοψις του "Κουφολόγγου" η βλέπουσα προς την Λάσταν θα είναι κοινή προς ξύλευσιν εις αμφοτέρας τας κοινότητας Μαγουλιάνων - Λάστης, συνεπώς τα όρια τα ως άνω εκτεθέντα έληξαν οριστικώς καθ' ας πληροφορίας η επιτροπή ηρύσθη παρά δυναμένων να γνωρίζωσι πρώτον και δια της εξακριβώσεως της επιτοπίου αυτής ερεύνης των διαφόρων εδαφικών σημείων και εν τέλει δια της πλήρους αυτής συναινέσεως υφ' όλων αυτής των μελών».**

Η οροθετική γραμμή που διαχωρίζει τις περιφέρειες των δύο κοινοτήτων ξεκινά από το σημείο όπου συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βαλτεσινίκου, Μαγουλιάνων και Λάστας στην τοποθεσία «Παπά Αλώνι», χαμηλά στη ρεματιά, σε υψόμετρο περίπου 1.150 μ. Ανέρχεται προς τα ανατολικά μέχρις ότου συναντά τον δρόμο Μαγουλιάνων - Λάστας, σε υψόμετρο 1.260 μέτρα περίπου. Κατόπιν, κατηφορίζοντας, συναντά ρέμα του μικρού βουνού «Κουφόλογγος» που ρέει από τα δυτικά προς τα ανατολικά και το ακολουθεί μέχρι τη Σφυρίδα, όπου καταλήγουν τα όρια. Εκεί συναντιούνται τα όρια των κοινοτήτων Βυτίνας, Μαγουλιάνων και Λάστας. Σημειώνεται, επιπλέον, στην Έκθεση ότι η ανατολική πλευρά του «Κουφόλογγου», αυτή που κοιτάζει προς το χωριό Λάστα, **«θα είναι κοινή προς ξύλευσιν εις αμφοτέρας τας κοινότητας Μαγουλιάνων - Λάστης».**

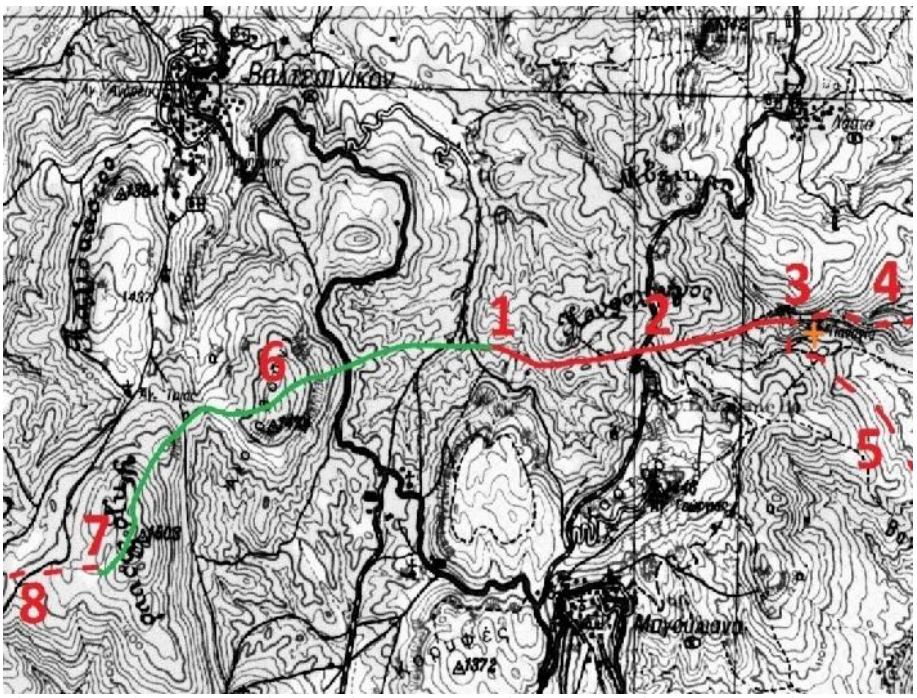

Όρια κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Λάστας και κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου. Με την κόκκινη γραμμή σημειώνονται τα όρια Μαγουλιάνων - Λάστας, με την πράσινη γραμμή τα όρια Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, με την κόκκινη διακεκκομένη γραμμή τα συνεχόμενα όρια γειτονικών κοινοτήτων και με τον πορτοκαλί σταυρό το ασκηταριό της Σφυρίδας.

1. Τοποθεσία «Παπά Αλώνι». Συντεταγμένες, 334000-4173000
2. Αρχή ρέματος Σφυρίδας
3. Κατάληξη ορίων Λάστας - Μαγουλιάνων, κοντά στο ασκηταριό της Σφυρίδας, 336040-4173200
4. Όρια Λάστας - Βυτίνας
5. Όρια Μαγουλιάνων - Βυτίνας
6. Κορυφή «Αλογοβούνι», 332700-4172650
7. Τοποθεσία «Στρογγυλή», κατάληξη ορίων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, 331400-4171500
8. Όρια Βαλτεσινίκου - Λαγκαδίων

45. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ - ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟΥ

Ο καθορισμός των ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Μαγουλιάνων και Βαλτεσινίκου έχει ενδιαφέρον όχι μόνο για τη θέση της οριογραμμής που διαχωρίζει τις περιφέρειες των δύο κοινοτήτων, αλλά και για τις πληροφορίες που μας παρέχονται για τον εγκαταλειμμένο οικισμό της Κορφοξυλιάς, όπου ιδιοκτησίες των κατοίκων του βρίσκονταν στον χώρο, τον οποίο διεκδικούσαν ως περιφέρειά τους οι δύο κοινότητες.

Η πρωτοβάθμια πενταμελής επιτροπή που καθόρισε τα όρια των περιφερειών των δύο κοινοτήτων συνεδρίασε στις 5 Αυγούστου 1914 στη θέση «Ψηλή Ράχη». Μέλη της: ο Ειρηνοδίκης Κλείτορος - Μυλάοντος Θεμ. Α. Δουρδούνης ως πρόεδρος, οι πρόεδροι των δύο κοινοτήτων Α. Καρπακλής της κοινότητας Μαγουλιάνων και Γ. Παυλόπουλος του Βαλτεσινίκου, και οι διευθυντές των σχολείων της στοιχειώδους εκπαίδευσης Ι. Κολόσακκας των Μαγουλιάνων και Γ.

ιερέας Παπαδημητρίου του Βαλτεσινίκου. Από τον φάκελο της υπόθεσης έχει σωθεί ένα έγγραφο, αυτό της πρωτοβάθμιας επιτροπής ορίων του 1914, και μάλιστα αντίγραφό του της 9ης Απριλίου 1940, το οποίο βρίσκεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Βαλτεσινίκου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΤΥΠΩΣΗ

Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων διεφώνησαν για τη θεση της οριογραμμής στο ανατολικό μέρος των ορίων. Η απόφαση τελικά πάρθηκε ομόφωνα ακολουθώντας συμβιβαστική πρόταση του προέδρου της επιτροπής. Έτσι, τα όρια χαράχθηκαν ως ακολούθως: **«Η θέσις "Κακός Πάγος", ήτις είναι το όριον Βαλτεσινίκου - Μαγουλιάνων ορίζεται ως αρχή των ορίων των κοινοτήτων τούτων ως διευθύνεται εις την θέσιν "Παπά Αλώνι", ένθα υπάρχει λοφοσειρά και καθώς ρέουν τα όμβρια ύδατα προς το μέρος της Κοινότητος Μαγουλιάνων, η έκτασις αύτη από την αρχήν οροσειράς θα συμπεριλαμβάνεται εις την περιφέρειαν Μαγουλιάνων, ωσαύτως η ετέρα πλευρά να ανήκει εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου ως φέρεται και η ροή των υδάτων και θα κατέλθη δια της ράχεως, εκεί αφήνον του Καμπούρη το χωράφι εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου μέχρι ρεύματος όπου συναντά την διασταύρωσιν των δρόμων Βαλτεσινίκου - Μαγουλιάνων - Βυτίνης, εξακολουθεί η γραμμή η φαινομένη, αλλά οι ιδιοκτήται και κάτοικοι των κοινοτήτων των ανωτέρω μέχρι του σημείου αυτού αμφισβητούσι το έδαφος τούτο και εκάτεραι των κοινοτήτων διαχωρίζονται και εμμένει και λάβη η μεν Κοινότης Βαλτεσινίκου από την ανωτέρω θέσιν "Λαΐνια Κρυάβρυση" κάτωθι προς Νότον του λόφου "Κοκκινοβράχου", επί τω λόγω ότι οι κάτοικοι Βαλτεσινίκου έχουν αγοράσει αγρούς ξηρικούς από τους κατοίκους του συνοικισμού Κορφοξυλιά, οίτινες αποδήμησαν, και μόνον επανέρχονται κατά το θέρος τρεις οικογένειες, ενώ τούτο το χωριό ηργάζετο από 50 έως 60 οικογενείας, ένθα αφού ανωτέρω ηλαττώθη ο αριθμός των κατοίκων κατά το μάλλον και επώλησαν την περιουσίαν των εις τους κατοίκους Βαλτεσινίκου, υποβάλλουν ευχήν εις την επιτροπήν όπως η έκτασις ταύτη η προηγουμένως ανήκουσα εις την Κοινότητα Μαγουλιάνων, ως υπαγομένου του συνοικισμού Κορφοξυλιάς εκεί προ αμνημονεύτων ετών και των κτημάτων τούτων αγορασθέντων προ πεντήκοντα ετών, όπως υπαχθή η έκτασις αύτη εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου και τούτο ίνα μη συμβαίνουσι μεταξύ των έριδες και δυσάρεστα αποτελέσματα. Ενώ τουναντίον οι κάτοικοι των Μαγουλιάνων ου μόνον δεν υποχωρούσι προς τούτο εις την Κοινότητα των οποίων υπάγεται η έκτασις αύτη, αλλά αμφισβητούν αυτήν ως όριόν των, από την ανωτέρω θέσιν Σταυροδρόμι Βαλτεσινίκου Μαγουλιάνων - Βυτίνης, ήτις διέρχεται εκ της κορυφογραμμής της θέσεως "Ψηλή Ράχη", διερχομένης της γραμμής κληρονόμων Χ. Κα ...λιάννη και εκείθεν εις αγρόν του εκ Μαγουλιάνων καταγομένου Πετροπούλου ή Κοτσολέτη και εκείθεν εις "Ζαριάνου[;] Σφεντάμι" ή "Κρέκεζος", καθότι μέχρι Κοτσολέτη είναι τα πραγματικά όρια του δήμου Μυλάοντος και οι κάτοικοι Βαλτεσινίκου παρεδέχθησαν μέχρι Κοτσολέτη ότι ο συνοικισμός Κορφοξυλιάς της Κοινότητος Μαγουλιάνων πρώην δήμου Μυλάοντος δεν απεδήμησε ως θα αποδειχθή εκ**

των οικείων βιβλίων του Δήμου και ότι το θέρος έρχονται μετά των ποιμνίων των και των οικογενειών των πλέον των 30 οικογενειών μέχρι τα μέσα του Οκτωβρίου, οπότε τελειώνει η σπορά των αγρών των. Ότι εις την ανωτέρω διδακτικήν έκτασιν ην περιγράφουν οι κάτοικοι Βαλτεσινίκου υπάρχουσι και κτήματα σποραδικώς των κατοίκων των Μαγουλιάνων και συνοικισμού Κορφοξυλιάς και ότι μάλλον χέρσοι τόποι υπάρχουν περιγραφόμενοι παρά των κατοίκων Βαλτεσινίκου, ενώ το πλείστον είναι δασική περιφέρεια, ήτις έχει απαγορευθή και καταταχθή άλλωστε ως όφειλε υπό του Δασαρχείου Βυτίνης, εις ο υπάγεται, ενώ η Κοινότης Βαλτεσινίκου υπάγεται εις το Δασαρχείον Δημητσάνης και ότι η δασυκή περιφέρεια "Κοκκινόβραχος" υπάγεται εις την Κοινότητα Μαγουλιάνων ως εμφαίνεται εκ των προσαγαγομένων αδειών υλοτομίας. Η επιτροπή λαβούσα υπ' όψη τας αξιώσεις και τα παράπονα αμφοτέρων των κατοίκων των Κοινοτήτων τούτων, και ναι μεν το πλείστον της περί ης πρόκειται εκτάσεως την οποίαν επώλησαν οι κάτοικοι της Κοινότητος Μαγουλιάνων προς τους κατοίκους Βαλτεσινίκου προ πολλών ετών και ήτις ήτο όριον Κοινότητος Μαγουλιάνων και του τέως δήμου Μυλάοντος. Ουχ ήττον χάριν των αναγκών των κατοίκων των κοινοτήτων τούτων υφ' ας συνθήκας ο Νόμος ορίζει, κρίνει εύλογον και ως μέτρον δίκαιον εξ ενός, και εξ άλλου προς αποφυγήν παντός ενδεχομένου, όπως ορίσει το διάμεσον σημείον γραμμής της αμφισβητουμένης υπό των ανωτέρω Κοινοτήτων εδαφικής εκτάσεως το οποίον θα καθορίζει οριστικώς τα όρια των γειτνιαζουσών τούτων Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου ως εξής: Από του σημείου ένθα εμείναμεν της διασταυρώσεως του δρόμου Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, Βαλτεσινίκου - Βυτίνης ευθείαν γραμμήν διερχομένη εκ του σημείου εκείνου κατευθείαν εις το άκρον του Νοτίου μέρους του τσιουμπιού του ξηρικού αγρού Καπελιάνη και εκείθεν ευθείαν πάλιν γραμμήν διασχίζουσα εις δύο ίσα μέρη την ανατολικήν πρόσοψιν του λόφου "Αλογοβούνι" και η οποία θα ακολουθήση την ροήν του ρύακος του απέχοντος από το Αλώνι Δημ. Μπαλόγιαννη κατ' ευθείαν γραμμήν μέχρι του μέσου του λόφου μέτρων περίπου 230, ήτοι το ήμισυ του λόφου θα ανήκει εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου και το έτερον ήμισυ εις την Κοινότητα Μαγουλιάνων. Εκ του σημείου τούτου ήτοι εκ της κορυφής "Αλογοβουνίου" του άνωθεν αλωνίου Δ. Μπαλόγιαννη ακολουθεί ως όριον των άνω Κοινοτήτων γραμμή, ακολουθεί το σύρραχον ως άρχεται ο ρους των ομβρίων υδάτων μέχρι "Τσαμπούς Λάκκα" και η μεν προς το Βαλτεσινίκον έκτασις ... θα περιέρχεται εις το όριον Βαλτεσινίκου καθώς και η ωσαύτως έκτασις συμφώνως προς την ροήν των υδάτων, ήτις κειται προς το μέρος των Μαγουλιάνων, θα είναι όριον της ομωνύμου Κοινότητος πλην των αγρών των συνεχομένων προς το όριον Μαγουλιάνων Π. Καραμουκή, Χαρ. Μπουλούγαρη, Χ. Γιαννόπουλου, Δημ. Μπαρμπίλη, Δημ. Παναγούλια, και κληρονόμων Γ. Ηλιοπούλου και κληρονόμων Ιωάν. Ζαφειρόπουλου, άτινα χωράφια, και μόνον ταύτα αποκλειστικώς θα υπάγονται εις το όριον της Κοινότητος Βαλτεσινίκου από του σημείου τούτου, ήτοι από της θέσεως "Τσαμπούς Λάκκα", ήτις υπάγεται ως χύνονται τα νερά αυτής εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου. Εκείθεν προχωρεί το όριον και καταλήγει μέχρι "Στρογγυλή", η δε διάμεσος έκτασις καλουμένη "Ψηλό Βουνό" θα ανήκη

εκείνων εις ην έχει κανονισθεί από το οικείον Δασαρχείον, οι δε καλλιεργήσιμοι αγροί και μόνον θα ανήκουσιν εις τας οικείας τους Κοινότητας. Κατ' ακολουθίαν, τα όρια τα χωρίζοντα τσς ανωτέρω Κοινότητας Μαγουλιάνων και Βαλτεσινίκου, ορίσθησαν κατά πληροφορίας ας η επιτροπή ηρύσθη παρά των δυναμένων να γνωρίζωσι διαφόρων κατοίκων και ιδιοκτητών αμφοτέρων των Κοινοτήτων και τη συναινέσει των μελών της επιτροπής, ήτις και δια της επιτοπίου μεταβάσεώς της εμελέτησε και εξηκρίβωσε τα θετικά και πραγματικά εκτεθέντα όρια ως ανωτέρω».

Τα όρια των δύο κοινοτήτων ξεκινούν από το σημείο όπου καταλήγουν τα όρια των κοινοτήτων Μαγουλιάνων και Λάστας, στη θέση «Παπά Αλώνι». Από το σημείο εκείνο έως το βουνό «Αλογοβούνι», οι απόψεις των δύο για τη θέση της οριογραμμής δεν συμφωνούσαν. Ενδιαφέρον από την περιγραφή στην έκθεση έχουν οι αναφορές για τους κατοίκους και τις ιδιοκτησίες τους του ερειπωμένου χωριού «Κορφοξυλιά», που βρισκόταν δυτικά των Μαγουλιάνων, λίγο πιο νότια από το μεταγενέστερο Σανατώριο «της Μάνας». Οι κάτοικοι της Κορφοξυλιάς, κατά τους ισχυρισμούς των εκπροσώπων του Βαλτεσινίκου, έχουν πουλήσει αγρούς σε κατοίκους τους Βαλτεσινίκου στην αμφισβητούμενη περιοχή προ πενήντα ετών, κατά τη δεκαετία περίπου του 1860. Επιπλέον, οι εκπρόσωποι του Βαλτεσινίκου αναφέρουν ότι οι κάτοικοι της Κορφοξυλιάς **«αποδήμησαν, και μόνον επανέρχονται κατά το θέρος τρεις οικογένειες, ενώ τούτο το χωριό ηργάζετο από 50 έως 60 οικογενείας, ένθα αφού ανωτέρω ηλαττώθη ο αριθμός των κατοίκων κατά το μάλλον και επώλησαν την περιουσίαν των εις τους κατοίκους Βαλτεσινίκου, υποβάλλουν ευχήν εις την επιτροπήν όπως η έκτασις ταύτη η προηγουμένως ανήκουσα εις την Κοινότητα Μαγουλιάνων, ως υπαγομένου του συνοικισμού Κορφοξυλιάς εκεί προ αμνημονεύτων ετών και των κτημάτων τούτων αγορασθέντων προ πεντήκοντα ετών, όπως υπαχθή η έκτασις αύτη εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου και τούτο ίνα μη συμβαίνουσι μεταξύ των έριδες και δυσάρεστα αποτελέσματα»**. Οι εκπρόσωποι, απ' την άλλη μεριά, των Μαγουλιάνων δίνουν μια λίγο διαφοροποιημένη εικόνα για την κατάσταση της Κορφοξυλιάς την εποχή του καθορισμού των ορίων, το 1914, λέγοντας ότι **«ο συνοικισμός Κορφοξυλιάς της Κοινότητος Μαγουλιάνων πρώην δήμου Μυλάοντος δεν απεδήμησε ως θα αποδειχθή εκ των οικείων βιβλίων του Δήμου και ότι το θέρος έρχονται μετά των ποιμνίων των και των οικογενειών των πλέον των 30 οικογενειών μέχρι τα μέσα του Οκτωβρίου, οπότε τελειώνει η σπορά των αγρών των».** Οι πληροφορίες σε κάθε περίπτωση είναι πολύτιμες, μας επιβεβαιώνουν αυτά που γνωρίζουμε και από άλλες πηγές για τον ετήσιο κύκλο των μετακινήσεων των κατοίκων των ορεινών χωριών του Μαινάλου στα παραχειμάσια πεδινά και παραθαλάσσια μέρη της Πελοποννήσου. Για τον πληθυσμό της Κορφοξυλιάς, όπως καταγράφεται στις απογραφές, βλέπε στο Παράρτημα 3.

Τα όρια περνούν από τις περιγραφόμενες στην έκθεση τοποθεσίες και καταλήγουν λίγο πιο δυτικά από την κορυφή του βουνού «Ψηλό Βουνό», υψόμ. 1.503, στην τοποθεσία «Στρογγυλή». Δεν έχω παρακολουθήσει την ακριβή πορεία της οριογραμμής και η αποτύπωση των ορίων των δύο κοινοτήτων στον χάρτη

γίνεται κατά προσέγγιση. Αποτυπώνονται δε τα όρια στον χάρτη μαζί με εκείνα των κοινοτήτων Μαγουλιάνων και Λάστας.

46. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟΥ - ΛΑΓΚΑΔΙΩΝ

Τα όρια των κοινοτήτων Βαλτεσινίκου - Λαγκαδίων στην περιοχή του Βορείου Μαινάλου καθορίστηκαν στις 3 Οκτωβρίου 1914 από την πρωτοβάθμια επιτροπή καθορισμού ορίων που συνεδρίασε στη θέση «Ξεροβούνι». Μέλη της οι: Νικόλαος Νάτσινας, Ειρηνοδικών Γραμματέας Τευθίδος, μη υπάρχοντος Ειρηνοδίκου ως πρόεδρος, και Δ. Δημητρακόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Λαγκαδίων, Σαραντ. Χ. Λώλος, διευθυντής του Β΄ Δημοτικού Σχολείου Λαγκαδίων, Γεωρ. Παυλόπουλος, πρόεδρος της κοινότητας Βαλτεσινίκου, και Γεωρ. ιερεύς Παπαδημητρίου Οικονόμου, διευθυντής του Δημοτικού Σχολείου Βαλτεσινίκου.

Στο Παράρτημα 1 παρατίθεται η έκθεση καθορισμού, καθώς και ένα έγγραφο - απάντηση της 27-3-1957 του προέδρου της κοινότητας Βαλτεσινίκου σε διαταγή της Νομαρχίας Αρκαδίας. Τα δύο έγγραφα βρίσκονται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Βαλτεσινίκου.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ - ΑΠΟΥΠΩΣΗ

Οι εκπρόσωποι των δύο κοινοτήτων διεφώνησαν για τη θέση της οριογραμμής και η απόφαση πάρθηκε κατά πλειοψηφία. Μειοψήφησαν τα μέλη της κοινότητας Βαλτεσινίκου. Τα όρια δε, διακανονίστηκαν ως ακολούθως: **«Άρχονται από της θέσεως "Κατωγάκι" και προχωρεί εις θέσεις "Ακρονούλας Ρεύμα", "Ανάγυρον", "Ντανάκα Σπηλιές", "Καρυά Ρεύμα", "Σκαλίτσα", "Ξηρόβρυση", "Βουνάκι", ένθα αγρός Παπασωφρονίου, "Τσίντζιρα", "Μεσινή Κρυάβρυση", "Ζυγός", Κρα..τή[;] Ζερέλι", "Παναγή Φυλάχτρα", "Μπονίτσι" και "Στρογγυλόν". Μεθ' ο λαβόντα τον λόγον τα μειοψηφίσαντα και διαφωνήσαντα μέλη, εζήτησαν να γραφώσιν αι εξής αμφισβητήσεις αυτών, ήτοι του Προέδρου Παυλοπούλου και Γεωρ. ιερέως Παπαδημητρίου Οικονόμου επί των άνω καθορισμών των ορίων, ήτοι τα όρια των ως άνω Κοινοτήτων έδει να διορισθώσιν ως εξής. Να αρχίσουν εκ της θέσεως "Κατωγάκι", "Αητοφωλιάς", "Κοντογιάννη Βρύση", "Κάτω Κοκκινόβραχον", Κοντόβιγλες", "Ρεύμα Διχαλιάσματα", "Ρεύμα Κουτούνι", "Αχλαδίτσες", "Ρεύμα Άρβιτσας", "Τσαπουρνιά Διάσελο", "Πλατανάκια" με "Κάτω Ζαρέλι", "Σωληνάρια " και "Στρογγυλή", ένθα καταλήγουν, διότι ούτω θα εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των κατοίκων της Κοινότητος Βαλτεσινίκου και ότι άνευ αυτών δεν δύνανται να ζήσουν, και διότι τοιαύτη είναι η περιοχή της Κοινότητος Βαλτεσινίκου, διότι άλλως αυτά είναι τα φυσικά όρια τα χωρίζοντα τας Κοινότητας Βαλτεσινίκου - Λαγκαδίων αναγνωρισμένα ως τοιαύτα και από Τουρκοκρατίας».**

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει ένα έγγραφο της κοινότητας Βαλτεσινίκου πολλά χρόνια αργότερα, στις 27-3-1957 (αριθ. πρωτ. 75), μια απάντηση σε διαταγή της Νομαρχίας Αρκαδίας (αριθ. 17667/31-5-1956) αναφέρεται ότι στο αρχείο της κοινότητας δεν υπάρχει καμία απόφαση καθορισμού ορίων της κοινότητας Βαλτεσινίκου με τις γειτονικές της κοινότητες. Και, επιπλέον, θίγεται το σημαντικό πρόβλημα που ανεφάνη μετά τον Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο και τον Εμφύλιο με την

απώλεια πολλών αποφάσεων καθορισμού κοινοτικών ορίων. Η ασάφεια περί τα όρια που προέκυψε λόγω της έλλειψης των αποφάσεων δημιούργησε προβλήματα και αντιδικίες στον αγροτοκτηνοτροφικό χώρο, στις γειτνιάζουσες περιοχές των περιφερειών των κοινοτήτων. Αναφέρεται συγκεκριμένα, **«[...] επί τούτοις σκόπιμον κρίνομεν να αναφέρωμεν υμίν ότι μεταξύ των κτηνοτρόφων της ημετέρας Κοινότητος των διαμενόντων εις τους αυτοτελείς αυτής Συνοικισμούς Κουρούβελι και Σολομάδες και της Κοινότητος Κερπινής από πολλού εδημιουργήθησαν έριδες, επίκεινται δε διαπληκτισμοί και συγκρούσεις δια την τοποθεσίαν "Βέλικα Παυλούς Τρούπα", εις ην τοποθεσίαν όλα τα καλλιεργήσιμα κτήματα αλλά και οι βοσκότοποι δυνάμει τίτλων ανήκουν εις τους προαναφερθέντας κατοίκους της ημετέρας Κοινότητος, πλην όμως η Κοινότης Κερπινής απαγορεύει την νομήν και βοσκήν των εν λόγω κτημάτων των υπό των ..... αμφισβητούσα ότι και τους ισχυρούς των τίτλους επί της αμφισβητουμένης εκτάσεως εντεύθεν εδημιουργήθησαν και δημιουργούνται καθημερινώς έριδες και δικαστικοί αγώνες. Κατόπιν των ανωτέρω παρακαλούμεν όπως διαταχθή η ρύθμισις των ορίων μεταξύ των δύο Κοινοτήτων, πράγμα όπερ η ημετέρα Κοινότης και προ τετραετίας ητήσατο δι' αναφοράς της προς υμάς και τούτο προς πρόληψιν δυσαρέστων συνεπειών δια της αυτής ως άνω αναφοράς της η Κοινότης είχε ζητήσει και τον καθορισμόν των ορίων και με τας Κοινότητας Μαγουλιάνων, Λάστης και Μυγδαλιάς καθ΄όσον μεταξύ των κτηνοτρόφων της ημετέρας Κοινότητος και τούτων των άνω Κοινοτήτων δημιουργούνται διάφορα επεισόδια».**

Δεν γνωρίζω με ακρίβεια τη διαδρομή της οριογραμμής που χωρίζει τις περιφέρειες των δύο κοινοτήτων και δεν έχω κάνει χαρτογραφική αποτύπωση των ορίων.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1
Τα κείμενα των εγγράφων του αρχειακού υλικού

1. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΝΥΜΦΑΣΙΑΣ (ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ)
Έκθεσις καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης και Γρανίτσης

Εν θέσει "Άγιος Ιωάννης" της περιφερείας Βυτίνης, σήμερον την εικοστήν (20ην) του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους ημέραν τετάρτην και ώραν ογδόην π.μ. η υποφαινομένη επιτροπή προς καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης και Γρανίτσης, αποτελουμένη από τον Ειρηνοδίκην Νυμφασίας Ιωάν. Κ. Αλεξίου ως Πρόεδρον, και τα μέλη αυτής Τρύφωνα Κατσίνην Αντιπρόεδρον της Κοινότητος Βυτίνης, αναπληρούντα τον κωλυόμενον Πρόεδρον Κοινότητος Βυτίνης Γεώρ. Παπαγεωργόπουλον λόγω ασθενείας, Νικ. Χ. Θαλασσινόν Διευθυντήν του Δημοτικού σχολείου Βυτίνης, Δημ. Γιαννημάραν Πρόεδρον της Κοινότητος Γρανίτσης και Χαρ. Παπαηλιού Διευθυντήν του Δημοτ. σχολείου Γρανίτσης, και συνελθούσα δυνάμει του άρθρου 10 του Νόμου ΔΝΖ΄περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων, προβαίνει εις τον καθορισμόν των ορίων των ειρημένων Κοινοτήτων ως εξής.

Τα διαχωρίζοντα την Κοινότητα Βυτίνης από την Κοινότητα Γρανίτσης όρια, Ανατολικώς άρχονται από την κορυφήν του βουνού Κορκοντύλι, και ακολουθούσι το ρεύμα της θέσεως Κόκκινος Σπήλιος. Εκείθεν προχωρούσι προς Μεσημβρίαν και φθάνουσιν εις τα προς Βορράν σύνορα των αγρών Γεωρ, Χρηστοπούλου, Τρυφ. Κατσίνη και Σπυρ. Κουλούκη. Εκείθεν κατέρχονται προς Δυσμάς και ακολουθούσι τα προς Μεσημβρίαν όρια του αγρού των κληρονόμων Π. Κατσιλιέρη και φθάνουσι μέχρι του ρεύματος Βαθειάς Λάκκας κατευθείαν γραμμήν, ήτοι μέχρι του αγρού Γ. Καρατασάκη. Εκείθεν ανέρχονται προς Δυσμάς και ακολουθούσι τα βόρεια σύνορα των αγρών Τρ. Λιατζιβήρη και φθάνουσιν εις την κορυφογραμμήν του λόφου του κειμένου προς Δυσμάς του αγρού τούτου. Κατόπιν κατέρχονται εις μικράν χαράδραν και εκείθεν ακολουθούσι κατ' ευθείαν γραμμήν και φθάνουσι μέχρι της θέσεως Άγιος Ιωάννης, ήτοι επί των βορείων συνόρων της αμπέλου Γαλανοπούλου. Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν και φθάνουσιν εις την κορυφήν ετέρου λόφου καλουμένου Αγία Σωτήρα, και τα μεν προς βόρεια κείμενα ανήκουσιν εις την Κοινότητα Γρανίτσης, τα δε προς Μεσημβρίαν εις την Κοινότητα Βυτίνης. Εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν κατευθείαν και φθάνουσιν εις τον ποταμόν Μυλάοντα, τον οποίον ακολουθούσι προς Βορράν και καταλήγουσι μέχρι των συνόρων Καμενίτσης, ήτοι μέχρι της θέσεως Κότρωνα, εκεί ακριβώς ένθα άρχεται η δέσις του υδραύλακος του μύλου Καμενίτσης, όπου και καταλήγουσιν.

Εις πίστωσιν συνετάχθη η παρούσα έκθεσις επιτοπίως, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται νομίμως ως έπεται.

ο Ειρηνοδίκης Νυμφασίας ως Πρόεδρος
Ιωάννης Κ. Αλεξίου

τα Μέλη
Νικ. Χ. Θαλασσινός
Χαρ. Παπαηλιού
Τρυφ. Κατσίνης, Δημ.Β.Γιαννημάρας

2. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΛΑΣΤΑΣ

Έκθεσις καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Λάστης και Βυτίνης

Εν θέσει "Άγιος Ηλίας" και επί του ορίου των Κοινοτήτων Λάστης και Βυτίνης, σήμερον την 16 Φεβρουαρίου 1916 έτους ημέραν τρίτην και ώραν 11 π.μ. η υποσημειουμένη επιτροπή αποτελουμένη εκ του Προέδρου αυτής Ειρηνοδίκου Κλείτορος Μυλάοντος Θεμ. Δουρδούνη διορισθέντος τοιούτου δια του υπ' αριθ. 10895, 4144, 5376 (1914) π.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, των Προέδρων των Δημοτικών Συμβουλίων των γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Αθ. Καράμπελα της Κοινότητος Λάστης και Τρύφωνος Κατσίνη Αντιπροέδρου της Κοινότητος Βυτίνης, κωλυομένου του Προέδρου και παραστάντος του Αντιπροέδρου τούτου νομίμως, των Διευθυνόντων τα σχολεία της στοιχειώδους εκπαιδεύσεως Παναγ, Ι. Παπαχρήστου και Ν. Θαλασσινού ως μελών απάντων, συνελθούσα εν τη άνω θέσει δυνάμει του άρθρου 10, εδαφ. β΄, του ΔΝΖ΄περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων Νόμου, συνεπεία εγγράφου προσκλήσεως του Προέδρου αυτής προς οριστικόν καθορισμόν των ορίων της Διοικητικής Περιφερείας των άνω Κοινοτήτων Λάστης και Βυτίνης, ένθα μετά προηγουμένην μελέτην των διαφόρων εγγράφων και εδαφικών σημείων, άτινα δια της επιτοπίου ερεύνης εξηκρίβωσε, εκτίθησι και καθορίζει ως όριον οριστικόν των Κοινοτήτων τούτων τα κάτωθι εδαφικά μέρη και σημεία ως εξής. Ήτοι ως αφετηρία του ορίου αυτού τίθεται η γραμμή και το σημείον ένθα έληξαν τα όρια Μαγουλιάνων - Βυτίνης και της Ιεράς Μονής Σφυρίδας, και εξακολουθεί η γραμμή κατευθείαν προς την ροήν του Κακορεύματος μέχρι του ποταμού, και το όριον διαχωρίζεται από της κοίτης του ρεύματος. Ότι η θέσις Γλογοβίτσα μέχρι του άνωθι ταύτης βράχου του ευρισκομένου κάτωθι του αγρού Σωτηρ. Πολυζώη, και κατ' ευθείαν γραμμήν από του βράχου προς το αρκτικόν μέρος της Γλογοβίτσας μέχρι του λόφου του ευρισκομένου εις το αρκτικόν επίσης μέρος της Γλογοβίτσας θα υπάγηται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Βυτίνης, η δε λοιπή περιφέρεια η άνωθι της γραμμής της Γλογοβίτσης θα υπάγηται εις την περιφέρειαν Λάστης, καθώς και ο παρά την Γλογοβίτσαν αγρός του Γεωργίου Πετροπούλου ή Σαγιά, καθώς και ο όμοιος επίδικος αγρός του Αθ. Παπαζαφειροπούλου εν θέσει "Βάρτσο" θα υπάγωνται ως είρηται και οι αγροί ούτοι εις την Κοινότητα Λάστης. Ότι η Ιερά Μονή Κερνίτσης επί της ανωτέρω περιγραφομένης θέσεως Άγιος Ηλίας θα ενεργή και θα χαίρει τα αυτά δικαιώματα εις το μέλλον, άτινα τυχόν και μέχρι σήμερον έχαιρεν. Ότι η εν λόγω κοίτη του Κακορεύματος μέχρι του ποταμού Μυλάοντος χωρίζει άπαντα τα κτήματα και την περιφέρειαν προς το αρκτικόν μέρος της κοίτης του ρεύματος τα υπαγόμενα εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Λάστης, τα δε εις την αντίπεραν του ρεύματος προς το Μεσημβρινόν, θα υπάγωνται εις την ετέραν Κοινότητα Βυτίνης.

Κατ' ακολουθίαν έληξαν οριστικώς των άνω Κοινοτήτων Λάστης - Βυτίνης κατόπιν πλήρους συμφωνίας απάντων των μελών, άτινα την γραμμήν του χωρισμού των ορίων τούτων θεωρούντες δικαίαν και ικανοποιητικήν δι' αμφοτέρας τας Κοινότητας.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα απ' αρχής μέχρι τέλους και βεβαιωθείσα, υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος [υπογραφή] τα Μέλη [υπογραφές]

3. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΝΥΜΦΑΣΙΑΣ (ΓΡΑΝΙΤΣΑΣ) - ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ

Έκθεσις καθορισμού ορίων των γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Μπεζενίκου - Γρανίτσης

Η υποφαινομένη κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων αρμοδία επιτροπή προς καθορισμόν των ορίων Μπεζενίκου - Γρανίτσης, συσταθείσα νομίμως υπό του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, αποτελουμένη από τον Ειρηνοδίκην Νυμφασίας Ιωάννην Κ. Αλεξίου ως Πρόεδρον αυτής, και τα μέλη αυτής Θεόδωρον Τσαρουχάν Πρόεδρον της Κοινότητος Μπεζενίκου και τον διευθυντήν του δημοτικού σχολείου Μπεζενίκου Φώτιον Παπαγεωργίου, Δημήτριον Β. Γιαννημάραν Πρόεδρον της Κοινότητος Γρανίτσης και τον διευθυντήν του δημοτικού σχολείου Γρανίτσης Χαράλαμπον Παπαηλιού, συνελθούσα σήμερον την 16ην του μηνός Μαρτίου 1915 έτους, ημέρα δευτέραν και ώραν 10ην προ μεσημβρίας, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου αυτής, όπως προβή εις τον καθορισμόν των ορίων των διαχωριζόντων τας Κοινότητας Μπεζενίκου και Γρανίτσης, εν τη θέσει "Άγιος Νικόλαος" ή "Κακονικόλας", προβαίνει εις τον καθορισμόν τούτου ως εξής:

Ως αφετηρία λαμβάνεται η θέσις "Παλιοκάμινον" δηλαδή το μέρος ένθα συναντιούνται τα όρια Μπεζενίκου - Βυτίνης, εκείθεν κατέρχονται προς Δυσμάς και φθάνουν εις το ρεύμα, και οι μεν καλλιεργημένοι αγροί άπαντες υπάγωνται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Γρανίτσης, εκείθεν προχωρούσι κατευθείαν εις θέσιν "Κοπρισιά" και εκείθεν εις θέσιν "Κάψαλο" επάνω μέρος "Λαγκάδας", ήτοι μέχρι του καλλιεργημένου αγρού Λυκούργου Κολίντζα, εκείθεν μέχρι του αγρού Γεωργίου Γκρουμούτη ή Ψύχα, όστις υπάγεται εις την περιφέρειαν της κοινότητος Γρανίτσης, εκείθεν κατέρχονται προς Βορράν και ανέρχονται ολίγον και κατόπιν ακολουθεί γραμμή κατ' ευθείαν τέμνουσα τας δύο κορυφογραμμάς ταύτας χωρίζουσα εις δύο μέρη από της κορυφογραμμής μέχρι των υπωρειών και το μεν ήμισυ προς Δυσμάς υπάγεται εις την κοινότητα Γρανίτσης το δε έτερον ήμισυ εις την κοινότητα Μπεζενίκου, ήτοι της κορυφογραμμής του Αγγελοκάστρου και της προς Μεσημβρίαν αυτού Άγιος Ηλίας ή Μύτικας. (κοινόν όριον Μπεζενίκου - Γρανίτσης - Καμενίτσης). Κατόπιν κατέρχονται εις τινα χαράδραν καλουμένην "Άνω Διάσελο", εκείθεν ανέρχονται εις την κορυφογραμμήν "Κουριάτσι" κλίνουσα προς ανατολάς περί τα είκοσι στρέμματα, κατόπιν φθάνουσι μέχρι της χαράδρας "Κάτω Διάσελο", εκείθεν φθάνουσι μέχρι της κορυφογραμμής της θέσεως "Κοτρώνι", εκείθεν κατέρχονται προς ανατολάς κατευθείαν γραμμήν και φθάνουσι μέχρι των υπωρειών της κορυφογραμμής "Κοτρώνι", εκείθεν ακολουθούσιν ευθείαν γραμμήν και φθάνουσι μέχρι του δρόμου όστις πηγαίνει ει; τον συνοικισμόν Γκιούσι Δάρα, ήτοι μέχρι των αγρών Κοκκινάκου και Ελένης Γκαβογιάννη ή Γκρουμούτη, εκείθεν κατέρχονται εις τον ρύακα και είτα ανέρχονται εκ τούτου και ακολουθούσι ευθείαν γραμμήν και φθάνουσιν εις την κορυφογραμμήν "Τσιουγκάνι" την οποίαν αφήνουσι προς το μέρος της κοινότητος Μπεζενίκου, εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν προς Βορράν όπως ακολουθεί η φυσική ροή των υδάτων και φθάνει μέχρι "Άνω Κουτσιουβέρι" και το μεν μέρος όπου

χύνονται τα νερά προς δυσμάς, εκτός των καλλιεργημένων αγρών των ανηκόντων εις την Κοινότητα Μπεζενίκου, ανήκει εις την περιφέρειαν της κοινότητος Γρανίτσης, το δε μέρος προς ανατολάς όπως χύνονται τα νερά ανήκει εις την περιφέρειαν της κοινότητος Μπεζενίκου. Ενταύθα τα μέλη της κοινότητος Μπεζενίκου διεφώνησαν και διετύπωσαν την εξής γνώμην, ότι έδει τα όρια να ακολουθώσιν από "Αγγελόκαστρο" κορυφογραμμήν έως "Μύτικα Άγιος Ηλίας" και εκείθεν κατέρχονται εις την χαράδραν των εσπαρμένων αγρών των κατοίκων Καμενίτσης, εκεί σταματούν. Κατόπιν άρχονται εκ της θέσεως "Κοτρώνι" και καταλήγουσι κατευθείαν γραμμήν, όπου συναντούν τον αγρόν Σταύρου Μεγρέμη και Λαμπρινού Λαμπρινόπουλου και εκείθεν κατευθείαν γραμμήν με ποιμνιοστάσιον Φ. Γκρουμούτη και φθάνουσι μέχρι της κορυφής "Βρυσαριά Τρούπα" και "Μεγάλη Πεζούλα" και τούτο διότι η πλειονότης των καλλιεργημένων αγρών ανήκει εις τους κατοίκους Μπεζενίκου. Των μελών της κοινότητος Γρανίτσης διετυπώθη η γνώμη ότι τα όρια έδει να ακολουθήσωσι τας θέσεις "Νεραϊδοβούνι", "Αετοφωλιά", κατευθείαν "Τσιουγκάνι", και εκείθεν κορυφογραμμήν "Καστανιάς", "Χαμουζά", μέχρι "Άνω Κουτσιουβέρι", ένθα καταλήγωμεν, δια τον λόγον ότι εντός των θέσεων αυτών υπάρχωσι κτήματα των κατοίκων Γρανίτσης. Ο Πρόεδρος της επιτροπής εσχημάτισε την γνώμην ως εκ της επιτοπίου μεταβάσεως, ότι τα όρια έδει να αρχίσωσι εκ της θέσεως "Παλαιοκάμινον", όπως αρχικώς η επιτροπή έμεινε σύμφωνος και άτινα φθάνουσι μέχρι του αγρού Γεωργίου Γκρουμούτη ή Ψύχα, εκείθεν ανέρχονται και φθάνουσι την κορυφογραμμήν την οποίαν ακολουθούσι μέχρι της του "Αγίου Ηλιού" ή "Μύτικα " θέσεως, εκείθεν κατέρχονται και φθάνουσι μέχρι της χαράδρας "Επάνω Διάσελο", εκείθεν ανέρχονται, ακολουθούσι την ετέραν κορυφογραμμήν της "Κουριάτσι" και καταλήγουσι εις ετέραν κορυφογραμμήν της θέσεως "Κοτρώνι", εκείθεν κατέρχονται προς ανατολάς, κατευθείαν γραμμήν φθάνουσι μέχρι του ρύακος, όστις κατέρχεται από την εκκλησίαν Άγιος Νικόλαος, ήτοι εις τον αγρόν Κ. Κοκκινάκου και Ελένης Γκρουμούτη ή Γκαβογιάννη, εκείθεν ανέρχονται κατευθείαν γραμμήν και φθάνουσι μέχρι της κορυφογραμμής "Τσιουγκάνι", εκείθεν ακολουθούσιν ευθείαν γραμμήν προς βορράν και φθάνουσι μέχρι της θέσεως "Κουτσιουβέρι", ένθα και καταλήγουσι, και το μεν μέρος προς δυσμάς όπως ακολουθή η φυσική ροή των υδάτων, εκτός των καλλιεργημένων αγρών, οίτινες ανήκουσι εις την κοινότητα Μπεζενίκου υπάγεται εις την κοινότητα Γρανίτσης, το δε προς ανατολάς μέρος, όπως ακολουθή η φυσική ροή των υδάτων υπάγεται εις την κοινότητα Μπεζενίκου, ήτοι από της αφετηρίας μέχρι της θέσεως "Κοτρώνι" συνεφώνησε με τη γνώμη των μελών της κοινότητος Μπεζενίκου, από της θέσεως "Κοτρώνι" μέχρι της θέσεως "Κουτσιουβέρι" με των μελών της κοινότητος Γρανίτσης.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα έκθεσις επιτοπίως, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται νομίμως.

ο Πρόεδρος
Ιωάννης Κ. Ανθούλης

τα μέλη
Χαρ. Παπαηλιού
Φώτιος Παπαγεωργίου
Δ.Β. Γιαννημάρας, Φ. Τσαρουχάς

Πράξις 16

Ενώπιον του προς καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Αρκαδίας Διοικητικού Δικαστηρίου

Προσφυγή

του Κοινοτικού Συμβουλίου Γρανίτσης

Κατά

της επί του καθορισμού των ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Γρανίτσης - Μπεζενίκου συνταχθείσης από 16 Μαρτίου1915 εκθέσεως. Εναντιούμεθα κατά της άνω εκθέσεως δια τους εξής αληθείς, βασίμους και ισχυρούς λόγους.

Διότι δια της προσβαλλομένης εκθέσεως δεν ετέθησαν τα μεταξύ των δύο Κοινοτήτων παλαιά όρια και ανέκαθεν ανεγνωρισμένα από της συστάσεως του Βασιλείου, άτινα προπαντός έδει να ληφθώσιν υπ' όψιν, ως και το άρθρον 9 του ΔΝΖ΄ νόμου σαφώς ορίζει.

Διότι δια της άνω εκθέσεως πλείσται όσαι εκτάσεις καλλιεργήσιμοι και μη, αίτινες ανήκουσιν εις την αποκλειστικήν κατοχήν και κυριότητα των κατοίκων Γρανίτσης υπήχθησαν εις την κοινότητα Μπεζενίκου, καίτοι ούσαι συνεχείς, και δη αι θέσεις Παλαιοκάμινον, Κοπρισιά, Λαγκάδα, Αγγελόκαστρον και Άγιος Νικόλαος, αίτινες είναι απέραντοι εκτάσεις και αίτινες ως επί το πλείστον περιλαμβάνουσι καλλιεργησίμους εκτάσεις ανηκούσας αποκλειστικώς εις τους κατοίκους Γρανίτσης, υπήχθησαν παρανόμως εις Μπεζενίκον.

Διότι δεν ελήφθησαν ουδόλως υπ' όψιν τα επίσημα προσαχθέντα εν αντιγράφω ενοικιαστήρια συμβόλαια, δι' ων ενοικιάζοντο εκάστοτε αι άνω εκτάσεις Παλαιοκάμινον, Κοπρισιά, Αγγελόκαστρον, Λαγκάδα, Άγιος Νικόλαος και Μύτικας ή Προφήτης Ηλίας υπό της Κοινότητος Γρανίτσης και δη υπό της εκκλησίας Γρανίτσης "Αγία Τριάς".

Διότι επίσης η θέσις Κοπρισιά εις ην περιλαμβάνονται μεγάλαι εκτάσεις καλλιεργησίμων και μη γαιών, αίτινες ανήκουσιν ανέκαθεν και προ αμνημονεύτων ετών εις τους κατοίκους της κοινότητος Γρανίτσης υπήχθησαν παρανόμως εις Μπεζενίκον ενώ έδει να υπαχθή εις την κοινότητα Γρανίτσης.

Δια ταύτα, και όσα εν καιρώ θέλομεν εκθέση και προφορικώς

Εξαιτούμεθα

Να γίνη δεκτή η προσφυγή μας αύτη και να εξαφανισθή ... μεταρρυθμισθή η προβαλλομένη άνω έκθεσις.

Ο κ. Πρόεδρος παρακαλείται όπως διαβιβάση αντίγραφον της παρούσης πράξεώς μας προς το αρμόδιον Διοικητικόν Δικαστήριον το προς εκδίκασιν των τοιούτων προσφυγών.

Εγένετο εν Γρανίτση τη 15 Απριλίου 1915.

ο Πρόεδρος
Δ.Β. Γιαννημάρας

τα μέλη
Δημ. Π. Παναγόπουλος
Αντ. Ν. Γκρουμούτης
Βασ. Ν. Σκρουφούτας
Ευαγ. Πόταγας

Αριθ. 250

Το κατά το άρθρο 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων του έτους 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Χρ. Παπαβασιλείου Μηχανικού αναπληρούντος τον Νομομηχανικόν Αρκαδίας, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Γεωργίου Θηβαίου και του Οικονομικού Εφόρου Μαντινείας Γρηγορίου Καλαντζή, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 8722 του έτους 1917 εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος χρέη Γραμματέως του Μιλτιάδου Ρίτσου, Γραμματέως Β΄ τάξεως της Νομαρχίας Αρκαδίας, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 10678 του έτους 1917 εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εν τω Γραφείω του Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την 25 του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1917, ημέραν τετάρτην, κατόπιν της υπ' αριθ. 162 του έτους 1916 αποφάσεως αυτού, ίνα σκεφθή και αποφασίση οριστικώς επί της προσφυγής του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Γρανίτσης κατά της εκθέσεως της επιτροπής περί του διαχωρισμού των ορίων της ειρημένης Κοινότητος μετά της Κοινότητος Μπεζενίκου.

Σκεφθέν

Επειδή εκ της εισηγήσεως του Προέδρου Χρ. Παπαβασιλείου, αναπληρούντος τον Νομομηχανικόν Αρκαδίας, όστις μετέβη επιτόπου κατόπιν της υπ' αριθ. 162 αποφάσεως του Δικαστηρίου, το Δικαστήριον επείσθη ότι δεν διεχωρίσθησαν υπό της Επιτροπής καλώς τα όρια των ειρημένων Κοινοτήτων, δεκτή καθίσταται εν μέρει η προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Γρανίτσης και μεταρρυθμιστέα η έκθεσις ης επιτροπής.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την προσφυγήν του Κοινοτ. Συμβουλίου Γρανίτσης ως βάσιμον, μεταρρυθμίζει την έκθεσιν της επιτροπής και καθορίζει τα όρια των Κοινοτήτων Μπεζενίκου - Γρανίτσης του Νομού Αρκαδίας ως εξής: Άρχονται από της θέσεως "Παλιοκάμινον" (κοινόν όριον Μπεζενίκου - Γρανίτσης - Βυτίνης) και κατέρχονται προς δυσμάς και φθάνοντα εις το ρεύμα, ούτως ώστε άπαντες οι καλλιεργημένοι αγροί να υπάγωνται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Γρανίτσης, εκ του ρεύματος τούτου προχωρούσι ευθέως εις θέσιν "Κοπρισιά" και εκείθεν εις θέσιν "Κάψαλο" επάνω μέρος Λαγκάδας, ήτοι μέχρι του καλλιεργημένου αγρού Λυκούργου Κολίντζα, υπαγομένου εις την Κοινότητα Μπεζενίκου, και εκείθεν εις αγρόν Γεωργίου Γκρουμούτη ή Ψύχα, όστις υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Γρανίτσης, εκείθεν δια της κορυφογραμμής "Αγγελοκάστρου" εις την κορυφήν "Προφήτη Ηλία" ή "Μύτικα", ένθα (κοινόν όριον Μπεζενίκου - Γρανίτσης - Καμενίτσης) σταματώσι μέχρι της θέσεως "Κοτρώνι", διότι παρεμβάλλονται τα όρια Μπεζενίκου - Καμενίτσης και συνεχίζονται εκ του μέσου της κορυφής "Κοτρώνια", κατέρχονται προς ανατολάς διαμέσου των αγρών Ευσταθίου Κεφάλα και Παναγιώτου Πανούση, του α΄ υπαγομένου εις την περιφέρειαν Γρανίτσης, του δε β΄ εις την του Μπεζενίκου. Εκείθεν δια της ανοικτής πλευράς των αγρών Δημητρίου Ν. Γιαννημάρα, υπαγομένου και τούτου εις την περιφέρειαν Γρανίτσης, προχωρούν ευθέως μέχρι συναντήσεως καθέτως του χειμάρρου "Κακονικόλα", τούτον ακολουθούσι κατά την ροήν των υδάτων μέχρι του κτιρίου (ερειπωμένου)

του ασβεστοκαμίνου εις την θέσιν ταύτην, εγκαταλείπουσι τον χείμαρρον βαίνοντα ανατολικώς προς τ' άνω και θέσιν "Πλάκα", εκείθεν κατευθείαν εις θέσιν "Αλωνάκι", εκείθεν εις θέσιν "Βρυσάρια" κορυφογραμμήν και "Μεγάλην Πεζούλαν", ό διαχωρίζονται τα ύδατα και καταλήγουσι ταύτα.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσεύθη εν Τριπόλει τη 25 Οκτωβρίου 1917.

ο Πρόεδρος τα μέλη

έπονται υπογραφαί

4. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΔΑΡΑ

Έκθεσις καθορισμού ορίων γειτνιαζουσών κοινοτήτων Δάρα - Βυτίνης

Η υποφαινομένη κατά τον αριθ. 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή προς διαχωρισμόν των ορίων των κοινοτήτων Δάρα - Βυτίνης, συσταθείσα νομίμως και δυνάμει του υπ' αριθ. 5247 ε.ε. εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας, αποτελουμένη από τον Ειρηνοδικούντα Γραμματέα Ορχομενού Ιωάννην Δ. Ζωγράφον, αναπληρούντα τον επ' αδεία απόντα Ειρηνοδίκην Ορχομενού, ως Πρόεδρον, και τα μέλη Βασίλ. Παπαντωνίου Πρόεδρον της Κοινότητος Δάρα, Κωνστ. Σιαμαντούραν, διευθυντήν του δημοτικού σχολείου αυτής, Τρυφ. Κατσίνην αντιπρόεδρον της κοινότητος Βυτίνης, αναπληρούντα τον πρόεδρον αυτής, Νικ. Θαλασσινόν διευθυντήν του δημοτικού σχολείου αυτής, συνελθούσα σήμερον την 4 του μηνός Σεπτεμβρίου 1914 έτους, ημέραν πέμπτην και ώραν 11ην π.μ. κατόπιν προσκλήσεως του προέδρου αυτής εν τη θέσει "Δεσπότη Χάνι".

Μετά προηγουμένην αυτοψίαν και επιτόπιον εξέτασιν προκειμένου να προβή εις τον καθορισμόν ορίων των Κοινοτήτων τούτων, απέσχε του καθορισμού τούτου έχουσα την γνώμην κατά πλειοψηφίαν ότι η Κοινότης Βυτίνης δεν συνορεύει μετά την της του Δάρα, ότι παρεμπιπτουσών των Κοινοτήτων Γρανίτσης, Καμενίτσης και Μπεζενίκου, της Κοινότητος Βυτίνης ευρισκομένης εκείθεν των τριών τούτων Κοινοτήτων. Καθ' α η επιτροπή αύτη αντιλαμβάνεται εκ της επιτοπίου εξετάσεώς της, αν δε τυχόν ευρίσκονται εν ταις περιφερείαις των ειρημένων Κοινοτήτων μεμονωμένα κτήματα των κατοίκων της κοινότητος, εκ τούτων δεν δύνανται να κανωνισθώσι και να παραδεχθή η επιτροπή ότι τα όρια της Κοινότητος Βυτίνης διασχίζοντα τας περιφερείας των ειρημένων Κοινοτήτων ή υπερπηδώντα ταύτας προσεγγίζουσι τα όρια της Κοινότητος Δάρα. Υπό των διαφωνούντων Προέδρου και Διδασκάλου της Κοινότητος Βυτίνης διετυπώθη η γνώμη ότι ήδη να καθωρισθώσι τα όρια των Κοινοτήτων τούτων Βυτίνης - Δάρα, καθόσον συνορεύουσιν αύται με τα πέριξ κτήματα, καθόσον άλλωστε ο συνοικισμός Γκιούσι είναι όριον Βυτίνης, συμπεριλαμβανόμενος εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Βυτίνης και συνορεύει αμέσως με την Κοινότητα Δάρα. Εντεύθεν ο Πρόεδρος της Κοινότητος Δάρα διαφωνών προς τους της Κοινότητος Βυτίνης εν σχέσει με τον συνοικισμόν Γκιούσι, διετύπωσε την γνώμην ότι ο συνοικισμός ούτος υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Δάρα ως εφαίνεται εκ των Βασιλ. Διαταγμάτων της 11ης Ιουλίου και 5ης Νοεμβρίου 1834. Άλλωστε δε και φυσικώς υπάγεται εις την Κοινότητα ταύτην διότι εξ αυτής απέχει περί την ημίσειαν ώραν ενώ εκ Βυτίνης απέχει πλέον των τριών ωρών.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται προσηκόντως.

ο Πρόεδρος τα μέλη
[υπογραφή] [υπογραφές]

αριθ. 28 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Το

κατά το άρθρον 10 παρ. 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ "περί Δήμων και Κοινοτήτων" του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημητρίου Μπάτσα, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Α. Μαρκοπούλου, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 ε.ετ. εγγράφου του κ. Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικονομικού Εφόρου Μαντινείας Κωνστ. Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος έργα γραμματέως του Κωνστ. Αντωνοπούλου, Γραμματέως Β΄ τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία και εν τω γραφείω του Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την εννάτην (9), ημέραν τρίτην, του μηνός Δεκεμβρίου του έτους 1914, ίνα σκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω αναφερομένης υποθέσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Βυτίνης και Δάρα, παρασταθεισών δια των Προέδρων των οικείων Κοινοτικών Συμβουλίων.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Βυτίνης ητήσατο δυνάμει της υπ' αριθ. 14 πράξεως προσφυγής του υπ' αυτόν Κοινοτικού Συμβουλίου, να καθορισθώσι τα όρια μεταξύ των άνω Κοινοτήτων, ο δε της Κοινότητος Δάρα, αναφερόμενος εις την έκθεσιν της επιτροπής, την συσταθείσαν επιτοπίως, υποστηρίζει ότι αι άνω Κοινότητες δεν γειτνιάζουσιν, επομένως δε δύναται να γείνη καθορισμός ορίων.

Σκεφθέν

Επειδή αι Κοινότητες Δάρα και Βυτίνης δεν γειτνιάζουσιν, ως παρεμπιπτόντων μεταξύ αυτών των Κοινοτήτων Γρανίτσης, Καμενίτσης και Μπεζενίκου, τουθ' όπερ ανεγνώρισε κατά την συζήτησιν και ο Πρόεδρος της προσφυγούσης Κοινότητος Βυτίνης, και επομένως αβάσιμος και αδικαιολόγητος τυγχάνει η προσφυγή της Κοινότητος Βυτίνης

Δια ταύτα

Απορρίπτει την προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνης ως μη βάσιμον, διότι αι Κοινότητες Βυτίνης και Δάρα δεν συνορεύουσιν.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Τριπόλει τη 9 Δεκεμβρίου 1914

Εδημοσιεύθη εν Τριπόλει τη 13 Δεκεμβρίου 1914.

ο Πρόεδρος τα μέλη
[υπογραφή] [υπογραφές]

Αριθ. Πράξεως 14 Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Βυτίνης

Συγκείμενον από τον Πρόεδρον και λοιπά προσυπογεγραμμένα μέλη αυτού.

Συνελθόν εις συνεδρίασιν εν τω Κοινοτικώ Καταστήματι κατά πρόσκλησιν του κ. Προέδρου και παρουσία αυτού.

Έλαβεν ως αντικείμενον της συνεδριάσεώς του τα εξής:

Λαβών τον λόγον ο κ. Πρόεδρος εξέθεσε τα εξής:

Κατά τον Νόμον περί Κοινοτήτων, συνήλθον την 4ην Σεπτεμβρίου ε.ε. ο Γραμματεύς του Ειρηνοδικείου Ορχομενού Ιωάννης Ζωγράφος, Κωνστ. Σιαμαντούρας διευθυντής του δημοτικού σχολείου, Τρ. Κατσίνης αντιπρόεδρος της Κοινότητος Βυτίνης και Νικόλαος Χρ. Θαλασσινός, διευθυντής του δημοτικού σχολείου αυτής, όπως καθορίσωσι τα όρια των δύο Κοινοτήτων, και χωρίς να έχωσι κανέν δικαίωμα από τον Νόμον προέβησαν εις τον καθορισμόν των ορίων του δήμου Νυμφασίας και του δήμου Νάσσων, τα όρια των οποίων εισί κεχωρισμένα από του έτους 1833, και κατόπιν δια της υπ' αριθ. 40226 αποφάσεως του Υπουργείου των Εσωτερικών. Σας παραδίδω αντίγραφον της πράξεως του Συμβουλίου αυτού και αντίγραφον της υπ' αριθ. 40266 αποφάσεως του Υπουργείου των Εσωτερικών γενομένης συνεπεία επιτοπίου μελέτης του Νομάρχου Αρκαδίας κ. Παγώνη και του Εισαγγελέως Τριπόλεως κ. Αντωνιάδου.

Μελετήσατε αυτάς, σκεφθήτε και φέρετε τας αντιρρήσεις και εφέσεις σας.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Βυτίνης

Μελετήσαν τας αποφάσεις των Κοινοτικών Συμβουλίων

Την απόφασιν του Σ. Υπουργείου των Εσωτερικών.

Σκεφθέν αποφαίνεται

ότι τα Κοινοτικά Συμβούλια Νυμφασίας και Νάσσων, ο Πρόεδρος αυτών Ειρηνοδικών Γραμματεύς Ορχομενού, ο διευθυντής του δημοτικού σχολείου Ορχομενού, ως και το Κοινοτικόν Συμβούλιον Βυτίνης, κανέν δικαίωμα δεν έχουσιν από τον Νόμον ίνα καθορίσωσι τα όρια του δήμου, τα οποία εισί καθωρισμένα από της συστάσεως του Ελλην. Βασιλείου, και τελευταίον δια της υπ' αριθ. 40266 αποφάσεως του Υπουργείου των Εσωτερικών της 19 Ιουλίου του έτους 1899, ότε επέδραμον οι κάτοικοι του δήμου Νάσσων ίνα καταλάβωσιν ενόπλως γαίας της περιφερείας Γκιουσίου του δήμου Νυμφασίας, ότε μετά επιτόπιον μελέτην του κ. Νομάρχου και Εισαγγελέως εξεδόθη η τελευταία μνημονευομένη απόφασις.

Ο κ. Πρόεδρος της Κοινότητος παρακαλείται να αποστείλει προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας αντίγραφον της παρούσης και αντίγραφον της υπ' αριθ. 40266 αποφάσεως του Υπουργείου των Εσωτερικών, όπως χρησιμεύσωσιν εις το εν Τριπόλει συγκροτηθεισόμενον δικαστήριον ως έφεσις και διαμαρτυρία της πράξεως των Κοινοτικών Συμβουλίων.

Εγένετο εν Βυτίνη τη 16 Σεπτεμβρίου 1914

ο Πρόεδρος
Γ. Παπαγεωργόπουλος

τα μέλη
Ι.Κ. Λαμπρινόπουλος
Δ. Ξυνογαλάς
Ανδρέας Καρδαράς

Αριθ. 23695 **Προς τον Νομάρχην Αρκαδίας**

Λαμβάνοντες αφορμήν εκ των εσχάτων εγερθεισών ερίδων ως προς την θέσιν Γκιούσι του υφ' υμάς Νομού αμφισβητουμένης υπό του δήμου Νάσσων ως Νυμφασίας ανηκουμένην, ότι η εν λόγω θέσις ανήκει ανέκαθεν εις τον δήμον Νάσσων ως τούτο ανενδοιάστως εμφαίνεται εκ των Βασιλικών Διαταγμάτων της 11 Ιουλίου και 5 Νοεμβρίου 1834, εν οις ρητώς αναφέρεται η θέσις Γκιούσι ως ανήκουσα τω δήμω Νάσσων. Τα ειρημένα Β. Διατάγματα δεν εδημοσιεύθησαν μεν τότε εν τη Εφημερίδι της Κυβερνήσεως, διότι κατά την εποχήν εκείνην πολλά Διατάγματα δεν εδημοσιεύοντο, όμως αποτελούσιν απόδειξιν επί του προκειμένου ανεπίδεκτα αμφισβητήσεως (Ίδε και Νομοθεσίαν Δεληγιάννη, τόμος 3, σελ. 398).

Και ταύτα θέλετε εκδώσει προς τους οικείους Δημάρχους διαταγάς να παύσωσιν πάσαν προς αλλήλους έριδαν να αναγνωρίσουσι δε την θέσιν Γκιούσι ως ανήκουσαν εις τον δήμον Νάσσων.

Εν Αθήναις 10 Μαΐου 1899
ο Υπουργός
Γ. Θεοτόκης
Δια την αντιγραφήν
Εν Βυτίνη την 20 Μαΐου 1899
ο Δήμαρχος Νυμφασίας Ι.Κ.Λαμπρινόπουλος

Αριθ. 40266 **Το**
Υπουργείον των Εσωτερικών
Προς
τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας

Μετά την υπ' αριθ. 5216, 5 Ιουλίου 1899, έκθεσιν υμών, εν η κατόπιν επιτοπίου ερεύνης και εξετάσεως διαφόρων επισήμων πράξεων αδιστάκτως αποφαίνεσθε ότι η θέσις Γκιούσι ανήκει διοικητικώς εις τον δήμον Νυμφασίας, εξαιρέσει μικρού τμήματος υπό το όνομα Αραδαριά και Παλαιόχωρα, ο ανήκει εις τον δήμον Νάσσων, φρονούμεν ότι ουδείς υφίσταται περαιτέρω λόγος να κριθή άλλως η μεταξύ των δύο ειρημένων δήμων έρις και επομένως ανακλητέα τυγχάνει η υπ' αριθ. 23695 της 10 Μαΐου 1899 αποφάσεως ημών, ήτις [...] άλλως το ζήτημα επί τη βάσει του Βασιλ. Διατάγματος της 11 Ιουλίου και 5 Νοεμβρίου 1834. Συνεπώς θέλετε εφεξής θεωρεί την θέσιν Γκιούσι ως αποτελούσαν μέρος του δήμου Νυμφασίας, εξαιρέσει των θέσεων Αραδαριά και Παλαιοχώρα ως ανηκουσών εις τον δήμον Νάσσων.

Εν Αθήναις 19 Ιουλίου 1899
ο Υπουργός
Γ. Θεοτόκης
Δια την αντιγραφήν εν Βυτίνη την 26 Νοεμβρίου 1899
ο Δήμαρχος Νυμφασίας
Ι.Κ. Λαμπρινόπουλος

5. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ

Έκθεσις καθορισμού ορίων γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Μπεζενίκου - Βυτίνης

Η υποφαινομένη κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί Δήμων και Κοινοτήτων επιτροπή προς διαχωρισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Μπεζενίκου - Βυτίνης, συσταθείσα νομίμως και δυνάμει του υπ' αριθ. 5247 ε.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας και αποτελουμένη από τον Ειρηνοδικούντα Γραμματέα Ορχομενού Ι.Δ. Ζωγράφον, μη υπάρχοντος Ειρηνοδίκου, και τα μέλη Θ. Τσαρουχάν Πρόεδρον της Κοινότητος Μπεζενίκου, Φ. Παπαγεωργίου Διευθυντήν του Δημοτ. σχολείου αυτής, Τρ. Κατσίνην Αντιπρόεδρον της Κοινότητος Βυτίνης και Νικ. Θαλασσινόν Διευθυντήν του Δημοτ. σχολείου αυτής (κωλυομένου του Προέδρου της Κοινότητος Βυτίνης), συνελθούσα νομίμως σήμερον την 23ην του μηνός Οκτωβρίου 1914 έτους, ημέραν πέμπτην και ώραν 3 μ.μ. κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου αυτής, εν τη θέσει "Αρπακωτή", μετά προηγουμένην επιτόπιον μετάβασιν και αυτοψίαν, προβαίνει εις τον καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων τούτων κατά πλειοψηφίαν ως ακολούθως:

Ως αφετηρία λαμβάνεται η θέσις της κορυφογραμμής "Μεσοβούνι", ένθα καταλήγουσι τα όρια Βυτίνης - Λεβιδίου, ύπερθεν τουτέστιν του "Αλωνίου Τζώλα" και της θέσεως "Πηδήματα", ακολουθεί την κορυφογραμμήν ταύτην, και κατερχομένων συναντά τας υπωρείας του βουνού "Καναβόλακκα" ή "Παγάνα", ανέρχεται εις την κορυφήν αυτού κατά την φυσικήν ροή των υδάτων και φθάνει ράχη - ράχη εις την θέσιν "Διάσελο της Αρπακωτής" με "Παλιοκάμινα", ένθα και καταλήγουσι τα όρια των Κοινοτήτων τούτων. Δια τον κανονισμόν των ορίων τούτων ελήφθη υπ' όψει της πλειονοψηφίας η πλειονότης των κτημάτων ιδοκτησιών των κατοίκων της Κοινότητος Μπεζενίκου κειμένων εν τη θέσει "Αρπακωτή" και αρχομένην από του "Αλωνίου Τζώλα" και επιπλέον η φυσικότης των ορίων τούτων σταθερών και αμεταβλήτων και η φυσική ροή των υδάτων, άτινα κατερχόμενα εκ των κορυφών τούτων κατευθύνονται εις Μπεζενίκον. Υπό των διαφωνούντων Αντιπροέδρου και Δημοδιδασκάλου της Κοινότητος Βυτίνης, διετυπώθη η γνώμη ότι τα όρια έδει να κανονισθώσιν ως ακολούθως: Από της θέσεως "Μισονέρι" ή "Καλογερόβρυση" προς το "Τσαφόλη ρεύμα", εκείθεν εις την κορυφήν του Νεραϊδοβουνίου και τας κορυφογραμμάς τας κειμένας προς βορράν του όρους Νεραϊδοβουνίου και φθάνει εις την οδόν Βυτίνης - Μπεζενίκου, και εκείθεν ακολουθεί την οδόν ταύτην και φθάνει εις την οδόν Λεβιδίου - Δάρα, ένθα και καταλήγουσιν. Ούτω και καθορίζονται τα όρια υπό της μειοψηφίας, καθόσον ταύτα εισίν και ήσαν ανέκαθεν τα ανεγνωρισμένα όρια αυτών.

Εφ' συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

Αριθ. Πράξεως 16

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Βυτίνης

Συγκείμενον από τον Πρόεδρον και τα λοιπά προσυπογεγραμμένα μέλη αυτού.

Συνελθόν εις συνεδρίασιν εν τω Κοινοτικώ καταστήματι κατά πρόσκλησιν του κ. Προέδρου και παρουσία αυτού την 28 Οκτωβρίου του έτους 1914.

Έλαβεν ως αντικείμενον της συνεδριάσώς του το εξής.

Ο Πρόεδρος εξέθεσε το εξής.

Μας εκοινοποιήθη κ. Σύμβουλοι η έκθεσις η καθορίζουσα τα όρια Βυτίνης του Δήμου Νυμφασίας και του χωρίου Μπεζενίκου του Ορχομενού, η συνταχθείσα παρά της επιτροπής των δύο Κοινοτήτων. Ως θα παρατηρήση η επιτροπή κατά πλειοψηφίαν απεφάνθη ..... τα αναγνωρισμένα όρια Βυτίνης από της συστάσεως του Βασιλείου ανήκουσιν εις το χωρίον Μπεζενίκον, ως και η εκ χιλίων στρεμμάτων συγκειμένη θέσις Αρπακωτή, και τούτο φαίνεται διότι 3-4 κάτοικοι Μπεζενίκου ηγόρασαν ολίγους αγρούς από κατοίκους Βυτίνης, ενόμισαν ότι ηγόρασαν και τα όρια του πρώην Δήμου Νυμφασίας και ήδη Κοινότητος Βυτίνης. Σας εκάλεσα ίνα σκεφθώμεν επί του αντικειμένου και αποφασίσωμεν φέροντες τας υπό του Νόμου των Κοινοτήτων επιτρεπομένας αντιρρήσεις.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Βυτίνης

Σκεφθέν

Αποφαίνεται

Μετά προσοχής ήκουσεν τα υπό του κ. Προέδρου λεχθέντα, ανέγνωσεν την έκθεσιν της επιτροπής και ηπόρησεν δια την τόλμην ή να μην είπωμεν άλλο τι.

Κανένα δικαίωμα δεν είχεν η επιτροπή των ορίων υπό του Νόμου να κανονίζη τα όρια του Δήμου τα οποία εισί καθορισμένα από της συστάσεως του Βασιλείου και πολύ περισσότερον από την φύσιν. Το χωρίον Μπεζενίκο της επαρχίας Μαντινείας είναι εις βάθος χιλίων μέτρων περίπου προς βορράν των ορίων Βυτίνης, όλον το προς βορράν μέρος ανήκει εις το Μπεζενίκο, τί λοιπόν θέλουν την Αρπακωτή δια να καταστρέψωσι το δάσος το οποίον και σήμερον καταστρέφουν. Τα όρια του πρώην Δήμου Νυμφασίας και νυν Κοινότητος Βυτίνης είναι καθορισμένα ως η επιτροπή Βυτίνης αναφέρει. Θέλομεν αποδείξει δια επισήμων πράξεων μεταγεγραμμένων επισήμως εις τα βιβλία των μεταγραφών του Δήμου Νυμφασίας, ας αποδείξωσι και οι κάτοικοι Μπεζενίκου μίαν καν πράξιν επίσημον από τα βιβλία Ορχομενού.

Ο κ. Πρόεδρος παρακαλείται να διαβιβάση την παρούσαν δια του κ. Νομάρχου Αρκαδίας προς την επιτροπήν της εκδικάσεως των ορίων, με την παράκλησιν όπως ειδοποιηθώμεν την ημέραν της συνεδριάσεως δια να μεταβώμεν και υποστηρίξωμεν τα αναφερόμενα εν τη παρούση πράξει. Διότι ως τα μέλη της επιτροπής Βυτίνης μας πληροφορούσιν, η έκθεσις έχει γίνη σχεδόν όλη εις το γραφείον του Γραμματέως του Ειρηνοδικείου Ορχομενού και μόλις δια τας αντιρρήσεις είχε μείνη.

ο Πρόεδρος της Κοινότητος
Γ. Παπαγεωργόπουλος

τα Μέλη
[Ιω.] Κ. Λαμπρινόπουλος
Τρ. Κατσίνης
Γ. Χαρατζής, Α. Καρδαράς, Δ.Γ. Ξυνογαλάς

Αριθ. 82 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Το

Κατά το άρθρον 10, εδαφ 4 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί Δήμων και Κοινοτήτων του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημητρίου Μπάτσα ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Απ. Μαρκοπούλου ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 π.ε. εγγράφου του Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικον. Εφόρου Μαντινείας Κων. Κατσαούνη ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 του έτους 1914 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας ως μελών, εκτελούντος έργα Γραμματέως του Κων. Αντωνόπουλου, Γραμματέως β΄ τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 π.ε. αποφάσεως διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία και εν τω γραφείω του κ. Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την δευτέραν, ημέραν πέμπτην του μηνός Ιουλίου του έτους 1915 ίνα σκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω αναφερομένης υποθέσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Μπεζενίκου και Βυτίνης.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Βυτίνης ητήσατο δυνάμει της υπ' αριθ. 16 πράξεως του ούτινος προΐσταται Κοινοτικού Συμβουλίου, δι' ης προσφεύγει κατά της αποφάσεως της επιτροπής, ήτις καθώρισε τα όρια επιτοπίως, όπως τα όρια μεταξύ των ως άνω Κοινοτήτων καθορισθώσι κατά την εν τη εκθέσει της επιτοπίως καθορισάσης τα όρια επιτροπής αναφερομένην γνώμην των εκ Βυτίνης μελών της, ο δε της Κοινότητος Μπεζενίκου όπως γίνη δεκτή η κατά πλειοψηφίαν ληφθείσα απόφασις της ως άνω επιτροπής.

Σκεφθέν

Επειδή η διαφορά στρέφεται περί μεγάλην έκτασιν και η επί τούτου απόφασις μεγάλη θα έχη επίδρασιν επί των συμφερόντων των αναφερομένων Κοινοτήτων, και επειδή εκ της συζητήσεως δεν ηδυνήθη να σχηματίση πεποίθησιν περί της προκριτέας οροθετικής γραμμής, θεωρεί απαραίτητον την επι τόπου μετάβασιν ενός των μελών του, ώστε δια της ερεύνης να επιτευχθή κατά το εφικτόν ο δικαιότερος καθορισμός.

Δια ταύτα

Αποφασίζει όπως μεταβεί επί τόπου και εξετάσει τα δίκαια και τας ανάγκας των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων ο εκ των μελών του Νομομηχανικός κ. Δ. Μπάτσας, όστις εν καιρώ εκθέση εις το Δικαστήριον το αποτέλεσμα των ερευνών του.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Τριπόλει τη 2 Ιουλίου 1915 και εδημοσιεύθη την 13ην Ιουλίου 1915.

ο Πρόεδρος
[υπογραφή]

τα Μέλη
[υπογραφές]

ο Γραμματεύς
[υπογραφή]

Κατά το άρθρον 10, εδαφ 4 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων του έτους 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Χρ. Παπαβασιλείου Μηχανικού, αναπληρούντος τον Νομομηχανικόν Αρκαδίας, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Γεωργίου Θηβαίου και του Οικον. Εφόρου Μαντινείας Γρηγ. Καλαντζή, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 8717 του έτους 1917 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας ως μελών, εκτελούντος χρέη Γραμματέως του Μιλτιάδου Ρίτσου Γραμματέως β΄ τάξεως της Νομαρχίας Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 10678 του έτους 1917 εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εν τω γραφείω του κ. Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την 25ην του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1917, ημέραν τετάρτην, κατόπιν της υπ' αριθ. 82 του έτους 1915 αποφάσεως αυτού, ίνα σκεφθή και αποφασίση οριστικώς επί της προσφυγής του Κοιν Συμωουλίου της Κοινότητος Βυτίνης κατά της εκθέσεως της επιτροπής περί διαχωρισμού των ορίων της ειρημένης Κοινότητος μετά της Κοινότητος Μπεζενίκου του Νομού Αρκαδίας.

Σκεφθέν

Επειδή εκ της εισηγήσεως του Χρ. Παπαβασιλείου, αναπληρούντος τον Νομομηχανικόν Αρκαδίας, όστις μετέβη επί τόπου κατόπιν της υπ' αριθ. 82 του έτους 1915 αποφάσεως του Δικαστηρίου, το Δικαστήριον επείσθη ότι καλώς διεχωρίσθησαν υπό της επιτροπής τα όρια των Κοινοτήτων Βυτίνης - Μπεζενίκου του Νομού Αρκαδίας.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την προσφυγήν του Κοιν. Συμβουλίου της Κοινότητος Βυτίνης ως αβάσιμον και επικυροί ως έχει την έκθεσιν της επιτροπής περί διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης - Μπεζενίκου.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη εν Τριπόλει τη 25-10-1917.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

6. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ – ΛΕΒΙΔΙΟΥ

Έκθεσις καθορισμών ορίων γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Βυτίνης - Λεβιδίου

Η υποφαινομένη η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί Δήμων και Κοινοτήτων επιτροπή προς διαχωρισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Λεβιδίου - Βυτίνης, αποτελουμένη από τους Ιωάν. Δ. Ζωγράφον Ειρηνοδικούντα Γραμματέα Ορχομενού, μη υπάρχοντος Ειρηνοδίκου, ως Προέδρου, και τα μέλη Προκ. Κουτσουράκη Πρόεδρον της Κοινότητος Λεβιδίου, Νικόλ. Ευταξόπουλον Διευθυντήν του Δημοτ. σχολείου αύτης, Τρυφ. Κατσίνην Αντιπρόεδρον της Κοινότητος Βυτίνης (κωλυομένου του Προέδρου) και Νικολ. Θαλασσινού, Διευθυντού του Δημοτ. σχολείου αύτης, συσταθείσα νομίμως και δυνάμει του υπ' αριθ. 5247 ε.ε. εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας, και συνελθούσα σήμερον την εικοστήν τρίτην (23) του μηνός Οκτωβρίου 1914 έτους, ημέραν πέμπτην και ώραν δευτέραν μ.μ. κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου αυτής εν τη θέσει Αρπακωτή,

μετά προγουμένην επιτόπιον μετάβασιν και αυτοψίαν, προβαίνει εις τον καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων τούτων κατά πλειονοψηφίαν ως ακολούθως:

Ως αφετηρία λαμβάνεται η κορυφή του όρους Μέγα Διάσελο ή Τρίστομο, ένθα καταλήγουσι τα όρια Αλωνισταίνης - Λεβιδίου, ακολουθεί την ράχην ράχην κατά την φυσικήν ροή των υδάτων του όρους Άγ. Στάθης και Ρούχους,ανέρχεται τη οροσειρά του όρους Μεσοβούνι και καταλήγει κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων ως το μέρος το άνωθεν της θέσεως Αλώνι Τσώλη ή Κόλια Πήδημα, ένθα καταλήγουσι τα όρια Μπεζενίκου - Λεβιδίου. Δια τον αυτόθι κανονισμόν των ορίων ελήφθη υπ' όψιν υπό της πλειονοψηφίας αφ' ενός μεν η πλειονότης των κτημάτων των κατοίκων Λεβιδίου αποτελούντων συνεχή έκτασιν εν τη θέσει Κάπελη την ευρισκομένην κάτωθεν της οροσειράς Μεσοβούνι και τη θέσει Πηδήματα συνεχομένη προς την θέσιν Κάπελη, και αφ' ετέρου αι ρηθείσαι κορυφογραμμαί με την φυσικήν ροήν των υδάτων, αποτελούσι φυσικόν και αμετάβλητον όριον. Υπό των διαφωνούντων Αντιπροέδρου και Δημοδιδασκάλου της Κοινότητος Βυτίνης διετυπώθη η γνώμη ότι τα όρια έδει να κανωνισθώσιν ως εξής: Κορυφογραμμήν Προφήτου Ηλία Αλωνισταίνης, εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν του προς Ανατολάς της θέσεως Κάπελη κειμένων ορέων, φθάνουσιν εις Διάσελο Λεβιδίου ή Νεροτρουπα, εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν την προς βορειοανατολικά της Νερότρουπας ορέων και φθάνει μέχρι της θέσεως Μισονέρι, ένθα και καταλήγουσιν, καθ' όσον ταύτα ήσαν και είναι τα ανέκαθεν ανεγνωρισμένα όρια των Δήμων Νυμφασίας και Ορχομενού.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα, υπογράφεται προσηκόντως.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

Αριθ. 131 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Το

Κατά το άρθρον 10, εδαφ 4 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί Δήμων και Κοινοτήτων Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Αγγέλου Κορυζή ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Απ. Μαρκοπούλου ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 του έτους 1914 εγγράφου του Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικον. Εφόρου Μαντινείας Κων. Κατσαούνη ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 του έτους 1914 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας ως μελών, εκτελούντος χρέη γραμματέως του Ι. Μπαλούμη Γραμματέως α΄ τάξεως της Νομαρχίας Αρκαδίας, κατόπιν της υπ' αριθ. 199 και από 26 Μαΐου ε.ε. αποφάσεως αυτού συνεπεία αιτήσεως των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων, την 18 Αυγούστου ε.ε. μετέβη επί τόπου όπως παρατηρήση τας αμφισβητουμένας εκτάσεις και εξετάση τους προτεινομένους λόγους εξ' ων η Κοινότης Βυτίνης στηρίζει την δια προσφυγής της αιτουμένην διαρρύθμισιν των ορίων Βυτίνης - Λεβιδίου, άτινα καθωρίσθησαν υπό της επιτροπής. Μετά την ούτω γενομένην επιτόπιον εξέτασιν συνήλθε σήμερον την 21

Αυγούστου 1916 ημέραν Κυριακήν και εν τω Γραφείω του Νομομηχανικού Αρκαδίας, ίνα αποφασίση επί του οριστικού καθορισμού των ορίων μεταξύ των ως άνω Κοινοτήτων. Λαβόν υπ' όψιν τους λόγους τους ανεπτυχθέντας και προφορικώς υπό των Προέδρων των ως άνω Κοινοτήτων κατά την πρώτην συνεδρίασιν της 26 Μαΐου ε.ε., καθ' ην ούτοι κληθέντες παρέστησαν αμφότεροι, ως και πάντα τα σχετικά έγγραφα.

Σκεφθέν

Επειδή το Δικαστήριον εκ της επιτόπου μεταβάσεως αυτού επείσθη ότι καλώς διεχωρίσθησαν τα όρια των αναφερομένων Κοινοτήτων υπό της Επιτροπής, απορριπτέα καθίσταται η προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Βυτίνης ως αβάσιμος και αναπόδεικτος, και επικυρωτέα η Έκθεσις περί διαχωρισμού των ορίων της επιτροπής ως έχει.

Δια ταύτα

Απορρίπτει την προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνης ως αβάσιμον και αναπόδεικτον, επικυροί την έκθεσιν της επιτροπής περί διαχωρισμού των ορίων των ως άνω Κοινοτήτων και καθορίζει μεταξύ των Κοινοτήτων Βυτίνης και Λεβιδίου ως εξής: Ως αφετηρία λαμβάνεται η κορυφή του όρους Μέγα Διάσελον ή Τρίστομον, ένθα καταλήγουσι τα όρια Αλωνισταίνης - Λεβιδίου, ακολουθεί την ράχιν -ράχιν κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων του όρους Άγιος Στάθης και Ρούχοι, ανέρχεται εις την οροσειράν του όρους Μεσοβούνι, και καταλήγει κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων και το μέρος το άνωθεν της θέσεως Αλώνι Τσώλη ή Κόλια Πήδημα, ένθα καταλήγουσι τα όρια Μπεζενίκου - Λεβιδίου.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη εν Τριπόλει 21 Αυγούστου 1916

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

7. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΛΑΧΕΡΝΑΣ - ΛΕΒΙΔΙΟΥ

Έκθεσις καθορισμού ορίων γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Μπεζενίκου - Λεβιδίου

Η υποφαινομένη η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί Δήμων και Κοινοτήτων επιτροπή προς διαχωρισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Λεβιδίου - Μπεζενίκου, συσταθείσα νομίμως και δυνάμει του υπ' αριθ. 5247 ε.ε. εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας, αποτελουμένη από τον Ειρηνοδικούντα Γραμματέα Ορχομενού Δ. Ζωγράφον, μη υπάρχοντος Ειρηνοδίκου, ως Προέδρου, και τα μέλη Προκ. Κουτσουράκη Πρόεδρον της Κοινότητος Λεβιδίου, Νικόλ. Ευταξόπουλον Διευθυντήν του Δημοτ. σχολείου αύτης, Θεόδωρον Τσαρουχάν Πρόεδρον της Κοινότητος Μπεζενίκου, Φώτιον Παπαγεωργίου, Διευθυντού του Δημοτ. σχολείου αυτής, συνελθούσα νομίμως μετά προηγουμένην πρόσκλησιν του Προέδρου αυτής σήμερον την εικοστήν πρώτην (21) του μηνός Οκτωβρίου 1914 έτους, ημέραν τρίτην και ώραν 5ην μ.μ. εν τω χωρίω Μπεζενίκω, μετά προηγουμένην επιτόπιον μετάβασιν και αυτοψίαν προβαίνει εις τον καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων τούτων κατά πλειονοψηφίαν ως ακολούθως:

Ως αφετηρία λαμβάνεται το μέρος Μεσοβούνι, άνωθεν της θέσεως Αλώνι Τζιόλα ή Κόλια Πήδημα, ένθα καταλήγουσι τα όρια Λεβιδίου - Βυτίνης - Μπεζενίκου και εκείθεν ακολουθούν τους τρεις λοφίσκους ή θέσις Κρεββάτια της ομωνύμου

οροσειράς της υπέρθεν του χωρίου Μπεζενίκου, ήτις θεωρείται ως όριον Μπεζενίκου κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων λαμβανομένων υπ' όψιν των αυτόθι υπαρχόντων αγρών των κατοίκων του χωρίου Μπεζενίκου και υπαγομένων εις το όριον του χωρίου αυτού, ακολουθεί την οροσειράν ταύτην κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων μέχρι της θέσεως Καλογερική βρύση, ήτις υπάγεται εις το όριον Λεβιδίου, εκείθεν μέχρι της ανατολικομεσημβρινής κορυφής του βουνού Κακή Ράχη ή ΄Αγιος Σταθάκος, ακολουθεί την ράχην - ράχην μέχρι της αρκτικής κορυφής του αυτού βουνού Κακή Ράχη εις το Τούμπι οπόθεν κατέρχεται ανατολικοαρκτικώς και καταλήγει εις τον δρόμον Λεβιδίου - Δάρα τον οποίον ακολουθεί μέχρι των άκρων των αγρών Χ. Σαμαντούρα και αδελφών Νικολάου και Αθανασίου Π. Ζη, αφενός υπαγομένων εις το όριον Λεβιδίου και των αγρών Σπυρ. ιερέως Λιακοπούλου, ους διαχωρίζει η αυτόθι υπάρχουσα γράνα χρησιμεύουσα εις το μέρος τούτο ως όριον των δύο κοινοτήτων, και ήτις καταλήγει εις τον δρομίσκον τον άγοντα από Μπεζενίκου εις Πλέσσα, ον συναντά αυτόθι και ακολουθεί τούτον κατά την φυσικήν αυτού κατεύθυνσιν μέχρι της διασταυρώσεως τούτου μετά της οδού Χωτούσσης - Λεβιδίου, εκείθεν κάμπτει προς ανατολάς και ανέρχεται κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων εις την κορυφήν του βουνού του υπέρθεν του Πλέσσα, οπόθεν ακολουθεί την ράχην ράχην και κατά την φυσικήν κατεύθυνσιν των υδάτων κατερχόμενον μέχρι των υπωρειών του βουνού τούτου, αίτινες υπώρειαι αντικρύζουσι τον συνοικισμόν Πλέσσα και ήτις θέσις ονομάζεται Μύτικα, εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν προς δυσμάς και συναντά τον ποταμόν Όφιν ή Ποτάμι Βάλτου Κανδήλας ένθα και καταλήγει το όριον των κοινοτήτων τούτων. Και ούτω καθορίζεται εντεύθεν μεν του δρομίσκου τούτου Μπεζενίκου - Πλέσσα προς την κατεύθυνσιν Λεβιδίου όριον Λεβιδίου, εκείθεν δε προς την κατεύθυνσιν Μπεζενίκου όριον Μπεζενίκου.

Υπό των διαφωνούντων Προέδρου της κοινότητος Λεβιδίου και δημοδιδασκάλου αυτής διετυπώθη η γνώμη ότι τα όρια έδει να καθωρισθώσι ως ακολούθως: Μέχρι του σημείου Τούμπι της Κακής Ράχης ετέθησαν καλώς, εκείθεν κατέρχεται βορειοδυτικώς ακολουθούν το ρεύμα και φθάνουν μέχρι της θέσεως "Σύνορον", ήτις αύτη καλείται, καθόσον ως τοιούτον χρησιμεύει εις τον μέχρι τούδε καθορισμόν των ορίων των δύο χωρίων, εκείθεν φθάνει εις τας υπωρείας του βουνού Κοφίνι, ανέρχεται εις την κορυφήν αυτού, ακολουθεί την κορυφογραμμήν κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων, κατέρχεται μέχρι της διασταυρώσεως των οδών Μπεζενίκου - Πλέσσα και Λεβιδίου - Χωτούσης, οπόθεν ακολουθεί το εκείθεν αρχόμενον ρεύμα κατά την φυσικήν αυτού κατεύθυνσιν μέχρι της εκβολής του ξηρορεύματος τούτου εις την καταβόθραν, οπόθεν ακολουθεί τον ποταμόν Όφιν ή Ποτάμι Βάλτου μέχρι της εκβολής εις τον ποταμόν τούτον του αύλακος Τειχιού Χωτούσης. Εις τον καθορισμόν των ορίων κατά τον τρόπον τούτον ελήφθη υπ' όψιν υπό των μειοψηφούντων τα ανέκαθεν ανεγνωρισμένα όρια, η φυσική ροή των υδάτων και η πλειονότης των κτημάτων των κατοίκων της κοινότητος Λεβιδίου.

Εφ' ω συνετάχθη η παρύσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται προσηκόντως.

ο Πρόεδρος [υπογραφή] τα μέλη [υπογραφές]

Αριθμός 5/1970

Το κατά το άρθρον 12 του, δια του άρθρου μόνου του Ν. Διατάγματος 2888/ 1954, κυρωθέντος δημοτικού και κοινοτικού κώδικος, ως τούτο αντεκατεστάθη δια του άρθρου 23 του Ν.Δ. 3777/ 1957, Διοικητικόν δικαστήριον ορίων του Νομού Αρκαδίας, αποτελούμενον εκ των, 1. Νικολαράκου Μιχαήλ, Διευθυντού Αυτοδιοικήσεως της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως προέδρου, 2. Διαμαντοπούλου Περικλέους, Ειρηνοδίκου Τριπόλεως, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 72/29-1-1970 εγγράφου του Προέδρου Πρωτοδικών Τριπόλεως και 3. Γαλανού Γεωργίου Πολιτικού μηχανικού, Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών Νομού Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 4931/12-2-1970 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, παρουσία και του εκτελούντος καθήκοντα γραμματέως του Δικαστηρίου Κοσμά Βασιλείου, Εισηγητού της Νομαρχίας, ορισθέντος δια της ιδίας ως άνω αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας κατόπιν της υπ' αριθ. 1/12-5-1970 αποφάσεως του Δικαστηρίου, δι' ης επεφυλάχθη να αποφασίση εις νέαν συνεδρίασιν αυτού, επί της δια της υπ' αριθ. 21/25-11-1957 αποφάσεως - αιτήσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Βλαχέρνας περί της αναθεωρήσεως των διοικητικών ορίων αυτής μετά του δήμου Λεβιδίου, εφ' ης είχεν ληφθή η υπ' αριθ. 2/1965 απόφασις του Δικαστηρίου τούτου, ήτις ανηρέθη δια της υπ' αριθ. 366/1968 ομοίας του Συμβουλίου της Επικρατείας και επανεπέμφθη η υπόθεσις εις το Δικαστήριον τούτο προς λήψιν νέας αποφάσεως, συνεδριάσαν σήμερον την 10ην του μηνός Σεπτεμβρίου έτους 1970, ημέραν της εβδομάδος πέμπτην και ώραν 10ην π.μ. εν τω καταστήματι της Νομαρχίας Αρκαδίας (Γραφείον Διευθυντού Αυτοδιοικήσεως), ίνα αποφασίση σχετικώς επί της ως άνω αποφάσεως αιτήσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου Βλαχέρνας.

Ιδόν τον σχετικόν φάκελον

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή, η κατά το άρθρον 22 του Ν.Δ. 3777/1957 επιτροπή, εδέχθη την δια της υπ' αριθ. 21/25-11-1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Βλαχέρνας, αιτηθείσαν αναθεώρησιν των διοικητικών ορίων αυτής μετά του δήμου Λεβιδίου, δια τους εν αυτή αναφερομένους λόγους.

Επειδή, δια της υπ' αριθ. 48209/3-5-1963 αποφάσεως του Υπουργείου Εσωτερικών ενεκρίθη η αναθεώρησις των διοικητικών ορίων μεταξύ της κοινότητος Βλαχέρνης και του δήμου Λεβιδίου.

Επειδή κατόπιν της υπ΄'αριθ. 1/14-1-1968 αποφάσεως του Δικαστηρίου περί της επιτοπίου μεταβάσεως τούτου εις το επίδικον προς μόρφωσιν πλήρους και σαφούς κρίσεως επί της ως άνω υποθέσεως προέκυψεν ότι: 1. Τα δια της υπ' αριθ. 87 από 4-7- 1915 αποφάσεως του Δικαστηρίου καθορισθέντα διοικητικά όρια μεταξύ των Δήμου Λεβιδίου και Κοινότητος Μπεζενίκου, νυν Βλαχέρνης, απέχουσι μόνο περίπου 1000 μέτρα εκ των ακραίων οικιών της Κοινότητος Βλαχέρνης.

Επειδή κατά τον, υπό της υπ' αριθ. 87/1915 αποφάσεως του Δικαστηρίου, καθορισμόν των διοκητικών ορίων μεταξύ των ως άνω Οργανισμών, εσφαλμένως είχεν εκτιμηθή η ιδιοκτησία των κατοίκων της Κοινότητος Βλαχέρνης, δεδομένου ότι: 1. Τα αγροκτήματα τα κείμενα ενός μέρους της επιδίκου περιοχής, ήτοι μεταξύ της περικλειομένης από της συμβολής της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου και

οδού Βλαχέρνης - Χωτούσης (ορίου Βλαχέρνης - Λεβιδίου) προς αυλάκι Κρεπελού και μέχρι της ευθείας νοητής γραμμής της αρχομένης από του χιλιομέτρου της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου στρεφομένης αριστερά μέχρι του μέσου της οδού Βλαχέρνης - Χωτούσης ανήκουσιν εις δημότας και κατοίκους της Κοινότητος Βλαχέρνης, και 2. ότι ο συνοικισμός Πλέσσα μετά των οκτώ κατοικιών του κατοικείται υπό δημοτών της Κοινότητος Βλαχέρνης.

Επειδή και κατά τον καθορισμόν των διοικητικών ορίων των ιδίων ως άνω Οργανισμών, δια της ως άνω αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου, εσφαλμένως, εν μέρει, είχον εκτιμηθή αι απαραίτητοι ανάγκαι των ποιμνίων των δημοτών της Κοινότητος Βλαχέρνης εις βοσκάς δεδομένου ότι ο αριθμός των ζώων συνολικώς των δημοτών και κατοίκων του μεν Δήμου Λεβιδίου ανέρχεται εις 720 μεγάλα ζώα και εις 5000 μικρά ζώα, της δε Κοινότητος Βλαχέρνης εις 420 μεγάλα ζώα και εις 3850 μικρά ζώα, ομού μετά των οικοσίτων, αι δε κοινόχρηστοι, βοσκήσιμοι εκτάσεις κατάλληλοι κυρίως δι' αιγοβοσκήν, ανέρχονται, δια μεν τον Δήμον Λεβιδίου εις 8200 στρέμματα της δε Κοινότητος Βλαχέρνης εις 500 στρέμματα, εκ δε των στοιχείων τούτων προκύπτει ότι, αι, εις βοσκάς, ανάγκαι των ποιμνίων των δημοτών και κατοίκων της Κοινότητος Βλαχέρνας είναι ηυξημέναι δεδομένου ότι ενώ δι' έκαστον ζώον μεγάλον ή μικρόν κατοίκων του Δήμου Λεβιδίου ανήκει βοσκήσιμος έκτασις 1400 τ.μ. περίπου, δι' έκαστον μεγάλον ή μικρόν ζώον της Κοινότητος Βλαχέρνης ανήκει βοσκήσιμος έκτασις 1200 τ.μ. περίπου.

Δια ταύτα

Ομοφώνως δέχεται την, δια της υπ' αριθ, 21/25-11-1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Βλαχέρνης, αιτηθείσαν αναθεώρησιν των, δια της υπ' αριθ. 87/4-7-1915 αποφάσεως του Δικαστηρίου καθωρισθέντων διοικητικών ορίων μεταξύ του Δήμου Λεβιδίου και της Κοινότητος Μπεζενίκου (νυν Βλαχέρνης) και αναθεωρεί τα διοικητικά όρια των εν λόγω Οργανισμών, καθωρίζον ταύτα ως κάτωθι:

Άρχονται από θέσεως Μεσοβούνι, άνωθεν της θέσεως "Αλώνι Τζιόλα" ή "Κόλια Πήδημα", εκείθεν ακολουθούν την κορυφογραμμήν λοφίσκου μέχρι θέσεως "Κρεββάτια" και δια της ομωνύμου οροσειράς κατά την φυσικήν κλίσιν των υδάτων (των αγρών ιδιοκτησίας Βλαχέρνης υπαγομένων εις την περιφέρειαν ταύτης), φθάνουν εις θέσιν "Καλογερική Βρύση" (υπαγομένης εις την περιφέρειαν του Δήμου Λεβιδίου), εκείθεν ακολουθούν την ανατολικομεσημβρινήν κορυφήν του βουνού "Κακή Ράχη" ή "Άγιος Σταθάκος", εκείθεν εις θέσιν "Ρέμα Βρυσούλας" μεταξύ δύο λοφίσκων, ο ακολουθεί μέχρι συναντήσεως της οδού Λεβιδίου - Βυτίνης, χιλιόμετρον 30+800, ην ακολουθούν με κατεύθυνσιν προς Λεβίδιον μέχρι της συναντήσεως του πρώτου πλακοσκεπούς οχετού, χιλιόμετρον 30+500, εκείθεν στρέφονται αριστερά κατευθείαν γραμμήν μέχρι συναντήσεως του μέσου της οδού Βλαχέρνης - Χωτούσης (από συμβολής της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου και Βλαχέρνης - Χωτούσης μέχρι θέσεως λοφίσκου Πλέσσα), εκείθεν ακολουθούν την οδόν Βλαχέρνης - Χωτούσης μέχρι της συναντήσεως της θέσως "Πλέσσα" (λοφίσκος), ακολουθούν εις το δεξιόν μέχρι συναντήσεως της πρώτης χαράδρας, ένθα κάμπτονται δεξιά και άνω μέχρι καλλιεργησίμων αγρών θέσεως "Κάτω

Κοκκινόλακκα" (αγρός Ξουράφη κατοίκου Βλαχέρνης), εκείθεν αριστερά μέχρι της κορυφογραμμής, ην και ακολουθούν προς αριστεράν κατεύθυνσιν διερχόμενα δια της υπαρχούσης χαράδρας μέχρι της άνωθεν ετέρας κορυφογραμμής, ης τον αυχένα ακολουθούν προς αριστεράν κατεύθυνσιν κατερχόμενα προς τον Όφιν ποταμόν κατευθείαν νοητήν γραμμήν, και εκείθεν μέχρι συναντήσεως καλυβίου Κουβαβά Θεοδώρου, κατοίκου Λεβιδίου, και εκείθεν κατευθείαν γραμμήν μέχρι συναντήσεως των διοικητικών ορίων Βλαχέρνης - Χωτούσης, ένθα και καταλήγουν.

Εκρίθη, απεφασίσθη εν τω Νομαρχιακώ καταστήματι και εδημοσιεύθη αυθημερόν εν δημοσία συνεδριάσει.

ο Πρόεδρος
Μιχ. Νικολαράκος

τα μέλη
Περικλής Διαμαντόπουλος
Γεώργιος Γαλανός

ο Γραμματεύς
Βασίλειος Κοσμάς

8. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ

Επιτόπιος Έκθεσις καθορισμού ορίων Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βυτίνης

Εν θέσει "Καπερώνη Χωράφι", και επί των ορίων των Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βυτίνης σήμερον την ενδεκάτην του μηνός Οκτωβρίου του 1914 έτους, ημέραν σάββατον και ώραν 10ην π.μ. η κάτωθι υποσημειούμενη πενταμελής Επιτροπή αποτελουμένη εκ του Προέδρου αυτής Ειρηνοδίκου Κλείτορος Μυλάοντος Θεμ. Η. Δουρδούνη, διορισθέντος τοιούτου δια της υπ' αριθ. 4144 ε.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, των Προέδρων των Συμβουλίων των γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Αθ. Καρπακλή της Κοινότητος Μαγουλιάνων και Τρύφωνος Κατσίνη, Αντιπροέδρου της Κοινότητος Βυτίνης, αναπληρούντος νομίμως τον μη δυνάμενον να οδοιπορήση κωλυόμενον Πρόεδρον της Βυτίνης ως εκ της παθήσεως και βλάβης του ποδός αυτού, καθ' α δείκνυται και εκ του υπ' αριθ. 214 ε.ε. επισήμου εγγράφου εν ω αναφέρεται ο λόγος της αδυναμίας της ενταύθα μεταβάσεώς του και η αυτού αναπλήρωσις υπό του ανωτέρω Αντιπροέδρου Τρ. Κατσίνη, των διευθυνόντων τα σχολεία στοιχειώδους εκπαιδεύσεως Δημοδιδασκάλων Ιω. Καλόσακα και Νικ. Θαλασσινού ως μελών απάντων, συνελθούσα εν τη άνω θέσει δυνάμει του άρθρου 10, εδ. γ΄ του ΔΝΖ΄ περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων Νόμου και συνεπεία προσκλήσεως του Προέδρου αυτής προς οριστικόν καθορισμόν των ορίων της διοικητικής περιφερείας των άνω Κοινοτήτων Μαγουλιάνων- Βυτίνης, ένθα μετά προηγουμένην και επισταμένην μελέτην των διαφόρων εγγράφων και εδαφικών σημείων, άτινα δια της επιτοπίου ερεύνης εξηκρίβωσεν, εκτίθησι και καθορίζει ως όριον οριστικόν των Κοινοτήτων τούτων τα κάτωθι εδαφικά μέρη και σημεία ως εξής:

Ως αφετηρία των ορίων των Κοινοτήτων τούτων αμφοτέρων καθορίζεται οριστικώς το ρεύμα το καλούμενον Κακόρευμα ή ρεύμα Σφυρίδας μέχρι του σημείου που συναντάται ο δρόμος Βυτίνης - Λάστης, ήτοι ολόκληρον το δάσος τω εν τω ρεύματι και προς την δεξιάν όχθην αυτού την δασικήν έκτασιν μέχρι της κορυφογραμμής του εκεί εδάφους ένθα υπάρχει πρίνος και ελάτη, κατόπιν εξακολουθεί η γραμμή όπως έρχεται εις την κορυφήν Αλώνι Σφυρίδας προχωρεί

προς το μεσημβρινόν μέρος και ως έρχεται η κορυφογραμμή κατά μήκος και κάτωθι αυτής πεντήκοντα μέτρα καθ' όλην την πλευράν την βορειοανατολικήν ένθα υπάρχει πηγή (βρύση Παλιοκερνίτσης), ήτοι ως εχαράχθη η γραμμή η ανωτέρω και περιεγράφη ευθεία πεντήκοντα μέτρα κάτωθεν της κορυφογραμμής, ένθα φθάνει εις την πετρώδη κορυφήν ονομαζομένην Σφήνα Καπερώνη και εκείθεν ευθεία γραμμή μέχρι του μεγάλου ρεύματος Νούπαντης. Τουτέστιν εν τω μεταξύ θέλει διέλθει την κορυφήν Σφήνα Καπερώνη και θα κατέλθη έξωθι του αγρού Καλακαίων εκ Βυτίνης και αμέσως ακολουθεί το ρεύμα μέχρι Νούπαντης ως ανωτέρω. Κατόπιν εξακολουθεί η γραμμή η διαχωρίζουσα τας Κοινότητας ταύτας με την κοίτην του ρεύματος της ανωτέρω (Νούπαντης) ως ρέει το ρεύμα μέχρι των καλυβίων των κληρονόμων Αθαν. Γόντικα, άτινα καλύβια μεθ' όλης της περιοχής αυτών θα υπάγονται εις το όριον της Κοινότητος Μαγουλιάνων, και εκείθεν ευθεία γραμμή, Πρόντολον, Σαράντη Χούνη, Καλογερικό χωράφι, Μουριές, Δημόσιον δρόμον (αμαξιτόν).

Κατ' ακολουθίαν τα όρια τα καθορίζοντα τας ως άνω γειτνιαζούσας Κοινότητας Μαγουλιάνων - Βυτίνης έληξαν οριστικώς συμφώνως προς τας πληροφορίας τας οποίας η Επιτροπή ηρύσθη παρά δυναμένων να γνωρίζωσι κατοίκων και κτηματιών των Κοινοτήτων τούτων, προς τα φυσικά και ανεγνωρισμένα όρια τα υπάρχοντα, άτινα η ειρημένη επιτροπή δια της επιτοπίου μεταβάσεώς της αντελήφθην και εξηκρίβωσεν επισταμένως και εν τέλει δια της πλήρους ομοφωνίας απάντων των μελών της ανωτέρω επιτροπής.

Καθ' ο συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα εις επήκοον πάντων και βεβαιωθείσα υπογράφεται προσηκόντως.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
Θ. Δουρδούνης	Ι. Καλόσακας
	Αθ. Καρπακλής
	Τρ. Κατσίνης
	Ν. Θαλασσινός

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Περί αναθεωρήσεως της από 11 Οκτωβρίου 1914 εκθέσεως καθορισμού ορίων της Διοικητικής Περιφερείας των Κοινοτήτων Βυτίνης και Μαγουλιάνων (Νομού Αρκαδίας).

Η Επιτροπή του άρθρου 8 του Νόμου 4759 "περί μεταρρυθμίσεων εις την Νομοθεσίαν περί Δήμων και Κοινοτήτων" αποτελουμένη εκ των 1) Αργυρίου Κουμούση Επιθεωρητού Δημοσίων έργων 11ης Περιφερείας, ως Προέδρου, 2) Ανδρέα Δελήμπαση Διευθυντού Νομαρχίας Αρκαδίας και 3) Ευαγγέλου Σηφογιάννη Πρωτοδίκου ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 39154 αποφάσεως του Υπουργείου Δικαιοσύνης, συνελθούσα την εννάτην (9ην) Ιουνίου του έτους 1938, ημέραν Πέμπτην εν τω επιδίκω μέρει μεταξύ των Κοινοτήτων Βυτίνης και Μαγουλιάνων επί παρουσία και του δια της υπ' αριθ. 420 ε.ε. αποφάσεως του κ. Επιθεωρητού Δημοσίων Έργων ορισθέντος Γραμματέως κ. Θεοδώρου Παπαθεοδώρου Μηχανικού Δημοσίων Έργων και κατόπιν της υπ' αριθ. 373 ε.ε.προσκλήσεως του Προέδρου της Επιτροπής ησχολήθη επί τόπου εις την

αναθεώρησιν των οριστικών ορίων της Διοικητικής Περιφερείας των Κοινοτήτων Βυτίνης και Μαγουλιάνων διαταχθείσης δια της υπ' αριθ. 55815 αποφάσεως του κ. Υπουργού των Εσωτερικών.

Κατά την επιτόπιον διαδικασίαν παρέστησαν αμφότεραι αι Κοινότητες δια του Κοινοτικού αυτών Συμβουλίου και πολλών Δημοτών των, εκάστη των οποίων ανέπτυξε τας απόψεις της.

Η Επιτροπή κατόπιν επισταμένης επιτοπίου ερεύνης επί των διαμφισβητουμένων ορίων, λαβούσα υπ' όψιν τας εις καλλιεργησίμους αγρούς συνισταμένας ιδιοκτησίας και τας κτηνοτροφικάς ανάγκας αμφοτέρων των Κοινοτήτων, καθορίζει τα όρια των Κοινοτήτων Βυτίνης και Μαγουλιάνων ως εξής:

Ως αφετηρία των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης και Μαγουλιάνων ορίζεται το σημείον του ρεύματος Κακόρευμα (ή ρεύμα Σφυρίδας) το κείμενον κάτωθεν της Σπηλιάς Λάστης, εκ του σημείου τούτου ανέρχονται προς την κορυφήν "Βράχος Σφυρίδας" (διερχόμενα δυτικώς του ερημοκκλησίου Σφυρίδα, το οποίον θα υπάγεται εις τα όρια της Κοινότητος Βυτίνης). Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν και άνωθεν των καλλιεργημένων εκτάσεων προς την πηγήν Παλιοκερνίτσης (ή Περδικόβρυση ή Παναγία). Εκείθεν εις βράχον "Σφήνα Καπερώνη" και "Στύλον Καπερώνη".

Εκ της θέσεως ταύτης (Στύλος Καπερώνη) ευρισκομένης περί τα πενήντα μέτρα νοτίως της "Σφήνας Καπερώνη" τα όρια κατέρχονται ακολουθούντα την κορυφογραμμήν (διαχωριστικήν γραμμήν υδάτων) εις θέσιν "Νούπαντης", ένθα η συμβολή δύο ρευμάτων μετά του ρεύματος "Νούπαντης" και ακριβώς κάτωθεν της θέσεως "Αετοφωλιά" (Καλογερόγιαννη Σφήνα). Είτα ακολουθούσι το ρεύμα "Νούπαντη" προς ανάντι μέχρι του σημείου κάτωθεν των καλυβίων των κληρονόμων Αθανασίου Γόντικα, άτινα Καλύβια Γόντικα μεθ' όλης της περιοχής των θα υπάγονται εις τα όρια της Κοινότητος Μαγουλιάνων.

(Ως περιοχή των Καλυβίων κληρονόμων Αθανασίου Γόντικα θέλει θεωρηθεί η καλλιεργημένη έκτασις μετά της υπό ταύτης περικλειομένης αγρίας εκτάσεως). Εκείθεν ανέρχονται το ρεύμα Προντόλου μέχρι της συναντήσεως της βατής οδού Βυτίνης - Μαγουλιάνων και εκ του σημείου τούτου τα όρια ακολουθούντα την κορυφογραμμήν "Γαϊδουρόρραχη" ("Μπαμπαλίνα") καταλήγουσιν εις τοποθεσίαν "Μουργιές" και χιλιόμετρον 43ον της Εθνικής οδού Βυτίνης - Γορτυνίας.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα απόφασις και υπογράφεται προσηκόντως.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ο Πρόεδρος
Αργύριος Κουμούσης

τα Μέλη
Ανδρέας Δελήμπασης
Ευάγγελος Σηφογιάννης

ο Γραμματεύς
Θεόδωρος Παπαθεοδώρου

9. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΙΜΙΑΔΩΝ - ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ (περιφέρεια Καρδαρά)

Εις θέσιν "Γεφύριον Σημιάδων" σήμερον την 25 του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους, συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Σιμιάδων, αποτελουμένη από τον Κ. Ανθούλην, Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Απ. Μαρκόπουλον και τα μέλη Ιωάν. Δημητρακόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Αλωνισταίνης, Νικολ. Σ. Μάγκλαρην Πρόεδρον της Κοινότητος Σιμιάδων, Γ. Βασιλακόπουλον διδάσκαλον Αλωνισταίνης και Δημ. Τσαπραλήν διδάσκαλον Σιμιάδων, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η Κοινότης Αλωνισταίνης περιλαμβάνει και το χωρίον Καρδαρά, η περιφέρεια του οποίου προς Ανατολάς γειτνιάζει την Κοινότητα Σιμιάδων. Εις το μέρος τούτον η επιτροπή μετά συζήτησιν και αυτοψίαν δι' επιτοπίου μεταβάσεως διακανονίζει τα όρια ταύτα δια γραμμής, ήτις εις το Βόρειον μέρος άρχεται εκ της θέσεως "Κλεισούνη Καμίνι", ένθα ενούται η παλαιά οδός Κάψια - Λεβιδίου προς την αμαξιτήν τοιαύτην, εκ του σημείου τούτου ακολουθεί προς Νότον την ειρημένην παλαιάν οδόν και φθάνει εις το σημείον αυτής άνωθεν του οποίου είναι ο Μύτικας Γκρόζινον, ένθα διέρχεται η αμαξιτή οδός, όπου και τελειώνουν τα όρια. Ο Πρόεδρος και Διδάσκαλος Σιμιάδων έχουσιν αντιρρήσεις κατά του άνω γενομένου δια πλειοψηφίας διακανονισμού, προτείνοντες ως όριον γραμμήν αρχομένην εκ Βορρά εις την θέσιν "Σπηλίτζαις". προχωρούσαν προς Νότον εις θέσιν "Λάγιου Καλύβι" και εκ τούτου εις "Κούβελα Αλώνι" και Τουρλουκαίικα κτήματα, ένθα να λήγουσι τα όρια, διότι το όριον τούτο ήτο το ανέκαθεν ανεγνωρισμένον κατά την πληροφορίαν, ην έλαβον από τους γονείς των. Εις την αντίρρησιν ταύτην η πλειοψηφία της επιτροπής απαντά ότι η ως άνω διακανονισθείσα των ορίων γραμμή, ήτοι ο παλαιός δρόμος, χωρίζει τα όρια ευδιακρίτως και δικαίως, συμφώνως δε και προς τας εδαφικάς συνθήκας, αύτη δε η γραμμή κατά τας δοθείσας πληροφορίας εις τον Ειρηνοδικούντα Πάρεδρον παρά Λεβιδιωτών και Καψιωτών, ήτοι ανθρώπων ξένων προς τα διαμαχόμενα μέρη, ήτο και ανέκαθεν το όριον των χωρίων Καρδαρά και Σιμιάδων. Άλλως εάν εγένετο δεκτή η πρότασις των αντιλεγόντων μελών, το όριον των Σιμιάδων θα έφθανεν εις το προαύλιον του χωρίου Καρδαρά, εις το οποίον δεν θα απέμενεν ούδ' ελάχιστος χώρος προς την ανατολικήν αυτού πλευράν.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα Έκθεσις, ήτις βεβαιωθείσα και αναγνωσθείσα, υπογράφεται ως έπεται:

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

10. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΡΔΑΡΑ - ΣΙΜΙΑΔΩΝ

Στον Ορχομενό Αρκαδίας (Λεβίδι) στις 18 Μαΐου 1993, ημέρα Τρίτη και ώρα 11.30 π.μ. στο κατάστημα του Ειρηνοδικείου Ορχομενού Αρκαδίας συνήλθε η επιτροπή ορίων που προβλέπεται από την παρ. 1 του άρθρου 14 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικα όπως αυτή συγκροτήθηκε με την με αριθμό 7865/ 10-6-1992 απόφαση του κ. Νομάρχη Αρκαδίας, προκειμένου να προβεί στον νέο καθορισμό ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Καρδαρά και Σιμιάδων.

Κατά την παραπάνω συνεδρίαση παρέστησαν ο Πρόεδρός της Δημήτριος Κασιδιάρης Ειρηνοδίκης Ορχομενού Αρκαδίας και τα μέλη: α) Βασίλειος Πιτερός Πρόεδρος Κοινότητος Καρδαρά, μετά του πληρεξουσίου του δικηγόρου Σταύρου Μιχαλόπουλου, β) Γεώργιος Λαμπράκος Πρόεδρος της Κοινότητος Σιμιάδων μετά του πληρεξουσίου του δικηγόρου Νίκου Νικόπουλου, γ) Ιωάννης Σάμπαλης Κοινοτικός Σύμβουλος Καρδαρά και δ) Χρήστος Προκοπίου Κοινοτικός Σύμβουλος Σιμιάδων.

Ακολούθησε συζήτηση μεταξύ των μελών της Επιτροπής για το θέμα για το οποίο συνεδρίασε, χωρίς να ληφθεί απόφαση και ακολούθησε επιτόπιος μετάβαση περί ώρα 12.30 της ιδίας ημέρας, όπου έγινε αυτοψία της ευρύτερης περιοχής. Στη συνέχεια ορίστηκε νέα συνεδρίαση της επιτροπής, με έγγραφη ανακοίνωση του Προέδρου της στα μέλη, για την 23 Ιουνίου 1993 ημέρα τετάρτη και ώρα 11.00 στον ίδιο με τον αρχικό τόπο, προκειμένου να ληφθεί απόφαση.

Κατά την μετ' αναβολή συνεδρίαση της 23-6-1993, έγινε πληρέστερη διερεύνηση και προσέγγιση του θέματος, καθόσον εξετάστηκαν και μάρτυρες (ένας από κάθε πλευρά) και εκφράστηκαν οι ακόλουθες τελικές απόψεις.

Α) ΑΠΟΨΗ Α΄ του Προέδρου του Κοινοτικού Συμβούλου Καρδαρά Βασιλείου Πιτερού και Ιωάννη Σάμπαλη αντίστοιχα.

Το όριο των δύο Κοινοτήτων Καρδαρά - Σιμιάδων να μεταφερθεί στον άξονα της Εθνικής Οδού Τριπόλεως - Πύργου και ειδικότερα να είναι η ευθεία γραμμή, η οποία από Βορρά θα αρχίζει από τη διασταύρωση της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου με την επαρχιακή οδό προς χιονοδρομικό κέντρο Μαινάλου, κι από κει με κατεύθυνση από Βορρά προς Νότο θα ακολουθεί τον άξονα της ανωτέρω Εθνικής οδού επί μήκους τριακοσίων (300) μέτρων περίπου μέχρι της διασταυρώσεως της εν λόγω Εθνικής οδού με την Κοινοτική οδό (κάθετη προς αυτήν) Σιμιάδων - Καρδαρά. Στην ανωτέρω διασταύρωση ακριβώς η οριογραμμή να κάμπτει προς δυσμάς κατά μήκος της Κοινοτικής οδού Σιμιάδων - Καρδαρά επί μήκους εκατό (100) μέτρων περίπου μέχρις ότου συναντήσει το παλαιό όριο δηλαδή την παλαιά αμαξιτή Κοινοτική οδό Λεβιδίου - Κάψια, όπου τερματίζει το νέο όριο.

Την έκταση την οποία περιλαμβάνει το νέο όριο είναι σχήματος Ορθογωνίου τριγώνου με πλευράν βάσεως την Κοινοτικήν οδό Σιμιάδων - Καρδαρά και πλευρά ύψους τον άξονα της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου. Η έκταση αυτή κατά 80% έως 85% είναι ιδιοκτησία κατοίκων Κοινότητος Καρδαρά, πλην δύο μόνον οικοπέδων τα οποία ανήκουν σε δημότες της Κοινότητος Σιμιάδων και δήμου Τριπόλεως αντιστοίχως, αμφοτέρων κατοίκων Τριπόλεως. Στην εν λόγω έκταση αλλά και πέραν αυτής έχουν αναπτυχθεί ο νέος οικισμός των Δημοτών Καρδαρά, στην οποία υπάρχουν α) πέντε κατοικίες κατοίκων Καρδαρά, β) ένας ιερός ναός

του νέου οικισμού και γ) ένας σταύλος κατοίκου Καρδαρά. Στον νέο οικισμό έχει εγκατασταθεί το σύνολο σχεδόν (πλην δύο οικογενειών) των κατοίκων της Κοινότητος Καρδαρά, οι οποίοι εξακολουθούν να είναι Δημότες της Κοινότητος Καρδαρά απ' όπου μεταφέρθηκαν με μέριμνα του Κράτους.

Εξάλλου η θέση του νέου οικισμού δεν διακόπτει την εδαφική συνέχεια της διοικητικής περιφέρειας των δύο Κοινοτήτων και δεν υφίσταται στο νέο όριο Κοινοτική ιδιοκτησία ουδεμιάς των δύο Κοινοτήτων.

Β΄ ΑΠΟΨΗ του Προέδρου της Κοινότητας Σιμιάδων και Κοινοτικού Συμβούλου Σιμιάδων, Γεωργίου Λαμπράκου και Χρήστου Προκοπίου αντίστοιχα. Το όριο μεταξύ των Κοινοτήτων Καρδαρά και Σιμιάδων να παραμείνει όπως έχει για τους εξής λόγους: Κατά τη διάταξη του άρθρου 1, εδαφ 1, παραγ. 4 του του νόμου 1832/ 1989 κάθε αίτηση για τον ανακαθορισμό των ορίων των Κοινοτήτων πρέπει να υποβάλλεται στον Νομάρχη σε αποσβεστική προθεσμία έξι μηνών από την ισχύ του νόμου 1832/ 1989.

Κατόπιν τούτου και μετά τη συμπλήρωση της αποσβεστικής προθεσμίας επέρχεται απώλεια ντε γιούρε. Η πάροδος της προθεσμίας προκύπτει από τα υποβληθέντα από την αντίδικη Κοινότητα στοιχεία και λαμβάνεται υπ' όψη αυτεπαγγέλτως. Κατά την ίδια διάταξη του ν. 1832/1989 με την οποία αντικαταστάθηκε η παρ. 1 του άρθρου 13 του Π.Δ. 323/1989 τότε μόνο επιτρέπεται νέος καθορισμός των ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων α) αν μεταβληθούν τα φυσικά όρια εξαιτίας μεταγενέστερης εκτέλεσης έργων που διακόπτουν τη συνέχεια της διοικητικής περιφέρειας, β) αν συντρέχει αδυναμία εφαρμογής της οριογραμμής που έχει καθοριστεί εξαιτίας ασάφειας στη σχετική διατύπωση των ορίων ή μεταγενέστερης ανοικοδόμησης πάνω σε αυτή, γ) έχουν εκτιμηθεί εσφαλμένως οι ανάγκες των κατοίκων. Καμία από τις προϋποθέσεις αυτές δεν ισχυρίζεται η αντίδικη Κοινότητα ότι συντρέχει και τα φυσικά όρια, που έχουν από το 1914 καθοριστεί και ισχύουν μέχρι σήμερα αναμφισβήτητα κατά το εδαφ. 2 του άρθρου 13 του Π.Δ. 323/ 1989 όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 12 του Π.Δ. 76 1985 και το άρθρο 1 παρ. 3 του ν. 1832/1989. Τα όρια αυτά παραμένουν αμετάβλητα έκτοτε, όταν η αντίδικη Κοινότητα Καρδαρά ήταν ενιαία με την Κοινότητα Αλωνίσταινας, από την οποία αποσπάστηκε το έτος 1931.

Κατά το έτος 1966 ζητήθηκε να γίνει νέος καθορισμός ορίων από την αντίδικη και η αίτησή της απορρίφθηκε, διότι τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Αλωνίσταινας και Σιμιάδων έχουν καθοριστεί δια της από 25-8- 1914 εκθέσεως της επιτροπής ορίων (ίδετε με αριθ. πρωτ. 53934/1967 έγγραφο του Νομάρχη Αρκαδίας με κοινοποίηση Ειρηνοδίκη Ορχομενού). Έκτοτε οι ανάγκες της Κοινότητας Καρδαρά έχουν ελαττωθεί συγκρινόμενες με τις σημερινές, διότι οι κάτοικοι ελαττώθηκαν σημαντικά και σήμερα δεν υπερβαίνουν τις 6-7 οικογένειες και δεν μπορούν να επικαλούνται τις 4-5 αγορές οικοπέδων τους ή και την ανέγερση σε αυτά μικρών αγροικιών εντός των ορίων μας για να εμφανίσουν αυξημένες ανάγκες. Τούτο επιβάλλεται και με τη διάταξη των άρθρων 16 του Π.Δ.323/1989, όπως τροποποιήθηκε, κατά την μόνο κατ' εξαίρεση γίνεται νέος καθορισμός ορίων, 1) μόνο εάν έχει χαθεί η έκθεση καθορισμού ή, 2) αν με την έκθεση καθορισμού έχουν υπαχθεί οικισμοί που δεν αναφέρονται στο Διάταγμα αναγνώρισης ή, 3) εάν

έγινε μεταφορά των κατοίκων οικισμού με πρόταση του Νομάρχη ή αίτηση του Δήμου ή Κοινότητας, περί των οποίων δεν πρόκειται εδώ, και η επιτροπή συγκροτήθηκε χωρίς να συντρέχουν οι νόμιμες προϋποθέσεις.

Ο Πρόεδρος της επιτροπής ορίων αφού έλαβε υπ' όψη του την ύπαρξη των δύο αυτών απόψεων και τις καταθέσεις των μαρτύρων, διαπίστωσε ότι στην όλη επίμαχη έκταση υπάρχουν πέντε (5) σπίτια κτισμένα τα έτη 1971 με 1972, τα οποία ανήκουν σε Δημότες της Κοινότητας Καρδαρά, οι οποίοι είναι οι εξής: α) Αλέξης Κουτσούκος, β) Δημήτριος Πιτερός, γ) κληρονόμοι Ηλία Σάμπαλη, δ) Στέφανος Ρούμπος και ε) Χρήστος Μητρόπουλος. Μία εκκλησία επονομαζόμενη Τιμία Ζώνη, η οποία έχει κτιστεί με χρήματα και εράνους των Δημοτών της Κοινότητας Καρδαρά. Εξάλλου στην εν λόγω έκταση δεν υπάρχει ιδιοκτησία Δημότη της Κοινότητας Σιμιάδων, πλην ενός αγροτεμαχίου εκτάσεως τριών στρεμμάτων περίπου, το οποίο ανήκει στον Τουρλούκη - Μάγκλαρη, ο οποίος είναι Δημότης Σιμιάδων.

Επί πλέον στην επίμαχη έκταση, στην οποία υπάρχει και ένας σταύλος Δημότη της Κοινότητας Καρδαρά, έχει εγκατασταθεί το σύνολο σχεδόν, πλην δύο οικογενειών, των κατοίκων της Κοινότητας Καρδαρά.

Ενόψει των ανωτέρω ο Πρόεδρος της επιτροπής συντάσσεται με την άποψη του Προέδρου και του Συμβούλου της Κοινότητος Καρδαρά, δηλαδή να γίνει νέος καθορισμός των ορίων των δυο Κοινοτήτων, όπως παραπάνω καθορίζεται. Από το νέο καθορισμό η Κοινότητα Σιμιάδων δεν υφίσταται καμμία σημαντική ζημία σε αντίθεση με την Κοινότητα Καρδαρά, η οποία με την υφιστάμενη κατάσταση δεν μπορεί να πάρει καμμία απόφαση για την επίμαχη έκταση χωρίς την έγκριση της Κοινότητας Σιμιάδων.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, το όριο μεταξύ των Κοινοτήτων Καρδαρά και Σιμιάδων δέον να μεταφερθεί στον άξονα της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου. Ειδικότερα, το όριο να είναι η ευθεία γραμμή, η οποία από Βορρά θα αρχίζει από τη διασταύρωση της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου με την Επαρχιακή οδό προς χιονοδρομικό κέντρο Μαινάλου, και από κει με κατεύθυνση από Βορρά προς Νότον θα ακολουθεί τον άξονα της Εθνικής οδού Τριπόλεως - Πύργου σε μήκος τριακοσίων μέτρων περίπου μέχρι τη διασταύρωση της εν λόγω Εθνικής οδού με την κοινοτική οδό Σιμιάδων - Καρδαρά. Στην ανωτέρω διασταύρωση ακριβώς η οριογραμμή θα κάμπτει προς Δυσμάς κατά μήκος της Κοινοτικής οδού Σιμιάδων - Καρδαρά σε μήκος εκατό μέτρων περίπου μέχρις ότου συναντήσει τα παλαιά όρια, δηλαδή την παλαιά αμαξιτή κοινοτική οδό Λεβιδίου - Κάψια, όπου τερματίζει το νέο όριο. Η έκταση την οποία περιλαμβάνει το νέο όριο έχει σχήμα ορθογωνίου τριγώνου με πλευρά βάσης την Κοινοτική οδό Σιμιάδων - Καρδαρά και πλευρά ύψους τον άξονα της Ε.Ο. Τριπόλεως - Πύργου. Τα ανωτέρω αποτελούν και την απόφαση της επιτροπής κατά πλειοψηφία των ψήφων τρία προς δύο.

Ορχομενός Αρκαδίας
Λεβίδι 23 Ιουνίου 1993

11. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΨΙΑ - ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ (περιφέρεια Καρδαρά)

Εν Κάψια σήμερον την 25ην του μηνός Αυγούστου έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή προς διακανονισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Κάψια, αποτελουμένη από τον Κ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, Πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Απ. Μαρκόπουλον, ως Πρόεδρον, και τα μέλη Ιωάν. Δημητρακόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Αλωνισταίνης, Ιωάννην Β. Καπόγιαννην Πρόεδρον της Κοινότητος Κάψια, Γεώργιον Βασιλακόπουλον Διδάσκαλον Αλωνισταίνης και Αλέξ Ανδριανόπουλον Διδάσκαλον Κάψια, όπως αποφασίση επί του διακανονισμού των άνω ορίων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η Κοινότης Αλωνισταίνης περιλαμβάνει και το χωρίον Καρδαρά, του οποίου η περιφέρεια κατά την μεσημβρινήν πλευράν εφάπτεται προς την περιφέρειαν Κάψια. Εις το μέρος τούτο η επιτροπή μετά συζήτησιν και επιτόπιον μετάβασιν και αυτοψίαν, διαχωρίζει τα όρια δια γραμμής, ήτις εις το ανατολικότερον μέρος άρχεται από του παλαιού δρόμου Κάψια - Λεβιδίου, και ακριβώς εις το σημείον αυτού ένθα έχει κατασκευασθή ορόσημον ονομαζόμενον Σύνορον, απαρτιζόμενον από λίθους κυκλικώς τοποθετημένους εντός του εδάφους του δρόμου, εις το μέσον των οποίων έχει εντεθή έτερος λίθος μεγαλύτερος. Από του σημείου τούτου του δρόμου προχωρεί η γραμμή αύτη ολίγον βορειοδυτικώς και συναντά μικρόν ξηρόρευμα το εις το άκρον της εκτάσεως(1), ήτις είναι εις πρόποδας λόφου Προφήτου Ηλιού τους οποίους ακολουθεί εις την μεσημβρινήν πλευράν μέχρι της θέσεως "Ομορφο Στάλο", και εκ ταύτης εις κορυφήν "Κούβελα Αλώνι", ένθα και λήγει. Επομένως η γραμμή αύτη πρέπει να χαραχθή προς διαχωρισμόν των ορίων, εάν τυχόν δεν ήθελε γίνει δεκτή η ως άνω υπό της πλειοψηφίας ορισθείσα.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα Έκθεσις ήτις βεβαιωθείσα και αναγνωσθείσα, υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	**τα Μέλη**
[υπογραφή]	**[υπογραφές]**

Το παραπάνω κείμενο της έκθεσης περιέχεται στον φάκελο ορίων της κοινότητας Αλωνίσταινας και φέρει τις υπογραφές των μελών της επιτροπής. Το απόσπασμα αμέσως στη συνέχεια περιέχεται σε αντίγραφο της ίδιας έκθεσης, επικυρωμένο από τον πρόεδρο της κοινότητας Κάψια στις 8 Απριλίου 1940. Βρίσκεται δε μεταξύ του σημείου του εγγράφου που επισημαίνεται, και ως το τέλος του.

(1)[...] ήτις είναι γνωστή από το όνομα "Ξελυσσιαχτή λιβάδι", ήτις ανήκει εις την Κοινότητα Κάψια. Εις το σημείον τούτο στρέφουσα η γραμμή προς το Νοτιοδυτικόν μέρος ακολουθεί κατ' αρχάς μεν την κοίτην του ειρημένου Ξηρορεύματος μέχρι της θέσεως "Σίκαλες", ένθα οι αγροί Καρδαρισιωτών, ακολουθεί είτα κυκλικώς την ανατολικομεσημβρινήν άκραν των αγρών τούτων μέχρι της ρίζης των υπεράνω κειμένων δύο βουνών των οποίων οι πρόποδες ενούνται εις το βάθος της χούνης. Ακολουθεί την ρίζαν του δευτέρου βουνού,

του προς δυσμάς, και φθάνει εις την χούνην και ακολουθεί το χαμηλότερον μέρος αυτής, ως ακολουθεί τούτον και ο δρομίσκος ο άγων εις Ροεινόν μέχρι "Κούβελα Αλώνι", ένθα λήγουσι τα όρια.

Η άνω απόφασις ελήφθη με καθ' ομολογίαν, πλην του από του σημείου ένθα ενούνται ως άνω εις το βάθος της χούνης τα δυο βουνά, όπου λήγουσι οι αγροί Καρδαρισιωτών και ως εξής: Οι Πρόεδρος και Διδάσκαλος Αλωνισταίνης μειοψηφούσι και έχουσιν αντίρρησιν προτείνοντες ίνα η γραμμή μην παρακολουθήσει την ρίζαν του βουνού ως δέχεται η πλειοψηφία, αλλά ακολουθήσει τους συνεχομένους ακαλλιεργήτους αγρούς κατ' ευθείαν γραμμήν προς Νότον μέχρι του διασέλου οπότε να στρέφη προς δυσμάς ακολουθούσα τη ράχην επί του βουνού και να φθάση εις την θέσιν "Κρεββάτια", ένθα το τέρμα των ορίων. Κάμνουσι δε την πρότασιν ταύτην τα αντιλέγοντα μέλη διότι η υπ' αυτών προτεινόμενη γραμμή, το μεν είναι φυσικοτέρα και ακολουθεί τα ανέκαθεν ανεγνωρισμένα όρια, το δε κατωρθή ώστε και εις την ως άνω χούνην την μεταξύ των άνω δύο βουνών ακαλλιέργητοι αγροί Καρδαρισιωτών οι φθάνοντες εν συνεχεία μέχρι του διασέλου να περιληφθώσιν εις το όριον Αλωνισταίνης/Καρδαρά. Εις την αντίρρησιν ταύτην η πλειοψηφία της επιτροπής απαντά ότι η φυσικοτέρα και πλέον διακεκριμένη γραμμή είναι η ως άνω παρ' αυτής χαραχθείσα, ήτις είναι συμφωνεστέρα προς τας εδαφικάς συνθήκας και τα συμφέροντα των δύο χωρίων Κάψια, Καρδαρά, άτινα εξ ίσου υπηρετεί. Εις το μέσον αυτών ευρισκομένη θα ήτο μάλιστα η γραμμή αύτη περισσότερον φυσικοτέρα, εάν από της κοίτης του Ξηρορεύματος διηυθύνετο ουχί ανατολικώς πέριξ των αγρών της θέσεως Σίκαλες αλλά απευθείας εις την.... Ξηροποτάμου χούνης εν η ο δρομίακος ο άγων εις Ροεινόν. Εάν δε εγένετο η κυκλική χάραξις πέριξ των αγρών της θέσεως Σίκαλες τούτο εγένετο ίνα περιληφθώσιν εις το όριον Αλωνισταίνης / Καρδαρά οι εκεί αγροί Καρδαρισιωτών, καίτοι ούτοι κατά την κοινήν ομολογίαν πάντων δεν καλλιεργούνται αλλά χρησιμοποιούνται ως λιβάδιον.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Κάψια δηλοί ότι προσεχώρησεν εις τον ως άνω γενόμενον διακανονισμόν διότι ούτος εξευρέθη και επροτάθη υπό του Προέδρου, Ειρηνοδικούντος Παρέδρου, ως ο δικαιότερος και εμμένει εις την γνώμην του ταύτην, ουχ ήττον όμως ισχυρίζεται ότι τα ανέκαθεν εγνωσμένα όρια δεν είναι ούτε τα υπό της πλειοψηφίας ως άνω οριαθέντα, ούτε τα παρά των αντιλεγόντων προτεινόμενα, αλλά γραμμή ήτις άρχεται από του σημείου "Σύνορον" της οδού Κάψια - Λεβιδίου, προχωρεί τέμνουσα χιαστί το ρηθέν ως άνω Ξηρόρευμα και φθάνει εις πρόποδας Προφήτου Ηλιού του οποίου ακολουθεί την μεσημβρινήν πλευράν μέχρι της θέσεως "Όμορφο Στάλο" και εκ ταύτης εις την κορυφήν "Κούβελα Αλώνι", ένθα και λήγει η γραμμή αύτη. Προσέτι να χαραχθή προς διαχωρισμόν των ορίων ίνα τυχόν δεν ήθελε γίνει δεκτή η ως άνω υπό της πλειοψηφίας ορισθείσα.

Ακριβές αντίγραφον, Κάψια 8 Απριλίου 1940.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα Έκθεσις ήτις βεβαιωθείσα και αναγνωσθείσα, υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος **τα Μέλη**

Κ. Ανθούλης **Ι. Δημητρακόπουλος**
Ι.Β.Καπόγιαννης
Γ. Βασιλακόπουλος
Αλέξ. Ανδριανόπουλος

12. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΚΑΨΙΑ - ΡΟΕΙΝΟΥ

Εν Κάψια σήμερον την 11ην του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Ροεινού και Κάψια, απατελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως Πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Δημήτριον Καράγιωργαν Πρόεδρον της Κοινότητος Ροεινού, Ιωάννην Β. Καπόγιαννην Πρόεδρον της Κοινότητος Κάψια, Αλέξ. Α. Ανδριανόπουλον Διδάσκαλον Κάψια και Θεόδωρον Παπαηλιόπουλον Διδάσκαλον Ροεινού, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η επιτροπή μετέβη επί τόπου και εξήτασε τα διακανονιζόμενα όρια καθ' όλον αυτών το μήκος. Μετά πολλήν δε συζήτησιν κατέληξεν εις τον κάτωθι διακανονισμόν: Η διαχωριστική γραμμή εις το βορειότερον μέρος της άρχεται από της θέσεως "Σίκαλες" και ακριβώς του άνω μέρους των καλλιεργημένων αγρών των Καρδαρισιωτών, διευθύνεται προς Ανατολάς εις κορυφήν "Παλιόκαστρο" και σύρραχα εις την κορυφήν "Ασπροπουλιά", από ταύτης δε κατευθείαν εις την κορυφήν "Ντρένι Λάκκα", ένθα η "Μπρέγιαννου Σπηλιά". Από της κορυφής ταύτης κατέρχεται πάλιν προς Ανατολάς και σύρραχα όπως χύνονται τα νερά φθάνει εις το κάτωθι υπάρχον ρεύμα, λεγόμενον "Βαθύρευμα". Ακολουθεί την κοίτην του Βαθυρεύματος τούτου μέχρι της συμβολής αυτού μετά του ετέρου ρεύματος του κατερχομένου από Μεσημβρίας, του λεγομένου ρεύματος Περθωρίου ή Στέρνας. Ακολουθεί προς τα άνω και μεσημβρίαν την κοίτην του ρεύματος τούτου της Στέρνας εις μήκος διακοσίων πεντήκοντα μέτρων εν ευθεία γραμμή, λαμβανομένων ανεξαρτήτως της ελικοειδούς δηλαδή διευθύνσεως του ρεύματος. Από του σημείου τούτου της κοίτης του ρεύματος το οποίον εκεί περίπου εις το μέσον του διαστήματός του από της άνω συμβολής μέχρι της Στέρνας των Ροϊνιωτών ανέρχεται η διαχωριστική γραμμή προς Ανατολάς επί του βουνού "Λιορίτσι" και φθάνει κατευθείαν εις την μεσαίαν κορυφήν του βουνού τούτου "Λιορίτσι", την αμέσως υψηλοτέραν της κορυφής της Αγίας Μαρίνης. Είτα ακολουθεί την ράχιν όπως χύνονται τα νερά αφήνουσα του αγρούς Αναστασίου Καζολιά και Αθανασίου Κωστοπούλου εις το όριον Ροεινού και φθάνει εις την υψηλοτέραν κορυφήν του Λιοριτσιού, χωρίς οι ειρημένοι αγροί να μεταβάλλουν την ευθύτητα της γραμμής, ήτις ως ερρέθη ακολουθεί το σύρραχον όπως χύνονται τα νερά. Εκ της υψηλοτέρας ταύτης κορυφής του Λιοριτσιού διευθύνεται κατευθείαν εις "Κόκκινον Βράχον" τον υπάρχοντα άνωθι της καλλιεργημένης εκτάσεως "Μπαργιακτάρη" και ανέρχεται εις κορυφήν "Πέραν Λιοριτσιού" ή "Κουφολιού" όπως τρέχουν τα νερά ένθεν κι ένθεν, εις τον δρόμον της γραμμής από του ενός Λιοριτσιού εις το άλλο. Τα εδάφη τα κείμενα προς Δυσμάς της άνω γραμμής ανήκουν εις το όριον Ροεινού τα δε προς Ανατολάς εις την κοινότητα

Κάψια. Ο διακανονισμός ούτος εγένετο τη προτάσει του Ειρηνοδικούντος Παρέδρου, κριθείς και ο κατ' εξοχήν δικαιότερος εξυπηρετών τα συμφέροντα αμφοτέρων των κοινοτήτων και των εν τοις μεταξύ υπαρχουσών ιδιοκτησιών, ων άμα και ο συμφερότερος και προς την διάπλασιν του εδάφους και θέτων όρια ευδιάκριτα και μη υπό του χρόνου μεταβαλλόμενα. Δεν ελήφθησαν δε υπ' όψιν κατά τον διακανονισμόν τούτον τα προϋπάρχοντα όρια, διότι δεν ήσαν ταύτα παντάπασιν γνωστά, των μεν Ροινιωτών ισχυριζομένων ότι τα όριά των φθάνουσι μέχρι του χωρίου Κάψια, των δε Καψιωτών εξ εναντίου ισχυριζομένων ότι τα όριά των φθάνουσι πολύ πέραν της άνω τεθείσης γραμμής. Ένεκα μάλιστα της τόσον κολοσσιαίας διαφοράς, πολλάκις μέχρι τούδε διαπληκτίσθησαν οι κάτοικοι των δύο κοινοτήτων και πολλάκις εις τα δικαστήρια τα τε πολιτικά και τα ποινικά προσέφυγον χωρίς να κατορθώσωσι μέχρι τούδε να φθάσωσι εις ορισμένον αποτέλεσμα. Γίνεται η μνεία ότι τα ποίμνια και ζώα των Ροεινιωτών, όταν θα κετέρχωνται εις τα παραχειμάσια και εκ τούτων επιστρέφουσιν εις τας θερινάς νομάς, θα δύνανται ακωλύτως να διέρχονται δια της οδού της βατής Κάψια - Ροεινού, αρχομένης από του χωρίου Κάψια και διευθυνομένης εις "Βαθύρευμα" και εκείθεν εις Ροεινό. Την γνώμην ταύτην του Ειρηνοδικούντος Παρέδρου προσεχώρησαν παρακληθέντα υπ' αυτού τα μέλη Πρόεδρος και Διδάσκαλος Ροεινού, υπό την επιφύλαξιν των κάτωθι αντιρρήσεών των, και ούτως κατωρθώθη να συντελεσθή ο ως άνω διακανονισμός κατά πλειοψηφίαν.

Κατά τον διακανονισμόν τούτον ο Πρόεδρος της Κοινότητος Κάψια τον οποίον ηκολούθησε και ο Διδάσκαλος της Κοινότητος ταύτης διετύπωσε τας εξής αντιρρήσεις: Προτείνει ίνα η γραμμή η διαχωριστική αρχίσει από θέσιν "Σίκαλες", κορυφήν "Κούβελα Αλώνι", διευθυνθή εις διάσελον, εκείθεν εις κορυφήν Μαινάλου επονομαζομένην "Αϊντίνης" εκ ταύτης εις "Καλπάκι" "Αλαφόλισα" εξ ης να κετέρχηται εις "Ξηριάν", να ανέρχηται εις "Παπαγιώργη Χέρωμα" και εκ τούτου να ανέρχηται εις κορυφήν "Πέραν Λιορίτσι", ένθα λήγουσι τα όρια. Προτείνει δε την γραμμήν ταύτην, ως ότι αύτη αποτελεί φυσικόν όριον και διότι αύτη είναι εις το μέσον της μεταξύ Κάψια και Ροεινού αποστάσεως, διότι τους από της γραμμής ταύτης μέχρι του χωρίου Κάψια τόπους νέμονται δια των ποιμνίων των Καψιώται, οίτινες έχουσιν εις τους τόπους τούτους αρκετάς γαίας καλλιεργησίμους, εις δε τους δυτικούς πρόποδας της "Ασπροπουλιάς" εκ του αυτόθι λατομείου εξήγαγον ανέκαθεν τους γωνιολίθους των οικιών των, έχουσι δε ουκ ολίγα ασβεστοκάμινα προ πολλών ετών κατασκευάσει.

Εις τας αντιρρήσεις ταύτας η πλειοψηφία απαντά ότι η προτεινομένη γραμμή υπό της μειοψηφίας είναι εντελώς άδικος, διότι δι' αυτής ζητείται να αποστερηθή η Κοινότης Ροεινού βοσκησίμων γαιών ανέκαθεν υπ' αυτής νεμομένων. Τόσο δε είναι άδικος ώστε και αυτή η Στέρνα, ήτοι η δεξαμενή η τεχνητή εν θέσει "Δράκου Λάκκα" κατασκευασθείσα προ ετών υπό των Ροεινιωτών δια δαπάνης δεκάκισχιλίων περίπου δραχμών ζητείται μετά των ουκ ολίγων πέριξ αυτής ποιμνιοστασίων και καλλιεργουμένων αγρών Ροεινιωτών να περιέλθη ανεξόδως εις την κοινότητα Κάψια. Αλλά εάν ο Πρόεδρος και Διδάσκαλος Ροεινού παρακληθέντες υπό του Ειρηνοδικούντος Παρέδρου προσεχώρησαν εις την γνώμην του ευρόντες αυτήν προσεγγίζουσαν προς το δίκαιον, δια να φθάσωσι δε

εις την συγκατάβασιν ταύτην εδέησε να εγκαταλείψωσιν υπέρ της Κοινότητος Κάψια πλείστα όσα εδάφη και δη τας θέσεις Παλιοκαλύβα, Γουβίτσα, Κωστέικα χωράφια, Κουτρουμπέικα και Καραγεωργέικα, ολόκληρον την Ανατολικήν πλευράν Λιοριτσιού και την έκτασιν Μπαργιακτάρη αίτινες ανήκον ανέκαθεν εις το όριον Ροεινού, δι' ας αποφάσεις έχουν υπέρ εαυτών, εγκατέλειψαν υπέρ της Κοινότητος Κάψια, δεν επίστευον ποτέ ότι και πέραν της γενναιοδωρίας των ταύτης θα εξικνείτο η επιθυμία της Κοινότητος Κάψια.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις και βεβαιωθείσα υπογράφεται νομίμως, επιφυλαξαμένων των μελών των δικαιωμάτων των.

ο Πρόεδρος τα μέλη
[υπογραφή] [υπογραφές]

Αριθ. Πράξεως 13

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον της Κοινότητος Ροεινού, αποτελούμενον από τον Προεδρεύοντα Περικλήν Παπασαράντον, του Προέδρου απουσιάζοντος επ' αδεία, και των μελών Γεωργίου Παπαδημητρίου και Νικολάου Κυριαζοπούλου, συνελθόν την 1ην του μηνός Ιανουαρίου του έτους 1915 ημέραν πέμπτην και ώραν 10 π.μ. εν τω κοινοτικώ γραφείω εν νομίμω απαρτία, Λαβόν υπ' όψιν την από 11 Οκτωβρίου 1914 έκθεσιν της επιτροπής καθορισμού των ορίων της κοινότητος Ροεινού και της κοινότητος Κάψια και ευρίσκον ότι παρεβιάσθησαν τα ανέκαθεν υπάρχοντα όρια αποδεικνυόμενα εξ επισήμων εγγράφων και δικαστικών αποφάσεων, αλλά και ιδιοκτησία της Κοινότητος Ροεινού και του ενοριακού Ναού Ροεινού "Άγιος Γεώργιος" αποδεικνυομένη εξ επισήμων τίτλων και ότι η γενομένη, υπό του όρου άλλωστε της αποδοχής υπό Καψιωτών υποχώρησις του Προέδρου Δημητρίου Καράγιωργα και του Διδασκάλου Ροεινού Θεοδώρου Παπαηλιού, είναι ανυπολογίστως επιζήμιος εις την κοινότητα Ροεινού και τους κατοίκους και τον Ναόν Ροεινού.

Απεφήνατο παμψηφεί, όπως γίνη προσφυγή κατά της ρηθείσης εκθέσεως και ζητηθή η αναίρεσις αυτής και ο διαχωρισμός των ορίων δια γραμμής, ήτις άρχεται από της θέσεως "Σίκαλες", διευθύνεται εις την κορυφήν "Παλιόκαστρο" και εκείθεν εις κορυφήν "Ασπροπουλιά", από ταύτης δε κατέρχεται ακολουθούσα το επ' αυτής ερχόμενον ρεύμα ονομαζόμενον "Δίρευμα", μέχρι του σημείου εις ο συναντά την ευθείαν από τους πρόποδας του όρους "Λιορίτσι" και ακολουθεί ταύτην προς ανατολάς έως του ρεύματος "Βαθύρευμα", ακολουθά τούτο έως του δημοσίου δρόμου (και ταύτα ίνα αφεθή εις τους Καψιώτας η ιδιοκτησία των της θέσεως "Ζάγουρα" ή "Ξελυσσακτή" και η περιοχή του χωρίου των, διότι άλλως όριον είναι καθ' όλην την γραμμήν ο δημόσιος δρόμος), και είτα τον δημόσιον δρόμον έως των αμπέλων, όπου η βρύσις "Γκατζιούνα", ώστε αι εκτάσεις της θέσεως "Μπαϊρακτάρη" να μείνουν εις το όριον Ροεινού, και εκείθεν εκ του δημοσίου δρόμου κάμπτει προς τα άνω και συναντάται με το όριον Μερκοβουνίου - Περθωρίου. Διορίζει δε πληρεξούσιον προς σύνταξιν και υποστήριξιν της προσφυγής τον Χαρίλ. Τριτσίνην δικηγόρον.

Εφ΄ω συνετάγη η παρούσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται.

ο Προεδρεύων τα μέλη

Αριθ. 13.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Κάψια συγκείμενον από τον Πρόεδρον αυτού Ιωάννην Β. Καπόγιαννην και τα λοιπά υπογεγραμμένα μέλη κατά πρόσκλησιν του κ. Προέδρου, συνελθόν σήμερον κατά την 17 Δεκεμβρίου ε.ε., ημέραν τετάρτην και ώραν 10 π.μ. εν τω δημοτικώ σχολείω των αρρένων, ίνα συσκεφθή και αποφανθή επί της εξής υποθέσεως:

Ο Πρόεδρος επρότεινεν εις το Συμβούλιον ότι τω εκοινοποιήθη η από 11 Οκτωβρίου ε.ε. απόφασις της επιτροπής επί των διαχωρισμών των ορίων μεταξύ της κοινότητος Κάψια και του γειτνιάζοντος χωρίου Ροεινού του τέως δήμου Φαλάνθου, ήτις δημοσιεύθη την 14ην τρέχοντος μηνός και ετοιχοκολλήθη εις την εξώθυραν του ναού "Άγιος Νικόλαος". Η επιτροπή αποτελουμένη από τον Πρόεδρον Ειρηνοδικούντα Πάρεδρον Κωνσταντίνον Ανθούλην, τον Πρόεδρον της κοινότητος Ροεινού Δημήτριον Καράγιωργαν, Δημοδιδάσκαλον της αυτής κοινότητος Θεόδωρον Παπαηλιού, τον Πρόεδρον της κοινότητος Κάψια Ιωάννην Β. Καπόγιαννην και τον Δημοδιδάσκαλον της αυτής κοινότητος Αλέξανδρον Ανδριανόπουλον. Ο διαχωρισμός των ορίων υπό της ανωτέρω επιτροπής των δύο κοινοτήτων ηδικήθη κατά πολύ το χωρίον Κάψια και δέον να εφεσιβληθή η απόφασις αύτη ενώπιον του ανωτέρω Διοικητικού Δικαστηρίου συμφώνως τω νόμω. Συνάμα δε παρακληθή το Διοικητικόν Δικαστήριον ίνα δι' αποφάσεώς του μεταβή επιτόπου και αντιληφθή ιδίοις όμμασι τα αμφισβητούμενα όρια μεταξύ των δύο κοινοτήτων ότι ούτως ηδικήθη η Κοινότης Κάψια κατά τον διαχωρισμόν των ορίων υπό της πλειονοψηφίας επιτροπή, εγώ δε ο Πρόεδρος της κοινότητος Κάψια Ιωάννης Β. Καπόγιαννης και ο διδάσκαλος Αλέξ. Ανδριανόπουλος διεφωνήσαμεν επί της αποφάσεως της πλειονοψηφίας φέροντες αντιρρήσεις και επροτείναμεν και ενεγράφησαν εν τη αποφάσει ίνα η διαχωριστική γραμμή των ορίων μεταξύ των δύο χωρίων αρχίση από την θέσιν "Σίκαλες", κορυφήν "Κούβελα Αλώνι", διευθυνθή εις "Διάσελον", την κορυφήν του Μαινάλου επονομαζομένην "Αϊντίνης" και εκ ταύτης εις "Καλπάκι" "Αλαφόλισα" και εξής να κατέλθη εις "Ξηριάν" όπως χύνουν τα νερά, και εκ ταύτης να ανέρχεται εις "Παπαγιώργη Χέρωμα" και κορυφήν "Πέρα Λιορίτσι", ένθα λήγουσι τα όρια, και επροτείναμεν την γραμμήν ταύτην, διότι η τε αποτελεί φυσικόν όριον, άτινα η κοινότης Κάψια νέμεται προ αμνημονεύτων χρόνων την νομήν, κατοχήν και κυριότητα, την χορτονομήν και ξύλευσιν της κοινότητος Κάψια, και διότι είναι εις το μέσον της μεταξύ Κάψια και Ροεινού αποστάσεως και διότι από της γραμμής ταύτης μέχρι του χωρίου Κάψια νέμονται δια των ποίμνιών των οι Καψιώται, οίτινες πολλοί των κατοίκων έχουσιν εις τους τόπους τούτους ουκ ολίγας αρκετά καλλιεργησίμους γαίας, εις δε το δυτικόν μέρος της Ασπροπουλιάς εκ του αυτόθι λατομείου ανέκαθεν ολόκληρος η Κοινότης Κάψια εξάγει τους γωνιαίους λίθους των οικιών των και κατ' ακολουθίαν, και ότι το λατομείον τούτον θεωρείται ιδιοκτησία της Κοινότητος Κάψια, εις τα μέρη δε ταύτα η Κοινότης Κάψια έχει προ ετών ουκ ολίγα ασβεστοκάμινα, και πως κακώς και όλως αδίκως η πλειονοψηφία της επιτροπής

διεκανόνισεν τον χωρισμόν των ορίων ως εμφαίνεται εν τη αποφάσει ότι το χωρίον Ροεινό από το χωρίον Κάψια απέχει τρεις ώρας, και προς απόδειξιν διότι ηδικήθη η Κοινότης Κάψια εξ όλων των σημείων όπου έθεσεν εις τον χωρισμόν η πλειονοψηφία όρισεν ως όριον Ροεινού την θέσιν "Βαθύρευμα" απέχει από το χωρίον Κάψια περί τα πέντε λεπτά της ώρας και συνεπώς αποκλείεται εντελώς το χωρίον Κάψια μη δυνάμενον να συντηρή τα τε ζώα και ποίμνιά του, διότι το δυτικόν μέρος του βουνού "Λιορίτσι" χωρίς να εμφαίνεται φυσικόν όριον, περιώρισεν και το μέρος αυτό η πλειονοψηφία αφήσας ελάχιστην περιφέρειαν εις όριον Κάψια, την δε λοιπήν πλευράν μεγάλης εκτάσεως παρεχώρησεν ως όριον Ροεινού όπου και η θέσις αύτη απέχει από το χωρίον Κάψια εν τέταρτον της ώρας, το δε χωρίον Ροεινό απέχει τρεις ώρας. Ισχυρίζεται η πλειονοψηφία ότι εγκατέλειψε υπέρ της Κοινότητος Κάψια πλείστα όσα εδάφη και δη τας θέσεις Παλαιοκαλύβα, Γουβίτσα, Κωστέικα χωράφια και Κουτρουμπέικα χωράφια, Καραγιωργέικα και λοιπά, ενώ αι θέσεις αύται κείνται έξωθεν του χωρίου Κάψια τας οποίας κατέχει η Κοινότης Κάψια δυνάμει του υπ' αριθ. 1890 συμβολαίου του Συμβολαιογράφου Τριπόλεως Ιωάν. Βεϊκοπούλου γενομένου εν Τριπόλει την 11ην Ιανουαρίου 1877, αγοράσας οι Κοινότητες[;] Κάψια μεγάλην έκτασιν από τον Δημήτριον Λεωνίδ. Πευτοπουλάκην αντί δραχμών 7000, όπου αι ανωτέρω θέσεις συμπεριλαμβάνονται εντός της αγοραπωλησίας ταύτης, και προ ετών οι Ροεινιώται ηθέλησαν να καταλάβουν τα θέσεις ταύτας, ότε οι Καψιώται επροκάλεσαν προσωρινά μέτρα παρά του Ειρηνοδικείου Ορχομενού και δια δύο αποφάσεών του το Ειρηνοδικείον Ορχομενού κατεδίκασεν αυτούς επιβάλον και χρηματικάς ποινάς εάν παραβιάσωσι τα μέρη ταύτα. Εν γένει δε ο διαχωρισμός των ορίων Κάψια - Ροεινού υπό της επιτροπής κατά πλειονοψηφίαν ζημιούται πολύ η Κοινότης Κάψια. Δι' όλους τους ανωτέρω λόγους κύριοι Σύμβουλοι παρακαλώ να αποφανθείτε επί του σπουδαιοτάτου τούτου θέματος χάριν των συμφερόντων της Κοινότητος ημών Κάψια.

Δια ταύτα

Το Συμβούλιον λαβόν υπ' όψιν άπαντα τα ανωτέρω εκτεθέντα παρά του κυρίου Προέδρου μετά μεγάλης σκέψεως και αποφαίνεται παμψηφεί και εν μία φωνή δέχεται την πρότασιν του κυρίου Προέδρου και άπαντα τα παρ' αυτού τα ανωτέρω εκτεθέντα, ίνα η απόφασις της από 11 Οκτωβρίου ε.ε. της επιτροπής επί του διακανονισμού των ορίων μεταξύ των δύο Κοινοτήτων Κάψια και Ροεινού εφεσιβληθή ενώπιον του ανωτέρου Διοικητικού Δικαστηρίου, διότι ούτως η Κοινότης Κάψια κατά τον διαχωρισμόν των ορίων υπό της επιτροπής ηδικήθη, και να παρακληθή το Διοικητικόν Δικαστήριον ίνα δι' αποφάσεώς του μεταβή επί τόπου εις τα αμφισβητούμενα μέρη και αντιληφθή ιδίοις όμμασι και απονείμη το δίκαιον, διότι αληθώς η επιτροπή δεν εκανόνισεν τον χωρισμόν των ορίων ως έδει, διότι κατά τον διαχωρισμόν των ορίων κατά την απόφασιν της επιτροπής το χωρίον Κάψια αποκλείεται της ανέκαθεν νομής και κυριότητος ην είχε εις τα μέρη ταύτα και περεχώρησεν εις το χωρίον Ροεινό μη δυνάμενοι οι Καψιώται να συντηρήσωσι τα τε ζώα και ποίμνιά των εάν δεν μεταβάλη το όριον το Διοικητινόν Δικαστήριον. Ο κύριος Πρόεδρος παρακαλείαται ίνα εν τάχει υποβάλη το παρόν

ψήφισμα μεθ' όλων των σχετικών εις τον κύριον Νομομηχανικόν, Πρόεδρον του Διοικητικού Δικαστηρίου επί των καθορισμών των γειτνιαζόντων Κοινοτήτων.

Εφ' ω συνετάχθη το παρόν ψήφισμα υπογράφεται ως έπεται.

τα μέλη	ο Πρόεδρος
[υπογραφές]	Ιωάννης Β.Καπόγιαννης

Αριθ. 78 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Το κατά το άρθρον 10 παρ. 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ "περί Δήμων και Κοινοτήτων" του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημ. Μπάτσα ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Α. Μαρκοπούλου, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 π.ε. εγγράφου του κ. Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικον. Εφόρου Μαντινείας Κωνστ. Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος χρέη γραμματέως του Κωνστ. Αντωνοπούλου, γραμματέως β΄ τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 ε.ε. διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, κατόπιν της υπ' αριθ. 50 αποφάσεώς του, συνεπεία αιτήσεως των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων, την 27 Ιουνίου 1915 μετέβη επιτοπίως όπως παρατηρήση τας αμφισβητουμένας εκτάσεις και εξετάση τους προτεινομένους λόγους, ίνα αποφασίση περί του διαχωρισμού ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Κάψια και Ροεινού, λαβούσης χώραν της επιτοπίου εξετάσεως καθ' ην παρέστησαν οι Πρόεδροι αμφοτέρων των Κοινοτήτων αναπτύξαντες τους παρ' αυτών προτεινομένους λόγους προς υποστήριξιν των προσφυγών των, προσήλθε σήμερον την τριακοστήν του μηνός Ιουνίου 1915 ημέραν Δευτέραν ίνα αποφανθή επί της ως άνω υποθέσεως.

Σκεφθέν

Επειδή η έκτασις η οριζομένη από του Βαθυρεύματος και εκείθεν προς το χωρίον Κάψια αποτελουμένην εξ ολοκλήρου του βουνού, εφ' αι θέσεις "Ασπροπουλιά", "Ντραίνη Λάκκα", "Αναβρυταριά", φαίνεται ότι ανήκει σχεδόν εξ ολοκλήρου κατά κυριότητα εις τους κατοίκους Κάψια εξ αγοράς και εκ των επί της εκτάσεως ταύτης κειμένων λατομείων κατασκευάσθησαν αι οικίαι του χωρίου τούτου, επειδή δεν απεδείχθη βάσιμος ο ισχυρισμός της Κοινότητος Ροεινού, ότι η κατά τα ανωτέρω αγορασθείσα έκτασις είναι άλλη και ουχί η περί ου ο λόγος και επομένως δίκαιον είναι όπως η έκτασις αύτη αναγνωρισθή ως περιφέρεια Κάψια, τιθεμένου ως ορίου του Βαθυρεύματος. Επειδή εν τη εκτάσει τη ονομαζομένη Δράκου Λάκκα τη επιδικασθείση υπό της, υπό την προεδρίαν του Ειρηνοδίκου, επιτροπής εις την περιφέρειαν Ροεινού, υπάρχουσι κτήματα ιδιόκτητα αναμίξ εν ολιγοτέρα αναλογία ως προς τους κατοίκους Κάψια, δίκαιον δε επομένως είναι ίνα παραχωρηθή μικρόν τμήμα της εν λόγω εκτάσεως εις την περιφέρειαν Κάψια, αφού και άλλα κτήματα αυτών κείμενα εν τη εκτάσει ταύτη μένουσιν εις περιφέρειαν Ροεινού. Επειδή υπέρ της λύσεως ταύτης συντρέχει και ο λόγος της απομακρύνσεως του κατά την περιφέρειαν ταύτην τμήματος οροθετικής γραμμής από του χωρίου Κάψια, καθόσον εν εναντία περιπτώσει το σημείον "Δίρευμα" θα ευρίσκεται εις ελαχίστην από του χωρίου απόστασιν. Επειδή υπέρ της

τροποποιήσεως συντρέχει και ο λόγος της λήψεως υπ' όψιν των απαραιτήτων αναγκών και της κοινότητος Κάψια, επειδή ουδόλως δικαιολογείται η απαίτησις της κοινότητος Ροεινού περί επεκτάσεως της περιφερείας της και πέραν της υπό την Προεδρίαν του Ειρηνοδίκου επιτροπής ορισθείσης οροθετικής γραμμής και δη μέχρι της αμαξιτής οδού Τριπόλεως - Καλαβρύτων, της διερχομένης δια του χωρίου Κάψια, ο δε λόγος ότι τινές των κατοίκων Ροεινού έχουσι ιδιοκτησίαν επί της εκτάσεως ταύτης δε δύναται να δικαιολογήση τοιούτον περιορισμόν της περιφερείας Κάψια, επειδή επίσης η απαίτησις της κοινότητος Ροεινού όπως η υπό την ονομασίαν "Μπαϊρακτάρη" γνωστή έκτασις υπαχθή εις την κοινότητα Ροεινού επί τω λόγω ότι κάτοικοι αυτού έχουσι ιδιοκτησίας εν αυτώ δεν είναι βάσιμος διότι αν μη ολόκληρος, κατά το πλείστον αυτής μέρος, η έκτασις αύτη ανήκει ήδη εις κατοίκους Κάψια, αν δε ανεγνωρίζετο ως περιφέρεια Ροεινού θα διεχωρίζετο η περιφέρεια του χωρίου Κάψια.

Δια ταύτα

Καθορίζει οροθετικήν γραμμήν μεταξύ των κοινοτήτων Κάψια και Ροεινού του Νομού Αρκαδίας την διερχομένην από της θέσεως "Σίκαλες" και δη άνω των καλλιεργημένων αγρών κατοίκων Καρδαρά, διευθυνομένην εις "Διάσελον" ως σημείον αντιστοιχούν εις την επέκτασιν της ευθυγραμμίας της κοιτης του Βαθυρεύματος και κατερχομένην εις "Βαθύρευμα", ου την κοιτην ακολουθεί μέχρι της ελαφράς καμπής του παρά τους πρόποδας του λοφίσκου "Μαρτιάκου", από του σημείου τούτου κατευθείαν εις "Μαύρο ή Μακρύ Λιθάρι", εις "Αλαταριάν", εις κοίτην ρεύματος Περθωρίου ή Στερνας (η συνάντησις της οροθετικής γραμμής μετά του ρεύματος θα συμπέση εις απόστασιν διακοσίων (200) μέτρων από της Στέρνας προς το χωρίον Κάψια). Εκ του τελευταίου τούτου σημείου άνοδος επί της κλιτύος του όρους "Λιορίτσι" κατευθείαν εις την μεσαίαν τούτου κορυφήν, την αμέσως υψηλοτέραν μετά την της Αγίας Μαρίνης, είτα δια της κορυφογραμμής, όπως ρέουν τα όμβρια ύδατα, και δια των αγρών Αν. Καψολιά και Αθ. Κωστοπούλου αφιεμένων εις την περιφέρειαν Ροεινού, της υψηλοτέρας κορυφής του όρους Λιοριτσίου και Κόκκινου Βράχου, του υπάρχοντος άνωθεν της καλλιεργημένης εκτάσεως "Μπαϊρακτάρη", της κορυφής Πέρα Λιοριτσίου κατά την γραμμήν διαχωρισμού των ομβρίων υδάτων.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Τριπόλει την 30 Ιουνίου 1915 και εδημοσιεύθη την 11 Ιουλίου 1915.

ο Πρόεδρος
Δ. Μπάτσας

τα μέλη
Κ. Κατσαούνης
Α. Μαρκόπουλος

ο Γραμματεύς
Κ. Αντωνόπουλος

13. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΡΟΕΙΝΟΥ

Εν Πιάνη σήμερον την 22 του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους, συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Ροεινού και Αλωνισταίνης, αποτελουμένη από τον Κ. Ανθούλην, Δημήτρ. Καράγεωργαν Πρόεδρον της Κοινότητος Ροεινού, Ιωάν Δημητρακόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Αλωνισταίνης, Θεόδ, Παπαηλιού Διδάσκαλον Ροεινού και Γεωρ. Βασιλακόπουλον διδάσκαλον Αλωνισταίνης, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η επιτροπή από κοινού και εκ συμφώνου, χωρίς αντίρρησιν τινα, προβαίνει εις τον διακανονισμόν των ορίων των Κοινοτήτων τούτων δια γραμμής διαχωριστικής αυτών, ήτις εις το ανατολικόν μέρος άρχεται από της θέσεως "Σίκαλες" και του άκρου των αυτόθι αγρών Καρδαρισιωτών, οίτινες μένουν εις το όριον Αλωνισταίνης, προχωρεί προς δυσμάς ανερχόμενη εις την κορυφήν "Τσικουνίδα", ακολουθεί την κορυφογραμμήν από κορυφής εις κορυφήν και φθάνει κατερχομένη εις "Μεγάλην Λάκκαν", ην αφήνη εις το όριον Αλωνισταίνης, εκ ταύτης διέρχεται εις την βρύσιν "Περδικονέρι" και ανέρχεται εις "ράχιν Ντομνά", οπόθεν κατέρχεται εις βρύσιν "Αγίαν Παρασκευίτσα", ένθα λήγουσι τα όρια. Γίνεται μνεία, εφ' όσον η γραμμή διέρχεται από τας κορυφογραμμάς, χωρίζει τα όρια όπως τρέχουν τα νερά ένθεν κακείθεν.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα Έκθεσις, ήτις βεβαιωθείσα και αναγνωσθείσα, υπογράφεται ως έπεται:

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

14. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΚΑΡΔΑΡΑ

ΕΚΘΕΣΙΣ

καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων μεταξύ Αλωνισταίνης - Καρδαρά

Εν "Αγία Παρασκευή" και εν τω αυτώ τόπω σήμερον την 18ην Αυγούστου, ημέραν Σάββατον και ώραν 11 π.μ. έτους 1934, συνήλθεν κατόπιν του υπ' αριθ. 6258 π.ε. εγγράφου της Νομαρχίας Αρκαδίας, επιτροπή του καθορισμού των ορίων των άνω Κοινοτήτων αποτελουμένη εκ του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Σπ. Κοκιούση, ως Προέδρου, και από τα μέλη Πρόεδρον Κοινότητος Αλωνισταίνης Γ. Βασιλακόπουλον, Δημοδιδάσκαλον της ιδίας Κοινότητος Γ. Βασιλακόπουλον, Πρόεδρον Κοινότητος Καρδαρά Γ. Προύτζον και Δημοδιδάσκαλον της ιδίας ταύτης Κοινότητος Χαρ. Μουργελάν, και συσταθείσα επί του καθορισμού των ορίων των Κοινοτήτων τούτων απεφήνατο ως εξής:

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Αλωνισταίνης προέτεινεν όπως ως οροθετική γραμμή μεταξύ των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Καρδαρά ληφθή εξ ανατολών η αρχομένη εκ της κορυφής του βουνού "Πέτρας", ένθα και συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης και Ροεινού, εντεύθεν ακολουθεί την κορυφογραμμήν μέχρι της κορυφής του βουνού "Κουρνόβρυση" και κατευθείαν προς το "Μνήμα", είτα εξ αυτού ακολουθεί τον δρόμον τον άγοντα προς την βρύσιν "Αγία Παρασκευή", εκ της πηγής ταύτης κατόπιν κλίνει προς τ' άνω, κατεύθυνσιν λόφου

"Τσακανολάκκωμα" [Τσαπουρνολάκκωμα] και ακριβώς το ρεύμα το λήγον προς το διάσελον του ιδίου λόφου "Τσακανολακκούλας", και εκ του διασέλου τούτου προς την κορυφογραμμήν του λόφου "Τσακανολακκούλας", είτα εξ αυτού ακολουθεί την κορυφογραμμήν μέχρι του σημείου που θα συναντά την προβατόστραταν, ακολούθως προς την κατεύθυνσιν "Λούτσας", είτα εκ του σημείου τούτου μέχρι κορυφογραμμής "Τριστόμου", είτα κατέρχεται προς "Λεύκα", κατευθείαν προς "Νερότρουπα", ένθα και λήγει. Με την άποψιν ταύτην του Προέδρου Αλωνισταίνης συνετάχθη και ο Δημοδιδάσκαλος Αλωνισταίνης. Ο δε Πρόεδρος της Κοινότητος Καρδαρά προέτεινεν όπως, ως οροθετική γραμμή των δύο Κοινοτήτων είναι η αρχομένη από τον "Πρ. Ηλίαν", ένθα και τα σύνορα Ροεινού και κατευθείαν προς την πηγήν "Σατάνι", "Επάνω Αλώνι", κατευθείαν προς την μεγάλην ρεματιάν πρόποδας "Αγίας Τριάδος" Θώδου χωράφι, ευθείαν προς αγρούς Δημ. Αυγερινού, είτα ακολουθεί προς δρόμον όστις λήγει "Κεντρόλακκα", είτα ευθεία προς όμοιον δρόμον προς "Μέγα Διάσελο", είτα προς αριστερά "Δραγουμάνου Γούπατα", είτα ακολουθεί γιδόστρατα μέχρι ορίου Βυτίνης, "Ρούχους". Με την άποψιν του κ. Προέδρου Καρδαρά συνεφώνησε και ο Δημοδιδάσκαλος της ιδίας Κοινότητος Χ. Μουργελάς, όστις και ευρίσκει ταύτην λογικήν, ευθύγραμμον και επί σημείων οριστικών, και ότι η γραμμή αύτη εξυπηρετεί τα κτηνοτροφικά συμφέροντα της Κοινότητος Καρδαρά, καθότι το σύνολον τούτων είναι κτηνοτρόφοι.

Ημείς, ο Ειρηνοδίκης, δια του άνω καθορισμού αντελήφθημεν ότι δεν εξυπηρετούνται τα συμφέροντα ουδεμίας των Κοινοτήτων και ότι τα μέλη τούτων κινούμενα πώς και πώς εκάτερος τούτων να αδικήση την ετέραν Κοινότητα προέβησαν εις τον άνω καθορισμόν μη εξυπηρετούντα ποσώς τα συμφέροντα αμφοτέρων των Κοινοτήτων και ευρισκόμεθα προ της ανάγκης να ταχθώμεν προς την μίαν άποψιν και δη της Κοινότητος Αλωνισταίνης, μόνον και μόνον διότι η προταθείσα ως οροθετική γραμμή υπό των μελών της Κοινότητος ταύτης πλησιάζει κατά το μάλλον προς φυσικήν γραμμήν.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται, πλην του Προέδρου της Κοινότητος Καρδαρά, αρνηθέντος να υπογράψη.

ο Προέδρος	τα Μέλη
Ι. Κοκιούσης	[υπογραφαί]

Ακριβές αντίγραφον εκ του αρχείου Αλωνισταίνης τη 10-5-1959.

Προσφυγή

Του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Καρδαρά εκπροσωπουμένης υπό του Προέδρου αυτής Γ, Προύτζου

Κατά

της από 18 Αυγούστου 1934 εκθέσεως της Επιτροπής καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Καρδαρά και Αλωνισταίνης

Εν Τριπόλει τη 4 Σεπτεμβρίου 1934.

Προς το Σεβαστόν Διοικητικόν Δικαστήριον εκδικάσεως προσφυγών κατά του καθορισμού ορίων Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας.

Προσφεύγωμεν κατά της έναντι εκθέσεως και εξαιτούμεθα όπως ακυρωθή αύτη και ο δι' αυτής γενόμενος καθορισμός των ορίων των Κοινοτήτων Καρδαρά και

Αλωνισταίνης και καθορισθή η διαχωριστική γραμμή η προταθείσα υπό του Προέδρου της Κοινότητος Καρδαρά και του Δημοδιδασκάλου Καρδαρά, ως καθορίζεται εν τη εκθέσει, ήτις είναι δικαία και με σταθερά σημεία και ανταποκρίνεται εις τας ανάγκας των Κοινοτήτων συμφώνως προς τον Νόμον περί Δήμων και Κοινοτήτων Αρκαδίας, ο δε κλητήρ επιδότη νομίμως προς τον κ. Νομομηχανικόν Αρκαδίας και Πρόεδρον του ως άνω Δικαστηρίου και μετά του συναπτομένου αντιγράφου της υπ' αριθ 16 ε.ε. αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Καρδαρά, καταχωρίζων ολόκληρον την παρούσαν εν τω επιδοτηρίω του.

ο Πληρεξούσιος δικηγόρος
Χαρ. Τριτσίνης

ΕΚΘΕΣΙΣ ΑΥΤΟΨΙΑΣ

Ο κάτωθι υπογεγραμμένος Ανδρέας Δελήμπασης, Διευθυντής της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Πρόεδρος του κατά το άρθρον 3 του Νόμου 6429 Διοικητικού Δικαστηρίου, και εις εκτέλεσιν της από 10 Ιουλίου 1935 αποφάσεως του διατάξαντος επιτόπιον εξέτασιν δια του Προέδρου αυτού προς διαπίστωσιν της δικαιοτέρας οροθετικής γραμμής επί των αμφισβητουμένων ορίων των ομόρων Κοινοτήτων Αλωνισταίνης - Καρδαρά, μεταβάς επί τόπου την 30ην Σεπτεμβρίου 1935, ημέραν δευτέραν, εξετάσας λεπτομερώς το αμφισβητούμενον τμήμα όσον αφορά τας εν αυτώ υπαρχούσας ιδιοκτησίας και γενικώτερον ως προς τας υφισταμένας εδαφικάς συνθήκας και τοπικάς ανάγκας, προτείνων ως διακαιοτέραν οροθετικήν γραμμήν των ως είρηται Κοινοτήτων την εξής:

Τα όρια να άρχονται εκ της κορυφής του βουνού "Πέτρα", ένθα συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης - Ροεινού, εκείθεν δια της κορυφογραμμής εις την κορυφήν του βουνού "Κουρνόβρυση", και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις θέσιν "Μνήμα". Από της θέσεως ταύτης ακολουθούντα την οδόν Καρδαρά - Αλωνισταίνης φθάνουσιν εις την βρύσιν "Αγία Παρασκευή", οπόθεν δια του υπάρχοντος ρεύματος και με κατεύθυνσιν προς τα άνω φθάνουσι εις την κορυφήν του υπέρθεν λόφου "Τσακανολακκούλα". Εκείθεν δια των λοφίσκων "Ξερακόρραχη" και "Σφεντάμι" συναντώσι την προβατόστρατα, ήν και ακολουθούσι φθάνοντα εις θέσιν "Λούτσα". Εκείθεν διερχόμενα το διάσελο "Αρβανίτη" και ακολουθούντα την κορυφογραμμήν "Μεσοκατάρραχο" φθάνουσι εις αγρόν Νικολάου Αυγερινού (εις θέσιν "Πίσω Βούρβουλα"), οπόθεν δια της κορυφογραμμής καταλήγουσι εις "Ζέρβα Καλύβι", ένθα συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης - Βυτίνης - Λεβιδίου.

Τα όρια ταύτα εμφανώς παρίστανται εις το προσηρτημένον σκαρίφημα, το συνταχθέν υπό του προϊσταμένου της υπηρεσίας Κοινοτήτων κ. Β. Γεωργούλη.

Εν Τριπόλει τη 4 Οκτωβρίου 1935
ο ενεργήσας την αυτοψίαν
[υπογραφή]

Αριθ. 336 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Το κατά το άρθρον 10 του Κοινοτικού Κώδικος, ως αντικατεστάθη τούτο δια του άρθρου 3 του Νόμου 6429 του 1934 Διοικητικόν Δικαστήριον συγκείμενον εκ των κ.κ. Α. Δελήμπαση, Διευθυντού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Προέδρου, Α. Καμπάνη Ειρηνοδίκου Τεγέας και Σπυρ. Μπέκα Μηχανικού των Δημοσίων Έργων, ως Μελών, επί παρουσία και του εκτελούντος χρέη γραμματέως του Δικαστηρίου Ι. Βουτσινά, Εισηγητού της Νομαρχίας, ορισθέντων απάντων αρμοδίως, συνεδριάσαν εις το Γραφείον του Διευθυντού της Νομαρχίας την 29ην Μαΐου 1936, ημέραν Παρασκευήν και ώραν 10 π.μ. ίνα συζητήση την από 2 Σεπτεμβρίου 1934 Πράξιν προσφυγής του Κοινοτικού Συμβουλίου Καρδαρά κατά της από 18 Αυγούστου 1934 εκθέσεως της Πρωτοβαθμίου επιτροπής καθορισμού των ορίων των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Καρδαρά.

Ακούσαν

των Προέδρων αμφοτέρων των Κοινοτήτων, ως και του Προέδρου του Δικαστηρίου

αναπτύξαντος και προφορικώς την από 4-10-1935 έκθεσιν της κατά την 30-9-1935 αυτοψίας.

Σκεφθέν

Επειδή το Δικαστήριον επείσθη ότι η προτεινομένη εις την έκθεσιν αυτοψίας διαχωριστική γραμμή είναι η μάλλον δικαιοτέρα και από της απόψεως των ιδιοκτησιών συμφώνως προς το Νόμον,

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την από 2 Σεπτεμβρίου 1934 πράξιν προσφυγής του Κοινοτικού Συμβουλίου Καρδαρά και τροποποιεί την από 18 Αυγούστου 1934 έκθεσιν της πρωτοβαθμίου επιτροπής περί καθορισμού των ορίων των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Καρδαρά και αποφασίζει ίνα τα όρια άρχονται εκ της κορυφής του βουνού "Πέτρα", ένθα συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης - Ροεινού, εκείθεν δια της κορυφογραμμής εις την κορυφήν του βουνού "Κουρνόβρυση", και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις θέσιν "Μνήμα". Από της θέσεως ταύτης ακολουθούντα την οδόν Καρδαρά - Αλωνισταίνης φθάνουσιν εις την βρύσιν "Αγία Παρασκευή", οπόθεν δια του υπάρχοντος ρεύματος και με κατεύθυνσιν προς τα άνω φθάνουσι εις την κορυφήν του υπέρθεν λόφου "Τσακανολακκούλα". Εκείθεν δια των λοφίσκων "Ξερακόρραχη" και "Σφεντάμι" συναντώσι την προβατόστρατα, ήν και ακολουθούσι φθάνοντα εις θέσιν "Λούτσα". Εκείθεν διερχόμενα το διάσελο "Αρβανίτη" και ακολουθούντα την κορυφογραμμήν "Μεσοκατάρραχο" φθάνουσι εις αγρόν Νικολάου Αυγερινού (εις θέσιν "Πίσω Βούρβουλα"), οπόθεν δια της κορυφογραμμής καταλήγουσι εις "Ζέρβα Καλύβι", ένθα συναντώνται τα όρια Αλωνισταίνης - Βυτίνης - Λεβιδίου.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη εν Τριπόλει την 29 Μαΐου 1936.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

Ενώπιον του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως
Αίτησις προσωρινών μέτρων

Η Κοινότης Αλωνισταίνης εκπροσωπουμένη υπό του Προέδρου του Κοινοτικού αυτής Συμβουλίου Σταύρου Αναγνωστοπούλου, κατοίκου Αλωνισταίνης.

Κατά

Κατά της Κοινότητος Καρδαρά εκπροσωπουμένης υπό του Προέδρου του Κοινοτικού αυτής Συμβουλίου Δημ. Ιω. Στεφάνου και εν κωλύματι τούτου υπό του Αντιπροέδρου αυτής Ευσταθ. Ρούμπου, κατοίκου Καρδαρά, Δημητρίου Δ, Στεφάνου, Θεμιστ. Δ. Τουρλούκη και Γεωργ. Δ. Στεφάνου, κατοίκων Καρδαρά.

Η ενάγουσα τυγχάνει κυρία, νομεύς και κάτοχος από πολλών ετών, καλή τη πίστει, νομίμω τίτλω και διανοία κυρίου, αγρίας εκτάσεως δύο χιλιάδων (2000) στρεμμάτων περίπου, ή όσης είναι, κειμένη εις τας συνεχομένας θέσεις "Μεγάλη Λάκκα" και "Γκλαβά", ορίου Αλωνισταίνης, συνορευομένης γύρωθεν με θέσιν "Πέτρα", όπου διαχωρίζονται τα όρια Αλωνισταίνης - Ροεινού, κορυφή βουνού "Κουρνόβρυση", κορυφογραμμήν άγουσα εις θέσιν "Μνήμα", ρεύμα "Γκλαβά", βουνό "Σατάνι", "Χοροστάσι" και "Αυγερινού χωράφι", ην νέμεται είτε δια των κατοίκων αυτής, είτε δια εκμισθώσεως προς ποιμένας χωρίς ποτέ να διαταραχθή εν τη ασκήσει της ανεπιλήπτου νομής και κατοχής της.

Πλην οι εναγόμενοι, εκ συστάσεως ενεργούντες, και οι λοιποί υποκινούμενοι υπό της πρώτης από της 20 Ιουλίου ε.ε., αξιούντες ίδια δικαιώματα ιδίας νομής και κατοχής επί των ειρημένων εκτάσεων, ενισχυόμενοι και υπό των οργάνων της Αγροφυλακής, της πρώτης των εναγομένων εισαγάγοντες ποίμνιά των εις τας ειρημένας εκτάσεις παρενοχλούντες ούτω την ενάγουσαν εν τη ασκήσει της αποκλειστικής νομής τούτων, εκμισθουμένων παρά της αυτής προς τους ποιμένας Παναγ. Σταυρόπουλον, Δημ. Καζάν κ.λπ..

Επειδή η πράξις αύτη των εναγομένων δεινώς επηρεάζει την ήσυχον και ανεπίληπτον νομήν της εναγούσης επίκεινται δε συγκρούσεις και διαπληκτισμοί,

Επειδή δέον να ληφθώσιν προσωρινά μέτρα.

Δια ταύτα

Και τα κατά την συζήτησιν.

Εξαιτούμαι

Να γίνη δεκτή η αίτησίς μου, - Να ληφθώσι προσωρινά μέτρα.- Να υποχρεωθώσιν οι εναγόμενοι να αναγνωρίσουν την ενάγουσαν ..... εν τω ιστορικώ εκτάσεων. Να υποχρεωθώσι να παύσουν δια[ταράσουν] την ενάγουσαν εν τη ησύχω και ανεπιλήπτω νομή και κατοχή. Να επιβληθή κατά αυτών χρηματική ποινή δραχμών τριών χιλιάδων (3.000). Να κυρωθή προσωρινώς εκτελεστή η εκδιδομένη απόφασις. Και να καταδικασθούν οι εναγόμενοι εις την δικαστικήν δαπάνην.

Εν Τριπόλει τη 5 Αυγούστου 1936.

ο Πληρεξούσιος Δικηγόρος Τριπόλεως Γ. Ρέππας.

[ορίζεται δικάσιμος την 16 Αυγούστου 1936, ημέρα δευτέρα και ώρα 5 μ.μ.]

Με την απόφαση αριθ. 411 της 10 Αυγούστου 1936, ο Ειρηνοδίκης Τριπόλεως Σπυρ. Κακιούσης. μετά από την εκδίκαση της υπόθεσης εν υπαίθρω στη θέση "Μεγάλη Λάκκα", δικαιώνει την κοινότητα Αλωνίσταινας, και συγκεκριμένα:

«[...] Δέχεται την υπό κρίσιν αγωγήν ως βάσιμον και αποδεδειγμένη.

Αναγνωρίζει προσωρινά την ενάγουσαν ως νομέα και διακάτοχον της επιδίκου περιφερείας

Απαγορεύει εις την εναγομένην πάσαν εν τω μέλλοντι πράξιν ..... αμέσως ή εμμέσως εις διατάραξιν της νομής του διαδίκου επί απειλή χρηματικής ποινής δραχμών 3000.

Κηρύσσει την παρούσαν προσωρινώς εκτελεστήν. και

Καταδικάζει την εναγομένην εις την δικαστικήν δαπάνην της εναγούσης εκ δραχμών 1340,.... εις δραχμάς 700 δι' αμοιβήν του πληρεξουσίου δικηγόρου».

αριθ. 29 Εν ονόματι του Βασιλέως της Ελλάδος ΚΩΝΣΤΑΝΤΊΝΟΥ

Ο Ειρηνοδίκης Τριπόλεως Χρ. Στυλιανίδης. Συνεδριάσας δημοσίως εν υπαίθρω και τω εφ' ου η έρις τόπω εν τη θέσει "Χούνη Κάπελη" Αλωνισταίνης τη 16 Μαΐου του 1922 έτους παρουσία και του Γραμματέως Δ.Κ. Λειβαδέως, ίνα δικάση την εξής υπόθεσιν μεταξύ: Των εναγόντων 1) Γεωργ. Κ. Βασιλακοπούλου, κατοίκου Τριπόλεως, 2) Παρασκευά Αυγερινού, 3) Σπύρ. Παπαγιαννοπούλου, 4) Νικολ. Γ. Θώδου, 5) Νικ. Κ. Αυγερινού, 6) Νικολ. Ν. Αυγερινού, 7) Κων. Θ. Αναγνωστοπούλου, 8) Γεωρ. Θ. Βασιλακοπούλου, κατοίκων Αλωνισταίνης, παραστάντων μετά του πληρεξουσίου των δικηγόρου Ιω. Καλπούτση, και των εναγομένων

1) Δημ. Ρούμπου ή Πατσιαβούρα, 2) Κωνστ. Κατσαργύρη, 3) Ανδρ. Πιτερού, 4) Γεωρ. Λαγού, 5) Δημ. Λαγού, 6) Γεωρ. Ρούμπου ή Πατσιαβούρα, 7) Κωνστ. Κουτσούκου, 8) Βασιλείου Ηλ. Πιτερού, 9) Γεωρ. Ανδρ. Πιτερού και 10) Δημ. Ρούμπου ή Καραούλα, κατοίκων Καρδαρά παραστάντων μετα του πληρεξουσίου των δικηγόρου Χ. Τριτσίνη.

Οι ενάγοντες δια της από 12 Μαΐου ε.ε.αγωγής των κατά των εναγομένων περί προσωρινών μέτρων, εκθέτουσιν ότι διακατέχουν και νέμονται διανοία κυρίου και καλή τη πίστει προ αμνημονεύτων ετών μετά των λοιπών κατοίκων του Συνοικισμού Αλωνισταίνης γνωστήν έκτασιν εκ τριών περίπου χιλιάδων στρεμμάτων αποτελουμένην εκ καλλιεργημένων εκτάσεων και χέρσων τόπων κειμένην εν τη θέσει "Χούνη Κάπελη", όριον Αλωνισταίνης, συνορευομένην με Όθων Κορύνη[;], Ξερακιάς, Αγ. Παρασκευήν και Μέγαν Διάσελον, ανηκόντων εις αυτούς και λοιπούς κατοίκους συνοικισμού Αλωνισταίνης, ην έκτασιν νέμονται κατά τον προορισμόν της, σπείροντες και θερίζοντες τους αγρούς και νέμονται την χορτονομήν του χέρσου τόπου ως και την των καλλιεργουμένων εκτάσεων μετά την συγκομιδήν των καρπών και καθ' ας περιστάσεις αι καλλιεργημέναι εκτάσεις μένουν εν αγραναπαύσει ως και ενοικιάζοντες τας εκτάσεις ταύτας, ιδία δε από του έτους 1918 ότε πάντες οι κάτοικοι του Συνοικισμού δια συμβολαίου απεφάσισαν ίνα τας προσόδους της χορτονομής διαθέτουσι δι' ευεργετικούς σκοπούς αναθέσαντες δια επισήμου συμβολαίου την διαχείρισιν των άνω εκτάσεων και άλλων, ανηκόντων εις τον Συνοικισμόν Αλωνισταίνης, δώσαντες

αυτοίς την επί τούτων πληρεξουσιότητα διαχειρίσεως και διαθέσεως της ως άνω χορτονομής. Οι εναγόμενοι όμως άνευ τινός δικαιώματος και εκ συστάσεως ενεργούντες επί σκοπώ καταλήψεως της άνω εκτάσεως εις όφελός των και εν γένει του Συνοικισμού Καρδαρά, από τινών ημερών λάθρα εξορμούντες δια των ποιμνίων των εις άπασαν την έκτασιν ταύτην των 3.000 στρεμμάτων των ανηκόντων εις τους κατοίκους του Συνοικισμού Αλωνισταίνης και αναμίξ και των εναγόντων εξ ων οι δύο πρώτοι ενεργούσιν ως πληρεξούσιοι των λοιπών κατοίκων Αλωνισταίνης και διαταράττουσι ούτω την ανεπίληπτον διανοία κυρίου και καλή τη πίστει κατοχήν και νομήν των επί της άνω εκτάσεως, ην ασκούσιν από αμνημονεύτων ετών, και επίκεινται διαπληκτισμοί και έριδες προς πρόληψιν των οποίων δέον να ληφθώσιν προσωρινά μέτρα και αιτούνται να γίνη δεκτή η παρούσα. Να ληφθώσι προσωρινά μέτρα, να αναγνωρισθώσι τελευταίοι ανεπίληπτοι διανοία κυρίου και καλή τη πίστει νομείς και κάτοχοι της άνω εκτάσεως. Να απαγορευθή εις τους εναγομένους πάσα άμεσος ή έμμεσος διατάραξις εν μέλλοντι της ως άνω νομής των επί απειλής χρηματικής ποινής δραχμών 5.000 και προσωπικής κράτησης και να καταδικασθώσιν εις τα έξοδα και τέλη.

Προκειμένης συζητήσεως, ακούσας τους πληρεξουσίους των διαδίκων αιτησαμένους τας εν ταις εγγράφους προτάσεσι.

Ιδόν την δικογραφίαν

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή κατά την αντίληψιν του Δικαστηρίου εκ της επί τόπου μεταβάσεώς του, συντρέχει περίπτωσις προσωρινών μέτρων, άτε επικειμένων συγκρούσεων και αιματηρών σκηνών.

Επειδή εκ της επί τόπου διεξαχθείσης αποδεικτικής διαδικασίας εκ των υπό των διαδίκων προσκομισθέντων μαρτύρων

και εκ μεν των πληροφοριών των μαρτύρων των εναγόντων προκύπτει ότι οι ενάγοντες και άλλοι κάτοικοι Αλωνισταίνης έχουν προ πολλών χρόνων εις την κατοχήν και νομήν των καλλιεργημένας εκτάσεις περί τα 500 - 600 στρέμματα ως και εκείνων των συνεχομένων ταις καλλιεργημέναις ταύτας γαίας, ακαλλιεργησίμων τοιούτων ανερχομένων εις 500 επίσης στρέμματα, ότι πέριξ των καλλιεργημένων αγρών υπάρχει καλλιεργήσιμος έκτασις ην διακατέχουν και νέμονται οι ενάγοντες και άλλοι κάτοικοι Αλωνισταίνης, οίτινες προ δύο ή τριών ετών έχουν διορίσει επιτροπή ήτις εκμισθή την χορτονομήν των μερών τούτων των εν τη αγωγή εκτάσεων, καλλιεργημένων και καλλιεργησίμων ως και εκείνης της θέσεως "Χούνης Κάπελης" δια κοινωφελείς σκοπούς του χωρίου Αλωνισταίνης, ότι παλαιότερα έβοσκαν τους αγρούς τούτους όλοι οι Αλωνιστιώται και Καρδαραίοι ελευθέρως και δεν ενοικιάζετο, ότι τας εν τη αγωγή γαίας, ήτοι τα Λειβάδια, το παρελθόν και προπαρελθόν έτος εμίσθωσαν οι εναγόμενοι Καρδαραίοι από την επιτροπήν αυτών κατοίκων Αλωνισταίνης όλας τας καλλιεργημένας γαίας και τας συνεχομένας ταύτας καλλιεργησίμους, καταβάλοντες δραχμές 1000 εις την επιτροπήν των Αλωνιστιωτών μέχρι το "Μεσοβούνι", όπου επί της οροσειράς τούτου δεν έχουν γαίας οι Αλωνιστιώται, ότι οι καλλιεργήσιμοι αγροί, ήτοι η εν συνεχεία και πέριξ των καλλιεργημένων αγρών έκτασις (Γιούρτια) άτινα είχον

μισθώσει οι εναγόμενοι κάτοικοι Καρδαρά από την επιτροπή των Αλωνιστιωτών τούτων κατοίκων Αλωνισταίνης, ότι η πέριξ των καλλιεργησίμων τούτων εκτάσεων (Γιούρτια) όπου υπάρχουν έλατα ανήκουν εις το Δημόσιον, ότι εκ των εν τη αγωγή εκτάσεων εάν αφαιρεθώσιν αι καλλιεργημέναι γαίαι και αι πέριξ τούτων καλλιεργήσιμοι, δεν υπολείπεται άλλη έκτασις βασκής ειμή η οροσειρά του Μεσοβουνίου. ότι το τρέχον έτος εισήγαγον παρανόμως και αυθαιρέτως οι εναγόμενοι τα ποίμνιά των εν αυταίς και εβόσκησαν και με σκοπόν να καταλάβουν τας καλλιεργημένας και καλλιεργησίμους ταύτας εκτάσεις.

Εκ δε των μαρτύρων των εναγομένων, κατά μεν τας πληροφορίας του πρώτου τούτων Σταύρου Μητρόπουλου κατοίκοι Καρδαρά, προκύπτει ότι εις ας εν τη αγωγήγ θέσεις έχουσιν οι ενάγοντες και άλλοι Αλωνιστιώται αγρούς ους καλλιεργούσιν προ πεντήκοντα χρόνων, και προ 25 δε ετών έβοσκαν όλοι τα ποίμνιά των εις αυτάς ελευθέρως. Ότι προ δύο ετών η επιτροπή των Αλωνιστιωτών παρήγγειλε εις τους εναγόμενους Καρδαραίους ότι τας εκτάσεις ταύτας τας έκαμαν λειβάδια και ούτοι εμίσθωσαν απ΄ την επιτροπήν μέρος της εκτάσεως δια δύο έτη, Ότι η ενοικίασις έγινε παρ' όλου του χωρίου Καρδαρά διότι εάν αύτη εγένετο μόνον υπ' αυτού, δεν επετρέπετο εις άλλους κατοίκους Καρδαρά να βοσκήσωσι. Ότι εις όλας τας καλλιεργημένας εκτάσεις δεν είδεν έκτασιν προς καλλιέργειαν. Ότι το παρελθόν έτος ήτο ενοικιασταί οι εκ των εναγομένων Ρούμπος, εβόσκησεν δε και ούτος τα ποίμνιά του και επληρωσε. Ότι εκείνοι απόλυσαν τα ποίμνιά των εις άγριον μέρος αυθαιρέτως, εκ δε των λοιπών μαρτύρων. Ότι προ 25 ετών εβόσκον ελευθέρως όλοι εις τας εν τη αγωγή θέσεις. Ότι προ δύο ετών οι ενάγοντες ενοικίασαν την χορτονομήν εις τους κατοίκους Καρδαρά, καλλιεργημένων και καλλιεργήσίμων κατ' ανώτατον όρον σρέμματα διακόσια. Ότι γιούρτια οι αγροί δεν έχουν διότι τα πλησίον των αγρών τούτων μέρη είναι άγρια και έχουν έλατα, άτινα μέρη δεν ανήκουν εις τον ενάγοντα. Επειδή εκ του συνόλου των πληροφοριών των μαρτύρων των διαδίκων προκύπτει ανενδοιάστως ότι ενάγοντες και άλλοι ιδιοκτήται του χωρίου Αλωνισταίνης έχουν διακατοχήν και νομήν των προ πολλών χρόνων εις τας εν τη αγωγή εκτάσεις καλλιεργημένας γαίας, και οι μεν των μαρτύρων των εναγόντων 500 έως 600 στρέμματα, και οι δε των εναγομένων 200 κατ' ανώτατον όριον, συνεπώς επί των καλλιεργημένων τούτων εκτάσεων οποιεσδήποτε κι αν είναι εκτάσεις, δεν υπάρχει αμφισβήτησις ότι οι ενάγοντες και άλλοι ιδιοκτήται Αλωνιστιώται έχουν προ πολλών χρόνων τη διανοία κυρίου ανεπίληπτον διακατοχήν και νομήν τούτων, αμφισβητουμένης μόνον της διακατοχής και νομής της συνεχομένης ταις καλλιεργημέναις γαίαις καλλιεργησίμους εκτάσεις 500 στρεμμάτων των αποκαλουμένων γιουρτίων. [...]

[...] Επειδή οι εναγόμενοι επικαλούνται την υπ' αριθ. 3373 και από 26 Ιουνίου παρελθόντος έτους απόφασιν της ενταύθα διοικητικής αρχής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, αποσταλθέντος κατόπιν αιτήσεως των κατοίκων Καρδαρά επί τη μεταξύ αυτών και των κατοίκων του χωρίου Αλωνισταίνης, αποτελούντων μίαν κοινότητα, την κοινότητα Αλωνισταίνης, ... περί των δικαιωμάτων της βοσκής και των λειβαδίων τούτων ότι εκ της επί τόπου μεταβάσεως του εξηκριβώθη αι εν τη περιφερεία της κοινότητος ταύτης εκτάσεις υπό τα ονόματα Κουτσούμπι, Μεγάλη

Λάκκα και Κεχρωτή Τζελάτη δεν δύνανται να θεωρηθώσιν καθαρώς κοινοτικαί γαίαι υφ' ην έννοια νοούνται αύται εκ των διατάξεων του άρθρου 12 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί δήμων και κοινοτήτων και μάλλον έδει να υπαχθώσιν εις την κατηγορίαν του άρθρου του νόμου..., άπασα δε η λοιπή περιουσία ... των μνημονευομένων λειβαδίων τυγχάνει καθαρώς κοινοτική και η διοίκησις ταύτης ανήκει εις το κοινοτικόν συμβούλιον Αλωνισταίνης, η δε κάρπωσις αυτών υπό τους περιορισμούς των άρθρων 19 και 99 του Νόμου ΔΝΖ΄ εις άπαντας τους δημότας της κοινότητας κατοίκων αμφοτέρων των χωρίων.

Επειδή κατά τας αντιφατικάς πληροφορίας των μαρτύρων των διαδίκων περί των εκτάσεων των καλλιεργησίμων τούτων γαιών δέον το Δικαστήριον να τάξη απαγορευτικάς διατάξεις ωρισμένως επί των εκτάσεων τούτων και ουχί των εκτός αυτών, ήτοι υπωρειών οροσειρών και άλλων τόπων και ιδίως επί της οροσειράς του Μεσοβουνίου όπου κατά τας βεβαιώσεις δεν έχουν ιδιωτικά κτήματα οι Αλωνιστιώται, επί δε των εκτός καλλιεργησίμων γαιών, γιουρτίων, μετά το έτος 1914 ισχύουσιν οι διατάξεις του Υπουργείου της Γεωργίας των Δημοσίων κτημάτων, και ο νόμος 343...

Επειδή όσον αφορά τας συνεχομένας και καλλιεγημένους γαίας καλλιεργησίμους εκτάσεις, τα επικαλούμενα γιούρτια, το Δικαστήριον δε δύναται να μορφώση γνώμην εκ των περί τούτου αντιφατικών πληροφοριών περί της υπάρξεως ή μη αυτών, κατά δε την αντίληψιν του επί τόπου μεταβάσεώς του, επί τινά σημεία παρατηρούνται εν συνεχεία των καλλιεργημένων γαιών, ήτοι των λειβαδίων, και έκτασις τις καλλιεργήσιμος, ήτις δεν κατέστη δυνατόν να ορισθή επακριβώς επ' όλων των καλλιεργημένων εκτάσεων, ένεκεν τούτου δέον από σκοπιμότητα ένεκεν, πρόσφορον μέσον προς πρόληψιν συγκρούσεων δέον να απαγορευθή εις τους εναγομένους η δια βοσκής ή καθ' οιονδήποτε άλλον τρόπον διατάραξις επί τε των καλλιεργημένων και καλλιεργησίμων γαιών, γιουρτίων, εν συνεχεία μετά των καλλιεργημένων, και ακτίνα μέχρι πετρώδους τόπου και παρεμπιπτούσης δασικής εκτάσεως επί απειλή χρηματικής ποινής δραχμών 2.500, τα δε έξωθι των καλλιεργησίμων τούτων τόπων εδάφη ..... κοινοτικά υπαγονται εις την κοινοτικήν διοίκησιν κατά τον Νόμον ΔΝΖ΄.

Δια ταύτα

Δεχόμενοι εν μέρει την υπο.... αγωγήν των εναγόντων και λαμβάνοντες προσωρινά μέτρα: Απαγορεύομεν εις τους εναγομένους επί απειλής χρηματικής ποινής δρχ. 2.500 ... πράξιν καθ' οιονδήποτε τρόπον τείνουσαν εις την διατάραξιν της διακατοχής και νομής των εναγόντων επί των επί της αγωγής ,,,,, καλλιεργημένων εκτάσεων, λειβαδίων και των συνεχομένων αυτοίς καλλιεργησίμων τόπων, γιουρτίων, εις ακτίνα εκ του καλλιεργημένου τόπου μέχρι ακαλλιεργήτου και πετρώδους τόπου και δασικής εκτάσεως, της κορυφογραμμής του Μεσοβουνίου και των ... των καλλιεργημένων και καλλιεργησίμων τόπων, γιουρτίων, αποτελούντων κοινοτικάς εκτάσεις. Υποχρεοί τους ενάγοντες ίνα εντός ενός μηνός από της κοινοποιήσεως της παρούσης εγείρωσι ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου την κυρίαν περί διακατοχής αγωγήν [...] άλλωστε παραμελήση της προθεσμίας ταύτης αίρομεν τας επ' αυτών απαγορευτικάς διατάξεις και θεωρούμεν ταύτας [τας εκτάσεις] κοινοτικάς, και καταδικάζομεν τους

εναγομένους εις τα παρά των εναγόντων δαπανηθέντα έξοδα και τέλη εκ δραχμών 184, εξ ων δραχμαί εκατόν δι' αμοιβήν πληρεξουσίων δικηγόρων.

ο Ειρηνοδίκης Χρ. Στυλιανίδης ο Γραμματεύς Δ.Κ. Λειβαδέας

15. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΠΙΑΝΑΣ

Εν θέσει "Μουτζούρια" σήμερον την 23ην του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του Νόμου ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Πιάνης και Αλωνισταίνης, αποτελουμένη από τον Κ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Γεωρ. Πετρόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Πιάνης, Ιωάν. Δημητρακόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Αλωνισταίνης, Παν. Ταμπακόπουλον Διδάσκαλον Πιάνης και Γεωρ. Βασιλακόπουλον διδάσκαλον Αλωνισταίνης, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η Επιτροπή μετά συζήτησιν και επιτόπιον αυτοψίαν εις τα διακανονιστέα όρια, διεχώρισεν αυτά δια νοητής γραμμής, ήτις εις το ανατολικόν μέρος άρχεται από της κορυφής του Μαινάλου "Άγιος Ηλίας", εκ τούτου κατέρχεται την μεσημβινοδυτικήν ράχην εις "Αγίαν Παρασκευίτσαν" και ακολουθεί την κοίτην του κάτωθι ρεύματος, αφήνουσα εις την Κοινότητα Πιάνης τους ους συναντά αγρούς των κληρονόμων Α. Παπανικολάου, Αναστ. Κανέλλου, εις δε την Κοινότητα Αλωνισταίνης τον αγρόν κληρονόμων Θ. Θώδου, μεθ' ο φθάνει εις τον αγρόν Ιωάν. Γ. Γκρεμπενιού και εις το δυτικόν άκρον αυτού, εκείθεν ακολουθεί πάλιν την κοίτην του ρεύματος Κλεισουρίου μέχρι του κάτω μέρους του αγρού Αθ. Κοντοβουνίσιου, οπόθεν διευθύνεται πάντοτε προς δυσμάς προς την κορυφήν του λοφίσκου "Ταμπούρες" την άνωθι των αγρών κληρονόμων Θώδου, οίτινες μένουσιν εις το όριον Αλωνισταίνης. Εκ της κορυφής ταύτης κατέρχεται δια της δυτικής ράχης του λοφίσκου εις Γεφύρι εθνικής οδού εν θέσει "Μουτζούρια". Από της Γεφύρας διεθύνεται κατευθείαν εις ράχην "Σηψιό" και ακριβώς εις τον αγρόν κληρονόμων Γ. Σμυρνιάδου. Από του σημείου τούτου διευθύνεται κατ' ευθείαν εις "Βράχον Κάκαβα" και πηγήν άνωθεν αυτού, ήτις μένει εις το όριον Αλωνισταίνης, εις ην έχουν το δικαίωμα να ποτίζωσι και τα ζώα των οι Πιανιώται. Από του βράχου τούτου ανέρχεται εις τους αγρούς του Νικ. Αυγερινού και Κωνστ. Βασιλακοπούλου, ους αφήνει εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης. Μεθ' ο εισέρχεται εις την "Χούνην" ακολουθούσα το χθαμαλώτερον σημείον αυτής, ήτοι την κοίτην του εν αυτή ξηρορεύματος, την οποίαν ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Τσουκάλες", όπου οι αγροί των Γεωρ. Πετροπούλου, Νικ. Τσιάμα, Μιχ. Σπηλιοπούλου, Κωνστ. Κανέλλου, και εκείθεν διευθύνεται προς το δυτικόν τέρμα των ορίων, ακολουθούσα την χούνην πάντοτε προς τα "Σουμάκια" και εις την θέσιν "Κορφοξυλιά", ένθα ενούνται με το όριον Αρκουδορεύματος.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις βεβαιωθείσα και αναγνωσθείσα υπογράφεται νομίμως.

ο Πρόεδρος τα Μέλη
[υπογραφή] [υπογραφές]

Το κατά το άρθρον 10, παρ. 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί των ορίων των συνορευουσών κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημητρίου Χρ. Μπάτσα, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Α. Μαρκόπουλου, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 ε.ε. εγγράφου του Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικονομικού Εφόρου Μαντινείας Κωνστ. Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 π.ε. εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος χρέη Γραμματέως του Κωνστ. Αντωνοπούλου, γραμματέως β΄τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 π.ε. διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία και εν τω γραφείω του Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την δωδεκάτην του μηνός Φεβρουαρίου του έτους 1915, ημέραν πέμπτη, ίνα σκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω αναφερομένης υποθέσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης και Αλωνισταίνης του Νομού Αρκαδίας, παρασταθεισών δια των Προέδρων των οικείων Κοινοτικών Συμβουλίων.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Πιάνης ητήσατο όπως ο καθορισμός των ορίων γίνη συμφώνως προς την οροθετικήν γραμμήν την προτεινομένην δια της υπ' αριθ 18 π.ε. πράξεως προσφυγής του υπ' αυτού Κοινοτικού Συμβουλίου, ο δε της Κοινότητος Αλωνισταίνης όπως επικυρωθή η έκθεσις της επιτοπίως καθορισάσης τα όρια Επιτροπής.

Σκεφθέν

Επειδή η αίτησις του Προέδρου της Κοινότητος Πιάνης η υποβληθείσα κατά την συνεδρίασιν, ότι κύριος σκοπός της προσφυγής είναι το να διασαφηνισθή η έκθεσις της Επιτροπής ως προς το εάν οι εν αυτή αναφερόμενοι αγροί κατοίκων Πιάνης, επειδή η αίτησίς του αύτη, ίνα δηλαδή ούτοι υπαχθώσιν εις την Κοινότητα Πιάνης είναι δικαία και νόμιμος και επομένως δέον να καθορισθή ότι οι ως άνω αγροί πρέπει να υπάγωνται εις την Κοινότητα Πιάνης, πλην των χέρσων εκτάσεων, οίτινες δέον να μείνωσιν εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Αλωνισταίνης, επειδή κατά λοιπά καλώς έχει τεθή η οροθετική γραμμή μεταξύ των ως άνω Κοινοτήτων.

Δια ταύτα

Καθορίζει μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης και Αλωνισταίνης του Νομού Αρκαδίας οροθετικήν γραμμήν την διερχομένην. 1) Δια της κορυφής του Μαινάλου "Άγιος Ηλίας", 2) δια της κορυφογραμμής της μεσημβρινοδυτικής λοφοσειράς της "Αγίας Παρασκευής", 3) δια της κοίτης του ρεύματος Κλεισουρίου, των αγρών κληρονόμων Α. Παπανικολάου και Αναστ. Κανέλλου, αφιεμένων εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Πιάνης, του δε αγρού των κληρονόμων του Θ. Θώδου εις την της Αλωνισταίνης, 4) δυτικού άκρου του αγρού του Ιω. Γ. Κρεμπενιού, 5) δια της κοίτης του ρεύματος Κλεισουρίου μέχρι του κάτω μέρους του αγρού του Αθ. Κοντοβουνίσιου, 6) της κορυφής του λοφίσκου "Ταμπούρα", της προς το άνω μέρος του αγρού των κληρονόμων Θώδου (αφιεμένων εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Αλωνισταίνης), 7) της δυτικής κορυφογραμμής του λόφου, 8) γεφυρίου της εθνικής οδού εις θέσιν "Μουτζούρια", 9) ράχη "Σιψιό" (παρά τον αγρόν κληρονόμων Γεωργ. Σμυρνιάδου), 10) βράχου "Κάκκαβα" και της άνωθεν αυτού

πηγής (αφιεμένης εις ην Κοινότητα Αλωνισταίνης), 11) αγρού Νικολάου Αυγερινού και Κωνστ. Χ. Βασιλακόπουλου (αφιεμένων εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Αλωνισταίνης), 12) της κοίτης (χούνης) του ξηρορεύματος, ην ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Τσουκάλες" (των αγρών των Πιανιωτών Γεωρ. Πετροπούλου, Νικολάου Τσάμα, Μιχαήλ Σπηλιοπούλου, Κωνστ. Κανέλλου υπαγομένων εις την περιφέρειαν Πιάνης, 13) της θέσεως "Σουμάκια". 14) της θέσεως "Κορφοξυλιά", ένθα ενούται με όρια Αρκοδορεύματος.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Τριπόλει την 12 Φεβρουαρίου 1915.

ο Πρόεδρος τα Μέλη
[υπογραφή] [υπογραφές]

Πράξις 13

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Φαλάνθου, συγκείμενον υπό των κάτωθι μελών και συνεδριάσαν σήμερον την 30ην του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους, εν τω κοινοτικώ καταστήματι, τη προσκλήσει της πλειονοψηφίας αυτού, όπως σκεφθή και αποφασίση επί του εξής αντικειμένου.

Ο Κοινοτικός σύμβουλος Β. Δελής ζητήσας από τον Πρόεδρον όπως πληροφορήση το Σώμα ποία είναι τα σημεία ένθα η κατά το άρθρον 10 παρ 1, του Νόμου ΔΝΖ΄ Επιτροπή ώρισεν επί των ορίων α) Πιάνης - Χρυσοβιτσίου, β) Πιάνης - Τσελεπάκου, γ) Πιάνης - Ροεινού, δ) Πιάνης - Αλωνισταίνης, ανέπτυξεν ο Πρόεδρος ότι τα όρια μεθ' απασών των κοινοτήτων εκανονίσθησαν μόνον επί τη βάσει των ανέκαθεν ορίων, εις τινά μάλιστα μέρη ηλαττώθησαν εις βάρος της Κοινότητος χωρίς να ληφθή υπ' όψιν η ιδιοκτησία και αι ανάγκαι της Κοινότητος ως το άρθρον 9 του ΔΝΖ΄ ορίζει, ούτε η κοινοτική περιουσία και ότι ηναγκάσθη η μειοψηφία να μη φέρη αντιρρήσεις, πλην της θέσεως "Τραπέζιον".

Το Σώμα, ακούσαν του Προέδρου και αντεπεξελθόν τα οροθετικά πρωτόκολλα ευρίσκει ταύτα ηλαττωματικά ως εξής: 1) Το της Πιάνης - Χρυσοβιτσίου εις τας θέσεις "Σταυρόν", "Αλαταριές"΄ οι "Αλαταριές" δέον όπως υπαχθώσιν εις την Κοινότητα Πιάνης, ως συνεχής ιδιοκτησία των κατοίκων Πιάνης, αφού ουδέν αντάλλαγμα εδόθη τη Κοινότητι. 2) Δέον όπως τούτο μεταρρυθμισθή από της θέσεως "Γυφτοχώραφον", ακολουθούν την χαράδραν "Σκαλέβης" και ενούμενον εις την θέσιν "Ρωμέικα" συμπεριλαμβάνον ούτω και ιδιοκτησίας των κατοίκων Πιάνης, "Κότρωνα Σκάλεβας", συνεχείς της Κοινότητος Πιάνης και μη διακοπτομένας παρ' ουδενός ετεροδημότου ιδιοκτήτου, και 3) Ως προς τας Κοινότητας Αλωνισταίνης - Πιάνης, όπως μεταρρυθμισθή το οροθετικόν πρωτόκολλον από της θέσεως "Παπαλιά Χούνη" και ακριβώς από της θέσεως Παπαγιαννάκη αγρούς, ακολουθούν κατακορύφως εις κορυφήν "Τσαρνά", εις κορυφήν "Μαδάρα", αφ' ενός φυσικόν όριον και αφ' ετέρου το ανέκαθεν όριον Αλωνισταίνης - Λιμποβισίου, συμπεριλαμβανομένων ούτω εις την Κοινότητα Πιάνης των αγρών Γεωργ. Αγγελοπούλου, Αλ. Γεωργακοπούλου και Ανδρ. Γκόρου, κατοίκων Πιάνης, συνεχών αγρών των Πιανιωτών αφενός και μη διακοπτομένων, ουχί μόνον υπό ξένων ιδιοκτητών, αλλά ούτε από αγρίου τόπου. 4) Να υποστηριχθή η πρόσληψις του λόφου "Τραπεζίου" εις Πιάνα η συνεχής ιδιοκτησία Πιανιωτών και δη κληρονόμων Β. Κωνσταντέλου και αντιπολεμηθή η παράνομος

αξίωσις της Κοινότητος Ροεινού όπως συμπεριλάβη τας υπερκειμένας γαίας εθνικάς άνωθι αγρών Πιανιωτών εις "Ντουμνά" και "Άγιον Ηλίαν", και επίσης ως προς την κοινότητα Τσελεπάκου, η θέσις "Σταυρόν" "Μπαζιώτα" εις θέσιν "Σταυρόν" και "Άγιος Ιωάννης", ακολουθούν τουλάχιστον την δημοσίαν οδόν.

Σκεπτόμενον δε, θέλει υποβάλη τας σχετικάς αντιρρήσεις του επί ενός εκάστου οροθετικού πρωτοκόλλου υποστηριζομένας ενώπιον της ανωτέρας επιτροπής αφ' ενός, υφ' ενός εκάστου Κοινοτικού συμβούλου, ως και των δικηγόρων Δ. Πετροπούλου και Παν. Παπαντωνίου και Χαρ. Τριτζίνη. Επιψηφίζει έκτακτον πίστωσιν εις βάρος του προϋπολογισμού τρέχοντος έτους δι' οδοιπορικά κ.λπ.. κανονισμού ορίων, εκ δραχμών (50) πεντήκοντα.

ο Πρόεδρος
Γ. Πετρόπουλος

τα μέλη
Θεοφ. Παπαθεοφάνης
Β. Δελής
Θ.Β. Κέζιος
Γ.Β. Κωνσταντέλος

δια την αντιγραφήν
Πιάνα 1 Δεκεμβρίου 1914
ο Πρόεδρος της κοινότητος Φαλάνθου
Γ. Πετρόπουλος

16. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΟΕΙΝΟΥ - ΠΙΑΝΑΣ

Εν θέσει "Ντομνά Βρύση" σήμερον την 23ην του μηνός Αυγούστου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Πιάνης και Ροεινού, αποτελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, Πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ερηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Γεώργ. Πετρόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Πιάνης, Δημήτριον Καράγιωργαν Πρόεδρον της Κοινότητος Ροεινού, Παν. Ταμπακόπουλον Διδάσκαλον Πιάνης και Θεόδωρον Παπαηλιού Διδάσκαλον Ροεινού, όπως αποφασίση επί των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η επιτροπή μετά μακράν συζήτησιν αρξαμένη από χθες και επιτόπιον μετάβασιν εις τα διακανονιστέα όρια και αυτοψίαν καθ' όλον αυτών το μήκος, διακανονίζει αυτά δια γραμμής νοητής, ήτις εις το Νοτιότερον μέρος άρχεται ακριβώς από του υψηλοτέρου σημείου της "Αφανόρραχης". Εκ ταύτης η γραμμή αύτη κατέρχεται διευθυνομένη προς Βορράν εις την άμπελον των Π. και Γ. Κανέλλου, ην αφήνει εις το όριον Πιάνης, είτα συναντά το ρεύμα "Βόθωνα", το οποίον ακολουθεί εφ' όσον η κοίτη του είναι εις το άκρον των αμπέλων Πιάνης, ότε αφήνη η γραμμή το ρεύμα και ακολουθεί το άκρον των αμπέλων Πιάνης μέχρι του σημείου "Μάρμαρο" και από τούτου, δια του άκρου των αμπέλων, εις "Μεγάλην Βρύσιν Πάπαινας". Μέχρι του σημείου τούτου η επιτροπή ενήργησε τον διακανονισμόν εν πλήρη ομοφωνία. Από της "Βρύσης Πάπαινας" η γραμμή η διαχωριστική ανέρχεται την ράχην του λόφου "Τραπέζι" και κατευθείαν γραμμήν προς το υψηλότερον σημείον αυτού, εκ του οποίου κατέρχεται την Βορεινήν ράχην του λόφου τούτου συναντώσα την Εθνικήν οδόν εις το σημείον ένθα συναντά την οδόν ταύτην ο παλαιός δρόμος

"Καλντεριμιού". Το τμήμα τούτο το από Πάπαινας μέχρι εδώ διεκανονίσθη κατά πλειοψηφίαν, αντιλεγόντων των μειοψηφούντων μελών, Προέδρου και Διδασκάλου Πιάνης, οίτινες επρότειναν να περιληφθή ολόκληρος ο λόφος "Τραπεζίου" εις την Κοινότητα Πιάνης, επί τω λόγω ότι ούτος είναι κτήμα συνεχόμενον προς την άλλην περιφέρειαν Πιάνης ανήκον εις τους εκ Πιάνης κληρονόμους Βασ. Κωνσταντέλου. Η πλειοψηφία δε εσχημάτισε την γνώμην της του ως άνω γενομένου διακανονισμού, διότι ούτος είναι σύμφωνος προς τας εδαφικάς συνθήκας και είναι ευδιάκριτος. Επιπλέον δε, εις την ανατολικήν πλευράν του λόφου και την Βόρειον υπάρχουσιν αγροί ανήκοντες εις τους κατοίκους Ροεινού κληρονόμους Δ. Ανάστου, Δημ. Καράγιωργαν, κληρονόμους Δ. Κώστα, Γεωρ. Σ. Καρούτζου και Βασιλ. Κούβελα. Είτα εκ του σημείου τούτου της Εθνικής οδού ανέρχεται πάντοτε Βορείως εις την ράχην του πετρώδους λόφου "Νταλκό", ην ακολουθεί διερχομένη δια του αγρού Αθαν. Τσιάμα, τον οποίον αφήνη εις το όριον Πιάνης και φθάνει κατευθείαν εις την κορυφήν "Κοντακιά" ακριβώς εις το σημείον, όπερ αντικρύζει την προς Ανατολάς αυτού και κάτωθι συμβολήν των δύο ξηρορευμάτων εις "Μπούκα Ρέμα", εις τρόπον ώστε η γραμμή η εκ του σημείου τούτου της "Κοντακιάς" κατέρχεται εις την ως είρηται συμβολήν των ρευμάτων, ανέρχεται εις την ράχην του δεξιού της συμβολής λόφου "Σπληθάρι" και φθάνει εις την θέσιν"Κωνσταντινιάς Στρούγγα", ούτως ώστε τα μεν χυνόμενα όμβρια ύδατα ένθεν κι ένθεν να κανονίζουν και τα εις τας δύο Κοινότητας διαχωριζόμενα εδάφη του λόφου τούτου. Από της θέσεως "Κωνσταντινιάς Στρούγγα" ακολουθεί τον δρόμον τον άγοντα προς την θέσιν "Ντουμνά", ένθα συντάσσεται η παρούσα έκθεσις, και φθάνει μέχρι της θέσεως "Λιτρίβα" ούτως ώστε οι αγροί οι άνωθεν του αγρού Αθανασίου Κυριαζοπούλου, ανήκοντος εις την κοινότητα Ροεινού, να αφήνονται εις την Κοινότητα Πιάνης, άτε ανήκοντες εις κατοίκους αυτής. Από της θέσεως "Λιτρίβα " κάμπτει προς βορράν ακολουθούσα την ράχην μέχρι της κορυφής του όρους "Άγιος Ηλίας", ένθα και τερματίζονται τα όρια. Γίνεται μνεία ότι εις το σημείον των ορίων το διερχόμενον εκ της θέσεως "Νταλκός", από της Εθνικής οδού μέχρι "Τσιάμα Χωράφι", τα όρια ακολουθούσιν ευθείαν γραμμήν χωρίς δηλαδή αύτη να κανονίζηται εκ της ροής των υδάτων.

Επίσης γίνεται μνεία ότι οι πρόεδροι και διδάσκαλοι των δύο κοινοτήτων ποιούνται την εξώδικον ομολογίαν επίμείναντες να γραφή αύτη εις την παρούσαν έκθεσιν, ότι τα ποίμνια και κτήνη της Κοινότητος Ροεινού θα δύνανται ελευθέρως να ποτίζωνται εκ της πηγής "Ντομνάς", διερχόμενα άνωθεν των αγρών, εκτός εάν η Κοινότης Πιάνης μεταφέρη το ύδωρ τούτο δι' υδραγωγείου εις το χωρίον Πιάνης, ότι θα δύνανται να ζητώσιν αποζημίωσιν οι κάτοικοι Ροεινού.

Η απόφασις αύτη ελήφθη καθ' ομοψηφίας, πλην της ως άνω αντιρρήσεως της αφορώσης τον λόφον "Τραπεζίου".

Ο Πρόεδρος και Διδάσκαλος Ροεινού δια το τέρμα των ορίων εζήτησαν ίνα από της θέσεως "Λιτρίβα" μην ανέρχεται η γραμμή εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας", αλλά κάμπτουσα να ακολουθεί την βορεινήν άκραν των αγρών "Ντομνάς" να ανέρχηται δια της ομωνύμου βρύσης και να φθάνη πέραν προς Δυσμάς το όριον Αλωνισταίνης, ένθα η βρύσις "Αγία Παρασκευίτσα". Τα λοιπά όμως μέλη δεν

απεδέχθησαν την πρότασίν των ταύτην, το μεν διότι η καθορισθείσα γραμμή είναι η απολύτως φυσική και ευδιάκριτος, το δε διότι αν εγένετο δεκτή η πρότασις, τα άνωθεν των αγρών "Ντομνάς", ολίγα άλλωστε και πετρώδη εδάφη, θα εδίδοντο εις την Κοινότητα Ροεινού, όπερ θα ήτο λίαν επιζήμιον εις τους κάτωθεν αγρούς "Ντομνάς" των Πιανιωτών.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθίσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

αριθ. Πράξ. 19 Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Φαλάνθου, Πιάνης

Συγκείμενον υπό των κάτωθι μελών και συνεδριάσαν εις το εν Πιάνη Κοινοτικόν Κατάστημα, σήμερον την 21 του μηνός Δεκεμβρίου έτους 1914, όπως συσκεφθή και αποφασίση επί του σήμερον δημοσιευθέντος οροθετικού πρωτοκόλλου του των Κοινοτήτων Πιάνης - Ροεινού.

Το Σώμα αντεπεξελθόν το οροθετικόν τούτο πρωτόκολλον το συνταχθέν υπό της πρωτοβαθμίου υπό τον κ. Ειρηνοδίκην Επιτροπής, ευρίσκει τούτο ελαττωματικόν και επιζήμιον εις την Κοινότητα Πιάνης και, Αον εις την θέσιν "Τραπέζιον", ενώ έδει όπως ακολουθήση από της θέσεως "Πάπαινα Βρύσιν" την οδόν εις Χάνι Κωνσταντελαίων, εύρη τον δημόσιον δρόμον, ακολουθήση τούτον άχρι της θέσεως "Τρουπίτσα" ένθα διαχωρίζεται η οδός Αλωνισταίνης, Τουρκοκίβαλον[;] και ούτω περιλαμβάνον την ιδιοκτησίαν των αδελφών Κωνσταντέλου, ενώ δια της χαραχθείσης γραμμής "Ράχη Τραπέζιον", διαχωρίζει ταύτην εις δύο μέρη, αφήνουσα τα δύο τρίτα εις την περιφέρειαν Πιάνης και το ένα τρίτον εις την περιφέρειαν Ροεινού ως εις την κατοικίαν των, εκείθεν δε της θέσεως "Τρουπίτσα" ακολουθήση κατευθείαν εις την κορυφήν "Νταλκόν". Βον, Η διάταξις της πηγής "Ντουμνά", όπως επιτρέπεται και διέρχονται άνωθεν των αγρών των Πιανιωτών τα ποίμνια των Ροεινιωτών προς ποτισμόν, ενώ τούτο δεν είναι ζήτημα ανάγκης καθόσον οι Ροεινιώτες έχουσιν άλλα παρεμφερή ύδατα προς ποτισμόν τη πηγή ταύτη και δη των "Κανάλων", "Φούρνους", "Αγίας Παρασκευής" και εξ άλλου η πηγή "Ντουμνά" η μόνη εις άπασαν την περιφέρειαν Πιάνης, μόλις επαρκεί δια τον ποτισμόν και λοιπάς ανάγκας Κοινότητος Πιάνης, και εξ άλλου η πηγή ρέουσα κατωφερώς εις απόστασιν πεντακοσίων μέτρων αρδεύει εις την περιφέρειαν Ροεινού και δη κάτωθι του ποταμού αγρού του Αθαν. Κυριαζόπουλου, ένθα δύνανται να ποτίζουσιν οι Ροεινιώται.

Όθεν το Σώμα κρίνον επάναγκες όπως το ανωτέρω οροθετικόν πρωτόκολλον μεταρρυθμισθή κατά τα ανωτέρω, προσφεύγει ενώπιον της ανωτέρας διοικητικής επιτροπής, εξαιτείται την μεταρρύθμισίν των, αναθέτει την περαιτέρω ενέργειαν εις τον κ. Πρόεδρον και τον δικηγόρον Δημ. Πετρόπουλον. Η παρούσα εν αντιγράφω υποβληθήτω εις τον κ. Νομομηχανικόν.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
Γ. Πετρόπουλος	Θεοφ. Παπαθεοφάνης
	Γ. Β. Κωνσταντέλος, Γ.Β. Κέζιος

Πιάνα 22 Δεκεμβρίου 1914

ο Πρόεδρος της Κοινότητος Φαλάνθου
Γ. Πετρόπουλος

αριθ. πράξεως 14

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον της Κοινότητος Ροεινού, αποτελούμενον από τον Προεδρεύοντα Περικλήν Παπασαράντον, του Προέδρου απουσιάζοντος επ' αδεία, και των μελών Γεωργίου Παπαδημητρίου και Νικολάου Κυριαζοπούλου. Συνελθόν την 2αν του μηνός Ιανουαρίου έτους 1915, ημέραν παρασκευήν, εν τω Κοινοτικώ γραφείω εν νομίμω απαρτία, και λαβόν υπ' όψιν την πρότασιν του Προεδρεύοντος, προτείνοντος να γίνη προσφυγή κατά του γενομένου υπό της επιτροπής καθορισμού των ορίων της Κοινότητος Ροεινού και Πιάνης, δια το από της θέσεως "Λιτρίβα" και εφεξής μέρος άχρι του τέρματος, ως μη συμφώνου προς τα πράγματα και την ιδιοκτησίαν και τα ανέκαθεν όρια τα φυσικά άλλωστε τοιαύτα και το δίκαιον, και αποδεχόμενον την πρότασιν

Ψηφίζει

Να γίνη προσφυγή ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου κατά της από 23 Αυγούστου 1914 εκθέσεως της επιτροπής, και ζητηθή η ακύρωσις δια το από της θέσεως "Λιτρίβα" να κάμπτη και ακολουθή την βορεινήν άκραν των αγρών "Ντουμνάς", διέρχηται δια της ομωνύμου βρύσεως και φθάνη πέραν προς Δυσμάς το όριον Αλωνισταίνης, ένθα η βρύσις "Αγία Παρασκευίτσα", και διορίζει δικηγόρον προς σύνταξιν και υποστήριξιν της προσφυγής τον Χαρίλαον Δ. Τριτσίνην, δικηγόρον.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται.

ο Προεδρεύων
Περικλ. Παπασαράντος

τα μέλη
Γεώργιος Παπαδημητρίου
Νικόλ. Κυριαζόπουλος

αριθ. 48 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Το

Κατά το άρθρον 10, παρ. 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ "περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων" του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημ. Τρ. Μπάτσα ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Απ. Μαρκοπούλου, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 π.ε. εγγράφου του κ. Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικονομ. Εφόρου Μαντινείας Κωνστ. Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 π.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος έργα γραμματέως του Κωνστ. Αντωνοπούλου Γραμματέως β΄ τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 π.ε. διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία και εν τω γραφείω του κ. Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την δωδεκάτην του μηνός Φεβρουαρίου του έτους 1915 ημέραν πέμπτην, ίνα σκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω αναφερομένης υποθέσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης και Ροεινού του Νομού Αρκαδίας, παρασταθεισών δια των Προέδρων των οικείων Κοινοτικών Συμβουλίων.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Πιάνης ητήσατο όπως ο καθορισμός των ορίων των ως άνω Κοινοτήτων γίνη συμφώνως της υπ' αριθ. 19 π.ε. πράξεως προσφυγής του υπ' αυτού Κοινοτικού Συμβουλίου, ο δε αναπληρωτής του Προέδρου της Κοινότητος Ροεινού, όπως γίνη δεκτή η έκθεσις της επιτροπής, ήτις καθώρισε τα όρια επιτοπίως και η υπ' αριθ. 14 π.ε. πράξις προσφυγής του υπ' αυτόν Κοινοτικού Συμβουλίου.

Σκεφθέν

Επειδή η αμφισβητουμένη μικρά έκτασις επί του υπό το όνομα "Τραπέζι" γνωστού λόφου, ανήκει κατά κυριότητα και εις κατοίκους Ροεινού και εις τους κληρονόμους Βασ. Κωνσταντέλου εκ Πιάνης, και επειδή κατά την συνεδρίασιν κατόπιν συνεννοήσεως εγένετο δεκτόν παρ' αμφοτέρων των μερών όπως γίνουν δεκτά τα παλαιά όρια, υπό τον όρον της υπαγωγής των κτημάτων των κληρονόμων Βασ. Κωνσταντέλου εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Πιάνης. Επειδή η οροθετική αύτη γραμμή συμβιβάζει τα δίκαια και συμφέροντα των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων και επομένως δέον να γενή δεκτή. Επειδή η δια της προσφυγής του Κοινοτικού Συμβουλίου Ροεινού προτεινομένη οροθετική γραμμή ουδόλως είναι δικαία, διότι δια ταύτης σκοπείται μόνον η αφαίρεσις χέρσου εκτάσεως εκ της περιφερείας Πιάνης, εφ' ης αμφότεραι αι κοινότητες είχον ίσα δικαιώματα, ενώ εκ ταύτης παρεχωρήθη δια της εκθέσεως της επιτοπίως καθορισάσης τα όρια επιτροπής ανάλογον μέρος εις την Κοινότητα Ροεινού. Επειδή ο ισχυρισμός ότι έχουν ανάγκην του ύδατος υπαρχούσης ενταύθα πηγης δεν είναι βάσιμος, διότι εις την περιφέρειαν Ροεινού ευρίσκονται και άλλαι πηγαί ύδατος.

Δια ταύτα

Καθορίζει μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης και Ροεινού του Νομού Αρκαδίας οροθετικήν γραμμήν την διερχομένην δια των εξής θέσεων και σημείων. 1) "Αφανόρραχη", 2) άκρου αμπέλων Παν. και Γεωρ. Κανέλλου, αφιεμένων εις την περιφέρειαν Πιάνης, 3) ρεύματος "Βόθωνα" και άκρου παρακειμένων αμπέλων Πιάνης, 4) θέσεως "Μάρμαρο", 5) Μεγάλης πηγής "Πάπαινας", 6) ράχεως λοφοσειράς "Τραπέζι" και των άκρων των κτημάτων των κληρονόμων Βασ. Κωνσταντέλου των επί του λόφου Τραπέζι κειμένων, υπαγομένων εις την περιφέρειαν Πιάνης 7) της Εθνικής οδού, 8) λοφοσειράς "Νταλκό", 9) αγρού Τσιάμα, αφιεμένου εις την περιφέρειαν Πιάνης, 10) λοφοσειράς "Κοντακιά" μέχρι σημείου έναντι συμβολής προς ανατολάς ξηρορευμάτων εις "Μπούκα ρεύμα" κατά διεύθυνσιν κάθετον προς την μέχρις ενταύθα οροθετικήν γραμμήν, 11) λόφον "Σπληθάρι" 12) θέσεως "Κωνσταντινιάς Στρούγγα" 13) οδού αγούσης εις "Ντουμνά" 14) θέσεως "Λιτρίβα" δια του άκρου αγρού Αθ. Κυριαζοπούλου, αφιεμένου εις την Κοινότητα Ροεινού, και 15) τέλος της οροσειράς εις την κορυφήν του όρους.

Εκρίθη και απεφασίσθη, εν Τριπόλει την 12 Φεβρουαρίου 1915 και εδημοσιεύθη εν αυτή την 15 Φεβρουαρίου 1915.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

ο Γραμματεύς [υπογραφή]

17. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΟΕΙΝΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρεια Δαβιών)

Εν Πιάνη σήμερον την 21ην του μηνός Αυγούστου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Τσελεπάκου και Ροεινού, αποτελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως Πρόεδρον, αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Γεώργ. Ζωγόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Τσελεπάκου, Δημήτριον Καράγιωργαν Πρόεδρον της Κοινότητος Ροεινού, Στυλιανόν Σταθόπουλον Διδάσκαλον Τσελεπάκου και Θεόδωρον Παπαηλιού Διδάσκαλον Ροεινού, όπως αποφασίση επί των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η Κοινότης Τσελεπάκου περιλαμβάνει και το χωρίον Δαβιά, το οποίον γειτνιάζει προς την Κοινότητα Ροεινού. Εις την γειτνίασιν ταύτην τα όρια διακανονίζονται δια νοητής γραμμής, ήτις εις το Ανατολικόν μέρος άρχεται από της κορυφής του Μαινάλου λεγομένης "Άνω Κουλουρδούς", διευθύνεται προς Δυσμάς εις την κορυφήν "Κέντρα", αφού διέλθη δια της χούνης "Καρούντζου Χωράφι", ο αφήνει εις την περιφέρειαν Ροεινού. Εκ της κορυφής "Κέντρα" προχωρεί κατευθείαν προς Δυσμάς πάντοτε και διέρχεται δια των κορυφών "Βελλικιώτη" και "Άγιος Ηλίας" φθάνουσα εις θέσιν "Μάζι Λάκκα", οπόθεν ακολουθεί τον ζυγόν "Δίρευμα", διέρχεται δια της "Στρούγγας Λουρίδα", ην αφήνει εις το όριον Ροεινού, ως και τους παρακειμένους αγρούς Σταύρου Τσεκούρα, Ιωάν. Ζαχαροπούλου, Παναγ. Τσεκούρα και Βασιλ. Παπασαράντου, ακολουθεί το κάτωθι μικρόν ρεύμα, το προς την Δαβιάν, μέχρι της Εθνικής αμαξιτής οδού, εις το σημείον εις ο ο αγρός Θεοδ. Παπαηλιού, ην ακολουθεί μέχρι της διτόξου γεφύρας του Ροεινιώτικου χειμάρρου. Εκ της γεφυρας ταύτης διευθύνεται κατευθείαν εις το Γκρεμισμένο ερημοκκλήσι "Παναγία", και εκ τούτου εις την "Υψηλήν Ράχην Βουρκοβούνι", ένθα και λήγουσι τα όρια. Εις τον διακανονισμόν τούτον κατέληξεν η επιτροπή μετά συζήτησιν και επιτόπιον μετάβασιν δι' ολοψηφίας, μηδεμιάς προβληθείσης αντιρρήσεως.

Ενταύθα τα τέσσαρα μέλη Πρόεδρον και Διδάσκαλον των Κοινοτήτων έμειναν σύμφωνοι, ίνα οι μεν κάτοικοι Ροεινού ποτίζουσι τα ποίμνια και κτήνη των εις θέσιν "Γούρνες" και τον ποταμόν και αύλακα, αίτινες θέσεις ανήκουν εις την περιφέρειαν Τσελεπάκου - Δαβιών, οι δε Δαβιώται να βόσκουσι ελευθέρως τα ποίμνια και κτήνη των εις την θέσιν "Καρούντζου" ή "Λουρίδα Στρούγγα" μέχρι αγρού Αθαν. Φιλιππόπουλου, ήτις τοποθεσία ανήκει εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Ροεινού. Εννοείται δε ότι δια της άνω ελευθέρας βοσκής και ποτισμού δε θα γένηται ζημία εις τους εσπαρμένους αγρούς. Εις την εξώδικον ταύτην συμφωνίαν ο Πρόεδρος, Ειρηνοδικών Πάρεδρος δεν έχη αντίρρησιν.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

18. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΕΡΘΩΡΙΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρεια Δαβιών)

αριθ. 22/1962 ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Το κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος Ν.Δ. 2888/1954, ως ετροποιήθη και συνεπληρώθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν.Δ. 3777/1957, Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ των, 1) Ιωάννου Κοντέα Διευθυντού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Προέδρου, 2) Γεωργίου Παπανικολάου Ειρηνοδίκου Καρυταίνης, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 831/1962 αποφάσεως των εν Τριπόλει Πρωτοδικών και 3) Χριστοφόρου Μούστου Νομομηχανικού παρά τω Γραφείω Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών Νομού Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 44996 /13--11-1962 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, παρουσία και του Γραμματέως τούτου Κωνσταντίνου Πανταζή, Εισηγητού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. ... αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εις το Γραφείον του Διευθυντού της Νομαρχίας, την 16ην του μηνός Νοεμβρίου, ημέραν Παρασκευήν και ώραν 10ην π.μ. ίνα συζητήση την κατά της από 23 Ιουνίου 1962 εκθέσεως της Επιτροπής καθορισμού ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Τσελεπάκου και Περθωρίου, προσφυγήν της Κοινότητος Τσελεπάκου.

Ακούσαν

Των Προέδρων αμφοτέρων των Κοινοτήτων, ήτοι Σταύρου Γεωργοπούλου της Κοινότητος Τσελεπάκου και Νικολάου Λυκουρέτζου της Κοινότητος Περθωρίου, παρισταμένων μετά των αντιπροέδρων τούτων και των πληρεξουσίων των Δικηγόρων, Νικολάου Μπίκου και Νικολάου Σούκα, οίτινες ανέπτυξαν δια μακρών τους λόγους και τας απόψεις αμφοτέρων των αντιδίκων Κοινοτήτων.

Μετά ταύτα, το Δικαστήριον, παρελθούσης της ώρας και περατώσαν την ακροαματικήν διαδικασίαν, ανέβαλεν την έκδοσιν της σχετικής αποφάσεώς του εις ετέραν συνεδρίασίν του, ήτοι την 20 Νοεμβρίου 1962, ημέραν Τρίτην και ώραν 9ην π.μ.

Το Δικαστήριον συνελθόν κατά την άνω ημερομηνίαν και ώραν, παρουσία και του Γραμματέως τούτου, προήλθεν εις εμπεριστατωμένην εξέτασιν του θέματος της υποβληθείσης ως άνω προσφυγής της Κοινότητος Τσελεπάκου κατά της σχετικής εκθέσεως της Επιτροπής καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Τσελεπάκου - Περθωρίου, και λαβόν υπ' όψιν άπαντα τα σχετικά στοιχεία του φακέλλου της υποθέσεως μετά των σχετικών υπομνημάτων παρά των πληρεξουσίων Δικηγόρων και λοιπων σχετικών στοιχείων.

Σκεφθέν

Επειδή, τόσον εκ της ακροαματικής διαδικασίας, όσον και εκ της εμπεριστατωμένης μελέτης απάντων των εν τω οικείω φακέλλω υφισταμένων στοιχείων της ειρημένης υποθέσεως προκύπτει ότι η δια της από 23-6-1962 εκθέσεως της Επιτροπής καθορισμού ορίων των δύο Κοινοτήτων τεθείσα οριοθεσία, δεν ικανοποιεί απολύτως αμφοτέρας τας Κοινότητας, λαμβανομένου υπ' όψει των βοσκησίμων εκτάσεων, ιδιοκτησιών, πληθυσμού και ιδίως των απαραιτήτων αναγκών των υφισταμένων εις αμφοτέρας τας Κοινότητας εις βοσκησίμους εκτάσεις, εν συνδυασμώ προς την υφισταμένην κτηνοτροφίαν εις αμφοτέρας τας Κοινότητας.

Επειδή οι εν τη υποβληθείση προσφυγή της Κοινότητος Τσελεπάκου επικαλούμενοι λόγοι κρίνονται εν μέρει βάσιμοι ως και οι τοιούτοι, οίτινες προεβλήθησαν παρά της ετέρας αντιδίκου Κοινότητος Περθωρίου.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την υπό κρίσιν προσφυγήν και

Αποφασίζει

Τον καθορισμόν των Διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Τσελεπάκου και Περθωρίου ως κάτωθι.

Το όριον άρχεται από τας θέσεις "Άνω Ροβίτσα" και "Κάτω Ροβίτσα", όπου και οι αγροί Γεωργίου Τριάντου και Τσούχλου, ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Τσελεπάκου, Μαινάλου και Περθωρίου.

Εκείθεν με κατεύθυνσιν προς Βορράν ακολουθεί την υπάρχουσαν πλαγιάν, φθάνει εις ¨Πέτρινην Τσούμα" (Τσουρούμι) απέχουσα από την κορυφογραμμήν 150 μέτρα περίπου. Εκείθεν με την ιδίαν κατεύθυνσιν προς Β. φθάνει εις τον έναντι φυσικόν βράχον, αφήνει δεξιά βοσκησίμους Κοινότητος Περθωρίου και αριστερά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Τσελεπάκου. (Γίνεται μνεία ότι ο δεύτερος βράχος απέχει από την φυσικήν κορυφογραμμήν 100 μέτρα περίπου).

Εκείθεν, με την ιδίαν κατεύθυνσιν προς Β. φθάνει εις θέσιν "Μουσολίνι Αλώνι", εκείθεν με ελαφράν κλίσιν προς Β.Α. φθάνει εις αγρόν Δημητρίου Τριάντου, αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Περθωρίου και αριστερά τοιούτας Κοινότητος Τσελεπάκου, (σημειωθήτω ότι ο αγρός Τριάντου παραμένει εις περιοχήν Τσελεπάκου, όπου και η κατοικία του). Εκείθεν με κατεύθυνσιν Β.Δ. διασχίζει εγκαρσίως την χαράδραν από "Παπά Γούπατο", αφήνει δεξιά αγρούς Τρύφωνος Λουμπαρδιά, Ιωάννου Γαβρίλη και Παναγιώτου Μπεντεβή κατοίκων Κοινότητος Περθωρίου και αριστερά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Τσελεπάκου και καταλήγει κατευθείαν με νοητήν γραμμήν και την αυτήν κατεύθυνσιν εις λόφον "Σφενταμάκι" ή "Σύρραχον", όπου και οι αγροί αδελφών Καρούντζου και Χρόνη, ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Ροεινού, Τσελεπάκου και Περθωρίου.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παραχρήμα, απόντων των διαδίκων.

ο Πρόεδρος — τα μέλη

Ι. Κοντέας — [υπογραφές]

Ο Γραμματεύς

Κ. Πανταζής

19. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΕΡΘΩΡΙΟΥ - ΡΟΕΙΝΟΥ

Έκθεσις

Καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Περθωρίου και Ροεινού

Εν Τριπόλει και εν τω Ειρηνοδικειακώ Καταστήματι, σήμερον την 1ην μηνός Αυγούστου 1961 έτους, ημέραν Τρίτην και ώραν 10ην π.μ., η κατά τον νόμον Πρωτοβάθμιος Επιτροπή καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Περθωρίου και Ροεινού, αποτελουμένη από τον Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Δημήτριον Παπαδόπουλον, ως Πρόεδρον, και μέλη 1) Γεώργιον Λυκουρέτζον, Πρόεδρον Κοινότητος Περθωρίου, 2) Βασίλειον Μπουζαλάν, Πρόεδρον Κοινότητος Ροεινού, 3) Νικόλαον Λυκουρέντζον Κοινοτικόν Σύμβουλον Περθωρίου και 4) Γεώργιον Παπαηλίου, Κοινοτικόν Σύμβουλον Ροεινού, συνελθούσα και λαβούσα υπ' όψιν την υπ' αριθ. 42392 / 31-3-1961 απόφασιν του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως και της υπ' αριθ. 414/1961 απόφασιν του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως, δι' ης ορίζεται η συγκρότησις της Επιτροπής εν των Ειρηνοδικειακώ Καταστήματι την 10ην Ιουλίου 1961 και μετ' αναβολήν την σήμερον, καθ' ην παρέστη ο Γεώργιος Λυκουρέντζος, Πρόεδρος Κοινότητος Περθωρίου, υπό την ιδιότητά του ταύτην και ο Βασίλειος Μπουζαλάς υπό την ιδιότητά του ως Πρόεδρος της Κοινότητος Ροεινού. Η Επιτροπή προέβη εις τον καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων ως ακολούθως, συμβιβαστικώς, καταθέσασα και πρόχειρον σχεδιάγραμμα: Από το κοινόν όριον των Κοινοτήτων Ροεινού - Κάψια και Περθωρίου, ένθα συναντώνται εις θέσιν "Άκρη Γρούσπα" και Ανατολικώς με κατεύθυνσιν Δυτικήν συναντώνται τα χωράφια Μ. Γιονά, ταύτα ανήκουν εις το όριον Περθωρίου. Κατευθείαν Δυτικώς συναντάται ρεύμα Παπαγεώργη, ωσαύτως κατ' ευθείαν γραμμήν προς ιδιοκτησίαν Ζαραβίνου Ανδρέα, ήτις ανήκει εις το όριον Περθωρίου, Βορείως ταύτης υπάρχωσιν ιδιοκτησίαι Χρονοπούλου, ανήκουσαι εις το όριον και αύται Περθωρίου. Είτα κατ' ευθείαν γραμμήν εις θέσιν Τσιουρούμι, Νοτίως ευρίσκονται αι ιδιοκτησίαι Τσιλιμίγκρα και Γαβρήλου, ανήκουσαι εις το όριον Περθωρίου, Βορείως υπάρχουσιν αι ιδιοκτησίαι Χρόνη ανήκουσαι εις το όριον Ροεινού. Είτα κατευθείαν γραμμήν φθάνομεν εις την ιδιοκτησίαν Μονής Επάνω Χρέπας, ένθα η τοποθεσία Σκαφίδα, ήτις τυγχάνει κοινόν όριον αμφοτέρων των Κοινοτήτων, είτα κατευθείαν γραμμήν εις κορυφογραμμήν Κάτω Κουλουρδού και κατευθείαν Δυτικώς Άνω Κουλουρδού, ένθα συναντάται ο αγρός Γεωργίου Χρόνη, υπαγόμενος εις το όριον Ροεινού, εκεί συναντωνται τα όρια Ροεινού, Περθωρίου και Τσελεπάκου.

Ημείς ο Ειρηνοδίκης, κατόπιν του γενομένου συμβιβασμού δεν ειρίσκομεν λόγους ίνα μεταβή η επιτροπή εις τα άνω καθορισθέντα όρια των Κοινοτήτων τούτων.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα, υπογράφεται νομίμως ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

Βασίλειον της Ελλάδος
Νομαρχία Αρκαδίας **Εν Τριπόλει τη 25-10-1960**
αριθ. πρωτ. 38534 **Επείγουσα**
Σχετικώς με τα όρια των Κοινοτήτων.

Προς τους κ. Προέδρους των Κοινοτήτων Περθωρίου και Ροεινού.

Εκ γενομένης ερεύνης των παρά τη Νομαρχία τηρουμένων φακέλλων των ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων του καθ' ημάς Νομού δεν ανευρέθη έκθεσις Επιτροπής ή απόφασις Διοικητικού Δικαστηρίου, περί καθορισμού των Διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων σας.

Τοιαύτη έκθεσις ή απόφασις δεν εύρηται και εις το Υπουργείον Εσωτερικών, καθ' α προκύπτει εκ του παρ' αυτού αποσταλέντος ημίν πίνακος, περί των παρ' αυτώ υπαρχόντων στοιχείων ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων.

Επί τούτοις τοιαύτη έκθεσις ή απόφασις δεν εύρηται τόσον εις το Ειρηνοδικείον εις το οποίον υπάγεται η κοινότης υμών όσον και εις το Αρχείον της υμετέρας Κοινότητος.

Κατόπιν των ανωτέρω και προκειμένου να καθορισθώσι τα όρια μεταξύ της Κοινότητός σας και παρακαλούμεν όπως, συμφώνως προς τας διατάξεις του άρθρου 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, προκαλέσητε και υποβάλητε το ταχύτερον απόφασιν του παρ' υμίν Κοινοτικού Συμβουλίου, δι' ης τούτο να ορίζη εν εκ των μελών αυτού (εκτός βεβαίως του Προέδρου) δια την συμμετοχήν του εις την συγκροτηθησομένην παρ' ημών Επιτροπήν περί καθορισμού των εν λόγω ορίων.

ο Νομάρχης
Ι. Βουτσινάς

20. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΙΝΑΛΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρειες Τσελεπάκου και Δαβιών)

Έκθεσις

Καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Μαινάλου και Τσελεπάκου

Εν Τριπόλει και εν των Ειρηνοδικειακώ Καταστήματι, σήμερον την 26ην Ιουνίου 1961, ημέραν Δευτέραν και ώραν 10ην π.μ. η κατά Νόμον Πρωτοβάθμιος Επιτροπή καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Μαινάλου και Τσελεπάκου, αποτελουμένη από τον Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Δημήτριον Παπαδόπουλον, ως Πρόεδρον, και μέλη 1) Ιωάννην Τασουλήν, Πρόεδρον Κοινότητος Μαινάλου, 2) Νικόλαον Γκανάν Κοινοτικόν Σύμβουλον Μαινάλου, 3) Σταύρον Γεωργόπουλον, Πρόεδρον Κοινότητος Τσελεπάκου και 4) Σπύρον Καρμπύλαν Κοινοτικόν Σύμβουλον Τσελεπάκου, συνελθούσα και λαβούσα υπ' όψιν την υπ' αριθ. 45535 /12-12-1960 απόφασιν του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως και την υπ' αριθ. 385/10-6-1961 απόφασιν του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως, δι' ης ορίζεται η συγκρότησις της Επιτροπής κατά τα ανωτέρω, καθ' ην παρέστη ο Ιωάννης Τασουλής υπό την ιδιότητά του ως Προέδρου της Κοινότητος Μαινάλου και ο Σταύρος Γεωργόπουλος υπό την ιδιότητά του ως Προέδρου της Κοινότητος Τσελεπάκου, προέβη εις τον καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων ως ακολούθως συμβιβαστικώς, καταθέσασα και πρόχειρον σχεδιάγραμμα: Από κοινόν σημείον κεντρικόν δρόμον

Κοινότητος Τσελεπάκου, ένθα συναντώνται το κοινόν όριον Τσελεπάκου, Συλλίμνης και Μαινάλου, κατ' ευθείαν γραμμήν προς Ξηροπόταμον, ακολουθούν μέχρι κτήματα Πολυχρονοπούλου, ένθα και δρομίσκος. Τα κτήματα Πολυχρονοπούλου ευρίσκονται εντός των ορίων της Κοινότητος Τσελεπάκου, εκείθεν προς δρόμον κάμπου και Νοτίως προς θέσιν "Παλιόμυλος", ακολουθούν δυτικώς εις θέσιν "Αφανόρραχες" είτα Βορειοδυτικώς εις θέσιν "Μπούφου ή Βράχου Φωλιά", είτα Βορείως και κατ' ευθείαν γραμμήν εις "Καπράνου Σπηλιά" , "Βράχια", "Αητόβιγλα" κατευθείαν "Νταλοκομμένη" είτα "Τσουκλέρια" και "Άνω Τσουκλέρια", Βορειοδυτικώς, είτα Βορείως εις θέσιν "Σκαλίτσα", ένθα τα κτήματα Ηλία Τσούλου, κείμενα εις το όριον Τσελεπάκου, και κατ' ευθείαν πλαγιά, ράχες "Σκυλόχορτο", φθάνοντες μέχρι κοινού ορίου "Άνω Ροβίτσα" , ένθα κοινόν όριον Τσελεπάκου, Μαινάλου, Περθωρίου. Το μεν Δυτικόν μέρος ένθα το χωρίον Τσελεπάκου και όπως χύνουν τα όμβρια ύδατα της άνω διαχωριστικής γραμμής, ανήκει εις την Κοινότητα Τσελεπάκου, εντεύθεν δε προς Ανατολάς της κορυφογραμμής η έκτασις ανήκει εις την Κοινότητα Μαινάλου. Ημείς ο Ειρηνοδίκης, κατόπιν του γενομένου συμβιβασμού δεν ευρίσκομεν νόμιμον λόγον όπως μεταβή η Επιτροπή εις τα άνω καθορισθέντα όρια των Κοινοτήτων τούτων.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται νομίμως ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

21. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΙΝΑΛΟΥ - ΜΕΡΚΟΒΟΥΝΙΟΥ (περιφέρεια Περθωρίου)

Εν Τρικόρφοις σήμερον την 13ην του μηνός Αυγούστου του έτους 1914, συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Ζαρακόβης και Μερκοβουνίου, αποτελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως Πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον και τα μέλη Σωτηρίου Αχαμνού Πρόεδρον της Κοινότητος Ζαρακόβης, Δημ. Λαμπίρην Πρόεδρον της Κοινότητος Μερκοβουνίου, Ιωάννου Γείμη Διδάσκαλον του χωρίου Ζαρακόβης, Δημητρίου Παπαδημητρίου Διδάσκαλον χωρίου Μερκοβουνίου, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής.

Τα όρια των άνω δύο Κοινοτήτων άρχονται από του σημείου εις ο φθάνουν τα όρια της Κοινότητος Συλλίμνης, όπου υπάρχει ο αγρός του Λάμπρου Παφίλια εκ Περθωρίου, όστις υπάγεται εις την περιφέρειαν Μερκοβουνίου. Από του ανωτέρω σημείου του αγρού τούτου άρχεται γραμμή νοητή βαίνουσα προς Βορράν και ακολουθούσα την Ανατολικήν κορυφήν του υπερκειμένου λόφου ούτως ώστε ο λόφος ούτος να μένη εις την περιφέρειαν Ζαρακόβης μεχρι του ανωτέρω σημείου του άνω αγρού. Από του λόφου τούτου η γραμμή των ορίων φθάνει εις την ράχιν του βουνού του λεγομένου "Νιτσιά". Από της "Νιτσιάς" φθάνει εις το "Αλώνι Καλογήρου" και εκείθεν εις ράχην βουνού "Αγιολιά". Από ράχην "Αγίου Ηλιού" προχωρεί προς το Βορειοδυτικόν μέρος ακολουθούσα την ράχιν του μεγάλου όρους Μαινάλου, ένθα υελειώνει το όριον των δύο Κοινοτήτων. Η άνω γραμμή η

διαχωρίζουσα τα όρια τα προς Ανατολάς όπως χύνονται τα όμβρια ύδατα εδάφη αφήνει εις την Κοινότητα Περθωρίου, τα δε προς δυσμάς όπως χύνονται τα όμβρια ύδατα αφήνει εις την Κοινότητα Ζαρακόβης εκτός του λοφίσκου του άνωθεν του αγρού του Λάμπρου Παφίλια, ο οποίος ανήκει εις την κοινότητα Ζαρακόβης ανεξαρτήτως της ροής των υδάτων.

Κατά του ως άνω διακανονιισμού των ορίων ο Πρόεδρος και ο Διδάσκαλος της Κοινότητος Μερκοβουνίου έφερον την αντίρρησιν μόνον ως προς τον άνω λοφίσκον τον υπερκείμενον του αγρού Λάμπρου Παφίλια ισχυρισθέντες αορίστως ότι ανήκει εις την Κοινότητά των ανέκαθεν και συνεπώς και τώρα έπρεπε να παραχωρηθή εις αυτήν. Εις την αντίρρησιν τάυτην αντέλεξαν οι Πρόεδρος και Διδάσκαλος Ζαρακόβης ισχυρισθέντες ότι ο λοφίσκος ούτος ανήκει εις την Κοινότητά των ανέκαθεν, παραχωρηθείς εις αυτήν προ αμνημονεύτων ετών υπό της Μονής Επάνω Χρέπας δι' ανταλλαγής άλλων κτημάτων άτινα παρεχώρησεν η Κοινότης εις την Μονήν. Επεφυλάχθησαν δε εκατέρωθεν να προσαγάγωσιν εκατέρωθεν εις το Διοικητικόν Δικαστήριον τα έγγραφα εφ' ων στηρίζουσι τους άνω ισχυρισμούς των.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ **Εν Περθωρίω τη 25-7-1967**
ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΠΕΡΘΩΡΙΟΥ **αριθ. πρωτ. 136**

Προς την Νομαρχίαν Αρκαδίας - Εις Τρίπολιν.

Εις εκτέλεσιν της υπ' αριθ. 27349/ 26-6-1967 διαταγής υμών, λαμβάνομεν την τιμήν να γνωρίσωμεν υμίν ότι η Κοινότης ημών μετά της Κοινότητος Μαινάλου συνορεύουν μόνον εις εν σημείον 100 έως 150 μέτρων περίπου δια σταθερών οροσήμων άτινα ετοποθετήθησαν προ πολλών από κοινού μετά της Κοινότητος Μαινάλου και ουδείς αξιεί ανανέωσίν των εκ των δύο ενδιαφερομένων Κοινοτήτων. Δια ταύτα δεν υφίσταται λόγος καθορισμού ορίων μετά της ανωτέρω Κοινότητος πράγμα το οποίον ήθελε οδηγήση αμφοτέρους εις άσκοπα έξοδα.

Μετά τιμής

(ΤΣ) [υπογραφή]

22. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΛΕΒΙΔΙΟΥ

ΕΚΘΕΣΗ

Εν Λεβιδίω σήμερον την 24ην του μηνός Αυγούστου έτους 1914, συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διακανονισμού των ορίων των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Λεβιδίου, αποτελουμένη από τους Κ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, Πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Πρόεδρον Αποστ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Ιωάν. Δημητρακόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Αλωνισταίνης, Προκόπιον Κουτσουράκην Πρόεδρον της Κοινότητος Λεβιδίου, Γεώργιον Βασιλακόπουλον διδάσκαλον Αλωνισταίνης και Νικόλαον Νικολάου διδάσκαλον Λεβιδίου, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, σκεφθέν και μετά συζήτησιν από κοινού και εκ συμφώνου, χωρίς καμμίαν αντίρρησιν διεχώρισε τα όρια ταύτα δια της εξής διαχωριστικής γραμμής:

Εις το Ανατολικόν μέρος η διαχωριστική γραμμή άρχεται από της επαρχιακής οδού Τριπόλεως - Λεβιδίου και ακριβώς εις το σημείον ένθα υπάρχουσι τα ίχνη του λεγομένου "Κλεισιούνη Καμίνι", ήτις θέσις λέγεται και "Σύνορον". Από "Κλεισιούνη Καμίνι" διευθύνεται προς Δυσμάς και συναντά την κοίτην του "Ξεργιά", ην ακολουθεί μέχρι του σημείου ένθα εις την βορεινήν αυτού όχθην τελειώνουσιν οι συνεχόμενοι αγροί οι ονομαζόμενοι "Καλογεροχώραφα", οίτινες μένουσιν εις την Κοινότητα Λεβιδίου. Από του σημείου τούτου ανέρχεται εις την υπερκειμένην ράχην του βουνού "Άγιος Ηλίας", την οποίαν ακολουθεί όπως τρέχουν τα νερά εις το υψηλότερον σημείον, διερχομένη εκ της θέσεως "Τριών Ελάτων", και φθάνει εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας". Εκείθεν στρέφουσα προς βορράν ακολουθεί την κορυφογραμμήν όπως τρέχουν τα νερά διερχομένη δια διασέλου "Πιτερού Στρούγγα", - "Κοτσίλη Διάσελο" και φθάνει μέχρι "Διασέλου Νερότρουπας", ένθα καταλήγουσι τα όρια. Γίνεται μνεία ότι το εν τη αρχή της άνω διαχωριστικής γραμμής και κάτωθεν των αγρών "Καλογεροχώραφο", μικρό βουνάκι "Άγιος Κωνσταντίνος" εις την μεσημβρινήν πλευράν του οποίου διέρχεται η διαχωριστική γραμμή, ανήκει εις την Κοινότητα Λεβιδίου.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
Κ. Ανθούλης	Ιωάν. Δημητρακόπουλος
	Πρ. Κουτσουράκης
	Γεώρ. Βασιλακόπουλος
	Νικ. Ευταξιόπουλος

Αύξων αριθ. 3 **Πρακτικόν**

Εν Λεβιδίω σήμερον την 26ην του μηνός Ιανουαρίου ημέραν Δευτέραν και ώραν 3ην μ.μ., συνελθόν το Κοινοτικόν Συμβούλιον εις συνεδρίασιν κατόπιν προσκλήσεως του κ. Προέδρου, νομίμως επιδοθείσης προς άπαντα τα μέλη του Συμβουλίου, ίνα συζητήση και αποφανθή επί των εν τη προσκλήσει αναφερομένων θεμάτων, ήτοι, 1) περί προσφυγής του καθορισμού ορίων της Κοινότητος Λεβιδίου - Σιμιάδες, 2) Ομοία τοιαύτη των ορίων Λεβιδίου - Κακούρι,

3) ομοία τοιαύτη των ορίων των Κοινοτήτων Λεβιδίου - Μπεζενίκου, 4) περί συζητήσεως ομοίας προσφυγής δια τον καθορισμόν των ορίων Λεβιδίου - Αλωνισταίνης, και ευρεθέν εν απαρτία ως παρισταμένων των μελών Προκοπίου Κουτσουράκη, Προέδρου, Κωνσταντίνου Θεοδωρέλου, Κωνσταντίνου Γ. Βασιάκου, Μιλτιάδου Αναστασιάδου, Μιχαήλ Μακρή και Θεοδώρου Δ. Θεοδωρέλου, προβαίνει εις συζήτησιν και απόφασιν.

Εις ένδειξιν υπογράφεται

ο Πρόεδρος τα μέλη
[υπογραφή] [υπογραφές]

Αύξων αριθ. 12 **Πράξις**

Επί του τετάρτου θέματος, ήτοι του αφορώντος τον διακανονισμόν των ορίων Λεβιδίου - Αλωνισταίνης, το Συμβούλιον ιδόν δημοσιευθείσαν την 22 τρέχοντος μηνός έκθεσιν της επί του καθορισμού τούτου επιτροπής, προς δε λαβόν υπ' όψιν του και τα δίκαια παράπονα των κατοίκων Λεβιδίου, δια την γενομένην δια του τοιούτου καθορισμού αδικίαν εις την Κοινότητα Λεβιδίου, καθόσον εις θέσιν "Κάπελη Νερότρουπας" υπάρχουσι συνεχείς αγροί καλλιεργημένοι, καταλαμβάνοντες ολόκληρον την έκτασιν ταύτην, οίτινες ανήκουσιν εις την αποκλειστικήν κατοχήν, νομήν και κυριότητα των κατοίκων Λεβιδίου, και μόλις περί τα δέκα στρέμματα διάσπαρτα καθ' όλην ταύτην την έκτασιν ανήκουσιν εις τους κατοίκους Αλωνισταίνης, και οι αγροί ούτοι επί ζημία των κατοίκων μας υπήχθησαν εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης. Ποιούμενον προσφυγήν ενώπιον του κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου Διοικητικού Δικαστηρίου

Εξαιτείται

ίνα το Δικαστήριον δεχόμενον την προσφυγήν ταύτην καθορίση την εξής οροθετικήν γραμμήν: Ως αφετηρία να ληφθή εις το ανατολικόν μέρος η θέσις "Καμίνι Κλεισιούνη" ή "Σύνορον" η ευρισκομένη επί της Δημοσίας οδού Τριπόλεως - Λεβιδίου, ένθα συναντώνται και τα όρια Λεβιδίου - Σιμιάδων - Αλωνισταίνης. Εκείθεν να διευθυνθή προς δυσμάς κατά την διεύθυνσιν του κατερχομένου "Ξεργιά", ον να ακολουθήση, διερχομένη δε μεσημβρινώς του μικρού βουνού "Άγιος Κωνσταντίνος" και της θέσεως "Καλογεροχώραφα", να ανέλθη την υπερκειμένην ράχην του όρους "Άγιος Ηλίας", ην να ακολουθήση όπως τρέχουν τα νερά. Εκείθεν να ακολουθήση την ράχη - ράχη όπως τρέχουν τα νερά, και διερχομένη δια διασέλου "Πιτερού Στρούγγα" και "Κοτσίλη Διάσελο" να ακολουθήση την ράχη του βουνού "Λεύκα", να χωρήση ράχη - ράχη όπως τρέχουν τα νερά εις το βουνό "Τρίστομο ή Μέγα Διάσελο", εις το βουνό "Ρούχους" και "Άγιος Στάθης" κατά την φυσικήν ροήν των υδάτων μέχρι του βουνού "Μεσοβούνι", ένθα συναντώνται και τα όρια Λεβιδίου - Βυτίνης - Αλωνισταίνης. Εν τέλει το Συμβούλιον εκφράζει την ευχήν ίνα ευαρεστούμενον το Διοικητικόν Δικαστήριον, είτε ολόκληρον είτε δι' ενός των μελών αυτού, αφού μετά προηγουμένην επιτόπιον μετάβασιν και εξέτασιν πεισθή περί του δικαίου και της αληθείας των εν τη πρσφυγή ταύτη εκτεθειμένων, εκδώση την επί ταύτης δικαίαν απόφασίν του. - Εις ένδειξιν υπογράφεται.

ο Πρόεδρος τα Μέλη

Πρ. Κουτσουράκης

Μιλτ. Αναστασιάδης
Κωνστ. Γ. Θεοδωρέλος
Μιχαήλ Μακρής
Κωνστ. Γ. Βασιάκος
Θεόδ. Δ. Θεοδωρέλος

αριθ. 86 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Κατά το άρθρον 10 παρ. 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ "περί Δήμων και Κοινοτήτων" του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημητρίου Μπάτσα, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Αρκαδίας Α. Μαρκοπούλου, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 π.ε. εγγράφου του κ Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικονομικού Εφόρου Μαντινείας Κων. Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος έργα Γραμματέως του Κ. Αντωνοπούλου Γραμματέως β΄τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 π.ε. διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία και εν τω γραφείω του κ. Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την τετάρτην (4ην), ημέραν Σάββατον, του μηνός Ιουλίου του έτους 1915, ίνα σκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω αναφερομένης υποθέσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Λεβιδίου και Αλωνισταίνης, παρασταθεισών δια των Προέδρων των οικείων Κοινοτικών Συμβουλίων.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Λεβιδίου ητήσατο όπως ο καθορισμός των ορίων μεταξύ των ως άνω αναφερομένων Κοινοτήτων γίνη δια γραμμής διερχομένης δια των θέσεων των αναφερομένων εν τη υπ' αριθ. 12 πράξεως προσφυγής του υπ' αυτόν Κοινοτικού Συμβουλίου, ο δε της Κοινότητος Αλωνισταίνης να επικυρωθή η έκθεσις της επιτροπής της καθορισάσης τα όρια επιτοπίως, δι' ης καθορίζονται τα όρια εκ συμφώνου και άνευ αντιρρήσεως.

Σκεφθέν

Επειδή εκ μόνου του λόγου ότι εν τη εκτάσει τη επονομαζομένη "Κάπελη Νερότρουπας" οι κάτοικοι Λεβιδίου έχουσιν αγρούς μικράς σχετικώς εκτάσεως, δεν είναι ούτε δίκαιον ούτε νόμιμον να παραχωρηθή εις την περιφέρειαν Λεβιδίου ολόκληρος η ως άνω έκτασις περιγραφομένη εν τη πράξει προσφυγής του Κοιν. Συμβουλίου Λεβιδίου, εφ' ης αναμφισβήτητα τα δικαιώματα των κατοίκων Αλωνισταίνης και ήτις είναι μεγάλη, ελάχιστον δε αυτής τμήμα αποτελούσιν οι αγροί Λεβιδιωτών, επειδή δε ο διαχωρισμός δεν είναι δυνατόν να γείνη άλλως, ούτε οι αγροί των Λεβιδιωτών να υπαχθώσιν εις την περιφέρειαν Λεβιδίου, απορριπτέα τυγχάνει η προσφυγή.

Δια ταύτα

Καθορίζει τα όρια μεταξύ των ως άνω Κοινοτήτων δια γραμμής διερχομένης δια των εξής θέσεων και σημείων. 1) Επαρχιακή οδός Τριπόλεως - Λεβιδίου και θέσις "Κλεισούνη Καμίνι" ή "Σύνορον", 2) κοίτη "Ξεργιά", 3) σημείον ένθα λήγει η έκτασις των συνεχομένων αγρών "Καλογεροχώραφο", επί της βορείου όχθης του "Ξεργιά", των αγρών τούτων και του λοφίσκου "Άγιος Κωνσταντίνος",

περιερχομένων εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Λεβιδίου, ράχη βουνού "Αγίου Ηλία" κατά το υψηλότερον αυτής σημείον κατά την φυσικήν κλίσιν των υδάτων, 5) θέσις "Τρία Έλατα", 6) κορυφή "Άγιος Ηλίας", 7) κορυφογραμμή, 8) διάσελο "Πιτερού Στρούγγα", 9) "Κοτσίλη Διάσελο", 10) διάσελο "Νερότρουπας".

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Τριπόλει την 4 Ιουλίου 1915, και εδημοσιεύθη τη 14 Ιουλίου 1915.

ο Πρόεδρος
[υπογραφή]

τα Μέλη
[υπογραφές]

ο Γραμματεύς
[υπογραφή]

23. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΒΥΤΙΝΑΣ

Έκθεσις διακανονισμού ορίων Βυτίνης - Αλωνισταίνης

Εις την θέσιν "Κοκκινόβρυση", κειμένην μεταξύ των Κοινοτήτων Βυτίνης - Αλωνισταίνης, σήμερον την 24 του μηνός Απριλίου του έτους 1915, συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης - Βυτίνης, αποτελουμένη από τους Αναστάσιον Μπαστουνόπουλον Ειρηνοδικούντα Γραμματέα Τριπόλεως, αναπληρούντα τους κωλυομένους Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Α. Μαρκόπουλον και Πάρεδρον αυτού Κ. Ανθούλην, ως και τα μέλη Γεώργιον Παπαγεωργόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Βυτίνης, Νικόλαον Θαλασσινόν Διδάσκαλον Βυτίνης, Χαράλαμπον Βασιλακόπουλον Αντιπρόεδρον της Κοινότητος Αλωνισταίνης και Γεώργιον Βασιλακόπουλον Διδάσκαλον Αλωνισταίνης, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των δύο άνω Κοινοτήτων, άτε της πρώτης περί τούτου αποφάσεως της επιτροπής ακυρωθείσης υπό του Νομάρχου Αρκαδίας ως μη γενομένης κατά τους νομίμους τύπους, εσκέφθη δε και απεφάσισεν η επιτροπή αύτη ως εξής:

α΄ Τα μεν μέλη της Κοινότητος Βυτίνης γνωμοδοτούσι και αποφαίνονται ότι ο διακανονισμός των ορίων των ανωτέρω δύο Κοινοτήτων κανονίζεται ως εξής: Από της κορυφής του υψηλοτέρου σημείου της υπερκειμένης κορυφογραμμής άνωθεν της πηγής "Κοκκινοβρύσεως", και εκείθεν προς το ανατολικόν μέρος προς την ετέραν κορυφογραμμήν "Τζελάτη" επονομαζομένην, εκείθεν δε μέχρι του "Προφήτου Ηλιού", και επέκεινα μέχρι των ορίων Λεβιδίου κατ' ευθείαν γραμμήν κατά τον ρουν των υδάτων υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Βυτίνης.

β΄ Τα δε μέλη της Κοινότητος Αλωνισταίνης αντικρούοντα την ανωτέρω γνωμοδότησιν των μελών της Κοινότητος Βυτίνης αποφαίνονται ότι τα όρια των ανωτέρω Κοινοτήτων κανονίζονται ως εξής: Από της θέσεως "Μποτσάρικα", ένθα λήγουσι τα όρια Νεμνίτσης, υπαγομένης εις την Κοινότητα Πυργακίου, και Αλωνισταίνης, εκείθεν ακολουθεί γραμμήν βορειοανατολικήν συναντούσα την πηγήν "Περδικονέρι", την οποία αφήνει μετά της περιοχής της ομωνύμου θέσεως εις την Κοινότητα Βυτίνης, εκείθεν προς τον αγρόν Σαράντου Κούβελα, και βαθμηδόν προς βορράν και κορυφήν "Ράλλη Λάκκα", του αγρού Σαράντου Κούβελα μένοντος εις Κοινότητα Αλωνισταίνης. Εκ της κορυφής "Ράλλη Λάκκα" ακολουθούσι τα όρια προς ανατολάς κατερχόμενα εις δημόσιον δρόμον και εις θέσιν "Μπαράκες", ένθα άλλοτε ήτο το σιδηρουργείον δια την κατασκευήν της

αμαξιτής οδού, βαθμηδόν δε ανέρχονται εις ράχην "Πατερίτσα" κατ' ευθείαν γραμμήν εις "Πανταζέικην Λάκκα", ήτις μένει εις την Κοινότητα Βυτίνης, μετά τούτο ακολουθεί την κορυφογραμμήν άνωθεν της πηγής "Αλογοβρύσεως", υπαρχούσης εις την βορεινήν κλιτήν του όρους τούτου "Πατερίτσας", και μενούσης συνεπώς της πηγής ταύτης εις την Κοινότητα Βυτίνης, είτα πάλιν προς ανατολάς εις θέσιν "Σκυλόχορτο", "Ζέρβα Καλύβι", και ακολουθεί την βατήν οδόν Βυτίνης - Λεβιδίου, μέχρι διάσελο "Νερότρουπας", ένθα λήγουσι τα όρια. Ολόκληρος η περιοχή αύτη υπάγεται εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Αλωνισταίνης, διότι εφ' ολοκλήρου της οροθετικής ταύτης γραμμής οι κάτοικοι της Κοινότητος Αλωνισταίνης έχουσι τα κτήματά των, συνεχόμενα και μη, καθώς και καλλιεργημένας εκτάσεις και αγρούς τοιαύτας, ενώ ουδείς των κατοίκων Βυτίνης κέκτηται ούτε σπιθαμήν γης εντός της εκτάσεως ταύτης. Μετά ταύτα τα μέλη της Κοινότητος Βυτίνης ανεφέρθησαν εις την προηγουμένην ημών απόφασιν, δι' ης η ανωτέρω εξετέθη, διεκανονίσθησαν τα όρια ταύτα και εμμένουσιν εις τα δια της αποφάσεως ταύτης, ήτις ως προείρηται ηκυρώθη, κανονισθέντα.

Μετά τούτο ημείς ο Ειρηνοδίκης Τριπόλεως, λαβόντες υπ' όψιν ότι εις άπασαν την κανονισθείσαν υπό των μελών της Κοινότητος Αλωνισταίνης περιοχήν υπάρχουσιν αναμφισβητήτως καλλιεργημέναι εκτάσεις και άγριαι τοιαύται ανήκουσαι αναντιρρήτως εις κατοίκους Αλωνισταίνης, τασσόμεθα με την γνώμην ταύτην των μελών της Κοινότητος Αλωνισταίνης και αποφαινόμεθα ότι τα όρια ταύτα των ανωτέρω δύο Κοινοτήτων κανονίζονται συμφώνως προς την ανωτέρω υπό των μελών της Κοινότητος Αλωνισταίνης κανονισθείσαν διαχωριστικήν γραμμήν.

Προς βεβαίωσιν συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα εξ υπ' αρχής και βεβαιωθείσα, υπογραφεται νομίμως, των μελών της Κοινότητος Βυτίνης δηλωσάντων ότι επιφυλάσσονται να ασκήσουν παν νόμιμον μέσον κατά της παρούσης.

ο Ειρηνοδίκης τα Μέλη

[Αντίγραφο επικυρωμένο στις 8-6-1956]

Αριθ. Πράξεως 27 Το Κοινοτικόν Συμβούλιον Βυτίνης

Συγκείμενον από τον Πρόεδρον και τα λοιπά προσυπογεγραμμένα μέλη αυτού.

Συνελθόν εις συνεδρίασιν εν τω Κοινοτικώ Καταστήματι Βυτίνης κατά πρόσκλησιν του Προέδρου και παρουσία αυτού, έλαβεν ως αντικείμενον της συνεδριάσεώς του τα εξής:

Ο κ. Πρόεδρος λαβών τον λόγον εξέθεσεν τα εξής:

Ακυρωθείσης της πρώτης εκθέσεως περί καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης - Αλωνισταίνης παρά του Νομάρχου Αεκαδίας, ως μη γενομένης νομίμως κατά τύπον, εκλήθημεν παρά του κ. Ειρηνοδίκου Τριπόλεως όπως συνέλθωμεν εκ νέου και καθορίσωμεν ταύτα εις την θέσιν "Κοκκινόβρυσιν" και την 24 περασμένου μηνός Απριλίου ε.ε., οπόταν και συνήλθαμεν. Ως δε θα ίδητε δια της εκθέσεως την οποίαν μοι εκοινοποίησεν ο λαβών μέρος Γραμματεύς του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, και την οποίαν σας παραδίδω ίνα φωτισθείτε εκ της μελέτης ταύτης, διεφωνίσαμεν, και εγώ μεν μετά του ετέρου μέλους της

Κοινότητός μας εκανονίσαμεν τα όρια ως ανέκαθεν υπάρχουν καθορισμένα από της συστάσεως του Ελληνικού Βασιλείου έως σήμερον, φυσικά και ως ρέουν τα ύδατα, ο δε Πρόεδρος Αλωνισταίνης μετά του ετέρου μέλους χωρίς να λάβουν υπ' όψιν ποσώς τα ανέκαθεν καθορισμένα όρια ως υπήρχον από της συστάσεως του Βασιλείου ως ανωτέρω αναφέρεται, αυθαιρέτως και παρανόμως λαμβάνουν υπό την κατοχήν των ταύτα εις βαθμόν απίστευτον, μετατρέποντες ταύτα, λαμβάνοντες πλείστας εκτάσεις, μεταφέροντες ταύτας εκ Κοινότητος Βυτίνης εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης.

Λάβετε την έκθεσιν ταύτην, μελετήσατε αυτήν επισταμένως, σκεφθήτε και αποφασίσατε. Θα ίδητε εν αυτή ότι αντί του Ειρηνοδίκου έλαβε μέρος ο Γραμματεύς του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, ο οποίος χωρίς να γνωρίζη τας θέσεις, χωρίς να μεταβή επιτόπου των διαφόρων θέσεων, ετάχθη με το μέρος της επιτροπής Αλωνισταίνης καθ' ολοκληρίαν.

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον, λαβόν υπ' όψιν του τα υπό του κ. Προέδρου λεχθέντα και μελετήσαν την παραδοθείσαν αυτώ έκθεσιν και σκεφθέν

Αποφαίνεται

Τα όρια των Κοινοτήτων Βυτίνης - Αλωνισταίνης είναι φυσικώς καθορισμένα ως η φύσις τα ώρισεν, δηλαδή ως ρέουν τα ύδατα προς το μέρος της Κοινότητος Βυτίνης και προς το μέρος της Κοινότητος Αλωνισταίνης, ως τούτο είναι γνωστόν από της συστάσεως του Ελληνικού Βασιλείου και από την αείποτε ενεργουμένην δασικήν υπηρεσίαν την καθορίζουσαν τας δασικάς εκτάσεις εκάστης Κοινότητος δι' απαγορευτικών διατάξεων μη επιτρεπουσών την υλοτομίαν της μίας Κοινότητος εις την άλλην. Και εκ των κτημάτων διαφόρων κατοίκων Βυτίνης εις την θέσιν "Πατερίτσα", εις την θέσιν "Αλογόβρυσιν", εις την θέσιν "Ρούχους", η οποία κατ' έτος προσδιορίζεται ως λιβάδιον, εις την θέσιν "Τρούπα", ήτις είναι εις το μέσον της Κάπελης, όπου έχουν απεράντους εκτάσεις οι κάτοικοι Βυτίνης σχεδόν μέχρι του χωρίου Ροεινού [;], ενώ η Αλωνίσταινα κείται εις βάθος πλέον των 700 μέτρων από τας θέσεις αυτάς. Προς καθορισμόν των ορίων αυτών ήλθεν επίτηδες άλλοτε εκ Τριπόλεως ο Νομάρχης κ. Αλεξανδρόπουλος, ο οποίος απεφάνθη ότι τα όρια Βυτίνης - Αλωνισταίνης τα έχει καθορίσει τόσον καλά η φύσις ώστε είναι περιττός διαφορετικός καθορισμός΄ αλλά και διάφοροι αυστηροί απαγορευτικαί δασικαί διατάξεις καθορίζουν τα όρια μέχρι της κορυφής του διασέλου, επί πεντηκονταετία δε και επιπλέον έτη η Κοινότης Βυτίνης αυστηρώς φρουρεί τας δασικάς αυτάς εκτάσεις, ας θέλουν ήδη οι κάτοικοι της Αλωνισταίνης να καταλάβουν, διότι κατέστρεψαν τας περί το χωρίον των κειμένας δασικάς περιφερείας. ότι δε ο καθορισμός των ορίων εγένετο παρανόμως και αυθαιρέτως είναι τρανοτάτη απόδειξις ότι ο λαβών μέρος Γραμματεύς του Ειρηνοδικείου και του διακανονισμού των ορίων κ. Μπαστουνόπουλος, χωρίς να γνωρίζη τα μέρη και μένων εις την "Κοκκινόβρυσιν", απεχουσών των άλλων θέσεων περί τας δύο και πλέον ώρας, δηλαδή χωρίς να μεταβή επιτόπου και παρατηρήση δια των οφθαλμών του τουλάχιστον, ετάχθη με το μέρος των μελών της επιτροπής Αλωνισταίνης και εξέδοτο παρανόμως και αυθαιρέτως απόφασιν καταδυναστευτικήν δια την Κοινότητα Βυτίνης απαρτιζομένην εκ τριακοσίων και πλέον οικογενειών, ενώ η Κοινότης Αλωνισταίνης η επιθυμούσα να καταλάβη όλα

τα μέρη τα δια της αποφάσεως του κ. Γραμματέως οριζόμενα αυτή, απαρτίζεται μόνον εκ πεντήκοντα οικογενειών. Και ούτος νομίζομεν ο λόγος είναι εκτός των άλλων σοβαρός ίνα ληφθή υπ' όψιν και ακυρωθή η παρούσα απόφασις, η αυθαίρετος, καταδυναστευτική και παράνομος.

Παρακαλείται επομένως ο κ. Πρόεδρος να υπαβάλη την παρούσαν μετά του πρακτικού προς την επί της εκδικάσεως Β. Επιτροπήν με όσα νομίζει δικαιολογιτικά, με την πεποίθησιν ότι η αρμοδία επιτροπή θέλη εξετάση και καθορίση τα φυσικά όρια, τα οποία από της συστάσεως του Βασιλείου έχομεν μέχρι σήμερον, και αποδόση το δίκαιον.

Εγένοτο εν Βυτίνη την 10 Μαΐου 1915

ο Πρόεδρος της Κοινότητος
Γ. Παπαγεωργόπουλος

τα Μέλη
Δ. Ξυνογαλάς
Τρ. Κατσίνης
Γ.Α.Χαρατσής
Ι.Κ.Λαμπρινόπουλος

Εν Βυτίνη τη 24 Ιουλίου 1916

Υπόμνημα του Προέδρου της Κοινότητος Βυτίνης

Προς

το Σεβ. Διοικητικόν Δικαστήριον επί της διαχωρίσεως των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης - Αλωνισταίνης.

Μετά την επιτόπιον μετάβασίν σας εις το διαφιλονεικούμενον μέρος των ορίων μας και την μετά προσοχής ακρόασιν των υποδείξεών μας, έρχομαι δια του παρόντος να ανασκευάσω και δια πειστηρίων και λογικών επιχειρημάτων τας παραλόγους αξιώσεις των αντιδίκων μας. Και ως πρώτον λόγον αναφέρω ότι, αντί να οδηγήσωσι το Σεβ. Δικαστήριον εις το διάσελον της Κοκκινοβρύσεως, το διαχωρίζον φυσικώς τα όρια Γορτυνίας - Μαντινείας, οπόθεν είναι ορατάι όλαι αι πέριξ εκτάσεις, το οδήγησαν σκοπίμως εις την εσχάτην κατωφερή θέσιν του Δάσους, ένθα μετά εκατοντάδας τινάς μέτρων, άρχονται οι αγροί της Βυτίνης, ίνα παραστήσωσι την τοποθεσίαν εκείνην ως Διάσελον Βυτίνης - Αλωνισταίνης, ενώ δια της λέξεως "Διάσελον" εκδηλούται το υψηλότερον βατόν μέρος του όρους, όπως και είναι παγκοίνως γνωστόν ότι η συγκοινωνία Γορτυνίας - Μαντινείας, προτού κατασκευασθή προ δεκαπενταετίας η αμαξιτή οδός, εγένετο δια της μόνης βατής οδού της διερχομένης δια του ιστορικού διασέλου, η οποία τοποθεσία ως εκ της αμφοτέρωθεν κλίσεως των υδάτων, των ομβρίων, εκρίθη εκ της συστάσεως του Βασιλείου ως όριον Βυτίνης - Αλωνισταίνης, δια δε της θέσεως της παρά των αντιδίκων μας παρασταθείσης ως "Διάσελον" δεν ηδύνατο προτού κατασκευασθή η αμαξιτή οδός να διέλθη όχι ζώον με φορτίον, αλλά ουδέ πεζοπόρος. Έπραξε δε τούτο ο κ. Πρόεδρος της Κοινότητος Αλωνισταίνης σκοπίμως και δια να προκαταλάβη την υπέρ αυτών ευνοϊκήν κρίσιν του Δικαστηρίου, δια τον λόγον ότι θα έβλεπε το Δικαστήριον σποραδικώς πού μεν ελάχιστα στρέμματα αγρών, πού δε κάτω του στρέμματος τοιούτους αγρούς, άνευ συνοχής, εκχερσωθέντας κατά την Μεταπολίτευσιν του 1863 παρά Βυτιναίων, τείνοντας ήδη μετά την αυστηράν επιτήρισιν των δασών να αναδασωθώσιν. Περιήλθον δε μετά καιρόν αι

εκχερσωθείσαι αυταί μικραί εκτάσεις εις την κυριότητα των Αλωνιστιωτών δι' αγοράς, καθόσον οι κάτοχοί των μεταναστεύοντες έκαστον χειμώνα εις τα πεδινά μέρη της Ηλείας, και επιστρέφοντες το καλοκαίρι εύρισκον αυτούς κατεστραμμένους υπό των ποιμνίων των Αλωνιστιωτών, οίτινες ουδέ τας αθρόας καταδικαστικάς αποφάσεις του Πταισματοδικείου Βυτίνης ελάμβανον υπ' όψιν, και συνεπως αποκαμόντες οι κάτοχοί των τους εγκατέλειψαν πωλήσαντες αυτούς αντί πινακίου φακής. Δεν έπεται δε εκ τούτου ότι και τα πέριξ βουνά ήλλαξαν όρια, όπως δεν ήλλαξαν όρια και οι πέριξ τοποθεσίαι εις "Ζέρβα Αλώνι", ένθα πλείστους αγρούς Αλωνιστιωτών ηγόρασαν Βυτινιώται, ως τούτο ενώπιόν σας αυτοί ούτοι οι Αλωνιστιώται ωμολόγησαν. Εις επίρρωσιν δε των λεγομένων μου υποβάλλω συνειμμένως διαταγήν απαγορεύσεως βοσκής και καλλιεργίας του Δασάρχου Βυτίνης, την οποίαν άμα επισταμένως αναγνώσητε, θα ίδητε ότι τα παρά των Αλωνιστιωτών αμφισβητούμενα ως ιδικά των μέρη, το Εθνικόν Δασαρχείον τα θεωρεί ως ανήκοντα εις την Βυτίναν.

2ον. Τρία επίσημα αποσπάσματα του Πταισματοδικείου Νυμφασίας, υπ' αριθ. 375 του έτους 1910 και 167 και 195 του 1912, εξ ων εμφαίνεται ότι διάφοροι κάτοικοι Αλωνισταίνης καταδικάσθησαν εις πρόστιμα δια παράνομον βοσκήν εις τας θέσεις "Κοκκινόβρυση", "Ποριά" και "Τζελάτη" της περιφερείας Βυτίνης, υπάρχουν δε εν τω Αρχείω του Πταισματοδικείου μας πλείσται όσαι παρόμοιαι καταδικαστικαί αποφάσεις κατά Αλωνιστιωτών δια τας αμφισβητούμένας υπ' αυτών τοποθεσίας, ανηκούσας εις τα όρια Βυτίνης.

3ον. Την υπ' αριθ. 27, έτους 1915 πράξιν του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνης.

Αναφέρομεν δε υπευθύνως ότι τόση είναι η πλεονεξία των ευαρίθμων ορεσιβίων τούτων κατοίκων, των οποίων ο κ. Πρόεδρος εναβρινόμενος και κομπάζων έλεγεν ότι γνωρίζει τι περιέχουσιν αι διάφοραι χαράδραι προς τους περιοίκους γείτονάς των, ώστε ουδεμία των γύρωθεν αυτών Κοινότητα αφήκαν χωρίς αυτοδικήσωσιν εις τα όριά της΄ ενώ εξ εναντίας τόση είναι η φιλονομία των κατοίκων Βυτίνης, επιδιδομένων εις ειρηνικά έργα Εμπορίου, Γεωργίας, Βιομηχανίας και Γραμμάτων, ώστε να συγκαταλέγεται η κωμόπολίς μας μεταξύ των πρωτευουσών κωμοπόλεων της Ελλάδος.

Εξ όλων τούτων ευελπίζωμεν ότι θέλετε σχηματίσει την πεποίθησιν ότι ημείς οι κάτοικοι Βυτίνης ειρισκόμεθα εν τω δικαίω και συνεπώς θέλετε μας αποδώσει τούτο.

Ευπειθέστατος
ο Πρόεδρος της Κοινότητος Βυτίνης
Γ.Α. Χαρατσής

ΕΠΙΣΤΟΛΗ
Υπουργείον Εσωτερικών
Τμήμα Δημοτικόν
Γραφείον Τμηματάρχου
Εν Αθήναις τη 28-7-1916

Φίλε κ Παπαγεωργόπουλε, χθές έλαβον την από 25 λήγοντος μηνός επιστολήν σας.

Μετά λύπης μου σας πληροφορώ, ότι δεν υπήρχον δυστυχώς εν τω Αρχείω του Υπουργείου αι περί του καθορισμού των ορίων των δήμων του Κράτους αποφάσεις. Πολλάκις πολλοί εζήτησαν τοιαύτας διαφόρων νομών αλλά δεν ανευρέθησαν.

Πιθανώς παρά τη αρμοδία Οικονομική Εφορία, ή παρά τω Υπουργείω των Οικονομικών υπάρχουσι τα συνταχθέντα πρώτα πρωτόκολλα των αρμοδίων επιτροπών. Τα εκ τη βάσει τούτων καταρτισμένα τοπογραφικά διαγράμματα δι' ων καθορίσθησαν τα όρια, κατά την εφαρμογήν του Νόμου ΚΘ΄ της 31 Ιανουαρίου 1864, του από 9 Ιανουαρίου 1878 Βασ. Διατάγματος, του από 19 Μαρτίου 1882 νόμου, και του νόμου ΑΦΠ΄ του 1884, εκάστης περιφερείας, ένθα υπάρχουσι βοσκήσιμοι τόποι παραχωρηθέντες εις την κυριότητα, νομήν εκάστου δήμου. Εκ των πρωτοκόλλων τούτων και των διαγραμμάτων δύνανται να συναχθώσι τα όρια εκάστου δήμου.

Ταύτα δι' αναφοράς σας ζητήσατε είτε παρά τω αρμοδίω Οικονομικώ Εφόρω, είτε παρά τω Υπουργείω των Οικονομικών.

Σας επιστρέφω εγκλείστως τα δέκα εικοσιπεντάλεπτα γραμματόσημα, αφού δεν έκαμα χρήσιν αυτών.

Σας παρακαλώ να μοι γνωρίσητε, ει δυνατόν, την λήψιν αυτών.

Με άκραν υπόληψιν
πρόθυμος φίλος
Ιωάννης Σ. Ζορμπόπουλος

Αριθ. 6999

Εν Αλωνισταίνη σήμερον την 13 του μηνός Νοεμβρίου του 1897 έτους, ημέραν πέμπτην, ενώπιον εμού του κατοικούντος και εδρεύοντος εν Τριπόλει συμβολαιογράφου Τριπόλεως Ιωάννου Χ. Παλαμήδου, και αυτής παρά την μεγάλην πλατείαν του Αγίου Βασιλείου κειμένω γραφείω μου, εργαστηρίω κληρονόμων Βασιλείου Κ. Πετούνη όπου έχω ιδρυμένον το Συμβολαιογραφείον μου, προσκληθείς δε προς σύνταξιν του παρόντος, μετέβην ενταύθα και εν τω εργαστηρίω του Γεωργίου Α, Γεωργίου, τω κειμένω εγγύς του ενταύθα ιερού Ναού "Αγία Παρασκευή" και επί παρουσία των μαρτύρων Δημητρίου Ν. Βελόνη, δικαστικού κλητήρος, κατοίκου Ζουνατίου της Καρυταίνης και Μάρκου Ν. Μανδρόνη, κτίστου, κατοίκου Σέχη, προαστείου της Τριπόλεως, γνωστών μοι πολιτών Ελλήνων ενηλίκων και μη εξαιρετέων υπό του Νόμου. Ενεφανίσθησαν οι, 1. Δημήτριος ιερεύς Γαληνός, εφημέριος, 2. Παναγιώτης Β. Δημητρακόπουλος, δήμαρχος Φαλάνθου και κτηματίας, 3. Βασίλειος Π. Δημητρακόπουλος, τελειόφοιτος ιατρικής, 4. Αθ. Κότσελας, 5. Νικόλ. Ηλ. Αυγερινός, 6. Δημ. Ν. Αυγερινός, 7. Δημ. Κ. Θώδος, 8. Γεώρ. Ν. Θώδος, 9. Παναγ. Ιω. Κρεμπενιός, 10.

Γεώρ, Ιω, Κρεμπενιός, 11 Σπυρ. Κ. Δημητρακόπουλος, 12. Ιωάν. Β. Κότσελας, 13. Βασιλ. Θ. Βασιλακόπουλος, 14. Γεώρ. Αντ. Σουγλέρης, 15. Ιω. Κ. Κωτσάκης, 16, Θεόδ, Κ. Κωτσάκης, 17. Γεώρ. Α. Γεωργίου, 18. Κωνστ. Στ. Αυγερινός, 19. Παρ. Γ. Αυγερινός, 20. Βασίλ. Κ. Αυγερινός, 21. Γεώρ. Δ. Βασιλόπουλος, 22. Νικόλ. Χ. Αυγερινός, 23. Κωνστ. Ι. Αυγερινός, 24. Θεόδ, Αθ. Ξιάρχος, 25. Σαρ. Κούβελας, 26. Γεώρ. Δ. Αναγνωστόπουλος, 27. Βασίλ. Δ. Αναγνωστόπουλος, 28. Κωνστ. Δ. Αναγνωστόπουλος, 29. Γεώρ. Ιω. Παπαγιαννόπουλος, 30. Θεόδ. Παπαγιαννόπουλος, 31. Αναστ. Παπαγιαννόπουλος, 32. Δημ. Μπέης[;], 33. Κωνστ. Βαρελάς, 34. Διονύσιος Βαρελάς, 35. Σπυρ. Γ. Γκουμούλης, 36. Θεόδ. Παπαηλιόπουλος, 37. Χαρ. Κ. Βασιλακόπουλος, 38, Παντελ. Παπαγιαννόπουλος, 39. Θεόδ. Λιβανάς, 40. Νικόλ. Θώδος, 41. Ιωάν. Γ. Θώδος, 42. Ιω. Γ. Κρεμπενιός, 43. Αναστ. Κ. Αυγερινός, 44. Παναγ. Αχαμνός, 45. Γεώρ. Σ. Γκουμούλης, γεωργοκτηματίαι άπαντες και κάτοικοι Αλωνισταίνης και άγνωστοι προς εμέ, γνωστοί δε προς τους άνω προμνησθέντας μάρτυρας, οίτινες επιβεβαίωσαν την ταυτότητά των και μη εξαιρεταίοι υπό του Νόμου, και ητήσαντο την σύνταξιν του παρόντος εγγράφου ειπόντες μοι να εκθέσω ως ακολούθως: Ότι απαγορεύωσιν αμετακκλήτως και επί εικοσιπέντε κατά συνέχειαν έτη, αρχόμενα έκαστον από εικοστής Απριλίου έως τέλους Σεπτεμβρίου ενός εκάστου έτους από τας κάτωθι ιδιοκτησίας των την βοσκήν παντός αιγοπρόβατος, ήτοι θέσιν Κουτούπη, συνορευομένης με οδόν δημοσίαν, θέσεις Ταμπούρα, Κλεισούρα, Ρουπακόρραχη, Παπαηλία βρυσούλα, Κωνσταντάκη στρούγγα, Ντομνά βρύση, Άγιος Ηλίας, Περδικόβρυση, Κλυδωνιαίς[;], Χεσμένη λάκκα, Αβυζιά ράχη, Μνήμα, βρύση Αγίας Παρασκευής, ρεύμα μέχρι της θέσεως Μουντσούρι, περικλειομένης μέχρι της αμαξιτής οδού. Θέσεις "Άγιος Ηλίας", συνορευομένη γύρωθεν με τας εξής θέσεις, βρύση Αγίας Παρασκευής, Μνήμα, Αγγελή σκάλα, το άνω μέρος Λακκώματα, ζυγόν Αγίου Ηλία, Βουλομένο διάσελο, Κοτσίλη διάσελο, ζυγό Νερότρουπα έως δρόμον άγοντα εις Παπαγιανναίων αγρούς, ράχη Νικολέσι[;], Βούρβουλα, Μέγα διάσελο, Ζυγό, Μεσοβούνι, ζυγό Σφεντάμι, Λυκότρυπα, και ζυγόν ....μένον μετά τας ανωτέρω θέσεις βρύσιν Αγίας παρασκευής. Θέσεις Κεχρωτή συνορευομένη γύρωθεν με θέσεις Δραγουμάνου γούπατα, Σκυλόχορτο, Αλογόβρυση, κάτω μέρος της Πατερίτσας, Ήμερον Κέντρον, Μαύρη λάκκα, Φρύνη γούπατα, γούπατα Μουντζούρι, και κειμένον εις την άνω θέσιν "Δραγουμάνου γούπατα", άπαντα της περιφερείας Αλωνισταίνης του Δήμου Φαλάνθου, όστις δε παραβή τα ανωτέρω εκτεθέντα ή εν μέρει ή εν όλω, θα πληρώνη προς τον μη παραβάτην ανά δραχμάς είκοσιν και τούτο λόγω προστίμου και ποινικής ρήτρας. Ότι άπαντα τα άνω εν γένει αναφερόμενα και άπας ο κύκλος εν γένει του παρόντος, μηδενός εν γένει εξαιρουμένου ανέρχονται καθ' όλον το άνω χρονικόν διάστημα της εικοσιπενταετίας εις δραχμάς εν όλω επτακοσίας εννέα (709). Ταύτα εκθεσάντων και αποδεξαμένων των συμβαλλομένων απάντων γέγονε το παρόν, όπερ αναγνωσθέν ευκρινώς και ..... εις επήκοον πάντων, και των άνω προμνησθέντων μαρτύρων και επιβεβαιωθέν καθ' όλα αυτού τα μέρη, υπογράφεται παρ' όλων και εμού, εκτός των Παναγή Αχαμνού και Γεωργίου Γκουζιούλη, δηλωσάντων άγνοιαν γραμμάτων, κληθέντων.

Το

Κατά το άρθρον 10, εδ. 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ "περί Δήμων και Κοινοτήτων" Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί καθορισμού των ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του αναπληρούντος χρέη Νομομηχανικού Αρκαδίας Απ. Ζίζικα, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Α. Μαρκοπούλου, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 του έτους 1914 εγγράφου του κ. Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικονομικού Εφόρου Μαντινείας Κων. Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 του έτους 1914 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος χρέη Γραμματέως του Ι.Α. Μπαλούμη, Γραμματέως α΄τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια του υπ' αριθ. 11693 π.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, κατόπιν της υπ' αριθ 84 του έτους 1915 αποφάσεως αυτού, συνεπεία αιτήσεως των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων την 23 Ιουλίου ε.ε. 1916 μετέβη επί τόπου, οπως παρατηρήση τας αμφισβητουμένας εκτάσεις και εξετάση τους προτεινομένους λόγους υπ' αμφοτέρων των γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Βυτίνης και Αλωνισταίνης.

Μετά την ούτω γενομένην επιτόπιον εξέτασιν, συνελθόν σήμερον την 22 Αυγούστου ε.ε. έτους 1916 ημέραν δευτέραν και εν τω γραφείω του Νομομηχανικού Αρκαδίας, ίνα αποφασίση οριστικώς επί του καθορισμού των ορίων μεταξύ των ως άνω Κοινοτήτων, λαβόν υπ' όψιν τους λόγους τους αναπτυχθέντας προφορικώς υπό των Προέδρων των ως άνω Κοινοτήτων κατά την πρώτην συνεδρίασιν της 2 Ιουλίου 1915 και κατά την επί τόπου μετάβασιν όπου κληθέντες παρέστησαν αμφότεροι ως και άπαντα τα σχετικά έγγραφα.

Σκεφθέν

Επειδή το Δικαστήριον εκ της επιτόπου μεταβάσεως αυτού επείσθη ότι δεν διεχωρίσθησαν καλώς τα όρια των αναφερομένων Κοινοτήτων υπό της επιτροπής, δεκτή καθίσταται εν μέρει η προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνης και μεταρρυθμιστέα η έκθεσις περί διαχωρισμού των ορίων της επιτροπής.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την υπ' αριθ. 27 π.ε. προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου Βυτίνης, μεταρρυθμίζει εν μέρει την έκθεσιν περί καθορισμού των ορίων της επιτροπής, και καθορίζει τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Βυτίνης - Αλωνισταίνης του Νομού Αρκαδίας ως εξής:

Άρχονται από της θέσεως "Κουτέικα" κάτωθι της κορυφής Αγίου Ηλία, ακολουθούσι τον δρόμον Βυτίνης - Αλωνισταίνης μέχρι κορυφής "Περδικονέρι", είτα ακολουθούσι κατ' ευθείαν γραμμήν προς την κορυφήν "Μαύρη Λάκκα", της κορυφογραμμής "Τζελάτη" μέχρι της συναντήσεως της αμαξιτής οδού Τριπόλεως - Βυτίνης, της Κοκκινοβρύσεως παραμενούσης εις την Κοινότητα Αλωνισταίνης, είτα ακολουθούσι την αμαξιτήν οδόν (δημοσίαν) Τριπόλεως - Βυτίνης μέχρι της θέσεως "Μπαραγκα", ένθα άλλοτε ήτο το Σιδηρουργείον δια την κατασκευήν της αμαξιτής οδού Τριπόλεως - Βυτίνης, βαθμηδόν δε ανέρχονται εις την ράχην "Πατερίτσα", κατ' ευθείαν γραμμήν εις Πανταζέικην λάκκα, ήτις μένει εις την Κοινότητα Βυτίνης. Μετά ταύτα ακολουθούσι την κορυφογραμμήν άνωθεν της πηγής Αλογοβρύσεως,

υπαρχούσης εις την βορεινήν κλιτήν του όρους τούτου Πατερίτσας και μενούσης συνεπώς της πηγής ταύτης εις την Κοινότητα Βυτίνης, είτα πάλιν προς ανατολάς εις θέσιν "Σκυλόχορτο", "Ζέρβα Καλύβι", των κτημάτων Ζέρβα παραμενόντων εις την περιφέρειαν Βυτίνης, και ακολουθούσι την βατήν οδόν Βυτίνης - Λεβιδίου μέχρι διασέλου Νερότρουπας, ένθα λήγουσι τα όρια.

Εκρίθη, απεφασίσθη, εδημοσιεύθη εν Τριπόλει τη 22 Αυγούστου 1916.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
Αγγ. Κορυζής	Α. Μαρκόπουλος
	Κ. Κατσαούνης
	Ι. Μπαλούμης

24. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ (περιφέρειες Πυργακίου και Γαρζενίκου)

Νομαρχία Αρκαδίας
Διεύθυνσις Τοπικής Αυτοδιοικήσεως **αριθ πρωτοκόλλου 25027**
Εν Τριπόλει τη 23 Ιουνίου 1966
Θέμα: "Περί καθορισμού ορίων".
Προς τον κ. Πρόεδρον της Κοινότητος Ελάτης/Μαγουλιάνων.

Επανερχόμενοι επί παλαιοτέρων εγκυκλίων διαταγών της Νομαρχίας αφορωσών εις τον καθορισμόν των ορίων μεταξύ της Κοινότητός σας και των ομόρων τοιούτων, γνωρίζομεν υμίν, ότι ως προκύπτει εκ των παρ' ημίν τηρουμένων στοιχείων, η κοινότης υμών έχει εδαφικήν επαφήν (συνορεύει) εκτός των άλλων και μετά της Κοινότητος Μαγουλιάνων/Ελάτης, πλην όμως δεν έχουσι μέχρι τούδε καθορισθή τα όρια ή και αν έχωσι καθορισθή δεν υφίστανται παρ' ημίν στοιχεία.

Κατόπιν τούτου παρακαλούμεν, όπως ερευνήσητε επιμελώς το αρχείον της Κοινότητός σας προς εξακρίβωσιν εάν υπάρχωσιν εις τούτο εκθέσεις Πρωτοβαθμίου Επιτροπής ή αποφάσεις Διοικητικών Δικαστηρίων, περί καθορισμού των ορίων μεταξύ της Κοινότητός σας και της ανωτέρω τοιαύτης και εν καταφατική περιπτώσει μεριμνήσητε δια την έκδοσιν αντιγράφων άτινα θα υποβάλητε ημίν εντός πέντε ημερών από της λήψεως της παρούσης.

Εις περίπτωσιν καθ' ήν δεν έχουσι καθορισθή τα όρια της Κοινότητός σας μετά της ως άνω Κοινότητος παρακαλούμεν, όπως προκαλέσητε και υποβάλητε ημίν εντός δέκα ημερών από της λήψεως της παρούσης, το βραδύτερον, απόφασιν του παρ' υμίν Κοινοτικού Συμβουλίου, δι' ης να ορίζηται εις Κοινοτικός Σύμβουλος ως μέλος της παρ' ημών συγκροτηθησομένης επιτροπής καθορισμού ορίων της Κοινότητός σας μετά της ανωτέρω τοιαύτης.

Επιστώμεν ιδιαιτέρως την προσοχήν σας δια την ταχείαν εκτέλεσιν της παρούσης.

Ο Νομάρχης
Δ. Μένεγας

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
ΕΠΑΡΧΙΑ ΓΟΡΤΥΝΙΑΣ
ΚΟΙΝΟΤΗΣ ΕΛΑΤΗΣ
αριθ. πρωτ. 111
Εν Ελάτη τη 18 Οκτωβρίου 1966.

Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας - Τρίπολιν.

Λαμβάνομεν την τιμήν να υποβάλομεν υμίν έκθεσιν διαχωρισμού ορίων Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου και να γνωρίσωμεν υμίν ότι ταύτα παραμένωσιν και μετά της ημετέρας Κοινότητος εις τα σημεία ένθα συνορεύομεν μετά της Κοινότητος Μαγουλιάνων.

Μεταγενεστέρως της εκθέσεως ταύτης και κατά την εποχήν ένθα η ημετέρα Κοινότης απεσπάσθη εκ της Κοινότητος Πυργακίου, επραγματοποιήθη έκθεσις διαχωρισμού ορίων των Κοινοτήτων Ελάτης και Πυργακίου.

Μετά τιμής
ο Πρόεδρος της Κοινότητος
[υπογραφή, Ιωάννης Λίχας]

Επιτόπιος Έκθεσις καθορισμού ορίων κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου

Εν θέσει "Κοτσιλόβρυση" ["Κουτσουλόβρυση"] και επί των ορίων των κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου, ένθα ωρίσθη ως τόπος συναντήσεως των επιτροπών, σήμερον την 27ην του μηνός Σεπτεμβρίου του έτους 1916, ημέραν Σάββατον και ώραν 11ην π.μ. η κάτωθι υποσημειούμενη πενταμελής επιτροπή, αποτελούμενη εκ του Προέδρου αυτής, Ειρηνοδίκου Κλείτορος- Μυλάοντος Θεμ. Δουρδούνη, διορισθέντος τοιούτου δια της υπ' αριθ. 4144 ε.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, των προέδρων των συμβουλίων των γειτνιαζουσών κοινοτήτων Α. Καρπακλή της κοινότητος Μαγουλιάνων και Γ. Αναστοπούλου της κοινότητος Πυργακίου και των διευθυνόντων τα σχολεία στοιχειώδους εκπαιδεύσεως δημοδιδασκάλων Ι. Κολόσακα και Γ. Σουλακιώτη, ως μελών απάντων, συνελθούσα εν τη άνω θέσει δυνάμει του άρθρου 10, εδαφίου Γ' του ΔΝΖ΄ νόμου περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων και συνεπεία προσκλήσεως του Προέδρου αυτής, προς οριστικόν καθορισμόν των ορίων της Διοικητικής περιφερείας των άνω κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Πυργακίου, ένθα μετά προηγουμένην και επισταμένην μελέτην των διαφόρων εγγράφων και εδαφικών σημείων, άτινα δια της επιτοπίου ερεύνης εξακρίβωσαν εκτίθησι και καθορίζει ως όριον οριστικώς των κοινοτήτων τούτων τα κάτωθι εδαφικά μέρη και σημεία ως εξής, ήτοι, το όριον το καθορίζον, ως άνω είρηται, τας κοινότητας ταύτας άρχεται από "Τουρκοχώραφα" και προχωρεί εις την θέσιν "Γερολάκκωμα", η οποία θα ανήκει εις την περιφέρειαν της κοινότητος Μαγουλιάνων, ούχ ήττον εις την θέσιν αυτήν, επειδή υπάρχουν καλλιεργήσιμοι αγροί και συνεχόμενοι ανήκοντες εις τους κατοίκους της κοινότητος Γαρζενίκου, οι αγροί ούτοι, και μόνον οι αγροί, θα υπάγωνται εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου και εις την περιφέρειαν του χωρίου Γαρζενίκου. Κατόπιν εξακολουθεί το όριον να προχωρεί περιλαμβάνον την μεσημβρινήν πλευράν Μπότσικα και ακριβώς εις το σημείον της κορυφογραμμής,

το απέχον από της κυρίας κορυφής "Μπότσικα" προς το χωρίον Γαρζενίκον χίλια διακόσια 1200 μέτρα εκ του σημείου τούτου κατευθύνονται ωσαύτως το όριον εις ευθείαν γραμμήν, η οποία θα καταλήγη εις την κορυφογραμμήν την απέναντι και προς το ανατολικόν μέρος και σημείον, το οποίον θα απέχη από την υψηλοτέραν κορυφήν του όρους "Μαδάρας" προς το μεσημβρινόν μέρος περί τα πεντακόσια μέτρα, ένθα υπάρχει μία γούβα φυσικώς δια βράχων περιφραγμένη και η περιφέρεια της οποίας δε θα υπερβαίνει το στρέμμα, η κείται άνωθεν των πετρωδών βράχων του δυτικού μέρους της μάνδρας, όσοι δε αγροί και μόνον οι αγροί ευρίσκονται προς το σημείον, ένθα ωρίσθη η ως είρηται γραμμή θα υπάγονται των μεν κατοίκων Γαρζενίκου εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου των εις την περιφέρειαν του χωρίου Γαρζενίκου, τκατοίκων Μαγουλιάνων ωσαύτως εις το όριον της κοινότητος Μαγουλιάνων άνευ ουδεμίας αμφισβητήσεως. Μετά ταύτα το όριον τούτο διαχωρίζον τας κοινότητας ταύτας προχωρεί προς βορράν και επί της κορυφής του όρους "Μαδάρας", όπερ είναι περιφέρεια της κοινότητος Μαγουλιάνων και χωρίζει το όριο του συνοικισμού Πυργακίου. Εκείθεν κατέρχεται προς το σημείον "Κοτρώνι Καλογερόλακκα", ήν χωρίζει εις το μέσον, εκείθεν προχωρεί εις "Μπουζίνι Ράχη" "Ψηλό λιθάρι" και εκείθεν κατέρχεται εις τον ζυγόν μέχρις αμαξιτής οδού και ακριβώς εις το σημείον ένθα άρχεται η βατή οδός προς Πυργάκι εκ της αμαξιτής οδού και εκείθεν κατευθείαν ακολουθεί την αμαξιτήν οδόν προς Βυτίναν μέχρι της θέσεως "Μούσγα" ένθα κατέρχεται εις το ρέμα όπου και τερματίζονται. Ενταύθα γίνεται μνεία ότι οι αγροί οι καλλιεργήσιμοι, οι ευρισκόμενοι εις το μέρος των Μαγουλιάνων, θα ανήκωσιν εις την περιφέρειαν του ορίου Πυργακίου, ην καλλιεργούσι, και εφ' όσον ανήκουν εις τους κατοίκους Πυργακίου΄ ωσαύτως οι αγροί οι προς το όριον του Πυργακίου κείμενοι των κατοίκων Μαγουλιάνων, θα υπάγωνται εις το όριον της κοινότητος Μαγουλιάνων άνευ αμφισβητήσεως.

Ενταύθα έληξαν τα όρια τα διαχωρίζοντα τας άνω κοινότητας Μαγουλιάνων - Πυργακίου, συμφώνως προς τας πληροφορίας, τας οποίας η επιτροπή ήρυσθαι παρά των διαφόρων κατοίκων των κοινοτήτων τούτων, των δυναμένων καλώς να γνωρίζωσι, επίσης δια της εξετάσεως των διαφόρων εδαφικών μερών και σημείων, άτινα η ανωτέρω επιτροπή εξηκρίβωσε δια της επιτοπίου μεταβάσεως και αντιλήψεώς της κατά τον Νόμον και προς τα δεδομένα πράγματα, και εν τέλει δια της πλήρους αυτής συμφωνίας καθ' όλα τα σημεία τα υπ' αυτής καθορισθέντα και τον οριστικόν διακανονισμόν των ορίων τούτων.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα Έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα εις επήκοον πάντων των μελών και βεβαιωθείσα, υπογράφεται προσηκόντως.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

25. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΡΑΔΟΥ

Αριθ. 16/62 **ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Το

κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικος Ν.Δ. 2888/ 1954, ως τροποποιήθη και συνεπληρώθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν.Δ. 3777/ 57 Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ των, 1) Ιωάννου Κοντέα Διευθυντού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Προέδρου, 2) Γεωργίου Παπανικολάου Ειρηνοδίκου Καρυταίνης, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 831/ 62 αποφάσεως του Προέδρου των εν Τριπόλει Πρωτοδικών και 3) Αριστοτέλη Ευταξιόπουλου Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών του Νομού Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 36608/ 23-10-61 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας "περί της κατά πάγιον τρόπον συγκροτήσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου ορίων", παρουσία και του Γραμματέως τούτου Κωνσταντίνου Πανταζή, Εισηγητού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ορισθέντος δια της ανωτέρω αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εις το γραφείον του Διευθυντού της Νομαρχίας την 18 Οκτωβρίου του έτους 1962, ημέραν πέμπτη και ώραν 5.30 μ.μ, ίνα συζητήση, σκεφθή και αποφασίση επί της παρά της υπ' αριθ. 27/ 25-8-1958 εκθέσεως της επιτροπής καθορισμού ορίων της Κοινότητος Ελάτης μετά της Κοινότητος Ράδου, προσφυγής της Κοινότητος Ελάτης, κατόπιν της επιτοπίου μεταβάσεώς του δια την εξέτασιν του θέματος τούτου, πραγματοποιηθείσης την 17-10-1962 ημέραν τετάρτην και ώραν 11ην δυνάμει της υπ' αριθ. 6/ 1962 προδικαστικής αποφάσεώς του.

Σκεφθέν

Επειδή εκ της όλης εμπεριστατωμένης ερεύνης της υποθέσεως ταύτης, τόσον εκ των υφισταμένων στοιχείων του φακέλου, όσον και εκ της επιτοπίου μεταβάσεως, προκύπτει ότι η παρά της Επιτροπής του άρθρου 11 του Δ.Κ.Κ. καθορισθείσα οροθετική γραμμή μεταξύ των Κοινοτήτων Ελάτης και Ράδου δεν αποτελεί όριον ικανοποιούν απολύτως τας ανάγκας και απαιτήσεις αμφοτέρων των ως άνω Κοινοτήτων, λαμβανομένων υπ' όψιν των ιδιοκτησιών των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων, του πληθυσμού, των βοσκησίμων εκτάσεων, άτινες διαθέτουσιν αι διάδικοι Κοινότητες.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την την υποβληθείσαν προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Ελάτης και καθορίζει ως ακολούθως τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Ελάτης και Ράδου:

Το όριον άρχεται από την θέσιν "Κωνσταντάκη Χούνη", ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων, ήτοι Μαγουλιάνων- Ράδου- Ελάτης, εκείθεν με κατεύθυνσιν προς Νότον ακολουθεί την υπάρχουσαν δασικήν οδόν, αφήνει δεξιάν δασικήν έκτασιν Κοινότητος Ράδου και αριστερά την τοιαύτην Κοινότητος Ελάτης και καταλήγει εις χαράδραν με το γνωστόν όνομα "Κάτω Κούκουρα".

Εκείθεν, με κατεύθυνσιν προς Ανατολάς ακολουθεί την υπάρχουσαν φυσικήν κορυφογραμμήν και καταλήγει εις θέσιν "Άνω Κούκουρα". Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν, με κατεύθυνσιν προς Ανατολάς, ακολουθεί επίσης την υπάρχουσαν φυσικήν κορυφογραμμή και φθάνει εις θέσιν "Ξεροβούνι". Εκείθεν, κατευθείαν

γραμμήν ακολουθεί φυσικήν κορυφογραμμή όπως χύνονται τα νερά, αφήνει δεξιά δασικήν έκτασιν της Κοινότητος Ράδου και αριστερά της Κοινότητος Ελάτης και καταλήγει εις "Προφήτην Ηλίαν", εκείθεν δε, με κατεύθυνσιν ΝΔ ακολουθεί την υπάρχουσαν φυσικήν κορυφογραμμήν, όπως χύνονται τα νερά, εν συνεχεία φυσικήν χαράδραν και καταλήγει εις το παλαιόν εργοστάσιον ξυλείας Μπάμπαλη, κείμενον 300 μέτρα περίπου από θέσιν "Καμίνι".

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παραχρήμα απόντων των

ο Πρόεδρος τα Μέλη

ο Γραμματεύς

Κυρούται το παρόν αντίγραφον

εν Τριπόλει τη 7-11-1962

ο Πρόεδρος του Δ.Δ. ορίων

Ι. Κοντέας

26. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ - ΡΑΔΟΥ

Αριθμός 65 ΕΚΘΕΣΙΣ

Επιτροπή διοικητικού καθορισμού ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Ράδου.

Εν Μαγουλιάνοις και εν θέσει κειμένη παρά το εργοστάσιον αδελφών Παπαχατζή, ένθα συναντώνται τα όρια των Κοινοτήτων Δημητσάνης, Ράδου και Μαγουλιάνων, σήμερον την τριακοστήν (30) του μηνός Μαΐου του 1961 έτους, ημέρα της εβδομάδος τρίτην και ώραν 10 π.μ. η επιτροπή διοικητικού καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Μαγουλιάνων και Ράδου (Γορτυνίας) συγκειμένη, κατόπιν της υπ' αριθ. 11344 από 31ης Μαρτίου 1961 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, εκ των 1) Σταματίου Φ. ..... , Ειρηνοδίκου Κλείτορος - Μυλάοντος, 2) Σπυρίδωνος Λάμπρου Παναγιωτοπούλου Προέδρου της Κοινότητος Ράδου, 3) Γεωργίου Φωτ. Πετροπούλου Κοινοτικού Συμβούλου Ράδου, 4) Παναγιώτου Ηλία Λαμπούση Προέδρου της Κοινότητος Μαγουλιάνων και 5) Χαραλάμπους Νικ. Φούκα Κοινοτικού Συμβούλου Μαγουλιάνων, συνελθούσα σήμερον κατόπιν της υπ' αριθ. 146 ε.ετ. Πράξεως του Προέδρου της επιτροπής Ειρηνοδίκου Κλείτορος - Μυλάοντος δι' ης, νομίμως κοινοποιηθείσης, ωρίσθη τόπος και χρόνος καθορισμού ορίων ο εν αρχή αναφερόμενος, με τη διενέργειαν αυτοψίας, καθ' ην η επιτροπή μετέβη πεζή την διαχωριστικήν γραμμήν και καθ' ην ηκούσθησαν αι εκατέρωθεν γνώμαι, καθορίζει τα όρια διαχωρισμού των περιφερειών των Κοινοτήτων τούτων ως κατωτέρω κατά την γραμμήν επί συγκεκριμένων σημείων καθοριζομένην. Οι εκπρόσωποι της Κοινότητος Ράδου την ως άνω διαχωριστικήν γραμμήν ώρισαν ως κάτωθι: Αύτη άρχεται από του σημείου συναντήσεως των ορίων των Κοινοτήτων Γαρζενίκου (ήδη Ελάτης), Ράδου και Μαγουλιάνων, ακολουθεί τον σαφώς εδαφικώς διαγραφόμενον ξηροπόταμον "Παλαιολόγου", βαίνοντος προς κατεύθυνσιν βορειοδυτικήν παρά την όχθην του οποίου δεξιά τω ακολουθούντι τον ρουν του κείνται οι αγροί των Σπυρίδωνος Παναγιωτακοπούλου, Παναγ. Γοβρά[;], βορειότερον Παναγιώτας και Ευσταθίου Καπότα και Κωνσταντόπουλου, κατοίκων Ράδου. Ακολουθεί το ύδωρ του ξηροποτάμου και καθ' όλην την γραμμήν, φθάνει μέχρι των ορίων Δημητσάνης,

ένθα ο συνοικισμός Καρκαλούς και η εκείθεν διασταύρωσις της αμαξιτής οδού προς Ράδου, ώστε κατά την άποψιν ταύτην ολόκληρος η συστάς των λόφων (κορυφογραμμών "Παλαιολόγου") κειμένη δυτικώς του ομωνύμου ξηροποτάμου μέχρι του σημείου ένθα οι κλιτείς φθάνουν το ύδωρ του ξηροποτάμου να περικλείεται μετά των παρυφών και αντερεισμάτων εντός της περιοχής της Κοινότητος Ράδου μετά του δάσους και των μέχρι του ύδατος δένδρων, τιθεμένων ούτω ως ορίων της κοίτης του ξηροποτάμου, ήτις σαφώς διαγράφεται καθ' όλην την γραμμήν ... τον επίσης κατά την αυτήν άποψιν των αυτών ως άνω εκπροσώπων της Κοινότητος Ράδου, τα μνησθέντα κτήματα να περιλαμβάνονται εντός της περιοχής της κοινότητος Ράδου.

Οι εκπρόσωποι της Κοινότητος Μαγουλιάνων τα ως άνω όρια καθορίζουν δια γραμμής αρχομένης από της άνωθι του "Γερολακκώματος" κορυφογραμμής ακολουθούσης ως εν τω ορίζοντι διαγράφεται κορυφογραμμήν της συστάδος "Παλαιολόγου", καμπτούσης πάλιν προς την κορυφογραμμήν "Σκαρουχιά" και ακολουθούσης και πάλιν βορειοδυτικώς την αυτήν κορυφογραμήν ως ρέουν τα ύδατα του αυτού ξηροποτάμου μέχρι τέρματος, ήτοι του σημείου των ορίων Δημητσάνης- Ράδου - Μαγουλιάνων, ώστε ολόκληρος η κλιτύς καθ' όλον το μήκος της γραμμής της συστάδος "Παλαιολόγου" μέχρι της κορυφογραμμής συμπεριλαμβανομένου και του ξηροποτάμου να περικλείεται εντός των ορίων της Κοινότητος Μαγουλιάνων, τιθεμένης ως ορίου (οροθετικής γραμμής) της κορυφογραμμής "Παλαιολόγου". Ημείς, ο Ειρηνοδίκης Κλείτορος - Μυλάοντος, μετά τας ως άνω εκτεθείσας διαφωνίας συνεπεία των οποίων δεν εξευρέθη λύσις συγκεράζουσα τας διισταμένας απόψεις των μερών, λαβόντες υπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 9 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, καθ' ας δια τον καθορισμόν των ορίων δέον να λαμβάνεται υπ' όψιν η φυσικότης των ορίων, ώστε προσαρμοζομένην τούτην προς σαφή και αμετάβλητα εκ του χρόνου σημεία να αποκλείεται η ..... αμφισβητήσεων, η εξυπηρέτησις εκ τούτων των παντοίων αναγκών των κατοίκων (καλλιεργητικαί, κτηνοτροφικαί) και το ποσοστό της επί των αμφισβητουμένων σημείων ιδιοκτησίας των κατοίκων, και την κατά την αντίληψιν ημών προσφοροτέραν ούσαν, ήτις και προς την νομοθετικήν επιταγήν και προς τα πράγματα προσαρμόζεται, τασσόμεθα υπέρ της γνώμης των εκπροσώπων της Κοινότητος Ράδου, των ορίων των Κοινοτήτων τούτων καθοριζομένων ως άνω εξετέθη κατά πλειοψηφίαν, κατά γραμμήν ακολουθούσαν την κοίτην του ξηροποτάμου "Παλαιολόγου" καθ' όλον το μήκος ως συγκεκριμένως από σημείων σαφών οι εκπρόσωποι της Κοινότητος Ράδου καθώρισαν

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις καταχωρείται εν τω βιβλίω εκθέσεων και πράξεων του Ειρηνοδικείου Κλείτορος - Μυλάοντος υπ' αύξοντα αριθμόν 6/1961 και ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Ειρηνοδίκης τα μέλη

27. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ

Έκθεσις διαχωρισμού ορίων κοινοτήτων Στεμνίτσης - Πυργακίου

Εν τη θέσει "Βλάχικα" της περιφερείας των ορίων Στεμνίτσης - Πυργακίου, σήμερον την εικοστήν πέμπτην (25) του μηνός Αυγούστου 1914 έτους ημέραν δευτέραν και ώραν 11 π.μ. συνελθούσα η υπό του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συμφώνως τω άρθρω 10 του Νόμου ΔΝΖ΄ "περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων" διορισθείσα επιτροπή προς κανονισμών των ορίων των κοινοτικών περιφερειών Στεμνίτσης - Πυργακίου, αποτελουμένη εκ του προέδρου αυτής Ειρηνοδίκου Τρικολώνων Ι.Δ. Ιωάννου και των μελών Γεωρ. Δ. Φατούρου Προέδρου της κοινότητος Στεμνίτσης, Γεωρ. Χ. Παλαμήδους Διευθυντού του εν Στεμνίτση δημοτικού σχολείου των αρρένων, Γεωργίου Αναστοπούλου Προέδρου της Κοινότητος Πυργακίου και Γεωρ. Σουλακιώτου Διευθυντού του εν Γαρζενίκω σχολείου, όπως προβή εις τον καθορισμόν των ορίων των κοινοτικών τούτων περιφερειών, και μετά την επιτόπιον εξέτασιν των διαφόρων θέσεων, αποφαίνεται ως εξής: Τα μέλη της κοινότητος Πυργακίου καθορίζουσι και προτείνουσι τα εξής αναμφισβήτητα και κατά την φυσικήν διάπλασιν του εδάφους όρια, ήτοι από την ράχιν, ένθα οι αγροί Παναγ. Μαζαράκου κατοίκου Στεμνίτσης, είτα χωράφι Παναγ. Σφήκα κατοίκου Στεμνίτσης, Ανδρ. Μερκούκη κατοίκου Πυργακίου, είτα προς βορράν τέμνει την βατήν Τριπόλεως - Δημητσάνης οδόν και ανέρχεται την κορυφήν "Ξηροβούνι", ένθα ο αγρός Σάββα Παπαχατζή. Από τον αγρόν Μαζαράκου ανατολικώς κορυφήν "Βλάχικα" - "Ζώτη" μέχρι των αγρών Δημ. Φατούρου καθώς τρέχουσι τα νερά, ένθα λήγουσι τα όρια Στεμνίτσης - Πυργακίου και άρχονται τα όρια Αρκουδορεύματος/Τσελεπάκου - Στεμνίτσης. Τα μέλη της κοινότητος Στεμνίτσης ως αναμφισβήτητα όρια της κοινότητος αυτών μετά της κοινότητος Πυργακίου και κατά την φυσικήν διάπλασιν του εδάφους, προτείνουσι τα εξής: Από αγρούς Δημητρίου Φατούρου, οίτινες θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον Στεμνίτσης, εκείθεν βορειοδυτικώς κατερχόμεθα πλησίον της θέσεως "Μανωλάκη Μνήμα", και προχωρούντες βορειοδυτικώς εις το άκρον των αγρών Νικ. Μαρκοπούλου, Δημ. Παπαβασιλείου, Κωνστ. Θ. Χατζή, Νικολ. και Δημ. Σαλούρα, μέχρι των αγρών Ιωάννου Κάρλα και οίτινες αγροί θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου. Κατόπιν από το άκρον του αγρού του ανωτέρω Ιωάννου Κάρλα, ένθα η βατή οδός Τριπόλεως - Δημητσάνης, διακλαδίζεται προς Στεμνίτσαν και Δημητσάναν, εκεί ακολουθούντες την οδόν Δημητσάνης, φθάνωμεν εις θέσιν "Μάρως Λάκκα", ένθα οι αγροί Πάνου Κανδρή, και ένθα λήγουν τα όρια Στεμνίτσης - Γαρζενίκου της κοινότητος Πυργακίου, και άρχονται τα όρια Στεμνίτσης - Ζυγοβιστίου. Τα μέλη της κοινότητος Πυργακίου ουδόλως συμφωνούσι μετά των υπό της κοινότητος Στεμνίτσης καθορισθέντων ορίων, καθόσον αναμφισβήτητα κεκτημένα κα αρχικά όρια είναι τα υπ' αυτών ως άνω προταθέντα. Μεθ' ο η επιτροπή λαβούσα υπ' όψει πάντα τα ανωτέρω κατά πλειοψηφίαν, μειοψηφησάντων των μελών της κοινότητος Πυργακίου, καθορίζει τα όρια των κοινοτικών τούτων περιφερειών προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των χωριών κατά την φυσικήν διάπλασιν του εδάφους ως εξής: Από τους αγρούς Δημητρίου Φατούρου, οίτινες θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον Στεμνίτσης, εκείθεν βορειοδυτικώς κατερχόμεθα πλησίον της θέσεως "Μανωλάκη

Μνήμα", και προχωρούντες βορειοδυτικώς εις το άκρον των αγρών Νικ. Μαρκοπούλου, Δ. Παπαβασιλείου, Κ.Θ. Χατζή, Ν. και Δ. Σαλούρα μέχρι των αγρών Ιωάννου Κάρλα και οίτινες αγροί θα συμπεριληφθώσιν εις το όριον της κοινότητος Πυργακίου. Κατόπιν από το άκρο του αγρού του ανωτέρω Ιωάννου Κάρλα, ένθα η βατή οδός Τριπόλεως - Δημητσάνης διακλαδίζεται προς Στεμνίτσαν και Δημητσάναν, εκεί ακολουθούντες την οδόν Δημητσάνης, φθάνωμεν εις θέσιν "Μάρως Λάκκαν", ένθα οι αγροί Πάνου Κανδρή και ένθα λήγουσι τα όρια Στεμνίτσης - Γαρζενίκου της κοινότητος Πυργακίου και άρχονται τα όρια των κοινοτήτων Στεμνίτσης - Ζυγοβιστίου. Προς πίστωσιν συνετάχθη η παρούσα, και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

ΕΚΘΕΣΙΣ

καθορισμού των ορίων των περιφερειών των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος

Εν Ελάτη σήμερον την δεκάτην εβδόμην (17) του μηνός Ιουνίου του έτους 1970, ημέραν τετάρτην και ώραν 11ην, η, δυνάμει της υπ' αριθ. 31877/ 26-7-1969 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, συγκροτηθείσα επιτροπή προς καθορισμόν των ορίων των ως άνω Κοινοτήτων αποτελουμένη εκ των 1) Ηλία Παπαδοπούλου, Ειρηνοδίκου Ψωφίδος, ως Προέδρου και 2) των α) Θεοδώρου Κ. Σταθοπούλου Προέδρου Κοινότητος Ελάτης, β) Δημητρίου Α. Παπαβασιλείου, Κοινοτικού Συμβούλου Ελάτης, γ) Γεωργίου Μπέλλα, Αντιπροέδρου Κοινότητος Υψούντος, αναπληρωτού του Προέδρου αυτής και δ) Δημητρίου Μπέλλα, Κοινοτικού Συμβούλου Υψούντος, ως μελών, συνελθούσα προς καθορισμόν κατ' άρθρον 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος των ορίων των περιφερειών των ως άνω Κοινοτήτων, καθορίζει ταύτα ως ακολούθως:

Η διαχωριστική γραμμή (όριον) των περιφερειών των ανωτέρω Κοινοτήτων άρχεται εκ της τοποθεσίας "Άνω Μακρυαλάκκα", εκείθεν δε συνεχιζομένη διέρχεται εκ της τοποθεσίας "Φατούρου Γούπατα" και συνεχίζεται κατ' ευθείαν προς κορυφογραμμήν "Μουτζούρας". Μέχρι του σημείου τούτου η Επιτροπή καθορίζει ομοφώνως το ως άνω όριον. Πέραν του ως άνω τελευταίου σημείου, τουτέστιν της κορυφογραμμής "Μουτζούρας", οι μεν Πρόεδρος και Κοινοτικός Σύμβουλος Ελάτης διατείνονται όπως το όριον συνεχισθή διερχόμενον δια της κορυφογραμμής "Βλάχικα" - "Μαυρόχουνη", εκ του σημείου δε της κορυφογραμμής ταύτης του ονομαζομένου "Κορφάδι" κατέλθη εις το κάτω μέρος του αγρού Νικολάου Μπέλλα και εκείθεν να συνεχισθή μέχρι συναντήσεως των ορίων Ράδου - Ελάτης. Οι δε Αντιπρόεδρος και Κοινοτικός Σύμβουλος Υψούντος διατείνονται όπως το όριον εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" συνεχισθή και διέλθει εξ ων σημείων ανέκαθεν διήρχετο, τουτέστιν συνεχιζομένη διέλθη εκ του άκρου του αγρού Σαλούρα και εν συνεχεία διέλθει δια της δασικής αμαξιτής οδού, ήτις άγει εκ της Ελάτης εις την θέσιν "Τριμπούνια". Το ως άνω όριον διερχόμενον δια της ως άνω οδού, δέον όπως καταλήγει εις το άκρον του αγρού Κανδρή και όριον Ράδου. Προς την άποψιν των ως άνω εκπροσώπων της Κοινότητος Υψούντος ετάχθη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ούτως το όριον κατά το

διαφιλονεικούμενον ως άνω τμήμα του καθορίζεται κατά πλειοψηφίαν ως εξής: Εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" το όριον των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος θα συνεχίζεται διερχόμενον δια του άκρου του αγρού Σαλούρα και εν συνεχεία δια της ως άνω Δασικής οδού.καταλήγον εις αγρόν Κανδρή και όριον Ράδου. Ούτω, και ως ανωτέρω περιεγράφη, έχει το όριον των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος.

Εφ' συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα, υπογράφεται ως έπεται:

ο Πρόεδρος της Επιτροπής τα Μέλη της Επιτροπής

[υπογραφή] [υπογραφές]

Υπεβλήθη δια 363/ 24-6-1970 εγγράφου Ειρηνοδίκου Ψωφίδος.

ΠΡΟΣΦΥΓΗ ΕΝΩΠΙΟΝ ΤΟΥ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ ΟΡΙΩΝ

αριθ. πρωτ. 72 Προς

τον κ. Πρόεδρον του Διοικητικού Δικαστηρίου ορίων Νομού Αρκαδίας του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος - εις Τρίπολιν

Δια του κ. Ειρηνοδίκου Ψωφίδος ως Προέδρου του Πρωτοβαθμίου επιτροπής του άρθρου 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος.

ΠΡΟΣΦΥΓΗ

Του Κοινοτικού Συμβουλίου της Κοινότητος Ελάτης εκπροσωπουμένη νομίμως υπό του Προέδρου αυτού Θεοδώρου Κ. Σταθοπούλου, κατοίκου Ελάτης.

ΚΑΤΑ

της από 18-6-1970 εκθέσεως της Επιτροπής του άρθρου 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος δι' ης καθωρίσθησαν τα όρια των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος.

ΕΝΩΠΙΟΝ

Του Διοικητικού Δικαστηρίου ορίων Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αρκαδίας.

Η επιτροπή του άρθρου 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος συγκροτηθείσα νομίμως δια του υπ' αριθ. 31877/ 26-7-1969 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, επιληφθείσα του καθορισμού των διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος δια της καθ' ης η παρούσα εκθέσεως καθώρισε τα Διοικητικά όρια της Κοινότητος ημών μετά της ομόρου τοιαύτης Υψούντος, ως ακολούθως:

Ταύτα άρχονται από της τοποθεσίας "Άνω Μακρυαλάκκα", εκείθεν δε συνεχιζομένη διέρχεται δια της τοποθεσίας "Φατούρου Γούπατα" και συνεχίζεται κατ' ευθείαν προς κορυφογραμμήν "Μουτζούρας". Μέχρι του σημείου τούτου η Επιτροπή καθορίζει ομοφώνως το ως άνω όριον πέραν του ως άνω τελευταίου σημείου τουτέστιν της κορυφογραμμής "Μουτζούρας", οι μεν Πρόεδρος και Κοινοτικός Σύμβουλος Ελάτης διατείνονται όπως το όριον συνεχισθή διερχόμενον δια της κορυφογραμμής "Βλάχικα" - "Μαυρόχουνη", εκ του σημείου δε της κορυφογραμμής ταύτης του ονομαζομένου "Κορφάδι" κατέλθη εις το κάτω μέρος του αγρού Νικολάου Μπέλλα και εκείθεν να συνεχισθή μέχρι συναντήσεως των ορίων Ράδου - Ελάτης. Οι δε Αντιπρόεδρος και Κοινοτικός Σύμβουλος Υψούντος διατείνονται όπως το όριον εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" συνεχισθή και διέλθη εκ των σημείων ανέκαθεν διήρχετο, τουτέστιν συνεχιζομένη διέλθη δια της

δασικής αμαξιτής οδού, ήτις άγει εκ της Ελάτης εις την θέσιν "Τριμπούνια". Το ως άνω όριον διερχόμενον δια της ως άνω οδού, δέον όπως καταλήξει εις το άκρον του αγρού Κανδρή και όριον Ράδου. Προς την άποψιν των άνω εκπροσώπων της Κοινότητος Υψούντος ετάχθη και ο Πρόεδρος της Επιτροπής και ούτως το όριον κατά το διαφιλονεικούμενον ως άνω τμήμα του καθορίζεται κατά πλειοψηφίαν ως εξής: Εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" το όριον των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος θα συνεχίζεται διερχόμενον δια του άκρου του αγρού Σαλούρα και εν συνεχεία δια της ως άνω Δασικής οδού.καταλήγον εις αγρόν Κανδρή και όριον Ράδου. Ούτω, και ως ανωτέρω περιεγράφη, έχει το όριον των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος.

Κατά της καθ' ης η παρούσα εκθέσεως προσφεύγωμεν ενώπιον υμών δια τους εξής ορθούς, νομίμους και βασίμους λόγους:

- Διότι ουχί ορθώς, αλλά εσφαλμένως δια της καθ' ης καθωρίσθησαν ως άνω τα όρια μεταξύ της Κοινότητος ημών μετά της ομόρου τοιαύτης Υψούντος επί αιτιολογία ότι ταύτα είναι σύμφωνα προς τα ήδη αναμφισβήτως κείμενα όρια μεταξύ των οικισμών των Κοινοτήτων ημών ή διότι δεν ελήφθη υπ' όψιν κατά τον καθορισμόν των Διοικητικών ορίων η ιδιοκτησία της Κοινότητος και η ιδιοκτησία των κατοίκων, ή διότι δεν ελήφθησαν υπ' όψιν αι απαραίτηται ανάγκαι των κατοίκων εις βοσκησίμους εκτάσεις, ή αι ανάγκαι προς ξύλευσιν κ.λπ., ή διότι ταύτα δεν καθωρίσθησαν δια φυσικών και σταθερών σημείων, αλλά δια τοιούτων ασαφών και δεκτικών αμφισβητήσεων κ.λπ..

Επειδή η προσφυγή μας εμπροθέσμως υποβάλλεται, είναι νόμιμος, βάσιμος και αληθής.

Δια ταύτα

και δι' ους λόγους επιφυλάσσομαι να προσθέσω κατά την συζήτησιν της παρούσης

ΑΙΤΟΥΜΑΙ

Όπως δεκτής γενομένης της παρούσης προσφυγής, τροποποιηθή, μεταρρυθμισθή (ή εξαφανισθή) η προβαλλομένη από 17-7-1970 έκθεσις της επιτροπής του άρθρου 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, δι' ης καθωρίσθησαν τα Διοικητικά όρια των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος, επί τω τέλει να καθωρισθώσι ταύτα ως κάτωθι:

Από της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" συνεχισθεί διερχόμενον εκ της κορυφογραμμής "Βλάχικα" - "Μαυρόχουνη", εκ του σημείου δε της κορυφογραμμής ταύτης του ονομαζομένου "Κορφάδι", κατέλθη εις το κάτω μέρος του αγρού Νικολάου Μπέλλα και εκείθεν να συνεχισθή μέχρι συναντήσεως των ορίων Ράδου - Ελάτης.

Εν Ελάτη τη 11 Αυγούστου 1970

ο Πρόεδρος της Κοινότητος

[υπογραφή-σφραγίδα] Θ. Σταθόπουλος

ΑΡΙΘΜΟΣ 6/1971

Το, κατά το άρθρον 12 του, δια του άρθρου μόνον του Ν.Δ/τος 2888/ 1954, κυρωθέντος Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, ως τούτο αντικατεστάθη δια του άρθρου 23 του Ν.Δ/τος 3777/ 1957, Διοικητικόν Δικαστήριον ορίων Νομού Αρκαδίας, αποτελούμενον εκ των α) Ρίγγου Αγγέλου, Διευθυντού Νομαρχίας Αρκαδίας επί τω βαθμώ 3ω, ως Προέδρου,

β) Διαμαντοπούλου Περικλέους, Ειρηνοδίκου Τριπόλεως, ορισθέντος δια του υπ' αριθμ. 72/ 29-1-1970 εγγράφου του Προέδρου Πρωτοδικών Τριπόλεως, γ) Γαλανού Γεωργίου, Πολιτικού Μηχανικού, Διευθυντού της Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών Νομού Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθμ. 4931/ 12-2 1970 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, παρόντος και του εκτελούντος καθήκοντα γραμματέως του Δικαστηρίου Κοσμά Βασιλείου, υπαλλήλου της Νομαρχίας επί βαθμώ 6ω, ορισθέντος δια της ιδίας ως άνω αποφάσεως του Νομάρχου, κατόπιν της υπ' αριθμ. 3/ 25-6-1971 προδικαστικής αποφάσεώς του και της υπ' αριθμ. 10/ 2-7-1971 εγγράφου προσκλήσεως του Προέδρου, μετέβη ολόκληρον το Δικαστήριον εις επίδικον περιοχήν περιφερείας Κοινότητος Υψούντος, προκειμένου να διενεργήση αυτοψίαν επί της διαφοράς των, δια της από 17-6-1970 εκθέσεως της, κατά το άρθρον 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος επιτροπής, καθορισθέντων διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Υψούντος και Ελάτης, κατόπιν της υπ' αριθμ. 43/ 1970 αποφάσεως προσφυγής του Κοινοτικού Συμβουλίου Ελάτης κατά της ως άνω εκθέσεως, καθ' ην έκθεσιν, τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων τούτων καθωρίσθησαν ως εξής: Εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας" το όριον των Κοινοτήτων Ελάτης και Υψούντος θα συνεχίζεται διερχόμενον δια του άκρου του αγρού Σαλούρα και εν συνεχεία δια της δασικής οδού καταλήγον εις αγρόν Κανδρή και όρια Κοινότητος Ράδου, δια δε της ως άνω προσφυγής της Κοινότητος Ελάτης αιτείται ο ανακαθορισμός των ορίων τούτων ως εξής:

Εκ της κορυφογραμμής "Μουτζούρας", συνεχισθή διερχόμενον εκ της κορυφογραμμής "Βλάχικα" - "Μαυρόχουνη" εκ του σημείου δε της κορυφογραμμής ταύτης του ονομαζομένου "Κορφάδι" κατέλθη εις το κάτω μέρος του αγρού Νικολάου Μπέλλα και εκείθεν να συνεχισθή μέχρι συναντήσεως των ορίων Κοινοτήτων Ελάτης - Ράδου.

Το Δικαστήριον

Κατά την επιτόπιον αυτοψίαν εις επίδικον περιοχήν περικλειομένην εκ των θέσεων, χαράδρας "Μουτζούρας" - κορυφογραμμής "Μουτζούρας" - "Μαυρόχουνης" - "Κορφάδι" - αγρών Μπέλλα - Δασικής οδού Χρυσοβιτσίου - "Τριμπούνια" - αγρού Δημ. Κανδρή - όριον Ράδου - οδού Χρυσοβιτσίου-Ελάτης - αγρού Παναγιώτου Σαλούρα καταλήγουσα εις χαράδρα "Μουτζούρας", παρουσία και των Προέδρου και Αντιπροέδρου των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων, διεπίστωσε τα κάτωθι. 1) Ότι εις την ως άνω επίδικον περιοχήν ευρίσκονται αγροί 70 - 80 στρεμμάτων περίπου, ανήκοντες εις οκτώ δημότας και κατοίκους των κοινοτήτων Ελάτης και Πυργακίου και εις δύο δημότας και κατοίκους της κοινότητος Υψούντος, 2) ότι εις την επίδικον περιοχήν υφίσταται δασική έκτασις διακοσίων στρεμμάτων περίπου εκμεταλλευομένη παρά του Δημοσίου το δε εκ

των δασικών προϊόντων ποσοστόν του 3% αποδίδεται εις την Κοινότητα Ελάτης, ως ευρισκομένης της εν λόγω περιοχής εις την δασικήν περιφέρειαν της Κοινότητος ταύτης και 3) ότι ο καθορισμός υπό της επιτροπής του άρθρου 11 του Δημ. και Κοιν. Κώδικος της δασικής οδού Χρυσοβιτσίου - Ελάτης ως ορίου μεταξύ των αντιδίκων Κοινοτήτων δεν αποτελεί σταθερόν όριον, ακούσαντες και τας απόψεις των Προέδρων των αντιδίκων Κοινοτήτων, του μεν της Κοινότητος Ελάτης υποστηρίξαντος όπως, επειδή υπό της ως άνω επιτροπής δεν ελήφθησαν υπ' όψιν η ιδιοκτησία της Κοινότητος και των κατοίκων, αι ανάγκαι των κατοίκων εις βοσκησίμους εκτάσεις και ξύλευσιν και δεν ωρίσθησαν φυσικά και σταθερά σημεία, να γίνη δεκτή η προσφυγή της Κοινότητος.

Του δε Προέδρου της Κοινότητος Υψούντος υποστηρίξαντος όπως, επειδή η χορτονομή της επιδίκου περιοχής (μόνον των αγρών) επιμισθώνεται ανέκαθεν παρά του Κοινωφελούς Ταμείου της Κοινότητος εκ των εσόδων δε αυτής εκτελούνται κοινωφελή έργα ταύτης, οι δε αγροί πριν ή αγορασθούν παρά κατοίκων των Κοινοτήτων Ελάτης και Πυργακίου ανήκον εις δημότας και κατοίκους της Κοινότητος Υψούντος να απορριφθή η προσφυγή της αντιδίκου Κοινότητος Ελάτης.

Το Δικαστήριον

Μετά την διενέργειαν της ως άνω αυτοψίας, συνεδριάσαν εν τω Νομαρχιακώ Καταστήματι και λαβόν υπ' όψιν τας εκ της αυτοψίας διαπιστώσεις ήτοι 1) ότι οι περισσότεροι των αγρών της επιδίκου περιοχής ανήκουσιν εις δημότας και κατοίκους των Κοινοτήτων Ελάτης και Πυργακίου, 2) ότι η δασική έκτασις της επιδίκου περιοχής ευρίσκεται εις δασικήν περιφέρειαν της Κοινότητος Ελάτης εις ην και αποδίδεται υπό του Δημοσίου το 3% της αξίας των δασικών προϊόντων, 3) ότι ο καθορισμός παρά της επιτροπής του άρθρου 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος ως ορίου της δασικής οδού Χρυσοβιτσίου - Ελάτης και δη του αδιαμορφώτου τμήματος αυτής, του διερχομένου δια μέσου των αγρών της επιδίκου περιοχής δεν αποτελεί φυσικόν και αμετάβλητον σημείον διαχωρισμού των ορίων των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων, γεγονός όπερ θα έχη ως συνέπειαν την δημιουργίαν σοβαρών διενέξεων εις το μέλλον μεταξύ των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων εν όψει και του ότι η χάραξις της εν λόγω οδού δύναται να μεταβληθή ευχερώς και 4) ότι η χρήσις της βοσκής των περί ων πρόκειται αγροκτημάτων της επιδίκου περιοχής δια την βόσκησιν ζώων δημοτών της Κοινότητος Υψούντος κατά την θερινήν περίοδον, μετά τον θερισμόν, με απόδοσιν του σχετικού εσόδου εις το Κοινωφελές Ταμείον της Κοινότητος ταύτης δεν αποτελεί λόγον περεκκλίσεως της βασικής αρχής περί καθορισμού ορίων με σταθερά φυσικά και αμετάκκλητα σημεία, εν όψει και του ασημάντου εσόδου του Κοινωφελούς Ταμείου Υψούντος εκ του δικαιώματος βοσκής ανερχομένου εις 2000 - 3000 δραχμ. περίπου ετησίως.

Ομοφώνως αποφασίζει

Δέχεται την υπ' αριθμ. 43/ 1971 απόφασιν - προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου Ελάτης κατά της από 17-6-1970 εκθέσεως της κατά το άρθρον 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος επιτροπής, δι' ης καθωρίσθησαν τα διοικητικά όρια αυτής μετά της ομόρου Κοινότητος Υψούντος, ως εν αυτή ταύτα

περιγράφονται και καθορίζει τα διοικητικά όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Υψούντος και Ελάτης ως κάτωθι:

Ταύτα άρχονται από αγρού Παναγιώτου Σαλούρα ανέρχονται προς χαράδραν "Μουτζούρας", εκείθεν δεξιά ακολουθούν την κορυφογραμμήν "Μουτζούρας", "Μαυρόχουνη", κορυφήν "Κορφάδι", εκείθεν κατέρχονται προς αγρού Νικολάου Μπέλλα, εκείθεν ακολουθούν την δασικήν οδόνΧρυσοβιτσίου - "Τριμπούνια" και καταλήγουν εις αγρόν Δημητρίου Κανδρή, όριον Κοινότητος Ράδου.

Εκρίθη, απεφασίσθη εν τω Νομαρχιακώ Καταστήματι Αρκαδίας εν δημοσία συνεδτιάσει, την 18ην Αυγούστου 1971.

ο Πρόεδρος
Άγγ. Ρίγγος
Δ/ντής Νομαρχίας

τα Μέλη
Περικλής Διαμαντόπουλος
Ειρηνοδίκης Τριπόλεως

ο Γραμματεύς
Β. Κοσμάς

28. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ
ΥΠΟΜΝΗΜΑ

Του κατά το άρθρον 10 του κώδικος περί Δήμων και Κοινοτήτων Διοικητικού Δικαστηρίου Νομού Αρκαδίας.

Προς τον κ. Νομάρχην Αρκαδίας.

Εκδικάσαντες κατά τον Νόμον προσφυγήν του Κοινοτικού Συμβουλίου Γαρζενίκου κατά της εκθέσεως καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου, εξέδομεν την υπ' αριθ. 276 ε.ε. απόφασιν ημών, δι' ής δεχόμενοι την υποβληθείσαν προσφυγήν μεταρρυθμίσαμεν εν μέρει την έκθεσιν της επιτροπής.

Ως προκύπτει εκ της επισυναπτομένης ως άνω υπ' αριθ. 276 αποφάσεώς μας, εκ της αμφισβητηθείσης εκτάσεως η παραχωρηθείσα εις το Γαρζενίκον μερίς η αποτελούσα την αυλήν της Κοινότητος Γαρζενίκου εν η τα ποίμνιά της θα δύνανται να ευρίσκωσι την απαιτουμένην χορτονομήν, ανήκει επιπλέον κτηματικώς κατά το πλείστον εις Γαρζενικιώτας.

Και είναι μεν πλειοψηφούντες κτηματικώς οι του Πυργακίου, εις θέσιν τινα "Ξηροφελέικα", αλλά διαχωρισμός ορίων εις τρόπον ακριβεστάτης κτηματικής διανομής και αδύνατος εν τοις πράγμασι γίνεται, αλλά και τα απαραίτητα φυσικά όρια δεν δύναται ή να παραβλέπη. .

Εν Τριπόλει τη 4 Ιουλίου 1927
Το Διοικητικόν Δικαστήριον

ο Πρόεδρος
[υπογραφή]

τα Μέλη
[υπογραφές]

ο Γραμματεύς
[υπογραφή]

Ενώπιον του κατά το άρθρον 10 του περί Δήμων και Κοινοτήτων Νόμου αρμοδίου Διοικητικού Δικαστηρίου προς καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Νομού Αρκαδίας, εδρεύοντος εν Τριπόλει.

Προσφυγή

της Κοινότητος Πυργακίου εκπροσωπουμένης υπό του Κοινοτικού Συμβουλίου της, αποτελουμένου εκ του Προέδρου αυτής Νικ. Νικολοπούλου και των μελών Αθαν. Μαρκοπούλου, Σωτηρ. Παπαδημητρίου, Ιωάν. Γιαννακόπουλου και Λεωνίδα Αναστόπουλου, κατοίκων Πυργακίου.

Δια τον καθορισμόν των ημετέρας Κοινότητος Πυργακίου ορίων και Κοινότητος Γαρζενίκου, συνήλθε η κατά τον Νόμον αρμοδία επιτροπή η δια της από 22 Νοεμβρίου 1926 εκθέσεώς της εκανόνισεν ως όρια των Κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου τα εν τη άνω εκθέσει της αναφερόμενα.

Κατα της εκθέσεως ταύτης της πρωτοβαθμίου επιτροπής ησκήθη έφεσις υπό της Κοινότητος Γαρζενίκου ενώπιον του εν Τριπόλει εδρεύοντος δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου. Επί της εφέσεως ταύτης (προσφυγής) της Κοινότητος Γαρζενίκου το δευτεροβάθμιον Διοικητικόν Δικαστήριον Τριπόλεως εξέδοτο την υπ' αριθ. 276 της 14 Ιουνίου 1927 απόφασίν του, δι' ης μεταρρυθμίζει την από 22 Νοεμβρίου 1926 έκθεσιν της πρωτοβαθμίου επιτροπής και καθορίζει διάφορα όρια των δύο Κοινοτήτων, εν τη αποφάσει αναφερόμενα.

Επειδή τα δια της υπ' αριθ. 276/1927 αποφάσεως του Δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου καθοριζόμενα όρια δεν είναι τα πραγματικά και φυσικά, αλλά ούτε και τα ανταποκρινόμενα προς το δίκαιον, άτε προφανώς αδικουμένης της Κοινότητος Πυργακίου.

Επειδή ούτε κατά την επιτόπιον εξέτασιν του Δικαστηρίου, ούτε κατά την έκδοσιν και συζήτησιν επί της αποφάσεως του Δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου εκλήθη η Κοινότης Πυργακίου, ούδ' εκοινοποιήθη πρόσκλησις ημίν προ οκτώ ημερών ως ο Νόμος ορίζει.

Επειδή συμφώνως τω άρθρω 2 του από 27 Οκτωβρίου 1927 Ν. Διατάγματος τροποποιούντος και συμπληρούντος το άρθρον 10 του από 17 Σεπτεμβρίου 1926 Ν.Δ. "περί κωδικοποιήσεως της περί Δήμων και Κοινοτήτων Νομοθεσίας" η τοιαύτη απόφασις του Δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου, η άνευ εμπροθέσμου προσκλήσεως της ενδιαφερομένης Κοινότητός μας εκδοθείσα, κηρύσσεται άκυρος και διατάσσεται η επανεξέτασις της υποθέσεως.

Επειδή παρα ταύτα δικαιούμεθα να ζητήσωμεν την ακύρωσιν της εν λόγω υπ' αριθ. 276 / 1927 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου, και την επανεξέτασιν της υποθέσεως, επί τη ... όπως ως όρια των κοινοτήτων Πυργακίου και Γαρζενίκου ορισθώσι τα εν τη από 22 Νοεμβρίου 1926 εκθέσεως της πρωτοβαθμίου επιτροπής καθοριζόμενα άτινα εισί τα τε πραγματικά και φυσικά όρια και ανταποκρίνονται προς το δίκαιον και νόμιμον. και

Εξαιτούμεθα

Να γίνη δεκτή η προσφυγή μας

Να κηρυχθή άκυρος η υπ' αριθ. 276/1927 απόφασις του δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου Τριπόλεως και επανεξεταζομένης της υποθέσεως καθορισθώσι ως όρια των Κοινοτήτων Πυργακίου - Γαρζενίκου τα λεπτομερώς

αναφερόμενα εν τη από 22 Νοεμβρίου 1926 εκθέσει της πρωτοβαθμίου επιτροπής.

Αρμόδιος δικαστικός κλητήρ επιδόττει νομίμως την παρούσαν προς τον κ. Νομομηχανικόν Αρκαδίας κατοικοεδρεύοντα εις Τρίπολιν, ως Προέδρου του δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου.

Εν Πυργάκι τη 16 Ιουνίου 1928

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον της Κοινότητος Πυργακίου

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

αριθ. 282 **Ελληνική Δημοκρατία**

το Δευτεροβάθμιον Διοικητικόν Δικαστήριον καθορισμού ορίων των κοινοτήτων Νομού Αρκαδίας.

Συγκείμενον εκ των 1) Ιωάννην Μενιδιάτην Μηχανικού, αναπληρωτού του απουσιάζοντος Νομομηχανικού Αρκαδίας, ως Προέδρου, 2) Βλασίου Σταματοπούλου Πταισματοδίκου Τριπόλεως και 3) Γεωργίου Γεωργακά εφοριακού Ελεγκτού αναπληρωτού του κωλυομένου Οικονομικού Εφόρου Μαντινείας, ως μελών, επί παρουσία και του χρέη γραμματέως εκτελούντος Χρήστου Μανιατάκου, Γραμματέως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, συνεδριάσαν εν Τριπόλει και εν τω Γραφείω του Νομομηχανικού Αρκαδίας, σήμερον την 15 Οκτωβρίου του έτους 1929, ημέραν τρίτην και ώραν 4 μ.μ. ίνα διασκεφθή και αποφασίση επί της ασκηθείσης παρά της Κοινότητος Πυργακίου προσφυγής από 11 Ιουνίου 1928 κατά της υπ' αριθ. 276 του 1927 αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου, δι' ης καθωρίσθησαν τα όρια των Κοινοτήτων Πυργακίου και Διρρέματος (Γαρζενίκου).

Επειδή η ασκηθείσα προσφυγή εγένετο εμπροθέσμως, ήτοι προ της παρόδου του έτους από της εκδόσεως του από 27 Οκτωβρίου 1927 Ν. Διατάγματος, δυνάμει του άρθρου 2 αυτού, δι' ου προσετέθη εις το άρθρο 10 του Κώδικος της περί Δήμων και Κοινοτήτων νομοθεσίας, πέμπτη παράγραφος, δεκτή καθίσταται.

Επειδή ουχί ορθώς εν τη προσφυγή της η Κοινότης Πυργακίου ισχυρίζεται ότι δεν εκλήθη κατά την ενώπιον του Δικαστηρίου τούτου συζήτησιν της υποθέσεως, ούδ' εκοινοποιήθη πρόσκλησις προ οκτώ ημερών διότι ως προκύπτει εκ του σχετικού υπ' αριθ. 2 του 1927 πρακτικού συζητήσεως του Δικαστηρίου αυτού η Κοινότης Πυργακίου παρέστη κατά την συζήτησιν της υποθέσεως δια του τότε Προέδρου της Αθαν. Μαρκόπουλου, η δε πρόσκλησις, αν και ουδεμίαν έχει σημασία εφ' όσον παρέστη, παρελήφθη την 13 Ιανουαρίου του 1927, ίνα παραστή εις την συζήτησιν της 20 Μαρτίου 1927, εις ην και παρέστη.

Επειδή και οι έτεροι ισχυρισμοί των προσφυγόντων ότι δεν παρέστησαν κατά την επιτόπιον εξέτασιν του Δικαστηρίου, ουδέ κατά την έκδοσιν της αποφάσεώς του την 14 Ιουνίου 1927, ουδεμίαν έχουσι νομικήν υπόστασιν, μη απαιτουμένης της παρουσίας των κατά την διεξαγωγήν των πράξεων τούτων του Δικαστηρίου.

Αποφαίνεται

Απορρίπτει την από 11 Ιουνίου 1928 προσφυγήν της Κοινότητος Πυργακίου κατά της υπ' αριθ. 276 αποφάσεως του Δικαστηρίου τούτου, ως αβάσιμου και ανυπόστατου.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη αυθημερόν.

ο Πρόεδρος [υπογραφή] — τα Μέλη [υπογραφές]

ο Γραμματεύς [υπογραφή]

Αριθμ. 1048/19 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Εον

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Ν. Τριανταφυλλάκου, Αντιπροέδρου, Προέδρου του Ε΄τμήματος, Σ. Παπαγεωργίου, Μ. Τσαμαδού, Κ. Κυριακοπούλου, Ε. Σολιώτη, Συμβούλων της Επικρατείας, Ε. Ραγκούση και Ε. Καουνάτσου, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημοσίως εν τω ακροατηρίω του καταστήματος αυτού τη εικοστή τρίτη (23) Νοεμβρίου 1938, παρόντος και του Γραμματέως του Ε΄ Τμήματος Ν. Κατζούρου, ίνα δικάση επί της από 30 Μαΐου 1938 αιτήσεως της Κοινότητος Διρρέματος (Νομού Αρκαδίας), νομίμως εκπροσωπουμένης υπό του Προέδρου αυτής, παραστάντος και διορίσαντος πληρεξούσιόν του τον Ν. Μπουμπούλην, δικηγόρον - κατά της Κοινότητος Πυργακίου, παραστάσης δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου Αν. Κοτσοβέλου, παραστάντος και διορίσαντος τον Κ. Θανασόπουλον, δικηγόρον, περί αναιρέσεως της από 6 Απριλίου 1938 αποφάσεως της κατά το άρθρον 8 του Νόμου 4759 Επιτροπής δια τον Νομόν Αρκαδίας, "περί αναθεωρήσεως της υπ' αριθμ. 276 από 14 Ιουνίου 1927 εκδοθείσης οριστικής αποφάσεως του Δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου περί καθορισμού των ορίων της Διοικητικής περιφερείας των Κοινοτήτων Διρρέματος - Πυργακίου του Νομού Αρκαδίας".

Ακούσαν του Εισηγητού Παρέδρου του Συμβουλίου Α. Ραγκούση, αναγνόντως την έκθεσιν αυτού καθ' ην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπ' αριθμ. 276 του 1927 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου καθορισμού Κοινοτικών ορίων Νομού Αρκαδίας καθωρίσθησαν οριστικώς τα όρια μεταξύ Κοινοτήτων Γαρζενίκου (Διρρέματος) και Πυργακίου Αρκαδίας. Της αποφάσεως ταύτης εζητήθη εμπροθέσμως από της Κοινότητος Πυργακίου η επανεξέτασις δυνάμει μιάς.

Επειδή κατά το άρθρον 8 του Ν. 4759 του 1930 περί μεταρρυθμίσεως εις την Δημοτικήν Νομοθεσίαν εν συνδυασμώ με την διάταξιν του άρθρου μόνου του Νόμου 5423 του 1932 "περί εκδικάσεως αιτήσεων αναθεωρήσεως διοικητικών ορίων Δήμων και Κοινοτήτων", άπασαι αι αιτήσεις περί αναθεωρήσεως οριστικών εκθέσεων και αποφάσεων Επιτροπών ή Διοικητικών Δικαστηρίων περί καθορισμού ορίων Δήμων και Κοινοτήτων αι μέχρι της 31 Δεκεμβρίου 1930 υποβληθείσαι τω υπουργώ των Εσωτερικών ή ταις Νομαρχίαις και μη εκδικασθείσαι δι' οιονδηποτε λόγον κατά τας διατάξεις του άρθρου 8 του Ν.4759 του έτους 1930 περί μεταρρυθμίσεως εις την νομοθεσίαν περί Δήμων και Κοινοτήτων κρίνονται κατά τας διατάξεις ταύτας, της αναθεωρήσεως αυτών διατασσομένης νυν υπό του Υπουργού των Εσωτερικών, ήτοι επετράπη εις τον

Υπουργόν των Εσωτερικών όπως διατάξη (χωρίς να περιορίζεται κατά χρόνον), την αναθεώρησιν των αναφερομένων αποφάσεων, αρκεί να είχον υποβληθή παρά των ενδιαφερομένων σχετικαί αιτήσεις μέχρι της 31 Δεκεμβρίου του 1930 και να μην είχον εισέτι εκδικασθή αλλά να είναι εκκρεμείς. Η διάταξις αύτη ειδική ούσα, δεν κατηργήθη δια της διατάξεως του άρθρου 3 του Νόμου 6429 του 1934 παραγ. 18 (νυν άρθρον 10 της κωδικοποιήσεως Δημοτ. Νομοθεσίας του 1936), ήτις γενική ούσα ορίζει γενικώς πότε και παρά τίνος αναθεωρούνται αι εκδιδόμεναι οριστικαί αποφάσεις επί κοινοτικών ορίων τάσσουσαι προς τούτο εξάμηνον προθεσμίαν από της εκδόσεώς των.

Επειδή εκ της προβαλλομένης αποφάσεως οριζούσης ότι, "προβαίνει εις αναθεώρησιν, διαταχθείσαν δια της υπ' αριθμ. 5815 της 2-10-1937 αποφάσεως του Υπουργού των Εσωτερικών", δήλον γίνεται ότι έλαβε χώραν η απαιτουμένη νόμιμος προδικασία διότι η μνημονευομένη απόφασις του Υπουργού, εστηρίχθη εις την ζητηθείσαν αναθεώρησιν, τούτο μεν υπό των κατοίκων Πυργακίου υποβαλόντων το 1930 σχετικήν αίτησιν προς το Πολιτικόν Γραφείον Πρωθυπουργού πρωτοκολληθείσα υπ' αριθμ. 5374 της 9-4-1930. Τούτο δε υπό της Κοινότητος Πυργακίου υποβαλλούσης τη Νομαρχία Αρκαδίας δια του υπ' αριθμ. 213 της 23 Νοεμβρίου 1930 εγγράφου της, την σχετικήν υπ' αριθμ. 53 του 1930 πράξιν του Κοινοτικού Συμβουλίου, ζητούντος την αναθεώρησιν, αίτινες αιτήσεις αμφότεραι ήσαν εκκρεμείς και της αποφάσεως ταύτης του Υπουργού προηγήθη η υπ' αριθμ. 19 και 20 του 1937 πράξις της εν τω άρθρω 8 του Νόμου 4759 αναφερομένης Επιτροπής, ήτις είναι η αυτή με την του άρθρου 2 του Κοινοτικού κώδικος.

Επειδή η υπ' αριθμ. 282 του 1929 απόφασις του Δευτεροβαθμίου Διοικητικού Δικαστηρίου κοινοτικών ορίων Νομού Αρκαδίας δεν είναι απόφασις αναθεωρήσεως κωλύουσα, ως ισχυρίζεται ο αναιρεσείων, δευτέραν αναθεώρησιν γενομένην δια της προσβαλλομένης αποφάσεως, αλλά απόφασις επανεξετάσεως εκδοθείσα βάσει της μη ισχυούσης νυν ειδικής διατάξεως του άρθρου 2 του από 27 Οκτωβρίου 1927 Ν. Διατάγματος περί κυρώσεως του από 17 Σεπτεμβρίου 1926 Ν.Δ. περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον Δημοτικού Νόμου (Εφ. Κυβ. 233) καθ' ο επετράπη επανεξέτασις των μέχρι της ισχύος του νόμου εκδοθεισών αποφάσεων διοικητικών δικαστηρίων εφ' όσον εξεδόθησαν άνευ προσκλήσεως των ενδιαφερομένων ή άνευ εμπροθέσμου προσκλήσεως. Η απόφασις αύτη απέρριψε την αίτησιν επανεξετάσεως και παρέμεινεν ως οριστική απόφασις υποκειμένη εις αναθεώρησιν η υπ' αριθμ. 276 του 1927, ήτις και ανεθεωρήθη υπό της υπό της προσβαλλομένης αποφάσεως.

Επειδή αρκούντος κατά την κρίσιν του Συμβουλίου αιτιολογείται η προσβαλλομένη απόφασις.

Επειδή κατά ταύτα αβάσιμοι παρίστανται και απορριπτέοι ως εκ τούτου κρίνονται οι λόγοι αναιρέσεως περί αναρμοδιότητος, της εκδούσης την προσβαλλομένην απόφασιν αναθεωρητικής Επιτροπής, ελλείψεως προδικασίας και αναιτιολογήτου.

Επειδή και ο περί καταχρήσεως εξουσίας λόγος, απαράδεκτος εστίν ως μη αποτελών νόμιμον τινα λόγον αναιρέσεων (άρθρον 42 Ν. 4713) ως αντικατεστάθη υπό του άρθρου 1 του Νόμου 4210.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Απορρίπτει την υπό κρίσιν αίτησιν αναιρέσεως της Κοινότητος Διρρέματος.
Διατάσσει την κατάπτωσιν του κατατεθέντος παραβόλου υπέρ του Δημοσίου.
Καταδικάζει την αναιρεσείουσαν εις την δικαστικήν δαπάνην της αναιρεσιβλήτου εκ δρχ 1500.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη δεκάτη Δεκεμβρίου 1938, εδημοσιεύθη δε αυτόθι τη δεκάτη τετάρτη (14) ιδίου μηνός και έτους.

Ο Πρόεδρος του Ε΄ Τμήματος — Ο Γραμματεύς του Ε΄Τμήματος
Ν. Τριανταφυλλάκος — Ν. Κατζούρος

Ακριβές αντίγραφον προς χρήσιν του Δημοσίου
Αθήνησι τη 7 Ιανουαρίου 1939

30. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ (περιφέρειες Γαρζενίκου και Νεμνίτσας) - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) του έτους 1914, και ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΛΑΤΗΣ - ΠΙΑΝΑΣ του έτους 1963

Εν Πιάνη σήμερον την 21 του μηνός Αυγούστου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Τσελεπάκου και Πυργακίου αποτελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην, Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, Πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Γεώργιον Ζωγόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Τσελεπάκου, Γεώργιον Αναστόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Πυργακίου, Στυλ. Σταθόπουλον διδάσκαλον Τσελεπάκου και Γεώργιον Σουλακιώτην διδάσκαλον Γαρζενίκου, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η Κοινότης Τσελεπάκου περιλαμβάνει και το χωρίον Αρκουδόρευμα, του οποίου η περιφέρεια εγγίζει την περιφέρειαν του χωρίου Γαρζενίκου της Κοινότητος Πυργακίου. Εις την γειτνίασιν δε ταύτην των δύο χωρίων διακανονίζονται τα όρια δια διαχωριστικής αυτών νοητής γραμμής, ήτις άρχεται εις το Νοτιοδυτικόν μέρος εκ της κορυφής "Κεντροβούνι", διευθύνεται προς Ανατολάς εις "Κερασιάς Διάσελο" και εκείθεν εις κορυφήν "Κούρμπενο", όπου ο αγρός Σ. Σταθοπούλου, ον αφήνει εις όριον Πυργακίου, εκείθεν κατέρχεται την πλεύραν εις αγρόν Β. Παπαχατζή, ον επίσης αφήνει εις το όριον Πυργακίου, φθάνει εις τον εκεί διερχόμενον δρόμον "Μαζαρακίου", ον ακολουθεί προς βορράν, ούτως ώστε οι μεν προς τα δεξιά του ανερχομένου προς Νεμνίτσαν αγροί των Ροεινιωτών και Αρκουδορευματιτών μένουν εις το όριον Τσελεπάκου - Αρκουδορεύματος, οι δε προς τα αριστερά των Γαρζενικιωτών και Πυργακιωτών μένουν εις το όριον Πυργακίου έως εις το σημείον εις ο συναντά ο δρόμος ούτος το "Καρκανόρευμα" το "Κάτω". Είτα ακολουθεί την κοίτην του ρεύματος τούτου προς τα άνω, συναντά τους αγρούς Θεοδ. Παπαηλιόπουλου, ον αφήνει εις το όριον Τσελεπάκου και Γεωργίου Αναστοπούλου, Φ. Φίλη, Κ. ..... , Γ. Φίλη Δημ. Λαθούρη και Γεωργίου Θ. Αναστασοπούλου [Αναστοπούλου;], ους αφήνει εις το όριον Πυργακίου, ως

ορίζονται δια του ρεύματος, και ανέρχεται εις την κορυφήν του βουνού δια του υπερκειμένου βράχου, ένθα και λήγουσι τα όρια.

Ο άνω διακανονισμός των ορίων εγένετο δι' ολοψηφίας, μη υπαρχούσης ουδεμίας αντιρρήσεως.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

ΕΚΘΕΣΙΣ

καθορισμού διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνης

Η υπογεγραμμένη κατά το άρθρον 11 παρ. 1 του Ν.Δ. 2888/ 1954, περί Δημοτικού και Κοινοτικού κώδικος Επιτροπή καθορισμού διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνης, συσταθείσα νομίμως δυνάμει των υπ' αριθμ. 15108/ 4-5-1961, 23951/ 20-6-1962 και 23062/ 18-6-1963 αποφάσεων της Νομαρχίας Αρκαδίας, απαρτιζομένη εκ των: 1) Ιωάννου Λαμπροπούλου, Ειρηνοδίκου Νυμφασίας, ως Προέδρου, 2) Θεοδώρου Σταθοπούλου, Προέδρου Κοινότητος Ελάτης, 3) Γεωργίου Π.Β. Γιαννακοπούλου, Κοινοτικού Συμβούλου Ελάτης, 4) Δημητρίου Συψή, Προέδρου Κοινότητος Πιάνης και 5) Πέτρου Κανέλλου, Κοινοτικού Συμβούλου Πιάνης, ως μελών, και συνελθούσα σήμερον την 6ην του μηνός Δεκεμβρίου 1963, ημέραν Παρασκευήν και ώραν 9:30 π.μ. κατόπιν νομίμου προσκλήσεως του Προέδρου αυτής, εις θέσιν "Χαλικόβρυση", κειμένην μεταξύ των Κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνης, προέβη εις τον καθορισμόν των διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνης, μετά προηγουμένην αυτοψίαν, επιτόπιον εξέτασιν και συζήτησιν, δια παμψηφίας, ως ακολούθως:

Ως αφετηρία των ορίων των Κοινοτήτων Ελάτης - Πιάνης λαμβάνεται η κορυφή του όρους "Ισότια", κειμένη νοτίως του χωρίου Ελάτη, ένθα τα όρια των Κοινοτήτων Ελάτης, Πιάνης και Υψούντος, εν συνεχεία η οροθετική γραμμή των δύο ενδιαφερομένων Κοινοτήτων διέρχεται δια νοητής κατευθείαν γραμμής εκ της κορυφής του βουνού "Κοντορράχι", είτα δι' ευθείας νοητής γραμμής εκ της υπαρχούσης εις θέσιν "Χαλίκι" βρύσεως, εν συνεχεία εκ της κορυφής του βουνού "Γαϊδουρόρραχη" καταλήγει εις θέσιν "Καρκανόρρεμα", ένθα καταλήγουσι τα όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης, Πυργακίου και Ελάτης. Γίνεται μνεία ότι η οροθετική γραμμή των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων νοείται πάντοτε μεταξύ των ως άνω σταθερών σημείων δι' ευθείας νοητής γραμμής. Ωσαύτως γίνεται μνεία ότι η οροθετική γραμμή διέρχεται επί το πλείστον εκ δημοσίας Δασικής εκτάσεως.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα Έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα εις επήκοον απάντων και βεβαιωθείσα υπογράφεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

31. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρεια Αρκουδορρέματος) έτους 1914 και ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΙΑΝΑΣ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ έτους 1970

Εν Χρυσοβιτσίω σήμερον την 19 του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους, συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του Νόμου ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Τσελεπάκου / Αρκουδορρέματος και Στεμνίτσης, αποτελουμένη από τον Κ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, αναπληρούντα υον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Απ. Μαρκόπουλον και τα μέλη Γεώργιον Ζωγόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Τσελεπάκου, Γεώργιον Φατούρον Πρόεδρον της Κοινότητος Στεμνίτσης, Στυλιανόν Σταθόπουλον διδάσκαλον του χωρίου Τσελεπάκου και Γεώργιον Παλαμήδην διδάσκαλον του χωρίου Στεμνίτσης, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η Κοινότης Τσελεπάκου περιλαμβάνει και το χωρίον Αρκουδόρευμα, ούτινος η περιφέρεια γειτνιάζει προς την περιφέρειαν της Κοινότητος Στεμνίτσης. Εις την γειτνίασιν δε ταύτην των δύο Κοινοτήτων η επιτροπή από κοινού και εκ συμφώνου διακανονίζει τα όρια χωρίς αντιλογίαν τινα ως εξής:

Η διαχωριστική των δύο ορίων γραμμή νοητή, άρχεται εις το μεσημβρινόν μέρος εκ της θέσεως "Σάββα Λακκώματα" και ακριβώς της κορυφής "Άγιος Ηλίας" ή "Μπλεσίβος", εκείθεν ακολουθεί προς το βορειοανατολικόν μέρος την κορυφογραμμήν εις τα υψηλότερα αυτής σημεία, ήτις κορυφογραμμή λήγει εις "Κορακοφωλιάν", εις το κάτω μέρος αυτής ένθα ο αγρός του Γεωρ, Στασινόπουλου, πρώην Βαρελά, ούτος ώστε ο αγρός ούτος να μένη εις το όριον Τσελεπάκου / Αρκουδορεύματος, οι δε παρακείμενοι προς δυσμάς αγροί του Κων. Φλόκου να μένουν εις την Κοινότητα Στεμνίτσης. Εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν ανέρχεται εις την κορυφήν του βουνού "Ροδιάς", εξ ης κατέρχεται προς δυσμάς εις θέσιν "Κανδρή Αλώνι" και αγρούς Γριμπόγιαννη ους αφήνει εις το όριον Στεμνίτσης, εκείθεν βορειοδυτικώς φθάνει εις αλώνι Νικολέττου, εξ ου διευθύνεται εις κορυφήν "Μουτσιαροβούνι" άνωθεν βατής οδού Τριπόλεως - Ζυγοβιστίου και προς το δεξιόν μέρος αυτής εν σχέσει προς τον οδεύοντα εκ Τριπόλεως εις Ζυγοβίστιον. Εκ της κορυφογραμμής ταύτης, κατευθείαν φθάνει εις την κορυφήν του "Κεντροβουνίου", ένθα οι αγροί του Δημ. Φατούρου, ους αφήνει εις την Κοινότητα Στεμνίτσης. Κατέρχεται προς την δυτικοβορεινήν χούνην, ένθα λήγουσι τα όρια των δύο Κοινοτήτων.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα Έκθεσις, ήτις βεβαιωθείσα και αναγνωσθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

ΕΚΘΕΣΙΣ

Καθορισμού των Διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης - Υψούντος

Η δυνάμει της υπ' αριθ. 34333/ 1969 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας συγκροτηθείσα επιτροπή του άρθρου 11 Ν.Δ. 2888/ 1954, αποτελουμένη εκ των 1) Ηλία Παπαδοπούλου, Ειρηνοδίκου Ψωφίδος, ως Προέδρου αυτής, 2) Συψή Δημητρίου, Προέδρου Κοινότητος Πιάνης, 3) Γεωργίου Μπέλλα, Προέδρου

Κοινότητος Υψούντος, 4) Γεωργίου Παπαδοπούλου, Κοινοτικού Συμβούλου Πιάνης, 5) Δημητρίου Μπέλλα, Κοινοτικού Συμβούλου Υψούντος, ως μελών, συνελθούσα σήμερον την 26ην Μαΐου 1970 εν τω Ειρηνοδικαιακώ Καταστήματι, κατόπιν προσκλήσεως του Προέδρου αυτής, προκειμένου να γίνη προκαταρκτική συζήτησις επί των μεταξύ των δύο ως άνω Κοινοτήτων αμφισβητουμένων διοικητικών ορίων, εκθέτει τα εξής:

Κατά την διεξαχθείσαν συζήτησιν οι εκπροσωπούντες τας εκατέρωθεν Κοινότητας Πρόεδροι και Σύμβουλοι αυτών εδήλωσαν ότι τα μεταξύ των δύο Κοινοτήτων υφιστάμενα μέχρι τούδε διοικητικά όρια είναι σαφή και ουδεμία περί αυτών αμφισβήτησις υπάρχει, δι' ο και αναγνωρίζουσι ταύτα ως έχουσι.

Κατόπιν των ανωτέρω, η επιτροπή καθορίζει παμψηφεί τα μεταξύ της Κοινότητος Πιάνης και Κοινότητος Υψούντος διοικητικά όρια ως κάτωθι: Η διαχωριστική γραμμή των περιφερειών των ανωτέρω Κοινοτήτων (όριον), άρχεται από την τοποθεσίαν "Άγιος Ηλίας Ραπουνιού" και εν συνεχεία διέρχεται από τον αγρόν των κληρονόμων Δημητρίου Κανδρή, συνεχίζεται εις την κορυφογραμμήν "Ροδιά", εν συνεχεία διέρχεται από τον αγρόν κληρονόμων Δ. Κανδρή (τοποθεσία "Καπότα" Ξηροκάμπου).διέρχεται από "Κανδρή αλώνι", διέρχεται από κορυφογραμμήν "Μαυρόχουνης" [-] "Μακρυάς λάκκας". Εις την τελευταίαν τοποθεσίαν λήγει η διαχωριστική γραμμή (όριον) των ανωτέρω Κοινοτήτων.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

Εν Δημητσάνη τη 26 Μαΐου 1970.

Η επιτροπή

ο Πρόεδρος τα Μέλη

32. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΙΑΝΑΣ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρειες Τσελεπάκου, Δαβιών και Αρκουδορρέματος)

Εν Πιάνη σήμερον την 21ην του μηνός Αυγούστου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των κοινοτήτων Πιάνης - Τσελεπάκου, αποτελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Γ. Πετρόπουλον πρόεδρον της κοινότητος Πιάνης, Γ, Ζωγόπουλον πρόεδρον της κοινότητος Τσελεπάκου, Παναγιώτην Ταμπακόπουλον διδάσκαλον Πιάνης και Στυλ. Σταθόπουλον διδάσκαλον Τσελεπάκου, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η κοινότης Τσελεπάκου περιλαμβάνει και το χωρίον Αρκουδόρευμα και Δαβιάς. Και τα τρία δε χωρία της κοινότητος Τσελεπάκου συνορεύουσι προς την κοινότητα Πιάνης, τα μεν χωρία Τσελεπάκου και Δαβιαί ανατολικώς της Πιάνης, εν συνεχεία προς άλληλα, το δε χωρίον Αρκουδόρευμα κεχωρισμένως προς δυσμάς.

Τα όρια Πιάνης - Αρκουδορεύματος διακανονίζονται καθ' ομοφωνίαν και χωρίς αντίρρησιν δια διαχωριστικής γραμμής αρχομένης εις το νοτιοανατολικόν μέρος από της κορυφής "Κοτσιομύτα" και κατερχομένης προς βορράν εις ρεύμα "Στενά" εις "Σκάλαν", εκείθεν ανερχομένης εις κορυφήν "Φούρνους", εκείθεν

ακολουθούσης προς Δυσμάς γραμμήν εις θέσιν "Άγιος Αθανάσιος", κατόπιν εις θέσιν "Κρεμασμένος λύκος". Ενταύθα η διαχωριστική αύτη γραμμή συναντά τον δρόμον Πιάνης - Στεμνίτσης, ον ακολουθεί προς δυσμάς μέχρι της θέσεως "Χοροστάσι". Εκείθεν ανέρχεται προς βορράν την κορυφογραμμήν και δια των κορυφών "Άγιος Ηλίας" και "Μουτσιαροβούνι", εξ ης τελευταίας κορυφογραμμής κατέρχεται εις τον δρόμον ένθα ενώνονται οι δρόμοι Πιάνης και Αλωνισταίνης προς την "Κορφοξυλιάν" ένθα και λήγουν τα όρια, γινομένης της μνείας ότι, εις την πηγήν "Κορφοξυλιάς" θα ποτίζονται αδιακρίτως τα ποίμνια όλων των πέριξ κοινοτήτων των ενουμένων εις το σημείο τούτο, Πιάνης, Αλωνισταίνης και Τσελεπάκου.

Τα όρια της Κοινότητος Πιάνης και χωρίων Τσελεπάκου και Δαβιάς διακανονίζονται δια γραμμής, ήτις άρχεται εις το Δυτικόν μέρος από του σημείου "Σταυρός", ακολουθεί προς βορειοανατολικόν την ράχην "Μπουζιώτα", ένθα οι αγροί Πετροπούλου, μένοντες εις το όριον Πιάνης, και την κορυφογραμμήν των συνεχομένων γηλόφων όπως χωρίζονται τα νερά, μέχρι της κορυφής "Ράχη Ρουπάκι", κατέρχεται εις κορυφήν "Άγιο Γιάννη", "Κλέφτες" άχρι της θέσεως "Μηλιές, οπόθεν κατέρχεται εις ποτάμιν του οποίου την κοίτην ακολουθεί προς τα κάτω μέχρι του σημείου εις ο ενούται με το ποτάμιον Ελισσών ο χείμαρρος "Σβαρτούς" και εκείθεν ακολουθεί δρομίσκον αμπέλων Πιάνης, ήτοι θέσιν "Γαϊδουρόρραχην" εις Σπηλιά Φίλη εξ ης θέσεως διευθύνεται εις τον δημόσιον δρόμον μέχρι της θέσεως "Παλιόκηπους" άκρον αμπέλων, ένθα στρέφει προς το μέρος του ποταμού εις το άκρον των αμπέλων ας αφήνει εις το όριον Πιάνης, και φθάνει εις το ποτάμιον Ελισσών και εις το σημείον ένθα η αύλαξ Πετροπούλων χύνεται εις τον αύλακα Δαβιών και εκείθεν ακολουθεί τον χείμαρρον Παλιοπαναγιάς άχρι αγρού Δημητρίου Τερζή, μένοντος εις όριον Τσελεπάκου και εκείθεν ακολουθεί την ραχην "Αφανόρραχη", όπου τελειώνουν τα όρια. Και ο διακανονισμός ούτος εγένετο δι' ολοψηφίας και χωρίς αντίρρησιν.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

33. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ - ΤΣΕΛΕΠΑΚΟΥ (περιφέρειες Αρκουδορρέματος και Μαντέικων)

Εν Χρυσοβιτσίω σήμερον την 18η του μηνός Αυγούστου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των κοινοτήτων Τσελεπάκου και Χρυσοβιτσίου, αποτελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Γεώργιον Ζωγόπουλον πρόεδρον της κοινότητος Τσελεπάκου, Κ. Κέκκον πρόεδρον της κοινότητος Χρυσοβιτσίου, Στυλ. Σταθόπουλον διδάσκαλον Τσελεπάκου και Γ. Παπαπέτρον διδάσκαλον του χωρίου Χρυσοβιτσίου, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η κοινότης Τσελεπάκου αποτελείται από τα χωρία Τσελεπάκου και Μαντέικα, άτινα συνέχονται προς άλληλα και αποτελούσι μίαν περιφέρειαν, και το χωρίο

Αρκουδόρευμα το οποίον δε συνέχεται προς τα προηγούμενα, παρεμπιπτούσης εν τω μεταξύ της κοινότητος Χρυσοβιτσίου, εις ην υπάγεται και το χωρίον Λυκόχια. Συνεπώς η κοινότης Χρυσοβιτσίου συνέχεται προς ανατολάς με τα χωρία Τσελεπάκου και Μαντέικα προς δυσμάς δε με το χωρίον Αρκουδόρευμα, δέον όθεν να γίνεται ο διακανονισμός των ορίων, αφ' ενός μεν της περιφερείας του χωρίου Τσελεπάκου και Μαντέικων από της περιφερείας του χωρίου Χρυσοβιτσίου και αφ' ετέρου της τελευταίας ταύτης περιφερείας Χρυσοβιτσίου από της του χωρίου Αρκουδορεύματος.

Προκειμένου του διακανονισμού των ορίων Τσελεπάκου και Μαντέικων και Χρυσοβιτσίου, η επιτροπή μετά συζήτησιν και διαφόρους αντιφωνίας μετέβη επιτόπου εις τα διακανονιστέα όρια, τα οποία κατά πλειοψηφίαν εκανόνισεν ως εξής:

Ταύτα χωρίζονται δια νοητής γραμμής αρχομένης από του σημείου "Κουφάλας" κειμένης εις το μεσημβρινότερον μέρος εν τη θέσει ¨Κρεββατάκι" και ράχην "Μακρυναρίου", ακολουθούσα την κορυφογραμμήν προς βορράν και φθανούσης εις κορυφήν του "Μεσοβουνίου" "Μαγούλα". Εκείθεν η γραμμή αύτη κατέρχεται δια της ράχης του "Μεσοβουνίου" τούτου της ανατολικής εις το κατά το τέλος της ράχης υπάρχον επί του κάμπου "Κοτρώνι", εκ τούτου διέρχεται τον εκεί λαιμόν του κάμπου και φθάνει εις το προς ανατολάς όμοιον πετρώδες "Κοτρώνι", από τούτου δε ανέρχεται, προς ανατολάς πάντοτε, την "Αφανόρραχην" και το σύρραχον των συνεχομένων μικρών χωματοβουνίων από τας κορυφάς των οποίων διέρχεται και φθάνει εις το μικρόν διάσελον "Αργαλειούς", του οποίου ακολουθεί την ράχην και φθάνει εις το προς ανατολάς απέναντι πετροχωματώδες βουνόν, όπερ χρησιμεύη ως λιβάδιον ανήκον κατά τα δύο τρίτα εις τον ναόν Χρυσοβιτσίου, και κατά το εν τρίτον εις τον ναόν Τσελεπάκου αδιαιρέτως. Ακολουθούσα δε η γραμμή τας υπωρείας του βουνού τούτου προς το μεσημβρινοανατολικόν μέρος, προχωρεί μέχρι του δρόμου Τσελεπάκου - Μαντέικων, αφήνουσα τους παρακειμένους προς τα δεξιά αυτής αγρούς εις την κοινότητα Τσελεπάκου, καθόσον οι ιδιοκτήται τούτων είναι κάτοικοι Μαντέικων. Από του ανωτέρω δρόμου, τον οποίον ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Καλντερίμι" ή "Γαλάνη Γούπατο" ή "'Ασπρα Λιθάρια" εις την ράχιν των οποίων ανέρχεται ακολουθεί το σύρραχον, όπως χύνονται ένθεν κι ένθεν τα όμβρια ύδατα εις θέσιν "Άγιον Αθανάσιον" και εκείθεν εις θέσιν "Σταυρόν" όπου συναντά την δημοσίαν οδόν Τριπόλεως - Χρυσοβιτσίου - Στεμνίτσης την οποίαν τέμνει καθέτως και προχωρεί μέχρι της κορυφής "Μπουζιώτα Ράχιν" και εκείθεν εις την κορυφήν "Ρουπάκι" εις το άκρον του δάσους όπου λήγουν τα όρια συναντώντα την περιφέρειαν Πιάνης.

Προκειμένου του διακανονισμού των ορίων Χρυσοβιτσίου και Αρκουδορεύματος, η επιτροπή κατά πλειοψηφίαν διακανόνισε ταύτα ως εξής: Η διαχωριστική των ορίων γραμμή άρχεται εις το βορειοανατολικόν μέρος εις την θέσιν "Κοτσιομύτα" και ..... εις την υψηλοτέραν κορυφήν αυτής, ακολουθεί προς δυσμάς τας κορυφάς "Ξαποστατήρα", "Καραπατάκι", "Κοντογιάννη", "Σάββα Λακκώματα", όπου και λήγει το όριο. Κατά του διαχωρισμού τούτου των ορίων Χρυσοβιτσίου και του χωρίου Αρκουδορεύματος, οι πρόεδρος και διδάσκαλος Χρυσοβιτσίου έφερον αντίρρησιν επί τω λόγω ότι πολλοί αγροί ων ιδιοκτήται εισί

κάτοικοι Χρυσοβιτσίου θα υπάγονται κατά τον άνω διακανονισμόν εις την περιφέρειαν του χωρίου Αρκουδορεύματος, όπως είναι οι εις θέσιν "Τσιαλτή", "Πηλάλα", "Αγία Παρασκευή", "Βαθειά λάκκα", "Καραπατάκια", "Κοντογιάννη" και "Μουρτζιά". Συνεπώς, δια να έχη η κοινότης των την επίβλεψιν επί των αγρών τούτων, δέον να συμπεριληφθώσιν εις το όριον Χρυσοβιτσίου, προς τούτο δε προτείνουσι ίνα η διαχωριστική των ορίων γραμμή αρχίση εις το βορειοανατολικόν μέρος εκ της θέσεως "Βαθειά λάκκα", και ακριβώς από το γούπατο να ανέλθη προς δυσμάς εις τας κορυφάς "Παληάλωνα", "Κακουρέικα", "Αγία Παρασκευή", "Πηλάλα", "Μουρτζιά", "Καταβόθρα" και "Τσιαλτή", όπου να τελειώνη το όριον. Οι πρόεδρος και διδάσκαλος Τσελεπάκου αντείπον ισχυρισθέντες ότι, εις τας άνω θέσεις υπάρχουσι και αγροί Αρκουδορευματιτών ανάμεικτοι και ότι οι αγροί των Χρυσοβιτσιωτών δεν αποτελούν συνέχειαν προς αλλήλους προς την άλλην περιφέρειαν Χρυσοβιτσίου. Άλλως, επειδή πολλοί αγροί Αρκουδορευματιτών επωλήθησαν εις Χρυσοβιτσιώτας, δια τούτο δέχονται σήμερον και περιωρίσθησαν τα όριά των κατά του άνω γενομένου διακανονισμού κατά πολύ από εκείνα, τα οποία από ανέκαθεν και μέχρι σήμερον είχε το χωρίον Αρκουδόρευμα.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

34. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΠΙΑΝΑΣ - ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ

Εν Πιάνη σήμερον την 21ην του μηνός Αυγούστου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, αποτελουμένη από τους Κωνστ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, Πρόεδρον, αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Κωνσταντίνον Κέκκον Πρόεδρον της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, Γεώργιον Πετρόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Πιάνης, Γεώργιον Παπαπέτρου Διδάσκαλον Χρυσοβιτσίου και Παν. Ταμπακόπουλον Διδάσκαλον Πιάνης, όπως αποφασίση επί των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής:

Η επιτροπή μετά συζήτησιν και εναντιοφωνίαν μετέβη επιτόπου εις τα καθοριστέα όρια, κανονίζει δε ταύτα κατά πλειοψηφίαν δια γραμμής, ήτις εις το ανατολικόν μέρος άρχεται εις το σημείον το ονομαζόμενον "Σταυρός" - "Διάσελο", από του σημείου τούτου προχωρή αύτη εις το κάτω μέρος της θέσεως "Αλαταριές", αίτινες μένουν εις το όριον Χρυσοβιτσίου, και εκείθεν εις χωράφια Κώτσικα, άτινα αφήνη εις το όριον Πιάνης, ακολουθεί προς το νοτιοδυτικόν μέρος τας κορυφάς των λοφίσκων, φθάνει εις τον πετρώδη λόφο ονομαζόμενον "Κορφοκάμινον" ή "Σιομπέτι", κατέρχεται εις "Πολιάνες" και εις το ρεύμα ένθα τούτο συναντάται με τον δρόμον Χρυσοβιτσίου, τον οποίον ακολουθεί προς βορράν εις "Γυφτοχώραφον" Λαλιώτη χωράφι, όπερ μένη εις όριον Χρυσοβιτσίου, ανέρχεται προς δυσμάς εις τον υπερκείμενον βράχον. Μέχρι του σημείου τούτου η πλειοψηφία απετελέσθη από τον Πρόεδρον Ειρηνοδικούντα Πάρεδρον και τους Πρόεδρον και Διδάσκαλον Πιάνης. Από του βράχου του υπερκειμένου του "Γυφτοχώραφου" η διαχωριστική γραμμή ακολουθεί το στεφάνι των συνεχομένων

βράχων μέχρι "Κατσιούλα Βράχον" ακριβώς υπέρθεν της μικράς πηγής "Ζαρκάδι". Από του βράχου τούτου ακολουθούσα την προς την κορυφήν του όρους "Ράχιν" μέχρι του άνω μέρους των αγρών Σκανδάλη, ους αφήνει εις το όριον Πιάνης, εκείθεν στρέφει προς βορράν ακολουθούσα την Ράχην και φθάνει κατερχομένη εις το "Κοτρώνι" αποτελούμενον από πετρώδη προεξοχήν, το οποίον αντικρύζει τους κάτωθι αυτού υδρομύλους Πετροπούλων. Από του "Κοτρωνίου" τούτου, ήτοι της κορυφής του, ακολουθεί την προς δυσμάς πλευράν του βουνού μέχρι του σημείου εις το οποίον γίνεται η συμβολή των χειμάρρων "Ρωμέικα" και Αλωνισταίνης, ένθα ακολουθεί τον προς δυσμάς και παράλληλον προς το χείμαρρον "Ρωμέικα" δρόμον, άχρι δάσους ελάτων, όπου τελειώνουν τα κτήματα των Παπανικολαίων, τα οποία μένουν εις το όριον Πιάνης και εκείθεν κατευθείαν γραμμήν εις κορυφήν "Κοτσιομύτα", ένθα και λήγουσι τα όρια. Εις το δεύτερον τούτο μέρος των διακανονισθέντων ορίων η πλειοψηφία της Επιτροπής απετελέσθη υπό του Προέδρου Ειρηνοδικούντος Παρέδρου και των Προέδρου και Διδασκάλου Χρυσοβιτσίου. Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται. Προ της υπογραφής όμως πάντα τα μέλη, και τα δισφωνήσαντα τουτέστιν προσεχώρησαν εις τας γνώμας των πλειοψηφιών και ούτως ο άνω διακανονισμός των ορίων θεωρείται γενόμενος δια πλειοψηφίας και άνευ αντιρρήσεως.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

αριθ. 11

Εν Χρυσοβιτσίω σήμερον την 29 Αυγούστου 1914 έτους και εν τω Κοινοτικώ Κασταστήματι, το Κοινοτικόν Συμβούλιον της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, αποτελούμενον εκ των Κωνσταντίνου Κέκκου, Προέδρου, Ιωάννου Π. Καψιμαλάκου, Κωνσταντίνου Αναργύρου, Παναγιώτου Χ. Κουρέτα, Ανδρέου Μπουγιούκου, μελών αυτού. Συνελθόν ίνα σκεφθή και αποφασίση περί προσφυγής ενώπιον του αρμοδίου δικαστηρίου κατά του γενομένου καθορισμού των ορίων της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και της Κοινότητος Πιάνης δια της από 21ης Αυγούστου 1914 εκθέσεως της επιτροπής, και λαβόν υπ' όψιν ότι ο γενόμενος δι' αυτής διακανονισμός και καθορισμός δεν είναι σύμφωνος προς τα υπάρχοντα όρια και αντίκειται εν πολλοίς και εις την φύσιν του εδάφους και εις τας ιδιοκτησίας και της Κοινότητος και των κατοίκων Χρυσοβιτσίου. Ψηφίζει όπως δια προσφυγής ενώπιον του κατά νόμον δικαστηρίου ζητηθή η ακύρωσις της ρηθείσης εκθέσεως καθορισμού των ορίων και ο καθορισμός διαχωριστικής γραμμής των ορίων των δύο Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης αρχομένης από της θέσεως "Μπουζιώτα" και ακολουθούσης της θέσεως "Λύκοβα" - "Άγιος Αθανάσιος" - "Κανελλαίικα", θέσεις ευδιακρίτους και σταθεράς και ανεγνωρισμένας και αποτελούσης γραμμήν σύμφωνον προς την διάπλασιν του εδάφους, εν αντιθέσει προς την γραμμήν της εκθέσεως δια σημείων εντελώς δυσδιακρίτων δια μέσου αγρών σποράδην κειμένων (πηγήν "Ζαρκάδι" ήτις ανέκαθεν περιλαμβάνεται εις τα όρια Χρυσοβιτσίου), εις α πρέπει να απομείνη ως αποτελούσα την κυριοτέραν πηγήν της περιφερείας ("Κατσούλα" - "Βράχον" -

"Γκορτσιές" - "Κάτω Κότρωνα") και ουχί τον τιθέμενον εν τη εκθέσει "Άνω Κότρωνα" διαχωρίζοντα εις δύο την πλευράν του λόφου και μη δυνάμενον να αποτελέση όριον), "Παλιοκερασιά" - "Καρογλάνη" - "Αλώνι" - "Σφήνα" (ήτοι την συναντησιν των δύο ρευμάτων "Ρωμέικα" και Αλωνισταίνης), διότι ούτω μόνον δια των θέσεως "Κάτω Κότρωνα", "Παλιοκερασιά", "Καρογλάνη", "Αλώνι" και "Σφήνα" είναι η γραμμή ευθεία και ευδιάκριτος και σύμφωνος προς την διάπλασιν του εδάφους. Είτα δε ακολουθούσης το ρεύμα "Ρωμέικα" (και ουχί τον δρομίσκον ως τίθεται εν τη εκθέσει) αφαιρουμένης μεγάλης εκτάσεως εκ των ορίων Χρυσοβιτσίου και παραβιαζομένου του φυσικού ορίου και σταθερού και ευδιακρίτου εν αντιθέσει προς τον δρομίσκον δυσδιάκριτον και διερχόμενον δια πολλών σημείων) μέχρι της θέσεως "Διχάλι Παπά χωράφι". Εις απόδειξιν δε του ότι ούτω κείνται τα όρια, να υποβληθή εις το δικαστήριον παρακαλούμενον όπως και ενεργήση επιτόπιον έρευναν μετ' αντιγράφου της παρούσης, και το υπ' αριθ. 8618 έτους 1878 συμβόλαιον του Συμβολαιογράφου Τριπόλεως Ηλ. Σπορίδου εξ ου αποδεικνύεται ότι εκ θέσεως πηγή "Ζαρκάδι", "Γκορτσιές", "Κότρωνα", Παλαιοκερασιά", εκ καλλιεργησίμων και μη γαιών, από του έτους εκείνου υπάρχοντος, ενώ ήδη δια του γενομένου καθορισμού, τα όρια τίθενται πολύ υψηλότερα της πηγής "Ζαρκάδι" και της θέσεως "Κότρωνα" και του ρεύματος "Ρωμέικα" και αφαιρούνται ιδιοκτησίαι ουχί των κατοίκων άλλων αλλά αυτών της Κοινότητος εξ επισήμων συμβολαίων.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα πράξις ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
Κ. Κέκκος	Ιω. Π. Καψιμαλάκος
	Κωνστ. Ανάργυρος
	Παναγ. Κουρέτας
	Ανδρέας Μπουγιούκος

Ακριβές αντίγραφον, εν Χρυσοβιτσίω τη ... Αυγούστου 1914

ο Πρόεδρος

[υπογραφή]

Αριθμός 8618

Εν τω χωρίω Χρυσοβιτσίω του δήμου Φαλάνθου σήμερον την τριακοστήν του μηνός Απριλίου του 1878 έτους, ημέραν Κυριακήν, προσκληθείς ο υποφαινόμενος Συμβολιογράφος και κάτοικος Τριπόλεως Ηλίας Εμ. Σπορίδης προς σύνταξιν του παρόντος, μετέβην εν τω χωρίω τούτω και εν τω εργαστηρίω του Βασ. Αναργύρου, ένθα ενώπιον εμού και των μαρτύρων Δημητρίου Κ. Βοζίκη, εμποροϋπαλλήλου, κατοίκου Τριπόλεως και Φωτίου Π. Μπίρη, μαραγκού, κατοίκου Δημητσάνης, διαμενόντων αμφοτέρων ενταύθα προσωρινώς, πολιτών Ελλήνων, ενηλίκων, γνωστών μοι και μη υπαγομένων εις νόμιμον εξαίρεσιν, παρουσιασθέντες οι γνωστοί μοι και μη εξαιρετέοι, αφ' ενός ο Νικόλαος Κέκκος, Βασ. Κέκκος, Κων. Ν. Κέκκος, Γεωρ. Κ. Κέκκος, Ηλίας Τρ. Κέκκος, Ηλίας Μητρόπουλος, Κων. Ιω. Κέκκος, Γεωρ. Ιω. Κέκκος, Γεωρ. Μπουντουβής, Αποστ. Πολίτης, Παν. Μποζίκας, Βασ. Παπαδόπουλος, Ιω. Καψιμάλης, Κ... Καψιμαλάκος, Αθαν. Καψιμαλάκος, Παν. Ι. Καψιμαλάκος, Δημ. Κουρέτας, Βασ. Μητρόπουλος, Θεόδ. Ανάργυρος, Ιω. Κόλιας,

Θεόδ. Κόλιας, Νικ. Τσιάτης, Ιω. Τσιάτης, Κ. Ιω. Καψιμαλάκος, Βασ. Ιω. Κόλιας, Αθ. Κόλιας, Χρ. Κόλιας, Βασ. Μποζίκας, Ηλίας Μποζίκας, Παν. Συναδινός, Ηλ. Συναδινός, Παν. Γ. Γιαννακόπουλος, Κων. Χαραλαμπόπουλος, άπαντες υλοτόμοι, Νικ. Κόλιας, Νικόλ. Π. Γιαννακόπουλος, Χαρ. Ντελαλής, Στ. Ψυχάρης, Νικ. Ψυχάρης, ποιμένες, και Βασ. Ανάργυρος, εμποροκτηματίας, και αφ' ετέρου οι Γεωρ. Ανάργυρος, Γ. Χαραλαμπόπουλος, γεωργοκτηματίαι και Ιωάν. ιερεύς Παπαδημητρίου, εφημέριος, ως επίτροποι οι τελευταίοι ούτοι και αντιπρόσωποι του ενταύθα Ιερού Ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, κάτοικοι άπαντες Χρυσοβιτσίου του Δήμου Φαλάνθου, ητήσαντο την σύνταξιν του παρόντος, δι' ου ωμολόγησαν ότι ..... και εκουσίως προς βοήθειαν εις συντήρησιν του εν τω χωρίω των τούτου Ιερού Ναού της Κοιμήσεως της Θεοτόκου παραχωρύν το δικαίωμα προς τους ρηθέντας επιτρόπους και αντιπροσώπους αυτού, ίνα την βοσκήν των εξής ακαλλιεργήτων τόπων και ορέων, ενοικιάζωσι μονοετώς ή πολυετώς προς ποιμένας, τα δε εισπραττόμενα εκ της ενοικιάσεως ταύτης χρήματα να καταθέτωσιν εις το Ταμείον του μνησθέντος Ναού, συνάμα δε παραχωρούσι το δικαίωμα εις τους αυτούς επιτρόπους και πάσαν νόμιμον εντολήν και πληρεξουσιότητα να συντάττωσι και υπογράφωσι τα ενοικιαστήρια συμβόλαια και ενάγωσιν ενώπιον των αρμοδίων δικαστηρίων τους τυχόν δυστροπούντας ενοικιαστάς προς απότισιν του συμπεφωνημένου ενοικίου, ότι κατά τας συμφωνίας της ενοικιάσεως και παραχωρήσεως θέσεώς τινος προς τους ποιμένας οφείλουσιν οι ως είρηται επίτροποι του Ναού να συμπράττωσι και συνεννοούνται μετά του Ιωάννου Καψιμαλάκου, Κωνσταντίνου Τρανταφυλλοπούλου και Αθαν. και Βασ. Αναργύρου, είτε και με άπαντας αυτούς, είτε και με τον ένα εξ αυτών, ότι καμία περίστασις, είτε ο θάνατος τινός των συμβαλλομένων είτε η αντικατάστασις των επιτρόπων του Ναού δεν δύναται να επιφέρη την ακύρωσιν του παρόντος, αλλά θα τρέχη επ' άπειρον η προκειμένη παραχώρησις, μέχρις ου συνέλθωσιν τα δύο τρίτα της κοινότητος του χωρίου Χρυσοβιτσίου και το ακυρώσουν δι' ετέρου συμβολαίου. Επίσης οι συμβαλλόμενοι παραχωρούσι το δικαίωμα εις την πληρεξουσιότητα προς τους επιτρόπους του ανωτέρω Ναού να εισπράττωσι παρά των ξένων ποιμένων δικαιώματα, είτε ειρηνικώς, είτε αναγκαστικώς δια την βόσκησιν των ζώων των εις τόπους του ορίου Χρυσοβιτσίου, και ταύτα προς όφελος του αυτού Ναού, ήτοι των βοσκόντων ποιμένων εις άλλους τόπους επί των κατωτέρω προσδιορισθησομένων θέσεων, οία των λειβαδίων και ότι προσδιορίζουσι θέσιν δια την περί ης πρόκειται ενοικίασιν ως εξής:

1) Την θέσιν Σκάλεβα - Ρουπάκι, από Ζαρκάδι, Γκορτσιές, Κότρωνας, Παλαιοκερασιά, Σφήνα ρεύμα, Ρωμέικα ρεύμα, Καψιμαλάκαινας χωράφι, Βροντισμένο, Λάκου [Λούκα;] Ράχη, Ταμπούρι, Δενδρούλι, και ενώνεται εις την θέσιν Ζαρκάδι.

2) Θέσιν Παλαιοντέρβενο, Προσηλιακά, Ξηρόρευμα ..... Αλιγκουτούσι, άντικρυ Λαγκάδα, Τέμπλα, Αναβροτάρι, Τσάλεπα[;] πεζούλια, ενώνεται με την θέσιν Παλαιοντέρβενο, και

3) Τας θέσεις Σταυρό, Ορικόβρυση, Άγιον Αθανάσιον, Μπαμπαλέικα, Κακό Τσουρούμι, Ντούκα Σίκαλη, δημόσιον δρόμον, Αργαλειούς, Γ..στάντι Γούπατο, Κατσικόλακκα, Βρύση Λυκούρεση, Μπουζιώτα, ενωνόμενον με τον Σταυρόν.

Ενταύθα οι συμβαλλόμενοι προσέθεσαν ότι μετά των επιτρόπων του Ναού θα συμπράττωσιν εις την ενοικίασιν και παραχώρησιν της βοσκής, εκτός του Ιω. Καψιμαλάκου, Κ. Τριανταφυλλοπούλου ή Κέκκου και Βασ. Αναργύρου, θα συμπράττωσι και οι Θεοδ. Ανάργυρος και Βασ. Παπαδόπουλος. Ταύτα συνωμολογησάντων και αποδεξαμένων των συμβαλλομένων, γέγονε το παρόν συμβόλαιον, όπερ αναγνωσθέν ευκρινώς και μεγαλοφώνως επήκοον των συμβαλλομένων και των μαρτύρων υπεγράφη παρ' απάντων και παρ' εμού του Συμβολαιογράφου, εκτός του Νικ. Κέκκου, Γ. Μπουντουβή, Αποστ. Πολίτη, Δημ. Κουρέτα, Ιω. Κόλια, Θ. Κόλια, Νικ. Τσιατά, Ιω. Τσιατά, Β. Κόλια, Κ. Κόλια, Χρ. Κόλια, Β. Μποζίκη, Ηλ. Μποζίκη, Χαρ. Ντελαλή, Π. Συναδινού, Ηλ. Συναδινού, Π.Ν. Γιαννακόπουλου, Ν. Κόλια και Κ.Δ. Χαραλαμπόπουλου, ομολογησάντων άγνοιαν γραμμάτων προσκληθέντων να υπογράψωσι.

αριθ. 38 **Βασίλειον της Ελλάδος**

Το

Κατά το άρθρον 10, παρ. 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ "περί Δήμων και Κοινοτήτων" του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημητρίου Μπάτσα, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Α. Μαρκοπούλου, ορισθέντος δια του αριθ. 754 ε.ε. εγγράφου του κ. Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικον. Εφόρου Μαντινείας Κωνστ. Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος εργα γραμματέως του Κωνστ. Αντωνοπούλου, Γραμματέως β΄ τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, διορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία και εν τω γραφείω του κ. Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την 12ην, ημέραν Παρασκευήν, του μηνός Δεκεμβρίου του έτους 1914, ίνα σκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω αναφερομένης υποθέσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης παρασταθεισών δια των Προέδρων των οικείων Κοινοτικών Συμβουλίων.

Ο Πρόεδρος ης Κοινότητος Πιάνης υπέβαλε την αίτησιν ότι δεν πρέπει να γενή δεκτή η προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου διότι δεν υπεβλήθη ως ο Νόμος ΔΝΖ΄ εν άρθρω 10 ορίζει, αλλά επεδόθη πριν ή δημοσιευθή η επί του καθορισμού των ορίων έκθεσις της επιτοπίως καθορισάσης τα όρια Επιτροπής.

Σκεφθέν

Επειδή η ένστασις αύτη είναι βάσιμος και παραδεκτή, διότι πράγματι η υπό του Κοινοτικού Συμβουλίου υποβληθείσα προσφυγή εγένετο προ της δημοσιεύσεως της αποφάσεως της καθορισάσης τα όρια επιτοπίως Επιτροπής, ενώ κατά τον νόμον επιτρέπεται προσφυγή εις τα Κοινοτικά συμβούλια εντός 15 ημερών από της δημοσιεύσεως της αποφάσεως της τοιαύτης άλλωστε ενεργεί ..... του Συμβουλίου προϋποθετούσης ύπαρξιν εκθέσεως της Επιτροπής.

Δια ταύτα

Δεχόμενον ταύτην, κρίνει απαράδεκτον την υποβληθείσαν υπ' αριθ. 11 Πράξιν προσφυγής του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου και απορρίπτει ταύτην.

Εκρίθη και απεφασίσθη, εν Τριπόλει τη 12 Δεκεμβρίου 1914 και εδημοσιεύθη εν Τριπόλει την 16 Δεκεμβρίου 1914.

ο Πρόεδρος [υπογραφή] — τα μέλη [υπογραφές]

ο Γραμματεύς [υπογραφή]

Έκθεσις

Περί της διευκρινίσεως των διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Πιάνης και Χρυσοβιτσίου

Εν τη κτηματική θέσει "Κοτρώνι" των Κοινοτήτων Πιάνης - Χρυσοβιτσίου, σήμερον την 30ην του μηνός Μαρτίου 1958 έτους, ημέραν της εβδομάδος Κυριακήν και από ώρας 10:30 μέχρι και 4 μ.μ., ημείς ο Αγρονόμος Τριπόλεως Γεώργιος Δ. Μεϊδάνης ενεργών, εν προκειμένω συνεπεία της υπ' αριθ. 18395 της 31 Μαΐου 1957 έτους διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, αυτοψίαν προς διευκρίνισιν των καθορισθέντων διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης - Χρυσοβιτσίου δια της από 21 Αυγούστου 1914 έτους εκθέσεως της κατά τον ΔΝΖ΄ Νόμον επιτροπής επι του διαχωρισμού των ορίων, επί παρουσία και των προέδρων των άνω ενδιαφερομένων Κοινοτήτων Γεωργ. Φωτοπούλου και Ιωάννου Κέκκου, πολλών κτηνοτρόφων και των αγροφυλάκων των άνω κοινοτήτων, προέβημεν εις την επαλήθευσιν και διευκρίνισιν τούτων ως κάτωθι:

Από την κτηματικήν θέσιν "Σταυρός", διάσελον, η νοητή γραμμή του διαχωρισμού των ορίων μεταξύ των άνω κοινοτήτων προχωρεί και φθάνει εις το κάτω μέρος της κτηματικής θέσεως "Αλαταριές", των ευρισκομένων εκεί κτημάτων προσαρτωμένων εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, εκείθεν κατευθείαν εις τα χωράφια Κώτσικα, άτινα μένουν εις το όριον της Κοινότητος Πιάνης, ακολουθεί Βορειοδυτικά τας κορυφάς των λοφίσκων, φθάνει εις πετρώδη λόφον "Κορφοκάμινον" ή "Σιομπέτι", κατέρχεται δια μέσου περίπου της κτηματικής θέσεως "Πολιάνες" και εις το ρεύμα, ένθα συναντάται με τον παλαιόν δρομίσκον Χρυσοβιτσίου - Πιάνης, ακολουθεί προς το χωράφι "Γυφτοχώραφον Λαλιώτη", το οποίον μένει εις το όριον Χρυσοβιτσίου, εκείθεν ανέρχεται προς δυσμάς και εις τον υπερκείμενον βράχον επί του οποίου ετέθη δι' ελαιοχρώματος ερυθρού σταυρός. Από του βράχου τούτου η διαχωριστική γραμμή ακολουθεί το στεφάνι των προς Βορειοανατολικά συνεχομένων μικρών βράχων επί των οποίων ωσαύτως σταυρός δι' ελαιοχρώματος ερυθρού, μέχρι "Κατσιούλα Βράχον" και ακριβώς υπέρθεν, - 200 περίπου μέτρα - της μικράς πηγής "Ζαρκάδι". Από του βράχου τούτου ακολουθούσα την προς δυσμάς, την κορυφήν του όρους "Ράχην" - ως ετέθησαν κατά διαστήματα σταυροί δι' ελαιοχρώματος κοκκίνου - μέχρι του άνω μέρους αγρούς άλλοτε Σκανδάλη και οι οποίοι μένουν εντός του ορίου της Κοινότητος Πιάνης. Εκείθεν στρέφει προς Βορράν ακολουθούσα την ράχην του όρους, και φθάνει κατερχομένη εις το "Κοτρώνι" (αποτελούμενη από πετρώδη προεξοχήν) και εις το σημείον όπου ετέθη σταυρός δια ερυθρού ελαιοχρώματος από το οποίον αντικρύζει τις μέρος των στεγών των κάτωθι ευρισκομένων υδρομύλων των Πετρόπουλων. Εκ της θέσεως ταύτης - του σταυρού - ακολουθεί ευθείαν την προς δυσμάς πλευράν του βουνού, όπως ετέθησαν σταυροί δια

ερυθρού ωσαύτως ελαιοχρώματος, μέχρι του σημείου όπου γίνεται η συμβολή των χειμάρρων "Ρωμέικο" και Αλωνισταίνης, εκείθεν ακολουθεί τον προς δυσμάς, και παράλληλον προς τον χείμαρρον "Ρωμέικο", δρόμον μέχρι δάσους ελάτων, όπου τελειώνουν τα κτήματα των Παπανικολαίων και [τα οποία μέ]νουν εις το όριον της Κοινότητος Πιάνης και εκείθεν ευθείαν γραμμήν εις την κορυφήν "Κοτσομύτα", όπου και τελειώνουν τα όρια.

Εις πίστωσιν συνετάγη η παρούσα και υπογράφεται.

Ο Αγρονόμος

Τ.Σ [υπογραφή]

Αίτησις Κοινότητος Χρυσοβιτσίου Αρκαδίας
Εν Χρυσοβιτσίω τη 9 Δεκεμβρίου 1957

Κύριε Νομάρχα

Δυνάμει αποφάσεως και αιτήσεως των κατοίκων του Συνοικισμού Αρκουδορρέματος, η περιοχή του Συνοικισμού προσεκολλήθη εις την Κοινότητα Πιάνης και κατέχεται μέχρι σήμερον.

Επειδή όμως ήδη, τόσον οι εναπομείναντες κάτοικοι του Συνοικισμού Αρκουδορρέματος, οι οποίοι μονίμως διαμένουν εις την Κοινότητά μας Χρυσοβιτσίου, όσον και τα ακίνητα καλλιεργημένα κτήματα τα ειρισκόμενα εις τας θέσεις "Κορακοφωλιά" - "Τσιαλτή" - "Αγία Παρασκευή" - "Πηλάλα" - "Μοτσιάρα" και "Αρκουδόρρεμα", της περιοχής του άλλοτε συνοικισμού Αρκουδορρέματος είναι ιδιοκτησίαι των κατοίκων της Κοινότητός μου.

Επειδή η Κοινότης Πιάνης ή οι κάτοικοι ταύτης ουδεμίαν ιδιόκτητον περιοχήν έχουν εις την περιοχήν του τέως συνοικισμού Αρκουδορρέματος.

Επειδή κατά τον καθορισμόν των ορίων εσφαλμένως είχον εκτιμηθή αι ανάγκαι των κατοίκων Χρυσοβιτσίου, όντων κατά το πλείστον κτηνοτρόφων και εχόντων την ιδιοκτησίαν των εις την περιοχήν της Κοινότητος Πιάνης "περιοχήν Αρκουδορρέματος" εξ ολοκλήρου σχεδόν.

Παρακαλούμεν ευλαβώς όπως προταθή εκ μέρους υμών, κ. Νομάρχα, η αναθεώρησις των ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, επί τω τέλει της προσκολλήσεως της περιοχής Αρκουδορρέματος εις την Κοινότητά μας Χρυσοβιτσίου, αφού, ως προελέχθη, η ακίνητος καλλιεργημένη έκτασις του τέως συνοικισμού Αρκουδορρέματος ανήκει εις κατοίκους της Κοινότητάς μου, και οι κάτοικοι του συνοικισμού, οι εναπομείναντες, διαμένουν μονίμως εις Χρυσοβίτσιον.

Ευελπιστούντες εις την απόδοσιν του δικαίου

Διατελούμεν μετά της προσηκούσης τιμής

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου

Τ.Σ. Ιωάννης Κέκκος

Έκθεσις αυτοψίας

Εν Τριπόλει σήμερον την 17ην του μηνός Οκτωβρίου 1958 έτους, οι κάτωθι υπογεγραμμένοι 1) Ανάργυρος Θεοδωρόπουλος, Τμηματάρχης Α΄ Τάξεως της Νομαρχίας Αρκαδίας, 2) Πανταζής Βλάχος Διοικητής Αγροφυλακής Αρκαδίας και 3) Ανδρέας Γεωργαντόπουλος, Μηχανικός παρά τω γραφείω Νομομηχανικού Αρκαδίας, αποτελούντες την γνωμοδοτικήν Επιτροπήν του άρθρου 22 του Ν. Διατάγματος 3777/1957 και κατόπιν της υπ' αριθ. 41.664/7-3-1958 διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, μετέβημεν επιτοπίως και ενεργήσαμεν αυτοψίαν προς διαπίστωσιν της ανάγκης του υπό της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου αιτηθέντος ανακαθορισμού των ορίων μεταξύ ταύτης και της κοινότητος Πιάνης και ειδικώς της επεκτάσεως της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου επί του τμήματος της περιοχής Αρκουδορρέματος εκ στρεμμάτων περίπου 3,000, εν τη οποία περιλαμβάνονται ελάχιστα καλλιεργήσιμα τμήματα και βοσκότοποι.

Η ΕΠΙΤΡΟΠΗ, λαβούσα υπ' όψιν

Τον υπό της Νομαρχίας διαβιβασθέντα σχετικόν φάκελλον επί αιτήσεως και υπομνήματος της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, ως και τας κατά την επιτόπιον μετάβασιν της Επιτροπής, παρουσία των νομίμων εκπροσώπων των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων, κατά την 29ην Σεπτεμβρίου 1958, εξ ων προκύπτει ότι:

Α) Η Κοινότης Χρυσοβιτσίου:

1) Κατέχει συνολικήν έκτασιν 20.000 στρεμμάτων, εκ των οποίων 12.500 στρέμματα είναι δασοσκεπής έκτασς, 1.500 μερικώς δασοσκεπής, 4.000 άγονοι εκτάσεις και 2.000 στρέμματα αγροί καλλιεργήσιμοι. Εκ της ανωτέρω συνολικής εξ 20.000 στρεμμάτων της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, απαγορεύεται η βοσκή παντός ζώου, κατόπιν των παρά της αρμοδίας Δασικής υπηρεσίας (Κ.Ε.Δ. Μαινάλου) εκδοθεισών κατά καιρούς απαγορευτικών διατάξεων, εις 17.000 στρέμματα και επιτρέπεται μόνον εις 3.000 στρέμματα.

2) Η ανωτέρα Κοινότης Χρυσοβιτσίου έχει πληθυσμόν 400 κατοίκων, εις ον συμπεριλαμβάνονται 32 οικογένειαι κτηνοτρόφων, οίτινες κέκτηνται περί τα 6.000 αιγοπρόβατα, εις α περιλαμβάνονται και του συνοικισμού Μαντέικα της Κοινότητος ταύτης.

Β) Η Κοινότης Πιάνης:

1) Κατέχει συνολική έκτασιν 36.000 στρεμμάτων εκ των οποίων η δασοσκεπής έκτασις (δάσος) ανέρχεται εις 11.000 στρέμματα, κατά βεβαίωσιν δε του οικείου Δασάρχου (Κ.Ε.Δ. Μαινάλου) απαγορεύεται η βοσκή εις 3,000 στρέμματα και επιτρέπεται εις 8.000 τοιαύτα. Η μερικώς δασοσκεπής έκτασις ανέρχεται εις 16.000 στρέμματα, εις άπασαν δε την περιοχήν ταύτην, κατά βεβαίωσιν του οικείου Δασάρχου, επιτρέπεται η βοσκή αιγοπροβάτων. Οι καλλιεργήσιμοι αγροί ανέρχονται εις 6.500 στρέμματα και οι εντός του δάσους καλλιεργήσιμοι αγροί εις 830 στρέμματα. Επίσης η εκτός συμπλέγματος δάσους έκτασις ανέρχεται εις 350 δάσος, εις 100 στρέμματα αγροί,, εις 100 στρέμματα γυμνά και εις 50 στρέμματα αλπικάς εκτάσεις, εξ ων απαγορεύεται η βοσκή εις 2.000 στρέμματα.

Ήτοι εκ της ανωτέρω συνολικής εκ 36.000 στρεμμάτων περιοχής της Κοινότητος Πιάνης απαγορεύεται η βοσκή εις 5.000 στρέμματα και επιτρέπεται εις 31.000 τοιαύτα.

2) Ο πληθυσμός της Κοινότητος Πιάνης ανέρχεται εις 500 κατοίκους, εις ους συμπεριλαμβάνονται 30 οικογένειαι κτηνοτρόφων, αίτινες κέκτηνται περί τα 3.500 αιγοπρόβατα.

3) Διεπιστώθη αναμφισβητήτως και ωμολογήθη εξ αμφοτέρων των πλευρών ότι εις την περιοχήν της Κοινότητος Πιάνης ενοικιάζεται έκτασις εις εεροδημότας με 4.000 πρόβατα, ενώ εις την αιτούσαν Κοινότητα δεν συμβαίνει τοιούτον τι, αλλά πολλάκις μεταξύ των ενοικιαστών τούτων περιελαμβάνοντο και κτηνοτρόφοι εκ Χρυσοβιτσίου.

Επειδή εξ όλων των ανωτέρω διαλαμβανομένων στοιχείων προκύπτει ότι η Κοινότης Χρυσοβιτσίου είναι κατεξοχήν κτηνοτροφική, πλην όμως λόγω των απαγορευτικών διατάξεων της οικείας Δασικής υπηρεσίας, αι βοσκήσιμαι εκτάσεις δεν επαρκούν δια την κτηνοτροφίαν της, οι δε κτηνοτρόφοι της, ως τούτο βασίμως διεπιστώθη, κατά τους θερινούς μήνας, ίνα διατηρήσωσι τα ποίμνιά των, ενοικιάζωσι τας εκτάσεις, αίτινες ευρίσκονται εν τη περιοχή Αρκουδορρέματος, ενώ εξ αντιθέτου οι κτηνοτρόφοι της περιοχής Πιάνης δεν χρησιμοποιούν τας εκτάσεις αυτάς λόγω επαρκείας βοσκησίμων εκτάσεων και μάλιστα προβαίνουσιν εις την ενοικίασιν ταύτης (της περιοχής Αρκουδορρέματος), ως και άλλων βοσκησίμων εκτάσεων, ως της περιοχής Λιμποβισίου κ.λπ.. Εξ άλλου εκ της αυτοψίας διεπιστώθη, ωμολογήθη δε και αμφοτέρωθεν, ότι η αιτουμένη προς παραχώρησιν έκτασις ευρίσκεται πολύ πλησίον της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, ήτοι περί τα δύο χιλιόμετρα, ενώ από την Κοινότητα Πιάνης η έκτασις αύτη απέχει περί τα δέκα χιλιόμετρα. Επίσης διεπιστώθη, ωμολογήθη δε και από της πλευράς της Κοινότητος Πιάνης, ότι ουδείς εκ των κατοίκων του τέως συνοικισμού Αρκουδορρέματος κατοικεί εν τη περιοχή της Κοινότητος Πιάνης, αλλά άπαντες ούτοι (οι κάτοικοι του τέως συνοικισμού Αρκουδορρέματος) κατοικούν εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου και έχουν υπό την κυριότητά των τα κτήματα της περιοχής Αρκουδορρέματος, παρατηρείται δε πλειστάκις το φαινόμενο να ενοικιάζωσι παρά της Κοινότητος Πιάνης την χορτονομήν των ιδίων των κτημάτων. Επίσης διεπιστώθη ότι από της ιδρύσεως του εν Χρυσοβιτσίω Κρατικού Εργοστασίου Εκμεταλλεύσεως Δασών Μαινάλου, από της οποίας κυρίως ήρχισαν αι απαγορευτικαί διατάξεις βοσκής εις την περιοχήν Χρυσοβιτσίου και κατέστη επιτακτική η υπέρ της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου ανακατανομή των ορίων, απηλλοτριώθη υπό του Κράτους, δια τας ανάγκας του Εργοστασίου εις θέσιν "Καλτέτσι" πηγή ύδατος, ήτις και μόνη εξυπηρετούσε τας ανάγκας των κτηνοτρόφων Χρυσοβιτσίου, ουδαμού δε της περιοχής Χρυσοβιτσίου υπάρχει άλλη πηγή επαρκής δια τας ανάγκας τούτων πλην της πηγής ή βρύσης "Λατζουνά", ευρισκομένης εις την περιοχήν Αρκουδορρέματος και τούτω τω λόγω επιτακτική καθίσταται η εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου υπαγωγή της εν λόγω περιοχής Αρκουδορρέματος.

Η Επιτροπή εξ όλων των ανωτέρω λόγων αποδέχεται ομοφώνως την αίτησιν της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου περί επανακαθορισμού των ορίων της μετά της

Κοινότητος Πιάνης και γνωμοδοτεί όπως παραχωρηθή εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου η αιτηθείσα έκτασις περιοχής Αρκουδορρέματος καθοριζομένη υπό των κάτωθι τοποθεσιών, περιλαμβανομένων και τούτων ήτοι: Δυτική πλευρά Κοτσιομύτας, εν συνεχεία, βορείως, βρύση Λατζουνά - Λειβάδι - Καρκανόρρεμα - Μαζαράκι - Κοντορράχια - Μοτσάρα - Καντρή Αλώνια - Καπότα - Κάτω Ροδιάς - Κορακοφωλιά και Κοντογιάννη.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα και υπογράφεται νομίμως ως έπεται.

Η Επιτροπή

[υπογραφές]

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ Α΄
Τμήμα τοπ. αυτοδιοικήσεως
αριθ. πρωτοκ. 108436
Εν Αθήναις τη 30-12-1958

Εγκρίνεται ανακαθορισμός ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης του Νομού Αρκαδίας

ΑΠΟΦΑΣΙΣ

Ο Υπουργός των Εσωτερικών

Έχοντες υπόψιν:

1. Την δια του υπ' αριθ. 40741 της 19-12-1958 εγγράφου του Νομάρχου Αρκαδίας υποβληθείσαν εις το Υπουργείον από 17-10-1958 γνωμοδότησιν της υπό του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/ 1957 προβλεπομένης επιτροπής, εκδοθείσης κατόπιν σχετικής εμπροθέσμου αιτήσεως της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, δι' ης αποφαίνεται υπέρ του ανακαθορισμού των ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνας του Νομού Αρκαδίας.

2. Την ως άνω σύμφωνον προς την γνωμοδότησιν ταύτην πρότασιν του κ. Νομάρχου Αρκαδίας.

3. Τας διατάξεις του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/ 1957, ως και τας τοιαύτας του άρθρου 15 του Ν.Δ. 3892/1958

Αποφασίζομεν

Εγκρίνομεν τον ανακαθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνας του Νομού Αρκαδίας.

Ε.Υ. Ο Γεν. Γραμματεύς Δημ. Ζησόπουλος

Αριθ. 1/1960 **ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Το

Κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, Ν.Δ. 2888/1954, ως ετροποποιήθη και συνεπληρώθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν.Δ. 3777/1957, Διοικητικόν Δικαστήριον ορίων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ των, 1) Ιωάννου Βουτσινά Διευθυντού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Προέδρου, 2) Δημητρίου Παπαδοπούλου Ειρηνοδίκου Τριπόλεως, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 825/1959 αποφάσεως του Προέδρου των εν Τριπόλει

Πρωτοδικών. και 3) Αριστοτέλους Ευταξιοπούλου, Νομομηχανικού Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 35.695/1958 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, παρουσία και του Γραμματέως Α΄ της Νομαρχίας Αρκαδίας Κωνσταντίνου Πανταζή, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 35.696/1958 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εις το γραφείον του Διευθυντού της Νομαρχίας την 24 Νοεμβρίου 1959, ημέραν Τρίτην και ώραν 10ην π.μ. ίνα συζητήση την υποβληθείσαν εις την Νομαρχίαν αίτησιν της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου περί ανακαθορισμού των ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης.

Ακούσαν

των Προέδρων αμφοτέρων των Κοινοτήτων, Ιωάννου Κέκκου της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και Ιωάννου Κέζιου της Κοινότητος Πιάνης, παρισταμένων, μετά των αντιπροέδρων τούτων Νικολάου Ντούμη και Πέτρου Κανέλλου αντιστοίχως, ως και των πληρεξουσίων δικηγόρων α) Νικολάου Ντούμα δια την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου και β) Θωμά Ορφανοπούλου και Θρασυβούλου Ανδριανοπούλου δια την Κοινότητα Πιάνης, οίτινες και ανέπτυξαν δια μακρών τους λόγους και τας απόψεις αμφοτέρων των αντιδίκων Κοινοτήτων, επί του θέματος του ανακαθορισμού των ορίων των.

Μετά ταύτα, παρελθούσης της ώρας, το Δικαστήριον διακόψαν την συνεδρίασιν ανέβαλε ταύτην δια την 8ην Δεκεμβρίου 1959, ημέραν Τρίτην και ώραν 4ην μ.μ. προς διάσκεψιν.

Το Δικαστήριον συνελθόν εν ολομελεία, παρουσία και του γραμματέως τούτου, κατά την ως άνω ορισθείσαν ημερομηνίαν και ώραν, προσήλθεν εις εμπεριστατωμένην εξέτασιν του θέματος του ανακαθορισμού των ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου κσι Πιάνης, λαβόν υπ' όψιν άπαντα τα σχετικά εν τω φακέλω υφιστάμενα στοιχεία και τα υποβληθέντα αυτώ, εν τω μεταξύ, παρά των πληρεξουσίων δικηγόρων, αμφοτέρων των αντιδίκων Κοινοτήτων, σχετικά υπομνήματα, ως και τας κειμένας σχετικάς εν προκειμένω διατάξεις, μη εξαντλήσαν άπαντα τα εν τη συζητήσει ταύτη προκύψαντα ερωτήματα μεταξύ των μελών του, τόσον από απόψεως τύπου όσον και από απόψεως ουσίας δια την νομότυπον και ορθήν λύσιν του σοβαρού τούτου αντικειμένου της διαφοράς, παρελθούσης δε και αύθις της ώρας ανέβαλε το Δικαστήριον και πάλιν την έκδοσιν της αποφάσεώς του δια την 22 Ιανουαρίου του έτους 1960 ημέραν Παρασκευήν.

Το Δικαστήριον συνελθόν εν ολομελεία παρουσία και του γραμματέως του κατά την ορισθείσαν ημερομηνίαν της 22-1-1960, δια την έκδοσιν της αποφάσεώς του επί της υποβληθείσης παρά της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου αιτήσεως περί ανακαθορισμού των ορίων Χρυσοβιτσίου - Πιάνης.

Συζητήσαν επί του συγκεντρωθέντος υλικού εκ της ακροαματικής διαδικασίας και του σχηματισθέντος φακέλου, ανακεφαλαιώσαν δε και τα πορίσματα της προηγουμένης διασκέψεώς του και

Σκεφθέν

1) Επειδή η, κατόπιν των διατάξεων του άρθρου 22 παρ. 2 του Ν.Δ. 3777/12-10-1957 "περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως διατάξεων της Νομοθεσίας περί

των προσόδων των Δήμων και Κοινοτήτων και του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος", από 10-12-1957 υποβληθείσαν αναφοράν του Προέδρου της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου προς τον Νομάρχην Αρκαδίας, ήτις επρωτοκολλήθη την 20-12-1957, αιτουμένου τον ανακαθορισμόν των ορίων Χρυσοβιτσίου - Πιάνης, δεν επέχει θέσιν κατά την κρίσιν του Δικαστηρίου τούτου της υπό των ανωτέρω διατάξεων προβλεπομένης αιτήσεως παρά της Κοινότητος, ήτις εν προκειμένω εκπροσωπείται ουχί παρά του Προέδρου αλλά παρά του Κοινοτικού Συμβουλίου ταύτης, περί ου αι διατάξεις του άρθρου 85 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος (Ν.Δ. 2888/1954).

2) Επειδή και αν εκ μόνης της ως άνω υποβληθείσης αναφοράς του Προέδρου της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου προς την Νομαρχίαν, προέκυπτεν κατ' οικονομίαν έστω, του άρθρου 88 του προμνησθέντος Δημοτικού Κώδικος νομότυπος αίτησις της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου περί ανακαθορισμού των ορίων ταύτης, πάλιν αύτη θεωρείται ως εκπρόθεσμος υποβληθείσα, καθόσον περιήλθεν εις την Νομαρχίαν την 20-12-1957 ενώ θα έδει να περιήρχετο μέχρι και της 12-12-1957.

3) Επειδή η από 24-11-1957 ληφθείσα υπ' αριθ. 22 απόφασις του Κοινοτικού Συμβουλίου περί ανακαθορισμού των ορίων Χρυσοβιτσίου - Πιάνης, παρά το γεγονός ότι ελήφθη αύτη εμπροθέσμως, περιήλθεν εις την Νομαρχίαν εκπροθέσμως, ήτοι την 18-3-1958 κατά παράβασιν προς τας διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 2 του ανωτέρω μνημονευομένου Ν. Διατάγματος, καθ' ας "ο ενδιαφερόμενος Δήμος ή Κοινότης δύναται εντός διμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας από της ισχύος του παρόντος (Ν.Δ.) να υποβάλη αίτησιν εις τον Νομάρχην περί αναθεωρήσεως των ορισθέντων ορίων.

4) Επειδή η ανωτέρω αιτουμένη τον ανακαθορισμόν Κοινότης Χρυσοβιτσίου δεν υπέβαλεν εις τον Νομάρχην νομότυπον και εμπρόθεσμον αίτησιν περί ανακαθορισμού των καθορισθέντων ορίων της μετά της Κοινότητος Πιάνης, συμφώνως προς τας ανωτέρω κειμένας διατάξεις, αλλά όλως παρατύπως προς ταύτας, υπεβλήθη σχετική εκπρόθεσμος αίτησις του Προέδρου και απόφασις του Κοιν. Συμβουλίου, ομοίως εκπρόθεσμος, μη καλυπτομένου του απαραδέκτου ταύτης, κατά την γνώμην του Δικαστηρίου τούτου, εκ της υπ' αριθ. 108.436/30-12-1958 εγκριτικής αποφάσεως του Υπουργού των Εσωτερικών "περί ανακαθορισμού των ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, ίσως και κατά πλάνην εκδοθείσης, και αφού το Δικαστήριον δεν δεσμεύεται δι' ιεραρχικής υπαλληλικής εξαρτήσεως από την Εκτελεστικήν εξουσίαν.

5) Επειδή η παρά των ως άνω διατάξεων του άρθρου 22, παρ. 2 του Ν.Δ. 3777/1957 τασσομένη προθεσμία τυγχάνει ανατρεπτική και επομένως πάσα περαιτέρω συναφής ενέργεια ή παράτασις δι' ετέρων διατάξεων της προθεσμίας ταύτης δεν νομιμοποιεί την εκπροθέσμως υποβληθείσαν αίτησιν, εκτός εάν ρητώς διαλαμβάνη τούτο η νέα διάταξις, πράγμα όπερ δεν διαλαμβάνει η διάταξις του άρθρου 15 του Ν.Δ. 3892 του 1958 "περί τροποποιήσεως του .... και του Δημοτικού κώδικος κ.λπ.",

Δια ταύτα

1) Απορρίπτει την από 24-11-1957 ληφθείσαν υπ' αριθ. 22 απόφασιν του Κ.Σ. Χρυσοβιτσίου και υποβληθείσαν εις την Νομαρχίαν την 18-3-1958, ως αίτησιν της

Κοινότητος ταύτης, περί ανακαθορισμού των ορίων της μετά της Κοινότητος Πιάνης, ως τύποις απαράδεκτον και εκπροθέσμως υποβληθείσαν.

2) Απορρίπτει την 20-12-1957 υποβληθείσαν εις την Νομαρχίαν υπ' αριθ. 374/10-12-1957 αναφοράν του Προέδρου της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, ως αίτησιν της Κοινότητος ταύτης, περί ανακαθορισμού των ορίων των ως άνω Κοινοτήτων ως επίσης τύποις απαράδεκτον και εκπροθέσμως υποβληθείσαν.

3) Δέχεται ότι δεν υπάρχει θέμα ανακαθορισμού των ορίων τούτων ελλείψει νομοτύπου προδικασίας κατά τας διατάξεις του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/ 1957.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παραχρήμα, απόντων των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τούτων. Εν Τριπόλει τη 22-1-1960.

ο Πρόεδρος — τα Μέλη
Ι. Βουτσινάς — έπονται υπογραφαί

ο Γραμματεύς
Κων. Πανταζής

Αριθ. 1045/1961 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Β΄

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Π. Μερτικοπούλου, Αντιπροέδρου, Προέδρου του Β΄ Τμήματος, Γ. Παπαχατζή, Δ. Τσιμπράτου, Γ. Αγγελίδη και Α. Παπαλάμπρου, Συμβούλων της Επικρατείας, Κ. Χοϊδά και Ηλ. Ντόκα, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημοσία εν τω ακροατηρίω του τη 3η Μαΐου 1961, παρόντος και του Γραμματέως του Β΄ Τμήματος Αντ. Πραντούνα, ίνα δικάση την κατωτέρω εκτιθεμένην υπόθεσιν, επί τη από 10 Ιουνίου 1960 αιτήσει:

της κοινότητος Χρυσοβιτσίου Αρκαδίας, νομίμως εκπροσωπουμένης, παραστάσης δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου Θεοφ. Σούκα, δυνάμει αποφάσεως του Κοιν. Συμβουλίου,

κατά της Κοινότητος Πιάνης, νομίμως εκπροσωπουμένης, μη παρστάσης,

περί αναιρέσεως της υπ' αριθμ. 1/1960 αποφάσεως του Δικαστηρίου Ορίων Νομού Αρκαδίας.

Ακούσαν του Εισηγητού, Παρέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας, Ηλ. Ντόκα, αναγνόντος και αναπτύξαντος την έκθεσιν αυτού, καθ' ην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπ' αριθ. 108.436 της 30-12-1958 αποφάσεως του Υπουργού Εσωτερικών ενεκρίθη ο κατά τας διατάξεις του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/ 1957 κατ' αναθεώρησιν καθορισμός των διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Πιάνης και Χρυσοβιτσίου.

Επηκολούθησεν η υπ' αριθ. 1 του 1960 απόφασις του Δικαστηρίου Ορίων Νομού Αρκαδίας, δι' ης απερρίφθη η περί αναθεωρήσεως αίτησις της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, ως εκπροθεσμως υποβληθείσα.

Της αποφάσεως ταύτης διώκεται ήδη υπό της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου η αναίρεσις δια της υπό κρίσιν αιτήσεως και τους εν αυτή λόγους.

Προκύπτουσι τα ζητήματα:

α) αν η αίτησις ασκείται παραδεκτώς

β) σν τυγχάνει βάσιμος κατ' ουσίαν.

Εφ' ων ο Εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Ακούσαν του πληρεξουσίου της αναιρεσειούσης, αναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένων την παραδοχήν αυτής.

Ιδόν τα σχετικά έγγραφα.

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή δια της υπό κρίσιν νομοτύπως ασκουμένης αιτήσεως, δι' ην κατεβλήθη το κατά νόμον παράβολον, εκδοθέντος του υπ' αριθ. 162.430 του 1960 τριπλοτύπου του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, διώκεται παραδεκτώς η αναίρεσις της υπ' αριθ. 1 του 1960 αποφάσεως του Δικαστηρίου Ορίων Νομού Αρκαδίας, δι' ης απερρίφθη ως εκπρόθεσμος, αίτησις της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου περί καθορισμού, κατ' αναθεώρησιν βάσει του άρθρου 22 τυ Ν.Δ. 3777/1957, των διοικητικών ορίων μεταξύ αυτής και της Κοινότητος Πιάνης.

Επειδή, κατά την διάταξιν της παρ. 2 του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/1957 ισχύσαντος (πλην ρητών εξαιρέσεων) από 12-1-1957, "ο ενδιαφερόμενος δήμος ή κοινότης δύναται εντός διμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας από της ισχύος του παρόντος να υποβάλη αίτησιν εις τον νομάρχην περί αναθεωρήσεως των ορισθέντων ορίων του". Αφ' ετέρου κατά την διάταξιν του άρθρου 15 του Ν.Δ. 3892 της 6/7-11-1958 ισχύσαντος, πλην ρητών αντιθέτων ορισμών, από της δημοσιεύσεώς του εις την Εφημερίδα της Κυβερνήσεως η προθεσμία της παρ. 1 του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/1957 (προς έκδοσιν της εγκριτικής της αναθεωρήσεως αποφάσεως του Υπουργού των Εσωτερικών) παρετάθη επί εξάμηνον, η δε ως άνω προθεσμία της παρ. 2 του αυτού άρθρου 15 του Ν.Δ. 3892 "Υποβληθείσαι αιτήσεις αναθεωρήσεως ορίων, αίτινες δεν εκρίθησαν ή απερρίφθησαν υπό του Υπουργού των Εσωτερικών δια τυπικούς λόγους, κρίνονται εντός της ανωτέρω εξαμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας. Κατά την έννοιαν της τελευταίας ταύτης διατάξεως η παράτασις της προθεσμίας της παρ. 2 του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/1957 (προς υποβολήν της περί αναθεωρήσεως αιτήσεως) παρετάθη και δια τον ενδιάμεσον από της λήξεώς της μέχρι της ισχύος του Ν.Δ. 3892 του 1958 διάστημα, καλυφθέντως ούτω αναδρομικώς του εκπροθέσμου των κατά το διάστημα τούτο υποβληθεισών αιτήσεων αναθεωρήσεως.

Επειδή, εν προκειμένω, καθ' α δέχεται η αναιρεσιβαλλομένη απόφασις, η από 24-11-1957 απόφασις του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου περί της επιδίκου αναθεωρήσεως έδει να θεωρηθή ως εκπρόθεσμος, εκ του λόγου ότι, καίτοι ελήφθη εντός της αρχικής προθεσμίας του άρθρου 22 του Ν.Δ. 3777/1957, περιήλθεν εν τούτοις εις την Νομαρχίαν Αρκαδίας μετά την παρέλευσιν της προθεσμίας ταύτης την 18-3-1959. Ούτως η απόφασις, κρίνασα εκπρόθεσμον την αίτησιν της αναιρεσειούσης, υποβληθείσαν κατά το ενδιάμεσον μέχρι της ενάρξεως της ισχύος του άρθρου 15 του ρηθέντος Ν.Δ. 3892/1958, επί τη εσφαλμένη εκδοχή ότι δεν έλαβε χώραν παράτασις της προς υποβολήν της ατήσεως αναθεωρήσεως προθεσμίας και δια το ως άνω διάστημα ευθέως παρεβίασε την τελευταίαν ταύτην διάταξιν και κατέστη εκ τούτου αναιρετέα κατά τον βάσιμον σχετικόν λόγον της υπό κρίσιν αιτήσεως.

Επειδή, αναιρουμένης της προσβαλλομένης αποφάσεως επί τω άνω λόγω, παρέλκει η έρευνα του νομίμου των λοιπών αιτιολογιών αυτής, αναπεμπομένης της υποθέσεως ενώπιον του εκδόντος την απόφασιν ταύτην δικαστηρίου προς περαιτέρω σύννομον κρίσιν.

Δια ταύτα

Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν αναιρέσεως.

Αναιρεί την υπ' αριθ. 1 του 1960 απόφασιν του Δικαστηρίου Ορίων Νομού Αρκαδίας, αναπέμπον την υπόθεσιν ενώπιον του αυτού δικαστηρίου κατά το εν τω αιτιολογικώ.

Διατάσσει την απόδοσιν του κατατεθέντος παραβόλου.

Επιβάλλει εις βάρος της αναιρεσιβλήτου την δικαστικήν δαπάνην της αναιρεσειούσης εκ δραχμών πεντακοσίων.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη 8η Μαΐου 1961, εδημοσιεύθη δε αυτόθι τη 24η ιδίου μηνός και έτους.

Ο Πρόεδρος του Β΄ Τμήματος	Ο Γραμματεύς του Β΄ Τμήματος
Π. Μερτικόπουλος	Α. Πραντούνας

αριθ. 22/1963 **ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, Ν.Δ. 2888 του 1954, ως ετροποποιήθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν.Δ. 3777 του 1957, Διοικητικόν Δικαστήριον ορίων του Νομού Αρκαδίας συγκείμενον εκ των 1. Ιωάννου Κοντέα, Διευθυντού Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Προέδρου, 2. Γεωργίου Τζανατή, Ειρηνοδίκου Φαλαισίας, αναπληρούντος τον Ειρηνοδίκην Καρυταίνης, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 831 του 1962 αποφάσεως του Προέδρου των εν Τριπόλει Πρωτοδικών και 3. Αριστοτέλους Ευταξόπουλου, Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών του Νομού Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 36.608 / 23-10-1961 αποφάσεως του Νομάρχου, περί της κατά πάγιον τρόπον συγκροτήσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου ορίων, παρουσία και του Γραμματέως τούτου Κων/νου Πανταζή, Εισηγητού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ορισθέντος δια της ανωτέρω αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εις το γραφείον του Διευθυντού της Νομαρχίας την 19 Φεβρουαρίου, ημέραν τρίτην και ώραν 18, ίνα αποφασίση και σκεφθή και αποφασίση επί της υποβληθείσης υπό της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου αιτήσεως αναθεωρήσεως των υφισταμένων διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, κατόπιν και της πραγματοποιηθείσης επιτοπίου μεταβάσεώς του δια την εξέτασιν του θέματος τούτου, πραγματοποιηθείσης την 17 Ιανουαρίου, ημέραν πέμπτην και ώραν 12ην, δυνάμει της υπ' αριθ. 21 / 1962 Προδικαστικής αποφάσεως.

Το Δικαστήριον λαβόν υπ' όψιν.

1. Την υπ' αριθ. 21 / 25-11-62 προδικαστικήν απόφασίν του, 2. Ολόκληρον τον φάκελον της ειρημένης υποθέσεως, 3. της εκ της επιτοπίου μεταβάσεώς του σχηματισθείσης εντυπώσεώς του, καθ' ην παρίσταντο οι Πρόεδροι αμφοτέρων των αντιδίκων Κοινοτήτων μετά των πληρεξουσίων των δικηγόρων Γεωργίου Διαμαντοπούλου και Νικολάου Ντούμα Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, Θωμά Ορφανοπούλου και Θρασυβούλου Ανδριανοπούλου, Κοινότητος Πιάνης, οίτινες

ανέπτυξαν επιτοπίως δια μακρών τας εκατέρωθεν απόψεις των Κοινοτήτων τούτων. Την υπ' αριθ. από 17-10-1958 γνωμοδότησιν της κατά τας διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 2 του Ν.Δ. 3777 του 1957 επιτροπής, δι' ης κατόπιν επιτοπίου μεταβάσεώς της γνωματεύσει υπέρ της αποδοχής της κατά τα ανωτέρω υποβληθείσης αιτήσεως αναθεωρήσεως των υφισταμένων διοικητικών ορίων των άνω Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης.

Σκεφθέν

Επειδή εκ της όλης εμπεριστατωμένης ερεύνης του θέματος τούτου προέκυψεν ότι, η Κοινότης Χρυσοβιτσίου συμφώνως προς την ήδη υφισταμένην κατάστασιν των διοικητικών της ορίων, κέκτηνται έκτασιν 20.000 στρεμμάτων περίπου, εκ των οποίων τα 12.500 στρέμματα δασοσκεπή, 1.500 περίπου μερικώς δασοσκεπή, 4.000 στρέμματα άγονοι εκτάσεις και 2.000 στρέμματα καλλιεργήσιμοι.

Επειδή εκ των ως άνω 20.000 κατεχομένων προρηθείσης Κοινότητος στρεμμάτων απαγορεύεται η βοσκή παντός ζώου, κατόπιν κατά καιρούς εκδοθεισών παρά της αρμόδιας Δασικής υπηρεσίας (Κ.Ε.Δ. Μαινάλου) απαγορευτικών διατάξεων, εις 17.000, και επιτρέπεται μόνον η βόσκησις εις 3.000 τοιαύτα,

Επειδή η Κοινότης Χρυσοβιτσίου τυγχάνει κατ' εξοχήν κτηνοτροφική, έχουσα εις την περιφέρειάν της 6.000 αιγοπρόβατα, δεν δύναται να ανταπεξέλθη και αρκεσθή ικανοποιητικώς εις την ανωτέρω υφισταμένην σήμερον βοσκήσιμον έκτασιν των 3.000 στρεμμάτων, εν αντιθέσει προς την Κοινότητα Πιάνης, ήτις κατέχουσα 36.000 στρέμματα συνολικήν έκτασιν, επιτρέπεται η βοσκή εις 31.000 στρέμματα, ήτις θα ηδύνατο να εκθρέψη. Εν σχέσει προς την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, δεκαπλάσιον αριθμόν αιγοπροβάτων, ενώ κέκτηνται εις την περιφέρειαν ταύτην περί τα 4.000 μόνον πρόβατα. Επειδή η επίδικος περιοχή Αρκουδορρέματος, αποτελουμένη εκ 3.000 περίπου στρεμμάτων τυγχάνει πλησιέστερον προς την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, απέχουσα περί τα δύο χιλιόμετρα, ενώ εκ της Κοινότητος Πιάνης περί τα δέκα χιλιόμετρα. Αι υφιστάμεναι δε ιδιοκτησίαι της περιοχής ταύτης ανήκουσιν ως επί το πλείστον εις κατοίκους Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, τέως κάτοικοι συνοικισμού Αρκουδορεύματος, αι λοιπαί δε εις κατοίκους ετέρων παραπλησίων Κοινοτήτων, η υφιστάμενη δε μοναδική πηγή "Λατζουνά", περιοχής Αρκουδορεύματος, εξυπηρετεί τας ανάγκας των κτηνοτρόφων Χρυσοβιτσίου, οίτινες απεστερήθησαν της εις θέσιν "Καλτέτσι" πηγής ύδατος, ήτις απηλλοτριώθη υπό του Κράτους δια τας ανάγκας του Εργοστασίου (Κ.Ε.Δ. Μαινάλου), ήτις και μόνη εξυπηρετούσε τας ανάγκας των κτηνοτρόφων Χρυσοβιτσίου.

Δια ταύτα

Δεχόμενον το Δικαστήριον την ανωτέρω γνωμοδότησιν της επιτροπής, καθορίζει τα διοικητικά όρια των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Πιάνης, ως προς την επίδικον περιοχήν, ως κάτωθι.

Το όριον συνεχίζεται δια νοητής γραμμής από δυτικήν πλευράν "Κουτσομύτας", και εκείθεν με κατεύθυνσιν προς Βορράν, συναντά την βρύσιν "Λατζουνά", και διέρχεται από τας θέσεις "Καρκανόρρεμα", - "Λειβάδι" - "Μαζαράκι" - "Κοντορράχια" - "Μοτσάρα" - "Καντρή Αλώνια" - "Καπότα" - "Κάτω Ροδιάς" - "Κορακοφωλιά" - εις θέσιν "Κοντογιάννη".

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παραχρήμα εν εκτάκτω συνεδριάσει, απόντων των διαδίκων και των πληρεξουσίων των δικηγόρων.

ο Πρόεδρος τα Μέλη

Ι. Κοντέας έπονται υπογραφαί

Αριθ. 2073/1964 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ Β΄

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Γ.Δ. Σπυροπούλου, Συμβούλου της Επικρατείας, Προεδρεύοντος, κωλυομένου του προέδρου του τμήματος, Α. Παπαλάμπρου, Κ. Σταυροπούλου, Ηλ. Γλυκοφρύδη, Γ. Κοντογιάννη, Συμβούλων της Επικρατείας, Γ. Σκουρτζή και Κ. Λασσαδού, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημοσία εν τω ακροατηρίω του την 27ην Μαΐου 1964, παρόντος και του Γραμματέως Α. Τζωρτζάκη, ίνα δικάση την κατωτέρω εκτεθειμένην υπόθεσιν επί τη από 3ης Μαΐου 1963 αιτήσει:

της κοινότητος Πιάνης (Νομού Αρκαδίας) νομίμως εκπροσωπουμένης, παραστάσης δια του πληρεξουσίου της δικηγόρου Γ, Πιτούνη, δυνάμει αποφάσεων του Κοινοτικού Συμβουλίου,

περί αναιρέσεως της υπ' αριθ. 22 έτους 1963 οριστικής αποφάσεως του κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του Ν.Δ. 2888/1954 ως ετροποποιήθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν.Δ. 3777/ 1957, διοικητικού δικαστηρίου ορίων του Νομού Αρκαδίας.

Ακούσαν του Εισηγητού, Παρέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας Κ. Λασσαδού, αναγνόντος και αναπτύξαντος την έκθεσιν αυτού, καθ' ην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπ' αριθ. 108.436 της 30 Δεκεμβρίου 1958 αποφάσεως του Υπουργού των Εσωτερικών ενεκρίθη ο, διατάξει του άρθρου 22 του νόμου 3777/ 1957, κατ' αναθεώρησιν καθορισμός των διοικητικών ορίων μεταξύ των κοινοτήτων Πιάνης και Χρυσοβιτσίου Αρκαδίας. Επηκολούθησεν η υπ' αριθ. 1/1960 απόφασις του Διοικητικού Δικαστηρίου ορίων Δήμων και Κοινοτήτων Νομού Αρκαδίας, δι' ης απερρίφθη η περί αναθεωρήσεως αίτησις της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου ως εκπροθέσμω υποβληθείσα. Η απόφασις αύτη ανηρέθη δια της υπ' αριθ. 1015/1961 αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, επί τω λόγω αύτη παρεβίασε τας περί της ως άνω προθεσμίας διατάξεις του νόμου. Επιληφθέν εκ νέου το ρηθέν Διοικητικόν Δικαστήριον εξέδωκε την υπ' αριθ. 22/1963 απόφασίν του, δι' ης προέβη εις αναθεώρησιν των ως άνω ορίων.

Της αποφάσεως ταύτης διώκεται ήδη υπό της Κοινότητος Πιάνης η αναίρεσις δια της υπό κρίσιν αιτήσεως και τους εν αυτή λόγους.

Τα προκύπτοντα ζητήματα είναι αντίστοιχα προς τους προβαλλομένους λόγους αναιρέσεως.

εφ' ων ο Εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Ακούσαν του πληρεξουσίου της αναιρεσειούσης αναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της αιτήσεως και αιτησαμένου την παραδοχήν αυτής, του πληρεξουσίου της αναιρεσιβλήτου αιτησαμένου την απόρριψιν ταύτης.

Ιδόν τα σχετικά έγγραφα
Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή δια της υπό κρίσιν, ατελώς, κατά νόμον, ασκουμένης αιτήσεως, δι' ην κατεβλήθη το νόμιμον παράβολον, ως δείκνυται εκ των προσαγομένων υπ' αριθ. 94.528 του έτους 1963 τριπλοτύπου εισπράξεως του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, διώκεται εμπροθέσμως η αναίρεσις της υπ' αριθ. 22/ 1963 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου ορίων Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, δι' ης καθωρίσθησαν κατ' αναθεώρησιν τα μεταξύ των διαδίκων Κοινοτήτων διοικητικά όρια.

Επειδή η προσβαλλομένη απόφασις περιέλαβεν εντός των διοικητικών ορίων της αναιρεσιβλήτου Κοινότητος Χρυσοβιτσίου την επίδικον έκτασιν εκ 3.000 περίπου στρεμμάτων εις θέσιν "Αρκουδόρρεμα" επί τη αιτιολογία ότι η μεν Κοινότης Χρυσοβιτσίου, έχουσα εις την περιφέρειάν της 6.000 αιγοπρόβατα, κέκτηται έκτασιν 20.000 στρεμμάτων περίπου, εξ ων η βοσκή απαγορεύεται εις 17.000 στρέμματα και επιτρέπεται εις τα λοιπά 3.000 στρέμματα, ενώ η αναιρεσείουσα Κοινότης Πιάνης, έχουσα εις την περιφέρειάν της 4.000 στρέμματα, κέκτηται έκτασιν 36.000 στρεμμάτων, εξ ων η βοσκή επιτρέπεται εις 31.000 στρέμματα. Η αναιρεσείουσα όμως είχεν αμφισβητήσει ενώπιον του εκδόντως την προβαλλομένην απόφασιν δικαστηρίου την ακρίβειαν των ως άνω αριθμών, προέβαλε δε και τον ισχυρισμόν ότι εις την επίδικον έκτασιν, ήτις δια της προσβαλλομένης αποφάσεως υπήχθη εις την περιφέρειαν της αναιρεσιβλήτου προς εξυπηρέτησιν των κτηνοτροφικών αυτής αναγκών, απαγορεύεται η βοσκή και η εισαγωγή ποιμνίων εν αυτή. Η προσβαλλομένη όθεν απόφασις, μη αναφερομένη εις επίσημα στοιχεία, εν σχέσει προς τα υπ' αυτής ληφθέντα υπ' όψιν πραγματικά περιστατικά, ήτοι τας εις την περιφέρειαν εκάστης των διαδίκων υπαγομένας εκτάσεις και τας εκ τούτων μη δυναμένας να χρησιμοποιηθώσιν προς βόσκησιν των ποιμνίων λόγω απαγορευτικών διαταγών της αρμοδίας δασικής υπηρεσίας, ούδ' απαντήσασα εις τον ως άνω ισχυρισμόν, ότι λόγω υφισταμένης απαγορεύσεως της βοσκής εν τη επιδίκω εκτάσει, δεν εξυπηρετείται ο σκοπός, δι' ον η έκτασις αύτη υπήχθη εις την περιφέρειαν της αναιρεσιβλήτου, τυγχάνει πλημμελώς ητιολογημένη και τούτω τω λόγω βασίμως προβαλλομένω δια της υπό κρίσιν αιτήσεως, αναιρετέα, παρελκούσης της ερεύνης των λοιπών λόγων αναιρέσεως.

Επειδή αναιρουμένης κατά τα ανωτέρω της προσβαλλομένης αποφάσεως, η υπόθεσις χρήζουσα διευκρινίσεως κατά το πραγματικόν μέρος αυτής, δέον να αναπεμφθή εις το εκδόν την απόφασιν ταύτην δικαστήριον προς νέαν ητιολογημένην κρίσιν επί της ουσίας.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν αναιρέσεως.

Αναιρεί την υπ' αριθ. 22/1963 απόφασιν του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, εις ο και αναπέμπει την υπόθεσιν κατά τα εν τω αιτιολωγικώ.

Διατάσσει την απόδοσιν του παραβόλου και

Επιβαλλει εις βάρος της αναιρεσιβλήτου Κοινότητος Χρυσοβιτσίου την δικαστικήν δαπάνην της αναιρεσειούσης Κοινότητος Πιάνης εκ δραχμών 1.000.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη 1 Ιουνίου 1964.

ο Προεδρεύων Σύμβουλος — ο Γραμματεύς

Γ.Δ. Σπυρόπουλος — Δ. Τζωρτζάκης

και εδημοσιεύθη αυτόθι τη 3 Ιουλίου του ιδίου έτους.

ο Προεδρεύων Σύμβουλος — ο Γραμματεύς του Ε΄ Τμήματος

Γ.Δ. Σπυρόπουλος — Δ. Γραντούνας

4/1965 **Νομαρχία Αρκαδίας**

Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων

αριθ. αποφάσεως 4

Εν Τριπόλει σήμερον την 6ην του μηνός Οκτωβρίου 1965, ημέραν τετάρτην και ώραν 11π.μ. συνήλθεν εις το Γραφείον του Διευθυντού Αυτοδιοικήσεως της Νομαρχίας Αρκαδίας, το κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 των Ν.Δ. 2888/1954, ως αντικατεστάθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν.Δ. 3777/1957 Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων κατόπιν της τπ' αριθ. 2/4-6-1965 αποφάσεως του Προέδρου αυτού, αποτελούμενον εκ των 1) Γεωργίου Κόρκα, Διευθυντού Αυτοδιοικήσεως της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Προέδρου, 2) Ιωάννου Λαμπροπούλου, Ειρηνοδίκου Νυμφασίας, ορισθέντος δια της 462/1965 αποφάσεως του Προεδρεύοντος των εν Τριπόλει Πρωτοδικών, και 3) Αριστοτέλους Ευταξιοπούλου, Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών Νομού Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 20.149/27-5-1963 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, ως αύτη ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, ως μελών, παρουσία και του γραμματέως τούτου Δημητρίου Μανιατάκου, Γραμματέως Α΄ της Νομαρχίας Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 24.240/7-6-1954 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, ίνα δικάση επί υποθέσεως ανακαθορισμού των διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Πιάνης.

Ακούσαν

των Προέδρων αμφοτέρων των Κοινοτήτων παρισταμένων μετά δημοτών των, ως και των πληρεξουσίων δικηγόρων αυτών, οίτινες και ανέπυξαν δια μακρών τους λόγους και τας απόψεις αμφοτέρων των αντιδίκων Κοινοτήτων.

Σκεφθέν

Επειδή εκ της όλης ακροαματικής διαδικασίας και των στοιχείων του φακέλλου δεν προκύπτουσιν αποδεικτικά στοιχεία ικανά δια την έκδοσιν της οικείας αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου, όπερ, μέχρι της τούδε διαδικασίας δεν εσχημάτισε πλήρη γνώσιν των πραγματικών δεδομένων, εν συνδυασμώ προς τους προβαλλομένους λόγους και αιτιάσεις των σντιδίκων Κοινοτήτων,

Ιδόν και τας σχετικάς διατάξεις του άρθρου 12 παρ. 4 του Ν.Δ. 2888 του 1954

Αποφασίζει

Διατάσσει επιτόπιον έρευναν ενεργηθησομένην υπ' αυτού, εν ημέρα και ώρα ορισθησομένην παρά του Προέδρου

Ενεκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παραχρήμα δημοσίως.

Εφ' ω συνετάγη το παρόν και υπογράφεται ως έπεται:

ο Πρόεδρος		τα μέλη
[υπογραφή]	ο Γραμματεύς	[υπογραφές]
	[υπογραφή]	

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΤΩΝ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
Αριθ. αποφάσεως 6/1966

Το κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος. Ν.Δ. 2888/1954, ως ετροποποιήθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν. Διατάγματος 3777 / 1957, Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ των 1. Γεωργίου Κόρκα, Διευθυντού της Νομαρχίας Αρκαδίας, ως Προέδρου,. 2. Ιωάννου Λαμπροπούλου Ειρηνοδίκου Νυμφασίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 33.108 / 1965 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, κατόπιν της υπ' αριθ. 462/1965 ομοίας του Προεδρεύοντος των εν Τριπόλει Πρωτοδικών και 3. Αριστοτέλους Ευταξιοπούλου, Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών Ν. Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 20.149/27-5-1963 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, ως αύτη ετροποποιήθη και συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, ως μελών, παρουσία και του Γραμματέως αυτού Δημητρίου Μανιατάκου, Εισηγητού της Νομαρχίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 24.240/7-6-1965 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εις το γραφείον του Διευθυντού της Νομαρχίας την 26-4-1966, ημέραν τρίτην και ώραν 12ην, ίνα συζητήση, σκεφθή και αποφασίση επί της υποβληθείσης υπό της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου αιτήσεως αναθεωρήσεως των υφισταμένων διοικητικών ορίων μεταξύ της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, κατόπιν και της πραγματοποιηθείσης επιτοπίου μεταβάσεώς του δια την εξέτασιν του θέματος τούτου, πραγματοποιηθείσης την 24ην του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1965, ημέραν τετάρτην και ώραν 10 π.μ., δυνάμει της υπ' αριθ. 4/6-10-1965 προδικαστικής αποφάσεως αυτού.

Το Δικαστήριον λαβόν υπ' όψιν

1) υπ' αριθ. 4/6-10-1965 Προδικαστικήν απόφασίν του, 2) ολοκληρον τον φάκελον της ειρημένης υποθέσεως, 3) τα εκ της επιτοπίου μεταβάσεώς του σχηματισθείσας εντυπώσεις του, καθ' ην παρίσταντο οι Πρόεδροι αμφοτέρων των αντιδίκων Κοινοτήτων μετά των πληρεξουσίων των δικηγόρων Γεωργίου Διαμαντοπούλου και Νικολάου Ντούμα Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και Θρασυβούλου Ανδριανοπούλου Κοινότητος Πιάνης, οίτινες ανέπτυξαν απόψεις των Κοινοτήτων, 4) την από 17-10-1958 γνωμοδότησιν της κατά τας διατάξεις του άρθρου 22 παρ. 2 του Ν.Δ. 2777/1957 Επιτροπής, δι' ης αύτη γνωματεύει υπέρ της αποδοχής της κατά το ανωτέρω υποβληθείσης αιτήσεως αναθεωρήσεως των υφισταμένων διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης.

ΣΚΕΦΘΕΝ

Επειδή εκ της όλης εμπεριστατωμένης ερεύνης της υποθέσεως ταύτης προέκυψεν, 1) ότι συμφώνως προς την επίσημον απογραφήν του έτους 1961, ο μεν πληθυσμός της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου (συμπεριλαμβανομένου και του Συνοικισμού Μαντέικων) ανέρχεται εις 360 κατοίκους, της δε Κοινότητος Πιάνης 486 τοιούτου, 2) συμφώνως προς το υπ' αριθ. 3008/ 17-11-1959 έγγραφον του Δασαρχείου Π.Δ.

Βυτίνης, η μεν Κοινότης Χρυσοβιτσίου κέκτηται έκτασιν 26.000 στρεμμάτων η δε Κοινότης Πιάνης 36.000 στρεμμάτων.

Επειδή συμφώνως προς το υπ' αριθ. 459/ 31-3-1966 έγγραφον του Αγρονομείου Τριπόλεως, η βόσκησις εις μεν την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, ήτις έχει εις την περιφέρειάν της 1.200 αιγοπρόβατα, επιτρέπεται εις 2500 στρέμματα, ενώ βόσκησις εις την Κοινότητα Πιάνης, ήτις έχει εις την περιφέρειάν της 1.900 αιγοπρόβατα επιτρέπεται εις 2.400 στρέμματα.

Επειδή εις την επίδικον περιοχήν του Αρκουδορρέματος, ήτις αποτελείται εκ 3.000 στρεμμάτων περίπου, απαγορεύεται παντελώς η βόσκησις, ως τούτο προκύπτει εκ του ως άνω εγγράφου του Αγρονομείου Τριπόλεως και εκ των λοιπων εν τω φακέλω στοιχείων.

Επειδή, αι εις την επίδικον περιοχήν του Αρκουδορρέματος υφιστάμεναι μικραί ιδιοκτησίαι ανήκουσιν εις κατοίκους διαφόρων Κοινοτήτων και ουχί μόνον εις κατοίκους της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και δεν δύνανται λόγω της μικράς τούτων εκτάσεως να αποτελέσωσι σοβαρόν λόγον ανακαθορισμού των ορίων μετά των ως είρηται Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, και επειδή, εκ των ως άνω εκτεθέντων και διαπιστωθέντων δεν προκύπτει ότι αι ανάγκαι των κατοίκων της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου τυγχάνουσιν επικρατέστεραι των αναγκών των κατοίκων της Κοινότητος Πιάνης, απολύτως ώστε να δικαιολογείται ο αιτούμενος ανακαθορισμός των ορίων. Και επειδή, πάντα τα ως άνω αποδειχθέντα στοιχεία προκύπτουσι εκ των εν τω σχετικώ φακέλω υπαρχόντων επισήμων εγγράφων και λοιπών στοιχείων, επικαλούμένων και υπό των διαδίκων Κοινοτήτων.

Δια ταύτα

Το Δικαστήριον απορρίπτει τον δια της υπ' αρθ. 22 από 24-11-1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου αιτηθεντα ανακαθορισμόν των ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης δια τους εν τω σκεπτικώ αναφερομένους λόγους.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παραχρήμα, απόντων των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τούτων.

ο Πρόεδρος τα Μέλη
Γ. Κόρκας [υπογραφές]

ο Γραμματεύς
Δ. Μανιατάκος

Αριθμός 237/1970 ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ ΤΗΣ ΕΠΙΚΡΑΤΕΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ Β΄

Συγκείμενον εκ των μελών αυτού Απ. Παπαλάμπρου, Αντιπροέδρου, Προέδρου του Β΄ Τμήματος, Αγγ. Σταυροπούλου, Ηλ. Καμπίτση, Δ. Τσιροπινινά, Κ. Χοϊδά, Συμβούλων της Επικρατείας, Τ. Δημητρακάκη και Ε. Μποτοπούλου, Παρέδρων του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Συνεδριάσαν δημοσία εν τω ακροατηρίω του τη 5η Νοεμβρίου 1969, παρόντος και του Γραμματέως του Β΄ Τμήματος Κ. Παπασωτηρίου, ίνα διακάση την κατωτέρω εκτιθεμένην υπόθεσιν επί τη από 12ης Μαρτίου1967 αιτήσει της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου Αρκαδίας, εκπροσωπουμένης νομίμως, παραστάσης δια

του πληρεξουσίου της δικηγόρου Θ. Σούκα, δυνάμει πληρεξουσίου, κατά της Κοινότητος Πιάνης, νομίμως εκπροσωπουμένης, παραστάσης δια του νομίμου πληρεξουσίου της δικηγόρου Γ. Πετούνη, δυνάμει πληρεξουσίου.

περί αναιρέσεως της υπ' αριθ. 6/1966 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος και 23 του Ν.Δ. 3777/1957 του Νομού Αρκαδίας.

Ακούσαν του Εισηγητού, Παρέδρου του Συμβουλίου της Επικρατείας Τ. Δημητρακάκη, αναγνόντος και αναπτύξαντος την έκθεσιν αυτού, καθ' ην το ιστορικόν της προκειμένης υποθέσεως έχει ως έπεται:

Δια της υπό κρίσιν αιτήσεως διώκεται η αναίρεσις της υπ' αριθ. 6/1966 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων του Νομού Αρκαδίας, δια της οποίας, μετ' αναίρεσιν προηγουμένων αποφάσεων του αυτού Διοικητικού Δικαστηρίου δια των υπ' αριθ. 1045/1961 και 2073/1964 αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας, απερρίφθη ο δια της υπ' αριθ. 22 από 24-11-1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου αιτηθείς ανακαθορισμός των ορίων μεταξύ της αιτούσης Κοινότητος και της Κοινότητος Πιάνης

Τα επί της προκειμένης υποθέσεως προκύπτοντα ζητήματα είναι αντίστοιχα προς τους προβαλλομένους λόγους αναιρέσεως.

Εφ' ων ο Εισηγητής ανέπτυξε την γνώμην αυτού.

Ακούσαν του πληρεξουσίου της αναιρεσειούσης, αναπτύξαντος και προφορικώς τους λόγους της υπό κρίσιν αιτήσεως και αιτησαμένου την παραδοχήν αυτής, και του πληρεξουσίου της αναιρεσιβλήτου, αιτησαμένου την απόρριψιν ταύτης.

Ιδόν τα σχετικά έγγραφα

Σκεφθέν κατά τον Νόμον

Επειδή δια της υπό κρίσιν, ατελώς κατά νόμον ασκουμένης, αιτήσεως, δι' ην κατεβλήθη το νόμιμον παράβολον ως δείκνυται εκ του προσκομιζομένου υπ' αριθ. 70.024 του έτους 1967 γραμματίου του Ταμείου Δικαστικών Εισπράξεων Αθηνών, διώκεται η αναίρεσις της υπ' αριθ. 6/1966 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων του Νομού Αρκαδίας, δια της οποίας, μετ' αναίρεσιν προηγουμένων αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας απερρίφθη ο δια της υπ' αριθ. 22 της 24-11-1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου αιτηθείς ανακαθορισμός των ορίων μεταξύ της αιτούσης Κοινότητος και της Κοινότητος Πιάνης.

Επειδή, τοιούτον αντικείμενον έχουσα, ασκηθείσα δε εμπροθέσμως και κατά τας νομίμους διατυπώσεις, η υπό κρίσιν αίτησις τυγχάνει τύποις δεκτή.

Επειδή η αναιρεσείουσα Κοινότης δι' επί ακροατηρίου δηλώσεως του πληρεξουσίου δικηγόρου της παρητήθη του περί κακής συγκροτήσεως του εκδόντος την προσβαλλομένην απόφασιν δικαστηρίου λόγου αναιρέσεως.

Επειδή εν παραγράφω 4 του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος (Ν.Δ. 2888/1954) ορίζεται ότι "το δικαστήριον δύναται να διατάσση επιτόπιον έρευναν ενεργουμένην υπ' αυτού ή δι' ενός των μελών του, καλουμένων πάντοτε των ενδιαφερομένων...", κατά την έννοιαν δε της διατάξεως ταύτης, περί της διεξαγομένης κατόπιν σχετικής προδικαστικής αποφάσεως του δικαστηρίου ορίων επιτοπίου ερεύνης δέον κατ' αρχήν να συντάσσηται πρακτικόν μνημονεύον την

τηρηθείσαν διαδικασίαν διεξαγωγής της επιτοπίου ερεύνης (κλήτευσις διαδίκων κοινοτήτων, παράστασις εκπροσώπων και πληρεξουσίων αυτών, κ.λπ.) και τας εκ της διεξαχθείσης ερεύνης συγκεκριμένας διαπιστώσεις ή πορίσματα των ενεργησάντων ταύτην μελών του δικαστηρίου΄ το πρακτικόν όμως τούτο δύναται να αναπληρωθή δια της εν τη αποφάσει του δικαστηρίου μνείας των ανωτέρω στοιχείων, ήτοι της τηρηθείσης διαδικασίας και των διαπιστώσεων ή πορισμάτων των ενεργησάντων την έρευναν.

Επειδή, εν προκειμένω, εκ της προσβαλλομένης αποφάσεως προκύπτει ότι κατόπιν προδικαστικής αποφάσεως διεξήχθη επιτόπιος έρευνα υφ' ολοκλήρου του δικαστηρίου την 24ην Οκτωβρίου 1965, περί της επιτοπίου όμως ταύτης ερεύνης δεν συνετάγη ιδιαίτερον πρακτικόν, δοθέντος ότι εις τον φάκελλον της υποθέσεως, αποσταλέντα ολόκληρον εις το Συμβούλιον της Επικρατείας, ως βεβαιούται εν των υπ' αριθ. 92.465/ 26-9-1968 εγγράφω του Υπουργείου Εσωτερικών, δεν περιλαμβάνεται τοιούτον πρακτικόν. Εξ άλλου η έλλειψις αύτη δεν αναπληρούται δια των εν τη προσβαλλομένη αποφάσει εκτιθεμένων περί της ως είρηται επιτοπίου ερεύνης, διότι εν τη αποφάσει ταύτη μνημονεύεται μεν ότι το δικαστήριον έλαβεν υπ' όψιν "τας εκ της επιτοπίου μεταβάσεώς του σχηματισθείσας εντυπώσεις του, καθ' ην παρίσταντο οι πρόεδροι αμφοτέρων των αντιδίκων μετά των πληρεξουσίων των, οίτινες ανέπτυξαν τας απόψεις των Κοινοτήτων", δεν παρατίθενται όμως, έστω και συνοπτικώς, αι συγκεκριμέναι διαπιστώσεις ή πορίσματα άτινα το δικαστήριον συνήγαγεν ειδικώς εκ της διεξαχθείσης επιτοπίου ερεύνης. Όθεν μη τηρηθέντος του ουσιώδους τούτου τύπου της διαδικασίας, η προσβαλλομένη απόφασις είναι δια τον λόγον τούτον, βασίμως προβαλλόμενον, αναιρετέα.

Επειδή, εξ ετέρου κατά τας διατάξεις των παραγράφων 2 και 4 του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος (Ν.Δ. 2888/1954), ενώπιον του δικάζοντος τας επι αμφισβητήσεων των διοικητικών ορίων διαφοράς Δικαστηρίου καλούνται υποχρεωτικώς οι ενδιαφερόμενοι Δήμοι και Κοινόητες τριάκοντα τουλάχιστον ημέρας προ της συζητήσεως, η κλήτευσις αύτη επιβάλλεται και δια την περίπτωσιν καθ' ην μετά την επιτόπιον έρευναν διεξάγεται νέα και ιδιαιτέρα ενώπιον του Δικαστηρίου Ορίων συζήτησις της υποθέσεως.

Επειδή, εν προκειμένω, το εκδόν την προσβαλλομένην απόδασιν δικαστήριον μετά την έκδοσιν της υπ' αριθ. 4/6-10-1965 προδικαστικής αποφάσεως προέβη 24-10-1965 εις επιτόπιον έρευναν και ακολούθως, συνεδριάσαν δημοσία την 26-4-1966, εξέδωσε την προσβαλλομένην απόφασίν του. Εκ της αποφάσεως όμως ταύτης, αναφερούσης εν προοιμίω ότι το δικαστήριον εσυνεδρίασε δημοσία "ίνα συζητήση, σκεφθή και αποφασίση επί της υποβληθείσης υπό της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου αιτήσεως αναθεωρήσεως" και βεβαιούσης εν τέλει ότι αύτη "εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παραχρήμα απόντων των διαδίκων και των πληρεξουσίων δικηγόρων τούτων", δεν προκύπει σαφώς εάν κατά την συνεδρίασιν ταύτην του δικαστηρίου της 26-4-1966, την γενομένην μετά την επιτόπιον έρευναν, διεξήχθη και νέα συζήτησις της υποθέσεως, οπότε έδει να τηρηθή η διατύπωσις της προσκλήσεως των διαδίκων ίνα παραστώσι κατ' αυτήν, λόγω δε της ασαφείας ταύτης καθίσταται ανέφικτος ο έλεγχος της νομιμότητος

της διαδικασίας από της απόψεως της τηρήσεως της ουσιώδους ως άνω διατυπώσεως. Όθεν, και δια τον λόγον τούτον, βασίμως προβαλλόμενον, η προσβαλλομένη απόφασις τυγχάνει αναιρετέα.

Επειδή, κατά ταύτα, η μεν υπό κρίσιν αίτησις δέον όπως γένηται δεκτή. Η δε υπόθεσις, χρήζουσα διευκρινίσεως κατά το πραγματικόν αυτής μέρος, δέον όπως αναπεμφθή ενώπιον του επιδόντος την άνω απόφασιν δικαστηρίου προς νέαν κατ' ουσίαν εκδίκασιν.

Δια ταύτα

Δέχεται την υπό κρίσιν αίτησιν αναιρέσεως.

Αναιρεί την υπ' αριθ. 6/1966 απόφασιν του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων του Νομού Αρκαδίας, εις ο και αναπέμπει την υπόθεσιν, κατά τα εν τω αιτιολογικώ.

Διατάσσει την απόδοσιν του κατατεθέντος παραβόλου, και

Επιβάλλει εις βάρος της αναιρεσιβλήτου Κοινότητος Πιάνης την δικαστικήν δαπάνην της αναιρεσειούσης Κοινότητος Χρυσοβιτσίου Αρκαδίας εκ δραχμών 1200.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Αθήναις τη 4η Δεκεμβρίου 1969, εδημοσιεύθη δε αυτόθι τη 28η Ιανουαρίου 1970.

ο Πρόεδρος του Β΄ Τμήματος	ο Γραμματεύς του Β΄ Τμήματος
Απ. Παπαλάμπρου	Κ. Παπασωτηρίου

ΑΡΙΘΜΟΣ 8/1971

Το κατά το άρθρον 12, του δια του άρθρου μόνου του Ν. Διατάγματος 2888 /1954, κυρωθέντος Δημ. και Κοινοτ. Κώδικος, ως τούτο αντεκατεστάθη δια του άρθρου 23 του Ν. Διατάγματος 3777/ 1957 Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων Νομού Αρκαδίας, αποτελούμενον εκ των:

1) Ρίγγου Αγγέλου Διευθυντού Νομαρχίας Αρκαδίας επί βαθμώ 3ω ως Προέδρου.

2) Διαμαντοπούλου Περικλέως, Ειρηνοδίκου Τριπόλεως ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 72/29-1-1970 εγγράφου του Προέδρου Πρωτοδικών Τριπόλεως.

3) Γαλανού Γεωργίου, Πολιτικού Μηχανικού, διευθυντού Διευθύνσεως Τεχνικών Υπηρεσιών, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 4931/12-2-1970 αποφάσεως του κ. Νομάρχου, ως μελών, παρόντος και του εκτελούντος καθήκοντα Γραμματέως του Δικαστηρίου Αυρηλιώνη Παναγιώτου, υπαλλήλου της Νομαρχίας επί βαθμώ 6ω, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 36.559/13-9-1971 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, κατόπιν της υπ' αριθ. 1/10-6-1971 αποφάσεώς του και της υπ' αριθ. 14/ 9-9-1971 εγγράφου προσκλήσεως του προέδρου αυτού, μετέβη την 21ην του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1971, ημέραν της εβδομάδος πέμπτην και ώραν 10 π.μ. εις επίδικον περιοχήν "Αρκουδόρρεμα" των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Πιάνης, παρουσία και των Προέδρων των διαδίκων Κοινοτήτων και των πληρεξουσίων αυτών δικηγόρων, νομίμως και εμπροθέσμως προσκληθέντων, επελήφθη της επιτοπίου εξετάσεως του ανακαθορισμού των ορίων των ως είρηται Κοινοτήτων.

Το Διοικητικόν Δικαστήριον ακούσαν των εκπροσώπων των Κοινοτήτων και των πληρεξουσίων δικηγόρων αυτών, επεφυλάχθη να εκδώση την απόφασίν του εις νέαν συνεδρίασιν δι' επιτοπίου νέας αυτοψίας και εις ημερομηνίαν

ορισθησομένην υπό του Προέδρου προς πληρεστέραν ενημέρωσιν επί των ονομασιών των τοποθεσιών και λοιπών στοιχείων της επιδίκου εκτάσεως.

ο Πρόεδρος τα Μέλη
[υπογραφή] [υπογραφές]

ο Γραμματεύς
[υπογραφή]

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ **Εν Τριπόλει τη 30-8-1972**
ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΝ ΟΡΙΩΝ ΝΟΜΟΥ ΑΡΚΑΔΙΑΣ
αριθ πρωτ. 1
Πρόσκλησις επείγουσα - προθεσμία επί αποδείξει.

ο Πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων Νομού Αρκαδίας.

Λαβόντες υπ' όψιν,

1) την υπ' σριθ. 22/1957 απόφασιν του Κοιν. Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου περί αναθεωρήσεως των Διοικητικών ορίων αυτής μετά της Κοινότητος Πιάνης.

2) την υπ' αριθ. 108.436/1958 απόφασιν του Υπουργείου Εσωτερικών, δι' ης ενεκρίθη η αναθεώρησις των ορίων μεταξύ των ως άνω Κοινοτήτων.

3) την υπ' αριθ. 237/1970 απόφασιν του Συμβουλιου της Επικρατείας.δι' ης ανηρέθη, η επί της υποθέσεως ταύτης, υπ' αριθ. 1966 ομοία του υφ' ημάς Δικαστηρίου και επανεπέμφθη εις τούτο η εν λόγω υπόθεσις προς νέαν νόμιμον διάγνωσιν αυτής.

4) την υπ' αριθ. 8/1971 απόφασιν του Δικαστηρίου, δι' ης τούτο επεφυλάχθη να εκδόση οριστικήν απόφασιν προκειμένου να ενημερωθώσιν τα μέλη του Δικαστηρίου επί των ονομασιών των τοποθεσιών και λοιπών στοιχείων της επιδίκου εκτάσεως δι' επιτοπίου νέας αυτοψίας.

Ιδόντες

1) και τας διατάξεις του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος και τας τοιαύτας των άρθρων 22 Ν. Διατάγματος 3777/1957 και 83 του Ν. Διατάγματος 4260/1962 και

2) τον σχετικόν φάκελον της ως άνω υποθέσεως.

Αποφασίζομεν

Ορίζομεν νέαν δικάσιμον επί της ως άνω υποθέσεως την 6ην του μηνός Οκτωβρίου έτους 1972, ημέραν της εβδομάδος παρασκευήν και ώραν 10ην και παρακαλούμεν τους προέδρους Χρυσοβιτσίου και Πιάνης ίνα παραστώσιν κατ΄ αυτήν, προς εκδίκασιν της διαφοράς, μετά προηγουμένην μετάβασιν εις επίδικον τοποθεσίαν προς αυτοψίαν.

ο Πρόεδρος του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων
Άγγελος Ρίγγος

ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ 1/1972

Το κατά το άρθρον 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος, ως τούτο αντικατεστάθη δια του άρθρου 23 του Ν. Διατάγματος 3777/1957, Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ των 1. Αγγέλου Ρίγγου, Διευθυντού Εσωτερικών της Νομαρχίας, ως Προέδρου, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 32.271/1971 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας. 2. Περικλέως Διαμαντόπουλου Ειρηνοδίκου Τριπόλεως, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 72/1970 εγγράφου του κ. Προέδρου Πρωτοδικών Τριπόλεως και 3. Γεωργίου Γαλανού, Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών Ν. Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 10.569/1971 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, παρόντος και του Γραμματέως του Δικαστηρίου Κων/νου Μπουσμπουκέα, υπαλλήλου της Διευθύνσεως Εσωτερικών της Νομαρχίας επί βαθμώ 6ω, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 26.434/1972 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία σήμερον την 6ην του μηνός Οκτωβρίου του έτους 1972, κατόπιν της υπ' αριθ. 1/30-8-1972 εγγράφου προσκλήσεως του Προέδρου αυτού, νομίμως και εμπροθέσμως επιδοθείσης, εν τη περιοχή "Αρκουδόρρεμα" των Κοινοτήτων Πιάνης και Χρυσοβιτσίου και εν τη θεσει "Αϊβαρίνος", ίνα δικάση την κατωτέρω εκτιθεμένην υπόθεσιν και εν συνεχεία της υπ' αριθ. 8/1971 προηγουμένης αποφάσεως του καθ' ην επεφυλαχθη να εκθέση οριστικήν απόφασιν επί της υποθέσεως ταύτης εις ετέραν συνεδρίασιν προς πληρεστέραν ενημέρωσιν επί των ονομασιών των τοποθεσιών, κατόπιν επιτοπίου νέας αυτοψίας, επί του, δια της υπ' αριθ. 22/1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου, αιτηθέντος ανακαθορισμού των διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, κατόπιν της υπ' αριθ. 237/1970 αποφάσεως του Συμβουλίου της Επικρατείας, δι' ης ανητέθη η υπ' αριθ. 6/1969 ομοία του Διοικητικού τούτου Δικαστηρίου ορίων.

Κατά την συνεδρίασιν παρέστησαν και οι πρόεδροι των διαδίκων Κοινοτήτων, ήτοι Σιψής Δημήτριος της Κοινότητος Πιάνης και Παπαδόπουλος Ιωάννης της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου.

Αρξαμένης της συνεδριάσεως, ο Πρόεδρος του Δικαστηρίου εκάλεσε έκαστον των Προέδρων των διαδίκων Κοινοτήτων, ίνα εκθέση τας απόψεις της υπ' αυτόν εκπροσωπουμένης Κοινότητος.

Μεθ' ο ο Πρόεδρος της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου εξέθεσεν ότι η οριοθετική γραμμή δέον να καθορισθή ως κάτωθι:

Άρχεται από δυτικής πλευράς κορυφογραμμής "Κουτσομύτας", διέρχεται το ρεύμα "Αρκουδόρρεμα", ανέρχεται εις θέσιν "Παλιάλωνα", εκείθεν ακολουθεί την κορυφογραμμήν, ανέρχεται εις κορυφήν "Αϊβαρίνος", εκείθεν κατέρχεται εις θέσιν "Κοκκινομάλλη" και ακολουθεί την δασικήν οδόν προς τοποθεσίαν "Μουτσάρες", ένθα συναντά την κυρίαν δασικήν οδόν Μουρτζιάς - Βυτίνης, ην ακολουθεί έως της θέσεως "Καμμένα Αυτοκίνητα", ένθα το κοινόν όριον των Κοινοτήτων Πυργακίου, Ελάτης και Πιάνης. Δια του τοιούτου καθορισμού ικανοποιούνται βασικώς αι ανάγκαι των κατοίκων και των κτηνοτρόφων της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, ρυθμίζεται το θέμα της περιοχής "Αρκουδορρέματος" και

κατανέμεται η δασοσκεπής έκτασις ορθώς και δικαίως μεταξύ των διαδίκων Κοινοτήτων.

Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Πιάνης εξέθεσεν ότι η οροθετική γραμμή δέον να καθορισθή ως κάτωθι:

Άρχεται από δυτικής πλευράς κορυφογραμμής "Κουτσομύτας", διέρχεται δια κατερχομένου του "Αρκουδορρέματος" ρεύματος, ανέρχεται εις θέσιν "Παλιάλωνα", ακολουθεί το ρεύμα, εκείθεν ακολουθεί την δασικήν οδόν προς "Μουρτζιάν" μέχρι θέσεως "Πραχαλιά" χωράφια, εκείθεν προς βορράν ακολουθεί την δασικήν οδόν προς "Αγίαν Παρασκευήν" μέχρι της θέσεως "Αγία Παρασκευή" και εκείθεν ακολουθεί ευθείαν γραμμήν μέχρι της θέσεως "Πηλάλα", όπου ακολουθεί την κυρίαν δασικήν οδόν "Μουρτζιάς" - Βυτίνης μέχρι της διασταυρώσεως με οδόν προς "Ξηρόκαμπον", ήν και ακολουθεί μέχρι θέσεως "Καπότα", ένθα το κοινόν όριον με Κοινότητα Υψούντος.

Ο τοιούτος διακανονισμός των ορίων ανταποκρίνεται εις τας συναφείς ανάγκας των κατοίκων και των κτηνοτρόφων των διαδίκων Κοινοτήτων και εξασφαλίζει εις εκάστην Κοινότητα ίσην περίπου δασικήν έκτασιν.

Το Δικαστήριον ακούσαν τας απόψεις των εκπροσώπων των διαδίκων Κοινοτήτων επεφυλάχθη να εκθέση την οριστικήν απόφασίν του επί της υπό κρίσιν υποθέσεως εις ετέραν συνεδρίασιν πραγματοποιηθησομένην εις το εν Τριπόλει Νομαρχιακόν Κατάστημα και εις το Γραφείον του Προέδρου του Δικαστηρίου, Διευθυντού Εσωτερικών της Νομαρχίας Αρκαδίας.

Συνεδρίασις της 6ης Νοεμβρίου 1972

Το Δικαστήριον

Εν συνεχεία της από 6-10-1972 συνεδριάσεως και της κατ΄ αυτήν πραγματοποιηθείσης αυτοψίας, συνεδριάσαν δημοσία σήμερον την 6ην του μηνός Νοεμβρίου του έτους 1972, ημέραν δευτέραν και ώραν 13ην εν των Νομαρχιακώ καταστήματι, και λαβόν υπ' όψιν, α) τας απόψεις των εκπροσώπων των διαδίκων Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης, β) τας εκ της διενεργηθείσης κατά την ως άνω ημερομηνίαν αυτοψίας διαπιστώσεις, ήτοι α) ότι ως έχουν καθορισθή τα διοικητικά όρια των Κοινοτήτων τούτων δια της από 21-4-1914 εκθέσεως της Πρωτοβαθμίου Επιτροπής δημιουργούσιν σοβαράς αμφιβολίας ως προς τα σημεία εξ ων διέρχεται η οροθετική γραμμή, β) ότι η υπό της Επιτροπής ταύτης καθορισθείσα οριοθετική γραμμή δεν διέρχεται εκ σταθερών και αμεταβλήτων σημείων, γ) ότι δια του τοιούτου καθορισμού των ορίων επεκτείνεται υπερμέτρως η περιοχή της Κοινότητος Πιάνης, διερχομένης της οροθετικής γραμμής εγγύς του οικισμού της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, δ) το γεγονός ότι η υφισταμένη δασοσκεπής έκτασις και η επίδικος περιοχή "Αρκουδορρέματος" δέον να κατανεμηθή μεταξύ των Κοινοτήτων τούτων εν συσχετισμώ προς τα φυσικά όρια αυτών, άτινα δέον να προσδιορισθώσιν κατά το δυνατόν δια σταθερών και αμεταβλήτων σημείων, ίνα μη υπάρξωσιν εις το μέλλον διενέξεις μεταξύ των διαδίκων Κοινοτήτων και ε) τας συναφείς ανάγκας των διαδίκων Κοινοτήτων.

Αποφασίζει ομοφώνως

1) Δέχεται το δια της υπ' αριθ. 22/1957 αποφάσεως του Κοινοτικού Συμβουλίου Χρυσοβιτσίου αίτημα περί ανακαθορισμού των διοικητικών ορίων ταύτης μετά της Κοινότητος Πιάνης και

2) Καθορίζει τα διοικητικά όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης ως κάτωθι:

Άρχονται από κορυφής "Κουτσομύτας", ακολουθούν την δυτικήν πλευράν μέχρι "Διάσελο", ακολουθούν προς βορράν το ρεύμα και ανέρχονται εις θέσιν "Παλιάλωνα" (ένθα έχει πραγματοποιηθεί αναδάσωσις), και δεξιά κατευθείαν γραμμήν εις δασικήν θέσιν "Πηλάλα" ("Τρανσέρα"). Από θέσιν "Πηλάλα" ("Τρανσέρα") ακολουθούν την κυρίαν δασικήν οδόν "Μουρτζιάς" - Βυτίνης μέχρι της θέσεως "Μαύρο Κούτσουρο", ένθα αγρός Χαραλαμποπούλου (παραμένοντος τούτου εις περιοχήν Χρυσοβιτσίου), εκείθεν συνεχίζουν την οδόν προς Βυτίναν μέχρι της διασταυρώσεως με δασικήν οδόν προς "Σπαστήρα" - "Μαυρόχουνες", εκείθεν ακολουθούν την κορυφογραμμήν, ανέρχονται εις λόφον "Καδρή Αλώνι", ένθα συναντούν τα όρια της Κοινότητος Υψούντος.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη εν Τριπόλει την 6ην του μηνός Νοεμβρίου του έτους 1972, ημέραν δευτέραν εν δημοσία του Δικαστηρίου συνεδριάσει, απόντων των εκπροσώπων των διαδίκων Κοινοτήτων.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

ο Γραμματεύς
[υπογραφή]

Απόσπασμα

Εκ του πρακτικού αριθ. 4/1975 συνεδριάσεως του κοινοτικού συμβουλίου Χρυσοβιτσίου

αριθ. αποφάσεως 11/1975.

Περίληψις: Περί ανακαθορισμού των ορίων της Κοινότητος μετά της Κοινότητος Πιάνης (υπόθεσις Αρκουδορρέματος).

Εν Χρυσοβιτσίω και εν τω κοινοτικώ καταστήματι, σήμερον την 8ην του μηνός Ιουνίου του έτους 1975, ημέραν της εβδομάδος Κυριακήν και ώραν 11 π.μ. συνήλθεν εις συνεδρίασιν δημοσία το κοινοτικόν συμβούλιον Χρυσοβιτσίου κατόπιν της από 4-6-1975 εγγράφου προσκλήσεως του Προέδρου επιδοθείσης εις έναν έκαστον των Συμβούλων, συμφώνως αρθρ. 9 και 12 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος. Αφού διεπιστώθη ότι υφίσταται νόμιμος απαρτία, δεδομένου ότι επί συνόλου 5 μελών ευρέθησαν παρόντα 4, ήτοι: Παρόντες, Κ. Κέκκος, Ι. Πραχαλιάς, Γ. Μητρόπουλος, Χαρ. Χαραλαμπόπουλος. Απόντες, Αργύριος Ψυχάρης.

Ο Πρόεδρος εκήρυξε την έναρξιν της συνεδριάσεως και εισηγούμενος το 2ον θέμα της ημερησίας διατάξεως εξέθεσεν ότι, όπως είναι γνωστόν δια της υπ' αριθ. 22/1957 αποφάσεως του Κ.Σ. Χρυσοβιτσίου άνοιξε το ζήτημα του ανακαθορισμού των διοικητικών ορίων μεταξύ των κοινοτήτωνΧρυσοβιτσίου και Πιάνης, κατά τας διατάξεις του άρθρου 23, Ν.Δ. 3777/1957, και μετά την απόφασιν της γνωμοδοτικής επιτροπής του άρθρου 22, ήτις εζήτησε την υπαγωγήν εις την κοινότητα Χρυσοβιτσίου της περιοχής Αρκουδορρέματος, κ.λπ.. Επηκολούθησαν

τέσσερις - πέντε αποφάσεις του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων και άλλες τόσες του Συμβουλίου της Επικρατείας. Η τελευταία απόφασις του Διοικητικού Δικαστηρίου ήταν η υπ' αριθ. 6/1969 [;], ήτις ανηρέθη δια της υπ' αριθ. 237/1970 αποφάσεως του Συμβ. της Επίκρατείας. Κατόπιν τούτου η υπόθεσις παρεπέμφθη και πάλιν ενώπιον του Δ.Δ.Ο. Νομού Αρκαδίας, το οποίον εξέδωκεν την υπ' αριθ. 1/1972 απόφασίν του, δεχθέν εν μέρει την αίτησιν της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και καθορίσαν τα όρια των Κοινοτήτων. Δια της αποφάσεως ταύτης η Κοινότης θεωρείται αδικημένη, και εκάλεσε το Συμβούλιον όπως αποφασίση σχετικώς.

Το Συμβούλιον μετά διαλογικήν συζήτησιν λαβόν υπ' όψιν τα υπό του Προέδρου εκτεθέντα

Αποφασίζει ομοφώνως

1) Αιτείται τον ανακαθορισμόν των ορίων της Κοινότητος ημών μετά της Κοινότητος Πιάνης και την επαναφοράν της υπ' αριθ. 22/1963 αποφάσεως του Διοικητικού Δικαστηρίου Ορίων Ν. Αρκαδίας, ήτις καθορίζει τα διοικητικά όρια των κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Πιάνης ως προς την επίδικον περιοχήν ως κάτωθι: Το όριον συνεχίζεται δια νοητής γραμμής από δυτικής πλευράς "Κουτσομύτας", και εκείθεν, με κατεύθυνσιν προς βορράν, συναντά την βρύσιν "Λατζουνά", και διέρχεται από τας θέσεις "Καρκανόρρεμα" - "Λειβάδι" - "Μαζαράκι" - "Κοντορράχια" - "Μοτσάρα" - "Κανδρή Αλώνια" - "Καπότα" - "Κάτω Ροδιάς" - "Κορακοφωλιά", εις θέσιν "Κοντογιάννη".

2) Εξουσιοδοτεί τον Πρόεδρον της Κοινότητος δια πάσαν συνεννόησιν μετά του δικηγόρου και του νομικού Συμβούλου.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

35. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΑΛΩΝΙΣΤΑΙΝΑΣ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ (περιφέρεια Νεμνίτσας)

Εν Πιάνη σήμερον την 21 του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους, συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Αλωνισταίνης και Πυργακίου, αποτελουμένη από τον Κ. Ανθούλην, Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Τριπόλεως Απ. Μαρκόπουλον και τα μέλη Ιωάν. Δημητρακόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Αλωνισταίνης, Γ. Αναστόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Πυργακίου, Γ. Βασιλακόπουλον διδάσκαλον Αλωνισταίνης και Γ. Σουλακιώτην διδάσκαλον Γαρζενίκου, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής: Η διαχωριστική γραμμή των ορίων τούτων άρχεται από της κορυφής του λόφου εις ον ευρίσκεται ο βράχος "Σουμάκια", ακολουθεί την κορυφογραμμήν προς βορράν συναντώσα τας κορυφάς άνωθεν της βρύσεως "Βρωμοβρύσεως", έπειτα "Καλογερίνας" - "Πολιτσιού" - "Μπαγατέλα", κατέρχεται εις τους αγρούς Αθαν. Ξιάρχου, και ακριβώς εις την δυτικήν πλευράν αυτών, ους αφήνει εις το όριον Αλωνισταίνης, μεθ' ο ανέρχεται εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας" ένθα λήγουσι τα όρια κατερχόμενα εις θέσιν "Μποτσάρικα". Ο διακανονισμός ούτος ελήφθη δι' ολοψηφίας χωρίς αντιφωνίαν τινα.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα Έκθεσις ήτις βεβαιωθείσα και αναγνωσθείσα, υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

36. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΥΤΙΝΑΣ - ΠΥΡΓΑΚΙΟΥ και Ι.Μ. ΑΓΙΩΝ ΘΕΟΔΩΡΩΝ

Έκθεσις καθορισμού των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης - Πυργακίου

Εν θέσει "Φτερωτό" της περιφερείας Νεμνίτσης σήμερον την δεκάτην ογδόην του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους, ημέραν δευτέραν και ώραν 8ην π.μ. η υποφαινομένη Επιτροπή προς καθορισμόν των ορίων των Κοινοτήτων Βυτίνης και Πυργακίου αποτελουμένη από τον Ειρηνοδίκη Νυμφασίας Ι.Κ. Αλεξίου, ως Προέδρου, και τα μέλη αυτού Τρυφ. Κατσίνην Αντιπρόεδρον της Κοινότητος Βυτίνης, αναπληρούντος τον κωλυόμενον λόγω ασθενείας Πρόεδρον της Κοινότητος Βυτίνης Γεώργιον Παπαγεωργόπουλον, Νικ. Χ. Θαλασσινόν Διευθυντήν Δημοτικού Σχολείου Βυτίνης, Γεώρ. Θ. Αναστόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Πυργακίου και Γεώρ. Ν. Σουλακιώτην Διευθυντήν Δημοτικού Σχολείου Γαρζενίκου της Κοινότητος Πυργακίου, συνελθούσα δυνάμει του Νόμου ΔΝΖ΄ και του άρθρου 10 "περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων", προβαίνει εις τον καθορισμόν των ορίων των ειρημένων Κοινοτήτων ως εξής:

Τα όρια των δύο Κοινοτήτων ανατολικώς άρχονται από της χαράδρας κειμένης μεταξύ του υψηλοτέρου βουνού του καλουμένου Μαδάρα ή Πρ. Ηλίας και του κάτωθι αυτής κειμένου λόφου προς δυσμάς του πρώτου βουνού, εκείθεν προχωρούσι προς δυσμάς και ακολουθούσι την κορυφήν ετέρου λόφου όπως χύνονται τα νερά, τα μεν προς ανατολάς ρέοντα υπάγονται εις την Κοινότητα Βυτίνης, τα δε προς μεσημβρίαν και δυσμάς εις την Κοινότητα Πυργακίου. Εκείθεν φθάνουσι εις την κορυφήν του ετέρου λόφου καλουμένου "Φτερωτό", επίσης ως

χύνουν τα νερά ως ανωτέρω, και λήγουσιν εις τον δρόμον, όν τέμνουσι, τον άγοντα από Βυτίνης δια Νεμνίτσα, εκείθεν ακολουθούσι την κορυφογραμμήν μικρών συνεχομένων λόφων και φθάνουσι μέχρι του αγρού Ι.Κ. Λιαροπούλου, ούτινος και προς Νότον όρια ακολουθούσι, εκείθεν ακολουθούσι επίσης την κορυφογραμμήν μικρών συνεχομένων λόφων και φθάνουσι μέχρι της θέσεως "Βάρχος Αγίου Βλασίου" οπόθεν κατέρχεται εις το ρεύμα, οπόθεν ανέρχονται εις την αμαξιτήν δημοσίαν οδόν την εις Δημητσάνα άγουσαν, ην ακολουθούσι μέχρι της τελευταίας μικρής Γεφύρας αυτής του 40ού σταδίου, εκείθεν ακολουθούσι μικράν χαράδραν, ανέρχονται προς βορράν μέχρι της κορυφογραμμής μικρού λόφου, ην ακολουθούσι και φθάνουσι μέχρι της τελευταίας κορυφογραμμής της κειμένης άνωθεν και προς βορράν του υδρομύλου Γ. Αναστοπούλου μεθ' ων φθάνουσι μέχρι του Αύλακος του υδρομύλου των αδελφων Χ. Τσελεπή. Εκείθεν ακολουθούσι την αμαξιτήν δημοσίαν οδόν Δημητσάνης μέχρι του χειμάρρου Πετροβουνίου Μαγουλιάνων, τον οποίον ακολουθούσι και καταλήγουσι εις την δευτέραν μικράν Γεφύραν της αμαξιτής δημοσίας οδού Δημητσάνης του 43ου Σταδίου, ήτοι μέχρι της θέσεως "Μούσγα" της περιφερείας Πυργακίου.

Μεθ' ο μετέβημεν εις την Μονήν Αγίων Θεοδώρων, δυνάμει Β. Διατάγματος υπήχθη εις την Κοινότητα Βυτίνης, ήτις είναι εντός της περιφερείας της Κοινότητος Πυργακίου και απέχει περί 700 μέτρα μακράν του τέλους των ορίων Βυτίνης-Πυργακίου, και προέβημεν εις τον καθορισμόν των ορίων αυτής, αρχομένων από της θέσεως "Νεράκι", κειμένην προς βορράν της Μονής και εκείθεν κατερχομένων προς δυσμάς μέχρι του ποταμού Πυργακίου, είτα ακολουθούσι αυτόν και κατόπιν ανέρχονται προς ανατολάς μέχρι κορυφής της θέσεως "Αετοφωλιάς", εκείθεν ανέρχονται μέχρι της κορυφής του λόφου "Αγ. Παντελεήμονος", είτα ακολουθούσι τους καλλιεργησίμους αγρούς της θέσεως "Ψωροδούκα", ων ακολουθούσι τα προς Νότον και Ανατολάς σύνορα μέχρι της θέσεως "Ξεροφελέικα", είτα ακολουθούσι τας κορυφογραμμάς των θέσεων "Καλινίτσα", "Βαγενάκι", "Άνω Κελλιά" και καταλήγουσιν εις την ιδίαν θέσιν "Νεράκι", εξ ης και άρχονται.

Εις πίστωσιν συνετάχθη η παρούσα Έκθεσις επιτοπίως, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται νομίμως ως έπεται:

ο Ειρηνοδίκης Νυμφασίας ως Πρόεδρος
Ι.Κ. Αλεξίου

τα Μέλη
Ν. Χρ. Θαλασσινός
Γ.Ν.Σουλακιώτης
Τρυφ. Κατσίνης
Γεωρ. Αναστόπουλος

αριθ. 86

Προς τον κ Νομομηχανικόν του Νομού Αρκαδίας και Πρόεδρον του Διοικητικού Δικαστηρίου, Τρίπολιν

Προσφυγή

του Κοινοτικού Συμβουλίου Πυργακίου

κατά της από 18 Αυγούστου ε.ε. Εκθέσεως καθορισμού των ορίων της Κοινότητος ημών και Βυτίνης και ιδία της Μονής των Αγίων Θεοδώρων.

Εν Πυργακίω τη 30 Αυγούστου 1914.

Επειδή κακώς εχωρίσθησαν τα όρια της υφ' ημάς Κοινότητος μεταξύ της Μονής Αγίων Θεοδώρων και του χωρίου Πυργακίου ως εν τη Εκθέσει αναφέρονται, διότι τ' αληθή δίκαια και προ αμνημονεύτων ετών αναγνωρισμένα όρια είναι τα εξής΄ ήτοι, από της θέσεως "Νεράκι", κειμένης προς βορράν, κατέρχονται προς τον ποταμόν, ον ακολουθούσι περί τα οκτακόσια μέτρα, και εκείθεν ανέρχονται προς τον μύλον της Μονής, ακολουθούσι τον αύλακα του υδρομύλου, φθάνουσιν εις την υδροτριβήν τούτου και είτα ανέρχονται προς ανατολάς ευθείαν γραμμήν φθάνουσιν εις την θέσιν "Αγία Παρασκευή" και συνέχειαν άχρι της κορυφής του λόφου "Αγίου Παντελεήμονος", ακολουθούσι τους αγρούς ταύτης εν θέσει "Ψωροδούκα" και προς Νότον μέχρι της θέσεως "Ξηροφελέικα", ακολουθούσι δε τας κορυφογραμμάς των λόφων "Καλινίτζα", "Βαγενάκι", "Άνω Κελλιά" και καταλήγουσιν εις την ιδίαν θέσιν "Νεράκι", εξ ης και άρχονται.

Επειδή προκειμένου περί Μονής ουδείς των κατοίκων της Κοινότητος επιθυμεί τι το παράνομον. Επειδή και εκ παρεκδρομής εντός των σημειωθέντων ορίων της Κοινότητος περιλαμβάνονται και τα περιβόλια των κατοίκων Πυργακίου,

Δια ταύτα

Προσφεύγοντες προς υμάς παρακαλούμεν όπως ευαρεστούμενον το διοικητικόν δικαστήριον μεριμνήσει και αναγνωρισθώσιν τα όρια της Μονής ως εν τη παρούση αναφέρονται αναγνωρισμένα προ αμνημονεύτων ετών και ουχί τα εν τη Εκθέσει περί καθορισμού των ορίων από 18 Αυγούστου ε.ε. αναφερόμενα συνταχθείσαν Έκθεσιν κ.λπ..

Ευπειθέστατος

ο Πρόεδρος της Κοινότητος Πυργακίου

Γ.Θ. Αναστόπουλος

Εκοινοποιήθη δια κλητήρος στον Νομομηχανικό την 2-9-1914

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΓΕΩΡΓΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ Γ΄
ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ Α΄
ΤΜΗΜΑ 4ον
αριθ. πρωτοκ. 189.066/165

Επιστρεπτέον

Εν Αθήναις τη 22-10-1960

Αναγνώρισις δασικής εκτάσεως ως ιδιωτικής εκ στρεμμάτων 850

ΠΡΟΣ: Τον Δασάρχην Βυτίνης - Εις Βυτίναν.

Κατόπιν της υπ' αριθ. 1984/ 16-5-1960 αναφοράς σας, έχοντες υπ' όψει τας σχετικάς διατάξεις των, α) Νόμων 1539/ 1938 "περί προστασίας των Δημοσίων κτημάτων" και 1747/ 1939 "περί συστάσεως παρά τω Υπουργείω Γεωργίας Γνωμοδοτικού Συμβουλίου Δημοσίων Δασών", ως και την επί της από 2-6-1956 αιτήσεως της Ιεράς Μονής Κερνίτσης "Η Κοίμησις της Θεοτόκου" περιφερείας Βυτίνης εκδοθείσαν υπ' αριθ. .....γνωμοδότησιν του παρ' ημίν Γνωμοδοτικού Συμβουλίου των Δημοσίων Δασών, ην αποδεχόμεθα, αναγνωρίζομεν ότι η υπό της εν λόγω Ιεράς Μονής διεκδικουμένη δασική έκτασις εκ στρεμμάτων οκτακοσίων

πεντήκοντα (850) περίπου κειμένη εν θέσει υπό την ηενικήν ονομασίαν "Μονή Αγίων Θεοδώρων Πυργακίου" και συνορευομένη ως εις την υπό στοιχείον Δ.Τ./16-5-1960 αναφοράν του Δασάρχου Γ. Τενεκετζή εκτίθεται και εις το από 10-5-1960 πρόχειρον διάγραμμά του εμφαίνεται, είναι κτίσις ιδιωτική ανήκουσα εις την αιτούσαν Ιερά Μονήν Κερνίτσης "Η Κοίμησις της Θεοτόκου".

Κατόπιν τούτου παραγγέλλομεν όπως αντίγραφον της παρούσης κοινοποιήσητε εις την ενδιαφερομένην, συμφώνως δε προς τας διατάξεις του άρθρου 5 παρ. 2 του Αν. Νόμου 1747, παραδόσητε αυτή δια πρωτοκόλλου την ανωτέρω έκτασιν.

Το πρωτόκολλον παραδόσεως θα συντάξητε εις διπλούν, εκ τούτων το εν θα κρατήσητε εις το αρχείον σας και το έτερον θα δοθή εις την αιτούσαν, αντίγραφον δε αυτού θα υποβάλητε υμίν το ταχύτερον.

ΚΟΙΝΟΠΟΙΗΣΙΣ

1) Α΄ Τμήμα της Β΄ Διευθύνσεως Δασών.
2) 4ον Τμήμα της Α΄ Διευθύνσεως Δασών.

Ο Υφυπουργός
Δ. Θανόπουλος

Εις Διπλούν
Ακριβές Αντίγραφον
Εξ Αντιγράφου
Βυτίνα 23-10-1987
Δασάρχης Βυτίνας
Γεώργιος Κ. Κολοφούσης

37. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ - ΖΥΓΟΒΙΣΤΙΟΥ έτους 1914

ΕΚΘΕΣΙΣ

Εν Δημοσία οδώ Στεμνίτσης - Δημητσάνης σήμερον την τριακοστήν (30) του μηνός Οκτωβρίου έτους 1914 ημέραν πέμπτην, συνελθούσα συμφώνως τω άρθρω 10, εδ. 2 του νόμου ΔΝΖ΄ περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων η κάτωθι υπογεγραμμένη επιτροπή, ήτις προέβη εις τον καθορισμόν των ορίων Ζυγοβιστίου της Κοινότητος Καλλιστάνων και Στεμνίτσης της Κοινότητος Τρικολώνων ως εξής:

Τα όρια Ζυγοβιστίου της Κοινότητος Καλλιστάνων άρχονται εκ της θέσεως ρεύματος Σαβαλά, ένθα υπάρχουσι άμπελοι κληρονόμων Γ. Πολυδώρου, Π. Πολυδώρου και εκείθεν εις άμπελον Σαράντου Ράλλη, προχωρούσι εις θέσιν Ζενέτου Σπηλιά και εκείθεν εις ευθείαν γραμμήν μέχρι δημοσίας οδού, προχωρούσι άνωθεν δημοσίας οδού μέχρι λόφου, ένθα υπάρχει ελάτη, καταλήγουσιν εις τους πρόποδας του βράχου ονομαζομένου "Μαλλιαρό Κοτρώνι" και εκείθεν προχωρούσι όπως τρέχουν τα νερά και φθάνουσι μέχρι της θέσεως ένθα υπάρχει πηγή ύδατος ονομαζομένη "Βρεττού" και εκείθεν εις αγρούς κληρονόμων Πούλου Φωτεινόπουλου, είτα ακολουθούσι την λοφοσειράν και καταλήγουσιν εις θέσιν "Χαλικόβρυση" όπου και οι αγροί κληρονόμων Σταμάτη Παπαγεωργίου. Τα όρια ταύτα υπήρχον ανέκαθεν κεχωρισμένα μεταξύ Στεμνίτσης - Ζυγοβιστίου από του έτους 1844, τα δε μέλη της Κοινότητος Στεμνίτσης λέγουσιν ότι τα όρια άρχονται της Στεμνίτσης - Ζυγοβιτσίου από το άκρον Δραγασείον ..... άνω των καστανεών της Δημητσάνης, εκείθεν προς την κορυφήν του βράχου Παναγίας Σαβαλιώτισσας ή Βραχιώτισσας, εκείθεν εις το ρεύμα Σαβαλά ακολουθούντα εκείθεν το ρεύμα προς τα άνω έχοντας δεξιά την άμπελον

Σαράντου Ράλλη ήτις συμπεριλαμβάνεται εις το όριον Στεμνίτσης και αριστερά του χέρσου τόπου της Μονής Αιμυαλών, ήτις συμπεριλαμβάνεται εις την περιοχήν της Κοινότητος Ζυγοβιστίου, είτα ακολουθούντες τον χέρσον κληρονόμων Κουρελιά και ασβεστοκάμινον και προ τους χέρσους τόπους Παπαπαναγιώτου, Γεωργίου Κριτζιάρη και άμπελον Φωτίου Φρέντζου ολίγον κάτωθι Ζενέτου Σπηλιά, εκείθεν φθάνωμεν εις το κάτωθι μέρος της αμπέλου Χαρ. Μπέλλα, εεκίθεν προς τα άνω φθάνωμεν εις το πρώτο κοτρώνι των κάτωθι της δημοσίας οδού της θέσεως "Κάτω Γουβιά", είτα προχωρούμεν ολίγον αριστερά εις το "Πέρα Κοτρώνι", προς του αγρού Σπάθη, εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις την δημοσίαν οδόν Στεμνίτσης - Δημητσάνης εις θέσιν "Έλατον" υπερπηδώμεν την δημοσίαν οδόν ακολουθούμεν την άνωθεν της δημοσίας οδού χούνην, εκείθεν προς την "Κοκκινιάν Μάλλιαρό Κοτρώνι", ή "Ασημάκη Κοτρώνι", είτα στρέφωμεν ολίγον αριστερά, φθάνωμεν εις την θέσιν "Πετρούλια Γούβα", αγρούς Ηλία Ξύδη, προχωρούμεν κατ' ευθείαν προς την υδατοπηγήν "Αγίου Ηλιού" προς το κάτω μέρος αγρού Αποστόλη Μπάγκαλη και κληρονόμων Πούλου Φωτεινόπουλου εις το κάτω μέρος, εκείθεν ευθείαν γραμμήν εις το απέναντι καταρράχι άνω μέρος αγρών Γριτζαραίων και εις το κάτω μέρος αγρών Φιλ. Κάτζια ή Ταλούμη, ακολουθούντας την αυτήν ευθείαν φθάνει εις τον αγρόν Αθ. Σκαρμέα ή Κοντοβουνίσιου και ευθείαν γραμμήν ακολουθούντες το πλεύρωμα και τα έλατα, φθάνομεν εις την θέσιν "Χαλικόβρυση" εις το κάτω μέρος του αγρού κληρονόμων Κατσούπη και κληρονόμων Σταμάτη Παπαγεωργίου, άτινα όρια εισί ανεγνωρισμένα από της συστάσεως των Δήμων μεταξύ Στεμνίτσης και του τέως Δήμου Δημητσάνης εις ον υπάγεται διοικητικώς η Κοινότης Ζηγοβιστίου, ιδία δε εις το διαφειλονικούμενον σημείον "Γουβιά", τούτο ανήκει εις το συνεχές κτήμα της διαλελυμένης μονής Αγίου Δημητρίου, εκ δέκα περίπου χιλιάδων στρεμμάτων και όπερ μετά την διάλυσιν εκείνης εδωρήθη εις την Ελληνικήν Σχολήν Στεμνίτσης δυνάμει του υπ' αριθ. 392 / 261 σιγγιλιώδους Γράμματος του Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως από του έτους 1792 και ήτις έκτοτε διακατέχει και νέμεται τούτο ανενοχλήτως.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα έκθεσις ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα απ' αρχής μέχρι τέλους υπογράφεται ως έπεται.

οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων	οι Δημοδιδάσκαλοι
Γ. Φατούρος	Γ. Παλαμήδης
Γ. Χατζηγιαννούλης	Σ. Χατζηγιαννούλης

ο Ειρηνοδίκης
Σ.Δ. Φράγκος

Ακριβές αντίγραφον, εν Ζυγοβιστίω 30-6-1966.

Έκθεσις

Εν τη θέσει "Χαλικόβρυση" της Στεμνίτσης σήμερον την 16 του μηνός Ιουλίου του έτους 1915, ημέραν Πέμπτην και ώραν 11, συνελθούσα συμφώνως τω άρθρω 10, εδάφ. β΄του Νόμου ΔΝΖ΄ περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων, η κάτωθι υπογεγραμμένη επιτροπή, ήτις προέβη εις τον καθορισμόν των ορίων Ζυγοβιστίου, της ομωνύμου Κοινότητος, και της Κοινότητος Υψούντος (Στεμνίτσης) ως εξής.

Τα όρια των ανωτέρω συνορευουσών Κοινοτήτων άρχονται από της θέσεως "Χαλικόβρυση", και εκείθεν αγρούς κληρονόμων Σταματίου Παπαγεωργίου και Βασιλείου Χατζή, δάσους λοφοσειράν και καταλήγουσιν εις "Μπιλάλη Αλώνι" και εκείθεν εις το κάτω μέρος Κοσκίτσας, δάσους χούνην, κάτω μέρος αγρών κληρονόμων Μιχαήλ Κουσκουρέλη, εκείθεν ευθείαν γραμμήν προς το επάνω μέρος ένθα καταλήγει το δασώδες μέρος, ούτως ώστε το μεν δασώδες μέρος προς την Κοινότητα Ζυγοβιστίου, το δε γυμνόν προς την Κοινότητα Υψούντος κσι εκείθεν προς τους αγρούς κληρονόμων Αλεγρίλου, προς το επάνω μέρος, ένθα είναι δύο μεγάλα κοτρώνια και δύο μεγάλαι ελάται, και εκείθεν εις βρύση "Πλειονέρι" ή "Περδικονέρι", και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις τον αγρόν κληρονόμων Λεωνίδα ιερέως Παλαμήδου, κατοίκων Στεμνίτσης, και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν μέχρι συναντήσεως βατής οδού της αγούσης από Δημητσάνης προς Τρίπολιν μέχρι της θέσεως "Μάρως λάκκα" και "Μανωλάκη Μνήμα".

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα απ' αρχής μέχρι τέλους και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

οι Πρόεδροι	ο Ειρηνοδίκης Ψωφίδος	οι Δημ. Σύμβουλοι
[υπογραφές]	[υπογραφή]	[υπογραφές]

Ακριβές αντίγραφον, εν Ζυγοβιστίω τη 30 Ιουνίου 1966.

38. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΑΔΟΥ - ΖΥΓΟΒΙΣΤΙΟΥ έτους 1940

Έκθεσις

καθορισμού Διοικητικών ορίων μεταξύ των Κοινοτήτων Ράδου και Ζυγοβιστίου

Εν Δημητσάνη και εν τω Ειρηνοδικειακώ Καταστήματι Ψωφίδος, σήμερον την δωδεκάτην (12) του μηνός Οκτωβρίου του 1940, ημέραν της εβδομάδος Σάββατον και ώραν 10 π.μ., η δια της υπ' αριθ. 17179 της 1 Ιουλίου 1940 αποφάσεως του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συμφώνως υω άρθρω 10 του Κώδικος της περί Δήμων και Κοινοτήτων Νομοθεσίας διορισθείσα επιτροπή δια τον καθορισμόν των Διοικητικών ορίων των Κοινοτήτων Ζυγοβιστίου (Ζυγού) και Ράδου, αποτελουμένη εκ των 1) Ειρηνοδίκου Ψωφίδος Μιλτιάδου Κροντήρη, ως Προέδρου, 2) Παναγιώτου Αντωνοπούλου, Προέδρου της Κοινότητος Ζυγοβιστίου, 3) Φιλίππου Οικονόμου, Διευθυντού του εν Ζυγοβιστίω Δημοτικού σχολείου, 4) Γεωργίου Νικολ. Γεωργακοπούλου Προέδρου της Κοινότητος Ράδου, 5) Βασιλείου Παπακωνσταντίνου Διευθυντού του Δημοτικού σχολείου Ράδου, μετά αυτοψίαν γενομένην εις τα αμφισβητούμενα όρια την 9ην Οκτωβρίου 1940, ημέραν τετάρτην και ώραν 10 π.μ., συνεπεία της υπ' αριθ. 757 της 3-10-1940 πράξεως του Προέδρου της επιτροπής.

Καθορίζει κατά πλειοψηφίαν, υπέρ ης η ψήφος των 1) Προέδρου Επιτροπής Ειρηνοδίκου Ψωφίδος, 2) Προέδρου της Κοινότητος Ζυγοβιστίου και 3) Διευθυντού του Δημοτικού σχολειου Ζυγοβιστίου, τα Διοικητικά όρια μεταξύ των Κοινοτήτων Ζυγοβιστίου και Ράδου ως ακολούθως.

Αφετηρία είναι η θέσις "του Φωτίου Βοσινιώτη τα πεζούλια" προς τα Νοτιοδυτικά, ακολούθως προχωρεί προς το κτήμα του Σταύρου Γαλάνη, το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ράδου, είτα κατ' ευθείαν δια της βατής οδού και του ρεύματος προς τον αγρόν του Λεωνίδα Γουρνά, τον οποίον αφήνει προς το Ζυγοβίστι, ανέρχεται ύστερα προς το "Καλογερικό Αλώνι", το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου, προχωρεί τον αυχένα, αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου το χωράφι του Δημ. Βούλγαρη, εισέρχεται είτα εις την βατήν ημιονικήν οδόν, ην ακολουθεί μέχρι του χωραφιού των κληρονόμων Επαμεινώνδα Γαλάνη (πρώην Αθανασίου Αντωνοπούλου), το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ράδου, είτα συναντά τον αγρόν του Δημητρίου Αναστ. Χατζή, τον οποίον αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου, ακολούθως προς το κτήμα των κληρονόμων Αναστασίου Βλάχου, το οποίον αφήνει προς το μέρος του Ζυγοβιστίου, ακολουθεί την ημιονικήν οδόν Δημητσάνης προς Τρίπολιν μέχρι της θέσεως "Μάρως λάκκα" και "Μανωλάκη μνήμα", όπου συναντά τα όρια των Κοινοτήτων Υψούντος (Στεμνίτσης).

Τα μειοψηφούντα της επιτροπής μέλη, 1) Πρόεδρος της Κοινότητος Ράδου και 2) Διευθυντής του Δημοτικού σχολείου Ράδου, διατυπούν την γνώμην, ότι τα Διοικητικά όρια μεταξύ των δύο Κοινοτήτων μετά τον αγρόν του Δημητρίου Αναστ. Χατζή δέον να καθορισθούν ως ακολούθως΄ γραμμή ευθεία από το χωράφιον τούτον προς την ανωφέρειαν, όπου συναντά την κορυφογραμμήν θέσεως "Κολού", όπου κλίνουν τα νερά είτα προχωρεί προς κορυφογραμμήν "Χότζα" προς θέσιν "Ηλιόπουλου", είτα προχωρεί δια μέσου ημιονικής οδού μέχρι βρύσεως "Πλειονέρι" και είτα μέχρι των ορίων Στεμνίτσης - Ράδου - Ζυγοβιστίου, με το

δικαίωμα όπως οι κάτοικοι Ράδου ποτίζουν τα ζώα των εις την βρύσιν "Μαλλάκι", ανήκουσα εις το όριον Ζυγοβιστίου.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα έκθεσις εις τετραπλούν, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
Μιλ. Κροντήρης	Π. Αντωνόπουλος
(Τ.Σ.)	Φιλ. Οικονόμου
	Γ. Γεωργακόπουλος
	Β. Παπακωνσταντίνου

39. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΡΑΔΟΥ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ έτους 1970

ΕΚΘΕΣΙΣ

καθορισμού των ορίων των περιφερειών των Κοινοτήτων Ράδου και Υψούντος

Εν Ελάτη σήμερον την δεκάτην εβδόμην (17) του μηνός Ιουνίου του έτους 1970, ημέραν τετάρτην και ώραν 12, η δυνάμει της υπ' αριθ. 35244/ 8-8-1969 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας συγκροτηθείσα επιτροπή προς καθορισμόν των ορίων των ανωτέρω Κοινοτήτων αποτελουμένη εκ των 1) Ηλία Παπαδοπούλου, Ειρηνοδίκου Ψωφίδος, ως Προέδρου και 2) των α) Γεωργίου Ν. Γεωργακοπούλου, Προέδρου Κοινότητος Ράδου, β) Χαραλάμπους Κ. Κωνσταντοπούλου, Κοινοτικού Συμβούλου Ράδου, γ) Γεωργίου Αγγελή Μπέλλα, Αντιπροέδρου Κοινότητος Υψούντος, αναπληρωτού του Προέδρου αυτής και δ) Δημητρίου Κωνσταντίνου Μπέλλα, Κοινοτικού Συμβούλου Υψούντος, ως μελών, συνελθούσα προς καθορισμόν κατ' άρθρον 11 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος των ορίων των περιφερειών των ανωτέρω Κοινοτήτων, καθορίζει ταύτα παμψηφεί ως ακολούθως:

Η διαχωριστική γραμμή (όριον) των περιφερειών των Κοινοτήτων Ράδου και Υψούντος άρχεται εκ της τοποθεσίας "Περδικονέρι" και συνεχίζεται διερχομένη εκ των τοποθεσιών "Στρούγγας", κορυφογραμμής "Γαϊδουρόρραχη", συνεχίζεται επί της κορυφογραμμής "Παναγιώτη Γούπατα" και επί της ιδίας κορυφογραμμής μέχρι το άνω μέρος του αγρού πρώην Σαφλιώρη και νυν Δημητρίου Γουρνά και συνεχίζεται επί της κορυφογραμμής μέχρι το άνω μέρος του αγρού Κανδρή και τα όρια Ελάτης και Ράδου. Εκεί δηλαδή εις το άνω μέρος του αγρού Κανδρή και τα όρια Ελάτης και Ράδου τερματίζεται το όριον των εν λόγω κοινοτήτων.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος της επιτροπής	τα μέλη της επιτροπής
[υπογραφή]	[υπογραφές]

41. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ - ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ έτους 1914 και ΣΥΡΝΑΣ - ΛΥΚΟΧΙΩΝ έτους 1962

Εν Χρυσοβιτσίω σήμερον την 19ην του μηνός Αυγούστου του έτους 1914 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων και Στεμνίτσης, αποτελουμένη από του Κωνστ. Ανθούλην Πάρεδρον του Ειρηνοδικείου Τριπόλεως, Πρόεδρον αναπληρούντα τον κωλυόμενον Ειρηνοδίκην Απ. Μαρκόπουλον, και τα μέλη Κ. Κέκον Πρόεδρον της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, Γ. Φατούρον Πρόεδρον της Κοινότητος Στεμνίτσης, Γ. Παπαπέτρου Διδάσκαλον Χρυσοβιτσίου και Γ.Χ. Παλαμήδην Διδάσκαλον Στεμνίτσης, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο Κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής.

Η Κοινότης Χρυσοβιτσίου περιλαμβάνει και το χωρίον Λυκόχια, ούτινος η περιφέρεια εφάπτεται της περιφερείας της Κοινότητος Στεμνίτσης. Ενταύθα δε διακανονίζει η επιτροπή τα όρια των δύο Κοινοτήτων ως εξής. Η νοητή διαχωριστική ορίων γραμμή άρχεται εις το βόρειον μέρος εν τη θέσει "Σάββα Λακκώματα" και ακριβώς από την κορυφήν του ζυγού τον οποίον ακολουθεί προς Νότον και φθάνει εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας" ή "Πλεσίβον" και εκ ταύτης εις κορυφήν "Παραπλεσίβον", οπόθεν κατ' ευθείαν γραμμήν εις την κορυφήν "Ντόμπριτσας" και εκ ταύτης εις κορυφήν Σκάλας, [ένθα κατα]λήγει το όριον, συναντόν τα όρια Παύλιας. Ο άνω διαχωρισμός εγένετο από κοινού και εκ συμφώνου χωρίς καμίαν αντίρρησιν.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
[υπογραφή]	[υπογραφές]

ΕΚΘΕΣΙΣ Α΄

Καθορισμού ορίων Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας

Εν Σύρνη και εν τω Κοινοτικώ Καταστήματι της αυτής Κοινότητος Σύρνας, σήμερον την εικοστήν τετάρτην (24ην) του μηνός Ιουλίου του 1961 έτους, ημέραν δευτέραν και ώραν 9ην π.μ. η κατά νόμον Πρωτοβάθμιος Επιτροπή καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας, αποτελουμένη από τους, 1) Δημήτριον Θωμά Κώνσταν Ειρηνοδίκη Τρικολώνων, ως Πρόεδρον αυτής, 2) Αθανάσιον Ευστρατίου Σμαΐλην πρόεδρον Κοινότητος Σύρνας, 3) Ευάγγελον Δημητρίου Αλεξόπουλον Κοινοτικόν Σύμβουυλον Κοινότητος Σύρνας, 4) Ιωάννην Ανδρέα Κουρέταν Αντιπρόεδρον Κοινότητος Λυκοχίων, αναπληρούντα τον κωλυόμενον λόγω ασθενείας πρόεδρον Κοινότητος Λυκοχίων και 5) Βασίλειον Γεωργίου Μαρκολέφαν Κοινοτικόν Σύμβουλον Κοινότητος Λυκοχίων διορισθέντα υπό του Προέδρου της Επιτροπής εις αντικατάστασιν του αναπληρούντος τον κωλυόμενον Πρόεδρον της Κοινότητος Λυκοχίων Κοινοτικού Σύμβούλου Ιωάννου Ανδρέα Κουρέτα, συγκροτηθείσα η Επιτροπή αύτη δια της υπ' αριθ. 45468/1960 (της 9-1-1961 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας) συνελθούσα και λαβούσα υπ' όψιν την άνω μνημονευομένην απόφασιν του Νομάρχου Αρκαδίας, ως και την υπ' αριθ. 21/5-7-1961 Πράξιν του Ειρηνοδίκου Τρικολώνων, δι' ης ορίζεται δικάσιμος του καθορισμού ορίων των ως άνω Κοινοτήτων, ακούσασα τας απόψεις των

ενδιαφερομένων Κοινοτήτων αναπτυχθείσας υπό των εν τη Επιτροπή εκπροσώπων αυτών, απεφάνθη ομοφώνως και παμψηφεί, όπως η γραμμή των ορίων των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας ακολουθήση την εξής διαδρομήν. Αρχομένη από Βορρά εκ της θέσεως "Σάββα Λάκκωμα" και ακριβώς από την κορυφήν του Ζυγού, τον οποίον ακολουθεί, φθάνει προς Νότον εις την κορυφήν "Άγιος Ηλίας" ή "Μπλεσίβος" και εκ ταύτης εις κορυφήν "Παραμπλεσίβον", οπόθεν κατευθείαν γραμμήν φθάνει εις την κορυφήν "Ντόμπριτσα". Ενταύθα εγερθεισών μεταξύ των μελών της Επιτροπής αμφισβητήσεων ως προς το ποία ακριβώς τοποθεσία και ποία ακριβώς κορυφή ονομάζεται "Ντόμπριτσα", ως προς και την υπόλοιπον ακολουθητέαν διαδρομήν των ορίων, η επιτροπή απεφάσισεν όπως μεταβή επιτοπίως δια τον καθορισμόν των λοιπών ορίων, περελθούσης δε της ώρας ανέβαλε την περί τούτου συνεδρίασιν (και καθώρισε τόπον συνεδριάσεως τον επίδικον, χρόνον δε την εικοστήν πέμπτην (25ην) Ιουλίου 1961 έτους και ημέραν Τρίτην και ώραν 9 π.μ).

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται παρά πάντων.

ο Πρόεδρος τα Μέλη

έπονται οι υπογραφαί

ΕΚΘΕΣΙΣ Β΄

Καθορισμού ορίων Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας

Εν Ραπουνοδιασέλω περιφερείας Υψούντος , σήμερον την εικοστήν πέμπτην (25ην) του μηνός Ιουλίου 1961 έτους, ημέραν τρίτην και ώραν 10ην π.μ. η κατά νόμον Πρωτοβάθμιος Επιτροπή καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας αποτελουμένη από τους, 1) Δημήτριον Θωμά Κώνσταν Ειρηνοδίκη Τρικολώνων, ως Πρόεδρον αυτής, 2) Αθανάσιον Ευστρατίου Σμαΐλην πρόεδρον Κοινότητος Σύρνας, 3) Ευάγγελον Δημητρίου Αλεξόπουλον Κοινοτικόν Σύμβουυλον Κοινότητος Σύρνας, 4) Ιωάννην Ανδρέου Κουρέταν Αντιπρόεδρον Κοινότητος Λυκοχίων, αναπληρούντα τον κωλυόμενον λόγω ασθενείας πρόεδρον Κοινότητος Λυκοχίων Ανδρέα Πανταζή Μπουγιούκον και 5) Βασίλειον Γεωργίου Μαρκολέφαν Κοινοτικόν Σύμβουλον Κοινότητος Λυκοχίων διορισθέντα υπό του Προέδρου της Επιτροπής εις αντικατάστασιν του αναπληρούντος τον κωλυόμενον Πρόεδρον της Κοινότητος Λυκοχίων Κοινοτικού Σύμβούλου Ιωάννου Ανδρέα Κουρέτα. Συνελθούσα η ως άνω Επιτροπή προκειμένου να καθορίση τα λοιπά όρια των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας, άτινα δεν περιλαμβάνονται εις την Α΄ Έκθεσίν της καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων τούτων. Μεταβάσα επιτοπίως και διενεργήσασα αυτοψίαν επί των ορίων. Ακούσασα τας απόψεις των ενδιαφερομένων Κοινοτήτων αναπτυχθείσας υπό των εν τη Επιτροπή εκπροσώπων αυτών, ως και τας απόψεις κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων, απεφάνθη δια πλειοψηφίας τριών ψήφων (συμπεριλαμβανομένης της ψήφου του Προέδρου) μειοψηφούντων των εκ των μελών της Επιτροπής Προέδρου Κοινότητος Σύρνας και Κοινοτικού Συμβούλου της αυτής Κοινότητος, όπως η γραμμή των λοιπών ορίων των εν λόγω Κοινοτήτων ακολουθήση την εξής διαδρομήν.

Αρχομένη από κορυφήν "Ντόμπριτσα", ως υπέδειξαν ταύτην οι εκ των μελών της Επιτροπής εκπρόσωποι της Κοινότητος Λυκοχίων και ακολουθούσα προς Νότον την κορυφογραμμήν, ως υπέδειξαν ταύτην οι εκ των μελών της Επιτροπής εκπρόσωποι της Κοινότητος Λυκοχίων, διερχομένη εκ της κορυφής "Σαλιθαράκι" [Σπληθαράκι;] της άνω κορυφογραμμής και 50 μέτρα Ανατολικώς της θέσεως "Αλώνι Σκλάβου Καλύβια", καταλήγει κατευθείαν νοητήν γραμμήν εις κορυφήν "Σκάλα", των ορίων όμως των εν λόγω Κοινοτήτων ληγόντων προ της εν λόγω κορυφής εις δρομίσκον μεταξύ των κτημάτων Ανδρέα Δ, Κουρέτα και Ιωάννου Ν. Κουρέτα, η ούτω δε καθοριζομένη γραμμή των ορίων αφήνει προς Ανατολάς εντός της Κοινότητος Λυκοχίων το ως άνω κτήμα του Ιωάννου Ν. Κουρέτα. Η μη γενομένη αποδεκτή γνώμη της μειοψηφίας της Επιτροπής ήτο, η γραμμή των ορίων των δύο Κοινοτήτων να ακολουθή την εξής διαδρομήν. Αρχομένη από την κορυφήν "Ντόμπριτσα", ως υπέδειξαν τα μειοψηφούντα μέλη της επιτροπής, ενώ υπό της πλειοψηφίας θεωρουμένη ως κορυφή "Ντόμπριτσα" παρ' αυτούς ονομάζεται ως κορυφή "Ξενόγιάννη", ακολουθεί την υπό της μειοψηφίας υποδειχθείσα κορυφογραμμήν και καταλήγει εις το ανατολικόν όριον του κτήματος Ιωάννου Ν. Κουρέτα, κατοίκου Λυκοχίων, όπου και σταματά, αφήνει δε εντός της Κοινότητος Σύρνας (προς Δυσμάς) το ως άνω κτήμα Ιωάννου Ν. Κουρέτα.

Η Επιτροπή απεφάνθη υπέρ της ανωτέρω οροθετήσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας διότι δεσπόζουσα κορυφή εν τη περιοχή και κυρία κορυφογραμμή είναι αι υποδειχθείσαι υπό των εν τη Επιτροπή εκπροσώπων της Κοινότητος Λυκοχίων, ενώ υπό της μειοψηφίας υποδειχθείσαι δεν είναι ευδιάκριτοι μη ακολουθούσαι μορφολογικώς κορυφήν και κορυφογραμμήν, τούτω δε καθορισθέντα τα όρια συμφωνούσι και προς τον υπό της Επιτροπής καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Στεμνίτσης δια της από 19-8-1914 εκθέσεώς της, ης κεκυρωμένον αντίγραφον επισυνάπτεται τη παρούση γενόμενον καθορισμόν ορίων των Κοινοτήτων Λυκοχίων και Σύρνας υπαγομένων τότε αντιστοίχως εις τας Κοινότητας Χρυσοβιτσίου και Στεμνίτσης.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται ως έπεται.

ο Πρόεδρος τα Μέλη

έπονται οι υπογραφαί

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Αριθ. 20/1962

Κατά τας διατάξεις του άρθρου 12 του Δημοτικού και Κοινοτικού Κώδικος Ν.Δ. 2888/1954 ως ετροποποιήθηη και συνεπληρώθη υπό των διατάξεων του άρθρου 23 του Ν.Δ.. 3777 / 1957 Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ των 1) Ιωάννου Κοντέα Διευθυντού της Νομαρχίας, ως Προέδρου,2) Γεωργίου Παπανικολάου Ειρηνοδίκου Καρυταίνης ορισθέντος υπό της υπ' αριθ. 831 / 1962 αποφάσεως του Προέδρου των εν Τριπόλει Πρωτοδικών και 3) Αριστοτέλους Ευταξιόπουλου Διευθυντού Τεχνικών Υπηρεσιών του Νομού Αρκαδίας ορισθέντος δια της θπ' αριθ. 36608/1961 αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας περί της κατά πάγιον τρόπον συγκροτήσεως του Διοικητικού

Δικαστηρίου Ορίων, παρουσία και του Γραμματέως τούτου Κωνσταντίνου Πανταζή Εισηγητού της Νομαρχίας Αρκαδίας, συνεδρίασεν δημοσία εις το Γραφείον του Διευθυντού της Νομαρχίας την 15ην του μηνός Νοεμβρίου, ημέραν πέμπτη και ώραν 6 μ.μ. ίνα συζητήση, σκεφθή και αποφασίση επί της κατά της από 24-7-1961 εκθέσεως της επιτροπής καθορισμού ορίων της Κοινότητος Σύρνης κατά της Κοινότητος Λυκοχίων, προσφυγής της Κοινότητος Σύρνης κατόπιν της επιτοπίου μεταβάσεώς του, δια την εξέτασιν του θέματος τούτου, πραγματοποιηθείσης την 9-11-1962 ημέραν παρασκευήν και ώραν 2αν μ.μ. δυνάμει της υπ' αριθ. 10/1962 προδικαστικής αποφάσεώς του.

Το Δικαστήριον λαβόν υπ' όψιν την ανωτέρω υπ' αριθ. 10/1962 απόφασίν του, ολόκληρον τον φάκελον της ειρημένης υποθέσεως, τας εκ της επιτοπίου μεταβάσεώς του σχηματησθείσας εντυπώσεις του

Σκεφθέν

Επειδή εκ της όλης εμπεριστατωμένης ερεύνης της υποθέσεως ταύτης, τόσον εκ των υφισταμένων στοιχείων, του φακέλου, όσον και εκ της επιτοπίου μεταβάσεώς του προκύπτει η παρά της επιτροπής του άρθρου 11 του Δ.Κ.Κ. καθορισθείσα οροθετική γραμμή μεταξύ των κοινοτήτων Σύρνης και Λυκοχίων δεν αποτελεί όριον ικανοποιούν απολύτως τας ανάγκας και απαιτήσεις αμφοτέρων των άνω Κοινοτήτων, λσμβανομένων υπ' όψιν των ιδιοκτησιών των κατοίκων αμφοτέρων των Κοινοτήτων, του πληθυσμού των βοσκησίμων εκτάσεων άτινα διαθέτουσιν αι διάδικοι Κοινότητες.

Δια ταύτα

Δέχεται εν μέρει την υποβληθείσαν προσφυγή του Κοινοτικού Συμβουλίοτ Σύρνης και

Αποφασίζει

Καθορίζει τα Διοικητικά όρια των Κοινοτήτων Σύρνης και Λυκοχίων ως κάτωθι.

Το όριον άρχεται από την θέσιν "Σάββα Λακκώματα" και ακριβώς από της κορυφογραμμής υπό την γνωστήν ονομασίαν "Ζυγός", ένθα και το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων - Σύρνας. Εν συνεχεία ακολουθεί την γνωστήν κορυφογραμμήν με το γνωστόν όνομα "Ζυγός", όπως χύνωνται τα νερά, αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις της Κοινότητος Σύρνας και αριστερά της Κοινότητος Λυκοχίων. Εκείθεν με την ιδίαν κατεύθυνσιν προς Νότον ακολουθεί την υπάρχουσαν φυσικήν κορυφογραμμήν "Άγιος Ηλίας" ή "Μπλεσίβος" και εν συνεχία εις την τοιαύτην "Παραμπλεσίβον". Αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Σύρνας και αριστερά τοιαύτας της Κοινότητος Λυκοχίων και καταλήγει εις την υψηλοτέραν κορυφογραμμήν, γνωστήν υπό το όνομα "Ντόμπριτσα" ή "Ξενόγιαννη". Εκείθεν με κατεύθυνσιν Ν.Α. ακολουθεί φυσικήν κορυφογραμμήν όπως χύνωνται τα νερά, αφήνει δεξιά βοσκησίμους εκτάσεις Κοινότητος Σύρνας και αριστερά Κοινότητος Λυκοχίων και εκείθεν κατ' ευθείαν γραμμήν προς τα κάτω και φθάνει εις το κτήμα Ιωάννου Κουρέτα, το οποίον θα υπάγεται διοικητικώς εις Κοινότητα Λυκοχίων, εις ην διαμένει και ιδιοκτήτης τούτου, ένθα και η θέσις όπου το κοινόν ορόσημον των τριών Κοινοτήτων Σύρνας - Παλαμαρίου - Λυκοχίων.

Εκρίθη, απεφασίσθη και εδημοσιεύθη παρά αρχής, απόντων των των διαδίκων.

ο Πρόεδρος	ο Γραμματεύς	τα μέλη
Ι . Κοντέας	Κ. Πανταζής	

42. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΣΤΕΜΝΙΤΣΑΣ - ΣΥΡΝΑΣ

αριθ. 4 **ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**

Το κατά το άρθρον 10 παρ 4 του Νόμου ΔΝΖ΄ περί Δήμων και Κοινοτήτων του 1912 Διοικητικόν Δικαστήριον προς εκδίκασιν των προσφυγών περί ορίων των συνορευουσών Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας, συγκείμενον εκ του Νομομηχανικού Αρκαδίας Δημ. Μπάτσα, ως Προέδρου, του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Α. Μαρκόπουλου, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 754 ε.ε. εγγράφου του κ. Προέδρου των ενταύθα Πρωτοδικών, του Οικονομικού Εφόρου Μαντινείας Κωνσταντίνου Κατσαούνη, ορισθέντος δια του υπ' αριθ. 5517 ε.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, ως μελών, εκτελούντος έργα Γραμματέως του Κωνσταντίνου Αντωνοπούλου, Γραμματέως β΄ τάξεως παρά τη Νομαρχία Αρκαδίας, ορισθέντος δια της υπ' αριθ. 5517 ε.ε. διαταγής του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, συνεδριάσαν δημοσία εν τω Γραφείω του κ. Νομομηχανικού Αρκαδίας σήμερον την 19ην του μηνός Νοεμβρίου, ημέραν Τετάρτην του 1914 έτους, ίνα σκεφθή και αποφασίση επί της κατωτέρω αναφερομένης υποθέσεως μεταξύ των Κοινοτήτων Σύρνας και Στεμνίτσης παρασταθεισών δια των Προέδρων των οικείων Κοινοτικών Συμβουλίων. Ο Πρόεδρος της Κοινότητος Σύρνας ητήσατο να καθορισθώσι τα όρια, ούτως ώστε άπασα η περιφέρεια Βιδονίου και Βίγλας να περιέλθη εις την Κοινότητα Σύρνας. Ο Πρόεδρος της Στεμνίτσας εξ άλλου ητήσατο όπως γίνει ο καθορισμός των ορίων κατά την γραμμήν ην επρότεινον τα εκ Στεμνίτσης μέλη της Επιτροπής της καθορισάσης τα όρια το πρώτον δια τους εν τη Εκθέσει λόγους.

ΣΚΕΦΘΕΝ

Επειδή ο καθορισμός των ορίων υπό του Προέδρου της Επιτροπής, Ειρηνοδίκου Τρικολώνων εγένετο κάλλιο και συμφώνως προς την του να λαμβάνονται υπ' όψιν αι ανάγκαι των Κοινοτήτων από της θέσεως "Ντόμπριτσα" μέχρι τη;ς δημοσίας οδού, ήτοι επί του δυτικού μέρους του προς τη Στεμνίτσαν. Επίσης η απόφασις τούτου να καταχωρηθή μέρος μόνον της θέσεως "Βίγλα" εις την περιφέρειαν Σύρνας ήτο ορθή και εν τη Εκθέσει λόγοι βάσιμοι, διότι πράγματι ανεξαρτήτως της πλειονότητος του δικαιώματος της ιδιοκτησίας εν άνω θέσει, ήτις πλειονότης άλλωστε δεν έχει καθορισθή της διαφοράς ούσης επιδίκου μέρος της άνω θέσεως είναι απαραίτητον δια τας ανάγκας των κατοίκων της Κοινότητος Σύρνας και δίκαιον να παραχωρηθή εις την περιφέρειαν ταύτης. Επειδή ο καθορισμός των ορίων από της δημοσίας οδού (χιλ. 23) προς την θέσιν "Βιδόνι" δεν εγένετο συμφώνως προς την έννοιαν του Νόμου εις τας ανάγκας των κατοίκων Σύρνας δια τους εξής λόγους. 1) Διότι εγένετο το άτοπον στενής εκτάσεως παραχωρηθείσης εις τη Κοινότητα Στεμνίτσης να διατέμνεται η περιφέρεια της Κοινότητος Σύρνας εις δύο μέρη και ο συνοικισμός Καλυβακίων, υπαγόμενος εις την Κοινότητα Σύρνας μετά της περιφερείας του να διακόπτεται ταύτης. 2) Διότι ο συνοικισμός Καλυβάκια υπαγόμενος εις την Κοινότητα Σύρνας, κείται εγγύς μεν της Σύρνας, ως εγένετο όμως η οροθεσία δια της Εκθέσεως επί περιφερείας της Κοινότητος Στεμνίτσης. 3) Διότι η πλειονότης της ιδιοκτησίας επί της εκτάσεως ταύτης ανήκει

εις τους κατοίκους της Κοινότητος Σύρνας. Επειδή εν τη θέσει Βιδόνι και επί της εκτάσεως της ευρισκομένης εκείθεν της γραμμής ήτις χωρίζει τας αμπέλους από τους αγρούς προς την διεύθυνσιν του χωρίου Ζουνατίου, η πλειονότης της ιδιοκτησίας ανήκει εις τους κατοίκους της Κοινότητος Στεμνίτσης, του υπολοίπου ανήκοντος εις κατοίκους διαφόρων γειτνιαζουσών Κοινοτήτων. Επειδή επί τόσον μεγάλης εκτάσεως εφ' ης είναι αναμφισβήτητα τα δίκαια της Κοινότητος Στεμνίτσης και ζωτικά τα ασυμφέροντα αυτής, δεν είναι δίκαιον να εγκατασταθή η διοίκησις άλλης Κοινότητος. Επειδή η Έκθεσις αύτη ήτο η περιφέρεια Στεμνίτσης ως εμφαίνεται εκ προσαχθέντων εγγράφων το Βιδόνι αναφέρεται ως υπαγόμενον εις την περιφέρειαν Στεμνίτσης. Επειδή αρκετή έκτασις εκ της περιφερείας Στεμνίτσης δια της παρούσης θέλει επιδικασθή εις την περιφέρειαν της Κοινότητος Σύρνας.

ΔΙΑ ΤΑΥΤΑ

Αποφαίνεται και αποφασίζει ως το μάλλον σύμφωνον προς την έννοιαν του Νόμου, τας ανάγκας των κατοίκων Σύρνας και Στεμνίτσης και εν δυνατώ μέτρω δίκαιον προσδιορισμόν των ορίων των άνω Κοινοτήτων τον εξής. Από θέσεως "Ντόμπριτσα" κατ' ευθείαν γραμμήν μέχρι της συναντήσεως της θέσεως "Βίγλα" εις τον αγρόν Ι. Σιέμπου πρώην κληρονόμων Μιχαλακοπούλου συμπεριλαμβανομένου του αγρού εις το όριον Σύρνας και των παρακειμένων τοιούτων Αργυρίου Μπουλούκου, Π. Αλεξοπούλου. Εκ του αγρού Γ.Χ. Σιέμπου εις αγρόν Αγ. Τρεμπέλα, εις το επάνω μέρος "Ραπουνολάγκαδου" μέχρι της οδού "Βίγλα", συμπεριλαμβανομένου του αγρού τούτου εις το όριον Σύρνας. Εκείθεν κατά την κορυφογραμμήν αγρού Τρεμπέλα και κατ' ευθείαν κατά την κορυφογραμμήν εις θέσιν " Ραπούνι" αγρόν Δ. Τρεμπέλα εις αλώνιον κληρονόμων Ι. Χασάπη, ούτως ώστε να συμπεριλαμβάνεται ολόκληρος η θέσις "Γασούνι"[;] εις το όριον Σύρνας μέχρι της θέσεως κορυφής "Θεοδώρας", ώστε η κορυφή της θέσεως "Θεοδώρας Χούνη" να μείνη εις το όριον Σύρνας, είτα οδός δημοσία μέχρι της δευτέρας διασταυρώσεως της βατής οδού Βιδονίου - Μεγαλοπόλεως μετά της δημοσίας αμαξιτής όπου θα συναντούνται τα όρια των άνω Κοινοτήτων μετά της Κοινότητος Μουλατσίου, της δε υπό το όνομα "Βιδόνι" γνωστής εκτάσεως συνορευούσης γύρωθεν με τας περιφερείας των Κοινοτήτων Παρωρείας, Κατσίμπαλι, Καρβουνάρι κ.λπ., αναγνωριζομένης δια της παρούσης αποφάσεως ως δευτέρας κεχωρισμένης περιφερείας της Κοινότητος Στεμνίτσης κανονίζει τα όρια μεταξύ της Κοινότητος Σύρνας τα εξής. Από της θέσεως "Πούλου Χάνι", ένθα η σύμπτωσις των ορίων περιφερειών των Κοινοτήτων Σύρνας και Παρωρείας, είτα ακολουθείται η γραμμή προς ληνόν Ευαγ. Δρακοπούλου, είτα η βατή οδός Μύλων Καρυταίνης μέχρι της διασταυρώσεώς της μετά της βατής οδού προς Καλάμας, εκ ταύτης προς "Ληνόν Κασσάνου", είτα ακολουθείται η βατή οδός Καλαμών - Στεμνίτσης μέχρι Πυργάκη Αλεξάκη.

Εκρίθη και απεφασίσθη εν Τριπόλει τη 19 Νοεμβρίου 1914 και εδημοσιεύθη εν Τριπόλει τη 22 Νοεμβρίου 1914.

ο Πρόεδρος		τα μέλη
Δημ. Μπάτσας		Α. Μαρκόπουλος
	ο Γραμματεύς	Κ. Κατσαούνης

Κ. Αντωνόπουλος
Ακριβές αντίγραφον
Εν Υψούντι τη 12-3-1966

43. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙΟΥ - ΛΥΚΟΧΙΩΝ
Έκθεσις
Καθορισμού των Διοικητικών ορίων των γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων

Εν Χρυσοβιτσίω σήμερον την 19 Σεπτεμβρίου του 1926 έτους ημέραν Κυριακήν και ώραν 5 μ.μ., η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου περί δήμων και κοινοτήτων επιτροπή, αποτελουμένη εκ του Ειρηνοδίκου Τριπόλεως Λεοντίου Μαυρή και Προέδρου, του Προέδρου της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου Κωνσταντίνου Αναργύρου, του διευθυντού του Δημοτικού σχολείου Χρυσοβιτσίου Παναγ. Τσακοπούλου, του Προέδρου της Κοινότητος Λυκοχίων Παναγιώτου Κουρέτα και του διευθυντού του σχολείου Πιάνης Νικολάου Κανελλοπούλου, ως μελών, συνεπεία του υπ' αριθμ. 3521 και του υπ' αριθ. ..... δι' ων συνεκροτήθη η επιτροπή αύτη δια τον καθορισμόν των διοικητικών ορίων των ήδη Κοινοτήτων, μεταβάσα επί τόπου και περιελθούσα το μέρος δι' ου επρόκειτο να διέρχεται η καθορίσασα τα όρια των Κοινοτήτων τούτων γραμμή. Συσκεφθείσα μετά τούτο εν τω χωρίω Χρυσοβιτσίω και διασκεφθείσα προέβη εις τον καθορισμόν των ορίων ως ακολούθως.

Ευθύς εξ αρχής εις τα μέλη εκατέρας των Κοινοτήτων εξεδηλώθη διαφωνία και έκαστον των μερών παρέμεινεν αδιάλλακτον εις την γνώμην του, διότι ο μεν Πρόεδρος της Κοινότητος Λυκοχίων υπεστήριξεν ότι όριον της Κοινότητος δια να αποτελέση γραμμήν, ήτις αφετηρία έχουσα το σημείον το λεγόμενον "Σάββα Λακκώματα" ή "Αλαταριά" έχουσα διεύθυνσιν από ΒΔ προς ΝΑ, ακολουθεί δρομίσκον, διέρχεται κορυφήν "Τσαγγάρη", προχωρεί κατευθείαν μέχρι της θέσεως "Αλωνάκι", εκείθεν βαίνουσα κατ' ευθείαν συναντά αγρόν Αντ. Κουρέτα, ον αφήνει προς Λυκόχια προχωρεί κατευθείαν μέχρις ου συναντά αγρόν Ιωαν. Σ. Κουρέτα ον αφήνει προς Χρυσοβίτσιον, εκείθεν κάμπτει προς δεξιά, ακολουθεί το ρίζωμα του βουνού "Σινέσοβα", ήτις προς την Ανατολικήν αυτής πλευράν ακολουθεί το ρίζωμα μέχρις ου συναντήση δρομίσκον Λυκοχίων - Σινέσοβας, εκείθεν κάμπτει προς Ανατολάς προχωρεί κατ' ευθείαν, διέρχεται τον αγρόν του Ν.Κ. Μπουγιούκου, ον αφήνει προς Λυκόχια, προχωρεί κατ' ευθείαν ανερχομένη προς την κορυφήν "Χαραμαρά Βουνόν", ην διέρχεται και προχωρεί μέχρις ου συνσντήση αγρόν Κ. Μπουγιούκου, ον αφήνει προς Λυκόχια, εκείθεν προχωρεί δεξιά και ακολουθεί κορυφογραμμήν του αυτού βουνού όπως ρέουν τα ύδατα, διέρχεται δια της θέσεως "Σικαλίστρας" , εκείθεν προχωρεί κατευθείαν, και ενούσα προς ΝΑ μέχρις ου συναντήση το δρόμον Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων, ον τέμνει και διέρχεται δια του αγρού αδελφών Β. Ψυχάρη, ον αφήνει προς Χρυσοβίτσιον, ανέρχεται την κορυφήν "Αλικοντούσης" βαίνουσα προς Ανατολάς κατερχομένη ακολουθούσα το ρεύμα "Ξηρόρευμα", τέμνει το ρεύμα "Λαγκάδα" και βαίνουσα προς Ανατολάς συναντά οδόν Τριπόλεως - Λυκοχίων, ον τέμνει βαίνουσα κατευθείαν φθάνει εις κορυφήν "Κωστόγιαννη" και "Σούπακα"[;] όπου τερματίζεται. Τα δε μέλη της επιτροπής της κοινότητος Χρυσοβιτσίου

υποστηρίζουν ότι το όριον των Κοινοτήτων δια να αποτελέση γραμμήν έχουσα την αυτήν αφετηρίαν "Σάββα Λακκώματα", ακολουθεί δρομίσκον και ανέρχεται ακολουθούσα την κορυφογραμμήν του λόφου "Τσαγκάρη", βαίνουσα δε κατ' ευθείαν κορυφογραμμής "Μαυρέικον" μέχρις ου συναντήσει δρόμον συνδέουσα τας θέσεις "Ντόμπριτσα" και "Σινέσοβα", ον τέμνουσα ακολουθεί την κορυφογραμμήν και αφήνουσα προς Χρυσοβίτσι την πλευράν λόφου "Σινέσοβα" όπως ρέουσι τα ύδατα, ακολουθεί κορυφογραμμήν μέχρις ου συναντήσει δρομίσκον, ον τέμνει και αφήνει προς αριστερά, ήτοι προς Ανατολάς, βαίνουσα δε κατ' ευθείαν φθάνει εις θέσιν "Χαραμαρά Βουνό", όπως χύνονται τα ύδατα, προχωρεί κατ' ευθείαν μέχρις ου συναντήσει αγρόν Κ.Π. Μπουγιούκου, ον αφήνει προς Χρυσοβίτσιον , εκείθεν προχωρεί κατ' ευθείαν, συναντά δρομίσκον, ον ακολουθεί μέχρι της θέσεως "Σικαλίστρα", προχωρούσα συναντά δρόμον Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίου, τέμνει αυτόν βαίνουσα κατ' ευθείαν ακολουθούσα την κορυφογραμμήν "Κολοντούρου Λαιμό", συναντά αγρόν αδελφών Ιαωάν - Αντ. Κουρέτα και Ψυχαραίων όπως χύνουν τα ύδατα, οίτινες μένουν προς Χρυσοβίτσιον. Εκείθεν ακολουθεί κορυφογραμμήν διέρχεται της θέσεως "Παλιοκορομπηλιά" κάτω μέρος "Λαγκάδα" τέμνει τον δρόμον Τριπόλεως - Λυκοχίου και ανέρχεται κατ' ευθείαν τερματιζομένη εις θέσιν "Τέμπλα".

Ενταύθα το μέρος της Κοινότητος Λυκοχίου, ήτοι ο δημοδιδάσκαλος Ν. Κανελλόπουλος υπεστήριξεν μέση λύσιν, ο οποίος εν αρχή μεν συνεφώνησεν προς την γνώμην των μελών της επιτροπής Χρυσοβιτσίου, ήτοι από της αφετηρίας "Σάββα Λακκώματα" μέχρι της θέσεως πλευράς λόφου "Σινέσοβας", εκείθεν δε μέχρι τέρματος συνεφώνησεν με την γνώμην του Προέδρου Λυκοχίου. Ο Πρόεδρος της επιτροπής συνεφώνησεν καθ' όλην την γραμμήν με την γνώμην του Προέδρου της Κοινότητος Λυκοχίου, καθ' ότι το παρ' αυτού υποστηριζόμενον όριον της Κοινότητος ταύτης θεωρεί φυσικώτερον και μάλλον σύμφωνον προς την διασκευήν του εδάφους καθ' όλην την γραμμήν της διαδρομής ταύτης, συνεπώς εσχηματίσθη γνώμην κατά πλειονοψηφίαν, καθ' ότι υπεστηρίχθησαν τρεις λύσεις εις ας ενέμειναν τα υποστηριζόμενα αυτάς μέλη της επιτροπής.

Εις βεβαίωσιν συνετάγη η παρούσα υπογραφομένη [....]

ο πρόεδρος	τα μέλη
Λεόντιος Μαυρής	Κ.Ν. Ανάργυρος
	Π. Κουρέτας
	Νικ.Κανελλόπουλος
	Π.Κ. Τσακόπουλος

ακριβές αντίγραφον Εν Λυκοχίω τη 26 Σεπτεμβρίου1926

Πράξις 10η

Το Κοινοτικόν Συμβούλιον της Κοινότητος Λυκοχίων συγκείμενον εκ του Προέδρου αυτού Παναγ. Χ. Κουρέτα και των μελών αυτού Π.Γ. Μπουγιούκου, Παρασ. Μαρκολέφα, Η. Μαρκολέφα και Αναστ. Η. Κουρέτα, κατόπιν προσκλήσεως του κ. Προέδρου συνήλθε σήμερον την 26ην του μηνός Σεπτεμβρίου ημέραν της εβδομάδος Κυριακήν και ώραν 3ην μ.μ. εν τω γραφείω του σχολείου χρησιμεύοντος ως κοινοτικόν κατάστημα νομίμως.

Ίνα αποφανθή επί τη εισηγήσει του Προέδρου και αναπτύξη ενώπιον των μελών περί προσφυγής του ενώπιον της ανωτέρω επιτροπής κατά της αποφάσεως του προκλητηρίου δικάσαντος δικαστηρίου τα όρια της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων περί μεταρρυθμίσεως της αποφάσεως ταύτης επί των τέλει να νίνη δεκτή η γνώμη του Προέδρου ημών και Ειρηνοδίκου συμφώνως προς τα τεθέντα αυτών όρια και επειδή είναι δίκαιον να μεταρρυθμισθή η απόφασις αύτη δια τους λόγους τούτους και όσους θέλει αναπτύξει ο Πρόεδρος ενώπιον της επιτροπής. Αποφαίνεται ομοφώνως.

Ψηφίζει

Να μεταρρυθμισθή η Έκθεσις και απόφασις της επιτροπής ήτις εκανόνισε τα όρια της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και Λυκοχίων ως εκ του χωρισμού των Κοινοτήτων τούτων επί των τέλει να επιδικασθώσιν εις την ημετέραν Κοινότητα των Λυκοχίων συμφώνως προς την γνώμην του Προέδρου της Κοινότητος και εκείνης του Ειρηνοδίκου ως πλέον ορθώς εκανονίσθησαν ταύτα παρά τούτων συμφώνως προς την έκθεσιν και τους αγρούς οίτινες ανήκωσιν εις την Κοινότητα Λυκοχίων και πλησιέστερον προς αυτό, ενώ το Χρυσοβίτσιον και η Κοινότης αυτού και εις μακρινήν απόστασιν ευρίσκεται και να μη ληφθή υπ' όψιν η γνώμη του προέδρου της Κοινότητος Χρυσοβιτσίου και των δημοδιδασκάλων αυτών ως μη εχόντων άμεσα συμφέροντα λόγω της κατοικίας αυτών εν Χρυσοβιτσίω και Πιάνη και προσκείμενοι προς τους συγχωρίους των ενώ το δίκαιον είναι υπέρ της Κοινότητος Λυκοχίων.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα και υπογράφεται ως έπεται.

(Τ.Σ.) ο πρόεδρος τα μέλη

[υπογραφή] [υπογραφές]

ακριβές αντίγραφον αυθημερόν

Εν Λυκοχίοις τη 26 Σεπτεμβρίου 1926

Έκθεσις καθορισμού ορίων Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων

Εν Τριπόλει σήμερον την 20ην Νοεμβρίου1928 συνελθούσα η κατά το άρθρον 10 του ΔΝΖ΄ Νόμου επιτροπή επί του διαχωρισμού των ορίων των Κοινοτήτων Χρυσοβιτσίου και Λυκοχίων, αποτελουμένη από τον Αγαθόνικον Παναγιωτίδην Ειρηνοδίκην Τριπόλεως ως Πρόεδρον και τα μέλη Κωνστ. Ανάργυρον Πρόεδρον Κοινότητος Χρυσοβιτσίου, Παναγιώτην Τσακόπουλον δημοδιδάσκαλον Χρυσοβιτσίου, Παναγιώτην Γ. Μπουγιούκον πρόεδρον Κοινότητος Λυκοχίων και Διαμάντω Οικονομοπούλου διδάσκαλ. Λυκοχίων, όπως αποφασίση επί του διαχωρισμού των ορίων των άνω δύο κοινοτήτων, εσκέφθη και απεφάσισεν ως εξής μετά την γενομένην επιτόπιον εξέτασιν.

Άπαντα τα μέλη ευρέθησαν σύμφωνα όπως όριον διαχωρίζον τας περιφερείας των άνω δύο Κοινοτήτων, άρχεται από Κωστόγιαννη Γούπατα κατευθείαν Ξερόρρεμα Λακκούλες, ευθείαν Κορομηλιάς Πλάκες έναντι Εξαμιλίων, προχωρεί κατά κορυφογραμμήν και συναντά χωράφια Ψυχαραίων άτινα μένουν εις την Κοινότητα Χρυσοβιτσίου, τέμνει δρόμον Χρυσοβιτσίου - Λυκοχίων προχωρεί εις Σικαλίστρα όπως ρέουν τα ύδατα και ακολουθεί κορυφογραμμήν του βουνού προχωρεί μέχρις ου συναντά αγρόν του Κ. Μπουγιούκου ον αφήνει εις την Κοινότητα Λυκοχίων, προχωρεί κορυφογραμμήν Χαραμαρά βουνό, διέρχεται τον

αγρόν Ι.Κ. Μπουγιούκου, Άκρη Δρυμώνα, αγρούς Στ. Πραχαλιά κατευθείαν εις Σινέσοβα, δρόμον διερχόμενον εν μέσω της Σινέσοβας προς το κάτω μέρος του δρόμου μένει κοινόν. Εκείθεν προχωρεί μέχρις ου συναντά αγρόν Ι. Κουρέτα ον αφήνει εις Χρυσοβίτσιον, προχωρεί κατ' ευθείαν εις Μαυρέικα εις αγρόν Ν.Κ. Μπουγιούκου ον αφήνει εις την Κοινότητα Λυκοχίων, κατ' ευθείαν Αλωνάκι κορυφήν Τσαγγάρη ακολουθεί δρομίσκον προς Αλαταριά ή Σάββα Λακκώματα.

Εφ' ω συνετάγη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται.

ο πρόεδρος [υπογραφή] τα μέλη [υπογραφές]

44. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΛΑΣΤΑΣ - ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ

Έκθεσις επιτοπίου καθορισμού ορίων κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Λάστας

Εν θέσει "Σφυρίδα" και επί του ορίου των κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Λάστης, σήμερον την 23ην του μηνός Αυγούστου του έτους 1914, ημέραν Σάββατον και ώραν 10ην π.μ., η κάτωθεν υποσημειωμένη πενταμελής επιτροπή αποτελουμένη εκ του Προέδρου Ειρηνοδίκου αυτής Κλείτορος - Μυλάοντος Θ. Δουσίδου, διορισθέντος τοιούτου δια του υπ' αριθ. 4144 ε.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας και των Προέδρων των συμβουλίων των γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Αθανασίου Καρπακλή της Κοινότητος Μαγουλιάνων και Γεωργίου Λάσκαρη της Κοινότητος Λάστας και των διευθυνόντων τα σχολεία της στοιχειώδους εκπαιδεύσεως Δημοδιδασκάλων Ιωάννου Καλόσακα και Πανάγου ιερέως Παπαχρήστου ως μελών απάντων, συνελθούσα εν τη άνω θέσει δυνάμει του άρθρου 10 εδάφιον Γ΄του ΔΝΖ΄ περί συστάσεως Δήμων και Κοινοτήτων Νόμου και συνεπεία προσκλήσεως του Προέδρου αυτής, προς οριστικόν καθορισμόν της διοικητικής περιφερείας των άνω Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Λάστης ένθα, μετά προηγουμένην και επισταμένην μελέτην των διαφόρων εδαφικών σημείων άτινα δια της επιτοπίου ερεύνης εξηκρίβωσεν, εκτίθησι και καθορίζει ως όριον οριστικόν των Κοινοτήτων τούτων τα κάτωθι εδαφικά μέρη και σημεία ως εξής.

Ότι το όριον το διαχωρίζον τας μνησθείσας κοινότητας άρχεται από του σημείου ένθα τελειώνει το όριον των κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, ήτοι "Παπά Αλώνι και εξακολουθεί κατευθείαν ως κατευθύνεται μέχρι της συναντήσεως του δρόμου του αγομένου εκ Μαγουλιάνων εις Λάσταν και προχωρεί την μικράν κατωφέρειαν και μόλις τελειώνει η μικρά κατωφέρεια ακολουθεί ρεύμα "Κουφόλογγου" κάτωθεν καλύβης κληρονόμων Θ. Κονδύλη και ως έρχεται ο χείμαρρος μέχρι Σφυρίδας. Ότι η πλευρά και η πρόσοψις του "Κουφολόγγου" η βλέπουσα προς την Λάσταν θα είναι κοινή προς ξύλευσιν εις αμφοτέρας τας κοινότητας Μαγουλιάνων - Λάστης, συνεπώς τα όρια τα ως άνω εκτεθέντα έληξαν οριστικώς καθ' ας πληροφορίας η επιτροπή ηρύσθη παρά δυναμένων να γνωρίζωσι πρώτον και δια της εξακριβώσεως της επιτοπίου αυτής ερεύνης των διαφόρων εδαφικών σημείων και εν τέλει δια της πλήρους αυτής συναινέσεως υφ' όλων αυτής των μελών.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται προσηκόντως παρ' όλων.

ο πρόεδρος [υπογραφή] τα μέλη [υπογραφές]

45. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΩΝ - ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟΥ

Έκθεσις επιτόπιος καθορισμού ορίων των Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου

Εν θέσει "Ψηλή Ράχη" και επί των ορίων των Κοινοτήτων Βαλτεσινίκου - Μαγουλιάνων, ένθα ωρίσθη μέρος της συνεδριάσεως των επιτροπών των ανωτέρω Κοινοτήτων, σήμερον την 5ην του μηνός Αυγούστου του 1914 έτους, ημέραν τρίτην και ώραν 8ην π.μ. η υπογεγραμμένη πενταμελής επιτροπή αποτελουμένη εκ του Προέδρου αυτής Ειρηνοδίκου Κλείτορος - Μυλάοντος Θεμ. Α. Δουρδούνη, διορισθέντος τοιούτου δια του υπ' αριθ. 4144 ε.ε. εγγράφου του κ. Νομάρχου Αρκαδίας, των Προέδρων των Συμβουλίων των γειτνιαζουσών Κοινοτήτων Α. Καρπακλή της Κοινότητος Μαγουλιάνων και Γ. Παυλοπούλου της ομοίας Βαλτεσινίκου, και των Διευθυντών των σχολείων της στοιχειώδους εκπαιδεύσεως Ι. Κολόσακκα και Γ. ιερέως Παπαδημητρίου ως μελών απάντων, συνελθούσα εν τη ανωτέρω θέσει δυνάμει του άρθρου 10 παρ. γ΄ του ΔΝΖ΄ "περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων" Νόμου και συνεπεία προσκλήσεως του Προέδρου αυτής προς οριστικόν καθορισμόν των ορίων της διατακτικής περιφερείας των άνω Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, ένθα μετά προηγουμένην και επισταμένην μελέτην των διαφόρων εγγράφων και εδαφικών σημείων, άτινα δια της επιτοπίου ερεύνης εξηκρίβωσεν, εκτίθησι και καθορίζει το όριον των κοινοτήτων τούτων των κάτωθι εδαφικών μερών και σημείων ως εξής:

Η θέσις "Κακός Πάγος", ήτις είναι το όριον Βαλτεσινίκου - Μαγουλιάνων ορίζεται ως αρχή των ορίων των κοινοτήτων τούτων ως διευθύνεται εις την θέσιν "Παπά Αλώνι", ένθα υπάρχει λοφοσειρά και καθώς ρέουν τα όμβρια ύδατα προς το μέρος της Κοινότητος Μαγουλιάνων, η έκτασις αύτη από την αρχήν οροσειράς θα συμπεριλαμβάνεται εις την περιφέρειαν Μαγουλιάνων, ωσαύτως η ετέρα πλευρά να ανήκει εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου ως φέρεται και η ροή των υδάτων και θα κατέλθη δια της ράχεως΄ εκεί αφήνον του Καμπούρη το χωράφι εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου μέχρι ρεύματος όπου συναντά την διασταύρωσιν των δρόμων Βαλτεσινίκου - Μαγουλιάνων - Βυτίνης, εξακολουθεί η γραμμή η φαινομένη, αλλά οι ιδιοκτήται και κάτοικοι των κοινοτήτων των ανωτέρω μέχρι του σημείου αυτού αμφισβητούσι το έδαφος τούτο και εκάτεραι των κοινοτήτων διαχωρίζονται και εμμένει και λάβη η μεν Κοινότης Βαλτεσινίκου από την ανωτέρω θέσιν "Λαΐνια Κρυάβρυση" κάτωθι προς Νότον του λόφου "Κοκκινοβράχου", επί τω λόγω ότι οι κάτοικοι Βαλτεσινίκου έχουν αγοράσει αγρούς ξηρικούς από τους κατοίκους του συνοικισμού Κορφοξυλιά, οίτινες αποδήμησαν, και μόνον επανέρχονται κατά το θέρος τρεις οικογένειες, ενώ τούτο το χωριό ηργάζετο από 50 έως 60 οικογενείας, ένθα αφού ανωτέρω ηλαττώθη ο αριθμός των κατοίκων κατά το μάλλον και επώλησαν την περιουσίαν των εις τους κατοίκους Βαλτεσινίκου, υποβάλλουν ευχήν εις την επιτροπήν όπως η έκτασις ταύτη η προηγουμένως ανήκουσα εις την Κοινότητα Μαγουλιάνων, ως υπαγομένου του συνοικισμού Κορφοξυλιάς εκεί προ αμνημονεύτων ετών και των κτημάτων τούτων αγορασθέντων προ πεντήκοντα ετών, όπως υπαχθή η έκτασις αύτη εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου και τούτο ίνα μη συμβαίνουσι μεταξύ των έριδες και δυσάρεστα αποτελέσματα. Ενώ τουναντίον οι κάτοικοι των Μαγουλιάνων ου μόνον δεν υποχωρούσι προς τούτο εις την

Κοινότητα των οποίων υπάγεται η έκτασις αύτη, αλλά αμφισβητούν αυτήν ως όριόν των, από την ανωτέρω θέσιν Σταυροδρόμι Βαλτεσινίκου Μαγουλιάνων - Βυτίνης, ήτις διέρχεται εκ της κορυφογραμμής της θέσεως "Ψηλή Ράχη", διερχομένης της γραμμής κληρονόμων Χ. Κα ...λιάννη και εκείθεν εις αγρόν του εκ Μαγουλιάνων καταγομένου Πετροπούλου ή Κοτσολέτη και εκείθεν εις "Ζαριάνου[;] Σφεντάμι" ή "Κρέκεζος", καθότι μέχρι Κοτσολέτη είναι τα πραγματικά όρια του δήμου Μυλάοντος και οι κάτοικοι Βαλτεσινίκου παρεδέχθησαν μέχρι Κοτσολέτη ότι ο συνοικισμός Κορφοξυλιάς της Κοινότητος Μαγουλιάνων πρώην δήμου Μυλάοντος δεν απεδήμησε ως θα αποδειχθή εκ των οικείων βιβλίων του Δήμου και ότι το θέρος έρχονται μετά των ποιμνίων των και των οικογενειών των πλέον των 30 οικογενειών μέχρι τα μέσα του Οκτωβρίου, οπότε τελειώνει η σπορά των αγρών των. Ότι εις την ανωτέρω διδακτικήν έκτασιν ην περιγράφουν οι κάτοικοι Βαλτεσινίκου υπάρχουσι και κτήματα σποραδικώς των κατοίκων των Μαγουλιάνων και συνοικισμού Κορφοξυλιάς και ότι μάλλον χέρσοι τόποι υπάρχουν περιγραφόμενοι παρά των κατοίκων Βαλτεσινίκου, ενώ το πλείστον είναι δασική περιφέρεια, ήτις έχει απαγορευθή και καταταχθή άλλωστε ως όφειλε υπό του Δασαρχείου Βυτίνης, εις ο υπάγεται, ενώ η Κοινότης Βαλτεσινίκου υπάγεται εις το Δασαρχείον Δημητσάνης και ότι η δασική περιφέρεια "Κοκκινόβραχος" υπάγεται εις την Κοινότητα Μαγουλιάνων ως εμφαίνεται εκ των προσαγαγομένων αδειών υλοτομίας. Η επιτροπή λαβούσα υπ' όψη τας αξιώσεις και τα παράπονα αμφοτέρων των κατοίκων των Κοινοτήτων τούτων, και ναι μεν το πλείστον της περί ης πρόκειται εκτάσεως την οποίαν επώλησαν οι κάτοικοι της Κοινότητος Μαγουλιάνων προς τους κατοίκους Βαλτεσινίκου προ πολλών ετών και ήτις ήτο όριον Κοινότητος Μαγουλιάνων και του τέως δήμου Μυλάοντος. Ουχ ήττον χάριν των αναγκών των κατοίκων των κοινοτήτων τούτων υφ' ας συνθήκας ο Νόμος ορίζει, κρίνει εύλογον και ως μέτρον δίκαιον εξ ενός, και εξ άλλου προς αποφυγήν παντός ενδεχομένου, όπως ορίσει το διάμεσον σημείον γραμμής της αμφισβητουμένης υπό των ανωτέρω Κοινοτήτων εδαφικής εκτάσεως το οποίον θα καθορίζει οριστικώς τα όρια των γειτνιαζουσών τούτων Κοινοτήτων Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου ως εξής: Από του σημείου ένθα εμείναμεν της διασταυρώσεως του δρόμου Μαγουλιάνων - Βαλτεσινίκου, Βαλτεσινίκου - Βυτίνης ευθείαν γραμμήν διερχομένη εκ του σημείου εκείνου κατευθείαν εις το άκρον του Νοτίου μέρους του τσιουμπιού του ξηρικού αγρού Καπελιάνη και εκείθεν ευθείαν πάλιν γραμμήν διασχίζουσα εις δύο ίσα μέρη την ανατολικήν πρόσοψιν του λόφου "Αλογοβούνι" και η οποία θα ακολουθήση την ροήν του ρύακος του απέχοντος από το Αλώνι Δημ. Μπαλόγιαννη κατ' ευθείαν γραμμήν μέχρι του μέσου του λόφου μέτρων περίπου 230, ήτοι το ήμισυ του λόφου θα ανήκει εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου και το έτερον ήμισυ εις την Κοινότητα Μαγουλιάνων. Εκ του σημείου τούτου ήτοι εκ της κορυφής "Αλογοβουνίου" του άνωθεν αλωνίου Δ. Μπαλόγιαννη ακολουθεί ως όριον των άνω Κοινοτήτων γραμμή, ακολουθεί το σύρραχον ως άρχεται ο ρους των ομβρίων υδάτων μέχρι "Τσαμπούς Λάκκα" και η μεν προς το Βαλτεσινίκον έκτασις ... θα περιέρχεται εις το όριον Βαλτεσινίκου καθώς και η ωσαύτως έκτασις συμφώνως προς την ροήν των υδάτων, ήτις κειται προς το μέρος των Μαγουλιάνων, θα είναι όριον της ομωνύμου Κοινότητος πλην των αγρών των

συνεχομένων προς το όριον Μαγουλιάνων Π. Καραμουκή, Χαρ. Μπουλούγαρη, Χ. Γιαννόπουλου, Δημ. Μπαρμπίλη, Δημ. Παναγούλια, και κληρονόμων Γ. Ηλιοπούλου και κληρονόμων Ιωάν. Ζαφειρόπουλου, άτινα χωράφια, και μόνον ταύτα αποκλειστικώς θα υπάγονται εις το όριον της Κοινότητος Βαλτεσινίκου από του σημείου τούτου, ήτοι από της θέσεως "Τσαμπούς Λάκκα", ήτις υπάγεται ως χύνονται τα νερά αυτής εις την Κοινότητα Βαλτεσινίκου. Εκείθεν προχωρεί το όριον και καταλήγει μέχρι "Στρογγυλή", η δε διάμεσος έκτασις καλουμένη "Ψηλό Βουνό" θα ανήκη εκείνων εις ην έχει κανονισθεί από το οικείον Δασαρχείον, οι δε καλλιεργήσιμοι αγροί και μόνον θα ανήκουσιν εις τας οικείας τους Κοινότητας. Κατ' ακολουθίαν, τα όρια τα χωρίζοντα τσς ανωτέρω Κοινότητας Μαγουλιάνων και Βαλτεσινίκου, ορίσθησαν κατά πληροφορίας ας η επιτροπή ηρύσθη παρά των δυναμένων να γνωρίζωσι διαφόρων κατοίκων και ιδιοκτητών αμφοτέρων των Κοινοτήτων και τη συναινέσει των μελών της επιτροπής, ήτις και δια της επιτοπίου μεταβάσεώς της εμελέτησε και εξηκρίβωσε τα θετικά και πραγματικά εκτεθέντα όρια ως ανωτέρω.

Εφ' ω συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται προσηκόντως.

ο Πρόεδρος	τα Μέλη
Ι. Δουρδούνης	Γ. Παπαδημητρίου
	Γ. Παυλόπουλος
	Αθ. Καρπακλής
	Ιωάν. Κολόσακκας

Ακριβές αντίγραφον
Εν Βαλτεσινίκω τη 9 Απριλίου 1940

46. ΟΡΙΑ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟΥ - ΛΑΓΚΑΔΙΩΝ

Έκθεσις

Εν θέσει "Ξηροβουνίω" των ορίων των περιφερειών των Κοινοτήτων Λαγκαδίων - Βαλτεσινίκου, σήμερον την 3ην του μηνός Οκτωβρίου 1914 έτους ημέραν Παρασκευήν και ώραν 9ην π.μ., ημείς η επιτροπή οριστικών καθορισμών των ορίων των Κοινοτικών περιφερειών Λαγκαδίων - Βαλτεσινίκου, αποτελουμένη από τον Πρόεδρον αυτής Νικόλαον Νάτσιναν Ειρηνοδικούντα Γραμματέα Τευθίδος, μη υπάρχοντος Ειρηνοδίκου, διορισθέντος τοιούτου δυνάμει της υπ' αριθ. 10371 της 25 Σεπτεμβρίου ε.ε. αποφάσεως του Νομάρχου Αρκαδίας, και τα μέλη 1) Δ. Δημητρακόπουλον Πρόεδρον της Κοινότητος Λαγκαδίων, 2) Σαραντ. Χ. Λώλον διευθυντήν του Β΄ Δημοτικού σχολείου Λαγκαδίων, 3) Γεωρ. Παυλοπούλου Προέδρου της Κοινότητος Βαλτεσινίκου και 4) Γεωρ. ιερέως Παπαδημητρίου Οικονόμου διευθυντήν του Δημοτικού σχολείου Βαλτεσινίκου, διορισθέντες τοιούτοι δυνάμει της υπ' αριθ. 4144 διαταγής του Νομάρχου Αρκαδίας, συνελθούσα σήμερον εν τη αρχή της παρούσης αναφερομένω τόπω συνεπεία προσκλήσεως του Προέδρου αυτής μετά προηγουμένην εξέτασιν και εξακρίβωσιν των ορίων των άνω Κοινοτήτων, λαβούσα υπ' όψιν της τόσον τα άχρι τούδε αναμφισβητήτως κείμενα όρια, ιδιοκτησίες κοινοτήτων, ως και την φυσικήν κατεύθυνσιν του εδάφους, αποφαίνεται κατά πλειονοψηφίαν και καθορίζει

οριστικώς τα όρια των Κοινοτικών περιφερειών Λαγκαδίων - Βαλτεσινίκου ως εξής. Άρχονται από της θέσεως "Κατωγάκι" και προχωρεί εις θέσεις "Ακρονούλας Ρεύμα", "Ανάγυρον", "Ντανάκα Σπηλιές", "Καρυά Ρεύμα", "Σκαλίτσα", "Ξηρόβρυση", "Βουνάκι", ένθα αγρός Παπασωφρονίου, "Τσίντζιρα", "Μεσινή Κρυάβρυση", "Ζυγός", Κρα..τή[;] Ζερέλι", "Παναγή Φυλάχτρα", " Μπονίτσι" και "Στρογγυλόν". Μεθ' ο λαβόντα τον λόγον τα μειοψηφίσαντα και διαφωνήσαντα μέλη, εζήτησαν να γραφώσιν αι εξής αμφισβητήσεις αυτών, ήτοι του Προέδρου Παυλοπούλου και Γεωρ. ιερέως Παπαδημητρίου Οικονόμου επί των άνω καθορισμών των ορίων, ήτοι τα όρια των ως άνω Κοινοτήτων έδει να διορισθώσιν ως εξής. Να αρχίσουν εκ της θέσεως "Κατωγάκι", "Αητοφωλιάς", "Κοντογιάννη Βρύση", "Κάτω Κοκκινόβραχον", Κοντόβιγλες", "Ρεύμα Διχαλιάσματα", "Ρεύμα Κουτούνι", "Αχλαδίτσες", "Ρεύμα Άρβιτσας", "Τσαπουρνιά Διάσελο", "Πλατανάκια" με "Κάτω Ζαρέλι", "Σωληνάρια " και "Στρογγυλή", ένθα καταλήγουν, διότι ούτω θα εξυπηρετούνται τα συμφέροντα των κατοίκων της Κοινότητος Βαλτεσινίκου και ότι άνευ αυτών δεν δύνανται να ζήσουν, και διότι τοιαύτη είναι η περιοχή της Κοινότητος Βαλτεσινίκου, διότι άλλως αυτά είναι τα φυσικά όρια τα χωρίζοντα τας Κοινότητας Βαλτεσινίκου - Λαγκαδίων αναγνωρισμένα ως τοιαύτα και από Τουρκοκρατίας.

Εις βεβαίωσιν συνετάχθη η παρούσα έκθεσις, ήτις αναγνωσθείσα και βεβαιωθείσα υπογράφεται νομίμως.

ο Πρόεδρος	τα μέλη
Ν. Νάτσικας	Δ. Δημητρακόπουλος
	Γ. Παυλόπουλος
	Γ. ιερ. Οικονόμος
	Σαρ. Χ. Λώλος
Ακριβές αντίγραφον	Εν Βαλτεσινίκω τη 24 Απριλίου 1940

Βασίλειον της Ελλάδος
Νομός Αρκαδίας
Κοινότης Βαλτεσινίκου
αριθ πρωτ. 75 **Εν Βαλτεσινίκω τη 27-3-1957**

Λαμβάνω την τιμήν να αναφέρω υμίν.

Εις εκτέλεσιν της υπ' αριθ. 17667/31-5-1956 διαταγής υμών, ότι η ημετέρα Κονότης έχει εδαφικήν επαφήν (συνορεύει) με τας κάτωθι Κοινότητας και Δήμους. 1ον. Κοινότητα Κερπινής, 2ον. Κοινότητα Μυγδαλιάς, 3ον Δήμον Λαγκαδίων, 4ον Κοινότητα Μαγουλιάνων, 5ον Κοινότητα Λάστης, 6ον Κοινότητα Αγριδίου και 7ον Κοινότητα Δρακοβουνίου. Εν τω Αρχείω της ημετέρας Κοινότητος ουδεμία έκθεσις επιτροπής ή απόφασις Διοικητικού Δικαστηρίου υφίσταται, δι' ης ρυθμίζονται τα μεταξύ της Κοινότητος ημών και των ομόρων Δήμων και Κοινοτήτων όρια, και κατά συνέπειαν η ημετέρα Κοινότης αγνοεί σε ποίας εκ των προαναφερθεισών Κοινοτήτων εγένετο διακανονισμός των ορίων και προς ποίας δεν εγένετο.

Επί τούτοις σκόπιμον κρίνομεν να αναφέρωμεν υμίν ότι μεταξύ των κτηνοτρόφων της ημετέρας Κοινότητος των διαμενόντων εις τους αυτοτελείς αυτής Συνοικισμούς Κουρούβελι και Σολομάδες και της Κοινότητος Κερπινής από πολλού

εδημιουργήθησαν έριδες, επίκεινται δε διαπληκτισμοί και συγκρούσεις δια την τοποθεσίαν "Βέλικα Παυλούς Τρούπα", εις ην τοποθεσίαν όλα τα καλλιεργήσιμα κτήματα αλλά και οι βοσκότοποι δυνάμει τίτλων ανήκουν εις τους προαναφερθέντας κατοίκους της ημετέρας Κοινότητος, πλην όμως η Κοινότης Κερπινής απαγορεύει την νομήν και βοσκήν των εν λόγω κτημάτων των υπό των ... αμφισβητούσα ότι και τους ισχυρούς των τίτλους επί της αμφισβητουμένης εκτάσεως εντεύθεν εδημιουργήθησαν και δημιουργούνται καθημερινώς έριδες και δικαστικοί αγώνες. Κατόπιν των ανωτέρω παρακαλούμεν όπως διαταχθή η ρύθμισις των ορίων μεταξύ των δύο Κοινοτήτων, πράγμα όπερ η ημετέρα Κοινότης και προ τετραετίας ητήσατο δι' αναφοράς της προς υμάς και τούτο προς πρόληψιν δυσαρέστων συνεπειών δια της αυτής ως άνω αναφοράς της η Κοινότης είχε ζητήσει και τον καθορισμόν των ορίων και με τας Κοινότητας Μαγουλιάνων, Λάστης και Μυγδαλιάς καθ΄όσον μεταξύ των κτηνοτρόφων της ημετέρας Κοινότητος και τούτων των άνω Κοινοτήτων δημιουργούνται διάφορα επεισόδεα.

Ευπειθέστατος, ο Πρόεδρος της Κοινόητος.

[υπογραφή]

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

ΦΕΚ αριθ. 25 της 30ης Μαΐου 1836 και ΦΕΚ αριθ. 1 της 4ης Ιανουαρίου 1839

«ΟΔΗΓΙΑΙ

περί οροθεσίας των Δήμων, προς άπαντας τους νομάρχας, επάρχους και δημάρχους του Βασιλείου.

Κατά το άρθρο 2 του από 27 Δεκεμβρίου 1833/8 Ιανουαρίου 1834 περί διοργανισμού των Δήμων Νόμου, τα όρια αυτών πρέπει να διαιρεθώσιν ακριβώς και να σημειωθώσιν ορατώς. Όπου υπάρχουν ήδη φυσικαί οροθετικαί γραμμαί, οίον σειραί ορέων, χαράδραι, ρύακες, λίμναι ή και οδοί, θέλει γίνεσθαι όσον το δυνατόν αυτών χρήσις, και μόνον εν ελλείψει τοιούτων θέλουν τίθεσθαι τεχνικά οροθετικά σημεία ή λίθοι. Επειδή το μέγιστον μέρος των δήμων του Κράτους εσχηματίσθη ήδη και η Διοίκησίς των είναι εν ενεργεία, οι δε εισέτι αδιοργάνωτοι θέλουν μορφωθή όσον ούπω, δια τούτο διατάττεται δια του παρόντος η γενική εκτέλεσις του ρηθέντος άρθρου του νόμου, και προς τούτο, και δια το ομοιόμορφον κατά την εργασίαν της οροθεσίας εκδίδομεν τας ακολούθους οδηγίας, κοινοποιουμένας εις τους Νομάρχας, Επάρχους και Δημάρχους, δια να συμμορφωθώσι με αυτάς.

Άρθρον 1. Εις έκαστον νομίμως οργανισμένον Δήμον θέλει διορισθή παρά του Δημοτικού Συμβουλίου, και υπό την Διεύθυνσιν του Δημάρχου, επιτροπή συγκειμένη υπό τριών μελών, εξ ων το εν τουλάχιστον πρέπει να είναι εκ των μελών του Δημοτικού Συμβουλίου΄ γέροντες ιθαγενείς εκ της περιφερείας του δήμου, ή προ πολλού απεκατεστημένοι εις αυτόν, είναι οι καταλληλότεροι δια τας επιτροπάς αυτάς».

Στο άρθρο 2, ορίζεται ότι μετά τη σύσταση της επιτροπής ο δήμαρχος θα αναφέρεται στον διοικητή της επαρχίας όπου ανήκει (τον έπαρχο δηλαδή) και ένα μέλος της επιτροπής θα μεταβαίνει στην έδρα του διοικητή, ώστε να λάβει τις κατάλληλες οδηγίες για τον τρόπο και τη σειρά που θα προχωρά η οροθεσία από δήμο σε δήμο.

«Άρθρον 3. Προσδιορισθέντος τοιουτοτρόπως του δρόμου της οροθεσίας, θέλει άρχεσθαι η οροθεσία εις τον πρώτον δήμον διευθύνοντος του Επάρχου, και εις αυτού του δήμου και εις των γειτνιαζόντων τους δημάρχους προσκλήσεις, προσδιοριζούσας την ημέραν καθ' ην θέλει γίνει εκάστου η οροθεσία, και τον τόπον εις ον οι εξ αμφοτέρων των μερών επίτροποι θέλουν συνέλθει κατά την ώραν της συνελεύσεως. [...] Ο τόπος της συνελεύσεως πρέπει να προσδιορίζηται πάντοτε εις εν μέρος κατά το οποίον τρεις δήμοι να συνέχωνται.

Άρθρον 4. Αφού συνέλθουν δύο τοιαύται οροθετικαί επιτροπαί, η εργασία των συνίσταται εις το να ζητούν τας παλαιάς οροθετικάς γραμμάς και σημεία (αν υπάρχουν ήδη τοιαύται) και να ανανεώσουν τα όρια, ή αν δεν υπάρχουν, να προσδιορίζουν και να θέτουν τοιαύτα σημεία. Αν υπάρχουν αμφιβολίαι περί της διευθύνσεως γραμμής τινός, ή αν είναι αμφισβητουμένη, αμφότεραι αι επιτροπαί πρέπει μετά σπουδής να φροντίζωσι να διαλύωσι και τας αμφισβητήσεις και αμφιβολίας φιλικώς και ειρηνικώς και να προσδιορίζουν τα

αμφισβητούμενα σημεία, διότι η διόρθωσις αυτών δια του κατωτέρου εις τα άρθρα 12 και 13 αναφερομένου τρόπου, επιφέρει αργοπορίας και έξοδα τα οποία οι γείτονες συνεννοούμενοι εδύναντο να αποφύγουν ευκόλως.

Άρθρον 5. Κατά την εξέτασιν και διόρθωσιν των ορίων αμφότεραι αι επιτροπαί θέλουν εξακολουθεί τα όρια από σημείου εις σημείον και θέλουν ανανεώνει τα παλαιά σημεία, καθαρίζουσαι αυτά από τους θάμνους κ.λπ., όσοι τυχόν τα έχουν κατακεκαλημμένα, ώστε να ανευρίσκονται εις πάσαν περίστασιν.

Περί τους οροθετικούς λίθους η γη θέλει καθαρίζεσθαι μέχρι μιας πήχεως από χόρτα και ακάνθας, και θέλει ανασκάπτεσθαι. Περί της οροθετικής ταύτης εργασίας θέλει συντάττεσθαι πρωτόκολλον, εντός του οποίου θέλει σημειούσθαι το είδος των οροθετικών σημείων, η διεύθυνσις και το ως έγγιστα μήκος της οροθετικής γραμμής.

Άρθρο 6. Εις το αυτό πρωτόκολλον θέλει συμπεριλαμβάνεσθαι περιγραφή των αμφιβαλλομένων ή αμφισβητουμένων ορίων και ο τρόπος του συμβιβασμού αυτών.

Επί του πεδίου θέλουν σημειούσθαι καταρχάς τα νέα ταύτα οροθετικά σημεία, τα προσδιοριστέα κατά συνέπειαν του συμβιβασμού, ή δια τάφρων ή δι' επισωρευμένων λίθων, τους οποίους μετά ταύτα μόνον θέλουν αντικαθιστά οριστικώς οροθετικοί λίθοι κατά το άρθρο 15.

Άρθρον 7. Οσάκις αι επιτροπαί δεν δύνανται να συμβιβασθώσιν εις αμφισβητουμένην ή αμφιβαλλομένην γραμμήν ορίων, έκαστον μέρος θέλει προσδιορίζει τα υπ' αυτού απαιτούμενα οροθετικά σημεία κατά τον άνω τρόπον του άρθρου 6. Εις το πρωτόκολλον θέλει αναφέρεσθαι η περίστασις αύτη και η ως έγγιστα έκτασις της αμφισβητουμένης επιφανείας.

Άρθρον 8. Εις τον προσδιορισμόν όλως νέων οροθετικών γραμμών, αι επιτροπαί θέλουν έχει διηνεκώς υπ' όψιν το άρθρον 2 του περί δήμων νόμου, περί ου εγένετο λόγος εις την εισαγωγήν, και όπου τούτο κατορθούται, χωρίς να βλάπτωνται μεγάλως τα συμφέροντα της αγρονομίας και των δήμων, θέλουν εκλέγει φυσικάς οροθετικάς γραμμάς και σημεία, και μόνον αν είναι τούτο αδύνατον, θέλουν μεταχειρίζεσθαι τεχνητά. Δια να μη πολλαπλασιασθώσιν υπέρ το δέον οι οροθετικοί λίθοι, αι νέαι αύται οροθετικαί γραμμαί θέλουν έχει ικανήν έκτασιν (300- 400 Βασιλικάς πήχεις ή 600 - 800 παλαιάς αρχιτεκτονικάς), ώστε τόσην απόστασιν θέλουν έχει μεταξύ των οι οροθετικοί λίθοι, τιθέμενοι κατά τα πέρατα αυτών.

Περί του προσδιορισμού των νέων τούτων οροθετικών γραμμών και των τελικών σημείων αυτών, θέλει γίνεσθαι μνεία εις το πρωτόκολλον της οροθεσίας και τα σημεία θέλουν προσδιορίζεσθαι προσωρινώς επί του πεδίου κατά το άρθρον 5.

Άρθρον 9. Αφού τα μεταξύ δύο δήμων όρια επιδιορθωθούν και τεθούν, όλα τα μέλη αμφοτέρων των επιτροπών υπογράφουν το πρωτόκολλον της οροθεσίας, ούτως τα όρια προσδιωρίζονται δια πάντοτε και αμεταθέτως. Ως προς τας κατά το άρθρον 7 μη προσδιορισθείσας οροθετικάς γραμμάς, θέλει αναφέρεσθαι εκάστη επιτροπή εις το δημοτικόν συμβούλιον του ιδίου δήμου, το οποίον σκεφθέν θέλει αποφασίζει αν πρέπει να γίνη και άλλη περί συμβιβασμού

απόπειρα μετά του γειτνιάζοντος δήμου, ή αν η υπόθεσις θέλει καθυποβληθή εις την απόφασιν του Επάρχου. Εις την πρώτην περίπτωσιν ο Δήμαρχος στέλλει εις τον γείτονά του εν μέλος του δημοτικού συμβουλίου με την πρότασιν΄ αν αύτη γίνει δεκτή, εκάτερος των δήμων διορίζει ανά μίαν νέαν επιτροπήν δια τον συμβιβασμόν περί του αμφισβητουμένου οροθετικού σημείου. Αν οι επίτροποι ούτοι συμβιβασθούν ως προς όλα ή επί των αμφισβητουμένων σημείων, υπογραφέντος του πρωτοκόλλου, ο προσδιορισμός όλων των τοιούτων σημείων περί όσων έγινε συμβιβασμός, θεωρείται ως αμεταθέτως οριστικός, και μόνον τα έτι αμφισβητούμενα αναφέρονται εις τον Έπαρχον, δια να αποφασίση κατά το Διοικητικόν δίκαιον.

Άρθρον 10. Κατά τον τρόπον τούτον ενεργεί η οροθετική επιτροπή μεθ΄όλων των γειτνιαζόντων δήμων, μέχρις ότου προσδιωρισθώσι τα σύνορα του δήμου, καθ' όλην αυτού την περιφέρειαν, και καταγραφούν εις το πρωτόκολλον αι γενόμεναι διορθώσεις και αμφισβητήσεις. Περιττόν σχεδόν να παρατηρηθή, ότι επειδή η οροθεσία πάντοτε γίνεται μεταξύ δύο δήμων, εις τον προσδιορισμόν των ορίων εκάστου επομένου δήμου, πρέπει να επιθεωρώνται και να προσδιορίζωνται μόνον αι γραμμαί, όσαι δεν εθεωρήθησαν εις μίαν των προηγουμένων εξετάσεων».

Άρθρο 11. Ακολούθως τα πρωτόκολλα της οροθεσίας στέλνονται στον έπαρχο, μαζί με αναφορά στην οποία γίνεται λόγος για τις όποιες τυχόν αμφισβητήσεις προέκυψαν.

Άρθρο 12. Μετά τη παραλαβή των πρωτοκόλλων ο Έπαρχος μεταβαίνει στο δήμο εκείνο όπου υπάρχουν αμφισβητήσεις για να κάνει την απαραίτητη εξέταση που χρειάζεται, ώστε να μπορέσει να αποφασίσει. Μεταβαίνει επιτοπιως μαζί με τις δύο επιτροπές των γειτνιαζόντων δήμων στα αμφισβητούμενα σημεία, ακούει και καταγράφει σε πρωτόκολλο τις εκατέρωθεν απόψεις και εκδίδει εγγράφως αιτιολογημένη την απόφασή του. Στον δήμο που δε συμφωνεί με την απόφαση του Επάρχου επιτρέπεται να προσφύγει στο Νομάρχη εντός 14 ημερών (κατά τις δευτερες Οδηγίες του 1839 στο Υπουργείο των Εσωτερικών εντός 30 ημερών) από τη δημοσίευση της απόφασης του Επάρχου. Η αίτηση υποβάλλεται στον Έπαρχο, ο οποίος αμέσως την καθυποβάλει στο υπουργείο επισυνάπτοντας και τη δική του αναφορά.

Άρθρο 13. Ο νομάρχης (το υπουργείο με τις δεύτερες Οδηγίες) συζητά την υπόθεση επί τη βάσει των πρωτοκόλλων που έχουν συντάξει οι επιτροπές και την αιτιολογημένη απόφαση του επάρχου, και εκδίδει αιτιολογημένη απόφαση. Αν δεν μπορεί να καταλήξει σε απόφαση έχει τη δυνατότητα να διατάξει νέα επιτόπια εξέταση και να αποφασίσει επί τη βάσει αυτής.

Άρθρο 14. Αν η απόφαση του νομάρχη/υπουργείου είναι σύμφωνη με αυτήν του επάρχου, καθίσταται αμέσως μετά την δημοσιευσή της υποχρεωτική και αμετάκλητη. Αν όχι, μπορεί εντός 14 ημερών να γίνει έκκλησις στο Συμβούλιο της Επικρατείας.

Άρθρο 15. Πριν γίνει αναφορά στον έπαρχο ή στον νομάρχη/Υπουργείο των Εσωτερικών, οι διάδικοι δήμοι μπορούν, και είναι προτιμητέο, να προσφύγουν σε διαιτησία. Ο κάθε δήμος επιλέγει έναν διαιτητή από τους πλησιέστερους μη

διαδίκους δήμους και ο Έπαρχος επιλέγει έναν τρίτο ως επιδιαιτητή. Συζητά το δικαστήριο αυτό επιτοπίως την συγκεκριμένη επί του καθορισμού των ορίων διαφωνία και αποφασίζει κατά συνείδηση. Το πρωτόκολλο της συνυποσχέσεως υπογράφεται ενώπιον ειρηνοδίκου.

«Άρθρον 16. Αμα λάβει εντελές πέρας η εργασία της οροθεσίας, είτε δια συμβιβασμού μεταξύ των δήμων, είτε δια συνυποσχετικού, είτε δια της αποφάσεως των εις τα άρθρα 12, 13 και 14 ρηθεισών αρχών, όλα τα κατά το άρθρο 6 και 12 προσωρινώς σημειωθέντα δια των επιτροπών των δύο δήμων οροθετικά σημεία, θέλουν σημειωθή θετικώς και οριστικώς δι' οροθετικών λίθων, και θέλει συντεθή περί τούτου πρωτόκολλον. Οι λίθοι ούτοι πρέπει να είναι λελαξευμένοι, και θέλουν φέρει σημείον τι ιδιαίτερον.

Άρθρον 17. Όλα τα έγγραφα της οριοθεσίας θέλουν κατατίθεσθαι και διατηρείσθαι εις το Γραφείον του Επάρχου, ώστε εξ αυτών να δύναται εν περιπτώσει αμφιβολιών ή διενέξεων, να ληφθώσι διασαφήσεις, και να γίνηται απόφασις.

Έκαστος δήμος δύναται, αν το ζητήση, να λάβη με ίδιά του έξοδα επικυρωμένον αυτών αντίγραφον, δια να το διατηρή εις τα Δημοτικά αρχεία.

Άρθρον 18. Προσδιορισθέντα άπαξ κατά τας παρούσας οδηγίας όρια εκάστου δήμου, πρέπει να διατηρούνται καταφανή. Προς τούτο θέλει γίνεται ετησίως επιθεώρησις αυτών και αναζήτησις των οροθετικών λίθων, η εργασία αύτη θέλει γίνεται από δύο μέλη των δημοτικών συμβουλίων των γειτνιαζόντων δήμων κοινώς, και έκαστον των μελών τούτων θέλει αναφέρει προφορικώς εις τον ίδιον δήμαρχον περί της καταστάσεως των όρων, και της οροθετικής γραμμής. Οι απωλεσθέντες όροι θέλουν αντικαθιστάσθαι αμέσως υπό των δύο μελών κοινώς.

Άρθρον 19. Τα έξοδα της συντήρησης των οροθετικών λίθων βαραίνουν εξ ημισείας τους γειτνιάζοντες δήμους.

Εν Αθήναις την 15/27 Μαΐου 1836

ο επί των Εσωτερικών Γραμματεύς της Επικρατείας

Δ. Γ. Μανσόλας»

ΝΟΜΟΣ ΔΝΖ΄ (4057) περί συστάσεως δήμων και κοινοτήτων
(ΦΕΚ αριθ. Α58 της 14ης Φεβρουαρίου 1912)

Άρθρον 1. Δήμοι είναι α) αι πρωτεύουσαι των Νομών, β) αι πόλεις έχουσαι άνω των 10.000 κατοίκων.

Άρθρον 2. Πας μόνιμος συνοικισμός έχων υπέρ τους 300 κατοίκους και σχολείον στοιχειώδους εκπαιδεύσεως αποτελεί ιδίαν Κοινότητα. Ιδίαν Κοινότητα δύναται να αποτελέση και πας συνοικισμός ολιγοτέρων των 300 κατοίκων, εάν έχη σχολείον, ζητήσωσι δε τούτο το ήμισυ των εκλογέων κατοίκων.

Συνοικισμοί στερούμενοι σχολείου στοιχειώδους εκπαιδεύσεως αποτελούσιν, ανεξαρτήτως αριθμού κατοίκων, ιδίαν κοινότητα, εάν κατά την εφαρμογήν του νόμου τούτου τυγχάνωσιν έδραι δήμων ή κέκτηνται ιδίαν κοινοτικήν περιουσίαν

αποδίδουσαν ετησίαν πρόσοδον άνω των 2.000 δραχμών, αλλά εν τη τελευταία ταύτη περιπτώσει δέον να ζητήσωσι τούτο το ήμισυ των εκλογέων.

Οι συνοικισμοί οι μη αποτελούντες ιδίαν κοινότητα αποτελούσι μέρος του δήμου εις ον κατά την δημοσίευσιν του νόμου τούτου ανήκουσιν, ή της εγγυτέρας ιδρυθησομένης κοινότητος, πλην εάν δι' αιτήσεως υπογεγραμμένης υπό του ημίσεος του συνόλου των εκλογέων την μετ' άλλης συνεχομένης κοινότητος ένωσιν. Εν τη περιπτώσει όμως ταύτη απαιτείται η συναίνεσις και της κοινότητος μεθ' ης ζητείται η ένωσις δια δηλώσεως υπογεγραμμένηςυπό του ημίσεος των εκλογέων αυτής.

Άρθρον 3. Συνοικισμός έχων τα στοιχεία όπως απαρτίση ιδίαν κοινότητα, κατά τας διατάξεις του άρθρου 2, δικαιούται να ενωθή μετ' άλλης κοινότητος, εάν υποβάλη περί τούτου αίτησιν υπογεγραμμένην υπό του ημίσεος του συνόλου των εκλογέων αυτού, συναινέση δε εις τούτο ο μεθ' ου αιτείται η ένωσις συνοικισμός δια δηλώσεως υπογεγραμμένης ωσαύτως υπό του ημίσεος των εκλογέων.

Συνοικισμοί αποτελούντες μέρος άλλης κοινότητος δικαιούνται, άμα ως υπάρξωσι παρ' αυτοίς οι όροι του άρθρου 2, να ζητήσωσι δια του ημίσεος του συνόλου των εκλογέων την ίδρυσιν εις ιδίαν κοινότητα.

[....] Άρθρον 9. Αι δημοτικαί και κοινοτικαί περιφέρειαι καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών πάλεων και χωρίων, λαμβανομένων υπ' όψιν κατά το δυνατόν της δημοτικής και κοινοτικής ιδιοκτησίας, ως και της ιδιοκτησίας των κατοίκων, και των απαραιτήτων αναγκών των διαφόρων συνοικισμών.

Άρθρον 10. Προς οριστικόν καθορισμόν των ορίων της διοικητικής περιφερείας εκάστης κοινότητος ή δήμου, ο Νομάρχης εντός δύο μηνών από της εγκαταστάσεως των πρώτων κοινοτικών ή δημοτικών αρχών, διορίζει πενταμελή επιτροπήν, αποτελουμένη εκ των προέδρων των συμβουλίων των γειτνιαζουσών κοινοτήτων ή δήμων και εκ δύο των διευθυνόντων τα εκατέρας κοινότητος ή δήμου σχολεία στοιχειώδους εκπαιδεύσεως, υπό την προεδρίαν του επαρχιακού μηχανικού ή, τούτου κωλυομένου, υπό την προεδρίαν του ειρηνοδίκου. Εάν οι διιστάμενοι δήμοι ή κοινότητες ανήκουσιν εις διαφόρους νομούς την επιτροπήν διορίζει ο υπό του υπουργού των Εσωτερικών οριζόμενος Νομάρχης. Ούτος δύναται να διορίση οίους αν εγκρίνη εκ των διεθυντών σχολείων εκάστης κοινότητος ή δήμου και οιονδήποτε εκ των επαρχιακών μηχανικών ή ειρηνοδικών, εάν αι γειτνιάζουσαι κοινότητες ή δήμοι υπάγωνται εις διαφόρους επαρχίας ή νομούς ή διάφορα ειρηνοδκεία.

Η επιτροπή εντός τριών μηνών από του διορισμού αυτής προβαίνει εις τον επιτόπιον καθορισμόν των δημοτικών ή κοινοτικών περιφερειών, συντάττουσα περί τούτου λεπτομερή έκθεσιν, εν η σημειούνται και αι τυχόν εγερθείσαι αμφισβητήσεις.

Η έκθεσις δημοσιεύεται δια επικολλήσεως επί της εξωθύρας των εκκλησιών των κοινοτήτων.

Εντός 15 ημερών από της δημοσιεύσεως της εκθέσεως, επιτρέπεται εις τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια προσφυγή ενώπιον διοικητικού δικαστηρίου,

αποτελουμένου εξ ενός Νομομηχανικού, ή του νομίμου αυτού αναπληρωτού, ως προέδρου, ενός των ειρηνοδικών ή πταισματοδικών της περιφερείας, οριζομένου υπό του Προέδρου του εν τη έδρα του Νομού Πρωτοδικείου, και ενός Οικονομικού Εφόρου, οριζομένου υπό του Νομάρχου, εκ των εν τη περιφερεία του νομού υπηρετούντων.

Έργα γραμματέως ανατίθενται εις ένα των γραμματέων της Νομαρχίας, οριζόμενον υπό του Νομάρχου.

Το δικαστήριον καλεί εντός υπ' αυτού τασσομένης προθεσμίας τας ενδιαφερομένας κοινότητας όπως αναπτύξωσι τας διαφοράς των, δυνάμενον δε να διατάξη και επιτόπιον έρευναν δι' ενός των μελών αυτού, εκδίδει την απόφασίν του, οριστικώς καθορίζουσαν τα όρια των κοινοτικών περιφερειών.

Επί τη βάσει της οριστικής αποφάσεως και εις ταύτην αναφερόμενον, προκαλείται υπό του υπουργού των Εσωτερικών Βασ. Διάταγμα αναγνωρίζον τας κοινοτικάς περιφερείας, και συντάσσεται δια της οικείας υπηρεσίας των δημοσίων έργων διάγραμμα εκάστης κοινοτικής περιφερείας.

Εις το Υπουργείον των Εσωτερικών τηρείται βιβλίον, εν ο καταχωρούνται εν ιδίω φύλλω δι' εκάστην κοινότητα αι εκθέσεις των Επιτροπών, αι αποφάσεις των διοικητκών δικαστηρίων, και το Βασ. Διάταγμα το αναγνωρίζον τα όρια, εις ο προσαρτάται το πρωτότυπον του τοπογραφικού διαγράμματος εκάστης περιφερείας.

Αντίγραφα των στοιχείων τούτων, κεκυρωμένα υπό δύο τμηματαρχών οριζομένων υπό του Υπουργού των Εσωτερικών, κατατίθενται εις τα αρχεία της Κοινότητος.

Η παράλειψις εκ μέρους των κοινοτικών αρχών των ως άνω έργων τιμωρείται πειθαρχικώς υπό του Νομάρχου δια προστίμου από 20 - 200 δραχ.

Της υποχρεώσεως περί καθορισμού ορίων απαλλάσονται αι εκ νήσων και αι τσιφλικίων αποτελούμεναι κοινότητες.

Δια Βασ. Διατάγματος δύνανται να παραταθώσιν αι προθεσμίαι του άρθρου τούτου.

Ο υπό της επιτροπής του εδαφ. α΄ του παρόντος άρθρου καθορισμός των ορίων ισχύει και εφαρμόζεται μέχρις ου το κατά το εδαφ. δ΄ δικαστήριον αποφασίση.

[...] Άρθρον 12. Η προ της ισχύος του νόμου τούτου περιουσία παντός χωρίου, αποτελέσαντος ωργανωμένην ή ανωργάνωτον κοινότητα, καθίσταται από της ισχύος του νόμου τούτου περιουσία της υπό του χωρίου αποτελεσθησομένης κοινότητος.

[...] Παραχωρούνται εις την κυριότητα και νομήν εκάστης κοινότητος οι εντός των ορίων της περιφερείας της περιλαμβανόμενοι εθνικού βοσκήσιμοι τόποι, ως καθωρίσθησαν τα όρια ταύτα κατά τα προς εφαρμογήν του νόμου ΚΘ΄ της 31ης Ιανουαρίου 1864, του από 9ης Ιανουαρίου 1878 Βασιλικού Διατάγματος, του από 19ης Μαρτίου 1882 νόμου και του νόμου ΑΡΠ΄ της 18ης Απριλίου 1884 συνταχθέντα πρώτα πρωτόκολλα των αρμοδίων επιτροπών και τα επί τη βάσει τούτων καταρτισμένα τοπογραφικά διαγράμματα, εφ' όσον τοιαύτα υπάρχωσι.

Το δημόσιον διατηρεί τα προ της ισχύος του νόμου ανήκοντα αυτώ δικαιώματα κυριότητος και νομής επί των εντός των εθνικών βοσκησίμων τούτων τόπων περιλαμβανομένων εθνικών δασών, πλην των εξ αγριελαιών αποτελουμένων, καθοριζομένων προς τούτο δια Βασ. Διατάγματος εκδιδομένου προτάσει του επί της Εθνικής Οικονομίας Υπουργού και επί τη αιτήσει του οικείου δημοτκού ή κοινοτικού συμβουλίου [...].

Άρθρον 13. Η περιουσία των ενουμένων προς απαρτισμόν ιδίας κοινότητος συνοικισμών καθίσταται κοινή της νέας κοινότητος περιουσία.

Οι κάτοικοι εκάστου χωρίου διατηρούσι πάντα τα δικαιώματα όσα τυχόν έχουσιν επί της αποκλειστικής χρήσεως της πρώην ιδίας του χωρίου περιουσίας, ως και της κατά το άρθρον 12 παραχωρουμένης, κατά τας κειμένας διατάξεις ή τα έθιμα.

Εν περιπτώσει χωρισμού, το χωρίον το ιδρυόμενον εις ιδίαν κοινότητα ανακτά την πλήρη κυριότητα και νομήν της ακινήτου περιουσίας όσην είχεν εισφέρει, αναδεχόμενον συγχρόνως το αναλογούν εις αυτό μέρος εκ των γεννηθεισών εκ της ενώσεως οφειλών της όλης κοινότητος, κατά τας διατάξεις του επομένου άρθρου 14.

[...] Άρθρον 19. Αι εν τη Κοινοτική περιφερεία καλλιεργήσιμοι γαίαι και οι βοσκήσιμοι τόποι της Κοινότητος διατίθενται εις τους δημότας κατά τριετείς περιόδους προς καλλιέργειαν και βοσκήν των ζώων αυτών, παν δε περίσσευμα τούτων εκμισθούται δια πλειοδοτικής δημοπρασίας κατ' ισοχρόνους περιόδους.

Η καλλιεργήσιμος γη διατίθεται κατά τμήματα, κατ' ελάχιστον όρον επαρκούντα ανά είδος καλλιεργείας εις την ετησίαν ανάγκην μιας οκογενείας και επί καταβολή δικαιώματος επικαρπίας οριζομένου κατ' είδος καλλιεργείας κατά στρέμμα υπό του κοινοτικού Συμβουλίου.

Άρθρον 20. Έκαστος δημότης δικαιούται όπως εντός των κοινοτικών βοσκησίμων τόπων, 1) Βόσκει δωρεάν 10 μεγάλα ζώα, μικρά δε τουλάχιστον 50 και κατ' ανώτατον όριον 150, κατ'απόφασιν του κοινοτικού Συμβουλίου, 2) βόσκη παν πέραν του αριθμού τούτου ζώον ανήκον αυτώ επί ετησία καταβολή τριών δραχμών δι' έκαστον μέγα ζώον, μιας δε δραχμής εν γένει δι' έκαστον μικρόν ζώον και εξαιρετικώς πεντήκοντα λεπτών δι' έκαστον μικρόν ζώον, εφόσον βόσκουσι ταύτα μόνον επί θερινών βοσκησίμων τόπων, 3) διατηρή δια την φύλαξιν των μικρών ζώων του έναν ποιμένα ανά 150 ζώα, δικαιούμενον όπως βόσκη ανήκοντα αυτώ κατ' ανώτατον όριον 40 μικρά ζώα επί ετησία καταβολή δι' έκαστον τούτων διπλασία της δια τους δημότας ανωτέρω ωρισμένης, και 5 μεγάλα ζώα επί ετησία καταβολή δραχμών πέντε δι' έκαστον. Προς τους ποιμένας εξομοιούνται οι επίμορτοι καλλιεργηταί αγρών ανηκόντων εις δημότας, μη δυνάμενοι όμως να βοσκήσωσιν εντός της κοινοτικής περιφερείας πλείονα των 40 μικρών και των 5 μεγάλων ζώων, επί τη δια τους ποιμένας οριζομένη ανωτέρω ετησία καταβολή.

Η διατίμησης του δικαιώματος βοσκής δύναται να αυξηθή μέχρι του διπλασίου δι' αποφάσεως του κοινοτικού Συμβουλίου, ης η ισχύς δεν υπερβαίνει την διάρκειαν ενός έτους, είναι δε άσχετος προς το δικαίωμα του κοινοτικού συμβουλίου προς επιβολήν ειδικού φόρου επί των ζώων.

Απόφασις του κοινοτικού συμβουλίου αυξάνουσα υπέρ την ενιαυσίαν διάρκειαν την διατίμησιν του δικαιώματος της βοσκής, ισχύει, αν αιτιολογήται ένεκα εξυπηρετήσεως ειδικών τοπικών αναγκών και εγκριθή δι' αποφάσεως του Νομάρχου καθοριζούσης την διάρκειαν της ισχύος της αποφάσεως, τας προκαλεσάσας ταύτην ειδικάς τοπικάς ανάγκας και την προς ταύτας αποκλειστικήν διάθεσιν των εκ της αυξήσεως της διατιμήσεως προερχομενων κοινοτικών εσόδων.

Προς τους δημότας δια την ενάσκησιν των δικαιωμάτων καλλιεργείας και βοσκής εξομοιούνται αι χήραι των δημοτών ως και τα ορφανά πατρός και μητρός ανήλικα τέκνα δημοτών αποτελούντα μίαν οικογένειαν, εφόσον και όσα διατελούσιν εν ανηλικιότητι.

Άρθρον 21. Το κοινοτικόν συμβούλιον συνερχόμενον εντός του πρώτου δεκαημέρου του Απριλίου του τελευταίου της τριετούς περιόδου έτους, δι' αποφάσεώς του, 1) βεβαιοί την εν συνόλω έκτασιν των εν τη κοινοτική περιφερεία καλλιεργησίμων γαιών κατά συνεχόμενα τμήματα. ως και την κατά συνεχομένας θέσεις έκτασιν των βοσκησίμων τόπων κεχωρισμένως δια τα μεγάλα και μικρά ζώα ή και ομού δι' άπαντα, κατά τας ενδείξεις των τοπικών περιστάσεων, επίσης δε τον αριθμόν των δικαιουμένων εις δωρεάν βοσκήν μικρών ζώων. 2) προσδιορίζει τας καθ' εκάστην καλλιεργήσιμον θέσιν δυνατάς καλλιεργείας, 3) προσδιορίζει την κατά λόγον των ιδιοτήτων της γης αναγκαίαν προς βόσκησι εκάστου ζώου έκτασιν, 4) προσδιορίζει το δι' έκαστον είδος καλλιεργείας καταβλητέον κατά στρέμμα δικαίωμα επικαρπίας εις χρήμα ή εις είδος [...].

Στα άρθρα 22 ως 26 περιγράφεται η διαδικασία που θα ακολουθείται για τη διάθεση των καλλιεργήσιμων γαιών και των βοσκότοπων.

[...] Άρθρον 27. Το δια της αποφάσεως του κοινοτικού συμβουλίου βεβαιούμενον περίσσευμα της τε καλλιεργησίμου και της βοσκησίμου κοινοτικής γης, εκμισθούται δια μίαν τριετίαν δια πλειοδοτκής δημοπρασίας ενεργουμένης κεχωρισμένως δι' εκάτερον κατά τα άρθρα 82 και 83. Αι διακηρύξεις των δημοπρασιών τούτων δημοσιεύονται υπό του κοινοτικού συμβουλίου δι' επικολλήσεως εν τω Νομαρχιακώ καταστήματι, το δημοτικώ ή κοινοτικώ καταστήματι των πρωτευουσών του νομού και της επαρχίας, εν τοις καταστήμασι των αρμοδίων Ειρηνοδικείου και Οικονομκής Εφορίας και εν τη εξωθύρα του κοινοτικού ναού. Ο αναδειχθείς μισθωτής εγκαθίσταται εν τω μισθίω την 1ην Οκτωβρίου του πρώτου έτους της μισθωτικής περιόδου.

[...] Ο μισθωτής κοινοτικού περισσεύματος καταβάλλει το μίσθωμα απευθείας εις τον κοινοτικόν ταμίαν, εφαρμοζομένων επί τούτου των περί οφειλε των της κοινότητος διατάξεων».

ΤΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ ΤΗΣ 27-10-1927 (ΦΕΚ αριθ. 233 της 27ης Οκτωβρίου 1927)

Περί κυρώσεως και τροποποιήσεως του από 17 Σεπτεμβρίου 1926 Ν.Δ. περί κωδικοποιήσεως εις ενιαίον κείμενον νόμου της νομοθεσίας περί δήμων και κοινοτήτων.

[...] τροποποιείται δε και συμπληρώνεται τούτο κατά τα εν τοις κατωτέροις άρθροις οριζόμενα

Άρθρον 2

Εις το άρθρον 10 προστίθεται πέμπτη παράγραφος έχουσα ούτω.

παρ. 5. Δι' αποφάσεως του Υπουργού των Εσωτερικών δύναται να συσταθή επιτροπή προς αναμόρφωσιν οριστικών αποφάσεων περί καθορισμού ορίων συνορευουσών κοινοτήτων υπαγομένων εις διαφόρους νομούς .

Δια της αυτής αποφάσεως του Υπουργού των Εσωτερικών κανονίζονται και τα της διαδικασίας, δικονομίας κ.λπ.. της αρμοδιότητος της άνω Επιτροπής ως και τα της εν γένει λειτουργίας και αποζημιώσεως αυτής.

Αποφάσεις διοικητικών δικαστηρίων εκδοθείσαι μέχρι της ισχύος του Νόμου τούτου άνευ προσκλήσεως των ενδιαφερομένων κοινοτήτων ή οσάκις η πρόσκλησις δεν εγένετο οκτώ τουλάχιστον ημέρας προ της δικασίμου, επιτρέπεται ίνα εντός έτους από της ισχύος του παρόντος επανεξατασθώσιν υπό του εκδόντος την απόφασιν δικαστηρίου, κατόπιν προσφυγής της ενδιαφερομένης κοινότητος κοινοποιουμένης δια δικαστικού κλητήρος προς τον πρόεδρον αυτού. Ο Πρόεδρος του διοικητικού δικαστηρίου ορίζει δικάσιμον προς εκδίκασιν της προσφυγής εις ην καλεί τας ενδιαφερομένας κοινότητας, όπως παραστώσιν. Η κλήσις γίνεται δι' επιδόσεως δια δικαστικού κλητήρος κοινοποιουμένης τριάκοντα τουλάχιστον ημέρας προ της ορισθεισης δικασίμου.

Άρθρον 3

Κατά την αληθή έννοιαν των εν άρθρω 10 του κώδικος κωδικοποιηθεισών διατάξεων δύναται να μετάσχη τόσον των πρωτοβαθμίων όσο και των δευτεροβαθμίων διοικητικών δικαστηρίων ή επιτροπών αντί του Ειρηνοδίκου ο νόμιμος τούτου αναπληρωτής.

Πάσαι αι εκδοθείσαι εκθέσεις ή αποφάσεις υπό επιτροπών ή διοικητικών δικαστηρίων, ων μετέσχεν ο αναπληρωτής του Ειρηνοδίκου καν τε ηκυρώθησαν, καν τε μη, ισχύουσιν, αι δε ασκηθείσαι προσφυγαί επί τω λόγω τούτο ατονούσιν.

ΝΟΜΟΣ 4759 της 23ης Μαΐου 1930 (ΦΕΚ αριθμός 181 της 26ης Μαΐου 1930)

Άρθρον 8

1. Μετά σύμφωνον απόφασιν της κατά το άρθρον 55 του Νόμου 4108 του 1929 Επιτροπής, λαμβανομένην κατά την διαδικασίαν, δύναται ο Υπουργός των Εσωτερικών εφ' άπαξ και εντός του έτους 1930 να διατάξη την αναθεώρησιν οριστικών εκθέσεων και αποφάσεων των πρωτοβαθμίων ή δευτεροβαθμίων επιτροπών και διοικητικών δικαστηρίων περί καθορισμού των ορίων της διοικητικής περιφερείας δήμων και κοινοτήτων.

Η κατά το άρθρον 55 του Νόμου 4108 Επιτροπή, αποφαίνεται κατόπιν αιτήσεως της διοικήσεως ή της ενδιαφερομένης κοινότητος ή δήμου.

Η αναθεώρησις γίνεται παρ' Επιτροπής αποτελουμένης δια του επιθεωρητού των δημοσίων έργων της οικείας περιφερείας, ως προέδρου, του Διευθυντού της Νομαρχίας, και ενός πρωτοδίκου οριζομένου υπό του Προέδρου του Πρωτοδικείου εις την περιφέρειαν του οποίου εύρηνται αμφότεραι ή η ετέρα των ενδιαφερομένων κοινοτήτων ή δήμων.

Έργα γραμματέως της Επιτροπής εκτελεί εις δημόσιος μηχανικός οριζόμενος υπό του προέδρου αυτής επιθεωρητού των Δημοσ. Έργων.

2. Η Επιτροπή ευρίσκεται εν απαρτία παρόντων απάντων των μελών αυτής, αποφαίνεται δε κατά πλειοψηφίαν, νικώσης εν ισοψηφία της ψήφου του Προέδρου.

Ο Πρόεδρος της Επιτροπής άμα τη λήψει της περί αναθεωρήσεως αποφάσεως του Υπουργού των Εσωτερικών ορίζει την δικάσιμον και καλεί τας ενδιαφερομένας κοινότητας, όπως παραστώσιν εις την επιτόπιον έρευναν και εκδίκασιν της υποθέσεως.

Η κλήσις επιδίδεται εις τους Πρέδρους των ως άνω κοινοτήτων δια δικαστικού κλητήρος τριάκοντα τουλάχιστον ημέρας προ της ορισθείσης δικασίμου και τοιχοκολλάται υπό του αυτού κλητήρος εις τα κοινοτικά καταστήματα αυτών.

Η Επιτροπή αποφαίνεται επί τόπου, καθορίζουσα οριστικώς τα όρια, του γραμματέως μηχανικού συντάσσοντος και πρόχειρον διάγραμμα επί τόπου.

Αντίγραφα των αποφάσεων, κεκυρωμένα παρά του Προέδρου της Επιτροπής, κοινοποιούνται μερίμνη αυτού, δια δικαστικού κλητήρος εις τας κοινότητας εντός μηνός από της δικασίμου και όμοια αποστέλλονται εις τας Νομαρχίας.

Το πρωτότυπον της αποφάσεως μετ' αντιγράφου καθαρού, κεκυρωμένου ως άνω, του συνταχθέντος διαγράμματος και του φακέλου της υποθέσεως υποβάλλεται, εντός της αυτής προθεσμίας, εις το Υπουργείον των Εσωτερικών.

3. Τα μέλη της ως άνω Επιτροπής και ο Γραμματεύς αυτής λαμβάνουσιν άπαντα τα οδοιπορικά έξοδα αυτών και αποζημίωσιν δι' εκάστην ημέραν εργασίας ίσην προς το διπλάσιον των ημερησίων αποδοχών των.

Άπαντα ταύτα προκαταβάλλονται εις τους δικαιούχους υπό του Δημοσίου Ταμείου δι' ενταλμάτων του Υπουργείου των Εσωτερικών, βαρύνουσι δε τας ενδιαφερομένας κοινότητας ή την ητησαμένην την αναθεώρησιν.

Τα οδοιπορικά έξοδα και η αποζημίωσις εν τω συνόλω, ως και το αναλογούν εις εκάστην κοινότητα ποσόν αυτών καθορίζονται δι' αποφάσεως της επιτροπής, επί τη βάσει της οποίας, κοινοποιουμένης μερίμνη του Προέδρου αυτής εις την

Νομαρχίαν, εντός μηνός από της δικασίμου, αναγράφεται υπό ταύτης εις τους προϋπολογισμούς των υποχρέων κοινοτήτων δια της αρχικής ή αναθεωρητικής αποφάσεως αυτής το εκάστην κοινότητα βαρύνον ως άνω ποσόν, όπερ εισπράττεται υπέρ του δημοσίου ταμείου απ' ευθείας υπό του ταμίου.

Η καταβολή των οδοιπορικών εξόδων και αποζημιώσεως των μελών και γραμματέως της Επιτροπής δύναται να γίνη και απευθείας υπό της υποχρεου κοινότητος ή δήμου.

ΝΟΜΟΣ 5423 της 26 Απριλίου 1932 (ΦΕΚ αριθ. 134 της 26ης Απριλίου 1932)

Περί εκδικάσεως αιτήσεων αναθεωρήσεως διοικητικών ορίων δήμων και κοινοτήτων.

Άρθρον μόνον

Άπασαι αι αιτήσεις περί αναθεωρήσεως οριστικών αποφάσεων Επιτροπών ή Διοικητικών Δικαστηρίων περί καθορισμού ορίων δήμων και κοινοτήτων αι μέχρι της 31 Δεκεμβρίου 1930 υποβληθείσαι τω Υπουργείω των Εσωτερικών ή ταις Νομαρχίαις και μη εκδικασθείσαι δι' οιονδήποτε λόγον κατά τας διατάξεις του άρθρου 8 του νόμου 4759 του έτους 1930 "περί μεταρρυθμίσεων εις την νομοθεσίαν περί δήμων και κοινοτήτων" κρίνονται κατά τας διατάξεις ταύτας, της αναθεωρήσεως αυτών διατασσομένης νυν υπό του Υπουργού των Εσωτερικών.

Εν Αθήναις τη 26 Απριλίου 1932

ΝΟΜΟΣ 6429 του 1934 (ΦΕΚ αριθ. 444 της 22ας Δεκεμβρίου 1934)

[...] Άρθρον 3

Το άρθρον 10 του Κώδικος της περί δήμων και κοινοτήτων νομοθεσίας, ως ετροποποιήθη δια του άρθρου 2 του Ν.Δ. της 27 Οκτωβρίου 1927 αντικαθίσταται ως εξής:

1. Τα όρια της διοικητικής περιφερείας εκάστου δήμου ή κοινότητος καθορίζει επιτροπή διοριζομένη υπό του Νομάρχου και αποτελουμένη εκ του Δημάρχου ή Προέδρου της Κοινότητος των ενδιαφερομένων δήμων ή κοινοτήτων, εκ των διευθυντών δύο των εν εκατέρω δήμω ή κοινότητι λειτουργούντων σχολείων στοιχειώδους εκπαιδεύσεως ή εξ ενός δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου εκάστου ενδιαφερομένου δήμου ή κοινότητος και του οικείου Ειρηνοδίκου ή του νομίμου αναπληρωτού αυτού, ως Προέδρου.

[...] 3. Η επιτροπή συνέρχεται και προβαίνει εις τον επι τόπου καθορισμόν των ορίων εντός δύο μηνών από του διορισμού αυτής, επιμελεία του Ειρηνοδίκου, καθ' ημέραν οριζομένην υπ' αυτού, ην γνωστοποιεί δια δικαστικού κλητήρος ή της οικείας αστυνομικής αρχής, επί αποδείξει, δέκα τουλάχιστον ημέρας πρότερον.

4. Η επιτροπή, παρισταμένων απάντων των μελών αυτής, προβαίνει εις τον επιτόπιον καθορισμόν των ορίων, κατά πλειοψηφίαν, εν ισοψηφία νικώσης της

ψήφου του Προέδρου, συντάσσει δε περί του καθορισμού λεπτομερή έκθεσιν εν η σημειούνται και αι εγερθείσαι αμφισβητήσεις.

5. Την έκθεσιν της επιτροπής υποβάλλει αμέσως ο Ειρηνοδίκης προς τον Νομάρχην, δημοσιεύει δε αυτήν δια της οικείας αστυνομικής αρχής και δι' επικολλήσεως επί της εξωθύρας των εκκλησιών των δήμων ή κοινοτήτων, εντός δέκα ημερών από της συντάξεως αυτής.

6. Ο αδικαιολογήτως απουσιάσας κατά την ορισθείσαν ημέραν του καθορισμού των ορίων τιμωρείται υπό του Ειρηνοδίκου δια προστίμου μέχρι 200 δραχμών, αναπληρούται δε δι' άλλου μέλους του Δημοτικού ή Κοινοτικού Συμβουλίου ή δι' άλλου διδασκάλου οριζομένου υπό του Ειρηνοδίκου.

7. Εντός 30 ημερών από της κατά τα ανωτέρω δημοσιεύσεωςτης εκθέσεως επιτρέπεται εις τα δημοτικά και κοινοτικά συμβούλια προσφυγή ενώπιον Διοικητικού Δικαστηρίου αποτελουμένου εκ του Διευθυντού της οικείας Νομαρχίας ή εν ελλείψει τοιούτου εκ του εισηγητού αυτής ως Προέδρου, ενός μηχανικού δημοσίου υπαλλήλου οριζομένου υπό του Νομάρχου εκ των εν τω νομώ υπηρετούντων μηχανικών και ενός Ειρηνοδίκουτης περιφερείας του Πρωτοδικείου εις ο υπάγονται οι ενδιαφερόμενοι δήμοι και κοινότητες, οριζομένου υπό του Προέδρου αυτού.

8. Αν οι δήμοι και αι κοινότητες υπάγονται εις διάφορα Πρωτοδικεία, ορίζει ο Νομάρχης το Πρωτοδικείον, παρ' ου λαμβάνεται κατά τ' ανωτέρω ο Ειρηνοδίκης.

[...] 10. Έργα γραμματέως του Διοικητικού Δικαστηρίου τούτου εκτελεί εις των υπαλλήλων της Νομαρχίας υπό του Νομάρχου οριζόμενος.

[...] 12. Το ως άνω δικαστήριον δικάζει επί της προσφυγής εν τω Νομαρχιακώ Καταστήματι, δυνάμενον να διατάξη και επιτόπιον έρευναν.

13. Την έρευναν ενεργεί είτε τούτο μεταβαίνον επί τόπου είτε δι' ενός των μελών του, βοηθουμένου κατά την επιτόπιον μετάβασίν του,εάν ήθελε κριθή υπό του δικαστηρίου αναγκαίον, υπό μηχανικού της τεχνικής υπηρεσίας των δήμων και κοινοτήτων οριζομένου υπό του Προέδρου του δικαστηρίου.

14. Ο Πρόεδρος άμα τη υποβολή της προσφυγής, δυναμένης να επιδοθή αυτώ απ' ευθείας ή αποσταλή δια της Διοικήσεως, ορίζει την δικάσιμον και καλεί τους ενδιαφερόμενους δήμους ή κοινότητας τριάκοντα τουλάχιστον ημέρας πρότερον δι' επιδόσεως δια δικαστικού κλητήρος ή της αστυνομικής αρχής επί αποδείξει, όπως παραστώσι κατά την εκδίκασιν της διαφοράς, ή εν περιπτώσει επιτοπίου ερεύνης ίνα παραστώσι κατά ταύτην.

15. Το δικαστήριον ευρίσκεται εν απαρτία παρόντων απάντων των μελών αυτού, αποφαίνεται δε κατά πλειοψηφίαν, νικώσης εν ισοψηφία της ψήφου του Προέδρου.

16. Εν περιπτώσει επιτοπίου μεταβάσεως του δικαστηρίου τούτο αποφαίνεται επί τόπου, συντάσσεται δε υπό του μηχανικού και πρόχειρον διάγραμμα των ορίων των αποφασισθέντων υπό του δικαστηρίου.

17. Αντίγραφα της αποφάσεως του δικαστηρίου κεκυρωμένα υπό του Προέδρου αυτού κοινοποιούνται δια της αστυνομικής αρχής προς τους

ενδιαφερομένους δήμους ή κοινότητας και όμοιον αποστέλλεται προς τον Νομάρχην εις την περιφέρειαν του οποίου υπάγεται ο δήμος ή η κοινότης.

18. Το πρωτότυπον της αποφάσεως μετ' αντιγράφου κεκυρωμένου, ως άνω, του συνταχθέντος διαγράμματος και του φακέλου της υποθέσεως υποβάλλονται εις το Υπουργείον των Εσωτερικών. Το δικαστήριον τούτο δύναται αυτεπαγγέλτως ή επί ητιολογημένη αιτήσει της Διοικήσεως να αναθεωρή τας αποφάσεις αυτού εντός εξαμήνου από της εκδόσεώς των, όταν προφανείς παραλείψεις και σφάλματα πιστοποιούνται.

19. Της υποχρεώσεως του καθορισμού ορίων απαλλάσσονται αι εκ νήσων και εκ τσιφλικίων αποτελούμεναι κοινότητες.

20. Ο υπό της επιτροπής του εδαφίου α΄ καθορισμός των ορίων ισχύει και εφαρμόζεται μέχρις ου απόφασίση το Διοικητικόν Δικαστήριον.

21. Εις τα εκ δημοσίων υπαλλήλων μέλη της επιτροπής και του δικαστηρίου, τον γραμματέα αυτών και τον μηχανικόν της τεχνικής υπηρεσίας των δήμων και κοινοτήτων χορηγείται αποζημίωσις εκατόν δραχμών δι' εκάστην συνεδρίαν ή ημέραν εργασίας, ως και τα οδοιπορικά αυτών έξοδα.

22. Εις τον Πρόεδρον και τον γραμματέαν αποδίδονται και τα καταβληθέντα υπ' αυτών έξοδα δι' αντιγραφήν των εκθέσεων και αποφάσεων.

23. Η αποζημίωσις και τα οδοιπορικά έξοδα πληρώνονται μετά την υποβολήν προς το Υπουργείον των Εσωτερικών των οριστικών αποφάσεων.

24. Άπαντα όμως ταύτα προκαταβάλλονται εις τους δικαιούχους υπό του Δημοσίου Ταμείου δι' ενταλμάτων του Υπουργείου των Εσωτερικών εις βάρος των ενδιαφερομένων δήμων ή κοινοτήτων, παρ΄ ων αναλαμβάνει το Δημόσιον αναγραφομένης υπό του Νομάρχου της σχετικής πιστώσεως εν τοις προϋπολογισμοίς, μετά την εκκαθάρισιν και και τον προσδιορισμόν του βαρύνοντος έκαστον δήμον ή κοινότητα ποσού.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 2888 του 1954 (ΦΕΚ αριθ. 139 της 1ης Ιουλίου 1954)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β΄ - ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρον 10

1. Έκαστος δήμος ή κοινότης έχει καθωρισμένην εδαφικώς περιφέρειαν. Παν τμήμα της χώρας ανήκει εις δημοτικήν ή κοινοτική περιφέρειαν.

2. Αι περιφέρειαι καθορίζονται συμφώνως προς τα ήδη αναμφισβητήτως κείμενα όρια των περιοχών των πόλεων και χωρίων, λαμβανομένων υπ' όψιν κατά το δυνατόν της δημοτικής και κοινοτικής ιδιοκτησίας, της ιδιοκτησίας των κατοίκων και των απαραίτητων αναγκών των συνοικισμών.

3. Δεν ενεργείται καθορισμός ορίων δήμου ή κοινότητος, της οποίας η περιφέρεια συμπίπτει προς τα φυσικά όρια νήσου. [...]

[...]Επιτροπή ορίων

Άρθρον 11

1. Τα όρια της περιφερείας εκάστου δήμου ή κοινότητος καθορίζει επιτροπή συγκροτουμένη υπό του νομάρχου και αποτελουμένη εκ του ειρηνοδίκου ή του νομίμου αναπληρωτού αυτού ως προέδρου, των δημάρχων ή προέδρων των ενδιαφερομένων δήμων ή κοινοτήτων και ενός δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου εκατέρου των ενδιαφερομένων δήμων ή κοινοτήτων υποδεικνυομένου υπό του δημοτικού ή κοινοτικού συμβουλίου. Αν οι ενδιαφερόμενοι δήμοι ή κοινότητες υπάγονται εις πλείονα ειρηνοδικεία του αυτού νομού, ο νομάρχης ορίζει έναν των ειρηνοδικών δια την συγκρότησιν της επιτροπής [...].

2. Η επιτροπή συνέρχεται εντός δύο μηνών από της συγκροτήσεως αυτής επιμελεία του ειρηνοδίκου καθ' ημέραν οριζομένην υπ' αυτού, ην γνωστοποιεί εις τα μέλη αυτής δια δημοσίου οργάνου επί αποδείξει δέκα τουλάχιστον ημερών πρότερον.

3. Η επιτροπή παρισταμένων πάντων των μελών αυτής καθορίζει επιτοπίως τα όρια κατά πλειοψηφίαν επικρατούσης εν ισοψηφία της ψήφου του προέδρου, συντάσσει δε λεπτομερή έκθεσιν εν η σημειούνται και αι εγερθείσαι αμφισβητήσεις.

4. Μέλος της επιτροπής αδικαιολογήτως απουσιάσαν κατά την ημέραν του καθορισμού των ορίων αντικαθίσταται δι' άλλου δημοτικού ή κοινοτικού συμβούλου οριζομένου υπό του ειρηνοδίκου και τιμωρείται υπ' αυτού ανεκκλήτως δια πειθαρχικής ποινής προστίμου μέχρι τριακοσίων δραχμών.

5. Ο ειρηνοδίκης υποβάλλει την έκθεσιν της επιτροπής εντός δέκα ημερών από της συντάξεώς της εις τον νομάρχην, επιδίδει επί αποξέιξει αντίγραφον ταύτης εις τους ενδιαφερομένους δήμους ή κοινότητας και επιμελείται της τοιχοκολλήσεώς της εις τους ενοριακούς ναούς αυτών.

6. Εντός τριάκοντα ημερών από της επιδόσεως της εκθέσεως επιτρέπεται εις τα δημοτικά ή κοινοτικά συμβούλια προσφυγή ενώπιον του κατά το άρθρον 12 δικαστηρίου επιδιδομένη εις τον πρόεδρον της επιτροπής, όστις αμέσως υποβάλλει ταύτην εις τον νομάρχην.

Διοικητικόν δικαστήριον ορίων

Άρθρον 12

1. Εις έκαστον νομόν λειτουργεί διοικητικόν δικαστήριον ορίων. Το δικαστήριον αποτελείται εκ του διευθυντού της νομαρχίας, εν ελλείψει δε ή κωλύματι τούτου εξ ενός υπαλλήλου της νομαρχίας κατά προτίμησιν του τμηματάρχου της τοπικής αυτοδιοικήσεως οριζομένου υπό του νομάρχου, ενός πρωτοδίκου οριζομένου υπό του προέδρου του πρωτοδικείου κι ενός μηχανικού δημοσίου υπαλλήλου οριζομένου υπό του νομάρχου. Πρόεδρος του δικαστηρίου είναι ο διευθυντής της νομαρχίας, εν ελλείψει δε, απουσία ή κωλύματι αυτού ο πρωτοδίκης. Καθήκοντα γραμματέως του δικαστηρίου εκτελεί εις των υπαλλήλων της νομαρχίας οριζόμενος υπό του νομάρχου.

Αν οι δήμοι ή κοινότητες υπάγονται εις πλείονα πρωτοδικεία του αυτού νομού ο νομάρχης ορίζει το πρωτοδικείον παρ' ου λαμβάνεται ο πρωτοδίκης [...]

2. Ο πρόεδρος ορίζει δικάσιμον επί των προσφυγών και καλεί τους ενδιαφερομένους δήμους ή κοινότητας εις την εκδίκασιν της διαφοράς τριάκοντα τουλάχιστον ημέρας προ της συζηρήσεως.

3. Το δικαστήριον συνεδριάζει εν τω νομαρχιακώ καταστήματι παρόντων πάντων των μελών αυτού, αποφαίνεται δε κατά πλειοψηφίαν δι' ηιτιολογημένης αποφάσεως περιγραφούσης επακριβώς τα όρια.

4. Το δικαστήριον δύναται να διατάττη επιτόπιον έρευνα ενεργουμένην υπ' αυτού ή δι' ενός των μελών του καλουμένων πάντοτε των ενδιαφερομένων, δύναται δε αν κρίνη αναγκαίον να βοηθήται υπό μηχανικού δημοσίου υπαλλήλου οριζομένου υπό του προέδρου του δικαστηρίου. εν τη περιπτώσει ταύτη συντάσσεται υπό του μηχανικού και πρόχειρον διάγραμμα των αποφασισθέντων υπό του δικαστηρίου ορίων, όπερ προσαρτάται εις το πρωτότυπον της αποφάσεως.

5. Αντίγραφον της αποφάσεως κεκυρωμένον υπό του προέδρου του δικαστηρίου κοινοποιείται προς τους ενδιαφερομένους δήμους ή κοινότητας και όμοιον αποστέλλεται εις τον νομάρχην.

Το πρωτότυπον της αποφάσεως μετά διαγράμματος των ορίων και του φακέλου της υποθέσεως υποβάλλεται εις το Υπουργείον των Εσωτερικών.

6. Μέχρις ου αποφασίση οριστικώς το δικαστήριον ισχύει η απόφασις περί καθορισμού ορίων της επιτροπής του άρθρου 11.

7. Το δικαστήριον δύναται αυτεπαγγέλτως ή επί ηιτιολογημένη αιτήσει του νομάρχου να διορθώση τας αποφάσεις αυτού εντός εξαμήνου από της εκθέσεώς των, οσάκις πιστοποιούνται προφανείς παραλείψεις ή σφάλματα περί την περιγραφήν των ορίων. Εις την περίπτωσιν ταύτην η απόφασις δέον να είναι ομόφωνος.

8. Αι οριστικαί αποφάσεις του διοικητικού δικαστηρίου υπόκεινται εις αίτησιν αναιρέσεως ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας.

Νέος καθορισμός ορίων

Άρθρον 13

1. Νέος καθορισμός ορίων δήμων και κοινοτήτων δεν χωρεί, εφ' όσον ταύτα καθωρίσθησαν δι' αμετακκλήτου εκθέσεως επιτροπής ή αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου.

2. Κατ' εξαίρεσιν επιτρέπεται νέος καθορισμός ορίων αν απωλέσθη η μη προσβληθείσα έκθεσις επιτροπής ή η εκδοθείσα απόφασις του διοικητικού δικαστηρίου, ως και όταν απωλεσθή η δι' αποφάσεως διοικητικού δικαστηρίου άνευ ιδίας περιγραφής των ορίων επικυρωθείσα έκθεσις επιτροπής.

Εις τας περιπτώσεις ταύτας άρχεται ή συνεχίζεται η διαδικασία καθορισμούτων ορίων δια της εκδόσεως νέας εκθέσεως ή αποφάσεως από της αρμοδίας επιτροπής ή δικαστηρίου.

3. Κατά πάσαν περίπτωσιν απωλείας η απόδειξις αυτής ενεργείται ιδία επί τη βάσει εγγράφων πιστοποιήσεων των δημάρχων και προέδρων των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων, του ειρηνοδίκου, του οικείοι τμήματος της νομαρχίας και του Υπουργείου των Εσωτερικών.

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 3777 ΤΟΥ 1957

Άρθρον 22

1. Εάν επί καθορισθέντων ορίων δήμων και κοινοτήτων,κειμένων εντός του αυτού νομού, ήθελον διαπιστωθεί σφάλματα ή ασάφειαι περί την περιγραφήν των ορίων ή μεταβολαί ή εξαφάνισις των οροθετικών σημείων ή ότι κατά τον καθορισμόν των ορίων εσφαλμένως είχον εκτιμηθή αι απαραίτητοι ανάγκαι των κατοίκων ή η ιδιοκτησία της κοινότητος και των κατοίκων, δύναται ο Υπουργός των Εσωτερικών δι' αποφάσεώς του, προτάσει του Νομάρχου, εκδιδομένης εντός εξαμήνου από της ισχύος του παρόντος, να εγκρίνη την αναθεώρησιν της υπαρχούσης τελεσιδίκου και αμετακλήτου αποφάσεως καθορισμού ορίων υπό του διοικητικού δικαστηρίου ορίων του άρθρου 12 του δημοτικού και κοινοτικού κώδικος.

Ο ενδιαφερόμενος δήμος ή κοινότης δύναται εντός διμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας από της ισχύος του παρόντος, να υποβάλη αίτησιν εις τον Νομάρχην περί αναθεωρήσεως των ορισθέντων ορίων του. Η αίτησις παραπέμπεται εις επιτροπήν αποτελουμένην εκ του διευθυντού της Νομαρχίας, του νομομηχανικού και του διοικητού αγροφυλακής, ή των νομίμων αυτών αναπληρωτών, ήτις μετ' επιτόπιον έρευναν γνωματεύει ητιολογημένως περί αποδοχής ή μη της αιτήσεως.

Άρθρον 23

Η πάράγραφος 1 του άρθρου 12 του Ν.Δ. 2888/1954 περί κυρώσεως δημοτικού και κοινοτικού κώδικος αντικαθίσταται ως ακολούθως:

1. Εις έκαστον νομόν λειτουργεί Διοικητικόν Δικαστήριον Ορίων. Τούτο αποτελείται εκ του Διευθυντού της Νομαρχίας, εν ελλείψει δε ή κωλύματι αυτού εξ ενός υπαλλήλου της Νομαρχίας κατά προτίμησιν δε του Τμηματάρχου Τοπικής Αυτοδιοικήσεως, οριζομένου υπό του Νομάρχου, ενός Ειρηνοδίκου της περιφερείας του Πρωτοδικείου εις ο υπάγονται οι ενδιαφερόμενοι δήμοι ή

κοινότητες, οριζομένου υπό του Προέδρου του Πρωτοδικείου και ενός μηχανικού Δημοσίου υπαλλήλου, οριζομένου υπό του Νομάρχου. Πρόεδρος του Δικαστηρίου τούτου είναι ο Διευθυντής της Νομαρχίας, απόντος δε ή κωλυομένου τούτου ο Ειρηνοδίκης. Καθήκοντα γραμματέως του Δικαστηρίου εκτελεί Νομαρχιακός υπάλληλος οριζόμενος υπό του Νομάρχου.

Αν οι Δήμοι ή Κοινότητες υπάγωνται εις πλείονα Πρωτοδικεία του ιδίου Νομού, ο Νομάρχης ορίζει το Πρωτοδικείον εξ ου θα υποδειχθή ο Ειρηνοδίκης [...].

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 3892 ΤΟΥ 1958 (ΦΕΚ αριθ. 192 της 7 -11-1958)

Άρθρον 15

Η προθεσμία της παραγράφου 1 του άρθρου 22 του Ν. Διατάγματος 3777/1957 παρατείνεται επί εξάμηνον, η δε της παραγράφου 2 του αυτού άρθρου επί δίμηνον από της ισχύος του παρόντος.

Υποβληθείσαι αιτήσεις αναθεωρήσεως ορίων, αίτινες δεν εκρίθησαν ή απερρίφθησαν υπό του Υπουργού των Εσωτερικών δια τυπικούς λόγους, κρίνονται εντός της ανωτέρω εξαμήνου ανατρεπτικής προθεσμίας.

ΠΡΟΕΔΡΙΚΟ ΔΙΑΤΑΓΜΑ 323 της 31ης Μαΐου 1989 (ΦΕΚ Α146 της 1 Ιουνίου 1989)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Γ΄ - ΟΡΙΑ ΔΗΜΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Άρθρο 13

1. Κάθε δήμος και κάθε κοινότητα έχει ενιαία εδαφική περιφέρεια, Κάθε τμήμα της χώρας ανήκει σε μία δημοτική ή κοινοτική περιφέρεια.

2. Οι περιφέρειες καθορίζονται σύμφωνα με τα όρια των περιοχών των πόλεων και των χωριών, που ισχύουν ήδη αναμφισβήτητα, αφού ληφθούν υπ' όψη, όσο είναι δυνατόν, η δημοτική και η κοινοτική ιδιοκτησία, η ιδιοκτησία των κατοίκων και οι απαραίτητες ανάγκες των κατοίκων των συνοικισμών.

3. Όταν η περιφέρεια του δήμου ή της κοινότητας συμπίπτει με τα φυσικά όρια ενός νησιού, δεν γίνεται καθορισμός ορίων.

Άρθρο 14

Επιτροπή ορίων

1. Τα όρια της περιφέρειας κάθε δήμου ή κοινότητας καθορίζονται με πρωτοβουλία της διοικήσεως ή ύστερα από αίτηση κάποιου από τους ενδιαφερομένους δήμους ή κοινότητες, από επιτροπή που συγκροτεί ο νομάρχης. Η επιτροπή αυτή αποτελείται από τον ειρηνοδίκη ή το νόμιμο αναπληρωτή του, ως πρόεδρο, τους δημάρχους ή προέδρους των ενδιαφερομένων δήμων ή κοινοτήτων κι ένα δημοτικό ή κοινοτικό σύμβουλο του κάθε ενδιαφερόμενου δήμου ή κοινότητας, που υποδεικνύεται μαζί με τον αναπληρωτή του από το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο. Αν το δημοτικό ή κοινοτικό συμβούλιο αρνείται να τους υποδείξει, οι σύμβουλοι ορίζονται από το νομάρχη. Αν οι ενδιαφερόμενοι δήμοι ή κοινότητες υπάγονται σε περισσότερα ειρηνοδικεία του ιδίου νομού, ο νομάρχης ορίζει έναν από τους ειρηνοδίκες ως πρόεδρο της επιτροπής [...]. Σε περίπτωση που μέλη της επιτροπής απουσιάζουν

ή αρνούνται να λάβουν μέρος στις εργασίες της, η επιτροπή συνέρχεται και αποφασίζει νομίμως, εφόσον είναι παρόντες τουλάχιστον ο πρόεδρος και δύο από τα μέλη της.

2. Οτιδήποτε αφορά τις συνεδριάσεις της επιτροπής, την επιτόπια μετάβαση των μελών της, καθώς και τη σύνταξη, την υποβολή και την κοινοποίηση της εκθέσεως, θα καθοριστεί με διάταγμα.

3. Οι δήμοι και οι κοινότητες μπορούν να ασκήσουν προσφυγή κατά της εκθέσεως της επιτροπής ορίων στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο.

4. Η προθεσμία και η άσκηση της προσφυγής κατά της απόφασης της επιτροπής δεν αναστέλλουν την εκτέλεση της απόφασης αυτής.

5. Με απόφαση του νομάρχη, που εκδίδεται ύστερα από γνώμη επιτροπής που αποτελείται από τους διευθυντές εσωτερικών και τεχνικών υπηρεσιών της νομαρχίας και τους δημάρχους ή προέδρους κοινοτήτων των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων, επιτρέπεται νέος καθορισμός των ορίων των δήμων και κοινοτήτων, αν α) μεταβληθούν τα φυσικά όρια εξαιτίας μεταγενέστερης εκτέλεσης έργων, που διακόπτουν τη συνέχεια της διοικητικής περιφέρειας, ή β) συντρέχει αδυναμία εφαρμογής της οριογραμμής που έχει καθοριστεί, εξαιτίας ασάφειας στη σχετική διατύπωση των ορίων ή μεταγενέστερης ανοικοδόμησης πάνω σε αυτήν, ή γ) έχουν εκτιμηθεί εσφαλμένα οι ανάγκες των κατοίκων.

Ο ενδιαφερόμενος δήμος ή κοινότητα μπορεί μέσα σε αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών από την ισχύ του νόμου 1832/1989 να υποβάλει στον αρμόδιο νομάρχη σχετική αίτηση, στην οποία πρέπει να αναφέρονται οι λόγοι ανακαθορισμού των ορίων και τα ακριβή σημεία τους.

Ο νομάρχης παραπέμπει την αίτηση στην πιο πάνω επιτροπή, η οποία ύστερα από επιτόπια έρευνα γνωμοδοτεί αιτιολογημένα για την αποδοχή ή μη της αίτησης. Η επιτροπή συγκαλείται με πρόσκληση του διευθυντή εσωτερικών της νομαρχίας και βρίσκεται σε απαρτία όταν παρίστανται τα τρία τουλάχιστον μέλη της.

Αποφασίζει κατά πλειοψηφία και σε περίπτωση ισοψηφίας επικρατεί η ψήφος του διευθυντή εσωτερικών, ο οποίος και προεδρεύει της επιτροπής. Ο νομάρχης μέσα σε ένα μήνα από την υποβολή της γνώμης της επιτροπής αποφασίζει αιτιολογημένα για την αίτηση και, σε περίπτωση αποδοχής, παραπέμπει την υπόθεση στην επιτροπή ορίων για να αποφασίσει σχετικά και να προσδιορίσει τα νέα όρια.

Άρθρο 15

Διαφορές από την εφαρμογή της νομοθεσίας καθορισμού ορίων της εδαφικής περιφέρειας των δήμων και κοινοτήτων.

Στη δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων υπάγονται οι διοικητικές διαφορές ουσίας που αναφύονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας που αφορά τον καθορισμό των ορίων της εδαφικής περιφέρειας των δήμων και κοινοτήτων.

Άρθρο 16
Νέος καθορισμός ορίων

1. Δε γίνεται νέος καθορισμός ορίων δήμων και κοινοτήτων, εφόσον τα όρια αυτά έχουν καθορισθεί με έκθεση που δεν υπόκειται σε ένδικο μέσο ή με αμετάκλητη απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου.

2. Κατ΄εξαίρεση επιτρέπται να γίνει νέος καθορισμός ορίων αν συντρέχουν οι προϋποθέσεις της παραγράφου 5 του άρθρου 14 του παρόντος ή αν έχει χαθεί η έκθεση της επιτροπής που δεν έχει προσβληθεί στο διοικητικό δικαστήριο ορίων, ή στο τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, ή η απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου καθώς και αν έχει χαθεί η έκθεση της επιτροπής που έχει επικυρωθεί με απόφαση των δικαστηρίων αυτών όταν η απόφαση αυτή δεν περιέχει την περιγραφή των ορίων. Στις περιπτώσεις αυτές η διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων αρχίζει με την έκδοση νέας εκθέσεως της αρμοδίας επιτροπής ή συνεχίζεται με την έκδοση αποφάσεως του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου.

3. Στις περιπτώσεις που αναφέρει η προηγούμενη παράγραφος, η απώλεια της εκθέσεως ή της δικαστικής αποφάσεως αποδεικνύεται ιδίως με γραπτές πιστοποιήσεις των δημάρχων και των προέδρων των ενδιαφερομένων δήμων και κοινοτήτων, του ειρηνοδίκη, του αρμοδίου τμήματος της διευθύνσεως εσωτερικών της νομαρχίας και του Υπουργείου Εσωτερικών.

4. Σε περίπτωση που με την έκθεση της επιτροπής ορίων ή την απόφαση του διοικητικού δικαστηρίου ορίων ή του τριμελούς διοικητικού πρωτοδικείου έχουν υπαχθεί στα διοικητικά όρια του δήμου ή κοινότητας οικισμοί, απογεγραμμένοι ή μη αυτοτελώς, οι οποίοι δεν αναφέρονται στο διάταγμα αναγνώρισης ή προσάρτησης του δήμου ή της κοινότητας στα διοικητικά όρια του οποίου έχουν υπαχθεί, επιτρέπεται, με πρόταση του νομάρχη, νέος καθορισμός ορίων από την επιτροπή ορίων δήμων και κοινοτήτων ή από το διοικητικό δικαστήριο ορίων ή το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, κατά περίπτωση.

5. Σε περίπτωση μεταφοράς στη διοικητική περιφέρεια δήμου ή κοινότητας οικισμού ομόρου δήμου ή κοινότητας με μέριμνα του Κράτους στον οποίο εγκαταστάθηκε το σύνολο ή ο μεγαλύτερος αριθμός των κατοίκων του οικισμού που μεταφέρθηκε επιτρέπεται με πρόταση του νομάρχη ή μετά από αίτηση του ενδιαφερόμενου δήμου ή κοινότητας, νέος καθορισμός ορίων από την επιτροπή ορίων δήμων και κοινοτήτων ή από το διοικητικό δικαστήριο ορίων ή το τριμελές διοικητικό πρωτοδικείο, κατά περίπτωση.

Ο νέος καθορισμός ορίων χωρεί, εφόσον αυτοί που εγκαταστάθηκαν στο νέο οικισμό εξακολουθούν να είναι δημότες του δήμου ή κοινότητας απ' όπου μεταφέρθηκαν, η δε θέση του νέου οικισμού επιτρέπει τη διατήρηση της εδαφικής συνέχειας της διοικητικής περιφέρειας καθενός από τους ομόρους οργανισμούς.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 3

Ο ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΩΝ ΠΑΡΑΜΑΙΝΑΛΙΩΝ ΧΩΡΙΩΝ ΑΠΟ ΤΟ 1700 ΩΣ ΤΟ 1971 ΚΑΙ ΤΟ 2011

ΕΤΟΣ	1700		1815	1829	1834	1844	1848	1861
	οικογ.	άτομα	οικογ.	άτομα	άτομα	άτομα	άτομα	άτομα
Βυτίνα	113	385	400	1.830	1.712	2.147	2.128	795
Γρανίτσα	28	120		607	558	633	667	521
Νεμνίτσα	20	84	80	366	404	451	480	94
Πυργάκι	11	46	30		491	520	678	88
Γαρζενίκος	18	82	40	506	554	639	534	111
Δημητσάνα	167	753	300	1.692	1.734	1.903	1.933	2.094
Στεμνίτσα	179	925	250	1.956	2.201	2.353	2.223	2.933
Λαγκάδια	60	207	300	2.158	2.357	3.183	3.390	3.357
Βαλτεσινίκο	46	192	150	795	759	1.059	1.183	1.183
Ζυγοβίστι	57	274	150	888	999	955	1.035	439
Ράδου	19	69		130	182	227	240	0
Μαγούλιανα	46	179	250	1.711	2.046	2.335	2.343	554
Κορφοξυλιά	28	147	15	201	209	239	210	0
Λάστα	24	124	25	354	537	637	685	311
Αλωνίσταινα	38	141	150	1.426	1.643	1.931	2.140	297
Πιάνα	23	85	50	158	269	382	404	361
Χρυσοβίτσι	48	240		284	683	722	911	202
Αρκουδόρρεμα	104	525	100	814	749	499	454	18
Λιμποβίσι			81	130	170	178	101	0
Λεβίδι	71	304		722	806	1.199	1276	
Μπεζενίκος	18	70		117	112	215	242	
Καμενίτσα	15	77		175	147	177	206	
Δάρα	16	66		395	526	533	593	
Ροεινό	30	127		324	389	482	534	
Δαβιές	20	72	10	88	170	180	201	156
Μαίναλο	8		15	68	169	186	140	43
Περθώρι	13	68		75	206	322	384	
Μανταίικα								
Λυκόχια								
Καρδαράς								
Κάψια	30	126		248	279	388	405	
Σιμιάδες	25	135		154	165	188	258	

	15/4	16/4	5/10	27/10	19/12	15/5	16/10
ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	**1879**	**1889**	**1896**	**1907**	**1920**	**1928**	**1940**
Βυτίνα	**1220**	**1100**	**1804**	**1436**	**1325**	**1493**	**1288**
Γρανίτσα/Γκιούσι	**421**	**379**	**528**	**524**			
Γρανίτσα					**376**	**370**	**394**
Γκιούσι					**180**	**202**	**244**
Νεμνίτσα	**101**	**57**	**117**	**82**	**51**	**131**	**117**
Πυργάκι	**103**	**83**	**188**	**121**	**132**	**161**	**166**
Γαρζενίκος	**105**	**97**	**145**	**102**	**166**	**172**	**161**
Δημητσάνα	**2.241**	**2.488**	**2.400**	**2.101**	**1.990**	**2.010**	**2.086**
Στεμνίτσα	**2.989**	**2.737**	**2.443**	**2.114**	**1.486**	**1.346**	**1.256**
Λαγκάδια	**4.852**	**5.375**	**6.815**	**4.649**	**4.193**	**3.049**	**3.065**
Βαλτεσινίκο	**1.309**	**1.163**	**1.790**	**1.622**	**1.511**	**1.375**	**1.387**
Ζυγοβίστι	**564**	**436**	**625**	**565**	**499**	**507**	**492**
Ράδου	**215**	**118**	**206**	**216**	**70**	**189**	**376**
Μαγούλιανα	**814**	**723**	**902**	**889**	**635**	**796**	**844**
Κορφοξυλιά	**50**		**10**	**15**			
Λάστα	**275**	**261**	**358**	**153**	**111**	**128**	**164**
Αλωνίσταινα	**345**	**350**	**407**	**386**	**319**	**409**	**374**
Πιάνα	**558**	**623**	**709**	**761**	**544**	**709**	**716**
Αρκουδόρρεμα	**45**	**52**	**35**	**34**			
Χρυσοβίτσι	**305**	**295**	**535**	**378**	**260**	**428**	**686**
Λεβίδι	**2.111**	**2.012**	**2.411**	**2.528**	**2.486**	**3.002**	**3.142**
Μπεζενίκος	**469**	**499**	**591**	**703**	**854**	**1006**	**1022**
Καμενίτσα	**284**	**258**	**338**	**368**	**459**	**521**	**573**
Δάρα	**922**	**922**	**1.057**	**1.207**	**1.185**	**1273**	**1.400**
Ροεινό	**533**	**437**	**981**	**995**	**231**	**702**	**849**
Δαβιές	**269**	**278**	**370**	**373**	**290**	**345**	**433**
Μαίναλο	**262**	**209**	**286**	**265**	**107**	**228**	**340**
Περθώρι	**486**	**372**	**537**	**290**	**273**	**428**	**462**
Μανταίικα	**64**	**66**	**84**	**100**	**115**	**121**	**154**
Λυκόχια	**151**	**193**	**244**	**253**	**278**	**398**	**409**
Καρδαράς	**75**	**7**	**196**	**282**	**19**	**137**	**180**
Κάψια	**663**	**700**	**866**	**793**	**889**	**1.070**	**1.170**
Σιμιάδες	**303**	**328**	**435**	**442**	**453**	**490**	**447**

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ	7/4 1951	16/3 1961	14/3 1971	ΜΟΝΙΜΟΙ 2011
Βυτίνα	**1041**	**1060**	**1000**	**652**
Γρανίτσα/Γκιούσι				
Γρανίτσα	**315**	**272**	**198**	**114**
Γκιούσι	**192**	**186**	**88**	**43**
Νεμνίτσα	**98**	**91**	**39**	**11**
Πυργάκι	**137**	**205**	**127**	**2**
Γαρζενίκος	**134**	**142**	**69**	**27**
Δημητσάνα	**1.402**	**1.300**	**996**	**342**
Στεμνίτσα	**796**	**631**	**406**	**191**
Λαγκάδια	**2.359**	**1.917**	**1.350**	**355**
Βαλτεσινίκο	**1.041**	**950**	**755**	**341**
Ζυγοβίστι	**291**	**262**	**187**	**79**
Ράδου	**121**	**85**	**63**	**47**
Μαγούλιανα	**604**	**471**	**314**	**117**
Κορφοξυλιά				
Λάστα	**112**	**93**	**53**	**10**
Αλωνίσταινα	**237**	**202**	**114**	**57**
Πιάνα	**528**	**486**	**262**	**70**
Αρκουδόρρεμα				
Χρυσοβίτσι	**314**	**264**	**218**	**33**
Λεβίδι	**2.656**	**2.156**	**1.735**	**1.025**
Μπεζενίκος	**968**	**841**	**648**	**372**
Καμενίτσα	**553**	**444**	**304**	**156**
Δάρα	**1.190**	**969**	**724**	**383**
Ροεινό	**416**	**258**	**169**	**51**
Δαβιές	**342**	**266**	**206**	**62**
Μαίναλο	**195**	**148**	**84**	**46**
Περθώρι	**255**	**222**	**148**	**95**
Μανταίικα	**144**	**96**	**48**	**25**
Λυκόχια	**301**	**285**	**186**	**121**
Καρδαράς (Άνω/Κάτω)	**35**	**46**	**21**	**20 + 13**
Κάψια	**1097**	**985**	**742**	**389**
Σιμιάδες	**405**	**382**	**240**	**96**

* Τα στοιχεία για τη Βενετική απογραφή του έτους 1700 (απογραφή προνοητή Francesco Grimani) και την απογραφή Ελληνικού Κράτους του έτους 1861 προέρχονται από: Βασίλης Παναγιωτόπουλος, «Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου 13^{ος}-18^{ος} αιώνας», Αθήνα 1985. Για τα στοιχεία της απογραφής του 1861, βλέπε και «Υπουργείον των Εσωτερικών, Γραφείον Δημόσιας Οικονομίας, Στατιστική της Ελλάδος, Πληθυσμός του έτους 1861. Εν Αθήναις 1862».
* Ο κατάλογος των χωριών με τον πληθυσμό τους του έτους 1815 από: Pouqueville: Voyage de la Grece.

* Τα στοιχεία της καταγραφής του έτους 1829 της Γαλλικής Επιστημονικής Αποστολής από το έργο: Expedition scientifique de Moree, Paris 1834.
* Τα στοιχεία για την απογραφή μεταξύ των ετών 1834 - 1836 από τον ιστότοπο «Γορτυνιακά, Θέματα Γορτυνιακής ιστορίας, Απογραφή Γορτυνίας 1834».
* Τα στοιχεία για τον πληθυσμό του έτους 1844 προέρχονται από το έργο: Ι.Δ. Σταματάκης. «Πίναξ χωρογραφικός της Ελλάδος, περιέχων τα ονόματα, τις αποστάσεις και τον πληθυσμόν των δήμων, πόλεων, κωμοπόλεων και χωρίων. Ερανισθείς εκ διαφόρων επισήμων εγγράφων της Βασ. Κυβερνήσεως. Εν Αθήναις 1846».
* Τα στοιχεία για τις απογραφές πληθυσμού των ετών 1879 έως 1971 και του μόνιμου πληθυσμού της απογραφής του έτους 2011 προέρχονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αντωνιάδης Σπ., «Τα Δημοτικά», έτος 1842

Αρχεία της Ελληνικής παλιγγενεσίας, (Δ΄Εθνική Συνέλευση), τόμος Δ΄, 1973

Αρχειακό υλικό, Φάκελοι Αποφάσεων των Διοικητικών Ορίων των Δήμων και Κοινοτήτων του Νομού Αρκαδίας. Πηγή: Υπηρεσία Αποκεντρωμένης Διοίκησης Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας και Ιονίου - Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Λειτουργίας - Διεύθυνση Διοίκησης - Τμήμα Τοπικής Αυτοδιοίκησης και Νομικών Προσώπων Τρίπολης

Ασδραχάς Ι. Σπύρος, Ελληνική οικονομική ιστορία ΙΕ΄- ΙΘ΄ αιώνας, τόμος Α

Γριτσόπουλος Τάσος, Στατιστικαί ειδήσεις περί Πελοποννήσου, Πελοποννησιακά, τόμος Η΄

ΓριτσόπουλοςΤάσος, Ιστορία της Τριπολιτσάς, τόμος Α΄

Γριτσόπουλος Τάσος, Τα χωριά του Φαλάνθου, Αθήναι 1994

Δημητρακόπουλος Γ. Σπύρος: «Ιστορικαί και άλλαι ειδήσεις εκ τινός νομικού εγγράφου του 1828», Πρακτικά του Α' Συνεδρίου Αρκαδικών Σπουδών, Τρίπολις 14-15 Δεκεμβρίου 1974

Δημητρακόπουλος Σπύρος, Προεπαναστατικά δικαιοπρακτικά έγγραφα Αλωνισταίνης, Γορτυνιακά, τόμος δεύτερος, Αθήνα 1978

ΕΛΣΤΑΤ, απογραφές των ετών 1879, 1889, 1896, 1907, 1920, 1928, 1940, 1951, 1961, 1971 και 2011

Expedition scientifique de Moree, Paris 1834

Κάππος Αγγ. Ιωάννης: Η λειτουργία των θεσμών της Εκκλησίας, της Εκπαίδευσης και της Κοινοτικής Αυτοδιοίκησης στην Επαρχία Γορτυνίας στα χρόνια της βασιλείας του Όθωνα 1833-1862

Λιάτα Ευτυχία: Οι κοινότητες, ένας θεσμός με πολλές όψεις, στο έργο «Ιστορία του νέου Ελληνισμού, 1770-2000», επιμέλεια: Βασίλης Παναγιωτόπουλος, τόμος 2, Ελληνικά γράμματα, 2003

Παναγιωτόπουλος Βασίλης, Πληθυσμός και οικισμοί της Πελοποννήσου, 13ος-18ος αιώνας, Αθήνα 1985

Παπασταματίου Δ., *Κοτζαγεώργης Φ.*: «Ιστορία του Νέου Ελληνισμού κατά τη διάρκεια της Οθωμανικής πολιτικής κυριαρχίας», Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Αθήνα 2015

Πελοποννησιακά, Πρακτικά του Γ΄ Τοπικού Συνεδρίου Μεσσηνιακών Σπουδών, Αθήνα 1991, Γ. Α. Πίκουλας, Η Δενθελιάτις και το οδικό της δίκτυο

Πελοποννησιακά, Πρακτικά του Δ΄ Τοπικού Συνεδρίου Μεσσηνιακών Σπουδών, Αθήνα 2014, Σωκράτης Σ. Κουρσούμης, Δήμος Θ. Κοσμόπουλος, Βασ. Γεωργιάδης, Φώτης Σταυριανόπουλος, Η οροθετική γραμμή Μεσσηνίας - Λακωνίας στην κορυφογραμμή του Ταυγέτου

Πιέρρος Δ. Νικ.: «Προεπαναστατικόν έγγραφον συμβιβασμού των χωρίων Ζαχόλης και Σελιάνας (1785)», Πρακτικά Β΄Τοπικού Συνεδρίου Κορινθιακών Ερευνών

Πύλια Μάρθα: Λειτουργίες και αυτονομία των κοινοτήτων της Πελοποννήσου κατά την δεύτερη Τουρκοκρατία (1715- 1821), περιοδικό «Μνήμων» της Εταιρείας Μελέτης Νέου Ελληνισμού, τόμος 23, Αθήνα 2001

Σμυρνάκης Γεράσιμος, «Το Άγιον Όρος 1903», ανατύπωση, εκδόσεις «Πανσέληνος», Καρυές Αγίου Όρους 1988

ΣυμεωνίδηςΠ. Χαράλαμπος, Ετυμολογικό Λεξικό των Νεοελληνικών Οικονυμίων, τόμος Α΄

Τσοτσορός Στάθης, Οικονομικοί και κοινωνικοί μηχανισμοί στον ορεινό χώρο Αθήνα 1986

Φιλήμονος Ιωάννου, Δοκίμιον ιστορικόν περί της Ελληνικής Επαναστάσεως, τόμος Γ΄, Αθήναι 1860

Φωτόπουλος Θ. Αθαν.: «Ιστορικά και λαογραφικά της ανατολικής περιοχής Αγιαλείας και Καλαβρύτων», τόμος Α΄

Χουλιαράκης Μιχαήλ, Γεωγραφική, Διοικητική και πληθυσμιακή εξέλιξις της Ελλάδος 1821-1971, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα 1973